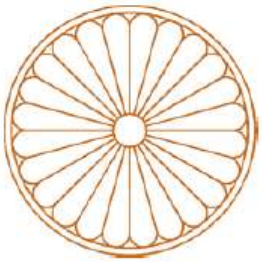
විසුද්ධි මග්ග මහා සන්නය

දුතිය භාගය

අත්ථකථා චාර්‍ය්‍ය බුද්ධඝොෂ මහා ස්ථවිර ස්වාමීපාදයන්

විසින් විරචිත

ශ්‍රීමත් කලිකාලඝාතිත්‍ය සර්ඥ පණ්ඩිතපරාක්‍රමබාහු
මහරජතුමානන් විසින් කරණුලද විස්තරපදාත්‍ථ
ව්‍යාඛ්‍යානයෙන් හා අභිනව සංක්ෂෙප භාවසන්නයෙන්ද
යුත්තයි.

"සබ්බ දානං ධම්ම දානං ජිනාති,

සබ්බරසං ධම්මරසෝ ජිනාති;

සබ්බරතිං ධම්මරති ජිනාති,

තණ්හක්ඛයෝ සබ්බදුක්ඛං ජිනාති"!.

නිලොඟුරු බුදුරජාණන්වහන්සේ විසින් සුභාෂිත ශ්‍රී සද්ධර්මය දැනඋගත් පඬිවරුන් කලින්කල ලොව පහලවී එම ධර්මය ග්‍රන්ථකරණය කුලින් හුදී ජනයාගේ ඤාණ ප්‍රයොජනය උදෙසා විවරකළවස් ඒකුලින් වටිනා ධර්ම ග්‍රන්ථ රැසක් ලොව පහලවිය.ඉන්බොහෝමයක් අද වනවිට අතුරුදහන්වී නමාරය.

අප විසින් මෙම ප්‍රයත්නයෙන් සිදුකළේ, අපහට සොයාගත හැකිවූ එබදු පැරණි ධර්ම ග්‍රන්ථ ධර්ම කාමීන්ගේ ප්‍රයෝජනය උදෙසා භාවිතයට ගත හැකිලෙස සකස්කිරීමයි.

අප ඉමහත් පරිශ්‍රමයකින් එම ග්‍රන්ථ ඡායාරූපගතකොට පරිගණක ආධාරයෙන් මෙසේ ප්‍රයොජනයට සුදුසු ආකාරයට සකස්කිරීම සිදුකළෙමු.එම උතුම් ධර්ම දානමය කුසලය කර්මයට නොයෙක් අයුරින් සහයවූ හිතවත් කල්‍යාණ මිත්‍රයන්වහන්සේලා සැමදෙනාටත්, එම ග්‍රන්ථවල මුල් කතෘන්වහන්සේලාටත්,ප්‍රථමයෙන් මුද්‍රණය කොට පළකරණලද සියලු ගින්වතුනටත්මෙම කුසලය සසර සයුර තරණය කර නිවන් පරතෙරට පැමිණිමට උතුම් ධර්ම යාත්‍රාවක්ම වේවා.

තවද මෙයින් ප්‍රයෝජනය ලබන සියලු දෙනාටත් අප දෙමාපියන් ආචාර්යොපාධ්‍යායන්වහන්සේලා ඇතුළු කල්‍යාණමිත්‍රයන්වහන්සේලා සියලු දෙනාටත්, දෙවිලෝව බඹලෝව වැනි සියලු දෙවියන් හා බ්‍රහ්මයන් ඇතුළු සියලු ලෝ සතනටත්මෙම උතුම් කුසලය අමාදම් සුවයෙන් සැනසීම පිණිසම උපකාරවේවා.

"චිරං තිට්ඨතු ලොකස්මිං සම්මා සම්බුද්ධ සාසනං"!

සාදු!.... සාදු!... සාදු!..

මිනීය භාෂාය

ආර්‍යාචාර්‍ය්‍ය බුද්ධඝෝෂ මහා සඝරාජ සඛාණිපාදයන් විසින් විරචිතයි.

(o)

ශ්‍රීමත් කලිකාලසාහිත්‍ය සිංහල පණ්ඩිතපරාක්‍රමබාහු

මහරජතුමාගෙන් විසින් කාරණලද

විසුද්ධිපදදීපිකාව්‍යාඛ්‍යානයෙන් හා අනිත්‍ය සංඛ්‍යෂ්ප භාවසන්දර්ශනයෙහි යුක්තයි

නමොතස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස.

(පෘ *)

කසිණාභාගානන්තර මුද්ධුමාතඨේසුපන උද්ධුමාතකං නීලකං විපුබ්බකං විච්ඡිද්දකං වික්ඛායිතකං වික්ඛිත්තකං හතවික්ඛිත්තකං ලෝහිතකං පුළවකං අට්ඨිකසඤ්ඤිනෝ දසපි අසුභෙසු භාවනාවිධිං වක්‍ඛාම උඩ්ඩං ජීවිතපරියාදානා යථාඛ්‍යකාමං සමුග්ගතෙන සූනභාවෙන මාතතත්තා උද්ධුමාතං උද්ධුමාතමෙව උද්ධුමාතකං පටික්කූලතාවා කුච්ඡිතං උද්ධුමාතභාවෙන වා උද්ධුමාතකං තථාරූපස්ස ඡවසරීරස්සෙතං අධිවචනං නීලං වුච්චති මිසපිතිතානං නීලවණ්ණතාවීනීලං මෙව නීලකං පටික්කූලතාවා කුච්ඡිතං විනීලභාවෙන වා නීලකං මංසුස්සදට්ඨානෙ රත්තවණ්ණෙසු පණ්ඩුපලාසසාඛාසු නීලවණ්ණතාය ගහිතසුභෙසු නීලවණ්ණස්ස නීලපිටකා ච නීලසාටකස්සෙව ඡවසරීරස්සෙතං අධිවචනං පරිභින්නට්ඨානෙසු විස්සන්දමානපුබ්බතාය විපුබ්බං විපුබ්බමෙව විපුබ්බකං පටික්කූලතාවා කුච්ඡිතං විපුබ්බතාය වා විපුබ්බකං තථාරූපස්ස ඡවසරීරස්සෙතං අධිවචනං විච්ඡිද්දං වුච්චති විඛාදිතඛාදකෙන අපඛාරිතං විච්ඡිද්දමෙව විච්ඡිද්දකං පටික්කූලතාවා කුච්ඡිතං විච්ඡිද්දතාය වා විච්ඡිද්දකං වෙ විඤ්ඤූහි ඡවසරීරස්සෙතං අධිවචනං ඉතොව එතොව වශ්‍ය ධාතාදිරෙන සෝණසිඟාලාදිනි ඛායිතානි වික්ඛායිතං වික්ඛායිත මෙව වික්ඛායිතකං පටික්කූලතාවා කුච්ඡිතං වික්ඛායිතභාවෙන වා වික්ඛායිතකං තථාරූපස්ස ඡවසරීරස්සෙතං අධිවචනං විධිතං විධිතමෙව වික්ඛිත්තකං පටික්කූලතාවා කුච්ඡිතං වික්ඛිත්තභාවෙන වා වික්ඛිත්තකං අපෙතුද්ධං අපෙතුද්ධමෙව හතවික්ඛිත්තකං පටික්කූලතාවා කුච්ඡිතං හතවික්ඛිත්තභාවෙන වා හතවික්ඛිත්තකං තථාරූපස්ස ඡවසරීරස්සෙතං අධිවචනං ලෝහිතං ලෝහිතමෙව ලෝහිතකං පටික්කූලතාවා කුච්ඡිතං ලෝහිතභාවෙන වා ලෝහිතකං තථාරූපස්ස ඡවසරීරස්සෙතං අධිවචනං

පඤ්චරිතමලොකිත මකඛිතස්ස ඡවස රීරසෙසතං අධිවචනං... පළවා වුච්ච නති කිම්යා පුළුවෙ කිරතීති පුළ වකං කිම්පරිපුණ්ණස්ස ඡවසරීර සෙසතං අධිවචනං... අධිසීයෙව අධිසී කං පටි ත්ඛුලොහිතා වා ඛුවඡිනං අධිසිනි අධිසිකං අධිසිකසඞ්ඛලිකා... පි එකධිසි කස්සා එතං අධිවචනං...

(ස *)

කසිණාභොගානන්තරං උද්දිට්ඨේසු පන, කීසුණට අභාහුරුමෙහාව උදසතල ද... පෙ... දසසු අවිසැසුණ්ණ අනුමෙහසු දසවිධ අවිසැසුණ්ණා අසුභයන් කෙරෙ නි; හසනාවිය වාතා, වාතමයත් පිරි ණ්ණසම්පයුම්බියත්මෙන්; උඩං ජීවිතපරි යාදනා, ජීවිතඝාතියන් (මරණින්) මතු මෙනි; යථානුකණ්මං, කුමන්‍රමයෙන්; සමුහතෙතන, නැංගාවූ; සුනහාමවන, සුනඛමයෙන් (උඹුමාතහාවමයන්) උඹු මාතතතා, ඉදිමුණුබැවින්; උඹුමාතං, උඹුමාතතම (මෙසින් "උඩං උඩං ධුමා තතතා උඹුමාතං" යි කීවෙන්) උඹුමාත මෙව උඹුමාතකං, උඹුමාතයම උඹුමා තකනම් වේ (මෙසින් සඞ්ඛ්‍යාමයෙහි කප්‍රත්‍යය කීවෙන්) පටික්ඛුලතකා වා, පිළිකුල් බැවින් මහා; ඛුවඡී ඤං උඹුමා තන්නි, කුත්සිතවූ උඹුමාතමයෙක්නු සි; උඹුමාතකං, උඹුමාතකතම (මෙසින් කුත්සාවෙහි කප්‍රත්‍යය කීවෙන්) තථා රූපස්ස, එබදුවූ උඹුමාතයව ගිහාවූ; ඡවසරීරස්ස, මළසිරුරට; එතං, උඹුමා තකය යන මේ; අධිවචනං, නමෙකි; එනීලං; විනීලයෙහි; විපරිභින්නාවණ්ණං වුච්චති (සුදුරන් ආදි වසින්) විශ්‍රවණී වූයෙත් කියනුලැබේ (මනාමහාන් දුම් ණියෙන් පෙරළි වණ්ණ ඇත්තේ කියනුලැබේ... පෙ... මංසුස්සදට්ඨා නසු, මාංසය උස්වූනැන්හි; රත්තාව ණණ්ණස්ස, රක්තවර්ණ ඇති, පුබබස නිච්චාවට්ඨා... සු, පූයා රස්ව සිටින තැන්හි; සෙතවණ්ණස්ස, සෙතවර්ණ ඇති; මයඡුසෙතතා ව, මඛාසෙහෙස් ම; නීලවණ්ණස්ස, නීලවර්ණ ඇති; නීලට්ඨානෙ, නිල්තැන්හි; නීලපවා රූතසෙසෙව, නිල්පවක් පෙරළියා වැ නිවූ; ඡවසරීරස්ස, මළ සිරුරට; අධිව චනං, නමෙකි; පරිභින්නභට්ඨානෙ සු, බුන්තැන්හි; විසඤ්ඤාතා පුබබං, වැඳහෙන්නාවූ ප්‍රා ඇත්තේ; වි පුබබකං, විපුබබතාම වේ; චිඩාජීවිතෙ න, මදකක්මඤාව කැපීමෙන්; අප වාරිතං, වෙන්කරණලද්දේ; චිත්තීදං වුච්චති, විඡිද්දයයි කියනුලැබේ; ... පෙ... වේ මංසුස්සදට්ඨාන සු, මැදින් මදකක්මකොට කැපූ; සොණසිඟා ලාදීහි, බලුකැණකිල් ආදීන් විසින්; ඉතතා වා එතතා වා, ඔබින් ඔබ; විඛඛාකාමරන, තමයෙන් ආකා රයන්; ඛාසිතං, කැහයනලද්දේ; විකඛා සිතං, විඛඛාසිතතම් වේ; චිචිඛා, අ නෙකප්‍රකාරයෙන්; ඛිතතං, බලු කැ ණකිල් ආදීන් විසින් කැ සිරුරින් වෙ න්කොට ඒ ඒ තැන විසුරුවනලද්දේ; විකඛිත්තං, විකඛිත්තතම් වේ; ... පෙ... අසෙසුසුනා හත්ථා, අනික් තැ නක අතය; අසෙසුසුනා පාදා, අනික් තැනක පයය; අසෙසුසුනා සීසතනී, අනික්තැනෙක කිසයයි; එවං, මෙ සේ, තතෙතා තතෙතා ඛිතතස්ස, ඒ ඒ තැන විසුරුවනලද; ඡවසරීරස්ස, ශව ශරීරයට; එතං අධිවචනං, මේ නමෙ කි; හතඤ්ච තං, කොටනලද්දේත්මේ මය; පුරිමනයෙන "චිචිඛා ඛිතතං" යනාදි පෙරකීතයින්; විකඛිත්තඤ්චා නි, විසුරුවනලද්දේත් මෙම්හුයි, හත විකඛිත්තකං, හත විකඛිත්තක නම් වේ; කාකපදුකාරෙන, කාකපදුකා රයන්; අඞ්ගපච්චඞ්ගස්ස, අඞ්ගප්‍ර ත්‍යඞ්ගයෙහි; සණ්ඨෙන හනිත්වා, ස න්ධුමයන් කොටා; සුතත වූයතන

ෙඝන "අසෙඤ්ඤතා භඤ්ඤං" ඝනාදී සූත්‍ර ෙයණි කී නියාෙයන්; විකඩිතතාය, වි සුරුවන්ලද; ඡවසරීරසෙසතං අධිවච නං, ශව ශරීරයට ෙම් නමෙමකි; ලෝකි තං, ලෙහ(කිරනි-යි ෙසේසි)වකඩිපති, වැනිෙරි; ඉතොචිතො පඝසරතීති, ඔබි න් ඔබ වැනිෙරිහුයි; ලොහිතකං, ලෝ කිතක නම්; පග්ඝරිත ලෝකිත මකඩි තසස, වැකිෙරන්නාවූ ලේ මුසුවූ; ඡව සරීරසස, ශව ශරීරයට; එතං අධිවච නං, ෙම් නමෙමකි; කිමඅඤ, කෘමීහු; පුළුවා වුච්චන්ති, පුළුවායයි කියනු ලැ ෙබන්; පුළුවෙව, පණුවන්; ඛිරත්ති, ව ගුරුවාහුති; පුළවඤං, පුළුවක නම් ෙව; කිම් පරිපුණ්ණසස, පණුවන් පි රුණාවූ; ඡවසරීරසසතං අධිවචනං, ශව ශරීරයට ෙම් නමෙමකි; අධිසි ෙයව, ඇවෑ; අධිසිකං, අධිසික නම්; පවිඤ්ඤ ලතතාවා, පිළිකුල් ෙහයින් ෙහෝ; කු විඡිතං අධිසිති, නාත්සින ඇවෙන්නුති; අවිසිකං, අවිසික නම්; අවිසිඤසංවලි කායපි, ඇම සැකිල්ලවද; එකවිසි කසසපි, එක ඇටියකටද; එතං අධිව චනං, ෙම නමෙමකි.

(භාෂ)

ෙමෙසේ දක්නලද දශකසිණෙයන් ව අනාහාරලසඞ්ඛෙපයන් දක්වන ලද උද්ධුමාතකය විනිලකය විපුබ්බක ය විච්ඡිද්දකය විනිඛාතකය වතුවිධ තකය ඡතාවඩ්ඪාතාය ලෝහිතකය පුළුවකය අවිසිකය යනු දශවිධාරම් අවිඤ්ඤාණ අඟහයන් අතරවන් පළමු ෙකාට උද්ධුමාතක අඟහකම්සථානය දක්වනු ලැෙබ්. ෙමහි ඡතාසේදයන්? මළමිනස් සිරුර සුලං පිරී නඹුවැ ස මන්ෙමන් ජීවිතෙක්ඛ්‍රියා පමදිච්ඡදය න් ෙහවින් මරණින් මත්තෙහි පිළිවෙ ළින් හැංගොවූ ඉස්ලොඹු වැනි මස්ගඩු ෙයන් උඩුකුරුවේ දුම්බා බැවින් ෙහෙව ත් ඉදිමී ඇති බැවින් උද්ධුමාත නම් ඒ උද්ධුමාතය ෙහවත් ඉදිමුණු මළ සිරු රම පිතක ෙලාහිතකාදි ශබ්දයන්ෙම න් පදවඩි වශයෙන් උද්ධුමාතක නම් ෙවයි ෙනාෙහාත් පිළිකුල් බැවින් ෙහෝ නින්දිත බැවින් ෙහෝ එම උද්ධු මාතක පාපකාදි ශබ්දයන්ෙමන් උද්ධු මාතක නමැති දතයුතු. එබඳුවූ ඉදිමු ණු බවට ගියාවූ මළ සිරුරට ෙම් උද්ධු මාතක යන නම වන්ෙනේයි සුදු රත් ආදි දශයෙයන් මිශ්‍ර වණීණ ඇත්තාවූ ෙහෝ පූති වණීයෙයන් පෙරළුනු වණී ඇත්තාවූ ෙහෝ මළ සිරුර විනීල නම ඒ විනීලයම පිළිකුල් බැවින් ෙහෝ නි න්දිත බැවින් ෙහෝ විනිලකයයි කියන ලැබේ ෙම් විනිලකය යනු වනාහී උස්වූ ෙමස් ඇති තන්හි රන්පැහැ ඇ ත්තාවූද සැරව රැස්ව සිටී තැන්හි සුදුපැහැ ඇත්තාවූද ෙබාෙහෝකයසින් නිල්වූ තන්හි නිල් වස්ත්‍රයක් ෙපරළී යාක්ෙමන් නිල්පැහැ ඇතතාවූද මළ සිරුරම නම් වන්ෙනේයි සුඟබුන් කැ නින් වහනය වූ සැරව ඇති මළ සි රුර විපබ්බ නම ඒ විපුබ්බයම පිළිකු ල් බැවින් ෙහෝ නින්දිත බැවින් ෙහෝ විපුබ්බක නම එබඳු මළ සිරුරට ෙම් විපුබ්බක යනු නාම වන්ෙනේයි. දෙකඩ ෙනාවී කපා ෙවච්කරණලද මළ සිරු ර විච්ඡිද්ද නම ඒ විච්ඡිද්දයම පිළිකු ල් බැවින් ෙහෝ නින්දිත බැවින් ෙහෝ විච්ඡිද්දකනම් වන්ෙනේයි. ෙම් විච්ඡිද්ද කය යනු දෙකඩකොට වැදිරුන් සිදුනා ලද මළ සිරුරට නම් වැටෙන්නි බලු කැණිහිල් නිපු නිණි ආදි සතුන් විසි න් ඛණ්ඩාකාර ෙනාෙයක් ආහාරයෙයන් ඇද ඇද මස් කඩා කෑලද මළ සිරු ර විකඛායිත නම ඒ මළ සිරුර පිළිකු ල් බැවින් ෙහෝ නින්දිත බැවින් ෙහෝ විඝඩාගිතක නම. එබඳුවූ මළ සි ෙම් විකඩායිතක යනු නම් වන්ෙනේයි

බලු කැණහිල් ආදීන් විසින් අනෙක ද්‍රව්‍යාරණයන් මස් සඬකඩා සාණලද ශරීරයෙහි වෙන්වෙන්කොට ඒ ඒ තැන්හි විසුරුවනලද අවයවයන් ඇති මළ සිරුර විකිණිතත නම් ඒ විකිණිත තැන්හි පිළිකුල් බැවින් හෝ නින්දිත බැවින් හෝ විකිණිතතනක නම් වන්නේ සී මේ විකිණිතතනයෙහි යනු අනික් තැනෙක අතැක අනික් තැනක පයෙක අන්ක් තැනෙක හිසයයි යනාදී පෙළේ ආ ක්‍රමයෙන් ඒ ඒ තැන අවයව විසුරුවනලද මළ සිරුරට නම් වන්නේ හි සතුරන් විසින් ඇඬු තෝමරාදියෙන් ඇන තුවාලකොට පෙර කී නයින් ම ඒ ඒ තන්හි විසුරුවනලද අවයව ඇති මළ සිරුර හතවිකිණිතත නම් දැමේ්කත ක්‍රමයෙන් එම සිරුර පිළිකුල් බැවින් හෝ නින්දිත බැවින් හෝ හතවිකිණිතතනක නම් මේ වනාහි කවුඩු අඩි ආහාරයෙන් අඹ. ප්‍රත්‍යඞ්ගයනි ශස්ත්‍රයෙන් ඇනකොටා අනින් තැනෙක අතැක අනින් තැනෙක පයැක යනාදී සූත්‍රයෙහි කියනලද ක්‍රමයෙන් ඒ ඒ තැන අවයව විසුරුවනලද මළ සිරුරට නම් වන්නේයි ඔබ්බනාබ මලෙහ වකුරුවන මළ සිරුර ලෝහිතක නම මේ වනාහි වැනිරෙන් නාවූ ලෙයෙයන් මිශ්‍රවූ මළ සිරුරට නම් වන්නේයි පුළුව නම්ලත් සෘමි පණුවන් වකුරුවන මළ සිරුර පුළුව ක නම්, මේ වනාහි පණුවන් පිරුණු මළ සිරුරට නම් වන්නේයි පිළිකුල් බැවින් හෝ නින්දිත බැවින් හෝ ඇටසැකිලල අට්ඨික නම මේ වනාහි ඇටසැකිලලම හෝ එක එක අවයවකට හෝ නම් වන්නේයි එකම දන් ඇටයන් පවා අශුභයැයි වැටහී කමට හන් වඩා රහන්වූ තැන් දක්නා ලැබේ.

(පා†)

ඉමානිච පන උද්ධුමාතකාදීනි නිස්සාය උපපාන නිමිත්තානම්පි

නිමිත්තතසු පටිලබ්ධ ඛ්‍රිනානම්පි එතා නෙව නාමානි තත්‍ර උද්ධුමාතක සරීර උද්ධුමාතක නිමිත්තං උපපාදෙත්වා උද්ධුමාතක සංඛාතං ඛ්‍රිනං හා වෙතුකාමෙන යොගිනා පඨවිකසිණෙ වුත්තනයෙන වුඩ්ඪතපපකාරං ආචරියං උපසඞ්කමිත්වා කම්මට්ඨානං උගහෙත තබ්බං තෙනාසස කම්මට්ඨානං කථෙ තෙත්‍රන අසුභ නිමිත්තලාභාය ගමන විධානං සුත්‍රතා නිමිත්තතුපලක්ඛණං එකාදසවිධෙන නිමිත්තානුභාවෙහා ඥතා ඥත මගෙනපච්චවෙක්ඛණාහි එවං අපපණාවිධානා පරියොසානං සබ්බං කථෙතබ්බං තෙනාපි සබ්බං සාධුකං උගහෙත්වා පුබ්බ වුත්තපපකාරං සත්‍රාසනං උපගන්ත්වා උද්ධුමාතකා නිමිත්තං පරියෙසෙත්‍රන විඤ්ඤාතබ්බං එවං විහරතෙනාව අසුක යම්හි නාමගාමෙ වා නිගමෙ වා අවිදූරෙ වා පබ්බතපාදෙ වා රුක්ඛමූලෙ වා සුසානෙ වා උද්ධුමාතක සරීරං නිඛ්‍රිත්තනයි කථෙතබ්බං සුත්තාපි නතාවදෙව අනිට්ඨෙත්‍රන පඤ්ඤෙත්‍රන නවිය ගන්තබ්බං කසමා අසුහංහි නාමෙතං වාළමිගාධිට්ඨිතම්පි අනුසසා ධිට්ඨිතම්පි හොති තත්‍රසස ජීවිතන්තරායෙපි සියා ගමනාගමනෙහා පතිරූපෙ ඨානනිසජ්ජාවා නහානභෝජනාවා සොදරකොටියාවා හොති තත්‍ර විසභාගං රූපං ආපාථං ආගච්ඡති තදෙවවා සරීරං විසභාගං හොති පුරිසසසහි ඉත්ථිසරීරං ඉත්ථියාච පුරිසසසරීරං විසභාගං තදෙතං අධුනා මතං සුභතොපි උපට්ඨාති හෙනාසස බ්‍රහ්මචරියන්තරා යම්පි සියා සචෙපන නාසීදං ආදිසයස භාරියනහි අත්තානං තඤ්ඤායති එවං තඤ්ඤාගමනෙත්‍රන ගන්තබ්බං ගචඡ් නෙත්‍රනව සඞ්ඝත්‍රෙරයසවා අසුසුදසස වා අභිඤ්ඤුත්තසස නිසබ්බනා කථෙත්වා

(ෂ †)

ඉමානිච පන උඩුම්භාතකාදීනි නි
සසාය (අලූසොභනාත් ආදිභයති දට්ඨ
ලද) මේ උඩුම්භාතකාදින් නිසා; උපප
නාන නිමිත්තානම්පි, උපන් උද්ගුහ
පුතිභාග නිමිත්තානවද; නිමිත්තන්ත ප
විලූබ ඣානානම්පි, ඒ නිමිත්තෙහි පිළිලූද
ඛ්‍යානයටද; එතානෙව නාමානි, මේ
උඩුම්භාතක යනාදිහුම නාමයෝසි;
තත්‍ර, එහි; උඩුම්භාතන සරීරෙ, උඩුම්
භාතක ශරීරයෙහි; නිමිත්තං උපපාදෙ
තබ්බ (චිත්ත) නිමිත්තයන් උපදවා; උඩු
ම්භාතන සංඛාතං ඣානං, උද්ධුම්භාතන
නම්වූ ඛ්‍යානය; භාවෙතු කාමෙන
ඝොනිනා, උපදවනු කැමැති යොගියා
විසින්; පඨවිකසිණෙ වුත්තනයෙනෙව
ච, පඨවිකසිණෙහි කී නියාමයෙන්ම;
වුත්තපපකාරං ආචරියං උපසඞ්කමිත්වා
(ප්‍රියගරු භාවාදී) වුත්තාප්‍රකාර ඇති
ආචාරීන් තෙරා එළඹ: කම්මට්ඨානං
උගණ්හිතබ්බං, කම්මට්ඨාන උගතශ්‍රුත;
අසස, ඒ යොගීහට; කම්මට්ඨානං කථෙ
තබ්බන්ති, කම්ටහන් කියන්නාවූ;
තෙන, ඒ ආචාරීහි විසින්; අසභ නිමි
තතාය, අශුභ නිමිත්තය උනන්නා
පිණිස (අශුභයෙහි උද්ගුහ නිමිත්තය
පිණිස මහ) ගමන විධානං, යන විධි
ය ද; සම්භක්ඛා නිමිත්තුපලක්ඛණං, ශව
යට හාත්පසින් නිමිත් සැලකීම ද; එ
කාදසවිධෙපි නිමිත්තග්ගාහෙ, එකොළ
ලෙස් පරිද්දෙකින් නිමිත්තග්‍රහණය;
නානාගහණෙ ගහපදවසෙනෙව ණාති, යම
එන මග පස් නැකීම යනා; එවං, මෙ
සේ; අපනාවිධාන පරියොසානං,
අර්පණා භූමිය මෙකළවරකොට ඇති:
දට්ඨබ්බං, සියල්ල; කථෙතබ්බං, කීයයුතු;
අථ්‍යපි, ඒ යොගීන් විසිනුදු: සබ්බං, සියල්ල:

සාධුකං උග්ගණ්හෙය්‍ය,

අපච්චාතබ්බං කතමා සමෙක්ඛසස සුසානෙ
අමඤ්ඤසසිත ව්‍යඤ්ජනාදිනං රූපසද්දාදි
අනිට්ඨාරම්මණාභිනිවිට්ඨසස අඛිනපමව
ඛගානිමා පඤ්ඤායන්ති භූතතාවා නාපරි
සණ්ඨාතිඅසුභසුඤ්ඤා ආඛ්‍යඩ්ඩා මහාති
අථසස සෙයා වහාරෙ පඤ්ඤවිවරං සුර
ඛිතං කරියසාන දහරෙවා සාමණෙ
රෙවා පහිණිතවා තං භික්ඛුං පරිජගි
සසති අපිව සුසානං නාම නිරුසඞ්කපි
යාභානති ඉඤ්ඤදිම්භාතා කතකම්මාපි අ
කතකම්මාපි චොරා සමෙම්සරහාති මත
මනුසසෙහි අනුබන්ධා, භික්ඛුසඞ්ඝමපෙ
භණ්ඩකං ඡඩ්ඩෙත්වාපි පලායනති මනු
සසා සඞ්ඝාසිං චොරං අදසසාමාති
භික්ඛුං ගහෙත්වා විහෙඨෙන්ති අථසස
සසාමා ඉමං විහෙඨෙථ මසසායං කථෙ
ත්වා ඉමිනානාම කාමෙමිනා ගහිතාති
මත මනුසසෙ සඤ්ඤාපෙත්වා සොත්ථි
භාවං කරියසති අයමානිසංසෝ කථෙ
තබ්බා, ගමතෝ තාසමා වුත්තනපපකාරසස
භික්ඛුනො කථෙතබ්බා අසුභනිමිත්ත
දසසනෙන සඤ්ඤජාතාභිලාසෙන යථානා
ම ඛත්තියා අභිසෙකට්ඨානං යජිමා
නා යඤ්ඤසාලා අඛ්‍යනාවා පන නි
ට්ඨිතානං පිතිසොමනසසං උපපාදෙන්
ති එවං පිතිසොමනසසං උපපාදෙත්
වා අවට්ඨනට්ඨාන මුත්තානන විඛිනා ගන්
නබ්බං වුඩ්ඩානෙහන. උඩුම්භාතකං
අසුභනිමිත්තං උග්ගණ්හනතා එසෙවා
අදුන්නයා ගච්ඡති උපචිට්ඨාය සතියා
අපම්මිට්ඨාය අමනසා ගනෙහති ඉඤ්ඤිය
ණි අඛණිනතෙන මානසෙන ගතාගත
මග්ගං පච්චවෙක්ඛණාමානා, ඉසසුම්පමද
සෙ උඩුම්භාතකං අසුභනිමිත්තං නිඛණි
තතං මහන්ත තසසිං පදෙසෙ පාසාණං
වා වම්මිකංවා රුක්ඛංවා ගච්ඡංවා ලූ
තංවා සනිමිඨානං කතරාති සාරම්මණං
කතරාති සනිට්ඨානං භාත්වා සාරම්මණං
කත්වා උඩුම්භාතකං අසුභ නිමිත්තං ස
ඛාර භාවෙතා උපලක්ඛෙතබ්බ

මනාඅකාම උභගණ; පුබ්බ වුත්තාපප කාරං සෙනාසනං උපගන්ත්වා, නාහිදු රාදි පෙර කිය ාලද ප්‍රකාර ඇති සෙ නස්නාව ළඟ; උඩුමාතක නිමිත්තං, උඩුමාතක නිමිත්; පරිමයසමෙත්තන, සෝයන්නාහු විසින්; විනාතබ්බං, විසි යයුතු; ඒවං විහරමෙත්තන, මෙසේ වස න්නහු විසින්; අසුභසම්මං නාම, අසුව ල් නම්; ගාමවාරෙවා, ගම්දොර හෝ; අවිදූඅවිදූනෙහි හෝ (සාඩි දෙරෙහි යනු සහාහ) පනේවා, මඟ හෝ; පබ්බත පාදෙවා, පර්වත පාදයෙ හි හෝ; රුක්ඛමූලෙවා, රුක්මුල හෝ; සුසානෙවා, සොහොනෙහි හෝ; උඩුමා තක සරීරං නිඝඩිත්තනෙහි, ඉදිමුණු මළසිරුරෙක් දමනාලද්දාසි; කමෙඵනතා නං සුත්වාපි, කියන්නවුන්ගේ මෙපුල් අසාද; තාවදෙව, ඇසූ සෙණෙහිම; අහිමඵන පඤ්ඤෙත්තනවිය, මෙතා මෙතාවින් (පරිපූර්ණ නාදී ආදියව) බස් නක්නුමෙන්; න ගන්තබ්බං, මෙහායාසු තු; කසමා, කුමක්හෙයින්ද යත්? අසු භංනි නාමෙතං, මේ අසුභනම් මෙ මේ; වාළමිගාධිසිතම්පි, ව්‍යාල මෘගය න් විසින් පිහිටිනාලද්දේ; අමනුසසාධි සිනම්පි, අමනුෂ්‍යයන් විසින් පිහිට නාලද්දේ; මහානි, වන්නේය; තත්‍ර, එ සේකල්හි; අසස, මේහට; ජීවිතන්තරා යෙපි සියා, ජීවිතනතරායද වන්නේ හි; එත්ථ පන, මේ අශුභයෙහි වනාහි; ගාමනිගමෙහා, ගම නිග; ගාමවාරෙන වා, ගම්දොරින් හෝ; නහාන නිපෙඵන වා, නහනමෙනාවින් හෝ; කෙදරමෙතා විතාවා, කුඹුරු මෙළවරින් හෝ; මහානි, වන්නේහි; තත්‍ර, එහි; විසභා කරූපං ආපාථං ආගච්ඡති, හැල්මඟවි ආදි විසභාග රූ හමුවන්නේහි; තමද වවා සරීරං, එම ශරීරය හෝ; විසභා කං මහානි, විසභාගවේ; පුරිසසසහි, පිරිමිහට; ඉත්ථි සරීරං, මාගම් සිරුරද; ඉත්ථියාවා, මාගමට; පුරිසසරීරං, පිරිමි සිරුරද; විසභාගං, විසභාගවේ; තමද තං, ඒ සිරුර; අධිනාභූතං, අළුත ගෙ ළේ; සුහමෙතාපි උපඨාති, ශුභවශයෙ නැවමහන්නේය (එමෙහීන්) ඇසෙ, මෙහුගේ; බ්‍රහමචරියනතරායොපි සි යා, බ්‍රහමචර්‍යාවට අන්තරායද වේ; සමෙපන, ඉදින් වනාහි; නහිදං ආදි සසස භාරියනති, මබ්බඳුන් හට මේ බැරි නොවෙයි; අත්තානං තකකයනි, තමා තකාගාම්; එවං, මෙසේ; තසකා ඝමානන, තමා තකත්නහු විසින්; ඝාතබ්බං, යායුතු; ගඵිජමෙත්තතාව, යත්නහු විසිනුදු; සඞ්ඝතෙථරසසවා, ගංතෙරවාහෝ; අඤ්ඤසසවා අභිඤ්ඤ තසස භික්ඛුනො, අරහත් ප්‍රතිඵ මහණ න් හට මෙහෝ; කමෙඵවා ගන්තබ්බං, යි යා යායුතු; කසමා, කුමක්හෙයිනයත්? සමෙවනි, ඉදින්; සුසානෙ, සොහොන් හි; අමනුසස සීහ ව්‍යග්ඝාදීනං, අමනු ෂ්‍යයහ සිංහයහ ව්‍යාඝ්‍රයහ ආදීන් ගේ; රූපසද්දාදි අනිටඨාරම්මණාහි භූ තසස, භයානකවූ රූප ශබ්දය ආදීවූ අනිෂ්ට ආරම්මණින් මඬනාලද; අසස, ඒ යොගීහිගේ; අඞ්ගපච්චඞ්ගානි වා පවෙඩනති, අඟපසඟයෝහෝ වෙවුළන්නාම්; භූතානංවා නපරිසණ්ඨා හි, කෑදය හෝ (විදුහ විසින් ආස යෙහි නොසිට) නැති හෝ යේනම්; අණ්ඩසසවා ආබාධා මහානි, අනික් ආබාධයෙක් හෝ වේනම්; අථ, එසේ කල්හි; සෝ, ඒ භංතෙරහු හෝ අභි ඤ්ඤත මහණහෝ; විහාරෙ, වෙහෙර තුබු; අසස, ඒ මයාගිහිගේ; පත්තචීව රං, පාසිවුරු; සුරකඛිතංකතෙරෙහි, සුර ක්ෂිතකෙරේ; දහරෙවා, ලදරු මහණු න් හෝ; සාමණෙරෙවා, මෙහරණුන් හෝ; පහිනිත්වා, යවා; තං නිකඛිවා

ඒ මහණහු; පටිජග්ගිස්සති, පළිදත් වේ; අපිච, අනිච්චකුදු ඇති; සුසානංගතං, සොහොහාගතාම්; නිරාසඞ්කධම්මතාහෝ මසඤ්ඤමානා, නිරාසඞ්කතැතැති සිතන්නාවූ; කත කම්මාපි අකත කම්මාපි වේවා, කළ සොරකම්ද නොකළ සොරකම්ද ඇති සොරහු; සමසරනෝ, රැස්වෙත් (මෙහි කළ සොරකම්ඇති සොරහු අභිමතයෝසි;) මත මනුෂ්‍යයන්ගේ අනුබන්ධා, කළ සොරකම් ඇත් ඒ සොරහු මරිසුත් විසින් ලුහුබඳනා ලද්දාහු; නිබ්බූසස සම්මප හණ්ඩකා, ශිරඛණ්ඩාපි පලායනෝහි, මහණහු ආසන්නයෙහි බඳු හෙළාපියා පලා යන්නා හුසි; මනුස්සා, මිනිස්හු; සමහාසිං වොරං අද්දසංහි, බඳුනා එන්සොරු සොරහු දුටුවාමහසි * හි කබුා ගෙනහිඳ, එකෙරෙයෙත්, මහණහු ගෙණ වෙහෙසන්නාහුසි; අථ, එසේ කල්හි; ඉසා, ඒ ගංතෙරහු මහෝ අහිසඤ්ඤිත මහණ මහෝ; ඉමං මා විහෙඨයිත්ථ, මෙහු නහඳුන් වෙහෙසන්නවු; අයං, මේ තෙම; මං කථෙන්තා ඉමිනා නාමකම්මෙන ගතොත්, මෙයියා මේ නම්කැමෙකින්ගියේසයි; තෙ මනුස්සස සඤ්ඤිං පච්චා, ඒ මිනිසුන් සංතිදුවා (“අසස සොත්ථිභාවං කරියසති”යි යොදනු) ඒ මහණහට සුවබව කරන්නේසි; අයමානිසංසා කථෙත්වා ගමං ගා, කියා යාමෙන් මේ අනුසසි; තසම, එහෙයින්; චුන්නපපකාරසස භික්ඛු නො කථෙත්වා, චූන්නප්‍රකාර මහණහට කියා; අසුභනිමිත්තදසසනත්ථ සඤ්ඤාතාගිලානසෙවා, අශුභනිමිත්ත දැන්මෙහි උපාත් අගිලානා, ඇතියහු විසින්; යථාධාම, යම්සේ; ඛත්තියා, රජමහමෙම; අනිසසනට්ඨානං, අනිසස නසථානයට මැද, යඤ්ඤනා, යාගහකරණ යාගසාලාම්මතමේ; යඤ්ඤසාලං, යාගසාලාවට මැද; අධිසනා පන, නිඞ්ගිලවතානි; නිධිඛ්‍යානං, නිධානාබ්‍ය පැනවා; පිති සොමනසස ජනා ගවජ්ජන්, ප්‍රීති සොමනස් ඇතිවයේද; එවං, එපරිද්දෙන්ම; පිතිසොමනසසං උපපාදෙත්වා, ප්‍රීතිසොමනස්ස උපදවා; අධිසනථානසු වුත්තසස නවිඩිනා, අධිෂ්ඨානයෙහි කියාවලද කුමයෙන්; ගන්ත්වාඛං, යායුතු; වුත්තසං මෙතං, අවුත්තා මෙහි මේකියලදුදේශ්මැයි; උද්ධුමාතකං අසුභනිමිත්තං, උද්ධුමාතක අශුභ නිමිත්තය; උගහණාදයොතා, උගහන්නා යොගාවචරයොම; එකෙකා, හුදකලාවූ; අදුතියෝ, තෙවැනියෙකු නැත්තේ; අපමත්තකොව, මුළා නොවූ; උපට්ඨිතසතියා සතිස, එළඹසිටි සතියෙන් යුක්තවූ; අනනතාගතෙනේ ඉන්ද්‍රියෙහි, ඇතුළත්කරණලද ඉඳුරන් ඇතිව; අභිනතෙන මානසෙන, පිවත්නොකරණලද සිත්ඇතිව; ගතාගතට්ඨානං පච්චවෙක්ඛමාණා, යන එන මං පස් විතණුයේ (“ගවජ්ජති”ඒ යොදනු) යසමිං පදෙසෙ, යම් ප්‍රදෙශයෙක්හි; උද්ධුමාතකං අසුභනිමිත්තං, උද්ධුමාතක අශුභනිමිත්තක්; නිකඛිත්තං හොති, දමනලද්දේවේද; තසමිංපදෙසෙ, ඒ ප්‍රදෙශයෙහි; පාසාණං වා, පහණක් හෝ; චම්මඛණ්ඩං වා, හුඹසක් හෝ; රුක්ඛං වා, රුකක් හෝ; ගවජ්ජං වා, ගසක් හෝ; ලතං වා, ලියෙක් හෝ; සනිම්ඨානං කරොති, නිමිත්තසමග කරන්නේසි; සාරම්මණං කරොති, අරමුණු සමග කෙරෙයි; සනිමිත්තං කත්වා, නිමිත්ත සමග කොට; සාරම්මණං කත්වා, අරමුණුසහගතකොට; උද්ධුමාතකං අසුභනිමිත්තං, උද්ධුමාතක අශුභනිමිත්තය; සහාව භාවනාය, සහාග වෙහෙසින්; උපලෙඛෙති, සලකුණුකරන්නේසි

(හා †)

අමුසො හොත්නි දමනලද උද්ධුමාතකාදි මේ දශඅශුභයන් නිසා උ

* මේ කාලයෙහි ලියන පොළොපොත්හි “සහනාසං” යනු වැරදියෙසි සලකා සහණ්ඩං හි සංස්කාර කරනිබැවි. තුමූත් එම් හාථසිඅපණ්ණකට පුරාතන ලියනලද පොතෙහි හා පුරාණ සන්නාවලත් “සහනාසං” යි දක්නා ලදුබැවි. “සහනාසං සෙවාලසිසමණාසං එවං වත්වා නගිනාස භණ්ඩකා හරණ්ඩරත්හි අවෙවා” යනු වීඤ්ඤාණ

පත්නාවූ උද්ග්‍රහ ප්‍රතිභානනිමිත්තත ලාභීද ඒ නිමිත්ත කරණ කොටගෙණ ලබනාලද ධ්‍යානාඟවද මේ උද්ඛුමාතකාදි නම් වෙන්වැයි. ඒ දශඅශුභයන් අතුරෙන් අමුසොහොන්හි දමනලද ඉදිමුණු මළ සිරුරෙහි උද්ඛුමාතක නිමිත්ත උපදවා උද්ඛුමාතක සඤ්ඤාත ධ්‍යානය වඩනු කැමැති යොගාවචර මහණ විසින් පෘථිවී කසිණයෙහි කියනලද නයින් එහි කියනලද ප්‍රකාර ආචාර්‍යයකුකරා එළඹ කමටහන් ඉගෙණෙගත යුතුයි ඒ යොගාවචරයාහට කමටහන් උගන්වන ආචාර්‍ය විසින් අශුභයෙහි උද්ග්‍රහනිමිත්ත ගන්නා පිණිස යොමා යන ක්‍රියාවද මළසිරුරට හාන් පසින් නිමිති සැලකීද එසොළොස් ආකාරයකින් නිමිති ගැණීමද ගමනාගමනය කරණ මාර්ගයන් ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා කිරීමදුසි යනාද ක්‍රමයෙන් උද්ග්‍රහනිමිත්ත උපන්නැන් පමන් පෘථිවීකසිණයෙන් කියනලද අප්පණාවිධිය අවසන්කොට ඇති සියලු පිළිපදනා විධි කියාගත්තේයි. කමටහන් උගන්නා යොගාවචරයා විසිනුදු ඒ සඟලුවිධි මනාකොට ඉගෙණ පෙර කියනලද ග්‍රාමාන්තයට ඉක්මා නොදුරු නොලැබ ආදී ලක්ෂණයෙන් යුත්සෙනසන කට එළඹ උද්ඛුමාතක අශුභනිමිත්ත සෙවීමෙන් විසිය යුත්තේයි මෙසේ කරන යොගාවචර මහණ විසින් අසවල් ගම්දොර හෝ අසවල් වතාදොර හෝ අසවල් මාර්ගයෙහි හෝ අසවල් පළිනපාදයෙහි හෝ අසවල් රුක්මුල හෝ අසවල් සොහොනෙහි හෝ ඉදිමුණු මළසිරුරක් දමනලදුසි කියන්නවුන්ගේ නෙපුල් ඇසුපමණින් එවිසෙ මහනංවතුමන්ර පිරුණාවූ ගහකට නොනොවින් බස්නා පුරුෂයකුමෙන් වහා නොඇදුනුතුරු කුමක් හෙයින්ද?

මේ මළසිරුරු සඞ්ඛ්‍යාත අශුභය හෝ සිංහ ව්‍යාඝ්‍රාදි වණඹ සිවුපාවුන් විසින් රැකසිටුනා ලද්දේ හෝ වෙයි අමනුෂ්‍යයන් විසින් රැක සිටුනා ලද්දේ හෝ වෙයි එසේකල්හි මෙහිවට ශ්‍රීමත් තත්තාරාය හෝ වන්නේහි මේ අශුභ කර්මස්ථානය වඩියෙනි සොහොනට ගන මාර්ගය ගම් දොරින් හෝ නාහ නොවිත් හෝ කුඹුරු මකුළුවරින් හෝ වන්නේද එසේ ඇතිකල්හි ගැ ඹිදුරිහැල්මහල ආදි විසභාගරූප හමු වන්නේස. ඒ මළසිරුරම හෝ විසභාගව වැටහෙන්නේයි ඒ එසේවැනි ස්ත්‍රීමිත්ට මාගමුන්ගේ ශරීරයද මාග මුත්ම පිරිමිත්ගේ ශරීරයද විසභාග වන්නේය එහෙයින් ඇතම් කාලක එදවස්මළ නොඉදිමුණු මාගමුන්ගේ ශරීර පිරිමින්වද එමදු මළ පිරිමින්ගේ ශරීරය මාගමුන්වද ශුභවිශෙයෙන් හෝ වැටහෙන්නේය එසේ වැටහීමින් ඒ යොගාවචරයාගේ බඹසරවසට අන්තරාය හෝ වන්නේයි ඉදින් එබදු විසභාග රූපාරම්මණක්දුවන් මඟින් දැකුට බැරිවුම් නොවෙයි යනාදීන් තමා කල්පනාකෙරේ නම් මෙසේ තාතකනහනු විසින් නෙවත් මාගේ ඉන්ද්‍රිය සංවරසීලය සතිරායයි සලකන් නනු විසින් යායුත්තේය එසේයහ යොගාවචරයා විසින් තමාවසහ වෙනෙර සඞ්ඝසථවිරයන්ට හෝ අනික් ප්‍රසිඩ භික්ෂුවකට හෝ අනුදන්වා ඇ යුත්තය කුමක් පිණිසයත්? ඉදින් සොහොනෙහි අමනුෂ්‍ය සිංහ ව්‍යාඝ්‍රාදීන්ගේ භයානකවූ රූපශබ්දාදී අනිෂ්ටාරම්මණයන් මඩනාලද ඒ යොගාවචරයාගේ අඛණ්ඩප්‍රතිසඛ්ධිභයෝ හෝ වෙවූ ලාභානුද අනුභවකරණලද ආහාර හෝ ආවාසභයෙහි නොසිට විහරනය කරන්නේවද අනික් ආබාධයෙක් හෝ වන්නේද එසේකල්හි විහාර

යෙන් නුබු නමාගේ පාසිවුරු සඬ්ඝ
ස්ථවිරයෝ හෝ ප්‍රසිඬ භික්ෂු හෝ
ආරක්ෂාකර තබන්නේසි බාල භික්ෂූ
න් හෝ සාමණේරයන් හෝ යහා ඒ
හිලන් මහණ පිළිදුහුම්ද කරන්නේ
වෙයි නවද සොනොන්නම් මනුෂ්‍ය
විරහිතගෙයින් නිසැකනැන්යයි සි
නන්නාවූ කරණුලද සොරකම් ඇ
නාවූද නොකරණුලද සොරකම් ඇ
ත්නාවූද සොරහු සැඟවීම පිණිස
හෝ සොරබඩු බෙදනාපිණිස හෝ
අම්සොහොන්හි රැස්වන්නාහුය ඉ
සකිනි පසුපස්සේ මිනිසුන්ඒසින්ලහු
බදනාලද්දාවූ කරණුලද සොරකම්
ඇති ඒ සොරහු මේ යොගාවචර භි
ක්ෂුහු ලඟ සොර බඩු පොදි හෙ
ළාපියා පලා යෙති මනුෂ්‍යයෝ
පැහැර ගත් බඩු පොදි සමඟ සො
රු දුටුම්හයි අල්වා ගෙණ ගොස්
රජුට දක්වා වෙහෙස කරන්නාහු
ය එබඳු ආපදාවක් ඇතිකල්හි සඬ්ඝ
ස්ථවිරයෝ හෝ ප්‍රසිඬ භික්ෂු හෝ ඒ
රාජපුරුෂයන් ඉදිරියට ගොස් පින්වත
නි මේ මහණ වෙහෙස නොකර
ව මොහු මව දන්වා මෙනම් කවුසු
ත්නැසිණිස ගියේයයි සාක්ෂිවී මි
නිසුන් සංසිඳුවා ඒ මහණහට අභය
ගෙණදෙන්නෙයි සඬ්ඝස්ථවිරයන්ව
හෝ ප්‍රසිඬ මහණම හෝ දන්වා යා
මෙහි මේ අනුසස් වනනේයි. එලෙ
සින් කියනලද පකාර ස්ථවිර හෙ
ණිකුට නියා අශුභ නිමිති දැක්මෙ
හි උපන් අභිලාසා ඇති යොගාව
චර මහණ ඒසින් ක්ෂත්‍රිය රජෙක් අ
භිෂෙක මඬපයට යන්නාක් මෙන්
ද යාන සම්පත්තියෙන් යාග මඬපය
ට යන්නාක් මෙන්ද දුප්පත් පුරුෂ
යෙක් නිධානයක් තුබූ තැනට ය
න්නාක් මෙන්ද ජුනි සොම්නස් උ
පදවා අවුවායෙහි කී නියායෙන්
යා යුතුතේයි. මේ කියනලදුයේ මැ
සි. උද්ධුමාතක අශුභනිමිත්ත උග
න්නා මහණ හුදකලාව තමහට දෙ
වැනියෙක් නැතිව තොමළාවූ ළඳුඹ
සිවිසිනියෙන් යුතුතව දමනයකරණ
ලද ඉඳුරන් ඇතිව පිටත නොයෙක්
අරමුණුකරා නොයවනලද සිතින්
යුතුතව යනඑහා මා පස්විසමින් ය
න්නේසි යම් සොහොන්භූමිප්‍රදෙශ
යෙහ ඉඳිමුණු මළසිරුරු සඬ්ඛ්‍යාතඅ
ශුභ නිමිත්තක් දමනලද්දේ වේද ඒ
ප්‍රදෙශයෙහි අශුභනිමිත්තට නුඳුරුව
ගලක්හෝ තුඹසක්හෝ රුකක්හෝ
සුඛා ශාඛක් හෝ වැලක් හෝ ඒහා
ම ප ගල්ඇඳිය නිමිති සමඟ කරන්
නේය අරමුණු සමඟ කරන්නේය
නිමිත්තසමඟ කොට අරමුණු සමඟ
කොට ඒ උද්ධුමාතක අශුභනිමිත්ත
සහාගහෙයින් සලකුණු කරන්නේසි.

(පා ‡)

වණ්ණතොපි ලිඛ්ඛතොපි සණ්ඨා
නතොපි දිසතොපි ඔකාසතොපි
පරිච්ඡේදතොපි සන්ධිතොපි විවර
තො නීහාතතො ථලතො සම
නතතො සො තං නිමිත්තං සුසහ
නිතා කරොති සුපඨාරිතං උපධා
රෙති සුවවත්ථිතං වවත්ථපෙති
සො තං නිමිත්තං සුගහණිතා කත්වා
සුපඨාරිතං උපධාරෙත්වා සුවවත්ථි
තං වවත්ථපෙත්වා එකො අද්දුතියො
ගච්ඡති උපට්ඨානාය සතියා අපම්මුට්ඨා
ය අසොතානතෙහි ඉන්ද්‍රියෙහි අබහි
තතෙන මානසෙන ගහානත ම
තතා පච්චවෙක්ඛමාණො සො වඩ්ඪ
මානොපි තබ්භාගියෙසුඤව වඩ්ඪ
මා අතිවත්තති නාසිදතොපි තබ්භා
තියෙසුඤව අසතා පකාසුපෙති.
සමතතා නිමිත්තුපලක්ඛණා නිමත්ති
යා නිමා ති සංසාති සතතා නිමිත්තු
පලක්ඛණා අසමෙමාහතා අසමෙමා
හානි සංසා එකාදසහි ධෙනා නිමිත්ත
ගහාහො නිමත්තියො නිමා ති සංසෙ
නි එකාදසහි ධෙනා නිමිත්තගහාහො
උපනිබන්ධනතෝ උපනිබන්ධනා
නි සංසො ගහානත මනසපදෙ

කබණ නිමිත්තඤ්ච කිමානිසංසානි ගතාගතමඤ්ඤවචවෙකබණ වීථිසම්පටිපාදනඤ්ච වීථිසම්පටිපාදනානිසංසා ආනිසංසදස්සාවී රත්ත ත සඤ්ඤී හුත්වා චිත්තනිකාරං උපට්ඨාපෙත්වා සම්පියායමානො තසම්ිඤ්ච ම්මණෙ චිත්තං උපනිබන්ධති අඛා ඉමාය පටිපදාය ජරාමරණම්හා පරිමුච්චිස්සාමීති සො චිච්චෙවව කාමෙහි —පෙ— පඨමංඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති ත සඤාධිනතං හොති රූපාවචරං පඨම ඣානං දිබ්බාව විහාරෙ භාවනා මයඤ්ච පුඤ්ඤකිරිය වත්තූනි —

(ස ‡)

සො, ඒ යොගාවචරතෙම; වණ්ණ නොපි, වණ්ණහෙයින්ද; ලිඛතොපි, ලිඛුහෙයින්ද; සණ්ඨානතොපි, සවහන්වශයෙන්ද; දිසතොපි, දිශාවශයෙන්ද; ඔකාසතොපි, අවකාශ හෙයින්ද; පරිච්ඡදතොපි, පිරිසෙහෙයින්ද; සන්ධිතොපි, සන්ධිවශයෙන්ද; චිවරතොපි, සිදුරු හෙයින්ද; නිනනතො, නිම්න සථාන වශයෙන්ද; ථලතො, උස්නැත්වශයෙන්ද; සමනනතො, හාත්පසවශයෙන්ද; නං නිමිත්තං, ඒ අශුභනිම්තනය; සුනහාතං කරොති, මනාකොට ගත්නා ලද කෙරෙයි; සුපබාරිතං උපබාරෙති, මනාවූ පරීක්ෂාවෙන් පරීක්ෂා කෙරේ; සුවවත්ථිතං වවත්ථපෙති, මනාවූ නිශ්චයෙන් නිශ්චයකෙරේ; සො, හෙතෙම; තං නිම්නතං, ඒ අශුභ නිම්තනය; සුගහිතං කත්වා, මනාව ඉගෙණීම කොට—පෙ—චඞකමනෙනාපි, සක්මන්කරන්නේද; තබ්භාගියඤ්ඤව චඞකමං අධිට්ඨාති, අශුභනිම්තන මනසකාරසඤ්ඤාවම සක්මන් කෙරේ; නිසිදනෙනාපි, හිඳින්නේද; තබ්භාගිය ඤ්ඤව ආසනං පඤ්ඤපෙති, අශුභ නිම්තන මනසකාරසඤ්ඤාවම නිසදන ය කෙරේ; සමනනා නිමිතතුපලක්ඛණ(උද්ධුමාතකයට)හාත්පස ලක්ෂණාදි නිමිති සලකණුකිරීම; කිමානිසංසා, කුමක් ප්‍රයොජනකොට ඇත්ත ද; කිමානිසංසානි, කුමක් අනුසස් කොට ඇත්නිද යත්? සමනනානිමිතතුපලක්ඛණ, හාත්පස නිමිති සලකුණුකිරීම; අසමෙමාහත්ථා (උද්ධුමාතක නිමිතත එළඹසිටිකල්හි උපදනා)වූ ක්‍රමය දුරුකිරීම පිණිස ය; අසමෙමාහානිසංසා, එම නොවූ ක්‍රමය අනුසස් කොට ඇත්නිය; එකාදසසු සෙන නිමිතතනහානහා, එකොළොස් ආකාරයකින් නිමිතතග්‍රහණය කිරීම—පෙ—උපනිබන්ධනතො (අශුභාරම්මණෙහි සිත එළවා)බැඳීම්පිණිස වේ—පෙ—වීථි සම්පටිපාදනත්ථා, කම්මට්ඨානවීථියට මනාකොට පිළිපැදීම්පිණිස වේ-පෙ-නයස, ඒ යොගාවචරයාහට; රූපාවචරා පඨම ඣානං, රූපාවචර ප්‍රථම ධ්‍යානයද; දිබ්බාව විහාරෙ, දිව්‍යවූ ආර්‍යවිහාරයද; භාවනාමයඤ්ච පුඤ්ඤකිරිවත්තූ, භාවනාමය පුණ්‍යක්‍රියාවසතුවද; අධිගතං හොති, පැමිණෙන ලද්දේවේ.

(භා ‡)

ඉච්ඡති ඒ යොගාවචර මහණ ඒ අශුභනිමිතත වණ්ණවශයෙන්ද ලිඛතාවශයෙන්ද සවහන්වශයෙන්ද දිශාභාගවශයෙන්ද අවකාශවශයෙන්ද පරිච්ඡදවශයෙන්ද සිදුරුවශයෙන්ද සන්ධිවශයෙන්ද නිම්නස්ථානවශයෙන්ද උච්චස්ථානවශයෙන්ද හාත්පසවශයෙන් දැයි යන එකොළොස් ආකාරයෙන් මනාකොට උද්ග්‍රහණය කරන්නේ වෙයි මනා පරීක්ෂාවෙන් පරීක්ෂාකරන්නේ වෙයි මනා ව්‍යවස්ථාවෙන් ව්‍යවස්ථා කරන්නේ වෙයි ඒ යොගාවචර මහණ අශුභනිමිතත මොනවට ඉගෙණ මොනවට පරීක්ෂාකොට මොනවට

නිශ්චයකොට නුදකලාව තමහව දෙ
වැනියෙක් නැතිව නොවුළාවූ එළ
ඔසිටි සිතියෙන් යුක්තව ඇතුළත පි
හිටුවනලද ඉඳුරන් ඇතිව පිවතනො
යෙක් අරවුණෙහි නොහසුරුවනල
ද සිතින් යුක්තව යන එන මං පස්ව
කමින් යන්නේයි. සක්මන්කරන්නේ
ද ඒ අඟුනනිමිත්ත මෙනෙහිකරම්
න්ම සක්මන්කරන්නේය නිදන්නේද
ඒ අඟුහනිමිත්ත මෙනෙහිකරමින්ම
නිදන්නේය ඒ උද්ධුමාතක අඟුහනිමිත්
තව හාත්පස පාෂාණාදී නිමිති සල
කුණුකිරීම කුමක් ප්‍රයොජනකොට
ඇත්තේද කුමක් අනුසස්කොට ඇ
ත්තේදයත්? හාත්පස නිමිති සලකු
ණුකිරීම උද්ග්‍රහනිමිත්ත ළඟඔසිටි
කල්හි උපදනා මුළාබව දුරුකිරීම ප්‍ර
යොජනකොට ඇත්තිය එම අනු
සස්කොට ඇත්තිය වණ්ණාදී වශ
යෙන් එකොළොස්පරිද්දෙකින් නි
මිත්තග්‍රහණයකිරීම කුමක් ප්‍රයොජ
නකොට ඇත්තේද කුමක් අනුසස්
කොට ඇත්තේදයත්? එකොළොස්
පරිද්දෙකින් නිමිත්තග්‍රහණය කිරීම
අඟුඅරමණෙහි සිත එළවා බැඳීම
ප්‍රයොජනකොට ඇත්තේය එම අ
නුසස්කොට ඇත්තේයි. යන එහ
ම පස්විසිම කුමක් ප්‍රයොජනකොට
ඇත්තේද කුමක් අනුසස්කොට ඇත්තේ
ද යත්? යන එහ මං පස්විසිම කම්ම
ස්ථානවීථියම මනාකොට ප්‍රත්‍යවේක්ෂ
ප්‍රයොජනකොට ඇත්තිය එම අනුස
ස්කොට අත්තියයි දතයුතු. මේලෙ
යොගාවචර මහණ අඟුහනනිමිති දුන්
මෙහි අනුසස් දන්නාසුලුවට ප්‍රකම්පිත
නරත්තිය යන සාෂු උපදවා නොර
වළඑළවා අරවුණෙහි ප්‍රත්‍යවේක්ෂණ
තුම එකාග්‍රතායෙන් මේ ප්‍රතිපත්ති
යෙන් ප්‍රතිපන්නවූ යෙදෙවිටත් ස
ලුකා එම අරවුණෙහි සිත පැවතා සිදු
ගන්න ඉන්ඩ්‍රිය ප්‍රයොගාවබෝධ මනස්
වසනුකාම කෙලෙසකාමයෙන් හා සි
යලු අකුශලධර්මයෙන්ද වෙන්ව වි
තර්කවිචාරසහිතවූ විවේකයෙන් හ
වහත් ප්‍රීතිසුව ඇතුළාවූ ප්‍රථමධ්‍යානය
උපදවා වාසයකරන්නේයි. එහෙයි
න්මරූපාවචර ප්‍රථමධ්‍යානයද දිව්‍යවූ
ආර්යවිහාරයද භාවනාමය පුණ්‍යක්‍රි
යා වස්තුවද ලබන්නේයි.

(පා ෮)

තස්මා යො චිත්ත සඤ්ඤුත්තත්තාය
ඨවිකා දසඝනං ගච්ඡති සො ගණ්ඨිං
පහරිත්වා ගණං සන්නිපාතෙත්වා ඕ ග
විජතු තම්මට්ඨාන සිසෙන පණ්ඩ
විජනෙන එකකෙන අඳුනියෙන
මූලකම්මට්ඨානං අවිස්සජ්ජෙත්වා තං
මනසිකරොනෙතනෙව සුසා න
සොණ්ඩිපරිස්සාය විනොදනත්ථං ක
තතරදඬකං වා යට්ඨිං වා ගහෙත්වා
සුපවිසිනනාව සම්පාදනෙන අප
මුට්ඨ සති කත්වා ම නච්ඡට්ඨාන ඤ්ච
ඉන්ද්‍රියානං අනෙනගතනාව සම්පාද
නනෙ දඩනිගතම්නෙන හුත්වා ග
නාභිමුඛං විහාරනෙ නිත්තම්නෙන
නෙව අසුකදිසාය අසුකවාරෙන නි
කතම්නොවිනිත් වාරං සල්ලකෙඛ
නාභිමුඛං නගනෙ යෙන මඤ්ඤන ග
විජති යො මඤ්ඤ වවත්ථපෙතුබෙබා
අයං මඤ්ඤ පාචිනදිසාභාගෙ වා වා
ගච්ඡති පච්ඡිම-----ප-----උත්තර
දක්ඛිණදිසාභාගෙ වා විදිසාභිමු
බො වා තං ඨමසමිං පන ඨානෙ වා ම
නෙ නවත්ත ඉමසමිං ඨානෙ දක්ඛිණ
නෙ ඉමසමිං සුවයෙ ඨානෙ පාසාණ
ඉමසමිං වවත්ථෙතා ඉමසමිං රුක්ඛා
ඉමසමිං ගඩොඩා ඉමසමිං ලතාති ඒ
වංගමනාභිමුඛං වවත්ථපෙත්වා ති
මිත්තට්ඨානං ගන්තබ්බං නොවෙ වා
පටිවානං පටිවානා ගච්ඡන්තස්ස ත
ඛණපගණෙහා භාණ්ඩාගාරස්ථා මිණි
ඡුතාදිවා සං-----ප-----

ඩ්ඩාපෙත්‍ය විප්පටිසාරං වා ජනෙත්‍ය රූදිසං නාම කුණපට්ඨානං ආහරතෝ මහින්ති නසම්මා පටිවානං වජ්ජෙත්වා අනුවානං ගන්තබ්බං සචෙ අනුවානම්පි ගෙහෙන න සක්කාහොති ගන්තුං අනන්තරා පපාතෝ වා පබ්බතෝ වා පාසාණෙවා වතිවා කණ්ටකාඩ්ඩානංවා උදකංවා චික්ඛල්ලං වා හොති චිවරකණ්ණෙන නාසම්පිදන්ත්වා ගන්තබ්බං ඉදමස්ස ගමනාවත්තනං. එවං ගතෙන පන තෙනානනාව අසුභනිමිත්තං ඔලොකෙතබ්බං දිසා වවත්ථපෙතබ්බා එකස්මිංහි දිසාභාගෙ සිතස්ස ආරම්මණඤ්ච නවිභූතං හුත්වා ඛායති චිත්තඤ්ච නකම්මනියං හොති තස්මා තං වජ්ජෙත්වා යත්ථ සිතස්ස ආරම්මණඤ්ච විභූතං හුත්වා ඛායති චිත්තඤ්ච කම්මනියං හොති තත්ථ ඨාතබ්බං පටිවානානුවානඤ්ච පහාතබ්බං පටිවානෙ සිතස්සහි කුණපගන්ධෙන උබ්බාළ්හස්ස චිත්තං විධාවති අනුවානෙ සිතස්ස සචෙ තත්ථ අධිවත්ථා අමනුස්සා හොන්ති තෙ කුජ්ඣිත්වා අනත්ථං කරොන්ති තස්මා ඊසකම්පි නානිඤ්ජමානෙනාපි නාතිදූරෙ නාච්චාසන්නෙ නානුප්පාදං නානුසිසං ඨාතබ්බං අතිදූරෙ සිතස්ස හි ආරම්මණං අවිභූතං හොති අච්චාසන්නෙ භයං උපපජ්ජති අනුප්පාදං වා අනුසිසං වා සිතස්ස සබ්බං අසුභා සමං න පඤ්ඤායති තස්මා නාතිදූරෙ නාච්චාසන්නෙ ඔලොකෙන්තස්ස ඵාසු කට්ඨා නෙ සරීරවෙමජ්ඣභාගෙ ඨාතබ්බං එවං සිතෙන තස්මිං පදෙසෙ පාසාණං වා පෙ ලතංවා සනිමිත්තං කරොතීති එවං චින්තානි සමන්තා නිම්නානානි උපලක්ඛෙතුං තබ්බානි තත්‍රිදං උපලක්ඛණ මිධානං සචෙ නස්ස නිමිත්තස්ස සමන්තා චක්ඛුපථෙ පාසාණෙ හොති සො අයං පාසාණෙ උච්චෙවා නීචොවා ඛුද්දකොවා මහන්තොවා කාළොවා සෙතොවා හි වවත්ථපෙතබ්බා තතො ඉමස්මිං නාම ඔකාසෙ අයං පාසාණෙ ඉදං අසුභනිමිත්තං ඉදං අසුභනිමිත්තං අයං පාසාණෙති සල්ලක්ඛෙතබ්බං.

(ස ෆ)

තස්මා(යම්හෙයකින් අශුභ නිමිත්ත උගැන්ම ආයුෂ්මානීනගෙට ආසන්න කාරණ වේද)එහෙයින්; යො, යම් යොගාවචරයෙක් නෙම; චිත්තස්ස ඤඤතත්ථාය, කෙලෙස් වශයෙන් අසංයතවූ චිත්තයාගේ දමනයට්ඨාන්‍ය; සිවථිදයසනා, මළසිරුරු දැක්ම ය; ගච්ඡති, යන්නේද්; සො, ඔහු නෙම; නණ්ඩං පහරිත්වා, ගෙඩිය ගසා; ගණං සන්නිපාතෙත්වාපි, ගණයා රැස් කරවාද; නවඤ්ඤු, කේවා; කම්මට්ඨාන සීසෙන, කම්වහන් ධාන කොට; ගච්ඡතෙනන පන,] * යන්නනු විසින්ද; එකකෙන, හුදකලා නුවිසින්; අදුතියෙන, දෙවන්නෙකු නැත්නහුවිසින්; මූලකම්මට්ඨානං අවජානිත්වා(පකෘතින් හැමවිසින් කලින් කල පරිහරණයකරණලද්දා බුඩානුස්සතිආදී සබඳත්තා කම්මට්ඨාන නමැති) මූල් කම්ටහන නොහැර; තං මනසි කරොතෙනෙව, ඒ මූල් කම්ටහන මෙනෙහි කරන්නහු විසින්ම; සූසානෙ, සොහොන්හි; සොණඩිපරසස්ස විනොදනත්ථං, බලු ආදී උපද්‍රව වළක්නා නපිණිස; කාතරදඬකං වා, සැරයටි යක්ගෙන්; යට්ඨිං වා, යටස්ගෙන්; ගහෙත්වා, ගෙණ; සුපච්චිතඤ්ඤවසම්පාදනත්ථං, මූල්කම්ටහන මනාකොට ඵලඹසිටීමව සැපයීමෙන්; අතම්බිටඨ සතිං කත්වා, නොමුළා සිහිඇති ව; ඔතාරජ්ඣානං ඉන්ද්‍රියානියෙව, මනස හවනු කොට ඇති ඉන්ද්‍රියයන්

* [ ] මේ ලකුණු දෙකට මැදිවූ සත්තඤ සිංහලපොත්හිම වඩිතව තුබ්බැවින් අපවිශින් යොදනලදි-

ගේ;අනෙකාගතනාවසඋපාදනතෝ, (පිටත්හි පෘථුවාරම්ණෙහි නොපැවත) අතුළු මුල් කම්වහන්හි පවත්නා බව සැපයීමෙන්; අබද්ධගතමනෙන හුත්වා, පිටත්හි නොහැසිරෙණ සිත් ඇත්තහුවිසින්; ගතබබා,යාසුතු; ඒ හාරතෝ නිත්තමනෙනනෙව, වෙහෙරෙන් නික්මෙන්නහුවසින්ම; අසුකදිසාය, අසුවල් දික්හි; අසුකවාරෙන නිත්තමනෙනාමිහින, අසුවල් දොරින් නික්මිනිමියි; වාරං සල්ල කෙඛනබබං, දොර සැලකියයුතු; තනතෝ, ඉක්බිත්තෙන්; යෙන මගෙන ගවජති, යම් මගෙකින් යේද; සෝ මගෙහා වවත්ථපෙතබබා, ඒ මග නියමකටයුතු; අයං මගෙහා පාචිනදිසාභිමුඛොවා ගවජති, මේ මග නැගෙනහිරට අභිමුඛව යියේයයිද; පච්ඡිම, පශ්චිමදිගට අභිමුඛවයියේයයිද—පෙ—උතුරු දිගට අභිමුඛවයියේයයිද;විදිසාභිමුඛොවාති,සතරඅනුදිගට අභිමුඛවයියේයයිද;(“වවත්ථපෙතබබං ” යි යොදනු) ඉමස්මිං වා පන ඨානෙ,නොගොත් මෙතනඳ; වාමතෝ ගවජති, වමනයෙයි; ඉමස්මිං ඨානෙ, මෙතනඳ; දක්ඛිණතෝ, දකුණතයෙයි; අයඤ, මේ මාගීනයාගේ; ඉමස්මිං ඨානෙ, මෙතැන; පාසාණෙ, පහරණෙක; ඉමස්මිං, මෙතන; වච්ඡිතෝ, තුබියෙක; ඉමස්මිං, මෙතන; රුක්ඛා, රුක්ෂයෝ; ඉමස්මිං,මෙතන; ගවෙච්ඡා,ගවයෙක; ඉමස්මිං,මෙතැන; ලතානි,ලියෙකැයි; එවං, මෙසේ; ගඹනවගහා වවත්ථපෙතනන,යන මග නියමකරන්නහුවිසින්;නිමිත්තට්ඨානං,අඟහනිමිත් ගන්නාතැනට; ගතබබං,යාසුතු;තොච බොපරිවානා,උඩුසුලඟට නොයාසුතු;පරිවානා ගවජනතෙසා,උඩුසුලඟට යන්නහුට; කුණපතෙඩා සාණං පහරතවා, කුණපතෙඩය නාසාවේයි පැහැර; මත්ථලුඛතං වා සඛිලතෙයා, හිස්මුල් හෝ අල ලන්නේය; ආහාරං වා ජඩ්ඩාපෙය්‍ය,අහරතෝ නාවාපියන්නේයි; ඊදිසං නාමකුණපඨානං ආහතොසම්මි, මෙබඳු කුණපය හිඳුනැනට අසීමයි. ඒපපටිසාරාවාඋප්පාදෙය්‍ය, ඒපිදුසර හෝ උපදවන්නේසි; තසමා, එහෙයින්; පටිවානං මුඤ්චිත්වා, උඩුසුලඟට යන මග හැර; අනුවාතං ගතබබා, යව සුලඟට යාසුතු; සචෙ, ඉදින්; අනුවාතමෙහන නා සක්කා ඉහානි ගන්තුං, යව සුලඟට යන මිසින් යන්නට නොපිළිවන්හිනම්; අාහරා, අතුරෙහි; පඨවතො වා, පඨවියන් හෝ; පපාතතො වා, ප්‍රපාතයන් හෝ; පාසාණෙ වා, පහරණෙන් හෝ; වනිවා, වැවෙන් හෝ; කණ්ටකාඩ්‍යානං වා, කටුඇති නැනෙන් හෝ; උදකං වා, දියෙන් හෝ;චික්ඛල්ලා වා, බොරෙන් හෝ; ගොනි, වෙද; චිවරකණ්ණෙන, සිවුරුකණින්; නාසමිපිදහිත්වා, නාසාව පියා; ගතබබා, යාසුතු; ඉදං, මේ; අසුභ, මේ යොගීන ගේ; ගමනවිධානං, ගතියෙන් වනි; එවං ගතෙන පන, මෙසේ ගියාවූ ඒ යොගීන විසින්; නගරාව අදූර නිමිත්තතා ඔලොකෙතබබා, තව අඟුන නිමිත්තය බොබැලිය සුතු; දීඝතොවඅපෙතබබා,දිගහු නියමකටයුත්තාහුදි; එතසම්හි අයාභාගෙ සිතසස, ඒක දිශාභාගයෙහි සිටියාවූ හව; ආරම්මණයුව තා මහතා භූමියා ගියහි, අරමුණද මහතාව නොවැටහෙයි; එතතාසුව තා සඤ්ඤිනියා හොති, සිතද තාවතාකම්මියවසම්භොවෙයි; නයමා, දැනෙයි; නා විඡ්ඡාතා, ඒ දින නැත; යතා සිතසස, යම් දුනක සිටියාවූ හව; ආරම්මණසුව මහතා භූමියා ගියහි, අරමුණද මහතාව නොවැටහෙයි; එතතාසුව සඤ්ඤිනියා හොති,

නි, සිතඳ කම්මණ්‍ය වේදෑ; නත්ථි ඨාන ඛබං, ඒ දිග සිටියයුතු; පරිවාතානු වාතඤ්ච පහාතබ්බං, පුතිවාත අනු වාත දෙකඳ හැරියයුතු(වාතයට මුහුණු ලාඳ පිටපාඳ නොසිටිය යුතුය යන අර්ථය)පරිවාතෙසිනස්ස, වාත යට මුහුණු ලා සිටියාවූහට; කුණපග නෙඛන උබ්බාළ්හස්ස, කුණපගන්ධ යෙන් බාධිතය හට; චිත්තං, සිත; ඒ ධාවති(නන් අරමුණෙහි)ඒසර පව නි(වාතයට මුහුණ ලා සිටියාවූහට කු ණපය උඩුසුලං වනබැවින් "කුණප ගන්ධෙඛන බාධිතස්ස" යූනූ) අනුවා නෙසිනස්ස,වාතයට අනුව සිටියාවූ හ ට(වාත්යට පිටපාශ්‍රව යට මුහුණු ලා සිටියාහට යන අර්ථයි)සඒ, ඉදින්; නත්ථි අඩිවත්ථා අමනුස්සා හොන්ති, ඒ කුණපයෙහි අධිෂ්ඨාන අමනුෂ්‍ය යෝ වූනම්; නෙ, ඔහු; කුජ්ඣිත්වා අ නත්ථම්පි කරෙය්‍යුං(තමනට උඩුසුල ඟ සිරිබැවින්)කිපී අනර්ථ කරන්නා හුයි; තස්මා, එහෙයින්; ඊසකං උ න්නාමම(ඉදුරා)මදත් අනුවානයෙන් පහව; නාති අනුවානෙ ඨාතබ්බං, ම දත් අනුවාතයෙහි සිටියයුතුය යන අභිප්‍රායි; එවං නිවත්ථමානෙත්‍වාපි, මෙ සේ සිටියහුවිසිනුදු; නාතිදූරෙ ඨාත බ්බං, ඉතා දුරුවද නොසිටියයුතු; නා චාසන්නෙ, ඉතා ආසන්නයෙහිදු (නොසිටියයුතු)නානුපාදා ඨානබ්බං පාදයට සමීපයෙහිදු නොසිටියයුතු; නානුසිසං ඨාතබ්බං, හිසට සමීපයෙ හිදු නොසිටියයුතු; අතිදූරෙ සිතස්ස, ඉතා දුර සිටියහට; ආරම්මණං අවිභූ තං හොති, අරමුණු පහළනොවේ; අච්චාසන්නෙ, ඉතා ආසන්නයෙහි(සි ටියාහට)භයං උප්පජ්ජති, භය උප දී; අනුපාදා වා අනුසිසං වා සිතස්ස, පයට සමීපව හිසට සමීපව සිටියා හ ට; සබ්බං අඞ්ගං සමං න පක්ඛිපති, සියලු අඟහය සමව නොපැණේ; තස්මා, එහෙයින්; නාතිදූරෙ නා චාසන්නෙ, ඉතා නුදුරු ඉතා නො ලඟ; ඔලොකෙන්තස්ස ඵාසුකට්ඨා නෙ, බලනුව හට ඵාසු නැන; සරී රයෙ මඤ්ඤහානෙ, ශරීරයාගේ මැද භාගයෙහි; ඨාතබ්බං, සිටියයුතු; එ වං සිතෙන, එසේ සිටියනු විසින්; ත සම්මං පදෙසෙ, ඒ ප්‍රදෙශයෙහි; පාසා ණෙ වා, පහණෙක්වත්; වම්මිකෙ වා, තුඹසෙක්වත්; රුක්ඛෙ වා, රු ක්ඛෙක්වත්; ගච්ඡෙ වා, ගසෙක්වත්; ලතා වා, ලියෙක්වත්; උපලක්ඛෙ තබ්බා, සැලකියයුතු; නත්‍ථ, එහි; ඉ දං, මේ; උපලක්ඛණවිධානං, සලක ණ විධිය; සචෙ, ඉදින්; තස්ස නිම් නත්තස්ස, ඒ උදුම්මානක නිමිත්තහට; සමන්තා, හාත්පස්හි; චක්ඛුපථෙ, ඇ ස් හමුයෙහි; පාසාණෙ හොති, ප හණෙක්වීනම්; සො අයං පාසා ණෙ, ඒ මේ පහණ; උච්චෙ වා, උ සැයිහෝ; නිවොණෙ වා, මිටියයිහෝ; ඛු ද්දකො වා,කුඩායයි හෝ; මහන්තො වා, මහතැයි හෝ; කාලොවා, කලු යයි හෝ; සෙතො වා, සුදුයයි හෝ; දීඝො වා, දිගැයිහෝ; පරිමණ්ඩලො වා, පිරිමඩුලුයි හෝ; වත්ථු පෙත ඛබ්බා, නියමකටයුතු; තතො, ඉක්බි ත්තෙන්; ඉමස්මිං නාම ඔකාසෙ, මෙනම් අවකාශයෙහි; අයං පාසා ණෙ, මේ පහණය; ඉදං අසුභනිමි ත්තං, මේ අශුභනිමිත්තය; ඉදං අසු භනිමිත්තං, මේ අශුභනිමිත්තය; අ යං පාසාණෙ, මේ පහණයයි; සල්ල ක්ඛෙතබ්බා, සැලකියයුතු.

(හා ‍ෟ)

මෙසේ යම්හෙයකින් අශුභනිමිත්ත උගණීම ආයුෂ්මානියවඅසන්න කා රණ වේද එහෙයින් යම් යොගාවච රයෙක් ශරීරසභාව සැලකීමෙන් සංවෙග උපදවා කෙලෙස්වශයෙන්

නොදැමුනු තමාගේ සිත දමනයකි රීමපිණිස අශුභනිමිති දැක්මට යන්නේ වේද ඒ මහණ වසන වෙහෙර ගෙඩිය ගසා මහසඟයා රැස්කරවා හෝ සොහොනට යාවුත්තේය කම්ටහන් භාවනාව ප්‍රධානකාරණකොටගෙණ සොහොනට යන මහණවිසින් හුදකලාව තමහට දෙවෙනියෙක් නැතිව ප්‍රකෘතියෙන් නමාවිසින් කලින් කල සුරුදුකරණලද බුඩානුසමෘතිආදි සියලු තැනට යොග්‍ය යම් කම්ටහන්භාවනාවක් ඇත්තේවීනම් අශුභ කම්ටහන් භාවනාවට යෙමි සිනා ඒ පූර්ව පරිචිතකම්සථානය අත්නොහැර ඒ මෙනෙහි කරමින්ම සොහොන්හි බලු ආදීන්ගේ උවදුරු වළක්වනුපිණිස සැරයටියක් හෝ යවක් හෝ නෙණ මුලින් සුරුදුකළ කම්ටහනා මනාකොට සිතට ළඟවා නොමුළාවූ සිහිඇති ව චක්ෂුස් ශ්‍රොත්‍ර ඝ්‍රාණ ජිහ්වා කාය මනස් යන සඉඳුරන් පිටත නොයෙක් අරමුණෙහි පැවැතෙනසොඳ මුල් කම්මසථානයෙහිම පවත්වා පිටත අරමුණෙහි නොහැසිරෙණ සිත්ඇතිව යාවුත්තේයි. මෙසේ විහාරයෙන් නික්ම යන මහණවසින් තමා වසන විහාරයෙහි පෙරදිගඇද දිශාවන් අතුරෙන් අසවල්දිග අසවල් දෙරටුවෙන් නික්මුණේමයි දෙරටුව සැලකිය යුත්තේය ඒ දෙරටුව සලකා ඉක්බිතිව යම් මගකින් යන්නේ වේනම් ඒ මේ මාර්ගය නැගෙනහිර බලා යන්නේ හෝ වෙයි පශ්චිමදිග බලා යන්නේ හෝ වෙයි දකුණුදිග බලා යන්නේහෝ වෙයි උතුරුදිග බලා යන්නේ හෝ වෙයි සතර අනුදිස් බලා යන්නේ හෝ වෙයි යනාදීන් මාර්ගය නියම්කොට සලකුණු කට යුත්තේය නොහොත් මෙහිදී වමට යන්නේ වෙයි මෙහිදී දකුණට යන්නේ වෙයි මේ මාර්ගයෙහි මෙතන ගලක් ඇත මෙතන තුඹසක් ඇත මෙතන රුකෙක් ඇත මෙතන කුඩාගසෙක් ඇත මෙතන වැලෙක් ඇතැයි මෙසේ ගමන් මාර්ගය නියම්වශයෙන් සලකුණුකරමින් අශුභ නිමිත්ත ගන්නාතැනට යාවුත්තේයි මෙසේ යන්නාහුද උඩුසුලං බලා නොයාවුහුයි. ඒ එසේවැයි. අම්මසොහොන් බලා උඩුසුලඟට යන්නාහට කුණපගන්ධය නාශයෙහි වැද හිස්වල් හෝ කැලඹෙන්නේය කැ අහර හෝ වමනයකරන්නේය මෙබඳු පිළිකුල් කුණපසථානයකට ආමිසි ඒ පිළිසර හෝ උපදනේයි එහෙයින් උඩුසුලං බලා යන මහහැර යටසුලං බලා යන මාර්ගයෙන් යාවුහු. ඉදින් යට සුලං බලා යන මාර්ගයෙහි නොයාහැකිවීනම් ඒ අනරමණ පළුඩුතයක් හෝ ප්‍රපානයක් හෝ ගලක් හෝ වැවක් හෝ කටුලැහැබක් හෝ ජලයක් හෝ මඩයෝරුවක් හෝ ඇත්තේ වේද මෙසේ යට සුලඟට නොයාහැකිවීනම් සිඳුරු කොණින් නාසය ඩයා උඩුසුලං මාර්ගයෙන්ම යාවුත්තේයි මෙසේ යොගාවචර මහණහුගේ ගමන් මාර්ගයෙහි වන පළමුකොට ඉතෙණතන සුත්තේයි. ඉක්බිති සොහොනට හිය යොගාවචර මහණවසින් පළමුකොට අශුභ නිමිත්ත නොබැලියසුත්තේය අසවල්දිගසිටියසුනුයයි දිශානියමය කටයුත්තේයි යම්සේ මළසිරුර යම් දිශාභාගයෙක සිටියාහට අරමුණ් ප්‍රකටව නොවැටහේද සිනත් භාවනාවට යොගනොවේද එහෙයින් ඒ දිශාභාගය හැර යම් දිශාභාගයෙක සිටියාහට අරමුණ් ප්‍රකටව වැටහේනම් සිතත් භාවනාකම්මයට යොගවේනම් ඒ දිශාභාගයෙහි සිටියයුතු.

එසේ සිටිනාහු එසිතුදු උඩු සුලඟද යට සුලඟද හැර සිටියයුතුයි හෙවත් වානයට ඉහුණ ලාදෑ ප්‍රතිපාදනොසිටිය යුත්තේය. ඒ එසේමැයි. කුණපය උඩු සුලඟෙහි ඇති කල්හි වානයට මුහුණ ලා සිටියාහට කුණුගඳින් පෙළෙනබැවින් සිත නොයෙක් අරමුණෙහි විසිරපවත්නේය කුණපයට මුහුණ ලා යට සුලඟෙහි සිටියාහට ඉදින් ඒ කුණපයෙහි අධිනෘනින යන් බු පිසස්හු ඇත්නම් ඔව්හු නමන්ව උඩුසුලඟසිටිබැවින් කිපි අනාදීකරන්නාහුය එහෙයින් සෘජුවූ යට සුලඟින් මදක් පහව මදක් යව සුලඟෙහි සිටියයුත්තේය මෙසේ සිටිනා යොගාවචරයා වීසිනුදු ඉනා නොදුරුවද ඉනා නොලංවද සිටියයුතුය පසට ලංවද නොසිටියයුතුය හිසට ලංවද නොසිටියයුතුය. ඒ එසේමැයි. ඉනා දුරසිටියාහට අරමුණ ප්‍රකටව නොවැටහෙයි ඉනා ලංවසිටියාහට මනුෂ්‍ය කුණපය පුනඳුන්ට බොහෝසෙයින් භය එළවනසුභාව ඇතිබැවින් භය උපදවන්නේය පසට ලංව හෝ හිසට ලංව හෝ සිටියාහට සියලු අශුභය සම්ව නොපැණෙයි එහෙයින් ඉනා නොදුරුව ඉනා නොලංව මෘතකලෙවරය හාත්පසින් දක්නට පහසුතෙනක ශරීරමැදහාගයෙහි සිටියයුත්තේයි මෙසේ සිටියාහුවිසින් ඒ ප්‍රදෙශයෙහි යම් ගලක්හෝ තුඹසක්හෝ රුකක්හෝ කුඩාගසක්හෝ වැලක්හෝ ඇත්නේවී නම් ඒ ගල්ආදිය නිමිත්තසමග කරන්නේයයි අටුවාවෙහි වදාළබැවින් මෘත ශරීරයට හාත්පස නිමිති සලකුණුකළයුත්නාහුය. එහි මේ මතු දත්වන්නේ නිමිත් සලකුණුකරණ විධියයි හේ කෙසේදයත්?

ඉදින් ඒ ඉදිමුණු මළ සිරුර සමීපයෙහි ඇසින් දක්නාමානයෙහි ගලෙක් ඇත්නේවී නම් ඒ මේ ගල උසය මිටිය කුඩාය කියා හෝ මහත්ය කලුය සුදුය කියා හෝ නියම කවයුත්තේය ඉක්බිත්තෙන් මෙන මි අවකාශයෙහි මේ ගලය මේ අශුභනිමිත්තය මේ අශුභනිමිත්තය මේ ගලයයි සලකුණුකවයුත්තේය.

(පා *)

සචෙ වච්ඡකො හොති සොපි උදෙවාහනිවො වා ඛුද්දකො වා මහන්තො වා නවෙඛා වා කාලො වා දීඝොවා පරිමණ්ඩලොවාති වවත්ථපෙතබ්බා තතො ඉමස්මිං නාම ඔකාසෙ අයං වච්ඡකො ඉදං අසුභනිමිත්තන්ති සල්ලක්ඛෙතබ්බං සචෙ රූඛෙඛා හොති සොපි අසඤ්ඤිවා නිග්‍රොධොවා කවිත්ථකොවා කපිත්ථකොවා උවෙවා වා නීවො වා ඛුද්දකො වා මහන්තොවා කාලො වාසෙතොවාති වවත්ථපෙතබ්බා තතො ඉමස්මිං නාම ඔකාසෙ අයං රූඛෙඛා ඉදං අසුභනිමිත්තන්ති සල්ලක්ඛෙතබ්බං සචෙ ගවෙජා හොති සොපි සඳ්ධි වා කරමණ්ඩූ වා කණ්වීරොවා කුරණ්ඩකො වා උවෙවා වා නීවො වා ඛුද්දකො වා මහන්තොවා නි වවත්ථපෙතබ්බා තතො ඉමස්මිං නාම ඔකාසෙ අයං ගවෙජා ඉදං අසුභනිමිත්තන්ති සල්ලක්ඛෙතබ්බං සචෙ ලතා හොති සාපි ලාබුවා කුම්භණ්ඩ වා සාමා වා කාලවල්ලි වා පූතිලතා වා නි වවත්ථපෙතබ්බා තතො ඉමයම්ං නාම ඔකාසෙඅයං ලතා ඉදං අසුභනිමිත්තං ඉදං අසුභනිමිත්තං අයංලතාති සල්ලක්ඛෙතබ්බං යම්පන වුත්තං සනිමිත්තං කරොතීති සාරම්මණං කරොතීති තං ඉධෙව අනෙනාගඩං පුනප්පුනං වවත්ථපෙනෙනසනිමිත්තං කරොති නාම අයං පාසාණෙ ඉදං අසුභනිමිත්තං ඉදං අසුභනිමිත්තං අයං පාසාණෙ නිළවං වෙ

සමාසෙත්වා සමාසෙත්වා වත්ථුපෙ නෙත්වා සාරම්මණං කරොති නාම එවං සනිමිත්තං සාරම්මණඤ්ච කත්වා පන සභාව භාවනො වත්ථුපෙ නීති වුත්තත්තා සොපස්ස සභාවභා වො අනඤ්ඤසාධාරණෙ අත්තනි යො උදඩුම්මානභාවෙ තෙන මනසි කාතබ්බං වනිතා උදඩුම්මානන්ති එ වං සභාවෙන සරසෙන වත්ථුපත බ්බන්ති අත්ථො එවං වත්ථුපෙත්වා වණ්ණතොපි ලිඛතොපි සණ්ඨාන තොපි දිසතොපි ඔකාසතොපි පරි වෙජතොපීති ජාති්ඛෙන නිමිත්තං ගහෙතබ්බං කථං නෙතහි යොගි නා ඉදං සරීරං කාලසස වා ඔදහන සස වා මඛුරවජ්ජනොවාති වණ්ණ තො වත්ථුපෙතබ්බං.

(ස *)

සචෙ වත්තිකො හොති, ඉදින් තුඹ සෙක්වීනම්;උච්චෙ වා,උසැකි හෝ; නීචොවා,මිටියකි හෝ;බුද්ධකො වා, කුඩායකි හෝ;මහනෙතා වා, මහතැ කි හෝ; තම්බා වා, තඹයකි හෝ; කාලො වා, කලුයකි හෝ; දිසො වා, දිගැයි හෝ; පරිමණ්ඩලො වා,වටැයි හෝ;වත්ථුපෙතබ්බා, නාසෙය කව ත්ථු-පෙ-සචෙ රූපෙභා හොති, ඉදි න් රූපෙසම්පීනම්; සොපි, භේදෘසස ඔ... ... ... හෝ; නි ක්‍රොධො වා, නුනපොඤ්ඤ... ... ... චරකො වා, කාලුසුවොහැකි හෝ; කපණ්ඩකො වා, ගිවුලුවොකැකි හෝ -පෙ-සචෙ ගරුයා හොති, ඉදින් ගරුසක් හෝ වීනම්; සොපි, භේදෘ සිඤ්ඤි වා, ඇදෙකැකි හෝ; කණ්ණරෙ වා, කණේරුවෙකැකි හෝ; කුරණ්ඩ කො වා, කුඩුකරඹුවෙකැකි හෝ; -පෙ-සචෙ ලනා හොති, ඉදින් ලිය සෙක්වීනම්; සාපි, හෝදෘ අලාබු වා, ලබුයකි හෝ; කුම්භණ්ඩ වා, කොම ඵුයකි හෝ; සාමා වා, පුඩායකි හෝ; කාලවල්ලි වා, කලුවැලයකි හෝ; පූ තිලතා වා, නිඳියකි හෝ-පෙ-ඉම් නාව නයෙන, මෙම නාසින්; අයං පාසාණෙ, මේ පහණය; ඉදං අසුභ නිමිත්තං, මේ අශුභනිමිත; අයං පා සාණෙ, මේ පහණයකි; වෙ සමා සෙත්වා, පහණ අශුභනිමිත් දෙදෙ න එක්කොට; වත්ථුපෙතෙතන, නී යමඋරන්නහුවිසින්; සමනතා නිමි තානි උපලක්ඛිතබ්බානි, හාත්ප ස්ගි නිමිත්ත සැලකියයුත්තාහුවි; ත නො, ඉන්බිත්තෙත්; අසස, මේ අශු භනිමිත්හුගේ("සොසභාව භාවො" යි පොත්නි ලියති-සභාතතාවොතු, මාහැකිවී බවයි සන්නයෙහි කීබැ වින් "සභාතතාවො"යනු මැනවී එ ගෙයින් "සො සභාතතාවො"යන අර්ථයි යම් තමාගේ භාතබවෙක් ඇ ද්ද කෙසේවුදයත්?)අනඤ්ඤ සාධා රණං, අන් විනිලකාදින්ට අසාධාර ණවූ; අතතන්යො උදඩුමා තතා වො, තමාගේ යම් ඉදමුණුබවෙක් ඇද්ද; තෙන මනසිකාතබ්බං, ඒ ඉදි මුණු සවහන්විසින් මෙතෙනිකවයුතු; වනිතං උදඩුම්මානන්ති, වනිතය උදඩුම්මානයයි(වන්නා යනු උදඩුම්මා නය යන අර්ථයි-"වනිතන්ති සුනා"ය නු ටීකායි) එවං සභාවෙන(ඉදිමුණු ... ... නියත ලද)නමාගේ ලකු ණින්ද; සරසෙන(අනුන්ට පිළිකුල් උපදවන බවය යන)නමාගේ කෘත්‍ය යෙන්ද(නොහොත් සවභාවයම පිළි කුල්බැවින් රසයයි කියනුලැබේ "ස භාවො එව නථා ඉපඩියාතනො ර සොති වුතතා"යනු ටීකායි)වත්ථු පෙතබ්බන්ති අත්ථො, නියමකොටයුතු ය යන අර්ථයි; එවං වත්ථුපෙත්වා. මෙසේ නියමකොට; වණ්ණතොපි. වර්ණගෙයිත්ද; ලිඛතොපි. ලියා

හෙයින්ද; සණ්ඨානතොපි, සටහන් හෙයින්ද; දිසතොපි, දිසාහෙයින්ද; ඔකාසතොපි, අවකාශහෙයින්ද; පරිච්ඡේදතොපි, පිරිසෙ හෙයින්දූයි; ඡබ්බිධෙන, සපරිද්දෙකින්; නිමිත්තං ගහෙතබ්බං, උද්ධුමාතක අශුභනිමිත්ත ගතයුතු; කථං, කෙසේද යත්? තෙන යොගිනා, ඒ යොගීනි විසින්; ඉදං සරීරං, මේ සිරුර; කාලසස වා, කලුවසහුගේයයි හෝ; ඔදතස්ස වා,හෙලලුවන්හුගේයයි හෝ; මඩ්ඩුරවණ්ණතො වාති, මගුරන්වැනි ජව් ඇතියන්හුගේයයි හෝ; වණ්ණතො, වණ්ණවසින්; ව්වත්ථපෙතබ්බං, නියම කටයුතුය.

(හා *)

ඉදින් පාඨසෙස් ඇත්තේ වීනම් මේ සුඛස උසය මිටිය කුඩාය මහත්ය තඹවන්ය කලුවන්ය දිගය වට යයි නියමකොට සලකුණු කටයුත්තේය ඉදින් වෘක්ෂයෙන් ඇත්තේවී නම් ඒ මේ වෘක්ෂය ඇසතුවෙක නුග යෙක කලුසුවෙක දිවුලෙනැයි කියා හෝ උසය මිටිය කුඩාය මහත්ය කලුය සුදුයයි කියා හෝ නියමකටයුත්තේය. ඉස්බිත්තෙන් මෙනම් අවකාශයෙහි මේරුකය මේ අශුභනිමිත්තය මේ රුකයයි සලකුණු කටයුත්තේයි ඉදින් ගසෙහවීනම් ඒ මේ ගසද කුඩා හිඳිගසෙක කරඹේබියගසෙක කණේරුගසෙක කටුකරඹු ගසෙකැයි කියා හෝ උසය මිටිය කුඩාය මහත්ය කියා හෝනියම කටයුත්තේය ඉස්බිත්තොත් මෙනම් අවකාශයෙහි මේ රුකයේ මේ අශුභනිමිත්තය මේ රුකයයි සලකුණු කටයුත්තේයි ඉදින් වැලෙක ඇත්තේවී නම් ගෝද ලබු වැලෙක කොමඩු වැලෙක පෝටා වැලෙක කඳුවැලෙනම් පත්‍ර රහිත වැල් ජාතියෙක කිඳි වැලෙකැයි කියා හෝ නියමකටයුත්තේය ඉක්බිති මෙනම් අවකාශයෙහි මේ වැලය මේ අශුභනිමිත්තය මේ වැලයයි කියා හෝ සලකුණු කටයුත්තේයි නිමිත්ත සමග කරන්නේය අරමුණු සමග කරන්නේයයි යම් වචනයක් අටුවාවෙහි වදාරණලද්දේද ඒ නිමිති අරමුණු සමග කිරීම මෙනිම ඇතුළත්වන්නේයි තවද නැවත නැවත නිශ්චයකිරීමෙන් නිමිති සමග කිරීම නම් මේ නලය මේ අශුභනිමිත්තය මේ අශුභනිමිත්තය මේ ගලයයි මෙසේ ගල හා අශුභනිමිත්තය යන දෙදෙන එක් එක්කොට නියමකරන්නාහු අරමුණු සමග කරන්නේ නම් මෙසේ නිමිත්ත සමග නොව අරමුණ සමග කොට සත්‍යාගශයෙහි නියමකරන්නේයයි වදාළබැවින් මේ උද්ධුමාතක අශුභනිමිත්තුගේ විනිලකාදී සෙසු අශුභයන්ට සාධාරණ නොවූ තමා ගටම අයිනිවූ යම් ඉදිමුණු බවෙක්වේද ඒ ඉදිමුණු සටහන්වශයෙන් මෙනෙහි කටයුත්තේයි. තන් තන් හි මස්ලොහු මෙන් උස්ව ඉදිමුණුබවයයි කියනලද තමාගේ ලකුණින් දැනුන්ට පිළිකුල් උපදවනබවයයි කියනලද තමාගේ සභාවයෙනද නියමකටයුතුය යන අර්ථ වත්තෙයි.

මෙසේ නියමකොට ඉස්බිතිව වණ්ණවශයෙන්ද ලිඞ්ගවශයෙන්ද සටහන්වශයෙන්ද දිශාවශයෙන්ද අවකාශවශයෙන්ද පරිච්ඡේදවශයෙන්දැයි යන සපරිද්දෙකින් උද්ධුමාතක අශුභනිමිත්ත ඉගෙණගනයුත්තේයි. හේ කෙසේද යත්? උද්ධුමාතයෙහි අශුභනිමිත්තග්‍රහණය පණිස රසොහොනට ගිය යොගාවචර මහණවසින් මේ මළ සිරුර කලුවෙකුගේ හෝ වෙයි හෙලලුවෙකුගේ හෝ වෙයි මගුරන් වැනි ජව් ඇත්

නෙකුගේහෝ වේයි යනාදින් ඡවිවණ්ණවසෙයන් නියමකවත්තන්තේයි

(සෑ †)

ලි ගතො පන ඉත්ථිලිඞ්ගාවා පුරිසලිඞ්ගංවාති අවවත්ථාපෙත්වා උක්කට්ඨවයෙ වා මජ්ඣිමවයෙවා පච්ඡිමවයෙවා සිතසසානි වත්තබ්බානි සණ්ඨා නතො උද්ධුමාතක සණ්ඨාන වසෙ නෙව ඉදං මසසසිසසණ්ඨානං ඉදා ත්‍රි වාසණ්ඨානා ඉදංහත්ථසණ්ඨානං ඉදං උදරසණ්ඨානං ඉදංනාභිසණ්ඨානං ඉදංකටිසණ්ඨානං ඉදං ඌරුසණ්ඨානං ඉදං ජඞ්ඝාසණ්ඨානං ඉදං පාදසණ්ඨානන්ති වත්තබ්බානි දිසතො පන ඉමසම්ං සරීරෙ චෙදිසා නාභියා අධො හෙට්ඨා භාදිසා උඞ්ඛං උපරිමාදිසානි වත්තබ්බා අථවා අහං ඉමියසාදිසාය සිතො අසුභනිමිත්තං ඉමිසසානි වත්තබ්බානි ඔකාසතො පන ඉමසම්ං නාම ඔකාසෙ හත්ථා ඉමසම්ං පාදා ඉමසම්ං සිසං ඉමසම්ං මජ්ඣිමකායො සිතො නිවත්තාපෙතබ්බා අථවා අහං ඉමසම්ං ඔකාසෙ සිතො අසුභනිමිත්තං ඉමසම්න්ති වත්තබ්බා පරිවෙජ්දතො ඉදා සරීරං අධො පාදතලෙන උපරි කෙසමත්ථකෙන තිරියං තවෙන පරිවජ්ජිත්වා යථා පරිවජ්ජිතෙන ච කාතෙ මත්තිංසකොට්ඨාසා හරිතමෙවානි වත්තබ්බානි අථ වා අයමසස හත්ථපරිවෙජ්දා අයංපාදපරිවෙජ්දා අයං සිසපරිවෙජ්දා අයංමජ්ඣිමකාය පරිවෙජ්දා ති වත්තාපෙතබ්බා යත්තකං වා පන ඨානං ගණ්හාති තත්තකමෙව ඉදා රූපසං උඞ්ගමාතකන්ති පරිවජ්ජෙතබ්බං පරිසසස පන ඉත්ථිසරීරඉච්චාවා පුරිසසරීරන්ති වවත්ථානෙ විසභාගෙ ආරම්මණං නලූපට්ඨාති එත්තකෙනසෙසව පච්චයා ගහානි ලද්ධාණිනාසිති ඉත්ථිපුරිසසඤ්ඤානං පරියාදාය නට්ඨානි මජ්ඣිමට්ඨකථායං වුත්තං නයමා සභාගසරීරෙ යෙව එවං ඡබ්බෙධන නිමිත්තං ගණ්හිතබබං යො පන පුරිමබ්බානං සන්තිකෙ ආසෙවිතකම්මට්ඨානො පරිහටඨනෙඛා පරිමද්දිතමහාභූතො පරිගහිතසඛ්ඛාරො වවත්ථාපිතනාමරූපො උග්ඝාටිතසත්තසඤ්ඤකතෙ සමණඩලෙමා වාසිතවාසනො භාවිතභාවනොසඛ්ඛෙ සුණ්හතෙරො අපපකිලෙසො කුලපුත්තෙතා නසස ඔලොකින ඔලොකිතට්ඨානෙයෙව පටිභාගනිමිත්තං උපට්ඨාති නොවෙ එවං උපට්ඨාති අථෙවං ඡබ්බෙධෙන නිමිත්තංගණ්හතො උපට්ඨාති යසස පන එවම්පි නලූපට්ඨාති තෙන සඞ්ඛෙතො විවරතො නිනතො ථලතො සමවත්තඨානානි පුනපි පච්චවෙක්ඛණාය නිමිත්තං ගහෙතබ්බා තත්ථ සඞ්ඛෙතො අස්ති සත සන්ධියො උද්ධුමාතකෙ පන කථං අස්ති සත සන්ධියො වවත්ථපෙසසති තසමා තෙන තයො දක්ඛිණ හත්ථසන්ධි තයො වාමහත්ථ සන්ධි තයො දක්ඛිණපාද සන්ධි තයො වාමපාදසන්ධි ඒකොතිවා සන්ධි එකො කට්සන්ධිති එවං බුද්ධස මහා සන්ධි වසෙන සන්ධිතො වවත්ථපෙතබ්බං

(සෑ †)

ලිඞ්ගතො පන, ලිඟුහෙසින් වනාහි; ඉත්ථිලිඞ්ගං වා, මාගමලිඟුයයි හෝ; පුරිසලිඞ්ගං වා, පිරිමිලිඟුයයි හෝ; අවවත්ථාපෙත්වා, නියම කොටයොවූ; උක්කට්ඨවයෙ වා, පළමුවියෙහි හෝ; මජ්ඣිමවයෙ වා, මැදුම්විය්හි හෝ; පච්ඡිමවයෙ වා, පැතුවිය්හි හෝ; සිතසසානි, සිවුහුණේයසි; වත්තබ්බානි, කියමිකවත්තුවු; සණ්ඨානතො, සංස්ථානයෙහින්; උද්ධුමාතක

සණ්ඨානවසෙන, උද්ධුමාතක අශුභ සවහන්ඒසින්; ඉදං, මේ; අසුභ, මෝ ඤගේ; සීසසණ්ඨානං, ඉස සවහන; ඉදං, මේ; ගීවාසණ්ඨානං, ග්‍රීවායෙහි සවහන; ඉදං, මේ; හත්ථසණ්ඨා නං, අතසවහන; ඉදං උදරසණ්ඨා නං, මේ උදරසවහන; ඉදා නාභිස ණ්ඨානං, මේ නාභිසවහන; ඉදං ක පිසණ්ඨානං, මේ කටියෙහි සවහන, ඉදං ඌරුසණ්ඨානං, මේ කලවෙහි සවහන; ඉදං ජඞ්ඝාසණ්ඨානං, මේ ජඞ්ඝාවෙහි සවහන; ඉදා පාදස ණ්ඨානන්ති, මේ පත්ලෙහි සවහන; සි, වවත්ථපෙතබ්බං, ව්‍යවස්ථාකවයු තු; දිසතො පන, දික්හෙසින් වනා හි; ඉමසම්ං සරීරෙ, මේ ශරීරයෙහ; වෙදිසා, දික්හු දෙදෙනෙකි; නාභි යා අධො, නාභියෙන් යට; හෙට්ඨි මා දිසා, හෙට්ඨිමදික්නම් වේ; උඩං, මත්න; උපරිමා දිසා, උපරිමදික්න ම් වෙයි; වවත්ථපෙතබ්බා, නියමකට යුතු; අථවා, නොහොත්; අහං ඉම් සසා දිසාය ඨිතො, මම මේ දිග සිටි යෙම්; අසුභනිමිත්තා ඉමිසසානි, අ ශුභනිමිත්ත මේ දිගයයි; වවත්ථපෙ තබ්බා, නිශ්චයකටයුතු; ඔකාසතො පන, අවකාශහෙසින් වනාහි; ඉම සම්ං නාම ඔකාසෙ; මෙනම් භූම්ප දෙශයෙහි(“ඝත්ථා ඨපිතා”යි යොද නු)අත් තුබ්බයේ; ඉමසම්ං පාදෙ, මේ අ වකාශයෙහි පා තුබ්බයේ; ඉමසම්ං සී සං, මේ අවකාශයෙහි හිස් තුබ්බයේ; ඉමසම්ං මජ්ඣිමකා යො හොති, මේ අවකාශයෙහි මධ්‍යමකාය නුබ්බයේය සි;වවත්ථපෙතබ්බං,ව්‍යවස්ථා කටයුතු; පරිවෙජදනොපි, පිරිසෙඳිසින්ද; ඉදං සරීරං, මේ සිරුර; අධො පාදතලේ න, යට පත්ලෙන්ද; උපරි, මතුයෙ හි; කෙසමත්ථකෙන, කෙස් මතුයෙ න්ද; නිරියං, සරස; තවෙන, සම්න් ද; පරිවජිනනං, පිරිසිඳිනාලදැයි; යථා පරිවජිතොව ඨානෙ,යථා පිරිසුන්ත න්හි; වත්තිංසකුණපහරිත මෙවාති, දෙතිස්කුණු කොටසින් පිරුණේමය යි;වවත්ථපෙතබ්බං,ව්‍යවස්ථා කටයුතු; අථ වා, නොහොත්; අසුභ, මේ අශුභ නිමිත්තුගේ; අයං හත්ථපරිවෙජදො, මෙඅත්හි පරිවෙජදය(යම්ඒකිලි අ ගිත්මත්තෙක් දසරුසඅඩින් සරසස මින් අත්හි පිරිසෙ දනයුතු–පාදපරි වෙජදාදියෙහිදු මෙම නියෙන)අයං, මේ; පාදපරිවෙජදො, පාදයෙහි පරි වෙජදය; අයං,මේ;ඝ්සපරිවෙජදො,හි සපරිවෙජදය; අයං, මේ;මජ්ඣිමකාය පරිවෙජදොති, මැදුම්කාය පරිවෙජදය යයි; වවත්ථපෙතබ්බා, ව්‍යවස්ථාකවයු තු;යත්තකං වා පන ඨානං ගණ්හාති (සිරුර පිරිසිඳගන්නට නොපොහොසත්තු වීසින් හෝ නිමිත්ති ප්‍රදෙශයන් ඉදිමුණු බැවින් හෝ) යම් පමණ සිරුරු ප්‍රදෙශයක් උද්ධුමාතවීසින් නුවනින් පිරිසිඳගණීද; තත්තකමෙව එපමණක්ම; ඉදං උද්ධුමාතකං, මේ අත්පාඤ්ඤ උද්ධුමාතකය; ඊදිසත්ති, මෙබඳු ආකාරයයි; පරිවජිතබ්බං, පිරිසිඳිදයුතු;පුරිසසස පන, පිරිමිහට වනාහි; ඉත්ථිසරීරං, මාගම් සිරුරද; ඉත්ථියා, මාගමට; පුරිසසරීරං, පිරිමි සිරුරද; න වට්ටති, නොවටී; ඒසභා ගෙ, ඒසභාග සිරුරෙහි; ආරම්මණං න උපට්ඨාති, කම්වහත් පිළිකුල් ආ කාරය නොවැටහේ(ශුභහෙසින් වැ වහේ) ඒසඑතුනසෙසව පවවයො හොති,කෙලෙසපරිසඑතුනයටම නිමි ත්වේ (කෙලෙස් උපනටම කරුණු වේ යනඅර්ථයි)උභතාණීනාපිඉච්ඡි, ඉදිමුණු මාගම්ද (නොහොත් සත්ථා කාරයෙන් කැපීන සිරුරු ඇති මාගම් ද) පුරිසසස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨ නිති, පිරිමිහු සිත්ගෙණ සිටිනියයි; ම ජ්ඣිමට්ඨකථායං වුත්තං, මැදුම්සති අට්ඨවාගෙහි කියනලදැ; තසමා, එ

ගෙයින්; සහාහසරීරෙ යෙව, සහාහ සිරුරෙහිම; එවං, මෙසේ; ඡබ්බිධෙන නිමිත්තං ගණ්හිතබ්බා, මේ සඅකාරයෙන් නිමිත් ගතයුතු(“යො පන”යනු මතුයෙහි “සුලද්ධනා” යනු හා යොදනු) පුරිමබ්බිභාගං සන්තිකෙ, පෙර බුදුන්සමීපයෙහි; ආසෙවිතකම්මට්ඨානො, දුරුදුකරණලද අශුභකම්මස්ථාන ඇත්තු (හැම කමටහන් සාමාන්‍යවිසින් කිහ යතු සත්නයි) පරභවධුතඩෙහා (සොසානිකාඩඹඅාදි ඕසින්) පරිහරණය කරණලද ධුතාඩඹඅැතිවූ; පරිමද්දිතමහාභූතො, පිරිමදනාලද මහාභූතයන් ඇතිවූ; පරිඤ්ඤාතසඩ්ඛාරෙ (සවල සුණවිසින් නුවනින්) පරිග්‍රහකරණලද සංස්කාරයන් අතිවූ; වවත්ථාපිතනාමරූපො(ප්‍රත්‍යය පරිග්‍රහවිසින්) ව්‍යවස්ථාකරණලද නම් රූ ඇතිවූ, උප්පාදිත සත්තසඤ්ඤු (ලක්ෂණාලම්බනික විදර්ශනාවගෙන් උත්කර්ෂය ව යාමෙන්වූ ශූන්‍යතානුදර්ශිනා ඛෙලෙන්) උතුඵවනලද සත්වසංඥඇතිවූ; කත සමණඩමෙමා (විදර්ශනා ප්‍රතිප්‍රතිපදඥානදර්ශිනයට පැමිණවීමෙන්)කරණලද මහණදම් ඇතිවූ; වාසනවාසනො භාවිතභාවනො(කළ මහණදම් ඇතිබැවින් හැමසෙයින්ම කුශලවාසනාවද කුශලභාවනාවද පිරිමෙන්)පරිභාවිතකුශලවාසනාඇති වඩනලද කුශල භාවනා ඇති; සඛීජො (නිවණට උපනිශ්‍රයවූකුශලබීජ ඇතිබැවින්) සඛීජවූ; ඛීණුන්නරෙ (මුහුදුබළුතුවණඇතිබැවින)අධික නුවන ඇතිවූ,අපපකිලෙසො(යටපොත්න ළුළුවෙතින්ම) නුතු කෙලෙසුන් ඇති; යො පන කුලපුතෙනා, යම් කුලපුත්‍රයෙක් ඇද්ද; තස්ස, ඔහුට; ඔලොකිත ඔලොකිතට්ඨානෙ, බැලූ බැලූ තැනහි; පටිභානනිමිත්තා උපට්ඨානි, ප්‍රතිභානනිමිත් වැටහේ, නො වෙ එවං උපට්ඨානි, එසේ නොද වැටහේනම්; අථ, නැවතැ; එවං ඡබ්බිධෙන නිමිත්තං ගණ්හනො, මෙසේ කියනලද වර්ණාදි ස පරිද්දෙන් නිමිත් නන්නනුව; උප්පට්ඨානි, වැටහේ; යසස පන, යම්කෙහ ව වනාහි, එවම්පි නා උප්පට්ඨානි, මෙසේ සපරිද්දෙකින් මෙනොනිකරණුව හවද නොවැටහේනම්; තෙන, ඒ හෙයිනිවිසින්; සඤ්ඤො, සඤ්ඤා හොසින්, චිවරණො, චිවරහෙයින්; නිත්තනො, වළඳහයින්; පිලනො, ඔඩහෙයින්; සමන්නනො, හාත් පස්නැයි; ඉති, මෙසේ; පුනපි, නැවතද; පඤ්චවිධෙන නිමිත්තං ගහෙතබ්බං, පස් පරිද්දෙකින් නිමිත් ගනුතු; නත්ථි.ඒ පඤ්චවිධනයෙහි;සඤ්ඤොනි, සඤ්ඤහෙයි නැයි සේයි; අසිති සත සඤ්ඤනො, එක්සියඅසූස සඤ්ඤාවිසිනි; උබ්බුමාතකෙ පන, උබ්බුමාතක අශුභ යෙහි වනාහි; කථා අසිතිසතසඤ්ඤායො වවත්ථිපෙයසනි, කෙසේ එක්සියඅසූසසඤ්ඤින් නියම කෙරේද (ඉදිමුණුබැවින් බොහෝ සේ සඤ්ඤා නොපැණෙන්නුයි එක්සියඅසූසසඤ්ඤින් නොනියමිකොට හැසත) නසමා, එහෙයින්; අනෙන, මේ යොගීන් ඒසින් (“වවත්ථිපෙතබ්බං”යි යොදනු)නයොදකඛිණහත්ථසඤ්ඤා(දස රුවෙහි සඤ්ඤායය වැලමි වසඤ්ඤායය මණ්ඩබඤ්ඤයෙහි සඤ්ඤය යි)දකුණත සඤ්ඤා තුන්දෙනෙකි; නයො වාමහත්ථසඤ්ඤා, වමනසඤ්ඤා තුදු එසේම තුන්දෙනෙකි; නයො දකඛිණපාදසඤ්ඤා(කටි සඤ්ඤායය දණසඤ්ඤායය බොලව සඤ්ඤායය)දකුණුපය සඤ්ඤා තුන්දෙනෙකි; නයො වාමපාදසඤ්ඤා,වමිපය සඤ්ඤා තුදු එසේම තුන්දෙනෙකි; එකො නිවාසසඤ්ඤා.එක් හිවායෙහි සඤ්ඤයෙක; එකො කපිසඤ්ඤා(පිටකටුව කටියෙහි පිටිනැ

එක තුවන තැන) කට්ඨසන්ධියෙකැයි; එවං, මෙසේ; වුත්තඤ්ච යනා සන්ධි වසෙන, තුදුස් මහ සන්ධීන්ගේ වශයෙන්; සන්ධිතො වවත්ථපෙතබ්බං, සන්ධිහෙයන් නියමකටයුතු.

(හා †)

ලිඞ්ගවශයෙන් නියමකරන්නාහු සත්‍රී ලිඟු පුරුෂ ලිඟුවශයෙන් නියම නොකොට මේ ශරීරය පළමු වය සෙහි පණිවියෙකුගේ හෝ වෙයි මධ්‍යම වයසෙහි පිරිවියෙකුගේ හෝ වෙයි පශ්චිමවයසෙහි පණිවියෙකුගේ හෝ වෙයි කියා නියමකටයුත්තේයි සවහන්වශයෙන් නියමකරන්නාහු උද්ධුමාතක අඹුන සවහන්වශයෙන්ම හෙවත් මේ මොහුගේ හිස සවහනය මේ බෙල්ල සවහනය මේ අත් සවහනය මේ බඩ සවහනය මේ පෙකණි සවහනය මේ කට සවහනය මේ කලපොහි සවහනය මේ සිහින් කකුල් සවහනය මේ පතුල් සවහනයයි නියමකටයුත්තේයි. දිශාවශයෙන් නියමකරන්නාහු මේ ශරීරයෙහි දෙදිශාවෙන් ඇත්තිය පෙකණියෙන් යට භාගය යට දිශාවය පෙකණියෙන් මත භාගය උපරිම දිශාවයයි මෙසේ නියම කවයුතු. නොහොත් මම මේ දිග සිටියෙම් අඹුනය මේ දිග ඇතතේයයි කියා හෝ නිශ්චය කවයුත්තේයි. අවකාශවශයෙන් නියමකරන්නාහු මෙනම් භූමිප්‍රදෙශයෙහි අත් තුබුග මෙනම් භූමිප්‍රදෙශයෙක පා තුබුග මෙනම් තැනක හිස තුබුයේය මෙනම් තැනෙක මධ්‍යම ශරීරය තුබුයේයයි නියම කටයුතු. නොහොත් මා අඹුන නිම්නතට මෙනම් පදෙශයෙක සිටියෙම් මට අඹුනතිම්නත මෙනම් ප්‍රදෙශයෙක සිටියේයයි කියා හෝ නියමකටයුතු. පරිවෙජ්ද වශයෙන් නියම කරන්නාහු මේ ශරීරයාගේ යට භාගය පතුලෙන්ද මත භාගය හිසෙන් අගින්ද සරස සඳින්ද වෙන්කරණ ලද්දේයයි කියාද ඒ වෙන්කරණුදනන්නිදුදෙති ස් කුණුකොට්ඨාසයෙන්ම පිරුණේයයි කියාද නියම කටයුත්තේයි. හොත් මේ අඹුනයාගේයටින් ඇතිලි අඟින්දමත්තෙන් දසරැසන්ධියෙන්ද සරස සඳින්ද වෙන්කරණ ලද්දේ අන්න පරිවෙජ්දය වන්නේය එපරිද්දෙන්ම මේ පාද පරිවෙජ්දය මේ සිරි පරිවෙජ්දය මේ මධ්‍යමකාය පරිවෙජ්දයයි කියා හෝ වෙන්වශයෙන් නියමකටයුත්තේයි. සියලු ශරීරය වෙන්වශයෙන් නියමකරගත නොහැකි යොගාවචරයා විසින් නිඹුත් නොහැකි ප්‍රදෙශයන් ඉක්ම ගිය බැවින් හෝ යම්කිසිම ශරීරප්‍රදෙශයන් උද්ධුමාතාදිවශයෙන් තුවනින වෙන්කරගත්තේ හෝ වේද එපමණින්ම මේ අත්පා ආදි උද්ධුමාතකය මෙබඳු ආකාර ඇත්තෙයයි වෙන්වශයෙන් නියම කටයුත්තේයි පුරුෂයන්ට සත්‍රී ශරීරද සත්‍රීන්ට පුරුෂ ශරීරද නිමිති ගැන්මට නොවටනේයි. කුමන්හෙයිදයත්? විසභාග සිරුරෙහි කම්වහන පිළිකුල්ආකාරයෙන් නොවැටහෙන් නේයඹුනවශයෙන්වැටහෙනබැවින් කෙලෙස් ඉපදීමට කරුණු වන්නේයි ඒ එසේවැයි සවප්‍රකාරයෙන් ඉඳුණු ශරීර ඇත්තාවූ හෝ හාත්පසින් කුණුවූ ශරීර ඇත්තාවූ නෝ මා ගම්පා පිරිමින් සින් පැහැරගෙණ සිටිනේයයි මැදුම්සහි අටුවායෙහි ව දැක්ලද්දේය මෙම අර්ථය පුථම පාරාජිකාවෙහි විනිතවත්‍ථුවෙන්දපුකාශ කටයුතු. මෙසේ යම්හෙයකින් පිරිමිනව විසභාගවූ සත්‍රීන්ගේ ශරීරය හා සත්‍රීන්ට විසභාගවූ පිරිමින්ගේ ශ

ෂරීරයද ඔවුනොවුන්ට කෙලෙස් ඉ
පදිමට කාරණ වේද එහෙයින් තම
තමන්ට සහාග සිතුරෙහිම සපරි
ද්දෙකින් නමුනි ගත යුත්තේයි
අනුභ කම්මවහන්හාවනා වඩන්නාවූ
යම් යොගාවචර කුලපුත්‍රයෙක් පෙ
ර බුදුසස්නෙක පුරුදුකරණලද අනු
භ කම්මවහන් ඇත්තේ වේද සොසා
නිකාඛාදි ධුතාඞ්ග පරිහරණය කර
ණ ලද්දේද චතුධාතු ව්‍යවස්ථාන ක
ම්මවහන්වශයෙන් පිරිමදිනාලද්ද සත
රමනාභූතයන් ඇත්තේ වේද තම
තමන්ගේ ලක්‍ෂණවශයෙන් නුවුන්
න් අල්ලාගන්නාලද සංඛාරයන්
ඇත්තේ වේද මේ ප්‍රත්‍යයෙන් මේ
ධම්මය හටගත්තායයි යනාදින් ප්‍ර
තියන් අවිභාගැණීම්වශයෙන් නි
යමකරගන්නාලද නාම රූප ඇත්
තේ වේද ලක්‍ෂණාලම්බනික ඒදශි
නා වෙන් උසස්බවට පැමිණ
ශූන්‍යතානුදර්ශිනා බලයෙන සත්ව
යාය පුද්ගලයාය යනවිපරීත සංඥාව
උගුළුවනලද්දේ වේද ප්‍රතිඋත්‍පන්න
දර්ශිනඒඛ්‍ය දන්වා ඒදර්ශිනාව ඉ
ණයාමෙන් පූරණලද මහණදම් ඇ
ත්තේ වේද මෙසෙ පූරණලද මහ
ණදම් ඇතිබැවින සර්ව්ප්‍රකාරයෙන
කුසල් නැමති සුවද සුනඟනන් සුවද
කැවීමෙන් හා කුසල් නැමති සුවදපා
නින් භාවනා කිරීමෙන්ද සුනඟන්
යේද නිවණට කාරණවූ කුසල් නැම
ති බිජුවට ඇත්තේ වේද ඉහුලලද නු
වන ඇතිබැවින් නුවණින් අධිකවූ
යේද කියනලද පතිපත්තියෙන්ම
තුනිකරණලද රූපාදි ඉඳරුලෙස් ඇ
ත්තේ වේද එබඳුවූ ගුණාඩකාර ඇ
ති යොගාවචරයා හට අනුභනිමිත්
නගේ කාලවිශෙෂයක් ඉගෝ ප්‍රදෙශ
විශෙෂයක් හෝ ඉතාවැතගෙය අ
ශුභනිමිත්ත බැලූ බැලූ යම් කිසි නෑ
නෙක පුතිභාගනිමිත්තම වැටහෙන්
නේයි ඉඳින් කෘතාධිකාරඇති යො
ගාවචරයාහට මෙන් බැලූ බැලූ තැන
පතිභාගනිමිත්තම නොවැටහේනම් ඒ
යොගාවචරයාහට මෙසේ චණ්ඩාදි
වශයෙන් සපරිද්දෙකින් මෙනෙහිකි
රීමෙන් පුතිභාගනිමිත්ත වැටහෙන්
නේය යම්කුට වනාහි මෙසේ සප
රිද්දෙකින් මෙනෙහිනොවත් පුතිභා
ග නිමිත්ත නොවැටහේනම් ඒ යො
ගාවචරයා විසින් සන්ධිහෙදින්ද සිදු
රුහෙදින්ද වළඳහෙදින්ද ඉඩහෙ
දින්ද හාත්පසින්දුයි යන පස්ඛකාර
යෙන්නැවත නැවතත් නිමිත්ත ගන්න
ත්තේයි. ඒ පඤ්චකරයන අතුරෙ
න් සන්ධිහෙදින් කෙසේ නිමිත්ත ග
න්නෙදයත්? මේ ශරීරයෙහි ඇත්තා
වූ ඒතාසියඅස්ථි සන්ධීන්ගේ වශයෙන්
නිමිත්ත ගන්නුත්තේයි. එතකුදුවුවත්
ඉඳිමුණු මළ සිරුරෙහි සන්ධිහු ඛො
හෝඃස් නොපෙණෙත්මැයි එහෙ
සින් යම් යම් සන්ධිකෙණෙක් පෑ
ණෙත්නම් ඒ ඒ සන්ධිභාගවශයෙ
න් නියමකටයුත්ත. එහෙයින් මේ
යොගාවචර මනඃවිඤ්ඤාණ දසඋවෙ
න සන්ධියවැලම්බසන්ධියමැණිකඤ
චිත්තුවෙහි සන්ධයයි දකුණත සන්ධි තු
ණක එළෙම වමත සන්ධි තුණෙ
ක කටි සන්ධිය දණහිස සන්ධිය
බොලොසන්ධි යි දකුණුපය සන්ධි
තුණෙක එසේම වම්පය සන්ධි තු
ණක ග්‍රීවායෙන් සන්ධි එකෙක ක
ටිය හා සම්බන්ධවූ ගැලෙපෙන
නා සන්ධි එකක්හැයි යන මේ තු
දිස් මහා සන්ධීන්ගේවශයෙන් සන්
ධිහෙදින් නියම කටයුත්ත.

(පා ‡)

මේවිරණොනි මේවිරංනාම හස්තාන
රං පාදානන්තරං උදරාභාරා කණ්ඨ
නන්තරන්ත් එවං ඒවමාදිනා වචනපථෙ
නබඛං — අන්ධිනම්පි නිමිත්තාලි භණා

වොවා උම්මීලිතභාවොවා මුඛස්ස ච පිදහිනභාවොවා විවටභාවොවා වවත්ථපෙතබ්බොති නින්නතොති යං සරීරෙ නින්නට්ඨානං අක්ඛිකූපොවා අනෙත්තා මුඛං වා ගලවාටකොවාතං වවත්ථපෙතබ්බං අථවා අහං නිනෙන්සිතො සරීරං උන්නාතෙති වවත්ථපෙතබ්බං ථලතොති යං සරීරෙ උන්නතට්ඨානං ජණ්ණුකංවා උරොවා නලාටං වා තං වවත්ථපෙතබ්බං අථවා අහං ථලෙසිතො සරීරං නිනෙන්නති වවත්ථපෙතබ්බං සම්නන්නතොති සබ්බං සරීරං සමන්නතො වවත්ථපෙතබ්බං සකලසරීරෙ ඝණං වාරෙත්වා යං ඨානං ඵීතං භූත්වා උපට්ඨාති තත්ථ උබ්බුමාතකන්ති චිත්තං ඨපෙතබ්බං සචෙ එවම්පි න උපට්ඨාති උදරපරියොසානං අතිරෙකුබ්බුමාතකං හොති තත්ථ උබ්බුමාතකං උබ්බුමාතකන්ති චිත්තං ඨපෙතබ්බං

(ෂ ‡)

විවරතොති, විවරතොයන්නෙති; විවරං නාම, විවරනම්; හත්ථන්තරං, දකුණත් දකුණැල දෙදෙනාගේද අතුරය වමත්වම්ැල දෙදෙනාගේද අතුරය; පාදන්තරං, දෙපා අතුරය; උදරන්තරං, බඩහා පෙකණිඅතුරය (උදර ඇතුළු හෝ) කණ්ණන්තරන්ති, කන්සිදුරය දි; එවං විවරතොා වවත්ථපෙතබ්බං, මෙසේ විවරහෙයින් නියමකවටුනු; (ඉති ශබ්දය ආදිසුබැවින් එසින් නා සාසිදුරු ආදීන්ගේ සඞ්ග්‍රහය දතයුතු) අක්ඛීනම්පි, දෙඇසද; නිම්ලිතභාවොවා, පිසී තුබ්බව හෝ; උම්මීලිතභාවොවා, දැලවී තුබ්බව හෝ; මුඛසස ච, මුඛයාගේද; පිදහිනභාවොවා, පිසී තුබ්බවද; විවටභාවොවා, විවෘතවතුබ්බවද; වවත්ථපෙතබ්බා, ව්‍යවස්ථා කටයුතු; නින්නතොති "නින්නතතා" යන්නෙහි; සරීරෙ, සිරුරෙහි; අක්ඛිකූපොවා, ඇස්වළ හෝ; අනෙත්තා මුඛං වා, ඇතුළුවුබය හෝ; ගලවාටකොවා, ගලවළුව හෝ යන; යං නින්නට්ඨානං, යම් වළනැනක් ඇද්ද; තං, ඉේ; වවත්ථපෙතබ්බං, නියමකවටුනු; අථවා, නොහොත්; අහං නිනෙන්සිතො, මම වළනැන සිපියෙමි; සරීරං උන්නාතෙති, සිරුර නොඩකැන්නී යයි; වවත්ථපෙතබ්බං, නියමකවටුනු; ථලතොති, ථලතොයන්නෙහි; සරීරෙ, සිරුරෙහි; ජණ්ණුකං වා, දණ හෝ; උරෙ වා, ළය හෝ; නලාටං වා, නලළු හෝ; යං උන්නතට්ඨානං, යම් උස්නැනෙක් ඇද්ද; තං, ඉේ; වවත්ථපෙතබ්බං, නියම කවටුනු; අථවා, නොහොත්; අහං, මම; ථලෙ සිතො, හොඩ සිටියෙමි; සරීරං, සිරුර; නිනෙන්නති, මිටිනැනයයි; වවත්ථපෙතබ්බං, නියමකවටුනු; සම්නන්නතොති, "සම්නන්නතො"යන්නෙහි; සබ්බං සරීරං, සියලු සිරුර; සමන්නතො වවත්ථපෙතබ්බං, හාත්පසින් නියමකවටුනු (මෙසේ සන්ධි විවරාදීන් විසින් උබ්බුමාතකය නියමකරන්නාහට ඉදින් නිමිත් උපන්නාම් යෙහෙක නොඑසේ වී නම් හාත්පසින් නියම කවටුනුයයි නියමකරණ විධි දක්වනපිණිස "සකලසරීරෙ"යනාදි කීහු) සකලසරීරෙ, සියලු සිරුරෙහි; ඝණං, තුවන; වාරෙත්වා, හසුරුවා (ඒ සිරුරෙහි පළඳකු ආභාරසහිත උබ්බුමාතකභාවය අරමුණුකොට නිරන්තරයෙන් භාවනාඝණය හසුරුවා යන අදිසි) යං ඨානං, යම්තැනෙක්; ඵීතං භූත්වා (උබ්බුමාතකාකාරයෙන්) පහළව වැටගේද; තත්ථ, එහි; උබ්බුමාතකන්ති චිත්තං ඨපෙතබ්බං, උබ්බුමාතකයයි සිත පිහිටවියයුතු; සචෙ, ඉදින්; එවම්පි න උපට්ඨාති, මෙසේ

සිත් එළවත්නාහටද නොවැටහේන මි;උදරපරියොසානං, උදර කෙළවර කොට ඇති(උපරිම ශරීරය)අතිරෙකං උඩුමානකංහොනි,අඩකවඉදිමෙන්නේය;නත්ථි, එහි;උඩුමානකං උඩුමානකන්ති චිත්තං ඨපෙතබ්බං, උඩුමානකය උඩුමානකයයි සිත තිබිය යුතු.

(භා ‡)

සිදුරුවශයෙන් කෙසේ නියමකරන්නේද යත්? සිදුරුනම් දකුණත දකුණැල දෙදෙනාගේ අතුරය වම් තවමැලදෙනාගේ අතුරය දෙපාදයන්ගේ අතුරය බඩ පෙකණි දෙදෙනාගේ අතුර හෝ බඩ අතුළතය දෙනන් සිදුරුය දෙනාසා සිදුරුය යන මොඩුන්ගේවශයෙන් සිදුරුහෙයින් නියමකවයුතු. දෙඇසද පියවී නුබුබව හෝ දැල්වී නුබුබව හෝ වුවයද පියවී නුබුබව හෝ විවෘතව නුබුබව හෝ නියම කවයුතු නිමිනස්ථාන වශයෙන් කෙසේ නියමකරන්නේද යත්? මේ ශරීරයෙහි ඇස් වළය ඇතුල්මුවය ගලවළුවය යන යම් වළනැනෙන් ඇද්ද ඒ නැන් වළවශයෙන් නියමකවයුතු නොහොත් මම වළනැන සිටියෙමි මුන ශරීරය ගොඩනැන සිටියේයයි නියා හෝ නියමකවයුතු. උවමස්ථාන වශයෙන් කෙසේ නියමකරන්නේද යත්? මේ ශරීරයෙහි දරුගිස හෝ ළය හෝ නලල හෝ යන යම් උස්පෑලොස් අදුරු ඒ නැන උවමස්ථාන නියමය. නියම නවයුතු. හෙයි ශරීරයාගේ මම ගොඩනැන සිටියේය මේ ශරීරය වළනැන සිටියේයයි කියා හෝ නියමකවයුතු.

මෙසේ සන්ධිආදිවශයෙන් උද්ග්‍රහ මානක ශරීරය ව්‍යවස්ථාකරන්නාහට උද්ග්‍රහ නිමිත්ත ළබා සිටියේ නම් මැනව ඉදින් උද්ග්‍රහනිමිත්ත ළබා නොසිටියේවීනම් ඒ මළ සිරුර හාත්පසින්ව්‍යවස්ථා කවයුතු. ඒ කෙසේද යත්? පිළිකුල්ආකාර සහිත උද්ධුමානකභාවය අරමුණුකොට පවත්නා භාවනා ඤාණය නිරන්තරයෙන් මේ සියලු ශරීරඅවයවසමූහය සියලු ශරීරය හාත්පසින් නියමකට යුත්තේය එසේ භාවනා දැනවන පතුරුවන්ගාහව ශරීරයෙහි යම් තැනක් ඉදිමුණුආකාරයෙන් අතිශයින් පැකාවව හැනේද ඒ ස්ථානය උද්ධුමාතකයයි සිත පිහිටියයුත්තේය ඉදින් මෙසේ සිත එළවන්නාහටත් උද්ග්‍රහ නිමිත්ත නොවැටහේනම් බඩ අවසන්කොට ඇති ඌඩ්වශරීරය අධිකවශයෙන් ඉදිමෙන බැවින් ඒ ඌඩ්වශරීරයෙහි උද්ධුමාතකය උද්ධුමාතකයයි සිත පිහිටවිය යුත්තේයි.

(භා ‡)

ඉදැනි යො තං නිමිත්තං සුග්ගහිතං කරොතීති ආදිසු අයං විනිච්ඡයකථා තෙන යොගිනා තස්මිං සරීරෙ යථා වුත්ත නිමිත්තග්ගාහව සෙන සුට්ඨු නිමිත්තං ගහෙතබ්බං සතිං සුපට්ඨිතං කත්වා ආවජ්ජිතබ්බං එවං සුග්ගහිතං කරොතොත්ත සාධුකං උපධාරෙතබ්බඤ්චව වව ත්ථෙතබ්බඤ්ච සරීරතො නානත්ත ර නානාවිසෙන්ත පදෙසෙසිතෙන වා නිසිතෙන්ත වා වත්තුං උච්චීලෙත්වා ඔලොකෙතවා නිමිත්තං ගණ්හිතබ්බං උද්ධුමාතක පටිකූලං උඩුමාතක පටිකූලන්ති සඤ්ඤානතුං සඤ්ඤාණතුම්පි උච්චීලෙත්වා ඔලොකෙතබ්බං නිමීලෙත්වා ආවජ්ජිතබ්බං එවං සුග්ගහිතං කරොත්තාසස උග්ගහනිමිත්තං සුග්ගහිතං හොති කදා සුග්ගහිතං හොති යදා උච්චීලෙත්වා ඔලොකෙත්තාසස නිමීලෙත්වා

අවජ්ජනස්ස ච එකසදිසං භූතවා ආ
පාථං ආගච්ඡති තදා සුග්ගහිතං නා
ම හොති සොතං නිමිත්තං එවං සු
ග්ගහිතං කත්වා සුපධාරිතා උපධා
රෙත්වා සුවවත්ථිතං ච වවත්ථපෙත්වා ස
චෙතනෙව භාවනා පරියොසානං ප
ත්තුං න සක්කොති අථානෙන ආගම
නකාලෙ චුත්තනයෙනෙව එකකෙ
න අඳුනියෙන තදෙවකම්මට්ඨානං
මනසිකරොතෙනෙන සුපට්ඨිතං සතිං
කත්වා අනොතාතතෙහි ඉන්ද්‍රියෙහි අ
ඛිතතෙන මානසෙන අත්තනතෝ
සෙනාසනමෙව ගන්තබ්බං සුසානා
නිකම්මනෙතනෙව ච ආගමනම
ගෙහා වවත්ථපෙතබ්බා. යෙන ම
ගෙන නික්ඛන්තොසම් අයං ම
ගෙහා පාචීනදිසාභිමුඛොවා හවත්‍ය
පච්ඡිම උත්තර දක්ඛිණදිසාභිමුඛොවා හවත්‍ය
වා ඉමසම්ං පන ඨානෙ වාමතෝ
හවත්‍ය ඉමසම්ං දක්ඛිණතෝ ඉම
සම්ං සුඛසස ඨානෙ පාසාතෝ ඉමසම්ං
විම්මිකෝ ඉමසම්ං රුක්ඛෝ ඉමසම්ං
භවෙජ්ජ ඉමසම්ං ලතාති එවං ආගම
නමග්ගං වවත්ථපෙත්වා අනතෙන ච
ඩ්ඨකමනෙතනාපි තබ්බාගියො ච ච
ඩ්ඨකමො අධිට්ඨාතබ්බා අසුභනිමි
ත්ත දිසාභිමුඛභූමිප්පදෙසෙ චඩ්කම
තබ්බන්ති අත්ථෝ නිසිදනෙතන ආ
සනම්පිතබ්බාගියමෙව පඤ්ඤපෙත
බ්බං සචෙපන තසසං දිසායං සෝ
බ්හෝ වා පපාතෝ වා රුක්ඛෝ වා ච
තීවා කලලං වා හොති න සක්කා
තං දිසාභිමුඛෙ භූමිප්පදෙසෙ චඩ්ක
මිතුං අසනාපි අනොකාසතතා න
සක්කා පඤ්ඤපෙතුං තං දිසා අතව
ලොකෙතෙතා න පි ඔකාසානුරූපෙ
ඨානෙ චඩ්කමිතබ්බඤ්චෙව නිසිදි
තබ්බඤ්ච එතතං පනතං දිසාභිමුඛ
මෙව කාතබ්බං

(ෂ ෆ)

එවං, මෙසේ; තෙන යොගිනා,
ඒ යොගිහිවිසින්; තසම්ං සරීරෙ,ප සි
රුර යථා වුත්තනයිම්ත්තනයහාභාවෙ ස
න(වණ්ණාදිවිසිතාද සත්ඩිම්වරාදිවිසි
න්ද)කියහලඳ ප්‍රකාර ඇති උග්ඝාහ
න නිම්ත්ත ග්‍රාහවශයෙන්; සුවිසුතිවි
තතාභතෙතබ්බං, මනාකොට (උදිගු
ගතිමිත්උපඳතාසේ) අනුභතිවිත ග
තතු; සතිං සුපට්ඨිතා කත්වා, සතිය
මනාකොට ළඟ්වා; ආවජ්ජිතබ්බා, ආව
ජ්ජනා කටවතු; එවා සුනපසුන ක
රොත්තෙන(යම්සේ මේ පිළිවෙති
න් ජරාමරණින් මිදෙම්ඩි සඤ්ඤා
ආදරඇතිව සිතිතුවන මනාකොට ළ
ළවා උග්ඝාතක අඤ්ඤය පළවූකොට
ආවජ්ජනා කරණ්ලදඳ) එසේම නැව
ත නැවත සිතිතුවන ළඟ්වා ආවජ්ජ
නා පවත්වතුවතුම්සින්; සාධුකා උප
ධාරෙතබ්බඤ්චෙව වවත්ථපෙතබ්බ
ඤ්ච, සකස්කොට(සම්තීරයන්)සැල
යියතුතුද වෙයි (තුවනින්)නිසැවයක
වතුතුද වේ; සරීරතො; සිරුරෙන්;
නාතිදූරෙ, ඉතා දුරු නොවූ; නා
ච්චාසනෙන, ඉතා ආසන්න නොවූ;
පදෙසෙ, ප්‍රදෙසයෙහි; සිතෙන වා,
සිටියතුම්සින් හෝ; නිසිනෙහාන වා,
නුන්නතුම්සින් හෝ; චකවූ උම්ලෙ
න්වා, ඇස දල්වා; ඔලොකෙන්වා,
බලා; නිමිත්තං ගණ්හිතබ්බා, නිමි
ත් ගනතුතු; උග්ඝාතක පරිකතුලං
උග්ඝාතක පරිකතුලනති, උග්ඝා
තක පරිකතුලය උග්ඝාතක පරි
කතුලයයි; සතාඛතතුං සහසඤ්ඤ
ත්තුවපි උම්ලෙත්වා ඔලොකෙත
බ්බං, සියස්වරද දහසස්වරද ඇස
දල්වා බැලිය යුතු; නිමිලෙන්වා
ආවජ්ජිතබ්බං, ඇස පියාගෙණ අ
ගොතකටතුතු; එවා සුනපසුන ක
රොත්තසස(මෙසේ ඇස දල්වා අව
ලොකනයද ඇස පියා ආවජ්ජනයද)

නැවත නැවත අනෙක වාරයෙහි කරණ්ඩුව හටැ; උග්ගහ නිමිත්තං සුග්ගහිතං හොති, උද්ග්‍රහ නිමිත්තය මනාකොට ගත්තාලද්දේවේ (යම්සේනොනසිදසිහිනැතිනොවේද එසේ ගත්තාලැබේ යන අර්ථයි) කදැ, සුග්ගහිතං හොති, කවර කලම නාකොට ගත්තාලද්දේ වේදැ; යදැ, යම්කලෙක්හි; උට්ඨලෙත්වා ඔලොකෙත්තස්ස, ඇස දල්වා බලන්නා හටද; නිම්ලෙත්වා ආවජ්ජන්තස්ස ච, ඇස පියාගෙණ(ඇසින් ගත් අරමුණෙහි)ආවජ්ජනය කරන්නාහුටද; එකසදිසං ගුහ්‍යා ආපාථං ආගච්ඡති, එක සදෘශව හටුබවට ද්දැ; තදැ, එකල්හි; සුග්ගහිතං නාම හොති, මනාකොට ගත්තාලද්දේ වේ; සෝ, ඒ යොගීතෙමේ; නං නිමිත්තං, ඒ නිමිත්ත; එවං සුග්ගහිතං කත්වා, මෙසේ මනාකොට ගත්තාලද්ද කොට; සුපඨාපිතං උපඨාරෙත්වා(යම්සේ සලාකනාලද්දේ මනාකොටසලාකනාලද්දේ නම් වේද)එසේ සලාකා; සු වවත්ථාපිතං වවත්ථපෙත්වා(යම්සේ නිශ්චය කරණලද්දේ මනාකොට නිශ්චයකරණලද්දේ නම් වේද)එසේ නිශ්චයකොට; සචෙ, ඉදින්; නත්ථි, එහැතිනි; භාවනා පරියොසානං පාපුණා සක්කොති, භාවනාවෙයි පර්‍යවසානයට යනුවට නොපොහොසත් වේද; අථ, එසේ කලදැ; ආසන්නකාලෙ චින්තනායෙ නෙව (වෙගෙ ඩින් සොහොනට) එනකල හි නියා යෙන්; එකසෙතා, අසහායවූ; අද්දුතියෙනා; දෙවන්නෙහු නැති; අනොහිත, මේ යොනිසෝමනසිකාරෙන්නෙහි. ඒ උද්ධුමාතක කම්මට්ඨානා මෙතෙනින රණ්ඩුවහු මඩින්; සුපඨිතං සතිං කත්වා, මහාකොට සිහි එළුමා; අත්තනොඅත්තනෝ ඉරියාපථෙ (විවාහාන් අරමුණෙහි නොපැවැත් මෙන්)අත් නොගනවූ ඉඳුරන්ඇත්ව;අබහිගතෙ න මානසෙන, පිටතනන් අරමුණෙහි නොවිසුරුනු සිත් ඇතිව; අත්ත නො සෙනාසනමෙව ගන්තබ්බං, තමාගේ සෙනසුන්නවම යාපුතු; සුසානතො නික්ඛමනෙතනෙව ච, සොහොනෙත් නිස්මෙන්නහුවිසිහුදු;ආහණ්ඩිකාදිහෙතා චවන්පෙතබ්බා, ඒ නමක නිශ්චයකවපුතු වේ; යෙහි මගෙනා නික්ඛිනොහොස්මි, යම් මගෙ කින් නික්මුනෙමිද;අයං මගෙනා, මේ මඟ; පාචීනදිසාභිමුඛොවා ගච්ඡති, නැගෙනහිරදිගව අභිමුඛව හෝයන් තේයි; පච්ඡිම, පැදුම්දිගව; උත්තර, උතුරුදිගට; දක්ඛිණදිසාභිමුඛොවා ගච්ඡති,දකුණුදිගට අභිමුඛවහෝයන්නේයි;ඕදිසාභිමුඛොවා ගච්ඡති, සතරඅනුදිගවඅභිමුඛවහෝයන්නේයිද; ඉමස්මිංපන ඨානෙ,මෙතනදී; වාමතො ගච්ඡති, වමත යන්නේය; ඉමස්මිං, මෙතනදී; දක්ඛිණතො, දකුණත යන්නේය; අසු, මේ මාර්ගයාගේ; ඉමස්මිං ඨානෙ, මෙතන; පාසාණෙ, පහණෙක; ඉමස්මිං වම්මිකෙ, මෙතන වැහැලෙක; ඉමස්මිං රුක්ඛෙ, මෙතන රුකෙක; ඉමස්මිං ගච්ඡෙ, මෙතන ගසෙක; ඉමස්මිං ලතාය, මෙතන ලියවැලෙහි; එවං, මෙසේ; ආහණ්ඩිකාදිහෙතූ චවත්ථපෙත්වා, එතවත නියමයකොට; ආහතෙ න, ආවහුවිස්ස්; චිඤ්ඤම්හෙනාපි, සත්ත්වාන්තරන්නසුවිස්සුදු; නබ්භාති යොව චිත්තමො අසිධිකාතබ්බා, ඒ නාකයෙනිම සත්මහොත් ඉරියපුතු; (කුමන් ස්ථියාදයන්?) අසුභකම්මට්ඨානා භාවෙ භූවිප්පදෙසෙ, අශුභකර්මස්ථාන භාවනාවෙහි භූවිප්‍රදෙශයෙහි; ච ඛතමිතබ්බන්ති දිනෙ නොත්, සතර් හතරවිස්තාරයයි සූවියාදී, ත්‍රිස්තූරයෙහා ව් අඩතුන්විස්ස් ගසන වස. අසං

දෑ; තබ්භාගියමෙව පඤ්ඤපෙතබ්බං, තබ්භාගියකොවම්(ඒනිමිත්තභයඅභිවුඩිකොවම්)පැණ්ඩිය ඵුනු; සචෙ පන, ඉදින් වනාහි; තඤ්ච දිසායං, ඒ දිග; සොබ්භා වා, හෙබෙන් හෝ; පපාතො වා, පපාතයෙක් හෝ; වනි වා, වැවෙක් හෝ; කලලං වා, කලලෙක් හෝ හොත්; නං දිසානිමුඛෙ භූමිප්පදෙසෙ, ඒ දිනට අභිමුඛවූ භූමිප්‍රදෙශයෙහි; චඞ්කමිතුං න සක්කා, සක්මන් කරන්නට නොපිළිවන්වී නම්,ආසනම්හි,අස්නද;අනොකාසතා, අනවකාශභෙදින්; න සක්කා පඤ්ඤපෙතුං, පණවන්නට නොපිළිවන් වේද; නං දිසං අනවලොකෙනොනාපි, ඒ දින නොබලන්නහුවිසිනුදු; ඔකාසානුරූපෙ ඨානෙ, අවකාශානුරූපස්ථානයෙහි (සක්මනට හා අසුන් පණවන අවකාශයට සුදුසු තැන)චඞ්කමිතබ්බඤ්චෙව නිසීදිතබ්බඤ්ච, සක්මන් කටයුතුද වෙයි නිදයුතුද වෙයි; චිත්තං පනතං දිසාභිමුඛං යෙව කාතබ්බං, සිත වනාහි ඒ දිනට අභිමුඛවම කටයුතු.

(හා ‍ෟ)

දැන් වනාහි මෙනැන්පවත් ඒ යොගාවචරතෙම ඒ නිමිත්ත මනාකොට ගන්නේයයි යනාදියෙහි විනිශ්චයසහිතවූ අත්‍ථවණ්ණනාවදක්වනුලැබේ. ගේ කෙසේද යත්? යොනාවචර මහණෙසින් මළසිරුරෙහි යවකියන ලද වණ්ණාදිවශයෙන්ද සන්ධි ආදිවශයෙන්ද උද්ධුමාතක නිමිත්තය ඉගෙණීම්වශයෙන්මොනවට උද්ග්‍රහනිමිත්තඋපදනාසේඅශුභනිමිත්ත ගන්නත්නේය මොනවට සිත් එළවා අවජ්ජනා කටයුත්තේය යම්සේ මේ ප්‍රතිපත්තියෙන් ජරාමරණයෙන් මිදෙමහයි සිතා ප්‍රතිපත්තියෙහි අදර උපදවා සිත් නුවන එළවා උද්ධුමාතක අශුභනිමිත්ත පළමුකොට අවජ්ජනාකරණලදද එපරිද්දෙන් නැවත නැවතත් එහි අවජ්ජනා කිරීමෙන් මොනවට සෙවිය යුත්තේය නියම කටයුත්තේය සකස්කොට සිහියෙන් සැලකියයුත්තේය පුඤ්ඤවන්ත විනිශ්චයකටයුත්තේයි නොහොත් සම්‍ය නිරයිනවූ පඤ්ඤත් නැතිහෙයින් සම්‍යනි පූර්ව්ඛභාගවූ පඤ්ඤාවෙන් සැලකියයුත්තේය එසේම පඤ්ඤව සම්‍යනි සහිතවම පවත්නාබැවින් පඤ්ඤපූර්ව්ඛභාගවූ සම්‍යනියෙන් නිශ්චයකටයුත්තේයි. ඒ ඉදිමුණු මළ සිරුරට ඉනා නොදුරු නොලංවූ ප්‍රදෙශයෙක සිටහෝ හිඳ හෝ ඇස දල්වා බලා නිමිත්ත ගතයුත්තේයි පිළිඝුල්වූ උද්ධුමාතකය පිළිකුල්වූ උද්ධුමාතකයයි සියක්වර දහසක්වරද ඇස දල්වා බැලියයුත්තේය ඇස පියා ආවජ්ජනා කටයුත්තේයි මෙසේ ඇස දල්වා බැලීම හා ඇස පියා ආවජ්ජනාකිරීමද නැවත නැවත නොසෙක්වර කරන්නාහට උද්ග්‍රහනිමිත්ත නොනස්නා පරිද්දෙන් සිහි නැති නොවනපරිද්දෙන් මනාකොට එළඹ සිටිනාලද්දේ වෙයි.

කවරකලෙක මේ උද්ග්‍රහ නිමිත්ත මනාකොට ගන්නාලද්දේ වේද යත්? යම් කලෙක ඇස දල්වා බලා ඉක්බිති ඇස පියා ඒ ඇසින් හත් අරමුණ ආවජ්ජනා කරණ කලද යන මේ දෙතන්හිම වෙනසක් නොවී එකසදෘශවම හඹුබවට ඒද එකල්හි මනාකොට අරමුණ ගන්නාලද්දෙනම් වන්නේයි. මෙසේ ඒ යොගාවචරතෙම ඒ නිමිත්ත මනාකොට උගෙණ මනාකොට සලකා මනාව නිශ්චයකොට ගෙණ ඉදින් ඒ සොහොන්හිදීම භාවනාවගේ කෙළවරට නොයාහැකි වේද හෙවත් අඩිපණවටනොපැමිණියහැකි වේද

එසේ කල්හි වෙහෙරින් පිටත්ව සොහොනට යනකල ඒ නියායෙන් හුදකලාවූ දෙවැනියෙක් නැත්තාවූ මේ යොගාවචරයා විසින් එම උද්ග්‍රහ නක කම්ටඨාන භාවනාආරම්භනම්ම නාගෙනාට එළවනැදෑ ඒහියෙන් සුසහට එවන නොයෙක් අරමුණෙහි නොපැවතන අතුළුත හැසිරෙන ඉඳුරන් ඇතිව එවන නොයෙක් අරමුණෙහි නොඇවිත්නා සිත් ඇතිව නම් විසන සෙනඟනට පැහැණියයුත්තේයි මෙසේ යොගාහනින් නිසම එන්නඋවිදුදු ඒ එන මාඝීනය නියම කටයුත්තේයි යම් මාඝීනයෙකින් නිසම්භණීමේද මේ මාඝීනය නැගෙණ හිරව අභිමුඛව එන්නේය පඤ්චමදිගවිනෝ උතුරුදිගට හෝ දකුණුදිගට හෝ සතර අනුදිනට හෝ අභිමුඛව එන්නේයයි නියාද මෙනනදී වම්ට එන්නේය මෙනනදී දකුණට එන්නේය මේ මාඝීනයෙහි මෙනන ඉලක් ඇත මෙනන නුඹසෙක් ඇත මෙනන රුකෙක් ඇත මෙනන කුඩා ගසෙක් ඇත මෙනන වැලෙක් දැනැයි මෙසේ එන මං නියමකොවිසන වෙහෙරට ආ මහණපිරිසින් විහාරයෙහි සාමණේරුනාහුද අශුභනිමිති ඇති දිනට අභිමුඛව ඒ අශුභනිමිත්ත මෙනෙහිකරම්න්ම සකමන් කටයුත්තේය නිදිනාහුද ඒ දිගට අභිමුඛව අසුන් පණවා ඒ අශුභනිමිත්ත මෙනෙහිකරම්න්ම නිදිය යුත්තේයි. ඉදින් ඒ අශුභනිමිත්ත ඇති දිශාවෙහි ගෙඩක් හෝ ප්‍රපාතයක් හෝ වළක් හෝ මඩක් හෝ ඇත්නේ වේද ඒ දිශාවෙහි සත්මත්ත රන්නට නොහැකි වේද ඒ දිග අනවකාශභාවයින් අසුන් පණවන්නට හෝ නොපොහොනේ වේද මෙසේ ඒ දින බලන්නට නොහැකිවීනම් සුදුසු අවකාශ නැතෙනම් සත්මත් කිරීම හෝ ශ්‍රද්ධම හෝ කටයුත්තේයි. එතකුදුවුවත් සිත ඒ අශුභනිමිත්ත ඇති දිශාවට්ම අභිමුඛයොට පැවැත්විය යුත්තේයි.

(෩ *)

ඉදානි සමාහිතා නිමිත්තුප්පත්තිඤ්ඤාණා කිමත්ථියා නි අත්ථපකාසනානං අසම්මොහත්ථානි ආදිච්චා විසඡ්ජනෙ අයමධිප්පායෝ යදාසනි අවෙලායං උඛුමාතකනිමිත්තවඩ්ඪනං කත්වා නිමිත්තගහණත්ථං වත්තුං උම්මීලෙත්වා ඔලොකනනසෙවනං සරීරං උට්ඨහිත්වා ගිනා විය අපෙක්ඛාහරමානා විය අනුබන්ධමානා විය ච හුත්වා උපට්ඨානි සොතං ඛිහවජ්ජං පෙරවාරම්මණං දිසවා චිකඛිනන චිතෙතා උම්මත්තකෝ විය හොති භයං ජනිතනතනං ලොමහාසා පාපුණාති පාලියං හි විසනනඅට්ඨකථාසාරම්මණෙ සු අකඛකා එවරූපං පෙරවාරම්මණං නාම නත්ථි ඉමසම්හි හි කම්මට්ඨානෙ කඛාත විභාත්තකෝ නාම හොති කසම අනිපෙරවනතා කම්මට්ඨානසස නසමා නෙන යොගිනා සනජනිත්වා සනිං සුපට්ඨිතං කත්වා මන සරීරං උට්ඨාපෙත්වා අනුබන්ධිතබං නාම නත්ථි සචෙ හි සොඑතසස සම්පෙසිතෙ පාසාණෙ වා ලතා වා ආගචෙජය්‍ය සරීරම්පි ආගචෙජය්‍ය යථා පන සො පාසාණෙ වා ලතා වා නාගචජති එවං සරීරම්පි නාගචජති අයං පන නයෝ උපට්ඨානාකාරෙ සකඛකුපෙ සකඛකු සඨානෙවා කම්මට්ඨානං තෙ අජ්ජ උපට්ඨිතං මාහාසි භික්ඛුති නාසං වි නොදෙත්වා හාසං උප්පාදෙත්වා තසසිං නිමිත්තෙහ චිතතා සකඛාරෙන බබං එවං විසෙසමධිගච්ඡති

(ස *)

සමන්තා නිමිත්තූපලක්ඛණේ (මේ උද්ධුමාතක නිමිත්ත)ඝාත්පසින් නිමිත් සැලකීම; කිමත්ථි යානි,සුම්පිණීසයයත්? අසමේමාහත්ථා,නොමුද්‍රා වන පිණීසති-පෙ-යඤ්ඤ හි, යමක්ඛවා; අවෙලායං(සන්ධ්‍යාවෙලාදි) අසුත්තවෙලාවෙනි; උද්ධුමාතකනිමිත්තට්ඨානං ගන්ත්වා, උද්ධුමාතක නිමිත්ත තුබූහැනට ගොස්; සමන්තා නෝ නිමිත්තූපලක්ඛණං කත්වාන, ඝාත්පසින් නිමිත් සලකා; නිමිත්ත ගහණත්ථං චක්ඛූ උම්මීලෙත්වා, නිමිත් ගන්නාපිණිස ඇස දල්වා, ඔලොකෙත්තසෙව,බලන්නතුවම්;තංසරීරං උට්ඨහිත්වා ඨිතං විය, ඒ සිරුර නැගිසිටියාක්මෙන්;අපේක්ඛාහරමානංච්ච,මැඩගෙණ එන්නාක්මෙන්; අනුබන්ධමානංච්ච,පස්සුපස්සේ ලුහුබඳනක්ඛ මෙන්;උපට්ඨාති,වැටහේ;සෝ, ඒ යොගීතෙම; තං,ඒ;ඛිනචිත්තං, විසූචිත්ත; භෙරවාරම්මණං දිස්වා(වෙනාල යක්ඛ වැනි)භයානක අරමුණ දැක;මක්ඛිත්තචිත්තෙනා(පිසාචාදීන් දුටු හිරුකපුරුෂයාමෙන්)චිත්තවික්ඛෙපයටපැමිණි;උම්මත්තකොවිය හොති, උම්මත්තකයෙකු වැනි වේ; භයං, භයය;ඡම්භිතත්තං, තැතිගත් බවය;ලොමහංසං, ලොමු දැහැගැම්මය;පාපුණාති,පැමිණේ; පාළියං හි ච්ඡත්ත අථතිංසාරම්මණේසු, පෙළ විභාගකළ අවතිස් අරමුණින් කෙරෙහි; අඤ්ඤං එවරූපං භෙරවාරම්මණං නාම නත්ථි,අනිත් මේබඳු භයානකඅරමුණක් නම් නැති; ඉමස්මිං හි කම්මට්ඨානෙ,මේකම්ටහන්හි;ඤාණච්ඡඛත්තකොනාම හොති(ශීලයෙන් පිරුනුවන් මනුයෙන් පිරුනුවන් මෙන්) ඛත්තයෙන් පිරුනු නම් එකෙක් වන්නේද්(කිලියනිතෙන පිරිහිනියයි සතු සන්නද්) ඝාස්මා, කුමක්හෙයින යත්? අතිභෙරවත්තා කම්මට්ඨානස්ස, කම්ටහන ඉතා භයානකහෙයි නි; තස්මා, එහෙයින්; නෙන යොගිනා, ඒ යොගීන්විසින්; සන්ථම්භිත්වා, නිශ්චලව; සතිං සූපට්ඨිතං කත්වා, සමාහිත මනාකොට එළවා; මත සරීරං උට්ඨහිත්වා, මළ සිරුර නැගිට; අනුබන්ධනකං නාම නත්ථි(එබඳු මන්ත්‍ර ප්‍රයොගයක් නැතිව)ලුහුබඳනක් නම් නැති(භේද උද්ධුමාතකාදිභාවයට නොපැමිණි අවිනෂ්ටරූපයෙහිම සිඛවෙයි එබඳු දෙවතාධිග්‍රහයෙක් මෙහි නැත යන අභිප්‍රායි) සචෙ හි, ඉඳින්; තස්ස සම්පෙ සි නො, ඒ මළශරීරය සමීපයෙහි සිටී; සෝ පාසාණෙ වා,ඒ පහණ හෝ;ලත්තා වා, ලීය හෝ; අභවෙය්‍ය, එන්නේවීනම්; සරීරම්පි ආභවෙය්‍ය, මළ ශරීරයද එන්නේය; යථා පන, යම්සේ; සෝ පාසාණෙ වා, ඒ පහණ හෝ; ලත්තා වා, ලීයය හෝ;නා ගච්ඡති, නොවේද; එවං, මෙසේම; සරීරම්පි නාගච්ඡති,මළශරීරයද නොඑන්නේය; අයම්පනා, මේ වනාහී; තුය්හං උපට්ඨානාකාරෝ, තව වැටහෙන ආකාරය; සඤ්ඤාජෝ(භාවනාවගේ)පරිකප්පසංඤ්ඤාවෙන් උපන්නේය; සඤ්ඤා සමඤ්ඤාවෝ,එහෙයින් සංඥාවෙන්සම්මා වවත්ථෙය්‍ය; කම්මට්ඨානංනෙ අජ්ජ උප්පට්ඨිතං, අද තට කම්ටහන වැටහුණුයේය; මාභායි භික්ඛුනි, මහණ නුඹ භය කරයි; නාසං විනොදෙත්වා (නිමිත්තුගේ වැටහීම් නිමිත්තෙන් උපන්) චිත්ත සන්ත්‍රාසය ක්‍රියනිලදී විධ්‍යන් සංසිඳුවා; භාසං උප්පාදෙත්වා (නිමාගේ පරිශ්‍රමය සඵලවීයයි) සතුටුඋපදවා; තස්මිං නිමිත්තෙ චිත්තං සඤ්චාරෙතබ්බං, ඒ නිමිත්හි භාවනා සිතපැවැත්විය යුතු (මෙනොහි කවුතු)එවං,එසේකල්හී; විසෙසමධිගච්ඡති, විශෙෂයට පැමිණෙන්නේයි.

(හා *)

දැන් වනාහි උද්ධුමාතකයෙහි හා ත්පස නිමිති සලකුණුකිරීම කුමන් ප්‍ර යොජනකොට ඇත්තේදැයිසනාදී ප්‍ර ශ්නයන්ගේ නොමුළාබවපිණිසය ය නාදි විසඳීම්නයෙහි අභිප්‍රාය දක්වනු ලැබේ. හේ කෙසේදයත්? සන්ධ්‍යකා ලාදී අවෙලාවෙන උද්ධුමාතක නිම් තනසථානයට ගොස් හාත්පස නිමි නි සලකා ඉක්බිතිව මළ සිරුරෙහි නිමිනන ඉගහණය කරණු පිණිස ඇ ස දැල්වා මුනශරීරය දෙස බලන්නා වූ යොගාවචරයෙන් හට ඒ මුත ශරීරයම නැගී සිටින්නාක් මෙන්ද මැඩගෙණ එන්නාක් මෙන්ද පසු පස්සේ ලුහුබැඳගෙණ එන්නාක්මෙ න්ද වැටහෙයි ඉක්බිති ඒ යොවචර ශනම මිසුවූ වෙනාල යක්ෂයෙකු වැනිවූ ඒ භයානක අරමුණ දැක පිශා චාදින් දැක චිනාවිඝෙපයට පැමිණි නිරුක සුරූපයෙකුමෙන්ද යක්ෂාවෙශ වූ උන්මත්තකයෙකුමෙන්ද වන්නේ ය භයවද නැතිගැන්මවද ලොබු දු හැගැන්මවද පැමිණෙන්නේයි. පා ලියෙහි විභාගකරණලද අවනීස් අර මුණු අනුරෙන් අනික් මෙබඳු භයා නක අරමුණක් නම් නැත්තේයි එ බැවින් සීලයෙන් පිරුනුණුවන් මනු යෙන් පිරුනුණුවන්මෙන් මේ යොගා වචරතෙම කමවගන ඉතාභයානක හෙයින් මේ කම්මසථානයෙහි ලැබිය යුතු ධ්‍යනයෙන් පිරුනුණු යොගාවච රනම් වන්නේයි.එහෙයින් ඒයොගා වචරයාවසින් භයානක අරමුණු වැ වහිමෙන් උපන් නැතිගැන්ම සංසිඳු වා නිශ්චලව සිට සිත දැඩිකොට එළ ඹවා මෙසේ සැලකියයුත්තේය හෙ මේ නමහට අවවාද කවයුත්තේයි. කෙසේද යත්? එම්බා යොගාවචරය මළ සිරුරහම් මන්ත්‍ර ප්‍රයොගයකින් හිනා සවභාවයෙන් නැගිට ලුහුබැඳ මෙක් නම් නැත ඒ මන්ත්‍ර ප්‍රයොගය ද නොඉදිමුණු සවභාව මුනශරීරයෙ හිමත් මේ ඉදිමුණු මළ සිරුරෙහි සිඩ නොමියයුතුහෙයින් මේ මළ සිරු රෙහි එබඳු දෙවතාධිෂ්ඨහයෙකුත් නැත ඉදින් ඒ මළසිරුර සමීපයෙහි නෙළ පෙණෙන ගල හෝ වැල හෝ නැගිට ලුහුබැඳ එන්නේවිනම් මළ සිරුරද එන්නේය යම් පරිද්දෙ කින් ඒ ගල හෝ වැල හෝ අවෙන නියා බැවින් නොඑන්නාහුද එපරි ද්දෙන් මළ සිරුරද අවෙතනිකබැවි න් නොඑන්නේමය මේ මළ සිරුර නැගිට එන්නාක්මෙන්ද ලුහුබැඳ එ න්නා ක් මෙන්ද නොප ව වැවහුතුතුඹකාර මාත්‍රයක් මුත් මළ සි රුර සම්බන්ධ ක්‍රියාවක් නොවේය භාවනාවගේපරිකල්පසංඥාවෙන් මෙ බඳු වැටහීම් උපදනේය එම භාව නාසංඥ මාත්‍රයෙන් මෙබඳු වැටහීම් හටනන්නේය අඳ නොපව කම්වග න වැටහුනේය මහණ නෝ නොබ ලසි මෙයේ නෙමේ නමහට අවවාද කොට ඒ භයානක නිමිතත වැටහී මෙන් උපන් චිතතසන්ත්‍රාශය දුරු කොට දැන් තාගේ පරිශ්‍රමය සඵලවී යයි ප්‍රතිප්‍රශ්ණ උපදවා ඒ අඟුතන් මිනෙනහි භාවනාසින හැසිරවිය යුත් නේය. මෙතෙනි කවයුත්තේයි. මෙ සේ භාධනාවඩන කල්හී විශෙෂාධි ගමයට පැමිණෙන්නේයි.

(පා †)

ඉදං මෙතං සන්ධාය වුත්තං සම නනානිමිත්තුපලභණා අසෙඛාභ භූමි එතාදසස්බෙන පන නිමිතත ගහාගං සම්පාදෙතෙනා කම්මට්ඨා නා උපනිබන්ධිත් නසස හි චක්ඛුනි උම්මිලෙත්වා ඔලොකනාපසවවියා උ ගහනානිමිතතා උපපජ්ජති නසස් ඒ නාභං වා රෙ භාන යස පටිභා ණනි

නතං උප්පජ්ජති තඤ්ච මානසං චා
රෙන්තා අප්පණං පාපුණන්ති අප
ණාය ඨත්වා විපස්සනාය වඩ්ඪෙන්තා
අරහත්තං සච්ඡිකරොන්ති ඉතෙ ද්වි
තතං එසා සඞ්ඛෙන නිමිත්තග්ගහ
හොති උපනිබන්ධනලක්ඛණා නිමිත්ත
ගතමග්ග පච්චවෙක්ඛණා ඒවිසම්පටි
පාදනට්ඨානි එත්ථ පන යා ගතමග්ග
සඤ්ච ආගතමග්ගස්ස ච පච්චවෙක්ඛ
ණචුතනා සා කම්මට්ඨානභාවියා සම්ප
ටිපාදනට්ඨානි අථෝ සචෙ හි
ඉමං භික්ඛුං කම්මට්ඨානං ගහෙත්වා
ආගච්ඡන්තං අන්තරාමග්ගෙ කෙචි අ
ජ්ඣත්තෙන කත්තබ්බං දිවසං වා පුච්ඡ
න්ති පඤ්හං වා උච්ඡන්ති පටිසන්ථාරං
වා කරොන්ති අහා කම්මට්ඨානිකො
නි තුණ්හිභූතෙන ගන්තුං නවට්ටති
දිවසෙ කථෙතබ්බා පඤ්හා විස්ස
ජ්ජිතබ්බා සචෙ න ජානාති නජා
නාමීති වත්තබ්බං ඛිප්පිකො පටිස
න්ථාරෙ කාතබ්බා තඤ්ඤවා ක
රොන්තස්ස උග්ගහිතා නරුණ් නිමි
තතං නස්සති තස්මිං නස්සන්තෙපි
දිවසං පුච්ඡිත්ත කථෙතබ්බමෙව ප
ඤ්හං අජානන්තෙන නජානාමීති ව
තතබ්බං ජානන්තෙන එකදෙසෙන
කථෙතුම්පි වට්ටති පටිසන්ථාරෙ කා
තබ්බා ආගන්තුකං පන භික්ඛුං දි
ස්වා ආගන්තුක පටිසන්ථාරෙ කාත
බ්බාව අවසෙසානිපි චෙතියඞ්ගණ
වත්ත බොධියඞ්ගණ වත්ත උපො
සථාගාර වත්ත භොජනසාලජ
න්නාකර ආචරියුපජ්ඣාය ආගන්තුක
ගමික වත්තාදීනි සබ්බානි ඛන්ධක
වත්තානි පූරෙන්තස්සාපි තං නරුණ්නි
මිත්තං නස්සති පුන ගන්ත්වා නිමි
තතං ගණ්හිස්සාමීති ගන්තුකාමස්සා
පි අමනුස්සෙහි වා වාළමිගෙහි වා අ
ඩිට්ඨිතත්තා සුඛානං ගන්තුං වා නස
සක්කා හොති නිමිත්තං අන්තරධායති
උද්ධුමාත කාහි එකමෙව වා චෙ පා
දවසෙ ඨත්වා නීලකාදිභාවං ගච්ඡ
නි සබ්බකම්මට්ඨානෙසු එතෙ නසම්
දුල්ලභා කම්මට්ඨානා නාම නත්ථි ත
සමා එවං නාරද්ධ නිමිත්තෙන තෙන
නික්ඛුනා රත්තිට්ඨානෙ වා දිවාට්ඨා
නෙ වා නිසීදිත්වා අහා ඉමිනා නා
ම මාරෙන ච්ඡාන නික්කම්මා අසු
ක දිසාභිමුඛං මග්ගං පටිපජ්ජිත්වා
අසුකසම්මා නා ම ඨා නෙ වාසං ග
ණ්හිා අසුකසම්මා දක්ඛිණා නස්ස
අසුකසම්මා ඨානෙ පාසාණෙ අසුක
සම්මා වච්ඡිකරුක්ඛ ගච්ඡලතානා අ
ඤ්ඤතරං සොත්ථි තෙන මග්ගෙන
ගන්ත්වා අසුකසම්මා ඨානෙ අජ්ඣං අ
ද්දසං තඤ්ච අසුකදිසාභිමුඛො ඨත්වා
එවඤ්චවඤ්චසමන්නාහාරා නාම නානා
ලලාපං කත්වා එවං අදහනිමිත්තං උ
ග්ගහෙත්වා අසුකදිසාය සුසානතො
ආගම්ම්ත්වා එවරූපෙන නාම ම
ගෙන ඉදඤ්චිදඤ්ච කරොන්තා
ආගන්ත්වා ඉධ නිසින්නාති එවං යා
ව පලලඞ්කං ආභුජිත්වා නිසින්නට්ඨා
නා නාව ගතාගතමග්ගා පච්චවෙ
ක්ඛිතබ්බා තඤ්ඤවං පච්චවෙක්ඛි
තො තා නිමිත්තං පාකටං හොති පු
රතො නික්ඛිත්තං විය උපට්ඨාති ක
ම්මට්ඨානං සූරිභාකාරෙනෙව ඒවි
පජ්ජති තෙන වුත්තං ගතාගතම
ග්ගා පච්චවෙක්ඛණා ඒවි සම්පටිපාද
නට්ඨානි

(ස ත)

තස්ස හි, ඒ යොගිනව (උද්ධුමා
තක අඟුලයාගේ හෝ) චක්ඛුනි උ
ච්ඡිලෙත්වා ඔලොකනපච්චයා, ඇ
සදැවා බැල්ම හෙතුකොටගෙණ;
උග්ගහනිමිත්ත මූපජ්ජති, උද්ග්‍රහ
නිමිති උපදනෙයැ; තඤ්ච මානසං
චාරෙන්තස්ස,ඒ උද්ග්‍රහනිමිත්ත් නි සිත
හසුරුවන්නාහට; පරිභාගතිමිත්තං
උපජ්ජති, ප්‍රතිභාග නිමිත් උපදී;

නත්ථි, ඒදිසනිමිත්තඤ්ච, මානසඤ්ච රෙණෙතා, සිත් හදාගැවින්නේ; අප්පණං පාසුණාති, අඹුදරුවන්ට පැවෙසේ; අප්පණ්ඩං ඨානා, අඹුදරුවෙහි සිටියා; අඹුදරුවෙහි සිටියා; විසඤ්ඤා වඤ්ඤාරෙයේ; අරහත්තඤ්ච සච්ඡිකරොති, රහත්බව ප්‍රත්‍යක්ෂ කරයි; එවං පන, එසේ ද්‍රව්‍යයෙන්; ලකඛිණසම්පත්තියා ච, ඒ ඒ ලක්ෂණයෙන්ද; ඤාණසම්පයුත්තඤ්ච, ඥානසම්ප්‍රයුක්ත; සඞඛාරෙහි ච, ඒ සංස්කාරයන්ගෙන්ද; සඞඛාරෙ ගහෙත්වා ච, ඒ සංස්කාරයන් ගෙන්ද; යා සත්ත පච්චවෙක්ඛණා, විදර්ශනාඥාන ප්‍රත්‍යවේක්ෂා සඞඛාරෙ නියමනිදස්සනා, සහ, ඒ ඒ සංස්කාරයන්ගේ; කම්මට්ඨානභාවනියා සංඝට්ටනාදි නත්ථාති, කර්මස්ථානභාවනාවේ සංඝට්ටනාදිය නැත්තාහ, කම්මට්ඨානභාවනියාගේ මනාව පතිපාදනය අපේක්ෂාවට ඇත්තියෙහි; වෙදිතබ්බා, දතයුත්තේයි; සචෙ ඉදින්; ඉමං භික්ඛුං, මේ භික්ෂුව; කම්මට්ඨානං ගණෙන්තා, කර්මස්ථාන ගණන්නා; කම්මට්ඨානං ගෙණ්හන්තානු, කර්මස්ථාන ගන්නා; අනුගණිං, ගණන, බිඳීගණන; අජ්ජ පඨමෙන කතමේ ත්, වශයෙන් අද කවරවකදුයි; පුච්ඡන්ති, විචාරද්ද; දුවිසා වා පුච්ඡන්ති, දුවිස වා විචාරද්ද; තිවිසා වා පුච්ඡන්ති, තිවිස වා විචාරද්ද; පඤ්හං වා පුච්ඡන්ති, පැණ හෝ විචාරද්ද; පරිපුච්ඡිත්වා, පරිපුච්ඡාවෙන්; පරිපඤ්හං වා කරොන්ති, පරිප්‍රශ්න වා කරන්නේ; පිළන්ධනං නාථා නෝ තෙරෙද්ද; අහං, මම; කම්මට්ඨානිකොති, කර්මස්ථානික යි; නමවගන්ති යෙදිනිමිත්තං ගණ්හනෙන නනතං නවට්ඨති, ඉඳුරන් නොබැඳ යන්ව නොවේ; අවසෙසා සත්තෙ බෙඛා, දවස්කියයුතුය; පඤ්හා විසඤ්ඡනබෙඛා, පැණ විසඳියයුතුය; සචෙ න ජානාති, ඉදින් (දවස් නියමකරන්වන් පැණ විසඳන ඇත්නම්) නොදනියාම්; න ජානාමීති වත්තබ්බං, නොදනිමියි කියයුත්ත; ඛලිකා පටිසන්ථාරෙ කාතබ්බා, දැහැමින් ප්‍රතිසන්ථාරයකරයුත්ත; න සෙසවං කාරෙතබ්බා, මේ ශ්‍රේෂ්ඨ කරන්නවු ඔහට; උග්ගහිතං නං නරුණනිමිත්තං නයති, ගත් ඒ නරුණ නිමිත්ත නස්නේයි; තසමිං නයමානෙපි ච, ඒ නිමිත්ත නසනුදු; ඊවසං සුඛෙඨා කථෙතාරෙව. දවස පුරා සුවපහසින් සිටියත්ද මේ; පඤ්හං ඨානෙපෙසෙති, ප්‍රශ්න ඉතිරෙවේ; න ජානාමීති වත්තබ්බං, නොදනිමියි කියයුතුය, නොදන්මයි කියයුතුනු; ඒතං පන, එසේ නම්; එකදිවසෙ කාලෙපුච්ඡි ඨානි, එකදවසෙයි කාලේ විචාරිය; එකදිවසෙයෙවුපධාරෙති කියනට වටී; පඤ්හාවිස්සජ්ජනෙ කාතබ්බා, ප්‍රශ්නවිසඳීම කරන්නා; පඨමතරං නවසුතං ආගන්තුකං පස්සිත්වා දිවා, අනන්තුක පළමුවර නොඇසූ දිවා, ආගන්තුක භික්ෂුන දැක; ආගන්තුක පටිසන්ථාරෙ කාතබ්බා, ආගන්තුක ප්‍රතිසන්ථාර කරන්නා ඛෙමා, අගන්තුක පරිසන්ථාරකට සුදුසු වේ; වෙචියඝරණවත්තං, දහඝර අඟනෙන් වත; බොධියඞගණවත්තං, බොජ්ඣඞගණ වත්තං, මනඹෝ අඟනෙහි වත; උපොසථාගාර වත්තං, පොහෝගෙයි වත; භොජනසාල, බොජ්ඣඞගවත්තං, භෝජනශාලා, ගිනිගෙයි වත; ආචරිය, ඇජර වත; උපජ්ඣාය, උපාධ්‍යායන්ට කරණ වත; අනන්තුක, අඹුදුවන්ව කරණ වත; ගමිකවත්තානි, ගම්ක වත යනාදි (“අවසෙසානි පි සබ්බානි බන්ධනවත්තානි” යි යොදනු)යයලු කදුවන්හුදු; සුඤ්ඤතබ්බා ඇතැ. පිරියපුත්තානු ඇති; නසස, ඔහු; නාන් පුරෙත්තෙඤ්ඤාපි, එකි සියලු වන් පුරණුවගද; නං නරුණනිමිත්තං නයති. ඒ නරුණ නිමිත්ත නා ස්ගන්නි; පුනා ගණ්හා නිමිත්තං ගණ්හාසීගි, නැවත ගොස් නිමිත්ත නගන්නි; ගන්තු කාමසසාපි, යනු කැමැත්තාගවද; අමනුස්සෙන වා, අමනුෂ්‍යයන්විසින් හෝ; වාළමිගෙහි වා, වාලමෘගයන්විසින් හෝ; අවිට්ඨි නගතා, අඩිසිත්ගෙයින්; සුඤ්ඤාගා පි සොතාවදු; ගන්නා වා ස ඉතකානි, යන්නට හෝ ගොදවිළිවන්වෙයි; නිමිත්තං වා අනතරධාය න, නිමිත්ත හෝ අන්තර්ධාන වෙයි

උද්ධුමාතකං හි,උද්ධුමාතක අශුභය වනාහි; එකමෙව වා වෙ වා දිවසෙ ඝ්ඨා, එකමදවසක් හෝ දෙදවසක් හෝ සිටැ; විනිලකාදිභාවං ගවජති, විනීලකාදි භාවයට පැමිණෙන්; ඌබ්බ කමඤ්ඤාතෙසු, සියලු කම්ටහනුන් තෙරෙහි; එතෙන සමං දුල්ලභං කම්මට්ඨානං නාම්, මේ කම්ටහන හා සමව දුර්ලභවූ කම්ටහනෙක් නැතී; නයමා, එහෙයින්; එවං නිමිත්තං නට්ඨෙ,මෙසේ ලද නිමිත්තට කල්හි; තෙන භික්ඛුනා, ඒ මහණහු විසින්; රත්තිට්ඨානෙ වා දිවාට්ඨානෙ වා නිසිදිත්වා, රාත්‍රිස්ථානයෙහි වත් දිවාස්ථානයෙහි වත් හිද; අහං, මම; ඉමිනා නාම වාරෙන, මෙනම් දොරින්; විහාරා නික්ඛම්ත්වා, වෙහෙරින් නික්ම; අසුකදිසාභිමුඛමග්ගං පටිපජ්ජිත්වා, අසුවල් දිගට අභිමුඛවූ මඟට එළඹ; අසුකසම්ං නාම ඨානෙ, අසුවල්නම් තැනදී; වාමං ඵණ්හං, වම්ත ගියෙම්; අසුකසම්ං දක්ඛිණං, අසුවල්තැනදී දකුණට හියෙම්; තස්ස, ඒ මාගීනයාගේ; අසුකසම්ං ඨානෙ පාසාණෙ, අසුවල්තැන ප හණෙක; අසුකසම්ං, අසුවල්තැන; වම්මිකරුක්ඛනවල්ලතානං අඤ්ඤත රං, තුඹස් රුක් ගස් ල්යයන් අතුරෙහි එක්තරා එකෙක; සො, ඒ මම; තෙන මනෙසා ගහිතා, ඒ මෙහින් ගොස්; අසුකසම්ං නාම ඨානෙ, අසුවල්තැන; අසුභං අද්දසං අමහි, අශුභය දුටුයෙම්වීම්; තත්ථ, එහි; අසුකදිසාභිමුඛො ඨත්වා, අසුවල්දිගට අභිමුඛව සිට; එවමෙව සමන්නා නිමිත්තානි සල්ලක්ඛෙත්වා, මෙසේද මෙසේද හාත්පසින් නිමිත් සලකා; එවං අසුභනිමිත්තං උග්ගහෙත්වා, මෙසේ අශුභනිමිත්තය ඉගෙණ; අසුකදිසාය සුසානතො නික්ඛම්ත්වා, සොහොණින් අසුවල්දිශින් නික්ම; එවරූපෙන නාම මහෙසන, මෙබඳු නම් මහෙසකින්; ඉදඤ්ච දුක්ඛ කරං නෙතා ආගන්ත්වා. මේ මේ දෙයක් කෙරෙමින් අවුත්; බුධ නිසිනෙතාති, මෙතන හුන්නෙමියි; එවං, මෙසේ; යාව පල්ලඞ්කං ආභුජිත්වා නිසින්නා ට්ඨානං, යම්තාක් පළඟබැඳ හුන් තැනද; තාව, ඒතාක්; ගතාගතමග්ගා පච්චවෙක්ඛිතබ්බා, ගිය ආමඟ පස් ලිකියයුතු; තයස, ඔහු; එවං පට්ටවෙ කඛතො, මෙසේ පස්ලිකණ්ඩුවහට; තං නිමිත්තං පාකටං හොති. ඒ නිමිත්තය පහළවේ; පුරතො නිකඛිත්තං විය උපට්ඨාති, අභිමුඛයෙහි තිබුණි පතය මෙන් වැටහේ; කම්මට්ඨානා පුරිමාකාරෙනෙව චිත්තං පටිපජ්ජති, කම්ටහන පෙර ආකාරයෙම්ම චිත්තයට පිළිපදී; තෙන වුත්තං-පෙ-.

(භා †)

මේ අර්ථය සඳහාම මළසිරුරට හාත්පස නිමිති සලකුණුකිරීම නොවූ ලාබවපිණිස පවත්නේයයි කියනලද්දේයි. එපරිද්දෙන්ම එකොළොස් පරිද්දෙකින් ව්‍යවස්ථාකොට උද්ග්‍රහ නිමිත්ත සපයන්නහු කියනලදප්‍රකාර නිමිත්තෙහි භාවනාව එළවා බඳිනේයි. ඒ එසේමැයි. මේ යොගකම්ම ය යොගීන්ගේ ප්‍රථමධ්‍යානාදි සුඛවිශෙෂයන්ට කාරණවනබැවින් කම්මට්ඨානයයි කියා හෝ යොග කම්මය ට පුවෘත්තිස්ථානවූ බැවින් ඒ එළඹසිටි උද්ග්‍රහ නිමිත්ත කම්මට්ඨානයයි කියා හෝ දතයුතුයි. ඒ නිමිත්ත භාවනාසිතෙහි එළවා බැඳිම විශෙෂාධිගමයට කාරණවෙයි දතයුත්තේයි. එහෙයින් උඩුමාතක අශුභනිමිත්ත ඇසදල්වා බලන්නාවූ ඒ යොගාවචරයා හට ඒ බැල්ම හෙතුකොටගෙණ උද්ග්‍රහනිමිත්ත උපදනේය ඉක්බිත්තෙන් ඒ උද්ග්‍රහනිමිත්තෙහි හා

වනාසින නැවත නැවත හසුරුවන්
නාහට හෙවත් උද්ග්‍රහනිමිත්ත නැ
වත නැවත මෙනෙහි කරන්නාහට
ප්‍රතිභාගනිමිත්ත උපදනේය ඒ ප්‍රති
භාගනිමිත්තගි නැවත නැවත නා
වනාසින හසුරුවන්නා හට අප්පණා
සිත උපදනේය ඉක්බිති ඒ අප්පණා
වෙහි සිව විදර්ශනා වඩනනාහු අනීත්
ඵලය සාක්ෂාත් කරන්නේ යි. ඒ
හෙයින් එකොළොස් පරිදෙකින්
නිමිත්ත ග්‍රහණය කිරීම උපනිබන්ධ
නයයි කියනලදී ලංකොට බැඳීම
පිණිසයයි යන මේ අර්ථය දක්වන
ලද්දේයි. යන එන මං පස්වැකීම ක
මටහන් චිත්ත එළියෙළකිරීම පිණිස
ය යන මෙනියන එන මාගීනයන්ගේ
යම් පස්වැකීමක් නියනලදද ඒ පස්වැ
කීම කමටහන් චිත්ත මනාව පිළියෙ
ළ කිරීම ප්‍රයොජනකොට ඇත්තේ
යයි දතයුතු-ඉදින් මේ යොගාවචර
මහණ කමටහන් ගෙණ එ නගාහු අ
තරමඟ යම්කිසිවෙක් වහන්ස අද
පැළඳියාදී වක්පත්තියෙන් කවර ව
කෙක් වේදයි විචාරත්නම් ප්‍රශ්නයක්
හෝ පිළිවිසින් නම් පිළිසඳර කථා
හෝ කෙරෙත්නම් මම කමටහන්නි
යෙදිසිටිනෙමියිසිතා මූයෙන්නොබැ
ණයන්නට නොවටනේය දවසහෝ
කියයුත්තේය ප්‍රශ්නය හෝ විසඳියයු
ත්තේයි ඉදින් දවස්කියනසේවත් ප්‍ර
ශ්න විසඳනාසේවත් නොදන්නේ වී නා
මිනොදනිමියි කියයුත්තේය දැහැමි ගු
රුත් පිළිසඳරකථාද නවියුත්තේයි මෙ
සේකරණයොගාවචර මහණහට න
මාවසින්ගුරුණුබුදු තරුණනිමිත්ත
නාස්තේය එසේදැවත් දවස විචාළේ
නම් නියයුත්තෙන්සය ප්‍රශ්න විසඳන්
නට නොදන්නේවී නම් නොදන්නා
බව කියයුත්තේයි ඉදින් ප්‍රශ්න විසඳ
න්නට දන්නේ වී නම් සඞ්ඛ්ෂපයෙ
න් නියනාහට ද්‍රව්‍යනේය සඞ්ඛ්ක්ෂප
යෙන් ධාර්මික පිළිසඳරකථාද කරන්
නට වටනේයි ආගන්තුක භික්ෂූන්දැක
ආගන්තුක පිළිසඳර හෝ කටයුත්තේ
මැයි දැගැබ් මළුවෙහිද බෝමළුවෙ
හිද පොහෝගෙහිද බොජ්ඣංහලද
හිනිහල්ගෙහිද කටයුතු කැලිකසළ
හැමදිම් ආදී වන්ද ආචාර්‍යයන්ට උ
පාධ්‍යායයන්ට ආගන්තුකයන්ට ගම්
කයනට කටයුතු වන්ද සෙසුත් මහ
වන ආ කඳුවත් ආදියද පිරිය යුත්තා
ගමැයි ඒ කඳුවත් පූරන්නාවූ ඔහුට
උපන් තරුණනිමිත්ත නටුයේ නම්
නැවත සොහොනට ගොස් නිමි
නත ගණිමි සිතා සොහොනට යනු
කැමැතනාහට ඉදින් අමනුෂ්‍ය වාළ
මෘගාදින් විසින් මළසිරුර රැක සිටි
නා බැවින් සොහොනට යන්නට
නොහැකිවේද උද්ධුමාතක අශුභය
ඉදිමුණු ආකාරයෙන් එක දවසක්
හෝ දෙදවසක් හෝ සිව සෙසු විනී
ලකම්පූබ්බකාදි සඞ්ඛාවට පැමිණෙ
නබැවින්ද සියලු කමටහන් අතුරෙ
න් මෙබඳු දුෂසේ ලැබියයුතු කමට
හනක් නැතිබැවින්ද උද්ධුමාතකය
අතුරුදහන් වේද මෙසේ ලද නිමි
නත නවකල්හී ඒ යොගාවචර මහ
ණ විසින් රාත්‍රිස්ථානයෙහි හෝ දිවා
ස්ථානයෙහි හෝ හිඳ මම මෙනම්
දෙරට්ටුවෙන් නික්ම පෙහෙරින් පිට
ත්ව අසවැළඳිනට මුනුණලා මහවිබැ
ස යෙමින් අසවැළ නැනද් වමව යි
යෙමි අසවැළනැනද් දකුණව හියෙමි
ප මග අසවල්නැන ගලක් ඇත අස
වැළනැන නුඹසෙක් ඇත අසවැළනැ
නරුකෙක්ඇත අසවැළනැන කුඩා ග
සෙනඳක අසවල්නැන වැලෙක් ඇ
න එසේ හියාවූ මම ප මග්හි නොස්
අසවල් නැන අශුභය දුටුයෙමි එහි
ද අසවල්දින වලා සා මේ මේ ආකා
රයෙන් ගාතාපසින් නමින් යලකා
මෙසේ අශුභනිමිත්ත දුටුයෙහි ඉන්
ඛ්හි සොහොනෙහි අසවල් දින්හි

නීන්ම මෙබඳු මහකින් මේ මේ සැටි කරමින් අවුත් මෙනන හුන්නෙමියි වෙසේ අඟුහනිමිනන ගෙණ විනා සව අවුත් විහාරයෙහි පලඟ බැඳගෙන්නැන දක්වා ආ ගිය මං පස්විකියා යුත්තේයි. මෙසේ පස්විනන්නාවූ ඒ යොගාවචරයාහට ඒ අනුරූපගන්ව ගිය අඟුහනිමිනන නැවනත් පහළවන්නේයි. නෙවත් ඉඳිරියෙහි නිමිනන වැටුනාත්මෙන් හැඟෙන්නේයි.

(පා ‡)

ඉතුනි ආනිසංසදසාවී රතනසඤ්ඤී හුනවා චිනනිකාරං උපටඨපෙනවා සම්පියායමාගනා නසමිං ආරම්මණෙ චිනතං උපනිබන්ධනිනී එස් උදුම්මානකපටිකුලෙ මාන සඤ්ඤා රෙනවා කුනාගං නිබ්බිනෙනනවා කුනා පදටඨානං විපසසනාං වඩ්ඪෙනෙනාඅඩා ඉමාය පටිපදාය ජරාමරණ ඛනාපරිමුඤ්චිසසාමිනි එවං ආනිසංසදසාවිනා සඤ්ඤනබ්බං යථා පන දුගතගනා පුරිසා මහගසා මණිරනනං ලනිනවා දුල්ලභං වත මෙ ලබ්භනි නසම්ං රතනසඤ්ඤී හුනවා ගාරවං ජනෙනවා විසුලෙන පෙමෙන සම්පියායමාගනා නං රකබෙයය එවමෙව දුල්ලභා මෙ ඉදා කම්මට්ඨානං ලබ්ධං දුගතනසසමනගසා මණිරනනාසදිසං චනුධාතු කම්මට්ඨානිකා හි අනත්ථනා චනුනාගරා මහාභූතෙ පරිගණිහානි ආනාපානකම්මට්ඨානිකා අනතගනා නාසිකාවානං පරිගණිහානි තසිණ කම්මට්ඨානිකා කසිණං කත්වා යථාසුඛං හාවෙනි එවං ඉතරානි ඉතරානි කම්මට්ඨානානි ගුලභානි ඉදං පන එකමෙව වා වෙවාදවසෙන නට්ඨනි නතා පරං නීලකාදිභාවා පාකටා හොනි නාසී ඉතා දුල්ලභනන රනනි නසමිං රතනසඤ්ඤිනා හුනවා චිනනිකාරං උපටඨපෙනවා සම්පියාය මාගනා නං නිමිනනං රක්ඛිනබ්බං රනනිටඨානෙව දිවාටඨානෙව උබ්බා නෙන පටිකුලං උදුම්මානක පයතු ලනහි නාසා දුනාපුනා චිනතා උපනිබන්ධිනබ්බා පුනාපුනා නං චිනතා ආවජ්ජිනබ්බං මනසිකාරනට්ඨා නසඤ්ඤානං චිනක්ඛණාහාගං හාවනබ්බං හවෙසෙවං කගාතෙ පටිභාගනිමිනතා උපපජ්ජනි නනුදං නිමිනනාවයසසනා ආකරණං උනහනගමිනං විරූපඛිහවජං හෙරවදසසනං හුනවා උපටඨානි පටිභාගනිමිනතං පනා යා වදනීං භුජිනවා නිපගෙනා ථූලඛඨ චඛඩපූරසෙ විය නසස පටිභාගනිමිනත පටිලාහ සමකාලමෙව බනිඩා කාමානං අමනසිකාරා විනබිනන නවසෙනා කාමධජනෙ පනියනි අනුනයපහාණෙනෙව වසස ලොභි නපපහාණෙන සුබෙබා භය ං පාපුපි පනියනි නථා අරඛ භිරියනාය පි නබ්බං අප්පටිසාරකර සානධම්මානුඉයානවසෙන උඛවචකනසුවවං අධිගත විසෙසසස පච්චනබනා ය පටිපනතිදෙසනෙ සඤ්ඤ පටිපනතියං පටිපනතිඵලෙච විනිවජ්ජනි පඤචනිවරණානි පනියනනි නසමිං යෙව ච නිමිනෙන චෙතසො අභිරා පන ලනබණෙ චිනතෙනා නී මිනනානු මජ්ජන කිච්චං සාධයමා නො ච්චාරෙ පටිලබ්භසෙසාධිගම් පච්චයා පිනි පිනිමනසස පසසඩ්ඪි ස මහවනෙ පසසඩ්ඪි නිමිනනං සුවා සු කිනසා චිනතසමාධි සම්පවනෙ සුවා නම්නා එකනහනාවානි ඛානඛා නි පානු හවනති එවමසස පඨමජඣා න පරිබ්භඛනං උපචාරජඣාන ගු නම්පි නං බණං යෙව ඡබ්බනනානි ඉ නෙ පරං යාව පඨමජඣානසස අප්පණා ච්ච වසිප්පනනාව තාව සබ්බං පඨමජඣානයෙනෙව වෙදිතබ්බං

(ස ‡)

ඉදානි ආනිසංසදස්සාවී-පෙ-යථා, යථාස්ස [illegible] දීඝා, එවමිදං පුඤ්ඤකම්මං මහග්ඝඵලං මහානිසංසං ලබ්භතීති. මාණික්‍යමණි රුවනක් ලැබුණොදුටුකතා වගෙම දැඩිවෙති. එතානෙයෙන දුලිවූ හවුරුවන්නයක් වැඩිකින් ලබනලදැසි නසම්ං. ඒ රුවන්, රතනසඤ්ඤී හුත්වා, රතනසාඤ්ඤී හුත්වා, ගෞරවං උපදවා; ඒදැලෙනි පෙරේතන සම්පියායමාපන්නා, මහත් උපාසයෙන පෙමකරණ්ඩෙයි; තං රතනවාසං, ඒ මණි විසා රත්නෙදැ; එවමේව, ඒ රිද්දෙන්ං, දුල්ලභං මෙ ඉදං නම්ම වඨානා ලඛං, සාවිස්සන් මෙ දුල්ලභවූ කමටහන ලබනලදුසි; දුල්ලභතාසඤ්ඤී මහග්ඝමණිරතනසඤ්ඤං, දළිහවම්ා හැසි මණි රුවනක් වැනි; චුදාහුක මම්වඨානිඅෙකා හි, චතුධාතුව්‍යවත්ථා කම්මට්ඨානයෙහි යෙදුණේ; අත්ත නො චන්නාගරා මහාගුරුන සරිග ණිත්වා, තමාගේ සතරමහාභූතය න් පරිග්‍රහ කෙරෙසි; ආනාපානක මම්වඨානිඅෙකා, ආනාපානසත කම්මට්ඨානයෙහි යෙදුණේ; අත්ත නො නාසිකා වාතං පරිග්ගණ්හාති, තමාගේ නාසිකා වාතය පරිග්‍රහ කෙරෙසි; කසිණ කම්මට්ඨානිඅෙකා නිසුණු කමටහන්ට යෙදුණේ; කසිණං කත්වා, නිසුණු කොට; යථාසුඛං භාවෙති, සුවසේ භාවනාකරන්ෙසි, එවං, මෙසේ; ඉතරානි ඉතරානි කම්මට්ඨානානි, සෙසු සෙසු කමටහන් ගුණුලබාති, ලුලභයහ; ඉදානි, මේ වනාහි; එකාමෙව වා මෙවා දිවසෙ නිවඤ්ඤි, එකා දවසක් හෝ දෙදව සක් සටිඅාය; නතො පරං. එසින් මතුෙවාි, විනීලකාදිභාවං පාපුණාති නි, විනීලකාදිබවට පැමිණෙන් නෙයයි; නහී ඉතො දුල්ලභතර නති, මෙයට වඩා වෙසෙසින් දුර්ලභ හෙයක් නැතැයි: නසම්ං, එහි; රතනසඤ්ඤිනා හුත්වා, රත්නසංඥ ඇති යාවෙ; ඒනිකාරං උපට්ඨපෙත්වා, ගෞරව එළවා; සම්පියායමාෙනා වා, ප්‍රෙමකරන්ෙනාහුවිසින; නං නිම්නතා රක්ඛිතබ්බං, ඒ නිම්නත රැක්කයුත් නේසි; රතනවාසාෙනා ච. රැ වසන නැත්තේද; දිවාවාසාෙනා ච, දහවලෙ ව සතනැතිද; අඩ්ඩුඛානසපටිකුලං උඩුඛානකා පටිකුලත්තා, ඉඳුම්ණු පළඳුල ඉඳිවුම්ණු පළඳුවැසි; සුභාසුභ ච චින්තා උපනිබන්ධිතබ්බං, සිතවනු ව සිතළුවියයුතු; සත සසුභනිම්නතං ආවජ්ජිතබ්බං. නැව තැවත නිම්නත අරබ්භනාකට සුතු; මනසිකාතබ්බං, මෙනෙහි කට යුතු; තත්ථාගතං චිත්තකාගතං කාතබ්බා, තථාගතයෙන් පහරණලදු, චිත්තකීතයෙන් පහරණලදු, කට යුතු; තයෙසවාකරොනො, මෙසේක රුන්නුගත්; පටිභාගනිම්නතා උපප ජ්ජති, ප්‍රතිභාග නිම්නත උපදී; තත්, එනි; ඉදං, මේ; නිම්නත්තලයසස, උද්ග්‍රහ ප්‍රතිභාග නිම්ත් දෙදෙනා ගේ; නානාකරණං, වෙනසයි; උග්ගහනිම්නතං, උද්ග්‍රහනිම්නත; ඒ රූපකිනවසං නෙවදසසාංහුත්වා උට්ඨාසි (මාසස්කාරය අනුදැරබැවි නුදු අරම්ණ අනුපශාාතබැවිනුදු) මරුපව පළිකුල්ව හයාතකව වැට ගේ; පටිභාගනිම්නත්තපන, පිළිබා නිම්නවනාහි; යාවදත්ථාහුජිත්වා නි ටෙතනා, යම්තාක් අස්සුරාකාෙහා ත්; ථූලඛපච්චඛ දූරාසොදය; සතු රුවූ අඛ්ඛතඛඛ දුරුභෙයකුමෙන වැටගේ; නසස, ඒයොගිහට; පටි භාගනිම්නත සථලාභ සමකාලමෙ ච, ප්‍රතිභාගනිම්නත ප්‍රතිලාභයහා සමකාලයෙහම (පච්චනිවරණාත් ප ඤ්ඤත්ති-යියොදනු) පස්නීවරණයෝ

පැනෙන්; බ්‍රහ්මකායිකා දීනං අමනසිකාරා, ගොචරජ්ඣත්තයෙන් පිටත අනුභාවනාහූ භාවයෙන් කාමයංශුව දුරුවූබැවින් සාමඤ්ඤනීවරණ නොපැවැත්මෙන්; චිත්තවිමුත්ති වසෙන කාමවිරාගය, පතියත්ත,චිත්ත මනසිකිසින් කාමවිරාගය පටිලාබෙයි (පිළිබානිමින් අරම්මණකොට පවත්නාවූ බලවත් අඟුභසංඤ්ඤාසහගතය උපදවනෙම කාමවිරාගය පහළවන්උපදවන්යි) අනුනයපහාණෙ නෙවව, අනුනය ප්‍රහාණයෙන්; අසස, ඒයොගීහට; ලොභිනපපහාණෙන සුබෙබාවිය, ලොභිත ප්‍රහාණයෙන් නෙක්ඛම්මූලක සුඛයාවමෙන්; වාපාදෙපි පතියනී (අනුනයම්මූලකොඅනී) වාපාදය පහණ්ලැබයි (අඟුභාසංඤ්ඤ සහගතයාවූ ප්‍රීතිනොමෝ සාතිසයව පවත්නී වාපාදයා චිත්තාභනයකෙරෙමින් උපදී දනසුතු) නථාරබ්ධ විරියතාය (උපචාරඛ්‍යන් උපදනාපරිදෙදුන්) වඩනාලද්‍ය ඒයඃඇතිබැවින්; ථිනමිඛං පතියනී (යිඒයොදනු) ථිනමිඛ දෙක පහණ්ලැබේ (වියඃඒයෙමේ තමාව ඩනාහුගේවනාහි මිථ්‍යඝඩකල්‍යය පහණසම්‍යක්ඝඩකල්‍පයමෙන් සවිසථාරබැවින ථිනමිඛය චිත්තාභනයකෙරෙමින්ම උපදී) අවිප්පටිසාරකර සනතඛමමානුඒයාගවයෙන, විප්‍රතිසාරයට ප්‍රතිපක්ෂ ශාන්තඛම්මයන්ගේ අනුඒයොගවශයෙන්; උඛවිඛකුක්කුච්චං පතියනී (අවූපශාන්තඝඩභාව) උඛවිඛකුක්කුච්චය පහණ්ලැබේ (පශ්චාත්නාප සඩිඛාත විප්‍රතිසාරයනත් ප්‍රතිපක්ෂවූද රථපරිදූහාහාවයෙන් සින්නූ නවූනුබව අවිප්‍රතිසාරනම් වෙයි ඒ අවිප්‍රතිසාරයව මූල්වූ සීලයද නන්සඟගතවූ නඩුපනිශ්‍රයවූ ප්‍රීතිය ප්‍රශ්‍රබ්ධිය සුඛයයනාදිඤ්ඤසභාවගෙඛිනුදු හෙතුහෙයිනුදු ශාන්තසභාවයය-ඔවුන්ගේ අනුඒයොගහෙයින් අවූපශම සභාවඇති උඛවිඛකුකුච්චදෙදෙන පැහෙතියන අඒයි-භාවනාව වනාහි සූවිඒයෙන්අපරවිශෙෂයවළඳවම්නාපවත්නාක - න් සානිසංව පවත්නාවූ සූතය උඛවිඛකුක්කුච්චදෙදෙන විත්තාභනය කෙරෙමින් උපදී) අධිගනවිසෙසසස පච්චයතාය, අධිගනවූ භාවනාවිශෙෂයයොගීහට ප්‍රත්‍යක්ෂබැවින්; පටිපත්තිදෙසකෙසත්ථි, "සම්මාසම්බුඩා වනහගවා" යනාදින් ප්‍රතිපත්තිදෙශකවූ ශාසතෘනුකෙරෙහිද; පටිපත්තියං, පිළිපදනාවූ ඛනානපතිපත්තියෙහිද; පටිපත්තිඵලෙච, ප්‍රතිපත්තින්සැදියසුතුවූ ලොවිලොවූතුරා ඵලයෙද; විචිකිච්ඡා (ධම්මයන්ගේ අඩිය විචාරයෙන් අතින බල ඇති විචාරයාවසින්)විචිකිත්සාව පහණ්ලැබයි; පඤ්චනීවරණානි පහීයනති, පස් නීවරණයෝ පැහෙත්; නසම්ං යෙව නිම්ඉනෙන, එම ප්‍රතිභානනිමිත්තහි; චෙතසො අභිනිරොපණලකඛණෙ, (නමා හා සැරියසුතු සිත්නූ)ආරම්මණෙහි නැඹීම ලකඛණකොට ඇති; එන කොකා. චිතක්කයද; නිම්නතානුමජ්ජනාදිචිවං සාධයමානො විචාරෙ, ප්‍රතිභාගනිමිත්තෙ(පියුම්මතුයෙනි බමරයකු මෙන්)අනුවිචාරණ කෘත්‍යය සාදමින් උපදනා විචාරයද; පටිලබ්ධවිසෙසාධිගමය හෙතුකොට ඇත් ප්‍රීතියද; පිතිමනසස, ප්‍රීතිප්‍රසූතා සිත් ඇත්තනූවූ; පසසඛිසම්භවතො, ප්‍රශ්‍රබ්ධිය සම්භව වනහෙයින්;පසසඛිනිමිත්තං සුඛං, ප්‍රශ්‍රබ්ධි නිමිත්තකොට ඇති සුඛයද; සුඛිතසස චිත්තසමාධි සම්භවතො, සුඛයත් හට චිත්තසමාධිය සම්භව වනහෙයින්; සුඛනිමිත්තා එකගතා චිත්ති, සුඛප්‍රත්‍යයවූ එකාග්‍රතාවයද යන; ඣානඞගානි.

පාතුභවන්ති, මේ ධ්‍යානාඞ්ගයෝ පහළ වෙත්; එවං, මෙසේ; අසඤ, ඒ යොනීහවූ; පඨමජ්ඣානභූමිනං, ප්‍රථම ධ්‍යානයාගේ භූමිවූ; උපචාරජ්ඣානම්පි, උපචාරධ්‍යානයද; තංඛණං යෙව, ඒ ක්ෂණය ම; නිබ්බත්තන්ති, නිපදී; ඉතෝ පරං, මෙයින් මතු; යාව, යම්තාක්; පඨමජ්ඣානඤ්ච, ප්‍රථම ධ්‍යානාඞ්ගයන්ගේ; අප්පණා වෙව, අර්පණාව ද; වසිප්පත්තිඤ්ච, වශීභාවය පැමිණීම ද; නාව, ඒතාක්; සබ්බං, සියල්ල; පඨවිකසිණෙ චුත්තනයෙන වෙදිතබ්බං, පඨවිකසිණෙහි කී නියාමයෙන් දතයුතු.

(නා ‡)

දැන්වනාහි කම්මට්ඨාන භාවනාවෙහි අනුයුක්ත වූ කුලපුත්‍රයා විසින් සංඝයා ඇතිව මහත් උපද්‍රව ඇත්තේ ආරණ්‍යයක ප්‍රේමකරන්නාහු ඒ අරණ්‍යය සිටම ළඟා බඳනේයයි යනු මෙහි අදිවණ්ණනාවවන්නේයි කවරෙසේ යත්? උද්ධුමාතක අශුභයෙහි සිත හසුරුවා ධ්‍යාන උපදවා ඒ ධ්‍යානය ආසන්නකාරණකොටගෙණ විදර්ශනා ව ඩන්නාහු එකාන්තයෙන් මේ ප්‍රතිපත්තියෙන් ජරාමරණයෙන් මිදෙමියි මෙසේ අනුයුක්ත වූ කුලපුත්‍රයා සුලභ්‍යයයුතු යම්සේ වනාහි දුර්ලභ වූ පුරුෂයෙක් මහඟු මිණිරුවනක් ලැබ එකාන්තයෙන් මාණික්‍යයක් දැකසේ ලැබියයුතු මිණිරුවනක් ලබන ලදැයි එහි උත්තාසඤ ඇතිව උත්සාහ දනවා මහත් ප්‍රේමයෙන් ප්‍රේමකරන්නාහු ඒ මාණික්‍යරත්නය රක්ෂාකරන්නේ වේද එසේම්දෙන්ම යොගාවචර මහණ්ද මාර්ගඵල දුර්ලභ වූ කම්ටහන ලබන ලද්දේය දුර්ලභ වූ පුරුෂයෙකුට මහඟු මිණිරුවනක් වැන්න ඒ එසේ මැයි. චතුධාතු කම්මට්ඨානික යොගාවචර යා තමාගේම ශරීරයව අයත් පෘථිවි ආපස් තෙජ වායු සඞ්ඛ්‍යාත සන රමණා භූතයන් පරිග්‍රහණය කෙරෙයි ආනාපාන සතිකම්මට්ඨානික යා තමාගේම නාසිකා වාතය පරිග්‍රහණය කෙරෙයි නිස්සුණු වඩන්නාද දශකිසුණුම්ඩලු තොව සුවසේ භාවනා කෙරෙයි මෙසෙම සෙසු සකම්මට්ඨානද සුවසේ දැඩිය හැක්කා හෙයි උද්ධුමාතක අශුභකම්මට්ඨානය වනාහි එකම දවසක් හෝ දෙදවසක් හෝ උද්ධුමාතකභාවයෙන් සිට නැවත විනීලකාදි අනිත් සභාවයට පැමිණෙන්නේයි. මෙයට්ඨකථාචාර්‍යයෙන්ම දුර්ලභවූ කම්මට්ඨානයෙක් නම් නැත්තේයයි මෙසේ එහි අතුල්‍ය දුර්ලභදර්ශනාදි ගුණයෙන් රත්නසාඤ උපදවා ගොරව එළවා ප්‍රේමකරමින් ඒ නිමිත්ත රක්ෂාකටයුත්තේයි. නිද්‍රාස්ථාන දිවාස්ථානයෙහි ඉඳගෙන් උද්ධුමාතකය පිළිගුල උද්ධුමාතකය පළඟුලැයි එනිම නැවත නැවත සිත එළවා බැඳියයුත්තේය නැවත නැවත නිමිත්ත ආවර්ජනාකට යුත්තේය මෙනෙහිකටයුත්තේය කල්පනාවෙන් පහරණුදී ඤාණමෙන්ද මානසීකයෙන් පහරණුදී ඤාණමෙන්ද කටයුත්තේය මෙසේ කරණ යොගාවචර මහණහට ඒ උපද්‍රවානන්තරාලදී උද්ග්‍රහ නිමිත්තන් පුනිභාගනිමිත්ත උපදනසි එහි මේ උද්ග්‍රහ පුනිභාග නිමිති දෙදෙනාගේ වෙනසයි. උද්ග්‍රහ නිමිත්ත මෙනෙහිකිරීම උතුර නොවනබැව්ද පසව නොවනබැව්ද විසූවිව පිළිකුල්වව භයානක දකුම් ඇතිව වැටහෙයි පුනිභාග නිමිත්ත කුස් පිරෙණතාන් අහර වලඳා වැදහොත්තරවූ අඩහපුන්වඩහඇති පුරුෂයෙකුමෙන් වැටහෙන්නේයි ඒ යොගා

වවර මහණහට ප්‍රතිභාග නිමිත්ත වැටෙන්ම හා සමග අඟුනානුසමෘති භාවනාබලයෙන් කාමසංඥා දුරුවූ බැවින් කාමසඤ්ඤාපහානි පිළිබඳ මනා සකාරණොපැවැත්මෙන් ගොවරාඡ්ඣත්තයෙන් පවත්නි කාමයන් මෙනෙහිනොකිරීමේ ය කාමනඤ්ඤාව ඔබා ගැනීම්වශයෙන් ප්‍රහාණය කරණු ලැබෙයි එපරිද්දෙන්ම ඒ යොගාවචරයා හට ගෙඩියක ලේ හැරීමෙන් සැරව නසන්නාක්මෙන් ආලය ප්‍රහාණයෙන් ආලය ඛිලකොට පවත්නා චක්ඛාදය ප්‍රහාණය වනු ලැබෙයි.

එපරිද්දෙන්ම උපචාරඛ්‍යානය උපදනාපරිද්දෙන් එඛ්‍යානාලද චියඤ්ඤා නිබැඳින පීතිමිඬ දෙදෙනාද ප්‍රහීණවනු ලැබෙයි ඤාණාත්තය සඞ්ඛ්‍යාන විප්ඵාරබවට ප්‍රත්‍යූෂවූ යෙලශඤ්ඣාචන්ගේ අභාවයෙන් සිත නඩුණුබව අවිප්‍රතිසාර නම් ඒ අවිප්‍රතිසාරය ව මුල්වූ සිලයද ඒ සිලය සමග පවත්නා ප්‍රීතිය ප්‍රශ්‍රබ්ධිය සුඛය යනාදී ධම්මයෝද සඞ්ඛාරගෙයින්ද හෙතු හෙයින්ද සංඛුන් සඞ්ඛාර ඇත්නාහ ඒ සංඛාරසඞ්ඛාර ඇති ධම්මයන්ගෙන් යුක්තවූගෙයින නොසංඛුන් සඞ්ඛාර ඇති උඩවිව කුඤ්ඤුවිව දෙදෙනාද ප්‍රහීණවනු ලැබෙයි ඉක්බිත්තෙන ඒ යොගාවචරයා හට නමාවිඤ්ඤාණ ලබනලද භාවනා විශෙෂ ප්‍රඥාසඞ්ඛ බැවින් යම් සම්මාසඞ්බුද්ධ කෙණෙහි ඔබදු යනාදී ප්‍රතිපත්ති දෙශනා කෙළේවිනම් උක්වහන්සේ ඒ ඤාණයෙනම සම්‍යක්සඞ්බුද්ධ වනගේ කැයි යනාදීනි ප්‍රතිපත්ති දෙශකයන්වහන්සේ කෙරෙනිද නමාවිඤ්ඤාණ ලබනලද ප්‍රථම ධ්‍යානසඞ්ඛ්‍යාත ප්‍රතිපත්තියෙනිද ඒ ප්‍රතිපත්තියෙන් සිඞ්ක වපුතු අවශෙෂ ධ්‍යානාඞ්ගයන් මෙනෙහි ල සඞ්ඛ්‍යාත ලෞකික ලොකොත්තර ඵලයෙනිද විචිකිත්සාව ප්‍රහීණවනු ලැබෙයි මෙස් ඒ ඒ ධම්මයන්ගේ විචාරබලයෙන් පඤ්චනීවරණයෝම කුමයෙන් ප්‍රහීණවෙත්මැයි. මෙසේ ප්‍රතිභාගනිමිත්ත ලැබීම් හා සමග ය ව පැවැති භාවනානුභාවයෙන් නීවරණ සමාධ්‍යාදි ධම්මයන් හෙතුකොට නෙණ කාමච්ඡන්දාදි පඤ්චනීවරණ ධම්මයෝ විඤ්කම්භනවශයෙන් ප්‍රහීණවනු ලැබෙත් මැයි. ඒ එසේමැයි. ප්‍රතිපක්ෂ ධම්මයකින් හිනා දුරු කටයුතු ධම්මයන්ගේ ප්‍රහාණය නොවේමැයි කිබැවින් මෙහි සමාධිභාවනා කුසලපක්ෂයෙහි ධ්‍යානයන් හෙතු කොටගෙණ ඔවුන්ට විරුඬවූ කාමච්ඡන්දාදි කෙලශ ධම්මයෝ ප්‍රහීණවෙත් මැයි. ඉක්බිත්තෙන වැටුණු ඵකාර උද්ග්‍රහනිමිත්ත බිඳගෙණ උපන්නාවූ ඒ ප්‍රතිභාගනිමිත්තෙන නාමා හා සම්ප්‍රයුක්ත ධම්මයන් අරමුණට නැංවීම ලක්ෂණකොට ඇති විතර්කයද පිපුම් වත්තෙහි ගැසිරෙනා බමරයකුමෙන් ප්‍රතිභාගනිමිත්තෙහි හැවන හැවීම ස්වභාවකොට ඇති විචාරයද ලබනලද ඒ ඒ විශෙෂාධිගමය හෙතුකොටගෙණ උපදනා ප්‍රීතියද ප්‍රීතිසහගත චිත්තය පළිබඳව පවත්නා කෙලෙස විෂ්කම්භනය කිබැවින් ඒ සංඛ්‍යාත ප්‍රථම ධ්‍යාන සුඛය ද සුවයන්වූවහුගේ සතළිසාකාරවාහෙයින් සුඛය ඛාරණකොටගෙණ පවත්නා සමාධියද යන ධ්‍යානාඞ්ගයෝ ඒ ප්‍රතිභාගනිමිත්තෙහි පහළවන්නාවූ ඒ ධ්‍යානාභාගයන්ගේ පහළවීම හා සමග කුමයෙන් ඒ ඒ ධම්මයන්ට ප්‍රතිප්‍රතිපක්ෂවූ පඤ්චනීවරණයෝද ප්‍රහීණවෙත් මැයි මෙසේ ඒ යොගාවචරයාහට ප්‍රථම ධ්‍යානයාගේ ප්‍රතිඛ්ඛයක් වැනිවූ උපචාර ධ්‍යානයද ඒ ප්‍රති

භාවනිමිත්ත උපදනාසමයෙහිම උ
පදනේයි. මේයින් මතු ප්‍රථමධ්‍යානය
අප්පණාවට පැමිණීමය පවිට්ඨනා
වට පැමිණීමය යන නැන් දන්වා
සියලු විනාන පැවිහඬිණයෙහි නි
යායෙන් දනගත්තේයි.

(පා ?)

ඉතොපරෙසු පන චීනිලකාදිසුපි
යත්තා උග්ගහනිමිත්තඤ්ච අසුභනිමිත්තඤ්ච
ගහණිහා තොනා ඒකෝ අදුතියෝ භි
ක්ඛූ උපඩ්ඪිනාය සති යාති ආදිනා
නයෙන භගවතා ආදිකා කථා ල
කඛණං වුත්තං තං සබ්බං චීනිලකා
අසුභනිමිත්තඤ්ච උග්ගහණිමතෙතා චිත්ත
බ්බනා අසුභනිමිත්තඤ්ච උග්ගහණිම
තෙනානි එවං නසස්ස තසස්ස චිසෙසභා
ගස්ස උග්ගහනිමිත්තඤ්ච පරිවිතක්ක
තා වුත්තනයෙනෙව සඤ්ඤාචිත්තයා
ධිපපායං වෙදිතබ්බං. අයඤ්පන හි
සෙසොචිනිලකෙ චිනිලකපටිකූලා
චිනිලකපටිකූලනතිමනසිකාරෙ ප
වත්තනතෙබ්බා උග්ගහනිමිත්තඤ්ච
ස්ස කබරං කබරවණ්ණං ඤත්වා උප
ට්ඨාති පටිභාගනිමිත්තං පන උස්සදව
සෙනඋපට්ඨානි. චිසුද්ධිමග්ගෙ පන චිසුද්ධි
කපටික්කූලං චිසුද්ධිකපටික්කූලනති
මනසිකාරෙ පවත්තෙතබ්බා. උග්ග
හනිමිත්තං පනෙතං පඤ්ච
නතම්ච උපට්ඨාති පටිභාගනිමිත්තං
නිච්චලං සනිසිනනා හුත්වා උප
ට්ඨාති. චිචිත්තිඤ්ඤකං සුඩ්ඩමණ්ඩලෙ
වා චොරාවට්ටියං වා සුසානෙ වා යත්ථ
රාජානො චොරෙ ඡින්දාපෙන්ති අර
ඤ්ඤෙ වා පන සිඟ ව්‍යාගෙඝන්ති ඡින්නා
සුරසට්ඨානෙ ලබ්භති නයිමා තථා රූ
පං ඣානං ගන්ත්වා සඉච නානාදිසා
යං පතිතම්පි එකාවජ්ජනෙන ආපා
ථං ආගච්ඡති චුච්චි නා කුසලං නො
ච්චි ආනඤ්ජං සයං හෙතෙන න පරා
මසිතබ්බා පරාමසනෙනා ති ඒසසාසං
ආපජ්ජති තසමා ආරම්මණෙ නවා සම්
මසනෙනවා අඤ්ඤෙන වා කෙ
නචි පනවිධානෙ කාරෙතබ්බං අල
භනෙහනා කතාතර සවිසියා වා දඩ
නෙනවා එකඩ්ඩුලනතරා කත්වා උප
නාමෙතබ්බා එවං උපනාමෙත්වා ම
ච්චිදුකපටික්කූලාචිචිත්තුක පටික්කූ
ලානි මනසිකාරෙ පවත්තෙතත
තෙබ්බා. තතථ උග්ගහනිමිත්තං ම
තක්ක ඒතනා ඒව උපට්ඨාති පටි
භාග නිමිත්තඤ්ච පරිසුද්ධං හුත්වා
උපට්ඨාති. චිකඛායිතකෙ චි
කඛායිතක පටික්කූලං චිකඛායිතක
පටික්කූලනති මනසිකාරෙ පව
ත්තෙතබ්බා උග්ගහනිමිත්තං ප
තෙත තඹගේ තඹති ඛායිනසදිසමෙ
ව උපට්ඨාති පටිභාගනිමිත්තං පන
පරිසුද්ධං හුත්වා උපට්ඨාති. චිකඛි
තකම්පි එවමේවතෙ වුත්තනයෙ
නෙව අඞ්ගුලි ඛුලුණ්ඩකරං කාරෙත්වා
වා කථා වා චික්ඛිත්තකපටික්කූලං
ච්ඡිත්තකපටික්කූලනති මනසිකා
රෙ පවත්තෙතබ්බා. එත්ථ උග්ග
හනිමිත්තං පාකටතරං හුත්වාඋප
ට්ඨාති පටිභාගනිමිත්තං පන පරිසු
ද්ධං හුත්වා උපට්ඨාති. හතවිච්ඡි
ත්තකම්පි එවමේවතෙ වුත්තනයෙ
රෙසු යෙව ඨානෙ සු ලබ්භති තසමා
තත්ථ ඉත්ථා වුත්තනයෙනෙව අඩ්ඩ
ලඩ්ඩලනතරං කාරෙත්වා වා කත්වා වා
හතවිච්ඡිත්තකපටික්කූලං හතවිච්ඡි
ත්තකපටික්කූලනති මනසිකාරෙ ප
වත්තෙතබ්බා. උග්ගහනිමිත්තං ප
තෙත පකුණ්ඩයමා නා පහාරඛ්බං ඒව
හොති පටිභාගනිමිත්තං පරිසුද්ධං
මෙවනුත්වා උපට්ඨාති. ලොමෙහාදිසු
ඛමඩලාදිසු ලඩ්ඩුපහාරානං හත්ථිපා
ඒසු වා ඡිතෙහාදිසු ගහණඩ්ඩ ඛිලතා
දිනා වා චුබලතා පඤ්ඤාමානාභාවෙ

ලබභති තසමා තං දිසවා ලොහිතකප
ටිකකුලං ලොහිතකපටිකකුලන්ති ම
නසිකාරෝ පවතෙතතබබා එසේ උ
ගගහනිමිතතං වාතපපහවා විය ර
තතපවාකා චලමානාකාරං උපටඨා
ති පරිභාගනිමිතතම්පන සනතිසි
නනං හුතවා උපටඨාති - පුළුව
කං විහතිගචව යෙන කුණප
සස නවහි වණමුඛෙහි කිමිරාසිපගග
රණකාලෙ හොති අපිච තං සො
නසිනාල මනුසස ගො මහිස හත්
අසස අජ ගරාදිනං සරීරපපමාණ
මෙව හුතවා සාලිභතතරාසි විය නිටඨ
ති තෙසු යත් කත්ථචි පුළුවකපරිකකු
ලං පුළුවකපටිකකුලන්ති මනසිකා
රොපවතෙතතබබා. චූලලපිණඩපා
තිකතිසසතථෙරසස කාල දිඝවාපියා
අනෙතා හත්ථිකුණපෙ නිමිතතං උප
ටඨාසි උගගහනිමිතතම්පනෙත් චල
මානං විය උපටඨානි පටිභාගනිමි
තතං සාලිභතත පිණඩෝ විය සනති
ඨිතතං හුතවා උපටඨානි - අට්ඨිකං
සො පයෙසසය්‍ය සරීරං සිවථිකාය ජ
ඩිතතං අට්ඨිසඞඛලිකා සමංස ලොහි
තං නහාරුසම්බන්ධන්ති ආදිනා න
යෙන නානපපකාරතො චුතතං ත
සමා යත් තං නීකඛිතතං හොති ත
ත්‍ථ පුරිමනයෙනෙවගන්ත්වා සමගගා
පාසාණාදිනං වසෙන සනිමිත්තා සා
රම්මණං කත්වා ඉදං අට්ඨිකන්ති සභා
වභාවතො උපලක්ඛෙත්වා වණණා
දිවසෙන එකාදසහාකාරෙහි නිම්
තතං උගගහෙතබබං තම්පන ව
ණණතො සෙතන්ති ඔලොකෙනත
සස නඋපටඨාති ඔදාතකසිණසම්භ
දෙහොති තසමා අට්ඨිකන්ති පටිකකු
ලවසෙ නෙව ඔලොකෙතබබං -

නාත්‍වූ විනිලකාදින් යෙකෙරෙනිදු(උඩු
මාතකයෙහි කී නියෙන්ම දතයුතුයි)
-පෙ-අයම්පනා,මේ වනාහි,විසෙසෙ,
වෙතසයි; විනිලකෙ, විනිලකඅඟන
යෙහි; විනිලත පටිකකුලං විනිලකප
ටිකකුලන්ති, විනිලක පටිකකුලය වි
නිලකපටිකකුලයයි; මනසිකාරෙ ප
වතෙතතබබා,මනස්කාරය පැවැත්
විය යුතුයි;එසේ ව, මෙහිදු; උගගහනි
මිත්තං, උද්ග්‍රහ නිමිත්තය; කබරං
කබරවණණං හුතවා උපටඨානි, බො
හෝසේ කබර වණණව වැටහේ;
පටිභාග නිමිත්තම්පන, ප්‍රතිභාග
නිමිත්තය වනාහි; උසසදවසෙන
උපටඨානි(රතත නීල සෙවන වණණ
යන් යෙරෙහි) උත්සද වණණවශ
යෙන් වැටහේ(සන්නයෙහි වනා
හි උසසදවසෙන, උසුවිසින් නිලව
ණණම වඩිනයි කිනු)චිපුබබකෙ, චිපු
බබක අඟනයෙහි; චිපුබබකපටිකකු
ලං චිපුබබකපටිකකුලන්ති, චිපුබබක
පටිකකුලය චිපුබබක පටිකකුලයයි;
මනසිකාරෙ පවතෙතතබබා, ම
නසකාරය පැවැත්විය යුතු; උගග
හනිමිත්තං පන, උද්ග්‍රහ නිමිත්ත
වනාහි; පඤඤරත්තම්පි උපටඨානි(පූ
යා)වැහෙන්නාක්මෙන් වැටහේ;පටි
භාගනිමිත්තං, ප්‍රතිභාග නිමිත්තය;
නිච්චලං, නිසචලව; සන්තිට්ඨතං හු
තවා උපටඨානි (නිසචල බැවින් ස
ර්වාකාරයෙන්ම)පොපි නැතිව වැව
හේ, විවජ්ඣකං, විවජ්ඣක අඟනය;
සුඛමණඩලෙ වා, සුඛාඩඛනයෙහි
හෝ; චොරාවචියං වා, සොරුන් සිටි
නා අවචියෙහි හෝ; සුසානෙ වා,
සොහොන්හි හෝ, යත්ථ රාජානො
චොරෙ ඝාතාපෙන්ති, යම් අසාත
නයෙක රජදරුවෝ සොරුන් අත්පා

(සී)

ඉතො පරෙසු පන විනිලකාදි
සු පි, මේ උඩුමානක අසුභයෙන් අ

සිදුවද්ද එහි හෝ; අරඤ්ඤ, අරණ්‍යයෙහි; සීහ ව්‍යග්ඝාදි ජීවානා සුරිසඨානෙ; සිංහ ව්‍යාඝ්‍රයන් වැනි ත් අන් ත් වෙන්කොට සිදුනාලද දරුණුසත්ත්වයන් ඇතිතන්හි; ලබ්භති, ලැබේ; තසම්ා, එහෙයින්; තථා රූපං ඨානං ගන්ත්වා, එබඳු තැනකට එළඹ; සචෙ, ඉඳින්; නානාදිසායං පතිතම්පි, සිදුවෙන වෙන ගැළවුනුයේද; එකාවජ්ජනෙන, එකාවර්ජනයෙන්ම (ඇසනොඅඹා එකබැල්මෙන්ම) අපාථං ආගච්ඡති, හමුබවට ඒ නම්; ඉච්චේතං කුසලං, ඒ යෙහෙක; නොචෙ ආගච්ඡති (එකාවර්ජනයෙන්) හමුනොවේ නම්; සසං හත්ථෙන පරාමසිතබ්බං, තමා අතින් නොඇල්විය යුතු; පරාමසතොති, අතින් අල්වනුයේ; ඒසසාසං ආඤ්ඤති, මිස් වාසයට පැමිණේ; නසම්ා, එහෙයින්; ආරම්භෙන චා, ආරම්භයෙකු ලවා හෝ; සමණුද්දෙසෙන චා, හෙරණන්නු ලවා හෝ; අඤ්ඤෙන චා කෙනචි, අන්කිසිවෙක් ලවා හෝ, එකටඨානෙ කාරෙතබ්බං, එතනැන කැරවිය යුතු; අලභතොතන (ආරම්භාදින් නොලබන්නහුවිසින්; කතන රයවිසියා චා, සැරයවියෙන් හෝ; දණ්ඩකෙන චා, දණ්ඩකින් හෝ; ඒකඩුලඩුලනහාරං කත්වා, එක් අතුල්අතුර ඇනිකොට; උපනාමෙතබ්බං, ළඟ්වියයුතු; එවං, මෙසේ; උපනාමෙත්වා, ළඟ්වා-පෙ-චවිඤ්ඤණං පටිකූලයසි මනසිකාර පවත්විය යුතු; උග්ගහනිමිත්තං, උද්ග්‍රහනිමිත්තය; මනසිකාතබ්බං, මෙනෙහි කළයුතු; සුඛිමඛිලාදීසු, සුඛිමඛිලාදියෙහි (“ලඛිපහාරණං-ලද්ධාහාරණා” යි සම්බන්ධ කරණ ලබ්බවූ ප්‍රහාරයෙන්; හත්ථියාදීසුපටිඝාතසු, නහනයාදීන් කැපුකල් ඇති; ඛඩ්ලායාදීනං චා, බිඳුනු යන ආදිය; සුඛුමේසු, සුවඳ ගතයන්; සුඛුමෙන, සුවඳ

මෙහි; උග්ගහනිමිත්තං, උද්ග්‍රහනිමිත්තය; නමහි නවහි ඛාසිතසදිසමෙව, ඒ ඒ තැන්හි කණ්ඩලද අඹුපාසන් වැනිවම්; උපට්ඨාති, වැටහේ-පෙ-චිත්තඛිත්තකම්පි, චිත්තඛිත්තක අඹුපාසද; ඒවඡ්ඡඳකෙ චුත්තනයෙනෙව, ඒ වඡ්ඡඳක අඹුහයෙහි කී නයින්ම; අඛුලඩුලනන්තරං, අඹුලක් අඹුලෙක් අතුරු ඇතියා; කාරෙත්වා (අනුන් ලවා) කරවා හෝ; කත්වා චා (නවාම්) කොට හෝ; චිත්තඛිත්තකං-පෙ-තබෙඩා, මිනසකාර පැවැත්විය යුතු; එසඤ්ඤ, මෙනි; උග්ගහනිමිත්තං පාකටං හුත්වා උපට්ඨාති, උද්ග්‍රහනිමිත්තය ප්‍රකට වූ අතුරු ඇතිව වැටහෙයි; පඨමාභිනිමිත්තම්පන ප්‍රතිභාගනිමිත්තම්පන, පළමු මහාඹි; පරිපුණ්ණං හුත්වා උපට්ඨාති, පරිපූර්ණ වූ වැටහේ; ඉතරද්වයම්පි, ඉතිරි දෙකත්; එවඤ්ඤිතනයෙනෙව, ඒ නයාට හොස්; චුත්තනයෙනෙව, කී නයින්ම; අඛුලඩුලනන්තරං කත්වා චා කාරෙත්වා චා, අඹුල් අතුරු අතුර ඇනියා කරවා හෝ කොට හෝ-පෙ-ඉතරද්වයකපටිඝාතසුලයසි මෙනෙහි කට යුතු; උග්ගහනිමිත්තං පනෙත්ථ, උද්ග්‍රහනිමිත්තය මෙහි වනාහී; පඤ්චඞ්ගසමන්නාගතෙන භාවෙතබ්බං හිය හොති, පැරණින්නාවූ ප්‍රහාරවල ඇතිනා මෙන් වේ-පෙ-ලොණිකතා, ලොණි නැති අඹුහය; සුඛිමඛිලාදීසු, සුඛිමඛිලාදියෙහි (“ලඛිපහාරණං-ලද්ධාහාරණා” යි සම්බන්ධ කරණ ලබ්බවූ ප්‍රහාරයෙන්; හත්ථියාදීසුපටිඝාතසු, නහනයාදීන් කැපුකල් ඇති; ඛඩ්ලායාදීනං චා, බිඳුනු යන ආදිය; සුඛුමේසු, සුවඳ

ළානකාලෙ, වැඟෙනකල්හිදැ; ලබ්භති, ලැබේ; තස්මා, එහෙයින්; තං දිස්වා, ඒ ලොහිතකය දැක-පෙ-ලොහිතකපටික්කුලය ලොහිතක පටික්කුලයයි මෙනොගී කවලූතු; එසේ, මේ ලොහිතක යෙහි; උග්ගහනිමිත්තං, උද්ග්‍රහනිමිත්තය; වානප්පහටා ච්යර රත්තපටාකා, වානයෙන් පහරණලද රක්ත පතාකයක් මෙන්; චලමානාකාරං, සැලෙන ආකාර ඇතිව; උපට්ඨාති, වැටහේ; පටිභාගනිමිත්තම්පන, ප්‍රතිභාගනිමිත්තය වනාහී; සන්තිසිනාං භූත්වා උපට්ඨාති. පොපිනැතිව වැටහේ; පුළුවකං, පුළුවක අඟුළය; ඒහනිහඤ්ඤයෙන, දෙතුන් දවසක් ඇවෑමෙන්; කුණපස්ස, කුණපයාගේ; නවහිවණමුඛෙහි, නව්වණ මුඛයෙන්, කිමිරාසිපඤ්ඤරණකාලෙ හොනි, පණුරැස් වැහෙනකල්හි වේ; අපිච, අනිකෙකුදු, තං, එය; සොණසිඟාලමනුස්සාගොමහිස හත්ථි අස්ස අජගරාදීනං, බල්ලු කැණහිල් මිනිස් ගෙදිම් ඇත් අස් පිඹුරු ආදීන්ගේ; සරීරප්පමාණමෙව භූත්වා, සිරුරු පමණවම; සාලිත්තතාරාසි ච්ය නිට්ඨාති, හැල්බත් රැසක් මෙන් සිටී; නෙස්ස, ඔවුන් කෙරෙහි; යත්ථ කත්ථචි, යම්කිසි වෙක; පුළුවකපටික්කුලං පුළුවක පටික්කුලන්ති, පුළුවක පටික්කුලය පුළුවක පටික්කුලයයි—පෙ—චුල්ලපිඩපාතික තිස්සත්ථෙරස්ස්ත, චුල්ලපිඩපාතික තිස්ස නම් තෙරුන්ම; කාලදීඝවාපියා, කළුදිගු වැවේදී; අන්තොගාමස්මිං ඛණ්ඩපෙත්තිකං උප්පට්ඨාසි, ඇතුළු ඇත්කුණපයෙහි නිමිත්තය වැටහිණී; උග්ගහනිමිත්තං පනෙත්ථ, මෙහි උද්ග්‍රහනිමිත්තය වනාහී; චලමානාකාරං භූත්වා, සැලෙන ආකාර ඇතිව; උපට්ඨාති, වැටහේ; පටිභාගනිමිත්තම්පන, පතිභාග නිමිත්තය වනාහී; සාලිත්තතාපිණ්ඩා ච්ය, හැල් බත්පිඩා මෙන්; සන්තිසිනාං භූත්වා උපට්ඨාති, පොපි නැතිව වැටහේ (අට්ඨිකං චුන්නං සි යොදත්ථ) අට්ඨිකා, අට්ඨිකා අඟුළය; සො, හෙතෙම; ඉච්චස්සාය භික්ඛිනා, සොඹොනුවන් දමන ලද; සරීරං පසෙසය්‍ය, ශරීරය දක්නේද; අට්ඨිසඞ්ඛලිකං, ඇටසැකිලිව; සමංසලොහිතං, මස් ලේ සහිතවූ; නහාරුසම්බන්ධන්ති ආදිනා නයෙන, නහරින් බැඳුනාලද යනාදී ආකාරයෙන්; නානප්පකාරතො චූත්තං, අනෙක ප්‍රකාරයෙන් කියනලදී; තසමා, එහෙයින්; යත්ථ, යම්තැනෙක; නං නිකඛිත්තං හොති, ඒ අට්ඨිසඞ්ඛලිකය නික්ෂිප්ත වේද; නත්ථ, එතැනම; පුරිමන යෙනෙව ගන්ත්වා, උඩුමානක අඟුළයෙහි කී නයින්ම ගොස්; සමන්තා, හාත්පස්හී; පාසාණාදීනං වසෙන, පාසාණාදීන්ගේ වශයෙන්; සනිමිත්තං සාරම්මණං කත්වා, සනිමිත්ත සාරම්මණ කොට; ඉදං අට්ඨිකන්ති, මේ අට්ඨිකය යී; සභාවභාවතො උපලක්ඛෙත්වා, තමාගේ සභාවයෙන් සලකා; වණ්ණාදිවසෙන, වර්ණාදිවශයෙන්; එකාදසහාකාරෙහි, එකොළොස් ආකාරයෙකින්; නිමිත්තං උග්ගහෙතබ්බං, නිමිත්තය උගනගතයුතු; තම්පන, ඒ අට්ඨිකය වනාහී; වණ්ණතො සෙතන්ති ඔලොකෙන්තස්ස, වර්ණයෙහින් සුදුයයි බලන්නහුට; න උපට්ඨාති, සභාව භාවයෙන් නොවැටහෙයි (පිළිකුල්වසින් නොවැටහේ යන අර්ථයි) ඔදාතකසිණසඤ්ඤාදෙ, හොනි, ඔදාතකසිණයහා මුසු වේ; තස්මා, එහෙයින්; අට්ඨිකන්ති පටිකූලවසෙනෙව ඔලොකෙතබ්බං, අට්ඨිකයයි පිළිකුල්වසින්ම බැලියයුතු.

(හා ෮)

මෙසේ මේ උඩුමානක කර්මස්ථානයෙන් මත්තෙහි විහිදුණුභාවාදිනාව අඟුළයන් කෙරෙහිදු උද්ධුමාතක අඟුළනිමිත්ත උගන්නා යොගාවච රතෙම භූදකලාව නමහට දෙවැනියෙක් නැත්ව. එළඹ සිටි සිහියෙන් යුතුව යන්නේයයි යනාදී ක්‍රම

යෙන් ගමන්ආදී යම් නිමිත්තෙනාද්ග්‍ර හණ ලක්ෂණයන් කියනලද්දේ වේද ඒ සියලු ලක්ෂණය ඉනිලක අශුභ නිමිත්ත උගන්නා මහණය ඒපුබ්බක අශුභනිමිත්ත උගන්නා මහණය යනාදීන් මෙයේ ඒ ඒ කම්ටහන් වශයෙන් උද්ධුමාතක පදය පටණින් පෙරළා උද්ධුමාතක කම්ටහණැති කියනලද තුමයෙන්ම අනිප්‍රාය යම් ග සියලු ලක්ෂණ දතයුතු.

මෙයින් මතු උද්ධුමාතක කම්මස්ථානයට වෙනස්වූ නැනම දත්වනු ලැබේ. හේ කෙසේදයත්? ඉනිලක අශුභ කම්මස්ථානයෙහි විශෙෂයෙන් නිල්වූ මළ සිරුර පිළිකුළු පිළිකුලැයි නිරන්තරයෙන් මෙනෙහි කටයුත්තේ ය මේ ඉනිලක අශුභනිමිත්තෙහි උපදනා උද්ග්‍රහ නිමිත්ත රතු සුදු නිල් වණ්ණ මිශ්‍රවූ බැවින් බොහෝසෙයින් කබර වණ්ණඇතිව වැටහෙයි. ඒ උද්ග්‍රහ නිමිත්තෙහි උපදනා පතිභාග නිමිත්ත වනාහි ඉනිලක අශුභනිමිත්තෙහි රතු සුදු නිල් යන වණ්ණයන් අතුරෙන් උත්සන්නව තුබූ වණ්ණයට බඳුව එකම වණ්ණයක් ඇතිව වැටහෙන්නේයි. විපුබ්බක අශුභ කම්මස්ථානයෙහි විශෙෂයෙන් සූයා වැහිරෙන මළ සිරුර පිළිකුල පිළිකුලැයි නිරන්තරයෙන් මෙනෙහි කට සුත්තේයි. මේ විපුබ්බක අශුභයෙන් හටගන්නා උද්ග්‍රහ නිමිත්ත සූයා වැහෙන්නාක මෙන් විවලව වැටහෙන්නේය එයින් උපදනා පතිභාග නිමිත්ත සම්පූර්ණ ශරීරයක් මෙන් විටහෙන්නේයි. විශෙෂයෙන් සිදුවූ හෙයින් ඉවිත්ථාරූපනිමිත්ත අශුභ කම්මස්ථානය උඩුම්ගියන හෝ යොදුන් පසළොස් යොදුනක හෝ රජ්ජුවක්ෂන් යොදුන් ගේ අන් පා ආදිය සිදුවිනුදුබවා වඩ ස්ථානයක හෝ වනාශයන් සිංහ වෘකාදින්විසින් අන් පා වෙන්කොට සිදුනාලද පුරුෂයන් ඇතිතෙනක හෝ ලබන්නේයි. එහෙයින් එබඳු තෙනකට එළඹ ඉඳින් එකම ශරීරය දෙකඩව දෙදිශාවක වැටී තුබුනාහු ඇස නොහරවා එක බැල්මේ ම දෙකම හමුබවව ඒ නම් මැනව එසේ හමුනොවෙනම් කැබලි එකතැනෙක රැස්කරණපිණිස තමා අතින්නෝ ඇල්වයසුත්තේය. ඒ එසේ මැයි. මළ සිරුරු කැබලි අතින් අල්වන්නාහු ව්‍යවසායවැම්ණැවතපිළිකුල්බවට නොපැමිණෙන්නේය එහෙයින් ආරම්භකයෙකු ලවා හෝ හෙරණන්ලවා හෝ අන් නිසිවෙකු ලවා හෝ නොයෙක් දිශාභාගයෙහි ඒසූරුවනලද මළ සිරුරු කැබලි එකතැනෙක රැස්කරවිය යුතුයේයි. ආරම්භකාදීන් නොලබන්නාහුවිසින් තමා අත නුබූ සැරයටියෙන් හෝ දඬුකෙළවරකින් හෝ ලංකොට සිදුරු ඇතිබව පෙණෙනපිණිස දෙකැබලි අතුර එකතුල් පමණ නබා එළඹිය යුතු. මෙසේ විවිත්තද්දක අශුභය භාවනා යොග්‍ය නොවනකල භාවනාවට සුදුසු පරිද්දෙන් එළවා විශෙෂයෙන් සිදුරුවූ මේ මළ සිරුර පිළිකුල පිළිකුලැයි නිරන්තරයෙන් මෙනෙහිකට යුත්තේයි. මෙසේ භාවනා වඩනකල එයින් උපදනා උද්ග්‍රහනිමිත්ත මැඳින් කැපුවාසේ වැටහෙන්නේය එයින උපදනා පතිභාග නිමිත්ත වනාහි මැඳින් කැපුවා සේ නොවැටී සම්පූර්ණ ශරීරයක් මෙන්ම වැටහෙන්නේයි. ඒහෙයින ඉනිලක අශුභ කම්මස්ථාන යෙහි බහුතරවූ ආදීන් එසින විශෙෂයෙන් කණ්ඩිත ද මළ සිරුර පිළිකුල පිළිකුලැයි නිරන්තරයෙන් මෙනෙහි කට යුත්තේයි මෙසේ භාවනා වඩනකල එයින් උපදනා උද්ග්‍රහනිමිත්ත ද ඒ නැන බිඳී කඩුවූ ආදීන් එසින් කණ්

ලද්දාක් මෙන් වැටහෙයි. එයින් උපදනා උපනිශ්‍රය නිමිත්ත සම්පූර්ණව වැටහෙන්නෙයි. චිත්තක්ෂණික අශුභයද විවර්ධක අශුභයෙහි කී නියාමයෙන්ම ඒ ඒ නන්හි විසුරුවන ලද සිරුරු කැබලි අතැන්ලවා එකතැනක රැස්කරවා හෝ තමාවිසින් සැරයටි ආදියකින් එකතැන රැස්කොට හෝ කැබලි අතරතුර එකඟුල් පමණ අවකාශ නබා ලංකොට එළවා මේ නොයෙක් තැන අවයව විසුරුවා දමනලද මළ සිරුර පිළිඟුල පිළිඟුලයි නිරන්තරයෙන් මෙනෙහිකටයුත්තේයි. මෙසේ භාවනා වඩන්නාහට එහි උපදනා උද්ග්‍රහනිමිත්ත අශුභනිමිත්තෙහි තුබූ අතරතුර මෙන් ප්‍රකටව පෙණෙන අතුරතුර ඇතිව වැටහෙයි එයින් උපදනා ප්‍රතිභාග නිමිත්ත වනාහි සම්පූර්ණ ශරීරයක් මෙන්ව වැටහෙන්නේයි. කඩු සැත් ආදියෙන් ඇන කොටා දමනලද හා තච්චක්ඛිත්තකනම් අශුභයද විවර්ධක අශුභයෙහි කියනලද සොරුන් වසන අරණ්‍යාදියකට ගොස් එහෙයින් එබඳු තෙනකට ගොස් පෙර සේ නසින් නොයෙක් අන්දම නලද අත්පා ආදි අවයව ආරම්භකාදින් ලවා එකතැන්කරවා හෝ තමාගේ සැරයටි ආදියෙන් එකතු කොට හෝ කැබලි අතරතුර එකඟුල් පමණ අවකාශනබා ලංකොට එළවා හතවිකිත්තනය පිළිඟුල පිළිඟුලැයි නිරන්තරයෙන් මෙනෙහි කටයුත්තේයි. මෙසේ භාවනා වඩන යොගාවචරයා හට එහි උපදනා උද්ග්‍රහනිමිත්තය ප්‍රකටවපෙණෙන කඩුසැත් පහර මුඛවලින් සුක්තවූවාක් මෙන් වැටහෙයි ප්‍රතිභාගනිමිත්තය වනාහි පරිපූර්ණ ශරීරයක් මෙන්ව වැටහෙන්නේයි. ලේ වහරුවන ඇසී යෙන් ලොහිතක නම්වූ අශුභය සුඩගුම් ආදියෙහි කඩු සැත් තෝමරාදියෙන් ලබනලද පහර ඇත්තවුන්ගේ ඒ ප්‍රහාරමුඛයෙන්ද අත් පා ආදිය සුන් බුන් කල ඒ සුන් බුන් නැන්ද බිඳිශ්‍රය හඬපොල ආදින්ගේ මුඛයෙන්ද ලේ වැගිරෙනකල්හිම ලැබෙන්නේයි. එහෙයින් එබඳු ලොහිතකයක් දැක මේ ලේ වැහෙන ශරීරය පිළිඟුල පිළිඟුලැයි නිරන්තරයෙන් මෙනෙහි කටයුතු. මෙසේ භාවනා වඩන්නා හට මේ ලොහිතක අශුභයෙහි උපදනා උද්ග්‍රහනිමිත්ත සුලුකින් පහරණුලද රතුවණ්ණ ධ්වජයක්මෙන් සසලව වැටහෙයි එයින් උපදනා ප්‍රතිභාගනිමිත්තවනාහි නොසෙල්වෙන නොපොපියන මනාව පිහිටි රතුවණ්ණ ධ්වජයකට බඳුව වැටහෙන්නේයි. පණුවන්ගෙන් ගැවසිගත් ගෙයින් සුළුවක නම්වූ අශුභය මළ දෙනුන් දවයක් තුගේ ඇවෑමෙන් මුත කුණපයාගේ නවඛ්ඩවූ වර්ණවාරයෙන් පණුකැල වැහිරෙනකලම ලැබෙන්නේයි. තවද බලූ කැණහිල් මනුෂ්‍ය ගව මහිෂ අශ්ව ඍක්ෂ සිඟාලාදීන්ගේ ශරීරප්‍රමාණවම ගැල් බත් රැසක් මෙන් පණුවැල සිටිනේය එබැවින් ඒ බලූ කැණහිල් ආදීන්ගේ ශරීර අතුරෙන් ලැබුනාවූයම් කිසි ශරීරයෙකවැහෙන්නාවූ පණුකැල බලා සුළුවක්‍යය පිළිඟුල පිළිඟුලැයි නිරතුරු මෙනෙහි කටයුත්තේයි. ඒ එසේ මැයි. මේ ලංකාච්ඡවාසී චුල්ලපිඩපාතික තිස්සත්ථේරයන් වහන්සේට කලුදිස්වැවෙහි පණුවන් වැගිරෙන ඇත්කුණක් දැකීමෙන් එහි උද්ග්‍රහනිමිත්තය උපන්නේයි මේ සුළුවක අශුභයෙහි උපදනා උද්ග්‍රහනිමිත්තය සැලෙන්නාවූ පණුකැලක ආකාරයෙන් වැටහෙයි එයින් උපදනා ප්‍රතිභාගනිමිත්තය වනාහි නිසැලව පිහිටි හැල් බත් පිඩක් මෙන්ව වැටහෙන්නේයි. මෙහි උපදනා නිමිත්තවයම පණුපිඩක්වම් වැටහෙන බැවින් මනුෂ්‍ය ශරීරයෙන් අන්‍යවූ බලූ කුණපාදියෙහි ලැබෙන බව දතයුතු. අසීස ඩඹකතවූ ඇටසැකිලි අශුභ කම්මස්ථා

නය ඒ යොගාවචර මහණ අමුසොඑ
ඔන්ගි දමනලද මස්ලෙයින් වැඹ
නුනහරන් බැඳුනු ඇටසැකිලි සඩ්ඛ
න යම් ශරීරයක් දන්නේ වේදූයි
යනාදි අනෙකප්‍රකාරයෙන් පෙලෙ
ගි වඳුරණ ලදද එහෙයින් යම්නෑ
නෙක එබදු ඇටසැකිලි සඩ්ඛ්‍යාන අ
ශුභ නිමිත්තක් දම්නාලද්දේ ඊනමි
යව කී නයින්ම ඒ යථානයට එළඹ ඒ
ඇටසැකිලලට හාත්පස ගැනුබස් ආ
දි නිමිති ආරම්භණ සමග නොවමේ ඇ
ටසැකිලල සඩ්කිය අසථි සඩ්හාව වශ
යෙන් පිළිකුලැයි සලකා යටකී ඒ
කොළොස් පරිද්දෙන් නිමිත්ත ගන
යුත්තේයි. ඒ ඇටසැකිලල වණ්ණව
ශයෙන් සුදුයයි බලන්නාහට සඩ්හා
වගෙයින් හෙවත් පිළිකුල්වශයෙන්
නොවැටහී ඔදුනකසණය හා ම්‍රුව
මනාසේ වැටගෙයි. එහෙයින් සෙව
නවණ්ණවශයෙන් නොසලකා ඇට
සැකිලල පිළිකුල් වශයෙන්ම බැලිය
යුත්තේයි.

(සා *)

ලිඛනන්ති ඉබ හත්ථාදිනං නාමං න
සමා හත්ථපාද සීස උදර බාහූකටි උ
රු ජඞ්ඝානං වසෙන ලිඛනතො ව
ත්ථුපෙතබ්බං දසරසස වට්ටවතුරසා
බුදුකමහන්තවසෙන පන ස
ණ්ඨානතො වවත්ථපෙතබ්බං
යො කාසා ථූනනනියා එව නාසස න
සස අට්ඨිනො පරියන්තවසෙන පරි
චෙදතො වවත්ථපෙඩා යඥදවෙත්ථ
පාකටං හුත්වා උපට්ඨාතිතං ගණ්හාතා
අපපණා පාපුණිතබ්බා තසස තසස
අට්ඨිනො ඔනතාට්ඨාන උලට්ඨාන ව
සෙන පන නිනනතො ථලතො ව
වවත්ථපෙතබ්බං පදෙසවසෙ
නාපි අහං නිනෙහා අට්ඨි ථලෙ අහං
වා ථලෙ අට්ඨි නිනෙහනිපි වවත්ථපෙ
තබ්බං විනාවුපන අට්ඨිකානං
සරිත සරිතට්ඨානවසෙන සඤ්ඤතො
වවත්ථපෙතබ්බා යෙව අන්තරවසෙන චීවරා චීවරතො ච
වවත්ථපෙතබ්බා සබ්බතෝව පන සු
ණං වාරෙත්වා ඉමසමිං ඨානෙ ඉදමට්ඨි
නි සමන්තතො වවත්ථපෙතබ්බං
එවම්පි නිමිත්තෙන අනුපට්ඨහනෙන
නලාටට්ඨිනිමිත්තං ඨපෙතබ්බං
යථා චෙත්ථ එවං ඉදං එකාදසවිධෙ
න නිමිත්තගහණං ඉතෝ පුරිමෙ
සුපි පුබ්බවකාරසු සුජ්ඣමානවසෙන ස
ල්ලක්ඛෙතබ්බං ඉදම්ව පන කම්මට්ඨා
නං සකලායපි අට්ඨික සඩ්ඛලිකාය
එකසමිම්පි අට්ඨිකෙ සම්පජ්ජති න
සමා නෙසු යත්ථ කත්ථවි එකාදසවි
ධෙ නිමිත්තං උග්ගහෙතවා
අට්ඨිකපටික්කූලං අට්ඨිකපටික්කූ
ලන්ති මනසිකාරෝ පවත්තෙතබ්බා
ඉධ උග්ගහනිමිත්තම්පි පටි
භාගනිමිත්තම්පි එක සදිසමෙවනෝ
නිති වුත්තං තං එකසමිං අට්ඨිකෙ
යුත්තං අට්ඨිකසඩ්ඛලිකාය පන උග්ග
හනිමිත්තෙන පඤ්ඤායමාන විවරතා
පටිභාගනිමිත්තෙ පරිපූණණ භා
වෝ සුජ්ඣති එකට්ඨිකෙපි ච උග්ග
හනිමිත්තෙනෙව ඛීනවෙජ්ජා භයානා
කෙන භවිතබ්බා පටිභානනිමිත්තෙනා
වා පීති සොමනසස ජනකෙන උප
චාරාවහත්තා ඉමසමිං ඔකාසෙ යං
අට්ඨිකථාසු වුච්චනං තං වාරා දුඩා ච
ථූලතා නථාගතත්ථ වුත්තසුඛුමතා
ඉරිය දයසුව අසුභෙසු පටිභානනිමි
ත්තං නත්ථි බුඩ්ඪාරොසුගි සිම
සඛෙත්තෙ යෙව නිමිත්තං දසසුව
අසුභෙසු නිබ්බිකපපං කත්වා පවිත්
කුලනාමෙව යෙව දට්ඨබ්බ නිමිත්තං
නාම ගොනිති වත්වාප්‍රත අනාත
රමෙව දුබ්බං ඉව නිමිත්තං උග්ගහ
නිමිත්තං පටිභානනිමිත්තං උග්ගහ
නිමිත්තං ඉරුපබ්භවජං භයානකං
හුත්වා උපට්ඨාතීති වුච්චතං නසමා
වවාරත්ථා යා අවොචුම්හා ඉද වෙව

වෙත්ථ සුත්තං අපිච මහානිසභෙ රසස දන්තවිසිකමත්තාලොකනෙ නසකලින්ති සරීරසස අවිසි සඞ්ඝාටනා වෙන උපට්ඨානාදිනි චෙත්ථනි දසස නානි—

(ක*)

ලිඛන්ති, ලිඛු යධි; ඉධ, මෙතන; හත්ථාදිනං නාමං, හසතා දින්ට නම්; තයිදා, එහෙයින්; හත්ථපාදසිස උදරබාහූ කරි ඌරුජඞ්ඝානං වසෙන, අතය පයත හි සය බඩය බාහුය කරිය කලවය සි හින් කඤ්ඤය යන මොවුන්ගේ වශ යෙන්, ලිඛතොවවත්ථපෙතබ්බා, ලිඛුහෙයින් ව්‍යවසථාකටවුතු; දිසරසස චටඨචතුරසස ඛුද්දකමහන්තවසෙන පන, දිග ලුහුඞ්ඛටට සතරිස කුඩවමහ නයන මොවුන්ගේවශයෙන් වත්තබ්බා; සණ්ඨානතො වවත්ථපෙතබ්බං, සවහන්හෙයින් ව්‍යවසථා කවුතු; දිසොකාසා, දිශාවය අවකාශය යන මොහු; චුත්තනයා එව, කියනලද නය ඇත්තානු මැයි; තසස තසස අට්ඨිතො පරියන්තවසෙන, ඒ ඒ අසථිහුගේ පරිච්ඡින්නවශයෙන්; පරිච්ඡිදතො වවත්ථපෙත්වා, පරිච්ඡිදවසින් ව්‍යවසථාකොට; යදෙවෙත්ථ පාකටං භූතා උපට්ඨානි, මේ අට්ඨිසඞ්ඛලිකයෙහි යමෙක් පහළුව වැවගේදැ; තං ගහෙත්වා, ඒ හෙණ, අප්පණා පාපුණිතබ්බා, අප්පණා නොමෝ පැමිණියයුතු වේ; තසස තසස අට්ඨිතො පන, ඒ ඒ අසථිහුගේ වනාහි; නින්නාට්ඨාන ථලට්ඨාන වසෙන පන, උස්තැන් මිටිතැන්වසින් වනාහි; නින්නතො ථලතො වවත්ථපෙතබ්බං, උස්හෙයින් මිටිහෙයින් නියම කටවුතු; පදෙසවසෙන වි, ප්‍රදෙශවසින්නුදු; අහං නිනෙනා, මම මිටිතැනය; අට්ඨිථලෙ, ඇට ගොඩතැනය; අහං වා ථලෙ, මම හෝ ගොඩතැනය; අට්ඨිනිනෙනති, ඇට වළතැනයයි; වවත්ථපෙතබ්බං, නියමකටවුතු; චිත්තාමපන අට්ඨිකානං සටින සටිනට්ඨාන වසෙන, දෙදෙ ඇට ගැලපුතැන්වසින්; සන්ධිනො, සන්ධිහෙයින්(“වවත්ථපෙතබ්බා”යනු යෙදී අසථි කිනසින්ම දනවුතු)අට්ඨිකානං යෙව, අසථින්ගේම; අනන්තරවසෙන, අතුරුවින්හෝ; චිවරා මිවරනො, චිවරා මිවරහෙයින්-පෙ-සබ්බෙසඤ්ච පන කුණ්ඨං වාරෙත්වා, සියලු ඇටසැකිල්ලෙහිම සියලු ඇටයෙහිම හෝ තුවන හසුරුවා; ඉමසමිං ඨානෙ, මෙතන; ඉදමවචි නි, මේ ඇටයයි; සමන්නානතො, හාත්පසින්-පෙ-එවම්පි, මෙසේද මෙනෙහිකරන්නා හට; නිමිත්තන අනුපටිහනෙන, නිමිත්තය නොවැටහෙනකල්හි; නලාටට්ඨිම්හි චිත්තං ඨපෙතබ්බං, නලල් ඇට සිත තිබිය යුතු; එත්ථ, මෙහි(අට්ඨික අඟහයෙහි)යථා, යම්සේද; එවං, එපරිද්දෙන්ම; ඉදං එකාදසවිධෙන නිමිත්තග්ගහණං, මේ එකාදශ ප්‍රකාරයෙන් නිමිත්තග්‍රහණය; ඉතො පරෙසුපි පුළුවකාදිසු, මෙයින් අන්‍යවූ පුළුව කාදින් කෙරෙහිදු; සුජ්ඣමානවසෙන(ඒ ඒ නිමිත්තයට)යෙදෙන යෙදෙන ඒසින්; සල්ලක්ඛෙතබ්බං, සැලකියයුතු(යම් නිමිත්තග්‍රහණයෙක් යම් තැනෙක යෙදේද ඒ ඒ සැලකියයුතුය යන අර්ථයි)ඉදච පන කම්මට්ඨානං, මේ කර්මස්ථානය, සකලායපි අට්ඨිකසඞ්ඛලිකාය, සියලු ඇටසැකිල්ලෙහිදු; එකසම්මිපි අට්ඨිමෙක, එක ඇටෙකදු; සඤ්ජජති, සිඩ වේ; තයිදා, එහෙයින්; නෙසු, අට්ඨිසඞ්ඛලිකය අට්ඨිකය යනමොවුන් කෙරෙහි; යත්ථ කත්ථචි, යම් කිසිවෙක; එකාදසවිධෙන නිමිත්තං උග්ගහෙත්වා, එකොළොස්ප්‍රකාරයෙකින් නිමිත්තග්‍රහණ;

අධිකෙ-පෙ-නෙබා, අධිකී සඞ්ඛලිකය අධිසඞ්ඛලිකය යයි මනස්කාර පැවැත්වියයුතු; උග්ගහනිමිත්තං පටිභාගනිමිත්තඤ්ච, උද්ග්‍රහ නිමිත්තයද ප්‍රතිභාග නිමිත්තයද; එකසදිසමෙව හොතිනි, එත්වැනිමද වෙයි; චූතනා. (අවුදාගෙයි)කියනලදී; තා, ගේ වචනය; එකසම්ං අධිකෙ යුත්තා, එකම ඇවිනි යෙදේ(යම්සේ විනිලකාදීයෙහි උභය නිමිත්තයන්ගේ යථා යොගයෙන් වණ්ණ විසෙෂයෙකින් පරිපූණ්ණපරිපූණ්ණයෙකින් චිවර චිවර හෙයින් චලාචල හෙයින්ද විශෙෂය ලැබේද එසේ මෙහි නොලැබේනුයි "එකසම්ං අධිකෙ" යන වචනය කියනලද හැම පරිද්දෙන්ම විශෙෂය නැතිහෙයින් නොවෙයි දතයුතු- එහෙයින් "එකඅධිකෙපිච" යනාදී කිහු)අධිසඞ්ඛලිකාය පන, ඇවසැකිල්ලෙනි වනාහි; උග්ගහනිමිත්තෙන, උද්ග්‍රහනිමිත්තයෙහි; පසාදයමාන චිවරතා, පැහෙන්නාවූ චිවර ඇතිබව; පටිභානනිමිත්තෙන, ප්‍රතිභානනිමිත්තයෙහි; පරිපූණ්ණතාවෙ සූරියි, පරිපූණ්ණබව යෙදේද; එකඅධිකෙපිච, එකඇවද; උග්ගහනිමිත්තෙනන, උද්ග්‍රහනිමිත්තයාවිසින්; කිහවෙජන, ඒරූ පවුවනුවිසින් (සුඞ්ගුන අධිසීරූපතතා අධිසීතාවෙනෙව ඒරූපෙන-යණ අසීයි)භයානකෙන, එහෙයින්ම සෙසු සත්වයන්ට භය ඵළවන්නාහු වසින්ම; භවිතබබා, විසයුතු; පටිභානනිමිත්තෙනන, ප්‍රතිභාගනිමිත්තයාවිසින්; උපචාර වහතතා(භාවනාවිශෙෂයෙන් මව සිලුටුව වැටුනි)උපචාරධ්‍යානය ඵළවනබැවින්; සොම්නසසජනතෙනා භවිතබබා, ප්‍රීති සොමනස්‍ය උපදින්නාහු වසින් විය යුතු.

(හා *)

මේඅසුභ කම්මස්ථානයෙහි වනාහි උඩුමානකාදියෙහි මෙන් මේ ඇට සැකිලල පළමු වයසෙහි සිටියෙකුගේ යයි යනාදීන් නොසැලකිය හැකි බැවින් ලිඳුවශයෙන් මෙනොපෙනෙන්නා නත්ගි අත් පා ආදීන්ගේ නම් වශයෙන් අත්ථ පාය ඟීසය බඩය ද සෑවය කටිය කලවාය සිනින් කකුල්ය යනා මොවුන්ගේ නම් වශයෙන් නියම කවයුත්තේයි. මෙහි වනාහි මේ ඇටසැකිලල ලදරුවෙකුගේය මේ තරුණයෙකුගේය මේ අවයව යෙන් වැඩිවිය පැමිණියෙකුගේයයි මෙසේ වයස්වශයෙන් නියමකළ හැක්කෙමය එනකුදුවුවත් අප්‍රකවබැවින් නොගන්නාලදුයි දතයුතු. මේ ඇට දිගය මේ ඇට ලුකුඩුය මේ ඇට සිවුරිස්ය මේ ඇව මහන මේ ඇට කුඩායයන මොවුන්ගේ වශයෙන් සටහන් හෙයින් නියම කටයුතු. දිගා වශයෙන්ද අවකාශ වශයෙන්ද නියම්කටයුතු විසිය යට උඩුමානකයෙහි කී නයින්ම දතයුතු. ඒ ඒ ඇටයන්ගේ කෙළවර වශයෙන් පරිච්ඡේද හෙයින් නියම්කොට මේ ඇවසැකිලෙලනි යම් ඇවියක් භාවනා සූතට ප්‍රකාව වැටහේනම් එහි නිම්නත ගෙණ අප්පණාවට පැමිණිය යුතුවන්නෙයි. ඉදින් ඇටසැකිලෙලහි මුන් ඇටයෙක සන්ධිවශයෙන් නියමය නොලැබේද එහෙයින් සන්ධිවසින් නියමය අනියතබව දත්වනපිණිස නුමව්ලඩ්ඩනය කොට අසීත්ගේ නිමිත්තස්ථාන උච්චස්ථාන වශයෙන් දත්වනබව දතයුතු. ඒ ඒ අසීන්ගේ උස්තැන් මිටිතැන්වශයෙන් හෙවත් සවිකුරුව හෝ උඩුකුරුව හෝ නැවුණුතැන් වශයෙන් නම් නිමිත්තස්ථාන උච්චස්ථාන හෙයින් නියම

කටයුත්තේය ප්‍රදෙශවශයෙන්ද-මම මිටිතැන සිටියෙමි ඇවසැකිලිල ගොඩතැන සිටියේයයි කියා හෝ මම ගොඩතැන සිටියෙමි ඇවසැකිලිල මිටිතැන සිටියේයයි කියා හෝ නියමකවයුත්තේයි. ඇවසැකිලෙල ක නිමිතත ගන්නාකල නහර බඳ නෙන් වෙන්වූවන්ගේද වෙන් නොවූවන්ගේද ඕවුනොවුන් ගැළපුනු නොගැළපුනු සන්ධිවශයෙන් නියම කටයුතු. අනතරවශයෙන් නියමක රන්නානු අසීන්ගේ අතුර වශයෙන් හෝ සිදුරුවශයෙන් හෝ මෙනෙ හිකවයුත්තේයි. සියලු ඇවසැකිල් ලෙහි හෝ එකම ඇවයෙක හෝ නුවන හසුරුවා මේ සථානයෙහි මේ ඇවයයි යනාදින් භාත්පසින් නි යමකටයුත්තේය-මෙසේ මෙනෙහි කරන්නා හටත් උද්ග්‍රහ නිමිතත නොවැවහේනම් නිලල් ඇවයෙහි සිත පිහිටුවා භාවනාකට යුත්තේයි යම්සේ මේ අසථික කම්මසථානයෙහි එකොලොස් පරිද්දෙකින් නිමිතතග්‍ර හණය කිරීම මෙසේ දක්වනලද්දේ ඒවද ඒව පෙරතුව දක්වනලද පුළු වක කම්මසථානාදියෙහිදු යම් නිමි ත්තග්‍රහණයක් යම් කම්මසථානයෙ ක යෙදේනම් ඒ නිමිත්තග්‍රහණය එ සි උතතරාපිණ්ඩ සලකුණු කවයු ත්තේයි-මේ අසථික කම්මසථානය ප රිපූර්ණ අවයව ඇති මනුෂ්‍යයෙකු ගේ ඇවසැකිල්ලක හෝ එක එ ක ඇවයෙක හෝ සිඳුවන්නේයි. එ හෙයින් ඇවසැකිල්ලය ඇවය යන දෙදෙනා අතුරෙන් ලබනාද යම් කිසිවෙක එකොලොස් පරිද්දෙකින් නිමිත්තග්‍රහණය කොට ඇවසැකිල් ල හෝ ඇවය හෝ පිළිඹුලි පිළිඹු ලැයි නිරනතරයෙන් මෙනෙහි කර යුත්තේයි. යම්සේ නීලකාදි අනුව යෙහි උපදනා උද්ග්‍රහප්‍රතිභාග නිමි ත්තයන් දෙදෙන සුදුසුපරිද්දෙන් වර්ණවශයෙන් හෝ පරිපූර්ණ අප රිපූර්ණවශයෙන් හෝ විවර අවිව රවශයෙන් හෝ සැලීම් නොසැලීම් වශයෙන් හෝ විශෙෂවන්නාහුද එ පරිද්දෙන් මේ අසථිකකම්මසථානයෙ හි උපදනා උද්ග්‍රහ ප්‍රතිභාගනිමිත්ත යන් දෙදෙන වෙනස් නොව එකස දෘශවන්නාහුයයි අටුවාහි කියනලද හ එනහුදුවුවත් ඒ එකසදෘශතවය එක ඇවෙක උපදනා උද්ග්‍රහ ප්‍රතිභාග නිමිත්තවයෙහි නම් සුදුසු වන්නේය ඇවසැකිල්ලෙහි උපදනා උද්ග්‍රහ නිමිත්තෙහි ප්‍රකවව පෙණෙන්නාවූ සිදුරු ඇති බවද ප්‍රතිභාගනිමිත්තෙ හි පරිපූර්ණබවද ඇතිවියයුතු වෙයි එක ඇවෙක උපදනා උද්ග්‍රහ නිමි ත්ත චූවත්මිනිස් ඇටබැවින් ඒසුළු ආ කාරයෙන්ද ප්‍රකෘති මනුෂ්‍යයන්ට භ ය එලවන සඛනාවයෙන්ද සුක්තවිය යුතු වෙයි. ඒ උද්ග්‍රහනිමිත්තෙන් උ පදනා ප්‍රතිභාගනිමිත්ත මට සිලුටුව වැටහී ප්‍රීති සොම්නස් ඉපදිමෙන් උ පචාරධ්‍යානය එළවනබැවින් අටුවාහි මේ උද්ග්‍රහ ප්‍රතිභාග නිමිත්තයන් ගේ එකසදෘශතවය දක්වනතන්හි පි ළිකුල්බව දුටුකල්හිම නිමිත්තනම් වෙයි යන මෙපමණෙසහිම නොසි ටීම අනතුරුවම උද්ග්‍රහ ප්‍රතිභාග නිමිත්තයන් බෙදුනීමෙන් මතු කිය නුලබන නිමිත්තාවිභාගයට වාරයත බානියනලද්දේමය. ඒ එසේ මැයි. ඒ අටුවාහි සනර බ්‍රහ්මවිහාරයෙහිද ද ශ අශුභයෙහිද ප්‍රතිභාග නිමිත්ත නැත්තේය-බ්‍රහ්මවිහාරයෙහි වනාහි සීමාසම්භෙදයෙ නිමිත්තනම්වෙයි-දශඅශුභයෙහි ශුභයයන කල්පනාව දුරුව පිළිකුල්බව වැටහුණුකල්හිම නිමිත්ත උපන්නේනම් වෙයි කියා ටීම අනතුරුවම මෙහි නිමි ත්ත උද්ග්‍රහ ප්‍රතිභාග වශයෙන්

දෙවැදෑරුම් වෙයි. උද්ග්‍රහනිමිත්ත ඒසුළුව පිළිකුල්ව හයානකව වැට හෙන්නේයයි කියනලද්දේයි මෙසේ අටුවාහි ආ මහාන අනෙකානිසංසානිවිරුඬබැවින් එහි ආ එකසඳෘශත්වය එක ඇවෙක නම් සුදුසුයයි විචාරණය කොට අපි යම් විනිශ්චයක් කිමෝනම් ඒ මේ විනිශ්චයම මේ සථානයෙහි මනාකොට කියනලද විනිශ්චයයි දතයුතු. තවද යම ශීලනිදේශයෙහි ආ මහානිසංසසථවිරයන්ගේ කථාවසතුවෙන්ද මේ අර්ථය සිඛකටයුතු. හේ කෙසේද යත්? මේ ලඞ්කාද්වීපයෙහි සැහිරි නිවාසිවූ මහානිසංසසථවිරයන් වහන්සේට මාතිකයෙහි යන්නාවූ එක්තරා මානමේකගේ දන් ඇවැ දුහිමි මාතෘයෙන් ඒ සත්‍රිය ඇවැසැකිල්ලක්වශයෙන් වැම හුණේය යනාදිය මේ අසථික කරුම් සථානයෙහි උද්ග්‍රහ ප්‍රතිභානනිමිත්තයන්ගේ විශෙෂ ප්‍රභාසකාරණ උදාහරණයි දතයුත්තේයි.

(පා ත්)

ඉති අසුභානි සුභ ගුණෙ
දස දසසතලොචනොත ථුනඤ්ඤති
යානි අවොච දසබලො
එකෙකජ්ඣාන ගොචරානි—

එවං තානි ච තෙසඤ්ච
භාවනානයමිච්ච විදිත්වා හ
නෙසෙව අයං භිඤ්ඤෙ
පකිණ්ණකකථාපි විඤ්ඤුයය—

එතෙසු හි යසා කසිණාදිකස්ස නිමිත්තං උප්පජ්ජති සා පඨවීකසිණාදිනානා ච්ඡරාගො විය නීලපුප්ඵාදිසු අනුප්පවාරණ ගොචරා හොති එවං සංඛිත්තෙන යථාවුත්තං අසුභපබෙදං, විත්ථාරතො සරීර සභාවපටිසංයුත්තා විසෙසලක්ඛණභෙදවසෙන චානි මෙ දිනබ්බානි ඉමස්ස ච පටිසම්භිදා

නාවං ආපජ්ජමානං උද්ධුමාතකසඤ්ඤාවපත්තං හි සියා විනීලකාදිනානාවණ්ණතරසභාවපත්තං ඉති යාදිසං තාදිසං සඤ්ඤා හොති ලද්ධූපචාරං තාදිසෙ නාදසෙ උද්ධුමාතකපටිකූලං විනීලකපරිභින්නකුලාදීති එවං නමත්තානණහිතබ්බ මෙවානි සරීරසභාවප්පත්තිවසෙන දසධා අසුභප්පභෙදෙ වුත්තොති වෙදිතබ්බොං—

(ස ත්)

ඉති, මෙසේ; සුභගුණෙ, සවාසනා සබ්බකෙලෙශ ප්‍රහාණයෙන් පරිශුඛ ගුණ ඇතිවූ; දසසතලොචනෙන, සහස්‍රාක්ෂ නම් දෙවෙඳුයාවිසින්; ථුනඤ්ඤිතෙන් "යො ධිරො සබ්බධි දන්තො"යනාදින් සතුතිකරණලද කීර්ත්ති ඇතිවූ; දසබලො, දශබලතෙමේ; එකෙකජ්ඣාන හෙතූනි, එකී ධ්‍යානයාට හෙතුවූ; යානි දසඅසුභානි අවොච, යම් දශවිධ අශුභකර්මස්ථානයන් කීද; තානි ච, ඒ දශඅශුභයන්ද; තෙසං, ඒ දශඅශුභයන්ගේ; භාවනානයඤ්ච, භාවනාක්‍රමයද; එවං විදිත්වා, මෙසේ දැන; නෙසෙව, එම අශුභයන් කෙරෙහි මැ; භික්ඛෙ, නැවතුණි; අයං පකිණ්ණකකථාපි, මේ පකීර්ණක කථාවද; විඤ්ඤුයය, දතයුත්තාහිදී; එතෙසු හි, එහෙයින්, මේ අශුභයන් කෙරෙහි; යසා කසාචි අධිගතජ්ඣානො, යම් කිසිවෙක පැමිණෙනලද ධ්‍යාන් ඇත්තේ; සුවිකඛ්ඛිතනරගහනා (සෘජු ප්‍රතිපක්ෂ අශුභධ්‍යානයෙන්)මනාව විකඛ්ඛිතන්ව රාගඇතිබැවින්; ථිනරාගො විය, ථීනරාගයක්හු මෙන්; නීලපුප්ඵාදිසු, නීලපුෂ්පාදියෙහි; අප්පවාරණගොචරා, අලොලභාවයෙන් හැසිරීමක් වෙ; එවං සංඛිත්තෙන, මෙ සේ මුදුවූ; යථාවුත්තං අසුභප්පභෙදං, පූර්වොක්ත යම් මේ උද්ග්‍රහනිමිත්තාදී භෙදය

හෙදයෙක් කියනලදද්ද; සො, හෙතෙම, සරීරසභාවප්පත්තිවසෙන, ශරීරය තමාගේ උද්ධුමාතකාදි සභාවයට පැමිණීම් වශයෙන්ද; රාගචරිත හෙදවසෙනව, රාගචරිත විභාගවශයෙනුදු; වෙදිතබ්බා, දතයුතු; ඡවසරීරං හි, ශව ශරීරය; පටික්කූලභාවං ආපජ්ජමානං, පිළිකුල්බවට පැමිණෙන්ම ඒ; උද්ධුමාතකසභාවප්පත්තං වා සියා, උද්ධුමාතක සභාවයටපැමිණියේ හෝ වන්නේය; විනීලකාදිනං අඤ්ඤතරසභාවප්පත්තං, විනීලකාදින් කෙරෙන් එක්තරා සභාවයකට පැමිණියේ හෝ වන්නේසි; ඉති, මෙසේ; යාදිසං යාදිසං සක්කා හොති ලද්ධුං, යම් යම් බදු අශුභයක් ලබන්නට පිළිවන් වේද; තාදිසෙ තාදිසෙ, එබඳු එබඳුවූ අශුභයෙහි; උද්ධුමාතකපටික්කූලං විනීලකපටික්කූලන්නී, උද්ධුමාතකපටික්කූලය විනීලකපටික්කූලයයි; එවං, මෙසේ; නිමිත්තං ගණ්හිතබ්බමෙවානි, නිමිත්තය ගතයුතුම වෙයි; සරීරසභාවප්පත්තිවසෙන, ශරීරය තමාගේ උද්ධුමාතකාදි සභාවයට පැමිණීම විසින්; දස ධා අසුභපබෙදෙ, වූත්තොති, දශ පරිද්දෙකින් අශුභ ප්‍රභෙදය කියනලදැයි; වෙදිතබ්බා, දතයුතුයි.

(භා †)

මෙසේ මේ උකත ප්‍රකාරයෙන්ස වාසනා සකලකෙලශයන් නැසීමෙන් පිරිසිදු ගුණඇත්තාවූ එක අස්නෙන් හෙවත් එකවටම දහසක් අසී විචාරණයට සමර්ථ ප්‍රඥ චක්ෂුසින් යුක්තගෙසින් සහස්‍රාක්ෂනාම්වූ ශක්‍රදෙවෙන්‍රයා විසින්දු යම් ධෙය්‍යවත් සත්ඥ කෙණෙකුන් වහන්සේ සියලු උපධීන් දමනයකරණලද්දේ වේදැයි යනාදින් වර්ණනාකරණලද තිත්‍රී ඇත්තාවූ දශබලධාරීවූ සර්ව්ඥයන්ව හන්සේ එකී එකී ධ්‍යානයටම හෙවත් ප්‍රථම ධ්‍යානයටම කාරණවූ යම් දශ අශුභ කම්මස්ථාන කෙණෙක් වදාළ සේක්ද ඒ දශඅශුභයන්ද ඔවුන්ගේ භාවනා ක්‍රමයද මේ උක්තප්‍රකාරයෙන් දැන ඉක්බිතිව ඒ දශඅශුභ කම්මස්ථානයෙහිම නැවතත් මේ ප්‍රතිඥාව කථාව දතයුතු. හේ කෙසේද යත්? මේ දශඅශුභයන් අනුරෙන් යම් කිසි කම්මස්ථානයෙක ලබනලද ධ්‍යාන ඇත්තාවූ යොගාවචරතෙම රාගයට ඉදුරන් විරුඬවූ අශුභ ධ්‍යානයෙන් මොහොවට ඔබානන්නාලද රාග ඇතිබැවින් චිත්තරාගියෙකුමෙන් ලොල්නොවූ හැසිරීම්ඇත්තෙහිදුමේ උද්ධුමාතකාදි දශඅශුභවිඥානය එක්වන්ශරීරය තමාගේ ඒ ඒ සභාවට පැමිණීම් වශයෙන්ද රාගචරිතයාගේ ප්‍රභෙදවශයෙන්දැයි යන දෙයාකාරයෙන් දශප්‍රකාරයකට බෙදා කියනලද්දේයි. ඒ එසේ මැයි. විනාශවනු ලබන්නාවූ මේ ශරීරය වනාහි අනිත්‍යඅනිත්‍ය රූපයකින්සිවිරසුඛසයෙකුගේදැක්මක්මෙන් අනිත්‍යඅනිත්‍ය විකාරයකට පැමිණීමෙන් විනාශවන්නෙයි. ඉදින් මේ දශඅශුභප්‍රභෙදය ශරීරය තමාගේ ඒ ඒ සභාවට පැමිණීම්වශයෙන් කියනලද්දේවීනම් මහාසතිපට්ඨාන සූත්‍රාන්තයෙහි නවසිවථික ප්‍රභෙදය කවර අර්ථයක්පිණිස වදාරණ ලද්දේද යත්? මහාසතිපට්ඨාන සූත්‍රාන්තයෙහි වනාහි ශරීරය සවයංකෘත්‍ය වශයෙන්ම ඒ ඒ සභාවට පැමිණීම් වශයෙන් නවසිවථික කෙණෙක් වදාරණලද්දේය මෙහි වනාහි අන්‍යයන්ගේ උපක්‍රම වශයෙන් ලැබියයුතු හතවිඤ්ඤාණක අශුභයන් එක්කොට සර්වසඞ්ග්‍රාහික නයවශයෙන් දශඅශුභකෙණෙක්ම ප්‍රකාශකරණ ලද්දේයි ඒ මහාසතිපට්ඨාන සූත්‍රාන්තයෙහි ආ නවසිවථික

යන් අතුරෙන් කිසිවෙක්ම මෙහිදු ගන්නා ලද්දේය සතිපට්ඨානයෙහි අසුචික කම්මට්ඨානය පඤ්චප්‍රකාර වන්නේය ඒ පඤ්ප්‍රකාරයද විදර්ශනාවශයෙන්ම වෙයි මේ දශඅශුභයෝ සමථවශයෙන්ම වන්නාහුයයි යන මේ භෙදයෙන් නවසීවථිකයෙහිත් දශඅශුභයෙහිත් විශෙෂය ප්‍රකට වන්නේයි. මේ මුනශරීරය පිළිකුල්බවට පැමිණෙනාහු ඉදිමුණු සවභාවට හෝ පැමිණෙන්නේය විනිලකාදි අවශෙෂ නවවැදෑරුම් සවභාවයන් අතුරෙන් එක්තරා සවභාවකට හෝ පැමිණෙන්නේයි එහෙයින් යම්යම් ආකාර අශුභයක් ලැබියහැකිවීනම් ඒ ඒ ආකාර අශුභයෙහි උද්ධුමාතකය පිළිකුල විනිලකය පිළිකුලැයි යනාදීන් දශඅශුභයෙහිම නිමිති ගතයුත්තේමැයි එහෙයින් ශරීරය ඒ ඒ සවභාවට පැමිණීම්වශයෙන් දස වැදෑරුම්වූ අශුභප්‍රභෙදය කියනලද්දේයයි දතයුතු.

(සා ‡)

විසෙසතො වෙත් උද්ධුමාතකං සරීරසණ්ඨානවිපත්තිපකාසනතො සණ්ඨාන රාගිනො සප්පායං — විනීලකං ඡවිරාගවිපත්තිපකාසනතො සරීරවණ්ණ රාගිනො සප්පායං — පිළුබ්බිකානාමවණ්ණපටිබද්ධසදුගන්ධභාවස්ස ප්‍රකාසනතො මාලාගන්ධාදිවසෙන සුට්ඨුප්පාදසරීරගන්ධ රාගිනො සප්පායං — විච්ඡිද්දකං අඞ්ගපච්චඞ්ගානං සුසිරභාවප්පකාසනතො සරීරසණ්ඨාන රාගිනො සප්පායං — වික්ඛිත්තකං මංසුපචයසම්පත්ති විනාසප්පකාසනතො එතානිපි සරීරප්පදෙසෙසු මංසුචය රාගිනො සප්පායං — වික්ඛිත්තකං අඞ්ගපච්චඞ්ගානං විකෙපප්පකාසනතො අඞ්ගපච්චඞ්ග ලීලා රාගිනො සප්පායං — හතවික්ඛිත්තකං සරීරසඞ්ඝාතභෙද විකාරප්පකාසනතො සරීර සඞ්ඝාත සම්පත්ති රාගිනො සප්පායං — ලොහිතකං ලොහිත මක්ඛිත පටික්කූලභාවප්පකාසනතො අලඞ්කාරජනිත සොභා රාගිනො සප්පායං — පුළුවකං කායස්ස අනෙක කිමිකුලසාධාරණ භාවප්පකාසනතො කායෙමමත්ත රාගිනො සප්පායං — අට්ඨිකං සරීරට්ඨිනං පටික්කූලභාවප්පකාසනතො දන්ත සම්පත්ති රාගිනො සප්පායන්ති — එවං රාගචරිතභෙදවසෙනාපි දසධා අසුභප්පභෙදං වුත්තොති වෙදිතබ්බො —

(ස ‡)

එත්ථ ච, මෙහි වනාහි; විසෙසතො, වෙසෙසින්; උද්ධුමාතකං, උද්ධුමාතක අශුභය; සරීරසණ්ඨානවිපත්තිපකාසනතො, සූනභාවයෙන් මනාවූශරීරසංසථානභාවයාගේ විපත්තිය ප්‍රකාශකරණබැවින්; සණ්ඨානරාගිනො, සංසථාන සම්පත්තියෙහි රාග ඇත්තාහට; සප්පායං (සංසථානරාගයාගේ විනාශනයට උපායබැවින්) සැපවේ; විනීලකං, විනීලක අශුභය; ඡවිරාගවිපත්තිපකාසනතො, ඡවිවණ්ණයාගේ විපත්තිය ප්‍රකාශකරණබැවින්; සරීරවණ්ණරාගිනො සප්පායං, ශරීරවර්ණයෙහි රාග ඇත්තාහට සැපයි; පිළුබ්බකං, පිළුබ්බක යනමේ; කායවණ්ණ පටිබද්ධස්ස, කාය ප්‍රතිබද්ධවූ; දුග්ගන්ධ භාවස්ස ප්‍රකාසනතො, දුර්ගන්ධභාව ප්‍රකාශකරණ බැවින් ("කායො එව කායවණ්ණො" යි ගන්නේ) මාලාගන්ධාදිවසෙන, මාලාගන්ධාදිවශයෙන්, සුට්ඨාපිත සරීරගන්ධරාගිනො, උපදවා

නලද ශරීරගන්ධයෙහි රාගඇත්නාහට; සප්පායං, සැපයි, විච්ඡිද්දකං, විච්ඡිද්දක අශුභය; අනෙනාසුසිර භාවප්පකාසනතො, ඇතුළෙහි හිවර ඇති බව ප්‍රකාශකරණබැවින්; සරීරෙ ඝන භාවරහිතතො, ශරීරයෙහි අඩහප්‍රත්‍යඩහයන්ගේ සථිරභාවයපිණිස උපදනා රාග ඇත්නාහට; සප්පායං, සැපවේ; විනිබ්භොගිතකං, විනිබ්භොගිතක අශුභය; මංසූපචය සම්පත්තිවිනාසප්පකාසනතො, මාංසූපචය සම්පත්තියගේ විනාශය ප්‍රකාශකරණ බැවින්; එතාදිසූ සරීරප්පදෙසෙසූ, තත කලා ආදි ශරීරප්‍රදෙශයෙහි, මංසූපචය රාගිනො සප්පායා, මස් වැඩීමපිණිස උපදනා රාග ඇත්නාහට සැපවේ; විනිබ්භොගිතකං, විනිබ්භොගිතක අශුභය; අඩහපච්චඩහානං විගතභාවප්පකාසනතො, අඩහප්‍රත්‍යඩහයන්ගේ විනාශය ප්‍රකාශකරණ හෙයින්; අඩහපච්චඩහලීලා රාගිනො සප්පායං, අඩහප්‍රත්‍යඩහයන්ගේ ලීලාව පිණිස උපදනා රාග ඇත්නාහට සැපවේ; (මෙබඳු අනවසථිත සභාව ඇති අවයවයන්ගේ කවර ලීලාවිලාසයෙක්දැයි විරාගය සම්පාදනය කරණබැවිනි) හතවිච්ඡිද්දකං, හතවිච්ඡිද්දක අශුභය; සරීරසණ්ඨානභෙද විකාරප්පකාසනතො, ශරීරසණ්ඨානයාගේ භෙදයන් පහළකරණ බැවින් (භෙදය විවිධාකාරයි යි ගත්තේ) සරීරසණ්ඨාන සම්පත්තිරාගිනො, ශරීරසණ්ඨානයාගේ සම්පත්ති රාගය ඇත්නාහට; සප්පායං, සැපවේ; ලොහිතකං, ලොහිතක අශුභය; ලොහිතකම්පි කසාවලභාවප්පකාසනතො, ලෙහෙයෙන් වැකී පිළිකුල්බව පහළකරණ බැවින්; අලඩකාරරතිනි සොභාරාගිනො, අලඩකාරයෙන් ජනිතසොභා යෙහි රාගඇත්නා හට; සප්පායා, සැපවේ; දුළුවකං, දුළුවක අශුභය; කාය සස, ශරීරයාගේ; අනෙක කිමිකුල සාධාරණභාවප්පකාසනතො, නොයෙක් පණුකුලයන්ට සාධාරණ බව පහළකරණ බැවින්; කායෙ, ශරීර යෙහි; මමත්තරහිතො සප්පායං, මමත්වයෙන් ඇලුම්කරන්නාහට සැපවේ; අට්ඨිකං, අස්ථික අශුභය; සරීරට්ඨිනංපටිකූලභාවප්පකාසනතො, ශරීරයෙහි ඇට පිළිකුල්බව පහළකරණ බැවින්; දන්තසම්පත්තිරාගිනො සප්පායං, දන්තසම්පත්තියෙහි රාගඇත්නාහට සැපයයි; එවං, මෙසේ; රාගචරිතප්පභෙදවසෙනාපි, රාගචරිතයාගේ ප්‍රභෙද වීසිනුදු; දස ඛාඅසුභප්පභෙදෙ චුතෙනානි වෙදිතබ්බා, දශපරිද්දෙකින් අශුභභාවනය කියනලදැයි දතයුත්තේයි.

(හා ‡)

විශෙෂවශයෙන් මේ දශඅශුභයන් අතුරෙන් උද්ධුමාතක අශුභය ශරීරයෙහි තත් තන්හි මස්ලොඹුසේ ඉදිමීමෙන් මනා සවහන්ඇතැත්තාවූ ශරීරය නපුරුසවහන් ඇතිව ශරීරසණ්ඨානයන්ගේ විනාශය ප්‍රකාශකරණහෙයින් ශරීර සවහන්වශයෙන් ඇලුම්කරන්නාහුගේ සඤ්ඤාණ රාගය බිඳා හැණීමට උපායවනාබැවින් සඤ්ඤානරහිතවම සැපවෙයි. විනීලක අශුභය ශරීර ඡවි වණ්ණ විනාශය ප්‍රකාශකරණ හෙයින් ශරීර වණ්ණයෙහි ඇලුම් ඇත්නාහට සැපවෙයි. විපුබ්බක අශුභය කායපිළිබඳව පවත්නා ධූළීනඩ භාවය ප්‍රකාශ කරණ හෙයින් මැළඳ විලුවුන් ආදියෙන් උපදවා නලද අඹුනු ශරීරසුගන්ධයෙන් ඇලුම්කරන්නාහට සැපවෙයි. විච්ඡිද්දක අශුභය ශරීරය ඇතුළත සිදුරු ඇතිබව ප්‍රකාශකරණ හෙයින් ශරීර

යෙහි අඩහප්‍රත්‍යඩහයන්ගේ සථිරතා වය හෝ ශක්තිමත්භාවය සලකා ඇලුම්කරන්නාහට සැප වෙයි. චක්ඛායතන අඤ්ඤය ශරීරයෙහි මාංසාසි වඃඩිසම්පත්තියගේ විනාශයප්‍රකාශකරණහෙයින් පියසුරු තලවා ආදී ශරීර ප්‍රදෙශයෙහි මස්වැඩිනැවිශයෙන් සලකා ඇලුම්කරන්නා හට සැප වෙයි. චක්ඛායතන අඤ්ඤය බලු කැණිල්ලන්ගේ ඉසින් අඩහප්‍රත්‍යඩහයන් ඔබිනොබ ඇදදැමීම ප්‍රකාශකරණහෙයින් ඒ හන චක්ඛායතකය භාවනාකරණුවහට මෙබඳු අනවසථිත ඤානය ඇති හස්තපාදාදී අවයවයන්ගේ කවරල්ලා විලාශයෙන්දැයි වැටහී විරාගය උපදනබැවින් අත් පා සල සලා යන්නවුන්ගේ හස්තපාදල්ලිලාවෙහි ඇලුම් කරන්නාහට සැප වෙයි.

හනථිකඛ්ඛායතක අඤ්ඤය ශරීරයෙහි මනාව බැඳි හැළපී පවත්නා අඩහප්‍රත්‍යඩහයන්ගේ චිකාරය ප්‍රකාශකරණ හෙයි ද ශරීරයෙහි අඩහප්‍රත්‍යඩහයන්ගේ මනා හැළපීම සලකා ඇලුම්කරන්නා හට සැප වෙයි.

ලොහිතායතන අඤ්ඤය ලෙහෙයින් වැහැණු සිළුතු බව ප්‍රකාශකරණහෙයින් සන්තානවිනිබඳ අලවිනාරයෙහි උපදවනලද බොහෝ ඇලුම් කරන්නාහට සැප වෙයි.

සුක්‍රවිකා අඤ්ඤය ශරීරය බොහෝ පණු කුලයන්ට සාධාරණබව ප්‍රකාශකරණහෙයින් මේ ශරීරය මම ය මාගේයයි ඇලුම්කරන්නා හට සැප වෙයි.

අසථිකා අඤ්ඤය ශරීරසන්ධීන්ගේ සිළුතු කුල්බව ප්‍රකාශ කරණහෙයින් අසවලාගේ දන්පෙල සැමය සුදුය මනාව පිනිවිස්සයයි යනාදීන් සලකා දන්ත සම්පත්තියෙහි ඇලුම්කරන්නාහට සැප වෙයි.

මෙසේ සවහන් වශයෙන් ඇලීමය වණ්ණවශයෙන් ඇලීමය ශරීර සුගන්ධවශයෙන් ඇලීමය ශරීර සථිරතා වශයෙන් ඇලීමය මස්වැඩිතිවශයෙන් ඇලීමය හස්තපාදාදීන්ගේ ලීලා වශයෙන් ඇලීමය අවයවයන්ගේ මනා හැළපීම්වශයෙන් ඇලීමය ශරීර සොභාවශයෙන් ඇලීමය මාගේ ශරීරයයි මමත්වයෙන් ඇලීමය දන්ත සම්පත්තිවශයෙන් ඇලීමය යනදශ ප්‍රකාර වශයෙන් රාගචරිතය දසවැදුරුම් ප්‍රභෙදවශයෙහින් ප්‍රකාරයෙන්ද අඤ්ඤ ප්‍රභෙදය කියන්ලද්දේයයි දතයුත්තේයි.

(සා ?)

යසමා පන දසසුබෙපි එතසමිං අසුභෙ සෙය්‍යථාපි නාම අපරසණ්ඩිනජලාය සිසසොතාය නදියා අරින්නබලෙනෙව නාවා තිටඨති විනා අරින්නෙන න සක්කා ඨපෙතුං එවමෙව දුබ්බලත්තා ආරම්මණසස චිතතකඛණලෙනෙව විනාසං ඵලඤහං නුඛා තිටඨති විනා විතතෙකාගා න සක්කා ඨපෙතුං යසමා පඨමජ්ඣානමෙවෙසඩ්ඩා හොති දුතියාදීනි පවත්තුලෙ ඨිතිවෙ නසසං ආරම්මණං අඩ්ඩාතුමාය උපපජ්ජති චුතිචිත්තං පරිවුඩ්ඩිඨාති එවං ඛණිකසඤ්ඤාවිනා මෙවං නිවරණානාපථානි ඛණෙව පිති සොමනසසං උපපජ්ජති නුං සුනි මෙ චෙතනා සිඤ්ඤාමිනිආනිසංසදස්සාවිනො පූජාපජ්ඣාසස ගුරුසිඛිනි ඒස උපසඤ්ඤා වාසි දුතියසස ඤාණසස ඛොවමාත්‍රෙවාපපවත්තියා ඒයව දසඩ්ඩබිලෙනා අසුභංලඤඤණං හොති එකමෙව හොත් දසඩ්ඩබඤඤාපි හි එතසස අසුභේ සුභාඩ්ඩබෙජ ගුණේ පරික්කුලහාමෙ එව ලඤඤණං නඳෙනා ඉමිනා ලඤඤණෙනා

කෙවලං මනසරීරෙ දන්තට්ඨිකඤ්ච සසාවිනොපන චෙතිය පබ්බත වාසි මහාතිස්සත්ථෙරස්ස චීය හත්ථිකඤ්ච නඩ්ඩනං රාජානං ඔලොකෙන්තස්ස සඞ්ඝරක්ඛිත ථෙරූපට්ඨාක සාමණෙරස්ස චියච ජීවමානක සරීරෙපි උපට්ඨාති යථෙව හි මනසරීරං එවං ජීවමානකම්පි අසුභමෙව අසුභලක්ඛණං පනෙත්ථ ආගන්තුකෙන අලඞ්කාරෙන පටිච්ඡන්නත්තා නප්පකාසති පකතියා පන ඉදං සරීරං නාම අනිරෙකත්තිසතඅට්ඨිකසම්භූතසයං අසීති සත සන්ධි සඞ්ඝාටනං නවනහාරු සතනිබ්බඨං නවමංසපෙසි සතානුලිත්තං අල්ලමත්තසචම්ම පරියොනඩං ජවියා පටිච්ඡන්නාජ්ඣූ වජ්ඣූං මෙදකථාලිකාචිය නිච්චුග්ඝරිත පග්ඝරිතං කිමිසඞ්ඝනිසෙවිතං ඉරගානං ආයතනං දුක්ඛධම්මානං වත්ථු පරිභින්නපූරණඝණඞ්ගා චිය නව හි වණමුඛෙහි සතත චියසන්තනං යසස උභොහි අක්ඛිහි අක්ඛිගූථකොපග්ඝරති කණ්ණබිලෙහි කණ්ණගූථකොනාසාපුටෙහි ඝඞ්ඝාණිකා මුඛතොආහාර පින්න සෙම්හ රුහිරානි අධොවාරෙහි උච්චාරපස්සාවොනව නවුතියා ලොමකූපසහසෙසහි අසුචි සෙදසුසොපග්ඝරති නීලමක්ඛිකාදයො සම්පරිවාරෙන්ති යං දන්ත කට්ඨ මුඛධොවන සීසමක්ඛන නහානනිවාසන පාපුරණාදීනි අපරිජගිත්වා යථා ජාතොව පරුසච්චපකිණ්ණකෙසොහුත්වා ගාමෙන ගාමං විචරන්තා රාජාපි පුප්ඵඡඩ්ඩකචඩ්ඩාලාදිස්ව අඤ්ඤතරොපි සමසරීරපටිච්ඡන්නත්තා යනිබ්බිසෙසොහොති එවං අසුචි දුග්ගන්ධජෙගුච්ඡ පටික්කූලතාය රඤ්ඤොවා චණ්ඩාලස්සවා සරීරෙවෙ මනතං නාම නත්ථි දන්ත කට්ඨාදිඛොවනාදිහි පනෙත්ථ දන්ත මලාදීනි පමජ්ජිත්වා නානාවත්ථෙහි හිර කොපීනං පටිච්ඡාදෙත්වා නානාවණ්ණන සුරභි විලෙපනෙන චිලිම්පිත්වා පුප්ඵාභරණාදීනි අලඞ්කරිත්වා අහන්ති මමාති ගහෙතබ්බා කාරප්පතනං කරොන්ති නතොඉමිනා ආගන්තුකෙන අලඞ්කාරෙන පටිච්ඡන්නත්තා නදස්සයථාවසරසං අසුභලක්ඛණං අසජානන්තා පුරිසා ඉත්ථිසු ඉත්ථියොච පුරිසෙසු රතිං කරොන්ති පරමත්ථතොපනෙත්ථ රජිතබ්බකත්තුත්තට්ඨානං නාම අණුමත්තම්පි නත්ථි තථා හි කෙසලොමනඛදන්තත්වෙලා සිඞ්ඝාණික උච්චාරපස්සාවාදිසු එක කොට්ඨාසම්පි සරීරතොබහි පතිතං සන්තා හත්ථෙන ඵුසිතුම්පි න ඉච්ඡන්ති අට්ටියන්ති හරායන්ති ජිගුච්ඡන්ති යං යං පනෙත්ථ අවසෙසං හොති තං නං පටික්කූලම්පි සමානං අවිජ්ජන්ධකාර පරියොනඩ්ඩා අත්තා සිනෙහ රාගරත්තා ඉට්ඨං කන්තං නිච්චං සුඛං අත්තානි ගණ්හන්ති තෙ එවං ගණ්හන්තා අවච්චයං කිංසුකරූකඛං දිස්වා රුක්ඛතොඅපනීතං අපනීතං පුප්ඵං අයං මාසපෙසි අයං මංසපෙසීති විය සුඛුමානෙන ජරසිගාලෙන සමානතං ආපජ්ජන්ති

(සී)

යසමා පන, යම්හෙයකින් වනාහි, දසවිධෙපි එතසම්ං අසුභෙ, දශප්රකාරවූ මේ අශුභයෙහි, සෙය්යථාපි නාම, යම් සේ, අපරිසණ්ඨිත ජලාය, නොසිටිනාවූ දිය ඇති, සිඞ්ඝසොතාය නදියා, සිඟු ශ්රොතස් ඇති නදියෙහි, අරිත්තබලනෙව නාවා නිට්ඨති, රිටිදණ්ඩිහි බලයෙන්ම නැව සිටිද, ඒනා අරිත්තෙන, රිට නැතිව, න සක්කා ඨපෙතුං, සිටුවන්නට නොපිළිවන් වේද, එවමෙව, එපරිද්දෙන්ම, දුබ්බලතනා ආරම්මණයස්ස(පිළිකුල්බැවින් තමාකෙරෙහි සිතපිහිටුවන්නට

අසම්භීව) අරමුණු දුබුල්බැවින්; චිත සහගතලෙනෙව (අනිනිරොපන ලකු ණු) චිතයි බෙලෙන්ම; චිතතං එක ගගං හුනිා හිටියි, සිත එකහව සිටී; විනාවිතකෙතාහ, චිතකි නැතිව; නස සකා යමපතුං, සිටුවන්නට නොපිළි වන්මේ; තසමා, එහෙයින්; පඨමජඣා නමම මේසු නොහි, මෙහි ප්‍රථම ධ්‍යා න්හුම මවයි; න දුතියාදිනි (සිත්හු භා වනා මඛලෙන් යුතනවුවද අරමුණු දුබුල් බැවින්) අවිතනි විනියාදි ධ්‍යා න්හු නොවෙන්; පටිඝානුලපි එතස් මිං ආරම්මණෙ, පිළිකුල්ද වූ මේ අර මුණෙහි; අඛා, එසැනියෙන්; ඉමාය පටිපදාය, මේ පිළිවෙතින්; ජරාමරණ මෙහා මුචඩිසසාමිනි, ජරාමරණින් මිදෙ මියි; එවං ආනිසංසදසසාවිතාඝව, මේ සේ අනුසස් දක්නාබැවින්ද; නිවරණ සනතාපපහාණඤව, නීවරණ සන් තාපය පැහිමෙතැ; පීති සොමනසසං උපපජජති, ප්‍රිති සොම්නස් උපදි; බ හුංදුනි මේ චෙතනං ලභිසසාමිති, දැන් ඕ බොහෝ මිල ලැබෙමියි; ආනි සංස දසසාවිතෙනා ප්‍රපඤඛකාසා, අනු සස් දක්නාවූ ප්‍රපඤඛය හට; ගුථරාසි මතිච්ඡ, අසුචි රැසමෙන්; උපසනන ව්‍යාධි දුකඛසසරොකිතෙනා, සන්හුත් ව්‍යාධි දුක් ඇති රොගී හට; වමනවි රවනපපවතතියං වියව, වම්න විරේ චන ප්‍රවෘත්තියෙහිදු මෙනි; දසවිධම්පි චෙතං, දශවිධවූද මේ අගුභය; අසුභ ලකඛණතා එතමෙව හොනි, අගුභ ලක්ෂණ හෙතින් එසේම වේ; දසවි ධසසාපිනි එතසස, දශවිධවූ මේ අගුභ යාගේ; අසුචි දුගනඛ ජෙගුචඡ පටික් කූලතාවෙ එව ලකඛණං, ගුටි නොව න බවම දුගන්ධ බවම නින්දිත බවම පිළිකුල් බවම ලකුණුසි; තසදතං ල කඛණං, ඒ මේ අගුභ ලක්ෂණය; ඉමි නා ලකඛණෙන (“අසුචි දුගනඛ ජෙ ගුවඡ පටික්කූල භාව” සංඛ්‍යාත) මේ ලකුණින්; න කෙවලං මතසරීරෙ උ පඨාහි (සි යොදනු) හුදෙක් මළසිරු රම වැටහෙන්මත් නොවෙසි; දනත වඤික දසසාවිතෙනා, දනැවි දුටු, මෙති යපබබතවාසි මහාතිසසතථෙරසස විය, සැතිරියේ විසූ මහාතිසස නම් තෙරු න්ට මෙහැ; හැපිකඛඤ්ඣ ගතං රාජානං ඔලොකෙනතසස, ඇත්කඳ හුන් රජ හු බලන; සඛඤරකඛිත ථෙරුපඨාක සාමණෙරසසවිය ච, සඛ්‍යරක්ඛිතනම් තෙරුන්ට උපසථාතකරණ හෙරණ හට මෙහැ; ජිවමානක සරීරෙපි උප ඨාහි, නොමළ සිරුරෙහිද වැටෙත්; යසථවහි මතසරීරං, යම්සේ මළ සිරු රු අගුභවේද; එවං, එපරිදෙන්ම; ජිවමානකම්පි අසුභමෙව, ජීවමානක ශරීරයද අගුභම වේ; එසෙ පන, මෙහි වනාහි; අසුභලකඛණං, අගුභ ලක්ෂ ණය; ආහනතුමකන අලංකාරෙන (ප විජගහන පූජිකවූ) අමුතු අලංකාරයෙ න්; පටිචජනනතතා, මුවහකරණලද හෙයින්; න පකසසුයහි, නොපැණේ; පකතියා පන, පියවින් වනාහි; ඉදං සරීරං නාම, මේ සිරුරු නම් තෙමේ; අතිරෙකතියන අටඨිකසමුසසයං, දතැ වුන් අධිකකොට ඇති තුන්සියයක් ඇටින් නැහෙන ලද්දේය; අසිති සත සඣි සඣාවිතං, එක්සිය අසූ සඣියෙ කින් සඣි ගන්වනලද්දේය; නව න හාරුසතනිබඛං, නවසියයක් නහරි න් බැඳුනලද්දේය; නව මංසපෙසිස තානුලිතතං, නවසියයක් මාංස පෙති යෙන් ඇලවනලද්දේය; අලලමනුසස චමමපරියොනඛං, අලුත් මිනිස් සම් වින් වලඳනාලද්දේය; ඡවියා පටිචජන් නං, ඡවියෙන් මුවහකරණලද්දේය; සීසුවජීදං, කුඩා මහත් සිදුරු ඇත් මත්ය; මචිදකථාලිනා විය නිවුගගරි ත පගගරිතං, මේ මතල් පිරු බදනක

මෙන් නිත්‍යයෙන් උඩිනුදු යට්නුදු සි
ලියෙන්නේය (සන්නයෙහි සිටියෙන
කකියන රහ කළසේ යුහු—යුස වැ
හෙනුව හට සිදුරුකල මස් පිරු බද
නයෙන්ම) කිමිසඬස නිසෙවිතං, කෘමි
සමූහයා විසින් සෙවුනාලද්දේය; රෙ
ගානං ආයතනං, චක්ඛුරොගාදී රොග
යන්ට ආකරය; දුක්ඛධම්මානං වත්‍ථු,
සියළු දුඃඛධර්‍මයන්ට පිහිටය; පරිහින්
න පුරාණගණ්ඨා විය, බිදුනු පරණ
ගඩක්මෙන්; නවඞි වණමුඛෙනි සතත
මියසන්‍දනං, නවච්‍රණ මුඛයෙන් හැම
වේලෙහිම වැහෙන්නේය; යසස, යම්
ශරීරයක්හුගේ; උහොහි අක්ඛීහි, දෙ
ඇසින්; අක්ඛිගූථකො පගඝරති; ඇස්
මල වැහේද; කණණබිලෙහි, කන් බි
ලයෙන්; කණණගූථකො, කන් මල
වැහේද; නාසාපුටෙහි, නාසාපුටයෙ
න්; සිඞ්ඝාණිකා, මුකුණු වැහේද; මුඛ
තො, මුවෙන්; ආහාර පිතත සෙම්හ
රුහිරානි, අහරය පිත්ය සෙම්ය ලෙ
හෙය යන මොහු වැහෙද්දැ; අධොවා
රෙහි, යට දෙදොරින්; උච්චාර පස්සා
වා, මලමූත්‍ර දෙක වැහෙද්ද; නව නවු
නියා ලොමකූප සහස්සෙහි, නවාඤ්ඤ ද
හසක් ලොමකූපයෙන්; අසුචිසෙද
ග්‍යුතො පගඝරති, අශුචි ක්ලේදයුස වැ
හේද; නීලමක්ඛිකා දයො සම්පරිවා
රෙන්ති (වෙහට මදමන්ව) නිලමැසි
ආදීහු හාන්පසින් පිරිවරද්ද (“යං” ය
න්‍ත මතුයෙහි “ගහෙතබ්බා කාරපපත්
නං කරොන්ති” යනු හා යොදනු) දන්
තකට්ඨං, දැව්ටු; මුඛධොවනං, මුව දෙ
වීම්; සීසමක්ඛන, හිස තෙල් ගැහීම්;
නහාන, නැහීම්; නිවාසන පාපුරණා
දිහි, හැඳීම් පෙරවීම් ආදීන්; අපරිජ
ඝණිඞ්ඝා, නොපිළිදුගැ; යථා ජාතොව,
උපන්ව නම්; පරුඝව්පකිණ්ණ කෙ
සෝ හුඞ්ඛා, රළුවූ අවුල්වූ කෙස් ඇති
ව; ගාමෙන ගාමං විචරනෙතා රාජා
පි, ගම්හි ගමට ඇවිදිනා රජද; පුපඵ
ඡඩ්ඩක වණ්ඩාලාදිසු අසුද්ධතරොපි,
පුප්සඩු සැඹෙල් ආදීන් කෙරෙන් එ
ස්තරා එකෙකුදු; සම්භරීර පටික්කූල
තාය, සම්වූ සිරුරු පිළිකුල් බව ඇති
බැවින්; නිබ්බිසෙසො හොති, නිර්වි
ශෙෂ වේ (වෙනසක් නැතිවේ) එවං,
මෙසේ; අසුචි දුගන්ධ ජෙගුච්ඡ පටි
කූලතාය, අශුචි දුගන්ධ නින්දිත
ප්‍රතිකූල භාවයෙන්; රජොඝ්‍ය, රජහු
ගේවත්; වණ්ඩාලස්‍ය වා, සැඹෙල්හු
ගේවත්; සරීරෙ වෙ මතතං නාම
නත්‍ථි, ශරීරයෙහි මවනසෙක් නම් නැ
හි; දන්තකට්ඨ මුඛධොවනාදීහි පහ,
දැව්ටු මුව දෙවීම් ආදියෙන් වනාහි;
එහෙ, මේ සිරුරෙහි වනාහි; දන්තම
ලාදීනි පමජ්ජිත්වා, දන්තමල ආදීන් පි
රිසිදුසෙකොව; නානා වණ්ණෙහි, නානා ව
ණ්ණ වසන්‍ත්‍රයෙන්; හිරිකොපීනං පටි
චජාදෙත්වා, ලජ්ජා නැන අඞ්ග මුවහ
සොව; නානා වණ්ණන සුරභිවිලෙ
පනෙන, නොයෙක් වණ්ණ ඇති සුවඳ
විලවුන්නෙන්; විලිම්පිත්වා, විලවුන්
ගෙණ; පුප්ඵාභරණාදීහි අලංකරිත්වා,
පුෂ්පයෙන් ආභරණයෙන් සැදී; අහ
නහි මවානි ගහෙතබ්බා කාරපපත්තං
කරොන්ති, මමය මාගේයයි ගතයුතු
ආකාරයට පැමිණියා සෙරෙද්ද; න
තො, එහයින්; ඉමිනා ආගන්තුක
න අලංකාරෙන, මේ අමුතු අලංකාර
යෙන්; පටිච්ජනනහානා, මුවහසරණ
ලද්දෙහයින්; අසුභා, ඒ ශරීරයාගේ;
තං යථාවසරසං අසුභලක්ඛණං, ඒ ය
ථා සවභාවවූ අශුභ ලක්ෂණය; අජාන
නතා පුරිසා, නොදන්නාවූ පුරුෂ
යෝ; ඉත්‍ථිසු, සත්‍රීන් කෙරෙහිද; ඉත්‍ථි
යොවා, සත්‍රීහුද; පුරිසෙසු, පුරුෂයන්
කෙරෙහිදු; රතිං කරොන්ති, ආලය
කෙරෙත්; පරමත්‍ථතො පන, පරමාර්‍ථ

හෙයින් වනාහි; රසඳුජිතබබ්‍යුත්තතක ඩ්‍යානං නාම්, ඇලිඇයුතු නැතෙහක්න ම්; අණුම්තනම්පි නාසි, අණුමාත්‍රයෙ කුදු නැති; තථාහි, ඒඑසේමැයි; කෙස ලොම් නඛදන්ත චලසිඛ්‍යාණිකා උ චිචාරපස්සාවාදිසු, කෙස් ලොම් නිය දන් හෙල මුකුණු මලමූත්‍ර යනාදීන්; එකසෙකාවයාසම්පි, එක කොවයකුදු; සරීරතො බහිපනිනා, ශරීරයෙන් පිට ත හුණුවා; සන්තා හනේන ත්‍රුසිතුම්පි න ඉච්ඡන්ති, සත්වයෝ අතින් පහරණ ටදු නොකමැති වෙත්; අවිජයන්ති, පි ඹිනවෙන්; හරායන්ති, ලජ්ජා කෙරෙ නි; ජිගුච්ඡන්ති, පිළිකුල් කෙරෙත්; යා සං පනෙවඵ අවසෙසසංහානි, යමෙ ක් යමෙක් වනාහි මේ සිරුරෙහි අවසි ෂවෙවිද; නං නං පටිකූලම්පි සම්භ නං, ඒ ඒ පිළිකුල්වූවද; අවිජ්ජන්ධකා ර පරියොහඩා, අවිද්‍යාඤ්ධකාරයෙන් වලඳනාලද; අසුතසිනෙහ රාගර ත්තා, ආත්ම ස්නෙහ කැමති රාගයෙ න් රත්වූවාහු; ඉවඨං කන්තං නිච්චං සුඛං අත්තාති ගණ්හන්ති, ඉෂ්ටය කා න්තය නිත්‍යය සුඛය ආත්මයයි ගණි නි; පෙ එවං ගණ්හන්තා, මේසේ ගන් නාවූ ඒ සත්වයෝ; අවජ්ජං කිංසුක රු කඛං දිස්වා, අවිජ්ජෙනි කැලෙ රුකක් දුන; රුකඛමතා අපනිතං අපනිතං පුප්ඵා, රුකින් නොහුණු නොහුණු මල්; අයං මංසමපෙසි අයං මංසපෙසිහි, මේ මාංස මපයිය මේ මාංස පෙසියයි; විහඤ්ඤමානෙන, ව්‍යප්සිතාලාභමයෙන් දුඃඛයට පැමිණෙන්නාවූ; ජරසිඛාලෙ න, ජරසිඹිල් හා, සම්මානනං, සම්බව ව; ආපජ්ජන්ති, පැමිණෙත්.....

(හා 1)

සමිසේ දිය හැවිනි නොසිටිනාවූ සැඩපහර ඇති ගඩොලාවනි රිවි දණ් ඩනිබලෙයෙන්ම නැවතවතා සිටුමෙන් වේද රිවි තැතුව නැව නොනැවැත්වී ය හැකිවේද එපරිදෙදන්ම මේ දශඅශු භය පිළිකුල් බැවින් ඒ අශුභාරම්මණ හි අවිතකී සිත පිහිටුවන්නට අසමර්ථ වන්නේයි. මෙසේ අරමුණු දුබීල හෙ යින් සිත අරමුණට නංවන ලක්ෂණ යෙන් යුත් විතකී බලයෙන්ම සිත එ කහව සිටිනේය. මේ දශ අශුභයෙහි විතර්කියෙන් නොරව සිත එකඟව ත බන්නට නොහැක්කේය. එහෙයින් මේ අශුභකර්මස්ථාන දශයෙහිම විතකී බලයෙන් සිත එකඟ කවයුතුවූ ප්‍රථම ධ්‍යානය පමණක් උපදනේයි. විතකී යෙන් නොරවූ චිත්ත තෘතීය චතුර්ථ පඤ්චම ධ්‍යානයෝ නොලපදින්මැයි. මේ දශඅශුභය පිළිකුල්නම් පිළිකුල් අරමුණ ත්‍රිනි සෞමනස්‍යඝන්ථ විපස්ස හෙයින් මෙහි උපදනා ප්‍රථම ධ්‍යාන යෙහි ත්‍රිනි සෞමනස්‍ය ධ්‍යානාඞ්ගයෝ කොස්ද ලැබෙන්නාහුදැයි? දශඅශුභ කර්මස්ථාන භාවනා වඩන යොගාවචර තෙම එකාන්තයෙන්ම මේ ප්‍රතිපත්ති යෙන් ජරාමරණයෙන් මිදෙම්යි මෙ සේ මේ අශුභ භාවනාවෙන් මතු ලැබි යයුතු අනුසස් දක්නාසුළු බැවින්ද ප ඤ්චනීවරණ නැමති තැවීම නැසූ හෙ යින්ද මේ ධ්‍යානයෙහි ත්‍රිනි සෞමනස්‍ය ධ්‍යානාඞ්ගයෝ උපදනාහුමැයි කුමක් මෙන්දයහ? කුණුකසළ අදනා පුප්ස ඩු තෙමේ දුන් මම මෙයින් බොහෝ මිල මුදල් රැසක් ලැබ එයින් මතු සැ පසේ ජීවත්වෙම්යි අනුසස් සලකා අතු වි රාශියෙහි පිළිකුල් නොඋපදවා ත්‍රිනි සෞමනස්‍යයෙන් යුක්තවම වැසි කිළි ආදියෙහි අතුවි රාශිය පිරි සිදුකර දෙන්නාහු මෙන්ද සංඝ න් ලබඩුක් ඇති දරාකුරයා මතු නිරෝගීව සැපසේ ජීවත්වෙම්යි අනු සස් සලකා වමන විරෙකයෙහි නොපි ළිකුල්වූ ත්‍රිනි සෞමනස්‍යයෙන් යුක්තා වම වමන විරෙක කරන්නාක්මෙන්ද

මේ දශඅශුභය පිළිකුල්වුවත් මෙහි උපදනා ප්‍රථම ධ්‍යානය ප්‍රීති සෞමනස්‍ය ධ්‍යානාඞ්ගයන්ගෙන් යුක්ත වන්නේ මැයි

මේ අශුභ කම්ඨානය වනාහි දස වැදුරුම්වූ රාගචරිතයාගේ වශයෙන් දසවැදුරුම්වූයේද අශුභ ලක්ෂණ වශයෙන් එක්වැදුරුම්වන්නේමැයි. ඒ එසේමැයි. දසවැදුරුම්වූ මේ අශුභයා ගේඑක් වන් අපවිත්‍ර දුගඳ නිත්දින පිළිකුල් බවම ලක්ෂණවෙයි. ඒ ලක්ෂණ යම් අශුභ ලක්ෂණ නමුදු වෙයි දතයුතු. උක්ත ප්‍රකාර අපවිත්‍ර දුගඳ නිත්දින පිළිකුල් බවයයි කියනලද අශුභ ලක්ෂණයෙන් හුදෙක් අවිසුසුණක ම ළසිරුරෙකිම අශුභ නිමිත්ත වැවහෙන්නේ නොවෙයි සවිසුසුණක ශරීරයෙහිත් මුහුකළ නුවනැත්තවුන්ව වැවහෙන්නේයි. ඒ එසේමැයි මේ ලංකාද්වීපයෙහි සැනිරි පව් වෙහෙරවැසි මහාතිස්ස සථවිරයන්වහන්සේ පිඩු පිණිස යන මාර්ගයෙහි ඉදිරියව ආ මාගම්ගේ දන් ඇට දුක ඇගේ ශරීරය ඇට සැකිලිලක්මෙන් වැටහී අශුභ නිමිත්ත උපන්නේය. ඇතු පිට හුන් රජහු දුටු සඞ්ඝරක්ෂිත සථවිරයන්ගේ උපස්ථායක හෙරණුන්දුට ඒ රජහුගේ ශරීරයෙහි අශුභ නිමිත්ත උපන්නේය. මෙසේ ජීවමාන ශරීරයෙහිද මුහුකළ නුවණැත්තවුන්ව අශුභ නිමිත්ත වැවහෙන බව දතයුතු. එහෙයින් මළසිරුර නුවණ මෙහෙයා බලන්නා හට යම් පරිද්දෙකින් අශුභවේද එපරිද්දෙන් නුවණ මෙහෙයා බලන්නා හට ජීවමාන ශරීරයන් අශුභවම වැවහෙන්නේයි. මේ ජීවමාන ශරීරයෙහි වනාහි අශුභ ලක්ෂණය ඇත්නේද පිළිදගුන් කරණලද ආභරණානුක අලංකාර වස්ත්‍රාභරණයෙන් පිළිසන්ව නිබෙන හෙයින් නුවණ නොමෙහෙයා පිටත්හි පමණක් ඇසින් බලන්නාවූ තැනක් මහජනයා හට ජීවමාන ශරීරයෙහි අශුභ ලක්ෂණය නොපෙණෙන්නේයි සවභාව වශයෙන් මේ ශරීරයවනාහි දන්න සංඛ්‍යාව අනියත බැවින් හෙවත් අඩුවැඩිව ලැබෙන බැවින් දන් ඇවි අධිකකොට ඇති තුන්සියයක් ඇට මයන් නැමගනලද්දේය එක්සිය අසූ සන්ධියකින් ගැළපනලද්දේය නවසියයක් නහරවැලින් වෙළනාලද්දේය. නවසියයක් මස්වැදුලෙලන් අලවනලද්දේය අළුත් මිනිස් සමකින් වලදනාලද්දේය ඉක්බිති ඒ සියලල නොපෙණෙන පරිද්දෙන් වසාගෙන් වත්වූ සිවියකින් මුවහකරණ ලද්දේය. ක්ෂුද්‍රාණුක්ෂුද්‍ර සිදුරු ඇත්තේය මේද නම් මිනිතෙල් පිරූ බදනොකින් නිරන්තරයෙන් උඩුකුදුයටිහුදු තෙල්වහනය වනාක්මෙන් මේශරීරයෙන් නිරතුරු කබ කදුළු මුකුණු නෙල මසමේ සොටු මලමූත්‍ර වහනයවන්නේය නොයෙක් පණුකුල සමූහයාවසින් ඇසුරුකරණලද්දේය චක්ෂුරෝගාදි නොයෙක් රෝගයන්ට උත්පත්තිස්ථාන වන්නේය. ශෝක පරිදේවාදි නොයෙක් දුඃඛ ධර්මයන්ට ප්‍රතිඝාසස්ථාන වන්නේය නව පලකින් බිඳීගිය පරණ ගඩක්මෙන් වුණමුඛ නවයකින් නිරන්තරයෙන් කුණුවීය වහනය වන්නේයි. ඒ එසේමැයි. මේ ශරීරයාගේ දෙඇසින් කබ කදුලු සංඛ්‍යාතවූ ඇස්මල වැගිරෙයි. දෙනාසා සිදුරෙන් මුකුණු සංඛ්‍යාත සොටුමල වැගිරෙයි මුඛයෙන් අහර පිත් සෙම් කෙල මල් සංඛ්‍යාත මලහා ගව දෙදෙරින් මලමූත්‍රද වැගිරෙන්නාහුය නවානුදහසක් රෝමකූපයෙන් අපවිත්‍රවූ ඔහදිය යුස වැගිරෙයි ශරීර ක්‍රියා රහිතව වැදහොත්කල නිලමැසි ආදිහු හාත්පසින් පිරිවරාගෙනාහුය. දූහැපි කා දත් මැදීමය මුව දෙවීමය හිස තෙල් ගහා පිරීමය නෑමය ඇඟ ඉලීමය වස්ත්‍ර හැඳීමය පෙරවීමය නො

යෙක් මල්ගඳ විලවුන් රන්රුවන් අබරණ ලා සැරසීමය යනාදි අමුතු අලංකාරයෙන් මේ ශරීරය නොපිළිදුගෙ උපන්ව නම් මහවන් උපන් ශ්‍රමයෙන්ම සිටියේනම් රළුවූ අවුල් හිසකේ ඇනිච ගමින් ගමට ඇඹිදිනා රජුද පුප්ඵඛ්‍ර සැඩොල් ආදි හීන සත්වයන් අතුරෙන් එක්තරා එකෙකුදු පිළිකුල් ශරීරවශයෙන් එකසදෘශ බැවින් දෙදෙනාගේම ශරීරයෙහි වෙනසෙක්නම් නැත්නේයි මෙසේ අපවිත්‍ර දුගඳ නින්දිත පිළිකුල් භාවයෙන් රජුගේ වේවයි සැඩොලාගේ වේවයි ශරීරයෙහි වෙනසෙක් නම් නැත්නේමය මේ ශරීරයෙහි දුවිටි කෘ දත් මැදීම් මුවදෙවිම් ආදියෙන් දන්මල ආදිය පිරිසිදුකොව ඇඟලා නහා නොයෙක් වණී වස්ත්‍රයෙන් ලජ්ජා විනාශයකරණ පිළිකුල් අවයව වසා නොයෙක් වණී සුවඳ විලවුන් ගෑ සුවඳ මල් රන් රුවන් අබරණින් සරහා මේ ශරීරය මමය මාගේයැයි නෘෂ්ණාවෙන් ඇළුම් කටයුතු ආකාරයට පමුණුවග්නේයි මෙසේ මේ අමුතු අලංකාරමයන් මුවහකරණ ලද ඉහසින් ශරීරයාගේ සවකීය සවභාවවූ අශුභ ලක්ෂණය නොදත් පුරුෂයෝ මාගමුන් කෙරෙහිද එබදුවූ මාගවිමු පුරුෂයන් කෙරෙහිද ඇළුම් කරනාහුය එනකුදුවුවන් නොපෙරළෙනාවූ පරමාර්ථ වශයෙන් සලකා බලන්නාහු නම් මේ ශරීරයෙහි ඉතා සවල්ප මාත්‍රවුද ඇලුම් කටයුතු නැතෙක්නම් නැත්නේයි ඒඑසේමැයි කෙස් ලොම් නිය දත් සෙල සොටු මලමූ යනාදීන් අතුරෙන් එක සොටසකුත් ශරීරයෙන් පිටත හුණුවාහූ වීනම් සත්වයෝ ඒ පිටත හුණු කොටසය අතින් අල්වන්නටද නොකමැතිවෙත්මැයි. පිළිකුලෙන් පිඬිතවෙත්මැයි. ලජ්ජාවෙත්මැයි පිළිකුල් කෙරෙත්මැයි ශරීරයෙන් පිටත හුණු කුණපයෙන් යම් යම් කොටසක් මේ ශරීරාභ්‍යන්තරයෙහි ඉතුරුවීනම් ඒ ඒ කොටස පිටත හුණු කොටස මෙන්ම පිළිකුල්වූවත් අවිද්‍යාන්ධකාරයෙන් වලඳනාලද ආත්ම ස්නෙහ නැමති රාගයෙන් රඳනාලද සත්වයෝ යහපත සිත්කලු ය නිත්‍යය සුඛය ආත්මයයි ගනනාහුය මෙසේ ගන්නාවූ ඒ සත්වයෝ වනයෙහි පිපීගිය කැල රුකක් දැක ගසින් බිම හුණු හුණු මල් දිවගොස් ඩැහැ බලා ඒ ඒ මස්වැදලි නොවෙසි. නොහුණු මල්ම මස්වැදලියයි රැවට උඩ බලා හිඳ කැමති දේ නොලැබී මෙන් වෙහෙසට පත්වූ ජරසිඟාලයා හා සමාන වන්නාහුසි.

(පා *)

තසමා

ඨථාහි පුප්ඵිතං දිස්වා
සිඟාලෝ ඛීං සුකං ව නෙ
මංස රුක්ඛා මයා ලද්ධා
ඉති ගන්ත්වාන වෙගසා
පනිතං පනිතං පුප්ඵං
ඛසිත්වා අනිලෝඵපා
නාසීදං ඕං සං අදූං මං සං
යං රුක්ඛසම්භවයි ඝණ්හති

කොට්ඨාසං පනිතං යෙව
අසුභන්ති තථා බුද්ධා
අගමෙත්වාන ගමණාභාය
සරීරට්ඨමපි නං තථා

ඉමං හි සුභතෝ කායං
ගහෙත්වා තත්ථ මුච්ඡිතා
බාලාකමරාහන්තා පාපානි
දුක්ඛා න පරිමුච්චරෙ

තසමා පඤ්ඤවය්‍ය මේධාවී
ජීවිතෝ වා මතස්ස වා
සඛාවං පුති කායස්ස
සුභඛාවෙතා වජ්ජිතං

වුත්තං හෙතං

දුග්ගන්ධෝ අසුචිනායං
කුණපෝ උක්කාරූපමෝ
නිද්ධිතෝ චක්ඛු භූතෙහි
කායෝ බාලාභිනන්දිතෝ
අල්ලවම්ම පටිච්ඡන්නෝ
නවද්වාරෝ මහාවණෝ
සමන්තතෝ පග්ඝරති
අසුචිපූතිගන්ධියා

සචෙ ඉමස්ස කායස්ස
අන්තරා බාහිරන්තෝ සියා
දණ්ඩං හුත්වා ගහෙත්වා න
කාකෙභ්‍යසාණේව වාරයෙති

තස්මා දබ්බජාතිකෙන භික්ඛුනා ජීවමාන සරීරං වා හොතු මත සරීරං වා යත්ථ යත්ථ අසුභා කාරෝ පඤ්ඤායති තත්ථ තත්ථෙව නිමිත්තං ගහෙත්වා කම්මට්ඨානං අප්පනං පාපෙතබ්බ නති

ඉති සාධුජනපාමොජ්ජත්ථාය කතෙ විසුද්ධිමග්ගෙ සමාධි භාවනාධිකාරෙ අසුභකම්මට්ඨාන නිද්දෙසෝ නාම

ඡට්ඨෝ පරිච්ඡෙදෝ.

(ෂ *)

තස්මා, එහෙයින්; වත්ථ, වේමන හි; පුප්ඵිතං කිං සුකං දිස්වා, පිපී සිටි කැලරුකක් දැක; සිනාලෝ, ජර ඝිව ලෙක්; මයා, මා විසින්; මං සරුකෙකා ලම්බෝති, මස් රුකෙක් ලබනලදැයි; වෙගසා ගන්ත්වා න, වහා නොයින්; අනි ලාලුපෝ, ඉතා ලොල්වූයේ; පතිතං පතිතං පුප්ඵං ඛසිත්වා, රුකින් හුණු හුණු කැල මල් ඛැහැ බලා; නාසීදං මංසං, මේ මස් නොවෙයි; යං රුක්ඛ සම්ං, යම්මක් රුකකිද; අදුංමංසනති, ගේ මසැයි; යථාපි ගණ්හාති (සී=ඝයාදූ නු) යම්සේ ගණිද; බුධෝ, නුවණැත්තේ; පතිතං ඝයව කොට්ඨාසං, සිරුරින් ගිලිහුණු සෙල සෙම් සොටු ආදි කොටස්ම; අසුභතෝ, අශුභයයි; තථා අනමහඩා, ඒ සිවල්හුගේ මනාගෙණ; සරීරට්ඨම්පිනං, ශරීරස්ථවූ ඒ කොටස ද; තථා ගහණභාග්‍ය, එමෙම අශුභයයි ගන්නේයි; ඉමං හි කායං, මේ කය විනාහි; සුභතෝ ගහෙත්වා, ශුභ හෙයින් නෙණ; තත්ථ මුච්ඡිතා, එහි මුළාවූ; බාලා, අඥානයෝ; පාපානි කම්මානි තා, නොයෙක් පාපයන් කරන්නාහු; දුක්ඛානා පරිමුච්චරෙ, දුකින් නොම්දන්නාහුයි; තස්මා, එහයින්; මම්බාවි, නුවණැත්තේ; ජීවිතනා වා පූතිකායස්ස, ජීවමානවූ පූතිකායයාගේද; මත සස්ස වා, මළ පූතිකායයාගේද; සුභතා වෙන වර්ජිතං, ශුභ බැවින් වර්ජිතවූ; සභාවං, ප්‍රතිකූල සභාවය; පසෙස ය්‍ය, බලන්නේයි; එතං, මේ; චුත්තං භි, කීයේමැනු; කායෝ, කාය නෙමේ; දුග්ගන්ධෝ, දුගඳ ඇත්තේය; අසුචි, ශුචි නොවන්නේය; කුණපෝ, කුණුය; උක්කා රූපමෝ, කසළ ගොඩක් බදුය (වළිස් කුපයක් බදුය හෝ) කායෝ, කාය නෙම; චක්ඛුභූතෙහි, පිළිලද නුවණැස් ඇතහු විසින් (නොහොත් ලොව ඇස්වැන්නහුවිසින්) නිද්ධිතෝ, නිදහස් කරණලදැ; බාලාභිනන්දිතෝ, නුවණ නැතහන් විසින් (සප්‍රතිඝ නණහාගේයන්) ඇලෙනලදැ; අල්ලවම්මපටිච්ඡන්නෝ, අළුත් සම්හි වසනලදැ; නව ද්වාරෝ, නවමදුරක් ඇත්තේය; මහා වණෝ, මහත් ව්‍රණයක; සමන්තතෝ, හාත්පසින්; පූතිගන්ධියා, කුණුගඳ ඇති; අසුචි, නොසඳකැස්; පග්ඝරති, වැ හෙන්නේයි; සචෙ, ඉදින්; ඉමස්ස කා යස්ස, මේ ශරීරයාගේ; අන්තරා, ඇතු

ළ; බාහිරතා සියා, පිටත්හි චිනම්; නුන, එකාකාතයෙන්; දණ්ඩං ගහෙ යිවා, දඩුකඩක් නෙණ; නාසකෙව, කව ඩන්ද; සොණෙව, බල්ලන්ද; චාර යෙ, වළඉන්නේසී; තැයිමා, මේසේ පිළිකුල් බව නෙසින්; දබ්බජාති කෙන ගිහිබුනා, පණ්ඩිත සමභාව ඇති මහණහු විසින්; ජීවමාන සරීරං වා මහාතු, නොවළු සිරුරක් වුවමනා මය; මෙන සරීරංවා, මළු සිරුරක් වූව මනාමය; යත්ථ, යත්ථ, යම් යම් සිරුරෙ සෙ (යම් යම් තොවසෙන තෝ) අසුභා කාරා පඤ්ඤායති, අශුභාකාරය පැ ණේද; තත්ථ නසේව, ඒ ඒ තන්හිම; නිමිත්තං ගහෙත්වා, නිමිත් නෙණ; න මමටඨානං, කමවහන; අප්පනං පාපු නන්ති, අප්‍රිණාවම පැමිණිමිය යුතුයි.

අසුභකම්මට්ඨාන නිද්දෙසෝ.

(භා*)

එතෙසින් මේ මතුප්‍රකාශවන පරිදි දෙන් සැලකියයුත්තත්ය මේ කෙසේද යත්? යම්සේ ඉතානිප්‍රවූ ජරපත්සිනාල නෙම වනයෙහි මල්පිපියින සැලරුක න් දැක මාවිසින් මස්වැදලිරුකක් ලබ නලද්දේවැයිඛිතා දිවතොස් රුහින් තිලිනි තිලිනි තිම හඬුහුණුවල් නවින් ඩැහැ සපා මෙ මස් නොවෙයි රුක්හි එළුහානාවූ ඒවල්ම මස්වැදලියයි රු වටී සිතානන්හේවිද එපරිද්දෙන් ප ණ්ඩිත සෝතාවවර මහණවිසින් ශරීර සෙහ්පිවින හුඟු මතාවස්ම අසුභයකි තොතෙණ ශරීරයෙහි පිහිටි තොටසු න් එසේම අසුභයකී හුවණින් සලතා ගතයුත්තේයි [illegible] ලාභතෙයෙහි අදහ

සතියෝ මේශරීරය ශුභවශතයන් සල තා මේ ශරීරතයහි තොහතයන් මුළාවූ විහු ලාමකවූ තෘෂ්ණාවෙන් මුසපත්වූ වාහු ත්‍රිවිධ දුශ්චරිතයන් රැස්කරන් නාහු ජාති ජරා වයාධි මරණාදි සංසා ර දුකින් තොමිදෙන්නාහුය. එහෙයි න් පණ්ඩිත සෝතාවවර මහණ ජීවමා න සඤ්ඤාව අයත්වූ හෝ මළ සඤ්ඤා ව අයත්වූ හෝ ඉෂ්ටභාවතයන් තොර වූ මේ පිළිකුල් ශරීරයාතේ පිළිකුල් ස්වභාව හුවණින් සලකා බලන්නේසි මේ වදාරණ ලදුතේවැයි. මේ ශරීරය අනවරතයෙන් දුගඳ වහනයවන්නේ ශ අපවිත්‍ර මලමූත්‍ර රැසක්ම වන්නේය කසළතොඩක්හෝ වැසිකිලියක්වැනිවූ කුණපතයක්මය ප්‍රඥා නැමති ඇස් ලද් දවුන් විසින් නින්ද කටයුතුය මඤ්ඤු ඩිකයන් විසින් තෘෂ්ණාවෙන් ඇලුම් නවියුතුය අඳුන් මිනිස් සමඟින් වලඳ නා ලද්දේය නව ඔඩුමුඛයක් ඇති ම හත්වූ ව්‍රණයක් වැන්න අපවිත්‍රවූ කු ණුනද හාත්පසින් වැහිරන්නේය. ඉදින් මේ ශරීරයාතේ ඇතුල් භාගය පිටත්චිනම් එකාකාතයෙත්ම දණ්ඩක් ගෙණ බල්ලන් හා කවුඩන් වැළැක් විය යුත්නේයි එහෙයින් උත්තරි මනු ෂ්‍ය ධර්ම ලබාතනට සුදුසුවූ පණ්ඩිත ජානික සෝතාවවර මහණ විසින් ජීව මාන ශරීරයක් දැවිවයි මළ ශරීරයක් දැවිවයි යම් යම් ශරීරතයක හෝ යම් යම් අසුභ සොධ්‍යතයක හෝ අසුභා කාරය පෙණේනම් ඒ ඒ ශරීරතයෙහිම අසුභාකාරය මතාකොට සැලකිම් ව ශතයෙන් උද්ග්‍රහ නිමිත්ත උපදවා භා සප්‍රාණාස අප්‍රිණාවට පැමිණවියයුතු. තෙවන් මේසේ ලබාගත උද්ග්‍රහ නිමි හොතනි භාවිතා වඩා ප්‍රතිභාග නිමි තත උපදවා උපචාර ධ්‍යානතයෙහි සිට ඒ භාවනාවම උත්සාහතොව අප්‍රිණා

වට පැමිණවිය යුත්තේයි මෙසේ ලබා නලද ප්‍රථම ධ්‍යාන ඇති යොගාවචර මහණ ඒ ධ්‍යානයම පාදකකොට විදසුන් වඩා සියලු සංස්කාර ධර්මයන් අනිත්‍ය දුඃඛ අනාත්ම වශයෙන් සම්මර්ශනය කරන්නාහු නොබෝ කලකින් ම සියලු ආශ්‍රවයන් ගෙවා සතර මග සතර ඵලයට පැමිණෙන්නේයි.

(මෙසේ මේ දශඅශුභ කර්මස්ථාන ය පාලි වශයෙන්ද අර්ථ වශයෙන්ද විස්තරාර්ථවශයෙන්ද අවබොධකොට ඉක්බිති සුසානභූමියෙහි නුපුරුදු අශුභ නිමිති දැක්මෙන් සන්ත්‍රාස නොඋපදනා පිණිසද මේ අශුභය මෙබඳු ආකාරයෙහි අශුභ නිමිති ආකාරය උගතනා පිණිසද ඇතම් ප්‍රදෙශයෙක අශුභ නිමිත්තයන්ම නොලැබිය හැක්බැවින්ද මින්මතු දක්වනලද දශඅශුභ නිමිති රූපාකාරයසිතුයමෙන්බලා භාවනා ක්‍රමය පුහුණුකොට ඉදින් වියහි ඇත අමුසොහොන් ආදියට එළඹ ප්‍රකෘති අශුභ නිමිත්තයන් බලා භාවනා වඩා උද්ග්‍රහ ප්‍රතිභාග නිමිත්ත ඉපදවිය යුත්තේයි.)

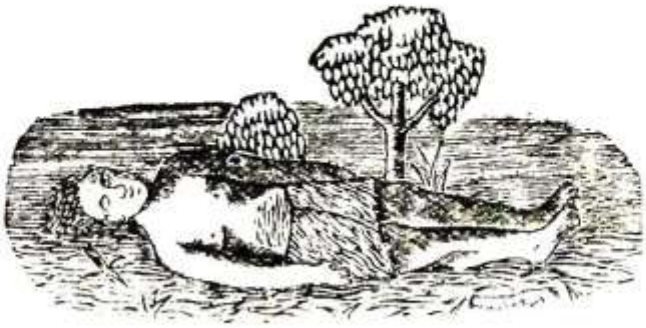
මෙතෙකින් මේ සාධුජන ප්‍රමෝදය පිණිස කරණලද

විශුද්ධිමාර්ගයෙහි සමාධිභාවනාධිකාරයෙහි

අශුභ කර්මස්ථාන නිර්දේශ නම්වූ

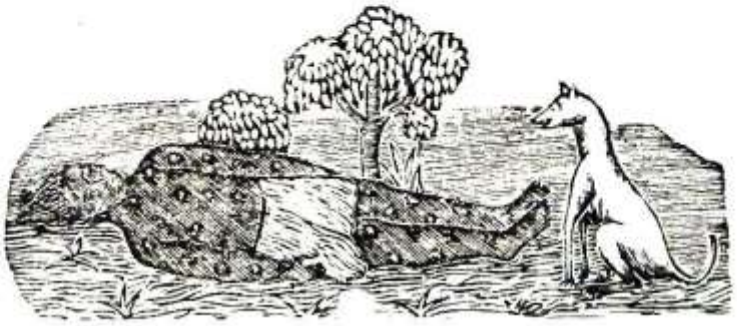
සවන පරිච්ඡේදය නියා නිමවනලදි.

—0—

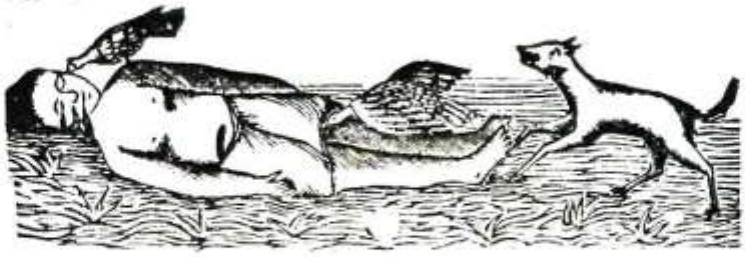
(1) මේ උඹුවාතක අගුහ කම්මසථාන රූපය-ශරීර සණ්ඨානරාගීන්ට සැපවේ.

—*—

(2) මේ විනීලක අගුහ කම්මසථාන රූපය-ශරීර වණ්ණරාගීන්ට සැපවේ.

—*—

(3) මේ විඤ්ඤාණය අතුන කම්මජරූප රූපය-ශරීර ඝණරාශීන්ට සැපවේ.

—*—

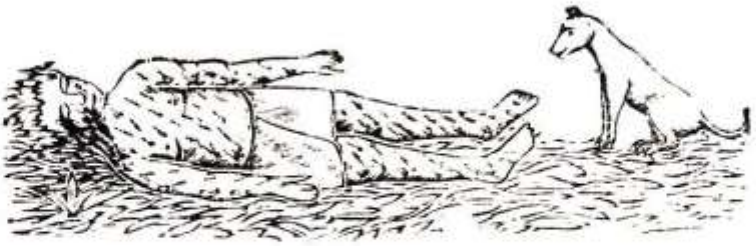
(4) මේ විඤ්ඤාණය අතුන කම්මජරූප රූපය-ශරීර ඝනභාවරාශීන්ට සැපවේ.

—*—

(5) මේ විඤ්ඤාණය අතුන කම්මජරූප රූපය ශරීර මාංසඝනරාශීන්ට සැපවේ.

—*—

(6) මේ විකිත්සකය අතුරෙන් කම්මස්ථාන රූපය හස්තපාද ලීලාරාගින්ම සැපයේ.

———— ————

(7) මේ හත් විකිත්සකය අතුරෙන් කම්මස්ථාන රූපය-ශරීරසඛ්‍යානසම්භාතයි රාගින්ම සැපයේ.

——*——

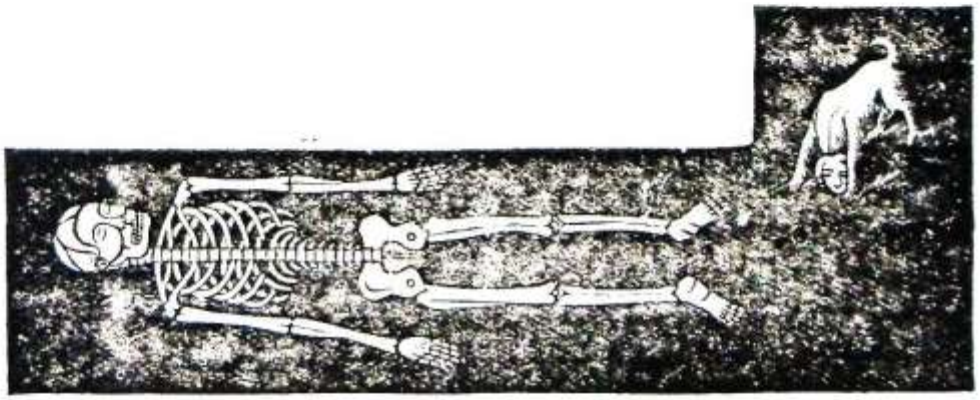
(8) මේ ලෝහිතය අතුරෙන් කම්මස්ථාන රූපය-ශරීර සොභාරාගින්ම සැපයේ.

——*——

(9) මේ පුළුවක අතුහ කෘමිසථාන රූපය-ශරීර මාංසවිරාගීන්ට සැපවේ.

—*—

(10) මේ අසථික අතුහ කෘමිසථාන රූපය-දන්තසම්පන්නිරාගීන්ට සැපවේ.

—*—

(සා †)

අසුභානන්තාරං උද්ධිඨස්සු පන ද
සසු අනුසතීසු පුනප්පුනං උප්පජ්ජ
නතො සති යෙව අනුසති පවත්තති
තබ්බහුලීකාරතඤ්ච සෙවි වා පවත්තනතා
සඞ්ඛා පබ්බජිතස්ස කුලපුත්තභාවස්ස අනු
රූපා සතිනිට්ඨි අනුසතිසඞ්ඛාතං ආ
රබ්භ උප්පජ්ජනතාහුසතී බුද්ධානුසති
නි බුද්ධගුණාරම්මණාය සතියා එත
දධිවචනං බුද්ධං ආරබ්භ උප්ප
නතාහුසතී බුද්ධානුසති සඞ්ඛාතා
නන්දි බුද්ධගුණාරම්මණාය සතියා
එතං අධිවචනං සීලං ආරබ්භ
උප්පජ්ජනතාහුසතී සීලානුසති
අඛණ්ඩතාදි සීලගුණාරම්මණාය සති
යා එතං අධිවචනං චාගං ආරබ්භ
උප්පජ්ජනතාහුසතී චාගානුසති මුත්ත
චාගතාදි චාග ගුණාරම්මණාය සතියා
එතං අධිවචනං දෙවතා ආරබ්භ
උප්පජ්ජනතා හුසතී දෙවතානුසති
දෙවතා සඤ්ඡිච්චානෙ ඨපෙත්වා අඤ්ඤ
නතො සද්ධාදිගුණාරම්මණාය සතියා
එතං අධිවචනං මරණං ආරබ්භ
උප්පජ්ජනතාහුසතී මරණ සති ඉති
ඉත්ථම්භූතලක්ඛණෙ උපයොගවචනං
අධිවචනං කෙසාදි භෙදං රූප
කායං ඝනසඤ්ඤාය කායෙ වා ගතාති කාය
ගතා ච සාසවා ච කායගතසතිලාභි ච
භාගාමෙබ්බ රසසා අමතෙන කායගත
සතිති වුච්චතා කෙසාදි කායසඞ්ඛාතා
සරීරාවයවසන්නිවෙසාකාරපඤ්ඤත්ති
සඞ්ඛාතස්ස සරීරස්ස සතියා එතං
අධිවචනං ආණාපානං ආරබ්භ
උප්පජ්ජනතාහුසති ආණාපානසති අස
සසසාය පරිග්ගහිතාකාරදීපණාය සතියා
එතං අධිවචනං උපසමං ආරබ්භ
උප්පජ්ජනතාහුසතී උපසමානුසති සං
සාරදුක්ඛූපසමාධිගමාය සතියා එතං
අධිවචනං

(ස †)

අසුභානන්තරං, අතුල කෙවලතාව
අනතුරුකොට; උද්ධිඨස්සු පන, උ
දෙසනාලද්ධ; දසසු අනුසසතීසු, දැවැ
දුරුම්වූ අනුසති කම්මට්ඨානයන් කෙ
රෙනි; පුනප්පුනං උප්පජ්ජනතා, නැ
වින නැවින උපදනාභෙයින්; සති
යෙව, සතිසොභෝ; අනුසති, අනු
සසතිනම් ("අනු අනු සති අනුසති"
යන මේ අර්ථය දක්වනුවස් භව "පුන
ප්පුනං උප්පජ්ජනතා" යි කියා මෙහි
අනු ශබ්දයානයෙන් සති ශබ්දය
අවීච්චානතර වාචකව නොවෙයි දක්
වනු පිණිස "සතියෙව අනුසති" යි
යනයි දතයුතුයි—එහෙයින් මේ අනු
ශබ්දය "පළබහති" යනාදියෙහි ප
ශබ්දයමෙන් අවීච්ඡිනතාදය හොමෙයි.
"සතුප්පාදන විජානනපජානනාදියෙහි
සා ශබ්දයමෙන් අවීච්ඡිනතරප්පවත්ත
ද නොවෙනි සතතව දක්ඛිණා පවත්තති
තබ්බාධිකාරයයි යෙව වා පවත්තනතා,
පැවැත්නයුතුහන්නිව හෝ පැවැති
නයින්; සඩා පබ්බජිතස්ස, සැදුහැ
යෙන් පැවිදිව; කුලපුත්තභාවස්ස, ආචාර
කුලපුත්තන්හව; අනුරූපා සතිනිට්ඨි. සු
දුසුවූ සතියක්හුයයි කියාද; අනුසස
ති, අනුසසනීනමෙව: බුද්ධං ආරබ්භ
උප්පජ්ජනතා ඝසසති බුද්ධානුසසති, බු
දුන් අරමුණුකොට උපන් අනුසසති
නොමෝ බුද්ධානුසසතීනමේවේ: බුද්ධ
ගුණාරම්මණාය සතියා, බුදුගුණ අර
මුණකොට ඇති සතියට; එතං, මෙ:
අධිවචනං, නමෙකි; බුද්ධං ආරබ්භ,
පෙළඳම් සතින භාවනාව ලොවුතුරා
දිව අරමුණුකොට; උප්පජ්ජනතාහුසති.
උපන් අනුසසතියෙ; බුද්ධානුසති,
[illegible]

පහානාවාදිවූ පෙ සීලං ආරබ්භ, තමාගේ ශීලය අරමුණුකොට පෙ අඛණ්ඩතාදි, නොකඩ බව ආදී පෙ චාගං ආරබ්භ, තමාගේ දාන සඞ්ඛ්‍යාත ත්‍යාගය අරමුණුකොට පෙ මුත්තචාගතාදි, මුදාහැරූ ත්‍යාග ඇති බව ආදී (නිදහස්බව වූ ත්‍යාග ඇති බව) දෙවතා ආරබ්භ, දෙවුන් අරමුණුකොට පෙ දෙවතා සක්ඛිට්ඨානෙ යපෙව්වා, දෙවුන් සාක්ෂිස්ථානයෙහි තබ; අත්තනෝ, තමාගේ; සඞ්ඝාදිගුණාරම්මණාය, ශ්‍රද්ධාදි ගුණ අරමුණුකොටඇති පෙ මරණං ආරබ්භ, මරණය අරමුණුකොට පෙ ජීවිතින්ද්‍රියපවෙජදාරම්මණාය, ජීවිතේන්ද්‍රියයාගේ හැරීම අරමුණුකොට ඇති පෙ කෙසාදි භෙදං, කෙශලොමාදී ප්‍රභෙද ඇති; රූපකායං ගතා, තමාගේ කරජකාය අරමුණුකොට පවතිනුයි; කායෙවා ගතා යි, කියනලද කායයෙහිමෙහෝ පවතිනුයි; කායගතා, කායගතාසතිම් වේ; කායනතා ච සා සතිව කායගතාසතීහි ච තතෝ වා, කායගතා වී හෝමය සතිවී හෝම නුයි "කායගතසති"යි කියයුත්තෙහි; රස්සං අනාවා, හ්‍රස්වකොට; කායගතාසතීති වුත්තා 'කායගතාසති'යි කියනලදු; කෙසාදි කායකොට්ඨාස නිමිත්තාරම්මණාය, කෙසාදිකායකොට්ඨාසයන්හි ඉපදුනු නිමිත් අරමුණුකොට ඇති; සතියා එතං අධිවචනං, සතියට මේ නමෙකි; ආණාපාණෙ ආරබ්භ, ආනාපාන ප්‍රාණවායු සයන් අරමුණුකොට; උප්පන්නානං, උපන්නාහු; ආණාපාණසති, ආණාපාණසතිනම්; අස්සාස පස්සාස නිමිත්තාරම්මණාය, ආනාපාන ප්‍රාණවායු යෙහි නිමිත් අරමුණුකොට ඇති; සතියා එතං අධිවචනං, සතියට මේ නමෙකි; උපසම, සම්පයොගාරෙප ගමය (නිර්වාණය යන අර්ථයි) පෙ සබ්බදුක්ඛූපසමාරම්මණාය, සම්දුඃඛාපශාන්තය අරමුණුකොට ඇති පෙ

(භා †)

දශ අශුභ කර්මස්ථානයට අනතුරු නොව උදෙසනලද දශ අනුස්සතීන් කර්මස්ථානයෙහි විස්තර පෙනෙන් පටන් දක්වනුලැබේ. හේ කෙසේද යත්? නැත නැවත උපදනා අයුරු යෙන් සිහිකරම අනුස්සතිනම් වන්නේය නොහොත් පැවැත්මය යුතු නන්නිපැවතී හෙයිනුදු සැදුහැයෙන් පැවිදිවූ ආචාර කුලපුත්‍රයෙක්හට සුදුසුවූ සමානිය යන අර්ථයෙහුදු අනුස්සතියි නම්වන්නේයි. යම් ගුණ සමූහයක් නිසා හඳුන්නු කෙරෙනි බුඩ යන උදෙසනි නාමය වේද නව පෙදෙනි සඞ්ඛ්‍යාත ඒ බුදුන්ගේ ගුණ සමූහය අරභයා උපන් සතිය බුද්ධානුස්සතියි භාවනා නම බුදුගුණ අරමුණුකොට පවත්නා සතියට මේ නම් වන්නේයි. සෝවාන් සකදාගාමි අනාගාමී අර්හත් යන සතරමග සතරඵල නිර්වාණ පයතීසි සඞ්ඛ්‍යාත දශවිධ ධර්මයාගේ ගුණ සමූහය අරභයා පැවැත්ම සතිය ධම්මානුස්සතිභාවනා නම මෙහි වදාළ නිර්වාණ ධර්මය මෙතෙම කර්මස්ථානයෙන් මිතු උපශමානුස්සතියෙහි පවත්නේනම්වූ ධර්මාඞ්ගාදි සාමාන්‍ය හෙයින් සංඛාරඵල සහ සඞ්ඝ පෙදෙනි සඞ්ග්‍රහ කරණලදබැවින් ධර්මානුස්සතිකර්මස්ථානයෙහි ඒ නිර්වාණ ධර්මයද ඇතුළත්කළහයි දතයුතු. සවාකාවාත තාදි සපෙදෙනි සඞ්ඝගුණ සමූහය අරමුණුකොට පවත්නා සතියට ඒ නම්වන්නේයි. අනවයවිසුද්ධිලබා මහා සඞ්ඝරත්නය අරභයා උපන් සතිය සඞ්ඝානුස්සතිභාවනාවෝ වූ

නිප්පභතාදි නවපෙදෙනි සඩ්ඛාතිත ඨිඩ්ඩාදුක්ඛය අරමුණුකොට පවත්නා ඤාණයට මේ නම්වන්නේයි. තමන්ගේ සිල්ලය අරභයා උපන් සිතිය සිලානුසතියි හාවනා නම් අඛණ්ඩතාදී සිල් ගුණය අරමුණුකොට පවත්නා සිතියට මේ නම්වන්නේයි. තමාගේ දුනාඩ්ගය සය සඩ්ඛ්‍යාත භ්‍යානි ඛව අරබ්‍යා උපන් සිතිය භ්‍යානානුසතියි හාවනා නම බොලුම්පත නොවැහෙන දීඝ බිඳක්සේ දුන්දෙයෙනි හැවත ඇල්ලීම් නොකරණබැව් සඩ්ඛ්‍යාත ත්‍යාගානුභාගය අරමුණුකොට පවත්නා සිතියට මේ නම්වන්නේයි.

දෙවියන් අරභයා උපන් සිතිය දෙවතානුසතියි හාවනා නම් දෙවියන් සාක්ෂියෙන්නෙයි තමා හවාගේ ශ්‍රද්ධාදි ගුණය අරමුණුකොට පවත්නා සිතියට මේ නම් වන්නේයි. මරණය අරභයා උපන් සිතිය මරණානුසතියි හාවනා නම් ජීවිතෙන්දිය සිඳීම අරමුණුකොට පවත්නා සිතියට මේ නම්වන්නේයි. නිසකේ ලොව කිසි දන්ත් ආදී ප්‍රභෙද ඇත්තාවූ දෙතිස්කුණපයෙන් පිරුණාවූ හුනුශ්‍රාණීන දෙතින් නිපන් තමාගේ රූපකාය අරමුණුකොට පවත්නාවූ හෝ රූපකායෙනි පවත්නාවූ හෝ සත්වනිය හායගත සතියයි කියන්නේ හුන්සිත්තාභාවෙයි. මේ හා සතානුසතියයි කියනලද්දේයි. නිස මෙත් ආදිවූ දෙතිස් කුණපභාවනාවෙහි සෙසු ප්‍රතිකූලහාව සඩ්ඛ්‍යාත නිමිත්ත අරමුණුකොට පවත්නා සතියට මේ නම්වන්නේයි. ආනාපාන ස්මෘතිය සත් අවුදා උපන්සිතිය ආනාපානසති නම මෙලොත නමෙහි ආනාපානසති භාවනාව අරමුණුකොට පවත්නා සතියට මේ නම්වන්නේයි. නිදහස් සතර ඉරියව්හි ප්‍රවෘත්තියන් සම්පජඤ්ඤයෙන් උපන් සිතිය සම්පජඤ්ඤ පබ්බය නම් වේ. නිසකේ ලොව කිසි දන්ත් ආදී ප්‍රභෙද ඇත්තාවූ දෙතිස් කුණපයෙන් පිරුණාවූ හුනුශ්‍රාණීන දෙතින් නිපන් තමාගේ රූපකාය අරමුණුකොට පවත්නාවූ හෝ රූපකායෙනි පවත්නාවූ හෝ සත්වනිය හායගත සතියයි කියන්නේ හුන්සිත්තාභාවෙයි. මේ හා සතානුසතියයි කියනලද්දේයි. නිස මෙත් ආදිවූ දෙතිස් කුණපභාවනාවෙහි සෙසු ප්‍රතිකූලහාව සඩ්ඛ්‍යාත නිමිත්ත අරමුණුකොට පවත්නා සතියට මේ නම්වන්නේයි. ආනාපාන ස්මෘතිය සත් අවුදා උපන්සිතිය ආනාපානසති නම මෙලොත නමෙහි ආනාපානසති භාවනාව අරමුණුකොට පවත්නා සතියට මේ නම්වන්නේයි. නිදහස් සතර ඉරියව්හි ප්‍රවෘත්තියන් සම්පජඤ්ඤයෙන් උපන් සිතිය සම්පජඤ්ඤ පබ්බය නම් වේ. නිසකේ ලොව කිසි දන්ත් ආදී ප්‍රභෙද ඇත්තාවූ දෙතිස් කුණපයෙන් පිරුණාවූ හුනුශ්‍රාණීන දෙතින් නිපන් තමාගේ රූපකාය අරමුණුකොට පවත්නාවූ හෝ රූපකායෙනි පවත්නාවූ හෝ සත්වනිය හායගත සතියයි කියන්නේ හුන්සිත්තාභාවෙයි. මේ හා සතානුසතියයි කියනලද්දේයි. නිස මෙත් ආදිවූ දෙතිස් කුණපභාවනාවෙහි සෙසු ප්‍රතිකූලහාව සඩ්ඛ්‍යාත නිමිත්ත අරමුණුකොට පවත්නා සතියට මේ නම්වන්නේයි. ආනාපාන ස්මෘතිය සත් අවුදා උපන්සිතිය ආනාපානසති නම මෙලොත නමෙහි ආනාපානසති භාවනාව අරමුණුකොට පවත්නා සතියට මේ නම්වන්නේයි. නිදහස් සතර ඉරියව්හි ප්‍රවෘත්තියන් සම්පජඤ්ඤයෙන් උපන් සිතිය සම්පජඤ්ඤ පබ්බය නම් වේ.

(සා ‡)

ඉති ඉමාසු දසසු අනුස්සතීසු බුද්ධානුස්සතිං තාව භාවෙතු නාමෙන අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්නාගතෙන යොගිනා පතිරූපෙ සෙනාසනෙ රහොගතෙන පතිසල්ලීනෙන ඉති පි සො භගවා අරහං සම්මා සම්බුද්ධො විජ්ජාචරණ සම්පන්නො සුගතො ලොකවිදූ අනුත්තරො පුරිසදම්ම සාරථි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා ති එවං බුද්ධගුණෙ හදයතො ගුණානුස්සරිතබ්බා හදයං අනුස්සරණාකාරෙ සො භගවා ඉතිපි අරහං ඉතිපි සම්මාසම්බුද්ධො පෙ ඉතිපි භගවාති අනුස්සරති ඉමිනාපි ඉමිනාව කාරණෙනාති මුඛතා හොති. තතුත්තරි ආරක්ඛාත්‍ථා අරියානං අරහන්තාදීනං අරහත්තාදි පවෙසාදීනං අරහත්තා පාපකරණෙ රහා භාවාති ඉමෙනි නාවකාරණෙනි සො භගවා අරහන්ති අනුස්සරති ආරක්ඛානි සෙ සබ්බ කිලෙසෙහි ති සුවිදූරවිදූරෙ ඨිතො මිලෙහාන සංසග්ගං කිලෙසාරීනං විධංසිතත්තාති ආරක්ඛත්තා අරහං.

රහා හතෙනා අරියා නාම
යායං සෙනා සමිඩ්ධිනා
අසංසයිනිව ඉදුමෙනි
භාවෙථා නෙතාරහං මුනිනා.

තෙව තෙන කිලෙසාරයා ඉදුනා
ත හතානි අරීනාතත

සත්තා රාගාදි සඩ්ඛාතා
සදෙවම්හි ජගම්හා තා
පාකටතා සබ්බථාපා තාදුසා
ඛාසවා පි ජුවිජා

(සෑ)

ඉති ඉමාසු දසසු අනුස්සතීසු, මේ සේ මේ දස අනුස්සතීන් භෙරෙනි; බුද්ධානුස්සතිං භාවෙතු කාමෙන, බුද්ධානුසි ඛවනු කැමතිවූ; අවෙච්චප්පසාදසම්භානාභතෙන, බුඩ ගුණයන් යථාසභාව වශයෙන් දැන උපන් අචල ප්‍රසාදයෙන් යුක්තවූ; යොකිඤ්චා, යොගිනි ඒසින්; පනිරූපෙ සෙනාසනෙ (යථොක්ත අෂ්ටාදශ දොෂවර්ජිත) පසනින්යුත් සෙනස්තෙනි; රහොගතෙන, රහස් ගියාවූ (මෙසින් කාය විවෙකය කීවෙත්) පටිසල්ලීනෙන, පිටත්හි පෘථග්ජනාරම්මණෙන් වළකා කවටහනින් සංග්‍රහවූවූ (ඇලුනාවූසින් ඇත්තහු විසින්ය) ඉතිපි, මේ කරුණෙනුදු; සෝ භගවා, ඒ භගවත්තෙමේ; අරහං, රහත (කෙලෙසුන් කෙරෙන් දුරුබැව්නුදු; කෙලෙසුන් නැසූ බැව්නුදු සංසාර චක්‍රයෙහි අර කැපූබැව්නුදු ප්‍රත්‍යයාදීන්ට අගතෙසි නුදු පව්කිරීමෙහි රහසක් නැතිබැව්නුදු යන මෙතෙක් කාරණයෙන් රහ සය අජීඩි) සම්මා, මනාකොට; සං, තමාවිසින්ම; බුද්ධා, සච්ඡිකයභාදත්තේය; විජ්ජාචරණ සම්පන්නා, අෂ්ටවිද්‍යාවෙන්හා පඤ්චදශ්වරණ ධර්මයෙන් සම්පන්නය; සුගතො (සොභන ගමන් ඇතිබැව්නුදු සුන්දර යථා නයට ගියබැව්නුදු මනාකොට ගිය බැව්නුදු මනාවූ තෙපුල් ඇතිබැව්නුදු) සුගතය; ලොකවිදූ (ඓශ්වර්යකාරයෙන් දන්නාලද ලොක ඇතිසේසින්) ලොකවිදූය; අනුත්තරෙ පුරිසදම්ම සාරථි (නමහව වැඩහෙණෙ කැත් නැතිබැව්න් පුරුෂදම්‍යයන් විනයකරණහෙයින්ද) අනුත්තරා පුරිසදම්ම සාරථිය; සත්ථා දෙවමනුස්සානං (දෘෂ්ටධාර්මික සාම්පරායික යන උභයාර්ථයෙන්) යථාභිරුචියෙන් දෙව් මිනිස්හට අනුශාසනා කරණ හෙයින් ශාස්තෘය; බුද්ධා, සියලු ඥෙය ධර්මයන් කෙරෙන්; ආරකාහි, දුරුයි; සුවිදූර විදූරෙ සිතෙ, මහාවිව දුරවින් වඩා දුරුයි ("සුවිදූ විදූරහාරෙනෙව විදූ රෙහි අඤ්ඤෙ" යනු ටීකාවෙහි—ඒ නෙ ලුසුන්කෙරෙන් දුරුබව අවකාශ විසින් මහාවෙයි මාහිමයෙන් දතිණ හෙයිනැයි දක්වා පිණිස "මහොහන" යනාදි කීහු) මහොහන, ආයසි මානීයන්; සවාසනානං කිලෙසානං, නාසනාදෙතු සතින හෙලුශයන්ගේ; විඛ ඛිනත්තාති, නසනලද බව හෙතු

නොවගණයයි; ආරකත්තා අරහං, දුරුහෙයින් රහත්තම්බී (හතවත්හු තමා සවාසනා පොලඟයන්ගේ ප්‍රහාණය අනිකත්හු විසින් නොකොටනා සිබැවින් භගවත්හුගේ අභින්නිය අනුත්හා අසාධාරණයයි දතයුතු-ඉති වාසනානම් නොමේ කවරයත්? පැහැ කෙලෙසුන් ඇත්තහුගේද කෙලෙසුත් නොපැහැවිහුගේ ප්‍රයෝගවැ තිබූ ප්‍රයෝගයට හෙතුව කෙලෙසුන් විසින් පිනිටුවනලද සාවිජ්ජ විශෙෂයයි මෙම කිහ ටීකාවෙහි "නාපනා යං වාසනා නාම පහීණ කිලෙසසසාපි අප්පහීණ කිලෙසසස පයොග සදිස පයොග හෙතු භූතා සිලෙස නිහි තා සාවජ්ජිය විසෙසො ආයස්මතො පිලින්දිවච්ඡස්ස වසල සමුදාචාර නි මිත්තං හිය" යි ආරකාසි යි කල්හි කෙලෙසුත් කෙරෙන්යයි යන අර්ථය කෙසේ ලැබේදයත්? සාමාන්‍ය චෝද නාවකල කල්හි විශෙෂයයි නොසි පිහාහෙයින්ද විශෙෂාර්ථින් විසින් විශෙෂය අනුප්‍රයොජිතව්‍යහෙයින්ද "ආරකාසාහොන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා" යනාදී සූත්‍රපදයන් උදාහරණ කවියුතු "ආරකා" යනමෙහි ආකාර යට නුශවද කකාරයට හකාරද අනු ස්වාරද නොට නිරුත්තිනයයින් "අර හා" යි පදසිදි දතයුතු හියනලද අර්ථ යම සුබූහණය පිණිස "සො භගවා ආරකා නාම" යි ගාථා බන්ධනයෙන් තිබූ සෙයා, සම්මාසම්බුදුගේ; යෙන අස මඤ්ඤිතා, යම්කිහුගේ හා අසමාහිතබව වේදී (අසහවෘත්‍යාසවේදී) හතා, ඒ හෙයින්; සෙ, හෙතෙම; ආරකාහාවේ, දුරුවම්; නාථෝ, නාථතෙම; දෙසෙසි, දෙසුවාහු හා, අසමඤ්ඤිව, සම්මාසම්බුදුම නොවෙයි; තෙන, ඒහෙයින්; අරහං මේතා, රහත්තම්මෙයි දත්තාලදි: අනෙන, මෙහුව විසින්; මෙ කිලේසාරයෝ, ඒ හෙලෙස් නැමති සතුරෝ; මඝහන හතාති, විසින් නස නලද්දාහුවයි; අරිහං, සතුරන; හතත්තාවා, නැසුබැවින්ද; අරහං, රහත්තම්; යසමා, යම්හෙයකින්; රුහාදි සඞ්ඛාතා සබ්බෙපි අරයෝ, රුහාදි සඞ්ඛ්‍යාතවූ සියලු සතුරෝ; නාථෙන, නාථයා විසින්; පකාසසථෙන, ප්‍රකාශ නැමති බඩිනයෙන්; හතා, නසනලද නුද; හසමාපි, එහෙයින්ද; අරහං මතො, රහතැයි දන්නාලදි.

(භා. ‡)

මෙසේ දක්වනලද මේ දශ අනුස්මෘතීන් අතුරෙන් පළමුකොට බුඬානුස්මෘති භාවනාව වඩනු කැමතිවූ බුඬගුණ සමූහය තමාහා ආරබ්ධයෙන් දැනීමෙන් උපන් අචල ප්‍රසාදයෙන් යුක්තවූ යොගාවචර මනුෂ්‍ය විසින් යට දන්වනලද අෂ්ටාදශ ලක්ෂණයන්ගෙන් යුරුවූ පරිච්ඡේදයෙන් යුක්තවූ සෙනාසනයෙහි හුදකලාව හිඳ පිවත අරමුණෙහි පැවැත්ත නොදී කෂ්ණසන්තතියෙහි ඇලුනු සිත් ඇතිව යම් ලොකෝත්තරයෙක් හෙයින් සම්මාසම්බුදුරුම් පුරා සකලක්ලෙශයන් බිඳ නිරුත්තරවූ සම්‍යක් සම්බොධියට පැමිණි සේක්ද දෙවියන්ට අතිදෙවිවූයේද බ්‍රහ්මයන්ට අතිබ්‍රහ්මවූයේද ලොකනායකවූයේද භාග්‍යවන්හාදී කාරණයෙන් දෙවියන් සහිත ලොහෙයහි භාග්‍යවානයයි පහළවූ කීර්තිඝොෂා ඇත්තේද ඒ භාග්‍යවන් තෙමේ කෙලෙසුන් නැසුබැවිනුදු සංසාර චක්‍රයෙහි අංශාදුබැවිනුදු ප්‍රත්‍යයාදීන්ට සුදුසු හෙයිනුදු රහසින්හෝ පව් නොකරණබැවිදුදු යන කරුණෙන් රහත්තම් වන්හේත් දැහැයෙන් රහත්තම් වන්හේත් ඒ අනන්‍ය ප්‍රතිඝෝසිතවූ ලෝකෝත්තර ගුණයන්ගෙන් සතාය දුටු පුද්ගල

අතවිස්සමෙන්‍ය පසළොස්වරණ ධ
මියෙන් ශ්‍රාවකසේඛ යහපත් ගමින්
ඇතිවැඩුනුදු සුන්දරව නිවීණයෝ
නියවැඩුනුදු පෙර බුදුවරයන්වෙන්
ආර්‍ය අඩවැසිකම මානිඳුයන් මෙනා
කොව යියබැඳුනුදු මිනා තෙපුල් ඇ
තිබවිනුදු සුගතොවදනසේකා සවී
කාරයන් දන්නාලද ලොකා ඇත්
බැවින් ලොකවිදූනම්වනසේකා නම
භව වැඩතෙනෙකුත් නැතිබැවිනුදු
අතුල්වල් ආදී වසි පරිදෙසින් නික්ම
වන නොසිනුදු අනුත්තාර පුරුෂදම්ය
සාරථිනම්වසසේකා දුෂ්ඨධාර්මික සා
මපරාසික උතහාරියෙන් සුදුසු පරිදි
දෙන් දෙව්මිනිසුන්ට අනු ශාසනාතර
ණතෙයින් ශාස්තෘනම්වනසේකා සිය
ලු ශෙෂත්වඩිය කරතලා මලක නත්‍ය
යෙන් දුන වදුරුන නි බුඩනම්වන
සේ ඇ භාග්‍යවන්පවාදී ගුණයෙන්
සුයුතුනයින් භාගවන්නම්වනසේකා
සි මෙසේ භාග්‍යවත් බුදුහුගේ ගුණ
සමූහය සිතිනාඋන්නේයි. එනි මේ
බුඩානුසෘතිය සිතිකරණ අයාන වේ
ර මහණ විසින් ලී භාග්‍යවත් තෙවේ
මේ කාරණයෙනුදු අනිත්‍යම මේ කා
රණයෙනුදු සැපක් නිවුණි නැයි
සනාදී සු යෙන් නැවතෙදෙනි සඩිගා
තින ගුණ සමූහය සිතිකරන්නේවේද
ඒ සතියිරිව බුඩානුසෘති භාවිතා
නම් වන්නේයි. ඒ නව අරහාදී බුදු
ගුණයන් අනුවෙන් පැතිරුනාව සෙ
සේ අතින්නම් ගුණයෙහි සුසතාවින
සේක්දයන්? කොලුපුන් යොවේන්
දුරුවූයෙයින්ද නෙලෙන් සඩුරුන්නා
සංසාර චකුයෙහි අරනැසුනයින්ද
ප්‍රත්‍යයාදීන් සිදිම්ව සුදුසු නොවන්ද
රහස්හුදෙ පව් නොකරණනයින්ද
සති දෙනෙක් සාරණ්‍යයෙහි භාග්‍ය
වන්තයේ අයින්නම් වන්නේයයි
සිතිනවුන්වන්ය. ඒ සේසේනැති. ඒ

හාග්‍යවතුන්වහන්සේ යම්තැ සැදැ
ලෙලැහැන්කෙනෙරෙහි දුර පුදුම ව
හාතොබෝ දුරවින් විසිදා දැහැත්සේ
ඒ කොළඹුන් යොදරුන් දුරදීම් ව
හාති අධිකාශ්‍ර විශ්වාසී සුවාසය
පොහොසි සෙවිනේ සහාසනාලිඹුවා
නාම අතින් යන සඩරුනාසියුරුසයන්
විසහාදෙන සනිත පොලසයන් සැබ
වෙන් දුරුවූයෙයින් දයිවතාවිය
සේත මෙයි විහාති සොලසවසාහා
නම කුඩුවිසි දවස් ඇදි සුසඩ
පන් ආදියෙනි කුණුවස් දැවැන්තදු
ගදි පවත්නාසේක්හුන් පුසිණ සොදුය
ඇසහාතවිද අයසින් සහල්ය ඇත්
තෙකුගේ නාසවාක් පුරුෂ ඇ
නාසවාක් පුරුෂ නයට තෙකුට සා
ලෙසුන විසින් විනිවුවි ගල්ය පුරිස
විරෙසෂසසාරවත්පොසි. ආයුස්සාවු
විසිදුදිවිසුනම් පොදුවේසාහා
හාරවිග සාරවලයට සැසිදු සොහ
රුනත් සවියෙනි පවිදු තෙලෙසුන්
නේ විසහා සඩිඛ්‍යාව නාමිහා
යෙන්වේගාල්ලවා යෙන් විසිසුවා
විහාවනෙලෙසි සිසල්ල සහාතා
සියලු තෙලෙසුන් නාසල්ලුවිදී
කෙලෙශවාසනාවේ සොහොනාල්ලුවිසි
නාණවතුන්වහාවේ සොහොනාල්ලුවිසි
මුලසෙනි සැසිදු වී වේ සහා සහාසි
සියලු තෙලෙසුන් විනාසනාවේ සහා
තෙසිගේ හාගසවන්තුන්ගේ සසිරෙහි
සෙස්සන්ගෙ දුරින්වේසාවේ සහා
නොවන්වන්සනි දුසාවු සෙසි
නි ආර්ය සි සි වේ සහාවේ සහා
සුන්සෙවේ දුරුවුසාසි සහාසි
සොසේ ලබා සන්ධාන්සුවේ
මෙනි ආර්සහාසෙසහාසාවේ
අනුසලා සිටිවේ සහාසි
බිහින් ලාමින අනුසල සහාසි
දුරුවුසාසි සහා අවේ

ආකාරයට හුගවද කතාරතුව හකාරද අනුනාසික සඤ්ඤාත බිඳුවද කොට නිරුත්තිනි නුවයෙන් "අරහං"යි පද සිඩිය වන්නෙයි. ඉන්ඛිත් එම අර්ථය ගාථාමෙහුදු මෙසේ දතයුතු. භාග්‍ය වන්හුගේ රාගාදී කෙලසයෙයින් යුක්ත නවු කිඹිසම් පැවැත්තෙමන් නැතිනොසි නුදු ඒ භාග්‍යවතුතෙමේ අනිත්‍යතාදී වන්නේය. සම්සේ ලොක ස්‍රේෂ්ඨතෙම ඉතලෙසුන් හා යුක්ත නුවූයේද ඒ හෙයිනුදු අනිත්‍යතාදිවන්නේයයි දත යුත්තෙයි. තුන්වෙනි අර්ථයෙකි තම හට අත්‍යර්ථයතහෙයින් සතුරන්ට බදුවූ රාගාදී කෙලසයන් දෙහා ග්‍ය වන්හු විසින් මාඝාතයෙන් නසා ලදහෙයින්ද "අරීනං හතත්තා"යි නි යැතු තන්හි නිරුක්ති නයින් ලොපාදියකොට "අරහං"යි සිඩිකරලදදේ යි. යම්හෙයකින් රාග වෙෂ මොහ සඤ්ඤාතවූ සියලු සතුරෝ ඒ ලොක ශ්‍රේෂ්ඨයා විසින් ප්‍රඥ නැමැති කඩු වෙන් කපා හැර නසනලද්දාහුද ඒ හෙයිනුදු අනිත්‍යාදි වන්නේයයි දත යුත්තෙයි.

(සා ¶)

යඤ්චඛ්වතං අවිජ්ජා භවතණ්හා මය නානි පුඤ්ඤාදී අභිසඞ්ඛාරාං ජරා මරණහෙතුං ආසව සමුදයමයන අනෙකාදීන විඝාතිවා, නිහවරථේ සමා යෝජිතං අනාදි කාලප්පවත්තං සංසා රචක්‍රහං භාසසා නොන බොධිමණ්ඩ විරියපාදෙනි සිල පඨවියං පතිට්ඨාය සඬ්ඛ තපෙජන කාමච්ඡන්දාදිකතරං කුණ ඵරසුං ගහෙත්වා සබ්බ අරා කතානි අරානං භවභාවාපු අරහං අඵඨා සං සා චක්‍රනෙමි නාභිමණ්ඩලහං සංසාර චක්‍රං වුළඳනි හසසා ච අවිජ්ජා නාභි මූලතණ්හා ජරාමරණං නෙමි පරිධියොසා සංඛාරා සෙසා දස නිධිවා අරා අවිජ්ජා මූලතණ්හා ජරා මරණං පරියන්තා තණ්හා [illegible] අඤ්ඤාදිසු අඤ්ඤාසු අවිජ්ජා කාමභවෙ ච අවිජ්ජා කාම භවේ සඬ්ඛාරානං පච්චයියතොනි රූ පභවෙ [illegible] අරූප භවේ අවි ජ්ජා අරූපභවේ සඬ්ඛාරානං පච්චයෝ හොති [illegible] කාමභවේ සඬ්ඛාරා නාම භවෙ පටිසන්ධි විඤ්ඤාණස්ස පච්චයා නොනනි එසනයෝ ඉතරෙසු [illegible] භා මභවේ පටිසන්ධි විඤ්ඤාණං කාමභ වෙ නාමරූපස්ස පච්චයෝ නොනි තථා රූපභවේ අරූපභවේ නාමසෙස ව පච්චයෝ හොති [illegible] කාමභවේ නා මරූපං කාමභවෙ සළායතනස්ස පච්ච යෝ හොනි රූපභවේ නාමරූපං රූප භවෙ නිණණං ආයතනානං පච්චයෝ හොති අරූපභවේ නාමං අරූපභවේ එකස්සායතනස්ස පච්චයෝ හොති [illegible]

(සෑ ¶)

("යඤ්චඛ්වතං සංසාරවක්‍රතං"යි සම්බන්ධ කරණු - රථ වක්‍රයට නාභිය මෙන් ඇතුළත්හිදු පවත්නිදු සිටියාවූ අවිද්‍යා භවතෘෂ්ණාවය මූලවසවිහුයි "අවිජ්ජාභවතණ්හායනාභි"යි කීහු- අන්‍ය භවතෘෂ්ණා දෙකින් කරණලද නාභි ඇතිය යන අර්ථයි) නාභි, නැබ හා නිමිසම්බන්ධව සිටිනා අරමැනිසෙ ඝින් පහත්‍යය ඵලවූ අවිද්‍යා තෘෂ්ණා ජරාමරණයන්හා පුණ්‍යාදී අභිසඞ්ඛා රයෝ සම්බන්ධයෝහුයි "පුඤ්ඤාදී අ භිසඞ්ඛාරාරං"යි කීහු—ඒනි භවයෙ හි පයමි ආභාබැමින් ජරාමරණවිය පූ කවහුයි හෙතීන්ද්‍රියනොට "ජරා මරණහෙතූ"යි කීහු—ජරාමරණ නැම හි නිමිත්තලද්දා ඇති යන අර්ථයි—යම් සේ සංසාරචක්‍රයෙහි රථචක්‍ර ප්‍රවෘත්තිය ට ආසව සමුදයසම්භවවේහුයි "ආස ව සමුදයමයෙන අනෙකාදීන විඝාතිවා" යි කීහු ආසවයන්ගේ අවිද්‍යාදීන්ට කාර ණභූතයින් ආසව සමුදයනම් දැක්

එසේකෙසිත්ම කියූ "ආසවසමුදයා අවිජ්ජා සමුදයෝ"යි ආසවසමුදයමය වූ අකුරයෙන් විද යන අර්ථයි) නිගම රථේ, විපාක නාමරූප ප්‍රභේද ත්‍රිභව සඞ්ඛ්‍යාත රථයෙහි; සමායෝජිතං, යොදනලද ("අභිනතෝ පච්චයෙ සම්මං සබ්බසෝ වා ආදිතෝ පට්ඨාය යොජිතං" යන අර්ථයි) අනාදිකාලප්පවත්තං, ආදි රහිත කාලයෙහි ප්‍රවෘත්තවූ; යෙකේවනං සංසාරචක්කං, යම් මේ සංසාර චක්‍රයෙක් ඇද්ද ("ඛන්ධානං පටිපාටි—ධාතු ආයතනානඤ්ච—අඤ්ඤාවිහිතානං වත්තමානානං—සංසාරොති පවුච්චති"යි කී සංසාරයම සංසාරචක්‍ර නම්) නසා, ඒ සංසාර චක්‍රයාගේ (අරා යතුහා යොදනු) නෙන, ඒ භගවත්හුවිසින්; බොධිමණ්ඩ, බෝමැඩ (බොධිසඞ්ඛ්‍යාත ඝනුණයාගේ මණ්ඩභාවයට ප්‍රාප්තස්ථානයෙහි යන අර්ථයි) විරියපාදෙහි, වීර්‍යපාදයෙන් (සංකෙලෙස ව්‍යවදාන පාසඞ්කවූ සනහිරුම්හන සනහිසෙඛ්ඛ්‍යපණ කෘත්‍ය ඇතිබැවින් විධාප්‍රභාතාවූ තමාගේ වීර්‍යසඞ්ඛ්‍යාත පාදයෙහි'ය යන අර්ථයි) සිලපඨවියං, ශීල පෘථිවියෙහි (ප්‍රතිෂ්ඨාභූමියෙන් ශීලයම පෘථිවිනම් වේ) පතිට්ඨාය (සම්පාදනවශයෙන්) පිනිවා; සඞ්ඛාතෙන, ශ්‍රද්ධා නැමති අනින් (අනවද්‍ය ධර්මඝනය කරණහෙයින් ශ්‍රද්ධාවම හසුනනම්) කම්මකිලෙසකරං (කායකර්මාදිභෙද ඇති) සියලු කර්මක්ලේශකරන්නාවූ; ඝනුණ එරපුා ගහෙත්වා, (සමාධිශීලායෙහි මුව හත් තබනලද) මාගීඝුන පරපුවහෙණ; සබ්බෙ අරා, සර්වෝඝාත යම්රූප සියලු අරයෝ; හතානි, නසනලදහු හුයි; අරානං හතහතානි පි අරහං, සසර සඟ දුවි නැසුහෙයින්ද රහත් නම් වේ; අථවා, නොහොත්; සංසාර චක්‍රානනි, සංසාර චක්‍රයයි; අහමේත තඤ්ච සංසාරචක්කං වුච්චති, නොදුන් නාලද අක්ෂෙහි සසරවට කියනුලැබේ; තසසා, ඒ සංසාරචක්‍රයාගේ; අවිජ්ජා, අවිද්‍යානොමෝ; නාභි, නැබ නම්; මූලකත්තා, මූල්කෙනින්; ජරාමරණං, ජරාමරණදෙන; නෙමි, නිවිලලු නම්; පරියොසානත්තා, කෙළවරකෙනින්; සෙසා දසඛ්බිධා අරා, සංඛාරයන් ආදිකොට ඇති සෙසු ධර්මයෝ දසදෙන දැවිනම් පෙත්(කු මක්හෙයින්ද යත්?) අවිද්‍යාමූල කාරණා, අවිද්‍යාව මූල්කෙනින; ජරාමරණ පරියන්තභූතා, ජරාමරණයන් කෙළවරකොට ඇතිබැවිනි (නාභිවූ අවිද්‍යාව නාදනිඹුලලුවූ ජරාමරණාදි සඞ්ඛ්‍යා හෙයින යනුහාවයි) නසා, ඒ ධර්මයන් කෙරෙහි (තත්ප්‍රතිවිජ්ඣාදක ඥානය අවිද්‍යානම් මේනි දුඃඛනම් දුඃඛසමුදය සත්‍යයයි හේ නාඅභවාදි වශයෙන් තුන්පරිද්දෙනින් බිඳ තත්ප්‍රතිවිජ්ඣාදන අවිද්‍යාවද අවිද්‍යාව ප්‍රත්‍යයනොට ඇති භවත්‍රයෙහි සංඛාරාදින්ද විඤ්ඤාණ ලින් දත්වන්නාහු "කාමභවෙ අවිජ්ජා" යනාදි කියූ-කාමභවයෙහි අවිද්‍යාය යනු කාමභවයෙහි ආදීනව ප්‍රතිවිඣාදකවූ අවිද්‍යානොමෝ-රූපභවෙ අවිජ්ජා යනුයෙහිදු මෙම නයයි) කාමභවෙ සඞ්ඛාරානං, කාමභූමි පර්‍යාපන්න සංඛාරයන්ට (කාමභවයෙහි නිෂ්පාදනීය සංඛාරයන් හෝ කාමභවොපපත්ති නිර්වර්තක සංඛාරයන්ද යන අර්ථයි) පච්චයොනොති (ප්‍රණ්‍යාභි සංඛාරයන්ට ආලම්බණ ප්‍රත්‍යයෙනුදු උපනිශ්‍රය ප්‍රත්‍යයෙනුදු දෙපරිද්දෙන් ප්‍රත්‍යය වෙයි අපුණ්‍යාභි සංඛාරයන් කෙරෙහි සහජාත යන්ට සහජාත වශයෙන් අසහජාත යන්ට අනන්තර සමනන්තරාදිවිශෙෂ

න් අනන්තරය හට වනාහි ආලම්බනවශයෙනුදු උපනිශ්‍රයවශයෙනුදු) ප්‍රත්‍යය වේ—පෙ—අරූපභවෙ සඞ්ඛාරානං, ආනඤ්ජාභි සඞ්ඛාරයන්ට, පච්චයො හොති(උපනිශ්‍රය වශයෙන් ම)ප්‍රත්‍යය වේ(මෙහි ඒයතර ද්‍රුනිත්‍ය සම්භූතපාද නිද්දෙශයෙහි පාළිවේනුයි මෙන් ඒයතරකරණු නොලැබෙයි)කාමභවෙ සඞ්ඛාරා, කාමභවයෙහි සංඛාරයෝ; කාමභවෙ පරිසන්ධිවිඤ්ඤාණස්ස, කාමභවයෙහි ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණයට, පච්චයා හොන්ති, ප්‍රත්‍යයෝවෙත්; එසනයො ඉතරෙසු, රූපභව අරූපභව සංඛාරයන් කෙරෙහිදු මෙම නයයි; කාමභවෙ පටිසන්ධිවිඤ්ඤාණං, කාමභවයෙහි ප්‍රතිසන්ධිවිඤ්ඤාණය; කාමභවෙ නාමරූපස්ස, කාමභවයෙහි නාමරූපයහට; පච්චයො හොති, ප්‍රත්‍යය වේ; තථා රූපභවෙ, රූපභවයෙහිදු ඒසෙම යි; අරූපභවෙ, අරූපභවයෙහි (ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණය)නාමයෙසෙව පච්චයො හොති, නාමයටම ප්‍රත්‍යය වේ; කාමභවෙ නාමරූපං, කාමභවයෙහි නාමරූපය; කාමභවෙ සළායතනස්ස පච්චයො හොති, කාමභවයෙහි ෂඩායතනය හට ප්‍රත්‍යය වේ; රූපභවෙ නාමරූපං, රූපභවයෙහි නාමරූපය; රූපභවෙ තිණ්ණං ආයතනානං පච්චයො හොති, රූපභවයෙහි චක්ඛු සොත මනායතනයනට ප්‍රත්‍යය වේ; අරූපභවෙ නාමං, අරූපභවයෙහි නාමය; අරූපභවෙ එකස්සායතනස්ස පච්චයො හොති, අරූපභවයෙහි එකම මනායතනයට ප්‍රත්‍යය වේ(මෙම නයින් සප්ඛාදීන්ගේද විභාග දැනගනු)

(හා ෮)

සතරවන අඞ්ගයෙහි අධ්‍යාත්මික බාහ්‍යවූ සියලු ධර්මයෙහි පැනිර පවත්නා අවිද්‍යා භව තෘෂ්ණා දෙකින් කරණලද නාම රූප ඇත්තාවූ ජරාමරණ දෙකින් කරණලද නිම්වලලූ ඇත්තාවූ ජාතිය හා නිම්වලල්ලද එක සංසාරඅඩකොට පවත්වන්නාවූ දුඃඛමෙන් ප්‍රත්‍යයවූ අවිද්‍යා තෘෂ්ණා දෙදෙනා ඵලයවූ ජරාමරණයහා එසා සංසාරඅඩකොටපවත්වන්නාවූ පුඤ්ඤාභිසංඛාර අපුඤ්ඤාභිසංඛාර ආනඤ්ජාභිසංඛාර සඞ්ඛ්‍යාත කාමරූපාරූප ආලය ශුභ චෙතනා නැමති දුවි ඇත්තාවූ රථචක්‍රය නොවැටී පැවැත්මට අසාධාරණ ප්‍රධාන කාරණ වන්නාක් මෙන් සංසාරචක්‍රයාගේ පැවැත්මට ප්‍රධාන කාරණවූ අවිද්‍යාදී කෙලෙසුන්ට උත්පත්තිස්ථානවූ කාමාදී ආශ්‍රව නැමති අඞ්කුර මිදගසා විපාක කර්මජ රූප ප්‍රභෙදවූ කාමාදී භවත්‍රය නැමති රථයෙහි යොදනලද්දාවූ අනාදිමත් කල්පකාලයක් මුලුල්ලෙහි පැවැතෙනාවූ සකාඞ්ඛ ධාතු ආයතනයන්ගෙන් අතුරක්නැතුව පවත්නා පිළිවෙළයයි කියනලද යම් සංසාරචක්‍රයක් ඇත්තේ වේද මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සම්‍යක්සම්බෝධි ඥානය සැරසිමට පැමිණවූ බැවින් බොධිමණ්ඩයයි කියනලද බුද්ධත්වය පැමිණීමෙදීම කෙලෙස් ඔබානැණීමය තෙලෙස් බහා නැවීමයයන දෙයාකාර කෘත්‍යඥානවියෂ නැමති පාදයෙන් සියලු ගුණධර්මයන්ගේ පිහිටා සිටීමට පහසුවූ සීලනැමැති පෘථිවියෙන් පිහිටා සිට අනවද්‍ය කුශලධර්මයන් ඇල්වාගන්නාවූ ශ්‍රද්ධා නැමති හස්තයෙන් කායකර්මාදී සියලු කර්මයන් සිදුකරන්නාවූ කර්මක්ෂයකර ඥාන සඞ්ඛ්‍යාත අනිච්චානුපස්සනා ඥාන නැමති පොරව සමාධි නැමති කරගල හා මුවහත්නොට නෙණ ඒ සංසාරචක්‍රයාගේ දුවිත් කපනලදැ නෙසිනුදු අතින් නම් වන්නේයයි දැනුත්නෙයි.

නවද නොදන්නාලද කෙළවර ඇතිසංසාරවෘත්තයම සංසාරචක්‍රනාම ඒ සංසාරචක්‍රය පැවැත්මට අවිද්‍යාව මූල්වනහෙයින් අවිද්‍යාව නාහි නම් වන්නේය ඒ සංසාරචක්‍රයාගේ කෙළවර ජරාමරණ දෙක බැමින් ජරාමරණ දෙක නිමිවලලුනාම් වන්නේයි සෙසු සංස්කාර විඤ්ඤාණ නාම රූප ෂඩායතන සඵස්ස වෙදනා තෘෂ්ණා උපාදාන භව ජාති යන ධර්ම්යෝ දශදෙන නාහිනම්වූ අවිද්‍යාව හා නිම්වලලුනම්වූ ජරාමරණයත් එකට බැඳ පවත්වනහෙයින් සංසාරචක්‍රයාගේ දුඃඛනම් වන්නාහුය එධර්ම්යන්අතුරෙන් දුඃඛසමුදය නිරෝධමාර්ගය යන චතුරාර්ය්‍යසත්‍යයෙහිද පූර්ව්වානන්ද සතරනැන්හිදැයි යන අවතැන්හි නොදන්ම අවිද්‍යානම් වේයි. එහිදු කාමභවයෙහි ආදීනව මූවහකරණ අවිද්‍යාව කාමභූමියට ඇතුළත්වූහෝ කාමභවයෙහිඋපදව්‍යයූහවූහෝ කාමභවය නිපදවන්නාවූ හෝ පුණ්‍යාභිසංස්කාර අපුණ්‍යාභි සංස්කාරයන්ට ප්‍රත්‍යය වන්නේය. ඒ එසේ මැයි. පුණ්‍යාභි සංස්කාර සඞ්ඛ්‍යාතවූ කුසල චෙතනාවන්ට ආලම්බනප්‍රත්‍යය උපනිශ්‍රය ප්‍රත්‍යය යන දෙයාකාරයෙන් ද අපුණ්‍යාභිසංස්කාර සඞ්ඛ්‍යාතවූ අකුශලචෙතනාවන් අතුරෙන් සහජාත අකුශලචෙතනාවන්ට සහජාතප්‍රත්‍යය වශයෙන්ද අසහජාතයන්ට අනන්තර සමනන්තර ප්‍රත්‍යයවශයෙන්ද අනන්තරවූ චෙතනාවන්ට ආලම්බන ප්‍රත්‍යය උපනිශ්‍රය ප්‍රත්‍යයවශයෙනුදු උපකාරවන්නේයි. රූපභවයෙහි අවිද්‍යාව රූපභවපය්‍යාපන්නවූ සංස්කාරයන්ටද අරූපභවයෙහි අවිද්‍යාව අරූපභව පය්‍යාපන්නවූ සංස්කාරයන්ටද උපනිශ්‍රයවශයෙන්ම ප්‍රත්‍යය වන්නේයි. මේ අර්ථය මෙතන්හි විස්තාරකරමෝ නම් ඉතා ප්‍රපඤ්චවන්නේය මෙනි ඒතැනර වනාහි මතු ප්‍රතීත්‍යසමුත්පාදං නිර්දිශතෙහි පශ්‍රුතබැමින් එසින් බලා අවබොධ කටයුතු. කාමභවයට ඇතුළත්වූ සංස්කාරයෝ කාමභවයෙහි ප්‍රතිසන්ධිවිඤ්ඤාණයට ප්‍රත්‍යය වන්නාහුය එලෙසින් දෙන්ම රූපාරූපභවයෙහි සංස්කාරයෝ රූපාරූපභවයෙහි ප්‍රතිසන්ධිවිඤ්ඤාණයන්ට ප්‍රත්‍යය වන්නාහුය කාමභවයට ඇතුළත්වූ ප්‍රතිසන්ධිවිඤ්ඤාණය කාමභවයෙහි නාමරූපයට ප්‍රත්‍යය වන්නේය එපරිද්දෙන්ම රූපභවයෙහි ප්‍රතිසන්ධිවිඤ්ඤාණය රූපභවයට අතුළත්වූ නාමරූපයට ප්‍රත්‍යය වන්නේය. අරූපභවයෙහි ප්‍රතිසන්ධිවිඤ්ඤාණය වනාහි නාමයටම ප්‍රත්‍යය වන්නේයි. කාමභවයෙහි නාමරූපය කාමභවයෙහි චක්ෂුස් ශ්‍රොත්‍ර ඝ්‍රාණ ජිහ්වා කාය මනස් යන ෂඩායතනයන්ට ප්‍රත්‍යය වන්නේය රූපභවයෙහි නාමරූපය රූපභවයෙහි චක්ෂුස් ශ්‍රොත්‍ර මනස් යන ත්‍රිවිධ ආයතනමාත්‍රයක්ම ඇතිබැවින් ඒ ආයතනත්‍රයට ප්‍රත්‍යය වන්නේය. අරූපභවයෙහි නාමය අරූපභවයෙහි එකම මනායතනමාත්‍රයක්ම ඇතිබැවින් ඒ මනායතනයටම ප්‍රත්‍යය වන්නේයි.

(පා *)

කාමභවෙ සළායතනං කාමභවෙ ඡබ්බිධස්ස ඵස්සස්ස පච්චයෝ හොති රූපභවෙ තීණි ආයතනානි රූපභවෙ තිණ්ණං ඵස්සානං අරූපභවෙ එකං මනායතනං අරූපභවෙ එකස්ස ඵස්සස්ස පච්චයෝ හොති — කාමභවෙ ඡ ඵස්සා කාමභවෙ ඡන්නං වෙදනානං පච්චයා හොන්ති රූපභවෙ තයෝ තථෙව තිස්සන්නං අරූපභවෙ එකෝ තථෙව එකිස්සා වෙදනාය පච්චයෝ හොති කාමභවෙ ඡ වෙදනා කාමභවෙ ඡන්නං තණ්හා

කායානං පච්චයා හොන්ති රූපභවෙ තියෙසා නත්ථෙව නිණ්ණං අරූපභවෙ එකාවෙදනා අරූපභවෙ එකස්ස නාමකායස්ස පච්චයො හොති තත්ථ තත්ථ සා සා තණ්හා උපාදානස්ස උපාදානාදයො භවාදීනං කථං ඉධෙකච්චෙ කාමෙ පරිභුඤ්ජිස්සාමීති කාමූපාදාන පච්චයා කායෙන දුච්චරිතං චරති වාචාය-පෙ-මනසා දුච්චරිතං චරිත්වා දුච්චරිත පාරිපූරියා අපායෙ උප්පජ්ජති තත්ථස්ස උපපත්තිහෙතුභූතං කම්මං කම්මභවො කම්මනිබ්බත්තා ඛන්ධා උප්පත්ති භවො ඛන්ධානං නිබ්බත්ති ජාති පරිපාකො ජරා මරණං අපරෙ සගහසම්පත්තිං අනුභවිස්සාමීති තථෙව සුචරිතං චරිත්වා සුචරිත පාරිපූරියා සග්ගෙ උප්පජ්ජති තත්ථස්ස උපපත්ති හෙතුභූතං කම්මං කම්මභවො නිරෙසා එවනයො-පෙ-අපරාපරිය වෙදනීය කම්මං ඛීණාසවස්ස පුඤ්ඤාභිසඞ්ඛාර විඤ්ඤාණාදීනි පටිසන්ධිවිඤ්ඤාණාදීනි ච පච්චයා හොන්ති. එවං තාව ඉමස්මිං භවෙ පටිසන්ධි වසෙන වුත්තං. පවත්තියං පන ජරා මරණං පාකටමෙව.

ඉති

කිරීම්; පරා, පරානම්, පෙදෙ, බිඳ
ම්, මරණං, මරණනම් වේ, අපරෝ,
අතිකෙක්; සඟහසම්පත්තිං අනුභවි
සාමීති, සච්ඡිකසම්පත්තිය අනුභව
කෙරෙම්සි; තථෙව, එසේම(“කාය
න වචසා මනසා” යන අසිසි)සුචරි
තං චරති, සුචරිත පුරු; සුචරිතපාරිපූ
රියා, සුචරිත පිරීමෙන්; සඟ්ඛෙඋප්ප
ජ්ජති,සච්ඡිකයෙහි උපදී; තත්ථ, ඒ සච්
ඡිකයෙහි; උප්පත්තිහෙතුභූතානං ක
ම්මං, උත්පත්තියව හෙතුභූතවූ ක
ර්මය; කම්මභවොති, කර්මභවනම්
වෙයි; සො එව නයො, එම නයයි;
අපරෙ පන, අතිකෙක් වනාහි; බ්‍ර
හ්මලොක සම්පත්තිං අනුභවිස්සාමී
ති, රූපී බ්‍රහ්මලොක සම්පත්තිය අනු
භව කෙරෙම්සි; කාමූපාදානපච්චයා
එව,කාමූපාදාන ප්‍රත්‍යයෙන්ම(සඞ්ඛා
පි නෙ භූමිකා ධම්මා කමනීයට්ඨෙ
නකාමාසි-කිබැවින් භවාඞ්ගයත් කා
මූපාදානනම් වේනුයි කොට“කාමූපා
දානපච්චයා එව මෙත්තං භාවෙති”
යනාදි කියනලදී)මෛත්‍රිය භාවෙති,
මෛත්‍රිය වඩා; කරුණං මුදිතං උ
පෙඛං, කරුණා මුදිතා උපෙක්ෂාව්;
භාවෙති, වඩා; භාවනා පාරිපූරියා,
භාවනාවගේ පිරීමෙන්; බ්‍රහ්මලෝ
කෙ නිබ්බත්තති, බ්‍රහ්මලොකයෙහි
උපදී—පෙ—(එසෙව නයො සෙ
සුපාදානම්පිලිකාසු යොජනාසු—යන්
නොහි යොජනාද මෙසේදතයුතු“ඉ
ධෙකච්චො තස්මිං පරලොකොති න
සසඤ්ඤිං දිට්ඨිං ගණ්හාති සො දිට්ඨුපාදා
නප්පච්චයා කායෙන සුචරිතං”යනා
දිනසිත් යොදතු“අපරෙ අසඤ්ඤිසත්ත
සම්පත්තිං භවෙ අත්ථා උච්ඡිජ්ජති
න උච්ඡෙදදට්ඨිං ගණ්හාති සො න
භූපපත්තියා කායෙන සුචරිතං” ය
නාදී නයින් යෙදිය යුතු “අපරෙ රූ
පීබ්‍රහ්මලොකයො නුත්වා අනත්තා උච්ඡිජ්ජ
ති නි රූපූපපත්තියා විනත්තා භාවෙති
භාවනා පාරිපූරියා”යි සියල්ල උකත
නයින් යෙදිය යුතු-මෙම්යොජනා
වෙන්ම අනාවාදප්පදාන මූලිකයො
ජනාවෝත් සංවණ්ණිතය හයි දත
යුතු-දිට්ඨධම්ම නිබ්බාණවාද වසයෙ
නුදු යොජනා මෙසේම දතයුතු“අප
රෙ සිලෙන සුඛිතෙන සුඛිති අසු
ඛිමනහං සුඛිමෙනාති පරමසඤ්ඤා
සීලබ්බතුපාදානපච්චයා කායෙන දු
චරිතං චරති” යනාදි සියල්ල උ
කත නයින්ම යෙදියයුතු-දත් මේ
සසර සක දන්වන්නහු “කාමභවෙ
අවිජ්ජා කාමභවෙ සඞ්ඛාරානං පච්ච
යො හොති” යනාදි නයින් අවිජ්ජාදි
න්ගේ ප්‍රත්‍යය භාවයද සඞ්ඛාරයන්
ගේ ප්‍රත්‍යයොත්පන්න භාවයද දන්ව
නලදි-එම අර්ථයම පළිසිඹියා මං පෙ
ල ගෙණැර නියමන වශයෙන් දන්ව
න්නෝ “එවමයං” යනාදි කිහු)

(භා *)

කාමභවයෙහි ඉඞ්ඝායතනය කාම
භවයෙහි සවැදෑරුම් සඵශියව ප්‍රත්‍යය
වන්නෙය රූපභවයෙහි චක්ෂුරාදි අ
යතනත්‍රය රූපභවයෙහි ත්‍රිවිධවූ ස
ඵශියව ප්‍රත්‍යය වන්නාහුය අරූපභව
යෙහි එකම මනායතනය අරූපභව
යෙහි එකම සඵශියව ප්‍රත්‍යය වන්
නේයි කාමභවයෙහි සවැදෑරුම් සඵශි
යෝ කාමභවයෙහි සවැදෑරුම් වෙද
නාවන්ට ප්‍රත්‍යය වන්නාහුය රූපභ
වයෙහි තුන්වැදෑරුම් සඵශියෝ එකම
ත්‍රිවිධ වෙදනාවන්ට ප්‍රත්‍යය වන්නා
හුය අරූපභවයෙහි එකම සඵශිය අ
රූපභවයෙහි එකම වෙදනාවටප
්‍රත්‍යය වන්නේයි කාමභවයෙහි සවැ
දෑරුම් වෙදනාවෝ කාමභවයෙහි ස

වැදෑරුම් නෘෂ්ණාකායයන්ට ප්‍රත්‍යය වන්නාහුය රූපභවයෙහි ත්‍රිවිධ වේදනාවෝ රූපභවයෙහි ත්‍රිවිධ නෘෂ්ණාකායයන්ට ප්‍රත්‍යය වනනාහුය අරූපභවයෙහි එකම චේදනාව අරූපභවයෙහි එකම නෘෂ්ණාකායට ප්‍රත්‍යය වන්නේයි කාමභවාදී ඒ ඒ තන්හි රූපනෘෂ්ණාදී ප්‍රභෙදවූ ඒඒනෘෂ්ණාවෝ උපාදාන සඞ්ඛ්‍යාත දැඩි නෘෂ්ණාවවද ඒ උපාදානයෝ භවාදීන්ට ද ප්‍රත්‍යය වන්නාහුය ඒ උපාදාන භවයන්ට නෘෂ්ණාව කෙසේ ප්‍රත්‍යය වන්නේද යත්? මේ ලොකයෙහි ඇතම් පුද්ගලයෙක් කාමසෙවනය කෙරෙමියි සිතා කාමසම්පත්තිය නෘෂ්ණාවෙන් දැඩිකොට අල්වාගන්බැවින් කායචාරයෙන් ප්‍රාණවධාදී දුඃඛ චරිත රැස්කරන්නේය වචීචාරයෙන් බොරුම්ආදී දුඃඛචරිත රැස්කරන්නේය මනොචාරයෙන් අභිධ්‍යාදී දුඃඛචරිත රැස්කරන්නේයි ඒ දුඃඛචාරී පුද්ගලයෙම් ඒ පාපකර්මය හෙතුකොටගෙන මරණින් මතු සතර අපායෙහි උපදනේයි මෙසේ සතරඅපායෙහි ඉපදීමට හෙතුවූ ඒ පුද්ගලයාගේ අකුශලකර්මය කර්මභව නම් ඒ අකුශලකර්මයෙන් උපන් සකන්ධයෝ උත්පත්තිභව නම් ඒ සකන්ධයන්ගේම ඉපදීම ජාති නම් ඒ සකන්ධයන්ගේම මැනිකිරීම ජරා නම් ඒ සකන්ධයන්ගේම බිඳීම මරණ නම් වන්නේයි. අනිකුදු පුද්ගලයෙක් සඞ්කීර්ණ සම්පත්තිය අනුභව කෙරෙමියි සිතා ඒපරිද්දෙන්ම කාය වාඞ් මනෝ යන චාරිත්‍රයෙන් සුචරිත රැස්කරන්නේය ඒ පුද්ගලයෙම් ඒ සුචරිතය හෙතුකොටගෙන් සප්ත කාමසුගතියෙහි උපදනේය සප්ත දිව්‍යලොකයෙහි ඉපදීමට හෙතුවූ ඒ පුද්ගලයාගේ කුශලකර්මය කර්මභව නම් ඒ කර්මයෙන් උපන්නාවූ සකන්ධයෝ උත්පත්තිභව නම් ඒ සකන්ධයන්ගේම ඉපදීම ජාති නම් ඒ සකන්ධයන්ගේම මැනිකිරීම ජරා නම් ඒ සකන්ධයන්ගේම බිඳීම මරණ නම් වන්නේයි. අනිකුදු පුද්ගලයෙක් රූපාවචර බ්‍රහ්මලොක සම්පත්තිය අනුභව කෙරෙමියි සිතා කාමාදීනය ආදී හෙතුකොටගෙන් මෛත්‍රීකරුණා මුදිතා උපෙක්ෂා යන සතර අප්‍රමාණ බ්‍රහ්මවිහාරයන් භාවනා කරන්නේයි. ඒ එසේමැයි. සියලු තෙහුම්මන ධර්මසමූහයම කැමතිවන අර්ථයෙන් කාමයයි කිබැවින් හැසෙව්පත්තිය පිණිස ධ්‍යානභාවනා කිරීමට කාරණවූ භවඞ්ගයද මෙනන්හි කැමති වනඅර්ථයෙන් කාමූපාදාන නම් වෙයි දතයුතු. මෙසේ භාවනා වඩන්නාවූ පුද්ගලයෙම් ඒ භාවනාව අප්‍රිපූණාවට පැමිණවූ බැවින් නොපිරිහුන් ධ්‍යානයෙන් මරණින් මතු රූපී බ්‍රහ්මලොකයෙහි උපදනේය බ්‍රහ්මලොකයෙහි ඉපදීමට හෙතුවූ ඒ පුද්ගලයාගේ ධ්‍යාන කුශලචේතනාව කර්මභවනම් ඒ කර්මයෙන් උපන්නාවූ සකන්ධයෝ උත්පත්තිභවනම් ඒ සකන්ධයන්ගේම ඉපදීම ජාතිනම් ඒ සකන්ධයන්ගේම මැනිකිරීම ජරානම් ඒ සකන්ධයන්ගේම බිඳීම මරණ නම් වන්නේයි අනිකුදු පුද්ගලයෙක් අරූපී බ්‍රහ්මලොක සම්පත්තිය අනුභව කෙරෙමියි සිතා යටකී නයින්නම් ආකාශානඤ්චායතනාදි සමාපත්ති වඩන්නේ ඒ සමාපත්තිය අප්‍රිපූණාවට පැමිණීම හෙතුකොටගෙන් නොපිරිහුන් ධ්‍යානයෙන් සැව නොස් ඒ අරූපභවයෙහි උපදනේය අරූපභවයෙහි ඉපදීමට හෙතුවූ ඒ පුද්ගලයාගේ ධ්‍යාන කුශල චේතනාව කර්මභව නම් ඒකර්මයෙන්උපන්නාවූසකන්ධයෝ උත්පත්තිභව නම් ඒ සකන්ධයන්ගේම ඉපදීම ජාතිනම් ඒ සකන්ධය

න්ගේම ඉපදීම ජරානම ඒ සකාඩ
යන්ගේම බිඳීම මරණනම් වන්නේ
යි. සෙසු දිට්ඨුපාදාන සීලබ්බතුපා
දාන අනතවාදුපාදාන යන ත්‍රිවිධඋපා
දානයන්මුල්කොටඇති යොජනායෙ
නිද මෙසේම සුදුසු පරිදිදෙන් යො
ද අසී දනයුතු. ඉති කෙසේදයත්? අ
නිකුදු පුද්ගලයෙක් මෙලොව් නැත
පරලොව් නැත යනාදීන් නාසතික මි
ථාදෘෂ්ටිගෙණ ඒ දිට්ඨුපාදානය හෙතු
කොට ගෙණ කායාදී චාරිත්‍රයෙන් දු
සිරිත රැස්කොට අපායෙහි උපද
නය අනිකුදු පුද්ගලයෙක් මේසින්
වූනව අසවල් ලොකයෙහි ඉපිද එහි
දී ආත්මය සිදෙන්නේයයි උවෙදා දෘ
ෂ්ටිගෙණ ඒ දෘෂ්ටිය හෙතුකොටගෙ
ණ ඒ ලොකයෙහි උපදනාපිණිස කා
යාදි චාරිත්‍රයෙන් සුචරිත රැස්කොට
සඩ්ඛීනයෙහි උපදනේය අනිකුදු පුද්
ගලයෙක් මනොමය වූ රූපයන්
ඇතිව ආත්මය සිඳිනේයයි දෘෂ්ටි
ගෙණ ඒ රූපී බ්‍රහ්මලොකයෙහි ඉප
දිමිව භාවනා බඩා ඒ භාවනා බල
යෙන් නොපිරිහුන් ධ්‍යානයෙන්
නොස් ඒ රූපලොයෙහි උපදනේය.
අනිකුදු පුද්ගලයෙක් අරූපභවයෙ
හි ඉපිද ආත්මය සිඳිනේයයි දෘෂ්ටි
ගෙණභාවනාවඩා ඒධ්‍යානබලයෙන්
ගොස් ඒ අරූපලොයෙහි උපදනේය ඒ
ඒ තන්හි උත්පත්තියට හෙතු වූ ඒ ඒ
පුද්ගලයන්ගේ කුශලාකුශල කර්මය
කර්මභව නම ඒ ඒ කර්මයෙන් උප
න්නාවූ සකාඩයෝ උත්පත්තිභව
නම ඒ සකාඩයන්ගේම ඉපදීම ජාති
නම ඒ සකාඩයන්ගේම ඉපිනිකිරීම ජ
රානම ඒ සකාඩයන්ගේම බිඳීම මර
ණනම් වන්නේයයි මෙසේ දිට්ඨු
පාදාන ඉලිහවශයෙන් යෙදිය යුතු
අතතවාදුපාදාන මූලික යොජනාව
ද මේ යට දැන්වූ දිට්ඨුපාදාන මූලි
ක යොජනාවෙන්ම වර්ණනාකරණ
ලද්දේනම් වෙයි දතයුතු. දුෂ්ටධර්ම
නිර්වාණවාද වශයෙනුදු මෙසේම
දතයුත්තේයි. අනිකුදු පුද්ගලයෙක්
මේ සීලයෙන් හෝ මේ වතයෙන්
හෝ සංසාරශුද්ධිය වන්නේයයි සිතා
අශුද්ධිහානිය ශුද්ධිමාර්ගයයි වරදවා
ඇවිහගත්තේම් ඒ සීලබ්බතුපාදානය
හෙතුකොටගෙණ කායාදී චාරිත්‍ර
යෙන් දුශ්චරිතාදිය රැස්කොට සත
ර අපායාදියෙහි උපදනේයි.

(පාඨ)

එවමියං අවිජ්ජා හෙතු සඩ්ඛාරා හෙතු
සමුප්පන්නා උභොපෙතෙ හෙතු ස
මුප්පන්නානි පච්චය පරිග්ගහෙ ප
ඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤාණං අනිතම්පි අ
ඛානං අනාගතම්පි අඛානං අවිජ්ජා
හෙතු සඩ්ඛාරා හෙතුසමුප්පන්නානි
උභො පෙතෙ හෙතු සමුප්පන්නානි
පච්චය පරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨි
ඤාණන්ති එතෙන නයෙන සබ්බප
දානි විත්ථාරෙතබ්බානි—තත්‍ර අවි
ජ්ජා සඩ්ඛාරා එකෙ සඩ්ඛෙපා
ච් ඤාණා මරූපසළායතන ථ
සඵවෙදනා එකෙ තණ්හුප්පාදානභ
වා එකෙ ජාතිජරාමරණං එකො පුර
ම සඩ්ඛෙපොවෙත් අතීතො අඛාවෙ
මජ්ඣිමා පච්චුප්පන්නා ජාතිජරාමර
ණං අනාගතො—අවිජ්ජා සඩ්ඛාර
ගහණෙන චෙත් තණ්හුප්පාදානභ
වා ගහිතාව හොන්තීන ඉමෙ පඤ්ච
ධම්මා අතීතෙ කම්මවට්ටා ච්ඤාණ
දයො පඤ්ච එතරහි විපාකවට්ටා න
ණ්හුප්පාදානභවගහණෙන අවිජ්ජා ස
ඩ්ඛාරා ගහිතාව හොන්තීන ඉමෙ ප
ඤ්චධම්මා එතරහි කම්මවට්ටා ජාති
ජරාමරණපදෙසෙන විඤ්ඤාණාදිනා
නිද්දිට්ඨත්තා ඉමෙ පඤ්චධම්මා ආය
තිං විපාකවට්ටං නොආකඩ්ඪන්තා වීසති
විධා හොන්තී සඩ්ඛාරච්ඡඤාණා
යඤ්චත්ථ අනාගතා එකෙ සන්ධි වෙදි
නා තණ්හාන මන්තරා එකෙ භවජාති

න මනන්‍තරා එකොනි ඉති භගවා එ
තං චතුසඞ්ඛේපං නියඩා වීසතාකා
රං නිසන්ධිං පටිච්ච සම්පජාදං ස
ඛබාකාරතො ජානාති පසසති අ
සුඤ්ඤතී පරිමිජඤ්ඣති නං සුතවෙථ
න සුණං පජානාතවෙථ නා පසසු
තෙන වුච්චති පච්චය පරිගහගෙ ප
සසු ධම්මට්ඨිති සුණං ඉමිනා ධම්ම
ට්ඨිති සුඤ්ඤෙන භගවා තෙ ධම්ම
සථා භූතං සුතවා තෙසු නිබ්බිඳ
තෙනා විරජජතෙනා විමුච්චතෙනා වු
තතපකාරසස ඉමසස සංසාරවඤ්ඣ
සස අරෙ හනි විහනි ඛිඩාසෙසි එව
මපි අරානං හතතනා අරහා
අරා සංසාරවඤ්ඣසස
හතා සුණාසිනා යතො
ලොකනාථෙන තෙනෙස
අරහන්ති පවුච්චති

(සා†)

(එහි යම්සේ සංඛාරයෝ හෙතු සමුත්පන්නාදෝ එසේම අවිද්‍යාවද කාමාසවාදීන් සහෙතුකම වෙයි "ඒ නොපෙතෙ හෙතුසමුප්පන්නා" යි කීහු) එවං, මෙසේ; අයං අවිජ්ජාහෙතු, මේ අවිද්‍යා නොමේ හෙතුය; සඞ්ඛාරා හෙතුසමුප්පන්නා, සංඛාරයෝ හෙතුසමුත්පන්නය හයි; පච්චයපරිගහගෙ, නාමරූපවයට ප්‍රත්‍යය වූ අවිද්‍යාදීන්ගේ පිරිසිඳගැනීමෙහි; පසසු (කඞ්ඛාවිතරණ විසුද්ධි සඞ්ඛාතවූ) සුණය; ධම්මට්ඨිතිසුණං, ධම්මසභාවසුණ නම් වේ (ප්‍රතීත්‍යසමුත්පාදඛොධ නම් වේ යන අර්ථයි-නිට්ඨන්ති අසමිත්ති යි ධම්මානං ට්ඨිති ධම්මට්ඨිති ධම්මට්ඨිතියා සුණං ධම්මට්ඨිති සුණං-යි ගන්නෙ) අතීතම්පි අඞ්ගං, අතීතකාලයෙහි ද; අනාගතම්පි අඞ්ගං, අනාගත කාලයෙහිද; අවිජ්ජාහෙතු—පෙ—එතෙන නයෙන, මේ කී නයින්; ස ඛබපදානි "සඞ්ඛාරා හෙතු සමුප්පන්නා" යනාදි නයින් සියලු පදයෝ; විත්ථාරෙනබබානි, විසතරකථාවුත්තා හුයි; නත්ථි, එහි; අවිජ්ජාසඞ්ඛාරා, අවිද්‍යාසංස්කාරයෝ; එකො සඞ්ඛෙපො, එක් සඞ්ක්ෂෙපයෙක(එකරාසක යන අර්ථයි-සඞ්ඛිපතති එත්ථ අවිජ්ජාදයො ච්ඡුසුණාදයො චාති සඞ්ඛෙපොහෙතු විපාකවූ අවිද්‍යාචිඤ්ඤාණාදීන්ගේ සඞ්ක්ෂෙපභාව සාමාන්‍යයෙන් එක වචන කරණලදී) විඤ්ඤාණ නාමරූප සළායතන ඵස්ස වෙදනා එකො, විඤ්ඤාණය නාමරූපය ෂඩායතනය සපර්ශය වෙදනාය යන මොවුන් එක් සඞ්ක්ෂෙපයෙකි; තණ්හුපාදුනභවා එකො, තෘෂ්ණා උපාදානභව යන මොහු එක් සඞ්ක්ෂෙපයෙකි; ජාතිජරාමරණං එකො, ජාති ජරා මරණය යන මේ එක් සඞ්ක්ෂෙපයෙකි; (අනිනයෙනි හෙතුය දුන් විපාකය දුන් හෙතුය ආයනියෙහි විපාකයයි මෙසේ කාලවිභාගයෙන් ඒ සඞ්ක්ෂෙපයෝ සතරදෙනෙක් වෙත්-එහෙයින්ම කීහු "දුරිමසඞ්ඛෙපො චෙව අනිනො අඩා" යනාදි) එත්, මේ සතරසඞ්ක්ෂෙපයන් කෙරෙහි; දුරිම සඞ්ඛෙපො, පූර්ව සඞ්ක්ෂෙපය; අතිනො අඩා, අතීතකාලයි; වෙ ම ජඣිමා, මධ්‍යයෙහි සඞ්ක්ෂෙපයෝ දෙදෙන; පච්චුප්පනෙනා, ප්‍රත්‍යුත්පන්න කාලයි; ජාතිජරාමරණං, ජාති ජරා මරණය යන මොහු; අනාගතො, අනාගතකාලයි(ඔහොත් සඞ්ක්ෂෙප ශබ්දය මහාගාදි වචන වේහුයි අතීත හෙතුනාගය ප්‍රථම සඞ්ක්ෂෙපනාම් වේ සෙසුයෙහිදු මෙසෙයයි) අවිජ්ජාසඞ්ඛාරගහණෙන ච, අවිද්‍යාසංස්කාර ග්‍රහණයෙන්; එත්, මෙහි; තණ්හුපාදුනභවා ගහිතාව හොන්ති, තෙලක්ෂ කර්මනාව සාමා

නාංයෙන්නුදු ඔවුන්විනා අඳිඤ්ඤසංඛාරයන්ගේ සඞ්කෘතඋපකරණයෙහි අසමත්බැවිනුදු නාමරූප උපදනාහේතුය න මොහුදු නාමරූප නම් වෙත්නුයි) ඉමේ පඤ්චධම්මා, මේ පස්දෙනා අනිච්චා, අනිත්‍යයෙහි කම්වට නම් (කම්මංනාමඤාණසහකාරකාරණං කත්වා එතානිවෙඨෙන කම්මවට්ටං) ඒ සඞ්ඛ්‍යාණදයෝ පඤ්ච, ඒසඞ්ඛ්‍යාණදිවූ පස්දෙනා, එතරහි විපාකවට්ටං, වර්තමානකාලයෙහි විපාකවට්ටය වේ, තණ්හුපාදානභවඟහණෙන, තෘෂ්ණා උපාදාන භවග්‍රහණයෙන්, අවිජ්ජාසඞ්ඛාරා ගහිතාව හොන්ති, අවිද්‍යාසංස්කාරයෝ ගෘහීතම වෙත්නුයි; ඉමේ පඤ්ච ධම්මා, මේ ධර්ම්යෝ පස්දෙනා, එතරහි කම්මවට්ටං, වර්තමානයෙහි කම්විපාකවට්ටය වේ, ජාතිජරාමරණං පදෙසෙන, ජාතිජරා මරණයන්ගේ කථනයෙන්, විඤ්ඤාණාදිනං නිද්දිට්ඨත්තා, විඤ්ඤාණාදීන් දක්වනලද බැවින් (විඤ්ඤාණ නාමරූප ෂඩායතන සඵස්ස වෙදනාවසානගේ ජාතිජරා භඩාවස්ථාවන් ජාතිජරා මරණයයි කිහෙයින යන අර්ථයි) ඉමේ පඤ්ච ධම්මා, මේ විඤ්ඤාණාදිවූ පස් ධර්ම්යෝ; අයති, මත්තෙහි; විපාකවට්ටං, විපාකවර්ත්ම්; නෙ, ඒ අවිද්‍යාදීන්; අකාරනෙ විසනිච්ඡා නොන්ති (අනිත්‍යයෙහි හෙතුපඤ්චකය ස්ථිනමානයෙහි ඵලපඤ්චකය ස්ථිනමානයෙහි හෙතුපඤ්චකය අනාගතයෙහි ඵලපඤ්චකය යනප්‍රභෙදයෙන්) විසිවැදෑරුම්වෙත්; එත්, මෙහි; සඞ්ඛාරවිඤ්ඤාණානා අන්තරා, සංස්කාරවිඤ්ඤාණයන්ගේ අතුරෙහි; එකොපන්ඩි (හෙතුඵල කෙරෙන් ඵලයාගේ අවිච්ඡින්නාදුර්වානිය වනබැවින් හෙතුඵලයන්ගේ සම්බන්ධිවූ) එක් සන්ධියෙක; වෙදනා තණ්හා නමන්තරා එකෝ, වේදනා තෘෂ්ණාවන්ගේ අතුරෙහි (ඵලයෙන් හෙතුන්ගේ අවිච්ඡේද ප්‍රවෘත්තියවන බැවින්) ඵල හෙතුසම්බන්ධිවූ එක්සන්ධියෙහි; නව ජාතිනමන්තරා එකෝ (හෙතුන්ගෙ රෙන් ඵලය අවිච්ඡින්න ගමනින් පවත්නෙන්) හෙතුඵලසම්බන්ධිවූ එක් සන්ධියෙහි (ඵලධර්ම්යද අනිත් ඵලාභාවධර්ම්යකට ප්‍රත්‍යය වෙයි දත්තුවු) ඉනි, මෙසේ, එතුසඩ්ගාථා, යන රසඩ්ගෙපයක් ඇත්; තියඩ්, තුනක්ලක්ෂණ ඇති; විසතාකාර, විසිඋකාරය ක් ඇති; තිසන්ධි, තුන්සන්ධියක් ඇති; පරිච්ඡේදසමුප්පාදා, ප්‍රතීත්‍යසමුත්පාදය; සම්මසනාකාරෙනා, සම්මර්ශනාකාරයෙන්; ජානාති, දනී (අවබුජ්ඣති යන ප්‍රකාශයි) පසසති, ඇතවිඤ්ඤසින් ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට දක්නී ("අඤ්ඤාති පටිවිජ්ඣති" යනු "ජානාති පසසති" යනුවට පයෝගයයි) නා, ඒ ජානනය; සුතවෙඨන සුණා, සප්‍රඥාවයෙන් දුනගත්හෙයින් සුණනම් වේයි; පජානනවෙඨන, අනිත්‍යාදි ප්‍රකාරයෙන් ප්‍රතිවේධ කරණ හෙයින්; පඤ්ඤාඤනම් වේ; තෙන, එහෙයින්; පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ප්‍රත්‍යයන්පිරිසිඳුනැවැත්නුවන්; ධම්මට්ඨිතිඤාණං, ධර්ම්ස්ථිතිඥානයයි; වුච්චති, කියනුලැබේ; ඉමිනා ධම්මට්ඨිතිඤාණෙන, මේ ධර්ම්ස්ථිතිඥානයෙන්; තතවා, තතවත්හෙයි; තෙ ධම්මෙ, ඒ අවිද්‍යාදී ධර්ම්යන්; යථාභූතා ඤත්වා (මිනාවජ්ඣනයෙන්) යාථාවයෙන දුනැනිඛඩිතුගෙනා (ඛලවත් විදර්ශනාවෙන්) නිර්වේදයකරන්නේ; විරජ්ජනෙනා විමුච්චනෙනා (අයම්බා ඤයෙන් විරතියද විමුක්තියද කරන්නේ ("අරෙ හනි" යොදනු ලබන්නා පකාරසඤ, කියනලද ප්‍රකාර ඇති; ඉමසඤ සංසාරචක්කසඤ, මේ සංසාරචක්‍රයාගේ; අරෙ, අරයන්; හනි, නැසී; විහති, විශෙෂයෙන් නැසී; විඛාසෙති, විඛ්වංශනය කළේ (මෙසි යම්

වේලෙක භගවත් රහව්මූකනිය කෙරේද එවේලෙහි අරයන් නසත් නම් වෙයි එයින් මතුයෙහි අගිස ඔඩුඩ්ඛණය ගෙණ "හනි විහනි පි ඩංසෙසි" යි කිහ) එවිවිපි, මෙසේද; අරානං හතතතා අරහං, අරයන් නැසූහෙයින් රහත්නම් වේ; ලොක නාථෙන, ලොකනාථයා පිසින්; සං සාරචක්කසස, සංසාරචක්‍රයාගේ; අ රා, අරයෝ; සූණසිතා, නුවනකඩු වෙන්; යථෙ හතා; යම්හෙයකින නසහලදහුද; තෙන, එහෙයින්; ළ සො, මේ නාථනෙමි; අරහනති පවූ චචති, රහතැයි කියහුලැබෙයි.

(හා †)

මෙසේ ඒ ඒ භවයෙහි පැවැති අවි දූවහෙතුකොවගෙණ ඒඒ සංඛාර යෝ හවනන්නාහුය යම්සේ සංඛා රයෝ අවිදූහෙතුවෙන් භවනන්නා හුද එපරිද්දෙන්ම අවිදූවද නාමා ශ්‍රවාදිහෙතුවෙන් භවගහනනා බැවින් ඔවුන් හෙතුවෙන්ම භවගන්නාහුයයි යනාදීන් නාමරූපමය ව පුනඃයස්වූ අවිදූාදීන් වෙන්කොට දූනගන්නා කඩඉමිනරණ්ඒපුඩිසඹිභානඤ්ඤ හෙවත් ප්‍රතීත්‍යසමුත්පාදය අවබෝධ කිරීමයෙන් දූනගැනීම ඛයිසංඛ නිඤ්ඤානඤ්ඤ වන්නේය. අතීතකාලයෙ හිදූනානනඤ්ඤාලයෙහිදූ පැවැති අවි දූවහෙතු වන්ඉන්ද්‍රිය සංඛාරයෝ ප හෙතුවෙන් නිපන්නාහුය එසෙයින් මේ අවිදූාසංඛාරදෙදෙනම හෙ තුවෙන් නිපනාහුයයි මෙසේ නා මරූපමය ව පුනඃයස්වූ අවිදූාදීන් වෙ න්කොට දූනගන්නා කඩඉමිනරණ් ඒපුඩිසඹිභානඤ්ඤ ඛණය ධම්මට්ඨිතියු නාණැයි යනමේ අදිහමයෙන් සිය ලුපදයෝම විසතරකවසුනනාහු මැ යි. ඒ පදයන් අනුරෙන් අවිදූාසං සාරයෝ එන් සඬ්ඛෙපයෙසා මී සඤ්ඤණය නාමරූපය සළායතනය එසස වෙදනාය යනාමොහු එන් සඬ්ඛෙපයෙක නාමණය උපාදූන ය භවය යනාමොහු එන් සඬ්ඛෙප යෙක ජාතිය ජරාය මරණය යන මොහු එන් සඬ්ඛෙපයෙකැයි මේ සේ අතීතයෙහි හෙතුය වර්තමාන යෙහි ඒ හෙතුහුගේ විපාකය වර්ත මානයෙහි හෙතුය අනාගතයෙහි ඒ හෙතුහුගේවිපාකයයි යන කාලවිභා ගවශයෙන් ඒ දෙලොස් අඬගයෝ සඬ්ඛෙප සතරකට බෙදෙන්නාහු ය මේසතර සඬ්ඛෙපයන් අනුරෙන් පළමුවනාසඬ්ඛෙපය අතීතකාලත ම මධ්‍යයෙහි සඬ්ඛෙපයෝ දෙදෙ න වර්තමානකාලනම ජාතිජරාමර ණ යනාමොහු අනාගතකාලනම්වන් නේයි. මේනන්ති කෙලෙස්වශයෙන් හා කම්මවශයෙහුන් සමානබැවින්ද ඉඳුන්නෙන් නොරව අවිදූා සංඛා රයෝ තමනමන්ගේ කවසුනුකිරීමෙ හි අසමසිවන බැවින්ද අවිදූාසංඛා රයන්ගේ ගැන්මෙන් නාමණා උපා දූන භවයෝදූගන්නාලද්දාහුවවන බැවින් මේ අවීදූන සංඛාර නාමණා උපාදූන භව යන ධම්මයෝ පස්දෙ න කම්මයන්නාමණාවන් සහායභා වගෙණ ඩහිණය සඬහිය කවසුනතර ණඅවිදූායෙන් අතීත කම්මභවගහනාවි ඒසඤ්ඤණ නාමරූප සළායතන ඒසස ගවදූනායන පස්දෙන වර්තමානයෙ න විපාකඋනනනාම නාමණා උපාදූන භවයන්ගේ ගැණීමෙන් අවිදූන සං ඛාරයෝන් ගන්නාලද්දාහුවිය ඒ බැවින් ඒවිධම්මයෝ පස්දෙන වර්ත මානයෙහි කම්මභවනනාම ප්‍රකට වි ප්‍රපූ ඛ්‍රිය ඛ්‍රිය ඛ්‍රිය

මත්තෙහි විපාකවෘත්ත නම් වන්නේයි. ඒ අවිද්‍යාදි ධර්ම්යෝම යථොක්ත නයින් අනිත්‍යයෙහි හෙතුපඤ්චකය වර්ත්තමානයෙහි ඒ හෙතුන්ගේ ඵලපඤ්චකය වර්ත්තමානයෙහි හෙතුපඤ්චකය අනාගතයෙහි ඒ හෙතුන්ගේ ඵලපඤ්චකය යනප්‍රභෙදවශයෙන් විංශතිප්‍රකාරවෙන් මැයි. මේහිවනාහි හෙතුවෙන් ඵලයාගේ අතරනොසිඳ පවත්නාබැවින් සංස්කාරවිඥානයන්ගේ අතුරෙහි හෙතුඵලසම්බන්ධවූඑක්සන්ධියෙක. වෙදනාතෘෂ්ණාවන්ගේ අතුරෙහි ඵලයෙන් හෙතුන්ගේ අතරනොසිඳ පැවැත්ම වනහෙයින් ඵල හෙතුසම්බන්ධවූ එක් සන්ධියෙක. භවජාතීන්ගේ අතුරෙහි හෙතුන් කෙරෙන් ඵලයාගේ අතරනොසිඳ පවත්නාහෙයින් හෙතුඵලසම්බන්ධවූ එක්සන්ධියෙකැයි මෙසේ සතර සන්ධ්‍යෝපයන්හා කාලත්‍රයක්ද විසිආකාරයක්හා සන්ධිත්‍රයක්දඇති ප්‍රතීත්‍යසමුත්පාදය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සර්ව්ප්‍රකාරයෙන් සර්ව්ඥතාඥානයෙන් දැන වදාළේය ප්‍රභු නැමැති ඇසින් ප්‍රත්‍යක්ෂකොට දැක වදාළේය භාත්පසින් ප්‍රතිවේධකොට වදාළේය ඒ සර්ව්ඥතාඥානය වනාහි නත්වූ පරිද්දෙන් සර්ව්ධර්ම්යන් දැන වදාළ හෙයින් ඥාණ නම් වෙයි. අනිත්‍යාදි ප්‍රකාරයෙන් ප්‍රතිවේධකළහෙයින් ප්‍රඥානම් වෙයි එහෙයින් ඒ ඒ ධර්ම්යන්ගේ ප්‍රත්‍යයන් වෙන්කොට දැනගැන්මෙහි හැරුණ ධර්ම්සංවිත්ඥාන නම්වෙයි කියනලද්දේයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි ඒ අවිද්‍යාදි ධර්ම්යන් ධර්ම්සංවිත්ඥානනම්වූ විශ්‍රොතඃපත්ති මහත් ප්‍රඥාවෙන් තතුවාකාරයෙන්දැන බලවත් වීදර්ශනාබලයෙන් සසර කළකිරෙන්නාහු අයථාභාවයෙන ඒ සංසාරයෙහි නොඇලුමද මිදුමද කරන්නාහු කියන ලද ප්‍රකාරඇත්තාවූ මේ සංසාර චක්‍රයාගේ දැඩි සමූහය විනාශවෙයි ශ්‍රේය විශෙෂයෙන් නැසුයේය ඒබවංශතයතර වදාළේය. මෙසේද අරයන් නැසූහෙයින් අනිත්‍යතම් වෙයි. එවිඅනිත්‍යසඞ්ඛ්‍යාතාවකනිදු හේතුවේද ස්වයි යම්හෙයකින් ලොකසම්මුවූ ඒ භාග්‍යවන්තුන්වහන්සේ සර්ව්ඥතාඥානැමැති කඩුවෙන් සංසාරවෘක්ෂයාගේ දැඩි කපා නසනලද්හුදු වේද්ද. එහෙයින් ඒ ලොකශ්‍රේෂ්ඨතෙමේ අනිත්‍යනම්වෙයි කියනලද්දේයි.

(පා ‡)

අරහදඤ්ඛිණාසවත්තා ච චීවරාදි පච්චයෙ අරහති පූජාවිසෙසඤ්ච තෙනෙව ච උප්පන්නෙ තථාගතෙ යෙ කෙචි මහෙසක්ඛා දෙවමනුස්සා නතෙ අඤ්ඤත්‍ර පූජං කරොන්ති තථා හි බ්‍රහ්මා සනඞ්කුමාර සිනෙරු මහාතෙජෙන රතනදාමෙන තථාගතං පූජෙසි යථා බලවන්ත අඤ්ඤෙ දෙවාමනුස්සා ච චිත්තිකාර නොසලරාජාදයො පරිනිබ්බුතම්පි ච භගවන්තං උද්දිස්ස ඡත්තාවලිතොරණාදිහං විස්සජ්ජෙත්වා අසොකමහාරාජා සකල ජම්බුදීපෙ චතුරාසීතිවිහාර සහස්සානි පතිට්ඨාපෙසි තොපනවාදෙ, අඤ්ඤසං පූජාවිසෙසානන්ති පච්චයාදිනං අරහත්තාපි අරහා—

පූජාවිසෙසං සහපච්චයෙහි
යස්මා අයං අරහති ලොකනාථො
අඤ්ඤාතුරූපං අරහන්ති ලොකෙ
තස්මාජිනො අරහතීනාමමෙතං—

යථා ච ලොකෙ කෙචි පණ්ඩිතමානිනො බාලා අසිලොකභයෙන රහො පාපං කරොන්ති එව මෙස භගවා රහොපි අරහං—

යස්මා නත්ථි රහො නාම
පාපකම්මස්ස නාදිනො
රහාභාවෙන තෙනෙස
අරහං ඉති වියස්සුතො ॥

එවං සබ්බථාපි ॥

ආරකත්තා හතත්තා ච
කිලෙසාරිහතෙසො මුනි
හතසංසාරචක්කාරා
පච්චයාදීන චාරහො ॥
නරහො කරොති පාපානි
අරහං තෙන පවුච්චති ॥

(ස ‡)

අනහදත්තිඛ්ණෙය්‍යතනතා, අග්ගදක්ඛිණාව ත්‍යාහිහෙයිත්; චීවරාදිපච්චයෙ අරහ ත්, චීවරපිණ්ඩපාතාදි පච්චයත්ථ සුට්ඨු සුඨු;නෙන, එහෙයින්ම (සත්ත්විතිරජ ත්තගේ අචෙතන චක්‍රරත්නය උ පන්කල්හි ලොව්හි ඉති පූජාකෙරෙ යි සෙසතැන් පූජාවිශෙෂ සිදෙයි ස ම්‍යක්සම්බුඩයන් උපන්කල්හි සියතු ම කවරේදයි දත්වන පිණිස "උප පන්නොතථාගතො" යි ආදිනු)තථාගතෙ උපපත්තිය, තථාගතයන් උපන්කල් හි යෙ හෙවත් ප්‍රකෘතිසකිා ලොවිහු සහා, යථිනිහි මහෙශාක්‍යවූ දෙවම නුෂ්‍යයෙහිගන් ඇද්දෑහෙන, විවිත්‍ර අ යුක්තයි පූජා න කරොත්හි, සෙසු තැන්හි පූජාලොකෙරෙත්; තථා හි, එසේ මැහැ බ්‍රහ්මා සහම්පති, සහ ම්පති මහාබ්‍රහ්ම හෙහෙම්; සිතෙහි හොත්තා රත්නදාමෙන, මෙරුප්‍රමා ණ රත්නදාමයකින්, තථාගතං පූ ජෙයි, තථාගතයන් පිදූ; යථාබලා, බලවූ පරිද්දෙන්; අ ඤ්ඤෙ දෙවාමනු ස්සා ච, සෙසු දෙවමනුෂ්‍යයෝද්‍ය බ්‍ර හ්මවිහාර හොබලරාජාදිහෙයා ච, සිවිසි සර හකාහෙසාරයේ අද්දහැ; පරිනිබ්බු තම්පි තථාගතං උද්දිස්ස, පරිනිබ්බා පෙද තමවත්තු නිසා; ඡත්තාවලිහි කොටිධනං විස්සජ්ජෙත්වා, සයාතූ කෙළුන් ධන විසදම්කොට; අසොකමහාරාජා, ධර්මාශොක මහරජ; සකලජම්බුදීපෙ, වුලු දඹදිව; චතුරාසීති චිනාරසහස්සාන් පතිට්ඨාපෙසි, සුවාසූදහසක් විහාර පිහිටවී; අ ෂ්ඨසූඤ්ඤ, සෙසු; පූජාවිසෙසානං, පූ ජාවිශෙෂයන්ට (අම්හෙශාක්‍යදෙව මනුෂ්‍යයන්ලිහින් කරණලබන අන්‍ය දූරනොවන පූජාවිශෙෂයන්ට අනීහා වයෙහිය යන අර්ථයි) කොපනවා දෙ, කථා කිම්; අයං ලොකනාථොති, මේ ලොකනාථතෙමේ; සහපච්ච යෙහි, චීවරාදි ප්‍රත්‍යයන් හා සමඟ; පූ ජාවිසෙසං, පූජාවිශෙෂයට; යස්මා අ රහති, යම්හෙයකින් සුදුසුදු; තස්මා, එහෙයින්; ජිනොති, ජිනතෙමේ; ලොකෙ, ලොවුහි; අත්‍ථානුරූපං, අර්ථයට අනුරූපවූ; අරහන්ති එතං නාමං, ර හතැයි යන මේ නාමයට; අරහති, සුදුසුයි; යථා ච, යම්සේ; ලොකෙ, ලොවුහි; කෙචි පණ්ඩිතමානිනොබාලා, සමහර නුවනැතියමිහ යන බාලයොඉන්; අසිලොකභයෙන, අකීර්ත්‍ති භයින්; රහො පාපං කරොතා (අන්‍ය නොදනිත්වයි) රහස පච්චයොරෙහි; එවං, මෙසේ; එසා, මේ භගවත් තෙමේ; කදාචි, කිසි කලෙකද; න කරොති(පාපහෙතූන් ඛොඩිමාණ්ඩියෙහි සුප්‍රතිණ්ණහෙයින්) පවි නොශෙරේ; නාදිනා(දුෂ්ටානි ටයෙහි අකම්ප්‍යසන්තානව ඇති)භග වන්හුගේ; පාපකරණස්ස, පාපකර්ම කරණයෙහි; යස්මා රහො නාම නාත්ථි, යම්හෙයකින් රහසෙන් නම් නැද්දෑ; තෙන, එහෙයින්; එසා, මේ භගවත්තෙමේ; යථා භාවෙයා, පාපකර්මයෙහි රහසෙය් නැතිබැ වින්, අරහං ඉති, රහතැයි; වියසුං යා, ප්‍රකටයි-පෙ-

(නා ‡)

නවද භාග්‍යවතුන්වහන්සේ අග්‍ර දක්ෂිණාවට සුදුසුකෙනෙකැයි විචාරාදී සවුපසසවද අන්‍යපූජාවිශේෂයවද සුදුසු වන්නේය එහෙයින්ම නථාගතයන්වහන්සේ ලොව පහළවූ කල්හි ය මිනිස් ලොවෙහි භාග්‍යදිවය මනුෂ්‍ය කෙණෙන් ඇද්ද ඔවුනු සෙසුනැන පූජා නොකෙරෙත්මය. ඒ එසේවැඩි. මේ ලොකයෙහි සක්මිනිරජෙන්හට සිත් පිත් නැති චතුරන්නාය පහළවූකල්හි ලොකවාසිහු එපිම පූජාකෙරෙති සෙසු නැනපූජා නොකෙරෙත්මැයි. සිවල්ලු නුවන ගුණයෙන් සර්වාකාරපරිපූර්ණවූ නථාගතයන්වහන්සේ ලොව පහළවූ කල්හි සියලු ලොකවාසිහු උන්වහන්සේ කෙරෙහිම පූජාකෙරෙනිසිකියනු කුමටද? ලොකශ්‍රෙෂ්ඨවූ සහම්පතිනම් මහාබ්‍රහ්මරාජතෙමේ මහාමෙරුපර්වත ප්‍රමාණවූ රන්දම්කින් නථාගතයන් පිදුයේය අවශෙෂ දෙව් මනුෂ්‍යයෝද බිම්සර කොසොල්ආදී මහාප්‍රභාවෝද ශාක්‍යපරිද්දෙන් නථාගතයන් පිදුවෝය පිරිනිවන්පෑවාවූද ඒ භාග්‍යවන්හු උදෙසා සයානුශතක්‍රතුක් ඛනවිසඳ ධර්මාශොක මහරජ මුල්ලදඹදිව සුවාසූදහසක් විහාර පිහිටුවවියේය අන්‍ය පූජාවිශෙෂයන් කියනුම කවරේද? මෙසේ නථාගතයන්වහන්සේ ප්‍රත්‍යක්ෂාදීන්විදිම්ම සුදුසුකෙනෙකැයි නු අනිත්තම වන්නේය. එම අසිරිය සඟුන ගාථාවකිනුදු මෙසේ දක්වන්නේය. යම්හෙයකින් මේ ලොකශ්‍රෙෂ්ඨතෙමේ විචරාදී ප්‍රත්‍යයන් හා සම්ග පූජාවිශෙෂයට සුදුසුවන්නේද ඒ හෙයින් පසමුන් දිනූ ඒ නථාගතයන්වහන්සේ මේ ලොකයෙහි අසිරියට අනුරූපවූ අනිත් යන නාමයට සුදුසු වන්නේසි.

නවද යම්සේ ලොකයෙහි සමහර ප්‍රාණීන්වහන්සේ අඟුනයෝ අපස්‍ක්‍රියට නසින් රහසිගතව සතුසතා නෙ සුරාපාණාදී පවු කෙරෙද්ද මේ නථාගත තෙමේ බොසිඳුවේදැ ලයෙන් වැඩසිද රාග වෙෂ මොහ සඩිඛාන සියලු පාපතෙනුත් නැසූ නෙසින් කිසියලෙසකිත් රහසිහුදු පව් නොකරන්නේ නුසී පව්කිරීමෙහි රහසත් නැත්බැවිනුදු අඛන්නම් වන්නේසි එම අසිරිය සඩිග්‍රහ නාමාවකිනුදු වේසේ දක්වන්නෙසි යම්තෙයකින් ඉක්බිත් එපවසයි ඉක්බිත් පසුතාවක් නාව ඇත්නාවූ ඒ සාරයවිනුත්වන්සේ රහසිහුදු පව් නොකරන්නේ වේද එහෙයින මේ සාරයෙන් ගත මේ පව්කිරීමෙහි රහස නැත්බව් වත් අනිත් නම්වැඩි ලොකයෙහි සකවූනයි දනස්නා. නවද ආර්යාය බඳු දුරාචාරවාක්‍යයෙනිනුදු එතෙදින වූ සිලපවාඩි දුයු ඇතනාවූ සුපරිශුද්ධ ගුණවෙෂ පොහොසත්නාවූ අයඛ්‍යාසියෙහි නොනික්මුනාවූ අයඛ්‍යාසිමය පොදුසතා වූයෙහි සුද්ධාලෝකශෙෂත් ඇත්තේ ඒද ඔවුන්නෙරෙන් අධිකයසින් දුරුවූ නෙසින්ද අනිත්තම වන්නෙසි විසඳුළු මැනෝ අසාධාරණ ගුණයෙහි, මහණෙනි යම් සිසුගුණයෙන්ද මාගේ සිවුරුහැර ඇල්වාගෙණ ප්‍රියෙහි පිය තබමින් පිටපසින් අනුබඳනාහු ද හෙතෙම එසවලොහ ඇත්තේ වේද පස්තම් සැපයෙන නිදුකුම් ඇලුම් ඇත්තේ වේද වෙරොසට පැමිණී සිනැත්තේ වේද දුකම්යන සියලු අපායවූ එතනසඩිකෙලෙස ඇත්තේ වේද මුළාවූ සතිඇත්තේ වේද එත්‍රඹ ඒ පසු නැත්තේ වේද නොසඟුනින්නේ වේද කළනිරුණුසිනැත්තේ වේද වූ ගනොකළ ඉදුරන් ඇත්තේ වේද එසේකල්න ඒ මහණදැ මාකෙරෙන් දුරුවන්නේය මමද ඒ මහණකෙරෙ න්දුරුවන්නොමි ඊටහේතුකවරේදය ත්? මහණෙනි ඒමහණහු ධර්මයෙනා

දක්නේවෙයි ධම්මය නොදක්නාහු මා නොදක්නේයි. එබැවින් එබඳු පුද්ගලයෙක් උදය සවස සම්බුදුන් ලඟ ගැසිරෙතුදු සම්බුදුන් ලඟ ගැසිරෙන්නේයයිනොකියයුත්තේයි සම්බුදුයෝද ඔහුලඟයයි නොකියයුත්තේමැයි මෙසේ අසත්පුරුෂයන්ගෙන් දුරුවූහෙයින්ද අහිත්නම් වන්නේයි.

තවද එම ආරකාශබ්දය සම්පාඤ්ඤාව කහෙයිහුදු යම් පුද්ගලයෙක් වඩනා ලද සීලසමාධි පඤ්ඤා ඇත්තේ වේද එහෙයින්ම ප්‍රහීණකරණලද රාග ද්වේෂ මොහ ඇත්තේ වේද අයථා ධම්මයෙහි දක්ෂවූයේද අයථාධම්මයෙහි මනා කොට හික්මවූයේ වේද අයථාධම්මය දක්නේ වේද පබඳුවූ සත්පුරුෂයන්ට ලංවූ බැවින්ද අහිත්නම් වන්නේයි. චතුත්‍රේ මැනෝ අඛ්‍යාතරූපී කායෙයි. මහණෙනි මේ සත්ත්වයෙහි යම් මහණෙක් ඒසම ලොභ නැත්තේ වේද පස්කම් සැපයෙහි නිස්සාර ඇසුම් නැත්තේවේද අවිහිංසාවිතර්කය නැත්තේවේද දුඃඛාභාවූ ඒකාග්‍රතා ඇත්තේ වේද එළඹසිටි සිත් ඇත්තේ වේද එකඟවූ සිතැත්තේ වේද අවුරණලද ඉඳුරන් ඇත්තේ වේද එබඳු සමාධිය ඇති මහණුමාගේ සම්ප්‍රයෝගයෙහි වෙයි මවිසින් එබඳු මහණුගේ ලුහු වෙම් ඊට හේතු කවරේදයන්? මහණෙනි ඒ මහණුධම්මයන්ගේ වෙයි ධම්මය දක්නාහු මා දක්නේනම් වෙයි එබඳු සුද්ගලයෝ ආපායෙන් බෙරෙන් යොදුන් දහසක් දුරසිටියාහුද දුරසිටියාහුයයි නොකිය යුත්තේය ආපායෙහිද එසේවැයි මෙසේ සත්පුරුෂයන්ව ලංවූ හෙයින්ද අහිත්නම් වන්නේයි. තවද මේ රාග ද්වේෂ මොහාදී පාපධම්මයෝ යම් සන්තානයෙක උපදිද්ද ඕනව ඒ ලොකික වූද පාරලෞකික වූද අවැඩ ඵලවන්නේයි ඒ පාපධම්මයෝ නිර්වාණගාමීවූ ප්‍රතිපත්තියවද ඉදුරුඔපසෑවන්නාහුය අන්වැඩ පරවැඩ වඩන්නාවූ සාධු ගත්පුරුෂයන්විසින් දුරින් දුරුකවයුතුහෙයින් ඒ පාපධම්මයෝ රහතන් වෙති නාගයවතුන්ඉසින් වනාහි ඒ රහතන්වූ පාපධම්මයෝ බොධිද්‍රුමමූලයෙහි වැඩහිඳ අග්‍රමාර්ගඥානයෙන් සම්ප්‍රකාරයෙන් ප්‍රහීණකරණ ලද්දාහුය. වදාළේ මැනෝ. බ්‍රාහ්මණය තථාගතයන්ගේ රාග ද්වේෂ මොහාදී සියලු ලාමකවූ අකුශල ධම්මයෝ ප්‍රහීණකරණ ලද්දාහුය මුල් උදුරණලද්දාහුය බුදු නසිදමනාලද තාලවසතුවත් මෙන් කරණලද්දාහුය මත නුපදනා සේනාවට පමුණුවනා ලද්දාහුය එහෙයින් සම්බුදුකාරගයනම් රහ සඤ්ඤානවූ පාපධම්ම ඇත් ඒ නාගයවතුන්ට නැතිබැවින් අරහොති කියයුතුනැති ඕකාරයට සානුදාසාරවූ අකාරදෙසනාකොට අරහංසි කියනලද්දේසි. තවද ආත්මපක්ෂයන් දන්නාලද පඤ්ඤාඛ ඇත්නාවූ ප්‍රහීණකරණලද කෙලෙස් ඇත්නාවූ වඩනාලද මාර්ගඥානඇතනාවූ ඇස් හමුකරණලද නිවන් ඇත්නාවූ යම් සේණිගුරු රහන්කෙණෙක් වේද්ද එපරිද්දෙන් ම අග්‍රඵලනිවන් ඇත්නාවූ අනුත්තරවූ අභිධම්මාගීයපාඨනාකරම්නිවස නනාවූ යම් ශෛක්ෂඥානඥානලාභී චිරස්ථිකායවාස සංඝසම්භාර කලහඤ්ඤාබාසඥ ඇත්නාවූ ශ්‍රද්ධා සීලශ්‍රැනත්‍යාදිගුණයෙන් සුන්දරවූ යම් පෘථග්ජනපුද්ගලකෙණෙක් ඇත්නාහුද එබඳු සාධුසත්පුරුෂයන් විසින් දුරුනොවනබැවින්ද සුතු බැවින්ද ආපායෙන්ද ඔවුන්කෙරෙන් දුරුනොවනබැවින්ද අහිත්නම් වන්නේයි. තවද අරහංසාවතීනාඥයෙනිදු පවත්නා යෙයි ඒ

ඒ භාග්‍යවත්නුගේ ආනාගතේ පරිග්‍ර
මණ සඩ්ඛ්‍යාත වූ සසර සැරි සැරීම්
බොහෝ කැමැත්තෙයි යැයිනද සැකාර
සහිත වූ කම්ප්‍රාර්ථනය කණ්ඩසුය
කරවූ අතිදී ඝාතීනයුතයෙන් සම්පා
කාරයෙන්ම විධවාගතය කළ හෙයි
න් නැත්තේමැයි. එසේ මැනෝ
යම් කර්මයක් කරණ කොට ගෙණ ම
රණින් මතු දෙව්ලොවෙක් හෝ ගතිධ
ර්වියෙක් හෝ ගුරුළෙක් හෝ යක්ෂ
යෙක් හෝ මනුෂ්‍යයෙක් හෝ පක්ෂි
යෙක් හෝ නාගයෙක් හෝ වන්
නේද මාගේ ඒ කර්මයට හේතුවූ
ආත්‍රවයෝ ක්ෂය කරණ ලද්දාහුය වි
ධ්වංශනය කරණ ලද්දාහුය පෙළන
ලද්දාහුයයි මෙසේ ඒ භාග්‍යවත්නු
ගේ සංසාරනිමිත්ත මුල්සුන්කළ හෙයි
න්ද අතීන්නම් වන්නේයි. තවද ආ
ක්‍රෝශිතකයෝ අරහ ශබ්දය ප්‍ර
ශංසාවෙහිද වර්ණනා කෙරෙති එ
හෙයින් භාග්‍යවත්නුගේ අනන්‍ය සා
ධාරණ වූ යථාභූත ගුණ විශේෂය දෙ
වියන් සහිත ලොකයෙහි ප්‍රසිද්ධිය
ඒ එසේ මැනි. මුන්වහන්සේ නිරුත්ත
රවූ සීලසමාධි ප්‍රඥාවිමුක්තිගුණයෙන්
තමාට සම යෙන් නැතිබැවින් අස
මවන්නේය අසමවූ දීපඩ්කරාදි බුදුව
රයන්වහන්සේ සිටිවූහුද්දීත් අසමසම්බු
න්නේය උපමාකළුවා අතීතබුදුන්
නැතිබැවින් අනාගතයට වන්නේය අසුනි
භාග වන්නේය. පරිකල්පිත වන්
නේයයි. මේ සේ ඒ ඒ ගුණයෙන් ඔබ
ද කියත් නොත් පණ්ඩිත මනුෂ්‍ය
යන්විසින් හෝ දෙවියන්විසින් හෝ නො
බුන්යන්විසින් හෝ ඒ භාග්‍යවත්නු
විසිනමියන් කෙළවරනොකොට හැඟ
ත්තේය මේ සේ ප්‍රශංසාවට සුදුසුවූයේ
ද ඒ භාග්‍යවත් තෙමේ අතීන්නම්
වන්නේයි. යම්කිසි කුමයෙන් ස
ම්‍යක්ප්‍රකාරයෙන්ම ඥානයෙන් දු
රුවූහෙයින්ද පණ්ඩිතයන්ට ලංවූ
හෙයින්ද රහ සඩ්ඛ්‍යාත පදයෙන්
මොනවට ප්‍රහීණ කළ හෙයින්ද පඩි
හාග්‍යවත්නුහට නොකවදුනුහෙයි
න්ද සසර ගමන වැළැක්වූහෙයින්ද
සියලු ආවරණයෙනුදු ඒ භාග්‍යවත්
තෙමේ අතීන්නම් වන්නේයි.

(පා ළි)

සම්මාසාම්සුච සබ්බධම්මානං බුධ
තතා පන සම්මාසම්බුද්ධා තථානි ඒ
සු සබ්බාධමේම සම්මාසම්බුද්ධා අභි
ඤ්ඤෙය්‍යධමේම අභිඤ්ඤෙය්‍යතෝ
බුද්ධා පරිඤ්ඤෙය්‍යධමේම පරිඤ්ඤෙ
ය්‍යතෝ පහාතබ්බ පහාතබ්බ
තෝ සච්ඡිකාතබ්බෙ සච්ඡිකාතබ්බ
තෝ භාවෙතබ්බෙ භාවෙතබ්බ
තෝ තෙ තෙ වාහ

අභිඤ්ඤෙය්‍යා අභිඤ්ඤානං
භාවෙතබ්බඤ්ච භාවිතං
පහාතබ්බං පහීනමේව
තස්මා බුද්ධොසම්හි බ්‍රාහ්මණ

අපිච චක්ඛුං දුක්ඛසච්චං තස්ස මූ
ලකාරණභාවෙන සමුට්ඨාපිකා පුරිම
තණ්හා සමුදයසච්චං උභින්නං අප
වත්ති නිරොධසච්චං නිරොධපජා
නනා පටිපදාමග්ගසච්චන්ති එවං ඒ
කෙක පදුද්ධාරෙනාපි සබ්බඤ්ඤුතේ ඤ
ණං සාවසේස බුද්ධා එසාගරා යො
ත ඤාණං ජවිතා භාය මනෙසු

(සි ළි)

සම්මා, අවිපරීතතොව; සාමං,
තමාවා සබ්බධම්මානං බුද්ධත්තා පන,
නිරවසෙස ඥෙයධම්මයන් අත්තෙයි
න්, සම්මා සම්බුද්ධා, සම්මත්ත සම්බු
ද්ධත්තමේනි සබ්බඤ්ඤුතාවබොධය තෙ
සේ ගැඟෙන්දයන? එකදෙස ග්‍රහණ
යන් නොකළ සැම්හි ඥානීනවාසා
ගේ නිර්දෙසනාව හැඟෙන බැ
වින් එකදෙසයකුගේ අග්‍රහණයෙ
නම සබ්බඤ්ඤුතාවබොධය හැනේ ඒ

හෙයින් ත්‍රිවිධකම්මවචනෙ වජ්ජාවත්තැති හෙයින් අසේඛ්‍යශෛක්ෂ නාපෙක්ෂාවෙන් කතීහෘ කාරකයෙහිම බුධශබ්ද සිද්ධිය වෙදිතව්‍යයි—එහි අගම්භයන්ට අවගමනාර්ථ බුධ යන ධාතුහුවිසින් "භාවකම්මසුත" යන සූත්‍රයෙන් තයනු වෙනුයෙහි "බුධගම්භීරෙ කතතරි" යන සූත්‍රයෙන් තප්‍රත්‍යය කිරීමෙන් සිද්ධය-වෛයාකරණයන්ට ච නාහි බුධ්‍යර්ථධාතුහුදු ඝත්‍යර්ථවන බැවින් "ඝත්‍යර්ථාකම්මකකත්තාදි" යන සූත්‍රයෙන් කර්තරි තප්‍රත්‍යය කිරීමෙන් "බුධ්‍යතීති බුද්ධඃ" යනු සිද්ධි-මෙම ඝීහ රාහුලපාදයෝ-

"බුධ ඉත්‍යවගමනෙ යං
ධාතුඃ පරිඤ්‍යතෙයඝනසන්තඤෙ
ඝත්‍යර්ථා ඉත්‍යතොඝමාත්
කත්තීහයඃපි ලුප්‍යතෙයංකතඃ"

යි "සම්මා සම්බුධිතනා සම්මා සම්බුද්ධො" යි මෙපමණින් මෙහි ශබ්ද නෙදින් ලෑඹබයි "සබ්බධම්මානං" යනාදි වනාහි අවිෂයවූ බොධනකියාව නොයෙදෙනබැවින් අසේඛ හෙයින් ලභ්‍යමානයා නෙණ ඝීහු දැන් ඒ බොධන ක්‍රියාවට විෂයවූ "සබ්බධම්ම" යි සාමාන්‍යයෙන් දැක්වනලද්දුම විභාග කොට දක්වනපිණිස "අභිඤ්ඤෙය්‍යධම්මෙ" යනාදි කථිතයි) අභිඤ්ඤෙය්‍යධම්මෙ, විශිෂ්ටඥානයෙන් දතයුතුවූ චතුඃසත්‍යධම්මයන්ඃ අභිඤ්ඤෙය්‍යතො බුද්ධො, දතයුතුබැවින් දනි (පූර්වභාගයෙහි විදර්ශනාප්‍රඥාවෙන් අධිගමභෂණීයයනි මාර්ගඵලප්‍රඥාවෙන් මතුයෙහි සර්වඥතාඥානාදීන් දතයන අර්ථයි-මතුයෙනිදු මෙම නයයි) පරිඤ්ඤෙය්‍යධම්මෙ (දුඃඛාර්ය සත්‍යසඞ්ඛ්‍යාත) පරිඥෙයධර්මයන්ඃ පහාතබ්බ (සමුදය පාක්ෂිකවූ) ප්‍රහාතව්‍ය ධර්මයන්ඃ සච්ඡිකාතබ්බ (නිර්වාණසඞ්ඛ්‍යාත) සාක්ෂාත් කර්තව්‍ය ධර්මයන් (බහුවචන නිර්දෙශය ව නාහි සොපාදිශෙෂ නිර්වාණධාතුය අනුපාදිශෙෂ නිර්වාණධාතුය යනාදි පර්‍යාය සිද්ධහෙදය ගෙණ කීහු) භාවෙතබ්බ, හැඹිය යුතුවූ මාර්ගධර්මයන්ඃ භාවෙතබ්බතො, හැඹියයුතුබැවින්ඃ බුද්ධොදනි (මේ ටීකාර්‍ථය—සන්තානයෙහි එනාහි-අභිඥෙය්‍යධම්ම-ලක්ෂණරස ප්‍රත්‍යුපස්ථාන පදඨානවශයෙන් විශෙෂයෙන් දතයුතු හැමධර්මයන්-පරිඥෙය්‍යධම්ම—අනිත්‍යාදි ලක්ෂණවශයෙන් පිරිසිඳ දතයුතුවූ දුඃඛසත්‍යාඛ්‍යධර්මයන්-සච්ඡිකාතබ්බධම්ම-සාක්ෂාත්කරයුතුවූ ඵල නිර්වාණධර්මයන් කීහු) අභිඤ්ඤෙය්‍යං, අභිඥෙයවූ දුඃඛසත්‍යයඃ අභිඤ්ඤතං, දන්නාලදඃ භාවෙතබ්බං, හැඹියයුතු මාර්ගසත්‍යයඃ භාවිතං, වඩනලදි ("භාවෙතබ්බඤ්ච" යනු යෙහි ච ශබ්දය අනුක්ත ච ශබ්දාර්ථයෙයි සාක්ෂාත්කර්තව්‍ය නිරොධසත්‍යයාගේ ග්‍රහණය වේ—සන්තානයෙහි එනාහි "අභිඤ්ඤතං" යනුයෙහිම පරිඤ්ඤතා පසක් කරයුතු ධර්මන් ජානිසම්වෙනියි කීහු) පහාතබ්බං, පැහැයයුතු සමුදයසත්‍යයඃ පහීනං, පහානලදි ("මෙ" යනු හැමතැනම යෙදේ) බ්‍රාහ්මණ, බමුණෙනි, තසමා, එහෙයින්ඃ බුද්ධොසම්, බුද්ධයෙමි (යම්හෙයකින් චතුරාර්‍යසත්‍යයෝ මාවිසින් දන්නාලදහ සත්‍යවිනිර්මුක්තවූ කිසි ඥෙයයෙක් නැත එහෙයින් සියලු ඥෙය දනිමි අභ්‍යතීක්ෂ කෙළෙමි යන අර්ථයි-මේ සත්‍යවශයෙන් සාමාන්‍යයෙක් කියනලදඅර්ථය විස්තරලක්ෂණයන් හා සමග විස්තරප්‍රවෘත්ත ධර්මවශයෙන් සක්‍රමාදිවශයෙන් විභාගකොට දක්වනපිණිස "අපිච" යනාදි කීහු) චක්ඛුං, චක්ෂුරායතනයඃ දුක්ඛසච්චං, දුඃඛසත්‍යයඃ තස්ස, ඒ චක්ෂුරායතනයහ මූලකාරණභාවෙන, මූලකාර

ණබැවින් (අසිදෘශී සෙසු කාරණය න් ඇතද ඔවුන්ට මූලකාරණබැවින් යනා අර්ථයි-කෙසේයාගේ විසින්නුවණින් නෙතුනෙසින්ද සහායකොටයුව යා මෙන්ද නෘපණාතොරේ දෘෂ්ටිවිනු නාවට ප්‍රධාන කාරණවෙතෙව යන්න

"කම්මෙවේචිත්‍රතෙනතෝන්
සාහායතෙමිනාවිව යන්
නාපණා සමුදයසසුතෙ
පොතසාසහ ප්‍රියකාරණෙමි"

යි. සමුදයසච්චා ප්‍රථමනණා, උත්පා දකවූ ලුබ්ධිහවසිඩ නාපණා නොමෝ; සමුදයසච්චා, සමුදයසනාය නා; උත්තතා අප්පවත්තිනිමිත්තා, (චක්ඛුසය නත්සමුදය යන) දෙදෙ නාගේ අප්‍රවෘත්තියට නිමිත්තවූ සේ; නිරොධසච්චා, නිරොධසනාය නා; නිරොධපජානනා පටිපදා (සච්ඡි කිරියාභිසමයවසින්) නිරොධ ප්‍රතිවේ ධකරණ ප්‍රතිපත්තිනොමෝ; මිනහ සච්චන්ති, මාර්ගසනාය යයි; එවං, මෙසේ; එකෙකපදුද්ධාරෙනාපි, එකි එකි කොවසුන්ගේ නිර්ධාරණයෙහුදු; සබ්බධමෙම, සියලුදමුන්; සම්මා, මිනාකොවෘසාවා, නෙමෙම්සබ්බුඩෙ, දන්; සොත සාණ ජිවිතා නාය ලි නෙසු, ත්‍රෙලාහුය ස්ත්‍රාණය ජීවිතාය කායස ඔහස යහමෙඩුන් සෙරෙ කි; ඒසනයො, මෙමිනයයි.

(නා ?)

ඊට අනතුරුව කෙසේ සම්‍යක්ස ම්බුඩනම් විනාසේන්දැයි? යනා මෙහි වියහර ප්‍රකාශවන්නේයි. හේ කෙ සේද යත්? අවපරීතකොට අනන්‍ය ප්‍රතිබොධිනව නමන්වහන්සේම සිය ලු දනසුතු ධම්මයන් දුනනත්නෙසින් සම්‍යන්සම්බුඩනම් වන්නේය මෙහි වනානි සියලු දනසුතු ධම්මයන් අවබොධ කෙළේය යනාසීය කෙ සේ හැසෙන්නේද යත්? එක් ප දෙශයෙක් නොඅණ නිසුදෙශ ලෂයෙන් සියලු ධම්මයන් තත්නෙ සින් සම්‍ය ධම්මාවබොධය හැඳෙ න්නේය. ඒ එසේමැයි. ඒ මේ සවිය ස්සම්බුඩියන්වහන්සේ විසිහට ඤුන යෙන් දනසුතු චතුරාර්‍යසනා ධම්මය න් සුඩිනානයෙනි. ඒදශිනා පඤ්චි යෙන්ද අසිනම්නාලයෙනි චාරිත්‍ර පු ඤුවේන්ද අපරභාගයෙනි සම්මිඤනා ඤුනාදියෙන්ද විශෙෂයෙන් දුනව දුළු ගෙසින් බුඩිනම් වන්නේය. නාත්පසින දුණැයි දනසුතු දුඃඛාර්‍ය සනාය හාත්පසින් දුන වදළුනෙසි න්ද බුඩනම් වන්නේය දුරුකටසුතුවූ සමුදයසනාය සම්බන්ධ නාපණාපඤ්ඤ යෙහිවූපාපධර්මයන් ප්‍රහාණයෙන්දුරු කළබැවින්ද බුඩිනම් වනන්නේය සෝ පාදශෙෂ නිර්වාණධාතුය සාක්ෂාත් ශෙෂ නිර්වාණධාතුය යනා පසඳිය නාමශෙෂද ඇත්නාවූ නිර්වාණසම්බ න ප්‍රත්‍යක්ෂකටසුතු ධම්මයන් සනා සාත්කළශෙසින්ද බුඩිනම් වන්නේය වැඩියසුතුවූ අසඨ අනුවබුඩිකිරීමෙන් නිම්මයන් වැඩි බැවින්ද බුඩිනම් වන නෙය තවද ලක්ෂණාරම්ම ප්‍රත්‍යවෙදා නපඳ සර්වාකාරයෙන් විශෙෂඥාන යෙන දනසුත සියලු ධම්මයන්ද අනි නෘත්‍ය ලක්ෂණවිශයෙන් විදසිද දනසු තුවූ දෘෂ්ටිනාව ඇත්නාවූ ධම්මයන් ද ඇස්නවුයෙයි කවසුතුවූ සනාවිලි නිර්වාණ ධාතුයන්ද වැඩියසුතුවූ අ සඨ අවබුඩිකිරීමෙන් ධම්මයන්ද ය ථාක්‍රමයෙන් අවබොධකිරීම වෙන් කොට දනගැනීම ඇස්හමුයෙකි නි රීම වැඩිව කළහෙසිනුදු බුඩිනම් වන්නෙයි. එසුලෙ මෑනෝ, එම්බා බ්‍රාහ්මණය කියසින් බොසඳැඳිලෙ ණිදීම විශෙෂයෙන් දනසුතුවූ දුඃඛස නාය අවබොධකරණ ලද්දේය හා ත්පසින් දුරුකවසුතුවූ සමුදයසනා ය හාත්පසින් දුරුකරණ ලද්දේය

ඇස්හමුවෙයි කටයුතුවූ නිරොධ සත්‍යය ඇස්හමුකරණලද්දේය: වැඩිය යුතුවූ මාර්ගසත්‍යය එඩිතාලද්දේය එහෙයින් මම බුඩනම් වීමි. කෑවනද චතුරාර්‍යසත්‍ය වශයෙන් සාමාන්‍යයෙන් දක්වනලද මේ ධර්මයන් මාරාලම්බනයන් හා සම්මග මාරප්‍රාප්ත ධර්ම වශයෙන්ද සඛාදි වශයෙනද විභාග කොට දක්වනුලැබේ. හේ කෙසේදයත්? චක්ෂුරායතනය දුඃඛසත්‍ය තම ඒ දුඃඛසත්‍යය පහළවීමට අවිද්‍යාදි සෙසු කාරණා ඇතද ඒ අවිද්‍යාදි කාරණය නිවද තෘෂ්ණාව මූලකාරණම්වෙයි ඒ එසේවැයි නම්චිත්‍ර තාවයට කාරණා වන හෙයින්ද නම්යට සහායවත හෙයින්ද දුඃඛචිත්‍ර තාවයට තෘෂ්ණාවම ප්‍රධාන කාරණා වන්හේය එහෙයින් පුනර්භවජනිකයෙයි සිද්ධවූ උත්පාදක තෘෂ්ණා සංඛ්‍යාතවූ සමුදය සත්‍යය මේ භවයෙහි පහළවූ චක්ෂුරායතන සංඛ්‍යාතවූ දුඃඛසත්‍යයට මූලකාරණම වන්නේයි ඒ චක්ෂුරායතනය තන් සමුත් පාදක තෘෂ්ණාවය යන දෙදෙනාගේ පැවැත්ම නැතිකිරීම නිරොධසත්‍ය නම්. ඒ නිරොධය අවබොධකරගන්නා ප්‍රතිපත්තිය මාර්ගසත්‍යනම් මේ සේ එක එක පදය උගුලුවිමෙන් සියලු ධර්මයන් අවබොධකළ හෙයිනුදු සම්‍යක්සම්බුඩනම් වන්හේය අවශෂවූ ශ්‍රොත්‍ර ඝ්‍රාණ ජිව්හා කාය මනස් යන පඤ්චායතනයෙහිද තන් සමුත්පාදකවූ පුනර්භවජනිකයෙයි පැවැති පඤ්ච තෘෂ්ණාවහිද මෙම නයින් දතයුතු.

(ඵ *)

එතෙනෙව නයෙන රූපාදීනි ඡ ආයතනානි. චක්ඛු විඤ්ඤාණාදයෝ ඡ විඤ්ඤාණකායා. චක්ඛු සම්ඵස්සා දයෝ ඡ ඵස්සා චක්ඛුසම්ඵස්ස ජාදයෝ ඡ වේදනා. රූපසඤ්ඤාදයෝ ඡ සඤ්ඤා. රූපසඤ්චේතනාදයෝ ඡ චේතනා. රූපතණ්හාදයෝ ඡ තණ්හා කායා. රූපවිතක්කාදයෝ ඡ විතක්කා. රූපවිචාරාදයෝ ඡ විචාරා. රූපඝඩනිදයෝ පඤ්චඝඩන් ධා. දස කසිණානි. දසඅනුස්ස තියෝ. උඛුමාතක සඤ්ඤාදි වසෙන දසසඤ්ඤා. කෙසාදයෝ වත්තිංසා කාරා. වාදසායතනානි. අට්ඨාරස ධාතුයෝ. කාමභවාදයෝ නව භවා. පඨමාදිනි චත්තාරි ඣානානි. මෙත්තා භාවනාදයෝ චතසෝ අප්පමඤ්ඤා. චතසෝ අරූප සමාපත්තියෝ. පටිලෝමතෝ ජරාමරණාදිනි අනුලෝමතෝ අවිජ්ජාදීනි පටිච්චසමුප්පාදඞ්ගානිව යොජේතබ්බානි නත්‍රායං එකපද යොජනා. ජරා මරණං දුක්ඛ සච්චං ජානි සමුදයසච්චං උභිනනමපි නිස්සරණං නිරොධසච්චං නිරොධ පජානනා පටිපදා මග්ග සච්ච නති එවං එකක පදුඩ්ධරන සබ්බ ධම්මේ සම්මා සාමඤ්ච බුඩ්ධෝ අනුබුඳ්ධා පටිබුඩ්ධෝ තෙන වුත්තං සම්මා සාමඤ්ච සබ්බධම්මාභං බුඩනතා පන සම්මාසම්බුඩානි.

(ඔ *)

එතෙමෙන්ව නයෙන, මෙම නයින්ම; රූපාදීනි ඡ ආයතනානි, රූපාදී ආයතනමයෝ සදෙන; චක්ඛුවිඤ්ඤාණාදයෝ, චක්ඛුර්විඤ්ඤාණාදීවූ; ඡවිඤ්ඤාණකායා, විඤ්ඤාණකායමයෝ සදෙනය; චක්ඛුසම්ඵස්සාදයෝ "චක්ඛුසම්ඵස්සෝ" යනාදීවූ; ඡ ඵස්සා, සඵස්සියෝ සදෙනය; චක්ඛු සම්ඵස්සජාදයෝ, චක්ඛුසංස්පර්ශජාදිවූ; ඡ වේදනා, වේදනාමෝ සදෙනය; රූපසඤ්ඤාදයෝ, රූපසංඥ ආදිමකොටඇති; ඡ සඤ්ඤා, සංඥාවෝ සදෙනය; රූපසඤ්චේතනාදයෝ, රූපසංඥාචේතනාව ආදිකොටඇති; ඡ න

ණහානාය, තණ්හාණානාය යෝ සදෙහ
ය (තණ්හාවට වනාහි පරිඤ්ඤෙය්‍ය
භාවය සමුදාවචන හෙයින්ද උපාදානස්
ඛන්ධය අනාගතීතවචන බැවින් දුඛෙ ස
ත්‍යමයහි සඞ්ගහ දක්වන පිණිස "රූ
පතණ්හාදයො ජ තණ්හානාය" කීහු)
රූපවිතක්කාදයො, රූපවිතක්ක ආදි
කොට ඇති; ජ විතක්කා, විතක්කයෝ
සදෙනය; රූපවිචාරාදයො, රූප විචා
රාදිවූ; ජ විචාරා, විචාරයෝ සදෙනය;
රූපකඞ්ඛාදයො, රූපකඞ්ඛ ආදි
කොට ඇති; පඤ්චකඞ්ඛා, පස්කඳහ;
දසකසිණානි, දශකසිණ ධ්‍යානයහ;
දසානුස්සතියො, දශඅනුස්මෘතියහ; උ
ද්ධුමාතකසඤ්ඤාදිවසෙන, උද්ධුමාතක
සංඥාදි වශමයින්; දසසඤ්ඤා, දශසං
ඥාවහ; කෙසාදයො වත්තිංසාකාරා,
කෙසාදී ඳතිස් කොටසහ; වාදසාය
තනානි, දෙමළොස් ආයතනයහ; අට්ඨා
රසධාතුයො, අවමළොස් ධාතුහ; කාම
භවාදයො නව භවා, කාමභවාදී (තු
න්දෙනය සංඛිහවාදි තුන්දෙනය එ
කවොකාරභවාද තුන්දෙනයයි) නව
භවයහ; පඨමාදිනි, ප්‍රථමධ්‍යානාදි; ච
තුන්නාරුප්පානානි, සතරධ්‍යානයහ; මෙ
තතා භාවනාදයො, මෛත්‍රීභාවනාව
ආදිකොට ඇති; චතුසසා අපපමඤ්ඤා,
සතරඅප්‍රමාණ්‍යයහ; චතුසසා අරූප
සමාපත්තියො, සතර අරූපසමාපත්තිය
හ; පටිලොමතො, ප්‍රතිලෝමයෙන්;
ජරාමරණාදීනි, ජරාමරණාදිහ; අනු
ලොමතා, අනුලෝම වසින්; අවිජ්ජා
දිනි, අවිද්‍යාව ආදිකොට ඇති; පටිච්ච
සමුප්පාදඞ්ගානිව, ප්‍රතීත්‍යසමුත්පාද
ඞ්ගයෝද; යොජෙතබ්බානි, යෙදිය යු
තකානුසි; තත්‍ර, එහි; අයං, මේ; එකප
දනිද්දෙසතා, එක් පදයක්හුගන් යොජ
නාසි; ජරාමරණං දුක්ඛසච්චං, ජරා
මරණ ඳදන දුඃඛසත්‍යය; ජාති, ජාති
ය; සමුදයසච්චං පෙ එවං, මෙ
සේ; එතනක පදුඞ්ධරන, එකී එකී
කොටසුන් උද්ධරණ වශමයින්; සබ්බ
ඛම්මේ, සියළු ධර්මයන්; සඞ්ගහා, මහා
කොට; සාමඤ්ඤ, පොදුවේම; බුද්ධා, බු
වමබොධනෙළේ; අනුබුද්ධා, දනයතු ධ
ර්මයට අනුරූපමයින් දනි; පටිවිද්ධොති,
ප්‍රතිවෙධනෙළේ; තෙහා, එහෙයින්;
වුත්තං, කියනලදී (යම්හෙයකින් සා
මාන්‍යයෙන්ද විශෙෂයෙන්ද එතනක
පදෙඞ්ගරයෙන් සම්බුද්ධයන් දැදු එහෙ
යින් කියනලද යන අර්ථයි තුබකැබි
කියනලදදයන්? "සම්මා සාමඤ්ඤ සබ්
බ ඛම්මානං බුද්ධත්තා" සියළු ශෙෂය ධ
ර්මයන් සම්‌කාරයෙන් අවිපරිතකොට
තෘම දන් හෙයින යන අර්ථයි මෙහි
න් පරොපදෙශ රහිතවූ සම්‌කාරයෙ
න් සම්බුද්ධත්වබොධනයට සම්‌පාදක ආ
කාඞ්ක්ෂා ප්‍රතිබන්ධ වන්‌නාවූ ඇති අවා
රණ ඳුනාබාහිරවූ සම්‌දෙනාඥානයන්
අධිගමය දන්වනලදැ)

(භා ඃ)

ඉක්බිති රූප ශබ්ද ගන්ධ රස ස්ප්‍රෂ්ට
ධර්ම සංඛ්‍යාත බාහිර ඉඩායතනයෙ
නිද චක්ෂුර්විඥානාදිවූ සවැදුරුම් විඥ
නයෙනිද චක්ෂුස්පශාදිවූ සවැදුරුම්
ස්පශීයෙනිද චක්ෂුර්වෙදනාදිවූ සවැ
දුරුම් වෙදනායෙනිද රූප සඤ්ඤා
දිවූ සවැදුරුම්සඤ්ඤාවෙනිද රූපසඤ්ඤෙ
තනාදි සවැදුරුම් චේතනායෙනිද
රූපවිතර්කාදි සවැදුරුම් විතර්කයෙ
නිද රූපවිචාරාදි සවැදුරුම් විචාර
යෙනිද රූපස්නහාදි පඤ්චස්නහා
යෙනිද පෘථිවිකසිණාදි දශකසිණ ධ්‍යා
නයෙනිද බුද්ධානුස්මෘති ආදි දශානු
ස්මෘතියෙනිද උද්ධුමාතකාදි දශඅනු
භයෙනිද කෙසාදී ඳතිස් කුණප
කොට්ඨාසයෙනිද ඉඳළොස් ආයත
නයෙනිද අවමළොස් ධාතුවෙනිද කා
මභව රූපභව අරූපභව සඤ්ඤීභව
අසඤ්ඤීභව නවසඤ්ඤී නාසඤ්ඤී
භව එකවොකාරභව චතුරවොකාර
භව පඤ්චවොකාරභවයයි කියනල
ද නවවැදුරුම් භවයෙනිද යම පෙදී

න් නොගත්නාලද අරමුණු වශයෙන් ඇතතාවූ ප්‍රථම ධ්‍යානාදි සතර රූපාවචර ධ්‍යාන හා එම විපාක ධ්‍යානයෙහි ද මෛත්‍රීභාවනාදි සතර අප්‍රමාණ්‍ය ධර්මයෙහිද සතර අරූප සමාපත්තියෙහි ද ප්‍රතිලාභ වශයෙන් ජරාමරණාදිවූ ද අනුලාභ වශයෙන් අවිද්‍යාදිවූද සිය ළු ප්‍රතීත්‍ය සමුත්පාදාඞ්ගයෙහිද යෙදිය යුත්තානුයි ඔවුන් අතුරෙන් එන් පදයෙහි යොජනාව මේහි දක්වනුලැබේ. හේ කෙසේදයත්? ජරා මරණ මෙසක දුඃඛසත්‍ය නම් ජාතිය සමුදය සත්‍ය නම් ඒ දෙකෙහිනාගේම නිස්සරණ සංඛ්‍යාතවූ ප්‍රහාණිය නිරෝධ සත්‍ය නම්. ඒ නිරෝධය අවබෝධකර ගන්නා ප්‍රතිපත්තිය මාර්ගසත්‍ය නම් වෙයි. මෙසේ එකෙකහි කොටසුන් උගුළුවා අවබොධකිරීම වශයෙන් සියලු ධර්මයන් මොහොවට නමන්වහන්සේම දතයුතු ධර්මයට අනුරූප පරිදෙන් දැන වදාළේය එහෙයින් මනාකොට පරිපූර්ණ රහිතව සම්භාරයෙන් සව් ධර්මාවබෝධය පොහොසත්වූ නමන්වහන්සේගේ සැමැතක පිළිබඳව පවත්නාවූ අනාවරණ ඥාන සංඛ්‍යාත සර්වඥතාඥානයෙන් දතයුතු සියළු ධර්ම සමූහය දැන වදාළහෙයින් සම්‍යක්සම්බුද්ධ නම්වෙයි කියනලද්දේමි පූර්වාපර්‍ය්‍යානුභූතාදිය පාලියෙහි වදාහි සර්වඥතා ඥානය අනාවරණ ඥානයයි දෙකක් කොටගෙණ අප්‍රතිහතාවරණ ඥානය දක්වනලද්දේය මෙහි වදාහි සර්වඥතා ඥාන සංඛ්‍යාත අනාවරණ ඥානයහි එනක්නොට දක්වනලද්දේමි ඒ එසේ මැනි විෂය ප්‍රවෘත්තිහි හෙද වශයෙන් සර්වඥතාඥානයම හෙසු යුගුණයන්ට අසාධාරණ බව දන්වන පිණිස සර්වඥතාඥාන නමිනුදු අනාවරණ ඥාන නම් නුදුන්වනලද්දේමි එහෙයින් යුගුණය වහාහි සියළු සංඛ්‍යා සංඛ්‍යත සම්මුති ධර්මයන් නොදුරුකොට පවත්නා හෙයින් සර්වඥතාඥානයයිදු එහිම ආවරණ නැතහෙයින් මනාපැකිළ හැසිරීම නිසා අනාවරණ ඥානයයිදු කියනලදි වදාළේවැයි පිළිසිඹියා ඤාණ පෙළෙහි සියළු සංඛතා සංඛත ධර්ම සමූහය ඉතුරු නොකොට දුනගන්නා හෙයින් සර්වඥතාඥානයයිද එහි ආවරණයක් නැති හෙයින් අනාවරණ ඥානයයිද නම් ලබන්හේයි එහෙයින් ඒ ඥාන යන්හේ ඒකාන්තයෙන්ම අවි හෙයින් ප්‍රභේදයෙක් නැත්තේයයි දතයුතු. එසේ නොවිනම් සර්වඥතාඥානයට ආවරණ ඇති බවය අනාවරණ ඥානයට අසම්මිශ්‍රාලම්බනික බවය යන දෙ ඝය පැමිණෙන්හේයි භාග්‍යවන්හුගේ ඥාණයට වනාහි සවල්ප මාත්‍රවූ ආවරණයකුදු නැත්තේය ඒ අනාවරණ ඥානයාගේ අසම්මිශ්‍රාලම්බනික බවකුදු නැත්තේයි ඉදින් සර්වඥතා ඥානයෙන් අනිත්‍යාත්ම අනාවරණ ඥානවූවද සියලු හන්හි නොපැකිළ පවත්නා හෙයින් සර්වඥතා ඥානයම මෙහි අනාවරණඥාන නාමයෙහි දතයුතු ඒ ඥාණය අවබෝධකළ හෙයින් භගවත් තෙමේ සම්බුද්ධය සම්බෝධය සම්‍යක්සම්බුද්ධය කියනලද්දේය. එතකුදුවුවත් සර්වධර්මයන් එකපැහැර අවබොධකළ බැවින් නොවෙයි දතයුතු ඒ එසේවැයි. සියළු ධර්මයන් දුනගැන්මට පොහොසත්වූ සර්වඥතාඥානය අවබෝධකළ හෙයින් භාග්‍යවන්හුගේ සර්වඥතාඥානයෙහි සියළු ධර්මයන් පිළිබිඳ දුනගැන්මට පොහොසත් බව පහළවූයේය මෙහි වදාහි වාදිහු මෙසේ කියන්නාහුය කුමක්ද? මේ සර්වඥතාඥානය එකක්ෂණයෙනිම සියලු ධර්ම විෂයයෙහි පවත්නේද? නැතහොත් ක්‍රමයෙන් එකෙකහි ධර්මවිෂයයෙහි පවත්නේද? ඉදින් එකක්ෂණයෙහි සියළු ධර්මවිෂයයෙහි පවත්නේ

නම් අතීතානාගත වර්තමාන අධ්‍යාත්මික බාහිරාදි අනෙකප්‍රකාරවූ සංඛාර සංඛත සම්මූති ධර්ම සමූහය එකවිට එළඹ සිටිකල්හි දුරතුබූ සිතුයම් පවක් දක්නා එකකුවමෙහි ආකුල ව්‍යාකුලව වැටෙන්නේ නොවේදයුත්? එසේ කල්හි සියළු ධර්ම සමූහය අනාත්මයයි විදර්ශනාකරන්නා හට අනාත්මාකාරයෙහිම වැටහෙන්නාක්මෙන් සියළු ධර්ම සමූහය අප්‍රතට්ඨාරූපයන් භාග්‍යවන්තුගේ නුවණට නොදුරු වන්නාහුය යන දෙම ප්‍රසඞ්ගය නොවන්නේදයුත්? තවද සියළු ධර්මයන්ගේ උත්පාදයයිනි හඬහ යන ක්ෂණත්‍රය අතුරෙන් සජිනිඝ්ක්ෂණයම අරමුණුකොටගෙණ විකල්ප රහිතව සියළු කල්හිම බුදුවරයන්ගේ නුවණ පවත්නා බැවින් බුදුවරයෝ සර්ව්ඥයයි කියනලදුහු නොවෙද්ද එසේකල්හි අතීතානාගත ධර්මයන්ගේ සජිනිඝ්ක්ෂණය වර්තමානයයි නැති බැවින් භගවන්තුගේ නුවණ එක් ප්‍රදේශයක්ම විෂය කොට පවත්නේය යන දෝෂ ප්‍රසඞ්ගය වන්නේය එමහයින් එකක්ෂණයෙහි සියළු ධර්මවිෂයයනි පවත්නේය යනුද ක්‍රමයෙන් එකෙකී ධර්මවිෂයයනි පවත්නේය යනුද නොමයමද්මැයි කුමක්හෙයිදැයුත්? ජාති භූමි දිශා දෙශ කාලාදින්ගේ විභාග වශයෙන් අනෙකප්‍රකාරවූ ධර්මයන් එකෙනෙක් බැහින් පිළිවෙළින් නුවණින් බලන්නේ වීනම් ඒ දෘශ්‍යතු ධර්ම සමූහය අනන්තා ප්‍රමාණ බැවින් ඒ සියළු ධර්මයන් ඉතුරු නොකොට අවබෝධ නොකළ හැක්කේමය තවද යම් වාදියෙණෙක් භාග්‍යවතුන්වහන්සේ දෘශ්‍යතු ධර්මයෙන් එක් කොටසක් අර්ථ නොවරදවා පරිත්‍යක්ෂ වශයෙන් දැන අවශෙෂ ධර්මෝත් මෙසේමයයි කල්පනාකොට නියමකරණ හෙයින් සර්ව්ඥ නම්වෙති, ඝ්‍රාණයද සර්ව්ඥතාඥාන නම්වෙති කිය නනාහුද? එසේකල්හි ඒ ඥානය අනුමානඥාන නම්වෙති අනුමාන ඥානය වනාහි සංසය පිළිබඳව පවත්නේයයි ලොකව්‍යවහාර හෙයින් ඒද ශ්‍රුතුමනා වන්නේය එසේම සියලුල ප්‍රත්‍යක්ෂ නොවනකල අර්ථියව අවිරුඬ වශයෙන් ඒ දෘශ්‍යතු ධර්මයාගේ එක් කොටසක් ප්‍රත්‍යක්ෂකොට ඝෂ්ටෙනින් මෙසේමයයි කල්පනාකොට නියමකිරීම නොලැබෙන්නේමැයි. එහි යම් කෙනෙක් ඉතුරුවීනම් ඒ කොටස ප්‍රත්‍යක්ෂ නොවියේය නැවත ඒ කොටසත් ප්‍රත්‍යක්ෂවනම් ඔහුගේ ඉතුරු බවක්ද නොවන්නේයයි මෙසේ දන්වනලද මේ සියලු වාදයෝම කාරණා නොවන්නාහුය කුමක්හෙයින්දයුත්? භාග්‍යවන්තු මිසින් මහණෙනි බුද්ධිමය නොසිතියහැක්කේය එහෙයින් බුද්ධිඥය නෙවන් බුද්ධඥානයේ ගෝචර ප්‍රමාණය නොසිතියයුත්තේයයවෙත් බුද්ධඥානයේ ගෝචර ප්‍රමාණය සිතන්නේ විහාම් හෙතෙම විතෙනාග්මිදයවද වෙහෙසවද පැමිණෙන්නේයයි වදුලහෙයින් භාග්‍යවන්තු සම්බුද්ධ සම්මූතිය හෝ එක් ප්‍රදේශයක් හෝ දැනගණු කැමැත්තේවීනම් ඒ ඉවසිනුරුපවූ ධර්මවිෂයෙනිම නොපැකිළ ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් නුවණ පවත්නේය ඒකෝපයන් නැති බැවින් නිරන්තරයෙන් එකහව පිනිවිය්යයි සනිටුහන්කළයුතු. ඉදින් භගවන්තු මිසින් දැනගණු කැමැති යම් අර්ථියක් නුවණට නොදුරු නොවේනම් ඒ නුවණ භාග්‍යවතුන්වහන්සේගේ නැමැතන පිළිබඳව පවත්නේ නොවෙයි. ඒකාන්තයෙන් සර්ව්ඥ බුදුවරයන්ගේ බුද්ධඥානය කැමැතන පිළිබඳවම පැවතන යුත්තේය. ඒ එසේ

මැති සියළු ධර්මයෝ භාග්‍යවත්හුගේ ආවර්ජනභාවය පිළිබඳවම පවත්නාහුය මෙනෙහිකිරීම පිළිබඳවම පවත්නාහුය. විතෙනාත්පාද පිළිබඳවම පවත්නාහුයයි වදාළ බැවින් භාග්‍යවත්හුගේ සතුණය අනුමානාගම නතීග්‍රහණයෙන් විරහිත බැවින් ප්‍රත්‍යක්ෂම වන්නේසේ එමහතින් බුද්ධඥානය සියළු ධර්මයන් එකවිට අරමුණුකරතුදු එසකසී ධර්මයක්මෙන් මහාසේ වශවර්ත්තියාකොට පවත්නේහුයි බුද්ධඥානයාගේ ගොචරග්‍රහණය නොසිනියහැක්කේමැයි නවද දත්‍යුතු ධර්ම යටතාක්ද බුද්ධඥානයද ඒතාක්ම පවත්නේය බුද්ධඥානය යම්තාක්ද දත්‍යුතු ධර්මයෝත් ඒතාක්ම වනනාහුය බුද්ධඥානය දත්‍යුතු ධර්ම අවසන්කොට පවත්නේය දත්‍යුතු ධර්මයෝද බුද්ධඥානය අවසන්කොට පවත්නාහුයයි මෙසේ සර්ව ධර්මයන් එකක්ෂණයෙහි හෝ පිළිවෙළින් එක එනස්මහා භාග්‍යවත්හුගේ ඉවර්ජනාදිරූප පරිදෙදත් මනොකොට තෙමේම අනන්‍යප්‍රතිබාධිතව අවබොධකළ හෙයින් සම්‍යක්සම්බුද්ධත්වය වදාළේයි.

(සෑ†)

විජ්ජාති පදා චරණ නව සම්භාතතා විජ්ජාචරණ සම්පදනා තත්ථ විජ්ජාති නියෙසා විජ්ජා අධ්‍යත්ම විජ්ජා නියෙසා හත්‍ථකහරව සුත්තන්ත වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බා අධ්‍ය අම්බට්ඨ සුත්තන්ත තත්‍ර හි විපස්සනා ඤාණ මනොමයිද්ධියාව සත්ත අභිඤ්ඤා පරිහාණකථා අධ්‍යත්විජ්ජා වුත්තා. චරණන්ති සීලසංවරා ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තදවාරතා භොජනෙ මත්තඤ්ඤුතා ජාගරියානු යොගෙන සත්තධම්මා චත්තාරි රූපාවචරජ්ඣානානීති ඉමෙ පන්නරසධම්මා වෙදිතබ්බා ඉමෙ යෙවහි පන්නරසධම්මා ඤාණා එතෙහි චරති අරියසාවකො ගච්ඡති අමතං දිසං තස්මා චරණන්ති වුත්තා යථාහ ඉධ මහානාම අරියසාවකො සිලවා හොතීති සබ්බං මජ්ඣිමපණ්ණාසකෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බා. භගවා ඉමා හි විජ්ජානි ඉමිනාව චරණෙන සමන්නාගතො තෙන වුච්චති විජ්ජාචරණ සම්පන්නොති තස්ස විජ්ජාසම්පදඤ භගවතො සබ්බඤ්ඤුතඤාණං සූරතතා සිතා චරණසම්පදඤ මහාකාරුණිකභාවං සෙසා සබ්බඤ්ඤුතායඤ සත්තානං අත්ථා හත්ථ සඤ්ඤුජනා මහාකාරුණිකභාවය අනත්ථං පරිවජ්ජෙත්වා අත්ථනියොජනි යථා තං විජ්ජාචරණ සම්පදනා තෙන සස සාවකා සුපටිපන්නා භොන්ති නොදුප්පටිපන්නා විජ්ජාචරණ විපන්නානං භාවනා අත්තනත්තපාදයෙ විය.

(සෑ†)

විජ්ජාතිවෙව, විද්‍යාවෙන්ද; චරණෙනව, චරණ ධර්මයෙත්ද; සම්පන්නාගතතතා, සම්පන්නභාගත භෙතින්; විජ්ජාචරණ සම්පදනා, විද්‍යාචරණ සම්පන්න නාමි; තත්ථ, ඒ දෙක්හි; විජ්ජාති, විජ්ජානම්; තිසෙසා විජ්ජා, ත්‍රිවිද්‍යාවෝසි; අධ්‍යත්ම විජ්ජා, අෂ්ටවිද්‍යාවෝද (විද්‍යා නමිවෙත්) නිසෙසා, ත්‍රිවිද්‍යාවෝ; භයභෙරවසුත්තෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බා, භයභෙරව සූත්‍රයෙහි කී නියාමයෙන් දතයුත්තානුයි; අධ්‍ය අම්බට්ඨ සුත්තෙත, අෂ්ටවිද්‍යාවෝ අම්බට්ඨ සූත්‍රයයි කීනසින් දතයුත්තානුය; තත්‍රාපි, ඒ අම්බට්ඨ සූත්‍රයෙහි ම නානි; විපස්සනා ඤාණ, විදර්ශනා ඤාණය හාද; මනොමයිද්ධියාවසහ, මනොමය සාධ්‍යය භාද සමග; ඡඅභිඤ්ඤාසු පරිහාණභෙත්වා, ෂඩභිඥාවන් පරිහාණ කොට; අධ්‍යත්විජ්ජා වුත්තා; අෂ්ටවිද්‍යා

වෝ කියනලදහු; චරණතෝති, චරණ නම්; සීලසංවරෝ, සංවර ශීලය; ඉන්ද්‍රි යෙසු ගුත්තද්වාරතා, ඉන්ද්‍රියයන්හි සෝ රක්ඛි ගුත්තද්වාරතා කිවය; භොජනෙ මත්තඤ්ඤුතාදීනා, භොජනයෙහි ප්‍රමණ දන්නා බවය; සත්ත ධම්මා (සඩ්ඪාය හිරිය ඔත්තප්පබාහුසච්චය විරිය ස තිය පඤ්ඤාය යන) සප්ත ධර්මයන්ද; චත්තාරි රූපාවචරඣානානීති, සත රූපාවචර ධ්‍යානයහ; ඉමෙ පනෙ රස ධම්මා, මේ පසළොස් ධර්මයන්; වෙදිතබ්බා, දතයුත්තාහුයි; ඉමෙ එව පනෙතරස ධම්මා, මේ පසළොස් ධර්මයෝම; යසමා, යම්හෙයකින්; එතෙහි, මොවුන් කරණකොටගෙණ; අරියසාවකො, ආර්‍ය්‍ය ශ්‍රාවක තෙමේ (චරතීති සේසි) ගවජති අත්තං දිසං, තිවන්දිගම යේද; තසමා, එහෙයින්; චරණන්නි වුත්තා, චරණයයි කියනලදහු (මෙසින් චරණ ධර්මයන් ශික්ෂාත්‍රය සඞ්ගහ ගිත බැවින් නිම්‍රාණ සම්ධිගමයෙහි ඒකාන්තයෙන්ම සාධකාත්ම බව කී හු. දැන් තදර්‍ථයව සාධකාත්ම බව ආගමයෙන් දක්වන්නේ "යථාහ" ය නාදී කී) මහානාම, මහානාමය; ඉධ. මේ ශාසනයෙහි; අරියසාවකො, ආර්‍ය්‍යශ්‍රාවක තෙමේ; සඩ්ඪා හොතීති සබබං "සඩ්ඪො හොති" යනාදින් සියල් ලම; මජ්ඣිමපණ්ණාසකෙ, මැදිපණ ස; වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බං, කීනයින් දතයුතු පෙ තත්ථ, ඒ විජ්ජාචරණ දෙකින්; විජ්ජාසම්පදා, විද්‍යා සම්පත් තොමෝ; භගවතො, භාග්‍යවන්හුගේ; සබ්බඤ්ඤුතං පුරෙඤ්ඤා සිතා, (බුදුන්ගේ ආශ්‍රවක්ෂය විද්‍යා සර්‍වඥබව සාධන බැවින් විද්‍යාසම්පත්තිය සර්‍වඥබව පුරා සිටී; චරණසම්පදා, චරණ සම්පත්ති තොමෝ; මහාකාරුණිකතං, භාග්‍යවන්හුගේ මහාකාරුණික බව පුරාසිටියේයි (කරුණාබ්‍රහ්මවිහාරය චරණධර්‍ම පර්‍යාපන්නභාව ප්‍රාප්තවූ අසාධාරණ සවභාව ඇති බැවින් භාග්‍යවන්හුගේ මහාකාරුණිකබව පුරා සිටියේය යන අර්‍ථයි) සො, ඒ භාග්‍යවන් තෙමේ; සබ්බඤ්ඤුතඤාණාය, සර්‍වඥ ඥා ණයෙන්; සබ්බසත්තානං, සියළු සත්ත්වයන්ගේ; අත්ථානත්ථඤ්ඤුතාය, අ ර්‍ථානර්‍ථ දෙක දන; මහාකාරුණිකතාය, මහාකාරුණික බැවින්; අනත්ථං පරිවජ්ජෙත්වා, අනර්‍ථ දුරුකොට; අ ත්ථෙ නියොජෙති, අර්‍ථයෙහි යොදා (යම්හෙයින් සත්ත්වයන්ට අර්‍ථානර්‍ථ දැන අ ර්‍ථයෙහි යෙදීම ප්‍රඥාව විනා නොවේද එසේ සත්ත්වයන්ට අර්‍ථානර්‍ථ විනයය කරුණාව විනා නොවන්නය දෙකම දෙදෙනට කෘත්‍යවෙයි එහෙයින් යම් විෂයක යමකුගේ ආධාන ඛවද ඒ දක්වන පිණිස "සො සබ්බඤ්ඤුතඤා ණාය" යනාදි කීහයි දතයුතු) යථා විජ්ජාචරණ සම්පන්නතා, යම්සේ විජ්ජා චරණ සම්පන්නතාවේද යන අර්‍ථයි; යථාහ, කීහෙයිනි ("තං" යනු නිපාත පියනු සන්හයි. මෙහින් අනර්‍ථ දුරු කොට අර්‍ථයෙහි යෙදීම විජ්ජාචරණ සම්පන්නය හට ආවෙනිහ ප්‍රතිපත්ති යෙකැයි දක්වන්) තෙහ, එහෙයින් (විජ්ජාචරණ සම්පන්න තෙහින යන අර්‍ථයි] අසස, ඒ භගවන්හුගේ; සාව කා, සව්වෝ; සුපපටිපන්නා හොන්ති, සුප්‍රතිපන්නතාවෙති; නොදුප්පටිපන්නා, දුෂ්ප්‍රතිපන්න නොවෙත්; විජ්ජාචරණ විපන්නානං සාවකා, විද්‍යාචරණ විප න්නයන්ගේ සව්වෝ; අත්තනාපාද යොමිය, අන්‍යාන්‍යපාදීන් මෙනි (ආදි ග්‍රහණයින් පරන්තප උභයන්තපයන් ගත්හු)

(භා†)

ඉක්බිති විජ්ජාචරණ ගුණයන් කෙසේ යුක්තවන්නේදයත්? විත්ද යුතුවූ නිම්‍රාණ රසය තත්වූ පරිදෙ

න් විදගත්වා අවීචියෙන් තෝ පම
තට ප්‍රහිපක්ෂවූ අවිද්‍යා නැමති ඝනා
න්ධකාරය ප්‍රදාලනයකරණ අවීචියෙන්
තෝ විද්‍යානම්වූ ත්‍රිවිද්‍යා අෂ්ටවිද්‍යාවෙ
න් හා පසළොස් චරණධර්මයෙහු පරි
පූර්ණ බැවින් තෝ අවිකල බැවින්
තෝ විජ්ජාචරණ සම්පන්නනාම් වන්
තෝසි ඒ විද්‍යාචරණ ධර්මයන් අතු
රෙන් හයතෝරව සූත්‍රයෙහි මෙවෙනෙ
සධ්‍යාශය වශයෙන් වදාළ නියායෙන්
ත්‍රිවිද්‍යාවෝ හා අම්බට්ඨ සූත්‍රයෙහි ආ
නියාමයෙන් අෂ්ටවිද්‍යාවෝද දතයුත්
තාහුසි අම්බට්ඨ සූත්‍රයෙහි එනාහි විදුසි
නා ඥානය මනොමය සෘද්ධි යන ඒ
දෙන හා සමග අභිඥාවන්හෙණ අ
ෂ්ටවිද්‍යාවෝයහි වදාරණලද්දාහුය චර
ණ ධර්මතම් සංවරශීලය ඉන්ද්‍රිය නැමති
මාරයන් මුළුහකිරීමය මහාජනයෙහි
පමණ දන්නා බවය නිදිවර්ජිතකිරීම
ය යන සතරදෙන හා සම්ප්‍රයුක්ත ධර්මී
යන් පහදවන ශ්‍රද්ධාවය පවට ලජ්ජාවී
ම වශයෙන් පවත්නා හිරිය පවට භය
වීම වශයෙන් පවත්නා ඔත්තප්පය
බහුතෝ දැසු පිරුතැන් ඇති බවය
වීර්‍යය සමාධිය ප්‍රඥාය යන සපත ධර්මී
යෝද චතුෂ්කනය වශයෙන් සතර
රූපාවචර ධ්‍යානයෝද යනමේ පස
ළොස් දෙන චරණධර්ම නම්වනිසි ද
න්ප්‍රඥාහුසි යම්හෙයකින් ත්‍රිවිධ ශි
ක්ෂාවන් සංග්‍රහකාරණලද මේ ධර්මයෝ
පසළොස්දෙන කාරණකොටගෙණ ආ
යඃශ්‍රාවකා එතෙම නිර්වාණ නැමති දිශ
ා චරණ සාධ්‍යතා කාමනාය කෙරේද
එහෙයින් ඉම් පසළොස්දෙන චරණ
ධර්මතාම්වෙයි වදාරණලද්දේය වදාළේ
මැනවි. එම්බා මහානාමය මේ ඝාස
නයෙහි යම් ආර්‍ය්‍ය ශ්‍රාවකයෙක් තො
ම සැදුහැ ඇත්තේ වේදූයි යනාදි
සියල්ල විදූසම්පන්නියෙහි මජ්ඣිම ප
ණ්ණාසකයෙහි ආ නයින්ම දතයුත්
තේසි. භාග්‍යවත්හු එනාහි මේ ත්‍රිවි
ද්‍යා අෂ්ටවිද්‍යාවෙන් හා පසළොස් චර
ණ ධර්මයෙහු යුක්තයහ. එහෙයින් වි
ද්‍යාචරණ ගුණයෙන් සම්පූර්ණවූයේය
යි කියනලද්දේයි මේ විද්‍යාචරණ ධර්මී
යෝ වනාහි ශ්‍රාවකයන් කෙරෙහිදු වි
ද්‍යමානවන්නාහ එනුදුවුවත් සම්මා
සම්බුද්ධයන්වහන්සේගේ විද්‍යාචරණ ධර්මී
යෝ අනිඤ්ඤාකුට්ඨ සමාන නොවිනනා
හුමැයි විද්‍යාචරණ ධර්මයන් අතුරෙන්
විද්‍යාසම්පන්නිය භගවන්හුගේ සම්මා
සම්බුද්ධතාඥානය සිද්ධකිරීම් ඉෂ්ටයෙන් පුරා සි
ටින්නේය කරුණා බ්‍රහ්මවිහාරය පස
ළොස් චරණ ධර්මයන්ම ඇතුළත්ව ම
හද්ගතභාවප්‍රාප්තවූ අසාධාරණ සබහා
ව ඇති බැවින් භාග්‍යවන්හුගේ මහා
කාරුණික බව සිද්ධකිරීමෙන් පුරුසිවි
න්මය්ය ඒ භාග්‍යවතුන්වහන්සේගේ
සම්මාසම්බුද්ධතාඥානය කරණකොටගෙණ ස
කල සත්වයන්ගේ වැඩ අවැඩ දැන අ
වැඩ දුරුකොට වැඩකිහි යෙදීම නුව
ණින් විනා නොවන්නේසි යම්හෙයින් ඒ
සත්වයන්ගේ වැඩ අවැඩ දැනීම ශාස්තෘ
ත්වහන්සේගේ මහාකරුණාවෙන්
වෙන්ව නොවන්නේද එහෙයින් සම්මා
සම්බුද්ධතාඥාන මහාකරුණා යන ධර්මයෝ
දෙදෙන දෙතන්නිම පමිතම්න්ගේ කා
වයුතු ඇතතාහුම වෙති යම්හෙයකින්
භාග්‍යවතුන්වහන්සේ විද්‍යාචරණ ගු
ණයන් සුත්තෙස්ක්ද එහෙයින් ඒ
භාග්‍යවන්හුගේ ශ්‍රාවකයෝද සුප්‍රතිප
නාතම වෙති දුෂ්ප්‍රතිපන්න නොවෙත්
මැයි. විද්‍යාචරණ ධර්මයෙන් යුක්තානුවූ
ශාස්තෘන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයෝ වනාහි අ
නන්තනන්තප පරන්තප උභයත්තපාදීන්
මෙන් දුන්නාහුයයි දතයුතු. මෙහි ව
නාහි විද්‍යාසම්පන්නියෙන් ශාස්තෘන්
වහන්සේගේ ප්‍රභූ මහත්තාත්මයද විද්‍ය
ණ සම්පත්තියෙන් කරුණා මහත්තා

මයද ප්‍රකාශ කළේනම් වන්නේය ඒ ධර්මයන් දෙදනා අතුරෙන් ප්‍රඥාවෙන් භාග්‍යවත්හුගේ ධර්මරාජ්‍ය ප්‍රවෘත්තියද කරුණාවෙන් ධර්මසංඝ විභාගයද ප්‍රඥාවෙන් සංසාර දුඃඛයෙහි කළකිරීමද කරුණාවෙන් සංසාර දුක් ඉවසීමද ප්‍රඥාවෙන් අනුන්ගේ දුක් දුනීමද කරුණාවෙන් අනුන්ගේ දුක් නසන පිළිවැම් කිරීමට පවත්වන්නේමද ප්‍රඥාවෙන් පිරිනිවණට අභිමුඛ බවද කරුණාවෙන් ඒ පිරිනිවණට පැමිණීමද ප්‍රඥාවෙන් තෙමේ සසරකපරින් එතරවූ බවද කරුණාවෙන් අනුන් එතරකරවන බවද ප්‍රඥාවෙන් බුඩබව සිඩකිරීමද කරුණාවෙන් බුඩකෘත්‍ය සිඩකිරීමද ප්‍රකාශකළේනම් වන්නේසී තවද කරුණාවෙන් බොධිසත්ව භූමියෙහිදී දිවකුරු බුදුන් හමුවෙහි අත්පත් නිවන් සැප හැරදමා සසරට අභිමුඛවූ බවද ප්‍රඥාවෙන් ඒ සසර පහාඇලීමද කරුණාවෙන් අනුන්ට හිංසා පහාකිරීමද ප්‍රඥාවෙන් තමන් අනුන්ට භය නොවීමද ප්‍රකාශකළේනම් වන්නේසී තවද කරුණාවෙන් අනුන් රක්නාහු තමන් රක්ෂාකළ බවද ප්‍රඥාවෙන් තමා රක්නාහු අනුනුත් රක්ෂාකළ බවද එසේම කරුණාවෙන් අනුන් නොතවන බවද ප්‍රඥාවෙන් තමා නොතවන බවද ප්‍රකාශකළේය එහෙයින්ම අන්තනිත පටිපන්නාදි සතරපුහුලන් අතුරෙන් සිව්වෙනි පුද්ගලභාවය සිඩවූ බස්ස තවද කරුණාබවත් ලෝකනාථ බවද ප්‍රඥාවෙන් ආත්මනාථ බවද කරුණාවෙන් පහාබැහැපත් බවද ප්‍රඥාවෙන් උත්තම භාවයද ප්‍රකාශකළේනම් වන්නේසී තවද කරුණා නොමේ ප්‍රඥාව අනුව ඉයහසින් සියලු සතුන් කෙරෙහි පැවති චින්තානුග්‍රහයද සියලු තන්හි ඵරක්ත සිත්ඇති බවද ප්‍රකාශකරන්නේය ප්‍රඥා නොමේ කරුණාව අනුවයි පහසින් සියළු බ ඹුයෙහි විරක්ත සිත්ඇති බවද සකල සත්වානුග්‍රහ වශයෙන් පැවති සිත්ඇති බවද ප්‍රකාශකළේනම් වන්නේසී යම් සේ භාග්‍යවත්හුගේ මහාකරුණාව සසසන්නේමෙන් නොව ස්නෙහ ශෝකාදියෙන් විරහිතවූයේද ප්‍රඥාව අහඩකාර මමංකාරාදියෙන් විනිර්මුක්තවූයේද එහෙයින් මේ විද්‍යාවරණ ඛීණාසවයෝ දෙදෙන ඔවුහොවුන් පිරිසිදු කරන්නාවූ පරම විශුඩිගුණ විශෙෂයෙකැයි දතයුත්තාහුසි.

(පා‡)

සොභනගමනත්තා සුන්දරං ඨානං ගතත්තා සම්මාගතත්තා සම්මා ච ගදත්තා සුගතෝ ගමනම්පිහි ගතත්ති වුච්චති තඤ්ච භගවතෝ සොභනං පරිසුඩ්ඨත්ත වජ්ජං කිඤ්චන නත්‍ථි අරියඤ්ඤෙව තෙන හෙසගමනත්තා සුගතෝ අථවා සුන්දරඤ්චෙව ඨානං ගතෝ අමතං නිබ්බානන්ති සුන්දරං ගතත්තාපි සුගතෝ සම්මාව ගතෝ නෙතා නෙන මග්ගෙන පහීණ කිලෙසෙ පුන අපච්චා ගච්ඡතෙත්‍ථා වුත්තා නොතාපත්තිඵලෙන යෙ කිලෙසා පහීණා තෙ කිලෙසෙ න පුණෙති නපච්චෙති න පච්චා ගච්ඡතීති සුගතෝ පෙ අරහන්ත මග්ගෙන යෙ කිලෙසා පහීණා තෙ කිලෙසෙ න පුණෙති නපච්චෙති න පච්චා ගච්ඡතීති සුගතෝ සම්මා වා භගවා දීපඞ්කර පාදමූලතොපභුති යාව බොධිමණ්ඩතාව සමතිංස පාරමී පූරිතාය සම්මා පටිපත්තියා සබ්බලොකස්ස හිත සුඛමෙව කරොතෙත්තා සස්ස තං ඵලෙච්ඡං කාමසුඛං අතනාකිලමථන්ති ඉමෙ ච අතෙත්ත අනුපගච්ඡන්තෙ ගතොති ස මෙ ගත තත්තා පි සුගතෝ සම්මා චෙස ගදති සුත්තා ධිඨානෙ සුත්තතොව වාචං භාසතීති

සම්මා වදතනා පි සුගතෙනා—තත්‍රිදං සාධකං සුත්තං යං තථාගතෝ වාචං ජානාති අභූතං අතච්ඡං අනත්‍ථසංහිතං සාච පරෙසං අපියා අමනාපා න තං තථාගතෝ වාචං භාසති යම්පි තථාගතෝ වාචං ජානාති භූතං තච්ඡං අනත්‍ථසංහිතං සාච පරෙසං අපියා අමනාපා න තං තථාගතෝ වාචං භාසති යඤ්ච ඛො තථාගතෝ වාචං ජානාති භූතං තච්ඡං අත්‍ථසංහිතං සාච පරෙසං අපියා අමනාපා තත්‍ර කාලඤ්ඤූ තථාගතෝ හොති තස්සා වාචාය වෙය්‍යාකරණාය යම්පි තථාගතෝ වාචං ජානාති අභූතං අතච්ඡං අනත්‍ථසංහිතං සාච පරෙසං පියා මනාපා න තං තථාගතෝ වාචං භාසති යම්පි තථාගතෝ වාචං ජානාති භූතං තච්ඡං අත්‍ථසංහිතං සාච පරෙසං පියා මනාපා තත්‍ර කාලඤ්ඤූ තථාගතෝ හොති තස්සා වාචාය වෙය්‍යාකරණාය—එවං සම්මා වදමානෝපි සුගතෝති වෙදිතබ්බා—

(ස ‡)

සොභනගමනත්තා, නිරවද්‍ය ගමන් ඇතිහෙයින්ද; සුන්දරංඨානංගතත්තා, සුන්දරස්ථානයට ගියහෙයින්ද; සම්මා ගතත්තා, මනාවගියහෙයින්ද; සම්මා ච වදනතා, මනාවදාළ ඇතිහෙයින්ද; සුගතෝ, සුගතනාමී; ගමනාමුත්‍ර යි ගතත්ති වුච්චති (ගමෙ කියන යනාදියෙහි මෙන්) ගමනද ගතයයි කියනු ලැබෙයි; තයිදුව, මේ ගමනද; භගවතෝ සොභනං, නනවත්හු ගේ නොබනේයි; පරිසුද්ධං, පිරිසිදුයි, අනවජ්ජං (දොෂවිගමනයෙන්) නිරවද්‍යයි; කිම්පනනත්ති, ඒ ගමනත්‍රම් කිමෙක්දයත්? අරියමග්ගෝ, ආර්‍යමාර්ගයයි(හෙතෙම නිර්වාණයට ගනියෙක් නුයි අඩිගමයෙක් නුයි ගතය ගමනයයි කියනුලැබේ)එසෝ,මේ නවත් නෙමේ; තෙන ගමනෙන, ඒ ආර්‍යමාර්ගයෙන්, ඩෙමං දිසං, නිර්වාණයට; අයජ්ජමානෝ ගතොනාම(පරිපූර්ණයක්නැනිබැවින්)සුගතිගමනයෙහිදු සඟයක් නොකරන්නේහයේනුයි(හියලු අනර්ථ දුරුකෙරෙමින් සියලු ලොකොත්තර සම්පත්ති ආවහනය කෙරෙමින් ගියහෙයින් "සොභනත්තා සුගතෝ"යි කීහු)එස, මේ තෙම; සුන්දරං ඨානං ගතෝ, සුන්දර ස්ථානයට ගියේ; අමතං නිබ්බාණන්ති, අමෘතනිර්වාණයට (අසුන්දරවූ දුඃඛවූ සංස්කාර ප්‍රවෘත්තීන්ගේ අභාවයෙන් අත්‍යන්තසුඛ හෙයින් ඒ නාමයෙන් සුන්දරවූ නිවණට පැමිණීහෙයින් සුගතනාම් වේ යන අර්ථයි)සම්මා ච ගතෝ, මනාකොට යේ; තෙන තෙන මග්ගෙන, ඒ ඒ මාර්ගයෙන්, පහිණෙ කිලෙසෙ, ප්‍රහීණකෙලසයන් කරා; පුන අපච්චා ගච්ඡනෙනා, නැවත නොපැමිණෙන්නේ; සොතාපත්තිමග්ගෙන, සෝවාන් මගින්; යෙ කිලෙසා පහීණා, යම් කෙලෙස කෙණෙක් ප්‍රහීණයෝද; තෙ කිලෙසෙ,ඒ කෙලෙසුන් කරා; න පුනෙන්, නැවත නොළඟේ; නාපච්චා ගච්ඡති, නැවත නොපැමිණේ; -පෙ-සම්මා වා ගතෝ, මනාකොට හෝ ගියේ; දිපඩ්කරපාදමූලතෝ පභුති, දීපඩ්කර පාදමූලයෙහි පටන් ගෙන; යාව බොධිමණ්ඩා, යම්තාක් බෝමැඩද; තාව, එතාක්; සච්චානිසම්පාරමියෝ පූරෙත්වා, සම්පූර්ණපෙරුම් පුරන්නාවූ; සම්මා පටිපත්තියා, මනා පිළිවෙතින්(සම්‍යක්ප්‍රතිපත්තියෙන්)

යෙකි අවිපරිත ප්‍රතිපත්තියෙන යන අර්ථයි) සස්සතා උච්ඡේදා, ශාස්වතය උච්ඡේදය යන මේ අන්තවයව; අනුපගච්ඡෙහා, නොපැවැත්තේනෙ (මෙයින් ප්‍රතිසන්ධිසවිඤ්ඤාදනස්ස දුස්සීල්‍ය) කාමසුඛං අනනුභවිත්වාති. කාමසුඛය ආත්මතෘප්තියයන, ඉමේවේ අන්තා අනුපගච්ඡෙහා, මේ අන්තවයව නොපැවැත්තේන් (මෙයින් ආජීවමාර්ගනිය දුස්සීල්‍ය) එස, මේ තෙම; සම්මාවාදනති, මනාකොට බෙණේ; සුතෙන එකච්චානෙ, සුදුසුකැනම; සුතෙනෙව හාසනීති, සුදුසු වචය යන්ම බෙණේනුයි (මනාකොට බණ නොහොසින්) සුතවතො, සුතවතෙහි; නත්‍ර සුතන්තහණෙ, ඒ සූත්‍රකථන බණහොසින්; ඉදං, මේ; සාධකං සුතං, සාධක සූත්‍රයෙකි; නථානතෙ, නථානතෙමේ; යං වාචං ජානාති, යම් වචනයක් දනිද (කෙසේවූද යත්?) අභූතං, අවිද්‍යමානවූ අසැබැනි (අනවජ්ජයනුඑයවම පසඟියයි-නොහොත්) අභූතං, අවිද්‍යමානවූ; අතච්ඡං, අතථාකාරවූ (අන්‍යථා විද්‍යමානවූ හෝ) අනත්ථසංහිතං, මෙලොවින් පරලොවින් වන අනර්ථයෙන් සූත්‍රවූ; යං වාචං ජානාති (යි යොදනු) යම් වචනයක් දනිද; සා ච, ඒ වාචාද; පරෙසං, පරයන්හට; අප්පියා, අප්‍රියද; අමනාපා, සිත්කළු නොවේද; නා වාචං, ඒ වචනය; නථාගතො න භාසති, නථාගත නොබෙණේ (න අත්ථෝති අනත්ථෝ අස්සස පටිපක්ඛෙ අභාවො ච තෙන සහිතං පිසුණවාචං සම්ඵප්පලාපඤ්චානි අත්ථොසනු ටීකාබැවින් "අභූතං" යනුයෙන් පරුෂවචන මුසාවාද දෙක හා "අනත්ථසංහිතං" යනුයෙන් පිසුණවාච සම්ඵප්පලාප දෙදෙන සමන වනබැවින් චතුර්විධ වාක්දුශ්චරිතයන් සඞ්ග්‍රහකළහයි දතයුතු-ඔසසුවාරයෙ

නිදු මෙව් නයිනම පැහැදී කියනු) තසා වාචාය, ඒ වාචාවගේ; වෙයාකරණය, කියනුවහට; තථානතො කාලඤ්ඤූ, හොත්, සුගතවන් කල් දනී (මෙයින් පළමුවන වාචානොමෝ සිල්වන්නව දුශ්ශීලයෙකි යි අවණ්ණාලය හව චණ්ඩාලයෙකි යි යනාදින් ප්‍රවෘත්ත කථායි-දෙවනවාචා දුශ්ශීලයනට දුශ්ශීලයෙකියි චණ්ඩාලයනට චණ්ඩාලයෙකියියනාදින් අවිනයෙන් ප්‍රවෘත්ත කථායි-තුන්වනවාචා "ආයාසිනො දෙවදත්තො" යනාදින් නොරවිකාදි හාවය නිහාවනය කරණ කථායි-සතරවනවාචා වෙදවිනිතවූ ඒඩින් කරණලදප්‍රාණිපාතාදිනු ඉගැනි එළවන්නාහු යයි ලෝවැස්සන් වඤ්ඤොහනරණ කථායි-පස්වන වාචා පෙෂුණ්‍යපසංහරණාදි කථායි-සවනවාචා-සූත්‍රත්‍රාපනසථානයෙ නිප්‍රවෘත්ත දානසීලාදි කථායයි දතයුතු) එවං, මෙසේ; සම්මාවාදනතා (යථොක්තවූ අභූතාදි වාක් දුශ්චරිතයන් දුරුකොට ලා භූතවූ නථ්‍යවූ අසංසන්නවූ නෙසුල්) මනාකොට බණනගෙසින් (ආපාථ නමනමාත්‍රයෙහි කිසිවක්හට අප්‍රියවූදසනවත්හුගේවචනය අසිසිඩියෙහි ලොකය හව පින සුඛ සාධනබැවින් ප්‍රිය මනාපයයි ම දතයුතු)

(හා ‡)

ඊට අනුරූව කෙසේ සුගතනම් වනසේක්ද යත්? ඒ භාග්‍යවන්හු නිරවද්‍යනමන් ඇතිහෙයින්ද සුන්දරවූ නිවන්පුර කියහෙයින්ද මනාව කියහෙයින්ද මනාපෙසුල් ඇතිහෙයින්ද සුගතනාම් වන්නේයි. මෙහි වනාහි නිරවද්‍යනමයද ගතයයි කියනලද්දේයි භාග්‍යවන්හුගේ ඒ ගමනද නොබාධිතය පිරිසිදුවන්නේය නිරවද්‍ය වන්නාවූ ඒ ගමනනාම් කිමෙක්ද යත්? ආයත්නිකීනය වනාහි නිර්වාණසූරප්‍රවෙශයට උපායවනබැවින් ගතයහෝ ග

මනයයි කියනලද්දේයි. මේ භාග්‍යවත්නෙමේ සුගතිගමනයෙහිදු ඇලුම් නොකොට සියලු අනර්ථ දුරුකෙරෙමින් සියලු ලොකොත්තරසැප එළවමින් ඒ අග්‍රගමනයෙන් නිබ්බාණපුර නැමති දිගටඉයේනුයි සොඟන ගමන්ඇනිබැවින් සුගතනම් වන්නේයි. තවද භාග්‍යවත්නෙමේ අසුන්දර දුක්ඇත්තාවූ සංසාරයාගේ පැවැත්ම නැනිබැවින් අතිසයින් සැපවූ අමෘතමහානිබ්බාණ නැමති සුන්දරස්ථානයට ගියහෙයින්ද සුගතනම් වන්නේයි. නවද ඒ ඒ අග්‍රමාර්ගඥයෙන්දුරුකරණලද කෙලසුයත්කරා නැවත නොපැමිණීම්වශයෙන් හෙවත් සමුච්ඡේදප්‍රහාණවශයෙන් දුරුකළහෙයින් මනාකොටම ගියේයි-ව දුරණලදුයේ මැයි. සෝවාන්මාර්ගඥානයෙන් යම් කෙලසකෙණෙක් ප්‍රහීණකරණලද්දාහු නම් ඒ කෙලෙසුන්කරා නැවත නොඑන්නේය අපසු නොඑන්නේය සකෘදාගාම් මාර්ගඥානයෙන් යම් කෙලසකෙණෙක් ප්‍රහීණකරණලද්දාහු නම් ඒ කෙලෙසුන්කරා නැවත නොඑන්නේය අපසු නොඑන්නේය අනාගාම් මාර්ගඥානයෙන් යම් කෙලසකෙණෙක් ප්‍රහීණකරණලද්දාහු නම් ඒ කෙලෙසුන්කරා නැවත නොඑන්නේය අපසු නොඑන්නේය අර්හද්මාර්ගඥානයෙන් යම් කෙලසකෙණෙක් ප්‍රහීණකරණලද්දාහු නම් ඒ කෙලසුන් කරා නැවත නොඑන්නේය අපසු නොඑන්නේයයි යන සතර අයුරෙන්දු සුගතනම් වන්නේයි. නවද භාග්‍යවත්නෙමේ දීපඞ්කරපාදමූලයෙහි පටන් බෝමැඩ දක්වා සම්පත්ති ස්පෙරුම් පුරන්නාහු මාතාපිතෘන්ගේ සැප එළවමින් ශාසනය උවැඳුද යන අනන්තයට නොපැමිණීම් වශයෙන් ප්‍රනිත්‍යසමුත්පාද ඥානයෙන්ද කාමසුඛය ආත්මකලමථය යන අන්තයයට නොපැමිණීම්වශයෙන් අග්‍රමාර්ගඥානයෙන්දැයි යන දෙඥානයෙන් මනාකොට හීයේනුයි මනාව ගිය හෙයින්ද සුගතනම් වන්නේයි. නවද මේ භාග්‍යවත්නු මනාකොට බැණනැඟෙන හෙයිනුදු සුදුසු නැන සුදුසු කථාවක්ම මනාකොට බණන හෙයිනුදු සුගතනම් වන්නේයි ඒ සුදුසුනැන සුදුසු කථාවක්ම කිණීමෙහි මේ සාධකසූත්‍ර වන්නේයි. හේ කෙසේදයත්? තථාගතනෙමේ යම් වචනයක් දනීද ඒ වචනය අව්ඳුමාන අසිඇත්තාවූ හෝ අන් ප්‍රකාරය කින් විද්‍යමානවූ හෝ මෙලෝ පරලෝ අවැඩෙන් යුක්තවූ හෝ වේද ඒ වචනය අනුන්ට අප්‍රිය අමනාප වේද එබඳු වචනය තථාගතයන්වහන්සේ නොවදරණසේක. නවද තථාගතනෙමේ යම් වචනයක් දනීද ඒ වචනය විද්‍යමාන අසිඇත්තාවූ හෝ ඒ ප්‍රකාරයෙන් විද්‍යමානවූ හෝ මෙලෝ පරලෝ අවැඩෙන් යුක්තවූ හෝ වේද ඒ වචනය අනුන්ට අප්‍රිය අමනාපවේද එබඳුවචනය තථාගතයන්වහන්සේ නොවදරණ සේක. නවද තථාගතනෙමේ යම්වචනයක් දනීද ඒ වචනය විද්‍යමාන අසිඇත්තාවූහෝ ඒ ප්‍රකාරයෙන් විද්‍යමානවූ හෝ මෙලෝපරලෝ වැඩෙන්යුක්තවූහෝ වේද ඉදින් ඒ වචනය අනුන්ට අප්‍රිය අමනාප වේද තථාගතයන්වහන්සේ ඒ වචනය ප්‍රකාශකිරීමෙහි සුදුසුකල් දන්නාසේක. නවද තථාගත නෙමේ යම් වචනයක් දනීද ඒ වචනය අව්ඳුමාන අසිඇත්තාවූ හෝ අන් ප්‍රකාරයෙන් විද්‍යමානවූ හෝ මෙලෝ පරලෝ අවැඩෙන් යුක්තවූ හෝ වේද ඒ වචනය අනුන්ට ප්‍රියමනාප වුවද තථාගතයන්වහන්සේ නොවදරණ සේක. නවද

නථාගත නොමේ යම් වචනයක් දනී ද ඒ වචනය ඉඳුමාන අයී ඇත්තේ නෝ වේද ඒ ප්‍රකාරයෙන් ඉඳුමාන වූ නෝ මෙලෝ පරලෝ අවැඩෙන් යුක්තවූ නෝ වේද ඒ වචනය අනුන්ට ප්‍රියමනාපවූවද නථාගතයන්ට හන්සේ නොවදාරණ සේක. නවද නථාගතනොමේ යම් වචනයක් දනී ද ඒ වචනය ඉඳුමාන අයී ඇත්තාවූ නෝ ඒ ප්‍රකාරයෙන් ඉඳුමානවූ නෝ මෙලෝ පරලෝ වැඩෙන් යුක්තවූ නෝ වේද ඒ වචනය අනුන්ට ප්‍රියමනාපවූවද ප්‍රකාශකිරීමෙන නථාගතයන්වහන්සේ සුදුසුකල් දන්නාසේක. මේ සූත්‍රයෙහි වනාහි සවාරයෙන් සතරකාරවාක් දුශ්චරිතය පෙශුණ්‍යාපසංහරණය යුක්ත ප්‍රාප්තකථාවය යන සවැදෑරුම් කථාවේ මේ සඞ්ග්‍රහකරණ ලද්දාහුයයි දතයුතු. මේ කෙසේද යන්? පළමුවන බොසාවාදය හිලව්ත්තව දුස්සීලයෙකියි නොසැඩොලෙක් හට සැඩොලෙකියි යනාදීන් කියන්නාහට ද දෙවන පෙශුණ්‍යවචනය දුස්සීලයෙන් හටම දුස්සීලයෙකියි සැඩොලෙකුටම සැඩොලෙකියි යනාදීන් නොසිතම්මෙන් කියන්නාහටද තුන්වන පරුෂවචනය ඉදිරිදත්තෙරණුවෝ අපායෙහි නිරිසතෙන් වේයයි යනාදීන් නිරයනාමිවූ වන්ට නෙරයිකාදි නාමයෙන් හවා කියන්නා හටද සතරවන සම්ප්‍රලාපය වෙදයෙහි කියනලද යාග හෝමාදි කර්මයෙන් ප්‍රාණිවධාදිය කොට සුගතියෙහි උපදනේයයි යනාදීන් ලොව මුළාකරවන නථාවන් කරන්නාහටද පස්වන වචනය සේලාමි බ්‍රහ්මණයා නෙහයන්නාහටද සවන වචනය යුක්තප්‍රාප්තකථාවයෙන් දානසීලාදි ප්‍රතිසංයුක්ත කථාකරන්නාහටද ලැබෙන්නේයයි දනයුතු.

මෙසේ දන්වනලද අනුනාදියෙන් දුරුකොට ඉඳුමාන අයීඇත්තාවූ ඒ ප්‍රකාරයෙන් ඉඳුමානවූ මෙලෝ පරලෝ වැඩෙන් යුක්තවූ ප්‍රියමනාපවූ නෙපුල්ම බණනෙයින් සුහදයයි කියයුතුතත්ති නිරුක්ති නයින් දැක්වීතකාරකොට සුගතනම් වේ සි කියනලද්දේයි. තවද ඒ නානාවත්ථුගේ වචනය අප්‍රියවූ නිසිරිවත් වූවද කණ්ණසුඛ පේමණීන් ප්‍රියමනාපවූ වන්නේය කුමන්හෙයින යත්? මේ ලෝ පරලෝ වැඩ සාදනබැවින් ත්තා ලොවට හිතසැප එළවනබැවින් යි දතයුතු. තවද ගම්භීරයත් නතයයි කියනබැවින් මේ භාණවත්තාව සොතාවධානත්ථාය ගම්භීර ඇතිහෙයිනුදු සුගතනම් වෙයි කියනලද්දේයි. ඒ එසේවී යි. නානාවත්තුගේ විතය ප්‍රගයන් කරා එළඹීම එකාන්තයෙන් ඉවසීමට හිත සුව එළවනහෙයින් සොතාවධාන වන්නේය එපරිදිදෙන්මේ වාත්තිංශත් වර මහාපුරුෂලක්ෂණ අසිතානුව්‍යඤ්ජනයෙන් ප්‍රතිමණ්ඩිත රූපකාය සම්පත්තියක් ඇතිබැවින් දැනදිලම්බිනාදි දෙතයෙන් පහවූ ලොකාමිසාවත්තකරවන්නාවූ රාජනාගවිලාසාදි වූ වාරණමිනෙහුරජයන්ට නිවේදනවිදුවූ කායනතියන්නා ඒපුලුතිඩිලතා රුණාසම්භාවිත්‍යඤ්ඩිතුණ්ඩිතෙඝසදිසවූ අතිතිහාරයපවත් මිනබෝමිඩිදුස්වා අනවඳුබැඳිනද සාධුයනාවිතිනසුව එළවන බැඳින්ද සුණ්ණතිය දසොහනම් වන්හෙයි. තවද සම්‍යක්සම්බුදුනයෙන් සියලු උපාදානක්ඛන්ධසඞ්ඛ්‍යාත ලෝකය පරිඤ්ඤාසමය වශයෙන් දුන මිනාගොවිම් ආදිනම් නාය කෙළේනුයි සුගත නම් වන්නේය එසේම නාමණාසඞ්ඛ්‍යාත ලොකසමුදය ප්‍රහාණසමය වශයෙන් දුරුකරමින් හෙවින් නැවත නූපදිනා සොතාවධි පමුණුවන්නා මිනා කොට ඉසම්වූයේ නුයි සුගත නම් වෙයි නිබ්බාණසඞ්ඛ්‍යාත ලොකනිරොධය සච්ඡිකිරියාසමය වශ

යෙන් මිනාකොට පැමිණෙන ලද්දේනුයි සුනනනම් වෙයි අයඤඤවා ඛිත්ත මානසඛ්ඛනන ලොකනිරොධ ගාමිනි පුතිපදාවට භාවනාඤාණසමයව යෙන් පිළිපන්නේනුයි සුනන නම් වේයි එසේවද්දෙන්ම මේ දෙඤයන් සහිත ලොකය පිළිබඳව පවත්නාවූ දිට්ඨිසුනවුන විඤඤූනවූ හෝ සුනින් පැමිණියයුතුවූ හෝ සෙවියයුතුවූ හෝ යම්නාක ධම්මියෙණ්ඩ ඇ නනානුදඤඤියවූ ධම්මසඤඤය අලෙල හි තබනලද නෙල්ලිඵලයන් මෙන් මිනාකොට දනාඤඤවිඤයෙන් දිසෙ ඤයෙන්ම දුණ විඳුණුනුයි සුනන නම් වේයි දනවූවේනි.

(භා ?)

සඛ්ඛාපි විදිතලොකනනා පන ලොකවිදූ සොති භණවා සනාවනෙ සමුදයනෙ නිරෙඛනෙ ච නිරෙධුපා යනොති සඛ්ඛා ලොකා අවේදි අ ඤඤාසි පටිවිජ්ඣි සඤාණයත් ඩොඤවූ සෝ නජායති න ජීයති න මීයති න චවති න උපපජ්ජති නාඤඤත්ර සම් නෙන ලොකසසනනා ඤුනෙයයා ති ඵයයා පනෙතයයනති විඤඤූ නාවා හා අවූසෝ අපපකාව ලොකසස නනා දුකඛසසඅනතකිරියා විඤඤූ අපි වාහා අවූසෝ ඉමසසිං යෙව බහමම නෙත කලෙබරෙ සඤඤිම්හි සමන නෙ ලොකඤඤ පඤඤපෙමි ලොක සමුදයඤඤ ලොක නිරෙධඤඤ ලෝ ක නිරෙධගාමිනිඤඤ පටිපදා—

නමිනෙන න පනනබෙබා
ලොකසසනෙනා කුතුච්චනා
නාව අපපත්වාව ලොකනනා
සුඛා අඤඤ පමොචිනා—

නසසා හවේ ලොකවිදූ සුමෙධෝ
ලොකනනතු ඤඤින ඛ්‍රහමචරියෝ
ලොකසස අනතං සඤිනා ඒ සුඛා
නාසිංසතී ලොකමිමං පරඤඤාති—

අපිච තයෝ ලොකා සඛ්ඛාරලෝ කෝ සනතලොකෝ ඔකාසලෝ කොති තත්ථ එකෝ ලොකෝ ස බෙබසනතා ආහාරට්ඨිතිකොති අන නටඨානෙ සඛ්ඛාරලොකෝ වේදිත බෙබා—සසතෙනා ලොකොතිවා අසසතෙනා ලොකොතිවා අනන වඨානෙ සනතලොකෝ—

යාවතා භික්ඛවේ සූරියා
පරිහරනති දිසාභනති විරොචනා
තාව සහසසධා ලොකෝ
එත්ථ තෙ වතතති වසොති—

අනෙතවඨානෙ ඔකාසලොකෝ නාම නතවා සඛ්ඛා අවෙදි—

නථාසිසස එකොලොකෝ සබෙබ සනතා ආහාරට්ඨිතිකා—මෙ ලොකා නාමඤඤ රූපඤඤ තයෝ ලොකාති සෙසා වේදනා චිතතාරෙ ලොකාච තතාරෙ ආහාර පඤඤවලොකා පඤඤ පාදනතබන්ධා ජ ලොකා ජ අජඣ තතිකානි ආයතනානි සනතලොකා සනතවිඤඤාණට්ඨිතියෝ අවිජ්ජලෝ කා අවිජ්ජාලොකධම්මා තණ්හාලොකා තා වසනතාවාසා දසලොකා දසායතනා නි වාදසලොකා වාදසායතනානි අ විජ්ජාරසලොකා අවිජ්ජාරසධාතුයෝ නි අයං සඛ්ඛාරලොකොපි සඛබථා වි දිතෝ—යසමා පනෙස සබෙබ සත්තා නං අසයා ජානාති අනුසය ං ජානාති චරිතං ජානාති අධිමුත්තිං ජානාති අපපරජකෙඛ මහාරජකෙඛ තික්ඛින්ද්‍රියෙ මුදින්ද්‍රියෙ සවාකාරෙ වා කාරෙ සුවිඤඤාපයෙ දුවිඤඤාපයෙ භබබා භබබ සතෙත පජානාති තසමාසස සතත ලොකොපි සඛ්ඛථා විදිතෝ—යථා ච සතතලොකා ථ

එං ඔකාසලොකොපි නථාතෙස ඒකා චසතවාළා ආයාමතොව ච්චා රතො ච යොජනානං මාදස සතස හසසාති චතුත්තිංස ච සතානි පඤ්ඤ සඤ්ච යොජනානි පරිතෙව පතො

සබ්බා සතසහසසානි
ජනතිංස පරිමණ්ඩලං
දසවෙවසහසසානි
අට්ඨුඩ්ඩානිසතානීව

තඤ්ච

වෙසත සහසසානි
චත්තාරි නඤ්ඤානිච
එතතකා බහලතෙතන
සඞ්ඛාතායං වසුන්ධර

තසසාතෙව සන්ධාරකං

චත්තාරිසතසහසසානි
අට්ඨෙවන ඤුතානි ච
එතතකං බහලතෙතන
ජලං වාතෙ පතිට්ඨිතං

තසසාපිසන්ධාරකො

නව සතසහසසානි
මාළිතො නභමුග්ගතො
සට්ඨිඤ්චව සහසසානි
එසාලොකසස සණ්ඨිති

එවංසණ්ඨිතෙචක්කවාළයොජනානං

චතුරාසිති සහසසානි
අජෙඩ්ඩා ගාළෙනා මහණ්ණවෙ
අවඩ්ඩුග්ගතො තාව දෙව
සිනෙරුපබ්බතුත්තමො

තතො උපඩ්ඩුපඩෙඩන
පමාණෙන යථාක්කමං
අජෙඩ්ඩා ගාළ්හුග්ගතාදිබ්බා
නානාරතනච්චිතා

ස්ථූනඩ්ඩරෙ ඊසඩරෙ
කරවීකො සුදසසනො
නෙමින්ධරෙ විනතකො
අසසකණ්ණෙ ගිරිඤ්ඣ

එතෙසත්ත මහාසෙලා
සිනෙරුසස සමන්තතතො
මහාරජ්ජනමාවාසා
දෙවයක්ඛනිසෙවිතා

යොජනානං සතාත්තුවෙව
තිමවා පඤ්ච පබ්බතො
යොජනානං සහසසානි
තීණි ආයතවිත්ථතා

චතුරාසිති සහසෙසු
කුවෙනී පතිම්ණ්ඩතො

තී පඤ්චයොජනික්කමන්ධ
පරිකෙඛපා නභච්චයා
පඤ්ඤාසයොජනික්කමන්ධ
සාණියාමා සමන්තතතො

සතයොජනවිත්ථිණ්ණා
තාවදෙවච උග්ගතා
ජම්බු යසසානු නාමෙන
ජම්බුදීපො පකාසිතො

යඤ්චනං ජම්බුයා පමාණං එතදෙව අසුරානං චිත්තපාටලියා ගරුළානං සිම්බලිරුක්ඛසස අපරගොයානෙ කදම්බසස උත්තරකුරූසු කප්පරුක්ඛසස පුබ්බවිදෙහෙ සිරිසසස තාවතිංසෙ සුධම්මාය පාරිච්ඡත්තකසසාති නානුපොරාණා

පාටලි සිම්බලි ජම්බු
දෙවානං පාරිච්ඡත්තකො
කදම්බා කප්පරුක්ඛෙඩා ච
සිරිසෙන භවති සාගමං

මෙ අසිති සහසසානි
අජෙඩ්ඩාගාළෙනා මහණ්ණවෙ
අවඩ්ඩුග්ගතො තාවදෙව
චක්කවාළ සිලුච්චයො

පරික්ඛිපිත්වා නං සබ්බං
ලොකධාතුමයං සිතො

තඤ්ච චන්දමණ්ඩලං එකුනපඤ්ඤාස යොජනං සූරියමණ්ඩලා පඤ්ඤා සයොජනාතාවතිංසභවනං ද ස ස

හසහයොජනං තථා අස්සරහවණං අවීචිමහානිරයො ජම්බුදීපොව—

අපරගොයානං සහස්සහස්ස යොජනං තථා පුබ්බවිදෙහං උත්තරකුරූ අට්ඨසහස්සයොජනා එකමේකො චෙව මහාදිපෝ පඤ්චසත පඤ්චසත පරිත්තදීප පරිවාරෙතා සබ්බම්පි එකං චක්කවාළං එකා ලොකධාතු තදනන්තරෙසු ලොකන්තරිය නිරයා එවං අනන්තානි චක්කවාළානි අනන්තා ලොකධාතු යො භගවා අනන්තඤාණ බුද්ධසුඛේන අවෙදි අසඤ්ඤි පටිවිජ්ඣි එවම්ස්ස ඔකාසලොකොපි සබ්බථා විදිතොව එවම්පි සබ්බථා විදිතලොකන්තා ලොකවිදූ—

(ක)

සබ්බථා, සව්වප්‍රකාරයෙන් (යම් යම් ලොකයෙක් යම් යම් ප්‍රකාරද ඒ ඒ ප්‍රකාරයෙන යන අර්ථයි) විදිත ලොකන්තා, දන්නාලද ලොකඇති හෙයින් (ලොකවිදූනම් වේ) සොතාපන්නා, භගවන්තෙමේ සහාව්‍යතා, දුඃඛ සච්චභාවහෙයින් (සියලු ලොව දුඃඛ සච්චභාවයි-වදාළේමය "සඞ්ඛිත්තෙනන පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා" යි) සමුදයතා (ඒ දුඃඛය යම් හෙයින් වේද) ඒ තෘෂ්ණාදි හෙයින්; නිරොධතා (ඒ දුඃඛ සච්චභාවය යම් හෙයින් නිරුද්ධ වේද) ඒ විසංඛ්‍යාර ක්ෂය නිරොධහෙයින්; නිරුද්ධපාය තා (යම් ප්‍රතිපදාවෙයින් ඒ නිරොධය ප්‍රාප්තවය වේද) ඒ ආර්ය්‍යාෂ්ටාඞ්ගික මාර්ග නිරොධුපායභාවයෙන්; ඉති, මෙසේ; සබ්බථා, සර්ව්වප්‍රකාරයෙන්; ලොකං අවෙදි, ලොව දන්නේ ("අසඤ්ඤි පටිවිජ්ඣි" යනු එයටම පර්‍යායයි-මෙනි දෙයින් පිටත් අන්ප්‍රකාරයක් නැතිබැවින් "ඉති සබ්බථා ලොකං අවෙදි" යි කියා තදග්‍රාහක සූත්‍රය දක්වන්නේ "යඤ්ච ඛො ආවුසො" යනාදි කිසි-එහි "න ජායති" යනාදින් ඉදුරම් ජාතඤාදීන් ප්‍රතික්ෂේපකොව "නවචනිනඋපපජ්ජති" යනාදි පදවයෙන් අපරාපරවව නොඋපත්තීන් ප්‍රතික්ෂේප කොලෝ සමහරු "නජායති" යනාදි ඉඛභාසයාකාදීන්ගේ වශයෙන් කියනලද සෙස්ස උත්පාදකවශයෙන යෙත්) නා, ඒ ජාතඤාදි රහිතව, ලොකස්ස නත්තා, සංස්කාරලොකයාගේ අන්තව (නිර්වාණය) ගම නෙන, ප්‍රකෘති ගමනයෙන් (පාදන මිනයෙන් ගොස්ය යන අර්ථයි) ඤාතෙය්‍යං, දර්ශනීය; දිට්ඨස්සාං, දැක්කයුතු; විඤ්ඤාතය්‍යං, දැන්කියුතු; පත්තෙනය්‍යා, පැමිණිය යුතුයයි (අහං නවදාමි-යොදතු) ආවුසො, ඇවත්; අප්පත්වාව ලොකස්සන්තා, ලොකාන්තයට නොපැමිණම; දුක්ඛස්ස අන්තකිරියං, දුඃඛයාගේ අන්තකිරීම (අහං න වදාමි-යොදතු-පාදගමනයෙන් නොව ලොකාන්තය දන්නට පැමිණෙන්නාවව එකාන්තයෙන් නොපිළිවන-පරමින පරවජිත්තාස්ථානයෙහි ඒ ලොකාන්තය පණවා දක්වමියි දෙවන්නේ "අපිච" යනාදි කි) බ්‍රහ්මමණෙත, බ්‍රහ්මප්‍රමාණවූ; සඤ්ඤීවිනි, සංඥ ඇති; සමානෙ, එහෙයින්ම සච්චක්ඛුණ්ණාවූ; ඉමස්මිංයෙව කලෙබරෙ, මෙම තලෙබර යෙහි (කෙවල අවීචක්ඛුණ්ණකවූ සාතු සමුස්ථානරූප සමුදය ඕතුයෙහි පණවන්නාව හට නොපිළිවන යන අර්ථයි) ලොකඤ්ච පඤ්ඤපෙමි, සත්ත්වාදි ලොවද පණවමි; ලොකසමුදය ඤාමීවූ තෘෂ්ණාවද පහළවමි; ලොකනිරොධඤ්ච, ලොකයාගේ නිරොධය (නිර්වාණගම හෝ) පණවමි (ආදෙශද වූ ඒ නිවන් නොඇම් යම් සත්ත්වාදි කෙණෙ

කුන්ගේ නිරොධයට කාරණද ඔවුන්ගේ උපචාරයෙන් දෙශනාදයෙන් දක්වනලෑබේ-මෙම නිහ "අදෙස මපි නිනං යෙසං නිරොධො නෙසං වසෙන උපචාරතො දෙසනොපි නිදිසියති" යි) ලෝකසඝාතා, ලෝකාන්තය, කුදුවනං, කීසිකලෙක, ගමනෙන න පත්තබ්බා, ප්‍රකෘති ගමණින් පැමිණියයුතු නොවේ, අපත්තා ලොකන්තං, ලොකාන්තයට (අග්‍රභාගියයෙන්)නොපැමිණ, දුක්ඛා පමොචනං, දුඃඛයෙන් මිදීමෙන්, න ච අත්ථි, නොම ඇති, නසමා, එහෙයින්, හවේ, එකාන්තයෙන්, ලොකවිදූ, සියලු ලොව දන්නාවූ, සුමෙධො, සුඳුරවූ ප්‍රඥ ඇති, ලොකන්තගු(පරිඥාසමය වශයෙන් ලොව දුන ප්‍රහාණඥසමය වශයෙන්) ලොකාන්තයව පැමිණ, වුසිත බ්‍රහ්මචරියො, වඩනලද මාගිය බ්‍රහ්මචර්‍යා ඇති, සම්නාවේ, සියලු කෙලෙසුන් සංසිඳුවූ (නොඟොත් වතුසසත්‍යඥාන සමය කෙළේ) ලෝකසඝාතං සුත්වා, යථොක්ත සවරූප ලොකාන්තය දුන, ඉමං ලොකං, මේ ලොව්ද, පරං ලොකං, පරලොවද, නාඝිඝාසති, නොපතන්නේය(මෙසේ ලොකවිදූබව දැක්වූවද ලොකය වනාහි එක දෙසයෙකින් කථිතනුයි නිරවශෙෂයෙන් දක්වනුපිණිස "අපිච"යනාදි කියනලදී-ඉන්ද්‍රියබද්ධ සත්ත්වයන්ගේ සමූහයද සන්තානයද සත්වලොක නම්-රූපාදීන් කෙරෙහි ශත්‍රු ච්‍ඡ කත්තබැවින් සත්වනම "ලොකියන්ති එත්ථ කුසලාකුසලං තබ්බි පාකො" යි ලොකනම්-අනින්ද්‍රිය බද්ධරූපාදීන්ගේ සමූහයද සන්තානයද අවකාශලොකනම්"ලොකියන්ති එත්ථ තසාථාවරා චතෙසඤ්ච ඔකාසභූතො"යි කීබැවින් අවකාශලොකනම්වේ යනඅර්ථ-තදුධාර බැවින් මේතෙම භාජන ලෝකයයිදු කියනුලැබේ. ඉන්ද්‍රියබද්ධ අනින්ද්‍රියබද්ධ සත්ත්වයෝ "පවිවියෙ හි සඞ්ඛ්‍රියන්ති ලුජ්ජන්ති පලුජ්ජන්ති" යි කී බැවින් සාඛාරලොකනම් වෙත්) එකො, එක් ලොවෙකි; සබ්බෙ සත්තා ආහාරට්ඨිතිකා, සියලු සත්වයෝ ප්‍රත්‍යයාසවී නිකායහ (ප්‍රත්‍යයායත්තවෘත්ති ඇත්තාහ යන අර්ථයි "අයම්හාරෝ අනුපපන්නාසස වා කාමවේදනුසස උප්පාදාය" යනාදියෙන් මෙහි ආහාරශබ්දය ප්‍රත්‍යයාර්ථ වන්නේයි මෙසේ කන්කලැ "සබ්බෙ සත්තා" යනා මෙයින් අසංඥාදල වැසියෝද නන්නාලද්දාහුම වෙත් ඒ ආහාරස්ථිතිකබව කිපයෙකින් සංඛාර ධර්මය වෙයි සත්ත්වධර්මය නොවේ නුයි "සබ්බෙ සත්තා ආහාරට්ඨිතිකා" යනාදියෙන් ඛුද්දකනිකායන්ගේ ඛාසභාවාදිවශයෙන් ආත්මය ලොකය යන කල්පනාව හුයොවානෙන් සත්ත්වීනය වේ සංඛාරවීනය නොවෙයි "සසසතො ලොකො අසසතො ලොකොති වා අනාගතඤ්චෙ සන්තලොකො අභිප්පෙතො" යි කිහු)යාවතා, යමිතාක් තැන, චක්ඛුවිසුරියා, චතු සූයෂ් දෙදෙන, පරිහරන්ති, පවත්වද්දී, දිසා භාන්ති විරොචනා(චතුසූයෂ්යන්ගේ පරිභ්‍රමණයෙන්)ඒ ඒ දික්හු ප්‍රභාසම්පන්නව හොවිද්දී (යන අර්ථයි-නොහොන්)දිසා, සියලු දිගුන්, භාන්ති, හොබවිද්දී, විරොචනා, තුමූ බබලන්නාහුයි(මෙසේද අර්ථ කියන්)තාව, ඒතාක්, සහස්සධා ලොකො, සහස්‍රප්‍රකාරවූ අවකාශ ලොකයද (සහස්‍ර ලොකධාතුය යි යන අර්ථයි)එත්ථ, මෙහි, තෙව සො වත්තති, නාගේවශය පවත්නී, ඉති ආගතට්ඨානෙ,මෙසේ ආගන්හි, ඔකාසලොකො, අවකාස ලොකය දහුහුයි; තත්‍රපි, ඒ ත්‍රිවිධලොකයම්; භගවා සබ්බඤ්ඤූ අවෙදි, භාග්‍යවත් සර්ව්වාකාරයෙන් දනී ("තඤ්ඤිස්ස සබ්බඤ්ඤූ විදිතො" යි සර්ව්වඥකරණු) එකො ලොකො, එක් ලොවෙකි; සබ්බෙ සත්තා ආහාරට්ඨිතිකා,සියලු සං-

සංකාරධම්මයෝ පච්චයායත්තවෘත්තිං ඇත්තානුයි(සබ්බසත්තා ආහාරට්ඨිතිකා-යි සුද්ධලාධිප්පායදෙසනාවශයෙන් දස්සනලද්ධයි සියලු සංඛාරය න්ම පච්චයායත්තවෘත්තිං ඇතිබැවින් සියලු සංඛාරලොකය එකෙකි-එක විඳවේ යන අර්ථයි ''වෙ ලොකා'' යනාදියෙහිදු මෙම නයයි. පරිඤ්ඤෙය්‍ය දුඃඛසත්‍යධම්මයන් මෙහි ලොකයයි අභිමතබැවින් පච්චය පටිබද්ධවෘත්තිං ඇතද මාගීඵල ධම්මයන්වද ලොක බව නොපැමිණෙයි දතයුතු-මෙහි ''ආහාරට්ඨිතිකා'' යනමෙයින් පච්චයප්‍රතිබද්ධවෘත්තිකථනයෙන් සංඛාරයන්ගේ අනිත්‍ය බවද ''යදනිච්චං තං දුක්ඛං යං දුක්ඛං තදනත්තා'' යි වදාළබැවින් දුඃඛානාත්මබවද ප්‍රකාශිත වේනුයි ත්‍රිවිධ සාමාන්‍යලක්ෂණයෝගෘහීතමවෙත්)නාමඤ්ච (සහර)අරූපඤ්ච, රූපඤ්ච(භූතොපාදාය)රූපයෝ, නිරෙසා වෙදනා(සුඛදුඃඛ උපෙක්ඛා)තුන්වෙදනාවෝ, ච තනාරබ ආහාර(කබළිංකාරාහාරාදි) සහර ආහාරයෝ, පඤ්චවිඤ්ඤාණාධිධාතුඅධිධාතු, පඤ්චපසාදරූපානි, පඤ්චවිඤ්ඤාණසහගතාධිධාතුයෝ, ඡ අජ්ඣත්තිකානි ආයතනානි, අධ්‍යාත්මික(චක්ඛුරාදි)ස ආයතනයෝ, සත්තතිංසකම්මට්ඨානියෝ(එකත්තනා කායාදි) සත්විසකම්මට්ඨානිහු, අට්ඨලොකධම්මා (ලාභාලාභාදි) අෂ්ටලෝකධම්මයෝ, නවසත්තාවාසා(එකත්තකායාදි)නවසත්ත්වාවාසයෝ, දසායතනානි, දස රූපායතනයෝ, වාදසායතනානි, දෙළොස් ආයතනයෝ, අට්ඨාරසධාතුයො, අටළොස් ධාතුන්ද (අවිශෙෂයෙන් සඞ්ලක්ෂණවශයෙන් සංඛාරයෝ ගෘහීතයන්ද නිද්‍රහණයෙන් කුසලාදී හෙතාදිවූ ඔවුන්ගේ යම් විශෙෂයෙක් ඇද්ද ඔහුද ගෘහීතම වෙත්නුයි ''ඉති අයං සබ්බාර ලොකො විදිතො'' යි කීහු)යමා පන, යම්හෙයකින් වනාහි, එසො, මේ භගවත්තෙමේ; සබ්බෙ සඵපි සත්තානං,සියලු සත්වයන්ගේ; ආසයං ජානාති, ආශය දනී.(අගම්ම චිත්තං සෙති එත්ථානි ආසයො මිනාසයො ච්ය—යම්සේ මෘගයෝ නොවිරවව නොස් නැවත අඩුත් යම්තැනෙක නොවිද්ද ගේ උනුට ආශයනම් වේද එසේම සිතද අන්‍යථාප්‍රවෘත්තිවද අඩුත් යම්තැනෙක නොවිනම් ගේ උනුට ආශයයි කියනුලැබේ—හෙද ශාස්තෘ දෘෂ්ටාදිවිසින් චතුර්විධවේ කී යේ මැනු.

''සයඤ්හුවෙජ්ජදිට්ඨී ච
ඛන්ති චෙවානුලොමිකී
යථාභූතඤ්ච යං ඤාණං
එතං ආසයසද්දිතං'' යි-

මෙහි ශාස්තෘත්‍ය උවෙජ්ජදය යන දෘෂ්ටිහු දෙදෙන වට්ටය ආශ්‍රයකළ පුහුදුනන්ගේ ආශය-විවට්ටය ආශ්‍රයකළ සුඛසභවයන්ට වනාහි අනුලොමක්ෂාන්තිය යථාභූතඤාණය යන ආශය මේ චතුර්විධ ආශයයන් දනී යන අර්ථයි)අනුසයං ජානාති, රාගාදී සප්තවිධ අනුසයයන් දනී(අප්පහීණට්ඨානෙ නසන්තානෙ අනු අනුසයන්තීති අනුසයා—අනුරූපං කාරණං ලභිත්වා උප්පජ්ජන්තීති අත්ථො-මෙසින් කාරණලාභයෙන් ඔවුන්ගේ උත්පත්තියට සූදුසුබව දැන්වූහු ඔහු කවරහයත? රාගාදිවූ අනාගත ක්ලෙශයෝ සත්දෙනයි. අනිත ප්‍රත්‍යුත්පන්නයෝද නත් සභාවහෙයින් අනුසයනයි ලැබෙත්-ධම්මියන්ගේ කාලභෙදයෙන් සභාවභෙදය නැතිවේවුන්ද ඒ සත්වැදෑරුම් අනුසය ඒප්‍රඥානයෙහි පරෝවරභාවයෙන් පවත්නාවුන් දනී)චරිතං ජානාති, සුචරිත දුශ්චරිතයන් දනී(නොයොත්රාගචරිතය ආදිවූ ෂඩ්විධචරිතයන්

දනී) අඩිවුකනිං ජානාති, අඩිවුකති දනී (අඩිවුකතිනම් අඛ්‍යසයධාතුයි. හේ දුව්බ වේ නිනාඩිවුකතිය ප්‍රණීතාඩි වුකතියයි. මෙසේ දෙවැදෑරුම්වූ අඛ්‍යසයසඛ්‍යාවය මොහුගේ අඩිවුකතිය නිනය මොහුගේ අඩිවුකතිය ප්‍රණීතයයි දන්නී යන අර්ථි) අපපරජකෙඛ (අපපරජං අකඛං එනෙසන්ති අපපරජකඛා-මිදවූ කෙලෙස් රජස් ඇති ප්‍රඥාවෙතු ඇත්තාහ යන අර්ථයි-නොහොත් "අපපරජං එනෙසන්ති අපපරජකඛා" අනුත්සදවූ රාගාදි රජස් ඇති සත්වයහ යන අර්ථයි-මහාරජකෙඛ යනුයෙන්ද මෙම නයයි) තික්ඛින්ද්‍රියෙ, තීක්ෂණවූ ශ්‍රද්ධාදි ඉන්ද්‍රියයෙන් සමන්විතාගත සත්වයන්; මුදින්ද්‍රියෙ, මෘදුවූ ශ්‍රද්ධාදි ඉන්ද්‍රියයෙන් සමන්විතාගත සත්වයන්; සවාකාරෙ, සුඳුරවූ ආකාර ඇත්තවුන්(කල්‍යාණ ප්‍රකෘතිඇත්තවුන්-ඉවට්ටයෙහී අදහස් ඇත්තවුන් යන අර්ථයි)සුවිඤ්ඤාපයෙ. සම්මත නියාමය දක්වන්නට පිළිවන්වූවන් ("සබ්බෙ පඤ්ඤාචනෙතව"යන අර්ථයි "භබ්බා භබ්බෙ" යන්නෙහි භව්‍යයෝ නම් කම්මාවරණ කෙලෙසාවරණ විපාකාවරණයන් නැත්තවුන්-උත්තමවිපස්සීයෙන් මාකාර දුව්විඤ්ඤාපය අභව්‍යයෝ දතයුතුවෝයි) තඤ්ඤෙව(යම්හෙයකින් භවත් තෙමේ අපරිමාණසත්වයන් ඉශ්‍රයාදිවිසින් නිරවශෙෂයෙන් දනීද)එහෙයින්; අසස, මේ භවත්හු කෙරෙන්-පෙ-("එවං ඔකාසලොකොපි සබ්බඤ්ඤූ විදිතො" යි-සම්බන්ධකරණු) එකං චක්ඛවාළං, එක් ලොකධාතුවෙන්; (නෙම් මණ්ඩලසදෘශවූ චක්‍රවාළපර්වතයෙන් හාත්පසින් පරිච්ඡින්නවෙසින් ලොකධාතුව චක්‍රවාළයයි කියනුලැබේ)ආයාමතො ච, දිගිහැ; විත්ථාරතො ච, පුථුළින්ද; යොජනා නං, යොජනයන් සඛ්‍යාවූ; වාදස සතසහස්සානි, දෙලොස්ලක්ෂයෙක්ද; චතුනිංසසතානි, තුන්දහස් සාරසියයෙක්ද;(චතුඅඩිකානි නිංසසතානි චතුනිංසසතානි-යනු ටිකායි) පඤ්ඤාසඤ්ඤොජනානි, පණස් යොදනෙක්ද වන්නේයි(අයම්පිනෙත්ථ සක්වළෙක් දෙලොස්ලක්ෂ තුන්දහස් සාරසිය පනස් යොදුනොකැයි සේයි) පරිකෙඛපතො, පරික්ෂෙපයෙන්(වටින්)සඛ්‍යා පරිමණ්ඩලං, සියලු පරිමණ්ඩලය; ඡත්තිංස සතසහස්සානි, සතිස්ලක්ෂයෙක්ද; දසචෙව සහස්සානි, දසදහසෙක්ද; අට්ඨඩ්ඩකානි සතානිච, තුන්සියපණසෙක්ද වන්නේයි; වෙසතසහස්සානි, දෙලක්ෂයෙක්ද; චත්තාරි නහුතානි, සතළුස්දහසෙක්ද; බහලත්තෙන, බොලින්; එතකා, මෙපමණෙකැයි; අයං වසුන්ධරා, මේ පෘථිවිතොමෝ; සඞ්ඛ්‍යානා, කියනලදී; තස්සා යෙව සන්ධාරකං ජලං(යි යොදනු)ඒ පෘථිවිය දරන්නාවූ ජලය; චත්තාරි සතසහස්සානි; සාරලක්ෂයෙක්ද; අට්ඨ චනහුතානි ච, අසූදහසෙක්ද යන; බහලත්තෙන, බොලින්; එතකං, මෙපමණින්; වාතෙ පතිට්ඨිතං, වාතයෙහි පිහිටිය; තස්සාපි සන්ධාරකො, ඒ ජලයද ධරා සිටී; නහුතියහතො, අකාශයෙහි උපන්නවූ; මාළුතො, වාතය තෙමේ; නවසතසහස්සානි, නවලක්ෂයෙක්ද; සට්ඨි ඤෙච සහස්සානි, සැටදහසක් යොදුන්ද වන්නේයි; එසා, මේ නොමෝ; ලොකස්ස, ලොකයාගේ; සණ්ඨිති(යටිතුදු මතුයෙහුදු සර්වාකාරයෙන්) සණ්ඨිතයයි; එවං සණ්ඨිතෙ, මෙසේ සිටියාවූ; එත්, මේ චක්‍රවාළයෙහි; යොජනානං, යොජනයන් සඛ්‍යාවූ; සිනෙරුපබ්බතුත්තමො, පව්වතොත්තමවූ මහාමේරුව; චතුරාසීති සහස්සානි, සුවාසූදහ

හසත් යොදුන්; මහණෙනි, මහාමේරු පර්වතය; චිනතකො, චිනතක පර්වතය; අස්සකණ්ණගිරි, අවෙන ණ්ණපර්වතය යන මොහු; බුදා, මහත්තුයි; එතෙසනත මිහාසෙලා, මේ සත්තනුල මහාපර්වතයෝ; සිනෙරුසා, සුමෙරුපර්වතයාගේ; සමන්තතො (පරික්ඛේපවශයෙන්) හත් පස්ති සිටියානුයි (මෙරුව පරික්ඛේප කොට සුදර්ශනචක්‍රය සිටියේය සුදර්ශනචක්‍රය පරික්ඛේපකොට ඊශධරයයි ඊළඟ පර්වතයන් පරික්ඛේපකොට සිටියහ යන අර්ථයි)මහාරාජානං, සතරවරම් රජදරුවන්ට; අවාසා, වාසස්ථානයන්; දෙවයත්තනිසෙවිතා, දෙවියන් යකුයන් විසින් සෙවුනාල දුනු(සුදර්ශනචක්‍රාදීන්ගේ අනුරෙහි සිදහනසාගරයෝ වෙත් උහු විසතර යෙන් යථානුරූපයෙන් සිනෙරුඇදින් නේ නැතිසිටිපමණ ඇත්තාහයි නියත්)නිමිවා පබ්බතො, හිමාලය පර්වතය; යොජනානං, යොජනයන් සම්බන්ධවූ; පඤ්චයොජනසතානි උච්චා, පන්සියයක් යොදුන්පමණ උස ඇත්තේය; අයතවිත්ථතා, අයාමවිස්තාරයෙන්, යොජනානං තීණි සහස්සානි, යොජනයන් සම්බන්ධවූ තුන්දහසෙකි (තුන්දහසක් යොදුන යන අර්ථයි.) චතුරාසීති සහස්සානි කූටෙහි, සුවාසූදහසක් කුළුන්; පතිමණ්ඩිතො, හෙබ්බේයි; නානාවිහගා, නානා ශබ්දයෙන් ආහවානය කවුළුතුවූ, විකසිතාධානවූ විකසිත යන නාම් ඇති)ජම්බු, ජම්බුනොමේ; පරිතෙඩඩා, වටින්; පඤ්චයොජනසතිකඩා, පන්සියයක් යොදුන්පමණ කද ඇත්තිය("පඤ්චයොජනසතඩඩා යාමා" යි යොදනු-උසින් පන්සියයොදුන්පමණ කද ඇතයි) සමන්තතො, හාත්පසින්; පඤ්චයොජනසතානි සාඛායාමා, පන්සියයොදුන් සාඛා දිග ඇත්තීයි;සත යොජන වීතිවත්තා, අ

හෙයින් සියක්යොදුන් පමණ පළලැ ඇත්තීයි, තාවදෙව, එපමණම, උ ගහනා, උසඇත්තීයි, යසසානුභාවෙ න, යම් ජම්බුවකගේ(මහත්බවය ක ල්පසථායි බවය යනාදි ප්‍රකාර ඇති) ප්‍රභාවයෙන්, ජම්බුදිපො පකාසි නො(මේ ව්‍යය)ජම්බුව්‍යයයි ප්‍රකාශ කරණලදද("සා නගවහාය ජම්බූ" යි යොදනු)යඤ්ඤානං ජම්බුයාපමා ණං, යම් මේ ජම්බුයෙහි ප්‍රමාණයෙ ක් ඇද්ද, එතදෙව, භේම, අසුරානං චිත්‍රපාවලියා, අසුරයන්ගේ සිත්ප ළොල් රූකද, ගරුළානං සිම්බලිරු කඛියස, ගුරුළන්ගේ ගිඹුල් රූකද, අ පරගොයානෙ කදම්බස්ස, අපරගොයානදිපයෙහි නොළොම් රූකද, උ තතරකුරුස්ස කපපරුක්ඛස්ස, උතුරුකු රුදිවයින කප්රුකද, පුබ්බවිදෙහෙ සිරිසස්ස, පූර්ව විදෙහයෙහි මහරිරු කද, තාවතිංසෙසු පාරිච්ඡත්තකස්ස, තව්තිසා දෙව්ලොව පරසතු රූකද, ("එතදෙව පමාණං"යි යොදනු "සි රීසෙන භවති සන්තමං" යනුයෙහි "සිරීසෙන" යනු ප්‍රථමාවිභක්තියෙහි නා නීයාය "සන්තමං" යනු ලිඛන ව්‍යප යඞ්ගයයි "සිරීසෙ භවති සන්තමෙ" යන අසීයි)වෙ අසිති සහසසානි, දෙයාසුදහසක් යොදුන්, මහණ්ඩ වෙ අපෙක්ඛා ගාළෙහා, සාගරයෙහි බැස සිටියේ, තාවදෙව, එපමණෙක් ම, උගහනෙ, උස්ව සිටිය, පර නිම්මිතවසවත්තිනං සබ්බිලොකධාතුං, ඒ සි යලු ලොකධාතුව පරිභෙජපකොට, අයං චක්කවාළ සිලුච්චයො සිනෙ, මේ චක්‍රවාළපර්වතය සිටිය, තත්, එහි, චන්දමණ්ඩලං, සදමඩල, එකුන පඤ්ඤාසයොජනා, එකුන්පණස්යො ජුන් පමණය, සූරියමණ්ඩලං, සූයීම ණ්ඩලය, පඤ්ඤාසයොජනං, පණස් යොදුන් පමණය(එහි චන්දමණ්ඩලය යව සිටි-සූයීමණ්ඩලය මතුයෙහි සිටි-සූයීමණ්ඩලයාගේ අසන්නභා වයෙහි චන්ද්‍රමණ්ඩලය තමාගේ ජා යාවෙන්ම එකලව වැටහේ ඔහු දෙ දෙන යොදුනකින් අතුරු ඇත්තාහු සුනන්ධර ප්‍රමාණ ආකාශයෙහි හැ සිරෙත්)තාවතිංස භවනා, තව්තිසා භවනය, දසසහසසයොජනා, දසද හසක් යොදුනි, තථා අසුරභවනා, අසුරභවනයද එසේමැයි (මේ මෙරුවෙහි යට ත්‍රිකුටමඩ්ඩයෙහි පිහිටියේයි) අවීචිමහානිරයො ජම්බුදී පොච,අවීචිමහානිරයත් දඹදිවත්(එ සේම දසදහසක් යොදුනි-අවීචිමහා නරකය ජම්බුදිපය යට පිහිටිය)අප රගොයානං සත්තසහසසයොජනා, අපරගොයානය සත්දහසක් යොදු නි, තථා පුබ්බවිදෙහං, පූර්වවිදෙහ යද(එසේම සත්දහසක් යොදුනි)උ තතරකුරු අට්ඨසහසසයොජනං, උ රුකුරුදිවයින අවදහසක් යොදුනි,එ හි,මෙහි, එකෙකො, එකි එකී ව්‍යප ය, පඤ්චසත පඤ්චසතපරිතතදීප ප රිවාරෙ, පන්සිය පන්සිය කොඳුව් පි රිවරකොට ඇත්තේයි(මෙහි දඹදිව සකටාකාරයි-අපරගොයානය අර්ධ ශීකාරයි-පූර්ව විදෙහය අර්ධචන්ද්‍රාකා රයි-උතුරුකුරු දිවයින පීඨාකාරයි-මෙම කීහ.

"අඩ්ඪෙනචාදසීසංසථානෙ
දෙහගොයානා නාමකෙ
කුරූසතු පීඨසංසථානෙ
ජම්බුව්පෙ රථාකෘතිං"යි-

ඒ ඒ දිපයෙහි ඒ ඒ පරි වාර දිපයෙහිදු මනුෂ්‍යයන්ගේ මු හුනුදු තත් තදාකාර වෙයි කියන් මෙම කීහ විභාවෙනි "නං නිවාසි නං නං නා පරිවාරදිපවාසිනඤ්ච ම නුසසානං මුඛවිපි නා නං සණ්ඨාන නති වදනති" යි)සබ්බං, ඒ සියල්ලෝ එකං චක්කවාළං, එක් සක්වළෙක්

නම්, තදනන්තරෙසු (අසන්නකොට තුබ්බුන් තුන් පාතුයන්ගේ අතුරවැනිවූ) තුන් තුන් චක්‍රවාළයන්ගේ අතුරෙහි, ලොකන්තරියනිරයා. ලොකාන්තරික නරකයෝ වෙත්, එවා, මෙසේ, අනන්තානි චක්කවාළානි, අපරිමාණ චක්‍රවාළයන්, අනන්තා ලොකධාතුයො, අපරිමාණ ලොකධාතූන් (මෙතෙක් සන්ධළහටි සෙස් සන්මසින දන්නට නොපිළිවන්වූ ය න අසුවයි) අනොහනා ඛඩසුණ්ණ න අවෙදි, අනන්තවූ බුඩසුණ්ණයෙන් දනී (අනොහනා ආකාසො අනන්තා සත්තකායො අනන්තානි චක්කවාළානි-කී ත්‍රිපිඩ අනන්තයන ම් බුඩසුණ්ණය පිරිසිඳය නමාද අනන්ත බැවිනි ශූනයාගේ අනන්තබව අනන්තඥෙය ප්‍රතිවෙධයෙනි එහි අප්‍රතිහතව පවත්නේන්නුයි දිනයුතු.)

(ඇ ?)

ඊට අනතුරුව කෙසේ ලොකවිදූ නම් වනසේක්ද යත්? සර්වප්‍රකාරයෙන් අවබොධ කරණලද ලොක ඇතිබැවින් ලොකවිදූනාම් වන්නේය. ඒ එසේමැයි. භාග්‍යවත් තෙමේ සියලු පඤ්චොපාදානස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාත ලොකය දුක්ඛසමුදයෙයින්ද යම් තෘෂ්ණාදියකින් ඒ ලොකය හටගන්නේවිනම් ඒ තෘෂ්ණාදිය සමුදයවශයෙන්ද යම් නිර්වාණධර්මයෙක්හි ඒ ලොකය නිරුඬවේනම් ඒ නිරොධවශයෙන්ද යම් ප්‍රතිපත්තියකින් ඒ ලොකනිරොධයට පැමිණියයුතුවේනම් ඒ ආර්‍යමාර්ග වශයෙන්ද යි යන සතරාකාරයකුදු අන් ප්‍රකාරයක් නැති හෙයින් මෙසේ සර්වප්‍රකාරයෙන් ලොකය දැන වදාළේය අවබොධ කෙළේය ප්‍රතිවෙධ කෙළෙසි වදාළේ මැනවි. ඇවැත්නි යම් තැනැකැ උත්පත්තිසඞ්ඛ්‍යාත ජාතිදුක නැත්තේ වේද දිරීම්සඞ්ඛ්‍යාත ජරාදුක නැත්තේ වේද හිඳිනීම් සඞ්ඛ්‍යාත මරණදුක නැත්තේ වේද චවන උත්පත්ති සඞ්ඛ්‍යාත වූ ඒ ඒ භවයෙන් චුතව අනික් අනික් භවයෙක්හි පහළවීමෙන් නැත්තේ වේද හෙවත් ඔඛ්‍භාසෙය්‍යක උත්පත්තිය හෝ ඔපපාතිකඋත්පත්තිය හෝ නැත්තේ වේද ඒ ජාතිදුක් ආදියෙන් විරහිතවූ සංස්කාරලොකයාගේ කෙළවරවූ නිර්වාණධර්මය පාදගමනයෙන් ගොස් දනයුත්තේය දැක්කයුත්තේය පැමිණියයුත්තේයයි මම නොකියමි. ඇවැත්නි ඒ සංස්කාරලොකයාගේ කෙළවරවූ නිර්වාණධර්මයට නොපැමිණ සංසාරදුක් කෙළවරකිරීම වන්නේයයිදු මම නොකියමි. නැවතද ඇවැත්නි සංඥසහිතවූ විඥානසහිතවූ වෘමප්‍රමාණවූ මේ මනුෂ්‍යශරීර සඞ්ඛ්‍යාතවූ මිනීමෙන් වෙන්කරණලද යථාන යෙහිමපඤ්චොපාදානස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාත ලොකයද තෘෂ්ණාසඞ්ඛ්‍යාතවූ ඒ ලොකසමුදයද නිර්වාණසඞ්ඛ්‍යාතවූ ලොකනිරොධයද ආර්‍යඅෂ්ටාඞ්ගික මාර්ගසඞ්ඛ්‍යාතවූ ලොකනිරොධගාමිනී ප්‍රතිපදාවද මම පණවමි.

මෙහි වනාහි අවිඥානකවූ සෘතුසමුත්ථාන රූපමාත්‍රයෙක චතුරාර්‍යසත්‍යය පණවන්නට නොපිළිවන් හෙයින් වෘමප්‍රමාණවූ මනුෂ්‍ය ශරීරයෙහිම පැණවූහයි දනයුතු එම අර්ථය හාත්‍රා වෙනුදු සඞ්ග්‍රහ කොට දන්වන්නේයි හේ කවරෙස්දයත්? ප්‍රකෘති පාදගමනයෙන් ගොස් සංස්කාරලොකය කෙළවර කිරීමෙන් පැමිණියයුතුවූ නිර්වාණ නැමති අර්ථයට කිසිකලෙකත් නොපැමිණිය හැක්කේමය ලොකොත්තර සඞ්ඛ්‍යාතවූ නිර්වාණයට අතිදූරවර්තීන්ගෙන් නොපැමිණ දුකින් මිදීමෙක්නම් නැ

ත්තේමැයි එහෙයින් එකාන්තයෙ
න්ම සියලුලොව දන්නාවූ සුන්දරවූ
ප්‍රඥාඇතනාවූ පරිඥාසම්පන්න වූයෙන්
ලොකය දැන ප්‍රඥාණෙන්සම්පන්න වූ
යෙන් ලොකාන්තයට පැමිණියාවූ
වඩනාලද මාගේනිබ්බාණඥාණ සිය
ලු කෙලෙසුන් සංසිඳුවූ ගෙවත් චතු
රාර්යසත්‍ය ප්‍රතිවේධය කළාවූ භාග්‍ය
වත්තෙමේ යම්කිසි සඳහටත් ලොක
කාන්තය දැනා මේලෝ පරලෝ ස
ඞ්ඛ්‍යාත මේ පඤ්චොපාදානස්කන්ධය
හා මනුහවයෙහි පඤ්චොපාදානස්ක
න්ධයදප්‍රාප්තිනානොකරන්නේනම් මේ
සේ ලොකවිදූභව දැන්වූවද ලොකය
වනාහි එකදෙශයෙකින්ම කියනලද
හෙයින් නිරවශේෂකොට දැනවනු
පිණිස මෙතැන්පටන් ලොකෝත්තරා
ගය ප්‍රකාශකරණු ලැබේ. හේ කෙ
සේදයත්? ලොකය වනාහි සංස්කාර
ලොකය සත්වලොකය ඕකාසලෝ
කයයි තුන්වැදෑරුම් වන්නේය ඉවුත්
අතුරෙන් රූපාදිපඤ්චකාමයෙහිසත්ත
ව්‍යසත්ත වන බැවින් සත්වයයි කියන
ලද ඉන්ද්‍රියබද්ධ සන්තානයන්ගේරාශිය
හෝ පරම්පරාව කුසලාකුසල විපාක
යන්හෙතුකොටගෙණ මෙහිදැන්නා
ලබන අර්ථයෙන් සත්වලොක නම්
අනින්ද්‍රියබද්ධ රූපාදීන්ගේ රාශිය
හෝ පරම්පරාව ඒ ඉන්ද්‍රියබද්ධ රූපාදි
න්ගේ පිහිටීමට ආධාරවන බැවින්
ඕකාසලොකය හෙවත් භාජනලෝ
කනම් මේ ඉන්ද්‍රියබද්ධ අනින්ද්‍රියබද්ධ
ලොක දෙදෙනම හෙතුප්‍රත්‍යයෙන්
ගවනන්නා හෙයින්ද පවත්නා හෙ
යින්ද විනාශවනහෙයින්ද සංස්කාර
ලොක නම් වන්නේයි. ඒ ත්‍රිවිධලෝ
කයන් අතුරෙන් සියලු සත්වයෝ ආ
හාරයෙන් සිටිනාහු හෙවත් ප්‍රත්‍යය
අයත්කොට පවත්නාහු එන් ලොක
යෙකැයි යනාදීන් ඇතන්හි සංස්කාර
ලොකය දතයුත්තේයි මෙහි වනා
නි ආහාරඝණය (නූපන්නාවූ කාමච්ඡ
න්දයාගේ ඉපදීමට මේ ආහාර වෙයි
නෙවත් ප්‍රත්‍යය වෙයි යනාදීනන්හි
මෙන්) ප්‍රත්‍යය අර්ථයොට ඇත්තේයි
මෙසේ සියලුසත්වයෝය යන මේ
න් අසංඥාදිල වැසිනුද ගන්නාලදහු
නුය ඒ මේ ආහාරසම්භවිකබැව් නො
නොත් ප්‍රත්‍යයනිසා සිටිනාබව නිප්ප
ර්‍යාය වශයෙන් සංස්කාර ධර්ම්යෙහි
ද පර්‍යාය වශයෙන් සත්වසඞ්ඛ්‍යාත ධ
ර්ම්යෙහිද ලැබියයුතුබව සියලුසත්ව
යෝ ආහාරයෙන් සිටිනාහු සංස්කාර
ලොක නම් වෙයි යන මේසින් හැ
සෙන්නේයි ඉදින් එසේ වීනම් සිය
ලුසත්වයෝය යන වචනය නොසෝ
යෙදෙන්නේද යත්? පුද්ගලාධිෂ්ඨා
න දෙශනා බැවින් මෙහි දෝෂයෙ
න් නැත්තේමැයි සෙසුනන්ට්ද නා
ගත්වත්හු එසින් මහණෙනි සියලු ස
ත්වයෝ ආහාරයපිළිබඳව පවත්නාහු
ය යනමේ එතමධර්ම්යෙනිමනාකොට
ව කළකිරුණුවූ මනාකොට විරාගය
ද විමුක්තියද කරන්නාවූ මනාකොට
කෙළවර දක්නා සුලුවූ මහණ ඉතා
ත්මභාවයෙනිම දුක් කෙළවරකර
න්නේයයි යනාදීන් වදාරණ්ලද දෙ
ශනාවෙන්ද පුද්ගලාධිෂ්ඨාන දෙශ
නාබවම හැඟෙන්නේමැයි. ශාස්වත
ලොකය අශාස්වතලොකයයි යනා
දීන් ආ තන්හි සත්වලොකය දතයුතු
මෙහි වනාහි මිථ්‍යාදෘෂ්ටිකයෝ
ආත්මසඞ්ඛ්‍යාත ලොකය සදාකාලිකා
දිවශයෙන් කල්පනාකිරීමෙන් බො
හෝසෙයින් ලොකය සත්ත්වවිෂය වෙ
යි සංස්කාරවිෂය නොවේමැයි එහෙ
යින් ශාස්වතලොකය යනාදී නන්වි
සත්වලොකයම කැමතිවන ලද්දේයි
යම්නාක් තැන සදහිරු දෙදෙ
න හාත්පස සිසාරා ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මා
නුද ඔවුන්ගේ ශ්‍රමණයෙන්ම ප්‍රභූවූ
ඹ ප්‍රභාස්වරව බබලන්නාහුද මේ

සේ එත සඳහිරු යුග්මයකින් ආලෝක කරනනාවූ අවකාශ ප්‍රදේශය එක් ලෝකධාතුවෙක් නම් වන්නේයි එබඳු දහසක් ලෝකධාතුවෙහි නාගේවිශය හෙවත් කැමැතන පවත්නේයයි යනාදීන් ආනන්ද අවකාශ ලෝකය දනයුත්තේයි මෙසේ ආවාවූ ත්‍රිවිධලෝකයම භාග්‍යවත්හු සර්ව්‍ව ප්‍රකාරයෙන්ම අවබෝධ කෙළේනුයි ලෝකවිදූ නම් වන්නේයි

ඒ එසේමැයි භාග්‍යවත්හුවහින් සියලු සත්වයෝ ආහාරසම්භවනවූ ප්‍රත්‍යයන්සා සිටිනාහු එක්ප්‍රකාර ලෝකනම් වෙයි දැනගන්නාලද්දේය. එසදිද්දෙන්ම සතර නාමස්කන්ධයෝය භූතොපාදාය රූපයෝය යන විඤ්ඤාණධම්මයෝ විඤ්ඤාණලෝක නම් සුඛවෙදනා දුඃඛවෙදනා උපෙක්ෂාවෙදනා යන ත්‍රිප්‍රකාර ධම්මයෝ තුන්වැදුරුම්ලොකනම් කබලීකාරාහාරාදි සිවුවැදුරුම් ආහාරයෝ සිවුවැදුරුම් ලොක නම් නාමරූපවෙත් ලංකොට ගන්නාලද හෙවත් සත්වයෙකුට අයන්වූ රූපවෙදනා සංඥාසංස්කාර විඤ්ඤාණ යන පඤ්චොපාදානස්කන්ධයෝ පස්වැදුරුම් ලොක නම් ආත්මාභිනිවේශ පවත්නා චක්ෂුරාදි ෂඩායතනයෝ සවැදුරුම්ලොක නම් එකතනකායාදිවිඤ්ඤාණය ස්ථිති සත්නැන සත්වැදුරුම් ලොක නම් ලාභ අලාභාදි අෂ්ටලොක ධම්මයෝ අවවැදුරුම් ලොක නම් එකතනකායාදි සත්ත්වාවාසනවය නවවැදුරුම් ලොක නම් රූපායතනයෝ දශදෙනා දශවැදුරුම් ලොක නම් චක්ෂුරාදි ද්වාදශායතනයෝ දෙලොස්වැදුරුම් ලොක නම් චක්ෂුධාතාදි අෂ්ටාදසධාතූනුත්අවලොස්වැදුරුම් ලොක නම් වෙයි මෙසේ මේ සියලු සංස්කාරලෝකයද සර්ව්‍ව ප්‍රකාරයෙන්ම දැනගන්නා ලද්දේයි. මෙසිවිනාත් නිර්ව්‍වාණධාතුය නාමය ව ඇතුළත්වූවද නිර්ව්‍වාණධම්මයෙහි ලෞකිකලෝකිකසඞ්ඛ්‍යාත ලොක සංඥාවනැතිහෙයින් නාමග්‍රහණයෙන් නිර්ව්‍වාණය නොගන්නා ලද්දේයි එපරිද්දෙන්ම ආහාරසම්භවනතාසඞ්ඛ්‍යාත ප්‍රත්‍යයනිසාපවත්නාධම්මයන් අනවශෙෂකොට හැණීමෙන් මාර්ගඵල ධම්මයෝද ප්‍රත්‍යයනිසා පවත්නාබැවින් ඒ ධම්මයන්වද ලොකව්‍යවහාරය ලැබෙන්නේද යත්? නොලැබේමැයි. කුමක්හෙයිනයත්! පරිඤ්ඤාසම්පයුක්තයෙන් දැන්කියනුවූ දුඃඛසත්‍යධම්මයෝම මේනි ලොකයයි නන්නානෙයින්ද ලෞකිකලෝකාඛ්‍යයෙන් නවලොකොත්තර ධම්මයන්ට ලොකව්‍යවහාරය නොලැබෙන හෙයින්ද ඔවුන්ට ලොකව්‍යවහාරය නැත්තේමැයි. නවද ආහාරසම්භවනතා සඞ්ඛ්‍යාත ප්‍රත්‍යය අයත්කොට පවත්නාබව වදාළහෙයින් සංස්කාරයන්ගේ අනිත්‍යතාවයද යම් ධම්මයක් අනිත්‍යවන ම් ඒ ධම්මය දුක්ඛ වේයි දුක්වීනම් අනාත්මද වෙයි වදාළ බැවින් දුඃඛතාවයදඅනාත්මතාවයද යන ත්‍රිලක්ෂණය මෙයින් ප්‍රකාශකරණලද්දේ නම් වන්නේයි. මෙසේ වනාහි අවශෙෂ වශයෙන් සැලකිමෙන් සංස්කාරයෝම ගන්නාලද්දාහුද ඒ සංස්කාරයන්ගේ හැණීමෙන් ඔවුන්ගේ අනෙකප්‍රකාරවූ සුඛලාදි හෙතුආදිවූ විශෙෂයෝද ගන්නාලද්දාහු වෙන්මැයි. නවද යම්හෙයකින් මේ භාග්‍යවත් නෙමේ යම්සේ මෘගයෝ නොදුරුසොයා නොස් නැවත අවුත් වනයෙහි යම් ඔත්පලක වැදහොත් ද එපරිද්දෙන්ම චිත්තය නොයෙස් අරමුණෙහි හැසිර නැවත නැවත අවුත් සයනයකරණ අසුයෙන් අසයනම්වූ සියලු සත්වයන්ගේ සන්තානාකාරවූඅභිප්‍රායදැන වදාළේදඒසේව

අප්පණ්ණසන්තානයෙහි සුදුසු කාරණයක් ලැබුකෙණෙහි උපදනා අසිඳෙන් අනුසයනම්වූ අනිත්‍යානානත්තවිත්තමානවූ රාගාදි සප්තකෙලෙශයෝ ඒ ඒ සත්වයන්ගේ සන්තානයෙහි ඌනාතිරික්තාදි වශයෙන් පවත්නාසැටිද දැන වදාළේද. නවද රාග මොහ ශ්‍රද්ධාබුද්ධි විනඞ්ගවශයෙන් මුල්වූ සයක්ද ඔවුන්ගේ කෙළවරක් නැත්තාවූ අනන්තර ප්‍රභෙදහා සංසර්ගයෙන් වන නෙසැවත් ප්‍රභෙද ඇත්තාවූ චරිතයන් සවහාවශයෙන්ද සඞ්ඛ්‍යාශවශයෙන්ද වොදානවශයෙන්ද සමුච්ඡාතවශයෙන්ද ඵලවශයෙන්ද නිස්සන්දන ඵලවශයෙන්දැයි යනාදි අනෙක ප්‍රකාරගෙන් දැන වදාළේද නවද මොහුගේ අධ්‍යාශය ලාමකය මොහුගේ ප්‍රණීතය මොහුගේ මෘදුය මොහුගේ මෘදුතරය මොහුගේ මෘදුතමය යනාදින් සියලු සත්වයන්ගේ අක්‍රියකනි සඞ්ඛ්‍යානවූ අධ්‍යාශය දැන වදාළේද.

නවද සවළුපවූ කෙලෙස් රජසින් යුත් ඇස්ඇතනාවූ හෝ උත්සන්නනොවූ රාගාදි රජස්ඇතනාවූ හෝ සත්වයෝය මගත්වූ කෙලෙස් රජසින් යුත් ඇස් ඇත්තාවූ හෝ උත්සන්නවූ රාගාදි රජස් ඇතනාවූ හෝ සත්වයෝය නිවුණුවූ ශ්‍රද්ධාදි ඉන්ද්‍රියයන්ගෙන් යුක්තවූ සත්වයෝය මොළොක්වූ ශ්‍රද්ධාදි ඉන්ද්‍රියයන්ගෙන් යුක්තාවූ සත්වයෝය යහපත්ආකාර ඇතනාවූ නොහොත් නිර්වාණාභි නිමිත්තඅදහස්ඇතනාවූසත්වයෝය නිර්වාණාභිනිමිත්ත අදහස් නැතනාවූ සත්වයෝය සම්‍යක්ත්වනියාම ඔඩ්ඩ්‍යන ආර්‍යඅෂ්ටාඞ්ගිකමාර්ගය අවබොධකරවීමට සුකරවූ සත්වයෝය එම ආර්‍යඅෂ්ටාඞ්ගිකමාර්ගය අවබොධ කරවීමට දුෂ්කරවූ සත්වයෝය කර්ම්ක්ලෙශ විපාකාවරණරහිතවූ නුවණැති සත්වයෝය එම ආවරණයෙන් මුවහවූ අඥානසත්වයෝය යනාදි අපරිමාණ සත්වයන්දැනවදාළේද. වෙනිවාත් ආඝයනම් දෙසැව මිථ්‍යාදෘෂ්ටිනු ශාසන උච්ඡේද යන දෘෂ්ටිවශයෙන් සිඟුන කරණලද බැවින් ශාස්තෘවෙද දැසට් දදෙන සංසාරන්ත්‍රාපෘථිග්ජනයන්ගේ ආසය නම් අනුලොමඤාන්තිය යථානුත ඤාණදර්ශනය යන ආසයෝදෙදෙන නිර්වාණාභිමුඛවූ පිරිසිදුසත්වයන්ගේ ආසයනාම මේ චතුරාසය ඒ ඒ පුද්ගලයන්ගේ සන්තානයෙහි නොපවත්නා කල්හිද ඥානාභාවත්නුදන්නාසේත්මය වදාරණලදුයේමැයි අන්‍යසත්වයෝ කාමසෙවනය කරණ පුද්ගලයෙක්ම ඒ ඇසිලෙලනී මෙතෙම කාමනෛෂ්කාය කාමාසය ඇත්තේය කාමාභිප්‍රාය ඇත්තේය පස්කම්සැප හැරයන්න පුද්ගලයෙක්ම ඒ ඇසිලෙලහි මෙතෙම නෛෂ්ක්‍රම්‍ය නෛෂ්කාය නෛෂ්ක්‍රම්‍යාශය ඇත්තේය නෛෂ්ක්‍රම්‍යාභිප්‍රාය ඇත්තේයයි දන්නාහුද ඥානාභාවත්නුවනාහි කෙලෙසුනිදුන පුද්ගලයන් කාමසෙවනාදිය නොකරණ ඇසිලෙලහිත් මෙතෙම මෙබඳු අදහස් අත්තේයයි දන්නාහ එසේහෙයින් ඥානාභාවත්නු අපරිමාණ සත්වලොකයෙහි සර්ව්වප්‍රකාරයෙන්ම ඉතුරු නොකොට දන්නාසේක මෙන වනාහි ඒ ඒ සත්වයන්ගේ ප්‍රමාණාදීනුද ඥානාභාවත්නු ඕසිත් දනුත්තනානුමය එනකුදුවුවත් ඒ ප්‍රමාණාදිය දැනීම සසරකලකිරීම පිණිස හෝ නොඇල්ම පිණිස හෝ දුක් නිරුඬකිරීම පිණිස හෝ කාරණ නොවනහෙයින් මේ තන්හි සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දේයි ඥානාභාවත්නට වංහාන් ඒ ප්‍රමාණාදිය ද අතිශයින්ම ප්‍රකට වන්නේය මනාකොටම ව්‍යවස්ථා කරණ ලද්දේය එනකුදුවුවත් ප්‍රයොජනරහිත හෙයි

න් දෙශනාවිව මහානැගුන වදුරණ ලදුයේවැයි එන්සඑයෙන්නි හාග්‍ය වන්හු සවල්පවාතුවූ පස්පිඬක් නියග නානාගණ භික්ෂූන්ව ආමන්ත්‍රණය කොට මහණෙනි තෙපි මෙසේ හග නාහුද? මාවිසින් නියග නාගාගත් මේ සවල්පවාතුවූ පස්පිඬ බොහෝවේද? නැතමහාන් මහාපෘථිවියෙනි ඉතුරුවූ මේ මහාපාංශුරාශිය බොහෝවේදැයි විවාළේය. ඉක්බිති භික්ෂූන් සවාමිනි මේ නියග නාගාගත් සවල්පමාත්‍රවූ පස් පිඬ මෙසේ බොහෝවේද? මේ මහා පෘථිවියෙනි ඉතුරුවූ පාංශුරාශියමෙබා මෙ වන්නේ වේදැයි පිළිවදන් දුන් නාහ. මහණෙනි එපරිද්දෙන්ම මාවි සින් නොපව දෙශනා නරණලද සත්ව ලොකය ඉතා සවල්පමාත්‍රවන්නේය ඉතුරුවූ සත්වලොකයම බොහෝවන් නේයයි මදුළුවන්න. තවද හාග්‍ය වතුන්වහන්සේ යම්සේ සත්වලොකය දුනවදුලේද අවකාශලොකයද එපරිද්දෙන්ම දුනවදුලේවය ඒ මෙසේවැයි මෙම හාග්‍යවන් තෙමේ නිවචලලුලනාවි බඳුවූ චක්‍රාකාර පඨිතයෙන් හාත්පසින් වටකරණලද තෙසින් චක්‍රවාළ නමිවූ එන්ලොකධාතුවෙන් අයත්විත රින් සතුළොස්ලක්ෂ යුත්දහස්සාරසිය පණස්යොදනක් වන්නේය වටින් සියලු පිරිවැලලුලු සහිත්ලක්ෂ දසදහස් කුණසිය පණස් යොදන් වන්මෙන් ය. ඒ චක්‍රවාළානගාගාරයෙන් මේ පාං ශු පෘථිවිය බොලින් දෙලක්ෂ සතළිස් දහස්යොදුන් ප්‍රමාණවන්නේයයි කිය නලද්දීය ඒ පෘථිවිය දරාසිටින්නාවූ ජලපොළව බොලින් සාරලක්ෂ අසූදහස් යොදුන් ප්‍රමාණ වායුමණ්ඩලපොළව වායුපොළවෙන් පහලා සිටිනාලද්දිය ඒජලපොළව දරාසිටිනාවූ ආකා ශයෙහිලූපන් වායුය හෙවත් වායුපොළ වනාවලක්ෂ සැටිදහසක්යොදුන් ඝනවූ වාත්පෝයි මෙසේනොවෙ මේ ලොක ධාතුහුගේ සවිහුදු මහත්තහුදු සතී ප්‍රකාරයෙන් පිනිවීම වන්නේයි මෙ මයේ පිනිවියැවූ මේ චක්‍රවාළයෙහි පවින රුජින්වූ මහාවෙරු පඨිතයාගේ සුදු සුදහසක් යොදුන් ප්‍රමාණවූ යටිහාගය වගමිනුදේ නැලී සිටියේය. සුවාසූ දහ සක් යොදුන් ප්‍රමාණ මුඛාගය මුලුදු දියෙහි නැනිසිටියේයි හුදෙක් උස මතුහාගයෙහි අයත්විතරින්ද එපමණෙම වන්නේයි. චතුරස්‍රවැයි සප්තසූයෙහි දැ නවා සූත්‍රයෙහි මහාමේරු පඨිතරාජය අයමේන්ද සුවාසූදහසක් යොදුන් ඇත්තේය විතරින්ද සුවාසූ දහසක් යොදුන් ඇත්තේයි. ඒ මහා මෙරුපඨිතයෙහි යටිහුදු මතුහෙනුදු කිපමණින් අඩ අඩ ප්‍රමාණයෙන් පළු වෙළින් සප්තකුලපඨිතයෝ සාගර යෙහි නැලි නැනිසිටියාහ හේ මොස්දැයත්? යුගන්ධරය දෙසාළිස්දහ සක් යොදුන් සමුද්‍රයෙක් බැස සිටියේය එපමණින් නැනිසිටියේය ඊෂධරය එක් විසිදහසක් යොදුන් සමුද්‍රයෙහි බැස සිටියේය එපමණම නැනිසිටියේය කර වීක පඨිතය දසදහස් පන්සියයක් යොදුන් සමුද්‍රයෙහි බැස සිටියේය එප මණම නැනිසිටියේය සුදර්ශනපඨිතය පන්දහස්දෙසියපණසක් යොදුන් සමු ද්‍රයෙහි බැසසිටියේය එපමණම නැ සිටියේය නෙමින්ධරපඨිතය දෙදහස් සතය පසළොස්සියොදනක් සමුද්‍රයෙහි බැස සිටියේය එපමණම නැනිසිටියේය විනතකපඨිතය එක්දහස් තුන්සිය දෙසැළැස්සයොදුන් සමුද්‍රයෙහි බැස සිටියේය එපමණම නැනිසිටියේය අශ්වකර්ණපඨිතය හත්සියක් යොදුන් සමුද්‍රයෙහි බැස සිටියේය එපමණම නැනි යටියේයි යම්සේ මහාසමුද්‍රය සක්

එළඟල පතුල දක්වා ක්‍රමයෙන් නැඹු
රුවේද එපරිද්දෙන්ද මනඃශිලා පතු
ල දක්වාද ක්‍රමයෙන් ගැඹුරුවන්
නේසේ එතෙසින්ම මහාමේරුහුගේ පා
ළුවේ පිහිටි ප්‍රමාණයෙන් අඩක් යුගන්
ධර පර්වතයද පොළොවේ පිහිටියේය
ඊෂධරාදි සෙසු පර්වතයෝද තමන්ගේ
දාඩ්‍රතුහි පදලේඛාසේ උපරිස්‍රයෙහිද
ගමන සූත්‍රයෙහි සමානවූ මහාසමුද්‍රය
පෙරලාපවත් මහමේරුපතුල දක්වා
ක්‍රමයෙන් නිම්නවන්නේය ක්‍රමයෙන්
පෘථුලවන්නේය ක්‍රමයෙන් ප්‍රාග්භාර
වන්නේසේ. මේ සියලු යුගන්ධර
පර්වතාදීන්ගේ අතරතුර එහි හුනු පර
ණලාපත් ආදිය දියවන්නෙහි නො
ලිප්පී පතුලට බස්නා නෙසින් සිදහත
නම්වූ මධුරසිතල ජලහරිත සානර
සෙමණක් ඇත්තාහ ඒ සානරයෝ
පුළුස්ත්‍රින් ක්‍රමයෙන් මහාමේරුආදීන්
ගේ දියෙහි නැහැසිවිපමණ ඇතුලා
සේ දතයුතු දිව්‍යමය නානාප්‍රකාර
රත්නයෙන් විසිතුරුවූ යුගන්ධරය
ඊෂධරය කරවිකය සුදර්ශනය නෙමීන්
ධරය විනතනය අශ්වකර්ණය යන
සප්තකුලපර්වතයෝ ලොකයෙහි සෙසු
පර්වතයන්ට වඩා මහත්වූ පර්වතයෝසි
මේ සප්තකුල මහාපර්වතයෝ මහාමේ
රු පර්වතයට පිරිනැවිවශයෙන් පවු
රුවලලු සෙයක් වෙන් සාන්පස පිහිටා
සිටිනාසුලු මහත්වූ මහාමේරු වටකොට
යුගන්ධර පර්වතයද යුගන්ධරය වට
කොට ඊෂධරපර්වතයද ඊෂධරය
වටකොට කරවීකපර්වතයද කරවී
කය වටකොට සුදර්ශන පර්වතයද සුද
ර්ශනය වටකොට නෙමීන්ධර පර්වත
යද නෙමීන්ධරය වටකොට විනතක
පර්වතයද විනතකය වටකොට අශ්ව
කර්ණපර්වතයද සිටියාහ ඒ මහා
මේරු වටාසිටිනා සප්තකුලපර්වත
යෝ ධෘතරාෂ්ට්‍ර විරූඪ විරූපාක්ෂ
විරූපාක්ෂ යන සිව්දෙනම දෙවියන
රජදරුවන්ට වාසස්ථාන වන්නාහ
දෙවියන් බැහැදීම යක්ෂයන් විසින්ද
සෞඛ්‍යකරණ ලද්දාහයි දතයුතු.
නිමාලාසපර්වතය පන්සියයක් යො
ජන උසැත්තේය අයවිනිවින් තු
න්දහසක් යොදුන් ඇත්තේය සුවසු
දහසක් නොනින් තෙබියේය එහි
පිහිටි දඹවෘක්ෂයාගේ පසළොස්සයා
දුන් වටහා පණස්සයාදුන් උසැත නද
ඇත්තේය හාත්පසින් පණස් පණස්
යොදුන් දින ඉඹා ඇත්තිය එතෙසි
න් සියලු වෘක්ෂය සියක් යොදුන් පුළු
ලා සියක් යොදුන් උස ඇත්තාය
ඒ දඹරුක සියලු වෘක්ෂයන්ට වඩා උ
ස මහත ඇතිබවය කල්පසථායි බවය
යනාදි ප්‍රකාර ඇති ප්‍රභාවයෙන්
මහවන් දඹරුක කාරණකොටගෙණ
මේ ව්‍යය ජම්බුද්වීපයයි ප්‍රකාශකරණ
ලද්දේයයි දතයුතු. මේ දඹවෘක්ෂයා
ගේ යම් ආයාමවිස්තාරාදි ප්‍රමාණය
ක්ඇත්තේවද එපරිද්දෙන් අසුරන
වනයෙහි පිහිටි අසුරයන්ගෙ විසිතු
රු පළලාල් වෘක්ෂය ගුරුළුහවනයෙහි
පිහිටි ගුරුළන්ගේ නිඹුල් වෘක්ෂය අප
රගොයාන වීපයෙහි පිහිටි කොළොම්
වෘක්ෂය උතුරුකුරුද්වීපයෙහි පිහිටි කල්
ප වෘක්ෂය පූර්වවිදෙහාවීපයෙහි පිහිටි ඛ
හරි වෘක්ෂය තව්‍රිත්‍රිංශදෙවලොව පිහිටි
පරසතු වෘක්ෂය යන මේ මහා වෘක්ෂ
යෝ සඳහාද එපමණම උන්හාන එතෙ
සින් කීහ පුරාතනයෝ=පළලාල් වෘක්ෂ
ය නිඹුල්වෘක්ෂය දඹවෘක්ෂය දෙවියන්
ගේ පරසතු වෘක්ෂය නොළොම් වෘක්ෂ
ය කල්ප වෘක්ෂය මහරි වෘක්ෂය යන
මේ මහාවෘක්ෂයෝ සද්ධර්මනකල්පසථා
යී වෘක්ෂ නම් වෙති. තවද දෙයාසුදහ
සක් යොදුන් ඔලිහානය මහාසාගරයෙ
හි ගැඹුරු දෙයාසුදහසක් යොදුන් මතු
භාගය දියෙන් නිවී සියලු ලොකධා

තුව වටෙනාට ගඟණ මේ සක්වළඟල පිණිවියේය. ඒ ලොකධාතු කුහරයෙහි චන්ද්‍රමණ්ඩලය එකුන්පණස් යොදුන් හා සූර්‍යමණ්ඩලය පණස් යොදුනක්ද ප්‍රමාණ වන්නේහි ඒ චන්ද්‍ර සූර්‍ය මණ්ඩලයන් අතුරෙන් චන්ද්‍ර මණ්ඩලය යටහාගයෙනිද සූර්‍ය මණ්ඩල ය උතුහාගයෙනිද හැසිරෙන්නේහි. ඒ සූර්‍ය මණ්ඩලය ආසන්නවීමෙන් චන්ද්‍ර මණ්ඩලය තමාගේ ශ්‍රීයාව කර ණසොවාගණ්න් සකලා ගාවයෙන් මහ වත් අපරිපුණ්ණකලා ඇතිව පෙණෙන්නේහි ඒ චන්ද්‍ර සූර්‍ය මණ්ඩල දෙදෙනා යොදුනක් අතර ඇත්තාහු යුග නඬර පළිත යොදුනක ප්‍රමාණ අතරෙහි හැසිරෙන්නාහ.

තව්තිසාභවනය දසදහසක් යොදුන මහමෙර යට තිබුව මඩ්‍යයෙහි පිහිටි අසුරභවනය දසදහසක් යොදුන දඹදිව යට පිහිටි අවීචි මහානරකය දසදහසක් යොදුන දඹදිව දසදහසක් යොදුන අපරගෝයානය සත්දහසක් යොදුන උතුරුකුරු දිවයින අවදහස් යොදුන්ද වන්නේහි මේ සතරමහා ද්වීපයන් අතුරෙන් එක එක මහා ද්වීපයෙක් පන්සියයක් පන්සියයක් පමා දෙව් පිරිවරණොව ඇත්තේහි ඔවුන් අතුරෙන් ජම්බුද්වීපය හැලෙන සවහන් ඇත්තේය අපරගෝයානය කැඩපත සවහන් ඇත්තේය පූර්වවිදේහය අඩසඳ සවහන් ඇත්තේය උතුරුකුරු දිවයින පටුවන සවහන් ඇත්තේහි ඒ ඒ දිවයින් වාසී මනුෂ්‍යයන්ගේ මුහුණුද ඒ ඒ සවහන් ඇතිසාහු වෙදු කියන්නාහි ඒ සියල්ලම එක්සත්වළඳ න් එක් ලොකධාතුවෙක්හ නම් වන්නේහි. අනන්තා පරිවාණත්‍ව ඒ චක්‍රවාළයන් අතුරෙන් ඔවුනොවුන් ලංනොව තුබූ පාප්‍රාණන්ගේ අතරවැණිවූ තුන් තුන් චක්‍රවාළයන්ගේ අතුරෙහි ලොකාන්තරිකා නම් නරකයෝ වෙත්මැසි මෙසේ අනන්තාපරිමාණ ලොකධාතුන් මෙතෙකැයි සසසුන් විසින් වැනසූනගන්නා නොපිළිවන් වන්නාහුදු හාග්‍යවත්හුගේ කෙළවාන්නැත්තාවූ බුඩඥානයෙන් දුන වදුළේය අනන්තවූ බුඩඥානය වනාහි තෙමේ අනන්තබැවින් අනන්තවූ ආසාශය අනන්තවූ සත්වකායය අනන්තවූ චක්‍රවාළයෝ ය යන නිවිබ අනන්තය පිරිසිදිනේහි. ඒ එමේමැයි දතයුතු ධර්‍ම යමනාක්ද සඳුණයද ඒතාක්ම වන්නේහි සඳුණය යමතාක්ද දතයුතු ධර්‍මද ඒතාක්ම වන්නේහි සඳුණය දතයුතු ධර්‍ම අවසන් කොට පවත්නේය දතයුතු ධර්‍මමද සඳුණය අවසන්කොට පවත්නේහි එහෙයින් අනන්තවූ බුඩඥානයෙන් අනන්තවූ ලොකය දුන වදුළේයයි කියන ලද්දේහි ඒ සඳුණයාගේ අනන්තතාවය මතාපැකිළෙන්න දෙර ඇති නිසාහි මහවන් යම් දෙරක හැපි මතාතැවත කෙළවරක් නැත්තාවූ දතයුතු ධර්‍මයන් විනිවිද දුන්මෙන්ම දතයුතු මෙනි වනාහි නිර්‍වාණපර්‍යාපන්න ධර්‍මයන් දුන නන් බවද සිහියුතුමය එතකුදු වුවත් ඒ විදින නාවය මතු අභිඥාකථාවෙහි විස්තර වශා නොයෙකින් මෙතන්හි විස්තර නොකරණලද්දේහි මෙසේද ඒ හා න්‍යවත් හව අවකාශ ලොකය සම්‍ප්‍රකාරයෙන් ප්‍රකාශවන්නේහුයි සම්‍ප්‍රකාරයන් විදිනා ලොක ඇති බැවින් ලොකවිදූ නාම වන්නේහි.

(පා ෙ)

අනන්තා පන බුඩඤාණා විසිටුඨි න රසස නාසසවි අභාවතො නාපි ඒතසස උනනෙරාති අනුත්තරා නථාහිසස නිලගුණණාපි සබබලොකසමි හවන්ති සමාධි පතුසසු විමුඤති ගුණණාපි අස

ෙතා අසමසමෙ අපපටිමෙ අපපටිභා
ගෙ අපපටි පුඤ්ඤක්ඛෙත්තානි
ඤුණදස්සනාදුණ්ණතාපි යථාභූතං
ෙබාපයාහං සම්භුපස්සාමි සදෙවකෙ
ලොකෙ සමාරකෙ සබ්රහ්මකෙ පජාය දෙව මනු
සසාය අතනනා සීලසම්පදානාරහතාදි
විසෙසාධිගමෙ එවං අගාපපසාද සුත්තා
දීනි "යාවමෙ ආචරියා අත්ථි"ති ආදිගා
ථායච විත්ථාරෙ තබ්බා පරිසද
මම සාරෙතීති පුරිසදම්ම සාරථි දම්මෙ
නි විනෙතීති වුත්තං හොති පුරිසදම්
මානි අදනතා දමෙතුං යුත්තා නිරච්ඡා
නා පුරිසාපි මනුස්සස අමනුස්ස පුරිසාපි
තථානි භගවතා නිරච්ඡානා පුරිසාපි
අපලාලො නාගරාජා චුළ්ලොදරෙරා ම
හොදරෙරා අඟුලිමාලෙඛා ඛුස්සෙඛා ආර
වාළෙරා නාගරාජා ධනපාලෙකා හත්ථි
නි එවමාදයො දමිතා නිබ්බිසකතා ස
රණෙසුච සීලෙසුච පතිට්ඨිතා, ඉතා මනු
සස පුරිසාපි සවවන නිගණ්ඨපුත්තස අ
භිඛවිත්වාණෙව පොකඛරසාති සසාරද
ණඩ කුවදනතාදයො අමනුස්ස පුරිසා
පි ආළවක සූචිලොම ඛරලොමයක්ඛ
සක්කදෙවරාජාදයො දමිතා විනිතා
විවිතත්‍රානි විනයනුපායෙන් අහංඛා
මහාසිව සණෙහාපි විනෙමි පරුසස
නාපි විනෙමි සණහපරුසෙනාපි විනෙ
මීති ඉදමෙතවවත් සුත්තං විත්ථාරෙ තබ්
බං අපිච භගවා විසුඩසීලාදීනං ප
ඨමජ්ඣානාදීනි සසාථාපනාදීනඤච
උභතරං මගගපරිපදං ආවිකතවතතා
දෙසනාපි දමෙති යෙව අථවා අනුත්ත
රා පුරිසදම්මසාරථිනි එතමෙවිදං
අච්ඡරියං භගවා හි තථා පුරිසදම්ම
සාරථි යථා එකපල්ලඞකෙනෙව නිසි
නනා අඨයදිසා අසජ්ජමානා ඛාවනති
තසමා අනුත්තරා පුරිසදම්ම සාරථි
ති වුච්චති භගවතා භික්ඛවෙ

හත්ථි දමෙමා යාවතා එතං මග්ග දිසං
ඛාවන්ති ඉදමෙවත්ථ සුත්තානං විසෙසෙ
තබ්බං.

(ස ම)

ගුණෙහි අතනතා විසිට්ඨතරස්ස (හි-සම්බන්ධාරණ) ගුණෙහත් තම හට
ඩා විශිෂ්ටව; කසසච් අභාවතො, කි
සිදක්ඛු නැති බැවින් (නරගුහණය අ
නුභාහරා යනා සදයාගේ අර්ථ නිරදි
ශ බැවින් සාරණලද යෙත්-මෙම කිය
නාවෙහි "නරගහාණ සඤ්ඤාපත අනු
තතරොති පදස්ස අත්ථ නිදස්සනා යා
තං න විසිට්ඨතාය සාසසච් අභිනා
ති") එහසස, මෙහතු; උතතරෙරා, අති
කෙයක්; නාසිති, නැතැයි; අනුත්ත
රා, අනුත්තර නාමි (නථානි-යනු උත්
තාවි සවවිධාෙයහි වැරෙදි ඵලඤ
ණෙහාපි, සීලගුණෙයනුදු; සබබලෝ
කං, සියලු ලොවෙ; අභිභවති (සීලසම
පත්තියෙව උපනිශ්‍රයවු හිරි අපාලාපය
මෛත්‍රිය සාරථිකම යනා මෙවුන්ගේ
ද විශෙෂ ප්‍රත්‍යයවූ ශ්‍රද්ධාය සමාහිත
වීර්‍යය ප්‍රඥය යනා මෙවුන්ගේද උත්
තමයෙව පැමිණීමෙන් සම්පූර්ණමතාෙය
හි පවත් අනනාය සාධාරණව සවාස
නා ප්‍රතිපක්ෂ ප්‍රහාණයෙන් උරංකෂ්ප
ර්‍යන්තයට පැමිණි සීලගුණයෙන්
හෙවත් තෙමේ සදෙවකා ලොකා) මැඩ
පැවැත්තී [තෙමේ කිසිවක්හු විසින්
මඩනා නොලැබෙයි යන අර්ථයි "සමා
ධිපඤඤා විමුත්තිඤාණාදීහි සබබලෝ
කං අභිභවති" යි මෙතෙතු—සවාඛ්‍යාදි
ගුණෙහිදු යථායොගයෙන් අනාන්‍ය
සාධාරණ බව වකතව්‍යයි) අසමො, ස
මා හා සමයක්හු නැතිමෙයි (එහෙයින්
කාලෙ නැති එහසස සීලාදිගුණෙන
සමා සදිසාති අසමො තථා අසමෙති
අතීතානාගත බුඩෙහි සමා අසමාවා
සමා එහසසාති අසමසමො" නමක්හා
සමයක්හු නැතිහෙයින් අසම නාම්
අතීතානාගත බුඩ්ධන් හා සම බැවින්

මහෝ අසමයෝ සමවුවානු මොහුගේ භූමි අසමසම නාමයෙ යන අර්ථයි. නපි එතයස පරිමාණ අපපරිමෙය— මෙසු පදයෙන්දු මෙම නයයි) අපපරි මෙය, තමා වැනිදු ගුණ් නැතිසේයි (නම රූපිබඳු ප්‍රඥාවිබි නොතවහැනි යෙ හුදු මෙබන්න සත්තයි) අපපටිභාගෙ (වදාරණලද සතිපට්ඨානාදී ධර්මස්කන්ධයන් අපරළා එසේ කොමෙනිති) ප්‍රතිපක්ෂව සිටියයුතු පුහුලන් නැතිසේයි; අපපටි පුග්ගලෝ (මම බුදුමිනි සිටියයුතු) පුන් ශෙඛ පුද්ගලයෙකු නැතිසේයි; ඒමුතුති ඝදුණිදයසඤාගුණණතා, ඒමුකතී ඝුතා දර්ශනා ඝුණයෙහුදු (මෙනි සීලාදි ගුණ මයි ලෙඉතින ලෝකොත්තර මිශ්‍රයන ඒමුකතීඝුන දර්ශනය වනාහි ලෝකින ම වේ කාමාවචරම වේ එසේනම්හි "සදෙවකං ලෝකං අභිභවති" ඝනු නෙසේදයන්? ආනුභාවයෙන් අසදිස බැවිනි මනතෙම ඒමුක්ඛ මහයින් ප්‍රවෘත්ති නෙයින් ප්‍රවෘත්ති ආකාර හෙයින් උත්තරිතරවූයේ අනන්‍ය සාධාරණවූ යේ තථාගතයන්ගේ ඒමුක්ති ඝුණය අරමුණුකොට පවත්තී පවත්තේද ප්‍රතිපක්ෂයන් සුප්‍රහීණ බැවින් අතිශයින් චිරවූ පරම ගම්භීරවූ සූක්ෂම විෂය මනාකොට ප්‍රකට්ම කෙරෙමින් පවත් නේය මනාකොට චසිතාවට පැමිණවූ බැවිනුදු හවාඩග පරිවාසය අපරිත්‍ය කත බැවිනුදු ලඝුව පවතී) සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්‍රහ්මකෙ, දෙවියන් මරුන් බඹුන් සහිතවූ ලෝකයෙහි; අනන්තෙ සීලසමාධිනානාදර්ශන, තම හට වඩා සම්පූර්ණ සීලාදි ගුණයෙන් පුරා ෂයකු; නරොපන සම්බුද්ධසාමි (මාගේ සම්බන්ධ වැඩිමුසින් ඇසතාල මයනි ආ මිලණයක්මෙන් සියළු ලෝව බලන්නේනුදු එබඳු පුරුෂයෙකු නැ නිසාසින්) මකාදකින්; ඉති විඤ්ඤෙරා, මෙ ආදි විසතරකි ("අග්ගප්පසාදසුත්

තාදිනි" යන මෙහි "යාවතා භික්ඛවෙ සත්තා අපදවා දිපදවා චතුප්පදවා බහුප්පදවා රූපිනොවා අරූපිනොවා සඤ්ඤිනොවා අසඤ්ඤිනොවා නෙවසඤ්ඤි නාසඤ්ඤිනොවා තථාගතෙනා මහාසං අග්ගමක්ඛායති අරහං සම්මා සම්බුද්ධා මෙ භික්ඛවෙ බුද්ධපසන්නා අග්ගෙ තෙ පසන්නා අග්ගෙ පසන්නානං අග්ගා විපාකා මහාති" යනු අග්ගප්පසාද සූත්‍ර නම්වේ. "න මෙ ආචරියො අත්ථි ආදිනා නයෙන" යන් නෙහි—

"න මෙ ආචරියො අත්ථි
සදිසො මෙ න විජ්ජති
සදෙවකසමිං ලොකසමිං
නත්ථි මෙ පටිපුග්ගලො"

ඝනාදි ගාථාවෝ විසතර කවයුත් නාහුති) පුරිසදම්ම, දමියයුතු පුරුෂ ඝන්; සාරෙති, පදිනුති (පවත්වානු ති) පුරිසදම්මසාරථි, පුරිසදම්මසාරථි නම්වේ; දමෙති, දමනය කෙරේ (කා යසමාධින් හා යොදති ඝන අර්ථයි) මෙ, ඒ කායසමාධින් හා යෙදීමද (ය ථාභි හෙයින් තදඞග විනයාදීන් කෙ රෙනි පිළිවෙළෙන් ද්‍රුති "මිනෙත්ති වුත්තං හොති"යි කිහු) අදනතා, දමා දුමුනු; දමෙත්තං ඝුතතා, දමන්ව සුදුසු වු; නිරවජ්ජා පුරිසාපි, නිරුපද්‍රව පුරු ෂයෝද; මනුස්සෙ අමනුස්සෙ පුරිසාපි, ම නුෂ්‍ය පුරුෂයෝද යක්ෂාදි අමනුෂ්‍ය පුරුෂයෝද වෙත් (දමියයුතු මාගමු න් ඇතද උතම විසින් පරිෂයන්ම කිහු) භගවතා, භගවන්හු විසින්; නිර මජ්ඣා පුරිසා, නිරුපද්‍රව පුරුෂයෝද; අපලාලෙ නාගරාජා, අපලාල නම් නාගරාජයා පෙරෙහි බනපාලකො හත්ථි, බනපාලක නම් ඇතුය යන; එවමාදයො දමිතා, මේ ආදීනු දමනල දනු (මෙහි අපලාලනාම නාගරජ් නිමුව ත් දෙමෙහි පුළුලාදර මෙකාදර දෙ

දෙන නාදිව වෙනෙත් අනෙසිඛ ධුම සිඛ දදෙන නෙලදිව වෙනෙත් දෙස විෂ විනොදනයෙන් නිර්විෂනරණලද හු එහෙයින් සීහ "සරණසුව සීලෙ සුව පණිධියිපිතා"ඒ) මනුසසපුරිසාපි, මනුෂ්‍ය පුරුෂයෝද; සඳවක, සවඩ කය...සෙප...("කුවදනතාදෙයා" යන තැන ආදිගුහණයෙන් සොවම්බිය උ පාලිගහපතිය යනාදීන්ගේ ගුහණය වේ) ආලවක සුවිලාම ඛරලාම යකඛා, ආලවක යක්ෂය සුවිලාම යක්ෂය ඛරලාම යක්ෂය යන මොනුද (සක්‍ර දෙවරාජාදෙයා-යනුමයෙහි ආදි ශබ්දයෙන් අජකලාප යක්ෂය බඛුත් මය යනාදීන්ගේ සංගුහයවේ) විවිදහ හි විනයනුපායෙනි, විසිතුරුවූ විනය නොපායෙන්; දමිතා, දමනලදහු; සොසිය, එම්බා ණොසිය; අහං, මම; පුරිසදමෙම, දාන්ත පුරුෂයන්; සමණෙහ නපි විනෙමි, මොළොකකිනිදු දමමි (මොළොක්ව දමම් යන අභිප්‍රායි) පරු සෙනපි, පරුෂයනුදු; විනෙමි, දමම්; සණහපරුසෙනපි, මොළොක්කින් පරු සයනුදු (තදින් මොළොකිනිදු යන අභිප්‍රායි) ඉදං සුතතං, මේ සොසිය සූත්‍රය; එහි (විවිදහගි විනයනුපායෙ සි යන) මේ අර්ථයෙහි; තත්‍රායං තබ්බං, විස්තර කවයුතු; අපිච, අනිස් ෂේතුවකුදු ඇත් ("විසුඩසිලාදීනං පඨමජ්ඣානාදීනි" යනුයෙහි "විසුඩ සි ලසස පඨමජ්ඣානං පඨමජ්ඣානලාභි නො දුතියජ්ඣානනති ආදිනා නසස නසස උපරුපරි විසෙසං ආවිකඛ නතා"හි සම්බන්ධකරණු "සොතාප නාදිනං" යනුයෙහිදු මෙම නයයි) සොතාපනනාදිනඤව, සෝවාන් ආදි න්වද; උතතරිං මග්ගඵලපදං ආවී සඛනෙතා, මතු මතුයෙහි මහව පිළි වෙත් කියන්නේ; දමෙනපි දමෙනි යෙව, දමූහුදු දමාමැයි(සඛීකාරයෙන් දු එසේම අනුපගතවූ පුරුෂදමයයන් පළමු නයෙහි දුක්වූ හෙයින් විපුඨෙති වූ දමයභාව ඇති සඛීථාදමය භාවය නොසීඝ්‍රතාන් සඳහා "දමෙනාපි ද මෙනි යෙව" යි කීහු) අථවා, මො මහත්, අනුතතරෙ පුරිසදම්ම සා රථිනි, අනුතතරෙරා පුරිසදමම සාර පි ඝනුද; එකමෙවිදං අත්ථපදං, මේ එකම අර්ථ පදයකි (වාකයය යනා අර්ථ යි මෙම කීහ විභාගයෙහි "අත්ථ පද නති අත්ථාහි වඤජනකං පදං වාකයන් හි අත්ථං වාකයෙහි අත්ථෙහි වඤජනානි නානාවාදි පදමෙතතෙහ එකපාදනාමව නම අනඤඤ සාධාරණා සත්ථු පුරි සදමමසාරථිභාවො දසසිතො මහා නි") භගවා, භගවත් තෙමේ ("නි" යනු යසමාදර්ථයි මතුයෙහි "තසමා" යනු හා මොදනු) තථා පුරිසදමෙම සාරෙති, පුරුෂදමයයන් එසේ පව න්වා; ඨථා, යම්සේ; එකපලලමෙහිා නෙව නිසිනනා, එකම පලඟින් හු න්නාහු; අවසිසා, අවි දිගම (අවසිදි සානි අවසි සමාපත්තිමයා නාහි අ සඤඤමසඤඤ සම්බන්ධාපි අසඩ්කිණණා භාවෙන දි සස නති අපදිසසනතයි දිසා විදිසා වා දිසා" යි විභාවෙනි යි බැවින් අවදිසා කැමැත්තහුම අව දිග නමමෙත් සත්තාමයෙහි වනාහි "අවසිදසානි නිසසතතා" යිමහයින් අව හි භාවයි වෙති. ඇජ්ජෙරා අවසඤව න අවසසණ විසිනිදු කියන්නැති ක් හු) අසජ්ජමානා ඛාවනති, නොපැහි ළ දිවෙත් (වසිභාවප්‍රාප්තීන් නිසසඩ්ග චාරව දිවෙනිසි සේයි) තසමා, එහෙ යින්; අනුතතරෙරා පුරිසදම්ම සාරථිනි වූවෙහි, අනුත්තර පුරුෂදමය සාරථි ශයි කියනු ලැබේ; ගිහිකමෙව, මහ ණෙනි; හත්ථිදමකෙන, ඇතුන් හික් මවන්නහු විසින්; හත්ථි දමෙමා සාරි තා, හස්තිදමය තෙමේ මෙනෙහ නලද්දේ; එකං යෙව දිසං ඛාවතීති

එකම දිනව දිදෙසි; ඉදං සුත්තං, මේ සේ ඔියවලද සූත්‍රය; එවඤ්, මෙතනා; විත්ථාරෙතබ්බං, විස්තර යටයුතුයි (ශා සනානු විසින් දමිත පුරුෂදෝෂයෝ ව නාහි එකම ඉරියවුවෙන් අවදිනව දි වෙන් එතෙක්වම කිහ "එසාපල්ලඞ්කෙන" යනාදි "අධියිදිසා" කනුවු ඳදගීනවාතුයි ලෙහකියයන් විසින් අ ගතා පුළුවු නිරොධ සමාපත්තිදහව නිවාණ දහමද දිවහාහෙයින්යයි දත යුතු.)

(හා [illegible])

ඊට අනතුරුව අනුතතර පුරුෂදම සාරථි පදයාණන් විස්තර කරවා එන් භාග්‍යයන්ගේ කෙමේදයන්? ගුණයෙහි ත මහට වැඩිසිටි කිසිවෙක් නැතිබැවින් මේ භාග්‍යවන්හට උතතමයෙක් හැ ත්තේනුයි අනුතතර නම් වන් තේයි. ඒ එසේවැයි දෙවියන් සහිත ලොකයෙහි තථාගතයන්වහන්සේට සදෘශ වෙස ඇතතාවූ කිසිවෙකුත් නැත්තේය. එසේකල සදෘශයෙක් නම් කොයින්ද? තථාගතයන්වහන් සේට වැඩිසිටියෙක් නම් කියතුම කවරද? එපරිද්දෙන්ම මේ තථාගත තෙමේ සිලසමපතියට උපනිශ්‍රයවූ ඇරිඛතතාපප මෙතතා කරුණාවන්ට විශෙෂ ප්‍රතයවූ ශුඛ සමෘති විපසී ප්‍රභුවන්ගෙන් උත්තෂ්ඨාහාරයට පැමි ණිමෙන් පහළවීමෙහි පවත් සවා සවා සහාලෙඛනයන් පූනිණකල බැවින් අතාතසාධාරණවූ උත්තෂ්ඨ පයතිනතයට පැමිණි සිලගුණයන් ඒ භාග්‍යවන්තෙමේ දෙවියන් සහිත ලොකය එතතෙයින් වැඩහණ පවත්නේය තමන්වහන්සේ කිසිවෙ කු විසින් නොවඩනාලද්දේවී. සමාධි ප්‍රඥා විමුක්තිගුණයෙහුදු යම්තාක් තාසින් සියලු ලොකය වැඩහණ පවත්නේනි විමුක්තිඥාන දර්ශනය ණයෙහුදු අසමසමාදි නම් ලබන සැටි පෙරමෙන් දතයුතු. එසේවැයි දෙවියන් මරුන් බඹුන් සහිත ලොක සෙහි දෙවිමිනිස් මහණබමුණන් සත් ත ප්‍රජාව අතුරෙහි තමහට වැඩිසටි සමපුණණ සිල්ඇති කිසි පුද්ගලයෙකු මාගේ සාසනතලයෙහුගින් අල්ලෙනි පිනවි නොල්ලි ඵලයක්මෙන් සියලු ලොකයෙහි බලන්නාහුද එබදු පුරු ෂයෙකු නැත්තෙහයින් මම තොදක්මෙ මි යනාදීන් විස්තර දතයුතු මෙසේ මහණෙනි අපාද විපාද වතුපපාද ඛහු ප්පාද රූපි අරූපි සඤ්ඤී අසඤ්ඤී නෙවසඤ්ඤිනාසඤ්ඤි ආදිවූ යම්තා ක් සඤ්ඤයෝ වෙද්ද අතින් සමතක් සම් බුඩවූ තථාගතතෙමේ සොඵවුන් කෙ මරන් අනුවන්නේය මහණෙනි යමේ ක් බුදුන් කෙරෙහි ප්‍රසන්නවූවාහු නම් ඔවිනු අග්‍රයෙහි ප්‍රසන්නවූවාහු නම් වෙත් මැසී අග්‍රයෙහි ප්‍රසන්නවූ වන්ට අග්‍රවූ විපාන වන්නේශයි යනා දිවි අගඵපපසාද සූත්‍රයද විස්තර කට යුතු. තවද මහණෙනි දෙවියන් මරු න් බඹුන් සහිත ලොකයෙහි දෙවිම නිස් මහණ බමුණන් සහිත සඤ්ඤජා වන් අතුරෙන් තථාගත තෙමේ සියල් ල වැඩපවත්වන්නේය තමා නිසි සෙකු විසින් නොමැඩ පැවැත්විය හැක්ක ය එකාතතයෙන් සියල්ල දක්නේය සියලු ලොව තමා විසඟයෙහි පවත් වන්නේය එසේකුයින් තථාගතයයි කි යනාලද්දේයි යනාදි සූත්‍රපදයෝද දතයුත්තාහුය තවද ඉට ආවාර්යයන් නැත්තේය දෙවියන් සහිත ලොකයෙහි මට සදෘශයෙකුදු නැත්තේය පුහිවිරැඩි පුද්ගලයෙකුදු නැත්තේය මම තනාහි ලොකයෙහි සියලුදෙ නාගේ පූජාවට සුදුසු වන්නෙමි සියලු සත්වයන්ට අනුශාසක වන් නෙමි අනුතතර වන්නෙමි මා ඛා

සදෘශයක් නැත්තේ හෙයින් ක්‍ෂුද්‍රකල්ප වෙමි සියල්ල මනාකොට අවබෝධ දුනගත්තෙමි උපධිරහිතනිර්වාණයෙන් සිහිල්වූයේමි මම වැනි දෘෂ්‍යධර්මවූත්ම ශ්‍රේෂ්ඨවූ දෘෂ්‍යධර්මවූත්ම අග්‍රවූ ශාස්තෘද වෙමි සම්‍යක්සම්බුදුවූත්ම අග්‍රවූ මුක්තාත්මයෙමි එතරකාරවූත්මවූත්ම උතුම්වූ නිර්භීතද වෙමි මෙම ලොකයෙහිවත් පරලොකයෙහි වත් බුදුන් හා සමාන ශ්‍රේෂ්ඨයෙක් නෝ බුදුන්ට සදෘශයෙක් හෝ නැත්තේය විපුල ඵල ආශයනහවුත්තේ පින්කෙත්වූ දක්ෂිණාර්හයන් කෙරෙන් අග්‍රවූ දක්ෂිණාර්හයෙමි යනාදි ආර්ෂවචන විස්තරකොට යුතුකාහු ය.

මෙහි සීලසම්පදි ප්‍රභූතගුණයෝලෙස කියන ලෝකොත්තර මිශ්‍රගුණවර්ත්තාන විමුක්තිඥාන දර්ශනයවනාහි කාමාවචර ලෞකික ධර්මයක්වත්තෝසි ඉදින් තථාගතයන්ගේ සීලාදී ගුණය කාමාවචර ලෞකික ධර්මයක්වේනම් උත්තමශ්‍රාවකයන් විසින් දෙවියන්සහිත ලෝකය තෙසේ මැඩපවත්වාලූදේද යත්? උත්තමශ්‍රාවකයන්ගේ ලෞකික සීලාදි ගුණයද ආනුභාවයෙන් අනිකෙකුට සදෘශ නොවන හෙයිනැසී දතයුතු. ඒ එසේමැසි. භාග්‍යවන්හුගේ ඒ ලෞකික සීලාදි ගුණය විමුක්තිඥානවශයෙන්ද පැවැත්ම වශයෙන්ද පවත්නා ආහාර වශයෙන්ද අනිශයින් උතුම් වන්නේය ඒ ශාස්තෘගුණ සීලාදි ගුණය වනාහි අනන්‍යසාධාරණවූ විමුක්ති ගුණය අරභයා පවත්නේය එසේ පවතිනු ලබන්නාවූ ඒ සීලාදි ගුණයද තථාගතයන් නොබිඳියනැක්මය අනිශයින් බැබුරුවන්නේය සිසුම් වන්නේය තමන්ගේ සවිඥානය විශෘතකොට පවත්නේය ප්‍රතිපක්ෂ ධර්මයන් ම නා කොට දුරුහැල හෙයින් අනිශයින් ධ්‍යාන වශ පවත්නේය මනාකොට සමාහිත බැවින්ද සිත හවාඞ්ගශ්‍රෝතයෙහි වැටිය ඉතා සමුත්පත්තිධර්මද වන වහා පවත්නේයි සමසේ භාගයෙහි හව සීලාදි ගුණයන් උත්තරිතරයෙක් නැති බැවින් සමයෙක්ද නැත්තේමැයි. එහෙත්ම තථාගත නොවෙමි තමන්ට සීලාදිගුණයන් මේ බුද්ධාත්පාදයා ලයෙහි සමයෙක් නැතිබැවින් අසමවන්තේය අසමවූ දීපඞ්කරාදි පෙරබුදු වරයන්වම සමවන්නෙහින් අසදෘසවූ නමුදු වන්නේය සීලාදිගුණයන් තම හට උපමා කළයුත්තෙක් නැති බැවින් හෝ තමා වැනිරූවැල්ලෙක් නැති බැවින් හෝ තමා රූපයට බඳු පිළිබිඹු පවා මනාකොටනැති බැවින් හෝ අප්‍රතිම නමුදු වන්හේයි. නමත්වන්නේ විසින් මදුරණුලද සතර සති පට්ඨානාදී ධර්මමය එසේ හොඳට මෙයේයයි ඒරූඩම සිටියනැති පුද්ගලයෙකු නැතිබැවින් අප්‍රතිභාග නමුදු වන්හේය ඔනු බුදු නොවෙයි මම බුදු වෙමියි සටියහැකිප්‍රාතිපක්ෂ පුද්ගලයෙකු නැතැනි බැවින් අප්‍රතිපුද්ගල නමුදු වන්නේයි.

ඒව අනතුරුව අනුත්තර පුරුෂදම්ම සාරථිගුණයෙන් සෙසේ යුක්තවන්නේදැයි? නිත්තවියයුතු පුරුෂයන් පදිනා අර්ථයෙන් නෙවන් පවත්වන නිත්තමතා අර්ථයෙන් පුරුෂදම්ම සාරථිනම් වන්නේයි මෙහි පැවැත්ම නොනිත්තතාවූ වඩපුරුෂයන් කායසම්බන්ධයෙන් යෙදීම වන්නේයි ඒ කායසම්බන්ධයෙන් යෙදීමද සුදුසු පරිද්දෙන් පදඛග විනයද්වන් සෙසෙරහි පිහිටුවීමයයි කියනලද්දේයි. එහි පුරුෂදම්මයෝ තාම් හෝ දුමුනාවූ දමනය කිරීමට සුදුසුවූ

නිරග්ගිත පුරුෂදම්මසාරථි සත්ථිකාදී තු
ත්‍යපුරුෂයෝද [illegible] අතිතුණ්ණ පරා
ෂයෝද දමනයං [illegible] ලද්ධහු. එ එ
සේමැයි. හ [illegible] හි ලෝක
වාසිවූ මහා [illegible] උතුම්
සොරව එ [illegible] අපලාල
නම් [illegible] වාසිවූ වු
ලෙල්ලාදර [illegible] ආචාර්යයා
සිංහලව [illegible] ධුම්කිඛ නා
ගරාජයෙ [illegible] මාලුයවාසිවූ ආරවාල
නම් [illegible] ඛනපාලකනම් හ
සත්තිරාජයා [illegible] නිරග්ගිතපුරුෂ
යෝදු දමනයා [illegible] වෙණ
නැති [illegible] කිරීමෙන්
නිර්විෂක [illegible] සෙහිද
සිලයෙනි [illegible] එසේම
සච්චක [illegible] අම්බට්ඨ
මාණවකය [illegible] නිනම් බ්‍රා
හ්මණය [illegible] බ්‍රාහ්මණය
කුවදන්තානම බ්‍රාහ්මණය උපාලිනම්
ගෘහපතිය යනාදි මනුෂ්‍යපුරුෂයෝ
ද ආලවක යක්ෂය ඛුච්චිරෝමයක්ෂය බ
රරෝම යක්ෂය ඝත්‍රදෙවපුත්‍ර [illegible] ජ
කලාපයක්ෂය බ්‍රා [illegible] බ්‍රාහ්මය
මනුෂ්‍යපුරුෂයෝ [illegible]
න උපායෙන්
ය නිග්ගිහනලද්දෙ [illegible]
නිග්ගහන උපායෙන [illegible] කොසිය
මම වනාහි වඩපු [illegible] ෂයන් මොළොක්
උපායෙන්ද නිග්ගහන්නෙම් තද
උපායෙන්ද නිග්ගහන්නෙම් නදින්
මෙළෙකින්ද නිග්ගහන්නෙමියි යන
මේ කොසිය සුත්‍රය ඒසාදර කවයුත්
නේයි. නැවතද භාග්‍යවන්තෙමේ සු
ප්‍රතිපදු සිල්ඇතුනාගත ප්‍රථමධ්‍යානාදි
ප්‍රථමධ්‍යාන ලාභීහට මිනීයධ්‍යානයද
විත්‍රය ධ්‍යානලාභීනම භාවනීයධ්‍යානය
ද යනාදීන් ඒ ඒ ශීලයට මනුෂ්‍යත්තෙ
හි විශෙෂශීලයන්හා සොවාන්ප්‍රද්ග
ලහට සකෘදාගාම් මාර්ගඵ යකෘදා
ගාම් පුද්ගලහට අනාගාම්මාර්ගඵ
යනාදීන් මත්තෙහිත් විශෙෂාධි ගම
මියන්ට පිළිවෙත්කියන්නාහු දම්
නාවුන්ද මතුමෙතන්හි දම්සක්
රනාන්මැයි. නොඑහෙත් අනුත්තර
පුරිසදම්මසාරථි යන මේ පදය එක
ම අර්ථයක් ප්‍රකාශකරන්නාවූ වාක්‍ය
පදයක් වන්නේය. ඒ එසේමැති වා
ක්‍යපදයෙන් කැමතිඅර්ථ ප්‍රකාශ
කරන්නේය නාම්‍යාදි පදයක්ම
කැමතිඅර්ථය ප්‍රකාශ නොකරන්නේ
හි එහෙයින් අනුත්තර පුරිසදම්ම සා
රථියන මේ වාක්‍යපදයෙන් ශාස්තෘ
න්වහන්සේගේ අසාධාරණවූ
පුරිසදම්මසාරථි භාවය දක්වනලද්
දේයි. භාග්‍යවන්හුවනාහි යම්සේ එ
නපලඟින් බුදුනාහු ඔවුනොවුන්
සම්බන්ධවූවත් අසම්මිශ්‍රභාවයෙන් ද
ක්නාඅර්ථයෙන් දිශාවන්මෙදුසෙයි
න් දිශානම්වූ අත්‍යසමාපත්තිහු වස
ඟබවට පැමිණවීමෙන් නිස්සඬහ වා
රයෙන් දිවනාබුදු එපරිදෙන්ම
ලෞකිකඅන්වයින් නොඅයවිරූ නි
රාඛසමාපත්ති නැමති දිගවහා නි
වාණනැමති දිගම දිවන හෙයින්
වඩපුරුෂයන් නිග්ගහන්නේයි එහෙ
යින් අනුත්තරපුරිසදම්මසාරථි නම්
පෙයි කියනලද්දේයි. මෙතන්හි මහ
ණෙනි යම්සේ ඇතුන් දමනයකරණ
හස්තිගොපකයා විසින් මෙහෙයන
ලද එඩහස්තිතෙමේ එක්දිගකවම
දිවේදුයි යහමේසූත්‍රය විස්තරකට
සුත්තේයි.

(සා †)

දිට්ඨධම්මික සම්පරායික පරම
ත්ථ හි යථාරහං අනුසාසන්
හි සත්ථා අපිච සද්ධාති සත්ථා භගවා
අනුත්තරෝ යථා සත්ථිවාහෝ සමෙත්
ඛානත්තාරං නාරෙති, චොරකන්තාරං
නාරෙති වාළකන්තාරං නාරෙති දු
ට්ඨක්ඛකන්තාරං නාරෙති නිරුදක

[illegible] ණිබ්බුතොහං පුරේ ආසිං
උදකෙ චාරී ගොචරෝ
තව ධම්මං සුණිත්වාන
අවධිං චතුප්පාලකොති

භගවා තස්ස ධම්මං දෙසෙසි වා
රාසිසය පාණසහස්සානං ධම්මාභි
සමයෝ අහොසි. දාසපුත්තොපි
සොතාපත්තිඵලේ පතිට්ඨාය සිතං
නෙමා පබ්බාජෙසි.

(ස ත)

("දිට්ඨධම්මිකා සම්පරායිකා පර
මත්ථිකා" යනු කියන්නේ "දිට්ඨධම්මික"
නම් මේ ලොව්හි වන අර්ථය සම්පරා
යික යනු පරලොව්හි වන අර්ථය පර
මත්ථ යනු නිවන් කියන්නේ එකා ව
ත් "දිට්ඨධම්මිකත්ථා පුථුජ්ජනසඛ
අනාගාමිනෝ සඋපනිස්සය ගොතු දි
ට්ඨධම්මිකා ඉධලොක නිස්සා සම්පරා
යිකේ සම්පරෙ නබ්බානා ඉමා
නන්තාබබනෙ. සම්පරා යා පරලෝ
කෝ උපරි නිප්පදනානි සම්පරායි
කෝ [illegible] අරහතෝ අරියා පර
මත්ථා නිබ්බානං" යි දිට්ඨධම්මිකය
සම්පරායිකය ආදියෙහි යන මේ
න්) ඒ [illegible] අනුරූපතෙනාව මේ අ
ර්ථයෙන් [illegible] යම් යම් [illegible]
සමියන් [illegible] සුඛසුඛ [illegible]
කොට යන අර්ථයි) [illegible] නි ය
ස්ථා, අනුශාසනා කෙරේනුයැ [illegible]
ර්ථයෙහි පිහිටවා [illegible] ස්ථානයෙ [illegible]
අපිව, [illegible] නිත්තෙකුදු; සප්පායි, සප්පා ය
න්නෙහි, භගවා, භගවත් යෙ [illegible];
සත්ථා, සත්ථානම් වේ (සත්ථවාහා ය
නු සත්ථා [illegible] නුයෙනිම අර්ථ පහදන්නේ
ණදණ්ඩය ඤත්ති-අනුසන්න සහ චිත්තා
නීති සංඛ්‍යා අර්ථයන්, සමග පවත්
න් සත්ත්වයන්ගේ කෙරයන්? බුදුන්
ලෙණ වෙණ්ඩහම්පණ්ඩිය දෙවා
යාරයව යන ජන සමූහයි "තිඵුප

දේසාදි භෙසජ්ජ පරිපාලනබ්බා සාසිතබ්බා එතස්ස අමිත්ත සදිසා සපත්තා හොන්ති" තිලෝපමංශ දිගෙයෙන් උපමාසංසුතුවූ අනුශාසනා සංඛ්‍යාත වෙළඳම්ල මෝහවූ ඉන්ද්‍රියයන් ඇති බව කවරයත්? සාරිපුත්‍ර මහාස්ථවිරයන්වහන්සේ-හදෙදුරු බිඳුණු දැත්වනපිණිස "සඤ්ඤා භගවා සාවත්ථියා ඉති" ආදිය කිහු) යම්, යම්සේ; සඤ්ඤා සාධේතබ්බා තෙමේ; සඤ්ඤා, සාධේතබ්බා (සාධිකා ප්‍රඥාවන්) කෙනෙක්ද, කවරු; තාරෙති, එතර යොමේ (අඛෙමනත්ථා ධාතු අනිත්‍යාදි ලක්ෂණයන් යන අර්ථයෙහි) කිරීමෙහි භාරෙතීති එසේනම කාන්තාරෙ-යන, ප්‍රත්‍ය; ඒ කවර, මෙහි; භාරෙ-යන්ති; කොණ්ඩඤ්ඤ ස්ථවිරයන්වහන්සේ; කාමධාතුවෙහි, කාමාවචර ධාතුවෙහි අරණ්‍යගතවූ අරණ්‍යප්‍රතිපන්න ඇසින් එහෙයි අරණ්‍ය ප්‍රතිපදා කාන්තාරයෙහි බහුලවශයෙන් වෙනකාන්තාරං. සෝතාපත්තිඵලයෙන් අධිෂ්ඨිත තත්තර (වළකාන්තාරං යනු එ සේ දැනි; දුක්ඛිතඛකාන්තාරං, දුර්ලභවූ ගියෙහෙවූ ඇති තත්තර ත් ඉදන කාන්තාරං, දයපත්‍රති කාන්තර (උත්තා රෙති යනාදී උපසර්ගයෙන් පදය වඩා කයෙහි-ගමන ත් 'උත්තාරෙති"ඇ අදිසි-අවසාන භූතං උත්තරති තාරෙති"ඇ අදිසි-අඛෙමන්භාවියා තතෝ නිබ්බාමෙන්ත්‍රතා තාරෙති"ඇ දෙසි ඉතිමරවි "යැ දෙසි "පරිගහණෙ සඤ්ඤා තාරෙන භාවෙන්ත පරිගහණෙ සඤ්ඤා වසි භාවෙන්ත"යන අදිසි මේ සැ ලු තරණාවහාරණාදි තෙමේ සඤ්ඤ ම සඤ්ඤා යෙකහි සිව්විමෙක්ෂ ඤාණ "ඉමෙන්ධහුං සමපාපෙත"ඇ කිහු එව මවං, එපරිද්දෙන්ම; භගවා සත්ථා, භාග්‍යවන්ත ශාස්තෘන්වහන්සේ; සඤ්ඤා සඤ්ඤා ම් වේ, සඤ්ඤාව, ඒ සඤ්ඤාවයි; ජානිඤ්ඤාරං නා

රෙති, ජානිඤ්ඤාරය එතරඤේ (මිත්‍රාරණ්‍යාය අභාවස්ථිත යැ තිති ඤාණාරය ජානිඤ්ඤාරය ඒ ඤාණාරෙ ජානිඤ්ඤාරෙ ඤං ජානිඤ්ඤාරං ස ගහෙත්තෝ සි) ඒ ආදිනා නිදස්සන යෙන පි මේ ආදිවූ නිදේශයෙන ද; එසේ, සම්මසනා යන පදයෙහි අ ත්ථෝ දේසිතබ්බා. ඒ ඒ ධාතු; උඤ්ඤාවත්ථපරිවෙඡේද වසෙන විවෙඡ ගහණෙනඛ්ඩින් උතුම් පරිවෙඡ්ද ස්ස ද; ඛඛඛ්‍රගහණ පරිවෙඡ්දස්ස නම් (සඤ්ඤානියා යම් දැ ඉඤ්ඤාණ වෙ) යොගෙ පුද්ගලයන් පරිවිඡින්දනා ගයෙකුද; එවං වුත්තා, මෙ "දෙවම නුසාසනිං" යනු කියන ලදි; භගවා ප යා, භාග්‍යවන්තෝ නම්හි; සඤ්ඤාගතා බාවේ, ගයඤ්ඤගතයංවද; අනුසාස නිපදතොන, අනුසාසනා දනයෙ න්; සත්ථා සෙව, ශාස්තෘ මැති; තෙපිටි, ඒ තිරි-නුදු; භාවතෝ ධම්මස්ස ණෙයා, භාවන්තු කෙරෙහි ධර්මි වණයෙන් (භාවන්තු සම්පයෙනි ධ මිශ්‍රවණයෙන්නෝ) උපනිස්සයසම්ප ත්තා පත්තා, නි ග් ඵලිතාදිවූ ආර්ය ඵලාධිගමයට පැමිණෙන් කාරණයට පැමිණෙන්; තායි සව උපනිස්සයසම්ප ත්තියා, ඒ උපනිශ්‍රයසම්පත්තින්; ඉතිමෙ තත්තෙවා අභතහාමද, මද වූ හෝ තුන්දහු මෙන් ආත්මභාව ය; මහාථෙරානිඤ්ඤා ඒ ථෙරයන්, මාඝීඵල මෙවූ තුන දෙන්, මණ්ඩූක දෙවපුත්‍රාදියෝ, මණ්ඩූකාදි දෙවපුත්‍රා දිහු. එථ, මෙහි; නිදස්සනං, නි ගීන ති (දුඤ්ඤාත් යයි අසුවි) ගෙවනි සි ද, ගණන්නු; ඛාහාරස ඉපසාහාර ණියා නිමිත්ත, ගඤ්ඤරාගය ඡේදන ණියා නිමිත්ත, ච ඡාගණඛ්‍රාවණා, ච ඡිසා ස්‍රවණ වැස්සන්ව; ධම්ම දෙසනා ස්‍රව ණ, ධම්ම දෙසනාකෘත්‍ය; ඒ ගත මණිඛ්‍රභා, එක් මසුවන්; භාගෙ ය ඒ ඛ්‍රාහ්මණ; සරද නිඛ්ඛාතං

අහොසි යයි (මේ කියනලබන්නේ ධර්මියයි ධර්මසංඝයාවෙන්) සැරයෙකි නිමිත්තය ගත්(කුසල් උපන්විසින් ජවන්සිත්හෙනි මිඩ මිහිර ආහරයි ගනු සන්නසි) තං (ඒ සවරයෙකි) නිමිත්තය ගෙණ (පළිත්පයිත්ත හොත්තාහු) එකො වවඡපාලකො, එක් වස්සන් බලන්නෙක්; දණ්ඩමොලු ඛහි තිටියත්තොා, දඩුයෙනි එල්බසිටි නේ; සන්තිරුම්නිත්වා අට්ඨාසි(එම ම ඛුවා නිස දඩු තුබ්බව නොදැන)නිස දඩු ඔබාගෙණ සිටිය; තාවදෙව කා ලං කත්වා, එවේලෙහි (තමාපිට දඩු නිබ්බකල්නිදු ඔබාගත්කල්නිදු ධර්මගත ප්‍රසාදයෙන්ම) ඒ කාලක්‍රියාකොට, තාවතිංසභවනෙ, තවිනිසා භවන යෙනි; වාදසයොජනිකෙ, දෙලොස් යොදුන් පමණ ඇති; කණකවිමා ණ නිබ්බත්ති, රත්වෑනෙක ඵපති; සුත්තපපබුඩ්ධා විය, නිදු පබුද්දක්ඛු මෙන්: නැඟ, එනි; අවඡරාසඞ්ඝපරිවු තං, අප්සර සමූහයාවිසින් පිරිවරණ ලද; අත්තානං දිසවා, තමා දුක; අරෙ අහම්පි නාම ඉධ නිබ්බත්තොා, කො ලාභම් පවා මින් උපනිම්; කින්නුඛා කම්මං අකාසින්නි, කවරනම් කර්මය ක් කෙළේම්ද නෝසි; ආවජෙන්නො, ආභොග කරණුයේ; න අඤඤං නිඤ්ඤි අද්දස, අනික් කිසිවක් නොදිටි; අඤඤදත්ථු භගවතො සරෙ නිමිත්තනහාහා, භගවන්හුගේ ඡවර යෙනි නිමිත්තාග්‍රහණයෙන් පිටත (න අඤඤං නිඤ්ඤි අද්දස-යි සෙයේ) සො, ඒ දෙව්පුත්; තාවදෙව, එම්වම; සහ විමාණෙන ආගතාහා, විමාණය හා සමගව අවුත්; භගවතො පාදෙවඤ්ඤි (කෘතඥතා සංවර්ධිත ප්‍රේම ගෞරව බහුමානයෙන්) භගවන්හුගේ පාද යෙනිවැඳි; භගවා, භගවන්තෙමේ; ජානන්තොව, දැන දැනම(මීඟාජන්ම භට කම් ඵලද බුද්ධානුභාවද ප්‍රත්‍යක්ෂ කරණුකැමතිව) පුවජි, මේ ගාථාවෙ න්විවාලේ; මෙ පාදුනි, මාගේ පාද යන්; කො වන්දති, කවරෙක් වඳිද (දෙව නාග යක්ෂ ගන්ධර්වාදීන් කෙ රෙහි කවරෙක්ද වඳනෙත්ය යන අ ර්ථය) ඉඞ්ඝා, මෙබඳුවූ සෘඞ්ධියෙන් ද; යසසා, මෙබඳු පරිවාරයෙන්ද; ජලං, දිලියෙමින්; අභික්කන්තවණ්ණා, ඉතා කාන්තවූ; වණ්ණෙන, ශ්‍රීවි ණියෙන්; සබ්බාදිසා, සියලු දශදිශ න්; ඔභාසයං(කරු මෙත්) එකාවහා ස ඒකාලොක, කෙරෙමින්("කොව න්දති"යි සම්බන්ධයි-මෙසේ භගවන්හු මිසින් පිළිවිස්නාලද ඒ දෙවුපින් ත මා භගවන්නේ "දණ්ඩකොහං" ය නාදි මේ ගාථාව ඇ හං, මම; පු ඵර, පුළියා ඵදකෙ මණ්ඩු ඵා ආසිං, දිවියා ඵුරිම්; වාරිකොව රා, දියම ගොවා කොට ඇත්තෙ මි; තව ධම්මං, සුණන්තස්ස(බ්‍රහ්මසව රයෙන් දෙශනාකරන්නාවූ)භුඹවහ න්සේගේ ධර්මය(මේ ධර්මයයි ඡවර යෙනි නිමිත්තාග්‍රහණ විශයෙන්)අස න්නාහු (අනාදරවිෂයෙහි ෂෂ්ඨියා) ව වවඡපාලකො, වයසන් රකින්නාවූ ගොප්‍රදරුවෙක්; අවඩි, ඇට(ඒ සමීපය වඅවුත් දණ්ඩකි එල්බ සිටින් මා නිස දඩ ඔබාගෙණ සා සැරය යන අන්දමි)හඟවා, භගවත් තෙවේ; ත ස්ස, එදෙව්පුත් හට; ධම්මං දෙසෙසි, දහම් දෙසි; විඤ්ඤාණඤ්චායතනූපගා සහ ශ්‍යානං, සුවාසූඤ්ඤාගාරසඤ්ඤි ඨාපෙත්වා: ධ මමාභිසමයා අරහා ජාතබො ධය වී(මාර්ගඵලවලට සුදුසුවූ ය නු සන්නසි)දෙවුස්වාමිත්තාවූ ඵලයින් ද; සොතාපත්ති ඵලෙ පතිට්ඨාසි, සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියා; සිත ත්තා මෙතෙදු සවිඤ්ඤාණකවූ පුණ්‍යාභි හාවශයන් මෙසේ අත්‍යුදාරලෞකික ලොකොත්තර සම්පත්තිනු ලබන්නාහයි උත්පන්න ප්‍රීති සෞමනස්ය

ඇත්තේ)සමිතයකොට; පකාසාමි-

("මුහුදුනානං චිත්තාපසාදස්ස
ඉඩිමපස්ස යසස්සිනෙ මෙ
ආනුභාවඤ්ච මෙ පස්ස
වණ්ණමපස්ස ජුතිඤ්ච මෙ"

"යෙ ච තෙ දිඝමඩ්ධානං
ධම්මං අඤ්ඤාසුං ගොතම
පත්තා තෙ අචලං ඨානං
යත්ථ ගන්ත්වා න සොචරෙ"

යි-මේ ගාථාදෙක කියා තමාගේ දෙව්ලොවට)ගියේය.

(නෑ †)

ඊට අනතුරුව කෙසේ දෙවිමිනිස්සන්ට අනුශාසක වන්නේදයත්! ඉහා ත්මයෙහි මෙලොවත්වා ඉඩිය මතු ආත්මයෙහි පරලොව් වත අඩි ස නිවාණ සඞ්ඛ්‍යාත පරමාර්ථය යන මේ තුන්ප්‍රකාර අර්ථයන්අතුරෙන් යම්යම් පුද්ගලයෙක් යම් යම් අර්ථයකට සුදුසු වන්නේද ඒ ඒ පුද්ගලයන්ට ඒ ඒ අර්ථයෙන් අනුශාසනා කරණ හෙයින්ද ඒ ඒ අර්ථයෙහි පිහිටුවන අර්ථයෙන්ද ශාස්තෘ යන මෙහි භාග්‍යවන්තුම ශාස්තෘ නාම ඒ අර්ථයම කරණකොට ගෙණ සාර්ථවාහනමුදු වන්නේ යි යම්සේ බඩුම්ලරුගෙණ වෙළඳුම් පිණිස දෙශාන්තරයට යන සාර්ථවාහනම් ජනසමූහ තෙමේ නිතොපද්‍රව වශයෙන් රක්ෂාකටයුතුවූ වෙළඳුම් මිල ඇතිහෙයින් සාර්ථකනම ඒ සාර්ථකනම්වූ ජනයන් නිරුදක කාන්තාරය (අරණ්‍යකාන්තාරය සොරුන් රැකබිලිගා කාන්තාරය දුර්භික්ෂ කාන්තාරය යන මොවුන් එතරණ රේද නිර්භය ස්ථානයට පමුණුවාදු භයසහිත ස්ථානය ඉක්මවාදු අත්‍යර්ථාගම හෙයින් සත්ත්වයන්ගේ ඒ

න් එතරණකරේද ක්ෂෙමභූමියට පමුණුවාද එපරිදෙසින්ම භාග්‍යවන්තෙ මේ විනෙය ජනසමූහයා ජාති කාන්තාරාදියෙන් එතරණකරණ හෙයින් සාර්ථවාහනම වන්නේයයි යනාදීන් නිර්දේශයෙහි ආනසින්ද මෙහි අර්ථ දතයුත්තේමැ.

මෙහි වනාහි කවරෙකුට අනුශාසක වන්නේදයත්? දෙවියන්වහා මිනිසුන්ට අනුශාසනාකරණ හෙයින් ශාස්තෘනම් වන්නේයි සත්වයන්අතුරෙන් දිව්‍යමනුෂ්‍යයන් විශෙෂයෙහි ඇතිබැවින් උතුම් පරිවෙෂද වශයෙනුදු චතුරාර්යසත්‍යාවබොධයට යොග්‍යපුද්ගලයන් පිරිසිඳීම් වශයෙනුදු දෙව් මිනිසුන්ට අනුශාසනා කරණ අර්ථයෙන් ශාස්තෘනම් වෙයි කියන ලද්දේය එනකුදුවුවත් භාග්‍යවන්හු වනාහි නිරිසන්ගති ඇතුවුන්වද අනුශාසනාකරණ අර්ථයෙනුත් ශාස්තෘම වන්නේයි ඒ නිරිසන්ගති ඇත්තවුන්ද භාග්‍යවතුන්වහන්සේ සමීපයෙහි ආණාඅසා ත්‍රිහෙතුක ප්‍රතිසන්ධිසඞ්ඛ්‍යාතවූ මාර්ගඵලාධිගමයට බලවත්කාරණයට පැමිණි උපනිශ්‍රය සම්පත්තියෙන් ඒ නිරිසන්ගතා ආත්මභාවයට දෙවෙනිවූහෝ තුන්වෙනිවූ හෝ ආත්මභාවයෙහි මාර්ගඵලාධිගමයට පැමිණෙන හෙයි. මඞ්ගුදව්‍යපුත්‍රාදීනු මෙන් දැහැවත්ත කවයුතොත්ය. හේ මෙසෙදැන්ම එක් සමයෙක්හි ශාස්තෘවූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගඞ්ගානාම රජබිසවිසින් කරණවාලද හෙයින් ගඞ්ගාහා වූ පොකුණු තෙර වැඩහිඳ චම්පා නගර වාසීන්ට ධර්මදෙශනාකරණ කල්හි එක්තරා මඬුවෙක් වනාහි ධර්ම දෙශනාකරන්නේයයි ධර්මසභා මණ්ඩපයට භාග්‍යවතුන්වහන්සේ කුරවිත්ත නම් මෙ සෙ සාමා සැල සමූ

පෙත බ්‍රහ්මඋපදෙසෙනි කුසලජවන විඤ්ඤාණයෙන් නිමිත්තග්‍රහණයකොට ගෙණ පිරිස්කෙළවර මහාසත්ත්වයන් එක්තරා පහළොව්වෙක් එතනම පැමිණ අතුබුබු කෙවිටිදැඩෙනි එල්බ සිටි නාඹු මඩුවාගේ හිස ස්පර්ශ කෙවිටිදැබු කෙළවරාබුබව නොදැන හිස යොවිටි ඩෙන්ඔබාගෙණ එම කෙවිටිදැඩෙනි එල්බගෙණ සිටි සේක. ඒ මඩුවාද තමා හිසපිට කෙවිටුබු කළහිදු ඔබාගත්තල්හිද ධර්මගත ප්‍රසාදයෙන් උපන් කුසලච්ඡන්දයෙන්ම කාලක්‍රියාකොට තව්ති සාහව්‍යතයෙනි දෙලොන්ඵොදුන් පමණ සුවර්ණවිමානය හිඳුපිබිදි එකෙකුදෙන් උපන්නේය ඉක්බිති ඒ දේවපුත්‍රතෙමේ දිව්‍යස්ත්‍රී සහස්‍රයාවිසින් පිරිවරණලද තමාගේ දිව්‍යාත්මභාවය දැන දෙවුලොව උපන්නාවුන්නේ ධර්මඋපදෙසයෙන් තමාගේ පූර්වජාතිය බලනනාහු එඩුවෙක්ව සිටිබව දුටුහෙයින් කොළඹ! මඩුවාසවි මහපවා මේ දිව්‍යලොකයෙහි උපනිමි හි උත්පත්තියට හේතුවූ කාවරණ කුශලකර්මයක් කෙළෙම්දැ යි බෝසත් ආවර්ජනාකරණසේ භාග්‍යවත් වූ ශාස්තෘහුගේ ධර්ම දෙසනා සවයෙහි නිමිත්තග්‍රහණයෙන් පින් අනික්කුසලකර්මයක් නුදුටුවය්ය ඉක්බිති ඒ දේවපුත්‍රතෙමේ එ කෙණෙහි තමතමාගේ දිව්‍යවිභවයෙහි සමය අඩුවක් නොදැක්කාහු තමන්ට වැඩවසන දෙව රජුට කියන්නාසේ බුදුරජාණන් වහන්හුගේ ශ්‍රීපාදය වඳ එ තැන්හි සිට නුවරට ගොස් මහාසත්ත්වයන් කාරණයෙන් දැන දැනම මඤ්ජරියාඛ්‍ය කවිමෙවුනකයා බුදුහුගාවසද ප්‍රථම සඟකවු වදුරුකුලයට මේ කරුණා පෙන්වා දී එඩුවන්වත මෙසා මතත් සේවිවෙන්නා පරාර සම්පත්තියද බලවත්ය අනිෂ්ටයන් සිය කළුවු ප්‍රවිවේකයෙ සිසල දශදහසා වන් සුදහම්මෙන් එකාලාකෙරෙමින් අවුත මාගේ ශ්‍රීපාදයන්වඳනාවූ තොදෙව නාථ යයි කියා හැඬීදින් අතුරෙන් කවුරුත් නෙතිදුසි මෙසේ භාග්‍යවන්හු විසින් පුද්ගල දේ දෙවපුත්‍රතෙමේ තමාගේ ඥානනු මේකරුවාව සිහිකරයි සාධු සාධු ලබන්වහන්ස!! මම මිවුන්ට මෙසේ දෙයෙහි මඩුවෙක්වීම් දුයි කොටසිම් ඉක්බිත්තෙ කුසලච්ඡන්දය නාදී නිර්වශෙ සාධාරණ ශ්‍රී ලාභ්‍ය ධර්මතාවය මෙනෙහි කරමින් මෙලොවින් සුගතියට එකාන්තයෙන් වසුදෙණ දුටු පෙයි අවුත් කොටිදැබු බඳ තෙල් බසවා හැඳ මාමෙහෙය කොටිදැබු අතින්ඔබා මා මැරිය සසින්වූ තවුතිසාභවනය මෙන් එශ්වර්‍යයෙන් පරිපූර්ණවූ න්වම්මෙණ උතුමස පිළිවැදුන්නේය. ඉක්බිති තවතුන්තනතා යෙ ළු දේවපුත්‍රයාහට ධර්මදෙශනා කොළෙස දෙශනාවෙහි අවසන්හිට සු වාසුදෘඝසඤ්ඤ ප්‍රාණාවධ ධර්මයාගේ දුයේය දිව්‍යපුත්‍රතෙමේද දුඝසඤ්ඤ සින් ප්‍රතිඥාවූ සෝවාන්ඵලයෙහි පිහිටා මාබඳු ඩඹරුපතරවූ කුලා භාවයෙන් මේසාඅහන ලොකයා ලොකොත්තර සම්පත්පවා ලබන්නේමෙදැයි ප්‍රීතසොමනස් ඇතිව ප්‍රභාසවරහරුන් ධර්ම විසිදුවන්නා සෙන කරණපත්තිමත්තන් කොට ගෙසෙසින් ඒ ප්‍රදේශය බබුළුවමින් ප්‍රතාසනෙව යෙන් සියාපළඳකොට හවන් අගෙහි සයනාසනවලහන්ස ගෙන් ධර්මයෙහි මනොභාවනාවෙන් සතිපඨානවූ මාඋග්ගඩියද පරදාරසමපහාරයද ආනුභාවයද ආලොකයද බැලුවෙනෙ ල එතනින් යමිනිදිකොණෙන් බෙ

හෝවෙලාවත් ඒ ධර්මය ඇසෙනකාහු නම් ඔවුහු අත්තභාවයෙන් අ කැමැත්තව අතීන්ද්‍රිය සඞ්ඛාත අවල යෝගයට පැමිණෙන්නාහු වෙතියි යනාගාථාවයෙන් පැමිණි පණ්ඩිත ඇ දැකීමට තමාගේ දෙව්ලොව මැ නැති බියාහයි දතයුතු.

(ණා ‡)

යං පනාකිඤ්චි අත්ථිඤ්ඤේය්‍යනනා ම සබ්බඤ්ඤුබුද්ධානං එවමාකඞ්ඛනති කඤ්ඤණ සෙන බුඩෝ යයමාදී ව නානාදී සඩ්ඛානි අත්තානාපි බුජ්ඣී අ ඤෙඤඤ්ඤ සබ්බෝ බොධෙසි තස්මා එ වාදීහිති කාරණෙනි බුඩෝ. ඉදස්ස ව පනාඵස්ස විසුඤ්ඤනත්ථ බුජ්ඣී නා සඩ්ඛානීති බුඩෝ බොධෙනා පජ යානි බුඩෝනි එවං පවත්තෝ ස බබ්බාපි නිඤ්ඤෙසායෝ පරිඤ්ඤා නයෝ වා විඤ්ඤාරෙතබ්බෝ.

(‡)

("යඤ්ඤ කිඤ්චි අත්ථි ඤේය්‍යං") ඤ සකි "යං" යනු, "කිඤ්චි" ත්‍රාදු ගීයං වා ගය "අත්ථ" යනු ව ඩ්ඛ මානුත් එසේනොවන් "සංඛඤ්ච" සී ඤේ යොගේ අභවශෙ ෂ පයා ත්‍රා කරණලදී-නොවෙනත් "අත්ථ" යනු ඉශෙෂාජ්ජීදීපක නිපාත සි-ළ ගනිං "සම්මාසම්බුඩෝ" යන ඤෙයින් සඩ්ඛ පයෙනුදු මිස්පරිය භූදු ශාස්තෘන් ගේ චතුස්සතාවබෝ ධය ඤක්ඛ "බුඩෝ" සන මෙයින් ච ගති නදාහ ඤේය්‍යාගේ අවබාධ ය ඤත්ත්‍රාස්-පුථු වශයෙන් හෝ ශාස්තෘ ගුණගේ ප්‍රතිවෙධ ඤාහාතුභා වය දර්ශිතාන පඤ්චිපදයෙන් දෙශ නා ඤේය්‍යාවතාරභාවය දර්ශිතයයි වක්‍ෂමා ණවිශෙෂය දැක්වූයේ වේයුත් දතයු තුරු සබ්බඤ්ඤ බුද්ධත්වා. නියල ඤේය දන්හෙයින්; විමොක්ඛන්තිකඤ්ඤණ සෙන බුඩ, විමුත්තාභාවික ඤ නාඤශයෙන් බුඩ ම්ම ඇවිසිලූ කෙ ලෙසුත්තකරුන් මුඛතා ගෙන් රහත්ඵල විමොක්ඛ නම් විමොක්ඛාව සා යෙනි උපදනා බැවින් රහත්ඵ ලය විමුත්තාන්ත නම් රහත්ඵලය ලදකල ලාබියතුබැවින් සබ්බ න්නා තවණ විමොක්ඛන්තික ඤණ නම් ඒ නුවණින් බුඩත්ම් වය යන ඇතිඤ ෙ තීහ ටීකා වහි=සබ්බ සෙ සවිපඤ්ඤනි විඤ්ඤවන්නි විමෙ තෙඛා අඟහ මඟෙහා තස්ස අ තෙ ඟඟඵලං තථභව තස්මිං ලබ්ධේ ල ඛ්ධබ්බ තා විමොක්ඛන්තිකඤ්ඤණං සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤණන්න සඞ්ඛං සබ්බඤ්ඤු බුඩඤ්ඤණං විමුත්තන්තිකඤ්ඤණං සි) යස්ස, යම්කෙයකින් හෝ; චතුස්ස චවානි අත්‍යානාපි බුජ්ඣී, චතුස්ස ත්‍යයන් නොමේ, දත; අඤ්ඤේපි ස ත්තා නොබෙහි, සෙසු සත්වයනු ද න්වය; තයම්, එහෙයින්; එවමා හි පිකාවණෙහි, මේ ආදි කාරණයෙනු ද; බුඩෝ, බුඩත්ම් වේ: ඉමස්ස පන ඵලස්ස විසෙසුපනිස්සයං(චතුස්සත්‍යය න් නාම දන්හෙයිනුදු අනුන් දන් දෙයියනුදු බුඩත්ම් වෙයි යනාමේ අර්ථය සහජනපිණිස; බුජ්ඣිනා ස වඤානති බුඩෙ, සත්‍යයන් දනියුයි බුඩත්ම්; බොධනා පජායන් බු ඩෝ, සත්වයන් දන්වානුයි බුඩයම්හි; එවං පවත්තෝ සබ්බෝපි නිඤ්ඤෙසනා යෝ ("සබ්බඤ්ඤුතායා බුඩෝ ස බ්බඤ්ඤුතාවිඤ්ඤාය බුඩෝ" යනාදීන් ඇසෙස ප්‍රවෘත්තවූ සියලු ඒදේශනාය හෝ; පරිසමිඝ්ඨනයෝ වා, පිළිසඹි යාහාය හෝ; විසාරෙතබ්බෝ, වි සතරකටයුතු.

(ණා ‡)

ඊට අනාහැව එකෙස් බුඩත්ම්ව නයෙක්ද? යවිකිසි දතයුතු ධර්

සමූහයක් වීනම් ඒ සියලුධර්මසමූහය අවබොධකළබැවින් විමොක්ෂානතිකඝන වශයෙන් බුඩ නම් වන් මන්සි මෙතිවනාති විශෙෂාධි ප්‍රකාශකරනනාවු "පත" යන නිදානබලයෙන් යවකී සම්මාසම්බුඩයන පදයන් සඩ්ක්ෂෙපයෙනුදු ථිසනරයෙනුදු ශාස්තෘන්වහන්සේගේ චතුරාර්‍යසත්‍යාවබොධඝ ප්‍රකාශකරණ ලද්දේය බුඩයනපදයෙන් එසින්අනාවූ දනයුතුධර්ම සමූහයාගේ අවබොධය ප්‍රකාශකරණලද්දේය නොඟොන් සම්මාසම්බුඩයනපෙදින් ශාස්තෘන් වහන්සේගේ ප්‍රතිවෙඩ ඤනානුභාවය ප්‍රකාශකරණලද්දේය බුඩ යන පදයෙන් දෙශනාඤනානුභාවය ප්‍රකාශකරණලද්දේය මෙහි වනාහි අඤිද්මාඝී ඤනය ප්‍රතිපක්ෂවූ රාගාදි සියලු කෙලෙසුන් කෙරෙන් මුක්තවූහෙයින් විමොක්ෂඤතම ඒ මාඝීඤනාවසානයෙහි ලැබියයුතු අර්‍හත්ඵලඤනය විමොක්ෂානන්තරිකඤන නම් භාග්‍යවත්හුගේ සර්‍වඥතාඤනය ඇතුළුවූ සියලු බුඩඤනය වනාහි ඒ අර්‍හත්ඵලඤනය හා සමඟ ලැබියයුතු හෙයින් විමොක්ෂානන්තරික ඤන නම් වන්නේසි බුඩ යන මේ නාමයද බොධිද්‍රුමූලයෙහි ලබනලද ඒ විමොක්ෂානන්තරික ඤනය හා සමඟ ලබාලදුයි දනයුතු. යම්හෙයකින් චතුරාර්‍යසත්‍යධර්මය තමන්වහන්සේ අවබොධකරගත් සේක්ද සෙසු ලොකසත්වයාත් අවබොධකරවූසේක්දුයි යන මේ ආදී කාරණයෙනුදු බුඩනම් වන්නේසි මෙසේ සම්මා චතුරාර්‍යසත්‍ය ධර්මය තමන්වහන්සේ දන්හෙයිනුදු අනුන් අවබොධකරවූ හෙයිනුදු බුඩනම් වෙයි යන අර්‍ථය හඟවනපිණිස චතුරාර්‍යසත්‍යය තමන් අවබොධකළහෙයිනුදු බුඩ නම ලොකසත්වයා අවබොධකරවූ හෙයිනුදු බුඩනම සියල්ල දන්හෙයිනුදු බුඩනම සියල්ල දක්නායුලුමහෙයිනුදු බුඩනම අනිකෙකුවිසින් අවබොධ කොටගරවනාහෙයිනුදු බුඩනම කෙලශනිද්‍රාවෙන් පිබිදහෙයිනුදු බුඩනම ආශ්‍රවක්ෂය කළහෙයිනුදු බුඩනම කෙලශනැමැති ලෙපන නැත්හෙයිනුදු බුඩනම එකාන්තයෙන් විතවෙෂිවූ හෙයිනුදු බුඩනම එකාන්තයෙන් විතමොහිවූ හෙයිනුදු බුඩනම එකාන්තයෙන් නිකෙලසිවූ හෙයිනුදු බුඩනම් එකායන මාර්ගයට පිළිපන්හෙයිනුදු බුඩනම හුදකළාව සම්‍යක්සම්බොධිය අවබොධකළහෙයිනුදු බුඩනම අබිඛිමනය කොට බුඩිප්‍රතිලාභයට පැමිණ හෙයිනුදු බුඩනම් වන්නේසි. එහෙයින් බුඩ යන මේ අර්‍ථානුගත නාමය මහාමායාදෙවිත්විසින් කරණලද්දේද නොවෙයි සුදවුන් මහාප්‍රජාපතිත්විසින් කරණලද්දේද නොවෙයි ද්‍රෝණත්විසින් කරණලද්දේද නොවෙයි මිත්‍රමාත්‍යයන්විසින් කරණලද්දේද නොවෙයි ලේඛ්‍යත්විසින් කරණලද්දේද නොවෙයි මහණ බමුණන්විසින් කරණලද්දේද නොවෙයි දෙවයන්විසින් කරණලද්දේද නොවෙයි සර්‍වඥතාඤනය ප්‍රත්‍යක්ෂකිරීමෙන් ලබනලද බුඩඥන යම් ප්‍රඥප්තිනාමයක් වේද ඒ මේ නාමය වනාහි භාග්‍යවත් බුදුවරයන්විසින් බොධිද්‍රුමූලයෙහි අර්හත්මාර්ගඤානයෙහි ලැබියයුතුවූ අර්හත්ඵලක්ෂණයෙහි සර්‍වඥතාඤන ප්‍රතිලාභයහා සමඟ ලබනලද්දේයයි දනයුතුය යනාදීන් පැවැති සියලු නිදේශ ක්‍රමයෙහි ප්‍රතිසම්භිදාමාර්ග ක්‍රමයෙහි විස්තරකටයුත්තේසි.

නේයි. නිබ්බිදාය ඵලානිසංසතාදීනි මානිතානි යෙනි අට්ඨි මේසේ දතියුතු ගේ තෙ සේදයන්? තමන්වහන්සේ චතුරාරියසත්‍යය අවබොධකළහෙයින් බුද්ධ නම් වශයෙන් බුඩ නම් සෙස්සන් අවබොධකරවූහෙයින් හෙතු නම් වශයෙනුදු බුඩ නම් සබ්බඤ්ඤුතඤාණය පොහොසත්වූ බුදුහෙන් යුක්ත නෙයිනුදු බුඩ නම සෙස්සන්ට අවබොධකරණ්ඩට පොහොසත්වූ බුදු සෙන් සමන්විතනොහෙයිනුදු බුඩ නම අනිකෙකු විසින් අවබොධ නොකරවිනලදුම තෙමේම අවබොධකළ හෙයිනුදු බුඩ නම නොයෙක් ගුණ නැමති සුවඳ වතුරයවන පද්මයක්සෙයින් සුබොධවූහෙයින්ද බුඩ නම නිදුබිඳි පුරුෂයෙකුසෙයින් සියලු නිද්‍රාවෙන් පිබිදුවූ නෙසිනදු බුඩ නම ගමනාදී ධාතූන්ගේ බුඩ්ඣනීය වෙන් බුඩ්ඣනීය ධාතූන්ගේද ගමනා දිය ලැබෙනහෙයින් එහායන මාන් සට නිරහෙසිනුදු බුඩ නම අනුන් විසින් අවබොධ නොකරවනලදුව තෙමේම හිරුහෙර සව්‍යන්ත සම්බොධිය අවබොධකළහෙයිනුදු බුඩ නම අබුඩි සඬ්ඛ්‍යාතවූ ලොභය නැසිමෙන් බුඩි සඬ්ඛ්‍යාතවූ චතුරාර්‍ය සත්‍යාවබොධය කළහෙයින් රතනවණ්ණයෙන් රැඳුවසතුරු රශ්මි යෙ නිසන් බාන්මෙන් බුඩ ගුණයෙන් යුක්තහෙයිනුදු බුඩ නමැති මේ විසතර දෙයාකාරයෙන්ද.

(ෂා ¶)

භගවාති ඉදං පනස්ස ගුණ විසිට්ඨ සන්තුණානම් ගරුගාරවාධි වචනං නෙත්තාතු පොරාණා—

භනවාති වචනං සෙට්ඨං
භනවාති වචන මුත්තමං
ගරුගාරව යුත්තත්තා යෝ
භගවා තෙන වුච්චති—

චතුබ්බිධංවා නාමං ආවත්තිකං ලිඛිති කං නෙමිත්තිකං අධිච්චසමුප්පන්න නති අධිච්චසමුප්පන්නං නාම ලෝ කිය මොහාරෙන යාදිච්ඡකන්ති වු හතං හොති තත්ථ වචෙජ්ඣ දමෙම්බ ලිවිච්ඡුනි එවමාදි ආවත්තිකං දණ්ඩි ත්‍රුනති සිඛි කරිති එවමාදි ලිඛිකං නෙ මිත්තිකං ඡල්ලකිසෙඤ්ඤුති එවමාදි නෙමිත්තිකං සිරිවඩ්ඩිකො ධන වඩ්ඩිකොති එවමාදි අවත්ථං අන පෙක්ඛිවා පවත්තනං අසිවව සම්ප්‍ප හනං ඉදං පන සබ්බානි නාමං නෙ ඝිච්ඡනිකං න මහාමායාය න සුධොදන මහාරාජස්ස න අසීතියා ඤාතිසහ සෙසානි කතං න සක්කසන්තුසිතාදීහි දෙවතා හිසෙසෙහි වුත්තානෙදුනං ධම්මසෙනාපතිනා—භගවතා නෙ තං නාමං මාතරාකතං—පෙ—ඉමෙ මෙවන්ති කමෙතං බුඩානං භග වන්නානං බොධිඤ්ඤාලෙ සහ සබ්බ ඤ්ඤුත ඤාණස්ස පටිලාභා සඬ්ඛිකා පාතුභූතත්තා යදිදං භගවාති—යං ගුණ නෙමිත්තිකතෙදුවිතං නාමං තෙ සං ගුණානං පකාසනත්ථං ඉමං ගාථං වදනති—

භගී භජී භාගි විභත්තවා ඉති
අනෙ භගන්තෙති ගරූහි භාගරවා
භවන්තදොසොති භගන්තවා විදූ
හවුත්තමා යෙන භගන්තමා තෙන—

නිරුත්තෙසෙ වුත්තානෙදෙන වචිතම තෙසං පදානං අත්ථං දස්සෙතුං අයං පන අපරොපි නයොං—

භාග්‍යවා භගවා යුත්තොභා
භගෙහිච විභත්තවා
භග්ගවා වන්තගමනෙසු
භගෙසු භගවා භගෙහීති—

යයොනි ආදිකං නිරුත්තිලක්ඛණං හෙට්ඨා සඤ්ඤායෙනවා විසෙසාදරාදි පකාසපලක්ඛණං ගහෙත්වා යසමා ලොකිය ලොකුත්තර සුඛාභිනිබ්බත්තකං දානසීලාදි පාරප්පත්තං භාග්‍යං අස්ස අත්ථි තසමා භාග්‍යවාති වත්තබ්බෝ භගවාති වුච්චතීති දට්ඨබ්බං. යස්මා පන ලොභ දෝස මෝහ විපරීත මනසිකාර අහිරිකානොත්තප්පකෝධූපනාහ මක්ඛපලාස ඉස්සා මච්ඡරිය මායා සාඨෙය්‍යථම්භ සාරම්භ මානාති මානමදපමාද තණ්හා විජ්ජා නි විධා කුසලමූල දුච්චරිත සංකිලෙස මල විසමසඤ්ඤා චිතක්කපපඤ්ච වත්තබ්බිධ විපරියෙස ආසවගන්ථ ඔඝයොග අගති තණ්හුප්පාදුප්පාදන පඤ්චචෙතොඛිලවිනිබන්ධ නීවරණාභිනන්දනා ඡවිවාදමූල තණ්හාකාය සත්තානුසය අට්ඨමිච්ඡත්ත නව තණ්හා මූලකා දස කුසල කම්මපථ වාසට්ඨිදිට්ඨිගත අට්ඨසත තණ්හා විචරිතපපභෙදසබ්බ දරථ පරිළාහ කිලෙස සතසහස්සානි සඞ්ඛෙපතො වා පඤ්චකිලෙසඛන්ධ අභිසඞ්ඛාර දෙවපුත්ත මච්චුමාරෙ අභඤ්ඤි තසමා භගවත්තා ඒතෙසං පරිසයානං භගවාති වත්තාබෙබ භගවාති වුච්චතීති ආහ චෙත්ථ

භාගවරාගො භගඝදෙසො
භගඝමොහො අනාසවෝ
භගඝාස්ස පාපකාධම්මා
භගවා තෙන පවුච්චතීති

භාග්‍යවතාය චස්ස සතපුඤ්ඤලක්ඛණ ධරස්ස රූපකාය සම්පත්තී දීපිතා හොති භගඝාදෙසනාය ධම්මකාය සම්පත්තී තථා ලොකියපරිකප්පිතානං බ්‍රහ්මවිහාරානං භාවිතත්තාය පබ්බජිතෙහි අභිගම්මියතා අභිනතානත්තඤ්ච තෙසං කායචිත්ත දුක්ඛාපනයනෙ පටිබලතා චෙව ආමිසදාන ධම්මදානාදි උපකාරිතා ලොකියලොකුත්තර සුඛානි ච සංයොජන සමඤ්ඤා දීපිතා හොති. යසමාච ලොභෙ ඉස්සරියධම්ම යසසි රිතාමපපයතනෙසුජ්ඣුඩමෙමසු භග සද්දෙ වත්තති පරම සුචියස්ස සක චිත්තෙ ඉස්සරියං අණිමා ලඝිමාදිකං වා ලොකියසම්මතං සබ්බාකාර පරිපූරං අත්ථි තථා ලොකුත්තර ධම්මා ලොකත්තය ව්‍යාපකෙ යථාහු වව ගුණාඩිගතෙ අනිච්ච පරිසුඛා යසෙ රූපකායදස්සනව්‍යාවට ජන නයනාමනපපසාදජනන සම්පත්ති ස බ්බාකාර පරිපූරා සබ්බඝ පඤ්ඤාභිසිරියා යං යං එතෙන ඉච්ඡිතං පත්ථිතං අණතඤ්ච පරහිතංවා තස්සතස්ස තථෙව අභිනිප්ඵාදනතා ඉච්ඡිත නි පත්ථිත සඤ්ජනිතා කාමෙ සබ්බ ලොකෙ නරූ භාවපපත්ති හෙතුභූතෙ සම්මාවායාම සඞ්ඛාතා පයතෙනාච අසි තයමා ඉමෙහි භගෙහි යුත්තා තාතාපි භගා අස්සසන්තීති ඉමිනා අත්ථෙ න භගවාති වුච්චති. යස්මා පන කුසලාදිගි හෙදෙහි සබ්බධම්මෙ ඛන්ධායතන ධාතු සච්ච ඉන්ද්‍රිය පටිච්ච සමුප්පාදාදීන් වා කුසලාදී ධම්මෙ පිළ න සඞ්ඛත සන්තාප විපරිණා මධෙය්‍ය න වා දුක්ඛමරිය සච්චං ආයූහන නි දාන ස යොග පලිබොධවෙය්‍යන සම්භ යං නිස්සරණ පවිවෙකා සඞ්ඛාත අම තධෙය්‍යන නිබ්බානං නියය්‍යාණිකහෙතු දස්සනාධිපතෙය්‍යවෙය්‍යන මිගහං වි හඤ්ඤවා විගජ්ජවා, විවරිත්වා දෙසිත වානි වුත්තානං හොති තසමා විභත්තාවා නි වත්තාබෙබ භගවාති වුච්චති යසමාච එස දිබ්බ බ්‍රහ්ම අරියවිහාරෙ කායවිත්ත උජු විවෙකෙ සුඤ්ඤතා පණිහිතානිමිත්තා විමොක්ඛ අඤ්ඤ ව ලොකියලොකුත්තරෙ ඨානාරිහුනු සඞ්ඛමෙම භජි සෙවි බහුලමකාසි

තඤ්ච භගවන්තං විත්තදබ්බ භගවා ති වුච්චති ...පෙ... යසඤ්ච පන තිස්සු තණ්හා සද්ධිතං ගමනමනෙන වානනා තසඤ්ච භවෙසු විත්තගම්තොති විත්තදබ්බ භවිසද්දතො භකාරං ගම්භසද්දතො ගකාරං වනන්තසද්දතො වකාරඤ්ච දීඝං කත්වා ආදාය භගවා ති වුච්චති සද්ධා ලොකෙ මෙහනසස බයස මූලානි එහන්තෙබ්බ මෙඛලාති...

(ස ¶)

භගවාති වුදං, භගවා සත්ත මේ නාමියා; අඤ්ඤ, මේ භගවන්තාව; ගුණවිසිට්ඨ, සිසලු සිලාදි ගුණෙන් විශිෂ්ටවෙ; සත්තුත්තමා, එකන්තයින්ම සියලු සත්ත යන්ට උතුම්වූ; ගරු, ගුරුහට; භාවාවහිවචනං, ගෞරව වශයෙන් නිය යුක්ත නමෙකි (සත්තයෙකි ගුණෙනි උතුම්තවි සත්කුම්න ව්‍යොහාරුකිවොහරති කිනු) භගවාති වචනං, භගවා යන වචනය; සෙට්ඨං, ශ්‍රේෂ්ඨාවකය (නොහොත් "වුච්චතිනි වචනං අපෙක්ඛා තසමා සො භගවාති වච්චතෙන වචනෙන අපෙක්ඛා මසා සෙට්ඨාන" යි අර්ථ ගතයුතු "භගවානි වච්චනමුත්තම" යනුයෙනිදු මේම අර්ථය) ගාරව යුත්තොතා, ගරුභාව ශුක්‍රතවූ (මෙතොන් ගරුගුණයොගයෙන් සාතිශය ගරුගුණයව අතිහුයි ගාරවයුත්ත නම් වේ—ගෞරවාහවේ යන අර්ථය) සොගරු, ඒ ගෞරවාහිවූ ගුරුමෙන වෙ; තෙන, එකන්තින්; භගවාති වුච්චති, භගවාති කියනුලැබේ; චතුබ්බිධං වා නාමං, නාමය චතුර්විධ වෙ වේ; ආවත්තිකං, ආවෘත්තිකය; ලිඛිතිකං, ලේඛනිකය; නෙමිත්තිකං, නෙමිත්තිකය; අධිච්ච සමුප්පන්නානි, අධිච්ච සමුප්පන්නයයි (චතුර්විධංවේ) අධිච්ච සමුප්පන්නං නාම, අධිච්ච සමුප්පන්නනම්; ලොකියවොහාරෙන, ලෞකික ව්‍යවහාරයෙන්; යාදිච්ඡිකන්ති වුච්චති, යාදිච්ඡිකයයි කී නියාසි; වෙජ්ජා දත්තේය බලිච්ඡෙදුනි එවමාදි ආගන්තුකං, එකස්ස දම්මස්ස බලිවද්ධස්ස නාදි (ඒවා අවසාන ගෙණ ප්‍රඥප්තනෙසින්) ආවත්තිකං නම්; දණ්ඩි ඡත්තී සිබ්බි කරීති එවමාදි ලිඛිතිකං, දණ්ඩිස්ස ඡත්තිස්ස සිබ්බිස්ස කරිස්ස නාදි (ඒවා ලිඛිත යන් ගෙණ ප්‍රඥප්තනෙසින්) ලේඛිතික නම්; තෙවිජ්ජා ඡළභිඤ්ඤසත්ත නි එවමාදි, නෛර්ඝ්‍යස්ස ඔඛ්නිඤ්ඤස්ස නාදි ආදි; නෙමිත්තිකං (ඒවා නිමිත්තා කොට ප්‍රවෘත්තබැවින්) නෛමිත්තික නම් වේස්; සිරිවඩ්ඪකො ධනවඩ්ඪකොති එවමාදි, සිරීවඩ්ඪනස්ස ධනවඩ්ඪනස්ස නාදි; එවනපෙං අහපෙකඛිවා පවත්තං, එවනාදිය අපෙක්ෂානොකොට ප්‍රවෘත්තවූයේ; අධිච්ච සමුප්පන්නං, අධිච්චසමුප්පන්නනම් වේ (යදිච්ඡාවෙන් ප්‍රවෘත්තනෙසින් යාදිච්ඡිකනම්වේ යන අර්ථයි) ඉදං පන භගවාති නාමං, භගවා යන මේ නාමය වනාහි; නෙමිත්තිකං, නෛමිත්තිකවේ ...පෙ... නිමිත්තා කතං, මිහාමායා දෙවින් ඔසින් කරණලද්දේ නොවෙයි (සෙසු පෙදෙනිදු මෙයේම පදාර්ථ බණනු "විජමානා නාමිකං" යන මෙයින් "භගවා" යන මේ නාමය ආයෙ ජනින් ප්‍රතිෂ්ඨාගන්යෙනිම උපපත්තනයයි දුක්මූනු—එසේ වීනම් කුසවත්හෙයින් සෙසු සම්බන්ධුවයන් හා අසාධාරණවීද යන චෝදනා සිත තබා "සබ්බසම්භාභිඤ්ඤාහි යුත්ත සස පටිලාභා" යනාදි කියනු බුද්ධාදිය ගවන්නානං, භගවන් වදාළසතරි: බොධිසා මූලෙ, සබ්බඤ්ඤුතඤාණෙති, සර්ව සම්භාභිඤ්ඤාහියුක්තය පටිලාභා, සර්වඥතාඥාන ප්‍රතිලාභයෙහා යන්න උදෙසා (මෙ ස්ථානයෙහි අර්ථ ප්‍රකාශ උපදවන්නේ සවිඥානකාදී සියලු බුදුගුණ හා සමගම උපදී—එහෙයින්ම කිවු

(“ඉදමොසධානසිකමෙනං”ස) සමඵිතා පඤ්ඤත්ති, ධම්මසභාවේ සාක්ඛාත් ක්‍රියාව නිමිත්තකොට ඇති ප්‍රඥප්තිය (නොහොත් ප්‍රත්‍යක්ෂ සිදි ප්‍රඥප්තිය සත අයිති—ඒ ප්‍රඥප්ති නොවේ යම් ගුණයෙක් නිමිත්තකොට ඇත්තිද ඒ ගුණයෝ තථාගතයන්ට ප්‍රත්‍යක්ෂ වෝනුයි-ඒ ගුණයන්වෙන් ඒ උඤ්ඤත්ති යද සාක්ඛාත්කාතබ්බම් වෙති—අනුන් ගේ ව්‍යවහාරමාත්‍රයෙන් නොවේ යන අභිප්‍රායයි) යං ගුණ හෙම්ත්‍යාදිකං වේදනං නාමං, යම් ගුණයක් නිමිත්ත කොට ඇත්තේද මේ නාමය; තෙසං ගුණානං පකාසනතෝ, ඒ ගුණයන් ප්‍රකාශකරණහේතුයි; ඉමං ගාථංවද නෝ, මේ ගාථාව කියත්; භගී (ප්‍රාන්ත සයහා සනාදින්) සෙච්ඡුයිකියාද; භාගී (අධිරස ධම්මරස ඛිඹුකතීරසයන්) සෙවුනා සුලුනුයි කියාද; විභත්තවා ඉති (ලෞකික ලොකොත්තර ධම්මයන්) විභාග කෙළේනුයි කියාද; අකාසි භගවාතිඃ (රාගාදින්ගේ) භෙදය කෙළේනුයි කියාද; භාගත්වා ඉති, පින් ඇත්තේයයි කියාද; බහුනියුයෙනි (කායභාවනා දී) අනෙක භාවනා නුවයෙන්; සුභාවිතත්තතෝ, මනාකොට බැහැලූ ආත්ම ඇත්තේයයි කියාද (සුභාවිතත්තායි තැනී යනු සන්නයි) භවතා ඤෝ, භවයෙහි අන්තයට ගියේයයි කියාද; සෝ භගවා, ඒ තුන්ලෝ ගුරු තෙමේ; භගවා ඉති එවන්ති, භගවාහි කියනලැබේ; නිද්දෙසෙ වුත්තනයෙ නෙවම, නිද්දේශයෙහි කී නයින්ම; එත්, මේ ගාථාවෙහි; තෙසං පදනං. ඒ පදයන්නේ; අත්ථෝ වෙදිතබ්බෝ. අර්ථය දතයුතුයි; අයං පන, මේ වනා හි; අපරෝ නයෝ, අනිත් නයෙකි; භාගත්වා, යම්හෙයකින් භාග්‍ය ඇත්තේද; භගඤ්ඤා, රාගාදි කෙළෙසුන් බුත්තේද; භග්ගානි සුභ්‍යෝ, භග ධම්මයෙන් සුන්නද; විභත්තවා, විභාග කළේද; භවාධාවා, සෙවිද; භවෙසු වීතතණ්හෝ, භවයෙහි තෘෂ්ණා ගම්මෙන්, භවයෙහි තෘෂ්ණාව හේතුන් ඇත්තේද; භවතෝ, එසහිතින්; භවතා, භයවන්තවේ; භවති, එති; වණ්ණාදිගාථා මෝ වණ්ණාදිපරියඤානි ආදිහා—

(“වුත්තේනාගතෝ වණ්ණාදිවිසයෝයන්ති
චෙතෝවූපරෙන වණ්ණවිකාරාදිනාපෙත
ධාතොසභාවාති ඤාණෙන ච යථා
සභාවතොපරමත්ථවිධිං නිරුත්තෝති”

සි-කියනලදද; නිරුත්තිලක්ඛණං නහොවා, නිරුත්තිලක්ෂණය නොවේ; සඤ්ඤාසෙගෙ වා. සඤ්ඤාවෙහි හෝ; සිසොදරාදිපදෙසුපඤ්ඤාණ නෙතවා වා, සිසොදරාදි ශබ්දයන්හි රෙහි ප්‍රඥප්ති ලක්ෂණය නොවේ (සිසොදරාදි ශබ්දයන් ආකාරනිරුක්තියන් උත්තෙරෙහි ප්‍රඥප්තිලක්ෂණය ලැබුණාහම් වේ) සසමා, යම්හෙයකින්; ලොකිය ලොකුත්තර සුඛානි නිබ්බානකං, ලෞකික ලොකොත්තර සුඛයන් නිවැරදිව දෙන්නාවූ; ඤානසීලාදි සම්පත්තානං, ඤානසීලාදින්ගෙන් පරිපූර්ණවම පැමිණි (සම්මාදිට්ඨියව පැමිණි සහ අංගයි) භාග්‍යවතුයි අතිං, භාග්‍යය මොහව ඇද්ද; ඒසෝ, ඒතෙමේ; භාග්‍යවාති ඒහිනිති සඤ්ඤාබ්බං, භාග්‍යවතුයි කියනු ලැබෙන් දනයුතු (මේනි භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ ලොවෙහි සුඛ නිමිත්තකයි සෙසු බුදුරජාණන් ලෞකික සුඛ නිමිත්තකයි—නොහොත් සෙසු බුදුරජාණන් විවේකවූ පරිශුද්ධියේ පසාදයෙන් ලොකොත්තර සුඛ නිමිත්තකද වේ) සසමා පන, යම්හෙයකින් (ලොභදොස යනාදියෙහි ලොභ චේතෝ මෝහයෝ එකක

වශයෙන් ගැනිතයෝ යි—මිසරිත ම නසකාරයද මිසයසිසභාව සාමාන්‍ය යෙන් එයන වශයෙන්ම ගැනිනවේ-අනිරිකානොත්තප්පය තොඩුපනාභාය මිත්‍රඛපලාසය ඉසුසාමධජරථය භාගා සාතෙය්‍යය එවිහසාරඛාත භානා ධම්මා නය මදඋපමාදය තණහාවිප්පහාය යන මොහු මිස වශයෙන් කියනලදහු—මිස වශයෙන් ගන්නාලද ලොභාදී හුම නැවත නිම්බා කුසමූලයය ත්‍රිත වශයෙන් ගන්නාලදහු—කායදුච්චරි නාදිය තණහාසංඛෙලශාදිය රාග ම ලාදිය රාග විසමාදිය කාමසංඛෙදිය කාමවිතක්කාදිය ගංථාභිනිවෙසාදිය යන මොහු ත්‍රිවිධ දුච්චරිතාදිහුයි—සුභසංඥදීවූ චතුර්ධ විපයසියය ආ කාමච්ඡාදිය අනිඤ්ඤිතාකාය තණ්හාදිය කාමොඝාදිය කාමියොගාදිය ඡඤ්ඤදී අනතිය "විවරණෙතුවා භික්ඛවෙනෝ තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති චි ණ්ඩපාත සෙනාසනෙ ඉති හවා භව හෙතු වා"යි ආ ඇතර තෘෂ්ණොත්පා දය කාමූපාදානාදී චතුරොපාදානසඞ්-ඛ්‍යාවෙතෝ බිලයනාදියෙනි "බුඩේ කථාච ධම්මේ සඞ්ඝේ සිකඛාය සබ්‍ර හ්මචාරීසු කුපිතෝ ඛෝනි අනත්තා මනෝ ආඝාතචිත්තෝනා බිඳජ්ඣතා"යි ආ පඤ්චවේතෝ බිලයයි "කාමේ අවීතරාගෝ හොනි කාමෙ අවිතරා ගෝ රූපෙ අවිතරාගෝ සාව දඨඨං උදරාවදෙහකං ඛාදිත්වා සෙය්‍යථාපි බං එසසුවං මිඛිසුබා අඤ්ඤතරෝනා විහ රනි අකණිඨකරං දෙවනිකායං පනි ඛාය බ්‍රහ්මචරියං චරනි"යි ආ පඤ්ච විනිබඛය—කාමච්ඡන්දදී පඤ්චනීවර ණය—රූපානි නඤ්ඤාදීවූ පඤ්චානි නඤ්ඤය—ඔම්බිවාදමූල සභාදියෙනි "කොඩෙ මනෙබා ඉසසා සාතෙය්‍යා පාපිච්ඡතා සඤ්ඤි පරාමාසා" යන මේ සඤ්ඤාදමූලය—රූප තණ්හාදී ස තණ්හා කාය—කාමරාගාදී සපරිභූ සය—ඉච්ඡාදෝසාදී ආදිවූ අවිසුද්ධිමග්ග ලාභය" තෙසඤ්ච පටිඛ්ඛ පරියෙසනා පරියෙසනං පටිඛ්ඛ ලාභෝ ලාභං පටිඛ්ඛ විනිච්ඡයෝ විනිච්ඡයං පටිඛ්ඛ ඡන්දරාගෝ ඡන්දරාගං පටිඛ්ඛ අජ්ඣොසා නං අජ්ඣොසානං පටිඛ්ඛ පරිග්ග හෝ පරිග්ගහං පටිඛ්ඛ මච්ඡරියං මච්ඡ රියං පටිඛ්ඛ ආරක්ඛාධිකරණ දණ්ඩා දානාදයෝ" යන නවතණ්හා මූලක ය—"පාණාතිපාතෝ අදින්නාදානං" යනාදී දශඅකුශල කම්මපථය "එකත්තා රෝ සසසතවාදෝ විභාගරෝ එකච්ච සසසතවාදෝ" යනාදීන් කියනලද දෙ සැම දෘෂ්ටිය "අවිජ්ජාගත තණ්හා ච්ච රිතං" යන්නෙහි රූප තණ්හා ආදි සතතණ්හාවෙයි එකෙක් එකෙක්ම කාමතණ්හා භවතණ්හා විභව තණ්හා වශයින් අටළොසෙත්වෙන් ඒ අටළොස ම අජ්ඣත්තික බාහිර වශයින් සත්‍ය සෙන් වෙයි ඒ සත්‍යම අවිභාගාගත ප්‍රහාතව්‍යප්‍රහාන වශයින් අෂ්ටත තෘෂ්ණා විචරිතයම් වෙත්—ප්‍රභෙද ශබ්දය "ලොභපපභෙදාය දෙසපපභෙදාය අවිජ්ජාගත තණ්හා විචරිතපපභෙදාය"යි ප්‍රතිඥාකයෙන් සම්බන්ධ කටයුතු) ස බ්බදරථ පරිළාහං, සබ්බ සන්තාපදරථපරිදාහකරවූ (ඉතා බලවත් නුවූ නුණුබව දරථතම ඉතා බලවත්වූයේ පරිදාහනම්) කිලෙස සහසසානි, හොයෙක් කෙලෙස සතසඟ්ගහයන් (අ භාසජ්ජි සඞ්ඛතකරණ) සඤ්ඤාපනෝ වා, සංඛෙපයෙන් හෝ; කිලෙස, කෙලෙසමාරය; ඛන්ධ, සතතඛන්ධාරය; අභිසඞ්ඛාර, අභිසංඛාරමාරය; දෙව පුත්තා, දෙවපුත්‍රමාරය; මච්චු, මිරණ ධාරය යන; පඤ්චමාරෙ, පස්මරුන්; අභාසුරී, බිඳී (සම්පත්තිය දුරාණ වියෙන් සම්භාරයෙන් අප්‍රාප්තිගම ණයෙන් කෙලෙසමාරයාදි ඝම්දය ලැබ

ණපරිපූ වශයෙන් සකාය වෛකල්‍ය කරණවශයෙන් සම්පා අප්‍රවෘත්තිකරණවශයෙන් අනිසං සකාර මාරයාද ඛලවිධමන විෂයාති ක්‍රමන වශයෙන් දෙවපුත්‍ර මාරයන්ද හඟනතෙලේය යන අදිසි— සම්පත් ආයතිව සභාතානං අනථෝ චතන්තා මාරණවෙයන බිබාධවෙයන කිංලසා ව මාරෙති කිලෙසමාරං වධකවෙයන බන්ධා මාරෙතීති බන්ධමා රෝ තථා ති වුත්තා වධකං රූපන්ති යථාභූතා නපජානාතීති ආදි ජාති ජරා ව්‍යාධි මහාවූසන නිබ්බත්තනෙ න අභිසඛ්ඛාරෙ කිලෙස නිමිත්තං හුත්වා ගුණමාරණවෙයන දෙවපු තෙනාව මාරෙති දෙවපුත්තමාරෝ සත්තානං ජීවිතස්ස ජීවිත පරික්ඛාරා නඤ්ච ජානිකරණෙන මහාව්‍යාධ රූ පත්තා ච මච්චු එව මාරෝ—ති ගත් නේ) තඤ්ච, භික්ඛවේ; භගවතෝ වා භගවතා එතෙසං පරිසඤ්ඤානං, මේ සියලු උප දුවයන් බුග්හෙයින්; භගවාති ව තතබෙබ, භගවාති කියනුත්තෙනි; භගවාති වුච්චති, භගවාති කියනුලැ බේ; එත්, මෙනි; ආහ ච, කීහු මැනු; භගවරූපෙ, ඝ්හෙයකින් බිදුනාලද රූප ඇත්තේද; භගවදෙසෙ, බිදුනා ලද වේදනා ඇත්තේද; භගවමොහෙ, බිදුනාලද මොහ ඇත්තේද; අනාස වෙ, එහෙයින්ම අනාශ්‍රව ද; භගවා සස පාපකා ධම්මා, මොහුවිසින් පාප ධර්මයෝ බිදුනාලදහුද; තෙන, එහෙ සින්; භගවාති වුච්චති, භගවාති කිය නලැබෙයි; භාග්‍යවන්තතාය, භාග්‍ය වත්බැවින්; සතපුඤ්ඤලක්ඛණධර සස, අනෙක සතපුණ්‍යයෙන් නිමි නත මහා පුරුෂලක්ෂණ ඇති (මේ ලිකාර්ථය—සන්තමයෙනි වනාහි අන නත චක්‍රවාළයෙහි අනන්ත සත්වයන් ව එකි එකි දෙනාකල සියක් පින්කි එකි එකී පිනට සියක් පින්කොට ලද එසි එසි පුරුෂලක්ෂණ දරුහයි කියු) මේ හඟ න්හුගේ; රූපකාය සම්පත්‍යා දිපිනාහොනි (සෙසු ඵලසමවත්තීන්ට මූලහාවයෙන්ද අධිඤ්ඤානභාවයෙන් ද) රූපකාය සම්පත්‍ති නොවේ දක් වනැඳූ; භගභදෙසනාය, භග්ගභදුඃ බැන්; ධම්මකායසම්පත්තිදීපනා තා හි (සඳුණසම්පදාදීන් ප්‍රහාණ සම්පදාව මුල්කොටඇතිබැවින්) ධම්මකායසම්ප තති දක්වන්නේ "භාග්‍යවතාය ලෝ කියානං බහු භාවෝ භගභදෙසනාය පරිකඛකානං බහුමතභාවෝ"යි යෝ ජනාසි-සෙසු පෙදෙනිදූ යථාසඛ්‍ය යෙන් මෙසේම සෙදියයුතු-භාග්‍යවන් බැවින් ලෞකික මහජනයා විසින් බහුමාන ලදබවය භග්ගභදුඃබැවින් පරිඤ්ඤායන්විසින් බහුමාන ලදබවයි) ගහට්ඨපබ්බජීනෙසි අනිහමනිසතා, භාග්‍යවන්බැවින් ඉන්ද්‍රියාදීන් විසින් ඵලඛියයුතු බවය (භග්ගදෙසඛ වින් දෙසුවිනයනය පිණිස ධම්දෙසනා කෙරෙසි තාපස පරිබ්‍රාජකයන් විසින් ඵලඛියයුතුබවය · සන්තයෙනි භාග්‍ය ඇතිබැවින් ලාභසායෙන් නිමිත්තින් හු ඵළඹෙනි භග්ගදෙසබැවින් මෙ ස්‍යාශාවෙන් ප්‍රව්‍රජිතයෝ ඵළඹෙනසි කීහු) අනිනතානයඤ්චතෙසං, එසෙයින් ඵලඹි ගෘහස්ථව්‍රජිතයන්ට; කායචිත්ත දුක්ඛාපනයතෙ පටිබලභාවෝ (හා ග්‍යවන්බැවින් ගෘහස්ථයාට ආමිෂදී නයෙන්) කායපීඩා දුරුකිරීමනි පෙ හොසත් බවය (භග්ගදෙසබැවින්) ප්‍රව්‍රජිතයන්ට ධම්දෙසනයෙන් චිත්තවි ඛා දුරුකිරීමෙහි පොහොසත් බවය රූපකාය ප්‍රසාද චක්ඛුසින් බලා ලද ගෘහස්ථතනටද ධම්කාය ප්‍රසා චක්ඛුසින් බලනලද ප්‍රව්‍රජිතයන්ටද

කායම්පත්ත දුබ්බල්‍ය සංසිදෙනබැවින් "උපහන්නානඤ්ච පෙසං ආමිසදාන ධම්මදානෙහි උපකාරිනා"යි කීහු. ලෞකිකලෝකුත්තර සුඛෙහි ච සංයොජන සම්පත්තා දීපිතා හොති, ලෞකික ලොකොත්තර සුඛා යෙදී මෙහි සම්පත්තිඛම දක්වනලදී (කුමක්කි නියාදයත්? ප්‍රතිපත්තිය ආමිසදානයෙන් මාළුසින් ලෝකාග්‍රඵල පැමිණෙන්නලද නොපැමිසිනුදු එසේම පිළිපැද්දයුත යයි මෙසේ සම්‍යක් ප්‍රතිපත්තියෙහි නියොජනයෙන් තාන් සරා එලඹිය යුතට ලෝවී ලෞකුතුරා සුඛා යෙදී ඵල සම්පත්තිඛම දක්වනලදුසි කීහියා යි-සන්හයෙහි වහාහි භාග්‍ය ඇතිව නබැවින් ඇත් අස් ආදීවූ ලොවී සුඛා දියහසිනුදු හග්නදුඹබැවින් මාගී ඵලාදීවූ ලොවුතුරා සුවදිය නෙසිනුදු කිහු-යසමා යනු මතුසෙහි තසමා ය යනු නා යසමා අවී තසමාසි යොදනු) ලොකෙ, ලෙව්හි, ඉසරිය ධම්ම යස ඨිරි කාමපසහනතෙසු, ඒසඛ්‍යසදිය ධම්මස යසස්ස ශ්‍රිය කාමය ප්‍රභනාය යන ඵමහි; භගසද්දෙ, වත්තති, භග ශබ්දය පවති; (මේම කීහ..

"ඒසඛ්‍යස්ස සඛ්ගස්ස
ධම්මස්ස යසසශ්‍රියා
කාමස්සාථ ප්‍රයත්නස්ය
ඝණ්ණාං භග ඉත්‍යභිධානා"යි

"සඛ්ගස්ය" යනු සකලපරිපූර්ණව සිටි ඉසුරුම නියනවැචින් ඒසඛ්‍යයදිය ශබ්දයම විශෙෂණකොට යොදනු ලදි නිසා ය වූ හැගිවිය යුතු අර්ථයි) අසස, මේ භගවන්හුගේ; පරමං, උත්තමයවූ ඵ.මිණී; සකලලොකෙ ඉසුරිය, සඳුසි ය විහාරයෙහි වැඩ සිටියහුද (තමාසින් හුවසිහාවයව පැමිණිවීමෙන් ප්‍රතිඵල අරමුණෙහි අප්‍රතිඵල සංසිදිව විහරණ සිඩසද අභිඥා ආදී සාධාරණ ගුණයද විහාවනාවගේ වසිහාව ඇතිවීමෙන් සිඩ වනබැවින් විශෙෂයයි කම් හ නනේ) ලොකිය සම්මතං, ලෞකික යයි සම්මතවූ; අණිමාලඝිමාදිකං දා, අණිමාලඝිමාදි ඒසඛ්‍යය් හෝ (ආදි ශබ්දයෙන්-මහිමා-පත්ති-පාකම්ම-ර් යතා-වසිතා-යත්‍රකාමවසායිතා-යන මේ සදෙන සඞ්ගෘහීතයෝසි-ඉතිකාය යාගේ අදාහාරකිරීම අණිමාදිඅෂ්ටඵ-ලසුබව සැහැල්ලුබව ලඝිමාතම්මවේ-ආඛාසයෙහි පදසාගමනාදින් මහත් වය විහිවනම්-ඒ ඉතිමිහයෙන් ඉෂ්ට දෙශයට ප්‍රාපනිය පත්ති නම් ආඛ්‍යා නාදි වශයෙන් ඊප්සිත නිෂ්පාදනය පාපකම්ම නම්-නම්ග වසනබව ඊශ්වර හාවය ඊප්සිත නම්-සාඛ්‍යඛ්‍යිතෙහි ඒසි හාවය වසිතානම් අහසින් යන්නහු ගේ හෝ අනික් කිසිවක් කරන්නහු ගේ හෝ යම් කිසි නැනෙක නිමාවට පැමිණීම යත්කාමවසායිතා නම්-කු මාර රූපාදි දර්ශනය දු කියත්-මේ අසාධාරණවූ ලෞකික සම්මත ඒසඛ්‍යය්ය භගවන්හුගේ සාඛ්‍යිවිධ ගුණයෙහි ඇතු ලත්වූයේ අනන්‍ය සාධාරණනුයි "සබ්බාකාර පරිපූරං අහෙ" කීහු) තථා ලොකුත්තර ධම්මා, එසේම ලොකොත්තර ධම්මය ඇත්; ලොකත්තාය ව්‍යාපකෝ, තුන්ලොව ඔහලාවූ; යථාභූතඞ ගුණාධිගතෝ, යථාහුත ගුණෙන් අධිගතවූ; අතිමිය පරිසුද්ධෝ, අතිශයෙන්ම පිරිසිදුවූ (සඞ්කරුන්ගේ මෙහි ප්‍රදෙශවාසීහි නොව ලොකත්‍ර යෙහි පැතුරුණාවූ) යථාභූතගුණාධි ගමනා, යථාභූත ගුණයෙන්ම සැමිණෙනලද; අතිමියපරිසුද්ධා, යථාභූත ගුණ සන්නිශ්‍රය බැවින් අතිශයින්ම පිරිසිදුවූහෝ; යසසා, යශස් අනි: රූ පනාදර්ශනය වශාවජ්ජන, රූපකාය දර්ශනයෙහි ව්‍යාවෘතවූ ජවනයාගේ; හ යගාමිනඵලසාධ ඵලභාවනා, ඇසට සිහිම ප්‍රසාද එළඹනුවට සංවර්ධවූ; ස

බබාහාර පරිපූරා, නිරවසෙසා ලක්ඛණා නුව්‍යඤ්ජන සම්පන්නාච් සම්භාරා සම්පුණ්ණවූ; සබ්බඩා පච්චඩා සිරි. සම්භාගපත්‍යඩගත්‍රි (තෙවත් සයළු අ ඩිගප්‍රත්‍යඛයන්ගේ ශොභාද ඇති) ඨායං, යමේක් සමේක්; එතෙන, මේ හගවත්හුවිසින්; ඉච්ඡිතං ("ඡණෙණා භාරෙයසං" යනාදීන් මනො වාඤ්ඡ නිධානවශයෙන්) කැමතිවන ලදද, පත්ථිතං (කායප්‍රනිධාන වශයෙන් (ප්‍රා ර්ථිතද; අත්තනිතං වා පරහිතං වා, ආත්මහිතයෙක් හෝ පරහිතයෙක් මහා; තයසතසස තථෙව අනිවිපුඵ නතත්තා, ඒඒ ආත්මහිතය පරහිතය එසේම නිෂ්පන්නබැවින්; ඉච්ඡිත නි ප්ඵත්ති සඤ්ඤිනෝ, ඊප්සිත නිෂ්පත් තියයි සලකන්නාද; කාමෝ, කාමයද ඇති; සබ්බලොක ඝරුභාවපත්ති හෙතුභූතා, සියලු ලොව්ම ගුරු බ වම පැමිණීම හෙතුවූ; සම්භාවායා ම සම්භාවනාපයඝනතා ච අත්ථි (ව්‍යක්ති පාරමිභාඳයට ප්‍රාප්තවූ ආයම්භාගී ප යම්පන්නවූ) සම්මාවායාම සම්භාත ප්‍රයත්නයද ඇති; තසමා, එහෙයින්; ඉමිනි ගහෙති යුත්තොපි, මේ ඵල සම්පාඳාදී ගහඩම්මයෙන් යුක්තතෙයි දැදු; හතා අසස සන්ත්ති, හගඩම්මයෝ මෝහව ඇත යන; ඉමිනා අජ්ඣාන, මේ අර්ථයෙන්; හගවාති වුච්චති, හ ගවාසි කියනලැබේ; යසමා පන, යම් හෙයකින් එනානි; කුසලාදිනි හෙ දෙනි, සියලු චිත්ත ත්‍රික පද සම්ගෘහිත වූ හෙදයෙන් (සම්බඩමෙම විහරන්ත වාසි යොදනු) ඛනධායතන ධාතු ස චවිත්‍රිය පටිච්චසමුප්පාදාදිනි, සකාත්‍රිය ධාතුය සත්‍යය ඉන්‍රියය ප්‍රතිත්‍ය සමු තපනනය යනාදිවූ හෙදයෙන්; කුස ලාඳ්ඛන්ධා, කුසලාදී ධර්මයන්ද (තෙ වන් විභඞ්ගපාඨානතවූ සතපට්ඨානාදී හුම සම්භාගිත තොවෙති වැලි නිමිද යන්? සම්භාහාදිහුද සම්යක්මිථ්‍යාහුද ඵපනාදිහුද දුකඛිතපඩිභානාදීහුද ස ම්භාගිතයහයි දතයුතු—පිළිතඝඩිත යනාදියෙහිද "පිළිතවෙයන දුකඛමිදි යසඤ්ච පිහන්නා"යි—ප්‍රතොහතයෙන් යොදනු—එනි ද්‍රාඛසත්‍යයාගේ පිඩිනා ඨිතම් තත්සමන්විත සඞ්ඛයාරා ති. සනයයි--අභිඤ්ඤාරික බව කිරීමයි— සඞ්ඛතධර්ම නම් ප්‍රත්‍යයන් විසින් සි ගකරණලද බවයි—සන්තාපධර්ම නම් දුඃඛ දුඃඛතාදියෙන් සන්තාපනයයි— පරිදහනයයි—විපරිණාමධර්මම් ජරා මරණදෙකින් විඛා විපරිණාමයට යා සුනු බවයි—සමුදය සත්‍යයාගේ ආයු හනවර්ජනම් දුඃඛ නිර්වර්ත්තනාර්ථ යෙන් පිළිවිදියි—නිරුත්තාර්ථනය "දුඃ තං දුකඛ,"යි දුක් දක්වන්නාහු මෙන් සමුත්ථාපනයයි—සංයොගාර්ථ නම් සංසාර දුඃඛයන්ට හෙදීමයි--පට්ඨි බොධාර්ථනම් මාගීඛිගමනාගේ ආවි රණයයි නිරොධ සත්‍යයාගේ නිස්ස රණාර්ථනම් සම්භාපඩිත්තේ පටිනිස්ස ර්ජන ඇඩහාවහෙයින් උපඩින් තො රෙන් නිගීමනයයි-උපඩිත්තේ නිස්ස රණයට නිමිත්තබව හොඩින්—පටිච කාර්ථනම් සම්සංසකාරයන්හා විසා සුඛතබවයි—අසඞ්ඛතධර්මනම් කිඩි ප්‍ර ත්‍යයඤකණෙයින්නුදු නොකරණලද බ වයි අමතධර්මනම් තමා නිත්‍යවූ සැඩා වෙන් මරණක් නැතිබවයි—සත්‍යයන් ගේ මරණභාවයට හෙතුභාව හෝඝ— මානියාගේ නියාණ්ඩර්ථනම් විවිධ නඩයෙන් නිර්වහනයයි—නොන ධර්ම නම් නිර්වාණයට සම්ප්‍රාපක වීමයි—ද සඝනධර්මනම් අතඝනතා සුඛවූ නිර්වාණ යාගේ සාඤාත් කරණයයි—අධිප තෙයාධර්ම නම් එතුඩානය දැඩි වෙති සම්ප්‍රයුඛතයන්ගේ ආලම්බන කරණයයි---ආලම්බණාධිපති වර්ගෝ න—විශෙෂයෙන් මානාධිපති සිතෙ ඩිති ඩඝානාදීන්ට ආලම්බනාධිපති

බව ඇතද "ඣානාභිඤ්ඤා ධම්මා" යි නොකියා "මහාභිඤ්ඤා ධම්මා" යි කීමැයි මාතෘකාවේ ආලම්බණාභිඤ්ඤාභාවයෙහි විශෙෂයක් ඇතැයි කෙසේ දනගන්නේදැ—සෙසු පරාගගණ්ඨාදී ආකාරයන් විද්‍යමානවුවද මේ පිළිනාදී මෘදුභාවාකාරයෝම කුමක්හෙයින් ගත්තාලදහයත්? සව ලක්ඛණ දුනිත්ථ-සත්‍යසතර දර්ශණයෙන-ආවිර්භාවයෙහි-මේ අර්ථය ඵලයෙහි සත්‍යකථාවයෙහි ප්‍රභාශවේ) විහරන්තවාසි නස්සි; විහරිම්හා, විහාරනොම (චීවර කොව) දෙසිනා වාහි වුත්තං හොති, දෙසියති කිරියාසී; පසම්හා, එමහසීන්; විහරන්තවාහි වත්තබ්බේ, විහරන්තවාසි කියයුත්තෙහි; හරවාහි වුවවනි, හගවාසි කියනුලැබේ. එස, මෙමෙතම්; දිබ්බ බ්‍රහ්ම අරියවිහාරෙ, දිව්‍යවිහාරය බ්‍රහ්මවිහාරය අරියවිහාරය යන මෙම වුන් ("විහරී"යි කියාදැනු-මෙහි දිව්‍ය විහාරතෙ කියුණු ආදින් අරමුණු කොට ඇති රූපාවචර ධ්‍යානතෙයි-මෙවිහාරාදී ධ්‍යානතෙයෝ බ්‍රහ්මවිහාරතෙ මෙවන්-ඵලසමාපත්ති අරියවිහාරතෙ "නායස්මන්ත උපසිවිමදකෙ" යන්නෙහි නාමයන් තෙරෙහි වවන්වූ නායඇ නිබව පිසිත් එහි භාවිය නාය ව්‍යවහාම් ප්‍රථමධ්‍යානාදිවිශෙෂයෙහි නිවරණාදින් තෙරෙහි විදිනත විහාර ඇති බව විත්තව්‍යවහාම්-සාතාගාරාදි ආදි උපධින් තෙරෙහි වවන්වූහෙයින් උපධි ව්‍යවහාම්-නිවණි) සුඤ්ඤතා පපණිහිතා නිමිත්තා විමොක්ඛ, සුඤ්ඤත විමොක්ඛය අපපණිහිතවිමොක්ඛය අනිමිත්තවිමොක්ඛය යන මෙවුවුන්ද; අනුපුබ්බ ච ලොකිය ලොකුත්තර මහාසාධාරණ, සෙසු ලෞකිකාභිඥාවූ ලොව ලොවුතුරා උභතෝභාගවිමුත්තියාද, විහරති, නොවේ; බහුලීකතා, බහුල නොකෙළේසි; නසවා, එමෙනින්; හත්තවා'නි එතන බබ්බ, හත්තාදාසි කියයුතු නන්නි; හගවාති වුවවනි, හගවාසි කියනුලැබේ; ඉසමා පන, යම්මහයකින්ත වනාහි; න්සු හවදසු, තුන්හවභෙයකි; තණ්හා සංඛානිංගමනං, තෘෂ්ණා සඞ්ඛ්‍යාත ගමනය (කෙලෙසාගි සංසකාරරූප මයන් හවයෙහි පරිභ්‍රමනයට තන් ප්‍රධාන බැවින් "තණ්හාසඞ්ඛාතං ගමනං" යි කිහු) අනෙක, මේ හග වන්හු විසින්; වනතං, ආයෂ්මාගීමුඛ මයන් හණනලද්දීද; තසමා, එමෙහින්; හවෙසු වනතනමනාති වත්තබ්බෙ "නවෙසු වනතගමිනො"යි කියයුත් නොනි; හවසඳනා හහාරං, හවශබ්ද යෙන් හනාරයද; හවිනසඳනා හහාරං, හමනශබ්දයෙන් හනාරයද; වනතාසඳනා එකාරයදව, වනතා ශබ්දයෙන් එකාරයද; දිසං කත්වා ආදිහ, දිඝීකාව නෙණ; හනවාති වුවවනි "හනවා"යි කියනුලැබේ; යථා; යම්සේ; ලුනෙ, ලලවිනි; මම්මතසස ඛයස මාලානි වත්තබ්බ" මම්මනසස ඛයස මාලා" යි කියයුත්නොනි; මේඛලානි, මේඛලා යනුවිද (මම්මන ශබ්දයෙන් "මේ" ශබ්දයද ඛයසශබ්දයෙන් "ඛ" ශබ්දයද මාලා යනුයෙන් "ලා" නාරයද නෙණ "මේඛලා" යනු මීද එසේම නිරුක්ති නසින්හඟවා නාම් වේ යන අර්ථයි)

(හා ¶)

රිට අනුදාරුම හනවා යන පෙ දෙනි විස්තර නොවේද යත්? හගවා යනා මේ වචනය වනාහි සියලු සීලාදි ගුණයෙන් විශිෂ්ටවූහෙයින් සියලු සත්වියන් තෙරෙහි උතුම්වූ හෙයින් වාහසිවූ ඒ භාගයෙන් හට ගොදුරු වශයෙන් ගිහිහලද නාමයනැයි දත යුතු ඒ එසේ දැනි. ලොහලුණුවූ

ඒ භාග්‍යවතාණන් වහන්සේ අපරිමිත නිරුපම ප්‍රභාදි සීලාදි ගුණ විශේෂයෙන් යුක්ත වූ සියලු අනාථ පරිවාර පුණ්‍යඉඹවූ සියලු සත්ත්වයා හිතසුව එළවීමෙහි තත්පරවූ නිරතිශය ප්‍රයොගසම්පත්තිමයන් දෙව්මිනිසුන් සහිත ප්‍රජාවට අත්‍යන්තහිතාපහාරී වශයෙන් අපරිමාණ ලොකධාතුවෙහි අපරිමාණ සත්වයන්ට උත්තම ගෞරවස්ථාන වන්නේසි එහෙයින් කිහ පුරාතනයෝ—භගවා යන නාමයවනාහි ශ්‍රේෂ්ඨගුණ සහ චරණයෙන් ශ්‍රේෂ්ඨවාචක වන්නේය වශයෙන් භගවා යන වචනයෙන් යම් අර්ථයක් උත්තරවිද ඒ අර්ථය ශ්‍රේෂ්ඨ වන්නේය එපරිද්දෙන්ම භගවා යන වචනය උත්තරගුණ සහ චරණයන් උත්තරවාචක වන්නේහි ඒ භාග්‍ය වත් වෙමෙම ගරු ගුණයන් යුක්ත වශයෙන් අනිශයින්ම ගෞරවාර්හවන් වේහුයි භගවාහි කියනලද්දේහි. නාමය වනාහි ඒ ඒ අවස්ථාවසඳහා පණවනලදවශයින් ආවසථික නාමය ඒ ඒ ලිඞ්ගය කාරණාකාරවශයෙන් ව්‍යවහාරකරණලදවශයින් ලෛඞ්ගික නාමය ඒ ඒ නිමිත්තවශයෙන් ආවශයින් වෙනම්තතික නාමය ලෞකිකයන් ගේ ව්‍යවහාරවශයෙන් ආදිවඤ්ඤයයි කියනලද අධිත්‍ය සමුත්පන්න නාම යයි සිවුවැදෑරුම් වන්නේසි ඒ සිවු වැදෑරුම් නාමයන් අතුරෙන් වත් සය දමයය බලිඳර්දය බාලය තරුණය මහල්ලකය ඝනාදි ඒ ඒ අවස්ථාව කරණාකාරණ ව්‍යවහාරකරණලද නාමය ආවසථිකනාම දඬුගත් අත්ඇති වශයින් දණ්ඩිය සුඛයක් දරණවශයින් ඡත්‍රිය ශිඛාවක් ඇති වශයින් ශිඛිය සොඩවැල තැබූ වූ එස් හසතෙක් ඇතිවශයින් කාරිය මුඩුතිසක් ඇතිවශයින් මුණ්ඩිය ජටා වක් ඇතිවශයින් ජටිය යන මේ ආදී නාමය වෛඤ්ඤික නම ත්‍රිවිධ දත්වශයින් ත්‍රෛද්‍යය ෂඩභිඥ ලත් වශයින් ෂඩභිඥය බොහෝ ඇසු පිරුණාහ ගතිවශයින් බහුශ්‍රුතය ධර්මකථා කීරීමක් දක්‍ෂවශයින් ධර්ම කථිකය ධ්‍යානලාභවශයින් ධ්‍යායිය යන මේ ආදිනාමය වෛනයිත්තිකනම සිරිවඩසතය ධනවඩසතය යන මේ ආදි දවනාඥිය අපෙක්‍ෂා නොව පැවති නාමය අධිත්‍ය සමුත් පන්න නම වෙහේ මේ සිවුවැදුරුම් නාමයන් අතුරෙන් භගවා යන මේ නාමයවනාහි වෛනයිත්තිකනම් වන්නේසි කුමක්හෙයින් වෛනයිත්තිකවන්නේදයත්? මේ නාමයවනාහි මහා මායාදෙව්බිසින් හෝ සුදොවුන් මහ රජබිසින් හෝ අසුදහසක් නැටුවන් විසින් හෝ ශක්‍ර සුයාමසන්තුසිතාදී දෙවමහෙසිවරුන් විසින් හෝ නොකරණලද්දේසි මේ කියනලද සැම දම්සෙනෙවි සැරියුත් මාහිමියන් විසින් පිළිසිඹියාමං පෙළෙහි=භගවා යන මේ නාමය මව්පිය නැදෑ බන්ධු මිත්‍රාදීන් විසින් කාරණලද්දේ වශයෙනි වැලිත් භාග්‍යවත් බුදුවරයන්ගේ බොධිද්‍රුමමූලයෙහි සර්ව්ඥතාඥාන ප්‍රතිලාභය හා සමඟ විමෝක්‍ෂානන්තරිකා න අභිඥාඵල ක්‍ෂණයෙහි ලබනලද නමෙක් වන්නේය මේ භගවා යන නාමය සර්ව්ඥ තාඥානය සාක්‍ෂාත් කිරීම නිමිත්තකොට පණවන ලද්දේසි භගවා යන මේ නාමය යම් ගුණයක් නිමිත්තකොට පවත්නේද ඒ ගුණයන් ප්‍රකාශකරණපිණිස පුරාතන මහ මේ ගාථාව කිනු—මේ වශයේදයත්? ඒ තුන් ලෝකාධිපතීවූ බුදු රජතෙම දෙශවයහි දී ප්‍රභේදවත්වූ භාග්‍යසම්පත්ති ඇතිවශයින් හා අරණ්‍ය වෘක්‍ෂමූලාදී ප්‍රාන්ත වාසයන් සෙවනය කරණවශයින්ද අර්ථරස ධර්මරස විමුක්තිරසයන් සෙ

වනයඤරණ මෙසිත්‍ද ලෙඝකික මලා
කොණ්ඩඤ බුද්ධ විහාරඤරණ මෙසිත්‍ද
රාහාදි කෙ*ලසුත් හග්ගකළ මෙසි
ත්‍ද පින් ඇති මෙසිත්‍ද භාවගතාසති
භාවනාදි අනෙකප්‍රකාර භාවනා ක්‍රම
යෙන් මනාකොට පුරුදුකරණලද ආ
හවිනාව ඇති මෙසිත්‍ද භවානඤ සං
ඛ්‍යාත නිර්ණ ධාතුවම නිය මෙසිත්‍ද
භගවාති නිරුත්තිලද්දේසි මේ ගාථාවේ
හි ඒ ඒ පදයන්ගේ අර්ථ වණීනාව නි
ඳ්දිෂයෙහි ආ නසින්ද දතයුතු මේ
ඤසේදයන්? භග්ගරාඤ ඇති මෙසි
න්ද භඤ වෙඝ ඇති මෙසින්ද භග්
න දෘෂ්ටි ඇති මෙසින්ද භග්ගකණ්ට
න ඇති මෙසින්ද භග්ග කෙලෙඝ ඇති
මෙසින්ද ධර්ම නැමති රත්නයන් හා
ජන විභාජන ප්‍රතිභාජනය කළ මෙ
සින්ද භවා භවයන් කෙළවරනළ මෙ
සින්ද භාවිතාකරණලද සිල් ඇති බැ
විත්ද භාවිතාකරණලද සිත් ඇති බැ
විත්ද භාවිතාකරණලද ප්‍රඥ ඇති බැ
විත්ද අල්පඤබ්ද අල්පඋඝාත හා පහවූ
මනුෂ්‍ය වාත ඇතතාවූ මිනිසුන්ගේ
රහසට සුදුසුවූ සිහි එසඤතරණුවන්ට
සාරුප්‍යවූ අරණ්‍යඤයෙහි වනමාගීහප්‍රා
න්ත සෙනාසනයන් භජනයඤරණ
මෙසින්ද චීවර පිණ්ඩපාත සෙනාසන
ගිලානප්‍රත්‍යය මඞ්ගෙහත් පිරිහර යන
සිව්පසයට සුදුසු මෙසින්ද අර්ථ රසය
ධර්මරසය විමුක්ති රසය අධිසීලය අධි
චිත්තය අධිප්‍රඥා යන මේ ධර්මයන් ස
වුනා මෙසින්ද සතර ධ්‍යානය සතර
අප්‍රමාණ්‍යය සතර අරූප සමාපත්තිය
යන මේ ධර්මයන් සෙවුනා මෙසින්ද අෂ්ට
විමොක්ෂය අෂ්ටආභිභායතනය ආ න
වානුපූර්ව සමාපත්තිය යන මෙමතෙක් ධ
ර්මයන් භජනයඤරණ මෙසින්ද දඤවිධ
සංඥාභාවනාය දඤවිධ නසිණ සමාප
ත්තිය ආනාපානසතිය අශුභානුස්මෘ
තිය යනමේ ධර්මයන් භජනයඤරණ
මෙසින්ද සතර සතිපට්ඨානය සතර
සම්‍යක්ප්‍රධානය සතර ඍද්ධිපාදය පඤ්
චේන්ද්‍රිය පඤ්චබලය සප්තබොධ්‍ය
ඞගය ආර්‍යඅෂ්ටාඞ්ගික මාර්ගය යන මේ
ධර්මයන් භජනයකළ මෙසින්ද දඤවි
ධ තථාගත බලය චතුවෛශාරද්‍යය
සිව්පිළිසිඹි ඤය ෂඩභිඥය මව් අසඤධා
රණ ඥානය යනමේ ධර්මයන් භජන
යකළ මෙසින්ද භගවානම් වන්නේයි
මේ මෙතු දක්වන්නේ අනික් ක්‍රමඤයකි
ඒ කෙසේදයත්? ඒ බුදුරජ තෙම යම්
හෙයකින් භාගය සංඛ්‍යාත කුසල ධර්
මයන් යුක්තවීද රාගාදි කෙලෙසුන් බු
න්නේද භග ධර්මයන් යුක්තවූයේද
මාර්ගඵලාදි ආර්‍යධර්මරත්නය විභා
ග කෙළේද අර්ථ විමුක්ති රසයන්
සෙවනය කෙළේද සසර ගමන වැළැ
ක්වූයේද එහෙයිනුදු භගවානම් වන්
නේයි ඒ භගවා යන පදසිද්ධියෙහි ව
ණීනඤම සංඛ්‍යාතවූ අනික් විණීයක්
පැමිණීමය තුබූ වණීය පෙරළි අනික්
වණීයක් වීමය තුබූ වණීයම හැරෙ දී
ර්ඝා? වඤඤයන් ච්කාරවීමය වණී
ලොපය ධාඛ්‍යර්‍ථය හා යෙදීමය යන
පඤ්චවිධ නිරුක්ති ලඤෂණය හා
ව්‍යාකරණ ක්‍රමයෙහි පෘෂෝදරාදි ශබ්
දයන් ආකෘතිගණ බැවින් ඔවුන් කෙ
රහි බහාලීම් සංඛ්‍යාත ලඤෂණයද
හෙණ මහවන් පෘෂත නම්වූ තික් මුග
පින්නේ උදරය වැනි උදර ඇත්තේය
යි කියඤතු තන්හි මධ්‍යඤෂර ලොප ව
ඤඤයන් පෘෂෝදරයයි පදසිද්ධිය වන්
නාක්මෙන් යම්හෙයකින් මේ බුදුරජ
හට දැනසීලාදීන්ගේ පරමොත්තකම්
භාවයට පැමිණි ලොකොත්තර සුඛ
නිෂ්පත්තියට කාරණවූ මාර්ගඤන නැ
මති ලොඤඤාත්තර කුසල සංඛ්‍යාතවූ
ද ලෞකික සුඛ නිෂ්පත්තියට කාරණ
වූ ලෞකික කුසල සංඛ්‍යාතවූ භාගඤ
ඇත්තේද එහෙයින් "භාගඤවා"යි කි

ඇයුතු තත්ති "හංචා"යි කියනලද් දේයි දතයුතු නවද යම්හෙයකින් ඒ බ්‍රූදරජ තෙම ඇලීම ලක්‍ෂණකොට ඇ ති ලෝභය දූෂ්‍යචිම ලක්‍ෂණකොට ඇ ති ද්වේෂය සවභාව ප්‍රතිවිශ්‍රාදක ලක්‍ෂ ණවූ මොහය විපරීතමනසිකාර ලක්‍ෂණ වූ විපරීත මනසිකාරය යනමේ එසෙ කී ක්ලේශයන්ද පවව් විලි හැතිබව් ල ක්‍ෂණකොටඇති අනිරිකය හා පවට නොබියනා බව ලක්‍ෂණකොටඇති අ නොත්තාපය කිපීම ලක්‍ෂණකොට ඇති ක්‍රෝධය හා ලංකොට ක්‍රෝධ බැ ඳීම ලක්‍ෂණකොට ඇති උපනාහය ගුණමකු බව ලක්‍ෂණකොට ඇති ම ක්ඛය හා පලාසය ඊර්ෂ්‍යාව හා මාත්ස ය්‍යය මායාව හා සාඨෙය්‍යය ඵලිහාය හා සාරම්භය මානය හා අතිමානය මදය හා ප්‍රමාදය තෘෂ්ණාව හා අවිද්‍යාය යන ක්ලේශ චිකාරය ලෝභාකුශල මූලය ද්වේෂාකුශල මූලය මොහා කුශලමූලය කායදුශ්චරිතය වාක්දුශ්චරිතය මනෝ දුශ්චරිතය තෘෂ්ණාසඞ්ඛ්ලේශය දෘෂ්ටි සඞ්ඛ්ලේශය මානසංඛ්ලේශය රාගම් ලය ද්වේෂමූලය මොහමූලය රාගවිෂම් ය ද්වේෂ විෂමය මොහ විෂමය කාම් සංඥය භවසංඥය විභවසංඥය කාම් චිතර්කය ව්‍යාපාද චිතර්කය විහිංසා චිත ර්කය තෘෂ්ණා ප්‍රපඤ්චය මාන ප්‍රපඤ්චය දෘෂ්ටිප්‍රපඤ්චය යන ක්ලේශ ත්‍රිකාදහ ශූහසංඥාදි චතුර්විධ විපරීතය චතුරා ශ්‍රවය සතරග්‍රන්ථය චතුරොඝය චතු යෝගය සතරඅගතිය සතර තණ්හු පාදය පඤ්චුපාදානය පඤ්චද්වෙතොඛි ලය පඤ්චච්ඡිනිබන්ධය පඤ්චනිවරණය පඤ්චඅභිනන්දනය කොධ මක්ඛ ඉස් සාමච්ඡරිය පාපිච්ඡතාසන්දිට්ඨි පාරා මාස යන ෂඩ්විවාදමූලය රූප තෘෂ් ණාදි ෂඩ්විධ තෘෂ්ණාකායය කාමරාග ප්‍රතිඝවාන දෘෂ්ටි විචිකිච්ඡා හවරාග අවිද්‍යා යන සප්තානුශය මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ආදිවූ අවයම්විශ්‍රන්තය යහා ක්ලේශයන්ද තෘෂ්ණාවේ නිසා සෙල් සෙවීම නිසා ලාභය ලාභය නිසා විනි ශ්චය විනිශ්චය නිසා ඡන්දරාගය ඡන්ද රාගය නිසා අධ්‍යවසානය අධිෂ්ඨා නය නිසා පරිග්‍රහය පරිග්‍රහය නිසා මා ත්සර්‍යය මාත්සර්‍යය නිසා ආරක්ෂා කිරීමය ආරක්ෂාකිරීම නිමිත්තකොට මනණ දඩුමුගුරු නැණීම් ආදියද එහ් තන්ය යහමේ තෘෂ්ණාව මුල්වූ උපද නා නාවිධ අකුශලය දශඅකුසල කම් පථය සසසනවාද සතරය එසේවියැස න වාද සතරය අහතානහතිසංවාද ස තරය අවිරාවිසෘෂපවාද සතරය අවි ච්චසමුප්පන්නවාද දෙතය සඤ්ඤිවාද සොළසය අසඤ්ඤිවාද අටය නෙවස ඤ්ඤි නාසඤ්ඤිවාද අටය උච්ඡේද වාද සතය පරම්දිට්ඨිය ඩිම්භනිබ්බා වාද පසය යනමේ දෙසැට් මිථ්‍යාදෘෂ් ටිය එනසිය අවස් ප්‍රභෙදවූ තෘෂ්ණා වය යන සියලු සඞ්ක්ලේශයන්ට දරට් සා බ්‍යාහවූ මිදහුණු බවය පරිළාහ ස, බ්‍යාතවූ නදහුණු බවය යහ ක්ලේශ ඉඩාවන් නරන්හාවූ අනාගයක් ලක්ෂ ණන් කෙවන් ආලම්බිණාදී විහාග විශ්‍රයතු ප්‍රවෘත්තී ආහාර විහාග විශ මයතු අහානා ප්‍රභෙද ඇතහාවූ ක්ලේ ශයන් සංක්ෂෝපයෙන් සමුච්ඡිද්‍ය දහා ණ වශයෙන් සත්‍රීඝාරයෙන් මහාපෘ වෙන්ම කිරීමෙන් ක්ලේශමාරයාද සමු දය ප්‍රඛාණ පරියුදස්ථානයන් සහගති මා රයාද තෘෂ්ණා, තැමති යහඵවාගේ විකල බව කිරීම වශයෙන් ධර්මප්‍රකාර මයන් මනාපැවැත්ම කිරීමෙන් කුශ ලා කුශල සංඛ්‍යාත අභිසංස්කාර භාර යාද බලවිධිමංශනයෙන් හා ආයුවක්‍ර ය ඉක්මවීම වශයෙන් දෙවිපුත්‍ර මානවූ මාර මදඹුදනාද යහමේ පස්මාරුන් හෝ ගන්නතාක්ලේශ ඉවම් සියළු ක්ලේ ශොපද්‍රවයන් හගන්නාබැල හෙයින් "හ

ගහවා"යි කියයුත්තහුගේ යමථාකාරා නිරුක්ති ලක්ෂණයෙන් "භගවා"යි කියනලද්දේයි පුරාතනයන් විසිනුදු මේ කියනලදුවැයි යම්හෙයකින් ඒ තථාගත තෙමේ බිදුනාලද රාග ඇත්තේවේද බිදුනාලද මෙෂ ඇත්තේවේද බිදුනාලද මොහ ඇත්තේවේද එහෙයින්ම කාම්දි චතුරාශ්‍රව නැත්තේවේද වොහු විසින් සියලු පාප ධර්ම බිදුනාලද්දාහුද එහෙයින් "භගවා"යි කියනලද්දේයි ඒ භාග්‍යවත් බැවින් නොයෙක් සියගණන් පිණින් නිපන් මහවත් අනන්ත චක්‍රවාලයෙහි අනන්ත සත්වයන් අතුරෙන් එකි එකීදෙනා කළ සියක් සියක් පින්කම්හි එකි එකී පිණට සියක් සියක් පින්කම්කොට ලබන ලද්දාවූ එකි එකී මහාපුරුෂ ලක්ෂණය දරන්නාවූ නොයෙක්හු එකි එකී පුරුෂ ලක්ෂණයක් සියක් සියක් පින්කම් කොට ලබනලද හෙයින් ශතපුණ්‍ය ලක්ෂණ නම්වූ දෙනිස්මහාපුරුෂ ලක්ෂණයක් දරන්නාවූ ඒ තථාගතයන්වහන්සේගේ සෙසු ඵලසම්පත්තීන්ට මූලභාවයෙහි ආධාර භාවයෙහි රූපකාය සම්පත්තිය දක්වනලද්දීය භග්නමෙෂ ඇති බැවින් ක්ෂුණාස්‍රවප්‍රහාණ සම්පත්තිය පුළුඕහම හෙයින් ධර්මකාය සම්පත්තියද දක්වනලද්දීය එපරිදෙදන්ම භාග්‍යවත් බැවින් ලොකවාසි මහජනයා විසින් බුහුමන් කරණලද බවය භග්නමෙෂ ඇති බැවින් නිවත් සොයන්නවුන් විසින් බුහුමන්කරණලද බවය භාග්‍යවත් බැවින් නිගින් විසිහ් ඵළඹියයුතු බවය භග්නමෙෂ ඇති බැවින් පැවිදුන් විසින් ඵළඹියයුතු බවය භාග්‍යවත් බැවින් ලහට ඵළඹී නිසින්ගේ කායිකදුක් නැසීමවහි පොහොසත් බවය භග්න මෙෂ ඇති බැවින් ලහට ඵළඹි පැවිදුන්ගේ මානසික දුක් නැසීමවහි පොහොසත් බවය භාග්‍යවත් බැවින් ලහට ඵළඹී ගිහින්ව ආමිෂ දානයෙන් උපකාර වනබවය භග්නමෙෂ ඇති බැවින් ලහට ඵළඹි පැවිදුන්ම ධර්ම දානයෙන් උපකාර වනබවය භාග්‍යවත් බැවින් ලහට ඵළඹී ගිහින් ලොකික සුවයන්මැදීමෙහි පොහොසත් බවය භග්නමෙෂඇතිබැවින් ලහට ඵළඹි පැවිදුන් ලොකොත්තර සුවයන් මැදීමෙහි පොහොසත් බවය හෙන මෙනක් අර්ථයන් ප්‍රකාශකරණලද්දේය ඒ එසේවැයි තථාගතයන්වහන්සේ මහපිණැතියේකැයි ගෘහස්ථවූ ක්ෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණාදීහු ඵළඹින්නාහුය හසුන ලද කෙලෙස් ඇතියේක දෙවිවනවන යව දහම් දෙසනසේකැයි තාපස පරිව්‍රාජකාදීහු ඵළඹින්නාහුය ලහට ඵළඹී ගෘහස්ථයන්ට ඉහාත්ම භාවයෙහීම ඵලශ්‍රැති සම්පත් වැළඳන හෙයින් ආමිෂ දානයෙන් උපකාරකොට කායික දුක් නැසීමවහි පොහොසත්නම් වන්නේය ලහට ඒලඹී ප්‍රව්‍රජිතයන්ට කෙලෙස් නැවීමට සුදුසු දහම් දෙසන බැවින් ධර්මදානයෙන් මානසික දුක් නැසීමට පොහොසත්නම් වන්නේය. ඒ තථාගතයන්වහන්සේගේ රූපකාය සම්පත්තිය ප්‍රසාද වැහුසින් දක්නාවූ ගෘහස්ථයන්ගේ කායික දුඃඛය හා ප්‍රඥ වැහුසින් ධර්මකාය සම්පත්තිය දක්නාවූ ප්‍රව්‍රජිතයන්ගේ මානසික දුඃඛයද සංසිඳුවන හෙයින් තමන් ලහට ඵළඹී ගෘහස්ථ ප්‍රව්‍රජිතයන්ට අමිසදාන ධර්මදානයෙන් උපකාර කරන්නේ නම් වන්නේයි එපරිද්දෙන්ම ඝවකිය ජාතියෙහි මාවිසින් දෙනලද ආමිසදාන ධර්මදානයන් කරණකොටගෙණ දැන් මාවිසින් ලොකාග්‍ර බවට පැමිණෙනලද්දේයි එහෙයින් තෙපි විසිනුදු එපරිදෙදන්ම පිළිපැදුය යුතුයයි වේසේ මෙනා පිළිවෙත්හි යෙදීමෙන් ලබ

ව එළඹී ගෘහයට ප්‍රවිෂ්ටයන් ලෞකික ද ලොකොත්තර සුවයෙන් මයාදන් හේයයි දතයුත්තේයි යම්සේ ලොක යෙහි හඟ ශබ්දය වනාහි ඒහෙවයිය ධර්ම යශස්ය ශ්‍රිය කාමය ප්‍රයත්නය ගන සව්දුරුම් අර්ථයෙහි පවත්නේද එහෙයින් මේ තථාගතයන්වහන්සේ ගේ සර්වඥ චිත්තයෙහි අනිශයින් උ ත්සාහවූ ඒහෙවයි භාවය සම්භාවන යෙන් පරිපූර්ණවූයේය හෙවත් ප්‍රතිඝ ලාදී අරමුණෙහි අප්‍රතිඝුලාදී සංඥ ඇ තිව වාසයකිරීම්දිය සිඩවන්නාවූ අති ඛ්‍යාන සෘඩි ආදිවූ ලෞකික සෘඩිවිධ ඥානය චින්තා භාවනාවගේ වශීභාව ප්‍රාප්තියෙන් සිඩවන හෙයින් සර්වඥ චිත්තයෙහි ඉපුරුමෙන් භාවය භාත්පසින්ම සම්පූර්ණවූයේය එමෙන්ම ශරීර යෙන් කැවැති දේ මවා පෑම් ආදි ආ නුභාව දක්වන්නාවූ අණිමාදිම් ගුණ ය මහත් වූත් සැහැල්ලුකොට ගෙණ ගැර පෑම් කරන්නාවූ ලඝිමාදිම් ගු ණය ආකාශයෙහි පාද ගමනාදිය දක් වන්නාවූ මහිමාදිම් ගුණය ශරීරය ම හත්කොට දැන්වීම හෝ කැමති තෙන ට ගමන හෝ සිඩකරන්නාවූ ප්‍රාප්ති නම් ගුණය අධිෂ්ඨානාදි වශයෙන් කැ මති දේ මවා පෑම කරන්නාවූ ප්‍රාකම්‍ය නම් ගුණය ඊශ්වර්ය වශයෙන් පැවැත් විය කරන්නාවූ ඊප්ඡිතා නම් ගුණය අනිමාන සෘඩියක් ඉපදවීමෙහි ඒහෙව යම් භාවය කරන්නාවූ වශිතාදිම් ගු ණය අහසින් ගමනය කිරීමාදී යම්කි සි සෘඩියක් යම්තෙනක නිෂ්ඨාකරණ කැමතිතම් එතනම නිෂ්ඨා කරන්නා වූ යත්‍රකාමාවසායිතාදිම් ගුණය යන මේ අෂ්ටප්‍රකාරවූ ලෞකික සම්මත ඒහෙවයි ගුණය තථාගතයන්වහන්ස ේගේ සෘඩිවිධ ඥානයෙහි ඇතුළත් වූ හෙයින් අනන්‍ය සාධාරණව සර්වා කාර පරිපූර්ණව තථාගතයන්වහන් සේටම මේ ලෞකික ඒහෙවයි ගුණය ඇත්තේය එපරිදෙදුන්ම සියළු ලොකොත්තර ධර්මද ඇත්තේමැයි ඇතම් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ගේ අයථාභූත ඥ ණය නිසා සමහර ප්‍රදේශයෙහි පහළ වූ අද්භූත කිර්තියමෙන් තොව ලොක ත්‍රයෙහි එනතෙළා පතළාවූ තත්වූ ගු ණයන්ම ලබනලද අතිශයින් පිරිසි දුවූ යශස්ද ඇත්තේය තවද වනන් සේගේ රූපකාය දර්ශනයෙහි නියුක් තවූ මහජනයාගේ ඇසට සිතට ප්‍රසා ද ඵළවීමට පොහොසත්වූ දෙතිස්මහා පුරුෂ ලක්ෂණ අසූඅනුව්‍යඤ්ජන සම් පත්තියෙන් සම්භාවනයන් සම්පූර්ණවූ සියලු අඩඟ ප්‍රත්‍යඞ්ගයන්ගේ ශොභා සම්පත්ති ඇත්තේය එපරිදෙදුන්ම මේ තථාගතයන් විසින් මනොප්‍රණි ධාන වශයෙන් හෝ වාක්ප්‍රණිධාන වශයෙන් හෝ වාක්ප්‍රණිධාන විශේෂ යන් හෝ කායප්‍රණිධාන දශයෙන් හෝ යම්යම් ආත්මාර්ථයක් හෝ පරාර්ථයක් හෝ යම් යම් පරිදෙදුකින් කැමතිවිත ලද්දේද ප්‍රාර්ථනාකරණලද්දේද ඒ ඒ ආත්මාර්ථ පරාර්ථයන් එපරිදෙදුන්ම නිපදවනලද බැවින් කැමති දේ නිපද වීමයනි කියනලද කාමඥ ඇත්තේය සියලු ලොවම ගුරු බවට පැමිණියේව ශ්‍රේෂ්ඨවූ ඒයර්ථයාගේ පරමතාවට පැමිණි ආර්ය්‍යසංඝයාට ඇතුළත්වූ සත්‍යක් ෂ්‍යායාම සඞ්ඛ්‍යාතවූ ප්‍රයත්නයද ඇත් තේය මෙසේ මේ ලෙශෙච්ඡිය ධර්ම ය ශස්ය ශ්‍රිය කාමය ප්‍රයත්නයයි කියනා ලද සව්දුරුම් හත ධර්මයෝ මේ තථා ගතයන්වහන්සේට ඇතතාහයි යන අර්ථයෙනුදු "හඟවා" යි කියනලද්දේයි යම්හෙයකින් සියලු දුකහිඟ පද සඞ් ගෘහීත ප්‍රභේදවශයෙන් සියලු ධර්මයන්ද සකාඞ්ඛ ආයතන ධාතු ඉන්ද්‍රිය සත්‍ය ප්‍රතීත්‍ය සමුත්පාදාදී ප්‍රභේද වශයෙන් කුශලාදි ධර්මයන්ද වෙහෙසට පැමිණීම හෝ අවිප්ඵාරික බව හෝ කිරීමයයි කියනලද පිඩනාර්ථය

න්ද ප්‍රත්‍යයන් විසින් සමූහව කරණ ලදබවයයි කියනලද සංඛතාදීන් යෙන්ද ජාතිජරාමරණාදි දුකින් නැවී ම හෝ දුවීමයයි කියනලද සත්තා පාඨීමයන්ද ජරාමරණ දෙකින් ද පරිද්දෙකින් පෙරළීමට ආයුතුබවයයි කියනලද විපරිණාමාඨීමයන්ද යන සතරාකාරයෙන් දුක්ඛායත්‍ථී සත්‍යයද දුන් උපදවන අදහසින් එක රැස්වීම යයි කියනලද ආයුහනාඨීමයන්ද ඒ මේ දුකැයි දන්වන්නන්හුමෙන් නැගුවුවීමයයි කියනලද නිදානාඨීමයන්ද සසර දුන් හා යෙදීමයයි කියනලද සංමයොගාඨීමයන්ද සෝවාන්ආදි මාර්ගඵලම ා වැළැක්වීමයයි කියනලද පලිබෝධාඨීමයන්ද යන සතරාකාරයෙන් සමුදයාරත්‍ථීසත්‍යයද සියලු කෙලෙ ශාපද්‍රවයන් නසන සුවහාවහෙයින් ඒ කෙලෙසුන් කෙරෙන් පහවීම හෝ ඒ කෙලෙසුන්හෙන් පහවීමට හේතු බවයයි කියනලද නිස්සරණාඨීමයන්ද සියලු සංඛතාර ධර්මයෙහි වෙන්වීම යයි කියනලද විවෙකාඨීමයන්ද කිසි ප්‍රත්‍යය කෙණෙකුවිසිදුදු නොකරණලද බවයයි කියනලද අසංඛතාතාඨීමයන්ද තමා නිත්‍යස්වභාවහෙයින් මරණයක් නැතිබවයයි කියනලද අමෘතාඨීමයන්ද යන සතරාකාරයෙන් නිරෝධාරත්‍ථී සත්‍යයද සසර දුකින් නිස්මයාමයත්‍ථී කියනලද නියාණාඨීමයන්ද නිවන්පුර පැමිණිවීමයයි කියනලද හෙතුඨීමයන්ද අනිශයින් සියුම්වූ නිර්වාණධර්මය ප්‍රත්‍යක්ෂකිරීමයයි කියනලද දස්සනාඨීමයන්ද චතුරාරත්‍ථී සත්‍යය දැක්මෙහි සම්ප්‍රයුක්ත ධර්මයන්ට අධිපතිබව හිරීම හෝ ආලම්බණාධිපති බව හිරීමයයි කියනලද ආධිපත්‍යාඨීමයන්ද යන සතරාකාරයෙන් මාර්ගසත්‍යයද යන මෙසෙනක් ධර්මයන් විභාගකොට විවෘතකොට දෙශනාමෙකළේනම් මෙසේ කියනලද්දේය. මෙහි එතැනහි අනිත්‍යදුඃඛාදී ආකාරයෝ විද්‍යමානවූවද මේ පිළිතාඨීාදී සොළොස්ආකාරයම ඇසුරක්කෙසින් ගන්නාලදදයන් ? ඒ චතුරාර්‍යසත්‍යයාගේ සවකීය ලක්ෂණ කෙසින්ද සත්‍යත්තාර දර්ශණකෙසින්ද ඒ ඒ ලක්ෂණයෙන් පහළවිතකෙසින්ද මේ සොළොස්ආකාරයම ගත්තාලද හෙයි දතයුතු. මේ අර්ථය මතු සත්‍යකථාවෙහි විස්තරවශයෙන් එන්නේය. මෙසේ උක්තප්‍රකාර ධර්මයන් බෙදුකීමෙහෙයින් "විභත්තෙ" යි කියයුතු තන්හි නිරුත්ති නයින් භගවාහි කියනලද්දේය. තවද මේ භාග්‍යවත් බුදුරජතෙමේ යම්කෙයකින් කිසුණු භාවනාදි අරමුණින් උපදවාගත්තාලද රූපාවචර ධ්‍යානයන්ම සමවැදීමයයි කියනලද දිව්‍යවිහාරය මෛත්‍රී කරුණා මුදිතා උපෙක්ෂාදියෙන් උපදවා ගත්තාලද ධ්‍යානයන්ට සමවැදීමයයි කියනලද බ්‍රහ්මවිහාරය සෝවාන් සකෘදගාමි අනාගාමි අර්හත් යන සතරඵල සමාපත්තීන්ට සමවැදීමයයි කියනලද ආර්‍ය්‍ය විහාරය යන මේ ත්‍රිවිධවිහාරය පස්කම්සැපයෙන් වෙන්වීමෙන් ලැබියයුතු ක්ෂුද්‍රකලාබවයයි කියනලද චිත්ත විවෙකය සකෙලෙසුපධ්‍යාදි සියලු කෙලෙසුන් නැසීමෙන් ලැබිනයුතු නිර්වාණධර්ම සඞ්ඛ්‍යාතවූ උපධිවිවෙකය යන මේ ත්‍රිවිධ විවෙකයද ශූන්‍යතා විමොක්ෂය අප්‍රණිහිත විමොක්ෂය අනිමිත්තවිමොක්ෂය යන ත්‍රිවිධ විමොක්ෂයද සසුලොකික ලොකොත්තරාභිඥාදී උත්තරී

මිනුම්ඛම්මයන්ද යනා මෙතෙක් ධර්ම යන් සෞතාන්තිකයෙල්ද නැවත නැවත හාවිතාකිරීම් වශයෙන් බොහෝ තෙල්ද එහෙයින් "හත්තවා" යි කියයුතුනත්නි හගවාහි නියහලද් දේයයි දතයුතු. තවද යම්හෙයකින් තොලොහාති සංස්කාරවශයෙන් හවත්ර යනි හැරීමට තෘෂ්ණාවම ප්‍රධාන හෙයින් ඒ තෘෂ්ණා සඞ්ඛ්‍යාතවූ හවත තථාගතයන් වීයින් අතින්මාහිහ නැමයි මුඛයෙන් නැවත ඇතුල් හොවනපරිද්දෙන් හාප්පයින් වම නාසකරණලද්දේද එහෙයින් යම්සේ ලොකයෙහි "මවිඤතාසා බාසමාලා" යි කියයුතුනත්නි මෙහන ශබ්දයෙන් "ම" කාරයද "බාසා" යනුයෙන් "බ" කාරයද මාලා ශබ්දයෙන් "ලා" කා රයද ගෙණ "මම්බලා"යි පදසිඛිය වීද එපරිද්දෙන්ම "හවත්ප්‍ර වත්තානම හනා" යි කියයුතුනත්නි හව ශබ්ද යෙන් "හ" කාරයද "ගම්න" ශබ්දයෙන් "ග" කාරද "වත්ත" ශබ්දයෙන් "ව" කාරයද නෙණ දීඝීකාරාවී "හගවාහි" කියහලද්දේයයි දතයුත්තේහි. අනික් ත්‍රම්මෙහිනුදු ම්හි හගවා යනා පදය නිෂ්පත්තවේදැයි මහ හෙයේදයත්? හාගසඞ්ඛ්‍යාත ගුණධර්ම සොටඨාස යන් ඇති හෙයින්ද හගසඞ්ඛ්‍යාත දශපාරමිතාදි ධර්මයන් පූරණයකළ හෙයින්ද හාගසඞ්ඛ්‍යාත සමාපත්‍යාි ධර්මයන්ම සමවන් හෙයින්ද හග සඞ්ඛ්‍යාත ලෞකික ලොකොත්තර සම්පත්තියට පැමිණිහෙයින්ද නමන් හෙරෙහි හක්තිවන්ත ජනයා ඇති හෙයින්ද හගසඞ්ඛ්‍යාත මඵෙශ්වර්‍ය වමනයකළහෙයින්ද හාගසඞ්ඛ්‍යාත සුතාඛ්‍යතනාධාඛ්‍යාදිය වමනය කළ හෙයින්ද හගවානම්වන්හේයි. ඒ පදසඞ්ඛ්‍යාත අතුරෙන් හාගසඞ්ඛ්‍යාත ගු ණධර්ම සොටඨාසයන් ඇතිහෙයින් හෙයේ හගවානම් වන්හේද යත්? යම් සීලාදි ධර්මසකාසඞ්ඛ්‍යාතවූ ගු ණසොටඨාසකමණින් වේද්‍ය ඒ සි යලු ගුණසොටඨාසයෝ අනන්‍ය සා ධාරණව නිරතිශයව තථාගතයන්ම ම ඇතනාහු වෙති. ඒ එසේ ඇති. මේ තථාගතයන්දහන්සේව සීලය සමා ධිය ප්‍රඥා විමුක්තිය විමුක්තිඥානදර්ශණය නිරිඹන්නපපය ශ්‍රාඛාණීයත්ව සමෘතිඛම්ප්‍රජන්‍යය සීලස්කන්ධ දෘෂ්ටි ස්කන්ධය සමාධිස්කන්ධය ත්‍රිවිධකුශල මූලය ත්‍රිවිධ සුචරිතය ත්‍රිවිධ සම්‍යක් විතර්කය ත්‍රිවිධ අනවද්‍යසංඥය ත්‍රි විධ ධාතුය සතරසිවමන්ය සතරය මාක්ප්‍රධානය සතර ඍඞ්ඛිපාදය සතර ආයත්‍රීමාගීගය සතරආයත්‍රීඵලය සිවු පිළිසිඹියාය සතරයොනි පිරිසිඳ දූන ගත්තා නුවණය සතර ආයත්‍රීවංශ ය චතුවෛශාරද්‍යඥානය පඤ්චප්‍රධා නියඞ්ගය පඤ්චාභිඥාවූ සම්‍යක්සමා ධිය පඤ්චඥානීකවූ සම්‍යක්සමාධිය පඤ්චේන්ද්‍රියය පඤ්චබලය පඤ්ච නීවරණ රණීයධාතුය පඤ්චවිමුක්තායතන ඥානය පඤ්චවිමුක්තිපරිපාචක සංඥ ය ඡඞ් අනුස්මෘතිය ඡඞ්ඵෙරව්‍ය ඡඞ් නිස්සාරණීයධාතුය ඡඞ් ශාන් ත විහාරය ඡඞ්භුත්තරිත්‍රඛම්මය අනාසේවගාමීත්‍ර සංඥය ඡඞ්ගුණය අට්ඨසාධාරණඥානය සප්තඅපරිහා නීය ධර්මය සප්තආයත්‍රීධනය සප්ත බොධ්‍යාහය සප්ත සත්පුරුෂධර්මය සප්ත නිර්ජ්‍රවසහුය සප්තසංඥය ස ප්ත දක්ෂිණාවිශුද්ධලදේශනාය සප්ත විඤ්ඤාණස්ථිතිදේශනාය සප්තඅසුණ්‍ර වබලදේශනාය අෂ්ටසම්‍යක්ත්වි ධර්මය අෂ්ටලෝකධර්ම අනාසේවනාධිවාය අෂ්ට ආඝාත්‍රීවස්තුය අෂ්ටආරම්භවස්තුය අෂ්ටඅක්ෂණදේශනාය අෂ්ටමහාපුරුෂ විතර්කය අෂ්ට අභිභායතන මේශ නාය අෂ්ටවිමොක්ෂය නවමයානි

අසාමනසිකාරමූල කම්මය නවපාරිසුඩි ප්‍රධානීයඞ්ගය නවසඤ්ඤාවස දෙසය ඝ නව ආඝාත ප්‍රතිවිනය නව සංඥය නව ඤාතත්ථය නවානුපුබ්බවිහාරය දශතාථාගතබල ධම්මය දශකසිණායතන ඝ දශකුසලකම්මපථය දශසාධුක්කම්මය දශාරම්භවත්ථය දශඅසේඛධම්මය දශ තථාගතබලය එකාදශ මෙත්තානිසංසය එකාදශසී ත්‍රානිසංසය වාදශධම්මචක්‍රාකාරය තෙරසධුතගුණය වුද්ධ බුඩිඤ්ඤතය පචදශවිමුක්තිපරිපාචනීය ධම්මය මහාඛඹවිධ ආනාපානසමාධිය මහාඛඹවිධ අපරන්තපනීය ධම්මය මහාඛඹවිධ සතිපට්ඨානය අට්ඨාරස බුඩ්ධ ධම්මය එකොනවීසත්ප්‍රභෙද ප්‍රත්‍ය වෙස්සාඤ්ඤතය චතුඝ්චත්තාරීසත්ප්‍රභෙද ඤ්ඤතවත්ථුය පඤ්ඤාසත්ප්‍රභෙද උදයව්‍යය ඤ්ඤතය අනිමරක පඤ්ඤාසත්ප්‍රභෙද කුශල ධම්මය සත්ත සප්පතිඤ්ඤතවත්ථුය සුවිසි නෙළුලක්ෂණයක් සමාපත්තීන්ගෙන් හැසිරෙණ මහාවජ්ඣතය අනන්ත නය සමන්තප්‍රසථාන මහාප්‍රතාරණය ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා කරණ දෙසනාඤ්ඤතය අනන්ත ලෝකධාතුවෙහි අනන්ත සත්ත්වයන්ගේ ආසය අනුසයන් විභාග කරණ ඤ්ඤතය යන මේ ආදිවූ අනන්ත නාපරිමාණ ප්‍රභෙදඇතිනාවූ අනන්ත සාධාරණවූ නිරවසේස ගුණනාමාඛ්‍යාත වූ ගුණභාගයෝ මේ තථාගතයාහට ඇතිනාහුය මේසේ දක්වන ලද මහාගවත්වූ ගුණභාගයන්ගේ මෙහට ඇතිනාහුය යන අර්ථයෙන් භාග්‍යවා යි කියයුතුතන්නි ආචාර්යවරු ප්‍රකාශකොට භාග්‍යවා යි කියනලද්දේදැයි එහෙයින් යි කියනලදුයේදැයි යම්හෙයකින් සීලාදි සත්ගුණභාණයෝ සත්ප්‍රකාරයෙන් මේ සුගත තථාගතයාගෙරෙහි පිදෙමින්නා වෙද්ද එහෙයින් භාග්‍යවා යි කියනලද්දේදි. ඉක්බිති දශපාරමිතාදි ධම්මයන් සරණකොටගත්තේ කවරෙස් භාග්‍යවාන් වහන්සේදයන්? සියලු ලෝකසත්ත්වයා කෙරෙහි ඒකාන්තහිතවැඩකිරීමෙහි උත්සාහ වත්වූ මනුෂ්‍යත්වාදි අෂ්ටධර්ම සමෙවායෙ නයමකොට සම්මක්සම්බොධිය පිණිස කරණලද මහානීහාර ඇතිනාවූ මහා බෝධිසත්වයන් විසින් පිරියයුතුවූ සත් දුනතිල මහාභිනීහාරය ප්‍රගුණ්‍යකිරීමෙන් නති සතර අධිෂ්ඨාන මෛත්‍රී උපෙක්ෂා සඞ්ඛ්‍යාත දශපාරමිතාය දශඋපපාරමිතාය දශපරම පාරමිතාවයන සම ත්‍රිංශත්පාරමී ධම්මයෝද දුනප්‍රියවචන අත්‍යර්ථයන් සමානාත්මතායෙහි කියනලද සතර සඞ්ග්‍රහ වස්තූන්ද චතුරඞ්ග වීර්‍යාධිෂ්ඨානය ඤාත්‍යපරිත්‍යාගය ධනපරිත්‍යාගය අඞ්ගපරිත්‍යාගය ජීවිතපරිත්‍යාගය යන මේ පඤ්චවිධ පරිත්‍යාගය පුබ්බයොගය පුබ්බචර්‍යාය ධර්මඤ්ඤතය සදුතත්ථචර්‍යාය ලොකත්ථචර්‍යාය බුඩ්ධචර්‍යාය යන මේ ආදි ධම්මයෝද සඞ්ක්ෂෙපයෙන් පුණ්‍ය සම්භාර ඤාණ සම්භාරවූ ඝ බුඩ්ධකාරක ධම්මසකලයන්ක් ඇතිනාහුවෝද ඒ සියලු බුඩ්ධකාරක ධම්මයෝද යන මේ තෙක් ධම්මයන් දීපඞ්කරපාදමූලයෙහි මහාභිනීහාරයෙහි පටන් චතුරසඞ්ඛ්‍ය නල්ප ලක්ෂයක් මුලුල්ලෙහි ඝම්භස්ථානගානිය සඞ්කෙලෙශභාගිය සප්පි භාගිය තෘෂ්ණාවෙද්ද වැලිත් ඇතුමත්තෙ හි විශෙෂභාගියමවෙද්ද එපරිද්දෙන් සකසකභාවෙ නිරන්තරයෙන් සම්ප්‍රකාරයන් සරණය සම්භාරණය සරණල ද්දුහු යන අර්ථයෙන් භාග්‍යවා යි කියයුතුතන්නි පාඨින්තභාරයට ගතාරුදෙශකයා භාග්‍යවා යි කියනලද්දේදැයි ත්‍රිපාලදුයේදැයි ඒ ලෝකෙශ්වර්යන් වහන්සේ සාසකසම්බොධිය පිණිස සියලු දුනපාරමී ආදි බුඩිකාරක ධම්මයන් සරණය කොළඳ්ද නෙවත් අපෘහාය කළඳ්ද එහෙයින් භාග්‍යවා යි කියනලද්දේදැයි

ඒව අනාතුරුව භාගසඞ්ඛ්‍යාත සඞ්ඛත ධර්මයන්ට සංවර්ත නොයිවත් සඞ

සේ හඟවා නම් වන්නේදයත් ? ඒ තථාගතයන් විසින් දවස්පාසා සෑවිදහා වූ සුවිසි අසඟලයක්‌ සෑපත්ති නැමති ගුණභාණඩයක්‌ වේද්ද ඒ සම්පත්තීන්ට සම්ප්‍රකාරයෙන් මූලවට තිතපිණිසද තමන්වහන්සේගේ දෘෂ්ට ධර්මසුඛවිහාරයපිණිසද අනවරතයෙන් සමවැදුනේද බහුලවශයෙන්ද මහාසඟන් අභිභූතවූ කුශලාදිවූද සසඟ්‍රහාදිවූද ධර්මයගේ සංක්ෂේපයෙන් පරිඡේදාදි සතරාකාර අභිසමයඥාන ධර්මයෝද විස්තාරවශයෙන් චක්‍ෂුරාදිය තතාය ආදිතොට ජරාමරණය කොළ වරකොටඇති තොරෙක්‌ පරිඡේදඥාන ධර්මයෝද චක්‍ෂුඃසමුදය ආදිතොට ජරාමරණ සමුදය අවසන්කොට ඇති ප්‍රහාතව්‍යඥාන ධර්මයෝද චක්‍ෂුර්නිරෝධය ආදිකොට ජරාමරණ නිරෝධය අවසන්කොට ඇති සාක්ෂාත්කරණ ධර්මයෝද චක්‍ෂුර්නිරෝධ ගාමිනී ප්‍රතිපදාය සතර සතිපට්ඨානය යනාදි අනෙක ප්‍රකාරවූ භාවිතව්‍යඥාන ධර්මයෝද යන මේ සියලු ධර්මයන් සුදුසු පරිද්දෙන් සෙවනයකෙළේද භජනය කෙළේද නොවේ නම් මේ සීලාදි ධර්මස්කන්ධයන් අතුරෙන් යම් ගුණභාගයක්‌ ශ්‍රාවකයන්ට ද සාධාරණවන්නාහුද කීමෙස්ද ? ඒ ගුණයෝ විනෙයජනයන්ගේ සන්තානයෙහි පිහිටවීමෙහිදීත් මහාකරුණාවෙන් විශෙෂයෙන් ප්‍රාර්ථනා කෙළේද ඒ ප්‍රාර්ථනාවද ඔථාධිප්‍රතඵලා වහ වූමයේද එමහතින් හඟවාසි කියනලද්දේයි. කියනලදුමේඹැයි යම්මහයකින් ඒ තථාගතයන්වහන්සේ සියළු සත්වයන්ට තිතසැපපිණිස සමාපත්තිගුණභාගයන් භජනය සෙවනයකෙළේද ප්‍රාර්ථනා කෙළේද එමහතින් හඟවානාම් වෙයි කියනලද්දේයි. ඊට අනතුරුව හඟ සංඛ්‍යාත ලෞකික ලොකොත්තර සම්පත්තීන්ට සෘෂිවරයන් වෙතින් සෙසේ හඟවානාම් වන්නේ මක්‌ද යන්? පළමුකොට සංඝසාධයෙන් පුථුජ්ජනයනි කරණලද පින්ඇත්තාවූ ප්‍රයොග සම්පන්නවූවන් විසින් භජනයකරණ අර්‍හත්වයන් ලෞකික ලොකොත්තර සම්පත්තිහු හඟ කැමි වෙන්ඹැයි. ඔවුන් අතුරෙන් තථාගතයන් තෙමේ සම්‍යක්‌ සම්බොධියෙන් පුථුභාගවූ බොධිසත්ව සඟයනි යම්බදු සම්පත්තියෙක පිණිටා සඤ්ඤාරයෙන් බුඬකාරක ධර්ම පරිපූරණයෙන් බුඬත්වය මුහුකළේද එබදුවූ ලෞකික සම්පත්තිය භජනයකළේද සෙවනය කෙළේද බුඬත්වයට පැමිණ වනාහි නිරවද්‍ය සුවයෙන් යුක්තවූ අනන්‍ය සාධාරණවූ ලොකොත්තර සම්පත්තියද භජනය සෙවනය කෙළේද විස්තරයෙහිත් වනාහි සුදෙශරාජ්‍ය සම්පත්තිය චක්‍රවර්ත්තිරාජ්‍ය සම්පත්තිය දිව්‍යරාජ්‍ය සම්පත්තිය යනාදීවශයෙන් අනෙක ප්‍රකාරවූ ලෞකිකසම්පත්තියද ධ්‍යාන විමොක්‍ෂ සමාධි සමාපත්තිඥානදර්ශන මාර්ග භාවනාඵල සච්ඡිකිරියාදි උත්තරි මනුෂ්‍යධර්මවශයෙන් අනෙකප්‍රකාරවූ අනන්‍ය සාධාරණවූ ලොකොත්තර සම්පත්තියද භජනය සෙවනය කෙළේද එහෙයින් භාග්‍යවතී කියනලද්දේයි. කියනලදුමේඹැයි, යම්මහයකින් ඒ තථාගතයන්වහන්සේ ලෞකික ලොකොත්තරවශයෙන් විප්‍රකාරවූ සියලු සම්පත්තීන් භජනය කෙළේද සෙවනය කෙළේද එහෙයින් භාග්‍යවතී කියනලද්දේයි. දැන්යුතු ඊට ඉක්බිතිව භික්ෂුවෙනත ජනයා ඇතිහෙයින් කෙසේ හඟවානාම් වන්නේදයත් ? තථාගතයන්වහන්සේ වනාහි මහාකරුණා සම්ඵුතාඥතාදී අපරිමිත නිරුපම ප්‍රභාව ගුණවිශෙෂයට භාජනවූවන් සියලු සත්ත්වයන්ට උතුම්වන්නේයයි එහෙයින්ම සියලු අනර්‍ථ පරිහරණ පුර්‍වංගමවූ සියලු සත්වයන්ට තිතසැප ඵලවේමෙනි තත්පරවූ නිරතිශය ප්‍රයොග සම්පන්නිමෙන් දෙව්මිනිසුන් සඟත ප්‍රජාවට අනිශයින් උපකාරබැවින්ද

දෙනිස්මහාපුරුෂලක්ෂණ අසූඅනු ව්‍යඤ්ජනබ්‍යාමප්‍රභාදි අනන්‍ය සාධාරණගුණ විශෙෂයෙන් ප්‍රතිමණ්ඩිත රූපකාය සම්පත් ඇතිමෙනසින්ද යථාභූතගුණ මයන් පැමිණෙන්නා වූද ත්‍රිවිධසෞභාග්‍ය වන්‍යාදීන් පැවති ලොකත්‍රයෙහි පතළා වූ සුවිපුල සුවිශුද්ධකීර්තිඝොෂාවෙන් ස මන්විතමතෙසින්ද උත්කෘෂ්ට පාරමී ප්‍රාප්තවූ අපිස් සමාන්‍යාදි ගුණයෙහි මනාව පිහිටිබැවින් දශබල චතුවෛශාරද්‍යාදි නිරතිශය ගුණවිශෙෂයන් ඝනකොට්ඨාසෙසින්ද රූපය ප්‍රමාණකොට ඇති රූපප්‍රසන්නතාය ඝෝෂයප්‍රමාණකොට ඇති ඝෝෂප්‍රසන්නතාය රූක්ෂප්‍රතිපදාව ප්‍රමාණකොට ඇති රූක්ෂප්‍රසන්නතාය ධර්මය ප්‍රමාණවශයෙන් ඇති ධර්මප්‍රසන්නතාය යන සතරාකාර ප්‍රමාණ ප්‍රසාදලක්ෂණයන් සමන්විත වූ ලොකසන්තිවාසයෙහි සත්ප්‍රතිකාරයෙන් ප්‍රසාද ඵලවේ මෙන් සම්පන්නපාසාදිකබැවින් අපරිමාණ දිව්‍යමනුෂ්‍යයන්ගේ ආදර බහුමාන නෙඉරවයන්ට භාජන බැවින් පරම භක්තිඅයමයට කාරණාවන්නේ ය. ඒ කාරණයවන්නුණේ අවිවාදමයකි යම් හෙයිණෙක් පිහිටියාහු නම් ඔවුහු අවලශ්‍රද්ධාවෙන් යුක්තවූවාහු වෙත්මය ඔවුන්ගේ ප්‍රසාද භක්තිය නම් කිසි මහණබමුණෙකුවිසින් හෝ දෙවිමයෙකු විසින් හෝ මාරයෙකු විසින් හෝ බඹෙකු විසින් හෝ නොඉපරළිය හැක්කේය ඒ එසෙමැයි. ඔවුන්ගේ ජීවිත පර්‍යාශ යෙහිදු ඒ භාග්‍යවන්හු කෙරෙහි ප්‍රසාද යෙන්හරින්නැති එහෙයින් වදාළහ, මහණෙනි යම්සේ සිව්මහ සාගරවිශාල ඇති මහාසමුද්‍රය වෙරළ ඉක්මවා නොපවත්නේ වේද එපරිද්දෙන්ම මහණෙනි මාවිසින් ශ්‍රාවකයන්ට යම් යම් ශික්ෂාපදයක් පණවනලදද ඒ ඒ ශික්ෂාපදය මාගේ සව්වෙනි පිරිනිවීමෙන් සව්වෙනි ජීවිතාන්තයට නොඉක්මවන්නේ මැයි මෙසේ තමන්කෙරෙහි හක්ති වැඩුන ජනයන් ඇතිමෙනි වූද හෙතා වා සිකියයුතු තන්හි නිරුක්ති ක්‍රම යෙන් එක් තකාරයකුව ලොපය හා අනික් තකාරයව ගකාරය දෙශකොට තනවා සිකියතලද්දේයි, සිකියතලදුයේ මැයි. ලොව්හි තිත සැප සොයන්නාවූ අතිශය ගුණයෙන් යුක්තවූ ඒ නාසකාන්හන්සේව යම්හෙයකින් බොහෝ වූ සම්භක්ත ජනයා ඇත්තේවිද එ හෙයින් හනවා නම් වෙයි සිකියතලද්දේයි ඊට අනතුරුව හන සඞ්ඛ්‍යාත ඵලශව්‍යර්‍ය වමනයනළ හෙයින් සෙසේ හනවා නම් වන්නේද යත්? යම්ස් තථාගතයන්වහන්සේ සුවිශාල නියෙන් ශ්‍රීහාබොධිසත්ව පාරමී ධර්මයන් පරිපූර්ණකරන්නාහු හන සඞ්ඛ්‍යාත ඵලශව්‍යර්‍යද කීර්තියද වමනය නොළේද උද්ගරණය නොළේද අලුයම දුටු කොලප්‍රඹන්මෙන් අනාපෙක්ෂවඟැර දුමුයේද ඒ එසේමැයි. මුත්වහන්සේ විසින් සොමනස්ස කුමාරව උපන් කල්හිද භද්‍රිපාලකුමාරව උපන්කල්හිද මුනපනබුදඩිතව උපන්කල්හිද චූලසුතසොමරජව උපන්කල්හි දුසියන මේ ආදි මහාඅයන් ජනියෙන් මෙනෙස්කුළ්‍ය පාරමීවා පිරිවිමශයෙන් දිවයරාජත්‍රිගවබදුවූ මහාසම්පත්හි අත්හැරනිය ආත්මභාවයන්හි ප්‍රමාණඅක් නැත්තේය පන්විමාන්මහාවයෙකිද අතවපත් සක්විනිරජ සුරු හා දිව්‍යලොකාධිපත්‍යයන් වැනිවූ සතරමහා දීඝසිනාව ඉසරුවූ චක්‍රවර්ති රාජ්‍යසම්පත්හිය නිශ්‍රයනොව ඇති සප්තරත්න රත්නයෙන් සමුදාගම් ලිනවූ කීර්තියද තණපතක් පරණවැද මහාපෘථිවි නිරපෙක්ෂව හැරදැමි මහ බිනින්මංකොට පැවිදිව සත්‍යක් සම්බොධිය අවබොධකර වදාළ සේක. මෙසේ මේ ඒශ්වර්‍ය්‍ය සඞ්ඛ්‍යාත හනය වමනයනළ අර්හයහුදු නොනොවන්නේ මෙරු සුනඛා උතුරුකුරු නිවැසි ආදි භාජන ලොකාවයවයෝ හා සඳමඬල හා නක්ෂත්‍ර තාරකාවන් හා සඳහිරු

ව හවඅඟණ සමකාලිකව පවත්නා මෙයින් ගත හැමි වෙත් මැයි. ඒ හඟ හැම්වූ සත්ත්වයන් ඉක්මවූ මෙයින්ද නාග්‍රනිබඩ ඡාදුරුණය දුරුකළ මෙයින්ද ඒ ගාජන ලොකය වමනයමෙන මළ්‍රනුයි කියා මෙ හඟවා නම් වන් ඉගින් එමෙයින්නිත පුරාතනයෝ - ඔම්භෙයඤන් ඒ සුගත තථාගතමත මම් සක්වතිරජ ඉසුරු ආදිමනාව ඉගි සියලු යස එශ්වයන් හා සියලු සත්ත්වා සයන්ද දුරුකළේද එමෙයිනුදු හඟ වා නම වන්නේයි. රිව අනාතුරුව හා ගඩමියන් වම ගායකළ මෙයින් මෙ මස් හඟවා නම් වන්නේද යන් ? හාග නම කොඩාසවඅඟයෙන් බෙදනලද ධර්ම සමූහයෝයි ඒ කොඩාසයෝද සඨ ආයතන ධාතු ආදිවශයෙන් බෙදන ලද්දුනුය ඒ ඒ කොඩාසයඟිද රූප වේදනාදි වශයන්ද පෘථිවි ආදිවශය න්ද අනිතාදිවශයෙන්ද අනෙකප්‍රකාර කොඩාස ඇත්තාහුය ඒ සියලු කොඩා සයන් ප්‍රතිබඩව පවත්නාවූ සියළු ප්‍රප සුව ද සියලු ඉඅඟ ද සියලු ඉත්ථ යද සියලු සංඅයාජනයද තථාගතයන් වහන්සේ මහාකොව සිද හැර අමෘත මහා නිර්වාණ ධාතුවට පැමිණෙන්නා හුව වමනයකෙළේය අනාපත්තිව හැ රදුවූයේය ඒ එමෙ ගැයි මේ තථාගත යන්වහන්සේ පෘථිවීධාතු ආදි ඛුතරූප යෝය චක්ඛුරාදි උපාදු රූපයෝය ච ක්ඛුරාදී සච්ඡුගයෝය වක්ඛුස්පශීදි සයාතාර ස්පශීයෝය වක්ඛුවිඤාදී ඝවේදනාවෝය වක්ඛු ස්පශීජ්දිසාතාර ස්පශීජ වේදනාවෝය රූපසඤ්ඤාදි සයාතාර තාඝඤ්ඤාවෝය රූපවිතක්කාදි සයා තාර විතාකීයෝය රූපවිචාරාදි සයාතාර විචාරයෝය යනාදි ක්‍රම යෙන් පදඤ්පාඨා කටයුතු ධර්ම විභාග වශයෙනුදු සියලු හාග සඩි ඛාත ස්වභාවධර්ම කොඩාසයන් නිරව ශෂවශයෙන් වමනාය කෙළේද අනා මපත්තිව හැරදුවූයේද නොනොත් කුස ලවූද අකුසලවූද සාවද්‍යවූද අනවද්‍ය වූද කිණාවූද ප්‍රණිතවූද කෘෂ්ණ සප්‍රති ගානවූද ශුක්ලසප්‍රතිගානවූද සියලු ධර්ම කොඩාසයන් ආයර්‍යාණීඥානය නැමති මුඛයෙන් වමනය කෙළේද අනාපත්ති ව හැරදුවූයේද පරනවිද ඒ පිණිස දහම් දෙසූසේක්ද එමෙයිනුදු හඟවා නම් වන්නේයි. එමෙයින් කිය පුරාතනා යෝ - යම්හෙයකින් ඒ මහර්ෂිවූ තථා ගතයන්වහන්සේ සඨධාතු ආදිවූද කුසලාකුසලාදිවූද ධර්මකොඩා සයන් වදාළ කෙළේද එමෙයිනුදු හඟවා නම් වන්නේයි. මෙහි වදාළ සඩ්ඛෙප්පයෙන් ආත්මගින සම්පත්තිය පරගින ප්‍රතිපත්තිය යන දෙයාකාර යෙන් සියලු බුඩගුණයෝ දෙවැදෑරුම් වන්නාහුය ඒ දෙයාකාරයන් අතුරෙන් ආත්මගින සම්පත්තිය වනාහි ආහු හාව සම්පත්ආදිය ඊට ඇතුළත්වෙයි න් ප්‍රහාණසම්පත්ති සුඛණසම්පත්ති වශයෙන් දෙවැදෑරුම් වන්නේයි. පර ගින ප්‍රතිපත්තිය වනාහි ප්‍රයොගය ආ ශ්‍රය යන දෙවැදනාගේ වශයෙන් දෙවැ දෑරුම් වන්නේයි ඒ දෙවැදනා අතුරෙ න් ලාභසත්කාරාදී නිරපෙක්ෂක සිත් ඇති ඒ තථාගතයන්ගේ සියලු දුකින් නික්මීමට උපකාරවූ ධර්මොපදෙශ සා ඛ්‍යාත දෙශනාව ප්‍රයොග පරගින ප්‍රති පත්තිවශයෙන්ද ප්‍රතිවරුඩවූ ආලවක ශුවිරාව යක්ෂාදී සවයන් කෙරෙනිදු නිරන්තරයෙන් හිත සැප සෙවුනාබව හා ඒ ඒ සත්වයන්ගේ නුවණ මන්කරව නතාක්කල් බලාගිදිම ආමිෂප්‍රතිග්‍රහ නාදියෙන් වැඩසිටුකිරීමද ආසයපරා ත ප්‍රතිපත්තිවශයෙන්දුවන්නේයි එමෙ ගින් ඔවුන්ගේ පහළකිරීමවශයෙන්පා ලිතයනි අරහං යනාදි පදයන්ගේ ගැ ණීම වන්නේයයි දතයුතු. ඒ නවපද යන් අතුරෙන් අරහං යන පදයෙන් ප්‍රහාණසම්පත්තිවශයෙන් භාග්‍යවන්හු ගේ ආත්මගින සම්පත්තිය පහළකර ණුදද්දී ය. සම්මා සම්බුඩං ලොකවිදූ ය

(පා ¶)

තමෙසසවං ඉමිනාව ඉමිනාව කාරණේන සහාහණඩා අරහංසම්මාසම්බුද්ධෝ ඉමිනාව ඉමිනාවකාරණේන භගවාති බුද්ධගුණේ අනුස්සරතෝ නෝ තසම්මිංසමයේ රාගපරියුට්ඨිතං චිත්තං හොති නදෙසය පරියුට්ඨිතං නමෙහ පරියුට්ඨිතං චිත්තංහොති උජුගතමෙවසස තංගුණේ චිත්තංහොති තථාගතං ආරබ්භසස ඉවවසස එවංරාගාදිසු පරියුට්ඨිතාභාවෙන විතතාමිසින නීවරණසස කම්මට්ඨානාභිමුඛතාය උජුගතා චිත්තසස බුද්ධගුණ පොණා විතක්කවිචාරා පවත්තන්ති බුද්ධගුණ අනුවිතක්ක යතෝ අනුවිචාරයතෝ පිති උපපජ්ජති පිති මනසස පිති පදදියනාය පසසද්ධි කායචිත්ත දරථා පටිපසසම්භන්ති පසසද්ධ දරථසස කායිකාපි චෙතසිකාපි සුඛං උපපජ්ජති සුඛිතසා බුද්ධගුණාරම්මණං භුඤ්ජා චිත්තං සමාධියතීති අනුක්කමෙන එතකඛණේ කිරාහඩානි උපපජ්ජන්ති බුද්ධගුණානුසසතිගමනීරතාය නාපපකාර ගුණානුස්සරණාධිමුත්තතා යථා අපපනා අපපත්තා උපචාරපපත්තා මෙව ඣානංහොති තදෙතං බුද්ධගුණානුස්සරණ වසෙන උපපන්නත්තා බුද්ධානුස්සතිවෙච්ච සංඛං ගච්ඡති ඉදඤ්ච පන බුද්ධානුස්සති මත්තයමත්තා හිනබුද්ධ සාවකපරිසගාරවෙ හොති සප්පත්ස්සසා හොති සඩා වෙපුල්ලං සත්වෙපුල්ලං පඤ්ඤා වෙපුල්ලං ප්‍රසාදබහුලා හොති ඛිණවෙජත්ත පිතිපාමුජ්ජ බහුලා හොති භයභෙරවසහා දුකඛාධි වාසන සමතථා සප්පායාසංවාස සඤ්ඤං පටිලභන්ති බුද්ධගුණානුස්සතියා අප්පමාදවුත්තඤ්චසස සරීරම්පි චෙතියඝරම්ව පූජාරහං හොති බුද්ධභූමියං චිත්තංනමතීති ඒතිහාසිකා තිසසල චක්ඛුස්සාමණෙරසස සසමුඛා සත්ථාරං පසසතෝ විය තිරොතිරාපපං පසාදුප්පත්තිදසසනතෝ උතතරිං අසපවි දිගාඩාත් මධා පන ප්‍රසාදපරියෙණාහොත්.

යන මේ පද වලයෙන් සුණඤසමඵතතියා පහළකරණලද්දීය මෙහි වනාහි ලොකවිදූ යයි පෙදිනුදු සම්මත්සම්බුද්ධත්ව යම පහළකරණලදතොමේදයත්? සැබවි පහළකරණලද්දේවය එහෙතුදුබුවත් විශෂතාව් ඇතිබසින් මේදපදය ගන්නාලදුසි දතයුතුසි ඒ එසේමැසි සම්මාසම්බුද්ධ යන පෙදින් සම්භාවනා ගාවය පහළකරණලද්දය. ලොකවිදූ යයිපෙදින් ආසයානුසය ඤාණාදීන්ගේද ආනුභාවය ප්‍රකාශකරණලද්දේසි සුගත යන පෙදින් උදාවීමෙහි පවත් භාග්‍යවත්හුගේ ආත්මනිත සම්පත්තියද පරහිත ප්‍රතිපත්තියද පහළතරණලද්දීය අනුත්තාරය පුරිසදම්මසාරථිය සත්ථාදෙවමනුස්සානංය යන මෙතුන්පෙදින් භාග්‍යවත්හුගේ පරහිත ප්‍රතිපත්තිය පහළකරණලද්දීය බුද්ධ යන පෙදින් ආත්මනිත සම්පත්තියද පරහිත ප්‍රතිපත්තියද යන දෙදෙනම පහළකරණලද්දීය හගවා යන පෙදින් උදාවීමෙහි පවත් භාග්‍යවත්හුගේ සියලු ආත්මත්ත පරහිත ප්‍රතිපත්තීන් පහළකරණ ලද්දයසි දතයුතු අනික් ක්‍රමයකුදු ඇත්තේසි. ඒ කවරයත්? මහතුය ඵලය සත්වොපකාරය යන තුන් ආකාරයකිනුදු සඩ්ඝසසපයෙන් බුඩ ගුණයෝ තුන්වැදෑරුම් වනාහා ඔවුන් අතුරෙන් අරහංය සම්මාසම්බුඩය විජ්ජාචරණ සම්පන්නතාය ලොකවිදූය යනමේ තිබීමෙයින් ඵලසම්පත්තිලකෂණයෙන් බුඩගුණයෝ පහළකරණලද්දාහුය අනුත්තාරය පුරිසදම්මසාරථිය සත්ථා දෙවමනුස්සානංයෙ යන තුන් පෙදින් සත්වොපකාර විශෂයන්ම බුදුගුණ පහළකරණලද්දේය බුඩතා පෙදින් ඵල විශෂයත් හා සත්වොපකාර විශෂයත් බුදුගුණ පහළකරණලද්දේය සුගතය හගවාය යන දෙපෙදින් මහතු විශෂයන්ද ඵලවිශෂයන්ද සත්වොපකාර විශෂයන්ද යන තුන් ආකාරයන්ම බුඩගුණයෝ පහළකරණ ලද්දාහුයැයි දතයුතුය.

තසමාහවේ අපමාදං
කයිරාථ සුමේධසෝ
එවං මහානුභාවාය
බුද්ධානුස්සතිති යාසද්දෝ.

ඉදං තාව බුද්ධානුස්සතියා විත්ථාර කථාමුඛං.

(ස ෆ)

එවං, මේසේ (යාසෝ යන්තු අනුස්සරතෝ යන්තු හා මයේදේ) එවං, මෙසේ; බුද්ධගුණේ අනුස්සරතෝ, බුදුගුණ සිහිකරන්නාවූ; තස්ස, ඔහුගේ; චිත්තං, සිත; තස්මිං සමයෙ, බුදුගුණ සිහිකරණ සෙණෙහි; රාගපරියුට්ඨිතං, රාගයෙන් මඩනාලද්දේ; නෙව හොති, නොවේමය; න දොසපරියුට්ඨිතං, දොසයෙන් මඩනාලද්දේ නොවේ; චිත්තං, සිත නොවේම; න මොහපරියුට්ඨිතං හොති, මෝහයෙන් මඩනාලද්දේ නොවේ; තස්මිං සමයෙ, එසමයෙහි; අස්ස, මොහුගේ; චිත්තං, සිත නොවේම; තථාගතං ආරබ්භ, තථාගත ගුණ අරමුණුකොට; උජුගතමේව (කායවඞ්කාදීන්ගේ අපගමයෙ හුදු මායාදීන්ගේ අභාවයෙහුදු) සෘජුබවට ගියේ වේ (නොමඟහැර රාගාදී පරියුත්‌ථාන භාවයෙන් අවනති උනන්නේ හැරගිව සෘජුබවට ගියේ වන්නේයි නොමඟහැර නමට හඳුන්වීපිළිපත් මඟ සින් ලිහුබතනොව මඩනම ශමථ නිමිත්තප්‍රතිපත්තියෙන් සෘජුභාවයට ගියේවේ ගණ අදහසයි "ඉච්චස්ස" යනුවෙන් ඉති ශබ්දය මතුකොටගනී "බුද්ධගුණං අනුස්සරතා" යනු හා සම්බන්ධකරණු) එවං, මේසේ ("නාසමිං සමයෙ රාගපරියුට්ඨිතං චිත්තං හොති" යනාදී නයින්) චිත්තවිඝාත නීවරණස්ස, චිත්තවිඝාතවූ නීවරණයන් ඇති; කම්මඨානාභිමුඛතාය, කර්මස්ථානයට අභිමුඛ බැවින්; උප්පන්න විශාරදස්ස, සෘජුව පවත්නාවූ සිත් ඇතවූ; බුද්ධගුණ අනුස්සතිකම්මඨානං [“ඉතා භගවා ඉතිපි අරහං” යනාදී පූජාවිධාන ප්‍රකාරයෙන්) බුද්ධගුණයන් අනුව චිත්තනය කරන්නාවූ (තක්කාලික චිත්තක්‍රියාවන කරණවූය යන අදහසි) අනුස්සාරසතෝ, අනුව විචාරය කරන්නාවූ (නැවත නැවත අපූර්ව ප්‍රීතිය කරන්නාවූ) අස්ස, ඒ මහානුභාව; බුද්ධානුස්සතිකම්මඨාන, බුදුගුණ සිහිකිරීම නමවූ; චිත්තසන්තිට්ඨතා, චිත්තකේවිචාරතා, චිත්තකේවිචාරයෝ පවතින්; පීතිඋපපජ්ජති (භාවනා බලයෙන් උපචාරධ්‍යාන නිෂ්පාදනය කරණ) බලවත් ප්‍රීතිද උපදී; පිණිමනස්ස, උක්තප්‍රකාර ප්‍රීතිත් ශ්‍රුත් සිත් ඇත්තා හට; පීතිපදත්‍රානාය පස්සඬ්යා, ප්‍රීති ආසන්න කාරණකොට ඇති ප්‍රශ්‍රබ්ධීන්; කායචිත්තදරථා පටිප්පස්සම්භන්ති (කාය චිත්ත පස්සඬීන් ව ප්‍රතිපස්සාවූ සුන්‍යාවස්ථා ඇති උස්විව සහගිය කෙලෙස සංඛ්‍යාත) කායචිත්ත දරථයෝ සංසිඳෙත්; පටිප්පස්සඬ්දරථස්ස, සංහුන් දරථ ඇත්තා හට; කායිකම්පි, කායිකවූද; චෙතසිකම්පි, චෙතසිකවූද; සුඛං උප්පජ්ජති, සුඛය උපදී; සුඛිනෝ, සුවපත්වූහුගේ; චිත්තං, සිත; බුද්ධගුණාරම්මණං හුත්වා, බුදුගුණ අරමුණුකොට; සමාධියතීති, සමාහිත වෙයි; අනුක්‍රමෙන උපචාරප්පනා භාවනා මෙනෙමේ වතු ංතුයෙහි වේතසෙස් එළඳමින් පැතිදි එස ෘයෙහි නීවරණයෝ විකම්භිතා වෙති හිඳලස්සු සංසිඳෙත්. සඩාදි ඉදුරෝ සුවිසද වෙති. භාවනා ප්‍රගුණවීමෙන් විතක්කවිචාරයෝ සාතිසයව පවතින්නාවූ බලවත් ප්‍රීති උපද්දී ප්‍රීති ආසන්නකාරණකොට ඇති පස්සඬි තොමේ සම්ප්‍රයුක්තව පවත්නි-පස්සඬ්කායඇතිකොටත් සමාධිය ආසන්න කා

රණාකොට ඇති සුඛය තරව පවත්නි සුඛයෙන් අනුබ්‍රූහිත විඤ්ඤය කම්වහ න පිහිටියැති මෙසේ අනුක්‍රමයෙන් සුඛ භාගයෙහි එතකොදීහු මුතුයෙහි පටුපටු තර භාවයෙන් පැවත භාවනාවලින් ම ධ්‍යාමශමථ ප්‍රතිපත්තීන් ඉදුරන්ගේ ඒ කාරසභාවයෙන්ද පවුනමව එහ මෙ මණිනි ධ්‍යානාඞ්ගයෝ උපදිනිසි දතයුතුසි) බුඞගුණානුස්සති ගම්භීරතාය, බුදුගුණයන් ගැඹුරු බැවින් හෝ; නානපපකාර ගුණානුස්සරණාධිමුත්තතා ය, මහායෙක් ප්‍රකාර ගුණයන්ගේ සිහිකිරීමෙහි නිමිත්ත බැවින් හෝ; අපප නං අපපත්තා, අප්පිණාවට නොපැමිණ; උපචාරපපත්තමේව ඨානං හොති, උ පචාර ප්‍රාප්තවූම ධ්‍යාන් වේ [ගැඹුරු දිහයහි හුණු නැවත්මෙන් ගැඹුරු බු දුගුණෙහි අප්පිණා විසින් පිහිට නොලැ බෙන බැවිනුදු මහායක් බුදුගුණ සි හිකරණුවහු එක් ගුණයක් සිහිකිරීමෙකි අසිලාභ ඇතිව සිටිහසිනුදු අර්පණාවට මහා පැමිණ උපචාර ප්‍රාප්තබ්‍යාන්වේ යන අනුප්‍රාවසි "අනුස්සතිතා" යනාමෙ වචන යෙන් සවහාව ධම්තාවද සඞ්ඛාතින වෙසි එහයසින් සවහාව ධම් නොසිනුදු අර්පණාවම මහාපැමිණෙන්සි සිමවත් දෙවන අරූපාවචර ධ්‍යානයමෙන් කු මන්හසින් අර්පණා මහාපැමිණෙන්සි යයහ? මේ එක් ප්‍රහාර අරමුණෙකිය මේ වනාහි නානාප්‍රහාර අරමුණෙසි දතයුතු) තදෙතං, ඒ ධ්‍යානය; බුඞගු ණානුස්සරණවසෙන උපපත්තාවත්තා, බුදුගුණයන් සිහිකිරීම වශයෙන් උප න් මහත්; බුඞානුස්සතිවෙවව සංඛා ගච්ඡති, බුඞානුස්සති සංඛ්‍යාවටයේ; ඉ මිසුළු පන බුඞානුස්සති මනුස්සත්තා භිඤ්ඤු, මේ බුඞානුස්සතිභාවනාව යෙදුහු මහණ වනාහි; සාධූරි, යහපතැයි සෙ රෙහි; සුගාරවා හොති (බුදුන් ගුණ ශරීරය ප්‍රත්‍යක්ෂව වැටහෙන බැවින්) ගුරුවර ඇතිවෙයි; සපපතිස්සා, නිව ප්‍රවෘත්තිඇතිවේ; සඞ්ඝාදිපුලලං, එහ සින් ශ්‍රද්ධා මහත්බවටද; සතිවෙපුලලං, (බුදුගුණ සිහිකිරීම වශයෙන් භාවනා ප්‍රවෘත්තහයින්) සිහි මහත් බවටද, ප සුසුසුවෙපුලලං (බුදුගුණය ගැඹුරුබැවි නුදු නොයෙක් ප්‍රකාර බැවිනුදු) ඥාන මහත් බවටද; පුසුසු වෙපුලලතාව ඒ බුඞගුණයන් උදුරපුණ්‍ය ක්ෂෙත්‍රබැවින් පුණ්‍ය මහත්බවටද; අධිගච්ඡති, පැමි ණේ; පිතිපාමොජ්ජබහුලා හොති (බු ඞානුසමෘතිය ප්‍රීති බොඞ්ඣඞ්ගසම්පාදනීය බැවින්) ප්‍රීතිප්‍රාමුජ්ජ බහුලවෙයි; හය මහරවසහෝ (බුඞගුණාලම්බණානුසමෘ තිය භයහරව මඩනා බැවින්) කුඩා මහත්භය සහනයකරන්නේය [නො හොත් විතෙනාත්‍රාස සංඛ්‍යාත භය හා භයානක අරමුණුය යන මහරවයන් සහනුමෝය යන අදීසි) දුකඛාධිවාස නා සමත්ථතා (බුදුගුණ සිහිකරණුවහට නොලැබිය යුත්තේ දියමෙත් දුකඛිවන බැ ඒන් දුක් ඉවසීමට සමත්වීවෙයි; සත්ථා රා, බුදුන්හා; සංවාසසඤ්ඤං පටිලභ ති, සංග මෙසම් යන සංඥා පිළි ලැ බෙයි; බුඞානුසසනියා, බුඞානුශාසනී වි සින්; අවිඤ්ඤු වුත්තඤ්ච, වහරලද; අස් ස, මේ මෙයාහිනගේ; සරීරම්පි, ශරීරය ද; චෙතියඝරම්ච, චෛත්‍ය ගෘහයක් මෙන්; පූජාරහං හොති, පූජාවට සුදු සුමෙයි; බුඞඛුම්යං විහාතං නමති (බු දුගුණ මහත්බව ප්‍රත්‍යක්ෂව වැටහහන බැවින්) බුඞඛුම්යෙහි සිත නැමෙයි; වි නිසකාමිතබබ දඤ්ඤභාවයාමඟ, ව්‍යසි කුල නටයුතු විසතුරන්ගේ සංභයාගමෙය න්; අසස, මේ මෙයාහිනව; සම්මුඛාසපට්ඨා රං පසසනතාවිය (හැමවිලහිම බුදු ගුණයන් සින්හි වැටහහන බැවින්) අ සිවුබඹන් බුදුන් දක්නාක්හවමෙන්; නි මරාහතපපං පවවුපසමති, නිරීඝවප් මදය එළඹ සිටියි; උතතරිං අපපටිවි ජ්ඣාදනතාසත, මේ භාවනාවෙන් මතු මෙහි පිනිටනොට සතරයන් ප්‍රතිවෙධ නොකරණුහේ; සුගති පරායණොහ නි, සුගතිගම සම්පරායණයහකොට ඇ න්තෝවේ(සුගතිගාමීවේ) නසම, එහ

සින්; එවං, වෙසේ; මහානුභාවාය, මහත් ආනුභාව ඇති (කසිණයෙන් නීවරණ විසකිඹහනයම සමැඩිවූ ඝාසනානුකෙරෙහි ගාරවාදී භාවයම මතුවූ මහත් සාමර්ථ්‍යයෙන් සමන්විතවූ) බුද්ධානුසසනියා, බුද්ධානුසමානි කම්වහන්නි; සද්ධ, හැමකල්හි ම; සුලබ්ධසා, නුවණ ඇත්තේ; හවෙ, එකාන්තයෙන්; අප්පමාදා, අප්‍රමාදය (හැම වේලෙහිම යෙදීම) කසිරූථ, කරන්නේයි ද?

(භා ¶)

මේසේ මේ උක්ත ප්‍රකාරයෙන් ඒ භාග්‍යවත්හු මේ මේ කාරණයෙන් අඟින් මේක මේ මේ කාරණයෙන් සම්‍යක් සම්බුද්ධයේක්‍ෂා මේ මේකාරණයෙන් විද්‍යාචරණ සම්පන්නයේකැයි යනාදීන් බුදුගුණ මෙනෙහිකරන්නාවූ මහානුභාවයාගේ සිත ඒ බුදුගුණ සිහිකරනහාවූ ක්‍ෂණයෙහි රාගාදියන්ද මෙහෙයෙන්ද මොම්බනාලද්දේය. එසමයෙහි මේ මහානුභාවයාගේ සිත තථාගත ගුණයෙ අරමුණුකොට කාය වඩිකාදීන්ගේ හා රූපපරියුඨානාදීන් ගේ අභාවයෙන් පහත් බවෙන්හෝ උස්බවක් හෝ නැති හෙයිනුදු තණ්හා සථාන විවිධව පිළිපන්හෙයින් ලීනතා ඔත මොව මිඛ්‍යම ශමථ නිමිත්ත ප්‍රතිපත්තිහෙයින් යුගනත්ත වහිනුදු සෘජුභාව ඝටනියේවෙයි මෙසේ මේ රාග පරියුඨානාදියෙන් මොම්බනාලද හෙයින් වළක්වනලද නීවරණ ඇත්තාවූ කම්ඨනව අභිමුඛ බැවින් සෘජු පවත්නා සින් ඇත්තාවූ ඒ මහානුභාවයාගේ චිතසිවිචාරයෝ බුදුගුණයෙහි නැමී පවත්නානුමය මෙසේ බුදුගුණයන් නැවත නැවත කල්පනාකරන්නාවූ නැවත නැවත සිතින් පිරිමැදින්නාවූ මහානුභාවයා හට භාවනා බලයෙන් උපචාරධ්‍යානය නිපදවා දිගහැකිවූ බලවත් ප්‍රීතිය උපදනේය ඒ ප්‍රීතියෙන් යුත් සිතැත්තාහට ප්‍රීතිය ආසන්න කාරණකොට ඇති ප්‍රශ්‍රබ්ධි සංඛ්‍යාත සුඛසිඳීමෙන් කාය චිත්ත ප්‍රශ්‍රබ්ධීන්ට පිපසෂවූ සියුම් අවසථා ඇත්තාවූ ඔඬබත්‍ය සහගත කෙලෙස විඩාවෝ සංසිඳෙන්නාහුය සංහුන්නාවූ කෙලෙස් විඩා ඇත්තාහට කායිකවූද චෛතසිකවූද පුවත උපදනේයි සුවපත්වූවනුගේ සිත බුදුගුණ අරමුණුකොට සත්හුන්හෙයි මෙසේ අනුක්‍රමයෙන් පැවත ධ්‍යානාඞ්ගයෝ එකක්‍ෂණයෙහි උපදනානුය හේකෙසේදයත්? යම්කෙලෙක බුදුගුණ අරමුණුකොට පවත්නාභාවනාව මනුෂ්‍යත්වාදි ගුණ විශෙෂ එළවම්හිත්පවත්නේද එකල්හි නීවරණයෝ මුවහන රණාලඳුනුය කෙලෙශයෝ සන්සිඳෙන්නාහුය ශ්‍රද්ධාදි ඉන්ද්‍රියයෝ දුසන්නව පුකට වන්නාහුය. ඉක්බිති භාවනාව ප්‍රගුණවීමෙන් විතකී විචාරයෝ අති සයින් දසවු කෘත්‍ය ඇත්තාහුවෙති එහෙයින් බලවත් ප්‍රීතිය උපදනේයි. ඒ ප්‍රීතිය ආසන්න කාරණාකොට ඇති ප්‍රශ්‍රබ්ධිය විශෙෂ වශයෙන් උපදනේය ඒ ප්‍රශ්‍රබ්ධියෙන් සන්හුන් කෙලෙස්විඩා ඇති කය ඇත්තා හට සාධික ආසන්න කාරණාකොට ඇති සුඛය සෙමින් තරව පවත්නේය ඒ සුඛයෙන් අනුබ්‍රූහිත චිත්තය කම්වහන්නි මනාකොට පිනවන්නේයි මෙසේ පිළිවෙළින් දුර්භාගනයෙහි පැවැති චිතසිද්ධූ මතුවන් තෙහි පවුතර භාවනයන් පැවත භාවනාවගේ මධ්‍යම ශමථ ප්‍රතිපත්තියෙන් ඉදුරන්ගේ එකසමතාභාවයෙන් අති ශයින් දසවූ පැවත එකක්‍ෂණයෙහි ධ්‍යානාඞ්ගයෝ උපදින්මැයි මෙතන්හි මහානාම සූත්‍රයද නිදගීණ කොසුවු. මේ බුද්ධානුසමෘතිභාවනාවෙන් වනාහි අපීණාවට මොපැමිණ උපචාර ධ්‍යානයටම කුඩක් හෙයින් පැමිණෙන්නේදයත්? නැඹුරු දියෙහි හුණු නාවක්මෙන් බුදුගුණයන්ගේ ගැඹුරු භාවයෙන් හෝ නානා ප්‍රකාර ගුණ ඇති

බැවත් එයි බුදුගුණයන් සිහිකරන්නාහු අන්යයන් ගුණයකුදු සනිකිරීමට අනිලාෂ ඇතිව සිටීමෙහිනුදු අතිශය වට මොහොතේ උපචාර ප්‍රාප්තවන්නාහ. උපදෙන්නේ මෙහි පුනාති සවනාව ධර්මයන් ගැබ්බරණයෙන් බුදුගුණ ගැබ්බරයෙහි කී පරිණාම බිඳුනු ලෙස් ප්‍රඥප්තියට ඇතුළත් මහාවන්නාවූ සවනාවධර්මයන් බව දත්වනාලද්දාහුය. එසේනම් නැද්ද්‍රිය පඤ්චකයෙන් යවනාවධර්මයද නවත්වාලද්දේ මනාසිඳියහ? සැබවි නවත්වන්නේය. සුවිශාලනයෙහි වඩහුලබන්නාවූ භාව භාවලෙසයන් ප්‍රඥප්තිය ඉක්මවා භාවධර්මයෙහි සිත නවමන්නේය විටි යාරූපධර්මතාව යවනාව ධර්මයෙහි අතිශ්වරට නැඹෙන්නාක්මෙන් කිසි නැමෙනෙහි සවනාවධර්මයෙහිද අතිශ්වර උපදෙන්නෙනාමැද්දයහ? සැබැවි උපදින්නේ නැත්තේ. ඒ වනාහි එක්තැකැර ආරම්භණිකයි මේ බුඩානුස්මෘතිය නානාප්‍රකාර කුණ් සිහිකිරීමට අවිලාෂාඇති මහයින්ද නානාප්‍රකාරවූ අරමුණුවනා මහින්ද අතිශය බොලුපදවන්නේ මෙසේ වීමෙහි නානාප්‍රකාරවූ ඒසඳහන් ආදී ඳදහස් කුණෙප කොඩාසයෙහි මන්ස්කාරය පවත්වන්නාවූ මයොගාවචරයා හට එහා කොටසක් නිම අතිශයට යෙන් භාවනාව පවත්වන්නාක්මෙන් මෙනින් මෙහෙයක්ගුණ අතුරෙන් එක ගුණයෙහි භාවනාව මෙහෙයවිය හැකිමෙසේ මේ උපන්‍යාසය විසඳෙන් ඔබ්බේ නායනාකාමියෙනි වනාහි මෙහි දැක්වෙන්නේ බොහොමයක් ඇතද ඒ සියලු කොටසයන් සිදුකළ හැකි අතර මයෙන් බලවත් ධානාරමයක්ම පවත්වන්නේනි මේ බුඩානුස්මෘතියෙහි නොයෙක් බුදුගුණයන් නානාප්‍රකාර කොටස්වලින් මෙහෙයන්නි සිත ප්‍රතිපූර්වත්වය කොටසක් මත්වය භාවනා බලවයන් ප්‍රතාභාසය යොග් බුදුගුණ ළඟදී නිති පහළෙන්න ශ්‍රද්ධාවලවයන් වඩා බැවින් අනිත් අනිත් ගුණයන් සනිකිරීමට අගුලාවූ ඇතිවන්නේනි, එහෙයින් බුඩානුස්මෘතියෙහි අතිශාරශයෙන්ම පිහිටින්නේ යයි දතයුතු. ඒ මේ බුඩානුස්මෘතිය බුදුගුණ සනිකිරීමේ වශයෙන් උපන්නාහ සිත් බුඩානුස්මෘතිය යන සඛ්‍යාවට පැමිණෙන්නේනි මේ බුඩානුස්මෘතිය වනාවෙනි නියුක්තවූ මහණතුමා ශාස්තෘහුගේ ගුණ ශරීරයද දැනෙන්නාක් වැව නොවා බැවින් ශාස්තෘහු සතරෙරණි නොවරව ඇත්තේවෙසේ යවන්වූ පැව හුම් ඇත්තේවෙසි – එහෙයින්ම සෝ භාග්‍යවතුගේ ප්‍රසාදයවැනි ශ්‍රද්ධාවන්ත්‍රිය යද බුදුගුණ සිහිකිරීමෙහිදීයහ භාවනා පැටලෙන්බැවින් සම්‍යක් මනස්කාරය යද ඒ බුදුගුණයන්ගේ පරම ගම්භීරත්වයෙන් හා නානාප්‍රකාර බැවින් ප්‍රඥාවහන්නේවද ඔවුන්ගේ උදාර පුණ්‍යක්ෂේත්‍ර බැවින් පුණ්‍යමහත්ත්වයද ඇති වන්නේනි ඒ බුඩානුස්මෘතිය ප්‍රීතිසම්බොඩ්ඣඞ්ගයට කාරණ බැවින් ප්‍රීති ප්‍රමෝදය බහුලවෙනාව ඇත්තේවැයි බුදු ගුණ අරමුණුවෙනාව ඇති සම්‍යක් සයන් හා හෙරවයන් වැඩපවත්වන නාසිත් හයහෙරවයන් ඉවසන්නේත් වෙසි බුඩානුස්මෘතිය ඇතිකල්හි පියුම් පහනා සොඳැකි සපරිස්සයන්නාවූ දිගසිදු සොඳින් ප්‍රඥාවොඇලී යවා සෙයන් තුන් ඉවසමට පොළඹාසන්වෙයි. ශාස්තෘන්වහන්සේ හා සඝන වවසෙහි යවා සංඛ්‍යාව උපදෙන්ය බුඩානුස්මෘතියෙන් ඉයදිවසහා මේ සොඳැබිරිය ඉතා ණුහුගේ ශරීරයද සෙවනැවර්ණයක් මෙන සුපුරවව සුදුසුවෙයි, ඒ නැහැනාර මයෙන් බුදුගුණ සිහිනාරන්ගේ හුව බුදු ගුණයන්ගේ ප්‍රභාසම්පන්නව වැටෙහොබැවින් යොහොවද දේවතා කුණඇති නුඹුබවට පැමිණියාවූ සිතින් නැඹෙන්නේ සෙසු තුන්වසයෙහි නිසාසප්ඨිත්තේ සෙසු ගුණයෙහි ඇතිනල්හි නොවරව සිත්‍ය පදයක් තුන්වතුනැවතාන්හි නැවත බුදුගුණ සිහිනාරන්ගේ බැවින් අවසාන මයෙහි සුවසින් දත්වනාසඳහා මේ යොගාවචරයාහට නිවැරදි පදදහස් ලදැ

මතත (කිසිඩා අරමුණෙහි වැළඳෙන) කම්හන්නි ඇලුනු සිතැත්තහු විසින්; භගවතා, හතවන්නු විසින්; ඛම්මා, ධම්මය නොවේ; සඤ්ඤකාතා, මහා නොව කියනලදද (නම් පෙළදක් පෙළ ධම්ද සංග්‍රහවෙයි සසු පෙළදෙනි වනා ත් ලොවොහාතර ධම්මය සංග්‍රහවේ ඉනි පයතීප්ති ධම්ම ආදිමඛ්ඨ පයතීව සාත නැත්තාගේ හොඳින් සාධිත සවය යෙදුනා මෙන ලුපරිපූ ගණිත පරිශුඛ ශාස්ත්‍ර වාගී බුහ්මචරියන්ත් මදමදෙන පුකා ශනෙරණ හොයින්ද "සඤ්ඤකාතා" යි යෙදුහු මෙහාමහාත් දෙව පයතීයක් නැතිහොයින් මහාතාවට කියනලදහු යි සඤ්ඤකාතා නම් මේ ධම්මයෝ අහතා රාය කාරයන මේ ධම්මයන් මෙහෙයන්, ණිතයගහයි මෙසේ කියනලද දහමුන් තථාභාවය මහාසිත්මහා මෙයයින් සඤ්ඤකාතා නාම යන අර්ථයි ලොවුතු රු දහම් තනාහි නිත්‍ය්‍යාවට අනුරූප වූ ප්‍රත්‍යත්තියද පුනිපත්තියව සුදුසුවූ ඤාණයද ආඛ්‍යාත කෙයින් සඤ්ඤකාතා නාම යන අර්ථයි ලොවුතුර

නුදූ පරිහුඩ බැවින්නුදු එනිසසා සඩියද අහිනුහි එසපැසිසන හෝවේ දෙගෙතින් ම වටවූකඛයෙන් නිසතාරණ හෑදෙ සතවූ වසින් තමහගේ සිරුනි එළ වීවද සිත්හු සහෝ එයම එළපහුවවද සුදුසුහුසී. ඔහුගසින සමීවේ එළුකතා යතාවා ගිහිගෙනි සුව පරිවය වශයෙන් මිනිසකාවම අවිවෙදය ධම්පෙදය ල බන්නාවූ විඳුයන් විසින් පතාහාගම වෙදිතවසයෙහි මෙසේ සඳුසිසාදි පද මෙනි පයසීප්නි ධම්යද්‍රසෂපකාව මනසකාරය යෙදේමැසි) තවද, ඒ ලොකොතතර ධම් පයසීප්නි ධම්යන් අතුරෙනි; පරියනතධම්මා, පයසීප්නි ධම්ය; සවනඛාතතා, මහාකොව කිය නලදී; ආදිමජඣ පරියොසාන කලාණතතා, ආදිමඣපරියොසාන කලාණ බැවිනි; සාරථ සවසයසුත මහව ල පරිපුණණ පරිසුධ බ්‍රහමචරියපප කාසනතතාව, සාසිකවූ සවසයසුත් නවූ සකල පරිපුණණවූ පරිශුධිවූ බුහ මචරියසීයද පුකාශකරණ බැවිනි; භග වා, භගවත් මතෙම්; යං එතගාථාමපි මදෙසහි, යම් එතගාථාවකුදු මදෙසා නම්; සා, ඒ ගාථා මතොමෙ; සමනතා භ දුකතතා ධම්මියස, ශාසනධම්ය සමී භාගසයෙහිම සුඳුර බැවින්; පඨමපා මදන ආදිකලාණා, පථම පාදසයන් ආදිකලාණවේ; දුතිය තතියපාමදනි, මදවන තුන්වන පාදසයන්; මජඣ කලාණා, මධ්‍යකලාණවේ; පචිමා පාදෙන පරියොසාන කලාණා, පස් වැ පාදසයන් පසීවසාන කලාණ වේ (''එතහු සඛිතං සුතතං'' සි ඉතා මබාමහෝ එහාන නැති යථාහු සඛින් එනානුසඛිත සුත්‍ර සදහා සිහු. එමහ සින්ම නානාඛුසඛිත සුත්‍රසයනි මදසි ය යුතුවූ ධම් විභාගසයෙන්ම ආදිමධ්‍ය ප සීවසානභාගසයෝ ලාභබන්නුසි ''නි දෙනෙහා ආදිකලාණං'' සි සිහු) නිදු මනන කාලමදසන පරිසාදීන් දුක්වීම ලකෂණකොවැනි නිදන ඉතිහසයන්; නිගමනසථාන ''ඉදමවොච'' යනාදිවූද ''ඉතියහනං දුවහනං ඉදමතතං පටිච්ච වුවහනං'' සි කියා මෙෝ යමථාකතාවාසී නි ගමනසයෙන්; මසමසන, මසසසන්; නානානුසඛිතං සතතා, නානාඛුසඛි කවූ සුහුය; පයමාභූ සඛිතා, සළමුව න අනුසසීන්; පචිමමන, පශ්චිම අ නුසසීසයෙන්; මසසසි, මසස අනුස සීසයෙන් (මේ සූත්‍රපිවක සංවිණණතා හුසී. මෙසසින් සූත්‍රපිවක වශසයෙන් ධම්යාගේ ආදිකලාණාදි බව දක්වා දුන් මේ සූත්‍රපිවක නිසයපිවහසයන්ගේ වශසයන් ආදිකලාණාදී බව නගවා පිණිස ''අපිච'' යනාදී නිහු සසද්ධන සඋපපහනි භාවනා, යමථාතත නිදන සයන් සනිදන බැවින් හා අමථාප්ප තනි සනින බැවින් ආදිකලාණවේ; මවිඤඤයහාභං අනුරූපමතතා, විඤඤය ජනායනව අනුරූප වෙසින් (ඒ ඒ ශිෂසාපද භාවසයන් පණවනලද ධම් ය හා විඤඤයජනයන්ගේ අධාසසයා නුරූපසයන් පවතිවා ලබන ධම්යද විඤඤයජනයනට අනුරූපම වනාහසි න්ය යථා අනිප්‍රායසි) අවසසා අවිපරී තතායව, මදසනලඛන ශීලාදාසීයා ගේ අවිපරීත බැවින්ද; මහතුදහරණ යුතතාභාවා (තං කිසසහෙතු සෙසසථා පි හිඛඛමව'' යනාදීන්) ඒ ඒ තැන්හි මහතුභූ උපමා ග්‍රහණසයකාරණ බැවි න් මහතුසයෙන් හා උදහරණසයන් යුකත බැවිනුදු මමසිඛ කලාණවේ; මසාතූනං, ශ්‍රොතෘජනයහිදී; සඛාප විතාන ජනමතාහ නිගමනන, ශ්‍රඛා පුතිලාභය උපදවනාවූ නිගමන සයන් පසීවසානකලාණවේ මෙසේ සූත්‍රවිනය වශසයෙන් පයසීප්නි ධම් යාගේ ආදිමධ්‍ය පසීවසාන කලාණ තාව දක්වා දුන් පිටකතුය වශසයන් දක්වගත්තේ ''යතලොප'' යනාදි කි) සාසන ධම්මෙ,

(''සබබපාපසස අකරණං
කුසලසස උපසමපදා
සචිතත පරියොදපනං
එතං බුඩාන සාසනං''සි)

මෙමසේ නියෙලද ශාසනාශාසනය ප්‍ර
කාශකරණ පර්‍යාපත්ති ධර්මය මතමේ;
අත්‍යන්තයා අර්ථකුශලතා සීලලක්ෂා, තෘෂ්
ණේ අභිවදි නිලයෙහෝ; ආදිකල්‍යාණෙ,
ශාසනය ශීලමූලක බැවින් ආදිකල්‍යා
ණෙවේ; සංඝ ප්‍රියසංවාසතා මිහුගේ ලැබේ,
සම්ථය විදර්ශනාය මාර්ගය ඵලය යන
මෙයින්; මැදිබඹකල්‍යාණෙ, ඒ සමථා
දීන් ශාසනා සම්පත්තියෙහි මධ්‍යය බැ
වින් මධ්‍යකල්‍යාණෙවේ; නිබ්බානය
න පරියොසාන කල්‍යාණෙ, තදධිගම
යෙන් මතුයෙහි නැවැතුනාන් නැති බැ
වින් නිවණ්ණ පර්‍යවසාන කල්‍යාණ
වේ; සීලසමාධි නිවාආදි කල්‍යාණෙ,
සීලසමාධි දෙකින් හෝ ආදිකල්‍යාණේ
වේ (සස්නොහි පිළිවෙත් ප්‍රගුණවෙන්වෙ
හි. ඒ ප්‍රගුණව සීලසමාධි දෙදෙන මුල්
වූනුහි සීලසමාධි ආදිකල්‍යාණෙවේ යන
අර්ථයි ප්‍රගුණ අනුබොධ ප්‍රතිවේධ වශ
යෙන් දෙවැදුරුම්වන්නීහුගේ ඒ දෙක
ම සඞ්ග්‍රහකාරණ පිණිස විපස්සනා ම
ඟහණ් මජ්ඣිමකල්‍යාණෙ”යි කීහු)
ඵලනිබ්බානයන් පරියොසාන කල්‍යා
ණෙ. ඵල නාම්ණ සාත්ත්‍යාත්තාරණ
යෙන් ඔතුයෙහි සාමීව්‍යයක් නැති බැ
වින් ඵලනිමිත්තණ් දෙක්හි පර්‍යවසාන
කල්‍යාණෙවේ (ඵලලක්ඛණයෙන් සෝපා
දිශෙෂ නිම්‍මාණය කීහ නිම්‍මාණ ලක්ඛණ
යෙන් අනුපාදිශෙෂ නිම්‍මාණය කීහු.
ඒ දෙකම් ශාසන සදාතනිකයෙහි අව
සන්හුයි “ඵල නිබ්බානයන් පරියෝ
සාන කල්‍යාණෙ” යනු) බුඩසුබොධි
නායකයා, බුදුන් මෙනාහුවණ්ණේ බැවින්
ආදිකල්‍යාණෙය ධර්‍යයන් ප්‍රගුණ වෙයි
න් ආදිකල්‍යාණෙවේ; ධම්මසුධම්මතාය,
සඞ්ඝාරාමයන් සඞ්ඝසමූහයන්ගේ ප්‍ර
හාණය සමථවිදර්‍යනයන්ගේ පරිපූර්ණතාව
සි කියනලද ධර්‍ම සුධර්‍මතාවෙන්; ම
දිබඹකල්‍යාණෙ, යථාවුත්තා ගුණයන්
ශරීරතාව ඇතිබවින් ඉඩ්‍යකල්‍යා
ණ නාම්වේ (සහනායෙහි නියෙලද ධ
ර්‍මතා ධර්‍ම බැවින් ආදිසුඛින්ද මැදිබඹ
කල්‍යාණෙයයි කීහු. සඞ්ඝප්‍රසාදාවහ
යා, නාහොනුවිසින් අනුගම්‍ය ගුණය
න් පළිපැදෙන්නේ නියෙලද සඞ්ඝ සුත්‍රන්
පත්‍යක්ෂයෙහ්; පරිසොසාන කල්‍යාණෙ,
ඒ ප්‍රතිපත්තියෙහි ශාසනාඵලයෙහි සුප්‍රතිෂ්ඨි
න වන බැවින් පරිසොසාන කල්‍යාණ
වේ; තං සුභං, ඒ ශාසනධර්‍මය අසා;
තථත්ථාය පටිපජ්ජන්ති, යම් බවක්
පිණිස ධර්‍ම දෙසනලදද ඒ බව පිණි
ස (බොධිය පිණිස පත්‍රිපන්නහු විසින්
ය යන අර්ථයි) අධිසෙතබ්බාය, පැමි
ණිය යුතුවූ; අභිසඤ්ඤාබොධියා, අභි
සඤ්ඤාබොධින් හෝ ආදිකල්‍යාණෙවේ
(බොධිපක්ඛියානි අභිසඤ්ඤාබොධිය ප්‍රත්‍යය
සා බොධිය ශ්‍රාවක බොධියහි නිර්ධිවේ
මෙයින් පිටත් අනාථෝ නිම්‍මාණාධිගම
යක් නැති බැවින් එහි සිටුවූ කුණෙන්
අනුබැවිහුදු සෙසු බොධිත්‍රයට මූල බැ
වින්හුදු අභිසඤ්ඤාබොධිය ආදිකල්‍යාණයි
කීහු) පදේවතාබොධියා, ප්‍රත්‍යෙකබොධි
යෙන්; මජ්ඣිමකල්‍යාණෙ, ගුණ
හෙයින් මැදිබැවින් මැදිකල්‍යාණ
වේ; සාවක බොධියා පරියොසාන කල්‍යා
ණෙ, ඒ බොධි දෙකට නිහ බැවි
නුදු ශාසන ධර්‍මශ්‍රවණ බොධිය අව
සන්නොව ඇති බැවිනුදු ශ්‍රාවක බොධි
න් පරියොසාන කල්‍යාණෙවේ) එස,
මේ ශාසන ධර්‍මය මෙහෙම්; සුත්‍යන්ත
පෙය්‍යා, විමුක්තායතනා ගීතියෙහි සිටි
යනු විසින් අසඤ්ඤලබ්ධුයේ; නීවරණ
විතතාමෙහනාදතා, තදඞ්ග වශයෙන් නි
වරණයන් දුරුනාණ බැවින්; සව
ණන්පි, ශ්‍රවණයදහුදු; කල්‍යාණෙව
ව ආදහන්නි, කල්‍යාණයක්ම ඵලවා
නුහි (“යඤ්චං භික්ඛවෙ සමයෙ අරිය
සාවකා ඔනිත සොතා ධම්මං සුණා
නි පඤ්චයිස ධිවරණානි තසමිං සම
යෙ පහීනානි” යනු පෙළි) පතිපත්ති ද්‍ව
ය වෙයි, පිළිපදනා ලබනුයේ; සංඝ ප්‍රිය
සංවාසතා ප්‍රසාදවිශාලතා, ශ්‍රද්ධා බැවින්
ශ්‍රවණයන් විදර්ශනාවෙන් සුව ලැ
බෙන නිසයින්; පවිපාකතිය, ප්‍රතිඵල
නුදු පෙළෙහි “සොවිඤ්ඤවිච භාගෙසු
විඤ්ඤවිච අනුසඤ්ඤී ධම්මේන සඞ්ඝාත්
නා සඞ්ඝං. විඤ්ඤවිච් පිනිසුවා” ය

නාදි ගමප සුව ඵළවේනි පදණ්)

"යතෝ යතෝ සම්මසති
ඛන්ධානං උදයබ්බයං
ලභතී පීතිපාමොජ්ජං
අමතං තං විජානතං"

යනුයි—"අමාහුසීරනි මහානි සම්මා ධම්මං විපස්සතෝ" යනුද විදර්ශණාසුව ඵළවේකි පදණි) යථාපටිපන්නෝහා, යම්සේ ශෝතාවිදර්ශණාසුව ඵළවාද එ සේ පිළිපදනාලද ශාසනධර්මය) තෙ මහාත් යම්සේ ශාස්තෘහු විසින් අනුශි ෂ්ටද එසේ පිළිපදනාලද්දේ; පටිපන්නි එලනිශිතෙ, ප්‍රතිපත්ති ඵලය නිෂ්ඨි න කල්හි; නාදිභාවා වහනාතෙ, ඝන ඝේඛාභපසෝ වශයෙන් ඉෂ්ටාදියෙහි භාදිභාවය (ලෝභධර්ම හා අනුලෝම බව) ඵළවන හෙයින්; පටිපත්ති ඵලෙ නපි, ප්‍රතිපත්ති ඵලයෙනුදු; කල්‍යාණං ආවහන්ති, කල්‍යාණයක්ම ඵළවාහු හි; පරිභාසාභා කල්‍යාණෙ, පර්‍යවසාන කල්‍යාණමේව; එවං, මෙසේ; ආදි මැඛාපරියොසාභා කල්‍යාණතා, ආදි මධ්‍ය පර්‍යවසාන කල්‍යාණ හෙයින් සවයක්ඛාතෙ, සවඛාතත නම්මෙව.

(හා *)

ඒව අනතුරුව ධර්මානුසාරී භාවනා වෙනි විස්තාරකථාවන්හේය එහි පද ඒව භාවාථී ආදිවශයන් දක්වනුලැබේ මහ් කෙසේදයත්? ධර්මානුසාරී භාව නාව වඩනුකැමතිවූ සවවකයා නයට ගියාවූ පුවත්නි මහාසෙන් අරමුණෙන් ඵළක්වා සාමීසථාරසෙනිම නාමකලාප සිතැතතාවූ මය ගාවවරයා විසිහුදු හා ගත්වත්හු විසින් ධර්ම මහාසොට ප්‍ර කාශකරණලද්දේයයි පළමුකොට මෙ මෙනනි කවයුතු මෙ ධර්මානුසාරී භාව නාවෙහි වනාහි බුදානුසාරී මෙන් අවල ප්‍රසාදයෙන් සෘත්වාගත ශෝගාවචරයාගේ කුමක්හෙයින් මහාකි යනලදදයත්? මෙ සවඥානුසාරීහු පිළි වෙළින් ආයෂ්ශ්‍රාවකයන්ගේ විශයය න්ද දෙශනාවම නැකුමේ මහාවිදය න්? ඒ සැබෑවය එහෙතුදුවුවත් පිරිසිදු සීලාදිගුණයෝයුත් ඩිළුවන් ප්‍රහුදුන් වද මේ විඥානුසාරීහු හිඹිවෙන්හ දක් වනපිණිස අවිල ප්‍රසාදයෙන් සමන්වා ගත යෝගාවචරයාම ඉහාහසහාලද්දේ ය ආයෂ්ශ්‍රාවකයන්ගේ වනාහි සුවසේ භාවනාව ඵඩවනු මහත්සින්දු මපළෙන් ආ බැවින්දු බුඩානුසාරීන් නිදැල්ලි නයෙහි ආ යෂ්ශ්‍රාවකයන්ගේ වශයෙන් දක්වනා ලදුයදත්‍යනුසාරී ධර්මයහාවේ පෙදිත් නාව ලෝකොත්තර ධර්මයෙහා පැමිණීම්නි ධර්ම යද ගහනාලද්දේය මසත්‍ය සාරදෘපටිහා දි මපදින් නවලෝකොත්තර ධර්මය ගහනාලද්දේයි එහි පයතිපන්නි ධර්මය වශයෙන් ආදිමධ්‍යපර්‍යවසානයන හි තුන්හි කල්‍යාණ හෙයිනුදු අතීව්‍යඤ්ජ නා සනියා නෙසිනුදු සම්භාර පරිපූර්ණවූ පරිශුඩිවූ ශාසන බ්‍රහ්මචර්‍යය හා මිනී බ්‍රහ්මචර්‍යයද ප්‍රත්‍ය ශෙෂ කරණ හෙයිනුදු සඩඝානුස්සති භාවනාව ඵඩවනු කැමතිවූ කුලපුත්‍රයා දහමනුවණැති නිවීණයෙන් අනුගැසුවූ ප්‍ර තිපත්ති වශයෙනුදු නිවීණධර්මය ශාස්ත්‍ර න අවතප්‍රතිෂ්ඨා සවභාව ඵශයෙන් ප්‍ර භාශනකරණලද හෙයින් නවලෝකොත්තර ධර්මය සඩඝානුස්සතිභාවනාවෙන් ගෙන යි නවද නැත්තේ ලෝකොත්තරධර්මය යෙහි නුවූ විසින් ලබනලදද අන් මෙහුවක් නැතිව ඔහු විසින්ම ප්‍රත්‍යක්ෂ කුරා

යන් දන්නයුතු වැටින් සාරිපුත්‍රාදීන
තාම වත්ථාන්ථිපාතාදීන්ගේ ලාභත්ත
රුන් නැසීමෙනුයි මහලුන් පළමු
සප්තාහාදී ප්‍රභේදයන්ගේ පොත්ශාස්ත්‍රය
තමාගේ පැවැත්මට අනාතුරුවම
ආතානන්තරික සංඛ්‍යාවෙන් එල
දෙන බොහෝ අනාලින්නාම විද්‍යාධාර
බැවින් හා සුපරිශුද්ධබැවිනුදු වත්ථ
ධිපත්‍යය බලවත් මහඝෝෂවන් එනි පසස
ඒකි වූ සුදුසු ගෘහීන් එනි පසින්නාම
ප්‍රත්‍යයන්ගේ උපදවන බොහෝ සඛධන
ලොකොත්තර නවවිධලෝකුත්තර
ධර්ම භාවනාවශයෙන් තමා සිතළල
වීවට සුදුසු නොසැහුදු ප්‍රත්‍යයෙන් හුදෙක
දන බොහෝ අරංවෙපලොකොත්තර
නවවිධ නිර්වාණධර්මයට තමාසිත්ඵල
ඔවට ප්‍රාප්තවීමෙහිදුදු මහවන් ප්‍රත්‍යක්ෂ
කිරීම වශයෙන් ඇලීවට සුදුසු කොසි
හුදු වේ ථූපාරාම ලොකොත්තර ධර්ම
යෙ ඔපපාතිකත්වම උද්ඝටිත ඥදි සියලු
පණිතයන් විසින් මානීය වසභාලද්
දේය එලය ලබනාලද්දේය නිර්වාණය
ප්‍රත්‍යක්ෂකාරණාලද්දේයයි. මෙසේ සම
තමා බොහෝ දුන්නයුතුකමින් විඥ
වෙදනාවත්වාම වත්වෙන්නි. ධර්මානුසාරී
ත්වාදීන මහණවිසින් මෙසේ
පාලි ධර්මයාගේ හා තව ග්‍රන්ථ ලොකොත්
තර ධර්මයාගේද ගුණ සිතිනවයුත්
තානුයි. යහපතැ. අපොයනා මේ පදයන්
ත්‍රිපිටක සාද්ධර්මය තවාලොකොත්තර
ධර්මය යහ මදුවැදුරුම් ධර්මකෝෂ
සඞ්ග්‍රහකරණ ලද්දේය මැසු සියලු
පදයන් ලොකොත්තර ධර්මයම නිශ්
පයීන්න වශයෙන් සඞ්ග්‍රහකරණලද්
දේය පයීන්නවශයෙන් වහාති සාරදා
ථූපාදී අර්ථයෝ පයීන්ති ධර්මයනිදු
යන්හ වශයෙන්වැටී. මේතෙමේද්දයන් ?
පයන්ත්‍රිනධර්මය අනුලාභවූ ආගම අව
තාරකරණලද්දාවූ සතිපට්ඨාන ඇත්
තාහු විසින් ආදි කල්‍යාණකාදී විශෙෂ
ණෙන් නාම වසින්ම දුන්නයුතු කොට්
න් සාරිපුත්‍රාදීන නාම ඒ එසේවැනි
පාලිධර්මය ආචාර්යකී මෙවනාස කැර
මොලොබෙන බැවින්ද ලොකොත්තර
ධර්මය තදාගතගෙමැති සත්‍යාණ දිව්‍ය
සෙවිනය හැර මොලොබවා මෙසිගේද
සාරිපුත්‍රාදීන්ගේ මේ දෙවැදුරුවී ධර්
මයෙහි සැපවත්වන්නි පාලිධර්මය
අනාලින සඞ්ඛ්‍යානවූ නිර්වාණාධිගමයට
උපායවන බැවින් අනාලින නම් විද්‍ය
ධාරා කොටිහුදු අතිශයින් පරිශුද්ධබැවි
හුදු එනි පසසවිධියට සුදුසුකමින් එනි
පසසනය එමහසින්ම සසර තෘතරගෙ
වහා හැරදානවුන් විසින් තමන්ගේ
යන්හු ඒ ධර්මධරයා එලවිමවද ඒ ධර්
මධර එලවිමවද සුදුසුකොසින්
ඔපපාතිකභාවවිමුක්තායතන ඝිෂ්ටියෙහි
සිට පුරුද්දෙන් මහාබොධිය අධිගමය
දයද ධර්මවෙදයද ලබන්නවුන් විසින්
නමා නිර්මිතබොධි දානයුතුකමින්
ප්‍රත්‍යන්ත්ම වෙදිතව්‍යවෙයි. මෙසේ
සාසනාවතීර්ණාදි පදයෙහි පයන්ත්‍රිනි ධර්
මයද ඛනා මෙමපනි නවයුත්තේයි ඒ
දෙවැදෑරුම් ධර්මයන් අතුරෙන් පළමු
බොට පයන්ත්‍රිනි ධර්මය ආදි මධ්‍යපයන්
වහාන යනා තුන්තැන ඔබාබ එකු අ
ඡීසනිත්වූ ව්‍යඤ්ජනසහිතවූ සවිඤාර
පරිපුණ්ණවූ පිරිසිදු බඹසවයන්ට ප්‍රකාශ
කරණ බැවින්ද සඛ්‍යාතඛ්‍යානහේතු වන්
නේයි. ඒ එසේවැනි භාග්‍යවතුන්වහ
න්සේ යම් එකම ගාථාවකුදු දෙසනා
කරන්නේවීනම් ඒ ගාථාව ශාසන ධර්
මයාගේ හෘත්පතින් මතා බැඳින් පථම
පාදයෙන්ආදිකල්‍යාණතාදියද දෙවන
තුන්වන පාදයෙන් මධ්‍යකල්‍යාණ
තාවාදී සතරවහපෙදින් පයන්ත්‍රිතා
කල්‍යාණ තාවයද ප්‍රකාශකළාකම්
වන්නේයි-තවද සූත්‍රාවයවයෙහි ඉපද
ඛ්‍යාගෙන් විහාග කැතතාවූ එනයතු
සඞ්ගීතික සූත්‍රයන්ගේ නාලෙදසහ
පිරිස්ආදිය දුන්වීම ලක්ෂණතාවිඇති
නිදානයන් ආදී කල්‍යාණයද ඇත
මවෙවාවහගෙවා" යනාදිනිගමනයෙන්
පරිපූර්ණතාකල්‍යාණයද මෙස්මෙසින්
මධ්‍යකල්‍යාණයද පාතාතුසඩ්ගීතියෙහි
යෙහි පළමුවන අනුසන්ධියෙන් ආදිය

ලාභයද අසාමා අනුත්තරාසියෙන් පරිසයාභා සාලාභයද සෙසඅයන් විසිනෙලුවාභයද ප්‍රකාශ කළාහෙයි වේදනා ස්කන්ධ පිටිනවියෙහා පිටිනා දෙන්නි සියලු නීදු නෙසයන් යුක්ත බැවින්ද අවසිටින්පත් සී සකිය බැවින්ද ආදිකල්‍යාණවේයි විසෙය ප්‍රභයන්ට සුදුසු පරිද්දෙන් ඒ ඒ ශික්ෂා පද පණවනලද නෙසින්ද විසෙය ප්‍රභයන්ගේ අධිභාශයන්ට සුදුසුපරිද්දෙන් ඒ ඒ ධර්මය දෙසනා සඳහෙයිනුදු දෙසනාකරණලද සිත්‍යාදී අර්ථයන්ගේ ආපරිභාවයෙන්ද "ඉස යාඨාපි තිකබෙව තංකිස්සසාතු" යනා දින් ඒ ඒ තන්හි නන්නාලද නෙසු උදහරණයෙන් යුක්තනෙසිහුදු විසිය කල්‍යාණයද වන්නේයි මෙත්‍රාත්‍රැජනය න්ව ශුද්ධාසුතිලාභය උපදවනාන්නම්හා යෙන සුකාභාසයින් පයතිවසානත ලනණ වන්නේයි, සුත්‍රාත්‍රාධර්මවිනය සඩ්ගාන පිටිසතුයම් සියලු පවිසෙනාකි පිරිසය කුසල් ඉපදවීම සඩ්කියවිතනාය පිරිසිදුකිරීමයන ඒ සියලු බුදුවරයන්ගේ අනුශාසනාසඩ්ඛ්‍යාත ශාස්තෘ ශාසනය ප්‍රභාශකරණෙසින් සියලු පයතිවැති ධර්මයතෙමේ අර්ථවූ යිලු යෙන් ආදිකල්‍යාණය වන්නේය මෙවැ විදසිනාභාගීවූ යන ශාසනා සම්ප තතියට මධ්‍යෙසයයි කී බැවින් ඒ සෙසා දිසයන් මධ්‍යකල්‍යාණය වන්නේය නි ර්‍වාණලාභියාව කුත් ඔවිමගනි නවසුතා ස්නැයි බැවින් ඒ නිර්‍වාණෙසයන් පයසි වසානකල්‍යාණයවන්නේය නෙතෙනා න් සිලඤ්ඤාසියන් ආදිකල්‍යාණයද වි දසිනාභාගීයන් මධ්‍යකල්‍යාණයද ඵ ලනිර්‍වාණ ඳකින් පරිසෙසාසානකල්‍යා ණයදවන්නේයි. මෙසේවනාහි ඵලප්‍රහ ණයන් සසාපාදිශෙෂ නිර්‍වාණය හා නිර්‍වාණ ප්‍රහණයන් අනුපාදිශෙෂ නි ර්‍වාණයද කිවහුවෙන්වැයි ඒ ඵලනිර්‍වා ණ ධාතූන් ධර්මධාතූන් සඤ්ඤාත යැයි මෙළවර බැවින් ඵලනිර්‍වාණයද සෙ පරිසෙසාසානකල්‍යාණයැයි කීයයි දතයුත්තා වාදය හාණවපුත්තත්තෙර

යනාපත්තෙහා පවාසුවිසුද්ධි නිමන්ත්‍රණ සුවිසුද්ධියන් ආදි සකලාණ වත්තෙය යනිය සඳහා ප්‍රකාරයෙන් ස් හානෙසසත්තාභාවෙසේ නුවණින් බැලීන් ද දිනලාණවත්තෙයි මෙලෙස ප්‍රභාණියද සුවසිටිසුවදුද ඵලප්‍ර තෙය යනා සිත්සුවවිසිසෙසා වර්ධ සකලාණවත්තෙය සඤ්ඤාත්තය නා සඤ්ඤාවෙසන්නෙස් විසින් නසුණාසනා සරණලද සුවිසෙයන් පිරිපුදනාසේසු සි යනා සඤ්ඤාසුත්‍රාත්‍රාපත්තිවෙසේ පවිසෙ සාසනලාභාණවත්තෙයි. ඒ ඝාසා සිතිවියාසා සෙසක සඳිසෙසිය වලිය පිරිපුන්නාසු වසින් ලැබි සුසුදුසෙසින් සියලු කුණෙසයන් ප්‍රහාපත්තෙසින්ද තෙසසිසෙසිනාම්වූ සුවිසෙය නිසයන් ආදිකල්‍යාණද ප්‍රභාසෙය නෙසිසෙය වවිසකලාණද ඒ සොසිවියැයි සිතුදු සියලු ශාසන සිසයන් සෙල වර බැවිසුදු ශ්‍රවණ කෙසිසෙයන් පවි සෙයසාසනකල්‍යාණද වන්නේයි. මේ ශාසන සිසය විදුසනා සිසිසෙයි පිහිටා අසසුලබන්නාවූ සුද්ධලෙයාගේ නදසින ප්‍රභාණෙසයන්පැහැදුන්නේ ද යන් දුරැසෙණ බැවින් සිසය ඇසුප විණස්හුදු කල්‍යාණයන්ද ඵලදෙයා බැවින් ආදිකල්‍යාණවන්නේය එබඳු ණලදුසේක්හැ පැවැත්නී යම් යම් පරිද් දෙසන් යම් නිසසුවදසකට සාසනයාගේ වශයන්සේ නෙතා ආයසිශ්‍රාවිකාදියෙහා නෙතා එස්තරා ගරුසුති නවූ සවිසෙසෙයන් නෙතා දුසම්දෙසන්වෙන්වැයි ඒ ඒ පරිද් දෙන් ආදිනෙදයද විසිසෙදයද ප්‍රකාශ වන්නේය පවිදු වසනෙණි යම් සෙසයක දුසම්සෙසවෙනි රාජාලද සත්ත්වයා සසිලු වසාසෙසෙන් ධර්මශ්‍රවණය සෙසෙවිදු ඒසෙසයනි ඒ ආයසිශ්‍රාවියා යෙන් පැහැදී නිවරණයෝ ප්‍රහීණවන්නාහු, ඒ ගාය නධර්මය පිදුපදගුලබන්නාහු යම්සේ දු සීනා සෙත්වෙනා සෙවිරාගසසුයලදන් වන්හුයි ප්‍රාතිපත්තියෙහුදු සාලාභ ණන්ය ඵලදෙයාසෙසින් සියසාලාභ ණයද වන්සේයි. සදුරණ ලදුසේක්හි

ධ්‍යාන වඩන යොගාවචර මහණ වැනැ කාමතෙලඝකාමයෙන්හා සිය ලු අකුශලධම්මයෙන් වෙන්ව චිතක්කි චාර සහිතවූ විවෙකයෙන් උපන් ප්‍රීති සුවඇත්තාවූ ප්‍රථමධ්‍යානයට සමවැද වාසයකරන්නේය. තවද යම්සේ පරිදෙකින් පඤ්චස්කන්ධයන්ගේ උත්පත්තිවිනාශදෙක සම්මසනය කරන්නේවිනම් ඒ යොගාවචර මහණ අමෘත ප්‍රීති ප්‍රමොද්‍යයලබන්නේ වෙයි මනාසොට සියලු ධම්මයන් විදර්ශනා කරන්නාහට අමානුසිකවූ ඇල්ම උපදනේයි–යම්සේ ශමථ විදර්ශනා සුමඵලවාද නොහොත් ශාසනඥත්වයින් සම්පරිඥකින් අනුශාසනාකරණලදද එසේ සිළිපදනාලද ශාසනධම්මය ප්‍රතිපත්තිඵලය නිඛොකළ කල්හි ඔඩ්ඩෙහාපෙක්ඛාවගයෙන් ඉධාදිසෙති නාදිභාවය හා අඤ්ඤලොකධම්මයෙති අනුලොමභාවයද ඵළවන හෙයින් ප්‍රතිපත්තිඵලයෙහුදු කල්‍යාණයක්මඵළවානුයි පයිවසාන කල්‍යාණ දවන්නේයි. මෙසේ ආදිමධ්‍ය පර්යවසාන යන තුන්තැන මනාබැවින් ශාසන ධම්මය සවාක්ඛාතනමි වන්නේයයි දත යුතු.

—ooo—

(සා §)

යං පනෙස භගවා ධම්මං දෙසෙන්තො සාසනබ්‍රහ්මචරියං මනාඛ්‍රහ්මචරියඤ්ච පකාසෙති නානානයෙහි දිපෙති තං යථානුරූපං අත්ථසම්පත්තියා සාත්ථං ව්‍යඤ්ජනසම්පත්තියා සව්‍යඤ්ජනං සඛිකාසන පහාසන සමාදපන සම්පහංසන උත්තානි කරණ පකාසනානිඅත්ථපද සමාසොභනතො සාත්ථං අත්තරපද ව්‍යඤ්ජනාකාර නිරුත්ති නිදේශ සම්පත්තියා සව්‍යඤ්ජනං අත්ථගම්භීරකාපරිවෙධ ගම්භීරඤාණි සාත්ථං ධම්මගම්භීරතාදෙසනාගම්භීරතාහි සව්‍යඤ්ජනං අත්ථපටිභානපටිසම්භිදා විසයතො සාත්ථං ධම්මනිරුත්ති පටිසම්භිදා විසයතො සව්‍යඤ්ජනං පරිපුණ්ණවෙදනියතො පරික්ඛකජනපසාදකත්තා සාත්ථං සාධෙය්‍යතො ලොකියජනපසාදකත්තා සව්‍යඤ්ජනං ගම්භීරාධිප්පායතො සාත්ථං උත්තානපදතො සව්‍යඤ්ජනං–උපනෙතබ්බස්ස අභාවතො සකලපරිපුණ්ණභාවෙන කෙවලපරිපුණ්ණං අපනෙතබ්බස්ස අභාවතො නිද්දොසභාවතො පරිසුද්ධං–අපිච පටිපත්තියා අධිගමව්‍යත්තිතො සාත්ථං පරියත්තියා ආගමව්‍යත්තිතො සව්‍යඤ්ජනං සීලාදි පඤ්චධම්මක්ඛන්ධ යුත්තතො කෙවලපරිපුණ්ණං නිරූපක්ලෙසතො නිත්තරණත්ථාය පවත්තිතො ලොකාමිසනිරපෙක්ඛතොව පරිසුද්ධන්ති එවං සාත්ථසව්‍යඤ්ජනකෙවලපරිපුණ්ණ පරිසුද්ධ බ්‍රහ්මචරිය පකාසනතත්තා සවාක්ඛාතො අත්ථවිපල්ලාසාභාවතොවා සුරිඳු අත්ථතොති සවාක්ඛාතො යථාහි අඤ්ඤතිත්ථියානං ධම්මස්ස අත්ථො විපල්ලාසං ආපජ්ජති අනාරාධිකා නිවුත්තධම්මානං අන්තරායිකත්තා භාවතො නියාණිකාතිව වුත්තධම්මානං නියාණිකත්තාභාවතො නෙන නෙදුරක්ඛාතධම්මායෙව හොන්ති නතථා භගවතො ධම්මස්ස අත්ථො විපල්ලාසං ආපජ්ජති ඉමෙ ධම්මා අන්තරායිකා ඉමෙ නියාණිකාති එවං වුත්තධම්මානං තථා භාවනතියභාවතොති එවං තාව පරියත්ති ධම්මොඅවාක්ඛාතො–ලොකුත්තරධම්මෝ පන නිබ්බානානුරූපාය පටිපත්තියා පටිපදානුරූපස්ස ච නිබ්බානස්ස අත්ථතාහා සවාත්වා මෙහා යථාහ සුපඤ්ඤත්තා බොපන නෙහානගමනා සාධ්‍යානං නිබ්බාණ්ණ මිනිපටිපදා සංසඤ්ඤිනිත්තාණ්ඩ වීදුරුවෙසසවාරි නාම ගඤ්ඤාදයා සමණ්ඩ නොත සංසෙතුති සමෙන් එවමෙව සුප

ඤාදඨාණෙඛා නෙතා භගවතා සාවකා නං නිබ්බාණගාමිනී පටිපදා සංසන්දති නිබ්බාණඤ්ච පටිපදාවාති අරියමග්ගා ලෙත්ථ අත්තභයං අනුපගම්ම මජ්ඣිමා පටිපදාතුනොව මජ්ඣිමා පටිපදාති අත්ථානත්තා සඛාක්ඛාතෝ සාමඤ්ඤ ඵලානි පටිපස්සඛකිලෙසානෙව පටිපස්සඛකිලෙසාතීති අක්ඛාතත්තා සඛාක්ඛාතානි නිබ්බාණං සච්ඡිකතාමත තාණලෙණාදිසභාවමෙව සච්ඡිකතාදි සභාවවසෙන අක්ඛාතත්තා සඛාක්ඛාතන්ති එවං ලොකුත්තරධම්මොපි සඛාක්ඛාතෝ —

(ස §)

එ ස භ ග වා, මේ භ ග ව ත් නෙමේ; ධම්මං දෙසෙතීතා, ත්‍රිවිධ කල්‍යාණධර්මය දෙසන්නේ; සං සාසන ඛ්‍රහ්මචරියං, සම්මාසාසනඛ්‍රහ්මචරියන්ති සෙක්ඛ; මග්ගඛ්‍රහ්මචරියඤ්ච, යම් මාර්ඛ්‍රහ්ම චර්‍යාවෙන්ද; පකාසෙති, පහළකෙරේද; නානානයෙහි දීපෙති, නානානයින් හඟවාද (නංසිසෙයාදුහු-එනි විසෙෂයෙන් තුන්ශික්ෂාවන්හා සියලු තන්ත්‍රධර්මය සාසන ඛ්‍රහ්මචරියාගම්වේ-සියලු ශික්ෂා වන්නේ සාරවූ ශික්ෂාත්‍රයසඛ්ගහිතවූ ආර්‍ය්‍යමාර්ග මාර්ඛ්‍රහ්මචර්‍යාගම්වේ)තං, ඒ දෙවැදෑරුම්වූ ඛ්‍රහ්මචර්‍යය; සථානුරූපං, සුදුසුපරිද්දෙන් (ඛ්‍රහ්මචරියචර්‍යට සෙදෙන සෙදෙන පරිද්දෙන්යන අර්ථයි) අත්ථසඵප්පත්තියාසාත්ථං, ශික්ෂාත්‍රයය ඛ්‍රහ්මචර්‍ය අර්ථසඵප්තිය සාර්ථකවේ (සඵලවන්නාවූ අර්ථ ඇතිබැවින් සාර්ථකවේ යනඅර්ථයි-මෙහි සහ ශබ්දය සම්පත්තාර්ථයයි වෙදි නවැයි- මාර්ඛ්‍රහ්මචරියාද අර්ථසම්පත්තිය සාර්ථකවේ) ව්‍යඤ්ජනසම්පත්තිය සා සම්‍යඤ්ජනං "නිදසුනා සිත්‍රා සත්ත ලොවතන්තිධම්මා සාසන ඛ්‍රහ්මචරියං.. සීකිබැවින් තන්ත්‍රධර්ම සඞඛ්‍යාතශාසන ඛ්‍රහ්මචර්‍යය අර්ථසම්පත්තියෙන්හා ඒ ඤ්ඤනසම්පත්තියෙන් සම්පන්නාවූ අක්ෂ ව්‍යඤ්ජනඇති බැවින් සාර්ථ සව්‍යඤ්ජන නම්වේ ශික්ෂාත්‍රයසඞඛ්‍යාත සාසන ඛ්‍ර හ්මචරියයහා මාර්ඛ්‍රහ්මචරියය අර්ථසම්ප නතීන් සාර්ථනම්වෙයි තන්ත්‍රධර්ම සඞඛ්‍යා ත ශාසන ඛ්‍රහ්මචර්‍යය අර්ථව්‍යඤ්ජන ස ම්පත්තීන් සාර්ථද සව්‍යඤ්ජනනම්වේ ස හු මෙහි නාන්පදයතීරුයි-සම්හරු "සා ත්ථං සව්‍යඤ්ජනං., සහුයෙති "වචනය නාවං සාත්ථං අත්ථයනාවං සම්‍යඤ්ජනං.. යි විභාගකොට කියත්-වචනඝඨනාව ස අර්ථඝඨනාවයයි විනාක්නවූ පයතීරුත් ධර්මයක්නැතිබැවින් ඔවුන් කියහු නො මැනවි-ශබ්දාර්ථයෝ වනාහි අඛ්‍රහාසව් රූපඇත්නවුන්මෙන් විනියොගයට යෙන්-එසෙයින් ලෞකික ශබ්දාර්ථයන්ගේ මිශ්‍රධර්මප්‍රතිඝූකරෙන්-එසෙයින්මයිත.

"අනාදිනිධනං ඛ්‍රහ්ම
ශබ්දතත්ත්වම් යදක්ෂරම්
විවර්තතෙඅර්ථභාවෙන,
ප්‍රක්‍රියා ජගතොයතං..යි

හෙදස ඇතිකල්හිදු "සව්‍යඤ්ජනං., සහ මෙහි "සප්‍රපඤ්චාදාගමතා..සහුයෙනිමෙ න් ඉදින් තුල්‍යයොගය අභිමතවිනම්- "අත්ථපටිසරණා නිත්‍ය වේ හෙට මා ව්‍යඤ්ජනපටිසරණා., යි අර්ථප්‍රධානපදය ඛාධිතවේ-ඉදින් "සබ්බලාමතෝ සපඤ්ඛ ඩෝ., සහුවතිමෙන් විද්‍යමානතා මාත්‍ර ය අභිමතවිනම් ව්‍යඤ්ජනසම්පත්තිය අ ඟතීනවේ-එසෙයින් අට්ඨකථාවෙහි කී නියෙන් අර්ථගතයුතුයි-"සාත්ථං සව්‍ය ඤ්ඤනං,සහුයෙති තෙතන්තිනයෙහුදුඅර්ථ ය දක්වනුරිණිස "සංකාසනං—පෙ—ස ව්‍යඤ්ජනං,,යි කිහිනු-නෙත්ත්‍රප්‍රකරණ යෙ හි ව්‍යඤ්ජනාර්ථග්‍රහණවෙයි අක්ෂරපදය

නාදීන් ව්‍යඤ්ජන පදයන් පළමුකොට උද්දෙසකළහ මිහිටනාහී "සාසවංසවිඤ්ඤාණං,, යි ආබැවින් අර්ථපදයන්ම පළමුකොට දක්වනපිණිස "සංකාසනං පකාසනං,, යනාදිකිහු " ඝටිඛෙපනෝ කාසනං දීපනා සංකාසනං මඤ්ඤමානෝ භික්ඛු බබෝ මාරස්ස මඤ්ඤමානෝ මුත්තෝ පාපිමතෝ,, යනුයෙන් සඞ්ඛෙපයෙන් අර්ථයගැහැරීම සංකාසනනාම-එහි භික්ෂුහුවිසිනුදු එසේ සඞ්ඛෙපයෙන්කියනඅර්ථය ප්‍රතිවෙධකරණ ලදි එහෙයින් "අඤ්ඤාතං භගවා අඤ්ඤාතං සුගතා,, හිකිහු- පඨමං කාසනං පකාසනං- ප්‍රයන උපසර්ග "පඤ්ඤපෙති පඤපෙති,, යනාදියෙහි මෙන් ආදිකම්යෙහි ලැබෙන බැවින් ප්‍රථම කොට දීපනය පකාසනනාම්වේ-මේදෙපදයඋද්දෙසබැවින් නික්ඛිත්තය පිණිස කියනලදි-නිද්දෙසාර්ථය පුද්ගලවනාහි සඞ්ඛෙපයෙහුදු පළමුකොටකිඅර්ථය පිළිපදි සඞ්ඛෙපයෙන් කියනලදුහුගේ විසතරවචනයද එත්වටෙහ කිවහුගේ පුනර්වචනයද විවරණ විභජනයෝ නම්මෙන්-ඉමමනිඝ ටිකාවෙහි "සංඛිත්තස්ස විත්ථාරවචනං සකිං වුත්තස්ස පුන වචන භූත විවරණ විභජනානි යථාකුසලාධම්මා'ති සංඛෙපතෝ සකිං යෙවම වුත්තස්ස අත්ථසස කතමෙ ධම්මා කුසලා යස්මිං සමයෙ කාමාවචරං කුසලං චිත්තඋත්පාදි ආදිනා විත්ථාරතෝ විවරණවසෙන විභජනවසෙන පුන වචනං,, යි-සඤ්ඤායෙහි වනාහී මෙසේයිහු "සඞ්ඛිත්තෙනසුත්තස්සවිත්ථාරනිද්දිට්ඨානං විත්ථාරෙනභාසිතස්සත්ථස්ස පුනරුත්තිකාරණානි විවරණානියි-'කුසලා ධම්මා, යි සැකෙවින් තුබුඋද්දෙසයෙහි එත්වරෙක කී කුශලධර්ම්ය 'කතමෙ ධම්මා කුසලා යස්මිංසමයෙ කාමාවචරං කුසලං,,යි නිද්දේශ විසින් විසතරකිරීම විසතර වචනයෙන් කැවෙනකිම විවරණනාම-සංඛිත්තනිද්දිට්ඨස්ස විත්ථාරනිද්දෙසාද විත්ථාරිතස්ස පුනරුත්තිකාරණාද විභජනියි-"තත්ථ යස්මිංසමයෙ,, යයි උදුරණලද කුශලධර්ම්ය "තස්මිං සමයෙ එසෙසා හොති වෙදනා හොති,, යයි විභාගකිරීම විභජනනම් වෙයි කිනු-මෙමමැනවි-මේදෙපදය නී දීඝබැවින් මඛ්‍යමෙන්ද්‍රියයන් පිණිස කියනලදි-විවෘතය විසතරකොට කීම උත්තානීකරණනම-විභක්තයාගේ ප්‍රකාරයෙන් ඤපනය විනයනයයන්ගේ විඤ්ඤාපරිතොසණය ප්‍රඤපනනම්-මෙ මකිඝ ටිකාවෙහි "විවටස්ස විත්ථාරනරාභිධානං විඤ්ඤාණස්ස පකාරෙහි ඤපනං විනෙය්‍යානං විඤ්ඤාපරිතොසනං උත්තානීකරණපඤ්ඤපනානි යථා එසෙසා හොතිති ආදිනා විවට විඤ්ඤාණස්ස අත්ථස්ස කතමො තස්මිංසමයෙ එසෙසාසො තස්මිංසමයෙ එසෙසා ප්‍රඥානා සම්ඵුසනාති ආදිනා උත්තානී කිරියා පඤ්ඤපනා මා,,යි-සඤ්ඤායෙහිවනාහි "විවෘතස්ස විඤ්ඤාණරාභිධානාද් විඤ්ඤාණස්සව දාඤ්ටාන්තාභිධානාදුත්තානීකරොති,,යි-විවරණයෙන් විවරණකරණලද අර්ථය "කතමො තස්මිං සමයෙ එසෙසා හොති යො තස්මිං සමයෙ එසෙසා ප්‍රඥා,,යි මනාකොට විසතරකිරීමද විභජනයෙන් බෙදනලද අර්ථය "සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ගාවී එවමෙව ඛොභං භික්ඛවෙ එසෙසාහාරෝ දස්සෙමා,, යි යනුයේ දාඤ්ටාන්තනිමුදු උත්තානීකරණනම-'භවචිත්තපරිතොසණජනනාත්තද්බුඩිනිඝානාවව ප්‍රඤපය ති,-බණ අසනුමන් සිතතුළුනැන් සද ධර්මදෙශනාවෙන් නොයෙක් ප්‍රකාරයෙන් තුන්පිටුපදවිමුදු අනිඤාණ බුඩින් නොයෙක් ප්‍රකාරයෙන් ඒඤාණ කිරිමුදු ප්‍රඥප්තිනම්-"ධාරණතොසණනිඝානෙඤාඤ,,යි ධරණතුස්මන තියුණු කරණ අර්ථඇති ඤාතුනුසින් මෙතන රැස්මන අර්ථයතා තියුණුකරණ අර්ථයසින් ප්‍රඥප්තියනුවෙයි දහයුතුයි කිනු|අසාධාරණ සාමාන්‍යලක්ෂණනා, සංඛ්‍යාසනාදී ප්‍රකාරාන්තරවචනාර්ථපදයන්ගේ

ගෙයන් සාධිවේ අත්වරපදවසෙනුපනා කාරනිරුත්තිලක්ඛණ සමොක්ඛා-යන මෙනි උච්චාරණවේලාවෙහි අපරිනි ඤ්ඤාත පදයෙහි ච ණිත්ථඅක්ඛරනම්- 'සිංවිස්සසඝසානි.යනු යෙහි සකාරය සෙයින් පදය නොනිමවා සිටි අකුර අක්ඛරනම්-''සාසං හණිතා පොණොභවිකා.. යනු යෙහි 'සා.යනුසෙයින් එක්අකුරක් ඇති පදයෝ අක්ඛරනම් වෙයි කියතම්- ''නාමඤ්ච රූපඤ්ච..යනුසෙයින් බොහෝ අක්ඛරඇතිව විහක්තිය නතවූයේ අවිඤ්ඤපනය කරණ හෙයින් පදනම්වේ-''සඩ්ඛිත්තෙනොක්තං පදනිති තං බ්‍යඤ්ජයතීති ව්‍යඤ්ජනංවාක්‍යං..යි කිබැවින් 'චත්තාරෝ ඉද්ධිපාදා.යන සඩ්ඛෙප පදයෙන් කියනලදඅර්ථය''ඉධනි ක්ඛු ඡන්දසමාධිපධානසඩ්ඛාර සමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති විරිය චිත්ත වීමංසා සමාධිපධාන සඩ්ඛාරසමන්නා ගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති,, පහළකරණ බැවින් වාක්‍යම ව්‍යඤ්ජන නමවේ- වාක්‍යනම් කෙමේ කවරයන්ද?''ආඛ්‍යාතං සාඛ්‍යාත්‍යං සකාරකංචියෙසනං වාක්‍යං.. යි පදකාරකයා කිබැවින් සමොක්ඛ ලක්ඛණ පද සමුදාය වාක්‍යනම්- 'පකාර නො වාක්‍යවිභාගොආකාරෝ,-යිකිබැවින්''නත්ථි නත්තමෝ ජන්තූ යොජන්තූ ජන්තිකතා කත්තුකම්මතා..යනමෙයින් කියනලද වාක්‍යය නොයෙක් ප්‍රකාරයෙන් විභාගකිරීම ආකාරනම්-''ආඛ්‍යා රාතිහිතං නිබ්බචනං නිරුත්ති..යි කිබැවින් එසෙසාවෙදනා,යි ආකාරයෙන් කියන ලද්දු- ''ත්‍රුඛයිංවා එසෙසා වෙදයතීති වෙදනා..යි අර්ථය නොහැරකිම නිරුත්තිනම්-'නිච්චන විසෙසාරොප දෙසාන්නිර්දෙශං,යි කිබැවින්''වෙදියතීති වෙදනා,,යි නිච්චනලදුවා''සුඛාදුක්ඛාඅදුක්ඛමසුඛා සුඛයතීති සුඛා දුක්ඛය තීති දුක්ඛා නෙවදුක්ඛාසුඛා නසුඛායතීති අදුක්ඛමසුඛා,,යි ආචිච්සහරය නිරවශෙෂයෙන් කියනබැවින් නිර්දෙශනම්-''නි සෙසතොපදෙසං නිද්දෙසං..යනු වෙයි 'ඒසඅනියමෝ.මෙසෙකි අක්ඛරාදි ව්‍යඤ්ජනපදයන්ගේ සම්පිණ්ඩනයෙන්සම්පන්නනාසෙන් ව්‍යඤ්ජනනවවේ-මෙනිඅර්ථපද සමාහාරයද ව්‍යඤ්ජන සම්පත්තියද මෙසේසොදනු''අන්වරෙති සංකාසනි පදෙති පකාසෙති ව්‍යඤ්ජනෙති විවරති ආකාරෙති විභජති නිරුත්තිති උත්තානි කරොති නිද්දෙසෙති පඤ්ඤපෙති...යි-මෙහි අභිප්‍රාය කිමියෙන? බුදුහු ඇතම්විභාගප්‍රභාෂාවට ඇතම් දෙශනා වෙත අක්ෂරයෙන් අවිසංඛාසනාසෙකරෙති ඇතැම් දෙශනාවෙත ඇතැම් විභාගප්‍රභාෂාවට නිර්දෙශයෙන් ප්‍රඤ්ඤාත කෙරෙති යනඅභිප්‍රායයි-එසෙම''අන්වරෙති උත්සාවෙත්ථා පදෙති විභාති උත්තානිකරොති ව්‍යඤ්ජනෙති විපාවෙත්ථා ආකාරෙති විභජති විපච්චනීකඤ්ඤානියමාභාවො වෙයය.. එතිලක්ඛාවිභාගාදියෙතිවෙයි විපච්චනාමඛ්‍යයෙනිවෙයි විභාගභාගඅත්ථායෙතිවෙයි-මෙසෙකාලත්‍රයෙහි ත්‍රිධා දෙශිතවූ දෙශනාව විභාගප්‍රභේද තුණිනුත් එළවහුසේ තුවිධවිභාගභාගෙර්-මෙසේද තුවිධකල්‍යාණවූයේ ආදිමධ්‍යඤ්ජනයෙන්පරිපූර්ණබැවින් සාර්ථක සව්‍යඤ්ජනය පරිපූර්ණ පරිශුද්ධයයි වෙදිතවෙයි) අත්ථගම්භීරතා පටිවෙධගම්භීරතාති .අර්ථගම්භීරබවය ප්‍රතිවෙධගම්භීරබවය යනමෙසින්; සාත්ථං. සාධිනමිදමෙනි අර්ථනම් පෙළඅර්ථයි ප්‍රතිවෙධනම් පෙළහා පෙළඅර්ථයාගේ යථාවබොධය වෙයි) ධම්මගම්භීරතා දෙසනාගම්භීරතා ති සම්‍යඤ්ජනං,ධම්මගම්භීර බවය දෙශනා ගම්භීරබවය යන මෙසින් සම්‍යඤ්ජනනම්)මෙනි ධම්මනම් පාලිය දෙශනානම් මෙනිසින් නිශ්චයකළ පෙළදෙයිමයි-යම්හෙයකින් මේ අර්ථාදිනු ගඟාදින්ට මහාසාගරයමෙන් මහවුඩින් දුරට ගාහෙයි.ද නොලැබියසුතු පිනිටඇත්තානුද ගම්භීරනම්වෙත්-නොහොත් අර්ථනම් යහපු

ඵලය-යම්මනම් හෙතුයි-දෙශනානම ප්‍ර
ඥප්තියි-ඉඨාධම්මයෙන් ධම්මාභිලාපයයි
නොහොත් අනුලොම ප්‍රතිලොම සං
ඥෙප විසතාරයනාදින්ගේ විශයෙන්
කථනයයි- ප්‍රතිවෙධනම් අභිසමයයි අ
භිවානුරූප කොට ධම්මයෙහිද ධම්මයට
අනුරූපකොට අත්ථයෙහිද ප්‍රඥප්තියට
අනුරූපකොට ප්‍රඥප්තියෙහිද අවබෝ
ධයයි නොහොත් ඒ ඒ ධම්මයන්ගේ ප්‍ර
තිවෙධකටයුතුවූ ස්වලක්ෂණයඩිබ්‍යාතවූ
අවපරිත ස්වභාවයයි මේ අත්ථාදිහුදු අනු
පවිතවූ කුසල සම්භාර ඇති මහාබුඩින්
වසින් ශශාදින් වසින් මහාසමුද්‍රයමෙන්
දුරවගාහයෙන් නොලැබියයුතු පිහිටඇ
තිවෙත් එහෙයින් ගම්භීරනම්හු-මොවු
න්කෙරෙහි ප්‍රතිවෙධයද අත්ථසන්නිශ්‍රය
හෙයින් අත්ථසම්පත්තිය භගවනබැවින්-
'අත්ථගම්භීරතා පටිවෙධගම්භීරතාහි සා
ස්ථං,සිකිහු-දෙශනාව ධම්මසන්නිශ්‍රය
හෙයින් ව්‍යඤ්ජන සම්පත්තිය භගවන
බැවින් 'ධම්මගම්භීරතා දෙසනාගම්භීර
තාහි සව්‍යඤ්ජනං,සිකිහු)අත්ථපටිභාන
පටිසම්භිදා විසයතෝ සාස්ථං, අත්ථප්‍රතිස
ම්භිදා ප්‍රතිභාන ප්‍රතිසම්භිදා විෂය බැවින්
සාධුනම්වේ; ධම්මනිරුත්ති පටිසම්භිදා
විසයතෝ,ධම්මපටිසම්භිදා නිරුත්තිපටිස
ම්භිදා විෂයහෙයින් සව්‍යඤ්ජනනම්වෙ(මේ
හි අත්ථයෙහි ප්‍රභෙදගත ඥානය අත්ථපටි
සම්භිදානම්- අත්ථධම්ම නිරුත්ති පටිස
ම්භිදාවන් කෙරෙහි ප්‍රභෙදගත ඥානය ප
ටිභාන පටිසම්භිදානම්- මේ පටිභාන ප
ටිසම්භිදාවද අත්ථවිෂයහෙයින්'අත්ථපටිස
ම්භිදාවිසයතෝසාස්ථං,සුහු-අත්ථසම්පත්ති
ය නැතහොත් පටිභානපටිසම්භිදාව
නොවන බැවින් ධම්මනම්පෙළය-නිරු
ත්තිනම්පාළිපදය න්නිඩ්ඩාරණයකොටව
චනයයි-එහි ප්‍රභෙදගත ඥානයෝ ධම්ම
නිරුත්ති ප්‍රතිසංවිත්තම්වෙත්නුයි'ධම්ම
නිරුත්තිපටිසම්භිදාවසයතෝසව්‍යඤ්ජනං,
සිකිහු-ව්‍යඤ්ජන සම්පත්තියත් නැතහොහ
ත් ධම්මනිරුත්ති පටිසම්භිදාවන් නොව
න බැවින්) පණ්ඩිතවෙදනීයතෝ, නුව
නැත්නත් වසින් දතයුතු බැවින්; පරි
ෂකජනප්පසාදකරන්ති,පරිෂකජන
යන්වප්‍රසාදකරනුයි(ඉතියනු හෙතාවිය
යම්හෙයකින් ලෞකික ජනයාගට දුසා
දුවහද එහෙයින් සව්‍යඤ්ජනවේ-ලෞකි
කජනයා ව්‍යඤ්ජනසම්පත්තියෙන්තුෂ්ට
වෙත් මෙහිදු ඵලයෙන් හෙතුනුගේ අනු
මානයවේ-සව්‍යඤ්ජනතාවවනාහි සාධෙ
යබැවින් හෝ නොමෝ ආදිකල්‍යාණතා
බැවින් දතයුතු)ගම්භීරාභිප්‍රායතෝ සා
ස්ථං, ගම්භීරාභිප්‍රායඇතිබැවින් සාර්ථ
සම්පන්නවේ (අත්ථසම්පන්න නොඵල
හොත් ගම්භීරබව නැතිබැවිනි) උත්තා
නපදතෝ සව්‍යඤ්ජනං,සුබෝධශබ්ද ඇ
නි බැවින් ව්‍යඤ්ජනසම්පන්නවේ (පරම්ග
ම්භීරවූ අත්ථය විනෙය නට සුවිඥතාවය
ළඟවන හෙයිනි) උපනෙතබ්බතා අභා
වතෝ, නොකියනලද පරිශුද්ධවූ ඵළවිය
යුතුවූ, බහාලියයුතු අර්ථයන් නැතිබැවි
න්ඝන අර්ථයි) සකල පරිපූර්ණතාවෙ
න, සම්භාගයෙන් පරිපූර්ණබැවින්;
කෙවලපරිපූර්ණං, කෙවල පරිපූර්ණ
නම් වේ; අපනෙතබ්බස්ස අභාවතෝ,
පහකටයුතු සංකෙලශධම්මයකුදු නැති
බැවින්; නිදොසභාවෙන, නිර්දොෂබැවි
න්පරිශුද්ධනම්වේ;අපිඩ අනිකෙකුදුඇත්;
පටිපත්තියා, ශීලවිශුද්ධ්‍යාදී සම්‍යක් ප්‍රති
පත්තියෙන්;අධිගම ව්‍යත්තිතෝ සාස්ථං,
සත්‍ය සම්මුතිවෙධ වශයෙන් අධිගමයා
ගේ ව්‍යක්තබව වනහෙයින් (කපිල ව
නාදින්මෙන් නිරර්ථකනොව අර්ථසම්ප
න්නවියනඅර්ථයි) පරියත්තිසා, පයත්‍ති
ප්‍රතිධම්මයෙහි පරිවයෙන්; ආගමව්‍යත්ත
තෝ සව්‍යඤ්ජනං, දුරාභ්‍යාසාධම්මයෙහි
පරිවයකරණුවනට මෙන්සම්මාභාවතෝ
ව බහුශ්‍රැතයෙන් ව්‍යක්තබව වනහෙයි
න් සව්‍යඤ්ජනවේ(ව්‍යඤ්ජනසම්පත්ත්‍යඳු
නිකල් හි ආගම ව්‍යක්තිය වනබැවින්)
සීලාදි පඤ්ඩිච්චඛන්ධයුතතාතෝ, ශී
ලාදිවූ පඤ්චධම්මස්කන්ධයන් යුක්ත බැ

වින්: සකටලපරිපුණ්ණං, නිරවයවෙන සකලෙන හාත්පසින් පිරුණේයි; නිරුපක්කිලෙසතෝ. දෝසමානාදී උපක්කෙල ශනැතිබැවින්; නිය්‍යානිකත්තාය පවත්තනතෝ. විවට්ටුමායෙන් නිබ්බානාභිමුඛ පවත්නා බැවින්; ලොකාමිසනිරපෙක්ඛතෝ. තණ්හාදාසව්නිස්සය සඞ්ඛාත ලොකාමිෂ යෙහි නිරපෙක්ෂබැවින්: පරිසුද්ධත්තා.පිරිසිදුවූයේ: එවං, මෙසේ: සාසන සම්පත්තිසඞ්ඛාතකෙවල පරිපුණ්ණ පරිසුද්ධ බ්‍රහ්මචරියප්පකාසනතෝ, අත්ථසම්පන්න වූ ව්‍යඤ්ජනසම්පන්නවූ සකලපරිපුණ්ණවූ පරිසුදුවූ බ්‍රහ්මචරියය ප්‍රකාශකරණ බැවින්;සඞ්ඛාතෝ.සඞ්ඛාතවේ)මෙසේ ආදිකල්‍යාණතාදී අප දෙශයෙන් ශාසනාඝතුගේ ප්‍රථමවෛශාරද්‍යවය වශයෙන් ධර්ම්මයාගේ සඞ්ඛාතභාව විභාවනා කොට පස්සිම්මවෛශාරද්‍යවය වශයෙනු දැසඞ්ඛාතභවදස්වනුපිණිස"අත්ථවිප ලුලාසාභාවතෝ සුඤ්ඤකභාතෝති සඞ්ඛා තෝ.කියා එමඅර්ථයවදන්නේරෙකවා රයෙන් විභාවනාකරණුයේ"යථාති,,ය යනාදිකි. අත්ථවිපලුලාසාභාවතෝ, අර්ථවිපර්‍යාශයන්නැතිබැවින්: සුඤ්ඤකභා තෝති, මනාකොට කියනුලදනුයි; සඞ්ඛා තෝ. සඞ්ඛාතවේ;යථාති, යම්සේ; අඤ්ඤතිත්ථියානං ධම්මසස අත්ථෝ, අන්‍යතීර්ත්‍යකයන්ගේ ධර්ම්මයෙහි අර්ථය; විපල්ලාසං ආපජ්ජති,විපර්‍යාශයට පැමිණේද (කුමන්හෙයිනයත්)අත්තරාසිකා නි වුත්තධම්මානං(ඔවුන්ගේධර්ම්මයෙහි)අ න්තරායිකභාවයලද උත්පාතකාදි ධර්ම්මයන්ගේ;අන්තරායිකභාවතෝ, එකාන්තයෙන්අපායොත්පත්තියටහෙතු නොවන බැවින්; නිය්‍යානිකත්තභාව තෝ,ප්‍රතුමුඛදර්ශනසංඥාදික්‍රියාවෝසව ඟහිසම්පත්තියක යහයි කියනලද ධර්ම්ම යන්ගේ නෛය්‍යාණිකභාවයින්හෙයින් (සව ඟහිසම්පත්තියටනොපමුණුවනහෙයින්ය නඅර්ථයි–ටීකාවෙහි වනාහී'නිය්‍යානිකත්තාභාවතෝ අනුම්මත්තභාවතෝ සං සාරතෝ ච නිය්‍යානිකාති ච වුත්තධ මම්මානං එකවචනඤ්ඤකිරියා පකති පුරි සන්තරසුණාදිනං නතෝනිය්‍යානිකත්තාභාවතෝ විපරීතතෝ එවහොති.. කිකිත්තු)නෙත,ඒඅර්ථයාගේ විපර්‍යාශයට පැමිණීමෙන්; නෙ,ඒ අන්‍යතීර්ත්‍යකයෝ; දුරක්ඛාතධම්මාසෙව හොන්ති, දුරඛ්‍යා තවූ ධර්ම්ඇත්තාහුනම් වෙත්; භගව තෝ.භගවන්හුගේ;ධම්මසසඅත්ථෝ,ධර්ම්ම යාගේඅර්ථය(තථාවිපල්ලාසංනාපජ්ජති සියොදනු–නිය්‍යිකධර්ම්මයන්සේ විපර්‍යාශයටනොයෙයන අර්ථයි– කාරණායි මයන්?)ඉමෙධම්මා අන්තරායිකාති,මේ ධර්ම්මයෝ අන්තරායකරවෙයි: ඉමෙ නි යානිකා.මොක්ෂනෛය්‍යාණිකවෙයි;එ වංවුත්තධම්මානං, මෙසේ කියනලද ධ ර්ම්මයන්; තථාභාවනානිත්තමනතෝ. තථාභාවය නොඉක්මෙන හෙයිනි.ත මම්අන්තරායාදී වූ පවිධ අන්තරාය කර ධර්ම්මයන්ගේ අන්තරායික භාවයද ආ යර්ම්‍යාර්‍යධර්ම්මයන්ගේ නෛය්‍යාණිකභා වයද කියනලදද නොඉක්මෙන බැ වින් යනඅර්ථයි –පෙ–)ලොකුත්තරධ මෙවාපන, ලොකොත්තරධර්ම්මය මනාහි; නිබ්බාණානුරූපාය, සච්චසංඛාරවිනි ග්ගහ නිර්වාණයට අනුරූපවූ; පටිපත්ති යා, සච්චසංඛාරයන්ගේ නිග්ගරණයට උපායවූ පුබ්බභාග සම්‍යක්ප්‍රතිපත්තිය, (අක්ඛාතත්තායි යොදනු)පටිපදානුරූප සස ච නිබ්බාණසස.සච්චදුඃඛ නිය්‍යානවූ ආලම්බනකරණ මාත්‍රයෙනුදු කිලෙස යන් විසින් අපරාමෂ්ටයවූ සම්බඳු ප්‍රති පත්තියන් ඇද්ද ඒ ප්‍රතිපත්තියට අනුරූ පවූ නිර්වාණයද; අක්ඛාතත්තා, කිහෙයි න්; සඞ්ඛාතෝ, සඞ්ඛාත නම්වේ; යථාහ,වදල්මැනු; තෙන භගවතා,ඒ භගවන්හුවිසින්; සාවකානං, සව්නට: නිබ්බාණගාමිනී පටිපදා, නිර්වාණගාමිනී ප්‍රතිපත්තිතොමෝ; සුපඤ්ඤත්තා, ම නාකොට පනමනලදු(සීලාදියත්තිත්‍රයයි න් සඞ්ගෘහීතවූ සම්‍යක්දර්ශනාදී ප්‍රඥාද

ඇති මිත්‍යාදෘෂ්ටියාදින්ට ප්‍රහාණය හාවෙන් සමයක් විහිනවූ ඝනඅවිධි)සංසඳනි නිබ්බාණඤ්ච පටිපදාව, නිවණුදු විළිවෙතුදු කෙලශමලයෙන්විශුද්ධවෙයින් හැනේ (සමවේයනඅවිධි) සෙයාරාපි නාම, යම්සේ; ගඟෙයොදකං යමුනොදකෙන, ගඞ්ගාජලය යමුනාජලයහා; සංසඳනි, හැනේද; සමෙනි, සමවේද; එවමේවං, එපරිද්දෙන්ම;-පෙ-(මෙසේ මාගේ නිවීණ දෙදෙනා අනෙයාන්‍යානුරූප බැවින් සවාකඛාතබවදක්වා දුන් ත්‍රිවිධ ලොකොත්තර ධර්මයන්ගේ (සවාකඛාත බවනගවනපිණිස "අරියසමෙනො,, යනාදි කිහු) එහෙ, මෙත්‍රිවිධ ලොකොත්තරයන් කෙරෙහි; අරියසමෙනො, ආයස්මාඋභය නෙමේ; අත්තවයං අනුපගම්ම, ගාඪතය උවෙජදඝ කාමසුඛයෙහි ආත්මතලම ථුයෙහි සෙදිමඝ ලිනඝ උඛතය ප්‍රතිෂ්ඨානය ආසු ග නඝයනනමි ඇතිඅනඝාවඝට නොපැමිණි හෙයින්යඝන අවිසි; මජ්ඣිමා පටිපදා ඛතොව, මඛඝම්ප්‍රතිපන්නවූයේම; මජ්ඣිමාපටිපදාති අකඛාතත්තා, මඛඝම ප්‍රතිපන්නියඝි කිහෙයින්; සවාකඛාතොා, සවාකඛාතනමි; සාමඤ්ඤඵලානි, ශ්‍රාමණඝඵලයෝ; පරිප්පසඛඛකිලෙසානෙව, මනාඝකාට පහණලද දෙඛඇත්තාහුඝ ඝන අවිසි) පටිප්පසඛඛකිලෙසානීති අකඛාතත්තා, සංසුන් කෙලෙසුන් ඇත්තාහයි කීනියෙන්; සවාකඛාතානි, හවාකඛානවෙත්; නිබ්බණං, නිවන්; සසසතා ම්හත්තාණලෙණාදී සභාවමෙව, ගාඪවත අමෘතත්‍රාණලෙණාදී සවිභාවමවූ නිවීණඝ; සසසතාදී සභාව වසෙන අකඛාතත්තා'සසසතඤ්ච වො නිකඛමෙ දෙසි සසාමීති අමතවත්‍රාණව ලෙණව, යනාදින් ඒ ඒ සූත්‍රයෙහි ශාඪවතාදිභාවයින්න නවඝයෙම්මකිහෙයින්; සවාකඛාතත්ති, යවාකඛාතඝයි; එවං, එසේ; ලොකුත්තරධම්මොපි සවාකඛාතොා, ලොකොත්තර ධර්මයද සවාකඛාතඝවේ.

(හා §)

මේ භාගඝවත්සදිඤ්ඤෝ උත්තා ප්‍රකාර ත්‍රිවිධ කල්‍යාණයෙන් යුත්තවූ ධර්මඝදෙශනාකරණානුත්‍රිවිධශික්ෂාවහා පාලි ධම්මසඛඛයාතවූ යම්ශාසන ඛුඤ්ඤඝයඪාවක්හා ශික්ෂාත්‍රඝ සඞ්ගෘහීත ආඝම්මාගි සඞ්ඛ්‍යාත මාර්ඛ්‍රහ්මචරියඪාවත් ද ප්‍රකාශකෙරෙන්ද නොයෙක් ක්‍රමයෙන් භගවා වදුල්ලේද ඒ දෙවැදෑරුම්ඛ්‍රහ්මචරියඪාව ඒ ඒ ඛ්‍රහ්මචරියඪාවට සෙදෙන සෙදෙන පරිදෙන් අත්‍ථසම්පත්තියෙන් යුක්තහෙයින් සාත්‍ථකවෙයි ව්‍යඤ්ජන සම්පත්තියෙන් යුක්තහෙයින් සව්‍යඤ්ජනවෙයි අභඤ්ඤතිරි වාසිහු අත්‍ථඋහාව ඇත්හෙයින් සාත්‍ථකඝ ව්‍යඤ්ජනඋහාව ඇති හෙයින් සව්‍යඤ්ජනඝයි මෙහි අත්‍ථවිභාග කොට කියනි එතකුදුවුවත් වචන සඛභාවඝ අත්‍ථසභාවඝයි දෙඝාකාරයකින් බෙදනලද පඤ්ඤත්ති ධම්මයක් නැති බැවින් ඒ අභඝ කිරීන්ගේ වාදඝ නොමනා වේමැයි ලෞකිකඝන්ගේ ශබ්දඤ්ඤෝ අභිඤ්ඤාඋවරූපඇත්තවුන්මෙන් බුනොවුන් ඕලට පවත්නාහුඝ එහෙයින් ලෞකිකඝෝ ඒ ශබ්දඤ්ඤඝන්ගේ මිශ්‍රබව ප්‍රතිඤ්ඤකෙරෙන්මැයි මෙහි හෙදයන් ඇතත් සව්‍යඤ්ජනං ඝන මෙහි සදුන් නොා ආනනොා ඝනාදිඝෙහි මෙන් සහශබ්දඝාගේ තුල්‍යඝොගඝ සැමතිවිනමි මහණෙනි අත්‍ථයම විළිසරණකොට ගණුව ව්‍යඤ්ජනඝ විළිසරණකොට නොගණුවයි ඝනාදි සව්ඤ්ඤත්වහන්සේගේ අත්‍ථප්‍රධානඅවවාදඝට බාධාකළේනම්මෙයි. ඉදින් සලොමකොා සපක්ඛකොා ඝනාදිඝෙහි මෙන් විද්‍යමානා ව්‍යඤ්ජන සැමතිවිනාථ ව්‍යඤ්ජන සම්පත්තිඋ

නොගන්නාලද්දේවෙයි එමෙයින් අටු වැනි කිනයින් අර්ථගත යුත්තේයි. නව ද ශාසන ධර්මය හෙළනිප්‍රකරණයෙහි ආවාවු සඩ්කාසනය පකාසනය විවරණය විභජනය උත්තානීකරණය පඤ්ඤත්තියයන සවැදෑරුම් අත්‍ථපදයෙන් යුක්තහෙයින්ද සාත්‍ථකවෙයි. අක්ඛරය පදය ව්‍යඤ්ජනයආකාරයනිරුත්තිය නිර්දෙශය යන සවැදෑරුම් සම්පත්තියෙන් යුක්තහෙයින්දසව්‍යඤ්ජනවෙයි. මෙහි වනාහි යම්අත්‍ථයක් සඩ්ක්‍ෂෙපයෙන් හැහවීම සඩ්කාසනනම. පළමුකොටහැහවීම පකාසනනම මේදෙපදයඋද්දෙසවශයෙන් කිබැවින් නික්ඛිත්තිය පුද්ගලයන් සඳහා කියන ලද්දේය ඒ එසේමැයි නියුණු ප්‍රඥාදි ඉන්ද්‍රියයන් ඇති පුද්ගලයාසඩ්ක්‍ෂෙපයෙන්හෝ පළමුකොටහෝ කි අත්‍ථය පිළිපැද අධිගමලාභීවන්නේයි සඩ්ක්‍ෂෙපයෙන් කියනලද අත්‍ථය විසතරකොට දක්වීමවිවරණනම එත්වරක්කිඅත්‍ථය නැවතනැවතකිමවිභජනනම මේදෙපදයනිර්දෙශවශයෙන්කිබැවින් මඛ්‍යමෙන්ද්‍රියපුද්ගලයන් සඳහා කියනලද්දේයයි දනයුතු. විවෘතකරණලදපදය විසතරකොට කිම උත්තානීකරණ නම බෙදනලද අත්‍ථය නොයෙක් ප්‍රකාරයෙන් හැහවීම හා විනෙයජනයන්සතුටුකරවීමද පඤ්ඤපනනම මේදෙපදය මුදින්ද්‍රිය පුද්ගලයන් සඳහා කියන ලද්දේයි මෙසේ සවැදෑරුම් අත්‍ථපදයෝ දනයුත්තාහුය. යම් පදයක් උසුරුවන කාලයෙහි නොනිමියාවූඋපදයෙහිඅඩිමනාඕඝයක් නොහඟවන පදවයවවූවඤ්ඤියක්හෝ අඩිමනාඕඝයක්හඟවනඑකාක්ඛරශබ්දයක්හෝඅක්ඛරනම–බොහෝඅක්ඛරඇතිව අඩිමනාඕඝය හැහවීමට පොහොසත් වූ විභත්‍යන්තඅක්ඛර සමූහය පද නම සඩ්ක්‍ෂෙපපදසමූහයකින්කියනලදඅත්‍ථය පහළකරණ වාක්‍යය ව්‍යඤ්ජනනම. ඒ වාක්‍යය නොයෙක් ප්‍රකාරයෙන් විභාගකිරීම ආකාරනම ඒ ආකාරයෙන් කියනලද අත්‍ථය නොහැරකිම නිරුත්තිනම–ඒ නොහැරකියනලද අත්‍ථවිභාරය නිරවශෙෂකොට දක්වීම නිද්දෙශනම මෙසේමේඋක්තප්‍රකාරවූ අක්ඛරාදිසවැදෑරුම්සම්පත්තියෙන් යුක්තහෙයින් සව්‍යඤ්ජනනම් වන්නේයි. තවද මෙහි සවැදෑරුම් අත්‍ථපදයහා සවැදෑරුම් ව්‍යඤ්ජනසම්පත්තියදඑකවට මිශ්‍රකිරීමවශයෙනුදු අර්ථදනයුතු කෙසේදයත්? භාග්‍යවතුන්වහන්සේ වනාහි ඇතම් දෙශනාවෙක් අක්ඛරයෙන් සඩ්ක්‍ෂෙපයෙන් ප්‍රකාශකලේය පදයෙන් පළමුකොට ප්‍රකාශකලේය ව්‍යඤ්ජනයෙන් විභජනකලේය ආකාරයෙන් විසර්ජනයකලේය නිරුත්තියෙන් හාන්පසින් විභජනකලේය නිද්දෙශයෙන් හාන්පසින් අත්‍ථය භගවාවදුලේය එපරිදෙදන්ම අක්ඛරයෙන්උද්ඝාටනයකොටඋද්ඝටිතඥයන් පදයෙන් විනයනය කෙළේය පදයෙන් විභාගකොට විපඤ්චිතඥයන් ආකාරයෙන් විනයනය කළේය නිරුත්තියෙන් පමුණුවා ඥෙයපුද්ගලයන් නිද්දෙශයෙන් විනයනය කෙළේය මෙසේ මේ ශාසනධර්මය උද්ඝාටනය කරන්නේ උද්ඝටිතඥයන්ද විභාගකරන්නේ විපඤ්චිතඥයන්ද පමුණුවන්නේ ඥෙය පුද්ගලයන්ද විනයනය කෙළේය ඔවුන්අතුරෙන් උද්ඝාටනයආදියෙහිද විපඤ්චනය මඛ්‍යයෙහිද පැමිණවීම අන්තයෙහිදවන්නේයි මෙසේ කාලත්‍රයෙහි තුන් පරිද්දෙකින් දෙයනාකරණලද ත්‍රිවිධ දෙශවිධිවංගනය කරනහාවූ ත්‍රිවිධගුණයන් එළවනහාවූ මේ ශාසනධර්මය ත්‍රිවිධ විනෙය ජනයන් විනයනයකරන්නේය යි දනයුතු. මෙසේද මේ ධර්මය ත්‍රිවිධකල්‍යාණ වන්නේය අර්ථව්‍යඤ්ජනයෙන් පරිපූර්ණවෙයින් සාර්ථ ව න් නේ ය, ස ව්‍ය ඤ්ජ න ව න් නේ ය පරිපූර්ණ වන්නේය පරිශුද්ධවන්නේයයි දනයුතු. තවද පාලියහා පාල්‍යර්ථයාගේනඞ්ගීර්වා වබොධය දුෂ්කරවෙයින්අඤ්ඤාගාමිනීඤ්

ඔයෙන්ගා ප්‍රතිවෙධගාම්මියඞ්ගියෙන්ද සාඛ්‍යවන්නේය එසේම ධම්මසඞ්ඛ්‍යාතවූ පාලියය සිනිත්තිගඔයකළ ධම්මසඞ්ඛ්‍යාත වූදෙශනාය යනදෙදෙනාගේ ගාම්භීර්‍යඞ්ගියෙන්ද සව්‍යඤ්ජන වන්නේය යම්සේ මේ අර්‍ථය ප්‍රතිවෙධය ධර්‍මය දෙශනාය යන සතරම සාවුක්ට මහමුහුදසේ මඳුබුඩින්ට නොබැය ගතගැක්කාහුද නොපිනිටියහැක්කාහුද එහෙයින් ඔබ්බුරුවන්නාහුයයි දතයුතු.

නොහොත් අර්‍ථනම් හෙතුහුගේඵලයයි ධර්‍මනම් හෙතුයි දෙශනා නම් ප්‍රඥප්තියි යථාධම්මිනම් ධර්‍මානිලාපසඞ්ඛ්‍යාත වවනයි නෙවත් අනුලොම ප්‍රතිලොම සඞ්ඛෙපවිස්තාරාදිවශයෙන්ඔෝකථනයකිරිම යථාධම්මනම්වන්නේයි ප්‍රතිවෙධනම් මාර්‍ගඵලාධිගමයයි ශෙවත් අර්‍ථියට අනුරූපකොට ධම්මයෙහිද ධම්මියට අනුරූපකොට අර්‍ථියෙහිද ප්‍රඥප්තිපථයට අනුරූපකොට ප්‍රඥප්තියෙහිද අවබොධයහෝ ඒ ඒ ධර්‍මියන්ගේ ප්‍රතිවෙධකටයුතු ඔඛ්‍යාලඤ්ඡන සඞ්ඛ්‍යානවූ අවිපරිත ඔඛාවදැනීමනෝ ප්‍රතිවෙධ නම් වන්නේයි මේ අර්‍ථාදිත්‍රය අනුපඳින කුසලසම්භාරඇති මඳුබුඩින් විසින් සාවුන්විසින් මහාසාගරයමෙන් නොබැසසා සුන්නාහුය නොපිනිටියසුන්නාහුය එහෙයින් ඔබ්බුරුවහාහුය ඔවුන් අතුරෙන් ප්‍රතිවෙධයද අවය නිශ්‍රිනකොට ඇති බැවින් අවගාම්භීර්‍යයි ප්‍රතිවෙධගාම්භීර්‍යයියෙන් සාවයයි කියන ලද්දේය ඒ ධර්‍මදෙශනාවද ව්‍යඤ්ජන නිශ්‍රිනකොටඇති හෙයින් ධම්මගාම්භීර්‍යඞ්ගියෙන්සව්‍යඤ්ජනයයි කියනලද්දේයි අර්‍ථප්‍රතිභාන ප්‍රතිසම්භිදාවය විෂයකොට ඇතිබැවින් සාවයවන්නේය. ධර්‍මනිරුක්ති ප්‍රතිසම්භිදාවය ඇසොටඇතිහෙයින් සව්‍යඤ්ජනවන්නේයි මෙහිඅදහස්වන්නේ විෂයෙහි ප්‍රභෙදයට හියාවූ ඤාණය අර්‍ථප්‍රතිසම්භිදානම අර්‍ථ ධර්‍මනිරුක්තියන් විෂයෙහි ප්‍රභෙදයට හියාවූ ඤාණය ප්‍රතිභාන ප්‍රතිසම්භිදානම අර්‍ථසම්පත්තිය නැතහොත් ප්‍රතිභානප්‍රතිසම්භිදාව නොලැබෙනහෙයින් පාලිධර්‍ම විෂයෙහි ප්‍රභෙදයට හියාවූ ඤාණය ධර්‍ම ප්‍රතිසම්භිදානම පාලිපදයන් නිර්‍ධාරණය කොට කිමෙහි ප්‍රභෙදයට හියාවූ ඤාණය නිරුක්ති ප්‍රතිසම්භිදානම් වන්නේයි. නුවනැත්තන් විසින් දතයුතුබැවින් කුසල්නම් කවරේදැයි සොයන්නාවූ පරිෂකජනයන්ට ප්‍රසාද ඵළවානුබ සාවුවන්නේය ඉදනියයුතු බැවින් ලෝකිකජනයන්ට ප්‍රසාද ඵළවානුයි සව්‍යඤ්ජන වන්නේය නොහොත් ප්‍රඥවට ආසන්න කාරණබැවින් සාවු වන්නේය ශ්‍රද්ධාවට ආසන්නකාරණබැවින් සව්‍යඤ්ජන වන්නේයි. අර්‍ථසම්පත්තා නොවුව හොත් ගම්භීරනොවන බැවින් ඔබ්බුරු අභිප්‍රාය ඇතිහෙයින් සාවුවන්නේය අනිගයින් ඔබ්බුරුවූ අර්‍ථය පමා විනෙය ජනයන්ට මනාසේ අවබොධවනබැවින් සුබොධ යඳුඇතිහෙයින් ව්‍යඤ්ජනසම්පන්නවන්නේය නවද ඵළවිසයුතුවූ හෝ බහාලියයුතුවූහෝ අර්‍ථයක් නැති බැවින් හාත්පසින් සම්පූර්ණහෙයින් කෙවලපරිපූර්ණවන්නේය පහසවයුතු තොලඟඛයිමයකුදුනැතිබැවින් නිදෝෂහෙයින් පරිශුද්ධවන්නේය නවද සිලාදිඛුද්ධාදි සම්‍යක්ප්‍රතිපත්තියෙන් වනුරා සම්‍යඤ්ඤාප්‍රතිවෙධ වශයෙන් අධිගමය පහළවනබැවින් කෙලෙසුනාදිත්‍යමෙන් නොඩහට අවසම්පජ්ජාවන්නේය පණ්ඩිත්තී ධම්මියෙහි පුරුද්දෙන් හපුරුවහොත් කියනලද ධර්‍මියෙහි පුරුදුහර ඵුවන්හෙත් මෙන් සවිඤාණඤ්ඤපදවාක්‍යනුත්‍රැන්නාහොත්ම පහළහරණ හෙයින් ව්‍යඤ්ජනසම්පත්තා වන්නේය සිලාදි වශයෙන් ශුද්ධහෙයින් හාත්පසින් සම්පූර්ණවන්නේය දාරුණාදි ඵලහෙතුවෙයන්හෙයින් විඤ්ඤාපනාදි ද සහරවූහෙයින් හෙතුවිපන්නත්ව සම්පන්නවන්නේය හෙයිනුදු කියනලද හාත්පසින් අනුත්තරබැවින් [illegible]

පෙළනෙයින්ද පරිශුද්ධවන්නේය මෙසේ අර්ථයෙන්ද විසඳනයෙන්ද සුනන්වූ සඳහකාර පරිපූර්ණත්වූ විරිසිදු දිනම් දයසාව පහළකරණනෙයින් වේදිබිසස සඳාකඛාන නම්වන්නේයි. මෙසෙවිත් දිකල්‍යාණහාදියෙන් ශාසනඥානවිහන් සේගේ ප්‍රථම වෛශාරද්‍යවිය විශයෙන් ධම්මයාගේ සඳාකඛානභාවය ප්‍රකාශය රණලද්දේයයි දතයුතු. ඉක්බිති දෙවෙනි වෛශාරද්‍යවිය විශයෙන් කෙසේ සඳාකඛානවන්නේදයන්? අර්ථවිපසසිසයක් නැතිහෙයින් මනාකොට නිශනලද බැවින්ද සඳාකඛාතනම් වන්නේයි සම්සේ අනය නිර්වකයන්ගේ ධම්මයෙහි අර්ථය විපසසිසයට පැමිණෙන්ද කුමක්හෙයිනයන්? අනයනිර්වකයෝ උත්පාතාදිය අනතරායකරයහ දසාසොත්පත්තිඵලවන්නාහයි කිවාහුදු එසේ නොවන බැවිනුදු විපරිනවෙන් මැයි. මෙසේ ඒ අනයනිර්වකයන්ගේ ධම්මය් විපසසිසයට පැමිණෙන හෙයින් ඔවිනු නපුරුකොට කියනලද ධම්මඇත්තානුනම්වෙත්මැයි භාගයවතුන්ගේ ධම්මාර්ථය වනාහි එපරිද්දෙන් විපසසිසයට නොපැමිණෙන්නේය කුමක්හෙයිනයත්? භාගයවතුන්වහන්සේ වනාහි මේ ධම්මයෝ අනතරාය කරහයි යම් කිසි ධම්මාතතරායාදිපවඅනතරායකරධම්මකෙනෙක් වදාළේද මේ ධම්මයෝ නෙයසිණිකහයි යම් ආයසිමාහි ධම්මකෙනෙක් වදාළේද ඒ ධම්මයන්ගේ අනතරාය කරබවහා නෙයසිණිකබවද කිසිකලෙකත් නොඉක්මවන හෙයින් භාගයවන්හුගේ ධම්මාර්ථය නොපෙරළෙන්නේයි. මෙසේ පළමුකොට පසසිජ්ජි ධම්මය සඳාකඛාතනම් වන්නේයයි දතයුතු. ලොකොතතර ධම්මය වනාහි සියලු සංස්කාරයන්ගෙන්නික්මීමයයි කියනලද නිර්වාණයට සුදුසුවූ සම්‍යක්ප්‍රතිපත්තිය වූ ද අනිවතනියට සුදුසුවූ නිර්වාණයද කියනෙයි ඒ සඳාකඛානභාවය වන්නේයි මෙසේ මැනවි. ඒනායවතුන්වහන්සේ විසින් සවිකාලික ලොකොතතරධම්මයන් ට සම නිර්වාණගාමිනී ප්‍රතිපදාවක් දෙන නා කෙරෙල් ද නෙවන් සිල සමාධි ප්‍රඥායන සකකිතුසෙන් සඳිනාතිනවූ සමයක් දෘෂ්ටයාදී ඍජුභේද සිව්සෙයක් මිථ්‍යාදෘෂ්ටයාදීන්ගේ ප්‍රහායකනාවසෙන් මනාකොට පණවිනලද්දාවූ සම්පරිද්දෙයින් ගඛිනානම් ජලය සුනානති ජලයහා හැනේද සම්වේද එපරිද්දෙන්ම නිර්වාණයහා ප්‍රතිපත්තියද කෙලසමලයෙන් සුපරිශුද්ධහෙයින් හැනි සම්ම පවත්නේය මේසේ මාර්ගනිර්වාණසිසයෝ බිදුනොවුන්ව සුදුසුබැවින් සඳාකඛානනම් වනබව දතයුතු. ඊට අනුරුව ත්‍රිවිධලොකොතතර ධම්මයන්ගේ මෙනමෙනම සඳාකඛානභාවය කෙසේදයන්? මේ ත්‍රිවිධලොකොතතර ධම්මයන් අතුරෙන් සතර ආයසිමාර්ගය නාවනය උසෙදුය යන දෙකොළවරය කම්සැපවිඳීමය ආත්මය කිලාන්තකරවීමසයන දෙකොළඳරය සිත සැහවීමය සිත උඩකුදීමයයන දෙකොළවරය ප්‍රනිර්ධානය ආසුනනය යන දෙකොළවරය සනසම් දැහෙදවන්වූ අනතාවයට නොපැමිණෙහෙයින් මධ්‍යමප්‍රතිපදා වූයේම මධ්‍යමප්‍රතිපදයයි කියෙහෙයින් සඳාකඛාතනම් වන්නේය සතර ශ්‍රාමාණ්‍යඵලයෝ මනාකොට සංහුන් කෙලෙස් ඇතහාහුමයන්හුන්කෙලෙස්ඇතහාහුසයිකියෙයින් සඳාකඛානනම් වන්නාහුය නිර්වාණධම්මයද යාසවත අමෘත තාණලෙණාදී සමහාවඇතිවම ශාසවනාදී සවහාව වශයෙන් ඒ ඒ සූත්‍රයෙහි කියහයින් සඳාකඛානනම්වන්නේයි. මෙසේ ත්‍රිවිධලොකොතතරධම්මයද සඳාකඛානනම් වන්නේයි.

(පා ¶)

සන්දිට්ඨිකොති එත්තපන අරියමග්ගො නාම අත්තනෝ සන්තානෙ රාගාදීනං අභාවකරණෙන සාමංදට්ඨබ්බොති සන්දිට්ඨිකො යථාහ-රත්තොඛො බ්‍රාහ්මණරාගෙන අභිභූතො පරියාදිණ්ණචිත්තෝ අත්තබ්‍යාබාධායපි චෙතෙති පර-පෙ-උභයව්‍යාබාධායපි චෙතෙති චෙතසිකම්පි දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති රාගෙ පහීණෙ නෙව අත්තබ්‍යාබාධාය චෙතෙති නපර-පෙ-නුභයව්‍යාබාධාය චෙතෙති න චෙතසිකං දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති එවම්පි ඛො බ්‍රහ්මණ සන්දිට්ඨිකො ධම්මො හොතීති-අපිච නව විධොපි ලොකුත්තරධම්මො යෙනයෙන අධිගතො හොති තෙන තෙන පරසඛාය ගන්තබ්බතං නිච්ඡා පච්චවෙක්ඛණකුණෙන සයං දට්ඨබ්බොති සන්දිට්ඨිකො අථවා පඨමජ්ඣානාදි භෙදසන්දිට්ඨි යා ජයනීති සන්දිට්ඨිකෝ. සම්පයුත්තානඤ්ච අරියඵලානං කිලෙසෙ ජයති පඤ්ඤා සථාරවෙජනෙන ජයතීති රථිකෝ එවං නව විධොපි ලොකුත්තරධම්මො සන්දිට්ඨියා ජයතීති සන්දිට්ඨිකො අථවා දිට්ඨෙ නතීදඤ්ඤතං වුච්චති දිට්ඨිමෙව සන්දිට්ඨං සඤ්ඤාණන්ති අත්ථො සන්දිට්ඨංඅරහතීති සන්දිට්ඨිකො ලොකුත්තරධම්මොයෙව නානිසමසමවෙසන සච්චාභිසමයෙන චසෙනව දිට්ඨධම්මො සෙට්ඨ විට්ඨ නයං නිවත්තොති නයෙනා සථාවිත්ථම්මරහතින් වත්තබ්බතා එවං සන්දිට්ඨං අරහතීති සන්දිට්ඨිකො-

(සා ¶)

"සන්දිට්ඨිකා,, යන මෙතිවචනාති, අරියමග්ගා ඤාණ, ආයස්මා ඤාණයතෙමේ; අත්තනො සන්තානෙ, තමාගේ සන්තානයෙහි; රාගාදිනං අභාවකරණෙන, රාගාදීන්ගේ අභාවකිරීමෙන්; සාමං දට්ඨබ්බොති, තමාවිසින්දැක්කයුතුනුයි; සන්දිට්ඨිකොඅත්ථි(රාගාදීන්ගේ අභාවකරණ ආඝාතිපුද්ගලයාවිසින් ආඝාතිමාත්‍රයෙන් මාගේ රාගාදිහු පැහැණහයි පරනෙයය නොව තමාවිසින් දැක්කයුතු බැවින් සන්දිට්ඨික නම්වේ-මෙමකිහ පිකාවෙහි "අරියමග්ගෙන මම රාගාදයො පහීණාති සයං අත්තනා අනක්ඛතෙ යෙන දට්ඨබ්බොති සන්දිට්ඨි සන්දිට්ඨි එව සන්දිට්ඨිකොති,,යි) රත්තොඛො බ්‍රාහ්මණ රාගෙන, බ්‍රාහ්මණය රාගයෙන්රක්තවූයේ අභිභූතොමඩනාලද්දේ; පරියාදිණ්ණචිත්තෙනා, වලඳනාලද සිත්ඇත්තේ; අත්තබ්‍යාබාධායපි, ආත්මපීඩාපිණිසද; චෙතෙති, ප්‍රයොගකෙරෙයි; පරබ්‍යාබාධායපි, පරපීඩාපිණිසද; උභයව්‍යාබාධායපි, ආත්මපරපීඩා පිණිසද(ප්‍රයොගකෙරෙයි) චෙතසිකම්පි, සිත්හිවූ; දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති, දුක්දෙමනස්ස්ඇත්තුවකෙරෙයි; රාගෙ පහීණෙ, රාගයසැහැණුණුකල; -පෙ-නවවිධොපි ලොකුත්තරධම්මො, මාර්ගඵල නිවන්හ යනනවවිධ ලොකොත්තරධර්මයෙ; යෙනයෙන අධිගතො හොති, යම්යම් ආඝාතිශ්‍රාවකයන්හුවිසින් අධිගතවේද; තෙනතෙන, එව් ආඝාතිශ්‍රාවකයාවිසින්; පරසඛාය ගන්තබ්බතං නිච්ඡා, පරශ්‍රද්ධාවෙන් දනයුතුබව හැර; පච්චවෙක්ඛණකුණෙන සයං දට්ඨබ්බොති, ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාකෘත්‍යය කරණසොඋගෙණ තෙමේ දනයුතුනුයි; සන්දිට්ඨිකො. සන්දිට්ඨිතනම්; අථවා, හොංහොත්; පඨමජ්ඣානාදිභෙදසන්දිට්ඨි, ප්‍රථමධ්‍යානාදි භෙදයෙන්දැකීම; සන්දිට්ඨි. සන්දිට්ඨිතමු(සම්බොධඥානයහු යෙති මෙහි සංඛ්‍යාදසඥානයයුතු) සන්දිට්ඨියා ජයතීති, සත්‍යාවබෝධයෙන් ජයකර

රාධිවිසෙන්ති තෙරෙති (අරියමග්ගෙනා අහන්නා සම්පයුත්තානාය සඤ්ඤිසියා කිලෙසෙ ජයන්ති අරියඵලං නාය එව අහන්ත මග්ගාකාරණහුතායනිබ්බානාරම්මණකාරණහ අහන්තනෝ විසයි භූතාය සඤ්ඤිසියා කිලෙසෙ ජයන්ති-යෝජනා කි'අරියමග්ගෙනා, ආයස්මාහිංසතෙමේ; සම්පයුත්තානාය,තමාහා සම්පයුත්තත්ව;සඤ්ඤිසියා, සඤ්ඤිසෙන්ද; අරියඵලං, ආයස්ඵලය නෙමේ; කාරණභූතාය, තමහට කාරණාවූ එමසඤ්ඤිසියෙන්ද;නිබ්බානාරණං,නිබ්බාණය නෙමේ; විසයිභූතාය සඤ්ඤිසියා,ආලම්බනකරණ වශයෙන් තමා විෂයකොට ඇති එම සඤ්ඤිසියෙන්ද; කිලෙසෙ ජයති, කෙලෙසුන්දෙනේ; නසමා, එහෙයින්;සථා, සේක්සේ; රසෙන ජයනිති රසිකො'රසෙන ජයති,,යනඅර්ථයෙහි'රසිකො, යනුවිද; එවං,එපරිද්දෙන්ම;නව විධෝ ලොකුත්තරධම්මෙමා, නවප්‍රකාර ලොකොත්තර ධර්මය; සඤ්ඤිසා ජයතිනි සඤ්ඤිකෝ, සඤ්ඤියෙන් දෙනෙසි යනඅර්ථයෙහි සඤ්ඤිකොත්තුවේ(තෙන ඒමයනිබ්බණනිනි ඒතම්-යනසුතුරෙන් සප්‍රත්‍යයකොට රූපසිද්ධිදතයුතු)අථවා, නොහොත්;දිඨත්ථි, දිඨයයි;දසසනං වුච්චති,දර්ශනයකියනුලැබේ(භාවයෙහි ත්‍ව ප්‍රත්‍යය කියනලැබෙන බැවින්) දිසමෙව,දර්ශනයම;සඤ්ඤං, සඤ්ඤනම්;සඤ්ඤසනන්ති අත්ථෝ, සඤ්ඤානයයන අර්ථය ඩි: සඤ්ඤ-අරහනිනිසඤ්ඤිකෝ,සඤ්ඤානයට අභිමුඛ සඤ්ඤිකතෝ(ඉදඤ්හිනියයනසුතුරෙන්ඨක්ප්‍රත්‍යයෙන්සිබඳ 'ලොකුත්තරධම්මෙමාහි, ලොකොත්තර ධර්මයතෙමේ; භාවනාභිසමයවසෙන,භාවනාප්‍රහාණවෙධ වශයෙන්ද; සම්මිනිරියාභිසමයවසෙන ච,ප්‍රත්‍යක්ෂ ප්‍රතිවෙධ වශයෙන්ද; දිසසමානෝ සෙව, දක්නා ලබන්නේම: වට්ටනයං නිවත්තෙන්ති, වට්ටදුක් වළකා('මග්ගඛණෙඑකාභාවනාභිසමයවසෙන සච්චාභිසංසම්මිනිරියාති සමයවසෙන-සී යොදනු- "එලං පෙඤ්ඤ සකදාගාමි ඵල යසනාදිනං පඨමයභාවෙන උපරිමඤ්ඤා ඤිගමෙසස උපනිසසයභාවතෝ පරියාය තෝ දිසසමානෝ වට්ටභයං නිවත්තෙතීති වත්තබ්බභාවංලභති,,යනු ටිකාහි) නසමා, එහෙයින්;සථා.සම්සේ; වත්ථමරහතීනි වත්ථිකෝ, වයත්‍රයට අභියයනඅර්ථයෙහි 'වත්ථිකෝ, යනුවේද;එවං, එපරිද්දෙන්ම; සඤ්ඤංඅරහතීතිසඤ්ඤිකෝ, සඤ්ඤානයට අභියයන අර්ථයෙහි 'සඤ්ඤිකෝ, යනුවේ ('තදඤ්හිනි, යනසුතුරෙන් ඨක්ප්‍රත්‍යයකොට සිඛතරණු)

(භා ¶)

ඊට අනතුරුව සඤ්ඤිකෝ යන පෙදෙහි වියතරකෙසේදයත්?ආයස්මාහිංස වනාහි තමාගේ සන්තානයෙහි රාගාදි කෙලෙසුන් නැතිකිරීමෙන් නමාවිසින් දුක්කයුතුහෙයින් සඤ්ඤිකනම ඒ ඵ සේමැයි. රාගාදි කෙලෙසුන් නසන්නා වූ ආයස්පුද්ගලයා විසින් ආයස්මාහිංසයෙන්ම රාගාදින් ප්‍රහීණකළ බැවින්අනුන් විසින් අවබොධනොකරවන ලදුව නමාවිසින්ම දුක්කයුතුහෙයින්සඤ්ඤිකනම් වන්නේයි. එහෙයින් වදළහ. එමිඛා බ්‍රාහමණය රාගයෙන් රත්වූ රාගයෙන් මඬනාලද රාගයෙන් වලඳනාලද සිත්ඇති පුද්ගලයා නමා පෙළෙන පිණිසද අනුන් පෙළෙන පිණිසද නමා හා අනුන්පෙළෙන පිණිසද ප්‍රයොගකරන්නේය සිතෙහි හටගත්නාවූ දුන් දෙමිනස් අනුභව කරන්නේය ඒ රාගය ප්‍රහීණකළත්ති නමා පෙළෙන පිණිසද අනුන් පෙළන පිණිසද නමා හා අනුන්පෙළෙන පිණිසද ප්‍රයොගනොකරන්නේය සිත හටගත් දුන්දෙමිනසද අනුභවනොකරන්නේය බ්‍රාහමණය මෙසේද මේධර්මයෙ සාක්ෂාත්කරන්නේයි. නැවතද සතරමහ සතරළු නිර්වාණ යන නමවැදෑරුම් ලොකු

කොත්තර ධම්මය යම් යම් ආයතිශ්‍රාවක යෙකු විසින් ලබනලද්දේවේද ඒ ඒ ආයතිශ්‍රාවකයාවිසින් අනුත්ගේ හැදහිමෙන් නොරවතමාගේ ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාඥනය කරණකොටගෙණ නෙමේම දනයුතු ගෙයින්යත්තිඝිකනම නොගොත් සම්බාජඛගයඛදාදියමෙන් ප්‍රගසනවූ දෘෂ්ටිය සඤ්ඤිනම ඒසඤ්ඤාවෙන්ජයගත්නාගෙයින් සාඤ්ඤිකනම්වන්නේයි ඒ ඒ සේමැයි. මේනවවිධලොකොත්තර ධම්මයන් අතුරෙන් සතර ආයතීමාර්ගය නමාගා සම්ප්‍රයුක්තවූ සම්‍යක්දෘෂ්ටි වෙනසික සඞ්ඛ්‍යාත සඤ්ඤිවෙයෙන්ද උතරඵලය නමගට කාරණවූ එම සඤ්ඤාවියෙන්ද නිර්වාණය අරමුණුකිරීම් වගයෙන් නමා ගොවරකොට ඇති එම සඤ්ඤිවෙයෙන්ද කෙලෙසුන් ජයගන්නේයි † එගෙයින්යම්සේ රටින් ජයගත් පුරුෂයෙම රක්ෂකනම්වීද එපරිද්දෙන්ම නවවැදෑරුම්ලොකොත්තරධම්මයමනා දෘෂ්ටියෙන්කෙලෙසුන් ජයගත්හෙයින් සාඤ්ඤිකනම්වන්නේයි. නොගොත් දක්ෂනදර්ශනයක් ඒ දර්ශනයම්සඤ්ඤනම සඤ්ඤනම් මනාකොට දැක්මවන්නේයි එමනාදර්ශනයට සුදුසුසඤ්ඤා අර්ථයෙන් සඤ්ඤිකනම් වන්නේයයි දනයුතු. නව ලොකොත්තර ධම්මයන් අතුරෙන් මාගඛම්මය භාවනාප්‍රතිවෙධ වශයෙන්ද නිර්වාණ ධම්මය ප්‍රත්‍යක්ෂ ප්‍රතිවෙධ වශයෙන්ද ඵලඛම්මය සට සකෘදාගාමි විදර්ශනාදියට ප්‍රත්‍යයභාවයෙන්ගා මතු මාගඛාධිගමයට උපනිශ්‍රය වශයෙන්ද දක්නාලබන්නනුමසසරණය වළක්වන්නේ යථෙයින් යම්සේ වසනුයට සුදුසුසය නාවියෙහි වත්තිකයනුවිද එපරිද්දෙන් මනාවූ දැක්මට සුදුසුස යනාර්ථයෙහි සඤ්ඤිකනම්වන්නේයි..

(සා ‡)

අත්තනෝ ඵලදානං සඞ්ඛාය නාසඤ්ඤකාලොති අකාලෝ අකාලොයෙව අකාලිකෝ නපඤ්ඤායසඤ්ඤා ගාදිභෙදං කාලං බෙපෙක්ඛා ඵලංදෙනි අත්තනොපන පවත්තිසමනන්තරමෙව ඵලං දෙතිනිවුත්තං අථවා අත්තනෝ ඵලපදානෙ පකතෙඨා කාලෝ පත්තෝ කාලිකෝ හොතෝ ලොකියෝ කුසලධම්මෝ අයංසමනන්තර ඵලත්තා නකාලිකොති අකාලිකෝ ඉදං මත්ත මෙවසඞ්ඛාය වුත්තං.

(ස ‡)

අත්තනෝ ඵලදානං සාධාඝ, නාමගේ ඵලදානයසඳහා; නාසඤ්ඤ කාලෝ නි. මෝහට බැලියයුතු කලෙක් නැත් නුගි; අකාලෝ. අත්තාලනවී (අඤ්ඤාලොම අකාලිකෝ-ඔසඩාත්‍රියෙහි නිර්කප්‍රත්‍යයයි නු-සමීපස් ලෝකිය කුසලයහට "උපප ජ්ජවාඅපරාපරියායෙ,, යනාදීන් කිව්ඵල

† මෙඅර්ථය සුඛාධවග පණ්ඩිය මෙඤෝවාන් මාණවපඤ්හ බැල්ලයුතු.

***- ***- ***- ***- ***- ***- ***- ***- ***

ම. ප. ඵ. අ. හෝ. සෝ.මා සෝ.එ සෝ.එ හ.

මේවිපිඵයෙහි ගොසුහුත්ත පටන් ඉදඤවනි ඤෝවාන් ඵලඤත අවසන්කොට ඇති විත්තප රම්පරාව නවන් අරමුණුකොට පවති ඔවුන් අතුරෙන් ඤෝවාන් මාණවකහා ඒත්වගෙයි පව නතා සම්මසන්දෘෂ්ටිවෙවතසිකය කෙලෙසුන්ජයගන්නේය ඵලවිත්තය ඒමදෘෂ්ටිවෙවතසිකය කාරණකොට පවත්නා නොවේද ඒමදෘෂ්ටිවෙවතසිකය ගිවුන් අරමුණුකොට පවත්නා බැවි නද ඔවුනුත් උදවාරගෙන කෙලෙසුන් ජයගන්නාහුනම්වෙත්. සාමණඵලත්තය ගෙදපවත් නාඒවි වෙවතසිකය මෙත් නොගැණෙ—ඤසුතුගමගත් මෙසේමයි.

දානය පිණිස බැලියසුනු කල්ඇතද-එ සේ බැලියසුනු කලෙත් මෝනට හැ නසන අතීසි-එනෙසින්මකින 'න පචා හ. සනාදි පචාන. පස්දවසෙක;සන්නා භාදිනෙදං; සන්දවසෙකසයනාදී හෙදඇ නි; කාලං වෙපෙක්ඛා, කල්යවා; එලං න දෙනි, එලයනොදෙයි; අන්තනො පන පවත්තිසමනන්තරමෙව, නමාගේ ද්‍රව්‍යනියට ඉක්බිනිවීම;එලං දෙනිනි මු න්නංහොනි,එලදෙන්නේයසි කිනියාසි; අථවා,නොහොන්; අන්තනො එලප්ප දනෙ,නමාගේ එලදනයෙනි; පනඤ්ඤා කාලො පන්නො අස්සාති, දුරුවූ කාල ස ප්‍රාප්තවූයේ මෝහවනුයි; කාලිකො, කාලිකානමි(ප්‍රාකෘතේ යන්,සහුයෙන් යන්ප්‍රත්‍යයසකොට කාලිකයයි කිසිකරණු කො සො?නේකවරයන්?ලෞකියො කු සලො ධම්මො, ලෞකිකකුශලධර්මයයි; අයං පන,මේවනාති; සමනන්තරඵල ත්තා, සමනන්තරයෙනිදෙන එලඇනි හෙයින්; නකාලිකො නි, කාලිකනො ඒවුනුයි;අකාලිකො,අකාලිකනමි;ඉදං, අකාලිකොසනතේපදස; මනනමෙව ස ක්‍රාය වුත්තං,මාණ්ඩයම සඳහා කියනල දි-

බලානින්දසුනු කාලනියමඇත්නේවේද එපරිද්දෙන් මේ ලොකොත්තරමාර්ගධ ර්මයයිඛයානවූ කුසලයාගේ විපාකදිම ටබලානින්දසුනුකලෙක්නැනිහෙයින් අ කාලනම ඒඅකාලයම අකාලිකනම්මන් නේයි ඒඑසේමැයි. මේ ලොකොත්තර මාර්ගධර්මයයිඛයාත කුසලය පස්දවසෙ ක සනියෙක සනාදි ප්‍රභෙදවන්වූ කා ලයත් ඉන්මමා එලදෙන්නේනොවෙයි වැලින්නමාගේපැවැත්මට අනනුරුවම හෙවත් තමා අනන්තරප්‍රත්‍යයකොට හෙණඵල දෙන්නේයයි කියනලද්දේයි නොනොන්නමාගේ විපාක දිවිපිණිස දු රුවූ කල්පැවිණෙනලද ලෞකිකකුශල ධර්මය කාලභෙදය හෙවාම එලදෙන හෙයින් කාලිකයයි නම්ලබන්නාක් මෙන්ම මේ ලොකොත්තර කුසලය ව නාති නමාගේ පැවැත්මට අනනුරුවම එලදෙනබැවින් අකාලිකයයි නම්ලබ න්නේයි. අකාලිකයන මේපදය මාර්ග යසඳහාම කියනලදි හෙවත් මාර්ගඵ ලවිපිසෙනි මාර්ගයින අනන්තරප්‍රත්‍ය යකොටහෙණ එලවිත්තය උපදනා බැ වින් මේ මාර්ගධර්මය අකාලික එලදෙ න්නේයයි දනසුනු *

(භා ‡)

ඊට අනනුරුම අකාලිකො යනපද සෙනි විභාග කවරයන්? යම්සේ ලෞකිකකුශලයන්නේවිපාකදිමපිණිස උත්පාදයවේද්‍ය වශයෙන් මනුආත්ම භාවයහො අපරාපරවේදනීයවේදනවශයෙන් සසරයම්කිසිඅනිසමඅත්මභාවයක්හො

(පා *)

එනි පඨම ඉමංධම්මන්ති එවං පවත්තං එතිපඨවිධිං අරහ නිති එතිපඨමකො කසඨා පනෙසනං විධිං අරහනිති විඤ්ඤූහනතා පරිසුද්ධ නනාව රිතනමුට්ඨිසං තිරඤ්ඤංවා සුව ණ්ණංවාඅඤ්ඤි මඤ්ඤාපි එතිපඨමිදමන්ති

* මෙඅර්ථද්‍ර්ශනයම බලන කලමෙ අර්ථවැටහේ

--***-***-***-***-***-***-***

ම ප ඵ අ ගො අ.මා අ.ඵ අ.ඵ ත

‡ විපිනෙසනි නෙතුතුඹිසට අනනුරුව උපදනා අර්ථද්‍රව්‍යාශ්‍රිතඅනනන්තරප්‍රත්‍යයකොටගෙ ණ උපදනා එලවිත්තයන්දෙශදන සඳහා අකාලිකඵලදානය කියනලද්, සම්බුධ සෙවිරිඵිප ර්වණ්ණසිසුවිංසමාධිවිභංගස්ත රිඤඤසුත්‍රයාහු,,සකාදෙයින් මෙඵලවිත්තයආගන්ත රිඤඤෙ. විසඳයිනු—

නස ඤ්ඤාවත්තුං කඃසම්අවිජ්ජමානත්තා
විජ්ජමානම්පිවඤ්ඵංවාමුත්තංවාමනුඤ්ඤ
භාවප්පකාසනේන චිත්තසම්පහංසන
ඒවං එතිපස්ස ඉමන්ති නසඤ්ඤා වත්තුං
අපිචඛො තංනිණ්ණේතිවාපණේතිවාපටි
ඵජ්ජදෙනඛිතමේවහොති කඃසමා අපරිසුඛ
ත්තා අයංපනනවවිඛොපිලොකුත්තරධ
මෙමා සභාවතොව විජ්ජමානො විගත
වලාහකෙව අකාසෙ සම්පුණ්ණ චන්ද
මණ්ඩලංවිය පණ්ඩුකම්බලෙනික්ඛින්තජා
තමණිවියව පරිසුඛො තඃසමාවිජ්ජමාන
ත්තා පරිසුඛත්තාව එතිපස්සං අරහති
ති එතිපස්සිකො

(ස *)

එහි, මෙතිඑව; ඉමංධම්මං, මේධම්මය; ප
ස්සඉති, දකිඬි; එවංපවත්තං, මෙසේප්‍රවෘ
ත්තවූ; එතිපස්සවිධිං, එතිපස්සයනවිධානෘ
යව; අරහතීති, සුදුසුහුයි; එතිපස්සිකො,
එතිපස්සිකනාමි; කඃසමා පන, කුමක්හෙ
තුනයත්? රත්නමුත්තියං, සිස්මිංවුති; තිර
ඤ්ඤංවා සුවණ්ණං වා අත්ථි නි වත්‍වාපි,
අමූරන්මත් රත්රන්වත්ඇතැයිකියාද;
එතිපස්ස ඉමන්ති, අවුත් මේබලවයි; වත්
තුංනඃසක්කොති, කියනුවටනොපිළිවනි;
කඃසමා, කුමක්හෙයිනයත්? අවිජ්ජමානත්
තා, අවිද්‍යමාන හෙයිනි; විජ්ජමානම්පි,
විද්‍යමානවූ; ඵඤ්ඤංවාමුත්තංවා, ප්‍රරීෂය
ගෝ මූත්‍රයගෝ, මනුඤ්ඤභාවප්පකාස
නෙන, මනොඥභාවයප්‍රකාශකිරීමෙන්;
චිත්තසම්පහංසනත්ථං, චිත්තය සතු
ටු එළවන පිණිස; එහි පස්ස ඉමං නාහි
න සඤ්ඤා වත්තුං 'එහි පස්ස ඉමං, යි
කියනුවට නොපිළිවනි; අපි ච ඛො, වැලි
කිමෙන්ද? නං, ඒඵඤ්ඤාදිය; ඛිණෙති වා,
තෘණයෙන්හෝ; පණෙති වා, පහින්
හෝ; පටිවජ්ජාදෙහඛිතමේව හොති; මූව
ඛඤ්ඤාටයුතුමවේ; කඃසමා, කුමක්හෙයින්ද

යත්? අපරිසුඛත්තා, නොපිරිසිදුබැවිනි;
අයං පන නවවිඛොපි ලොකුත්තරධ
මෙමා, මේ නවප්‍රකාරලොකොත්තර
ධර්මය; සභාවතොව විජ්ජමානො,
ස්වභාවයෙන් විද්‍යමානවූයේ; විග
තවලාහකෙ ව ආකාසෙ සම්පුණ්ණ ච
න්ද්‍රමණ්ඩලංවිය; පහවූවලාදැහැගිය සම්
පූර්ණවූසඳමඬලමෙන්ද; පණ්ඩුකම්බලෙ
නික්ඛින්ත, පඬුවන් පලයෙක තබ
නලද; ජාතිමණිවියව, ජාතිමැණිකාන්
මෙන්ද; පරිසුඛො පිරිසිදුසි; නඃසමා, එහෙ
සින්; විජ්ජමානත්තා, පරමාර්ථයෙන් වි
ද්‍යමානහෙයින්ද; පරිසුඛත්තාව, පිරිසි
දුහෙයින්ද; එහි පස්සං අරහති නි එතිප
ස්සිකො, එතිපස්සයනුවට සුදුසුහුයිඑතිප
ස්සිකනාමවේ-

(හා *)

ඊට අනතුරුව එතිපස්සිකො
යන පදයෙහි විස්තර කවරයත්?
මේධර්මය වරෝබලවයි මෙසේපැවැති
එතිපස්සවිධානයට සුදුසුහෙයින් එහි
පස්සිකනාම මේ ලොකොත්තර ධර්මය
කවර හෙයකින් එතිපස්සවිධානයට සු
දුසුවන්නේදයත්? සිස්මු දැනම්වක්තුළ
අමූරණන්වත් රත්රණන්වත් ඇත්තේ
යයි කියාද අවුත් මේබලවයි කියන්නට
දනොගැන්වේය කුමක්හෙයිනයත්? ප්
රීෂාදිකුළ කිසිවක් නැතිහෙයින් අදුන්
මේබලවයි නොකියනුලබන්නේමැ. මලමූත්‍රා
දි යම් අපවිත්‍රයන් විද්‍යමානවූවන් සිත්
කළුබව ප්‍රකාශකිරීමෙන් සිතයසතුටු බව
ඵළවනපිණිස අවුත් මේ බලවයි නො
කියන්නේමය වැලිත් ඒ මලමූත්‍රාදිය
අපිරිසිදුබැවින් තෘණපණ්ණාදියෙන් මු
ඵහකටයුත්තේමැයි, මේනවලොකොත්
තරධර්මය වනාහි පරමාර්ථයෙන්
අවිද්‍යමානවූ ගගපිඹාණාදියසමින්
නොව සභාවයෙන් විද්‍යමානම් වන්

නේය යනවූ වල්ලාකුල්ඇති ආඛ්‍යායයෙහි නැංගාවූ කොඩගහලාචාර්‍යපුංගව විසූම ඇබැලියන්මෙන්ද පඬවන් පලසෙක නා බාලූ ශ්‍රීනිරඹමාණික්කාරත්නයක් මෙන්ද අනිශයින් පිරිසිදුවන්නේයි එහෙයින් පරමාර්ථවශයෙන් විද්‍යමානබැවින්ද පිරිසිදුබැවින්ද අවුන් මෙබලවයි කියයුතු එහිපැසැම්බියට සුදුසු බැවින් එහිපක්‍ෂිකානම් වන්නේයි.

(පා §)

උපනෙතබොහෝ ඔපනයිකො අඤ්ඤපෙතබ්බා විඤ්ඤූහි උපනයනං උපනයෝ ආදිත්තං වෙලං වා සිසංවා අජ්ඣුපෙක්ඛිතාභාවනාවසෙන අත්තනොමිත්තෙ උපනයනං අරහතීනි ඔපනයිකො ඉදං සඛතෙ ලොකුත්තරධම්මෙ සුජ්ජති අඤ්ඤතොපන අත්තනොමිත්තෙන උපනයනංඅරහතීනි ඔපනයිකො සච්ඡිකිරියවසෙන අල්ලියනං අරහතීනි අත්ථා අථවා නිබ්බාණං උපනෙතීනි අරියමගෙනා උපනෙයෙයා සච්ඡිකාතබ්බතං උපනෙතබ්බාන් ඵලනිබ්බාණඤ්ඤෙ උපනෙයෙයා උපනෙය්‍යාව ඔපනයිකොති

(බා §)

උපනෙතබ්බොති, සිත්ති ඵලවිය සුතුනුයි(ඉපදවියසුතුනුයි)ඔපනයිකොඔපනයිකනම්, උපනෙතබ්බොති උපනෙයෙයා උපනෙය්‍යාව ඔපනයිකොයි-ගිහන්නේ)අයම්පන,මේවනාති;එතං මේපෙදෙති;විඤ්ඤූයෝ,විඤ්ඤෙය්‍යයි; උපනයනං, ඵලවිම; උපනයෝ, උපනයනම්; ආදිත්තං;නිත්‍යවිලි; වෙලංවා සිසංවා, නිත්‍යඵලියවත් නිසවත්,අජ්ඣුපෙක්ඛිතාභි, අඛ්‍යුපෙක්ඛණයසොමද;භාවනාවසෙන, භාවනාවශයෙන්; අත්තනෝ මිත්තෙ,නමාගේසිත;උපනයනංඅරහතීනි, ඵලවීමට,ඉවදවීමට,සුදුසු වුයි; ඔපනයිකොයි, ඔපනයිකනමි; ඉදං සඛතෙ ලොකුත්තරධම්මෙ සුජ්ජති, මේ ද්‍රව්‍යය සඳහන්නා ලොකොත්තරයන් කෙරෙතියෙදෙ; අඤ්ඤතොපන,අසඛතධම්මය වනාහි; අත්තනොමිත්තෙන උපනයනංඅරහතීනි,නමාගේසිතින් ඵලශ්‍රමවසුදුසුවුයි;ඔපනයිකොහ, ඔපනයිකනමි; සච්ඡිකිරියවසෙන,සාක්ෂාත් ක්‍රියාවශයෙන්; අල්ලියනං අරහතීනිඅ සෙහා,ඇලීම්ම(ස්පර්ශවට)සුදුසුයයනඅර්ථයි; අථවා, නොහොත්; නිබ්බාණං උපනෙතීනි හි,ආර්‍යපුද්ගලයා නිවණට පමුණුවානුයි; අරියමගෙනා උපනෙයෙයා, ආර්‍යමාර්ගයලඋපනෙය්‍යනම්;සච්ඡිකාතබ්බතං(ආර්‍යපුද්ගලයාවසින්) සාක්ෂාත් කටයුතුබවට;උපනෙතබ්බොති, ඵලවිය සුතුනුයි; ඵලනිබ්බාණධම්මෙ උපනෙයෙයා,ඵලනිවාණධම්මයඋපනෙය්‍යනම්.

(මා §)

ර්වලුත් බිහිව ඔපනයිකොයනපදයෙහි විසාර කවරයත්? මේ නවලොකොත්තරධර්මය සිත්නිඵලවියසුත්නේය හෙවත්ඉපදවියසුත්නේය‍යන අර්ථයෙන් ඔපනයිකනම මේ මතුප්‍රකාශවන්නෙ පදයෙහිවිග්‍රහවන්නේයි.හේකොසේදයත්?සිතෙහි ඵලවීම උපනයනම නිති ඇවිලෙනත් ඉනවැතුණහෝ හිඳහෝඅඛ්‍යුපෙක්ෂණයකොටද භාවනාවශයෙන් නමාගේ සිතෙහි ඵලවීමට හෙවත් ඉපදවීමට සුදුසු හෙයිබුදු ඔපනයිකනම් වන්නේයි මේ අර්ථසමවායෙහි ප්‍රත්‍යයසමුත්පන්න සඛත ලොකොත්තරධර්මය සඛධ්‍යානවූ සතරමඟ සතරඵලයෙහි යෙදන්නේය අසඛතලොකොත්තර ධර්මයසඛධ්‍යානවූ නිවාණයවනාහි නමාගේ සිතින් ඵලවීමට හෙවත් ප්‍රත්‍යක්ෂකිරීම් වශයෙන් ඇලීම්වීමෝ සපයිකිරීමම සුදුසු හෙයින් ඔපනයිකනම් වන්නේයි. නොහොත් ආර්‍යපුද්ගලයා නිවණ ළඟ පමුණුවන අර්ථයෙහා දැක්වෙන

උපනෙයනම එලනිබ්බාණධම්මෙයෝ ව නාති ආයතිපුද්ගලයාවසින් ප්‍රකාශෙකට යුතුබවට පැමිණියයුතුහෙයින් උපනෙයනම ඒ උපනෙයයම ඔපනයිකනම් වන්නේයි.

(ඌ *)

පඨමන්තං වෙදිතබ්බෝ භික්ඛූති තිසබ්බෝනිපි උග්ඝටිතඤ්ඤූආදිනි භික්ඛූහි අත්තනි අන්තනී වෙදිතබ්බෝ භාවිතෝ මෙමගෙනා අධිගතං එලං සච්ඡිකතෝ නිරොධොනි නහි උපජ්ඣායෙන භාවිතෙ මගෙනා සඞ්ඝිභාරිකයෙ කිලෙසා පහියන්ති නසෙසා තසෙ එලසමාපත්තියාඑසුං විහරති නනෙන සච්ඡිකතං නිබ්බාණං සච්ඡිකරොති තසමා නථස පරසස ඔපෙයිකං විය්‍යදට්ඨබ්බෝ අත්තනොපනෙත්තෙ යෙව දට්ඨබ්බෝ අනුභවිතබ්බෝ භික්ඛූහි නිවුත්තංහොති

(ෘ *)

පඨමන්තං වෙදිතබ්බෝ භික්ඛූහි යන්තෙනි=සබ්බොහිපි උග්ඝටිතඤ්ඤූආදිහි භික්ඛූහි, සියලුම උග්ඝටිතඥයි භික්ඛූන් විසින්; (මෙහි භික්ඛූනම ප්‍රතිවෙධ සහස ඇත්තා හුයි=උහුමනානි සොත්තයෙන් උග්ඝටිතඥයි මෙහියි 'උග්ඝටිතඤ්ඤූආදිහි භික්ඛූහි, යනිහු)අත්තනි, ත්තනි වෙදිතබ්බෝ, තමතමංකෙරෙහි දනයුතුයි; කෙසෙ දනයුතුදයත්? භාවිතොමග්ග මනෙන, මාවිසින් මාගෙය වඩනලදු; අධිගතංඵලං, එලයපැමිණිනලදු; සච්ඡිකතං නිරොධොහි, නිරොධිය්‍යාඤ්ඤාත්තකරණලදුයි(කිඅයෙය වයතිරෙකයෙන් දක්වනවිණ්ඩානති. යනාදිකියනලදි)උපජ්ඣායෙන භාවිතෙ මගෙන, උපාධ්‍යායන්විසින් මාගෙය පැසුකළුනි; සඞ්ඝිභාරිකෙසු..., සඞ්ඝිභාරිකයන්හි; කිලෙසා සහ පහියන්ති. තෙලෙශයෝ නොමපැහෙත්; සොඑසඞ්ඝිභාරිකතෙමේ; තස්ස එලසමාපත්තියා, ඒ උපාධ්‍යායන්ගේ එලසමාපත්තියෙන්; එසුං න විහරති, එසුමනොවෙසේ; තෙනසච්ඡිකතං නිබ්බාණං ඒඋපාධ්‍යායන්විසින් ප්‍රත්‍යක්ෂකළ නිර්වාණය; නසච්ඡිකරොති, සාක්ෂාත්නොකෙරේ; තසමා, එහෙයින්; එස, මේලොකොත්තරධම්මස; පරස්ස සිසෙ ආහරණං විය, අනුන්නිස ආහරණයක්මෙන්; න දට්ඨබ්බා, දක්කයුතුනොවෙයි; අත්තනොපන චින්තෙන යෙව, තමාසිත්නිම; දට්ඨබ්බා, දක්කයුතුය; අනුභවිතබ්බෝ භික්ඛූහි ති වුත්තං හොති, විඳයන් විසින් අනුභවකටයුතුයයි කියනියායි–

(ෟ *)

ඊට "අනතුරුව පඨමන්තංවෙදිතබ්බෝ භික්ඛූහි,,යන පදයෙහි විසාර වන්නේයි. හේකෙසේදයත්? චතුරාර්‍ය සත්‍යප්‍රතිවෙධය කරණලදුවූ උද්ඝටිතඥාදී සියලුපඤ්ඤයන් විසින් මේලොකොත්තරධම්මය තම තමා සෙරෙහි දනයුත්තේය හෙවත් මාවිසින් මාඤාන විඤාණලද්දේය එලය ලබනලද්දේය නිර්වාණය ප්‍රත්‍යක්ෂවශයෙන් දන්නාලද්දේයයි දනයුත්තේයි. ඒඑසේමැයි. උපාධ්‍යායන් විසින් මාඥෙය වැඩුනා ලද්දේ සඞ්ඝිභාරිකයාගේ සෙලෙශ ප්‍රහාණය නොවන්නේය ඒ උපාධ්‍යායන්ගේ පලසමාපත්තියෙන් සඞ්ඝිභාරිකයාගෙ දාසුවිහරණයද නොලබනලද්දේය උපාධ්‍යායන් විසින් ප්‍රත්‍යක්ෂකරණලද්දේ නිර්වාණය සඞ්ඝිභාරිකයා ප්‍රත්‍යක්ෂවශයෙන් නොදන්නේය එහෙයින් මේමාර්ගඵලනිර්වාණය ඔබහාන නවිලොකොත්තර ධර්මය අනුන්නිසපැලඳි ආභරණයක් දක්නාක් මෙන්නොදැන්නනැත්තේය මැලින්නම් ඒ නිසායන්තේය හෙවත් පසිනයන්විසින් අනුභවකටයුත්තේය යනු අදිප්‍රායවන්නේයි.

(පා ¶)

බාලානං පන අවිසයොවේස අපිච සබ්බාකාරතො අයං ධම්මෝ කඝා සඞ්ඛතාසඞ්ඛතානා ස ඞ්ඛි ට්ඨි තො අකා ලිකත්තා අකාලිකෝ එතිපස්සිකත්තා යොව එතිපස්සිකෝ සොනාම ඔපනයි කෝ හොතීති තස්සෙවං සබ්බාකා කාදිභෙදෙ ධම්මගුණෙ අනුස්සරතෝ නෙවතස්මිං සමයෙ රාගපරියුට්ඨිතං චි ත්තං හොති නදොස නමොහ පරියුට්ඨි තං චිත්තං උජුගතමෙවස්ස තස්මිංසම යෙ චිත්තංහොති ධම්මංආරබ්භාති පුරිම නයෙනෙව විකම්භිතනිවරණතාය එ කන්තබණ්ඩිතානඝානිඋදපජ්ජන්ති ධ ම්මගුණානමුපන ගම්භීරතාය නානප්ප කාරගුණාභිමුඛතාය වා අප්පනාංඅප්ප තා උපචාරප්පත්තමෙව ඣානං හොති තදුභයං ධම්මගුණානුස්සරණවසෙන උප්පන්නන්තා ධම්මානුස්සතිවෙවම සඤ්ඤං ගච්ඡති ඉමඤ්චපන ධම්මානු සතිමනුයුත්තෝ භික්ඛු එවං ඔපනයි කස්ස ධම්මස්ස දෙසෙතාරං ඉතිනා පන ඛෙතන සමඞ්ගාගතං සත්ථාරං නෙව අ තීතංසෙ සමනුපස්සාමි නපනෙතරහි අසඞ්ඛත්ථ නෙන භගවතාති එවංධම්මි ගුණදස්සනෙනෙව සත්ථරි සගාරවෝ හොති සප්පතිස්සො ධම්මෙ ගරුමිත්ති කාරොසඤ්ඤාදිමෙදුල්ලංඅධිගච්ඡති විනිපා මුජ්ජබහුලොහොති භයභෙරවසහො ද්‍ර කඛා ඛිවාසනඅම්පෙතා ධම්මෙන සංවා ස සඤ්ඤං පටිලභති ධම්මගුණානුස්සති යා අජ්ඣාවුත්ථසන්තස්ස සරිරම්පි මෙත් ත ඣරම්මූපචාරගං හොති අනුත්තරධ ම්මාධිගමාය චිත්තං නමති විනිච්ඡයකින ඛබ්බානුසම්භොගෙවස්ස ධම්මස්සධම්ම තං සම්මු ඛරතෝ නිරොත්තප්පං පවත්ත පච්ඨානි උත්තරිං අප්පටිවිජ්ඣනෙතා පන ප්‍රතිරාගනිරාගතොහොති.

නසඞ්ඛා නමෙ අප්පමාදං
කඛිරාථ සුමෙධිසෙ
එවංමහානුභාවාය
ධම්මානුස්සතියා සදුනි
ඉදං ධම්මානුස්සතියං විත්ථාරකථාමුඛං.

—ශ්‍රී—

(ස ¶)

එස, මේ ධර්මය නොවේ; බාලානං අවිසයොව, බාලයන්ට අවිෂයමවේ (මෙයින් "භික්ෂූනි..සහු අන්නොමඩාව ධාරණයයි දැක්වූහ මෙසේ ආදිකල්‍යාණතාදී ධර්මයාගේ ගම්භීරබව දන්වා දුන් පුවී පුවිපදය පන්මිපන්මි පදයට කාරණවිවනයයි දන්වන්නේ අපිව, සබ්බාදිකිනු (එනි-යේ සබ්බාකාරතො අසංඛතාදිභෙදතො, මේධර්මය යේ ඛණානවේ; කසඞ්ඛා, කුමක්හෙයිනයන: සන්දිට්ඨිකත්තා, සන්දිට්ඨිකභෙයිනි (යසඞ්ඛා අ යං ධම්මෝ ව්‍රුත්තානුසෙන සාමංදස්සනං සන්දිට්ඨිකත්තා, සන්දිට්ඨිකභෙයිනි (යසඞ්ඛා අ සත්ථි අරහත්තඵලාභිඤ්ඤාකත්තොදුරභා තතා නිබ්බියධභෙදා තදභාවතො-යි අත්ථ තයාදුනු) අකාලිකත්තා, අකාලිකබැවින්, සන්දිට්ඨිකෝ, සාක්ෂාත්විකවේ; එතිපස්සිකත තා අකාලිකෝ, එතිපස්සිකභෙයිනි අ කාලිකවේ; යෝ ම එතිපස්සිකෝ, යමේ න් එතිපස්සිකද; යෝ හෙතෙනම: ඔපනයි කතා නාම හෝ නිති, ඔපනයිකනම් ම න්නේයි අත්ථයොජනා ඝටකිනයාහුයා රයෙන් දතයුතු) එවං, මෙසේ; සබ්බාකා නතාදිභෙදෙ ධම්මගුණෙ, සබ්බාකාරතා වාදි හෙදඇති ධර්මගුණයන්; අනුස්සර නො, සිහිකරන්නාවූ; තස්ස, ඔහුගේ; පෙ-පුරිමනයෙනෙව, පෙරකිනිසෙයින්ම; (ඉථම්භූතස්ස එවං රාගාදි පරියුට්ඨානාභා වෙන යනා දිකිනකින යන අර්ථය) එ වං, මෙසේ: ඔපනයිකස්ස ධම්මස්ස-යි නි ලබන්නාවූ සුදුසුවූ ධර්මය; දෙවෙනි ර., දැකීන්නාවූ; ඉතිනා අඛඛන සම

න්නාගතං,මේඅඞ්ග සෙනුදු සමන්විත වූ;සංචාරං,ශාසනානු; නෙවාතීතංසෙ සමනුපස්සාමි, නොදඅනීතාංග සෙහි දකිමි;නපනෙතරහි,දැනුදු නොදකිමි;අ ඤ්ඤාඑනෙන භගවතාහි, ඒහගමන්නු හැරයයි;එවං,මෙහේ;ධම්මඤණදස්සනෙ නෙව,ධම්මයෙහි ඤණදැක්මෙන්ම; සත්ථ රි.ශාසනානු කෙරෙහි; සගාරවො හොති,ගෞරවඇතිවෙයි; සප්පතිස්සො,නිව වෘත්තිඇතිවෙයි; ධම්මෙ, ධම්මයෙහි;ග රුවිත්තී කාරො,ගරුවූආදරකරන්නේ; සඛාදිවෙපුල්ලං,ශ්‍රද්ධාදීන්ගේ මහත්බව ට,අභිගච්ඡති,පැමිණෙයි; -පෙ-ධම්මසුධ ම්මතා,ධම්මතාගේ සුන්දරධම්මතාව-

ධම්මානුස්සති

—ං◯◯ං—

(භා ¶)

මේනවලොකොත්තරධම්මය වනාහිඅඤ තයන්ට විෂයනොවන්නේය උද්ඝටිත ඥවිපච්චත්තඤෙය්‍යත්‍රිවිධවිනෙය්‍යජන යන්ටම විෂයවන්නේයයිදතයුතු.නවද මේ පුථු පුථුවූඤණයට පත්වීම පත්වීමවූ ඤණඅකාරණවතහෙයිනුදුඅවිදතයුතු කෙසේදයත්? යම්සේ මේලොකොත්තර ධම්මය සලොකුතකුමයෙන් සාඤාවේ කවන්නේද එහෙයින් සඛාතනිරුත්තිනම අනාලිතබැවින් සාඤාඤිකනම එනිප සඤිකබැවින් අනාලිතනම සම්ඛම්මයෙන් එනිපඤඤ්ඤ වීනම් ඒධම්මයම ඔපනයිය නම්වන්නේයයි මෙසේද අවිරොධනා දතයුත්තේ ය. මෙසේ ඛවාසඛාතනාදි නොයෙක් ප්‍රභෙදඤණයෙන් යුත් න වලොකොත්තර ධම්මයාගේ ඤණ සිහි කරන්නාවූ යොගාවචරයාගේ සිහ ධම්මානුස්සති භාවනාව වඩන කල්හි රාගයෙන්ද නොමඩනාලද්දේය වෙග යෙන්ද නොමඩනාලද්දේය මොහයෙ න්ද නොමඩනාලද්දේය ධම්මඤණ අර මුණුකොට වසන යොගාවචරයාගේ සිත එසමයෙහි ඣානඞ්ගාදියෙන් දුරු ව සෘජුවන්නේය බුද්ධානුස්සතියෙහි කී නියායෙන් විෂ්කම්භනය කරණලද නි වරණඇති ඒයොගාවචරයාහට එනඤ ණයෙහිම ඣානාඞ්ගයෝ පහළවන් නානුස ධම්මඤණගැඹුරුබැව්නුදු නො යෙක් ප්‍රකාර ඤණසිහිකිරීමෙහි අභිලා ෂ ඇතිබැව්නුදු අපීණාවට නොපැමිණ උපචාර ප්‍රාප්තවූ ඣානයම උපදනේයි ඒ මේඣානය ධම්මයාගේ ඤණසිහිකිරී මිවශයෙන් උපන්හෙයින් ධම්මානුස්සති යන සඞඛ්‍යාවටයත්නේයි. මේ ධ ම්මානුස්සතියෙහි යෙදුනු මහණ මෙසේ සිත්හි එළවීමට සුදුසු දහම්දෙසන්නාවු මේමේඅඞ්ගයෙනුදුසමන්වාගතවූශාස්තෘ වරයෙක් ඒනාගයවතුත්හැරඅනිතහාග යෙහිදනොදක්නෙමි දැනුදුනොදක්මියි මෙසේ ධම්මයාගේ ඤණදැක්මෙන්ම ශා ස්තෘහුකෙරෙහි ගෞරව ඇතිවෙයි ශට ත්වූපැවැතුම්ඇත්තේ වෙයි ධම්මයෙහි ග රුවූ ආදරකරන්නේ වෙයි ශ්‍රද්ධාදීන්ගේ මහත්බවටද පැමිණෙන්නේය ප්‍රීතිප්‍ර මොද්‍යබහුලවෙයි භයභා භයානක අර මුණුද ඉවසන්නේය දුක් ඉවසිමෙහි පොහොසත්මයි ධම්මයභා සමන වාස යකරන්නෙම් යන සංඤාඋපදනේය ධම් ඤණානුස්මෘතියෙන් යුක්තාව වසන්නා වූ මේයොගාවචරයාගේ ශරීරයද චෙ තායෘභයක්මෙන් පූජාවට සුදුසුවන් න්ය නිරුත්තරවූ ලොකොත්තරධම්ම යට පැමිණෙනුපිණිස සිත නැමෙන්නේ ය ඉක්මවියහැකිශික්ෂාපදයක් පැමිණිස ලීනි ධම්මයාගේ සුන්දරභාවය මෙනෙහි කරන්නාවූ මේ යොගාවචරයාහට තිරි ඟනප්‍රදේශ එලඹසිටින්නේය මේධනීරා සම්මෘතිභාවනාව පිහිටකොට මත්තෙහි සනඃප්‍රතිවේධය නොකරන්නේවිනම් ම රණින්මතු සඞ්ඝලෝකපරායණවන් නේයි.

මේසේ උත්තමඋපකාර මහානුභාව ඇත් නාවූ පවත්වරණයන් ඇතැත්තාවූ පොහොසත්වූ ධම්මානුස්සතිගේ භාවනා

සටහන් සහපත්නුවනැති පඬිත සොඹොව දරමහණ එකාන්තයෙන් අප්‍රමාදම කැමැට්ටෙලනිම් උන්සාහ කරන්නේයි. මේ ධම්මානුසාරිනිභාවනාවෙනි විසාර ඤ්ඨාමාත්‍රය වන්නේයි.

—ooo—

(පා ‡)

සඤ්ඤානුසසනිං භාමෙතු කාමෙ නාසිරනොගතෙන පතිසල්ලිනෙන සුප පිපනෙනාභගවතො සාවකසංඝො උජු පටිපනෙනා භගවතො සාවකසංඝො ඤා යපටිපන්නො භගවතො සාවකසංඝො සාමීචිපටිපන්නො භගවතො සාවකසං ඝො යදිදං චත්තාරි පුරිසයුගානි අට්ඨ පුරිසපුග්ගලා එස භගවතො සාවකසං ඝො ආහුනෙයෙය්‍යා පාහුනෙයෙය්‍යා දක් ඛිණෙය්‍යා අඤ්ජලිකරණීයො අනුත්තා රං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලොකස්සාති. එවං අරියසඞ්ඝගුණා අනුස්සරිතබ්බානි තත්‍ර සුපටිපන්නොති සුට්ඨුපටිපන් නො සම්මාපටිපදං අනිමත්තිපටිපදං අ නුලොමපටිපදං අපච්චනීකපටිපදං ධ ම්මානුධම්මපටිපදං පටිපන්නොති වුත් තං හොති භගවතො ඔවාදානුසාසනිං සක්කච්චං සුණන්තීති සාවකා සාවකා නං සංඝො සාවකසංඝො සිලදිට්ඨිසාම ඤ්ඤතාය සංඝාතභාවං ආපන්නො සාව කසමූහොති අත්ථො යසමාපන සාසම්මා පටිපදා උජුඅවඩ්කා අකුටිලා අජ්ඣිගාඅරි යොච ඤායොත්තිපිවුච්චති අනුචජ්ඣික තනාව සාමීචිනිපි සඞ්ඛං ගතානි සම්මානං පටිපනෙනා අරියසංඝො උජුපටිපනෙනා ඤායපටිපනෙනා සාමීචිපටිපනෙනා හිති වුනෙනා එතෙව යෙ මග්ගඨා තෙ සම්මා පටිපන්නිසමඩ්ගිතාය සුපටිපන්නාගෙව ලඤ්ඤා තෙ සම්මා පටිපදාය අධිගන්තබ්බා සඤ්ඤා අධිගන්තබ්බා අත්ථං පටිපදං උපාදා ය සුපටිපන්නාති වෙදිතබ්බා අපිච සම්මා සම්බුද්ධෙ ධම්මවිනයෙ යථානුසිට්ඨිං පටිපන්නත්තාපි අප්පඤ්ඤාපටිපදං පටි පන්නත්තාපි සුපටිපන්නෙ මජ්ඣිමා සාය පටිපදාය අත්තනෙවයං අනුපගම්ම පටි පන්නත්තා කාසවෙමනොමඩ්ඝජ්ජිත දුඃඛප්පහාණාය පටිපන්නත්තාව උජු පටිපන්නෙ ඤායො මුච්චති නිබ්බාණා තදත්ථාය පටිපන්නත්තා ඤාය පටිපන් නෙ සථාපටිපන්නා සාමීචි සම්මාර හා හොන්ති තථාපටිපන්නත්තා සාමීචිප ටිපන්නෙ යදිදන්ති යානිමානි ච තත්තාරි පුරිසයුගානිනි යුගලවසෙන පඤ්ච මග්ගඨෙය්‍යාඵලට්ඨෙය්‍යානිඉදමෙකං යුගල නති එවංචත්තාරිපුරිසයුගලානිහොන්ති අසපුරිසපුග්ගලාති පුරිසපුග්ගලවසෙ න එකො පඨමමග්ගඨො එකො ඵල ට්ඨොති ඉමිනා නයෙන අට්ඨෙව පුරි සපුග්ගලා හොන්ති එසව පුරිසොතිවා පුග්ගලොතිවා එකට්ඨානෙ තානි පදානි මෙනෙය්‍යවසෙන පනෙතං වුත්තං එසභගවතො සාවකසංඝොති යානිමා නි යුගලවසෙන චත්තාරි පුරිසයුගානි පාටියෙක්කතො අට්ඨපුරිසපුග්ගලා එස භගවතො සාවකසංඝො ආහුනෙයෙය්‍යා නි ආදිසු ආනෙත්වා හුනිතබ්බන්ති ආහු නං දූරතොපි ආනෙත්වා සිලවතෙහෙව දාතබ්බන්තිඅත්ථො වත්තුන්නං පවචනා මෙතං අධිවචනං තංආහුනංපටිග්ගහෙ තුං යුත්තෙතා තස්ස මහප්ඵලකරණ තොති ආහුනෙය්‍යා අථවා දූරතොපි ආගන්ත්වා සබ්බසාපතෙය්‍යම්පි එත්ථහුති නබ්බන්ති ආහවනීයො සක්කාදිනම්පි වා ආහවනං අරහතීති ආහවනීයො ත්‍යාවායං බ්‍රාහ්මණානංආහවනීයො නා ම අග්ගි යත්ථහුතං මහප්ඵලන්තිතෙසං ලද්ධි සබෙහුතස්ස මහප්ඵලත්තාය ආහ වනීයො සංඝොව ආහවනීයො සංඝෙ හුතං හි මහප්ඵලං හොති යථාහ—

යොච වස්සසතං ජන්තු
අග්ගිං පරිවරෙ වනෙ
එකඤ්ච භාවිතත්තානං
මුහුත්තමපි පූජයෙ
සායෙවපූජනා සෙය්‍යා
යඤ්චවස්සසතං හුතන්ති—

නදෙනං නිකායසංඛෙපෙ දානවති යොති පදං ඉධ ආනුභෙයෙය්‍යාති ඉමිනා පදෙන අඤ්ඤොඑකං වියඵුභෙතා පභෙදෙ කිඬ්මත්තමෙවනානං ඉති ආනුභෙයෙය්‍යා පානුභෙයෙය්‍යාති එත්ථප හා පානුභං වුඬ්ඪි දිසාවිදිසභොආගහානං පියමනාපානං සුඛිඬ්ත්තානං අත්ථාය සංඛාරෙන පටියත්තං ආහත්තුභදුනං නමිඩ්ඪපෙක්ඛා භෙතථාරූපෙ පානුභෙ සඬ්ඝසෙසම දුතුං යුත්තං සඬ්ඝොව නං පරිභුඤ්ජිතුං යුත්තොසංඝසදිසොති පානුභකොභාජිතථාභෙස එකබුඬ්ධන්තරෙව දිසන්ති අථොඛෝ ආයස්මා පියමනාපත්තකරෙතිඩ්ඪමෙති සමඛභාගභොති එවං පානුභමසසදුතුං යුත්තං පානුභඤ්ඣපටිඛභෙතුං යුත්තොති පානුභෙයෙය්‍යා යෙසංපන පාහවනියොති පාලි භෙසං සසඛා සංඝො පුඛබකාරං අරහති භසඛා සබ්බපඨමං ආභෙඛා එත්ථ නුනිභබ්බත්තන්ති පාහවති යා සබ්බිස්සකාරෙනමා ඛානමනං අරහන්ති පාහවනියොඛා සඛාසම්ඵ භෙනෙව අත්ථෙන පානුභෙයොති වුච්චති දක්ඛිණාපන පරවලාඛං සදුනිඬ්ඛා දුභබිදුනං වුච්චතිනං දක්ඛිණං අරහන්ති දක්ඛිණාසම්මතිතොඛා සඛා නං මහප්ඵල කරණතාය වීසොඛෙන්ති දක්ඛිණෙ යයා උභොහත්ථෙ සිරසි පතිට්ඨපෙත්ථා සබ්බලොකෙන කතිරමානං අඤ්ජලිකම්මං අරහන්ති අඤ්ජලිකරණීයොති අනුත්තරංපුඤ්ඤ ඛෙබන්තංලොකස්සා හි සබ්බලොකස්ස අයදියංපුඤ්ඤ්ඛෙත්තං යථාහි රඤ්ඤ්ඤා අම්බඛණෙ වා සාලිභණෙ වා ඔවාභණෙ වා විරුහණට්ඨා නං රඤ්ඤ්ඤ සාලිඛබ්බන්නන්ති සබ්බ ඛබ්බන්නන්ති වුච්චති එවං සංඝො සබ්බලොකස්ස පුඤ්ඤානංවිරුහණට්ඨානං සංඝනිස්සායති වුත්තස්ස නානාපකාර තිනසුබයංවන්නනිතානි පුඤ්ඤානි විරුහන්ති නසඛා සංඝො අනුත්තරං පුඤ්ඤඛෙබන්තං ලොකස්සාති එවං සුපවි පන්නනාදිභෙදෙ සංඝගුණෙ අනුස්සර නො නෙවතණ්හාසමඤ්ඤෙ රාගපරියුට්ඨා නං චිත්තංභොති නදොසනමොහපරියු ට්ඨිතංචිත්තංභොති උජුඝනමෙවසා න සමංසම්මෙචිත්තංභොති සංඝංආරබ්භා නිපුරිමනයෙනෙව චත්ඛම්භිතනිවරණ සස එකක්ඛණෙයෙව ඣානඬඛානි උපප ජ්ජන්ති සංඝගුණානං පන ගම්භිරතාය නානාපකාරගුණානුස්සරණාඩි මිත්ත නාසඛා අයනං අපසඛා උපචාරප්ප ත්තමෙවඣානං භොති නදෙතංසංඝගු ණානුස්සරණවසෙන උප ඣඣන්තා සං ඝානුස්සතිවෙවසඬ්ඛං ගච්ඡති ඉමිනාපන සංඝානුස්සතිමනුයුත්තොභික්ඛු සංඝෙ සගාරවොභොතිසපතිස්සො සඬ්ඛාදිමෙ පුලලා අඣිගච්ඡති පිතිපාමුජ්ජඤ්චලො භොතිහයහෙරම සභො දුක්ඛාධිවාසන සමත්ථො සංඝෙනසංවාසසඤ්ඤං පටිල භති සංඝගුණානුස්සතියා අජ්ඣාවුත්ථස්ස සරීරං සහති පනිහසංඝම්ව උපොස ථාහාරං පුතරහංභොති සඬ්ඝගුණාධිඛ මාය චිත්තං නමති දිනිතක්කම්භබ්බවසු සමාසොභෙවස්ස සම්මුඛා සංඝං පස්ස නොවිය තිරොත්තපසංපවුපට්ඨාති උ ත්තරිං අපසවිවිජ්ඣිතෙනා පනසුඛනිප රාසණ්ණොභොති—

තසඛා භවෙ අපසමාදං
කසිරාථ සුමෙධසො
එවං මහානුභාවාය
සංඝානුස්සතියා සදුති—

ඉදංසංඝානුස්සතියං විත්ථාරකථාමුඛං—

—හිහි—

(ස ‡)

සඬ්ඝානුස්සතිං—පෙ—තනවිතො, භගවන්තුභෙ: සාවකසඬ්ඝා, සුවිකස ඬ්ඝතෙවි:සුපටිපතෙතා.මිහාපිළිවෙත මි පිළිපන්නෙය: උජුපටිපන්නෙතා, ඉදි පිළිවෙතමි පිළිපන්නෙය: ඤායපටිපන්

ණෙන. උපායපිළිවෙලට පිළිපන්නේය; සාමීචිපටිපන්නෝ. සුදුසුපිළිවෙලට පිළිපන්නේය; යදිදංචත්තාරි පුරිසයුගානි. යම්මෙසතර පුරුෂයුගලයෙණෙන්ඇද්ද; (යානි ඉමානි චත්තාරිපුරිසයුගානි–යන අත්‍රයි. ප්‍රථමමාණ්ඩයථය එලයථයයි මෙම එක්යුගළයවෙකැයි මෙමනියෙන් සතරපුරුෂයුගළයවෝවෙන්) අට්ඨපුරිසපුග්ගලා, ප්‍රථමමාණ්ඩසථයා එකෙක එලසථයා එකෙකැයි මෙමනියෙන් පුරුෂපුද්ගලයෝ අටදෙනෙකි(පුරුෂයයිදු පුද්ගලයයිදු මේ ශබ්දයෝ එකාර්ථයහ විනෙය වශයෙන් වෙන කියනලදහු)හගවතො, භගවත්හුගේ; එසසාවකසඞ්ඝා(යුගල විසින් සතරපුරුෂයුගලයෙණෙක වෙන වෙනඅෂ්ටපුරුෂ පුද්ගලයහයිකියනලද) මේ ශ්‍රාවකසඞ්ඝයා, ආහුනෙයෙයා, ගෙණඅවුත් දියයුතු සිවිපසය පිළිගන්නට සුදුසුය (‘ආනෙඤ්ඣා හුනිතබ්බං දුතබ්බං ආහුනං ආහුනං පටිග්ගහෙතුං යුත්තා තස්ස මහප්ඵලභාවකරණතො ආහුනෙයෙයා, යි ගන්නේ) පාහුනෙයෙයා, අමුතුදන් පිළිගන්නට සුදුසුය ‘දිසාවිදිසතො ආගතානං සුනිමි ඣානං අත්තා ය සක්කාරෙන පටියත්තං ආගන්තුක දුනං පාහුනං තං පාහුනමස්ස දුතුං යුත්තං පාහුනඤ්ඣ පටිග්ගහෙතුං යුත්තෙනා නි පාහුනෙයෙයා, යි ගන්නේයි)දක්ඛිණෙයෙයා, දක්ෂිණාවට සුදුසුය‘(පරලොකං සද්දහිත්වා දුතබ්බං දුනං දක්ඛිණං තං දක්ඛිණං අරහතීති දක්ඛිණෙය්‍යා විභිතො යස්මා තා මහප්ඵලභාවකරණතාය විසොධෙතීතිදක්ඛිණෙයෙයා–යි ගන්නේ) අඤ්ජලිකරණීයෙයා වැඳහුන්න(උභොහත්ථෙසිරසිපතිට්ඨාපෙත්වා සම්මුඛා ලොකෙන කඤ්ඣමානං අඤ්ජලිකම්මං අරහතීති අඤ්ජලිකරණීයෙයා–යි ගන්නේයි) ලොකස්ස, සියලු ලොකයාගේ; අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං, අයදෘශවූ පින්කෙතයි; එවං, මෙසේ; අරියසඞ්ඝගුණා අනුස්සරිතබ්බා,ආයාසඞ්ඝගුණයෝ ඛ්ත්තබ්බයුත්තාහුයි; සුපටිපන්නොහා. මෙනාකොට පිළිපනී (සමීචිපටිපදං-යනා දියෙහි යම් සමයක්ප්‍රතිපත්තියකට දුනි පහළවූයේ සුඤ්ඤපටිපත්තියයි කියනලද බෙදා ආයාසිමාණ්ඩසථයා නිපන්නොමෝ ප්‍රතිපක්ෂධර්මයන් නැමති නොපමත්නාසුලුකොට ප්‍රජහන බැවින් පුනපුවත්භවයෙහි ප්‍රයොජන නැත්තෙන් නැවත නොපමත්නා සුලුවයින් අනිවත්තන පටිපදනමු–අඛිගන්තව්‍යවූනිර්වාණයට එකාන්තයෙන් අනුලොම්බැවින් අනුලොම පටිපදනමු–අනුලොම් බැවින් ප්‍රත්‍යනීකනොවෙනබැවින් අපච්චනීකපටිපදනමු නිර්වාණ ධර්මයට අනුරූප වශයෙන් ප්‍රතිපන්නබැවින් සාජුප්‍රතිපන්නිය දැක්වූ ධර්මානු ධර්මප්‍රතිපදනමු යථොක්තප්‍රතිපන්නියට ප්‍රත්‍යනත්වබැවින් ආයාසිසඞ්ඝ සුප්‍රතිපන්නවේ–ඉති “අනිවත්තිපටිපදා,,යනමෙයින් සාජුප්‍රතිපන්නියදැක්වූහු නැවතනැවතප්‍රවෘත්තියක් ඇතිකළහි සාජුප්‍රතිපන්නි නොවනබැවින් ‘අනුලොමපටිපදං අපච්චනීක පටිපදං,යනුයෙන් ඤායප්‍රතිපන්නිදැක්වූහු– පිළිපැදියුතු නිර්වාණයට අනුලොම්බැවිනු ප්‍රතිපත්තියනේ නැයබවේ–“ධම්මානුධම්මපටිපදං., යනුයෙන් සාමීචිප්‍රතිපත්තිය දැක්වූහු–අනුවජ්ජිකභාවදීපනයකරණබැවින් යෙසු තුන්පදයෝ ප්‍රථමපදයාගේම පඤ්චනිද්දේසයෝයි) භගවතො,භගවත්හුගේ; ඔවාදානුසාසනිං,අවවාදානුසාසනා;සත්ථාවං සුණන්තීති සාවකා,සකස්කොටඅසන්නුයිදුවකතාවෙන්(මෙනි දෘෂ්ටදෝෂයෙහිකරණ ධර්මදෙශනා අවවාදනම අදෘෂ්ටදෝෂයෙහිකරණ ධර්මදෙශනාඅනුශාසනානම නොහොත් දෘෂ්ටදෝෂයෙහිදු එක්වටෙහ කරණුයේ අවවාදනම නැමත නැමතකරණුයේ අනුශාසනානම්–අනුශාසනාවූපරිදෙන් පිළිපැදිමෙන්කෘත්‍යසිද්ධියවනබැවින්ආයාසීභාවයඑළවනහුට ණය සත්කෘත්‍යශ්‍රමණනම්වෙයි‘සත්‍ය

වචංසුණන්තීනියා වක්‍යා,ඊකිච්ච-මෙසින්ආ යසියෝම නිඤ්ඡයත්‍ථායෙන් භාග්‍යවතුගේ ශ්‍රාවක නම්වෙනිසි දක්වත්)සාවකානං ශ්‍රාවකයන්ගේ;සංඝෝ, සංඝයෙමේ; සා වකසංඝෝ, සාවකසංඝනම්; සිලදිසිසා මඤ්ඤනාය,ආයාසිසිලයෙන්හාආයාසිදෘෂ්ටි යෙන්යමානබැවින්;සංඝාතභාවංආපන් නෝ, සංඝතබවට පැමිණි; සාවකසමූ හොනි අත්‍ථෝ, ශ්‍රාවකසමූහයාගයන අ ර්ත්‍ථයි (ශ්‍රාවකයන්ගේ ශිලදෘෂ්ටිවූ මඛය යෙනි නින්නයාඛණ්ඩියක්මෙන් මාණ්ඩා ගනබැන් නානාත්‍ව නොකොට හැ කිමෙන්-එහෙයින් මේ ශ්‍රාවකයෝ යම් කිසිනැනෙක සිටියාහුදුසංඝතමවෙති-එ හෙයින්ම කිහ 'සංඝාත භාවං ආපන් නෝ,යි)යසමා පන,යම්හෙයකින් වනා ති;සා සම්මා පටිපදා,ඒ සම්‍යක් ප්‍රතිපත්ති නොමෝ('උජුඅවඩකා, යනාදියෙති මා යාසාඨෙය්‍යාදී පාපධර්මසමුච්ඡේදයෙන් සෘජුවූ එහෙයින්මඅොමුතුවඩකාභාවයෙ න්අවඩකවූ වඤ්චනාවඩකාභාවයෙන් අකුටිලවූ නඩිගලකොටි වඩකාභාවයෙ න් අජිම්හවූ අවඩකාදී භාවයෙන්නෝ සෘජුවූ)අරියෝ ව ඤායෝ නිපි,නිදෝෂ වූ උපායද;උජු විච්චති,සෘජුඅයිකියනුලැ බෙනි (අපණ්ණකභාවෙන ඤායතීති නිබ්බාණං තං වා ඤායති පටිවිජ්ඣියති නෙනාති ඤායෝ යි ගන්නේ) අනුවජ්ජවී කත්‍යා,වට්ටදුඃඛයෙන් නිග්‍රහනයවඅනු රූපබැවින්;සාමීචිනිපි සඛඛංගතං, සා මීචියයිද සබ්බයාවවචනියේද;නසඛා,එහෙ යින්;තං පටිපන්නොඅරියසංඝෝ,ඒප්‍රති පත්තියට පිළිපන්ආයාසිසඞ්ඝයෙමේ:උජු පටිපන්නෝ, සාජුප්‍රතිපන්නය; ඤායපටි පන්නෝ, නයාය්‍යප්‍රතිපන්නය;සාමීචිපටි පන්නොනිපිවුච්චති; සාමීචිප්‍රතිපන්නය යිදු කියනලැබේ(යොනාපත්තිඵලසච්ඡි කිරියාය පටිපන්නෝ-යනුසෙනිමෙන් ඵෙපටිපන්නකාදය වාත්‍රාමාණාධිකයයිද භාෂ්‍යතු) එසේ, වචනිච්චනාති: යෙ මනස ඤා,සවිසයමනින් ඤාණයෙන්යෝද; සෙ, ඔව්නු; සම්මාපටිපන්නිසංඛනිනාසංඝෝ ක්‍රතිපන්නති සම්මන්මිනබැවින්:සුපටිපන් නා,සුප්‍රතිපන්නයහ;යෙළඳඤා, යම්කෙ ණෙක්ඵලසථයෝද;තෙ,ඔව්නු;සම්මාපටි පදාය අධිගන්තාබැසැ,සම්‍යක්ප්‍රතිපත්ති යෙන්පැමිණියසුත්‍රාතව;අධිගතත්තා, පැ මිණිහෙයින්; අනිතං පටිපදං උපාදාය, යථොක්තාවූ මාර්ගසම්‍යක්ප්‍රතිපත්තිස නි ණිස;සුපටිපන්නාහි,සුප්‍රතිපන්නයහයි; වෙදිතබ්බා , වෙදිතව්‍යයෝයි(මෙනි ආ දිකර්මයෙනි ඥාප්‍රත්‍යයසමූහයෙන්වත්තා මානපිණිස මාර්ගඵලයෝසුප්‍රතිපන්නන මිවෙති-නිශ්චාවෙති ක්ත ප්‍රත්‍යයසමූහයෙ න් අනිතයපිණිස ඵලසථයෝ සුප්‍රතිපන් නවෙන් මේ දෙකින්සාමාන්‍යනිර්දේශයෙ න්හෝ'සුපටිපන්නොව සුපටිපන්නොව සුපටිපන්නෝ, සිඑකශෙෂනයින්හෝගෘ හිනයන්ගේ සමූහය'සුපටිපන්නෝ,සි කි යනලදුයි දක්වා-මෙසේ ආදිපදසටහසී නි දේශ භාවයෙන් සෙසුපදයන්ගේ අ ර්ත්‍ථකියාදුන් සතරපදයන්ගේම අම්ශුවූ අර්ත්‍ථසදක්මන පිණිස 'අපිච, යනාදිකිය නලදී) යථාඛ්‍යාතෙ ධම්මවිනයෙ, සඩා ඛ්‍යාතවූ ධර්මවිනයදෙක්හි; යථානුසි ඨංපටිපන්නත්‍තාපි,යම්සේ අනුශාසනා කරණලදද එසේපිළිපන්හෙයිනුදු(අනු ශාසනාවට අනුරූපකොට පිළිපන්හෙ යිනුදු යන අර්ත්‍ථයි) අපන්නක පටිපදං, අවිරුඛ ප්‍රතිපත්තියට (අනවද්‍ය ප්‍රතිප ත්තියට යනදැක්වි සුපටිපන්නත්‍තාපි. මනාවපිළිපන්හෙයිනුදු සුපටිපන්නභාව ය:මජ්ඣිමාය පටිපදාය,මධ්‍යමප්‍රතිපත්ති යෙන්; අන්තාවාසමනුපගම්ම, අන්තවයට නොපැමිණ;පරිපන්නත්තා, ප්‍රතිපන්න හෙයින්ද; කාසම්මිම්මනා මඛ්ඣේමිම දෙසප්පහාණාය පටිපන්නත්තාවි.කාය විබ්භමනාය යන තුන්දෙනාගේ සාධු නොමනබවය කුටිලබවයයන ඒදෙය න්ගේ ප්‍රහාණය පිණිස ප්‍රතිපන්නහෙයි නුදු සුපටිපන්නෝ. උජුපටිපන්නත්තා වි; කායොවුජුවෙතිනිබ්බොමා, කායඋජු

නිබ්බාණය කියනුලැබේ, මෙනිනයායනම් යුක්ත ප්‍රාප්ත ප්‍රතිපන්නියයි-නිබ්බාණයද සංස්කාරයන්ගේ සමථය පිණිස නිත්‍යත් ඉසිලියද උපසංහොතාදී පිළිපැද්ද යුතුමනබැවින් ප්‍රතිපන්න නම් වෙයි-එහෙයින් කිහු 'සුයොවුච්චති නිබ්බාණං, යී-මහාසතුණාදිනි වා සුයති පටිවජ්ඣියති සච්ඡිකරියතිවාති සුයෝ නිබ්බාණං, යී මෙසේද අර්ථ දතයුතු)ය ඵාපරිපන්නා, යම්සේ පිළිපන්නහු; සාමීචිකම්මාරහා හොත්ති,ගුණෙහි සම්භාවනාවෙන් අනුන් විසින් කරණලබන ප්‍රත්‍යුපසථානාදී සාමීචිකර්මයට සුදුසු වෙත්; නථා පටිපන්නත්තා, එසේ ප්‍රතිපන්නහෙයින්; සාමීචිපටිපන්නෝ, සාමීචිප්‍රතිපන්නගතම් (යදිදංචත්තුඅත්තර් ඝනලිඛිතවචන ඇති නිපාතයෙන් නුයි වචනයෙදයෙන් අඤ්ඤත්වනපිණිස'ය දිදත්‍යි සානිඉමානි,යී කිහු) චත්තාරි යුගානි යනුයෙහි=පඨමමග්ගසෝ ඵලයොති, ප්‍රථමමාර්ගඵල ලසථ්‍යයන; ඉදමේකං යුගළත්‍යි, මේ එක්යුගළවෙකැයි; එවං, මෙම ප්‍රකාරයෙන්; චත්තාරි පුරිසයුගානි හොත්ති, සතර පුරුෂ යුගයෝවෙත්; අසපුරිසපුග්ගලානි, අසපුරිසපුග්ගලායන්නෙහි; පුරිසපුග්ගලවසෙන, පුරුෂපුද්ගලවශයෙන්;එකෝ පඨමමග්ගසෝ,එක්ප්‍රථම මාර්ගසථ්‍ය; එකෝ ඵලසොති, එක්ප්‍රථමඵලසථ්‍යයෙකැයි; ඉමිනා නයෙන, මෙමනියෙන්;අසසව පුරිසපුග්ගලානි හොත්ති;පුරුෂපුද්ගල අටදෙනෙක්වෙත්; එත්ථ ච,මෙහියන ත්‍රි, පුරිසොති වා,පුරුෂයයිද, පුග්ගලොතිවා, පුද්ගලයයිද; එකසා නෙ නා නිපදනි, මේපදයෝ එකාර්ථයහ;වෙනෙය්‍ය වසෙන, විනෙය්‍යජනවශයෙන් වත්‍රි; එතං,පුරිසපුග්ගලංයනමේපදය;වුත්තං; කියනලදි(පුරිසා ච පුග්ගලා ච පුරිසපුග්ගලා-මෙහි පුරිසායනුයෙන් ප්‍රථම ප්‍රකෘතියගේ ග්‍රහණය පුග්ගලායනුයෙන් වනාහි සඤ්ඤාමානාසයෙන් එයින ප්‍රකෘතියගේ ග්‍රහණයයි මෙසේ අර්ථදතයුතු)එසහනවචනෙ සාවකසඞ්ඝොති, එස භගවතෙහා සාවකසඞ්ඝා යන්නෙහි; සානිමානි; යම්මේ,යුගලවයෙන, යුග්මවිසින්; මහාරිපුරිසයුගානි.මේසතරපුරුෂයුග්ම කොණෙක් ඇත්තු;පාටියෙක්නමෙන, මෙනවෙන;අසපුරිස පුග්ගලා, යම් අටපුරුෂ පුද්ගලයෙණෙක් ඇත්තු; එස,මේතෙමේ; භගවතොා,භගවන්හුගේ; සාවකසඞ්ඝා,ශ්‍රාවකයන්ගේ සඞ්ඝයි; ආහුනෙය්‍යාති ආදිසු,ආහුනෙය්‍යා යනාදියෙහි; ආනෙත්වා, ගෙණවුත්; හුනිනබ්බන්හි, දියයුතුහුයි; ආහුනං, දාහුනනම්; දූරතොපිආනෙත්වා, දුරිහුවුගෙණඅවුත්; සිලවනෙතස්ස, සිල්වතුන් කෙරෙහි; දාතබ්බන්හි අත්ථෝ, දියයුතුය යනඅර්ථයි; චතුන්නං පච්චයානං, සතරපසවනට; එතං, ආහුනයන මේ; අධිවචනං, නමෙකි(මෙහි 'චතුන්නං පච්චයානං කිදියානං ආනෙත්වාහුනිනබ්බානං, යී අධිකාරගෙයින් මේ අර්ථය ප්‍රකටගෙයින් "චතුන්නං පච්චයානං එතං අධිවචනං,යීකිහු-නොගොත් 'දාතබ්බං, යන, ප්‍රථමාවචනය,චතුහගං පච්චයානං,යන පදය අපෙක්ෂාකොට සාමිවශයෙන් පරිනාම කටයුතු-නොඑසේකළගොත් යම්කිසිසතරපසකෙණෙක් නට, ආහුනං,යන වයවහාරයවත්නේයයි දෘෂ්ටි)නං ආහුනං,ඒආහුනය; පටිග්ගහෙතුං;පිළිගන්නට; සුත්වෙතා, සුදුසුවූයේ; (ආහුනෙය්‍ය යීයොදනු)නසස;ඒආහුනයාගේ;මහප්ඵලතාව කරණතොහි,මහත් ඵලබවකරණ හෙයිනැයි; ආහුනෙය්‍යා,ආහුනෙය්‍යනමි(ආහුනං අරහතීනිආහුනෙය්‍යා-යෙත්ම) අර්ථවා, නොහොත්;දූරතොපිආගන්ත්වා,දුරින්අවුත්, සබ්බිධාපතෙනෙයයම්පි, සියලුසම්පත්හයම; එත්ථ,මේසඞ්ඝයාහුනාදිසු; හුනිනාසාවෝ

දාහවනීයෝ,පිදීයසුතුනුඩි සඞ්ඝතෙම ආ
හවනීයනම්; සංඝාදිනම්පි ආහවනං,
ඝත්‍රාදීන් වඩින්පමා දියයුතුදුනය්ව;අර
හතීනි; සුදුසුනුඩි; ආහවනීයෝ, ආහ
වනියනම්;යෝ වායං,යම් ඒ; බ්‍රාහ්මණා
නං.බ්‍රාහ්මණයන්ගේ;ආහවනීයෝ නා
ම අග්නි, ආහවනියනම් වහ්නියෙක්
ඇද්ද:යත්‍රහුතං, යම්ආහවනියාග්නියෙ
හි වත්කරණ්ලදයාගද්‍රව්‍යය; මහප්ඵ
ලනති (දැකීණාග්නි ගාර්හපත්‍යාග්නි
යෙහි හුතයවද වඩා) උදුරුඵලයයි; නෙ
සං ලබී, ඒබ්‍රාහ්මණයන්ගේ ලබ්ධියද;
සමෙ.ඉදින්:හුතයඤ මහප්ඵලනාඤ,හුත
යන්ගේ උදුරුඵලබැඹින්; ආහවනීයෝ,
වත්නිය ආහවනීයනම්; සඞ්ඛෙඛාව ආහ
වනීයෝ. සඞ්ඝමආහවනීයනම්;සඞ්ඝෙහු
හං හි,සඞ්ඝයාකෙරෙහිදෙනලද්දේ;මහ
ප්ඵලං හොති,මහන්ඵලවේ;සඵාහ, වදු
ළේමැනි; යෝ ජානතු, යම්සත්තයෙක්; ව
නෙ.වෙනෙනි;වස්සසතං,හවුරුදු සියය
ක්මුලුල්ලෙනි;අග්නිං පරිවරෙ, නිනිපිදු
සේ වීනම්;භාමිනතානං, භාවිතාත්ම
යනම්.එකං මුහුත්තම්පි.එනමුහුත්තියකු
දු:පූජෙය,පිදුමේ වීනම්; වස්සසතං, වර්ෂ
ශතයෙනි; තංහුතං, යම්කළ වහ්නිපූජා
වෙත්ඇද්ද(එයවදවඩා)සාපෙව් පූජනා
සෙක්‍ෂා,නාවතාත්මයනට එක මොහො
හතුදු හැළපූජාවම්ලැබුවේ; නිකායසන්ත
රෙ, සඩ්ඪයනිවාදී නිකායෙහි, ආගමනි
යානි නමදහංපෙදං. ආහවනීයෝයන්න
මේපදය;ඉධ,ලමන,ආහුනෙය්‍යානි ඉති
නා පදෙන, ආහුනෙය්‍යෝ යනමේ පද
යනා:අර්ථමනා එහා, අදෙහෙයින් එය;
විසඤ්ඤිනතෙනා පන,විසඤ්ඤිනතෙහයින් ව
නාති;එහෙ. තම්පෙදෙති;කිඤ්චිමහාමේ
ඝනානං,කිඤ්චිමාත්‍රවලාහකයකි(මදුවෙන
සෙකැබිසෙයි) ඉති,මෙසේ;ආහුනෙය්‍යෝ
ආහුවනීයයනම්; පාහුනෙය්‍යානි එහෙ
පන,පාහුනෙය්‍යෝ යනමෙහි වනාහි; දි
සාපදිසතා ආගනානං, සහරදිනින් ස
කරඅහුදිනින්ආ; පියමනාපානං, ප්‍රියම
නාපවූ;ඤාතිමිහනානං අත්‍රාඤ, නැයන්
මිතුයන් පිණිස;සංඝාරෙනපටියත්තං,
සත්කාරයෙන් සපයනලදු; ආගන්තුක
දුනං,ආගන්තුකදුනඤ;පාහුනං වුච්චති,
පා හුනයයි කියන ලැබේ; න ම්පි, එ
පාහුනයද; ඵපෙඤා හෙ හථාරූපෙ
පාහුනකෙ,එබදු ඒනෑමිතුරු පාහුනක
යන් නබා (ඔවුන්ට නොදියන අතිසි)
සඞ්ඝසෙසව දුතුං සුත්‍තං, යහෙටම්දෙ
නබව සුදුසුයි;සඞ්ඛෙඛාව,සඞ්ඝ්‍යාම;නං ප
ටිග්‍රහෙතුංයුත්තොනා,ඒපාහුනය පිළිගන්
නට සුදුසුයි;සඞ්ඝයදිසොති පාහුනතොා
නම්, සඞ්ඝ්‍යා යදඟවූඅමුතුසත්කාරයට
සුදුස්සෙක් නැති;නථාහි, එසෙමැනු; එ
ස,මේසඞ්ඝහෙතෙමේ; එක බුඛාහාරයෙන් දි
සසුනි;එන් බුඛාහාරයෙක් ඉක්මුණුක
ල්හිමපැණේ(ල ගඛදෙසෙන් කිසිකෙලක
අසඞ්ඛ්‍යයක් කප්ඉක්මුණුකල්හි පැණේ
ඍද්ධිමත්වන්)අඛෙබාඛිඤඤාඛ්‍රහ්ම,ප්‍රතිපක්‍ෂයෙ
න් විසින් අවිශ්‍රවම පැණේ(ක්ලේශවිඛ
ඤ්ඤාවිගෙඝණයයිදනයුතු)පියමනාප
තාහාරෙහි ධම්මෙහි සඤ්ඤාඛෙහෙ
නි,ප්‍රියඛව්‍ය වූන පඤ්ච කාරණ සිලාදිධ
ර්මයෙන් සමන්වාගතහුයි;එවං,මෙසෙ;
පාහුනං,අමුතුසත්කාරය;අසඤ දුතුං සු
තතං,එසහනට දෙන්වසුදුසුය; පාහුන
ම පටිග්‍රහෙතුං යුත්තොනා;පාහුනයදති
ලිගන්නවසුදුසුයයි;පාහුනෙය්‍යා,පාහු
නෙය්‍යනම්(මෙහි:සිද්ධායකිමයෙන්?සත්
මිතුයෝ ඒපුද්ධයනට නියාපුදු නොවෙ
මහාඅර්හකින්ම එහි ඔවුන්හෙරෙහි ද්‍රව්‍ය
මනාපඛවද අනවඤ්ඤාය ආඅඤ්ඤාය
හෙරෙහි වනාහි නොවෙසේහුයි සඤ්ඤ
හෙවම් පාහුනෙය්‍යඅර්හඵලයහි අතිශ්‍රෙ
යි)යෙයෝ වෙහි.සම්මෙහෙමහාහ නථා
හි: පාහවත්තොයන් පාලි. පාහුන
සහුපාලිදු;හෙතුයං.ඔවුන්වි:සඤ්ඤා.සවිසෙ
සකින්;සඤ්ඤා,සඤ්ඤාවෙවා මුතුසත්
අරහන්.පුථුක්‍රියාවට අඤ්ඤ
කින්:සංඝපඤ්ඤා,සවිසෙසඤාණ

නති, දියසුතුදුනුඩි; පාහවනියො, පාහවනියනම්වේ (මේඅර්ථය ප්‍රයනුආදිකම්මයෙහි වැටුනුයෙන් කිහු) සක්‍රියාකාරෙනවා (ආදරගොරවබහුමානනාදින්ද යන) සඳිප්‍රකාරයෙන්ම; පාහවනං අරහතීති, පාහවනයටසුදුසුනුඩි, පාහවනිය්‍යා, පාහවන්යනම් (මේඅර්ථය ප්‍රයනුප්‍රකාරාර්ථයෙහි වැටුනුයෙන්කිහු) සඞ්ඝයං, එපාහවනිය්‍යගන්ථයතෙමේ; ඉඩ, මෙහි; තෙනෙවඋපෙන, පාහවනිය්‍යට කියඅදියෙන්ම; පාහුනෙය්‍යොනිවුවවති, පාහුනෙය්‍යාසි කියනුලැබේ; දක්ඛිණාවපන, දක්ඛිණානඞ්ගනාති; පරලොකංසද්දහිත්වා, පරලොව අදහා; දුතඞ්ගංදුනංවුවවති, දියසුතුදුනය කියනුලැබේ; තංදක්ඛිණංඅරහති, ඒ දක්ඛිණාවටඅහිවේ (දක්ඛිනන්ති සන්නා යථාඛිපෙතානි සම්පත්තිවිඩිඤානිනිදක්ඛිණා තථාභාවකරණෙනතං දක්ඛිණං අරහති-යි යනඅර්ථයි) දක්ඛිණාය වා හිතො, දක්ඛිණාවට හිතනුයි හෝ; යඤහා, යම්හෙයකින්; තං, ඒදක්ඛිණාව; මහප්ඵලකරණත්‍ය විසොධෙති, මහත්ඵලබවකිරීමෙන්විශුඞ්කෙරේනුයි (යම්සේඋඩාරාදියවිප්‍රලොදුයලාභයෙන් විශොධිතනම්වෙතත් එපරිද්දෙන්ම දක්ඛිණාවද විපුලඵලතාවෙන් විශුඞ්කෙරෙයි දන්නේ) ඉති, මෙසේ; දක්ඛිණෙය්‍යො, දක්ඛිණෙයනම්; උභොහත්ථෙ, දෙඅත්; සිරසි පතිඨපෙත්වා, හිසපිහිටුවා; සබ්බලොකෙන කඨිරමානං අඤ්ජලිකම්මං, සියලුලොකයාවිසින් කරණුලබන අඤ්ජලිකර්මයට; අරහතීති, සුදුසුනුඩි; අඤ්ජලිකරණීයො, අඤ්ජලිකරණීයනම් (පුඤ්ඤත්ථිකෙහි අඤ්ජලිකරණීයො එත්‍යානි අඤ්ජලිකරණීයො-යි ගන්නේ) අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලොකස්සයන්නෙහි=සබ්බලොකස්ස, සබ්ලොකයාගේ; අසදිසං, සදෘශයකුනැති; පුඤ්ඤවිරුහණඨානං, කුසලය හටගන්නාතැනි (පාලියෙහි 'අනුත්තරං, සීකිවද මෙයින් උත්තරයෙක්විශිෂ්ටයෙක්නැත සමයෙකුදුනැතැයි දක්වනලිණිස 'අසදිසං, සීකිනුයි) යථාහි, යම්සේ; රඤ්ඤොවා අමච්චස්සවා, රජුන්හුගේවත් අමාත්‍යයන්හුගේවත්; සාලිනංවා යවානංවා විරුහණඨානං; හැල්හෝයවහෝ හටගන්නාතැන; රඤ්ඤො සාලිඛෙත්තං යවඛෙත්තන්ති වුවවනි, රජහු හැල්යෙතය යවයෙතයයි කියනුලැබේද; එවං, එසේම; සඞ්ඝො, සඞ්ඝයෙමේ; සබ්බලොකස්ස, සියලුලොකයාගේ; පුඤ්ඤානං විරුහණඨානං, පුණ්‍යඟටගන්නාතැනයි; සඞ්ඝං නිස්සාය හි, සඞ්ඝයානිසා; ලොකස්ස, ලොකයාගේ; නානාවණ්ණාරතිතසුබ සංවිධානනිකානි, නානාප්‍රකාර හිතසුඛනිර්මාණවූ; පුඤ්ඤානිවිරුහන්ති, පුණ්‍යයෝ හටගනිත්; තස්මා, එහෙයින්; සඞ්ඝො, සඞ්ඝයාමෙමේ; ලොකස්ස, ලොකයාගේ; අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තන්ති, අනුත්තරපුණ්‍යක්ෂෙත්‍රයයි (ඛිණාසවං විත්තං නිප්පං මහප්ඵලභාවකරණෙන නාසනිරඞ්ඛත්ති ඛිපන්ති මපන්ති එත්ථ ඛිණාසවේ වා බොද්ධං කෙදුරාදි ඛෙත්තංව්‍යඛෙත්තං පුඤ්ඤානං බොද්ධං පුඤ්ඤඛෙත්තං-යි ගන්නේ) එවං, මෙසේ; සුපටිපන්නාදිභෙදෙ, සුප්‍රතිපන්නභාවාදි භෙද ඇති; සඞ්ඝගුණෙ, සඞ්ඝගුණයන්-ඉමෙ-සත්තිපටිපන්න සඞ්ඝං, රැසමු සඞ්ඝයාඇති; උපොසථාගාරම්හි, පොහෝශාලයෙහි මෙන්; පූජාරහංහොති, පූජාවට සුදුසුවේ-සඞ්ඝානුස්සති.

-০ঃ ৩ঃ০-

(භා §)

සඞ්ඝානුස්සතිභාවනාව වඩහුගැමිනිවූ රහසවුවිමවකසථානයකට පැමිණියාවූ අතුළ නිකරණලදසිතිඇති යොගාවචර මහණවිසින් භාග්‍යවතුන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකසඞ්ඝරත්නය මනාදුනිපත්හ්ම පිළිවන්නේය අවධිකා ප්‍රතිපත්තිය

ට පිළිපන්නේය උපාය ප්‍රතිපත්තියට පි
ළිපන්නේය සුදුසු ප්‍රතිපත්තියට පිළිපන්
නේය සෝවාන්මාර්ගඵලය ග
කෘදාගාමිමාර්ගඵලය අනා
ගාමිමාර්ගඵලය අර්හත්මාර්ගඵල
ය යනමේ සතරපුරුෂයුගල
යෙහිවූ අෂ්ටආර්යපුද්ගල ශ්‍රාවකසමූහයා
දූයකයන්විසින් ගෙණවුත් දියයුතු සිව්
පසය පිළිගන්නට සුදුසුවන්නේය
නොයෙක් දිනින් පැමිණි නෑදෑමිත්‍රය
න් සඳහා සත්කාරයෙන් පිළියෙළකර
ණලද ආගන්තුකසත්කාරයපිළිගන්න
ටසුදුසුවන්නේය පරලොව අදහා දියයු
තුදක්ෂිණාව පිදීමට සුදුසුවන්නේය දෙ
හොත්මුදුන්තබා සියලු ලෝවැස්සන් වි
සින් කරණුලබන අංජලිකර්මයට සුදුසු
වන්නේය සියලු ලොවට අසදෘශවින්
කෙත්වන්නේයයි මෙසේ පැවැති නව
පෙදෙනිසඛෘතිනආර්යසඞ්ඝගුණයෝ සි
නිකටයුතනානුයි–එනි සුප්‍රතිපන්න නම්
මනාපිළිවෙතට පිළිපන් ආර්යසඞ්ඝයාහි
ගෙවන් සම්‍යක්ප්‍රතිපදවය අනිවෘත්ත
ප්‍රතිපදවය අනුලෝමප්‍රතිපදවය අප්‍රත්‍ය
නීකප්‍රතිපදවය ධර්මානුධර්මප්‍රතිපදවය
හි යන පවනිදේශයෙහින් දක්වනලද
ආර්යමාර්ග සඞ්ඛ්‍යාතප්‍රතිපත්තියටපිළිප
න්ආර්යසඞ්ඝරත්නයයිකිනියාහි.ඒආර්ය
මාර්ගය ලබනලද ආර්යපුද්ගලතෙමේ
සුප්‍රතිපන්නයයිනම්ලබනහෙයින් සම්‍ය
ක්ප්‍රතිපදානමුදු ඒආර්යමාර්ගඵලයටපැමිණි
මෙන්මතුනොලැබෙන්නා ප්‍රහාණීයකරුවූම ආර්ය
මානීඵලයෝජනනොවනහෙයින්දැනුව
න නොපමන්නා සුලුහෙයින්ද අනිවෘ
ත්ත ප්‍රතිපදානමුදුපැමිණියයුතුනිර්වාණ
ධර්මයට ඒ ආර්යමාර්ගය අනුලෝමිවන
බැවින් අනුලෝමප්‍රතිපදානමුදු අනුලෝ
මවූ ධර්මයක්නම් නැවත සතුරු නො
වනහෙයින් අප්‍රත්‍යනීක ප්‍රතිපදානමුදු
නිර්වාණධර්මයට සුදුසු ඵලනාවාප්තිහේ
හෙයින් ධර්මානුධර්මප්‍රතිපදානමුදු වන්
නේයි.නානාවෙන්නුවසින් ශ්‍රාවකයන්ගේ
ය විඛදුදෙසනයන් දුටුකළහෙත් පළමුකොට
ගෝ කරණලද ධර්මදේශනාව අවවා
දනම නොදක්නාලද දෙසෙහිගෝ
නැවත නැවතගෝ කරණලද ධර්මදේ
ශනාව අනුශාසනානම සෝවාන්ආදී
ආර්යීභාවය එළවීමෙහි පොහොසත්වූ්
අවවාදඅනුශාසනාවන්සහස්කොටශ්‍රව
ණයකරණ අවිවයෙන් ශ්‍රාවකනම ඒආ
ර්යශ්‍රාවකයන්ගේ සමූහය ශ්‍රාවකසඞ්ඝ
නම් වන්නේයි හෙවත් ආර්යසිලයෙන්
හා ආර්යදෘෂ්ටියෙන්ද සමානබැවින් ඔ
වුනොවුන් ගැළපීමට පැමිණි ශ්‍රාවක
සමූහය යනඅර්ථවන්නේයි.ඒ එසේමැයි
සියලු ආර්යශ්‍රාවකයන්ගේ ආර්යසිල
ආර්යදෘෂ්ටිහු සෝවාන් ආදී මාර්ගයෙ
න්ම ආබැවින් මැදින්බුන් ඵලඥානියා
ගේ වෙනසක් නැත්නාක්මෙන් ඒ ආ
ර්යශ්‍රාවකයෝ යම්යම්තෙනක සිටි
යාහුදු ඔවුනොවුන් ගැළපීමට පැමුණු
නාහයි කිනියාහි. යම්සේ ඒ සම්‍යක්ප්‍රති
පදවමාර්යාසාඑයාදිපාපධර්මයන්ගේය
මුවෙජද ප්‍රහාණිය කළබැවින් සෘජුවන්
නිද එහෙයින්මගොමුතුවඛිකයක්මෙන්
නොවනහෙයින් අවඛකවන්නිද චඤ්
රෙඛාවඛිකයක්මෙන් නොවනහෙයින්
අකුටිලවන්නිද නඉල්කෙළවර වඛික
යක්මෙන් නොවනහෙයින් අජ්ජිහට
න්නිද ඒ සම්‍යක් ප්‍රතිපදව නිරවද්‍යවූ
නිර්වාණය අවබොධකරණ අර්හයෙන්
නිදොෂවූ ඇදනැතුවූ උපායකැයි කි
යනුලැබේද එපරිදෙන්ම සසරදුකින්
නික්මයාමටසුදුසුවූ සාම්චිප්‍රපායසඛ්‍ය
වට නිසේද එහෙයින් ඒ සම්‍යක් ප්‍රතිප
ඛ්‍යාතවූ ආර්යමාර්ගයට පිළිපන් ආ
ර්යසඞ්ඝරත්නය සෘජුප්‍රතිපන්නානමුදු
ඤායප්‍රතිපන්නානමුදු සාම්චිප්‍රතිපන්න
නමුදුවෙයි කියනලදදේයි මෙහි ප්‍රතිප
න්න ශබ්දය මාර්ගඵලාර්ථවැචින් මෙ
හෙත්හි මාර්ගස්ථපුද්ගලයන් සතරදෙන
ම ආර්යමාර්ගසඛ්‍යාත සම්‍යක් ප්‍රතිප
න්නියන් යුක්ත බැවින් එසේවිධාර්ය
ණයකින් පරිවිතවූ මාර්ගඵලයෙහිම

සංඝනිපන්නතාය කියනලද්දුනුය අායසිං
ලාභියනෙරදෙන වනාති සමයක් ප්‍රතිප
න්නයෙන් පැවිදිවූයනුත්‍රා පැමිණියෙ
හින් පුත්‍රාදීනියාවූ ව මාතෘග්‍රාමයදුව කා
රණකොටගෙණ සුප්‍රතිපන්නතාවැයි
කියනලද්දුනුය මෙසෙ මේ අනුසාසනීප්‍රද
ගලයන්අනුවෙන් සතරවැනිඅායි
ශ්‍රාවකයෝ මාහැකුණියෙති වත්ථුවාග
කාලිකවතයෙන් සුප්‍රතිපන්නයන යන්ත
ලෙසි අායසිද්‍රාවිකයෝ අතිගතාලිග
වතයෙන් දුර්ලභනිය මානුෂ සඳහාව සු
පතිපන්නයහයි කියන ලද්දුනුය † ම
සෙවිනම් එකවචන නිදේශය කෙසෙ
සෙදුන්නේදයන්? යම් අර්ථයක් සා
මාන්‍යවචනයෙන් දක්වියැවිනැන එතව
චනයෙන් දක්වීම උම්නවැවින්නෝ 'සු
පටිපන්නොවසුපටිපජ්ජෙහාව,කායවාක්‍ය
සෙති 'සුපටිපන්නොයි එකශෙෂසමාස
වනශෙයින්හෝ අසීශ්‍රාවකසමූහය සු
ප්‍රතිපන්නතාමැයි දතයුත්නේයි.

තවද භාග්‍යවතුන්වහන්සේ විසින්
මොනවට ප්‍රකාශකරණලද ධර්මවින
සෙහි අනුශාසනාවූ පරිද්දෙන් හෙවත්
අනුශාසනාවට සුදුසු පරිදෙන් පිළිප
න්හෙයිනුදු අපන්නක ප්‍රතිපදු සඛ්‍යා
ත නිරවද්‍ය නිදෝෂප්‍රතිපත්තියට පිළිප
න්හෙයිනුදු සුප්‍රතිපන්නතාම මඛ්‍යමප්‍ර
තිපදුවෙන් කාමසුඛයඅාත්මකිලමථවය
සන දෙකොළවරට නොපැමිණ සෘජුව
පිළිපන්හෙයිනුදු කායවාඞ්මනඃසන නු
න්දෙනාගේ ඇදබවකුටිලබවආදී දෙ
ඔසන්ගේ ප්‍රහාණිය පිණිසපිළිපන් හෙ
යිනුදු සෘජුප්‍රතිපන්නතාම්මන්නේයි.

ඤ්ඤපටිපන්නෝ
යනමෙනි නිර්‍වාණය නයාසයයි කි
යනලද්දේය ඒ එසෙමැයි.නයාසනාම් සු
ඛනප්‍රාප්‍තාවූ ප්‍රතිපත්තියකටනම් වන්
නේය කිනඇවිලෙනත් කිනපිළියවත් නි
සවන් දෙක ඒ නිවණුපිණිස කටයුතු උ
පායක්මෙන් නිර්‍වාණයද සියලු සංඝතා
ර ධර්මයන්නේ සංසිදුවීම පිණිස පිරිපු
දිදසුතු බැවින් ප්‍රතිපදාඥානදර්ශනයි
ඒ නිර්‍වාණධර්මය වනාති මාහැකුණියන්
ලැබිසයුතු හෙයින් නයාසනාම්නිව
න්පිණිස පිළිපන් හෙයින් නයාසප්‍රතිප
න්නතාවන්නේයි.සමිසෙ පිළිපන්නතු
ණාමිනාවනාවෙන්අනුන්විසින් කර
ණුලබන්නාවූ දක නුනැනෙන් නැනිවි
ම ආදි සාම්මිකවිපසට සොයෙවේද්ද ව
සේ පිළිපන්හෙයින් සාම්මිප්‍රතිපන්නත
ම් වන්නේයි මෙසේ දක්මනලද යම්
මේ අනුසාසනීප්‍රද්ගලයෝ සෝවාන් මා
හැකි ඵලසථයන්නේ එක් යුගළවිග
නකෘදාගාම්මාහැකිඵලසථයන්ගේ එක්
යුගළවෙක අනාගාම්මාහැකි ඵලස
යන්ගේ එක්යුගළවෙක අර්හත්මාහැකි
ඵලසථයන්ගේ එක්යුගළවෙයිදැයි වි
සෙ සතරපුරුෂ යුගළවෙක්ද සෝවාන
මාහැකියථය ඵලසථය යනාදින් පුරුෂපුද්
ගලයෝ අටදෙනෙක්ද වන්නාහුයයි ද
නසුතු. මෙහිවනාති පුරුෂය පුද්ගලය
යන මේපදයෝ එකම්අර්ථඇතිහා
නුවෙති මේපුරුෂය පුද්ගලය යනපදවි
සෙන් විහෙසද්‍යනෝම කියනලද්දුනු
යයි දතයුතු මේසේ සතරපුරුෂ යුග
වතයෙන්හෝ වෙනවෙන අෂ්ටපුරුෂ පු
ද්ගලවතයෙන්හෝ කියනලද්ද යම් ආ
ර්‍යපුද්ගලයන් අටදෙනෙකු වේද්ද
ඒ පුද්ගලයන්ගේ සමූහය හාවෙයි ව
හුනේ ශ්‍රාවකසඞ්ඝනම්මන්නේයි.

එම අනුත්තරෑම ආහුනෙයෙය්‍ය යනාදිප
දයන්නේඅාදි මෙසේදතයුතු.කෙසේදය
න්?ගෙණඅවුන්දිසයුතුයයන අර්ථයෙන්
ආහුනනාම හෙවත් දුරිහුදු ගෙණඅවුන්
සිල්වතුන්කෙරෙහි දිසයුතුයයන අර්
යෙන් ආහුනනාම් වන්නෙයි. එව

† ම ප ඵ අ නො මා ඒ ඒ හ

මෙහි මාහැකියතව අනත්තරාව උපදනා ඵලචිත්ත දෙදෙනාගෙන විත්තඩිතිය අවසන්වේ මා
ර්ගචිත්තක්ෂණයක්ද මාහැකි ඵලචිත්තක්ෂණදක පවත්නා ඵලයට සුද්ග
ලතෙමේ ඒ ඵලයට සුද්ගලයා වෙනැයි ඉත්ම කිය [illegible] සුප්‍රතිපන්නතාවදී.
අතුරින් [illegible] 1 පරිතත්ත 2 උපචාර 3 අනුලෝම 4 ගොත්‍රභූ 5 මග්ග 6
ඵල 7 භවාඞ්ග 8 ආවර්ජන වශයෙන් විත්ත නවයක් දතයුතු.

රාදි සතරපසයට ආහුනයයනු මේ නම්වන්නේයි ඒ ආහුනනම්වූ සතර පසය මහත්ඵලගෙණදෙනගෙඩින් පිළි ගන්නට සුදුසුයයන අර්ථයෙන් සඞ්ඝර ත්නය ආහුනෙය්‍යනම් වන්නේයි නොහොත් දුරින් ගෙණඅවුත් සියලු සම්ප ත්තිසම මේසඞ්ඝයාකෙරෙහි පිදියයුතුය යනඅර්ථයෙනුදු සතරපසය ආහවනිය නම්,දෙදෙව්ලොවට අධිපතිවූ ශක්‍රදෙ වෙන්ද්‍රාදින්විසින්පවා පිදියයුතු දෑනයට සුදුසුය යනාර්ථයෙනුදු ආහවනීයනම ආහවනීය්‍යාග්නි සඞ්ඛ්‍යාතවූ යම් යාගා ග්නියෙක වත්කරණලද ගිතෙල්ආදී යාගද්‍රව්‍යය අවශෙෂ දක්ෂිණාග්නිගා නී පත්‍යාග්නියෙහි වත්කරණලද යාගද්‍ර ව්‍යයටවඩා උදුරාගරමහත්ඵල මහානි සංසවන්නේයඩිප්බ්‍රාහ්මණයන්ගේයම්ල බ්බියක් ඇත්නේවේද ඉදින් එහි පුදන ලද වස්තුව මහත්ඵලකරණ අර්ථයෙන් යම්නින්නෙත් ආහවනීයවේනම් ඒහින් නොව මේආග්‍රීසඞ්ඝයාම ආහවනී යනම්වන්නේයි. ඒ එසේමැයි ආග්‍රීස ඞ්ඝරත්නයවිෂයෙහි පුදනලද්දම මහත් ඵලමහානිසංසකෙරෙයි යාගහින්නෙහි පුදනලද්ද මහත්ඵල නොකරන්නේයි.

එහෙයින්වදාළහ මේලොකයෙහි යම් සත්ත්වයෙක් වනයෙහි සිසක්හවුරුද්දක් මුලුල්ලෙහි නිතිපිදුයේවේද අනිකුදුසඞ් ඝයන් හාවිනාන්මඇත්නාවූ ආග්‍රීසඞ්ඝර ත්නයට එකමොහොතක්කල් පිදුයේ වේද මේවිප්‍රකාර පුන්‍යවන් අතුරෙන් ව නයෙහි සිසක්හවුරුද්දක් මුලුල්ලෙහි කළ නිතිපුන්‍යවටවඩා එකමොහොතක් කල් ආග්‍රීසඞ්ඝරත්නයට කළ පුන්‍යවම උතුම්වන්නේයි. සව්‍යාසනිවාදි නිකායා න්තරයෙහිආ ඒමේ ආහවනීයයනප දය මෙහන්හි ආහුනෙය්‍යයන පදයහා අර්ථවශයෙන් එකෙක්ම වන්නේය ව්‍ය ඤ්ජනවශයෙන්වනාහි මේදෙපෙදෙහි සුවල්පමාත්‍රවෙනසෙක් ඇත්නේයයි ද නයුතු. මෙසේමේ උක්ත ප්‍රකාර ගුණ යෙන් යුක්ත බැවින් ආග්‍රීසඞ්ඝරත්න ය ආහුනෙය්‍යනම් වන්නේයයි දතයුත් තේයි.

පාහුනෙය්‍යයනපදයෙහි විභාග කවරයත්? පාහුනෙය්‍යයන මේපෙදෙ හි වනාහි සතරදිගය සතරඅනුදිගයය න අටදිග්ත්අතුරෙන්ය්‍යම්දිගකින්ආ ප්‍රියමනාප ඤාතිමිත්‍රයන් සඳහා සත්කාර යෙන් මොනවට පිළියෙළකරණලද අමුතුබත පාහුනයයි කියනලද්දේයි පාහුන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ඒ අමුත්තන් සඳහා පිළියෙළකරණලද දෑනයද එබදු නෑදෑ මිත්‍රයන්ට නොදී ආග්‍රීසඞ්ඝරත්නයට ම දියයුතු. වන්නේය ඒආග්‍රීසඞ්ඝරත් නයම ඒ පාහුනය පිළිගැන්මට සුදුසුව න්නේයි එබදු අමුතු සත්කාර පිළිගැ න්මට ආග්‍රීසඞ්ඝරත්නයවැනිවූ අනික් සුදුස්සෙක් නැත්නේයි ඒ එසේමැයි මේ ආග්‍රීසඞ්ඝරත්නයවනාහි එක්බුඬානන රයක් ඉක්මුණුකල්හිද කිසිකලෙක අස ඞ්ඛ්‍යකල්පගණන් ඉක්මුණුකල්හිද ලො වපහළවනබැවින් දිඝීකාලාක්ඛුගේඇ වෑමෙන්ම විපක්ඛධම්මයන්ගෙන් දම්ශ්‍රව දකිනුලබන්නේය තවද ඤාතිමිත්‍රයන් වෙන්වගියාහුදු නොබොහෝකලෙකින් නැවත සමගියට පැමිණෙන බැවින් ඔවුන්ගේ ප්‍රියමනාපකරවූඤාණෝසධිර වනොපවත්නාක්මෙන්නොව ආග්‍රීස ඞ්ඝරත්නයෙහි විද්‍යමානවූ ප්‍රියමනාප කරවූ ආග්‍රීශීලාදි ගුණධම්මයන් කිසි කලෙකත් ඌනත්වයක් නොවනහෙයින් ඒ ආග්‍රීසඞ්ඝරත්නයටම අමුතුසත්කා රය දියයුත්තේමය ඒ අමුතු සත්කාරය පිළිගන්නටද ඒ ආග්‍රීසඞ්ඝරත්නයම සු දුසුවන්නේය එහෙයින් බුඬමිත්‍රයන් නොව ආග්‍රීසඞ්ඝරත්නයම පාහුනෙ ය්‍යනම්වන්නේයි, තවද ඔබ්කෙනෙකු න්ට 'පාහුනෙය්‍යා, යනපදය පාඨව නියොයි පාඨවේද ඒපක්ෂයෙහි වුවන්ට එහි අර්ථගතයුතු කුමය මෙසේයි. සම් හෙයකින් පුර්‍වයන් කාරයව හෙවත් ප

ළමුකොට කටයුතු සත්කාරයට මේ ආ
යාචිසඞ්ඝරත්නයම සුදුසුවේද එහෙයින්
සියලුලට පළමුකොට මේ ආයාචිසඞ්ඝර
ත්නයකෙරෙහි දෙසඩම්මය ගෙණහැවු
ත් දියයුතු අර්ථයෙන් පාහවනීයනම
නොගොත් ආදරගෞරවබහුමානනා
දි සවිප්‍රකාරයෙන් මේ සඞ්ඝරත්නය පි
දීමට සුදුසු අර්ථයෙනුදු පාහවනීයන
ම ඒමේ පාහවනීයශබ්දයට පයිරියන
ම්වශයෙන් හෙවත් පාහවනීයශබ්දය
වකි අර්ථයෙන්ම මෙහන්හි පාහුනෙය්‍ය
යයි කියනලද්දේයි මෙසේද මේ ආයාචි
සඞ්ඝරත්නය පාහුනෙය්‍යනම්වන්නේ
යයි දතයුත්තේයි.

ඊටඅනතුරුව දක්ඛිණෙය්‍යොයන ප
දයෙහි විභාග කවරයත්? පරලොවඅ
දහා දියයුතු දනය දක්ඛිණායයිකියනල
ද්දේය ඒ දක්ඛිණාව පිදීමට හිතය සුදුසු
ය යනඅර්ථයෙන් සඞ්ඝරත්නය දක්ඛි
ණෙය්‍යනම යම්සේ පොළිපිණිස දෙන
ලද නයමුදල් ආදිය විපුලප්‍රයොජන
ලැබීමෙන් විශොධිතයයි නම්ලබන්නේ
ද එපරිද්දෙන්ම දක්ඛිණාවද මහත් ඵල
ඵලවිමෙන් විශුඛ්ධවකරණහෙයින් දක්
ඛිණෙය්‍යනම් වන්නේයි.

අඤ්ජලිකරණීයෝ යන පදයෙහි විභා
රකෙසේදයත්? සදේවමනුස්සපානාල
සඛ්‍යාත සකලලොකවාසින්විසින් දෙ
හොත්මුදුන්තබා කරණුලබන අඤ්ජලි
කම්මයට සුදුසුහෙයින් මේ ආයාචිසඞ්ඝර
ත්නය අඤ්ජලිකරණීයනම් වන්නේයි

ඊටඉක්බිනිව
අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලොක
ස්ස යනපදයෙහි විභාග කෙසේදයත්?
සියලුලොකසත්ත්වයාහට මේ අත්‍යාචාරීපුද්
ගල මහාසඞ්ඝරත්නය අසදෘශවූ නිරු
ත්තරවූ කුසල් හටගන්නා පින්කෙතක්
වන්නේය යම්සේ රජුගේහෝ රජඇම
තියෙකුගේහෝ හැල්වත් යවවත් හට
ගන්නාතැන රජුගේ හැල්කෙතය ඇම
තිතුගේ හැල්කොතයයි කියනුලැබේද
එපරිද්දෙන්ම සියලු ලෝවැසියාගේ කු
සල්හටගන්නා තැන පින්කෙත්වන්
නේයි ඒ එසේමැයි අත්‍යාචාරීපුද්ගලම
හාසඞ්ඝරත්නයනිසා ලොකසත්ත්වයාහට
නානාප්‍රකාර හිතසුවඵලවන්නාවූ කුස
ල් හටගන්නාහුය එහෙයින් සඞ්ඝරත්
නයම ලොකයාගේ නිරුත්තර පුණ්‍ය
ක්ෂෙත්‍රවන්නේයි. මෙසේ සුප්‍රතිපන්න
තාදි ප්‍රභෙදවූ සඞ්ඝගුණසිතිකරත්නා
වූ යොගාවචරයාගේ සිත ඒ සඞ්ඝානු
ස්මෘතිය සිතිකරන්නාවූ කල්හි රාගයෙ
න්ද ද්වේෂයෙන්ද මොහයෙන්ද නොම
ඩනාලද්දේවෙයි මේ යොගාවචරයා
ගේ සිත එසමයෙහි සඞ්ඝගුණ අරබයා
පවත්නාහෙයින් කායවඩ්කාදියෙන් ප
හව සෘජුව පවත්නේය ඉක්බිනිම පූ
ර්වොක්ත ක්‍රමයෙන් ඔබාගන්නාලද නි
වරණ ඇත්නාවූ ඕහට එන විටම ධ්‍යා
නාඞ්ගයෝ පහළවන්නාහුය සඞ්ඝගුණ
යන්ගේ ගැඹුරුබැවින්හා නානාප්‍රකාර
ගුණ සිතිකිරිමෙහි අභිලාෂ ඇතිබැවින්
ද අර්පණාවට නොපැමිණ උපචාර ප්‍රාප්
තවූ ධ්‍යානයම උපදනේයි ඒ චේධ්‍යාන
ය සඞ්ඝගුණ සිතිකිරීම්වශයෙන් උපන්
හෙයින් සඞ්ඝානුස්මෘතිය යන සඞ්ඛ්‍යාව
ට පැමිණෙන්නේයි මේ සඞ්ඝානුස්මෘ
තිභාවනාවෙහි නියුක්තවූ යොගාවච
රමහණ සඞ්ඝරත්නයකෙරෙහි ගෞර
වඇත්තේවෙයි සවත්වූ පැවතුම්ඇත්
තේවෙයි ශ්‍රද්ධාදීන්ගේ විපුලත්වයට පැමි
ණෙයි ප්‍රීතිප්‍රමොද්‍ය බහුලතොට වෙසෙ
යි කුදුමහත්භයඉවසන්නේවෙයි දුත්
ඉවසිමෙහි පොහොසත්වෙයි සඞ්ඝරත්
නයහාසමග වෙසෙම්යන සිත්ඇතිමෙ
යි සඞ්ඝගුණානුස්මෘතියට වාසස්ථානවූ
ඒ යෝගාවචරයාගේ ශරීරයද සඞ්ඝස
න්නිපාත උපොසථාගාරයක්මෙන් පූජා
වට සුදුසුවෙයි සඞ්ඝගුණාධිගමයපිණිස
සිතනැමුනේවෙයි ඉක්මවියයුතු ශික්ෂා
පදයක් ඇතිවූකල්හි ඔහුගේ අභිමුඛයෙ
හි සඞ්ඝස්ථා දක්නෙකුට මෙන්හිරිඔතප්

දෙකඵලඤ්ඤිටිතේවෙති මෙසේභාවනාව ඩන්නාවූ ඒ යොගාවචරමහණ ඉහාත්ම යෙනිමතුමාග්ගඵලාධිගමසප්පතිවෙධතො කරන්නනුච්ඡවිනම්මරණින්මතුඝඩ්ගලො කපරාඝණවන්නේයඞි දතයුතු. එහෙ ඔන්යහපත්නුවනැතිපරිඤ්ඤතයොගාවව රමහණමෙසේමහානුභාවසම්පන්නවූස ඝ්සානුස්සතිභාවනාවෙති සියලුකල්හම එකාග්ගතයෙන් අප්පමාදයකටයුත්තේඞි.

මේ සඞ්ඝානුස්සතිභාවනාවෙති විසතරකථාමාග්ගයවන්නේඞි.

—ශ්‍රීශ්‍රී—

(පා *)

සීලානුස්සතිං භාවෙතුකාමෙන පන රහොගතෙන පතිසල්ලීනෙන අතොවතමේ සීලානි අඛණ්ඩානි අවීචිඳූනි අසබලානි අකම්මාසානි භුජිස්සානි විඤ්ඤූපප්පසත්ථානි අපරාමට්ඨානි සමාධිසංවත්තනිකානීති එවං අඛණ්ඩාදිභාවෙන අත්තනොසීලානි අනුස්සරිතබ්බානි තානිච ගහට්ඨෙන ගහට්ඨසීලානි පබ්බජිතෙන පබ්බජිතසීලානි ගහට්ඨසීලානිවාහොන්තු පබ්බජිතසීලානි වා යෙසං ආදිම්හිවා අන්තෙවා එකම්පි නහින්නං හොති පරියන්තෙතහින්නසාටකොවිය තඛණ්ඩාතින් අඛණ්ඩානි යෙසංවෙමජ්ඣෙ එකම්පි නහින්නං හොති වෙමජ්ඣවිනිවිඛසාටකොවිය නවිච්ඡිද්දානිනිඡිද්දානියෙසං පටිපාටියාවෙවමාති ණිවා නහින්නානිහොතිපිට්ඨියාවාකුච්ඡියාවා උට්ඨිතෙන දිඝවට්ටාදිසණ්ඨානෙන නවියභාගවණ්ණගන්ධාලඋත්තාදිනාඅඤ්ඤතරවිරවණ්ණාගාවිචියනසබලානි නිඅසබලානියානි අන්තරන්තරානහින් නානි තානිවිසභාගතණ්හු විච්ඡිතුගාවිචිය නකම්මාසානීති අසඞ්කරානි අවිසෙසෙනවා සබ්බානිපි සඤ්චිච්චෙන මෙථුනසංවයාගෙන තොසුපහාහාදිනිවපාපධම්මෙහි අනුපහතත්තා අබ්භොකාසානි අ

චිඡිද්දානි අසබලානි අකම්මාසානි තානි යෙව තණ්හා දාසව්‍යතො මොචෙත්වා භුජිස්සභාවකරණෙන භුජිස්සානි බුද්ධාදිවිඤ්ඤූනි පසත්ථතාහා විඤ්ඤූපප්පසත්ථානි තණ්හාදිට්ඨි අපරාමට්ඨතාහා කෙනචිවා අයතෙන ඔලෙත්‍ය දෙසොනි එවංපරාමට්ඨුංඅසක්කුණෙය්‍යතාය අප රාමට්ඨානි උපචාරසමාධිං අප්පණාස මාධිංවා අථවා පන මග්ගසමාධිං ඵලස මාධිං වාපි සංවත්තනතොති සමාධි සංව තනිකානි එවං අඛණ්ඩාදිභාවෙ න අත්තනොසීලානි අනුස්සරතො නෙව තස්මිංසමයෙ රාගපරියුට්ඨිතං චිත්තං හොති නදෙස පරියුට්ඨිතං චිත්තං හොති නමොහපරියුට්ඨිතං චිත්තංහොති උජුගතමෙවස්ස තස්මිං සමයෙ චිත්තං හොති සීලංආරබ්භාති පුරිමනයෙනෙව වික්ඛම්භිත නීවරණස්ස එකඞ්ගණෙ ඛිතානඛානි උප්පජ්ජන්ති සීලගුණානං පන ගම්භීරතාය නානප්පකාර ගුණා නුස්සරණාධිමුත්තතායවා අප්පණං අ පත්වා උපචාරප්පත්ත මෙවඛිතානංහොති නදෙතං සීලගුණානුස්සරණවසෙන උප්පන්නන්තා සීලානුස්සතිවෙවම සංඛංගච්ඡති ඉමඤ්චපනසීලානුස්සතිං මනු යුත්තොභික්ඛු ඛිඛඛාය සගාරවොහොතිසහාගවුත්තිපටිසන්ථාරෙඅප්පමත්තොතා අත්තානුවාදාදිභයවිරහිතොහා අත්තම නොහස්සමත්තෙසු භයදස්සාවී සඛාදිදෙවතු ලෙසං අධිගමත්‍ථි සින්පාමුත්‍යඛුලොහොති උත්තරිං අප්පටිවිඣ්ඣන්තොතා ප න සුගතිපරායණොහොති—

තස්මිහගවෙ අප්පමාදං
සඛිරාථසුමෙධසො
එවංමහානුභාවාය
සීලානුස්සතියාසදාති—

ඉදංසීලානුස්සතියං
විත්‍ථාරකථාමුඛං—

(ස *)

(–පෙ–මේ සිලානි අනොමත අඛණ්ඩානි අනොවන අවිජ්ඳුනි ආති, යි වෙසෙ සිත්ලු පෙදෙති සෙදියසුතු) මෙ සිලානි. මානේකිලෙසෝ (අනොමත, සතු සමිභාවනාවෙති නිපාතයි) අඛණ්ඩානි, නොකඩියන (මේ අඛණ්ඩාදි පදයන් ගේ අත්ථය ශිලනිදේසයෙහි කිනියෙන් දතයුතු) මෙ සිලානි, මාගේ ශිලයෝ; අඛණ්ඩානි, නොකඩියන; අවිජ්ඳුනි, නොසිදුරන; අසබලානි, නොකබරයන; අජ්ජියසානි. අජ්ජිතයන: විඤ්ඤූපසත්ථා නි, විඤ්ඤන්විසින් ප්‍රශස්තයන; අපරා මසානි, තෘෂ්ණාවෙන් නොපිරිමදනාල දන: සමාධිසංවත්තනිකානිති, සමාධිය පිණිස පවත්නාහයි; එවං, මෙසේ; අඛ ණ්ඩාදිගුණවසෙන, අඛණ්ඩතාවාදි ස පෙත්තිවශයෙන්; අත්තනො සිලානි, ත මාගේ ශිලයෝ; අනුස්සරිතබ්බානි, සිහි කටයුතු(අනුන්ගේ ශිල යෝ සිහිකර ණුලද්දුනු ප්‍රියමනාප භාවය ඵළවන බැවින්නුදෙක් මෛත්‍රියට පදස්ථානවෙ නි වෙනවෙනම කමටහන්නොවෙත් නුයි 'අත්තනො සිලානි අනුස්සරිත බ්බානි,සිකිහු–මාත්‍රාදියෙහිදු මෙමනය හි)තානි ව,ඒ ශිලයෝද; ගහසෙන ගහ සිලානි.ගෘහස්ථයාවිසින් ගෘහස්ථශිල යෝ; පබ්බජිතෙන පබ්බජිතසිලානි; ප්‍ර ව්‍රජිතයාවිසින් ප්‍රව්‍රජිතශිලයෝ (අනු සසරිතබ්බානි සියොදනු) ගෘහස්ථිලානි වා, ගෘහස්ථශිලයෝවෙත්වෙයි; පබ්බජි තසිලානිවා, ප්‍රව්‍රජිතශිලයෝවෙත්වෙයි; යෙසං, සමිකිලෙසෙනෙකුත්තේ; ආදි මිති වා, ආදියෙනිහෝ; අත්තෙන වා, අ න්තයෙනිහෝ: එකම්පි න නිත්තං,එක දේශාපදයෙන් නොබිඳුනාලදවිනම් (පිළිවෙළින්සමාදුනයකළත්ති සමාදු නක්‍රමයෙන්හෝඑත්තොවසමාදුනයක ළකල්හි උද්දෙශක්‍රමයෙන්හෝශිලයන් නේආදිඅ ත්තවසෙවවිනවයෙහි) නා නි,එකිලෙසෝ:පරියන්තවිත්තියාවසෙන වියැ. සුර.කුලාදිභෙදා ඵළු යන්මෙන්; න ඛණ්ඩානි හි, නොබිඳුනු යෝහුයි: අඛණ්ඩානි. අඛණ්ඩවෝහි: යෙසං.සමිකිලෙසෙනෙකුත්තේ: එවම පෙක්ඛි,මඩ්ඣයෙති; එකම්පි න හිත්තං, එකදේශිලෙසෙනෙත් නොබිඳුනාලදු වි නම්,නානි; එකිලෙසෝ:වෙමජ්ඣෙ ඵින් විඛ්‍යාමඟනා වියැ, මඩ්ඣයෙති සිදුරුවූ මයුනුයන්මෙන්;නවිජ්ඳුනහි: සිදුරුනො මෙත්නුයි; අවිජ්ඳුනි,අවිජ්ඳුවෝහි; යෙ සං, සමිකිලෙසෙනෙකුත්තේ; පරියා යා,පිළිවෙළින්; වෙමා, දෙදෙනෙන් හෝ;නිත්තා,තුන්දෙනෙන්හෝ: න නි සහාති,නොබිඳුනාලදුවුනව,ඉතාන,ව ලියෝ;පිසියා වා සුවජ්ජියාවා,ව්‍යංගෝ හු සහෝ,උයිවෙන්න;නැඟොවූ;දිඝවජා දිඝ ණ්ඩාතෙන, දිඝවටාදි සවහනඇත; ථිසහාගවශෙනන, සහාගතොවන්ව ණියෙන් සුත්තවූ; කාලරහාදිනං, ස පූරන්ආදින්කෙරෙන්; ඇඟුතුර සර්ව ථණ්ණ,එත්තරා ගර්වව නිත්‍යත්ඇත; ගාථිය, දෙනෙකෙමෙන්; න සබලා නි,සබලතොවෙත්නුයි;අසබලානි, අ බලනමමෙන්;සානි, සමශිලතෙනෙත්; අන්තරතාරා න හින්නානි, අතර වැ රෙති නොබිඳුනාලදුනුදු, හානි, වැල් මයි;ථිසහාගවශෙ වත්තුගාථ වියැ, කාල රත්තාදි වියහාණ බ්‍රහ්මයන් වියහුරුවූ දෙනෙකමෙන්;න සම්මාසානි හි,කල්ප නොවවත් නුයි; අකම්මාසානි, අකල් මානෙහි;අවිසෙසෙන වා,අවිශෙසයන් හෝ;සබ්බානි පි, සියලු ශිසාදිදෙසාව; සමාසම්මෙන වෙළුන්සංවරාදිනෙති නිදේශයයි උත්තරපදලොපයෙහිදු මමෙවුන්සංවරාදිගොචරයෙනිදු; සමාපුවති හාදිහි ච,ක්‍රොධසඵුපනාහය සහාදින් වන වශයෙන්දු;අනුවහනත්තා, උපවහි නොවන වෙයි;අවඩ්ඣානි, නොසිදුරුන; අසබලානි,නොකබරුන; අකම්මාසානි,අකල්මානෙයයි;නානිවසව, සිව අ

ණ්ඩනාදී ගුණයෙන්යුක්තනවූ ශීලයෝම; තණ්හාදූසව්‍යතෝ මොචෙත්වා,තෘෂ්ණාදූසව්‍යයෙන්මුදා(ශීලයාගේ විවර්ත්මෝපනිශ්‍රයභාවාපාදනය තෘෂ්ණාදූසව්‍යමොචනනම්වේ, එහෙයින්මහත්සමන්විතප්‍රඥාලතෙමේ චෛචරිය සඞ්‍යංවසිය භුජිෂ්‍යයයි කියනලැබේ-එහෙයින්මකිහ"භුජිසසභාව කරණෙන භුජිස්සානි,,ගිචෛචරිබව කරණහෙයින් භුජිෂ්‍යතාම වෙන්යනඅර්ථයි)බුද්ධාදිනිවිඤ්ඤූහි පසත්ථතා,බුද්ධාදි විඥයන්විසින් ප්‍රශස්තභෙයින්;විඤ්ඤූප්පසත්ථානි, විඥයන්විසින් ප්‍රශස්තනම්වෙත්; තණ්හාදිට්ඨි අපරාමසතතා'ඉමිනාහං සීලෙන දෙවෝ වා භවෙය්‍යං දෙවඤ්ඤතරෝවා,යනාදීන් තෘෂ්ණාවෙන්ද'සීලෙන විසුද්ධි,යනාදී දෘෂ්ටියෙන්දනොපිරිමට්ටබැවින්(පරාමෂ්ටතෝකරණලදබැවිනයතඅර්ථයි)කෙනම්වා, කිසිවක්හුවිසින්හෝ; අයං හෙ සීලෙසු දෙසෝ(සතර විපත්තින්කෙරෙහි යම්කිසිවිපත්තියක් දක්වති)මේ තෘෂ්ණාගේසිලයෙහි දෙෂයයි;එවං,මෙසේ;පරාමට්ඨුං, පරාමෂ්ටකරණුවට; අසක්කුණෙය්‍යතාය, නොපිදිවන්බැවින්; අපරාමට්ඨානි, අපරාමෘෂ්ටනම්වෙත්;උපචාරසමාධිංවා , උපචාරසමාධියහෝ; අප්පනාසමාධිං වා, අර්පණාසමාධියහෝ;අථවාපන,නොහොත්;මග්ගසමාධිංවා ඵලසමාධිංවාපි,මාර්ගසමාධියඵලසමාධියහෝ;සංවත්තන්තීති පවත්වන්නුයි; සමාධිසංවත්තනිකානි, සමාධිසංවර්තනිකානම්වෙත්; එවං,මෙසේ;අබණ්ඩාදිභාවෙන, නොකඩබැවුආදිසැපත්විසින්;අත්තනොසීලානි, තමාගේ ශීලයෝ;අනුස්සරිතබ්බානි,සිහිකටයුත්තානුයි—පෙ—සික්ඛාය සගාරවොහොති (ශීලධනයනියා ඵලිලදසමාධිඇතිබැවින්) අතිශයින් ශික්ෂාවෙහි සගෞරවවෙයි)සහාගවුහෝ,සීලසම්පන්නයන්හා සහාග පැමතුවි ඇතිවෙයි; පටිසන්ථාරෙ, ධර්ම්මාමිෂවිසදරෙහි; අපමත්තෙනා,ශික්ෂාවෙහි ගෞරවඇතිබැවින්ම නොපමාවෙයි(පටිසන්ථාරෙ අප්පමත්තෙනා,යනුපටිසන්ථාරයද සීලයෙහිම අන්තර්භූතබැවින්කිහු) අත්තානුවාදාදීහයවිරහිතොා,ආත්මානුවාදාදින් වනහායනැත්තේය-

සීලානුස්සති—පෙ—

—ංටටං—

(භා *)

ඊට අනතුරුව සීලානුස්මෘතිභාවනාවෙහි විස්තරකථාවරයක්? සීලානුස්මෘති භාවනාව වඩනුකැමතිවූ රහස්ගතව ඇතුලත්හි කරණලද සිතියෙන් යුක්තාව හුනහාවූ යොගාවචරමහණවිසින් අහෝ මාගේසීලයෝ අඛණ්ඩයහ අවීචිදූෂණ නොකබරයහ අකල්මාෂයහ අදූසයහ පණ්ඩිතයන්විසින්පසස්නාලදහ තෘෂ්ණාවෙන් නොපිරිමදිනාලදහ සමාධිසම්පාපණ පවත්නාහයි මෙසේ අඛණ්ඩාදි ගුණසම්පත්තිවශයෙන් තමාගේ සීල්මෙනෙහිකටයුත්තාහුය මෙහිවනාහි අනුන්ගේසීල් මෙනෙහිකරණලදාහු ප්‍රියමනාපබව ඵලවනබැවින් හුදෙක්මෙනෙහියට ආසන්නකාරණවන පමණමුත් වෙනවෙනම කර්ම්ස්ථානනොවනබැවින් තමාගේ සීලයෝම මෙනෙහිකටයුත්තාහුයයි. කියනලද්දේයි සෙසු ශ්‍රුතත්‍යාගාදිධර්ම්මවතුෂ්කයෙහිද මේක්‍රමයෙන්ම දතයුත්තේයි. ඒසීලඤ්ච ගෘහසථසන්විසින් ගෘහස්ථසීලයෝද පැවිදුන්විසින් පැවිදිසීලයෝද සිතිකටයුත්තාහුය ගෘහස්ථශීලයෝවෙත් වර්ත්තමාන ප්‍රව්‍රජිතශීලයෝවෙත්වයි ඝම් සීලකොසාසයන්නුගේ මූලහෝ අගහෝ එකශික්ෂාපදයකුදු නොබිඳුනාලද්දේවිනම් එසීලයෝ හුවාකොළවරහෝ දසාකොළවරහෝ සිදුනාලද වස්ත්‍රයක් මෙන් නොසතිඵවසින් අඛණ්ඩසීලනම ඝටිසීලනොසාසයන්නුගේ මූලහෝ අගහෝ එක ශික්ෂාපදයකුදු

නොබිඳුනාලද්දේවිනම් ඒසිලයෝ මැදි
න් බිඳුනාලද මෘත්‍යුඋක්මෙන් බිඳුරු
නොවනහෙයින් අවීඳුශීලනම යම්සි
ලකොඤාසයක්හුගේ යම්තැනෙක පිළි
වෙළින් දෙතුන් ශික්ෂාපදකෙනෙක්
නොබිඳුනාලද්දුනුවිනම් ඒසිලයෝ බඩ
හෝ පිටහෝ නැංගාවූ දික් වටකුරුආ
දි නොයෙක් සටහන් ඇති විසභාගව
ණීයෙන් යුක්තවූ කලුරතු ආදි එක්
තරා ශරීරවණීයක් ඇත්තාවූ ගව
දෙනක්මෙන් කබරනොවනහෙයින්
අසබලසිලනම යම් සිලකොඤාසයෙක්
අතරතුර නොබිඳුනාලද්දුනුදු නිල්රතු
සුදු ආදි විසභාගබින්දුන්ගෙන් විසිතු
රුවූහෙවත් නික්ඉසුනු ගවදෙනෙක්මෙ
න් කල්මාෂනොවනහෙයින් අකල්මා
ෂයිලනම හෙවත් අවිශෙෂ වශයෙන්
සියලු ශික්ෂාපදයෝම යටසිලනිදේශයෙ
හි ආනයින් සත්වැදැරුම් මෛථුනසෙ
වනයෙන්හා ක්‍රොධඋපනාහ මක්ඛපලා
සාදි කෙලශයන්ගෙන්ද කිලිට්නොවන
හෙයින් නොකඛයන නොසිදුරුයන
නොකබරයන නොතික්ගහයි දතයුතු.
ඒඅඛණ්ඩාදිගුණයෙන්යුක්ත සිලයෝම
තෘෂ්ණාදූසත්‍රයෙන්මුදු නිවණට උපනි
ශ්‍රය භාවයෙන් පවත්වනහෙයින් ඒසිල
යෙන් යුක්ත පුද්ගලතෙමේ සෛවරිය
සවයංවශිය භුජිෂ්‍යයයි නම්ලබන්නේයි
බුඩාදී මහොත්තමයන්විසින් පසස්
නාලදහෙයින් විඥප්‍රශස්තනම්වන්නේ
ය මම මේසිලය කරණකොටගෙණ ප්‍ර
සිඛ දිව්‍යරාජයෙක්හෝ අන්‍යතර දෙව්
යෙක්හෝවෙම්වයි‍ය තෘෂ්ණාවෙන්ද
ඒ දිව්‍යලොකයෙහි නිත්‍යය එසේන්
නය සදාකාල්කය යනාදි ක්‍රමයෙන්හෝ
සිලයෙන් කෙලශශුඩිය වන්නේය ය
නාදිවශයෙන් දෘඪත්‍වයෙන් නොඅල්වා
ගන්නාලද හෙයින් හෝ යම්කිසිවෙකු
විසින් තාගේමේශීලයෙහි සිලදෘඪිආ
චාර අධ්‍වයනසතර විපත්තීන් අතුරෙ
න් අසවල්නම්විපත්තියඇතැයිවොදනා
නොකටහැකි බැවින්දඅපරාමෘෂ්ටනම්ව
න්නානුය එපරිද්දෙන්මළපවාරසමාධි අ
පිණාසමාධියන විප්‍රකාරලොකිකසමාධි
සහෝ මාගිහිසමාධිඵලසමාධියන විප්‍රකා
රලොකොත්තරසමාධියහෝ පවත්වන
හෙයින්සමාධිසංවත්තනිකනම්වන්නානු
ය මෙසේඅඛණ්ඩතාදිගුණවශයෙන් න
මාගේසිල් මෙනෙහිකරන්නාවූ යොගා
වචරමහණහට ඒ ශීලානුස්මෘතිභාවනා
වෙන් යුක්තබ වයන සමයෙහි රාග
වෙෂමොහයෙන් මඬනාලද සිතක් නු
පදනේය ඔහුගේසිත එසමයෙහි සිලය
අරබයා පවත්නාහෙයින් කාසවඩිතා දි
න්ගෙන් දුරුව සෘජුවපවත්නේය යට
කිනයින්ම ඔබාගත්තාලද නිවරණඇ
ත්නාවූ ඒයොගාවචරයාහට එතෙණේ
හිම ධ්‍යානාඩිගයෝ පහළවෙත්මැයි ඒ
සිලානිසංසයන්ගේ ගැඹුරුබැවින්හෝ
නානාප්‍රකාරගුණ මෙනෙහිකිරීමෙහි අ
භිලාසඅතිබැවින්හෝ අජීණාවට නො
පැමිණ උපචාරප්‍රාප්තවූධ්‍යානයම උප
දනේයි ඒමේ ධ්‍යානය සිලානිසංසමෙ
නෙහිකිරීම්වශයෙන් උපන්හෙයින් ශි
ලානුස්මෘති සඛ්‍යාවට පැමිණෙන්නේ
යි. මේසිලානුස්මෘතියෙහියෙදුනු යොගා
වචරමහණසිලනමැතිධනයනිසාලබන
ලදසමාධිඇතිබැවින්අතිශයින් ශික්ෂාපද
යෙහි ගෞරවඇත්තේවෙයි. සම්පූර්ණ
ඕල්ඇති කල්‍යාණමිත්‍රයන්හා සමග වස
නබැවින්හෝ ඒ ශික්ෂාවහා සහාග පැව
තුම්ඇතිබැවින්හෝ සහාගවෘත්තිඇත්
නේවෙයි. ශික්ෂාවෙහි ගෞරවඇති බැ
වින් ධර්මාමිෂප්‍රතිසන්ථාරයෙහි අප්‍රමාද
වෙයි ආත්මානුවාදභය පරානුවාදභය
දණ්ඩභයදුග්ගතිභයයනාදිභයයින්වැලකු
නේවෙයි සවල්පමාත්‍රවූදෙහි පවා භය
දක්නාසුලුවෙයි ශ්‍රද්ධාදින්ගේ විපුලභාව
ය පැමිණෙයි නිරන්තරයෙන් ප්‍රීතිප්‍ර
මොද්‍ය බහුලකොට ඇත්තේවෙයි මේ
ශීලානුස්මෘති භාවනාබලයෙන් මතු
මාර්ගාධිගමය සාක්ෂාත්නොකරන්නාහුවි

නම් මරණින්මතු සවර්ගලෝක පරායණවන්නේයි.
එහෙයින් සහපත් නුවනැති පඬිතයෝ ගාවවරමහණ මෙබඳු මහානුභාවඇත්තාවූ ශීලානුස්මෘතිභාවනාවෙහි හැම කල්හිමඑකාන්තයෙන් අප්‍රමාදය කරන්නේයි.

මේ සීලානුස්මෘතිභාවනාවෙහි විසතරකථාමාර්ගය වත්තේයි.

—§—

(සා §)

වා ගානුස්සතිං භාවෙතුකාමෙන පන පකතියාවාගාධිමුත්තේන නිච්චප්පවත්තදානසංවිභාගෙන භවිතබ්බං අථවාපන භාවනාරම්භකෙන ඉතෝදානිප්පභුති සති පටිග්ගාහකෙ අන්තමසෝ එකාලොපමත්තම්පිදානං අදත්වා නභුඤ්ජිස්සාමීති සමාදානං කත්වා තංදිවසං ගුණවිසිට්ඨෙසු පටිග්ගාහකෙසු යථාසත්ති යථාබලං දානං දත්වා තත්ථනිමිත්තං ගහෙත්වා රහොගතෙනපතිසල්ලීනෙන ලාභා වතමෙ සුලද්ධං වතමෙ සොහං මවෙජරමලපරියුට්ඨිතායඅපනය විගතමලමවෙජරෙන චෙතසා විහරාමි මුත්තචාගො පයතපාණි වොස්සග්ගරතොයාවඤ්ඤොගෙ දානසංවිභාගරතොනි එවංවිගතමලමවෙජරතාදිගුණවසෙන අත්තනොවාගෙ අනුස්සරිතබ්බා තත්ථ ලාභාවතමෙනි මය්හං වතලාභා යෙ මෙ ඉමෙ ආයුං බොපන දත්වා ආයුස්සභාගිගොනි දිබ්බස්සවා මානුසස්සවා ඉතිවා දදං පියොහොතිහ ජනනිනංබහුඉති වා දද මාණොපියොහොති සතං ධම්මමනුස්සතං ඉතිම එවමාදිනිනයෙනිහගවතා දානස්ස ලාභා සංවණ්ණිතා තෙමය්හං අවස්සභාවිනොනිඅධිප්පායොසුලද්ධංවතමෙනි යංමය්හා ඉදං සාසනං මනුස්සත්තාංවා ලද්ධං තංසුලද්ධං වතමෙ කතඤ්ඤූ සොහං මවෙජරමලපරියුට්ඨිතා ය පහාය පෙදානසංවිභාගරතොනිත්තමවෙජරමලපරියුට්ඨිතාය නි මවෙජරමලෙන අභිභූතාය පජා යාති පහායනවසෙනසත්තාවුච්චන්ති තසමා අත්තනො සම්පත්තීනං පරසාධාරණභාව අසහනලක්ඛණෙන චිත්තස්ස පභස්සරභාවදූසකානං කණ්හධම්මානං අභිභූතරෙන මවෙජරෙන මලෙන අභිභූතෙසු සත්තෙසුති අයමෙත්ථ අත්ථො විගතමලමවෙජරෙනාති අනෙකෙසුපි රාගදොසාදිමලානඤ්ඤෙව මවෙජරයසව විගතත්තා විගතමලමවෙජරෙන චෙතසා විහරාමීතියථාවුත්තාපකාරච්ඡන්දෙනා භුත්වා වසාමීති අත්ථො සුත්තෙපන මහානාමස්ස සත්තසසසෙනාපත්තිස්සසතෙනා නිස්සායවිහාරංපුච්ඡිතොනිස්සාය විහාරවසෙන දෙසිතත්තා අගාරං අජ්ඣාවසාමීති වුත්තං,තත්ථ අධිවත්ථා ආවසාමීති අත්ථො මුත්තචාගොනි විස්සට්ඨචාගො පයතපාණීනි පරිසුද්ධහත්ථා සත්තාවත්ථං සහත්ථා දෙය්‍යධම්මං දාතුං සදුද්ධොතහත්ථා යෙවානි වුත්තංහොනි වොස්සග්ගරතොනි වොසසජනං වොස්සග්ගෙනා පරිච්චාගොනි අත්ථො තස්මිංවොස්සග්ගෙ සත්තාකි සොගවසෙන රතොනි වොස්සග්ගරතොත්ථොයාවඤ්ඤොගොනි යංයංපරෙයාචතති තංතං තස්ස දානතො යාවතකෙ ගෙහානිඅත්ථො යාජයොගොනිපි පාඨො යජනසඞ්ඛාතෙන යාජෙන යුත්තොනි අත්ථොදානසංවිභාගරතොනි දානෙවසං විභාගෙ ච රතොඅහංනිදානඤ්චදෙමිඅත්තනා පරිභුඤ්ජිතබ්බතොපිච සංවිභාගංකරොමීථතෙවවස්මිඋපගෙරතොනි එවංඅනුස්සරතීනිඅත්ථො,නසෙසවං විගතමලමවෙජරතාදි ගුණවසෙන අත්තනොවාගංඅනුස්සරතො නෙව තස්මිං සමයෙ රාගපරියුට්ඨිතං චිත්තංහොනි නදොස නමොහපරියුට්ඨිතංවිත්තංහොනි උජුගතමෙවස්ස තස්මිං සමයෙ චිත්තංහොනි චාගං ආරබ්භනි පුථුජ්ජනා

සෙනෙව විහඤ්ඤිතනිවරණස්ස එක
ඛවණඤ්ඤානඛොනිඋපජ්ජන්ති චාගඤ
ණානඵෙන ගම්භීරතාය නානප්පකාර
චාගඤණානුස්සරණාධිමුත්තතායවා අ
ප්පනං අප්පත්තා උපචාරප්පත්තමෙව
ඤානං හොති තදෙතං චාගඤණානුස්ස
රණවසෙන චාගානුස්සතිමෙවවසඛ්බිං
ගච්ඡති ඉමඤ්චපන චාගානුස්සතිමනු
යුත්තොභික්ඛු කියෙය්‍යාසොමත්තාය චාගා
ධිමුත්තො හොති අලොභඤ්ඤාසයොමෙ
ත්තාය අනුලොමකාරි විසාරදෙ පිති
පාමුජ්ජබහුලො උත්තරිං අප්පටිවිජ්ඣ
නෙතා පනසුගතිපරායණොහොති—

තස්මා භවෙ අප්පමාදං
කයිරාථ සුමෙධසො
එවං මහානුභාවාය
චාගානුස්සතියා සදා නි

ඉදංචාගානුස්සතියං
විත්ථාරකථාමුඛං

—ශාශා—

(ස §)

පකතියා, සභාවයෙන්ම; චා
ගාධිමුත්තෙන න, දෙයධම්මපරිත්‍යාගයෙහි
යුත්තප්‍රයුක්තයාවි සින්(තන්නිමිත්ත ත
ත්ප්‍රවණතා විසින්යයනඅත්ථි) නිවව
පවත්තාදානසංවිභාගෙන භවිතබ්බං,පි
යවින්ම සදා ප්‍රවෘත්තදානයහා සංවිභාග
ඇත්තහුවිසින් විය යුතු (යමෙක් පරහ
ට දෙනපිණිස සපයාගබා දෙනලැබෙ
ද නේදානනම-නමාවලදානු සැපයුයෙ
න් බෙදදෙනුලබනුයේ සංවිභාගනම්)
අථවා පන, නොහොත් වනාහි; භාව
නංආරභතෙනන,භාවනාවටආරම්භක
රණුවහු විසින්; ඉතොදානිඋපභුති,දැන්
මෙතනපටන්ගෙණ(අද ආදිකොටයසි
සේඩි) සති පට්ඨාහකෙ, පිළිගන්නත්
හුඇති කල්හි; අත්තමසො, යටත්පිරි
සෙසින්; එකාලොපමත්තම්පි, එක
ආලොපපමණකුදුලදදා;දානං අදත්වා න
භුඤ්ජිස්සාමිති; දන්නොදී නොවලදටි
ඩි; සමාදානං කත්වා, සමාදානයතොට;
නං දිවසං, ඒභාවනාවට ආරම්භකරණ
දවස්; ගුණවිසිෂ්ඨෙසු පටිග්ගාහකෙසු, ගු
ණෙන් විශිෂ්ටවූ ප්‍රතිග්‍රාහකයන් කෙරෙ
හි; සථාසත්ති, ශක්තිවූපරිද්දෙන් (ඉසු
රුඇතිසේ ගෙණ 'යථාසත්ති,කිහ එය
ට දානොපකරණ පිළිවෙළ නොපිළි
ලෙසගෙණ 'යථාබලං,යිකිහු-නොහොත්
රජරජමහ ඇමති ආදින් තමන්තම
න්ගේ ශක්තියට නිසිසේ ප්‍රණීතකොට
දෙනුගෙණ'යථාසත්ති,සි-සුහ-රන්හහ
වුණු ආදී උපකරණයට නිසිසේ බො
හෝකොටදෙනුගෙණ'යථාබලං,සියුත්)
දානංදත්වා, දන්දී; තස්ස නිමිත්තං ගණ්
හිත්වා, ඒදානයෙහි පරිත්‍යාග චෙතනාව
ගේ ප්‍රවෘත්තිආකාර සැලකිම් විසින් නි
මිත්තගෙණ-පෙ-ලාභා වත මෙ,මට ලා
භයහ-පෙ-තත්ත,ඒපාලියෙහි(ලාභාවත
මේයනුයෙහි) මය්හං වත ලාභා, මට
ලාභයහ (වතයනු හම්යෙහිනිපාතසි-
'යෙ ඉමෙ ලාභා සංවණ්ණිතා, සියොදා
නු) ආසුං වෙ පන දත්වා, ආයුඤ්ඤාදිය දි;
දීඝසඤ්ඤා වා, දිවස්වූහෝ; මානුසසඤ්ඤා,
මානුෂවූහෝ;ආයුසඤ්ඤාහිනිහොති, ආයුෂ
යටහිමිවෙයි;ඉති ච,මෙසේද;දදං පියො
හොති,දෙනුයේප්‍රියවේ;භජන්ති නං බ
හූ,බොහෝසත්පුරුෂයෝ ඒපනිදු සෙ
විති;ඉති ච,මෙසේද;සතං ධම්මං,සාධූන්
ගේ(බොධිසත්වයන්ගේ)ප්‍රවේණිධර්මයට
අනුලොමං, බසනාවූ (නොඑස්මෙහුවූ
හෝ)දදමානො, දෙනුයේ; පියොහොතී,ප්‍රියවෙයි;ඉති ච,මෙසේද; එවමාදිනා
යෙහි, මේආදිනයින්; භගවතා, භග
වත්හුවිසින්; දායකසඤ්ඤ, දායකහට; සෙ
මෙලාභා සංවණ්ණිතා, යම්මේආයුව
ණ්ණසුඛබලපටිභානාදිවූ ලාභසෙනෙ
ක් වණ්ණිතාකරණලදහුද;හෙ, ඒසිය
ලුලාභයෝ; අවසසං මය්හං භාවිතො

හි අධිප්පායො; අවගච්ඡතෙන් මටව න්නාහ යන අභිප්‍රායයි('සුලඛංවතමෙ, සන්තෙනි) මයා, මාවිසින්;යංඉදංඝාස නං,යම්මේඝාසනත්‍ථෙක්; මනුස්සත්‍ථානං,මි නිසත්බවෙක්;ලඛං,ලබනලදද;තංසුල ඛංවතමෙ,මේමාවිසින්මනාකොට ලබ නලදි('මනුස්සත්තංවා, යනතැනඅනු ක්ත විකල්පාර්‍ථවා ශබ්දයෙන් ඉන්ද්‍රියපා ටවකර්මඃඵකතඤානාදීන්ගේ සඞ්ග්‍රහය දැනගනු)යසමා, යම්හෙයකින් (මේඝාස නය මිනිසත්බව ලබනලදද-එහෙයින යන අර්‍ථයි)යොහං, යම්බඳුවූමම; ම වෙජරමලපරියුට්ඨිතාය පජාය, මාත්ස ර්‍යාසඞ්ඛ්‍යාතවූ මලයෙන් මඩනාලද ප්‍ර ජාවෙහි) නොහොත් 'මවෙජරඛ මලඛ මවෙජරමලා, යිගෙණ 'තෙන මවෙජ රෙන වෙව ලොභාදිමලෙනව, යිඅර්‍ථ ගතකුතුයි)දුන්නංවිනාගරතො, දුනසං විනාගයෙනිඇලිණිවි මවෙජරමලපරියු ට්ඨිතාය-සත්තුයෙහි; මවෙජරමලෙනඅභිභූ තාය, මාත්සර්‍යාමලයෙන් මඩනාලද; පජායානි, ප්‍රජායයි; පජායනවසෙන ස ඤාවුවවත්තති, යථා යවකියඛාමයෙන් සඤියෝකියත්තුලැබෙන්; තසමා, එහෙයි න්;අත්තනෝ සම්පත්තීනං, තමාගේ ස ම්පත්තීන්;පරසාධාරණභාවඅසහන ල ක්ඛණෙන,පරයන්හාසාධාරණබවනෝ සැහිමලක්‍ෂණකොට ඇති; චිත්තස්ස, චිත්තයාගේ;පභස්සරභාවදූසකානං,ප්‍රභා ශ්වරබවදූෂණයකරණකණ්හධම්මානං, ලොභාදිවූ එකාන්තකාලක පාපධර්‍මය න්කෙරෙන්;අතිසුතරමවෙජරමලෙන, එන්හෙ මාත්සර්‍යාමලයෙනින්;අභිභූතෙ සු;මඩනාලද, සත්තෙසුනි, සතුන්කෙරෙ හියයන;අයං,මේ(පෙදෙහි) අත්ථෝ,අර්‍ථ යි; චිතමලමවෙජරෙනාති,චිතමලම වෙජරෙනයනුයෙනි; අතිසුසමපි රාග දෙසාදි මලානමෙව,සෙසු රාගලෙෂාදි මලයන්ද; මවෙජරත්‍ථ ච චිතත්තා, මාත්සර්‍යාඛ්‍යද ප්‍රතිණගෙඝින්; චිතමල මවෙජරෙන වෙනසා විහරාමිනි-යේ යි; වුත්තප්පකාර මත්තෙනානුත්‍ථා වයාමි නි අත්ථෝ,යථොත්තප්‍රකාරමත්ත ඇතිව (මලමාත්සර්‍යාඛ්‍යයෙන්විසුත්ත)සිත්ඇතිව වෙසෙමියන අර්‍ථයි-ත්‍යාගානුසමෘතිනා මනාකරණුව අයුණුදකින් මසුරුමල්ලි ම අයුණුදූ ත්‍යාගයුතුබැවින් 'මවෙජරමල පරියුට්ඨිතාය,යනුයෙහි මලයනොවෙන් කොට කිහ- ගුණගෙඝින් බලත්ගොන් ත්‍යාගයෙහි හැමගුණම බැලියයුතුබැවි න්'චිතමලමවෙජරෙන,යනුයෙහි මල යවෙන්කොටකිහු) සුත්තෙපන, සූත්‍රයෙ හිවනාහි;මහානාමසසඤාඤ,මහානා මඝාඛ්‍යයන්,සොතාපන්නසසඤතො,ගෙ හිමවෙසෙමින් සෝවාන්වූ; නිස්සයවිහා රං පුච්ඡතො,නිසාවිසියයුතු විහාරයක් විවාළනට(දවසදවසවැලඳියයුතු කමට ගනවිවාළනටයයනඅර්‍ථයි)නිස්සයවිහා රවසෙනදෙසිතත්තා, නිශ්‍රයවිහාරවශ යෙන් දෙසනලදහෙඝින්;අගාරංඅජ්ඣා වසාමි නි වුත්තං,අගාරං අජ්ඣාවසාමි යිකියනලදි;නත්ථ,ඒපෙදෙහි; අභිණ්හං ආවසාමිනි අත්ථෝ;නිතිගෙඝිවසන සෙ සඤාට උපදනාවූ රාගාදිසංකිලෙශයන් මැඩවෙසෙමියනඅර්‍ථයි; මුත්තචාගොහි, යමෙක් කිසිවක් දෙනුයේද සාපෙක්‍ෂව දේනම් හේමුත්තචාගනම් නොවෙයි මේවනාහි නොඇඹේනුයි මුත්තචාගයයි කියනුලැබේ; පයතපාණී,සම්සේද්‍රාණා නිපාතුබහුල පුද්ගලතෙමේ ලොභි තපාණිය යි ද කි ය නු ලැ බේ ඒ සේ ම දුන බහුල පුද්ගලතෙමේ පයත පාණියයි කියනුලැබේ;පරිසුඛහත්ථෝ,පි රිසිදුවූඅත්ඇත්තේය ;සඤාචවං, සකස් කොට;සහත්ථා, සියතින්; දෙය්‍යධම්මං දු තුං, දෙයධර්මදෙනපිණිස; සදු ඩොත හත්ථොයෙවාති වුත්තං හොති, හැමවේ ලෙනිමධොතවූහස්සත්තේයයි කි නියාහි; වොසසජනං,පරිත්‍යාගය; වෝ සසනෙනා,වොසසගහනන්ති;පරිවිචාගොත් අත්ථෝ,දෙයධර්මපරිත්‍යාගයයනඅර්‍ථයි; නඤිංවොසසනෙනා,ඒ දෙයධර්මපරිත්‍යා

ගසඛ්‍යාත වොස්සග්ගයයි; සතනාති යොගවසෙන,සනනයෙන්අතියොගවචයෙන්; රතොති,ඇලිනීබුයි;වොස්සග්ගරතො,වොස්සග්ගරතනති;සංඝං, සඝ්‍යම් දෙය ධර්මයක්;පරෙයාවන්ති, යාවකයෝ ඉල්වන්නම්,තසස තසසදුනනො. ඒ ඒ දෙයධර්මයදෙනහෙයින්; යාවන යොකෙහාති අත්ථො,අනුන්විසින් යාච්ඤාවට යොග්‍යයයන අර්ථයි; යාජයොගොනිපි පාඨො,යාජයොගොයනුදපාඨයි;සජනසඛ්‍යාතෙන,දුනයයි කියනලද;යාජෙන යුත්තො,යාජයෙන් යුක්තයි; දුනෙ ච, දුනසෙ නි ද; සංවිභාගෙ ච,සංවිභාගයෙනිද;රතො, අභිරතයි;අහංනි,මම;දුනඤදෙමි,දුනුදුදෙමි;අත්තනාපරිභුඤ්ජිතබ්බතොපි,තමාවැළඳියයුතුදෑනුදුසංවිභාගකෙරෙමි, එපෙව වස්මිඵලහසෙරතො, යථොක්තදුනයෙනිදු සංවිභාගයෙනිදු අභිරතයෙමි(යම්සේ සුපරිශුඛශීලඇති පුඟුලා තමාගේශීලය අඛණ්ඩාදී ඛුණවශයෙන් සිතිකරණුව ශීලානුස්මෘතිභාවනා නොමෝ යම්සේ සිඛවේද එසේම ඉතාපිරිසිදුවූ අත්‍යුදර දුනඇති පුඟුලාහට අනුපක්ලිෂ්ටවූ තමාගේපරිත්‍යාගය සමරණසකරණුවහට භාවනාව සිඛවෙයි දක්වනු සේ'විගතමලමච්ඡෙරතාදි ඛුණවසෙන යනාදීකි) එවං, මෙසේ; විගත මලමච්ඡෙරතාදිඛුණවසෙන,දුනය්‍යාගේ විගතමල මාත්සය්‍යඊඇනිබව යනාදිආනිසංස විසින්; අත්තනො චාගො, තමාගේත්‍යාගය;අනුස්සරිතබ්බො,සිතිකටයුතුයි එවං,මෙසේ;අත්තනො චාගං අනුස්සරතො, තමාගේත්‍යාගය සිතිකරන්නාවූ; තස්ස,ඔහුගේ -පෙ- ඉමඤපන චාගානුස්සතිමනුයුත්තො භික්ඛු,මේ ත්‍යාගානුස්මෘතියෙහි යෙදුනු මහණතෙමේ; භිය්‍යොසොමත්තායචිත්තුලප්පමාණයෙන්;වාගාධිමුත්තො හොති,පරිත්‍යාගයෙහි නිමිනවේ;අලොභජ්ඣාසයො, අලොභ අදහස් ඇතිවේ(කිසිවෙක නොඇලුනුසින්ඇතිවේ) මෙත්තාය අනුලොමකාරි, පිළිගන්නවුන් කෙරෙහි මෛත්‍රීබසින් පරිත්‍යාගයෙහුයි මෙනව අනුරූපපුනිපන්නිඇතිවෙයි;විසාරදෙ, විසාරදවෙයි (නමාකුණෙන් කිසිනැනෙකද අමධුකුණව මැඛනොපවත්නේයි)-පෙ-

ත්‍යාගානුස්මෘතියයි.

—ooo—

(භා §)

ත්‍යාගානුස්මෘතිභාවනාව වඩනුහැමහි මහණවිසිනුදු යඛාවයෙන්ම දුනවසතුපරිත්‍යාගයෙහි නැමුනාවූ සිත්ඇතිවියයුත්තේය නිරන්තරයෙන්ම මාගේ ආහරපිණ්ඩිය සැපසුදෙයින් කොටසක් බෙදදීමෙන් දුනසංවිභාගයෙහි ඇලියයුත්තේය නොහොත් ත්‍යාගානුස්මෘතිභාවනාව පවත්ගත්තාවූ යොගාවචර මහණවිසින් අදදවසපටන් දන්පිළිගන්නාක්හු ඇතිකල්හි යවන්පිරිසෙයින් එකබත්සරඵලකුදුදන්නොදීනොවළඳන්නෙමියිත්‍යාගානුස්මෘතිභාවනාවසමාදන්ව ඒභාවනාවපවත්ගත්දවසමඛුණයෙන් විශිෂ්ටවූ ප්‍රතිග්‍රාහකයන් විෂයෙහි ශක්තිවූපරිදෙන් දන්දී ඒ දුනපරිත්‍යාග චෙතනාව පැවතිආකාර සැලකිමිවගසෙන් නිමිත්තාග්‍රහණයකොට යටකිනසින් ඇතුළත්තිකරණලද සිතියෙන්යුක්තව රහස්තනවූ විවෙකස්ථානයෙක වැඩහිඳ මෙසේ සිතිකටයුත්තේය කෙසේදයත්? මම්වනාහි නිරපෙක්ෂපරිත්‍යාගඇත්තෙක්ව දන්දෙනුපිණිසනිරන්තරයෙන් පවත්නුකරණලද අත්ඇතිව හෙවත් දුනඛනුලව නිරන්තරයෙන් දුනවයතුපරිත්‍යාගයෙහි ඇළුණාවූ සිත්ඇතිව ශ්‍රාවකයන්ගේ ඉල්වීමට යොග්‍යව දන්දීමෙහිද දුනසංවිභාගසඛ්‍යාතතමාවළඳන දෙසින් කොටසක් බෙදදීමෙහිද ඇලුණාවූ සිත්ඇතිව මසුරුමලයෙන් මඛනාලද සිත්ඇති සඛ්‍රහ්මචාරිය

තුරෙහි පහවූමසුරුමලැනි සිතින්යෙදීම් සුයේම්වීනම් ඒවිසිමමට එකාන්තයෙන් ලාභයෙක මාවිසින් එකාන්තයෙන්මෙ නවට ලබ නලද්දකැයි මෙසේ පහවූ රාගමල මසුරුමල ඇතිබව ආදීනුණවශයෙන් තමාගේ තෘෂ්ණය සිතිකටයුත් නේයි. ඒ පාලිපදයන් අතුරෙන් 'ලාභාවතමෙ,යනපදයෙහි විඤ්ඤරකවරයන්? යම්මේදුයකයෙක් ආයුෂට කාරණවූ දුනයදී දිව්‍යමයවූහෝ මානුෂිකවූහෝ ආයුෂයට හිමිවෙයි යනාදීන්හෝ දන් දෙන්නහු බොහෝදෙනාට ප්‍රියමනාපවනහෙයින් දුනදුයකයා බොහෝදෙනාවිසින් සෙවනයකරණුලබන්නේය යනාදීන්හෝ බොධිසත්ත්වාදිසාධුසත්පුරුෂයන්ගේ ප්‍රවෙණිධම්මයට අනුවබසනාවූ දුන දුයකයා බොහෝදෙනාට ප්‍රියමනාප වන්නේය යනාදීන්හෝ භාග්‍යවන්හුවිසින් දුයකයාහට ලැබියයුතුවූ ආයුවණ්ණසුඛබල ප්‍රතිභානාදි යම් ලාභයෙක් ව ඤාණාකරණලද්දුනද ඒ සියලුලාභයෝ මටඅවශ්‍යයෙන්මවහනා හයි යන අභිප්‍රායවන්නේයි 'සුලබාවතමෙ,යනමෙහිවිඤ්ඤරකවරයන්? මාවිසින් යම්මේනෛෂ්ක්‍රමණික ශාසනධම්මයක්හෝ මිනිසත්බැව් ආදියක්හෝ ලබනලද්දේවිනම් ඒලාභය මාවිසින් මනාකොටමලබනලද්දේය කුමක්හෙයින්ද යත්? මසුරු මලයෙන් මඩනාලද සිත්ඇති සත්ත්වයාම අතුරෙහි මමවනාහි පහවූමසුරුමලැත් සිතැතිව නිරපෙක්ෂපරිත්‍යාගඇත්තෙක්ව දන්දීමෙහි ඇලුණාවූ සිතැතිව යාචකයන්ගේ ඉල්වීමට සුදුසුව දන්දීමෙහිද දානසංවිභාගයෙහිද ඇලුණාවූ සිතැතිව වෙසෙම්නම් ඒවිසිම මාවිසින් මනාකොට ලබනලද ලාභයෙක යන අභිප්‍රායවන්නේයි. ඒ පාලිපදයන් අතුරෙන් 'මවෙජරමලපරියුට්ඨිතාය පජාය,යන්නෙන් 'මසුරුමලයෙන් මඩනාලද්දාවූ නමනමන්ගේ කර්ම්මානුරූපපරිදෙන් නටෙනන්නාවූ සත්ත්වයෝ කියනලද්දාහුය එහෙයින් තමාගේ සම්පත් අනුන්ට සාධාරණවනබව නොඉවසිමයයි කියනලදලක්ෂණයෙන් චිත්තයාගේ ප්‍රභාස්වරභාවය කිලුටුකරන්නාවූ ලොභාදිවූ එකාන්තකාලක පාපධම්මයන් අතුරෙන් එක්තරා මසුරුමලයකින් මඩනාලද සත්ත්වයන්කෙරෙහිය යනු මේපදයෙහි අර්ථවන්නේයි 'විගතමලමවෙජරෙන,යනුයෙහි අනිකුදු රාගචෙතාදි මලයන්ද මසුරුබවද අනිශයින් ප්‍රහීණකළබැවින් පහවූ මලමාත්සර්‍යයෙන්යුත් සිත්ඇතිව වාසයකෙරෙමියන මේ උභතෝකාරයින්ඇතිව වෙසෙමියන අර්ථවන්නේයි. මහානාමසූත්‍රයෙහි වනාහි හිතිගෙහිම වෙසෙමින් සෝවාන්වූ මහානාමශාක්‍යරජතු විසින් හිතිගෙහි දව්‍යභාෂා පරිහරණයකටයුතුකමටහන් විචාරණලදුව භාග්‍යවන්හුවිසින් ඒ මහානාම ශාක්‍යරජහට මේ නෘෂ්ණානුස්මෘතිභාවනාව හිතිගෙහිවසන්නහුවිසින්නිරන්තරයෙන් භාවිතාකටයුතු නිෂ්ක්‍රමවිහාරවශයෙන් දෙශනාකරණලදහෙයින් පාලියෙහි'අගාරං අජ්ඣාවසාමි, යන පදය වදුරණලද්දේය ඒ පාලිපදයෙහි හිතිගෙහිවසන සෙස්සන්ටද උපදනාවූ රාගාදි කෙලෙසුන් මැඩපවත්වා වාසයකරම්යන අර්ථවන්නේයි'මුත්තාවාගො,යනුයෙහි කිසිවක් දෙන්නාවූ යම් පුද්ගලයෙක් දානප්‍රතිග්‍රාහකයාගෙන් යම්කිසි ලාභාදියක් අපෙක්ෂාකොටදේනම් හෙතෙමේ මුත්තචාගනම් නොවන්නේය වැලිත් නිරපෙක්ෂපරිත්‍යාගඇති පුද්ගලම මුත්තචාගනම් වන්නේයි 'පයතපාණි,යනුයෙහිලොකයෙහි ප්‍රාණඝාතබහුලකොට වසන පුද්ගලතෙමේ ලොහිතපාණියයි කියන්නාක්මෙන්ම දන්දීම බහුලකොට වසන පුද්ගලතෙමේ පයතපාණියහෙවත්පිරිසිදුඅන්ඇත්නේයසකස්කොට දානවැතුවදීමපිණිස අනාථපිණ්ඩික විශාඛාදීන්මෙන් හැමවෙලේහිම දෙනාලද අන්ඇතැත්කෙමියය

නාඛවන්නේයි. 'වොසඤ්ඤනත්ථාය,භන්තේ, යනු යෙනි දුනවැකුවි නිරාලසවි හාත්පසින් දිම උන්සාහනම ඒ දෙසඛ්ඛි පරිත්‍යා ගසඛ්ඛ්‍යාත උන්සාහයෙනි නිරන්තර යෙන් සෙදීම් වශයෙන් ඇලුණුහෙයින් වොසඤ්ඤනත්ථනම් වන්නේය 'යාවදෙව ඤාණප්පටිසංවේදනත්ථාය,භන්තේ, යනුයෙහි සම්සම් දුනවැකුවක් යා චකයෝදිල්වන්නුනම් ඒ ඒ දුනවැකුව දෙනහෙයින් යාවඤාණයොගනම්වන්නේ යයන අත්ථවන්නේය. මේපාලිය ඇතම් පඤ්ඤකට යාජයොගකියාද වන්නේය ඔවුන්ට යාග සඛ්ඛ්‍යාතවූ දිමෙන් යුක්ත යයන අත්ථවන්නේයි. 'දුන සංවිභාග ර ත්තා,භන්තේ, යනුයෙහි දන්දීමෙහිද සංවිභාගස ඛ්ඛ්‍යානවූ නමාලත් කොටස බෙදුදීමේ හිදැ ඇලුණේයයන අත්ථවන්නේයි ඒ ඵ සේමැයි මම්මනාහිදුනුදු දෙම් මාවැලඳි යුතුදූසිනුදු බෙදුදෙම් ඤනමේදුනයෙ හිද දුනසංවිභාග යෙහිද ඇළුණෙම්සි මෙසේ සිහිකරන්නේය යන අත්ථවන් නේයි. යම්සේ සුපිරිසිදු සිල්ඇති පුද්ග ලයාහට තමාගේ සිලය අඛණ්ඩාදිභූණ වශයෙන් සිහිකරණකල්හි තමාගේ සි ලානුස්සති භාවනාව පිරිසිදුවේද එපරි දෙන්ම පිරිසිදු මහාදුනවෘත්තිඇති පු ද්ගලයාහට නොකිලිටිවූ තමාගේ පරි ත්‍යාගය සිහිකරණකල්හි ත්‍යාගානුස්සති භාවනාව සිඛවනහෙයින් මෙසේමේ උත්ත ප්‍රකාර විගතමලමාත්සය්‍යචිත්ත දිභූණවශයෙන් තමාගේ ත්‍යාගය සිහි කරන්නාවූ ඒ යොගාවචර පුද්ගලයාහ ට ඒ භාවනාසමයෙහි රාගයෙන්හෝ ලෙෂයෙන් හෝ මොහයෙන් හෝ මඛනාලද සිතක් නූපදනේය වැලින් ඒ භාවනාසමයෙහි ඔහුගේසිත ත්‍යාග යඅරඛ්‍යා පවත්නාබැවින් කායවඞ්කා දියෙන් පහව සෘජුවන්නේය ඉක්බිති පෙරකිනසින්ම ඔබාගන්නාලද නිවර ණඇත්තාවූ ඒ යොගාවචරයාහට එකවි ටම ධ්‍යානාඞ්ගයෝ උපදනාහුය ත්‍යාග භූණ ගැඹුරුබැවින්ද නොයෙක්ප්‍රකාර ත්‍යානභූණ සිතිකිරීමෙහි නැමුහු සින් ඇති බැවින්ද අප්පණාවම නොපැමිණ උපචාර ප්‍රාප්තවූ ධ්‍යානත්‍රය උපදනේය ඒ මේ උපචාරධ්‍යානය ත්‍යාගභූණසිති කිරීම් වශයෙන් උපන්හෙයින් ත්‍යාගා නුස්සතිභාවනා සඛ්ඛ්‍යාවට පැමිණෙන් නේයි. මේ ත්‍යාගානුස්සතිභාවනා මෙ හි නිරන්තරයෙන් යුක්තවූ මහණ අයි කවශයෙන් දුනවැකුව පරිත්‍යාගයෙහි නැමුනාවූ සිතැති මෙයි කිසිවෙකුනො ඇලුණාවූ අලොභඅදහස් ඇතිමෙයි මෛත්‍රීභාවනාවට සුදුසු ප්‍රතිපත්ති ඇ ත්තේමෙයි තමාගේ භූණයෙන් කිසිහැ නෙකඅඛ්කුතුතවහැසිරෙයි ප්‍රිනිප්‍රමෝ දඃබහුලකොට ඇත්තේමෙයි ඒ මේ යොගාවචරමහණ ඉහාත්මහාවයෙහි ම භූ වා භි ලාඛිගමය ප්‍රතිවෙධනොකෙ ළේවීනම් මරණින්මතෙහෙති සඞ්ඝලෙ කපරායණවන්නේයි.

එහෙයින් යහපත් ප්‍රඥසම්පන්නවූප ණ්ඩිතයොගාවචර මහණ මෙබඳු මහා නුභාව සම්පන්නවූ ත්‍යාගානුස්සතිභාව නාවෙහි නිරන්තරයෙන් එකාන්තයෙ න් අප්‍රමාදය කරන්නේයි–

මේ ත්‍යාගානුස්සති භාවනාවෙහි විස්තරකථාමාත්‍රයවන්නේයි.

—ශාශා—

(පා ¶)

දෙවතානුස්සතිං භාවෙතුකාමෙ නපන අරියමග්ගාවසෙන සමුදාගතෙහි සඛ්ධාදිහි භූණෙහි සමන්නාගතෙන නම් නත්ථිං,තතොරහොගතෙන පනිසල්ලි නෙන සන්තිදෙවා චාතුම්මහාරාජිකා සන්තිදෙවා තාවතිංසා යාමාතුසිතා නිම්මානරතිනො පරනිම්මිත වසව ත්තිනො සන්තිදෙවා බ්‍රහ්මකායිකා සන්තිදෙවා තතුත්තරිං සථාරූපාස ඛ්‍ය සමන්නාගතා තාදෙවතාඉතො චුතාතත්‍රූපපන්නා මය්හම්පි තථාරූ පා සඛ්‍යාසංවිජ්ජන්ති යථාරූපෙන සීලෙන

යථාරූපෙන සුතෙන යථාරූපෙන වා ඥානෙන යථාරූපායපඤ්ඤායසමන්නාගතා නාදෙවතා ඉතොචුතා තත්ථ උපපන්නා මඤ්ඤමි —පෙ— තථාරූපා පඤ්ඤා සං විජ්ජතීති එවං දෙවතා සක්ඛිට්ඨා නෙඛපෙක්ඛා අත්තනෝ සඛාදිගුණා අනුස්සරිතබ්බා සුතෙනපන යස්මිංමහානාම සමයෙඅරියසාවකෝ අත්තනෝච තාස ඤ්ච දෙවතානං සඛඤ්ච සීලඤ්ච සුතඤ් චචාගඤ්ච පඤ්ඤඤ්ච අනුස්සරති නෙව සාසනස්මිංසමයෙරාගපරියුට්ඨිතංචිත්තං හොතීතිවුත්තං හොති කිඤ්චාපිවුත්තං අථ ඛෝ තං සක්ඛිට්ඨානෙ ඨපෙතබ්බං දෙවතානං අත්තනෝ සඛාදිනිසමානගුණදීපනත්තංවුත්තානන්ති වෙදිතබ්බං අට්ඨකථායංහි දෙවතාසක්ඛිට්ඨානෙ ඨපෙත්වා අත්තනොගුණෙ අනුස්සරතීති දළ්හංකත්වාවුත්තං තස්මාපුබ්බභාගෙ දෙවතානං ගුණෙඅනුස්සරිත්වාපි අපරභාගෙ අත්තනොසංවිජ්ජමානෙ සඛාදිගුණෙඅනුස්සරතොවස්ස නෙවතස්මිං සමයෙ රාගපරියුට්ඨිතංචිත්තංහොති නදෙසනමොහපරියුට්ඨිතංචිත්තංහොති උජුගතමෙවයස්ස තස්මිංසමයෙඤාණංහොති දෙවතාආරබ්භාති පුරිමනයෙනෙවවික්ඛම්භිතනිවරණස්ස එකක්ඛණෙ ඛිප්පානඛිගානි උප්පජ්ජන්ති සඛාදි ගුණානමනන්තගම්භීරතාය නානප්පකාර ගුණානුස්සරණාධිමුත්තතායවා අප්පනං අප්පත්වා උපචාරප්පත්තමෙවඣානං හොති තදෙතං දෙවතානං ගුණසදිසසඛාදිගුණානුස්සරණවසෙන දෙවතානුස්සතිත්වෙවසඛ්‍යං ගච්ඡති ඉමඤ්චපන දෙවතානුස්සතිං මනසිකරොතොපි දෙවතානංපියොහොති මනාපො භියෝසොමත්තාය සඛාදිවෙපුල්ලංඅධිගච්ඡති පීතිපාමොජ්ජබහුලොවිහරති උත්තරිංඅප්පටිවිජ්ඣනෙනා සුගතිපරායනොහොතී—

තස්මිහාවෙ අප්පමාදං
කයිරාථනුත්තමෙඅයෝ

එවංමහානුභාවාය
දෙවානුස්සතියාසදා—
ඉදංදෙවතානුස්සතියං
විත්තාරකථාමුඛං—

—8—8—

(ඝ ¶)

අරියමග්ගවසෙන, ආයතීමානභාගේ අධිගමවිසින්; සමුදාගතෙහි, මනාකොටම මහ උපතින් මතුයෙහි පැමිණි; සඛාදිහි ගුණෙහි සමන්නාගතෙන, ශ්‍රඛාදිගුණයෙන් සමන්විතයාවිසින්; භවිතබ්බං, වියයුතු; තතො, ඉක්බිති; —පෙ— සන්තිදෙවා චාතුම්මහාරාජිකා, සවිමාරජවැසිදෙවියෝඇත; සන්ති දෙවා තාවතිංසා, තවතිසාවැසි දෙවියෝ ඇත; යාමා, යාමදෙවිලොවවැසි දෙවියෝඇත; නිම්මාණරතිනො, නිම්මාණරතිවැසිදෙවියෝඇත; පරනිම්මිතවසවත්තිනො, පරනිම්මිත වසවතීනිදෙවියෝඇත (චතුන්නාරො මහාරාජානො එතෙසන්ති චාතුම්මහාරාජා තෙ එව චාතුම්මහාරාජිකා—තෙත්තිංස සහ පුඤ්ඤකාරිනො තත්ථුපපන්නාති නං සහ චරිනං ඨානං තාවතිංසං නං නිවාසොනි දෙවා තාවතිංසා සහ චරණතො එව තාවතිංසා— දුක්ඛතො යාතා අපයා නියාමා—තුසා පීතියා ඉතා ගතාති තුසිතා—නොගානං නිම්මාණෙ රති තෙසන්ති නිම්මාණරතිනො—පරනිම්මිතෙසු භොගෙසු වසංවත්තෙන්තීති පරනිම්මිතවසවත්තිනොති— මෙසේ මේපදයන්ගේ අවයවාර්ථදන්නේ) සන්ති දෙවා බ්‍රහ්මකායිකා, බ්‍රහ්මකායිකදෙවියෝඇත (බ්‍රහ්මානං කායො සමූහොති බ්‍රහ්මකායො තත්‍රූපපන්නානාය තත්ථ භවා බ්‍රහ්මකායිකා- යිගන්නේ) තතුත්තරිං(තතො උත්තරිං තතුත්තරිං) බ්‍රහ්මකායිකදෙවියන්ටකෙරෙන් මතුයෙන; සන්ති දෙවා, පරිත්තාභාදි දෙවියෝඇත; යථාරූපා...

සඛාය සමන්නාගතා,යම්බඳුවූ ශ්‍රද්ධාවකින් සමන්විතවූ;තා දෙවතා,ඒදෙවියෝ; ඉතෝ චුතා,මෙයින්චුතව; තත්‍ර උපපන්නා,ඒදෙවුලෙවුනි උපන්නාහුද;මය්හම්පි, මාගේද;තථාරූපා සඛා සංවිජ්ජති, එබඳුවූශ්‍රද්ධාවඇත; යථාරූපෙන සීලෙන, යම්බඳුසීලයකින්;යථාරූපෙන සුතෙන, යම්බඳුවූ ශ්‍රැතයකින්; යථාරූපෙන චාගෙන, යම්බඳුත්‍යාගයකින්; යථාරූපාය පඤ්ඤාය සමන්නාගතා; යම්බඳුප්‍රඥාවකින් සමන්විතවූ ;තා දෙවතා ඉතෝ චුතා; ඒදෙවියෝ මෙයින් චුතව; තත්‍ර, ඒදෙවුලොව;උපපන්නා, උපපන්නාහුද; මය්හම්පි; මාගේද; තථාරූපා පඤ්ඤාසංවිජ්ජතිනි,එබඳුවූ ප්‍රඥව ඇතැයි; ඒවං, මෙසේ; දෙවතාසක්ඛිභාවෙ ඨපෙත්වා, දෙවියන් ගාක්‍ෂිස්ථානයෙහිතබා(මාහිංසාගතවූ යම්ශ්‍රද්ධාය ශීලය ශ්‍රැතය ත්‍යාගය ප්‍රඥාවය යනමෙයින් සමන්වාගතවූ දෙවියෝ මෙයින් චුතව ඒදෙවුලොව උපන්නාහුද මාගේද එබඳුවූ ශ්‍රද්ධාදීනු ඇතැයි දෙවියන් ගාක්‍ෂිස්ථානයෙහි තබාය යනඅර්ථයි)අත්තනෝ සඛාදිගුණා, තමාගේ ශ්‍රද්ධාදිගුණයෝ;අනුස්සරිතබ්බා, සිහිකටයුතුනාහුයි; සුත්තෙපන, සූත්‍රයෙහිවනාහි;මහානාම, මහානාමය; යස්මිංසමයෙ;යම්සමයෙක;අරියසාවකෝ,ආර්‍යශ්‍රාවකතෙම; අත්තනෝ, තමාගේද; තාසඤ්ඤදෙවතානං,ඒ දෙවියන්ගේද;සඛාච, ශ්‍රද්ධාවද;සීලඤ්ච,සීලයද;සුතඤ්ච, ශ්‍රැතයද;චාගච,ත්‍යාගයද;පඤ්ඤඤ්ච,ප්‍රඥාවද;අනුස්සරති, සිහිකෙරේද; අස්ස,ඔහුගේ; චිත්තං, සිත; නෙවරාගපරියුට්ඨිතං හොති, නොමරාගයෙන් මඩනාලද්දේයයි; වුත්තං,කියනලදි; කිඤාපිවුත්තං(තාගේද දෙවියන්ගේදැයි දෙකොටසමබුරකොට මෙන්)කිසියෙත් කියනලද;අථඛෝ,එහෙතුවුවත්;දෙවතානං,දෙවියන්ගේ;සක්ඛිභාවෙ ඨපෙතබ්බං, ගාක්‍ෂිකතැනැත්තියයුතුවූ;නං,ඒශ්‍රද්ධාය සීලය ශ්‍රැතයත්‍යාගයප්‍රඥායනමේ; අත්තනෝ සඛාදිනි සමානගුණදීපනත්ථං, තමාගේශ්‍රද්ධාදින් හායමානගුණහඟවනපිණිස,වුත්තත්තා කියනලදැයි;වෙදිතබ්බං,දනයුතුයි; අයකථාඝංනි (ගි ශබ්මාදඬියෙහිය) යම්හෙයකින් අටුවාවෙහි;දෙවතා සක්ඛිභාවෙ ඨපෙත්වා,දෙවියන් ගාක්‍ෂිතැනතබා; අත්තනොගුණෙ අනුස්සරතිනි, තමාගේගුණයන්සිහිකෙරෙයයි;දල්හංකත්වා වුත්තං,දැඩිකොට කියනලද; තස්මා, එහෙයින්;පුබ්බභාගෙ දෙවතානං ගුණෙ අනුස්සරිත්වා පි; පූර්‍වභාගයෙහි දෙවියන් ගුණසිහිකොටද; අපරභාගෙ,පසුව; අත්තනෝ,තමාගේ;සංවිජ්ජමානෙ, විද්‍යමානවූ;සඛාදිගුණෙ අනුස්සරනෝ, ශ්‍රද්ධාදිගුණයන් සිහිකරණ මොහුගේ–පෙ–(ඉදින්තමාගේම ගුණසිහිකටයුතුවිනම් ඒධ්‍යාන්කෙසේ දෙවතානුස්සතිනම්වෙයි යන චොදනයට "තදෙතං දෙවතානං ගුණසදිසසඛාදිගුණානුස්සරණවසෙන,,යුහු–ඒ මේ ධ්‍යානය දෙවියන්ගේ ගුණහාසමාන ශ්‍රද්ධාදි ගුණයන් සිහිකිරිමිවිසින්ය අර්ථයි සදෘශකල්පනාවෙන් මේ භාවනා දෙවතානුස්සතියයි කියනලද දෙවියන්වත් ඔවුන් ගුණවත් සිහිකිරිමිවිසින් නොවෙනියි දන්නේ නොහොත් පූර්‍වභාගයෙහි ප්‍රවෘත්තදෙවතානුස්මරණය නිසාහෝ දෙවතානුස්සතියයි යන නම්ලැබෙයි දනයුතුයි)

දෙවතානුස්සති

—ශූශූ—

(භා ¶)

ඊට අනතුරුව දෙවතානුස්සති භාවනාව ඔබනුකැමති යොගාවචරයා ගණ විසිනුදු සොවාන්ආදිආර්‍යයන් මාහිංසන්ට පැමිණිවිටයයෙන්උපන් ශ්‍රද්ධාදිගුණසමඵත්තියෙන් යුක්තවිය යුත්තේය ඉක්බිත්තෙන් ඒ යොගාවචරයා ගණවිසි

න් රහසිගතව ඇතුළත්හිකරණලදසිහි
යෙන්යුක්තව යටකිනියායෙන් නිදෙමෙ
සේ සිහිකටයුත්තේය කෙසේදයත්?
ගන්ධර්වකුම්භාණ්ඩ නාගයක්ෂයන සහරසෙ
නගට අධිපතිවූ ධෘතරාෂ්ට්‍ර විරූඪ විරූ
පාක්ෂ වෛශ්‍රවණයනසහරවරම්මහරජ
දරුකෙනෙකුන් ඇතිහෙයින් චාතුම්මහා
රාජිකනම්වූ ක්‍රීඩාකරණඅර්ථයෙන් දි
ව්‍යනම්වූ දිව්‍යසමූහයෙක්ද මඝමානවක
ජාතකයෙහි ආනිසාසයෙන් එත්වපින්ක
ම්කළ තෙනිස් යහළුකෙනෙකුන්
එහි උපන්බැවින් තාවතිංසනම්වූ
දිව්‍යසමූහයෙක්ද දුකින් පහවූ අර්ථයෙ
න් යාමනම්වූ දිව්‍යසමූහයෙක්ද ප්‍රීතියෙ
න් උපන්හෙයින් තුසිතනම්වූ දිව්‍යසමූ
හයෙක්ද නොගසම්පත් නිර්මාණයකිරි
මෙහි ඇලුම්ඇතිබැවින් නිර්මාණරහිත
ම්වූ දිව්‍යසමූහයෙක්ද අනුන්විසින් නි
ර්මිතකරණලද සම්පත් තමන්ගේ වස
ගයෙහි පවත්වනහෙයින් පරනිර්මිතව
සවර්තිනම්වූදිව්‍යසමූහයෙක්ද බ්‍රහ්මකා
යිකනම්වූ දිව්‍යසමූහයෙක්දඔවුන්හෙන්
මතුමත්තෙහි පරිතනාභාදි දිව්‍යසමූහ
යෝද ඇතනාහුවෙති ඔවුන්අතුරෙන්
මාහාභවූදිව්‍යසමූහයෝ මනුෂ්‍යවයම්බ
දුවූ ශ්‍රද්ධාවකින් යුක්තවූවාහු මේලො
වින් චුතව ඒඒ දිව්‍යලොකයෙහිඋප
න්නාහු වීනම් මවද එබදු ශ්‍රද්ධාවඇත්
නේය මාහාභවූ ඒ දෙවියෝවනාහි
සම්බදුවූ සිලයකින්ද සම්බදුවූශ්‍රැතයෙ
කින්ද සම්බදුවූ ත්‍යාගයකින්ද සම්බදු
වූ ප්‍රඥාවකින්ද යුක්තවූවාහුමෙලොවින්
චුතව ඒඒදෙව්ලොවඋපන්නාහු නම්
මටද එබදුවූ සිල ශ්‍රැතත්‍යාගප්‍රඥ
වෝ ඇත්නාහුයහි මෙසේදෙවියන්ගේ
ශ්‍රද්ධාදිගුණයෝ සාක්ෂීභූතයෙහි තබා
නමාගේද මාහාභාගනවූ ශ්‍රද්ධාදිගුණයෝ
සිහිකටයුත්නාහුය මහානාමශ්‍රාවකයෙහි
වනාහි මහානාමය සම්සම්බුද්ධයෙක ආයිඃ
ශ්‍රාවකතෙමේ තමාගේද ඒදෙවියන්ගේ
ද ශ්‍රද්ධාශීලශ්‍රැත ත්‍යාග ප්‍රඥයන පවසම්මි
යන් සමකොට මෙනෙහිකරන්නේවින
මි ඔහුගේසිත රාගාදියෙන් නොමඬ
නාලද්දේයයි යනාදින් වදුරණලද්දේ
ය. මෙහිවනාහි කිසිසේත් තමාගේහා
දෙවියන්ගේද ශ්‍රද්ධාදි පවසම්මියන් සම
ගුරුධර්මයන්මෙන් සූත්‍රයෙහි වදුරණල
දද එනකුදුවූවත් සාක්ෂීභූතයෙහි නැ
බියයුතුවූ දෙවියන්ගේ ඒ ශ්‍රද්ධාශීලශ්‍රැත
ත්‍යාගප්‍රඥයන ධර්මපවසය තමාගේශ්‍ර
ද්ධාදීන්හා සමානගුණඇතිබව භගවන
පිණිස කියනලද්දේයයි දතයුතු. අටුවා
යෙහි වනාහි යම්සේ දෙවියන් සා
ක්ෂීභූතයෙහි තබා තමාගේගුණ සිහි
කරන්නේයයි දැක්කොට කියනලද්දේද
එහෙයින් පළමුකොට දෙවියන් ගුණ සි
හිකොටද පසුව තමහට විද්‍යමානවූ ශ්‍ර
ද්ධාදිගුණයෝත්එබඳුහයි සිහිකරන්නාවූ
මොහුගේ සිත රාගයෙන්ද වෙෂයෙන්
ද මොහයෙන්ද නොමඬනාලද්දේවෙ
යි ඒ දෙවතානුස්මෘති භාවනාව වඩන
සමයෙහි ඔහුගේසිත දෙවියන්ගේ ගුණ
අරබයා පවත්නාහෙයින් කායඋජුකා
දීන් පහව සෘජුම වන්නේය මෙසේ පූ
ර්වභාගක්‍රමයෙන්ම ඔබාගන්නාලද පව
නිවරණයන් ඇත්නාවූ ඒ යොගාවචර
යාහට එකචිටම ධ්‍යානාඞ්ගයෝ උපද
නාහුය ශ්‍රද්ධාදිගුණ ගැඹුරුබැවින්හා
නොයෙක් ප්‍රකාර ගුණසිහිකිරීමෙහි නැ
මුනුසිත්ඇතිබැවින්ද අර්ථණාවට නොපැ
මිණ උපචාරප්‍රාප්තවූධ්‍යානඅඞ්ග උපද
නේයි ඒමේ අනුස්මෘතිය දෙවියන්ගේ
ගුණයන්ටබඳුවූ තමාගේ ශ්‍රද්ධාදිගුණය
න් සිහිකිරීමිවශයෙන් උපන්හෙයින්
දෙවතානුස්මෘතියයන සඞ්ඛ්‍යාවට පැමි
ණෙන්නේයි. මේ අනුස්මෘතිය වනාහි
හුදෙක් දෙවතාවන්හෝ ඔවුන්ගේගු
ණවහෝ සිහිකිරීම් මාත්‍රයකින් උපදනේ
නොවෙයි වැලිත් මාහාධිගමයකුළ දෙ
වියන්ගේ ශ්‍රද්ධාශීලශ්‍රැත ත්‍යාගප්‍රඥාහ

පවඩ්ඪියන්ටි බලවූ නම්සෙදවිනිගත වූ ශ්‍රද්ධාදි ගුණයන් සිදහිටිවේන් උපදනේයයි දතයුතු මේ දෙවිනාහුයෙහි සාවහාවෙති සෙදහු සොඅවිවරණ ණ දෙවියන්ටි මියවන්නේය මහවියන් නේය අසිකවියෙසන් ශුඛාඩිල ශ්‍රැහ නයාඅපුඤවන්නේ විපුලඛවට පැමිණෙන්නේය පිනිපුමොදයඛපුලකොට වියන්නේය ඒ සොඅවිවරණය ඉදින් ඉකාත්මයෙකි මිතු මාඅාඩිතමය සොඅරහන්තු දිනමි මිරණින් මින්නෙකිසි ඤලොක පරායණවන්නේයි.

එහෙයින් සහපත් නුවනැති සොඅවිවරතෙමේ මෙසේ මහානුභාවසම්පන්නවූ මේ දෙවතානුසඹෘතිසාමහාව වැඩි මෙකි නිරතුරු එකාසනයෙන් අප්‍රමාදව උත්සාහකරන්නේයි.

මේ දෙවතානුසඹෘතියෙහි
විසතරකථාමාඤයවන්නේයි.

—o(:)o—

(සා *)

ඤංපන එනාසං විසාරදෙසනායඤ්ඤතමෙවසඤ්ඤං සම්මෙ සම්මෙ විනහං කොති තථාගතං ආරබිනාති ආදිනිවි සා උප්‍රඤතඤ්ඤෙනාවොපන මහානාම අරියසාවකො ලහති අත්ථවෙදං ලහති ධම්මවෙදං ලහතිධම්මූපසංහිතං පාමුජ්ජං පමුදිතසඤපිති කායතිත්වුතාංතත්ත ඉත්පිසොභගවාති ආදිනං අත්ථංනිසඤා ඝ උපපතංතුටිං සඤාය ලහතිඅත්ත වෙදනති වුත්තං පාලිංනිඤාය උප්‍ර නං තුසිංසඤාය ලහති ධම්මවෙදනති උභයවසෙන ලහති ධම්මූපසංහිතංපා මුජ්ජනිවුත්තනති වෙදිතබ්බං සඤ්ඤිදෙ වතා තුසඤනියං දෙවතා ආරබිනාති වුත්තංතං පුබ්බභාගෙවා දෙවතාආරබි නපවත්තනවිත්තවසෙන දෙවතානුඤසදි සොවා දෙවතානාමනිප්ඵාදකෙ ගුණෙ

ආරබිත පවත්තඤ්ඤතවසෙන වුත්ත නත්වෙදිතබ්බං—ඉමාපනඅනුස්සති සා අරියසාවකාහං සෙවිතුසිනුයා නෙසංති විසිධිඛඤසඤණාපාකටාවෙ නත්තෙවඅඤණිඤාදිගුණෙති සිලෙ විතනමලඤඤෙවිරහිතාවෙහා මහාඵ කාවාහං දෙවතාහං ගුණසදිසෙති ස ඛාදිගුණෙහි සමඤගතා මහානාමඤ නත්තෙව සොතාපතතඤ නිඤසඤනා රං පුඤෙසහතත්තා සොතාපතතඤ නිඤසඤවිකාරදඤසනතඤ්ඤෙවේ දෙවතා වි සාරනොහතිනා—තෙවිසුත්තෙපි ඉ ධිනිත්තේ අරියසාවකො තථාගතං ඵ ඤුඤරති ඉත්පිසොභගවා—ඵප—ලූ තුනමෙවිඤඤ තඤඤිසඤඤෙ නිත්ත නොති නිත්තනතං මුත්තං විවිතං ප ධිමිනා තෙඩාති වොතිඤඤෙ පඤ්ඤත්ත තමෙතං කාමගුණානං අධිවචනං ඉදං ඵිඩොත්තිඤඤෙ ආරබිණං සාවිඤ්ඤ මිඩෙකවෙඑසන්තා විසුඤඤිනත්ති ඒවං අරියසාවකස්ස අනුස්සතිවිසෙනා නිත්ත නංවිසෙසාධිඤා උත්තරිපරම්පත්තිසුඤ අසිනමනාඤාය කතිනා ආයසඤියා මහා කවචානෙන දෙසිතෙඤ්ඤමිඤාධිඤානුස්ස නිත්තෙපි ඤවිජ්ජිරියං ආවුසො අවිහුයං ආ වුසොසාවිඤ්ඤිදංතෙතතනදිඤාපනා පඤඤා අරහතා සවිඤාණවිවුසිතා ඤඤි ධිඤිඤාසඤිනෙමොඅනුවුදඤාණතා විසුඤිසා—ඵප—නි ඤිඤාණඤඤසඤඤිතං ඤා සාඤඤිදංඵඅනුඤසත්තානං ඤඤාවිත්ත ඉධාවුසොඅරියසාවිඤොතථාගතං අනු සඤරති—ඵප—එවම්පිඩෙ තථාවිසුඤි ධම්මාහවිතුනි—එවංඤාසියා මඤඤසෙවපරම්පත්තිසුඤි ධම්මිනා සාසිනමවිසෙන කතිනා—ඵපොසථස්ස ත්තෙපි කථිතුඤිසාඤඤ අරියුපොසථා නොතිඵපක්කිලිට්ඨිසඤ විසාඤඤිතෙන සලිපත්තඤඤමෙන පරියොදපනාතොත්ත ථිතුඤිසාඤඤ උපක්කිලිට්ඨිසඤඤිතෙන පරියොදපනාතොත්ත

සාඛෙ අරියසාවකෝ තථාගතං අනුස්සරතීති එවං අරියසාවකස්සෙව උපොසථං උපවසතෝ චිත්තවිසොධනකම්මට්ඨානවසෙන උපොසථස්ස මහප්ඵලභාවදස්සනත්ථං කථිතා. එකාදසනිපාතෙපි සඞ්ඝමහානාම ආරාධකෝ හොති නො අස්ස බොආරද්ධචිත්තියෝ උපට්ඨිතසති සමාහිතොපක්ඛුවාමහානාම ආරාධකොහොති නොදුප්පඤ්ඤෝ, ඉමෙ සුඛොඛං මහානාම පඤ්චසුධම්මෙසු පතිට්ඨාය ඡඨමෙමඤ්ඤාරිං භාවෙය්‍යාසි ඉධඛං මහානාම තථාගතං අනුස්සරෙය්‍යාසි ඉතිපිසොභගවාති. එවංඅරියසාවකස්සෙව තෙසං නොභෙතන නානාවිහාරෙන විහරතං කෙනසද්ධිං විහාරෙන විහරිතබ්බන්තිපුච්ඡිතෙ විහාරදස්සනත්ථං කථිතා. එවං සතෙනපි පරිසුද්ධසීලාදි ගුණසමඞ්ගිතෙන පුථුජ්ජනෙනාපි මනසිකාතබ්බා. අනුස්සවවසෙනාපි බුද්ධාදීනං ගුණෙඅනුස්සරතෙ චිත්තං පසීදතියෙව සස්සානුභාවෙන නීවරණානි විකඛම්භෙන්තඋළාරපාමොජ්ජෙ විපස්සනං ආරභිත්වාඅරහත්තං යෙව සච්ඡිකරෙය්‍ය කටතණ්ඩුරවාසි ථුස්සදෙවත්ථෙරෝ විය සොකිරාසඤ්ඤා මාරෙන නිම්මිතං බුඩ්ඪරූපං දිස්වා අයං නාවසරාගසදොසසමොහොඑවං සොභනි කථන්නුඛොභගවා සොභනි සබ්බසො විතරාග දොසමොහොනි බුද්ධාරම්මණංපීතිං පටිලභිත්වා විපස්සනං වඩ්ඪෙත්වා අරහත්තං පාපුණිති.

ඉතිසාධුජනපාමුජ්ජත්ථාය කතෙ
විසුද්ධිමග්ගෙසමාධිභාවනාධිකාරෙ

ඡඅනුස්සතිනිද්දෙසෝ

නාමඤ්ඤාතමා පරිවිත්ථද.

(ස *)

"යම්පන වුත්තං"ති සම්බන්ධකරණඵතායං, බුද්ධානුස්සතාත්‍යාදී අනුස්සතීන් සදෙනාගේ; විත්තාරදෙසනාය විසතාරවශෙන් ප්‍රවත්තා මහානාම සුත්තදෙසනාවෙති-පෙ-මහානාම, මහානාමය; උජුගතඤ්ඤෙනා ඛො අරියසාවකෝ; සෘජුවූයිත්ඇති ආයතීශ්‍රාවකතෙමේ; ලභති අත්ථවෙදං, දෘෂ්ටිනිශ්‍රිත තුෂ්ටියලබයි; ලභති ධම්මවෙදං, පාලිනිශ්‍රිතතුෂ්ටිය ලබයි; ලභති ධම්මූපසංහිතං පාමොජ්ජං, කියනලදඟෙතුඵලසඞ්ඛ්‍යාත ගුණෙන් යුක්තවූ ප්‍රමොදය්‍ය ලබයි; පමුදිතස්ස, ප්‍රමුදිතයහට; පීතිජායති, ප්‍රීතියඋපදී; තත්ථ, ඒ පෙල; භගවාති ආදිනං අත්ථං නියසාය, භගවා යනාදිපදයන්ගේ අර්ථනිසා; උප්පන්නං තුට්ඨිංසඞ්ඛාය, උපන්තුෂ්ටියසඳහා; ලභති ධම්මවෙදං, ධම්මවෙදය ලබයි කියනලදි-(නොහොත් අත්ථවෙදංයි ඟෙතුඵලය පිණිස උපන් තුෂ්ටියකිහු-මෙමකිහටිකාවෙහිදු "අත්ථවෙදන්ත ඟෙතුඵලං පටිච්ච උප්පන්නංතුට්ඨිමාහ ධම්මවෙදන්ති ඟෙතුං පටිච්ච උප්පන්නං තුට්ඨි-ආරකන්තා අරහන්ති අනුස්සරන්තස්ස හි යන්තං භගවතෝ කිලෙසෙහිආරකත්තාං සා ඟෙතු-සූපකෝ චෙත්ථ ඟෙතු අධිප්පෙතෝ න කාරකෝ සම්පාපකෝ වා-සොතෙන සුයමානෝ අරහත්තස්සෙවා නං ඵලං ඉමිනා නයෙන සෙසපදෙසුපි ඟෙතු ඟෙතුඵලලභ්‍යාතොවෙදිතබ්බා ධම්මානුස්සතාති ආදිසුපි ඟෙතුඵලලභ්‍යාතොවෙදිතබ්බා ධම්මානුස්සතාති ආදිසුපිති ආදි මජ්ඣිමපරිච්ඡෙදාසාත්ත කල්‍යාණත්තාති ආදිනා- යස්මා පන සා සම්මාපටිපදාති ආදිනා මත්ථං තථාඟතං අපදෙසොඛනෙ සෙවානි,,ඛි)උභයවිසෙන,සබ්බොසත්ත අරහාධම්මදෙදෙසනාඤේවනසෙන; ධම්මූපසංහිතං.ඟෙතුඵලසඞ්ඛ්‍යාත ගුණන් යුක්තවූ; පාමොජ්ජංලභති, ප්‍රමොදය්‍ය ලබයි; මුත්තාන්ති වෙදිතබ්බං, කියනලදයි දනයුතුයි; දෙවතානුස්සතිනියං,දෙවතානුස්සතිංභාවෙති; දෙවතා ආරබ්භ යම් මුනිහු දෙවතා ආරබ්ධ

යමෙක් කියනලදද; තං, නේ; පුච්ඡිතා නෙ මා, පුච්ඡාගතයෙනිහේ; දෙවතාආරඛිත පවත්තනම්පනවසෙන, දෙවියන්අරබයා ප්‍රවෘත්තාමන්තනවශයෙන්; දෙවතානුස්සදිසෙවා, දෙවියන්ගේ ශ්‍රද්ධා සදාගවූහෝ; දෙවතා භාවනිප්පාදනෙ, දෙවතානාවනිෂ්පාදනය කරණ; ඛුණෙ ආරඛිත, නමන්නේඛුණඤ්ඤන්අරබ්‍යා, පවත්තචිත්තවසෙනවුත්තනත්ති; ප්‍රවෘත්තනම්‍යාවශයෙන්කියනලදුයි; වෙදිතබ්බං, දතයුතු; ඉමාපනඡඅනුස්සතියෝ; මේ අනුස්මෘතිහුසදෙන ("අරියසාවකානං යෙව ඉඡ්ඣන්ති" යනු යෙහි "අරියසාවකානං ඉඡ්ඣන්ති යෙව"යි- උත්තරපදවධාරණ ඝදතයුතු-අවධාරණයද ඔවුන්ට සුඛසිඛියදක්ෂිණයපිණිසයයි දතයුතු එහෙයින් මකිහ "තෙසං නිබ්බඛමසංඛතාපාකටා හොන්තියි,,) තෙව, ඒ ආයතීනෝද; අඛණ්ඩතාදිගුණෙහි සිලෙහි, අඛඩතාදිගුණඇති ශීලයෙන්ද; විගතමලමච්ඡරෙන චාගෙන, පහවු මලමසුරු ඇති තාගයෙන්ද; මහානුභාවානං දෙවතානං, මහත්ආනුභාවඇති දෙවියන්ගේ; ඛුණ සදිසෙහි, ගුණ සදෘශවූ; සඛාදිගුණෙහි සමන්නාගතා, ශ්‍රද්ධාදිගුණයෙන් සමන්විතයෝයි; මහානාමසුත්තෙන ච, මහානාමසූත්‍රයෙහිද; සොතාපන්නස්ස, සොවාන්භට; නිස්සයවිහාරං පුඡ්ඡන, නිශ්‍රයවිහාරය විචාරණලද; භගවතා, භගවත්හුවිසින්; සොතාපන්නස්ස, සොවාන්භට; නිස්සයවිහාරදස්සනත්ථමෙවමනිශ්‍රයවිහාරදක්වනපිණිස ම; එතා, මේ ඡඛානුස්මෘතිහු; විත්ථාරතො කථිතා, විස්තරයෙයින්කියනලදහු; ගෙඛසුත්තෙපි, ගෙඛසූත්‍රයෙහිදු-පෙ-ගෙඛම්හා, ගෙඛයාගෙරෙන්(පලිපයෙන්)චිත්තංහොති නිඛ්ඛනනං, සිතනිගීතවෙයි; මුත්තං, මුත්තවෙයි; වුට්ඨිතං, අපගතවෙයි (මේසියල්ලම විස්කම්භනයසඳහා කිහු) ගෙඛොනි, ගෙඛයයි; පඤ්චන්නං කාමගුණානං, පස්කම්ගුණයන්ට; එතං අධිවචනං; මේන මෙයි; භික්ඛවෙ, මහණෙනි; ඉදම්පි ආරම්භණං කරිත්වා, බුඛානුස්සතිමගයෙන් පිළිලදු මේ උපචාරඛ්‍යානය අරමුණුකොට(ප්‍රත්‍යයකොට පාදකකොටයන අර්ත්ථයි) එකවෙලසතුරා විසුද්ධත්තිති, සමගර සත්තකෙණෙක් පරමාර්ත්ථවිශුඛියට පැමිණෙත්තිදි; අනුස්සතිවසෙන මනසිකාරං විසොධෙත්වා, අනුස්මෘතිනාම නාවගයෙන් ඔහු විශුඛකොට; උත්තරිං, මතුයෙහි; පරමත්ථවිසුඛිං අධිගමනත්ථාය, පරමාර්ත්ථ විශුඛියට පැමිණෙනුපිණිස; කථිතා, කියනලදහු; සම්බාධොකාසසුඤ්ඤතෙපි, සම්බාධොකාසශූන්‍යයෙහිදු; ආවුසො, ඇවත; අවජ්ජරියං, ආශ්චර්යය; අබ්භුතං, අද්භූතය (යාව චිදංයනු යෙහි යාවඤ්ඤඅවධාරණාර්ත්ථයෙහිඅනුවාරාගමයවයනුනිපාතයි-ඉදංකියේයි අයංකියේයි "තෙන භගවතා සම්බාධෙ අයං ඔකාසාධිගමෝ අනුබුඛොයෙව,,යි සම්බන්ධකරණු) භගවතා, භගවත්වූ; ඤාතා, දන්නාවූ, පස්සතා, දක්නාවූ, අරහතා, නිකෙලසිවූ; තෙන සම්මා සම්බුඛෙන, ඒසම්‍යක්සම්බුඛයා විසින්; සම්බාඛෙ, තෘෂ්ණාසංකෙලශාදීන් සංකටවු(ශකවු)ගෘහවාශයෙහිඔකාසාධිගමෝ, ලොකොත්තර ධර්ම්මයාගේ අධිගමයට අධිගන්නවයවූඅවකාසය(ලොකුත්තරධර්ම්මසස අධිගමාය අධිගන්තබ්බො ඔකාසොයනු ටීකායි-සන්නයෙනිවනානි අනුයිය සිකියනලද කිලෙස පෙළවූනිවසිපිදිලැබෙයිකිහු) අනුබුඛො, දන්නාලදි; සත්තානං විසුඛියා, සත්වයන්ගේ ශුඛ්‍යපිණිස; නිබ්බාණසච්ඡිකිරියාය, නිර්වාණයාගේ සාක්ෂාත් ක්‍රියාවපිණිස; යදිදං ඡඅනුස්සතිඨානානි, යම්මේඡඛානුස්මෘතිකෙණෙක් ඇද්ද (අනුස්සති යොම අනුසතිඨානානි)-පෙ-එකවෙලසත්තා, සමහරසත්වකෙණෙක්; විසුඛ්ධත්තාභවන්ති, විශුඛවන භවනාවයෝයි; එවං, මෙසේ; අරියසාවකසෙසව, ආයතීශ්‍රාවකයාගටම, පරමත්ථවිසුඛ්ධත්තාය, පරමාර්ත්ථවිශුඛි

සංඛ්‍යාත නිර්වාණයට භව්‍යබැවින්; ඔකාසාධිගමමයෙන කථිතා, අඔකාසාධිගමවශයෙන් කියනලදහු, උපොසථසුත්තෙපි,උපොසථසුත්තයෙහිදු;විසාඛෙ, විසාඛාව;කථඤ්ච අරියුපොසථොහොති, කෙසේඅරියුපොසථයවේද;උපක්කිලිස්සචිත්තස්ස, උපක්ලිෂ්ට චිත්තයාගේ; උපක්‍රමයෙන, ප්‍රයොගයෙන්; පරියොදපනා,විශොධනය; කථච්හොති,කෙසේවේද;විසාඛෙ,විසාඛාවඉධඅරියසාවකොමේසස්නෙහිආයස්මීශ්‍රාවකතෙම; තථාගතං අනුස්සරතීති, තථාගතයන් සිහිකෙරෙනිසි ;එවං, මෙසේ; අරියසාවකස්සෙව, ආයස්මීශ්‍රාවකයාම; උපොසථං උපවසතොා; පෙගෙවස්වසනු වහුගේ; චිත්තවිශොධන කම්මඨානවසෙන, සිතපිරිසිදුකරණ කමටහන්විසින්; උපොසථස්ස මහප්ඵලභාවදස්සනත්ථං, උපොසථයාගේ මහත්ඵලභාවදර්ශනයපිණිස,කථිතා, කියනලදහු; එකාදසනිපාතෙපි, එකාදසනිපාතයෙහිදු;මහානාම, මහානාමය; සද්ධා, ශ්‍රද්ධාඇතිසේ; ආරාධකොහොති, ආරාධකවේ (ආරාධකොා–ත්‍රිනිඋපනිස්සේයනු සහතනි)නොඅස්සද්ධා,ශ්‍රද්ධානැතිසේ (ආරාධකනොවේ) ඉමෙසු පඤ්චසුධම්මෙසු පතිට්ඨාය, මේශ්‍රද්ධාදි පඤ්චධර්මයන්කෙරෙහි පිහිටා; උත්තරිං, මතුයෙහි;ඡට්ඨමෙඨානෙයය්‍යාසි, බුද්ධානුස්මෘත්‍යාදිස්දෙනවඩා–පෙ–එවං, මෙසේ; අරියසාවකස්සෙව, ආයස්මීශ්‍රාවකයහටම; භගෙත,වහන්ස; නානාවිහාරෙන විහරතං, නානාවිහාරයෙන් වසන්නාවු; තෙසං නොා, ඒ අපවිසින්; කෙන විහාරෙන විහරිතබ්බංඅස්සාති, කවරවිහාරයෙන් විසිය යුතුදැයි; පුච්ඡිතොා, විචාරණසුවහට;විහාරදස්සනත්ථං, විහාරදක්වනපිණිස; කථිතා, මේ බුද්ධානුස්මෘතිඅකියනලදහු; එවංසන්තෙපි,එසකුදුවුවත්; පරිසුද්ධ සිලාදිගුණ සම්පන්නාගතෙන,පිරිසිදුවූ සිලාදිගුණෙන්යුක්තවූ;පුථුජ්ජනෙනාපි මනසිකාතබ්බා,පුහුදුන්හුවිසිනුදු මෙනෙහිකටයුතුයි; අනුස්සවවසෙනාපිහි, අනුශ්‍රවවිසිනුදු, බුද්ධාදිනං ගුණෙඅනුස්සරතොා, බුද්ධාදින්ගේ ගුණසිහිකරන්නාහුගේ; චිත්තං පසීදති යෙව, සිතපහදිමැයි;යස්ස ආනුභාවෙන, යම් විශ්‍වාප්‍රසාදයකුගේ ආනුභාවෙන්; නීවරණානි වික්ඛම්භිතා,නිවරණයන් ඔබා; උළාරපාමොජ්ජා, උදාරවූ ප්‍රමොදයඇත්තේ; විපස්සනං ආරභිත්වා, විදර්ශනා ආරම්භකොට; අරහත්තං සච්ඡිකරෙය්‍ය, රහත්පලපසක් කෙරේද; කටුකඳුරුවැසි; කළුකදුරුවැසි; පුස්සදෙවත්තෙරොා විය, පුස්සදෙවනම්තෙරුන්මෙන්; සොා කිරායස්මා, ඒඇවැත්නි;මාරෙන නිම්මිතං බුද්ධරූපං දිස්වා, මරහුමවාගත් බුදුරුවදුක; අයං තාව සරාගසදොසසමොහොා එවං සොහනි, මෙසේසරාගසදොස සමොහය පවා මෙසේ හෙබී ;සබ්බසොා වීතරාග දොස මොහොා, සර්වාකාරයෙන් පහවූ රාගදොෂමොහඇති; භගවා, භගවත්තෙමේ; කථන්නුඛොා සොහනීනි,කෙසේනම්හෙබිද්දෙනෝයි; බුද්ධාරම්මණං පීතිං, බුද්ධාලම්බනප්‍රීතිය; පටිලභිත්වා, අනුශ්‍රවවිසින් උපදවා; විපස්සනං වඩ්ඪෙත්වා, විදර්ශනාවඩා; අරහත්තං පාපුණි,රහත්බවට පැමිණියා.

ඡඅනුස්සතිනිද්දෙසොසත්තමොා

—ංෟෟං—

(භා *)

මෙසේ දක්වනලද්දවූ බුද්ධානුස්මෘති ධම්මානුස්මෘති සඞ්ඝානුස්මෘති ශීලානුස්මෘති ත්‍යාගානුස්මෘති දෙවතානුස්මෘති යන මේ සවැදෑරුම් අනුස්මෘතිහු විස්තරවශයෙන් ආවාවූ මහානාමසූත්‍රදෙශනාවෙහි ඒ බුද්ධානුස්මෘතිභාවනාකල්හි යොගාවචරයාගේ සිත තථාගතයාදරබැයා

සෘජුවම පවත්නේයයි යනාදීන් වදාරා ඉක්බිතිව මහානාමය සෘජුව සිත්ඇති ආයර්‍යශ්‍රාවකතෙමේ අර්‍හත්ඵලනිශ්‍රයකොට ඇති තුෂ්ණීභාවය ලබන්නේය පාලියනිශ්‍රයකොට ඇති තුෂ්ණීභාවය ලබන්නේය ඒ හෙතුඵල දෙදෙන නිශ්‍රයකොට ඇති ප්‍රමොදයසද ලබන්නේය ඒප්‍රමොදයය ඇත්නාහට ප්‍රීතිය උපදනේයයි යනයම් වචනයක් වදාරණලද්දේවේද ඒ වදාළ පෙළෙහි ඉතිපිසොභගවා යනාදි පදයන්ගේ අර්‍හත්ඵල උපනිශ්‍රයකොට ගෙණ උපන් තුෂ්ණීභාව සඳහා අර්‍හත්වෙදය ලබන්නේයයිදු පාලිය උපනිශ්‍රයකොටගෙණ උපන් තුෂ්ණීභාවසඳහා ධර්‍මවෙදය ලබන්නේයයිදු යථොක්ත අර්‍හත්ඵලදෙදෙනාගේ වශයෙන් හෙතුඵලසඞ්ඛ්‍යාත ගුණයෙන් යුක්තවූ ප්‍රමොදනය ලබන්නේ යයිදු කියනලද්දේයයි දතයුතු දෙවනානුසමෘතියෙහි දෙවියන් අරබයායයි යම් වචනයක්කියනලදද ඒවචනය දෙවනානුසමෘතියට පූර්‍වභාගයෙහි දෙවියන් අරබයා පැවති සිත්වශයෙන්හෝ දෙවියන්ගුණවැනි ගුණ සිතිකිරීම් වසයෙන් හෝ දෙවනාභාවය නිපදවන ගුණඅරබයා පැවැති සිත්වශයෙන්හෝ කියනලද්දේයයි දතයුතු. මේසවැදෑරුම් අනුසමෘතීනු වනාහි අධිගමලාභීවූ ආයර්‍යශ්‍රාවකයන්ටම සිඛවන්නානුත ඒ එසේමැති බුඛධර්‍මසංඝයන රත්නත්‍රයෙහි ගුණ සමූහය ඒ ආයර්‍යසංඝයාටම ප්‍රකටව වැටහෙන්නේයි පෘථග්ජනයන්ට වනාහි මේ ඡඩානුසමෘතීනු සවිප්‍රකාරයෙන්ම සිඛනොවන්නානුත ආයර්‍යශ්‍රාවකයෝ අබඛනාදිගුණඇතනාවූ සිලයෙන්ද පහවූ මසුරුමලඇති ත්‍යාගයෙන්ද මහානුභාවසම්පන්නවූ දෙවියන්ගේ ගුණබදුවූ ශ්‍රඛාදිගුණයෙන්ද යුක්තවනහෙයින් ආයර්‍යශ්‍රාවකයන්ටම මේ ඡඩානුසමෘතීනු සිඛවන්නාහයි දතයුතු මහානාමසූත්‍රයෙහිද සෝවාන්හුගේ නිශ්‍රය විහාරය විවරණලද නගමන්හුවිසින් සෝවාන්හුගේ නිශ්‍රයවිහාරය දක්වනපිණිසම මේ ඡඩානුසමෘතීනු විස්තාරවශයෙන් දෙසනාකරණ ලදහුයයි දතයුතු.

නෙඛසූත්‍රයෙහිද මහණෙනි මේ සස්නෙහි ආයර්‍යශ්‍රාවකයෙක්නෙමේ ඒ භාග්‍යවන්හු මේමේකාරණයෙන් අර්‍හත්ඵලයනාදී නවපෙදෙහි සඞ්ගෘහීත ගුණවශයෙන් තථාගතයන්වහන්සේ සිහිකෙරේදැ’ ආයර්‍යශ්‍රාවකයාගේ සිත ඒබුඩානුසිඛවනසමයෙහි කාමච්ඡන්දාදීන් පහවසෘජුවන්නේය කාමාදිමනි පඞ්කයෙන් නික්මුනේම වන්නේය මිදුනේම වන්නේය පහවුයේමවන්නේය හෙවත් පඤ්චනීවරණයන් ඔබාගන්නාලද්දේමය මහණෙනි නෙඛ්‍යතමේ ශබ්දය පස්කම් ගුණයට නම්වන්නේය මහණෙනිවුදාහුසිවශයෙන් පිළිලදමේඋපචාරධ්‍යානය අරමුණුකොට හෙවත් පාදකකොට ගෙණ ඇතම්සත්ත්වයෙණෙක් පරමාර්‍ථශුඞ්ඛියට පැමිණෙන්නානුයයි මෙසේ අනුසමෘති භාවනාවෙන් සිත පිරිසිදුකොට ආයර්‍යශ්‍රාවකයාගටමත්නෙහි පරමාර්‍ථශුඞ්ඛිසඞ්ඛ්‍යානනිර්‍වාණයට පැමිණෙනුසද භාවදරණලද්දේය.ආයුෂ්මත්වූමහාකාත්‍යායන සථවිරයන්වහන්සේවිසින් දෙශනාකරණලද සම්බාධොකාස සූත්‍රයෙහිදු ඇවැත්නි භාග්‍යවත්වූ සියලුදන්නාවූ නිවන්දක්නාවූ නිතෙලඟිවූ ඒ සමයක් සම්බුඛයන්වහන්සේ විසින් නෘඝ්ණාතෙලඟාදියෙන්ගැහැවූ නිතිතෙති වෙසෙමින්ලොකොත්තර ධර්‍මාභිගමනයට සඞ්ඝයන්ගේ පරමාර්‍ථ විශුඞ්ධියපිණිසද ශොක පරිදෙවදුඃඛදෞර්‍මනස්‍යයන්ගේ විනාශයපිණිසද නිර්‍වාණය සාක්ෂාත්කරණපිණිසද යම්මේ ඡඩානුසමෘති භාවනාසඞ්ඛ්‍යානවූ අවකාශකෙණෙක් වදරණලද්දේවේද ඇවැත්නි ඒ දෙයනාව ආශ්චර්‍යවන්නේය අද්භූතවන්නේය ඒ කවර ඡඩානුසමෘතියෙක්දයන්? ඇවැත්නි මේ ශාසනයෙහි යම් ආයර්‍යශ්‍රාවකයෙක් වනමේ බුඛානුසමෘති

ආදි ෂඩනුස්මෘතිහු සිහිකෙරේද මෙ සේද ඇමැත්නි මේ සස්නෙහි ඇතම් පු ද්ගලයෝ පරමාර්ථවිශුඬියෙන් පිරිසිදු සඬභාව ඇත්තාහු වන්නාහුයයි.

මෙසේ ආයඹීශ්‍රාවකයාගටම මේ අනු සමෘතිහු පරමාර්ථ විශුඬිධර්මසඬභාව ඇ නි හෙයින් ඛිනිහෙනිදිම අධිගමයට අව කාශකාරණභාවයෙන්වදාරණලදැහුය උපොසථ සූත්‍රයෙහිද එම්බා විශාඛාව ආයඹීඋපොසථය කෙසේවන්නේදැයි ක ථෙතුකම්‍යතාප්‍රඥාකොට මෙහෙහිද එම්බා විශාඛාව කෙලෙසුන්ගෙන් කිලි ටිවූ චිත්තය ප්‍රයොගයෙන් පිරිසිදුවන් නේය විශාඛාවෙනි කිලිටිවූසිත ප්‍රයෝග යෙන් කෙසේ පරිසිදුවන්නේදැයි ප්‍රශ්න කොට එම්බා විශාඛාව මේසස්නෙ හි යම් ආයඹීශ්‍රාවකයෙක්හෙමේ ඉතිපි සෝ භගවාඅනාදින් තථාගතගුණ වහ න්සේ සිහිකෙරෙයිඅනාදින් පෙහෙවස් වසන ආයඹීශ්‍රාවකයාගේම සිත පිරිසිදු කරණ කාර්‍යස්ථානවශයෙන් උපෝසථ සිලයාගේ මහත්ඵලමහානිසංසබව ද ක්වනපිණ්ඩ වදාරණලද්දැහුය එකාදශ නිපාතයෙහිදු එම්බා මහානාමය ශ්‍රද්ධා ඝ වීර්‍යඉන්ද්‍රිය සමාධින්ද්‍රිය ප්‍රඥා ඉන්ද්‍රිය පඬිවිම්යෙහි පිහිටි පුද්ගලයාම අනුත් සින්ගන්නේවෙයි එපරිද්දෙන්ම අශ්‍රද්ධා සුඛනයාද වීර්‍යඅනැත්තාද සමාධිනැත්තාද අප්‍රාඥයාද අනුන් සිත්නොගන්නේය එබැවින් මහානාමය නෝ මේ ප ස්වැදෑරුම් ධර්ම්යෙහි පිහිටා මත්තෙහි බුඬානුසි ආදි ෂඩනුස්මෘතින් ව, ව එම් බාමහානාමය නෝ මෙහි පළමුකොට ඉතිපිසොභගවා ඉනාදින් තථාගතගු න් සිහිකරවයි මෙසේ ස්වාමීන්වහන්ස නානාප්‍රකාරවිහාරයෙන් වසන්නාවූ අප විසින් කවර ඉහාරයකින් විසිය යුතුදැයි විමාරණලද ආයඹීශ්‍රාවකයාගටම නිනර භාවිනාකටයුතු විහරණවශයෙ න්මේ ෂඩනුස්මෘතිහු කියනලද්දැහුය එනකුදුවුවන් පිරිසිදුසිලාදි ගුණයෙන් යුක්තවූ පෘථග්ජනයා විසිහුදු මේ, ෂඩ නුස්මෘතිහු මෙනෙහිනටයුත්තාහුය අනු ශ්‍රව වශයෙනුදු බුඬාදීන්ගේ ගුණසිතිකා රන්නහුගේ සිත පහදින්නේමය යම් මේ චිත්තප්‍රසාදානුභාවයෙකින් නිවර ණයන් ඔබා මඟත්වූ දැමොද්‍යඇතිව වි වසුන්වඩා ප්‍රඥාදෙවතෙරුන්මෙන් රහ ත්ඵලය සාක්ෂාත් කෙරේද එබදුවූ චිත්ත ප්‍රසාදය උපදනේයි ඒ එසේමැයි බුදුන් පිරිනිවි පසුකලාකඳුරැලිවැසි පුඥාදෙව සථවිරයන්වහන්සේ එක්දවසක් වෙ න්‍යමලුවහැමද මුතුරැසක්වැනිවූශෝභන වාලුකාඅනරණයෙන්හෙබියාවූවෛත්‍ය මලුව දෙසබලා ප්‍රීතියෙන් පිණම්න්බුදු ගුණ මෙනෙහිකරමින්සිටිහුයේ වසවර්නිමාරතෙම උන්වහන්සේගේ අධිගම වළක්නාඋපිණිස විසුළුරූපයක් මවාගණ අවුත් විහාරමලුවෙහි කැලිකසළ විසුරු වමින් ඔබිනොබ දිව මලුවඅපිරිසිදුකර න්නට වන්හ තෙරුන්වහන්සේට මොහුගේ ආකාරයෙන් දෙවියෙකැයි සි නි නෝකවරෙක්දැයි විමාළකල දෙවිය න්ට බොරුනොකියහැකිබැවින් සඬා මි නි මම වසවර්නිමාරයෙමිඑකිය එවිට ඔබලමාරය නෝ සමර්ථයෙහිනම් බුදුරජ නන්වහන්සේගේ රූපවිලාසය මවාද ක්වාලවයි කිහ මාරයාගේ දිව්‍යාහු භාවයෙන් දෙනිස්මනා පුරුෂලක්ෂණයෙ න්හා අසුඅනු ව්‍යඤ්ජනයෙන් සමුපලකි නවූ බුඬකාය මවාලුහ තෙරුන්වහන්
සේදපවුඬකාය දෙසබලා මේවනාති රාගවෙෂමොහාදි කෙලෙසුන් ගෙන් හරිනවූදෙවියෙක්වීඑන්මවාපානාලදුව ම්සාමහන්ත්‍රියොභාණයයෙකින් හොව නේවිනම් සවිකාරයෙන්පහවූ රාග වෙෂමොහ ඇත්නාවූ ඒසඒඤ්ඤන්ද්‍රිය න්සේගේ රූපවිලාසය නොවෙනමියහා නිදුහෝයි අනුශ්‍රව විශයෙන් වුඩාල ඔන පිනි උපදවා එතනේහිම මිදුණා වඩාළතුමිවූඅර්හත්ඵලයට පැමිණියෙ. මෙසේ සාධුජන ප්‍රමෝදයනිමිත්ත වූ

ණලද විශුද්ධිමාහාත්ම්‍යෙන සමාධිභාවනාධිකාරයෙහි සඞ්ඛානුස්මෘතිනිර්දේශනමිවු සත්වෙනිපරිවෙජ්දය කියානිමවනලදී.

—ශ්‍රීශ්‍රී—

(පා ¶)

ඉදානි ඉතෝ අනන්තරාය මරණසතියා භාවනා නිද්දෙසෝ අනුප්පත්තෝ තත්‍ථ මරණන්ති එකභවපරියාපන්නස්ස ජීවිතින්ද්‍රියස්ස උපච්ඡෙදෝ යංපනෙතං අරහන්තානං වට්ටදුක්ඛසමුච්ඡෙදසඞ්ඛාතං සමුච්ඡෙදමරණං සංඛාරානංඛණභඞ්ගසඞ්ඛාතං ඛණිකමරණංරුක්ඛාමපොලොහං මතන්ති ආදිසු සම්මුතිමරණඤ්ච නතං ඉධඅධිප්පෙතං යම්පිචෙතං අධිප්පෙතං කාලමරණං අකාලමරණන්ති දුවිධං හොති තත්‍ථකාලමරණං පුඤ්ඤක්ඛයෙනවා ආයුක්ඛයෙනවා හොති අකාලමරණං කම්මුපච්ඡෙදකකම්මවසෙන තත්‍ථ සංවිජ්ජමානායපි ආයුසන්තානකප්පවත්තියා සමුපත්තියා කෙවලං පටිසන්ධිජනකස්ස කම්මස්ස විපාකන්තානවමරණං හොති ඉදංපුඤ්ඤක්ඛයෙන මරණංනාම යංනිකාලාහාරාදිසමුපත්තියා අභාවෙන අජ්ජතනකාලපුරිසානංවිය වස්සසතමත්තපරිමාණස්ස ආයුනෝ ඛයවසෙන මරණංහොති ඉදං ආයුක්ඛයෙනමරණං නාම යංපනදූසිමාරකලාබුරාජාදීනං විය තංබණංයෙව ඨානාචාවනසමත්ථෙනකම්මුනාඋපච්ඡිජ්ජමානසන්තානානංපුරිමකම්මවසෙනවාසත්තාහරණාදිහිඋපත්තාමෙහිඋපච්ඡිජ්ජමානසන්තානානංමරණං හොති ඉදංඅකාලමරණංනාමතං සබ්බම්පි වුත්තප්පකාරෙන ජීවිතින්ද්‍රියුපච්ඡෙදෙන සංගහිතංඉතිජීවිතින්ද්‍රියුපච්ඡෙදසඞ්ඛාතසමරණඤ්ච සරණංමරණසහිතංහාවෙතුකාමෙනරහොගතෙන පතිසල්ලීනෙනමරණංභවිස්සති ජීවිතින්ද්‍රියාඋපච්ඡිජ්ජිස්සතිවාමරණංමරණන්තිවා යොනිසොමනසිකාරෝ පවත්තෙතබ්බොඅයොනිසොමනසිකාරෝ පවත්තෙන්තෝ ඉට්ඨජනමරණානුස්සරණෙ සොකෝ උප්පජ්ජති පියාගාමාතුඅාපියපුත්තමරණානුස්සරණෙ විය අනිට්ඨජනමරණානුස්සරණෙ පාමුජ්ජං උප්පජ්ජති වෙරිනං වෙරිමරණානුස්සරණෙ විය මජ්ඣත්තමරණානුස්සරණෙ සංවෙගොනඋප්පජ්ජති මනුස්සලෙබරදස්සනෙ ජවඩාහකස්සවියඅත්තනෝ මරණානුස්සරණෙසන්තාසෝ උප්පජ්ජති උක්ඛිත්තාසිකං වධකංදිස්වාති රුක්ඛජාතිකස්සවිය තදෙතංසබ්බම්පි සතිසංවෙගඤාණවිරහිතෝ හොති තස්මාතත්‍ථ තත්‍ථගතමත්ත සම්පොතඔලොකෙත්වා දිට්ඨපුබ්බසම්පත්තීනං සත්තානංමතානං මරණං ආවජ්ජෙත්වා සතිච සංවෙගඤ්චඤාණඤ්චයොජෙත්වාමරණං භවිස්සතීති ආදිනානයෙන මනසිකාරෝ පවත්තෙතබ්බෝ එවං පවත්තෙන්තෝති යොනිසෝ පවත්තෙන්තීති උපායෙන පවත්තෙන්තීති අත්‍ථෝ, එවංපවත්තයතොයෙවහි එකවෝකාරස්ස නිවරණානිවික්ඛම්භන්තෝ මරණාරම්මණසතියාඤ්ඤානි උපචාරප්පත්තමෙව කම්මට්ඨානං හොති—

—¶—

(ස ¶)

ඉදානි, දැන්; ඉතෝ අනන්තරාය, මේ දෙවතානුස්සතියට අනතුරුවූ; මරණසතියා, මරණසතියගේ; භාවනානිද්දෙසොභාවනානිදේශය; අනුප්පත්තෝ සම්ප්‍රාප්තවූ; තත්‍ථ, ඒමරණසතිනිදේශයෙහි; මරණන්ති; මරණනම්; එකභවපරියාපන්නස්ස, එක්බවෙකින් පිරිසිදුනාලද; ජීවිතින්ද්‍රියස්ස උපච්ඡෙදෝ, ජීවිතෙන්ද්‍රියප්‍රබන්ධයාගේ විච්ඡෙදයයි (ආයුඝෘයාදිවිසින්අන්තර්ධානයයි, සන්තයෙහි වුනිවිත්තයාගාඝාතමග රූපජීවිතයාගේ භඞ්ගයයිසුහු) අරහන්තානං, රහතුන්ගේ; වට්ටදුක්ඛසමුච්ඡෙදසඞ්ඛාතං, වට

දුන්නුගේ සඞ්ඛාරයෙන් මිදිමයයි කියනලදැ; යං පඨනතං සමුච්ඡේදමරණං; යම් මේයමුච්ඡේදමරණයෙක්ඇද්ද; සංඛාරානං, සංස්කාරයන්ගේ; ඛණභඞ්ගසඞ්ඛාතං,ක්ෂණභඞ්ගයයි කියනලද උදවියෙන් පිරිසුන් ප්‍රවෘත්තික්ෂණයාගේ භඞ්ගය නිරෝධයයන; යංඛණිකමරණං, යම්ක්ෂණිකමරණයෙක්ඇද්ද; රූපෙඛා මතෝ, රූපයෙහි; ලොභං මත්තන්ති ආදිසු, ලොභොමෙලේය යනාදියෙහි; සම්මුනිමරණඤ්ච,යම්සම්මුතිමරණයෙක්ඇද්ද;තං,හේ,ඉඛ;නාධිප්පෙතං,මේමරණසිතියෙහි(අබාහුල්‍යයෙනුදු නොවැටෙනහෙයිනුදු සංවෙගවයතු නොවන බැවිනුදු)අභිමතනොවේ(මෙහි යම්බදුවූ ස්කන්ධප්‍රබන්ධියක්නිසා වෘක්ෂාදිසංඥාවේද ඒ සන්තානය අනුපවර්ත්තනවූවද ආදාහාදි විගමයනිසා මෙලේය්‍යයන ව්‍යවහාරදඅාකාරයෙහිසලකා අන්‍යප්‍රකාරවූ ලොභයට මෙලේය්‍යයන ව්‍යවහාරයද වෙයි දහයුතුයි)සම්පිවෙතං, ජීවිතෙන්ද්‍රියප්‍රබන්ධවිච්ඡේදසංඛ්‍යාත යම්මරණෙක්වනාහි; අධිප්පෙතං, සත්‍යට අරමුණුවිසින් අභිමතද; තං, හේතෙම; කාලමරණං,ආයුස්ආදීන්ගේ ක්ෂයකාලයෙහිවනමරණය, අකාලමරණන්තී, ඔවුන් අපරික්ෂීණකාලයෙහිවනමරණයයි; දුවිධං හොති,දුවිධවේ;නම්, ඒ දෙමරණෙහි; කාලමරණං, කල්හිමරණතෙමේ, පුඤ්ඤඛ්ඛයෙන වා,පුණ්‍යක්ෂයෙන්හෝ;ආයුඛ්ඛයෙනවා,ආයුස්ක්ෂයීන්හෝහොති, වන්නේය(මෙහි "පුඤ්ඤඛ්ඛයෙන,,යනු යථා ප්‍රස්තුතසම්පත්තිභවවිසින් කිහ-විපත්තිභවවිසින් වනාහි"පාපඛ්ඛයෙන වා,, කිදුකියයුතු) ආයුඛ්ඛයෙන වා හොත්, ආයුස්ක්ෂයීන්හෝවේ; අකාලමරණං, නොකල්හිවන මරණය; උපච්ඡේදකකම්මවසෙන, උපච්ඡේදකකර්මවිසින්වේ;නම්, ඒදෙමරණෙහි;ආයුසන්තානක පවත්තයසම්පත්තියා, ආයු;බන්ධයට පවත්නාවූ ආහාරාදි ප්‍රත්‍යය සම්පත්තිය; විජ්ජමානායපි, විද්‍යමානකල්හිද; කෙවලං,හුදෙක්; පටිසන්ධිජනකස්ස කම්මස්ස, ප්‍රතිසන්ධිජනකකර්මය; විපාකවිපාකන්නාව, තමාගේ බලානුරූපයෙන් දියයුතු විපාකයන් දුන්සෙයින්ම; යං මරණං හොති, යම්මරණක්වේද; ඉදං පුඤ්ඤඛ්ඛයෙන මරණං නාම,මේ පුණ්‍යක්ෂයීන්වනමරණනම්වේ(ප්‍රත්‍යයසම්පත්තිඇතදසියක් ආයුසඇති සමයෙහි පණස් අවුරුදුක් ආයුඇති කමින් උපන්නහු ඒකවීසය අන්තරායමුක්තව තමා ඵලහාම දුන්යදවන මරණ පුණ්‍යක්ෂය මරණනම) ගතිකාලාහාරාදි සම්පත්තියා අභාවෙන, (දෙවියන්ට මෙන්) ගතිසම්පත්තියගේද (ප්‍රථමකල්පිකයන්ටමෙන්)කාලසම්පත්තියගේද(උත්තරකුරුකයන්ටමෙන්)ආහාරසම්පත්තියගේදඅභාවයෙන් (ආදිග්‍රහණීන්සෘතුශුක්‍රශොණිතාදිගැණේ)අජ්ජතනකාලපුරිසානං, දැන් පුරුෂයන්ගේ; වයසසතමත්තපරිමාණස්ස; වර්ෂශත මාත්‍රප්‍රමාණයාගේමෙන්; ආයුනොඛයවසෙන, ආයුහුගේ ක්ෂයවසින්; යං නිමරණංහොති, යම්මරණෙක්වේද; ඉදං ආයුඛ්ඛයමරණංනාම,මේආයුඃක්ෂයමරණනම්වේ(ආයුස්සංස්කාරයවනාහි සෘතුභොජනාදි සම්පත්තියවඩුන්හොත් වඩසි බසින්හොත් දැන් බැසි වාසියක් ආයුපවත්නා කල්හිවාසියක් ආයුදෙනකැමින් උපන්නහු විසින් පින්ඇතදසෘතුභොජනාදිය ඇසුරුනොලදහෙයින් නොවඩනාබැවින් එකල්හිම ආයුස සුන්සදවන මරණආයුඃක්ෂයමරණනම්)

දූසිමාරකලාබුරාජාදීනං විය, දුසිමාරයකලාබුරජය (ආදිනහණින් නන්දයක්ෂනන්දමානවකාදීන්ගේ සඞ්ගුහයවේ) මේ කිවමුන්ටමෙන්; තං ඛණංයෙව(කරණලදකර්මය)එකෙණෙහිම; ඛානාවා වනසමත්තෙන කම්මුනා, ජවිනඉන්ද්‍රියයෙන් හළවන්නට සමර්ථවූ (දෘෂ්ටධර්ම

ෙවදනියවූ උපවෙජ්දක) නම්මයෙන්: උප
ලබ්ධාසංඛ්‍යානානංඛිඳ්‍රනාලදජ්ජවිනප්‍රබ
ඛඇති සඤ්ඤයන්ගේ; පුරිමකම්මවසෙන
වා, පුවිඤ්ඤමවඝයෙන්හෝ ("සඤ්ඤාගර
ණාදිනි..යනුයෙනි ආදිගහණින්මනො
පදෙසිකදෙවියන්ගේ මනොප්‍රදොෂයඛ්
ඩ්ඩාපදෙසිකදෙවියන්ගේ පමාබවදදිව
ඇද මියනවසකනආදි ගනුවෙන්) සඤ්ඤා
හරණාදිනි උපත්‍තමෙනි, ගඤ්ඤාගරණා
දි උපක්‍රමයෙන්; පුරිමකම්මවසෙන උ
පච්ඡිජ්ජමානසන්නානානං. පුවිඤ්ඤවිසි
න් සිදුනාලද කණ්ඩඇත්තවුන්ගේද; ස
ඡාන මරණං හොති, යම්මරණෙක්
වේද; ඉදං, මේ; අකාලමරණං නාම, අ
කල්මරනවිවේ; (බල වත් අකුශලක
ම්‍මය තමහට අවකාශකොට විපාකදෙ
නබැවින් ආයුධයෙන් පහරණආදි උප
ක්‍රමඝටද ප්‍රත්‍යඝවෙයි–ජීවිතවිනාශයට
ද ප්‍රත්‍යය වෙයි–ලදඅවකාසයෙහි විපා
කදෙනබැවින් නොබලවත් අකුශලක
ම්‍මයවූඋපක්‍රමයෙහිම ජීවිත විනාසයට
ප්‍රත්‍යඝවෙයිදන්නේසි) තං සබ්බම්පි,
(කාලමරණය අකාලමරණය එහිදු ප්‍ර
ණාඝඤ්ඤයමරණය ආයුඃඤ්ඤය මරණය උ
පක්‍රම්මරණයයි උත්තාප්‍රභෙද යම්මර
ණක් ඇද්ද) ඒසියල්ලම; උතාපඨකා
රෙන, කියනලද ප්‍රකාරඇති; ජවිනින්ද්‍රි
සුපවෙජදෙන, ජවිනින්ද්‍රියොපවෙජද
යෙන්; සඛනීතං, සඩිග්‍රහකරණලද්–

ඉති, මෙසේ; ජීවිනින්ද්‍රසු පවෙජදසං
ඛාතස්ස මරණස්ස, ජවිතෙන්ද්‍රියයාගේ
උපවෙජදයසිකියනලදමරණයාගේ; සර
ණං. සිනිකිරිම; මරණසති, මරණසතින
මිවෙයි; තං, තේමරණසතිය; හාවෙතුකා
මෙන, වඩනු කැමතිවූ—පෙ—මරණං
භවිස්සති, මරණවෙයි; ජවිනින්ද්‍රියං උප
ච්ඡිජ්ජිස්සතිති වා; ජවිතෙන්ද්‍රිය උපවෙජ
දවෙයි; මරණං මරණන්ති වා, මරණය
මරණයයිහෝ; යොනිසො මනසිකාරො
පවත්තෙනතෙහා, නුවණින් මරණාලම්බ
න මනස්කාර පැවැත්වියයුතුයි; අයො
නිසො පවත්තයතො. අනුපායයෙන්
(සතිසංවෙග ඇතිනොවන්නාවූ නොඑ
ලෙසා) මරණ සිතිපවත්වනුහව; ඉසජ
නමරණානුස්සරණෙ, ඉතිජනයාගේ
මරණ සිතිකිරිමෙනි; සොකො උපජ්ජ
නි, සොකඋපදියි; පියපුත්තමරණානුස්
සරණෙ, ප්‍රියපුත්‍රයාගේ මරණ සිතිකිරි
මෙනි; චිත්තමාතුය්‍යාවිය, වැඳුමවටමෙනි;
අනිට්ඨජනමරණානුස්සරණෙ, අනිෂ්ට
ජනයාගේ මරණසිතිකිරිමෙනි; පාමො
ජ්ජං උප්පජ්ජති, ප්‍රිතිඋපදියි; වෙරිමර
ණානුස්සරණෙ, වෛරීන්ගේ මරණ සි
තිකිරිමෙනි; වෙරිනංවිය, වෛරීන්ට
මෙනි; මජ්ඣත්තමරණානුස්සරණෙ, මැ
දහතුන්ගේ මරණසිතිකිරිමෙනි; සංවෙ
ගො නඋප්පජ්ජති, සංවේගනොඋපදි;
ජවඩාහකස්ස. මිනිගොවුවාහට; මතක
ලෙබරදස්සනෙ විය, මළසිරුරුදැක්මෙ
හි මෙනි; අත්තනොමරණානුස්සරණෙ,
තමාගේමරණ සිතිකිරිමෙනි; සන්තා
සො උප්පජ්ජති, ත්‍රාසඋපදි, කිරුකජාති
කස්ස, බන්ධනසුලුවහට; උත්ඛිත්තඛ
ඩ්ගං, නැකුඩුඇත; වියඛං ඇඩෙ වය,
වධකයාදූතමෙනි; තදෙතං සන්ධාය,
(යොකිය පාමොජ්ජයන මොවුන්ගේ
උපදිමද සංවේගනො ඔපදිමද ත්‍රාසඋ
පදිමද; සනමේසියල්ලම; සන්සංවෙගඤ්
ඤවිරහතො හොති, ක්‍රමයෙන් සන්සං
වෙගඤ්ඤයයනමොවුන්ගේ විරහය
න්වෙයි) යමෙක් මේමරණනම්තෙමේ
උපන්යන්නට නියනයයි නුවනැතැත්
වමන සිත්කෙරේද ඔහට සංවෙගවෙයි
සම්පජ්ඤඤද වේ–ඉඤ්ඤජනමරණාදිනිමි
තතවූයොකාදිහු අනවකාසවම වෙත්යි
දන්නේ) නසම්මා (යම්හෙයකින් යොන්
සොමනස්කාර පවත්වනුවහට මේදු
ඛයෝනොවෙද්ද) එහෙයින්; නත්ථනත්ථ,
(අරණ්‍යසොහොන් ආදි) ඒ ඒ තැන්හි;
ගතමතසත්තෙ ඔලොකෙත්වා, සොරදා
දින්විසින් මරණලද සතුන් සිරුරුයෙ
න් මළසතුන්ද බලා; දිසපුබ්බඤ්ඤපඨා

නං, දුටු විරූසැපත්ඇති; මනාතං සන්තානං, මළසතුන්ගේ, මරණං ආවජ්ජිත්වා, මරණ අභොගකොට; සති ඤ්ච සංවෙගඤ්ච ඤාණඤ්ච යොජෙත්වා, සිතිද සංවෙගද නුවනද එළවා; මරණංභවිස්සතීති අදිනානයෙන, මරණවන්නේය යනාදිනයින්, මනසිකාරෝ පවත්තෙතබ්බො,මනස්කාරය පැවැත්විය යුතු; එවං පවත්තෙන්තෝ හි, මෙසේ මනස්කාර පවත්වන්නේ; සොනිසොපවත්තෙති, නුවනින් පවත්වයි, උපායෙන පවත්තෙනතිගේ අත්ථො, උපායෙන් පවත්වයිකියනඅර්ථයි; එවං පවත්තයතොසෙවති,මෙසේ මනස්කාර පවත්වනුවු; එකච්චස්ස, නිඤ්ඤඉන්ද්‍රියයන්ඇති නුවනැති යහට; නිවරණානි විකඛම්භන්ති, නිවරණයෝවිස්කම්භිනවෙති;මරණාරම්මණඤනි සණ්ඨානි, මරණ අරමුණුකොට ඇති සිති පිහිටයි; උපචාරප්පත්තමෙව කම්මට්ඨානං හොති, උපචාරඛ්‍යානයට පැමිණි කමටහන්මවෙයි.

(භා ¶)

මෙසේදැක්වනලද මේදෙවතානුස්මෘතියට අනතුරුව දැන්වනාහි මරණානුස්මෘතිභාවනානිද්දේශය විසතරකිරීමට අවසරකල්පැමිණියේය එහි මරණනම් එක්ෂණ වයකින් වෙන්කරණලදජීවිතෙන්ද්‍රිය පරම්පරාව සිද්ධවන්නේයිමෙතන්හි ඛණිකානුවමහරහතුන්ගේ සංසාරදුකින් සවිකාරයෙන් මිදිමයයි කියනලද යම් සමුච්ඡේදමරණයක්ද සියලු සංස්කාර ධර්මයන්ගේ උත්පාදක්ෂණයෙන් වෙන්කරණලද ප්‍රවෘත්තිඅඛණයාගේ බිද්මසඞ්ඛ්‍යානලද යම් ඛණිකාමරණයක්ද වෘක්ෂයමෙලේලොහයමෙලේය යනාදියම්සම්මුතිමරණයක්දලොකයෙහිවැයවහාරවන්නේ නමුදු ඒ ලොකව්‍යවහාර මරණය මේ මරණානුස්මෘති භාවනාවෙහි නොවැටෙනබැවිනුදු සංවේගය ට කාරණානොවනබැවිනුදු අභිමතනොවන්නේයි ජීවිතෙන්ද්‍රිය පරම්පරාවගේසිද්මයයිකියනලද යම්මරණයක්මරණානුස්මෘති භාවනාවට අරමුණුවයයෙන් කැමතිවනලදද ඒ මරණයවනාහි ආයුසාදින්ගේ ක්ෂයකාලයෙහි වනකාලමරණයආයුසාදින්ගේ අපරික්ෂීණකාලයෙහි වන අකාලමරණයයිදෙවැදෑරුම්වන්නේයි.ඒ දෙවැදෑරුම් මරණයන් අතුරෙන්කල්හි වනමරණයසුඟ නිදුකීනි දෙක්හිපූර්වජනිකකුශලාකුශලකර්ම්‍යගෙවිමෙන්හෝ ආයුසඟෙවිමෙන්හෝ වන්නේය නොකල්හිවන මරණය උපච්ඡේදක කර්ම්මවශයෙන්වන්නේයි ඒදෙවැදෑරුම් මරණයන්අතුරෙන් ජීවිතෙන්ද්‍රිය පරම්පරාව පැවැත්වීමට කාරණවූ ආහාරාදි ප්‍රත්‍යයසම්පත්තිය ඇතත් හුදෙක්ප්‍රතිසන්ධ්‍යගෙණදුන් ජනකකර්ම්මය තමාගේ ශක්තිවූ පරිද්දෙන් දියයුතු විපාකදුන්බැවින් සම්මරණක්වේදඒමරණයසුඟනිදුකීනිදෙක්හි පින්පවිගෙවිමෙන් වනමරණනම ජ්ථගේමැයිසැපවූ ආහාරාදිප්‍රත්‍යය ඇතත් වර්ණමානකාලය බඳුවූසියක් ගවුරුද්දට ආයුඇත්නාවූකලෙකපණස්ගවුරුදු පමණ ආයුලැබීමට සුදුසු කර්ම්මයකින් උපන්නාහට පණස්ගවුරුදු කෙළවරවන මරණය පින්ගෙවීමෙන් වන මරණනමැයි දතයුතු. නවද දෙවියන්ටමෙන් ගනිසම්පත්තියද දුටුමකල්පිකයන්ටමෙන් කාලසම්පත්තියද දුතුරුකුරුවාසින්ටමෙන් ආහාරසම්පත්තියද සැපඳුකයි නොඅණසඛ්‍යාත ඍතුසම්පත්තියද සුදුසු සමවයසෙහි පිහිටි නිරොගි මව්පියන්ගේ ශුක්‍රඔණ සම්පත්තියද නොලැබීමෙන් වර්ණමානකාලයෙහි දුරුෂයන්ටමෙන් සියක්ගවුරුදු පමණවූ ආයුසඟෙවිමෙන් සම්මරණයක්වේද ඒමරණය ආයුගෙවීමෙන්වනමරණනම. මෙහිවනාහිආයුස සංස්කාරය ඍතුභොජනාදි සම්පත් වැඩීමෙන් වඩින්නේය පිරිහීමෙන් පිරිහිය

න්නේය වනෙඩින් සියන්නවුරුද්දට ආ යුඇති කල සියන්නවුරුදු ආයුස්දහස ජ නකකර්මයකින් උපන්නාහට පින්ඇත ත් මනාසෘතුභොජනාදිය නොලැබීමේ න්ආයුගෙවී මරණයවන්නේය. ඒමර ණයමහායුෂ්ක්ෂයමරණනම්වන්නේයි-දුසි මාරයකලාබුරජය නඳුයක්ෂය නඳුමා නවකයයනාදිපාපතරයන්විමෙන්එක ම්මය කරණක්ෂණයෙහිම ඒභවයෙන්ඒවි තය නිලිහෙන්නට පොහොසත්වූදෘෂ්ට ධර්මවේදනියඋපපජ්ජදකකම්මනැමතිග ත්තුයෙන්සිදුනාලදඒව්තෙන්ද්‍රියප්‍රබන්ධඇ තිසත්ත්වයන්ටහෝ ආයුධප්‍රහාරාදිඋපක්‍රම යෙන්හෝපූර්වජනිකඋපපජ්ජදකර්මයෙන් සිදුනාලද කර්මඇත්තාවුන්ටහෝ චිත්තා ප්‍රදෝෂ්‍යඇත්තාවූ මනොපදොසික දෙවි යන්ටහෝ ක්‍රීඩාවෙන් ප්‍රමාදවන ඛිඩ්ඩා පදූසික දෙව්වන්ටහෝ යම්මරණයක් වේද ඒමේමරණය අකල්තිවනමරණ ම්වන්නේයි ඒකාලමරණය අකාලමර ණයපුණ්‍යක්ෂයමරණය ආයුක්ෂයමර ණය උපක්‍රමමරණය යන ප්‍රභෙද ඇත්තාවුසි යලුමමරණයෝ ඝඨොත්තජ්ජිතෙන්ද්‍රිය ප රම්පරාවගේසිද්ධිමෙන්වනමර ණයෙන්ස ඞ්ග්‍රහකරණලද්දුනුයි මෙසේඡ්ජිතෙන්ද්‍රිය පරම්පරාවසිද්ධවයකියනලදමරණයම සිහිකිරීම මරණානුස්මෘති නමැති දනයු තු.ඒ මරණානුස්මෘති භාවනාව වඩනු කැමතිවූ රහසිනත විවෙකස්ථානයෙක හුන්නාවූ ඇතුළත්හි කරුණලද සිහිඇ ත්තාවූ යොගාවචරමහණව්සින් මරණ යවෙයි ඒජිතෙන්ද්‍රිය සිදෙයිකි යාහෝ ම රණය මරණයයි කියාහෝ උපායෙන්යු කතවමරණය අරමුණුකොට පවත්නා මනස්කාරය පැවැත්විය යුත්තේයි. ඒඒ සේමැයි සමෘතිය සංවෙගයහුවනයයන මොවුන් නොඑළවිමයයිකියනලද අනු පායෙන් යුක්තව මරණානුස්මෘතිය පව ත්වන්නාහට ප්‍රියපුත්‍රමරණය සිහිකි රීමෙන් වැදුමවට උපදනා ශොකයන් වැනිවූබලවත්ශොකයනම්කැමතිදනා තේ මරණය සිහිකිරීමෙහි උපදනේය සතුරෙකුට සතුරෙකුනේමරණය සිහි කිරීමෙහි උපදනා ප්‍රීතියවැනිවූ බලව ත් ප්‍රීතිය තමහට වෛරිජනයන්ගේ ම රණය සිහිකිරීමෙහි උපදනේය සොහොන් නොවිවෙකුට නිතර මළසිරුරු දැක්මෙන් සංවේග භූපදනාක්මෙන් මැදහතුන්ගේ මරණය සිහිකිරීමෙහි සංවේගද නොඋපදනේය තමාගේමර ණය සිහිකරණුලබන්නෙකුට ඔය වාගත් කඩුඇති වධකයෙකු දුටුකලත් මෙන් මහත් භයඋපදනේය ඒහෙතා සත්තෘෂභයන්ගේ ඉපදීමය සංවේග නොඉපදීමය භයඉපදීමය යනමේසිය ලල සම්‍රෘතිසංවේග ප්‍රඥයන මොවුන් ගෙන් වෙන්වීමෙන්ම වන්නේය සම් භෙයකින්යොනිසොමනස්කාර සහිතයා නවූ සම්‍රෘතිසංවේග ප්‍රඥවන්නේ ඵලවි මෙන් යුක්තව මරණය සිහිකරන්නහු ට මේ දෙෂයෝනොවෙද්ද එහෙයින් අ රණය සුඛානාදී ඒ ඒ හන්නි සොරසතු රු චණ්ඩවයාඝ්‍රාදීන්විසින්මරාදමනලද සත්වයන්ද තමතමන්ගේ කර්මානුරූප පරිදේදෙන් මළසත්වයන්ද බලාදුවුවිරූ සම්පත් ඇති මළසතුන්ගේ මරණය සි තිකොට සිතියද සංවේගයද හුවහද එළවා ඒකාග්‍රතයෙන් මරණය වන්නේ ය යනාදි ක්‍රමයෙන් මනස්කාරය පැවැ ත්විය යුත්තේයි මෙසේ මරණානුස්මෘති ය පවත්වන්නේ හුවනින් පවතවන් නේය උපායෙන් පවත්වන්නේයයන අදිටන්වන්නේයි. මෙසේ පවත්වනහාවූ නියුණු හුවනැති සමහරෙකුට පවතිව රණයෝ මැණිපවත්නාහුය මරණය අර මුණුකොට පවත්නා සම්‍රෘතිය පිනිටින් නිය උපචාර ඛ්‍යානයට පැමිණි කාම් යාවචරකුසලය වන්නේය.

—ooo—

(පා §)

යස්සපන එතානවතානහොනි තෙනවධකපච්චුපට්ඨානතො සම්පත්තිවිපත්තිතො උපසංහරණතො කාය බහුසාධාරණතො ආයුදුබ්බලතො අනිමිත්තතො අද්ධානපරිච්ඡේදනොඛණපරිත්තතොති ඉමෙනි අට්ඨහාකාරෙහි මරණං අනුස්සරිතබ්බං, තත්‍රවධක පච්චුපට්ඨානතොති වධකස්ස විය පච්චුපට්ඨානතො යථාහිඉමස්සසීසං ඡින්දිස්සාමීති අසිංගහෙත්වා නිවාසවාරයමානො වධකොපච්චුපට්ඨිතොවහොති එවංමරණම්පි පච්චුපට්ඨිතමෙවානි අනුස්සරිතබ්බං කස්මාසහජාතියා ආගතත්තා ජීවිතහරණතොව යථානි අනිවජ්ජනාක මකුලං මත්තකෙනපංසුංගහෙත්වාව උග්ගච්ඡති එවංසත්තානජරාමරණං ගහෙත්වාව උප්පජ්ජන්තීනිඛණත්තනිත්තථාහනෙසං පටිසන්ධි චිත්තං උප්පාදන සමනන්තරමෙව ජරංපත්වාභඞ්ගසිඛරතොපනිත සිලාසියනිජ්ජිනි සඞ්ඛතූපගතත්තඛණෙහි එවංඛණිකමරණංනාවසහජාතියා ආගතං ජානාසපනඅවස්සං මරණතො ඉධා ධිප්පෙතමරණම්පි සහජාතියාආගතං නසැමාඑසසහෙතා ජාතකාලතො පට්ඨා යයථා නාම උසිනොසුරියො අත්ථාභිමුඛොගච්ඡතෙවගතගතට්ඨානතොර්සක මසිනනිවත්තනි යථාවානදිපබ්බතෙයසා සිසයොනාහාරහාරිණී සඤ්ඤතෙවවත්තතෙවර්සකම්පිනනිවත්තනිඑවංර්සකම්පි අනිවත්තනි එවං ර්සකම්පිඅනිවත්තමානො මරණාභිමුඛොව යාති තෙනවුත්තං

යමෙකරත්තිං පඨමං
ගබ්භෙ වසතිමානවො
අබ්භුට්ඨිතොව සයති
සගච්ඡං නනිවත්තති

එවංගච්ඡතොවස්ස හිමිහාහිනත්තා නං කුනදීනං බ්‍යොච්ය පානොඅා පොරණානුගතබන්ධානානං දුම්ඵලානංප නනංච්ය මූහරා සිනාලිනානං මනිකනාජනානංහෙදෙච්ය සුරියරස්මි සම්ඵුට්ඨානං උස්සාවබින්දූනං විඛංසනං ච්යවමරණමෙව ආසන්නංහොනි තෙනවුත්තං

අවච්යන්ති අහොරත්තා
ජීවිතං උපරුජ්ඣති
ආයු ඛීයනිමච්චානං
කුනදීනංවඔදකං.
ඵලානමිවපක්කානං
පාතො පපතතොභයං
එවං ජාතානමච්චානං
නිච්චං මරණතොභයං
යථාපිකුම්භකාරස්ස
කතංමත්තිකභාජනං
සබ්බංභෙදන පරියන්තං
එවංමච්චානජීවිතං
උස්සාවොවතිණග්ගම්හි
සුරියස්සුග්ගමනං පති
එවමාසුමනුස්සානං
මාමං අමමනිවාරයුන්ති.

එවංඋක්ඛිත්තාසිකො වධකොච්ය සහජාතියා ආගතං පතෙතංමරණං ගිවාය අසිංවාරයමානො සොවධකොජීවිතංහරති යෙවනආහරිත්වානිවත්තනිත සමාසහජාතියා ආගතහොජ්ජිතහරණතොව උක්ඛිත්තාසිකො වධකොච්ය මරණම්පි පච්චුපට්ඨිතමෙවහොතීති එවං වධකපච්චුපට්ඨානතො මරණං අනුස්සරිතබ්බං

—§—

(ඝ §)

යස්ස පන, යමක්හට වනාහි;එත්තා වතා න හොති, මෙපමණකින් (කමට හන් උපචාරයට)නොපැමිණිනම්;තෙහන, ඔහුවසින්; වධකපච්චුපට්ඨානතො, සතුරෙකුමෙන් එලඹසිටිනා විසින්ද, සම්පත්තිවිපත්තිතො, ආරොග්‍යාදි සම්පත්තින්මෙන් ජීවිත සම්පත්තියගේ විප

පත්විසින්ද; උපසංහරණතා, අනුත්තරේ මරණ නිදස්නකොට ගම්මැවිමරණ දැවීමෙන්ද; සාස ඔවුසාධාරණතා, යථා ය බොහෝදෙනාගට සාධාරණ විසින්ද; ආයුදුබ්බලතා, ජීවිතයාගේ දුබල බැවින්ද; අනිමිත්තතා, මරණනිමිත්තක් නැතිබැවින්ද; අඛානපරිභෝජනතා, කාලපරිභෝජනවසින්ද; ඛණපරිත්තතා, ක්ෂණික සම්පත්වසින්ද සි; ඉමෙහි අසති ආකාරෙහි, මේ අටආකාරයෙන්; මරණං අනුස්සරිතබ්බං, මරණසිතිකටයුතු; හත්ථ, ඒ අටආකාරයෙහි; වධකපච්චුපඨානතොඝතුයෙහි; වධකස්ස විය, වධකයෙක්හුගේමෙන්; පච්චුපඨානතා, එලඹසිටිනාවසින්; සථාහි, යම්සේ; ඉමස්ස සිසං ඡින්දිස්සාමීති;මොහුගේ ඉසතප මිහි;අසිං ගහෙත්වා, කඩුවගෙණ,කිවාඋවාරයමානොවධකො ඝ්‍රිවඤ්ඤෙහි පහරණාකාරකරණවධකයා: පච්චුපඨිතොව හොති,එලඹසිටියේමවේද (යම්සේ සිදුරෙන මරම්හි කඩුවනහාගෙණ සිටිනා සතුරුදුරුනොව එළඹසිටිද) එවං, එපරිද්දෙන්ම; මරණම්පිපච්චුපඨිතමෙවාහි, මරණද එලඹසිටියේමයයි; අදුස්සරිතබ්බං,සිතිකටයුතු;කස්මා, කුමක්හෙයිනයත්; ජාතියාසහ, ජාතියහා සමග, ආගතනතා, ආහෙයිනි; ජ්විතගර හනොව,දිවගන්නාහෙයිනි; යථාහි, යම්සේ; අතිවජන්තකම කුලං, සතුකැකුළු;මත්ථකෙනපංසුංගහෙත්වාවලුණවජති, මුදුනෙන්පස්හෙණුම නැගේද; එවං, එසේම; සත්තා,සත්ත්වයෝ;ජරාමරණං ගහෙත්වා නිබ්බත්තනහි, ජරාමරනහෙණම උපදින්; තථාහි, හේ එසේමැනු; නෙසං පටිසන්ධිචිත්තං; ඒසත්වයන්හේපිළිසඳසිත; උප්පාද සමන තහරමෙව, උත්පාද ක්ෂණයට අනතුරුවම; ජරං පත්වා, ජරාවටපැමිණ, පබ්බතසිඛරතො පතිත සිලාවිය; පච්තමස්තකයෙන් හුනුගලක්මෙන්; නිජ්ජති සඞ්ඛීපයුත්තකඛණෙනි, සම්ප්‍රයුක්ත ස්කඳ්ධානංයා සබ්බ දිසේ; එවං එසේ. ව්‍ය්‍ය්‍ය

හට (මරණමෙව ආසන්නං හොතීති යොදනු) නිම්මානිතත්තා නං, සම්මඝසන් විය ලෙහසාවූ; කුඤ්ඤදීනං, පථිතයෙ යෙන්නු ඇඳුදුනදින්ගේ; ඔඝොවිය, ඝ ගයන්මෙන්; පාතොආපොරසා නුගතබ ඤ්ඤානං (පළමුදවයි දවල් සූයඞ්සන්තා පයෙන් ඇතුළටවැද නැවත රාත්‍රියෙහි) ආපොරසඝාවිසින්අනුගතවූබඤ්ඤඇති ආපොරසයෙන්නෙන්වඤ්ඤිලවූබඤ්ඤඇ තිවූ; දුමප්ඵලානං, වෘක්ෂඵලයන්ගේ; පා තො පතනං විය, උදුඹරුන්ගේ නිමක්මෙ න්; මිගහරාහි භාළිහානං, මුතුරෙන් පහරණලද; මත්තිකභාජනානං හෙ දෙවිය, මෘන්මය භාජනයන්ගේ බිඳීම ක්මෙන්; සූරියරස්මි සම්ඵුඨානං, හිරුර සින් පහරණලද; උස්සාව බින්දුනං, පි ණිවිඳුන්ගේ; විඛංසනංවියව, විනාශය මෙන්; මරණමෙව ආසන්නං හොති, ම රණයම ආසන්නවේ; තෙනවුත්තං, ඒ හෙයින් කියනලදි; අහොරත්තා, දිවා රාත්‍රිහු; අවයන්ති, ඉක්මෙති; ජීවිතං, ජීවිතය; උපරුජ්ඣති, නිරුඬවෙයි; කු ණ්ඩදීනං, පථිතයෙන්බට ඤ්ඤුදුනදින් ගේ; ඔදකං, ජලයමෙන්(උදකමෙව ඔද කං යි ගන්නේ–නොහොත්උදකොඝය මෙන්. මච්චානං, සත්වයන්ගේ; ආයුඛ්ඛය ති; ආයුඛ්ඛයවේ(යම්හෙයකින් දිවාරා ත්‍රිහු ඉක්මෙත් එහෙයින් දිවිනිරුඬවෙයි යම්හෙයකින් දිවිනිරුඬවේද එහෙයින් ආයුගෙවෙයි දන්නේ)පඤ්ඤානං එලා නං, විළීන්සු ඵුල්ලයන්ගේ; පාතොව, උ දුඹරුන්නිම; පපතනතොනිමෙන්; භයංවිය, භ ය යම්සේද (රැක්ඛිතවනඛ වැලඳිවටි යොමිනට එලපානයෙන් වනභය යම් සේද යන අර්ථය) එවං, එපරිද්දෙන්ම; ජා තානං මච්චානං, උපන්සත්වයන්ට; නි ච්චං, හැමවෙලෙහිම; මරණතොභයං, මරණිත්භයවේ; කුම්භකාරස්ස, කුඹල් හුවිසින්; කතං, කරණලද; සබ්බංමත්තිකා භාජනං, සියලු මැටිබඳුන්නෙවේ: යථා පි තෙදනපරියන්තං, යම්සේ හෙදුම කොළවරකොට ඇත්තේද; මච්චානං ජීවිතං, සත්වයන්ගේ ජීවිතයද; එවං, එසේමැයි (මරණ කෙළවරකොට ඇත් තේයයන අර්ථයි) සූරියස්ස, හිරුහුගේ; උග්ගමනම්පති, නැගිම් නිමිනින්(හෙතු වෙන්) නිග්ගහම්හිඋස්සාවොච්, තණ්ප ත්අග්ගීම්බිඳු යම්සේද; මනුස්සානං, මිනිසුන්ගේ; ආයු, ආයුෂය; එවං, එසේ මය; අඹ, මෑනියෙනි; මං, මා; මාතිවා රය, පැවිදිවන්නහුනොවළකව; එවං, මෙ සේ; සහජාතියාආගතං පතෙතංමරණං, ජාතියහාසමගආමේ මරණතෙමේ; ගිවා යඅසිං චාරයමානො වඩකො විය, ග්‍රීවය වටකඩුවසරහන වධකයාමෙන්; ජීවිතං හරති යෙව, දිවිනසාමය; අනාහරිත්වා, දිවිනොගෙණ; න නිවත්තති, නොවළ කී; තස්මා, එහෙයින්; සහජාතියා ආගත තො, ජාතියහාසමග ආහෙයින්ද; ජීවිත හරණතොව, දිවිගන්නාහෙයින්ද; උග්ඛි ත්තාසිකො වධකොවිය, කඩුවතගා ගෙණ සිටි වධකයාමෙන්ද; මරණම්පිප ධුපට්ඨිතමෙවහොතීති, මරණම එලඹ සිටියේදවෙයි; එවං, මෙසේ; වධකපඩු පඤානතො, වධකයෙකුමෙන් එලඹ සිටි මෙන්; මරණංඅනුස්සරිතබ්බං, මරණසිහි කටයුතු–

—○◯○—

(භා §)

යමෙකුටවනාහි මෙපමණකින් කමටහ න උපචාර ධ්‍යානයට නොපැමිණෙන් නේවිනම් ඔහුවිසින් මරණය එලඹසිටි නා සතුරෙකු වශයෙන්ද නිරොගිබැ වි ආදි සම්පත්නිහු විපත්තියටපැමි ණෙන්නාග්මෙන් ජීවිත සම්පත්ති ය විපත්තියට පැමිණීම්විශයෙන්ද අනි ත්‍යතේ මරණය නමඟටඑළවා නිදහස් කිරීම්වශයෙන්ද යථාරහ බොහෝදු නෙකුට සාධාරණවියයෙන්ද ප්‍රත්‍යක්ෂ අනියමින් දුර්ලභවැමින්ද අසාධාරණ

ණයෙන් මරණයවේයි යන නියත මරණ
නිර්හේතුක් නැතිබැව්න්දවතීමාන කාල
යෙහිසියක්හවුරුදුපරමායුෂයයන කාල
පරිච්ඡේදවශයෙන්දෂ්ණකාලයනුත්‍යාඋ
ල්පවශයෙන්දැයි යන මේඅටපරිද්දෙන්
මරණය සිතිකටයුත්තේයි. ඒ අටආකා
රයන් අතුරෙන් වඩක ප්‍රත්‍යුපසථානව
ශයෙන් කෙසේ මරණය සිතිකටයුතුද
යන්? එළඹසිටිනා වඩකයෙකුමෙන් ම
රණය සිතිකටයුත්තේය ඒ එසේමැයි. ය
මිසේ මොහුගේ තිසකපාලම්යි වහසි
බෙණෙමින් කඩුව ඔසවා බෙලෙලනි ප
හරණාකාරයෙන් අමෝරාගෙණ ලඟසි
ටි සතුරා එළඹසිටින්නේනම්වේද එපරිද්
දෙන් මරණයද එළඹසිටින්නේමයයි සිති
කටයුත්තේයි කුමක්හෙයින්දයන්? මර
ණය උත්පත්තියහා සමග ආගෙයින්ද
ඒවිතය පැහැරගන්නාහෙයින්දනිරන්ත
රයෙන් එළඹසිටින්නේයයි දතයුතු. යම්
සේ සතුකැකුළ පොළවෙන් පැණනහි
නහානු මුදුනෙන් පස්සුහක්ගෙණමනැ
ත්ද එපරිද්දෙන්ම මේ සත්වයෝ උපද
නානුපුබ්බමරණයගෙණම උපදනාහුවෙ
නි ඒ එසේමැයි. මේ සත්වයන්ගේ ප්‍රතිස
න්ධිවිඤ්ඤාණයඋත්පාදක්ෂණයටඅනතුරුවම
සටිනික්ෂණ සඛ්‍යාතවූ ජරාවට පැමිණ
පවිතමෑනකයෙන් හුනුගලක්මෙන් න
මාහා එක්ව යෙදුනාවූ වෙදනාසංඤ්ඤා
ස්කාරයන අවශෙෂ සත්ත්වයහාසමග
බිඳ්යාමයයි කියනලද මරණයටම්වකුස
උපන් ක්ෂණයකින් පැමිණෙන්නේයි.
මෙසේ ක්ෂණිකමරණය ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤා
ණහා සමග මේ භවයට ආයේය උපන්
සත්වයෙකුට වනාහි එකාන්තයෙන් මර
ණය විය්‍යුතු සුභාව ධර්මයක්බැවින්
මෙතන්හි අතිමනවූ ඒවිතෙන්ද්‍රිය පරම්
පරාවගේ සිඳ්මයයි කියනලද මරණයද
උත්පත්තියහාසමගම ආයේයයි දතයු
ත්නේයි. එහෙයින් උදුවුනැන්පටන් ගි
යකියනෙනින් මදකුදු නොවැලකී අ
සතයටම අතිමුඛව යන්නාවූ සුසාන්මෙන්
මේ සත්වයෙමේදැපන්නැන්පටන් ගෙ
ණ මරණයටම ඇතිමුඛව යන්නේයි. ය
මිසේ පවිතයෙන් බැසනාවූ කුඩාගඩිගා
මොමෝසිඤ්චුවිඤ්ඤාතස ඇත්නි සැපහ
රෙහි හුනු තෘණපණ්ණාදින් විහා යටි
ගංබලාවගෙණයනසුලුව වෙගයෙන් බැ
සයන්නිවේද එපරිද්දෙන්ම මේ සත්ව
යෙමේ මදකුදු නොනවත්නාහු මරණ
යටම අතිමුඛව යන්නේයි. වදරණ ලදු
සේවැයි. මවුකුස පිළිසිඳගන්නා මනුෂ්‍ය
යෙමේ පළමුවන ප්‍රතිසන්ධික්ෂණයෙහි ස
ම් එක්රැයක් මවිකුස වාසයකෙරේදවස
ඟිනෙමේඅහස්කුසනැංගොවූ වලාපටලය
නොනැවත අනිත්දිගාවකටඅතිමුඛවය
නහාක්මෙන්මරණයට අතිමුඛවම්ගියයන
යකාරන්නේයි හෙවත්මේමනුෂ්‍යයනෙමේ
පළමුවන ප්‍රතිසන්ධික්ෂණයෙහි පටන්ගෙ
ණ ක්ෂණමාත්‍රයකුදු නොනැවති එකාන්
තයෙන් මරණයට අතිමුඛව යන්නේයි.
මෙසේ යන්නාවූ ඕහට ත්‍රිඡ්මයෙන් විය
ලෙන්නාවූ පවිතයෙන්බට කුඩා ගඩිගාව
න්ගේ ක්ෂයවීමක්මෙන්ද පළමුදවස් දහ
වල් සුඛසන්තාපයෙන් ඇතුළට වැද
නැවත රාත්‍රියෙහි ආපොධාතු රසයෙන්
නෙත්ව ලිහිල්වකිය වන්ට බඩිනඇති
මක්ෂඵලයන්ගේ උදැසන ගඩින් බිඳිනී
මක්මෙන්ද දඩුමුතුරෙන් පහළවැටී බදු
න්ගේ බිඳියාමක්මෙන්ද හිරැසින් පහ
ළ පිණ්බිඳුන්ගේ විනාශයක්මෙන්ද මර
නයම දාසන්තවන්නේයයි දතයුතු.
වදරණලදුසේමැයි. යම්හෙයකින්දිවාරා
ත්‍රිහු ගෙවියහාහුද එපරිදෙන්ම හමා
ගේ ආයුෂද දවසින්දවස ගෙවියන්නේ
ය ඒවිතය නිරුඩවන්නේය පවිතයකි
න් ගලාබස්නාකුඩා ගඩිගාජල ප්‍රවාහය
යම්සේ මදවිගසකින් විනාශවීයේද එප
රිද්දෙන්ම මනුෂ්‍යයන්ගේ ආයුෂද ව
හා ගෙවියන්නේය තවද යම්සේ පලන
න් අඹදඹආදි වෘක්ෂයක්ඇති සුවාමිපෙ
මේ ඒපල ගසෙහිම තබා වලඳහු කැම
නිවූවානු විලිත්සුණුපලයන් උදැසන්ති
වැටිමෙන් ඒ වෘක්ෂ සුවාමිහට භයඋපදී

ද එපරිද්දෙන්ම උපන් සත්ත්වයන්ට නිරන්තරයෙන් මරණින් භය උපදනේමය නවද යම්සේ කුම්භීල්හුවිසින් ඉදිකරණලද සියලු මැටිබඳුන්රාශිය බිඳීම කෙළවරකොට ඇත්තේවේද එපරිද්දෙන්ම සියලු සත්ත්වයන්ගේ ජීවිතය මරණය අවසන්කොට ඇත්තේයි. නවද යම්සේ හිරු උදාවීම හේතුකොටගෙණ නණපත් අගට පැමිණි පිණිබිඳු විනාශවියෙද්ද එපරිද්දෙන්ම මනුෂ්‍යජීවිතයද විනාශයටයන්නේය එහෙයින් මැනියන්වහන්ස මාගේ ප්‍රව්‍රජ්‍යාව නොවලක්වයි මෙසේ උත්පත්ත්‍යාදයහා සමග ආවාවූ මේ මරණය බෙල්ලෙහි කඩුව අමෝරාගත් වධකයෙකුමෙන් ජීවිතය පැහැරගත් නේමය ඒ වධකතෙමේ දිවි පැහැර නොගෙණ නොවලකින්නේමය එබැවින් මේ මරණය උත්පත්තිය හාසමග ආහෙයින්ද දිවිපැහැරගන්නාහෙයින්ද ඔසවාගත් කඩුවක්ඇති වධකයෙකුමෙන් එලඹසිටිනේයයි මෙසේ වධකයෙකුගේ එලඹසිටීමක්වශයෙන් මරණය සිහිකටයුත්තේයි.

—ශ්‍රී—

(සා *)

සම්පත්තී විපත්තිනොති ඉධසම්පත්ති නාම තාවදෙව සොහනි යාවනං ඵල පත්තිනාධිභවති නව සාසම්පත්තිනාම අත්ථියාවිපත්තිං අනිච්ඡන්තිම්මනිඝෙය්‍යත එති—

සකලංමෙදිනිංභුත්වා
දත්වාකොටිසතංසුබී
අඩ්ඩාමලකමත්තස්ස
අලෙනදුස්සරනංගතෝ—
ඉතනෙවදෙහබන්ධෙන
පුඤ්ඤම්නිබ්‍යමාගතෙ
මරණාතිමුඛාඤාපි
අභයාඝකාඝසාකමාගතෝ—

අපිච සබ්බංආරොග්‍යං ව්‍යාධිපරියොසානං සබ්බං යොබ්බනං ජරාපරියොසානං සබ්බං ජීවිතං මරණපරියොසානං සබ්බාසෙව ලොකසන්නිවාසෝ ජාතියාඅනුගතෝ ජරාය අනුසටොව්‍යාධිනාඅභිභූතෝ මරණෙන අබ්භාහතෝ නෙනාහ.—

යථාපි සෙලාවිපුලා
නභංආහච්චපබ්බතා
සමන්තාඅනුපරියෙය්‍යුං
නිප්පොසෙනාතාචතුද්දිසා—
එවංජරාඑමධ්ඵුව
අධිවත්තනන්තිපාණිනෝ
ඛත්තියෙබ්‍රාහමණෙවෙසස
සුද්දෙවණ්ඩාලපුක්කුසෙ
නකිඤ්චිපරිවජ්ජෙති
සබ්බමෙවාභිමද්දති—
නතත්‍රහත්ථීනංභූමී
නරථානංනපත්තියා
නවාපිමන්තයුද්ධෙන
සක්කාජෙතුංඛනෙනවා—

එවංජීවිත සම්පත්තියා මරණවිපත්ති පරියොසානතං'වත්‍වාපෙතෙනන සම්පත්තිවිපත්තිනොමරණං අනුස්සරිතබ්බං

—o§ ☐ §o—

(ස *)

සම්පත්තිවිපත්තිනෝ යන්නෙහි; ඉධ, මේලෝකයෙහි; සම්පත්ති නාම, සැපත් නම්; යාවතං ඵලපත්තිනාධිභවති, යම්තාක් සැපයට ඵලපත්තිනොමෝ මැඩනොපවතිද; තාවදෙව සොහති, එතෙක් කල්මනොබනේය; යා, යම්සම්පත්ති; ඵලපත්තිං අනිච්ඡන්තිම්මනිඝෙය්‍ය, ඵලපත්තිය මැඩසිටිද; සා සම්පත්තිනාම; එබඳුවූ සම්පත්ති නම්; න වත්තබ්බා, නොමැනි; තථාහි, එසේමැනු; සකලංමෙදිනිංභුත්වා, සියලු පොළොවවළඳුද; කොටිසතංදත්වා, අනේකසියදන්දී; සුඛී, සුවපත්වූ; අඩ්ඩාම

ල කමත්නැස්ස, ඇඹුලුකැබැල්ලෙක් පම
ණට; අපෙත, කෙළුමර; ඉස්සරතං ග
මනා; ඉසුරුබවටනියේ;පුඤ්ඤවිනි බයමා
ගනෙ, කුසලක්‍රියට නියකල්නි; නෙනෙ
ව දැනබැඳින, එමසිරුරෙන්; සොපි
අසොකො, ඒ අසොකමහරජපවා; මර
ණාභිමුඛො, මරණට අභිමුඛවූයේ; සෝ
කාභාහතො, සොකකටයුතුබවට පැමි
ණියේයි;අපිච, අනිඤකුදු;සබ්බං ආරෝ
ග්‍යං. සියලු නිරොගිබව; ව්‍යාධිපරියෝ
සානං, ව්‍යාධියකෙළවරකොට ඇත්තේ
යි;සබ්බං යොබ්බනං,සියලුයොවුන; ජරා
පරියොසානං, ජරාවකෙළවරකොටඇ
ත්තේයි; සබ්බංජීවිතං,සියලුජීවිතය; මර
ණපරියොසානං, මරණ කෙළවරකොට
ඇත්තේයි (ආරොගය යොබ්බනයන්ගේ
ව්‍යාධිජරාපයන්තිවසාන බව ජීවිතයාගේ
මරණපයන්තිවසානන්‍යාවටඋදහරණවසින්
කියුහ–ප්‍රත්‍යයවසින්නේහෝ කියුහ)සබ්බෝ
යෙව ලොකසන්නිවාසෝ,මේ සියලුලෝ
කය තෙමේ (ලොකොව ලොකසන්
නිවාසොයි. ගන්නේ) ජානියා,
ජානියවසින්; අනුගතො, අනුවයන
ලද; ජරාය,ජරාවසින්; අනුසටෝ,
වලඳනාලද; ව්‍යාධිනා, වසාධියෙන්; අ
භිභූතෝ, මඩනාලද; මරණෙන, මරණි
න්; අබ්භාහතෝ, පහරණලද; නෙතා
ඝ, එහෙයින්කිඝ; යථාපි, යම්සේ; සෙ
ලා, ශෛලමයවූ; විපුලා, මහන්වූ (නො
යෙක් යොදුන්ගණන් දිගපුළුලැති) න
ඝං ආහච්ච (මහන්බැවින්ම)අහස පැහැ
රසිටි; පබ්බතා,පර්වතයෝ; සම ඤ්ඤා, ඝා
ත්පසින්; චතුද්දිසා නිප්පොථෙන්තා,
සතරදිගුන් සුන්කෙරෙමින් ;අනුපරියේ
යුං, ගැසිපැරෙන්නාහුද; එවං, එපරිදිදෙ
න්ම: ජරාව, ජරාවද;මච්චුව, මරණද;ඛ
ත්තියෙ, රජදරුවන්ද,බ්‍රාහ්මණෙ, බමුණ
න්ද;වෙස්සෙ, වෙණ්ඩුන්ද; චණ්ඩාලපු
ක්කුසෙ,පුප්සඩුසැඹොලුඳ යන; පාණි
ණෙ, සියලුසතුන්; අභිවත්තන්ති, මැඩ
පවති; නඤ්ඤපරිමජ්ජති (කුලෙන්වත්
රුවින්වත් සිලයෙන්වත් ශ්‍රුතියෙන්ව
ත් සැදුහැවාදි කුණෙන්වත් වැඩිසිටිය
හයන සම්භාවනාවෙන් රජදරුවාදීන්
කෙරෙන්)කිසිවක්නුදු(එම කුලරූපාදී
න්නිනයගඩි අවමානයෙන් පුපිසඩුසැ
ඩොල්ආදීන් කෙරෙන්) කිසිවක්නුදු දු
රුකරන්නාහුනොවෙති;සබ්බමෙව,සිය
ලුම;අභිමද්දති,මඩනේය;නත්ථි, ඒජරා
මරණුන්මැඩපවත්නාතැන්හි; නහත්ථි
නංකුම්,ඇතුන්ටදවිඤ්ඤයනොවෙයි;නරථා
නං, රථයනටදවිඤ්ඤයනොවෙයි;නපත්තී
නා, පදාතීන්ටදවිඤ්ඤයනොවෙයි; මන්තයු
ඤ්ඤෙන (අථඛීනවෙදයෙතිච්චින)මන්ත්‍රය
ඞ්ගාමද්‍රයොගයෙනුදු; ඛනෙනවා, කැම
තිවයතු දිමෙන්හෝ;ජෙතුං,ජරාමරණ
දනන්ට;නසක්කා, නොපිළිවනි; එවං,
මෙසේ, ජාතිසම්පත්තියා, ජාතිසම්ප
න්නියගේ;මරණුප්පත්ත්පරියොසානතං,
මරණුප්පත්ත්‍ය කෙළවරකොට ඇතිබ
ව;වත්තපෙතෙහන, නියමකරන්නහු
විසින්; සම්පත්ති විපත්තිතො, සම්පත්
තිගේ විපත්තිවශයෙන්; මරණං අනු
ස්සරිතබ්බං,මරණසිහිකටයුතුයි.

(භා *)

ඊට අනතුරුව සම්ප
න්නිහුගේ විපත්තිවශයෙන් මරණ
ය කෙසේසිහිකටයුතුදයත්? මේලොක
යෙහි නිරණ:ඔණිණි මුත්තාමාණිකාය
ග්‍රාමඤ්ඤාදි සියලු සම්පත්හුම යම්තා
ක් විපත්තියකින් මැඩ නොපවතිනම් ඒ
තාක් හොබනේමය එතකුදුවුවත් විප
ත්තියෙන්මැඩනොපවත්නා සම්පත්ති
යෙක්නම්කිසිතැනෙක්හි නැත්තේමය
ඒ එසේමැයි නිශ්ශොකිවූ ඒ අශොකම
හරජුපවා සියලුපොළව අනුභවකොට
හෙවත් චීපවකුවත්තිරජයකොටනෙළ
සියගණන් වයතු විසඳ සුවාසුදහසක් නු
වර සුවාසුදහසක් විහාරකරවා එකද
වස එකවට සුවාසුදහසක් විහාර පූජා
කරවා බුදුසසුන බබුළුවා මහදන්දී දෙ

වියන්ටබඳුඑඟයඩියෙන්හා ආවිදහ්‍ය යෙන් සුවපත්වූවානුදු කෙළවරපින්ගෙ වීමට තියකල මරණයට අභිමුඛවූවානු බෙහෙත් පිණිස යොදන ලද නෙල්ලි බිකක්පමණට අධිපතිබවට තියානු එම ශරීරයෙන් ගෙවන් ඒ දෙ වියන්ටබඳු මහත් එඟයඩි සම්පත්ති යෙන් සන්තපීනය කරණුල බු ශරීර යෙන්මමරණඅොකඅටපත්වූයේයනවද සියලුසඞ්ඛයන්ගේනිරොනිනාමඅවයාධිය නෙළවරකොට ඇත්තේය සියලු යොව නනාවය ජරාව කෙළවරකොට ඇත් තේය එපරිද්දෙන්ම සියලු ජීවිතය මර ණය කෙළවරකොටඇත්තේඩි. එගෙ ගින් මේ සියලුලොකය ඉපදීම් සඞඛයා න ජාතිදුක පසුපස්සේ යන්නේය දිරීම් සඞඛයාත වයාධිදුකින් වටකරගන්නා ලද්දේය ලෙඩවීම් සඞඛයාතවයාධිදුකින් මඩනාලද්දේය ජවතෙන්ද්‍රිය විනාශ ස ඞඛයාත මරණදුකින් පහරණලද්දේය යි දනයුතු. එගෙයින් වදුළග.පඞඛතොපමසූත්‍රයෙනි. මනණෙනි යම්සේ නොයෙන් සොදුන්නණන් දිගපුළුල ඇතනා වූ මහන්බැවින්ම අහස පැහැරගෙණ ගිටිනාවූ පළිඟ සතරත් ගාන්පසින් ස තරදිසාවන් සුන්බුන්කෙරෙමින් තමන් කරා පෙරළි එන්නාහුද එපරිද්දෙන්ම ජරාමරණ දෙදෙනා රජබමුණු වෙණ ද ගොවිසැඩොල් ගහළ යන සියලු සත්ව යන්මැඩපවත්නාහුසකුලෙන්වත්රූප ශ්‍රීන්වත් සිලයෙන්වත්ශ්‍රැතයෙන්වත්ශ්‍ර ඩා ප්‍රඥාසමාධි ආදිඉණයෙන්වත් වැඩි සිටියහයි යන ගොරවයෙන් රජදරුවා දින්කෙරෙන් කිසිවෙකුදු අන්නොහර ණිය එම කුලරූපාදියෙන් හීනහයි අ වමානයෙන් සැඩොල් ගහලුන් කෙරෙ න් කිසිවෙකුදු නොහරණිය සියලුස තුන්ම ජරාමරණ දෙකින් මැඩපවත් වන්නේය ඒ ජරාමරණ දෙදෙනාගේ යුඩභූමියෙහි යුඩයගසන්සෙනාවටදවිඹ යනොවෙයි රථඅසනාවටද විජයතොමෙ සේ පාබළසෙනාවටද විජයනොවෙ යි අර්ථවතවේදයෙනි ආ මන්‍ත්‍ර සඞග්‍රාම ප්‍රයොගයෙන්ගෙ කැමතිවසානුදිමෙන් නෝ ජයගන්නාටදනොහැකිවන්නේය මෙසේ ජවිතසමාපන්නිය මරණවිපත්ති හු අවසන්කොට ඇතිබව නියමකරන් නානු විසින් සම්පත්ති විපත්තිවශයෙන් මරණය සිනිකටයුත්තේඩි.

—ශූශූ—

(ෂ ‡)

උපසංහරණතොති පරෙහිසඞ්ඛං අත්ත නොඋපසංහරණතො තත්‍රසත්තහා කාරෙනිඋපසංහරණතොමරණංඅනුස්ස රිතබ්බං...යසමහත්තතො පුඤ්ඤමහ න්තතොඑාමමහන්තතො ඉඞ්ඝමහන්ත තො පඤ්ඤමහන්තතො පවෙවකබුඛ තො සම්මාසම්බුඛතොති...කථංඉදංම රණං නාමමහායසානංමහාපරිවාරානං සම්පත්තාධනවාහනානං මහාසම්මත මඛාතුමහාසුදස්සනාදළ්හනෙමිනිම්ම්ප තුතිනාපිඋපරි නිරාසංකමෙව පත්තං කිමඞගපනමය්හං උපරිනපතිස්සති...

මහායසාරාජවරා
මහාසම්මත ආදයො
නෙපිමට්ඨුවසංපත්තා
මාදිසෙසු කථාවකාති...

එවංතාවයසමහන්තතොඅනුස්සරිත බ්බං...කථං පුඤ්ඤමහන්තතො...

ජොතියො ජටිලෝ උග්ගො
මෙණ්ඩකොඅථපුණ්ණකෝ
එතෙවඤ්ඤවය්‍යලොකෙ
මහාපුඤ්ඤූන්විස්සුතා
සබ්බෙමරණමාපන්නා
මාදිසෙසුකථාවකාති...

එවංපුඤ්ඤමහන්තතොඅනුස්සරිත බ්බං...කථං ඒාම මහන්තතො...

වාසුදෙවොබලදෙවෝ
භිමසෙනොයුධිට්ඨිලෝ

චාතුරෝ පියදූමලේලා
අනාතකසඤ්ඤිතෝ
එවංථාම බලූපෙතා
ඉතිලොකාමිනි විස්සුතා
එතෙපි මරණංයන්තා
මාදිසෙසු කථාවකාති

එවං ථාමමහන්තතෝ අනුස්සරිතබ්බං කථං ඉද්ධිමහන්තතෝ

පාදඩ්ඨුට්ඨකමත්තෙන
වෙජයන්තං අකම්පයි
යොනාමිද්ධිමතං සෙඨෝ
දුනියෝඅග්ගසාවකෝ
සොපිමට්ඨමුඛංඝොරං
මිගොසිඟ මුඛංවිය
පච්චෙථාඋඟ ඉද්ධිනි
මාදිසෙසු කථාවකාති

එවං ඉද්ධිමහන්තතෝ අනුස්සරිතබ්බං කථං පඤ්ඤාමහන්තතෝ

ලොකනාථංඋපෙච්චාන
යෙඅඤ්ඤෙඋත්ථි පාණිනෝ
පඤ්ඤායසාරිපුත්තෝඋ
කලංනාග්ඝන්තියොළසිං
එවංනාම මහාපඤ්ඤා
පඨවිමා අනුසාවකෝ
මරණස්ස වසම්පත්තෝ
මාදිසෙසු කථාවකාති

එවංපඤ්ඤාමහන්තතෝ අනුස්සරිතබ්බං කථං පවෙවකබුද්ධිතෝ යෙපි තෙඅත්තානෝ ඤාණවිරිය බලෙන සබ්බ කිලෙසසත්තු නිම්මථනං කත්වා පවෙවකසම්බොධිං පත්වා ඛඤ්ඩාසාණකපදා සයම්භුනෝ තෙපි මරණතෝ නමුත්තා කුණාපනාගං මුච්චිස්සාමීති

තංතංනිමිත්ත මාගම්ම
චිමංසන්තා මහෙසයෝ
සයම්භුඤාණෙන ජෙන
යෙපත්තාආසවක්ඛයං
එකචරියනිවාසෙන
ඛග්ගසිඬ්ගසමූපමා
තෙපිනාති ගතා මච්චුං
මාදිසෙසු කථාවකාති

එවංපවෙවකබුද්ධිතෝඅනුස්සරිතබ්බං කථංසම්මාසම්බුද්ධිතෝ යොපිඅසාහ ගවාඅසිනිඅනුව්‍යඤ්ජනපනිමණ්ඩිතවත්තිං ස මනාපුරියලක්ඛණ චිත්තරූපකායෝ සබ්බාකාර පරිසුද්ධසීලක්ඛන්ධාදි ගුණරතන සම්භවඛනිකායෝ සසමහන්ත පුඤ්ඤමහන්ත ථාමමහන්ත ඉද්ධිමහන්ත පඤ්ඤාමහන්තානං පාරඝතෝ අසමොඅසමසමෝ අප්පටිපුග්ගලෝඅරහංස ම්මාසම්බුද්ධොසොපිසලිලවුට්ඨිනිපාතෙන මහා අග්ගිඛන්ධොව්‍ය මරණවුට්ඨි පතෙන ඛානසොවූපසන්තෝ

එවං මහානු භාවස්ස
යංනාමෙතං මහෙසිනෝ
නභයෙන නලජ්ජිය
මරණං වසමාගතං
නිල්ලජ්ජංවිනසාරජ්ජං
සබ්බසත්තාභිමද්දනං
නසිදං මාදිසංසන්තා
කථංනාති භවිස්සතීති

එවංසම්මාසම්බුද්ධතෝ අනුස්සරිතබ්බං නයෙසවංඅසමහන්තාදිසම්පදෙහි පරෙහි සබ්බංමරණසාමඤ්ඤතාය අත්තා නං උපසංහරිත්වා නෙයංවිය සත්තවිසෙ සානං මස්හමපි මරණං භවිස්සතීති අනු සසරතෝ උපචාරප්පත්තං සංවේගිස්සා නං හොතීති එවං උපසංහරණතොමර ණං අනුස්සරිතබ්බං

—§—

(ස ‡)

"උපසංහරණතෝ,, යන්නෙති,පරෙ හි සබ්බං, අත්ථජනයාහාසමඟ; අත්තානං උපසංහරණතෝ (ඔහුපවාමළඟමනිදු වහට කිමැයි)නමහට මරණ එළවීමෙ නි * [නත්ථ, ඒඋපසංහරණයෙනි; ස ත්තනි ආකාරෙනි, සත්ආකාරයකින්; උ පසංහරණතෝ, නමාකරාඑළවීමෙන්; මරණංඅනුස්සරිතබ්බං, මරණසිහිකටයු තු; සසමහන්තතෝ (පරිවාරමහන්තත්ව

* [ ] මේලකුණුඇතුළත ප්‍රතිස්ථාපිත කරන්නේ අපවල්.කිරුඹුපුත්‍රණපොත් කීප යකම එකාකාර බැඳීඩතවතුබුදු ඇළිත් ඒකාබද්ධ අනා . ගට ඒබැඳීම අපේක්ෂිත විකාරව පිළිට ගොටගෙණ ලියාගෙදුමු,

යෙන්හෝ) චිතවමහන්තඤ්ඤයෙන්ද; ප්‍රඤ්ඤාමහන්තතො, මහාපඤ්ඤාබැවින්ද; ථාමමහන්තතො, වීර්‍යබලමහන්තඤ්ඤයෙන්ද; ඉද්ධිමහන්තතො, ඍද්ධිමහන්තඤ්ඤයෙන්ද; පඤ්ඤාමහන්තතො, ප්‍රඥාමහන්තඤ්ඤයෙන්ද; පඤ්චාභිඤ්ඤතො, පසේබුදුන්ගේවරයෙන්ද; සම්මාසම්බුද්ධතොනි, සම්‍යක්සම්බුද්ධයන්ගේ වරයෙන්දැයි (මරණං අනුස්සරිතබ්බං-යනුභාසම්බන්ධයි)කථං (යසමහන්තඤ්ඤයෙන්) කෙසේ සිහිකටයුතුදයත්? ඉදංමරණං නාම, මේ මරණනම්තෙමේ; මහායසානං, මහත් යශස් ඇතනාවූ. මහාපරිවාරානං, මහත්පිරිවරඇත්තාවූ; සම්පන්නධනවාහනානං;සම්පූර්ණවූ ධනවාහන ඇතනාවූ; මහාසම්මතමන්ධාතු මහාසුදස්සන දළ්හනෙමිනිමිපඤ්ඤනිනමිඋපරි, මහාසම්මතයමන්ධාතුයමහාසුදර්ශනයදළ්හනෙමියනිමියයන මොවුන්ප්‍රභෘතකොටඇති සත්ත්වනිරජුන්ගේදමත්තෙහි; නිරාසඞ්කමෙව, නියැකවම;පනි, හුනුයේය; තං, ඒමරණය; මය්හං උපරි, මාගේ මතුයෙහි;කිමඞ්ගපන, කුමකැඩිවනාහි; නඋපත්ස්සති,නොහෙන්නේද;මහායසා, මහත්යශස් ඇත්තාවූ; මහාසම්මතආදයො,මහාසම්මතආදිවූ; රාජවරා, චක්‍රවර්ත්තිරජවූ; නෙපි, ඔවිනුද; මධුවුසංපත්තා, මරහුගේවරයට පැමිණියානුය; මාදිසෙසු, මබඳුවන්කෙරෙහි;කථාවකානි, කියනුමකිමැඩි; නාව, පළමුකොට; එවං,මෙසේ;යසමහන්තතො,යශස්මහන්තඤ්ඤයෙන්; අනුස්සරිතබ්බං (මරණය)සිහිකටයුතු;පුඤ්ඤමහන්තතො-පෙ-ජොතියො, ජොතියනම්සිටුය; ජටිලො. ජටිලනම්සිටුය; උණ්ණා, උණ්ණනම්සිටුය; මෙඬකො, මෙඬකනම්සිටුය; අථ. සුනැවත; දුණ්ණ්ඩකො.දුණ්ඩිභාරනම්සිටුයයන;ලොකෙ,ලෙවනි;මහාප්‍රඥාදීනිවිස්තර, මහපිණැත්තනුයයි ප්‍රසිඛවූ; සබ්බෙ, සියලුදෙනම; මරණ මාපත්තා ,මරණයට පැමිණියානුය,නුය; මාදිසෙසු, මබඳුවන්කෙරෙහි; කථාවකානි, කියනුමකිමැඩි; එවං,මෙසේ-පෙ-ථාමමහන්තතො,බලවීර්‍යමහන්තඤ්ඤයෙන්-පෙ-වාසුදෙවො, වාසුදෙවය; බලදෙවො, බලදෙවය; භීමසෙනො, භීමසෙනය; යුධිසිලො, යුධිෂ්ඨිරය (ධර්මපුත්‍රයි) වානුරො,වානුරොධය(වානුරොධමල්ලවතෙමේ බලදෙවයාහාසමග මල්ලවයුඛකොට මෙළේයි) පියදස්සිලෝ, පියදර්‍ශනමි මල්ලවය (යනමොවුන්) අන්තකස්ස, මරහුගේ; වසංගතා, වසඟයටනියානුය; එවං, මෙසේ; ථාමබලූපෙතානිති, වීර්‍යබලයෙන් යුක්තාහයි;ලොකම්හි,ලෙව්හි; විස්සුතා, ප්‍රසිඛවූ; එතෙපි, මොවුන්ද; මරණංයාතා, මරණයටනියානුය -පෙ- එවං, මෙසේ-පෙ- ඉඞ්ඝමහන්තතො -පෙ-යොනාම, යම්මහමුගලන් තෙරකෙණෙක්තෙමේ; පාදඞ්ගුඨකමනෙන, පයඟපටැහිලි මානුයකින්; වෙජයන්තං, විජයොන්පාය; අකම්පයි, කම්පාකෙළේද; ඉඞ්ඝනං, ඍද්ධිමතුන්ට; සෙසො, ශ්‍රෙෂ්ඨවිද; දුනියොඅනනසාවකො, දෙවෙනි අග්‍රශ්‍රාවකවිද; සොපි, ඒ මහමුගලන්තෙරහුපවා; සිඟමුඛං, සිංහයෙකුගේ මුවතුළට (වදනා) මිගොවිය, මුවෙකුමෙන්; ඔරංමඛමුඛං, දරුණුවුමරුමුවට; සඟ ඉඞ්ඝි (වෙජයන්තසාමිපන නඤ්ඤාපනඤ්ඤ දමනාදියෙනි දන්නාලද ආනුභාවඇති)තමාගේ ඍද්ධින් හා සමග; පවිසො, වදනාලද්දේය; -පෙ-පඤ්ඤාමහන්තතො -පෙ-ලොකනාථංඋපෙච්චාන, ලොකශ්‍රේෂ්ඨයාහැර; යෙඅඤ්ඤපාණිනොහි ෑ,යම්අනික් සත්තයෙණෙක් ඇද්ද(තෙසං,ඒ සියලුසත්ත්වගේ ප්‍රභුව) සාරිපුත්තඤ්ඤපඤ්ඤාය. සාරිපුත්තමහතෙරුන්ගේ ප්‍රභුවට; සොළසිං කලං, සොළොස්වන කලාවටත්; නාග්ඝන්ති, නොඅත්ත් (ආයුෂ්මත් සාරිපුත්‍රස්ථවිරයන්ගේ ප්‍රභුව සොළොස්වාගයක් කොට ඉන් එකකොටසක්

සොළොස්කාරණයන්ගෙන් ලබන්නාවූ එකාන්ත සඛ්‍යාතවූ සාලාවට සම්‍යක් සම්බුද්ධයන්හබා අන් කියලූ සතුන්ගේ ප්‍රඥාව නොඅගණේය්‍යයසිකියනලද්දේවේ) එවංනාමමහාපඨවිඤ්ඤ, මෙසේමහපැණිනිවූ;පඨමොඅඛ්‍යාතමකා,පළමුවිනි අගසව්වූ (සැරියුත්මහ තෙරණුවෝ)මරණසඤ්ඤාවසං,මරණුගේ වසඟයට;පතෙන්නා, පැමිණියේය්‍ය-පෙ- පච්චෙක බුද්ධොපි -පෙ-යෙපිතෙ, යම්ඒ පසේබුදුකෙණෙක්; අත්තනෝ ඤාණවිරියබලෙන, තමන්ගේ ප්‍රඥාවීර්‍යබලයෙන් (සියලු සංඛතලාභපක්ඛයාගේ සමුද්ඝාතය ඤාණයෙන් ආරබ්ධවීර්‍යඇත්තාහට වන්නේනුයි "ඤාණවිරියබලෙන,, යුත්ත-සම්‍යක් දෘෂ්ටි සම්‍යක්ව්‍යායාමයන් සිඛකල්හි අෂ්ටාඩ්ගිකවූ ආර්‍යමාර්ගය සිඛවන්නේමැයි) සඞ්ගිණිලෙය්‍යසන්තු නිම්මථනංඛත්වා, සියලුකෙලෙස් සතුරන් ආලොළනයකොට; පවෙකඝනෙඛාඩිංපත්වා, පසේබුදුබවටපැමිණ; ඛගඛවිසාණකප්පා (ඒකාඞ්ගභාවයෙන්)ඛගඛවිසාණයන්ගේ හඟවබඳු උපමාඇත්තාහු; සයම්භූනෝ, නෙමේමෙදන්නාලද වතුසච්චය ඇත්තාහුද (පරඝොසෝසෙනවිනා සයමෙව භූතාපරිච්ඡා කුප්පාති සයම්භූනොයිගන්නේ)නෙපි, ඒ පසේබුදුවරයෝද; මරණතො, මරණයෙන්; නමුත්තා, නොමිදුනාහුය; කුතොපන, කොයින්වනාහි; අහංමුච්චිස්සාමිනි, මම මිදෙන්නෙමි ද;යෙමෙඝසඤ්ඤා(මහත්වූ සිලඛන්ධක්‍යන් එෂනයකරණ අවිජ්ජායෙන් මහර්ෂිනම්වූ)යම් පසේබුදුකෙණෙක්; තංතංනිමිත්තං ආගම්ම (ඝසඝාගතාවඛෝධිවාලයන්ගේ අනෙකානෂ්ඨිතය වංසකළිරයාගේ කිසිඑනෙක අලඞ්ගනාවය සනාදිවූ) ඒ ඒ නිමිත්තලැබ; වීමංසන්තා, ප්‍රවෘත්ති නිවෘත්තින් උපපරික්ඛණය කරන්නාහු; සයම්භූඤාණතෙජෙන, සවයම්භූඤාණතෙජසින්; ආසවක්ඛයංපත්තා, ආශ්‍රවයන්ගේ ඛෂයකිරීමට පැමිණියාහු; එකවරියනිවාසෙන, හුදකළාවේ ගැසිරීමේ හුදකළාම එසිම්මාත්‍රයකින්; ඛග්ගවිසාණමුපමා; කඟමුවහගට බදුවූ උපමාඇත්තාහු (ඛග්ගවිසාණසමා උපමායෙසං ඛග්ගවිසාණංවා සමූපමායෙසං තෙඛග්ගවිසාණසමූපමා-යි කීහුන්නේ) නෙපි, ඒ පසේබුදුවරහුද; මච්චුං, මරණය; නාතිනන්දා,නොඉක්මවූවානුය -පෙ-සම්මාසම්බුද්ධතෝ-පෙ-යොපි සොභගවා, යම්ඒ භාග්‍යවත්සර්ව්‍වඥයෙන්නෙමේ;අසිනිඅනුව්‍යඤ්ජනපටිමණ්ඩිත (නම්බතු ඛග්ගවිසාණාදි)අසූඅනුව්‍යඤ්ජනයන්ගෙන් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ;චත්තිංසමහා පුරිසලක්ඛණවිචිත්තරූපකාය(සුප්‍රතිෂ්ඨිත පාදතාදි) දෙනිස්මහා පුරුෂලක්ෂණයෙන් විසිතුරුරූපකාය සම්පන්නියකින් සුන්දරවිද;සබ්බාකාරපරිසුඛ, සවාසනා සකලතෙලඝයන් ප්‍රහීණබැවින් සර්‍වාකාරයෙන් පිරිසිදුවූ; සීලක්ඛන්ධාදිගුණරතන සම්භිඛණ්ඩායො, සීලස්කන්ධාදි ගුණරත්නයෙන් සමූහවූ ධර්‍මකායකින්යුක්තවිද; යසමහන්න, යශයින්මහත්වූවන්ටද; පුඤ්ඤමහන්න, පුණ්‍යයෙන්මහත්වූවන්ටද; ථාමමහන්න, ශක්තියෙන් මහත්වූවන්ටද; ඉඞ්ඝමහන්න, සෘඞ්ධියෙන්මහත්වූවන්ටද; පඤ්ඤාමහන්තානං, ප්‍රඥාවෙන් මහත්වූවන්ටද; පාරගතො, එතරටනියේවේද; අසමෝ (තමන්හා සදෘශයෙකු නැනිබැවින්) අසමවිද; අසමසමෝ; (දීපංකරාදි) සවඥත්වයෙන් සමවිද; අප්පටිපුග්ගලෝ (මම බුදුවෙමැයි අභිමුඛයට ඉසයුතු පුද්ගලයෙකු නැනිබැවින්)අප්‍රතිපුද්ගලවූවෝද; අරහං, පවිත්‍රඥයෝද; සම්මාසම්බුද්ධා, මනාකොට තෙමෙම අවබොධකළේද; සොපි, ඒ සර්ව්‍වඥත්වයන්ටහන්සේ පවා;සලිලවුඤ්ඣනිපාතෙන, මහත් ජලවර්‍ෂා පතනයෙන්; මහා අග්ගිඛන්ධොව්‍ය,නිවියන මහනිනි සදෘශ්‍යමෙන්; මරණවූ සිනිපාතෙන, මරණ නැමැති වෘෂ්ටිපතනයෙන්; ඛානසො. එතෙතණ්හි ම;වූපසන්තො. නිබ්බිඤ්ඤ; එවං, සම්මසෙ,

(උත්තමප්‍රකාර රූපකාය ධම්මකාය සම්පත්තියෙන් විභූෂිතවූ)මහානුභාවයස්ස, විපුලාපරිමෙය බුද්ධානුභාව ඇතතාවූ; මහෙසිනො, මහර්ෂිහට; භයෙන, බියෙන්හෝ; ලජ්ජාය, ලිලිවැදීමෙන්හෝ; මරණං, මරණය; න වසමාගතං න (ලභට පැමිණිමිවශයෙන්) වශගශ්වනොශියේනොවේ; නිල්ලජ්ජිං, පහවූලජ්ජිාඇති; විනසාරජ්ජිං, පහවූ භයඇති; සබ්බසත්තාභිමද්දනං, සියලුසතුන් විශෙෂයෙන් මඩනාවූ; තං ඉදං, ඒමෙමරණය; මාදිසං සත්තං, මාබඳු සත්වයෙකු; කථං, කෙසේනම්; නාභිභවිස්සතීති,මැඩනොපවත්වන්නේදැයි–පෙ–එවං, මේ උත්තමප්‍රකාරයෙන්; යසමහත්තතාදි සම්පත්නැති, යශස්මහත්වාදියෙන් යුක්තනවූ; පරෙහිසඞ්ං, අනුත්තාසමග; මරණසා මඤ්ඤතාය, මරණ සාමාන්‍යභාවයෙන් (මරණං සාමඤ්ඤං එතස්සාති මරණසාමඤ්ඤතස්ස භාවොමරණසාමඤ්ඤතා යි ගන්නේ) අත්තානං උපසංහරිත්වා, තමාකරාඑළවා; හෙසංචිය සත්තවිසෙසානං, ඔවුන්මෙන් සත්වවිශෙෂවූ (සත්වපඤ්ඤාපනාවූ) මත්තඛත්තිය, මටද; මරණං භවිස්සතීති,මරණ වන්නේයයි; අනුස්සරතො, සිහිකරන්නාවූ; තස්ස, ඒ යොගාවචරහට; උපචාරප්පත්තං කම්මට්ඨානං හොතීති, උපචාර ප්‍රාප්තවූ කමටහන්වේනුයි; එවං, මෙසේ; උපසංහරණතො (අනුත්තේමරණ)එළවීමෙන්; මරණං අනුස්සරිතබ්බං, මරණසිහිකටයුතු.

—ooo—

(භා ¶)

ඊටඅනතුරුව තමහට මරණ එළවීමෙන් කෙසේමරණය සිහිකටයුතුදයත්? මලාවූඅනුත්ටමෙන් තමහටද මරණ එළවීමෙන් හෙවත් අසවල් අසවල් උත්තමයෝ පවා මරණයට පැමිණියාහ මාබදුවෙකුට කියනුමකිමැයි අනුත්ටවූමරණය තමහට එළවා බැලීමෙන් මරණය සිහිකටයුත්තේයි. එහිවනාහි සත් ආකාරයකින් එළවීමෙන් මරණයසිහිකටයුත්තේය.ඒකවරසත්ආකාරයකින්දයත්? යශඃපරිවාරසම්පත් නිමහත්වයෙන්ද මහපිණැතිබැවින්ද වීර්‍යබල මහත්වයෙන්ද ඍඞ්මහන්වයෙන්ද ප්‍රඥමහත්වයෙන්ද පසේබුදුහුගේ වශයෙන්ද සම්‍යක්සම්බුදුහුගේ වශයෙන්දැයි යන සත්ආකාරයෙන් තමහට මරණඑළවා බැලියයුත්තේයි. යශස්මහත්වයෙන් කෙසේබැලියයුත්නේදයත්? මේ මරණනම් මහත් කිහිහා මහත් පිරිවරඇතතාවූ සම්පූර්ණාභරණ වාහන ඇතතාවූ මහාසම්මතයමන්ධාතුයමහාසුදර්ශණයදළ්හනෙමියනිමියයනාදි චක්‍රවර්ති නරෙන්ද්‍රයන් ප්‍රමුඛකොට ඇතතාවූ උත්තමයන්ගේ මතුයෙහිද නිසැකවම හින මාබදුවෙකුගේ මතුයෙහි කුමකැයි නොහෙන්නේද? එහෙයින්කිහ පුරාතනයෝ. මහත්වූ පරිවාරසම්පත්තියෙන් ආඪ්‍යවූ මහාසම්මතාදි යම් චක්‍රවර්ති නරෙන්ද්‍ර කෙරෙක්වූවාහුනම් ඔව්හුද මරහුගේ වශගයට පැමිණියාහුය එහෙයින් එබඳු පරිවාර සම්පත්නි නැතතාවූ මාබදුවන්කෙරෙහි කියනුමකිමැයි මෙසේ පළමුකොට යශස් මහත්වයෙන් අග්‍රප්‍රත්‍ය මහාසම්මතාදින්ගේ මරණය තමවෙත එළවාබැලීමෙන් මරණය සිහිකටයුත්තේයි. මහපිණැති බැවින් කෙසේ මරණය සිහිකටයුත්තේදයත්?ජෙතිය සිටානෝය ජවිලසිටානෝය උණහසිටානෝය මෙණ්ඩකසිටානෝය පූණ්ණකසිටානෝයයන රජගහනුවරවාසිපාණ්ඩවවෙහාර වෙපුල්ල ඉසිගිලිගිජ්ඣකූටයන මහාපර්වත පඤ්චකයෙන්උපමා කළයුතුවූ මහධනසිට්ටුවරහුද අනිකුදු ලොකයෙහි මහපිණැත්තහුයයි ප්‍රසිද්ධවූ විශාඛා චන්ද්‍රපදුමා සුමනා සුජාතාදිහුද යනමේ සියලුදෙනම මරණයට පැමිණියාහුය එහෙයින් මහපිණැති නොවූ මාබදුවන්කෙරෙහි කියනුමකිමැයි මෙසේ

මහපිණැති බැවින් අඟපත්සිටුවරුන්ගේ මරණය තමවෙත එළවා බැළිමෙන්මරණය සිහිකටයුත්තේයි.

වීර්‍යබල මහත්ත්වයෙන් කෙසේ සිහිකටයුත්තේදයත්? සවකිය බාහුබලයෙන් මුලුපොළොවතෙල ජයගත්නා නරම්මහාබලවීර්‍යයෙන් යුක්තවූ වාසුදෙවනම් මල්ලවය බලදෙවනම් මල්ලවය භීමසෙනනම් මල්ලවය යුධිෂ්ඨිරනම් මල්ලවය පියදසනම්මල්ලවය යනමෙතෙක්දෙන මරහුගේ වශගයට නියාහුයමෙසේ ශක්තිබලයෙන් යුක්තඟලොකප්‍රසිද්ධවූ මොවුන් පවා මරණයට නියාහුනම් එබඳු ශක්තිනැත්තාවූ මාබඳුවන්කෙරෙහි කියනුමකිමැයි මෙසේ වීර්‍යබල මහත්ත්වයෙන් අඟපත්වාසුදෙවාදින්ගේ මරණය තමවෙත එළවා බැළිමෙන් මරණය සිහිකටයුත්තේයි. ඍඬි මහත්ත්වයෙන් කෙසේ සිහිකටයුත්තේදයත්? චිනීය අග්‍රශ්‍රාවකවූ යම් මුගලන් මාහිමිකෙණෙක්නෙමේ සවකිය පඤ්චාභිඥාබලයෙන් සක්දෙවිරජහුගේවිජයොත්පාඨපවාසෙලවිදමේසස්නෙහි සවීඥයන්වහන්සේහැර අන්සියලුඍඬිමතුන්ටශ්‍රේෂ්ඨවිදජ්මුගලන් මාහිමියන්පවා සිංහයෙකුගේ මුවතුළටවදනා මුවපොළොකුසේ දරුණුවූ මරහුගේමුවතුළට වෛජයන්තකම්පනනෙළාපනඳුදමනාදියෙහිදක්නාලද ආනුභාවඇතනාවූ තමාගේ ඍඬිභාසමගම ප්‍රාප්තවූයේය එහෙයින් එබඳු ඍඬිනැත්තාවූ මාබඳුවන්කෙරෙහි කියනුමකිමැයි. මෙසේ ඍඬිමහත්ත්වයෙන් අඟපත්මුගලන් මාහිමියන්ගේ මරණයතමවෙත එළවා බැළීමෙන් මරණය සිහිකටයුත්තේයි. ප්‍රඥාමහත්ත්වයෙන් කෙසේ සිහිකටයුත්තේදයත්? ආයුෂ්මන්වූ ශාරිපුත්‍රස්ථවිරයන් වහන්සේගේ ප්‍රඥාව සොළොස්කොටසක්කොට බෙදුන් එක්භාගයක් ගෙණ සොළොස්වරක් සොළසටබෙදූ සොළොස්වෙනිවරලබනලද සොළොස්වන කොටසට ලොකශ්‍රේෂ්ඨවූ තථාගතයන්හැර අන්සියලුසතුන්ගේමප්‍රඥාවනොඅඟණේද මෙසේ මහා ප්‍රාඥවූ පළමුවන අඟසව්වූ සැරියුත් මාහිමියන් පවා මරහුගේ වශගයට පැමිණියාහුනම් එබඳුප්‍රඥානැත්තාවූ මාබඳුවන්කෙරෙහි කියනුමකිමැයි. මෙසේ ප්‍රඥාමහත්ත්වයෙන් සැරියුත්මාහිමියන්ගේමරණයතමවෙතඑළවාබැළිමෙන්මරණයසිහිකටයුත්තේයි. පසේබුදුහුගේවසයෙන්කෙසේසිහිකටයුත්තේදයත්? සවකියඤාණවීර්‍යබලයෙන්සියලුකෙලෙස්සතුරන්අළලාප්‍රත්‍යෙකසම්බොධියටපැමිණ හුදකලාභාවයෙන් කඟසිසණුන්ගේ ඉඟටබඳු උපමාඇතනාවූපරසොඅොෂසඛ්‍යාත ධර්ම්ශ්‍රවණාදියෙන්වෙන්වනමේ මචතුරාර්‍යසත්‍යාවබොධයකළාවූ ඒපසේබුදුවරයෝපවා මරණයෙන් නොමිදුනාහුය මම්වනාහිකොයින්මිදෙන්නෙමිද? එහෙයින්කියනලදි. ඉසිගණවූ සවණ්ඩාලයන්ගේ අන්‍යොන්‍යඝට්ටනය වංඟකලිරයාගේ කිසිදැනෙකඅලග්නභාවය යනාදිඋප්පත්තිහේතූන්නිමිතිලැබසියලුසංස්කාරධර්ම්මයන්ගේප්‍රවෘත්ති නිවෘත්තිය විමසා බලන්නාවූ මහර්ෂීවූ යම්පසේබුදුවර කෙණෙක් සවයම්භූඥානයෙජසින් ආශ්‍රවක්ෂයට පැමිණියාහු හුදකලා හැසිරීම් මාතෘයකින් කඟමුවහඟට බඳු උපමාඇතනාහුද එබඳුවූ පසේබුදුවරයෝපවා මරණය ඉක්මනොහියාහුය මාබඳුවන්කෙරෙහි කියනුමකිමැයි මෙසේ පසේබුදුහුගේ මරණය තමවෙත එළවාබැලීම් වශයෙන් මරණය සිහිකටයුත්තේයි. සම්‍යක් සම්බුදුහුගේ වශයෙන් කෙසේ සිහිකටයුත්තේදයත්? යම් භාග්‍යවන්තථාගතයෙක්නෙමේ තම්බතුඩගනබනාදි අනු අනු ව්‍යඤ්ජනයෙන් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ සුප්‍රතිෂ්ඨිත පාදතාදි දෙතිස් මහාපුරුෂලක්ෂණයෙන් විභූතිරුවූ ආශ්චර්‍යවූ අද්භූත රූපකාය සම්පත්තියකින්හා සමාසනා සකලකෙලශයන් ප්‍රහීණකළබැවින් සවීතාරාග පරිශුද්ධශීලස්කන්ධාදි ගුණරත්නයෙන් සම්‍යඤ්ඣම්කාය සම්පන්නියකින්දයුත්තාවිද යශස්මහත්ත්ව පුණ්‍යමහත්ත්ව ඵාමමහත්ත්ව ඍඬි මහත්ත්ව ප්‍රඥාමහත්ත්වයෙන් යුක්තය

න්නෙන් පරනෙරටනියේවේද තමන්ම හන්සේට සදෘශයෙකු නැතිහෙයින් අසමවූයේද දිපංකරාදි අසමයන්ටම සමවූ හෙයින් අසමයමවූයේද මම බුදුයෙමැයි ඉදිරියට ඉසසුතු පුද්ගලයෙකු නැතිබැවින් අපුනිබුද්ගලවූයේද අනිත් සමයක් සම්බුඛන්වාදිගුණයෙන් යුක්තවිද ඒ තථාගතඅරහන්සේපවා මහාවෘෂ්ටිනිපාතයෙන් නිවියන මහ හිනිකඳක් පරිද්දෙන් මරණනැමති වෘෂ්ටිනිපාතයෙන් එකෙණෙහිම නිවිහියේය එහෙයින්කියනලදී. මෙසේ විපුලානුභාව ඇත්තාවූ මහර්ෂිවූ තථාගතඅරහන්සේටපවා සම්මේමරණය හසින්නෝ ලජ්ජාවෙන්නෝ නොපැමිණීම වශයෙන් වසඟයට නොහියේනොවෙයි විලිබිය නැත්තාවූ සියලුසතුන්මැඩපවත්වන්නාවූ ඒ මේමරණය මාබඳුසත්වයෙකුකෙසේනම් මැඩනොපවත්වන්නේදැයිමෙසේ සම්‍යක්සම්බුදුනුගේමරණය තමවෙනළුවිම්වශයෙන් මරණය සිහිකටයුත්තේයි. මෙසේ යශස්මහන්තාදියෙන් යුක්තවූඅනුන්හාසමග මරණය සාමාන්‍යයෙන් තමාකරා එළවා ඔවුන්ටමෙන් සත්වවිශෙෂයන්ට අයිනිවූමට ද මරණය මන්නේයයි සිහිකරන්නාවූ ඒ යොගාවචරයාහට උපචාර ප්‍රාප්තවූ කම්මට්ඨාන වන්නේයි මෙසේ අනුන්ගේ මරණය තමහට එළවා බැලීමෙන් මරණය සිහිකටයුත්තේයි.

—ශ්‍රී—

(සා §)

කායබහුසාධාරණතොනි අයංකායොබහුසාධාරණොඅයිනියාතාවකිමිකුලානං සාධාරණොනත්ථවිනිසිසිතාපාණාජ්ජිං බාදන්නි වම්මනිසිසිතා වම්මිංබාදනහිමං සනිසිසිතා මංසංබාදන්නි නහාරුනිසිසිතානහාරුංබාදන්නිඅට්ඨිනිසිසිතාඅට්ඨිං බාදන්නි මිඤ්ජනිසිසිතා මිඤ්ජංබාදන්නි නත්ථෙවජායන්ති ජියන්ති මියන්තිඋවා රපඤ්ඤාවං කරොන්ති කායොවනෙසං සුනිඛරවෙව නිලානඝාලාව සුසානඤ්ච වවිඨකුටිව පඤ්ඤාවදෙණිකාව සබ්බාපං නෙ සං කිමිනා පකොපෙ න මරණං නිගච්ඡතියෙව යථාච අසිනියා කිමිකුලානං එවං අජ්ඣත්තිකානංයෙවඅනෙකසතානං රොගානං බාහිරානඤ්ච අහිවිච්ඡිකාදිනං මරණසසපච්චයානංසාධාරණොයථාතිවතුමහා පථෙඋපිතෙ ලකඛමිති සබ්බාදිසාහි ආගතා සරසත්තිතොමරපාසාණාදයො නිපතන්ති එවංකායෙ සබ්බුපද්දවා නිපතන්ති යථාඨානෙ සම්පි උපද්දවානං නිපාතෙන මරණං නිගච්ඡතියෙව තෙනාහ භගවා— ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු දිවසෙනික්ඛන්තෙ රත්තියා පතිහිතාය ඉතිපටිසංචික්ඛති බහුකා ඛොමෙපච්චයා මරණසස අතිවා මංචෙසෙය්‍ය විවජ්ජිකොවා මං ඛසෙය්‍ය සතපදිවා මං ඛසෙය්‍ය තෙනමෙ අඤ්ඤතරොකාලකිරියා සොමමසස අන්තරායො උපඣඞ්ගලිඛාවා පපතෙයය්‍යං භත්තංවා මෙඛුඤ්ඤං වයාපජ්ජෙය්‍ය පිත්තංවා මෙකුප්පෙයය සෙම්හංවා මෙ කුප්පෙයය සත්ථකාවාමෙවාතා කුප්පෙය්‍යුං තෙන මෙඅඤ්ඤතරොකාලකිරියා සොමමසස අන්තරායොති එවං කායඛහුසාධාරණතොමරණං අනුසසරිතබ්බං—

—ං—

(ස §)

කායබහුසාධාරණතොයනුයෙහි; අයංකායොයනා, මේශරීරතෙමේ; බහුසාධාරණොයි, බොහෝදෙනෙකුට සාධාරණවන්නේය; කවර, පළමුකොට; අසිනියා කිමිකුලානං, අසුකුලයහි පණුසමූහයන්ට; සාධාරණොයි, සාධාරණවන්නෙසේ; නම්, එපණුසමූහයන්අතුරෙහි; දවසක්

සක්‌ඛාපාණා. සිවිය ඇසුරුකොට වසන කෘමිහු; ජවිං ඛාදන්ති. සිවිය හඬණය කරන්නාහුය; එවමේවිනිසඛිනා. සමඇසුරු කොට වසන කෘමිහු-පෙ-මංසඛිය සි හා, මස්ඇසුරුකොට වසනකෘමිහු,හ හාරුනිස්සිනා, නගර ඇසුරුකොට වසන කෘමිහු: අඛිනිස්සිනා. ඇට ඇසු රුකොට වසන කෘමිහු;චිත්තනිස්සිනා මිදුළුඇසුරුකොට වසන කෘමිහු-පෙ-තත්තෙව, ඒ සිරුරෙහිම; ජායන්ති, උපද නාහුය; ජීයන්ති.ජරාවට පැමිණෙන්නා හුය; මීයන්ති,මියන්නාහුය; උච්චාර ප සසාවංකරොන්ති, මලමූත්‍ර කරන්නාහු ය; නෙසං, ඒකාමිත්ව; කායොච, ශරී රයම; සුනිහරණෙව, වදනනෙයක්ද ම න්නේය; ගිලානසාලාච, ගිලන්සැලක් ද වන්නේය;සුසානච, සොහොනක්දව න්නේය; වච්චකුටිච,වැසිකිළියක්දමන් නේය; පක්ඛාවදෙණිකාච, මූත්‍ර ඔරුව ක්ද වන්නේය; සොඅයං,ඒ මේශරීරය; කිමිනංපකොපෙන; පණුවන්නේ කිපි මෙන්; මරණං නිගච්ඡති, මරණයට යේ; සථාච අසිනියා කිමිකුලානං, සම් සේ අසුකුලයෙහි පණුසමූහයාගේ(ප්‍ර කොපයෙන් මරණවේද) එවං, එපරිද් දෙන්ම; අජ්ඣත්තිකානංයෙව, අඛ්‍යාත් මිකවූ;අනෙක සතානංරොගානං.නො යෙක් සියගණන් රොගයන්නේද; ඛාති රානච,බාහ්‍යවූද;අතිවිත්තිකාදිනං, සම් වෘත්තිකාදිවූ; මරණස්ස පච්චයානං, ම රහු ගේ හෙතුන්ට; සාධාරණෝ, සාධාරණවන්නේහි; සථානි, සම්සේ; චතුමහාපථෙඨපිතෙ,සිව්මංසඛියෙහි සි ටුවනලදැ;ලක්ඛණෙහි,ඉලක්කයෙහි;සබ්බ දිසානි ආගන්ත්වා, සියලුදිනින් ආවාවූ;සර සන්තිනොමරපාසාණාදයෙ; රතිල ක ඩුගෙල්ල ගල්ආදිහු; නිපතන්ති,හෙළඳ; ළවං, එපරිද්දෙන්ම;කායෙ,සිරුරෙහි;ස බ්බූපද්දවානිපතන්ති, සියලු උපද්‍රවයෝ හෙයනාහුය; සොඅයං, ඒ මේශරීරය; නෙසංඑකූපද්දවානං, ඒ උපද්‍රවයන් නේද; නිපාතෙන, තිමෙන්,මරණං,මර ණයට : නිගච්ඡති යෙව. පැමිණෙමැයි; හනවා. හානයවන්නෙමේ; නෙහානාන, ඒ හෙයින්වදුළේය; තිඛ්ඛමෙව, මහණෙනි; ඉඛ, මේසාසනෙහි; තිඛ්ඛ. මහණහෙ මේ; දිවසෙහිඛණ්ඩෙන්ද.දුම්ල ඉන්ධිනිය හල්හි; රත්තියා පහිතිහාය, රාත්‍රියපැ මිණිහල්හි: ඉතිපටිසංඛ්ඛාති, මෙසේ ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාකරන්නේය;මෙම්මරණසා, මාගේ මරණයට; ඛනුකාඛ්ඛාපච්චයා, කාරණාඛ්‍යනෝයි: ඉං.මා; අසිමා ඛ සෙසං.සතියෙත්නෝ ඛැහැනන්නේවීන මි; චිත්තීභොවා. හෝණුසුවෙක්ඛෝ:ස තපදිවා,පන්නෑසෙක්ඛෝ-පෙ-නෙන. ඒකරණඤ්ඤාටනෙණ; මෙකාලකිරියාඅ සෑ,මාඛේකලුරියවන්නේය;සා. ඒකාල ක්‍රියානොමෙවි: ඉමිඅහනරායොඅසා. මිට අන්තරායවන්නේය(අතිදුර්ලභවූක්ෂණ කාලය ලැබසිටිනාවූමිටිශාසනානුභාවේ අ වවාද මෙහෙනිකිරීමට අන්තරාය ව න්නේයසහු භාවයි) උපඛ්ඛලිඛාඛි.ප ය පැකිළුනෝ; පපතෙයසං. නෙන්නෙ මි විනාමි; මෙකුනාං.මාවිසින් වලදනා ලද; හනනං.ඛන: විඝාපෙස්සයවා.විප න්නියට (නොදිරීමට) නිසේනම්නෝ; මෙ,මාගේ; පිනනං වාකුපෙපසා.පිනති පියේනම්නෝ; සෙම්හංවා.සෙම්නෝ; ස ත්තකාවානාවා, ශස්‍යුක විනසෝනෝ -පෙ-

-०:○:०-

(භා §)

ඊට අනතුරුව මේ ශරීරය බොහෝ දෙනාට සාධාරණවන සෙයින් කෙසේ මර ණය සිත්නාටයුත්තේදයත්? මේශරීර බොහෝදෙනෙකුට සාධාරණවන්නේ ය පළමුකොට අසුකුලයෙහි පණුසමූහ යන්ට සාධාරණවන්නේය. ඒ පණුවන් අතුරෙන් සිවියඇසුරුකොට වසන පණු මෝ සිවිය කෑනාසුය සම්ඇසුරුකොට වසන පණුමෝ සම කෑනාසුය මිස් ඇ සුරුකොට වසන පණුවෝ මසකාහා ය නගරඇසුරුකොටවසන පණුවෝ

නහර කඳනානුග ඇට ඇසුරුකොටමස න පණුවෝ ඇටමිඤ්ඤානුග මිදුළුඇසු රුකොටමසන පණුවෝ මිදුළුකඳනානුග එනිම උපදනානුග එනිම ජරාවට ය න්නානුග එහිම මියන්නානුග එනිම මල මුත්‌කරන්නානුග ශරීරයම ඔවුන්ගේ සු නිකාගෘහයද නිලන්හලද සොහොනද වැසිකිලියද කෙසකිළියද වන්නේය ඒ මේශරීරයඒපණුවන්ගේඋකොපයෙන්ද මරණයට පැමිණෙන්නේමය යම්සේ අ සූකුලයක පණුවන්ගේ කිපීමෙන් මර ණයටපැමිණේද එපරිද්දෙන්ම අඛ්‍යාත් මිකවූ නොයෙක් සියගණන් රොගයන් ටහා බාහිරවූ සපීවෘග්ම්කාදි මරණ ප්‍ර තාසයන්ටද සාධාරණවන්නේය යම්සේ සතරමංසඛි යෙහි තබනලද ඉලත් කයෙහි සියලු දිසාභාගයෙන්ආවාවූ ශර ශක්තිනොමර පාෂාණාදිහු හෙතු එප රිදෙන්ම ශරීරයෙහි සියලු උපද්‍රවයෝ හෙතානුග ඒ මේ ශරීරයනාහි ඒ උ පද්‍රවයන්ගේ හිමෙන් මරණයටපැමිණෙ න්නේමය එහෙයින් වදාළහ. මහණෙනි මේසස්නෙහි යම්මහණෙක් දවල්දවස ඉක්මහොස් රාත්‍රිය පැමිණිකල්හි මෙ සේ ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාකරන්නේය මාගේමර ණයට බොහෝකාරණා ඇත්තානුග ස ජීවයක්හෝ මාබැහැගත්තේවිනම් හෝ නුසුවෙක්හෝ මාබැහැගත්තේවිනම් ප න්හැයෙක්හෝ මාබැහැගත්තේවිනම් ඒකාරණකොටගෙණ මාගේ කාලක්‍රියා ව වන්නේය ඒ කාලක්‍රියාව වනාහී අ නිගසින් දුර්ලභවූ නවවැනි ක්ෂණකාලය ලබාසිටිනා මට ශාස්තෘන්වහන්සේගේ අනුශාසනාව මෙනෙහිකිරීමට අන්න රායවන්නේය එසේම පසපැකිල වැටු නේනම්හෝ මාවිසින් අනුභවකරණල ද බතක් මනාසේ දිරීමට නොහිසේ නම්හෝ මාගේ ශරීරාභ්‍යන්තරගතවූ පි තගෝ සෙමහෝඅඛ්‍යාත්‍යභිනවඛඩ්ඩ නඛිදුනාගසහකනම්මානයෝහෝකි පි යානුනම්හෝ ඒකාරණකොටගෙණ මා ගේකාලක්‍රියාවවන්නේය ඒකාලක්‍රියාව වනාහි අතිශයින් දුර්ලභවූ නවවැනි ක්ෂ ණකාලය ලබාසිටිනාමට ශාස්තෘන්ව හන්සේගේ අනුශාසනාව මෙනෙහිකි රිමට ආන්තරායවන්නේයයි මේසේ කා යබහුසාධාරණවශයෙන් මරණය සිහිකර වයුත්තේයි.

—ශූශූ—

(පා *)

ආයුදුබ්බිලතොනි ආයු නාමෙනං අබලා දුබ්බිලං තථා නිසත්තානංජීවිතං අස්සාඝපස්සාසූප නි බඛෙව සිතුණ්හූපනිබඛඤ්ච මහාභූතූ පනිබඛඤ්ච ආහාරූපනිබඛඤ්ච තදෙ තං අස්සාඝ පස්සාඝානංසම්වත්තනිතං ල හමානමේවපවත්තති බහිනිඛන්තනා සිකාවානෙපන අත්තා අපච්චන්නෙ පටිසෙඛ්ඛා අනිඛඛමනෙනමනොනා ම ගොති චතුන්නාඉරියාපථානම්පි සම්වු ත්තිනංලහමානමෙව පවත්තති අඤ්ඤු නරඤ්ඤුකරස්ස පන අඛිමත්තතාය ආ යුසංඛාරා උපඨහිජ්ජන්ති සිතුණ්හාන ම්පි සම්වුත්තිනංලහමානමෙවපවත්තති අතිඛිනෙනපනඅතිලුණ්හෙනවා අතිහු නස්ස විපජ්ජති මහාභූතානම්පිසම්වුත්ති තං ලහමානමෙව පවත්තති පඨවිධාතු යාපන ආපොධාතු ආදිනංවා අඤ්ඤත රපකොපෙන බලසම්පන්නොපි පුග්ග ලොපත්තඛකාසොවා අතිසාරාදිවසෙන කිලින්නපූතිකායොවා මහාඛාහ පරෙ තොවාසඤ්ඡිජ්ජමානසඛිබඛනොවානු ඛාජ්ජිත්වා තත්ථයංපාපුණාති තඛලිංතාරා හාරම්පි සුත්තකාලෙ ලභන්තඤ්ඤවජ්ජි නංපමත්තනි.ආහාරං අලභමානස්සපන පරිකඛයංගමජ්ඣනි එවංආයුදුබ්බිලතො මරණංඅනුයසරිතබ්බං.

(ස *)

ආයුදුබ්බලතොයන්තෙනි;එතං ආයුනා
ම.මේඅායුඛයවනානි;අබලං. බෙලතින
වන්නේය(දුබ්බලංයහුරවම්පයඩ්ය වි
නයි මේ දුබඛිදයවනානි දුස්සිලෝ දුප්ප
ඤ්ඤ සනාදියෙනිමෙන් අනාවාඩ්ඛ
න්නේයි) තථානි,එසෙමැනු; සත්තානං
ඒවිතං,සඞ්ඛයන්නේ ඒවිතෙන්ද්‍රිය; අස්සා
සපස්සාසූපනිබඛෙකුව,ආඤ්ඣාසප්‍රාඤ්ඣා
සඤ්ඤා සම්වූපැවතුම් ඇත්තේමය;ඉරි
යාපථූපනිබඛව, ඉරියව්හාසම්වූ පැවතු
ම් ඇත්තේමය; සිතුණ්හූපනිබඛව; ඝි
තොෂ්ණඤා සම්වූ පැවතුම්ඇත්තේමය;
මහාභූතූපනිබඛව, මහාභූතසයන් හාසම
වූ පැවතුම් ඇත්තේමය; ආහාරූපනිබ
ඛව, ආහාරයහාසම්වූ පැවතුම් ඇත්තේ
මය; අස්සාස පස්සාසානං, ආඤ්ඣාසප්‍රා
ඤ්ඣාසයන්ගේ, තදෙතං සම්මුඤ්ඤිතං, ඒ
මේ සම්වව්වැටෙනබව; ලහමානමේව ප
වත්තති, ලබන්නහුම පවත්නේයි; ඛනි
නිඤ්ඣානනාසිකාවාතෙපන, පිටතට
නික්මුහු නාසිකාවාතය වනානි; අන්
තො අපවිසනෙත, ඇතුළට නොවදනා
කලහෝ; පවිසෙ, ඇතුළට වැදෙන්නා
සිකාවාතය; අනික්ඛම්නෙවා, පිටත
ට නොනික්මුහුකලහෝ; මනොනාම
හොත්, මෙලේනම්වේ; චතුන්නං ඉරියා
පථානම්පි,සතරරියඝාපථයන්ගේද; සම
වුත්තිතං ලහමානමෙව, සමව වැටෙන
බව ලබන්නේම;පවත්තති,පවත්නේය;
අඤ්ඤතර ඤ්ඤතර ඤපන, එක් එක්
තරා ඊයඝාපථයක්හුගේ;අධිමත්තතාය,
(අත්‍යාශන අතිසථානාදි)අධිමාත්‍රතායෙ
න්; ආයුසඞ්ඛාරාඋපච්ඡිජ්ජන්ති, ආයුසං
ස්කාරයෝසිදෙත්‍යානුය; සිතුණ්හාන
ම්පි, ඝිතොෂ්ණයන්ගේද; සම්මුත්තිතං
ලහමානමෙව පවත්තති, සමව වැටෙන
බවලබන්නේමපවත්නේය;අනිසිනෙන
පන, අතිශිනයෙන්හෝ;අනිලණිහෙන
වා, අනිලඤ්ඤයෙන්හෝ; අන්තුනඤ, ම
ඩිනාලදනුනේ(ශරීර)විපජ්ජති, විනාස
ඤ්ඤපැමිණේ (අතිශිනයෙන් මඩිනාල
දනුනේ ශරීරවිනාශය මතිෂ්කරාෂ්ට්‍රාදියෙ
නි නිම්පානසමයෙහි දක්කයුතු. එතවා
සිසඤ්ඤයෝ ශිනයෙන් නිහතශරීරඅ
ත්තාහු ඒවිතක්ඛයටද පැමිණෙති. අතිලු
ඤ්ඤයෙන් මඩිනාලදනුනේ ශරීරවිනා
ශය නිරුදක කාන්තාරයෙනිලඤ්ඤාඤිත
හාවූ වැලෙලනි පැසනබා රිමන්නෙති නි
නඤ්ඣනබා රිමන්නෙනිපුත්‍රයානිදුවාසෙ
ළවරලඤ්ඤය දරාගතනොහි නම්නේ
පුත්‍රයාගේ ශරීරමත්තට නැඟි මළමාන
ම නෙන්පුඤාශකටයුතු) මහාභූතානං
පි, මහාභූතයන්ගේ ද-පෙ-
පඨවීධාතුයා පන, පෘථිවිධාතුනුගේ
හෝ;ආපොධාතුආදීනං, ආපොධාඤාදි
න් අනුරෙන්;අඤ්ඤතරප්පකොපෙන,එ
ක්තරාඑකොකුගේ කිපීමෙන්; බලසම්
පන්නොපිපුඤ්ඤලා,බලසම්පන්නවූදපුද්ග
ලයෙක්; පඤ්ඣිකාසොවා, ප්‍රඤ්ඤාඛිධිකා
ය ඇත්තේහෝ; අතිසාරාදිවසෙන, අති
සාරාදි රොගවසින්; සිලිත්තහුත්තිඤා
සොවා, තෙත්වූ පිලිකුල් ශරීරඇත්තේ
හෝ; මහාඩාහපරෙතොවා, මහත්දුන
යෙන් පෙළුනුශරීරඇත්තේහෝ; සඤ්ඤි
ඤ්ඤමාන සඤ්ඛඛඤ්ඤතොවාහුඩා, හාත්ප
සින් සිදුනාලද සඤ්ඛඛඤ්ඤතයෙන්සුත් ශ
රිර ඇත්තේහෝවි; ඒවිතක්ඛයං පාපු
ණාති, ඒවිතක්ඛයට පැමිණේ (පෘථිවිධා
ඤාදීන්ගේ ප්‍රකොපයෙන් ශරීරයාගේ
විකාර ප්‍රාප්තිය මතු ධාතු කර්ම්මස්ථානඤ
ථාවෙති එන්නේයි)කබලිංකාරාහාරඤි.
කබලි කාරාහාරයද;සුත්තකාලෙ, අහු
භවයටසුදුසුකල්හි(හසින්පෙළෙනකලෙ
ක) ලහන්නෙසුව, ලබන්නාහුගේම; ඊවි
තංපවත්තති, දිවිපවත්වයි; ආහාරං අල
භමානඤ්ඤපන, ආහරය නොලබන්නාහු
ගේ (ඒවිතඤවනාහි) පරික්ඛයංගච්ඡ
තිහි, ගෙවීමට යන්නේඤයි;එවං-පෙ-

(හා *)

ආයුදුර්වීලවශයෙන් කෙසේ මරණය සිදිනිකටයුත්තේදයත්? මේ ආයුෂ්මතුනි බලවත්වූවන්ගේ වුවද දුර්වීලවූවන්ගේ ඒ එසේමැති මේ සත්ත්වයන්ගේ ජීවිතය ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයන්ගේ පැවැත්ම පිළිබඳවම පවත්නේය ඉරියව් පැවැත්ම පිළිබඳවම පවත්නේය ශීතොෂ්ණපිළිබඳවම පවත්නේය සතරමහා භූතයන් පිළිබඳවම පවත්නේය ආහාරය පිළිබඳවම පවත්නේයි. ඒ එසේමැයි ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයන්ගේ අපරාපරප්‍රවේශ නිෂ්ක්‍රමසංඛ්‍යාතවූ සමව පැවැත්ම ලබන්නහුම මේජීවිතෙන්ද්‍රියපවත්නේයපිට ත නික්මුනු නාසිකා වාතය ඇතුළත නොවදනා කල්හිද ඇතුළත වන් නාසිකාවාතය පිටත නොනික්මුනු කල්හිද මෙලේනම්වෙයි යාම් රිම් ඉඳිමි සිටීම් සඛ්‍යාත සතර ඉරියව්වන්ගේ සමව පැවැත්ම ලබන්නහුම ජීවිතෙන්ද්‍රිය පවත්නේය එක් තරා ඊර්ෂ්‍යාපථය ක්හුගේ අධිමාත්‍රතාඃඛ්‍යාත අත්‍යාශනඅනිෂ්ටානාදිදොෂයෙන් ආයුස්සංස්කාරයෝ සිඳෙනහුය ශීතොෂ්ණයන්ගේ සමව පැවැත්ම ලබනහුම ජීවිතෙන්ද්‍රිය පවත්නේය අනිශිතයෙන් මඩනා ලදහුගේද අති උෂ්ණයෙන් මඩනා ලදහුගේද ජීවිතෙන්ද්‍රිය වනාගවන්නේයි ඒ එ සේමැයි මහිෂකාදි ශීතාධික ද්‍රව්‍යයෙහි හිමපාත සමයෙහි අතිශිතයෙන් බිදුනාලදශරීරඇත්තාහුජීවිතක්ෂයට පැමිණෙන්නාහුය එපරිද්දෙන්ම වාලුකාකාන්තාරයෙහි හිය එක්තරාමාගමක් උෂ්ණයෙන් තපනවූ වැලිමත්තෙහි සිටියනොහි පළමුකොට අතතුබු පැසහබා ඊමත්තෙහිද සිටියනොහි තිනතුබුසඛඅකුළාහබා ඊමත්තෙහිදසිටියනොහිඇකයෙහි උන් පුත්‍රයාහබා ඊමත්තෙහිදනැහි සිටියනොහිඋෂ්ණයෙන් කාලක්‍රියාකළාය සතරමහා භූතයන්ගේද සමව පැවැත්ම ලබන්නහුම ජීවිතෙන්ද්‍රියපවත්නේය පෘථිවිධාතුහුගේහෝ ආපොධාතු ආදීන් අතුරෙන් එක්තරා ධාතුවක්හුගේහෝ කිපීමෙන් වතුධාතු මනසිකාර කර්මස්ථානයෙහි දක්වනුලබන ක්‍රමයෙන් බලසම්පන්නවූ පුද්ගලයෙකුදු හාත්පසින් තදවූ ශරීරඇත්තේහෝ අතීසාරාදි රොගඵලයෙන් හෙත්වූ කිලිටි ශරීරඇත්තේහෝ මහත්වූ දහයෙන් පෙළුනු ශරීරඇත්තේහෝ හාත්පසින් සිදුනාලද ශරීරබන්ධන ඇත්තේහෝජීවිතක්ෂයට පැමිණෙන්නේයි කබලිකාරාහාරයද අනුභවයට සුදුසුවූ බඩසයින් පෙළෙනකල්හිම අනුභව කරන්නහුගේ ජීවිතය පවත්වයි ආහරය නොලබන්නහුගේ ජීවිතෙන්ද්‍රිය වනාහි හාත්පසින් ගෙවියන්නේයයි මේසේ ආයුදුර්වීලවශයෙන් මරණය සිදිනිකටයුත්තේයි.

(පා ¶)

අනිමිත්තතොනි අවවත්‍ථානතොපරිචෙජ්ජභාවතොනි අත්තො සත්තානංති

ජීවිතංව්‍යාධිකාලොච
දෙහනික්ඛෙපනංගති
පඤ්චතෙජීවලොකස්මිං
අනිමිත්තානිඤ්ඤයරෙ

නත්‍රජීවිතංහාවඑත්තකමෙවජීවිතන්ති නඉතොපරන්ති එවං වවත්‍ථානාභාවතො අනිමිත්තං කලලකාලෙපිඝනසන්තතිමරණන්ති අධිබුද පෙසි ඝන මාසිකා මෙමාසිකතෙමාසවතුමාස පඤ්චමාස දසමාසකාලෙපි කුවජීතොනිඝනසන්තතිසමයෙපි තතොපරංවස්සසතසහස්සඅන්තොපිබහිපිමරන්තියෙව ව්‍යාධිපිඉමිනාවවත්‍ථානාභාවතොඅත්තෙකදානිඑවංවවත්‍ථානාභාවතොඅත්තිමනුස්සාවකබුරොගෙනපිනිසන්තා මරන්තිසොතරොගාදිනං අඤ්ඤතරෙනා

පි කාලොපි ඉමස්මිංයෙවකාලෙ මරිත
බ්බං නඅක්ඛුස්මිනති එවංවවත්ථානාභා
වතො අනිමිත්තා පුබ්බණ්හෙපි සත්තා
මරන්ති මක්ඛිකාදීනං අක්ඛුහරස
ම්පි දෙහනිඛෙපනම්පි ඉඩෙවම්ය
මානානං දෙහෙන පතිනබ්බං නඅක්ඛු
සාති එවං වවත්ථානාභාවතො අනිමි
තතා අන්තොගාමෙ ජනානංති ඛනිගා
මෙපි අත්තභාවොපනති ඛනිගාමෙපි ජ
නානං අන්තොගාමෙ නථා ඵලජනං
ජලෙ ජලජනංථලෙති අනෙකප්පකා
රනොවත්ථාරෙන බ්බං ගනිපි ඉතො
චුතෙන ඉධනිබ්බත්තබ්බන්ති එවං ම
වත්ථානාභාවතො අනිමිත්තා දෙවලෝ
කතොති චුතා මනුස්සෙසුපි නිබ්බත්ත
න්ති මනුස්සලොකතො චුතා දෙවලෝ
කා දිනමපි යත්තකත්ථවිනිබ්බත්තන්තිති
එවං සන්ත සුත්තතොණොවිය ගනිප
ඤ්චකොලොකෙ සම්පරිවත්තතීති
එවං අනිමිත්තතොමරණං අනුස්සරිත
බ්බං

(ස ¶)

අනිමිත්තතොති, අනිමිත්තතොසත්තෙ
ති:අවවත්ථානතො, කාලාදිවසෙන්විය
වත්ථානසන්නැතිබැවින්; පරිච්ඡෙදාභා
වතොනිඅන්තා, පිරිසිඳීමක්නැතිබැවිනය
නඅත්ථයි; ඛි, ඒ එසෙමැයි; සත්තානං,
සත්වයන්ගේ; ජීවිතං, ජීවිතයද; වයාධි,
වයාධියද; කාලොච,ජීවත්වනකාලයද;
දෙහනිඛෙපනං,ශරීරනික්ෂෙපයද;ගනි
මරණන්මතුගනියද යන; එතෙපච,මේ
පස්දෙන; ජීවලොකසම්මිං, සත්ලොක
යෙහි;අනිමිත්තා,අකාරණයෙන් වනතා
හ; නඤ්ඤරෙ, නොදනින්; නත්ථ, ඒ ප
ච්චක්ඛන් අතුරෙන්; ජීවිතංනාම, ජී
විතයවනාහි; එත්තකමෙව ජීවිතබ්බං,මෙ
තෙක්කල්ම ජීවත්වියයුතුය; නඉ
තොපරන්ති,මෙයින්අන්කාලයක් ජීවත්වි
යයුතුනොවෙයි: එවං, මෙසේ; විච්ඡා
නාභාවතො, නියම නැතිබැවින්; අ
නිමිත්තනං,නිමිත්තරහිතයය; ඛි, ඒ එසෙ
මැයි; සත්තා, සත්වයෝ; කලලකාලෙපි,
කලලඅවස්ථාවෙහිද; මරන්ති, මැරෙන්
නානුවෙන්;අබ්බුද,අර්බුදඅවස්ථාවෙහිද
-පෙ-දසමාසකාලෙපි, දසමසකල්හිද
(අර්බුද පෙසියනාදින් හා කාලඛණ්ඩය
වෙනවෙන සෙදියයුතු) කුච්ඡිතො
නිකඛන්ත සමඤ්ඤපි, මව්කුසින් නික්මෙ
නකල්හිද; තතොපරං, එසින්මත්තෙ
හි; වස්සසතස්ස,හවුරුදු සියයක්හුගෙ;
අතෙහාපිඛනිපි, ඇතුළත්නිදු පිටත්නිදු;
මරන්තිසෙඛ.මැරෙන්මැයි;වයාධිපි, වය
ාධියද;සත්තා,සත්වයෝ;ඉමිනාවවයාධිනා,
මේලෙඩින්ම; මරන්ති, මැරෙන්නානුය;
නඅක්ඛුනානි, අනික් ලෙඩකින් නො
මැරෙනිසි; එවං වවත්ථානා භාවතො,
මෙසේ නියම නැතිබැවින්; අනිමි
තතා,නිමිත්තරහිතය; ඛි;ඒ එසේමැයි;
සත්තා, සත්වයෝ; චක්ඛුරොගෙනපි,ඇස්
ලෙඩහුදු; මරන්ති,මැරෙන්නාහුය-පෙ-
කාලොපි,කාලයද; ඉමස්මිංයෙවකාලෙ
මරිතබ්බං, මෙකල්හිම මැරියයුතුය; න
අක්ඛුස්මිනති.අනික්කලෙක නොමැරි
යයුතුය-පෙ-පුබ්බණ්හෙපි,පෙරමරුවෙ
ලායෙහිද (මෙහි කාලඛණ්ඩයෙන් පුර
ණ්හාදිවෙලා අභිමතයි)-පෙ-දෙහනි
ක්ඛෙපනම්පි,දෙහනික්ෂෙපයද; වියමා
නානං,ව්‍යාහුලබන්නන්ගේ; දෙහෙන,
ශරීරයෙන්; ඉඩෙව ,මෙහිම; පතිතබ්බං,
හියයුත්තේය; නඅක්ඛුත්ථානි, සෙසුනැ
නෙක නොහියයුත්තේය-පෙ-අනෙහා
ගාමෙජනානං;ඇතුල්ගම උපන්නවුන්
ගේ; අත්තභාවො, ශරීරය;ඛනිගාමෙපි,
පිටත්ගම්හිදු; පතති,හෙන්නේය-පෙ-
ඵලජනං, ගොඩඋපන්නවුන්ගේ ආත්
මභාවය; ජලෙ, දියෙහිද; ජලජනං,දි
යෙහි උපන්නවුන්ගේ ආත්මභාවය; ථ
ලෙති, ගොඩදැයි; අනෙකප්පකාරතො,
නොයෙක්ප්‍රකාරයෙන්; විත්ථාරෙතබ්බං,

ව්‍යඤ්ජනකටයුතු(නුවර උපන්නවුන්ගේ අත්බවගම්නිද ගමලපන්නවුන්ගේ අත්බව නුවරෙනිද වනයෙනිඋපන්නවුන්ගේ අත්බව ජනපදයෙනිද ජනපදයෙනිඋපන්නවුන්ගේ අත්බව වනයෙනිදැයි යනාදි අනෙකාකාරයෙන යනඅර්ථයි) ගතිපි, ගතිඝද; ඉතොචුතෙන, මෙයින් චුතවුවහු විසින්; ඉධනිබ්බත්තිතබ්බන්ති, මෙහි ඉපදියයුතුයයි-පෙ-දෙවලොක තොනිවුතා, දෙව්ලොවින්චුතවුවාහු; මනුස්සෙසු පිනිබ්බත්තන්ති, මනුෂ්‍යයන්අතුරෙහිදු උපදින්; මනුස්සලොකතොචුතා, මිනිස්ලොවින් චුතවුවාහු; දෙවලොකාදිනමපි,දිව්‍යලොකාදීන් අතුරෙන්;යත්ථකත්ථචිනිබ්බත්තන්තීති, යම්කිසි තැනෙක උපදින්යයි; එවං, මෙසේ; යන්තයුත්තගොණොවිය,යන්තුයෙහියොදනලද ගොණුමෙන් (යන්තුයෙහියොදනලද ගොණුතෙමේ යම්සේයන්නුය නොඉක්මවාද එපරිද්දෙන් ලොකය ගතිපවකය නොඉක්මවයියනු අභිප්‍රායයි) ගතිපවතෙ ලොකෙ, නරකාදිපවගතියෙන්යුත්ලොකයෙහි;සම්පරිවත්තනිනි, භාත්පසින්පෙරළෙන්නේයි-පෙ-

—ooo—

(භා ¶)

අනිමිත්තවශයෙන් කෙසේ මරණය සිහි කටයුත්තේදයත්? මෙතෙක්කල් ජීවත්වන්නේය යන නියමයක්හෝ සීමාවක්හෝ නැතිහෙයින් මරණය සිහිකටයුත්තේය ඒ එසේමැයි මේසතුයන්ගේ ජීවිතය ව්‍යාධිය කාලය දෙකනිඃක්ෂේපණය ගතිය යන මේපවධම්මය සත්ත්වලොකයෙහි අනිමිත්තභයහනොදතහැකියාහ ඒ පවධම්මයන් අතුරෙන් ජීවිතයවනාහි මෙතෙක්කල්ම ජීවත්විය යුතුය මෙයින්මතු ජීවත්විය යුතුනොවෙයි මෙසේ නියමනැතිහෙයින් ජීවිතය අනිමිත්තනම් වන්නේය ඒ එසේමැයි මේසත්ත්වයෝ කලලාවස්ථායෙහිදනසන්නුය අර්බුදාවස්ථායෙහිද පෙසිඅවස්ථායෙහිද ඝනාවස්ථායෙහිද එක්මැසිකල්හිද දෙමැසිකල්හිද තුන්මැසිකල්හිද සාරමැසිකල්හිද පස්මැසිකල්හිද දසමැසිකල්හිද මව්කුසින් නික්මෙනකල්හිද එසින්මතු සියක්හවුරුද්දක්හුගේ ඇතුළත යම්කිසි තැලෙකද සියක්හවුරුද්දකින් මදක් අධිකවූදෙසියකක් නොපිරුණුකල්හිද එකාන්තයෙන් නස්නාසුලුය. ව්‍යාධියද මෙනම්ව්‍යාධියකින් සත්ත්වයෝනස්නාසුලුයඅනිත්ව්‍යාධියකින් නොවෙයිමෙසේ නියමනැතිහෙයින් ව්‍යාධියදඅනිමිත්තනම්වන්නේය ඇස්රොගයෙහුදු සත්ත්වයෝනස්නාසුලුය කන්රොගාදි අනික්රොගයකිහුදු සත්ත්වයෝ නස්නාසුලුය කාලයද මෙනම්කලෙක්හිම මැරියයුත්තේය අනික්කලෙකනොමැරියයුත්තේයයිමෙසේ නියම නැතිහෙයින්ද අනිමිත්තනම්වන්නේය පෙරවරුකාලයෙහිද සත්ත්වයෝ නස්නාසුලුය මධ්‍යාහ්නකාලාදීන් අතුරෙන් යම්කිසි කලෙකද සත්ත්වයෝ නස්නාසුලුය මියසුලබහුනාවුන්ගේ ශරීරයෙන් මෙහිම වැටියයුත්තේය අනික්තැනෙක නොවැටිය යුතුවෙයියන මෙබඳු නියමයක්නැතිහෙයින් දෙහ නිඃක්ෂේපණයද අනිමිත්තනම් වන්නේය ඇතුල්ගම උපන්නහුගේ ශරීරය පිටගම්නිද වැටෙන්නේය පිට ගම්නිලුපන්නවුන්ගේ ශරීරයෝඇතුල්ගම්නිදවැටෙන්නාසුලුය එපරිද්දෙන් ගොඩලුපන්නවුන්ගේ ශරීර දියෙනිද දියලුපන්නවුන්ගේ ශරීර ගොඩද නුවරලුපන්නවුන්ගේශරීර ගමද ගමලුපන්නවුන්ගේශරීර නුවරද වෙනෙනිලුපන්නවුන්ගේ ශරීර දනව්වෙනිද දනව්වෙනි උපන්නවුන්ගේ ශරීර වෙනෙනිදැයි යනාදි අනෙකප්‍රකාරයෙන් විසතර කටයුත්තේයි. මෙයින් චුතවුවහුවිසින් මෙහිම ඉපදියයුතුයයි නියමනැතිබැවින් ගතියද අනිමිත්තනම්වන්නේය ඒ එසේමැයි මේ

ලොවින් සැලකියාහු මිනිසුන්ලාමද මිනිස්ලොවින් සැලකියාහු දිවිය ලෝකාදීන් අනුරෙන් සම්කිසි හැමෙහි සාදු උපදනාහුය මෙසේ යන්නුයෙහි යොදනලද ගොණු යන්නුය හැරවෙනා හොස් හාන්පස පරිත්‍රමණය කරන්නා සේමෙන් මේ සඤ්ඤෙනමේ නරකනියතින් එතෙක දිවසමිහුණය සඩ්ඛ්‍යාත ගතිපවත ලොකයෙහිම හාන්පසින් පෙරළෙමින් පවත්නේයයි මෙසේ අනිමිත්තාවහයෙන් මරණය සිහිකටයුත්තේයි.

—ශ්‍රී—

(සා *)

අඛානපරිවෙජදනොති මනුස්සානං ඒවිතසඤ්ඤානාම එතරහි පරිවෙජදෙන අඪා යො චිරංජීවති සොවස්සසතං අපජ්ජං වා භියෙය්‍යා නෙනාහතහගමා අපජ්ජිදං හිත්වෙ මනුස්සානංආයු ගමනිය්‍යෙය්‍යාස පෙරායො කත්තබ්බං කුසලං චරිතබ්බං බ්‍රහ්මචරියං නත්ථි ජාතස්ස අමරණං යොහිත්ඛවෙ චිරං ජීවති සොවස්සසතං අජ්ජංවා භියෙය්‍යාති—

අපජ්ජමාසුමනුස්සානං
හිලෙය්‍ය නං සුපොරිසෝ
චරෙය්‍යාදිත්තසීසොව
නත්ථි මච්චුස්සනාගමෝ—

අපරම්පි ආහ භූතපුබ්බංහි හත්ථිමෙ අරඤ්ඤොනාම සත්ථා අහොසිහි සබ්බම්පි සත්තානහි උපමාහි අලංකතං සුත්තං විත්ථාරෙතබ්බං—අතරම්පි ආහ යොපායංහි භාහවෙ භික්ඛු එවං මරණසතිංභාවෙති අහොරත්තාහං රත්තිං දිවං ජිවෙය්‍යං භගවතෝ සාසනං මනසිකරෙය්‍යං බහුං වතමේඝනං අස්සාහි—යොපායංහි භාහවෙ භික්ඛු එවං මරණසතිං භාවෙති අහොරත්තාහං දිවසං ජිවෙය්‍යං භගවතෝ සාසනං මනසිකරෙය්‍යං බහුං වත මේඝනං අස්සාහි—යොපායං භික්ඛවෙ භික්ඛු එවං මරණසතිං භාවෙති අහොරත්තාහං තදන්තරං ජිවෙය්‍යං භගවතෝ සාසනං මනසිකරෙය්‍යං බහුං වතමේඝනං අස්සාහි ඉමෙමුච්චන්හි භික්ඛවෙ භික්ඛු පමත්තාවිහරන්හි දන්ධිං මරණසතිංභාවෙන්හි ආසවානං ඛයාය—යොච භික්ඛවෙ භික්ඛු එවං මරණසතිං භාවෙති අහොරත්තාහං තදන්තරං ජිවෙය්‍යං සදන්තරං එකං ආලොපං සංඩාදිත්වා අජ්ඣොහරාමි භගවතෝ සාසනං මනසිකරෙය්‍යං බහුංවතමේඝනං අස්සාහි—යොපායංභික්ඛවෙභික්ඛු එවං මරණසතිංභාවෙහි අහොරත්තාහං තදන්තරං ජිවෙය්‍යං සදන්තරං අස්සසිත්වා පස්සසාමි පස්සසිත්වා අස්සසාමි භගවතෝ සාසනං මනසි කරෙය්‍යං බහුංවතමේඝනං අස්සාහි ඉමෙමුච්චන්හි භික්ඛවෙ භික්ඛු අපමත්තාවිහරන්හි භික්ඛවෙ මරණසතිං භාවෙන්හි ආසවානං ඛයාසාහි—එවංචතුපඤ්ඤාලොප සංඛාදනමත්තාං අච්ඡසාසියොපරිතොහා ජිවිතසඤ්ඤානි එවං අඛානපරිවෙජදතෝ මරණං අනුසරිතබ්බං—

—3—8—

(සෘ *)

අඛානපරිවෙජදනොති. කාලපරිවෙජදවහසෙන් යහුයෙහි: මනුස්සානං, මිනිසුන්ගේ; ජිවිතසඤ්ඤානාම, ජිවිතකාල සාගේ වනාහි; එතරහි, වර්ත්තමානකාල සෙහි; නපරිවෙජදෙ, පිරිසිඳිමක්නැත්තේය; තථා, එසේම; නඅඛා, කාලපරි

වෙජ්ජඤ්ඤකුදු නැත්තේය; යො, යමෙක් ඤෙවී; විරංජ්ව ඛි, බොහෝකල් ජීවත් වේනවී; සෝ, හෙතේතෙම; වස්සසතං, හවුරුදුසියයක්හෝ; අප්පංවා භියෙය්‍යාති, මදක් බොහෝවූ වෂීශතයක්හෝ (සියක්වෂී යෙන්මනුදඉවෂීයක්හෝ විසිවෂීයක් හෝ සතාදින් දෙවෙනිවෂී සියයටනෙ පැමිණෙන්නාහු මදක්හෝ ජීවත්වෙසියන අර්ථයි) භගවා, භාග්‍යවත්තෙමේ; තෙනාහ, එහෙයින් වදළහ; භික්ඛවෙ, මහණෙනි; මනුස්සානං, මිනිසුන්ගේ; ආයු, ආයුසංස්කාරය; සම්පරාය ගමනියෙය්‍යා, උත්පත්තිවිඤ්ඤාණපරලෝයායුතුය; කත්ත බ්බංකුසලංකුසලයකටයුතුයබ්‍රහ්මචරියං චරිතබ්බං, බඤ්ඤසරවස් රැක්කයුතුය; ජාතස්ස, උපන් සත්ත්වයකුට; අමරණංනත්ථි, නොමැරීමෙක් නැත්තේය-පෙ-මනුස්සානං, මිනිසුන්ගේ; ආයු, ආයුසංස්කාරය; අප්පං, ඉවල්පවත්නේය; නං, ඒ ආයුසංස්කාරය; සුඛපරිඝසා, සාඛුසත්පුරුෂතෙමේ; නිලේඛය, පරිහවකරන්නේය (සම්භාවනා නොකරන්නේය) ආදිත්තාසිඛෝ ච, නිතිගත් හිසඇත්තෙක්මෙන්; වරෙය්‍ය, හැසිරියයුන්නේය; මච්චුරාජ, මරහු ගේ; නාගමෝ, නොරමේක්; නත්ථි, නැත්තේහි; අපරම්පි, අනික්සූත්‍රයකුදු; ආහ, කිසේසි -පෙ-

අරඤ්ඤානාම සත්ථා අහොසිනි, අරඤ්ඤනාම ගාඨාවක්ච්චයසි; සත්තහි උපමාහි අලංකතං "සෙය්‍යථාපි බ්‍රාහ්මණ නිණ්හෙන උස්සාවබින්දු සුරිය උග්ගච්ඡන්ත බ්‍රාපමේව පවිවිගච්ඡති නච්චිරට්ඨිතිකෝ හොති උදකෙ උදකබුබුළං උදකොදකඛණ්ඩාදි, යනාදිකාසත්තලදායන් උපමාවලින් සදහිලද; සබ්බම්පි සුත්තං විත්ථාරතොබහිං, සියලු සූත්‍රය විස්තරයෙන්මසු තු; අපරම්පි ආහ, අනික්කෙකුදුකි; භික්ඛවෙ, මහණෙනි, යො අහම්පි භික්ඛු, සම්මෙමහාවණ්ණ්; එවංමරණසතිංභාවෙති, මෙසෙමරණඩිභාවාදු; අහං, මම; රත්තිං දිවා ජීවිතයං, එක රැයිදවල් ජීවත් වන්වෙමිනම්; අහො වත, යෙහෙයි; මහවතො සාසනං, භගවන්හු සසුන් (ආයස්මාන්ඛ්‍රහ්මවෙඛාවහවූ අවවාදය) මනසිකරෙය්‍යං, මෙනෙහිකරන්නෙම්; වත, එකාන්තයෙන්; මෙ, මාවිසින්; බහුං, බොහෝ (ආත්ම නින මහණකිය) කතං අසස, කරණ ලද වන්නේයි—පෙ—දිවසං ජීවෙය්‍යං, දවසක් ජීවත්වෙමින මි; අහොවත, යෙහෙකි—පෙ—තදනන්තරං, එතෙක්කලෙක්; යදඤ්ඤාරං, යම්පමණකලෙකැයි; පිණ්ඩපාතං භුජාමි, එක්දවසක් යපෙනපමණඅහරව ලදමිද—පෙ—වන්‍යා රෝ පච්චා ලොපෙ සංඛාදිත්වා අජ්ඣොහරාමි, සතරපස්ආලොපයක් සපාගෙලෙමිද—පෙ—භික්ඛවෙ, මහණෙනි; ඉමේ භික්ඛූ, මේමහණහු; පමත්තා විහරන්ති, ප්‍රමාදවවෙසෙනි; ආසවානං ඛයාය, ආශ්‍රවයන්ගේ ක්ෂයපිණිස; දන්තිං මරණසතිං භාවෙන්තිනි, ලස්සමරණ සි භවනි සි; වුච්චන්ති, කියනුලැබෙත්—පෙ—එකං ආලොපං, එක්පිඬක් —පෙ— අසාසිත්වා පස්සාසාමි, ආශ්වාසකොට ප්‍රාණවාසකෙරෙම්ද (ඇතුළට වන්වාතය පිටත්නෙරෙම්ද යන අර්ථයි) පස්සසිත්වා වා අස්සසාමි, පිටත්වූ වාතයගෝ ඇතුළට එවම්ද—පෙ— භික්ඛවෙ, මහණෙනි; ඉමේ භික්ඛු, මේ මහණහු; අප්පමත්තා විහරන්ති, අප්‍රමාදවවෙසෙනි; ආසවානං ඛයාය, ආශ්‍රවයන්ගේක්ෂයපිණිස; නිත්තං මරණසතිංභාවෙන්ති, නිසඳාමරණසිහවනියි; වුච්චන්ති, කියනුලැබෙත්; එවං, මෙසෙ; මකුපච්චාලොපසංඛාදනමත්තං, සතරපස ආලොපයක් කණ්පමණකල්; අවස්සාධියො, විඩාස නොහටසුහුවේ; ජීවිතසඤ්ඤා පරිත්තොහති; ජීවිතඛාලඤ්ඤාපල්ලපයයි; එවං, මෙසේ; අඛානපටිලෙදදනෙ, ඛාලපටිවෙජ්දනෙයින්; මරණසතිභාවනාමරණසතිභාවනා.

—ගුණ—

(හා *)

කාලපරිච්ඡේදවශයෙන් මරණය කෙ
සේඛිනිකටයුත්තේදයත්? මෙකල මනු
ෂ්‍යයන්ගේ ජීවිතය වනාහි මෙතෙක්
කල් ජීවත්විය යුතුය යනිපිරිසිඳිමෙක්නැත
තේසඑහෙයින් යම් මනුෂ්‍යයෙක් බො
හෝකල් ජීවත්වේනම් හෙතෙම හවුරු
දුසිය වසක්හෝමදක් අධිකවූහෙවත් අවු
රුදුඑකසිය දශයක්හෝ විසූකල්හෝ ස
නාදින් දෙවෙනිශතවර්ෂයට නොපැමි
ණෙන්නාහුමදකලක්මජීවත්වන්නේය
අනික් සූත්‍රයෙකුදු වදාළේය මහණෙනි
පෙරවූදෙයක් නොපට ප්‍රකාශකොට
කියමි ගේ ඇසුවමැනව මහණෙනි ඝට
නියදවස අරකනම් ශාඛාහෙණෙක්
විහෙතෙම සප්තොපමාවකින් මර
ණානුස්මෘතිය ප්‍රකාශකොට ලොකසත්
වයා මරණින් බියගන්වා සුවරිතයෙහි
යෙදුවේය ඒ කවර සප්තොපමාවක්දය
ත්? එම්බා බ්‍රාහ්මණය යම්සේ නිණප
ත්අග රස්වූ පිණ්ඩිබදු නිරුළුදවනකල්හි
වහාම විනාශවේද චිරස්ථිතික නොව
න්නේද දියෙහි හටගන්නා දියබුබුල
ඒ ඒ නන්නි විනාශවේද දියෙහිඇඳි
රේඛාව වහාම අභාවයවේද පළිහයෙ
න් බස්නාවූ දුරගල්ඌනසුළුවූ සැඩපහ
ර ඇත්නාවූ ගඩිගාවවහාම බැසයේද බ
ලවත් පුරුෂයෙක් ජිව්හාග්‍රයෙහි රස
කරණලද කෙලපිඬ අනායාසයෙන්වම
නය නෙරේද දවසමුලුල්ලෙහි රත්වූ ස
කබල දැමූ මසවැදුල්ල වහාම නැතිවි
යේද මස් ලොඹුවකරා ගෙණයන ගව
දෙන යම්යම් පියවරත් ඔසවානම් ඒ ඒ
පියවරින් මරණයටම ලංවේද එපරිදි
දෙන් බ්‍රාහ්මණය මනුෂ්‍යජීවිතය පිණ්ඩි
දෙනට බඳු උපමාඇත්තේය දියබුබුල
කටබඳු උපමා ඇත්තේය දියෙහිඇඳිඉර
කටබඳු උපමා ඇත්තේය පළිහයෙන්
බස්නාගඩිගාවකටබඳු උපමාඇත්තේය
දිවගටනා කෙලපිඬකට බඳු උපමාඇ
ත්තේය රත්වූ සපල්ලෙහිදැමූ අවු මස
වැදුල්ලකටබඳු උපමාඇත්තේය! මරණ
යට නෙණෙයන ගවදෙනකට බඳු උපමා
ඇත්තේය ඉතා සුළුප්‍රමාණවත්තේය මදකි
න් විනාශවියන සඟහාව ඇත්තේය
බොහෝදුක් ඇත්තේය බොහෝඋපායා
ස ඇත්තේය නුවනින් අවබෝධ කටයු
තුවන්තේය කුසල්මකටයුතුවන්තේය
බඹසරවස්රක්කයුන්තේය උපන්නෙ
කුට නොමැරිමෙන්නම් නැන්තේමයයි
මෙසේ ආවාවූ සප්තොපමාවකින් සම
ලංකෘතවූ සියලු අරකා සූත්‍රය විස්තරක
ටයුත්තේයි. අනික්සූත්‍රයෙකුදු වදාළේමැ
යි. මහණෙනි යම්මේ මහණෙක් මම්අද
මේ එක අහෝ රාත්‍රිසංඛ්‍යානදවස ප්‍ර
ත්‍යවේක්ෂිනම් ඉතායෙහෙක ඒ අවකාශකා
ලයෙහි භාග්‍යවන්හුගේ ආඥාමාර්ගානු
වෙධය ඵලවන්නාවූ අනුශාසනාව සිහි
කරන්නෙම්වෙමිද එසේමෙනෙහිකරන්
නාවූ මාවිසින් එකාන්තයෙන් බොහෝ
වූ ආත්මාර්ථකරණ ලද්දේනම්වෙයි
මෙසේද මරණානුස්මෘති භාවනාක්‍ර
මේද නවද මහණෙනි අනිකුදුයම් මේම
හණෙක් මම්වනාහි යම්පමණකල් එක්
දවසකට සැපෙනතරම් ආහාර අනුභව
කරන්නෙම්ද ඒතාක්කල් ජීවත් වීමින
මි ඉතායෙහෙක ඒ අවසරයෙහි භාග්‍ය
වන්හුගේ අවවාදානුශාසනාව මෙනෙහි
කරන්නෙම්වේද එසේ මෙනෙහිකරන්
නාවූ මාවිසින් එකාන්තයෙන්බොහෝ
වූ අත්වැඩකරණ ලද්දේනම්වෙයි මෙ
සේද මරණානුස්මෘතිවඩාද නවද මහ

ණෙනි යම්මේ මහණෙක් මම්වනාහි යම්පමණකල් සතරපස්පිඩක් සපාගිලින් නෙමිද ඒතාක්කල් ජීවත්වීමිනම් ඉතා යෙහෙක ඒ අවසරයෙනි භාග්‍යවත්හු ගේ අවවාදානුශාසනාව මෙනෙහිකර න්නෙම්මෙමිදඑසේ මෙනෙහිකරන්නා වූ මාවිසින් එකාන්තයෙන් බොහෝවූ අන්වැඩකරණ ලද්දේනම්වෙයි මෙසේද මරණානුස්මෘතිභාවනාව මහණෙනි මෙසේ මරණානුස්මෘති භාවනාවඩන මහණහු ආශ්‍රවක්ෂයපිණිස ප්‍රමාදව වෙසෙනි අලසව මරණානුස්මෘති භාවනා වඩන්නාහු නම්වෙතියි කියනලද්දේයි. තවද මහණෙනි යම්මේ මහණෙක් මම්වනාහි යම්පමණකල් එක්පිඩක් සපා ගිලින්නෙමිද ඒතාක්කල් ජීවත්වීමිනම් ඉතා යෙහෙක ඒ අවසරයෙනි භාග්‍යවත්හුගේ අවවාදානුශාසනාව මෙනෙහිකරන්නෙම්මෙමිද එසේ මෙනෙහිකරන්නාවූ මාවිසින් එකාන්තයෙන් බොහෝවූ අන්වැඩකරණලද්දේනම්වෙයි මෙසේ මරණානුස්මෘති භාවනාවඩාද නවද්දීමහණෙනි යම්මේමහණෙක් මම්වනාහි යම්තාක්කල් ඇතුළුටමන් නාසිකාවාතය පිටත්කරන්නෙමිහෝමෙමිද පිටතටගිය නාසිකාවාතය ඇතුළුවඑමන්නෙමිහෝ මෙමිද ඒතාක්කල් ජීවත්වීමිනම් ඉතා යෙහෙක ඒ අවසරයෙනි භාග්‍යවත්හුගේ අවවාදානුශාසනාව මෙනෙහිකරන්නෙම්මෙමිදඑසේමෙනෙහිකරන්නාවූ මාවිසින් එකාන්තයෙන් බොහෝවූ අන්වැඩකරණ ලද්දේනම්වෙයි මෙසේහෝ මරණානුස්මෘති භාවනා වඩාද මහණෙනි මෙසේ මරණසිඩවන මහණහු ආශ්‍රවක්ෂයපිණිස අප්‍රමාදව වෙසෙනි නියුණුකොටමරණානුස්මෘති භාවනා වඩන්නාහුනම්වෙතියි කියන්ලද්දේයි. මෙසේසතරපස්ආලොපයක් කණපමණකල් පවා ජීවිතය නඩාස නොකටයුතුය ජීවත්වනකාලය ඉතා යවල්පවත්නේයයි මෙසේ කාලපරිච්ඡේදවයෙන් මරණය සිහිකටයුත්තේයි.

(සා §)

ඛණපරිත්තතොති පරමත්ථතොහිඅනිපරිත්තො සත්තානං ජීවිතක්ඛණොඑකචිත්තසමුප්පත්තිමත්තො යෙව යථානාම රථචක්කං පවත්තමානම්පි එකෙනෙව නෙමිඋපදෙසෙන පවත්තති නිට්ඨමානම්පි එකෙනෙව නිට්ඨති එවමෙව එකචිත්තක්ඛණිකං සත්තානං ජීවිතංතස්මිංයෙව නිරුඛමත්තෙ සත්තොමතොති නිරුඛොති වුච්චති යථාහ අතීතෙචිත්තක්ඛණෙ ජීවිතඤජීවිතන්තිඅජීවිස්සන්ති අනාගතෙ චිත්තක්ඛණෙ නජීවිත්වා නජීවති ජීවිස්සති පච්චුප්පන්නෙචිත්තක්ඛණෙ නජීවිතඤ ජීවිතන්තිඅජීවිස්සන්ති

ජීවිතංඅත්තභාවොච
සුඛදුක්ඛාවකෙවලා
එකචිත්තසමායුත්තා
ලහුසොවත්තතෙඛණෙ
යෙනිරුඛාමරන්ත්‍යස්ස
නිට්ඨමානස්සවාඉධ
සබ්බෙපිසදිසා ඛන්ධා
ගතාඅප්පටිසන්ධියා
අනිබ්බත්තෙනනත්ථතො
පච්චුප්පන්නෙනජීවති
චිත්තභඞ්ගමනොලොකො
පඤ්ඤත්තිපරමාදීඝාති

එවං ඛණපරිත්තතො මරණං අනුස්සරිතබ්බං

—ංෟ෴ං—

(සා §)

'ඛණපරිත්තතො, යන්නෙහි; පරමත්ථතො, පරමාර්ථතෙසින්; සත්තානං, සත්වයන්ගේ; ජීවිතක්ඛණෙ, ජීවත්වන ක්ෂණය; අතිපරිත්තො, ඉතාඇල්පය; එකචිත්තසමුප්පත්තිමත්තොයෙව, එකමනස්කාරයකුගේ ප්‍රවෘත්තිමාත්‍රප්‍රමාණය (මෙහි- පරමත්ථතො යනුයෙන් 'යො විරූ

ජවති සොවිසඤඤනං' යනාදින් සඤ්ඤ
න්ගේ සම් ජවිනප්‍රවෘත්තියත් කියනලද
දද හෝනොමෝ ප්‍රබන්ධවිෂයහෙයින්
වැවහාර වශයෙන්නුයි කේ පි ලි
බෙවිකරණලද-අනිපරිඤ්ඤායනුමෙන්
උත්තාරාධරවශයෙන් ප්‍රතිමුඛම දිවන්
නාවූ ගමනාඝාදදිව්‍යප්‍රත්‍යන්ගේ හිස
පත්ලෙනිද බඳනාලද ඝෘරධාරාසන්නි
පානයටද සඳල්පවූ ජවිතෙන්ද්‍රියඝාගේ
ක්ෂණයකියනලද-සිත්හුගේ වනාහි
නිරූපමවූ අනිශයින් පරිත්‍යක්ෂණයම
ගන්නාලද් අනිපරිත්තඛවට්ඨපමානැනි
බව වදලේමය 'සාවච්චං හි භගවතෝ උප
මාපි න සුකරා යාව ලහුපරිවත්තං චි
ත්තං' යි) සථා, යම්සේ; රථවත්තං පව
ත්තමානම්පි, රථඩක්‍රය පෙරලෙන්නේ
ද; එකොනෙම නෙමිප්පදෙසෙන පව
ත්තති: එකමනෙම් ප්‍රදෙශයකින් පෙර
ළේද; තිසමානම්පි, සිටුනේද; එකෙ
නෙව තිසති, එකමනෙම් ප්‍රදෙශයකින්
සිටිද: එව මෙව, එපරිද්දෙන්ම; එකම්
හානඛණිකංසන්තානා ජවනං, සඤ්ඤ
න්ගේ ජවනය එකම විඤ්ඤාණක්ෂණයක්ඇ
ත්නේය; තස්මිං චිත්තෙ නිරුඛමත්තෙ
(යම් මෙම්හිමාන විඤ්ඤාණක්ෂණයකින් ජව
ත්වෙයි කියනුලැබේද)ජවිතානය නිරෝ
ධය්ව (නඛනය්ව) නිය මානුයෙනිම; ස
ඤ්ඤා මනොනි වුව්වති,ඒනිරුඛ විඤ්ඤා
සම්පයුත්ත සඤ්ඤා නිරුඛය මෙලේසයි කි
යනුලැබේ;සථාහ,වදලේමය;අනිනෙ චි
ත්තඛණ,නිරුඛවූ විඤ්ඤාණයෙනි;
ඒවිත්ථ,සඤ්ඤෙමේ ජවන්ව්‍ය, න ජවති,
ඒනිරුඛවිඤ්ඤාණක්ෂණයෙන් දැන් ජවන්
වෙමින් සිටියේද නොවෙයි: න ජව්ස්ස
නි,මතුයෙනි ජවන්වන්නේද නොවේද;
අනාගතෙ විඤ්ඤඛණෙ, අනාගතවි
ඤ්ඤාණක්ෂණයෙනි; න ජවිත්ථ. විඤ්ඤා
ණයෙන් ජවන්වූයේද නොවෙයි;න ජව
නි. ජවන්වෙමින් සිටියේනොද වෙ
යි; ජවිස්සති, මතු ජවන්වෙයි,පඤ්ඤ
නොවිඤ්ඤඛණෙ. වත්තමාන විඤ්ඤා
ණයෙන්; න ජවිත්ථ, ජවන්වූයේනෝ
ද මෙයි; ජවති, ජවන්වෙමින්සිටියේ.
න ජවිස්සති, මතු ජවන්වන්නේනෝ
වෙයි; ජවිතං, ජවිතෙන්ද්‍රියද, අඤ්ඤා
වෝ ච, (ජවිතඤවෙදනාය සඤ්ඤුණ්ණඤ
න මොවුන් නඛා)අවසෙෂ ඛන්ධඤා
න ආත්මභාවයද; සුඛදුක්ඛා ච, සුඛදු
ක්ඛවෙදනාවෝ දෙවෙදනාද(උපෙක්ඛා වේ
දනාවද ඉෂ්ටානිෂ්ටබැවින් සුඛදුක්ඛ
වෙදනාවන් කෙරෙහිම ඇතුළත්වේ-
නොහොත් "උපෙඛා පන සන්තභාවා
සුඛමේවෙව භාසිතා,, යුබැවින්
සුඛවෙදනාවෙහිම ඇතුළත්වේ-කෙව
ලා, ආත්ම භසින් වත් නිඤඤාවයෙන්
වත් අභිඤ්ඤය; එකවිත්තසමායුත්තා, එ
කිඑකි සිතහාම යුක්තභාවය; ලහුසො ව
ත්තනෙඛණා,කිනිසෙන් එක විඤ්ඤා
ණික නෙසින් සැලීනුව(ඉති.ඛල්පව ජ
විනාදින්ගේ ක්ෂණයපවති මරණ
ම්හි නුවන්නනුයේ; යෙ නිරුඛා ඛක්ඛා, යම්
නිරුඛවූ තදනෙණෙන් ඇත්නුද(මරණ
න්මතුයෙනි නිරුඛයහසි කියනුතුවූ ස
කදකෙණෙන්ඇඳුයන අඛිඤායි)ඉධ,
මෙප්‍රවෘත්තියෙනි;නිසමානසඤා,ධිරන්
නනුයේනෝ;යෙ නිරුඛාඛක්ඛා, යම්නි
රුඛවූ කදකෙණෙන්ඇත්නුද: සබ්බොපි
ඛක්ඛා.මුනික්ෂණයෙනි නිරුඛවූ සඤඤ
යෝද; සදිසා, සදෘශයග (එක්වන්නු
යුතන්නි කියේදයන්;)නතා අසඤ්ඤි
යා, ප්‍රතිසඤ්ඤානයක් ගැලපීමක් නැති
වම විඤඤයන නිරුඛවූන (යම්සේ මුනිස්
කඤ්ඤයෝ නොගැලපෙඳ පුථ් සඤඤ
යෝම එසේමය එහෙයින් සඤ්ඤන්ගේ
ජවිතය එක විඤ්ඤාණික්ෂණයක් සහ අති
ප්‍රායයි)අනිඛඤෙඤන,නොඋපන්ඩිනින්
නජතෝ, නොඋපන්නේනම්වෙයි; ප
ච්චුප්පඤෙඤන,වත්තමාන විඤ්ඤායෙන්,
ජවති, ජවන්වන්නේනම්වෙයි; විඤ්ඤා
ඛඟ, විඤ්ඤාණයේ භඛඟයෙන් (විඤ්ඤා
භඛඟයනපාඨදු ඇත්මැ)ලොකොලා

කතෙමේ; මතො, මළානම්වේ (වුතිවිඤ්ඤාණයාගේ භඞ්ගයෙන් මෙන්සියලුසිත්හු ඉඟම වෙනවෙන භඞ්ගයටපැමිණෙන්මේලොකතෙමේ පරමාර්ථයෙන් මළානම්වේයනු මෙහි අභිප්‍රායයි)ප ඤ්ඤත්ති පරමත්‍ථියා (ඒ ඒ ධර්මසිත්හුනිසා 'තිසෙසා ජීවති' යනාදිවචන ප්‍රවෘත්තියට විෂයවූ)යම් සන්තාන ප්‍රඥප්තියක්ඇද්ද නෝනොමෝපරමාර්ථවේ(නොනස්නේ යයනඅර්ථයි'රූපං ජීරති මච්චානං නාමඤ්ඤං න ජීරති, කිඤ්චාපි) එවං, මෙසේ; ඛණපරිත්තතො, ක්ෂණත්‍ය ස්වල්ප බැවින්; මරණං අනුස්සරිතබ්බං, මරණ සිහිකටයුතු-

-๑๘๐๕๐-

(භා §)

ඊට අනතුරුව ඛණපරිත්තවශයෙන් කෙසේ මරණය සිහිකටයුත්තේදයත්? සත්‍යත්ත්‍වයන්ගේ ජීවිතක්ෂණය පරමාර්ථවශයෙන් ඉතාඇවල්පවත්නේය එකම චිත්තක්ෂණයක් හුගේ ප්‍රවෘත්තිමාත්‍රය නම්ත්‍ය ඒඑසේමැති චිත්තක්ෂණයක්හුගේ ධරමානකල්හිම හෙවත් සථිතික්ෂණයෙහිම සත්‍යත්ත්‍වයන්ගේ ජීවිතය සත්‍ය වශවහාරය ඇත්තේය චිත්තක්ෂණය යනාහි ඉතා සඩල්පවත්නේය මදකින් පෙරළෙන්නේය භාගයවත්හුවසින්ද මහණෙනි සමූහේ මේචිත්තය මදකින් වහාපෙරළේද මෙසේ වහාපෙරළෙනසුලුවූ අනිත්‍ය එක්ධර්මයකුදු මම් නොදක්නෙව්වි වදුළහ එහෙයින් සත්‍යත්ත්‍වයන්ගේ ජීවිතය එකචිත්තක්ෂණිකා බැවින් ඉතාඇවල්පවත්නේය මේ මරණානුස්මෘති නිදේශයෙහිම යමෙක් බොහෝකල් ජීවත්වේනම් එහෙතෙමහවිරුදුඩියයක්නෝඇවල්ප අධිකායක්හෝජීවත්වෙයියනයම්ජීවිතද්‍රව්‍යත්‍වයක් කියනලදද ඒ ප්‍රවෘත්තිය ජීවිතෙන්ද්‍රිය පරම්පරාවච්ඡේදයකොට ඇතිබැවින් ලොකසම්මතිවශයෙන්කියනලදහ පරමාර්ථවශයෙන් වනාහි ජීවත්වන කාලය එකම චිත්තක්ෂණයෙකැයි දතයුතු මේ චිත්තක්ෂණයවනාහි ඉතා සඩල්පවත්නේය එහෙයින් වදුළහ සම්මසේ මහණෙනි ධනුශ්ශිල්පය මනාකොට ප්‍රරුදුකරණලද දුනු වෘයන් සතරදෙනෙක් සිවිදිගසිට නිරන්තරයෙන් ඉලක්කයකට විදුනාහු එක්තරාපුරුෂයෙක් අවුත් මම් මේදක්ෂවූ දුනුවායන්සතරදෙනා විසින්ම විදුනාලද ඊතල පොළවෙහි වැටියනොදී ගෙණවුත් මදමැයිකියාද මහණෙනි ඒ පුරුෂයාගේ ජවයට වඩා වඳුසුදුස්සියන්ගේ ජවය අතිශයින් ශීඝ්‍රවත්නේය ඒවඳුසුදුස්සියන්ගේ ජවයට වඩා වඳුසුදුස්සියන් පෙරමුණෙහි දිවන්නාවූ ජවනනම් දිව්‍යපුත්‍රයන්ගේ ජවය අතිශයින් ශීඝ්‍රවන්නේය චිත්තක්ෂණයාගේ පෙරළිම එයටත්වඩා අතිශයින්ම ශීඝ්‍රවන්නේය එහෙයින්ම මහණෙනි යම්පමණ කලෙකින් මේසිත පෙරළේද එපමණකලකට උපමාවක්ද නොකළ හැක්කේයයි වදුරණලද හෙයින් එක් චිත්තක්ෂණයෙකුගේ පැවතීම් මාත්‍රයෙකින් සත්‍යත්ත්‍වයන්ගේ ජීවිතකාලය පරමාර්ථවශයෙන් වෙන්කරණලද්දේයයි දතයුතු. යම්සේ රථවක්‍රය එක් නිම්වලලු ප්‍රදේශයකින්ම පෙරළේද එක් නිම්වලලු ප්‍රදේශයකින්ම සිටිනේද එපරිදෙන්ම සත්‍යත්ත්‍වයන්ගේ ජීවිතය එකචිත්තක්ෂණයක් ඇතිහෙයින් එක්ජවනයකින් ඇත්තේය එක්ජවනයකින් සිටිනේය පරමාර්ථවශයෙන් ජවන්වීමයයනු එක්ජවනෙන්ද්‍රිය ප්‍රතිබද්ධ විඤ්ඤාණයකුගේ ප්‍රවෘත්ත කාලයක් වන්නේය එවි ඤාණය නිරුඬවූ කල්හි සත්‍යයාද නිරුඬවූයේනම්වෙයි මෙලෙසනම්වෙයි වදුළේමැනෝ. මේසත්ත්‍වයන්ගේ නිරුඬව ඉක්මනියාවූ විඤ්ඤාණයෙහි ජවන්වූයේය ඒ නිරුඬව නියාවූ විඤ්ඤාණයෙන් දැන් ජවන්වෙමින් සිටිනේනොවෙයි මතු ජවන්වන්නේද නොවෙයි අනාගතවූ හෝ නොපැමි

නියාවූ චිත්තක්ෂණයෙන් ජීවත්වූයේද නොවන්නේය ජීවත්වෙමින් සිටියේද නොවෙයි ඒ චිත්තක්ෂණයෙන් මතු ජීවත්වන්නේවෙයි වර්ත්තමානවූ හෙවත් පවත්නා චිත්තක්ෂණයෙහි ජීවත්වූයේද නොවෙයි ජීවත්වෙමින් සිටියේවෙයි මතු ජීවත්වන්නේදනොවෙයි. එහෙයින් කිහ. මේ සත්ත්වයන්ගේ ජීවිතෙන්ද්‍රියය ජීවිත වෙදනා විඤ්ඤාණ සනත්‍රිවිධ ධර්මයන් හැර අවශෙෂ ධර්ම්ප්‍රජ්ඤප්තිය ආත්මභාවය සැපදුක් වෙදනාවෝ දෙදෙනය යන මෙතෙක් ධර්ම්මයෝ ආත්මවශයෙන්වත් නිත්‍යවශයෙන්වත් අම්ශ්‍රවන් නාහුය එකෙකි සිතහා සමගම යුක්තවන්නාහුය ඒ චිත්තක්ෂණය වනාහි මදකින් පෙරළෙන්නේය ජීවිතෙන්ද්‍රියාදිහුද එක චිත්තක්ෂණික හෙයින් චිත්තක්ෂණය හාසමගම පෙරළෙන්නේඩි. මරණයට පැමිණෙන්නාහුගේ චුතික්ෂණයෙහි යම් ස්කන්ධකෙණෙක් මරණිත්මතු නිරුඬ හඹි කිය්‍යුතුවන්නාහුද එපරිද්දෙන්ම මේපවත්නාකල්හි ජීවමානව සිටින්නාහුගේ නිරුඬවූ යම් ස්කන්ධකෙනෙක් ඇතනාහුවිනම් ඒ ස්කන්ධයෝද චුතික්ෂණයෙහි නිරුඬවූ ස්කන්ධයන්ටම සමානවන්නාහ කුමක්නෙහින්දයත්? යම්සේ චුතික්ෂණයෙහි චුතවන්නාවූ ස්කන්ධයෝ සෙසු ස්කන්ධයන්හා නොගැලපෙද්ද එපරිද්දෙන්ම ජීවමානව සිටිනාහුගේ නිරුඬවන්නාවූ ස්කන්ධයෝද ගැලපිමක් නැතිවම නිරුඬවන්නාහ එහෙයින් සත්ත්වයන්ගේ ජීවිතය එකචිත්තක්ෂණිකයයි දතයුතු. මෙසේමේ සත්ත්වලොකතමේ චිත්තක්ෂණයන්ගේ බිඳීමෙන් මෙලේනම්වෙයි හෙවත් චුතිවිඤ්ඤාණයාගේ බිඳීමෙන් මරණය පැමිණෙන්නාක්මෙන් සියලු චිත්තයන්ගේම වෙනවෙන බිඳීමට යාමෙන් පරමාර්ථයෙන්මෙලේනම්වෙඩි. එහෙයින්ද ජීවමානවන්නාවූ චිත්තක්ෂණයන්කාරණකොටගෙණතිසසයා ජීවත්වන්නේය ප්‍රකාශයයා ජීවත්වන්නේයයි ශාස්ත්‍රාදිවවන ප්‍රවෘත්තියට හෙතුවූ යම් විඤ්ඤාණ පරම්පරාවගේ පැණවීමක් ඇද්ද ඒ පැණවීම මෙහි පරමාර්ථවන්නේඩි එහෙයින් මේ සියලුසත්ත්වයන්ගේ රූපය දිරන්නේය නාමගොත්‍රය නොදිරන්නේය යි වදරණලද්දේඩි, මෙසේ ක්ෂණපරිත්‍යාගශයෙන් මරණය සිහිකටයුත්තේඩි.

—ශ්‍රී—

(ෂ *)

ඉතිඉමෙසං අට්ඨන්නං ආකාරානං අඤ්ඤතරකිච්චතරෙන අනුස්සරතොපි පුනප්පුන මනසිකාරවසෙන චිත්තා ආසෙවනං ලභති මරණාරම්මණසති සන්තිට්ඨති නිවරණානි විත්තම්භන්ති ඣානඞ්ගානිපාතුභවන්ති සභාවධම්මත්තාපන සංවෙජනියත්තාව ආරම්මණසඤ්ඤාපනංඅප්පඞ්ගුපචාරප්පත්තමෙව ඣානංහොති ලොකුත්තරජ්ඣානං පනදුතියවතුත්ථානිව ආරුප්පජ්ඣානානි සභාවධම්මෙපි භාවනාවිසෙසෙන අප්පනාංපාපුණන්ති විසුද්ධිභාවනාභූතත්තාමව සෙනහිලොකුත්තරංඅප්පනාංපාපුණාති ආරම්මණාන්‍යකම්මභාවනාවසෙන ආරුප්පං අප්පනං අප්පත්තසෙසවහිඣාන සස ආරම්මණසමතික්කමනමත්තං හොති ඉධපනානුභාවම්පි නත්ථි තස්මා උපචාරප්පත්තමෙව ඣානංහොති තදෙතං සතිබලෙන උප්පන්නත්තා මරණසතිවෙව සංඛංගවජති ..... ඉමඤ්ච පන මරණසති මනුස්සත්තො භික්ඛුසතානං අප්පමත්තොහොති සබ්බභවෙසු අනභිරති සකුසලං පටිලභති ජීවිත නිකන්

ත්තිං ජහන්ති පාපගරහිතොති අසන්නිධි බහුලෝ පරිකම්මාරෙසු විගතමලමෙජරෝ අනිච්චසඤ්ඤාවසෙසපරිවයං ගච්ඡති තදනුසාරෙනෙවච දුක්ඛසඤ්ඤා අනත්තසඤ්ඤාව උපට්ඨාති යථා අභාවිත මරණසත්තා සහසාවාළමිගයක්ඛස ප්පවොරවධකාභිඛුතාවිය මරණසමයෙ භයං සන්තාසං සම්මොහමාපජ්ජන්ති එවං අනාපජ්ජිත්වා අභයෝ අසම්මුළ්හොකාලංකරොති සවෙදිවෙඨවධම්මෙ අමතං නාරාධෙනි කායස්සභෙදා සුගති පරායනොහොති.

තස්මාහවෙඅප්පමාදං
කඩිරාථසුමෙධසො
එවංමහානුභාවාය
මරණානුස්සතියාසදාති.

ඉදංමරණස්සතියංවිත්ථාරකථාමුඛං.

—ශාශා—

(ස *)

ඉති, මෙසේ; ඉමෙසං අට්ඨන්නං ආකාරානං,මේඅටආකාරයන් අනුරෙන්; අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන, එක්තරා එක්තරා ආකාරයකින්; අනුස්සරතො 'පි.සිහිකරන්නහුවද; පුනප්පුනම නසිකාරමත්තෙන, නැවතනැවත මනස්කාරවසින්; විහාතං(කම්මට්ඨන් අරමුණුකොට ඇති)ඝින;ආසෙවනං ලභති, ආසෙවනලැබෙයි (බහිඃ වික්ඛෙපයහැර එකඟවශයෙන්මරණාලම්බනමවේ) මරණාරම්මණා,මරණය අරමුණුකොට ඇති;සන්නිසින්නිඤ්ඤි, සිහිපිහිටයි; නීවරණානි විතදම්භන්ති, නීවරණයෝ විසකම්භනවෙති; ඣානඞ්ගානි පාතුභවන්ති, ධ්‍යානාඞ්ගයෝ පහළවෙති; ආරම්මණස්ස, අරමුණ; සභාවධම්මතාපන, ස්වභාව ධර්මතාවෙනින් වනාහි; සංවේජනි යභාවා ව, සංවේග උපදවනසුභ(ස්වභාවධර්මයන්ගේ සිහිනයද සභාව ධර්මයෙහි ඇතුළුවනසුභයින්'සභාවධම්මතා පන ආරම්මණස්ස' යනු එහෙයින්ම කිහ 'ජරාමරණං භික්ඛවෙ අනිච්චං සංඛතං පටිච්චසමුප්පන්නං'යනාදි-මරණා ලම්බනයසිහිකරණු ලබන්නේ මතුමතුගයෙහි සංවෙගඋපදවානුසි එහි අජිනා නොපැමිණේ-ඉදින් සභාවධර්මතාවෙනින් අජිනානොපැමිණෙනම් ලොකොත්තර ධ්‍යාන්හා සමහර අරූපාවචර ධ්‍යාන්කෙරෙන්කෙසේ අජිනාවට පැමිණෙද්ද සහනොදය යට'ලොකුත්තාරජ්ඣානමපන,යනාදිකිහු) ලොකුත්තරජ්ඣානමපන, ලොකොත්තර ධ්‍යානය වනාහි; දුතියචතුත්ථානි ච අරූපජ්ඣානානි, දෙවනුසතරවනුවූ අරූපාවචර ධ්‍යානයෝද; සභාවධම්මපියසභාවධම්මවූඅරමුණෙහි(ලොකොත්තරධ්‍යානයෝනිමන්අරමුණෙහි වන බැවින් දෙවන සතරවන අරූපාවචර ධ්‍යානයන් පළමුවන තුන්වන ධ්‍යානසින් අරමුණෙහි වන්නෙන් 'සභාවධම්මෙපියුහු)භාවනාවිසෙසෙනඅප්පනං පාපුණන්ති,භාවනාවිශෙෂයෙන්අජිනාවට පැමිණෙන් (භාවනාවිශෙෂයදක්වනපිණිස 'විසුද්ධිභාවනානුක්කමවසෙන' යනාදි කිහු-විසුද්ධිභාවනාවිගේ අනුක්‍රමවසින් කුමක්කිකියාදයන්?සවවිශුද්ධිගේ ආනුභාවයෙන්අධිගතානියය ඇතිප්‍රතිපදඥානදර්ශන විශුද්ධිභාවනාවෙන්සවී සංස්කාරයන්කෙරෙන් නිර්විඳුනවිරජිනාදිනුදවිසංයොගයෙහිඅභිමුඛනියද අජිනාවට ප්‍රතිපක්ෂවූපාපධර්මයන්ගේ විගමයද යනවේ විශුද්ධිභාවනානුක්‍රමයාගේ විගමයෙන්) ලොකුත්තරං ඣානං අප්පනං පාපුණාති, ලොකොත්තර ධ්‍යානය අජිනාවට පැමිණෙයි;ආරම්මණානිඤාණමහාභිඤාවසෙන, ආලම්බනානි ක්‍රමඥානවිගමයෙන්; ආරුප්පං අප්පනං පාපුණාති (සියොදනු) අරූප ධ්‍යානය අජිනාවට පැමිණේ;අප්පනාපඤ්ඤාසෙසමා නි ඣානානි, අජිනා

ප්තවූ වතුත්‍ථධ්‍යානුත්තුගේ; ආරම්මණ
මනීකතමනමත්තං, අරමුණු ඉක්මී
මණෙක්ම; තත්‍ථ හොති, ඒ අනස් ආ
අරමුණෙහි වන්නේසි, සෙසු ධ්‍යානය
ටමෙන් සභාවධර්මාලම්බන ධ්‍යානය
ගේ චිත්තසමාධානයෙහි ව්‍යාපාරතැ
ව ඨථා සමාහිතචිත්තයෙන් විනාති
රම්මණසමනි ක්‍රමන මානුයෙක්ම හා
නාව විසින්මකටයුතුය-එහෙයින්සැ
ාව ඛර්‍මයෙහිදු අවීනාවේමයයි දතයු
ඛ)ඉඛ [පන, මෙහිවනාහි, එනදුතය
වසි නත්‍ථි,භාවනානුක්‍රමය ආලම්බනස
වතික්‍රමනය්‍යන දෙකමනැත;නයම්හා, එ
ෙකයින්; උපචාරපත්තමෙව හි ඣානං
ෙකානි,උපචාරප්‍රාප්තවූධ්‍යානයමවේ;ත
දතං,ඒමේධ්‍යානය; සතිබලෙන උප
නතනතා, සිතිබෙලෙන් උපන්හෙයින්;
මරණසතිවෙව සංඛං ගච්ජති,මරණසි
යයි සංඛ්‍යාවටයේ;ඉමිව පන මරණස
තිමනුයුත්තෙතා භික්ඛු,මේමරණානුසමෘති
යෙකියෙදුනු මඛණතෙමේ;සතතං,හැ
මවේලෙහිම; අප්පමත්තෝ හොති, සං
වෙගබහුලබැවින් අප්‍රමත්තවෙසි, සබබ
භවෙසු අනභිරතිසඤඤං පටිලභති, එ
හෙයින්ම සියලුබවෙහිම අනභිරතිසං
ඤව පිළිලැබෙසි;ජීවිත නිකන්තිං ජ
හාති ,(මරණානුගේ අවශ්‍යභාවිත්වදර්ශණ
යෙන්)ජීවිත නිකාන්තිය දුරුකෙරෙසි;
පාපගරහි හොති(අනිත්‍යසංඤ පිළිලබ
නබැවින්)පාපයෙහි භය්‍යකෙරෙසි, අස
න්නිසි බහුලෝ,එහෙයින්ම සන්නිධිබ
හුලනොවෙසි; පරිභෝගෙසු විගතම
ලමවේජරෝ, පිරිකරෙහි පහවූ මලහා
මසුරුඇතිවෙසි;අසස, මේසොතිහට; අ
නිවසඤඤුවපරිවජ්‍යංගවජති,අනිත්‍යසං
ඤදපරිවයටයෙසි;තදනුසාරෙනව, අති
තසංඤ පරිවයානුසාරයෙන්; දුක්ඛස
ඤඤ, අනත්තසඤඤුව;දුඛසංඤ අනා
ත්මසංඤද; උපඨානි, වැටහෙසි;ඨථා,ය
මිසේ; අභාවිත මරණසත්තා, නො භ
වනලද මරණයි ඇතිසත්තු: සතතා, ව
හාම: මාළුවිනය නිසපපදොරවධකාති
තුනාමය;සිංහාදිවිසාළමිගසඝසඝසඝීය
සොරුස වධකය සතවමොවුන්විසින්මඛ
නාලද්දවුන්මෙන්;මරණසමයෙ,මරණ
කාලයෙහි;නසංසන්නාසංසම්මොහමාප
ජ්ජති,භයට නුාසයට සම්මොහයට පැමි
ණෙද්ද;එවං අනාපජ්ජිත්වා,එසේනොපැ
මිණ;අනසෝ අසම්මුළ්හෝ කාලංකරෝ
ති,පළමුමරණ සංඤ සුපසිද්ධිනබැවින් නි
ර්භය අමූඩවකාලක්‍රියා කෙරෙයි;සවෙ
දිඝෙවධම්මේ අවිනෘ නාරාධෙති,ඉඳින්
මෙම ජන්මයෙහිනිර්වාණය නොසැපු
සේමනම්; කාඝසසභෙදා සුගතිපරාය
නොනොති,කායභෙදයෙන් මතු සුගති
පරායනවේ-පෙ-

මරණසති.

-:():-

(භා *)

මෙසේමේ අධිඅකාරයන් අතුරෙන් එක් එක්නරා ආකාරයකින් මරණය සිහිකරන්නාහට නැවත නැවත මෙනෙහිකිරීමිවශයෙන් භවටහන් අරමුණුකොට ඇති සිත ආසෙවන ප්‍රත්‍යය ලබන්නේසි හෙවත් පිටින් හන්සි සෙසු අරමුණු හැර මරණයම අරමුණුකොට පවත්නේය මරණයම අරමුණුකොට ඇති සමාධිය පිහිටන්නේය පළමු නිවරණයෝ යටබසනාහුය ධ්‍යානාඞ්ගයෝ පහළවන්නාහුය මේ මරණානුසමෘති අරමුණවනාහි සියලුසඤ්ඤාවන්ගේ සභාවය ධර්මබැවින්ද සංවෙග උපදවන හෙයින්ද අවීනාවට නොපැමිණ උපචාර ප්‍රාප්තවූ ධ්‍යානයම වන්නේසි ලොකොත්තර ධ්‍යානයන්හා දෙවනසිවුවන අරූප ධ්‍යාන සෝද සභාවධර්මවූ නිර්වාණධර්මය පළමුවන කුන්මන ධ්‍යානචිත්තය්‍යන අරමුණෙහි උපදනානුදු භාවනාවිශෙෂය කරණකොටගෙණ අ

ජීනාවට පැමිණෙන්නේය ඒ එසේමැයි ලොකොත්තර ධ්‍යානය වනාහි යටවිශුද්ධීන්ගේ ආනුභාවයෙන් ලබනලද ඥානදර්ශන විශුද්ධිභාවනාවෙන් සියලුසංස්කාරයන්කෙරෙහිකළකිරීමය නොඇලීමය වෙන්වීමය මිදීමය අජීනාවට ප්‍රතිපක්ෂවූ පාපධර්මයන්ගේ පහවීමය යන මේබඳුවූ විශුද්ධිභාවනා පිළිවෙළින් ගොස් ලොකොත්තර ධ්‍යානය අජීනාවට පැමිණෙන්නේය අරූපධ්‍යාන ත්‍රිත්තයෝ වනාහි අනිකුත් සමාධි ලබනවූ කර්මස්ථානයන් මෙන් සිත එකඟකිරීමෙහි ව්‍යාපාරයන් නැත්තෙන් එකඟවූ සිතෙහි අරමුණු ඉක්මවීම් මාත්‍රයන් හා වනාමෙන් කටයුතුවන්නේය එහෙයින් යථාභාවධර්මයෙහිද අරූපධ්‍යානය අජීනාවට යන්නේය මෙහි වනාහි ඒ දෙයාකාරයම නැත්තේය එහෙයින් උපචාර ප්‍රාප්තවූ ධ්‍යානයම වන්නේය යි දතයුතු.ඒ මේ මරණානුස්මෘතිය වනාහි සමාධිබලයෙන් උපන්බැවින් මරණානුස්මෘතියයන සංඛ්‍යාවට යන්නේයි.

මේ මරණානුස්මෘති භාවනාවෙහියෙදුනු මහණ නිරන්තරයෙන් සංවේගබහුලබැවින් අප්‍රමාදවන්නේය.එහෙයින්ම සියලුභවයෙහි අනාදිරන් සංසාරයෙහි මරණය අවශ්‍යයෙන් වනබව දක්නා හෙයින් ඒවිනාභාව දුරුකෙරෙයි අනිත්‍යසංඥාව ලැබෙනබැවින් පවටගහීනා කරන්නේමෙයි. එහෙයින්ම සන්නිධිසංඛ්‍යාතවූ ත්‍රිත්‍යයන් රැස්කර නැවීම නොකෙරෙයි නමාගේ පරිෂ්කාරයෙහි පවා පහවූ මසුරුමලඇත්තේවෙයි මේ මරණානුස්මෘති භාවනාවෙහි නියුක්ත යොගාවචරයාහට අනිත්‍යසංඥාවද පුරුදුවෙහි ඒ අනිත්‍යසංඥා භාවිතානුසාරයෙන් මේ ශරීරය දුකය අනාත්මය යනසංඥා දැවටෙයි යම්සේ මරණානුස්මෘතිභාවනාව පුරුදුනොකළ විරූපසඤ්ඤයෝ වනාම සිංහ ව්‍යාඝ්‍ර දීපි වලස් යක්ෂ රාක්ෂස සර්ප චෝර වධකයන්ටිසින් භාත්පසවට ලාගෙණමඩනාලද්දාවුන්මෙන්මරණභාලයෙහිහයටද නැතිගැන්මටදසිහිමුළාවටද පැමිණෙන්නාහුවෙද්ද මරණානුස්මෘතිභාවනාවපුරුදුකළ විරූපසඤ්ඤයෝවනාහි එසේහයට නැතිගැන්මට නොපැමිණ පළමු මරණසංඥාව මනාකොට ඵල ඔසිටිබැවින් නිතියව නොමුළාව කාලක්‍රියාකරන්නේවෙයි. ඒ මරණානුස්මෘතිභාවනාව වැඩූ යොගාවචරතෙමේ ඉදින් මේ ආත්මභාවයෙහිම නිර්වාණය ප්‍රත්‍යක්ෂනොකළේවිනම් කායභේදයෙන් මරණින්මතු සවනිලොක පරායනවන්නේයි.

එහෙයින් යහපත් ප්‍රඥඇත්තාවූ පණ්ඩිත යොගාවචරමහණතෙමේ මෙබඳු මහානුභාව ඇත්තාවූ මරණානුස්මෘතිභාවනාවෙහි එකාන්තයෙන් අප්‍රමාදව උත්සාහ කරන්නේයි.

මේ මරණානුස්මෘතියෙහි විසතරක ථාමාඟ්ගියවන්නේයි.

—०§○§०—

(පා §)

ඉදානි යතනං අඤ්ඤානුබුද්ධිඋප්පාදං අප්පවත්තනපුබ්බං සබ්බත්ථියානං අච්චසයහුතං තෙසුතෙසුසුත්තන්තෙසු එකධම්මෙනිත්තිමෙ භාවිතො බහුලීකතො මහතොසංවෙගාය සංවත්තති මහතොයොගක්ඛෙමාය සංවත්තති මහතො සතිසම්පජඤ්ඤාය සංවත්තති ඤාණදස්සනපටිලාභාය සංවත්තති දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති විජ්ජාවිමුත්තිඵලසච්ඡි කිරියාය සංවත්තති කතමො එකධම්මො කායගතාසති අමතංතෙනිත්තං වෙ පරිභුඤ්ජන්තියෙ කායගතාසතිංපරිභුඤ්ජන්තිඅමතංතෙනිත්තං වෙනපරිදය්හන්තියෙකායගතාසතිං නපරිභුඤ්ජන්තිඅමතංතෙසං නිත්තං වෙපරිභුත්තං — අපරිභුත්තං — පරිත්තං — අපරිත්තං — විරූපං — ආරබ්භ — ය

සංකායගතා සතිආරබ්භනි එවංභගවතා අනෙකෙහි ආකාරෙහි පසංසිත්වා කථං භාවිතාච භික්ඛවෙ කායගතාසති කථං බහුලීකතා මහප්ඵලාහොති මහානිසංසා ඉධභික්ඛවෙ භික්ඛු අරඤ්ඤගතොවා ති ආදිනානත්තෙන ආනාපානපබ්බං ඉරියාපථ පබ්බං චතුසම්පජඤ්ඤ පබ්බං පටික්කූල මනසිකාරපබ්බං ධාතුමනසිකාරපබ්බං නවසිවථිකපබ්බානීති ඉමෙසං වුද්ධසන්තානං පබ්බානං වසෙන කායගතාසතිකම්මට්ඨානං නිද්දිට්ඨං නඤ්ඤාවනානිද්දෙසො අනුප්පත්තියාතත්ථ යඤ්හි ඉරියාපථපබ්බං චතුසම්පජඤ්ඤපබ්බංධාතු මනසිකාර පබ්බන්තිඉමානිතිණිවිපස්සනාවසෙනවුත්තානි නවසිවථිකපබ්බානි විපස්සනාඤ්ඤෙ සුයෙව ආදිනවානුපස්සනාවසෙන වුත්තානි යාපිචෙත්ථ උද්ධුමාතකාදී සු සමාධිභාවනා ඉජ්ඣෙය්‍ය සා අසුභ නිද්දෙසෙ පකාසිතායෙව ආනාපාන පබ්බං පනපටික්කූලමනසිකාර පබ්බඤ්ච ඉමානෙ වෙත්ථ චෙයමාධිවසෙන වුත්තානි නෙසු ආනාපානපබ්බං අනාපානසති වසෙන විසුංකම්මට්ඨානංයෙව සංපනෙතං පුනවපරංභික්ඛවෙභික්ඛු ඉමමෙව කායං උඞ්ඝං පාදතලා අධොකෙසමත්ථ කාතවපරියන්තං පූරංනානප්පකා රස්ස අසුචිනො පච්චවෙක්ඛති අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ කෙසා ලොමා පෙ මුත්තන්තිඑවංමත්ථලුඛනංඅට්ඨිමිඤ්ජනසඛහෙත්වා පටික්කූල මනසිකාරවසෙන දෙසිතං චත්තිංසාකාර කම්මට්ඨානං ඉදම්ඛකායගතා සතිනි අධිප්පෙතං නකායංපාලිවණ්ණනාපුබ්බභාගභාවනා නිද්දෙසො

—ංඊ්ඨං—

(ස §)

නෙසුවනසුත්තවණ්ණා, ඒවංසුත්තාදිවණ්ණා යෙනි; භික්ඛවෙ, මහණෙනි; එසධම්මා, එ

ක්ධම්මෙක්; නාවිනො. වඩිනලද්දේ; බහුලිකතා. බහුලකරණලද්දේ; මහතා සංවෙගාය, සත්ත්වයන්ගෙ කායැයිහාව ය දන්වනසේකින් මහත් සංවෙගපිණිස; වත්තනි, පවතී; අත්‍ථාය, දෘෂ්ටධර්ම ආදියෙහි වන අර්ථපිණිස; ඤාණස්ස මාය. චතුර්විධ ඤාණයෙන් සෙම්බව පිණිස; සතිසම්පජඤ්ඤාය, හැමතැනම සිහිගතියගේ අවිප්‍රවාසය පිණිසහා සප්ත සත්‍යානන සම්ප්‍රාප්තියය පිණිස; ඤාණදස්සන පටිලාභාය, විදර්ශණා ඥානයාගේ අධිගමය පිණිස; දිට්ඨධම්මසුඛ විහාරාය, මෙම ආත්මභාවයෙහි සුවසේ විසහුපිණිස, විජ්ජා විමුත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය. නුවිද්‍යාසහිතවූ සතර ශ්‍රාමණ්‍ය ඵලය ස්ව මොවුන්ගේ ප්‍රත්‍යක්ෂකරණයපිණිස: පවත්තති, පවතී; යෙ, යම්කෙනෙක්; කායගතාසතිං, කායගතා සිහිය, පරිභුඤ්ජන්ති(ධ්‍යානයට සමවැදීමෙන්) විඳද්දා; නෙ, ඔවුහු; අමතං පරිභුඤ්ජන්ති. අමෘතය විඳදන් (අමාතසංඛ්‍යාත නිර්වාණයාගේ අධිගමයට හෙතුබව්හින්ද අවනසදෘශ අතර්කසුඛනින ඇති බැවින්ද කායගතාසති නොමෝ අමතයඞ්කිය නලදු)-පෙ-අමතං තෙසං පරිභුත්තා, යම්කෙනෙකුන්විසින්කායගතාසතිය විඳදනලදද ඔවුන් විසින් අමෘතයවිඳදනලදය යන අර්ථි(පරිභුත්තං යනුයෙහි "තෙසං අමතං පරිභුත්තං යෙසං කායගතාසති පරිභුත්තා,.සි මනුපෙදෙනිදු මෙසේම යොදනු)පරිභුත්තං, පිරිහෙනලදී; චිරඛං, අනධිගමයෙන් චිරදනාලදී; ආරඛං, සාධනලදී(නිපදවිනලද යනඅර්ථි) යෙසං කායගතාසති ආරඛා නි, යම්කෙනුවිසින් කායගතාසතිනොමෝ සාධනලදද්දැයි;එවං, මෙසේ; භගවතා, භාග්‍යවන්තු විසින්; අනෙකෙහිආකාරෙහිපසංසිත්වා,නොයෙක්සූත්‍රාන්තයෙහි නොයෙක් ආකාරයෙන් ප්‍රසංසාකොට; (යන්තං කායගතාසති භාවිතාන.. සි යොදනු)විභක්තවෙ, මනසිකාරි; කථං භා

විනා, කවරප්‍රකාරයෙන් කායගතාසති භාවනාමනාමෝ වඩනලද්දී; කථං බහුලීකතා, කවරප්‍රකාරයෙන් නැවත නැවත වඩනාලද්දී; මහප්ඵලාහොති, ආනාපානජ්ඣානාදීන්ගේ නිෂ්පත්තීන් කෙසේ මහත්ඵලවේද; මහානිසංසා, (ඒ ඒ විදර්‍යාභාගීය ධර්‍මයන්ගේද අනිත්‍ය සඤ්ඤීකරණීය ධර්‍මයන්ගේද අරති සහනතාදීන්ගේද සංසිද්ධියෙන්) කෙසේ මහත් අනුසස් ඇත්තේවේද; ඉධ, මේ ශාසනයෙහි; භික්ඛු, මහණතෙමේ; අරඤ්ඤගතොවා ආදීනා නයෙන, අරඤ්ඤගතොයනාදීනඞින්; ආනාපාන පබ්බං; ආනාපානකම්මට්ඨාන විධිය(යන අභිප්‍රාය) ඉරියාපථපබ්බං, ඊර්‍යාපථ පර්‍යය; චතුසම්පජඤ්ඤ පබ්බං, චතුසම්පජඤ්ඤපර්‍යය; පටික්කූල මනසිකාර පබ්බං, ප්‍රතිකූල මනස්කාර පර්‍යය; ධාතුමනසිකාර පබ්බං, ධාතුමනසිකාරපර්‍යය; නවසිවථිකපබ්බානිනි, නවශ්මසි වර්‍ණනාපර්‍යයෙහි; ඉමෙසං චුද්දසන්නං පබ්බානං වසෙන, මේතුදුස්පර්‍යයන්ගේ වශයෙන්; කායගතාසති කම්මට්ඨානං, කායගතාසති කර්‍මස්ථාන; නිද්දිසං, (කාතියාසිස්සත්ති)දක්වනලදී; තස්ස, ඔහුගේ; භාවනානිද්දෙසො, භාවනානි ද්දේශය; අනුප්පත්තෙතා, සම්ප්‍රාප්තයි; තත්ථ, කායගතාසතිකම්මට්ඨානයෙහි; යෑමා, යම්හෙයකින්-පෙ-ඉමානි තීණි විපස්සනාවසෙන වුත්තානි, මොහු තුන්දෙන විදර්‍ශනාවශයෙන් කියනලදහු; (ධාතුමනස්කාරකම්මට්ඨානයෙහිලපවාර සමාධියම ඔබවේ නමුදුසම්මර්‍ශනවාර ය ඉහි සානිසඤ්ඤුයි ධාතුමනස්කාර පර්‍යයද විදර්‍ශනා වශයෙන් කියනලදී) නවසිවථිකා පබ්බානි, නවශ්මසි වර්‍ණනාපර්‍යයෝ; විපස්සනාඤ්ඤණෙසුයෙව, විදර්‍ශනාඥාණයන්කෙරෙහිම; ආදීනවාදිපස්සනාවසෙන වුත්තානි"අයම්පි බො කායො එවං ධම්මා එවං භාවී එතං අනතීතොඤ්, අසුභානිච්චාදීන්ගා සමඟකායයෙහි ආදීනවවිභාවනා වශයෙන් කියනලදහ; එසු, මේසිවථිකපර්‍යයන්හෙරෙහිදා, උද්ධුමාතකාදීසු, උද්ධුමාතකාදීන් කෙරෙහි; යාසමාධිභාවනා ඉච්ඡිතබ්බා, යම්සමාධිභාවනාවත් සිදුවේද; සා, ඒ භාවනාතොමෝ;අසුභනිද්දෙසෙ පකාසිතායෙව, අසුභනිර්දේශයෙහි ප්‍රකාශකරණ ලදමැයි; ආනාපාන පබ්බං පන, ආනාපානපර්‍යය; පටික්කූලමනසිකාරපබ්බඤ්ච, ප්‍රතිකූලමනසිකාරපර්‍යයද්‍යි;ඉමානි වෙ, මොහුදෙදෙනම;එසු, මෙහි; සමාධිවසෙන වුත්තානි, සමාධිවශයෙන් කියනලදහු; තෙසු, ඔවුන්කෙරෙන්; ආනාපාන පබ්බං, ආනාපානපර්‍යය; ආනාපානසති භාවනාවසෙන, ආනාපාන සතිභාවනා වශයෙන්; විසුංකම්මට්ඨානංයෙව, වෙනවෙන කමටහන්මවෙයි (යම්පනෙතං සාකාරං කම්මට්ඨානංඩි යොදනු-පෙ-මතුයෙහි "කරියං මත්ථලුඛනං,,ඊ යම් මත්ථලුඛනකොටසෙන් ගන්නාලදද ඒකොටස මේ පාලියෙහි අභිම්ප්‍රයෙන්ම සංග්‍රහකොට දෙසනා ආගතයඩි දක්වන්නෝ 'මත්ථලුඛං අභිම්ප්‍රෙන සංගහෙත්වා, සුභූ)පටික්කූලමනසිකාරවසෙන, ප්‍රතිකූලමනස්කාරවශයෙන්; යත්තකං වත්තබ්බං කාරං කම්මට්ඨානං දෙසිතං,යම්ඒ වාත්තිංශදාකාරකර්‍මස්ථානයෙක් දෙසනලදද; ඉදමෙව, මේකමටහනම;කායගතාසතීති අධිප්පෙතා, කායගතා සතියඩි අර්‍තම තඩි;තත්‍ර,ඒකායගතාසති කමටහන්හි; අයං,මේ;පාළිවණ්ණනාප්‍රතිඛඳමෝ, පාළිවර්‍ණනාව පෙරටුකොට ඇති;භාවනානිද්දෙසො, භාවනානිර්දේශයඩි-

—ශශ—

(හා)

දන්නා නිවුණාඩ්ගාදී කාලයකැර සසුකල්නොපවත්නා විරූ හෙයින්සියලු නිවැකාදින්ට විසඳාගතොවූ කායගතාසතිකම්ඨානයප්‍රකාශකිරීමට අවසර ලද්දේය. අවුණාඩ්ගාදිකාලයෙහි මනාකොට සූත්‍රාදී නුදුනන් අනිකුදු නාපස පරිව්‍රාජකාදිනුදු ශරීරය අශුභයයි යන පමණක්දනගත්තාහුය ඒ එසේමැයි සුවේධිතාපසයාතෝ මේ ශරීරය පිළිකුල්සේ දුටුවාහු ඉඳුන්නොයෙක් කුණපයෙන් පිරුණාවූ මේ කුණු ශරීරය අතාපෙක්ෂකවිඅනාසීකව් හැරදමා නිවේමිහම් මැණවැයි යනාදිය ප්‍රකාශකළේය එපරිද්දෙන් බෝධිසත්ත්වශ්‍රාවකයන් ශරීරය අශුභයයිදන්නා පමණමුත් කමටහන් විශයෙන් නොදන්නාහුය එහෙයින් බුදුඛාන්දාදාහැර සසුකල්හි මේ කායගතාසතිය නොපවත්නාහයි කියනලද්දේය ඒ ඒ සූත්‍රාභිධර්මදේශනාවෙහිද මහණෙනි දක්ඛවිමසක් මේ නාලද්දේවිනම්බුදුරජයෙන් පුරුදුකරණලද්දේවිනම් ඒධර්මය නැතවූපරිද්දෙන් ශරීර සඞ්ඛාව දන්වනහෙයින් මහත් සංවේගපිණිස පවත්නේය ඉනාත් මකාවයෙහි සිඟවන මහත් අත්‍රියපිණිස පවත්නේය ආත්මාත්‍රුවාදී සතරහයින් වෙන්වනහෙයින් නිර්‍රියපිණිස පවත්නේය සියලුනන්හි සිත්හුවනින් වෙන්නොවිමපිණිස පවත්නේය විදර්‍ශණාඥානය ලැබීමපිණිස පවත්නේය ඉනාත් මයෙහි සුවසේ විසීමපිණිස පවත්නේය ත්‍රිවිද්‍යාය නිර්‍වාණය සතරඵලඥානය මෙතෙන් ධර්මයන් ඇස්නමුකිරීමපිණිස පවත්නේය ඒ කවර ඵත්ථඞ්ගයෙක්දයි යතහොත් කායගතාසති කර්‍මස්ථානය මිවන්නේයි. නවදමහණෙනි යම් පුද්ගලයෙක් කායගතා සතිකර්‍මස්ථානයධ්‍යානයට සමවැදීම්වශයෙන් වලදන්නම් ඒ පුද්ගලයෝ අමෘතයක් වැනි නිවන් සැපලැබීමට හෙතු ඇතිවිනබැවින්ද අමෘතයන්වැනිවූ සඥානර්‍ශන රසවූ විරාගඵලවියෙන් යුක්තවිනබැවින්ද කායගතා සතිකර්‍මස්ථානය අමෘතයයිකියන ලද්දේය එහෙයින් මහණෙනි සවිඤ්ඤාණිකවූ කාය ගතාසතිකර්‍මස්ථානය නොවැලඳනා ලද්දේවිනම් ඔහුවිසින් අමෘතය නොවැලඳනා ලද්දේය සවිඤ්ඤාණිකවූ කායගතා සතියෙන් පිරිහුණේවිනම් නෙතම අමෘතයෙන් පිරිහුණේනම්වැඩි සවිඤ්ඤාණිකවූ කායගතාසතියෙන් හොඳින්පිරිහුණේවිනම් නෙතම අමෘතයෙන් හොඳින් පිරිහුණේනම්වෙයි සවිඤ්ඤාණිකවූ කායගතා සතිය වරදිනාලද්දේනම් ඔහුට අමෘතය වරදිනාලද්දෙවෙයි සවිඤ්ඤාණිකවූ කායගතාසතිය නිපදවිනලද්දේවිනම් ඔහුවිසින් අමෘතය නිපදවිනලද්දේවේයි මෙසේ ඥානයවින්හු විසින් නොයෙක් සූත්‍රාභිධර්මයෙහි නොයෙක් ආකාරයෙන් ප්‍රසංසාවකොට යම් කායගතා සති කර්‍මස්ථානයක් වදාරණලදද ඒ කායගතා සති කර්‍මස්ථානය කායගතා සතිසූත්‍රයෙහි වැඩියසුත්‍ර ආකාර මෙසේ දන්වනලද්දේය මහණෙනි කායගතා සති කර්‍මස්ථානය කෙසේ වඩනාලද්දහු කෙසේ බහුලවශයෙන් පුරුදුකරණලද්දහු මහත්ඵල මහානිසංසවන්නිදයන් මහණෙනි මේසසහෙහි යම් මහණෙක් අරණ්‍යයවහිසේනෝ වෘක්ෂමූලයකට නිසේනෝ ශූන්‍යාගාරයකටහිසේනෝවේ දනාදිනයින් ආනාපාන කාඞ්ය චතුසම්පජඤ්ඤකාඞ්යපටික්කූල මනසිකාර කාඞ්ය ධාතු මනසිකාර කාඞ්ය නවසිවථික කාඞ්යෝයයන මේ තුදුස් කාඞ්යන්හේ විශයෙන් කායගතාසතිකර්‍මස්ථානය සංක්ෂේපයෙන් දක්වනලද්දේය ඒකායගතා සතිකර්‍මස්ථානයාගේ භාවනා නිඵලය දන් සම්ප්‍රාප්තවූයේය එතිවිත්‍ථාරකථාමාර්ගය මෙනැන්පටන් එන්නේය ඒ තුදුස් කර්‍මස්ථායන් අතුරෙන් යම්කෙයකින් රූපී

පථකාඛය චතුයම්පජඤ්ඤකාඛය ධාතු මනසිකාර කාඛයයන මොවුන්තුන්දෙ න විදර්ශණාවශයෙන් වදුරණ ලද්දේය නවසිවථික කකාඛයෝවනාහි අශුභ අනි ත්‍යතාදියහා සමග ශරීරයෙහි ආදීනව ප්‍රකාශකිරීම් වශයෙන් දෙශනාකළබැ වින් විදර්ශණාඤ්ඤනයට ඇතුළත්වූ ආදීන වානුපස්සනාවසයෙන්ම වදුරණ ලද්දේ ය මේනවසිවථික කාඛයෙහි යම්සමාධි භාවනාවක් සිඛවේනම් ඒ භාවනාව අ ශුභ නිර්දේශයෙහි ප්‍රකාශකරණ ලදමැයි ආනාපාන කාඛය පටික්කූලමනසිකාර කාඛය ඇනමේ කාඛචය මෙතන්හි සමා ඛිවශයෙන් කියනලද්දුහ ඒ දෙදෙනා අතුරෙනුදු ආ නා පා න කා ඛය ආනාපානසතිභාවනාවශයෙන් වෙන ම කර්මස්ථානයෙක්මැයි මහායනිපඛා නාදිසූත්‍රාන්තයෙහි නැවතද මහණෙනි මේයොගාවචරමහණතෙමේ මේශරීර යෙහි කෙස්ලොම්නියදත්සම්ආදිකොට මූත්‍රකෙළවරකොටඇති දෙනිස්කුණු කොවස්හුඇත්තාහයි උඩපතුලෙන්දය ටකෙශමස්‍රකයෙන්ද හාත්පසසම්න්ද වෙන්කරණලද නානාප්‍රකාර අශුච්යෙ න් පිරුණාවූ මෙම ශරීරය ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා කෙරෙයි මෙසේනිස්මිදුල ඇටමිදුලෙන් සඞ්ග්‍රහකොට ප්‍රතිකූල මනසිකාර වශ යෙන් යම්මත්තිංසාකාරකර්මස්ථානයක් භාග්‍යවත්හුවිසින් වදුරණලද්දේවේද ඒකර්මස්ථානයම මෙතන්හි කායගතා සතිකර්මස්ථානවශයෙන්කැමතිවනලද් දේයමේමතුදක්වන්නේ ඒ කායගතාස ති කර්මස්ථානයෙහි පාලිවණ්ණනා පෙ රටුකොටඇති භාවනානිර්දේශයවත් නොයි ඛේකෙසේදයත්?

—8—

(සා ¶)

ඉමමේවකායන්හි ඉමංචා තුර්වමහාභූතිකං. පූතිකායං උඞ්ඛපාදන

ලාති පාදතලතො උපරි අඛා කෙසම ත්ථකාති කෙස නඛතොහෙට්ඨා තව පරි යන්තන්හි තිරියංතචපරියන්තං තවපරි ච්ඡින්නං පූරංනානාප්පකාරස්ස අසුචි නො පච්චවෙක්ඛතීති නානප්පකාර කෙසාදි අසුචිහරිතො අයංකායොති ප සාති කථං අපි ඉමස්මිං කායෙ කෙ සා පෙ මුත්තන්හි නත්ථ අපි නි සංවිජ්ජන්හිඉමස්මින්හි ය්වායංඋඞ්ඛ පාදතලාඅඛොකෙසමත්ථකාතවපරියන් තොපූරොඅසුචිනො වුච්චති. තස්මිංකා යෙති සරීරෙ සරීරංහි අසුචිසඤ්චයතො කුච්ඡිතානඤ්ච කෙසාදීනයෙවව සකඤ්ච රොගාදිනඤ්ච රොගසතානං ආයභූත තොකායොති වුච්චති කෙසාති ලො මාති එතෙකෙසාදයො චත්තිංසාකාරා නත්ථඅපි ඉමස්මිංකායෙ කෙසා අ පිඉමස්මිංකායෙලොමාති එවං සම්බ ඛෝ වෙදිතබ්බා ඉමස්මිංහි පාදතලා පඞ්ඛය උපරිකෙසමත්ථකා පඞ්ඛය හෙට්ඨා තචතොපඞ්ඛය පරිතොති එත්තකෙවය්‍ය මමත්තොඛලෙබරෙ සබ්බාදරෙනපිවිචි නන්තොනකොචි කිඤ්චිමුත්තංවාමණිං වා වෙළුරියංවා අගරුංවා කුංකුමං වා කප්පූරංවා වාසචුණ්ණාදිනංවා අඤ්ඤ තරම්පි සුභිභාවං පස්සති. අථඛෝ පර මුදඝඞ්ඛපෙතුවජ්ජං දස්සිරිකදස්සනං නා නප්පකාරං කෙසලොමාදි නෙදං අසුචිං යෙව පස්සති තෙනවුත්තංඅපි ඉමස්මිං කායෙ කෙසා ලොමා පෙ මුත්තා නන්හි අයමෙත්ථ පදසම්බන්ධතොවණ්ණ නා

—ooo—

(ඝ ¶)

චාතුම්මහාභූතිකං, සහරමහාභූතයන් ස න්නිශ්‍රයතොඇති; ඉමංපූතිකායං, කුණු වූ පරම දුර්ගන්ධවූමේකාය; පාදතලතො උපරි, පාදතලයෙහි මතුයෙහි; කෙස

ඤයතො හෙට්ඨා, කෙසාදිඅනුයෙන්ඤම; නි රියං.සරස; නවපරිමීණ්හං.සමින් පිරි සුන්. නානාවිපකාරකෙසාදි අසුභාකාරවසෙන අසුභතො අයං කායොති පස්සති. නානාප කාර කෙසාදි අසුභවසෙන් නරියස මේක යයි බලා(මේනි සථානනමනාව සථවූ ශ රිරය සඳහා උඩං පාදතලාඩි කිනු-නො හොත් අවයවසන්කෙරෙනි හැමුසෙන් සටවූ ඝේපාදතලයනුයි උඩං පාදතලා සිකිනු-නරියං නවපරිමීණ්හනං සනමෙ නි කෙ ශ ලො ම නඛ ස නු දු ච මී සෙන් පරිමීණ්හනොවතුදුවම්මසෙ න් පරිමීණ්හනකොටසුන් බොහෝ බැවින් නරියං නවපරිමීණ්හංසුනු-න වෝ පරියනෙහා අයසාති නවපරිය ෙහා-යනමේ වචනසෙන් කායෙසක දෙසවූ චම්මයඤනිනමෙයි නන්ප්‍රතිබඹවූ කෙසාදිනුද නදඤුප්‍රවිඤවූ මූලඇඤනානු නන්පරියන්නමවෙන්නුයි සියලුවාන්ධ කාරසමූහවූ සියලුකායනවපරියඤාණය යි කියනලදැයි දතයුතුයි)කථං, කෙසේ බලාදඤන්? ඉමසම්ං කාය්ෙ, මේකය; කෙසා අත්ථි, කෙසයෝඇත-පෙ-මුත්ත නත්ථි, මූනුඇතැයි බලා;නත්ථ ච, අත්ථි ය නාදිපාඨඤයති;අත්ථිනි, අත්ථිසි(සේසි)සං විජ්ජන්ති, විද්‍යමානයෝසි(අත්ථිනියනු වචන ඉපඤාසඤෙන්නෝකිහනිපාතප දයෙක්හෝයි)ඉමසම්ිත්ථි, ඉමස්ම්ංඤයි සෙයි (ස්වායං කායොවුච්චති තස්ම්ංයි යොදානු-කායෙහියි සේයි සරිරෙයිසේ සි)සරිරංහි, සරිරඤනෙමෙ; අසුභඤඤය නො. අසුභරසක් බැවිඤ, කුච්ඡිතානං ච කෙසාදිනං, කුත්සිතවූ කෙසාදින් ඤේද;චක්ඛුරොගාදිනඤඤරොගසතානං චක්ඛුරොගාදිවූ රොගසතඤයන්ඤේද (ආ යොචත්ථිංසාකාරංයි කිනු-අත්ථි ඉමස්ම්ං කාය්ෙ කෙසාලොමානියනුයෙන්ම්ඉනිය ඞ්දඤ ප්‍රකාරවාචවනබැවින් දෙනිස්කොට ඤ හැමකිවෙන් එසින්ම කියුවනබැවි න් චත්ථිංසාකාරංයි කිනු-අත්ථි ඉමස්ම්ං කාය්ෙ ඤන තුන්පදඤහා සමඟ සියලුප දයෝ සෙදියයුතතානඤ දත්වනපිණිඤ අත්ථිඉමසම්ං කාය්ෙලොමානි එවිඤ ඞ්ඤා වෙදිනවෙඩායියනු-ඉමස්ම්ං ක ලෙබරෙසියොදනු)පාදතලාපඤාඤඤපරි පාදතලයෙනි පටන් මතුයෙනි; කෙසඤම ත්ථකාපඤාඤඤහෙයා, කෙස්මතුයෙනිපටන් ඤට; නවතොපඤාඤඤ.චම්මයෙනිපටන්;නි රියතො;සරස;එත්තකෙ,මෙපමණ;ඛඤා ම්මහෙතකලෙබරෙ, ඛඤාමප්‍රමාණකලෙ බරයෙනි; සබ්බාදරෙ නවිච්ඡිනත්ථාපි, සියලු ආදරයෙන්(සවොත්සාහයෙන්දැයි සෙයි) චිච්ඡිනත්ථාපි, සොඤන්ෙදඤ නඅත්ථියි, නොවි, කිසිමෙක්; මුත්තංවා; මුත්තක්ෙහෝ; මණිංවා, මැණිකක්ෙහෝ, වෙළුරියංවාංවෙදූර්ඤඤක්ෙහෝ;අනරඤ, කලුවැලක්ෙහෝ; කුංකුමංවා කොකුම ක්ෙහෝ; කප්පූරංවා,කපුරක්ෙහෝ;වාසවු ණ්ණාදිකංවා,වන්සුණුආදී සමක්ෙහෝ; අනුමත්තම්පි,අනුප්‍රමාණවූද; කිඤ්චිසුඛ භාවං,කිසි සුවඑඩභාවයක් සුවවැනුවක් නෝ; නප ඤඤති,නොදකි; අථඛෝ.වැලි කිවත්ද;පරමදුඤඤඛ. අනිසසින් දුඤඛ ඛවූ; ජේගුවජං, පිළිකුල්වූ; අඤඤිරිකද ඤඤතං, අඤ්ඤිකදඤිණඇති; නානාවණ්ණ කාරං, අනෙකප්‍රකාරවූ (කෙසලොමා දිභෙදඇති)අසුභංයෙම පඤඤති.අසුභමද කි-පෙ-අයං, මේ; එසඳ, මෙති; පද සම්බඤධනොවණ්ණනා,පදසම්බඤධනෙයි න් වණ්ණිතායය; ඉදංපන කම්මට්ඨානං භාවෙතු කාමෙන,මේකමටහන් වඩනු කැමතිවූ; ආදිකම්මිකෙන කුලපුත්තෙන න, ආදිකර්මික කුලපුත්තඤහු විසින්; වු ත්තපකාරං කලයාණමිත්තං උපසංඛ මිඤ්ඩා, කියනලද ප්‍රකාරඇති කලයාණමි තුයාකරා එලඹ; ඉදංකම්මට්ඨානං, මේක මටහන; ගහෙතබ්බං,ගතයුතු;තෙනාපි යඤකථෙන්නෙන, ඒයොගිහට කමටහ න් කියන්නවුවිඤුදු; සත්තධා, සත්ප රිඳෙන්; උග්ගහකොසල්ලං, උද්ගහ කොශල්‍යය (උද්ග්‍රහවිධිය උද්ගහනිමි ත්තඤඤුණයතෝ) දඤධා,දඤපරිද්ධ දනි

(භා ¶)

මේකරීරඤහු පෘථිවිආපොතෙජොවායොඤන ඝනරම්භා භූතඤන්නිසා පවත්නාවූ කුණුවූ අහිගඨින් දුගන්ධවූ මේකරීරඤවත්නේහි පත්ලෙන්මතුඤය නු කෙළින්සිටිනාවූහෝ ඤන්නාවූහෝ ශරීරයෙහි පත්ලෙන්මතු සිමාවවන් නේඤ කෙඤ මඤනාඤයෙන්ඤටඤඤහු කෙ ළින්සිටිනාවූහෝ ඤකනාවූහෝ ශරීරයෙ හි කෙඤාග්ඤෙන්ඤට සිමාවවන්නේඤ භාන්පසසමින්ඤඤහු සරස සම කෙළව රකොටඇති ගෙවත් ඝමින් මෙන්කර ණලද්දේඤයනඅඹිවන්නේහි පිරුණා වූ නානාප්‍රකාර අශුචි ප්‍රත්‍යවේක්ෂාක රන්නේඤඤහු මේකරීරඤ නානාප්‍රකාර නිසකේඅදිඅපවිත්‍රයෙන් හරිතඤහි බල න්නේඤඤනඅඹිවන්නේහි කෙසේ බල න්නේදඤන්? මේකරීරයෙහි කෙඤයෝ ඇත්නාඤ ලොමඤෝඇත්නාඤ නියපො තුඇතනාඤ දත්ඇතනාඤ සමඇත්නාඤ හි ඝනාදින් මුත්‍රකෙළවරකොටඇති දෙනිස්කුණුකොටසුන් මෙනමෙනම බලන්නේහි ඒපාඨයෙහි අත්‍රිඤහු විද්‍ය මානඤ හෙවත්ඇතැඤියන අර්ථවත්වූ නිපාතපදඤෙන්වත්නේහි මේකරීරඤෙ හියඤහු ඝටින්පත්ලද මත්තෙන් කෙඤ මඤනාඤඤද අවටින්ඤමද හිමිකොටඇත් නාවූ ඝම්මේකරීරඤෙන් නානාප්‍රකාරඅ පවිත්‍රයෙන් පිරුණේඤහි කියනුලැබිද ඒනායඤසංඛ්‍යාත ශරීරයෙහියඤනඅඹිව න්නේහි එඑසේමැයි මේකරීරඤ අපවිත්‍ර රඤක්බැවින්ද පිළිකුල්වූහිඤසකේඅදි දෙන්ස්කුණුකොටසුන්මඟින් ඇස්රොග ාදි සියඹණන්රොගඤන්ගේද උත්ප ත්තිසථානබැවින් කායඤඝිකියනලද් දේඤ කෙඤාලොමාදි ඝනාදින් ඉතිඟ ඛඤයප්‍රකාර වාර්ණනාකරන්දෙනිස්කුණුකොට වස්සියලද්දමේබදුමේබදුආකාරඇත්තා හුයහි කිවාහුවෙන් අත්‍රිඉමස්මිංකායෙ කෙඤාඤනාදින් අත්‍රි ඉමස්මිං කායෙ ඤ නපදත්‍රඤ කෙඤාඤනාදි සියලුපදඤන්හා ඝමඟ වෙනවෙන ඝඹන්ධකරඤුත්‍යාහුඤ පාදතලඤෙහිපටන් මතුඤෙහිද කෙඤම ඝනකඤෙහිපටන් ඝටද චම්ඤෙහිපටන් ඝරඝදහි ඝනඹෙපමණකින් වෙන්කර ණලද බ්‍යාමප්‍රමාණවූමේකරීරඤෙහි මු ලුඋත්ඝාහඤෙන් ඝොඤන්නාවූ කිසිවෙ ක් මුත්තක්හෝ මැණිකක්හෝ වෙළ රුමිණක්හෝ කලුවැලක්හෝ කොකුම ක්හෝ කපුරක්හෝ වත්ඝුණුආදිඝම ක්හෝ ඝඵල්ප මාත්‍රවූත් කිසි පවිත්‍රඝව භාවක්හෝ පවිත්‍රඝඤතුවක්හෝ නොද ක්නේඤ වැලිකුමක් දන්නේදඤන්? අ නිඝඨින්දුගන්ධවූ පිළිකුල්වූ කාලව ණ්ණාදිදූකුමිඇත්නාවූ අනෙකප්‍රකාරවූ කෙස්ලොමිආදි ප්‍රභෙදඇත්නාවූ අපවිත්‍ර ඝම්ම දන්නේඤ එහෙයින් මේකරීරඤෙ හි කෙස්ලොමිආදිකොට මුත්‍රඅවසන් කොටඇති මේ දෙනිස්කුණුපකොඨාඤ ඇත්නාඤහි වදරණලද්දේයි මේ මෙහි පදඝඹන්ධවඝඤෙන්ම ණ්ණනාවන්නේඤි.

—o§§o—

(භා §)

ඉදංපනකම්මට්ඨානං භාවෙතුකාමෙ න ආදිකම්මිකෙන කුලපුත්තෙනවුත්ත ප්පකාරං කල්‍යාණමිත්තං උපසංකමි ත්වා ඉදංකම්මට්ඨානං ගහෙතබ්බංතෙනා පිඤඤකඤෙතෙනඤඤඤඤඤඤඤඤ ලඤඤඤකො සල්ලං දඝඩාව මනසිකාර කොඤල්ලං ආමක්ඛිඤඤඤඤඤඤඤඤඤඤඤඤඤඤ ණ්ණතොඝණ්ඨානඤොදිඝතො ඔකාඤ ඤො පරිවේජදඤොන් එවං ඝත්තඨා උ ඤඤඤකොඤල්ලං ආමක්ඛඤඤඤඤඤඤඤ මස්මිංහි පටික්කූලමනසිකාරඤම්මා ඤෙ සොපිහි පිටකොහොති ඤෙනාපි ම නසිකාර කාලෙ පඨමංඣානඤ ඝඤ්ඤා ඤඤඤඤඤඤඤඤඤඤඤඤඤඤ එඝඳඹවඝඝ නිඤඤඤඤ ඤඤඤඤඤඤඤඤඤඤඤඤඤඤ

වංශකානි මලයවාසිමහාදෙවත්තෙරස්ස සන්තිකෙ උග්ගහිතකම්මට්ඨානානං විනයං ථෙරානංචය ථෙරොකිරතෙහි කම්මට්ඨානං යාවිතො වත්තාරොමාසෙ ඉමංයෙවසජ්ඣායං කරොථාති චත්තිංසාකාරෙපාළිඅදුසි තෙකිඤ්චාපි නෙසංවෙතයොනිකායා පඤ්ණා පදක්ඛිණගාහිනාසපනවත්තාරොමාසෙ චත්තිංසාකාරංසජ්ඣායන්තාව සොතාපන්නා අහෙසුං තස්මා තම්මට්ඨානං කථෙන්තෙන ආචාරියෙන අන්තෙවාසිකො වත්තබ්බා පඨමංතාවවාවාය සජ්ඣායං කරොහිනි කරොන්තෙනව තවපඤ්චකාදිනිපරිවජ්ජෙත්වා අනුලොමපටිලොමවසෙන සජ්ඣායොකාතබ්බා...කෙසා ලොමා නඛාදන්තා තචොතිහිවත්වා පුනපටිලොමතො තචොදන්තා නඛාලොමා කෙසාතිවත්තබ්බං...තදනන්තරං වත්වාපඤ්චකෙ මංසංනහාරුඅට්ඨිඅට්ඨිමිඤ්ජංවත්වාන්ති වත්වා පටිලොමතො වත්වාන අට්ඨිමිඤ්ජංඅට්ඨිනහාරුමංසං තචොදන්තා නඛාලොමා කෙසාති වත්තබ්බං...තතොපජ්ඣාසපඤ්චකෙ හදයං යකනං කිලොමකං පිහකං පජ්ඣාසන්ති වත්වා පුනපටිලොමතො පජ්ඣාසං පිහකං කිලොමකං යකනං හදයංවත්වාන අට්ඨිමිඤ්ජං අට්ඨිනහාරුමංසං තචොදන්තා නඛාලොමා කෙසාති වත්තබ්බං...තතොමත්ථලුඛනපඤ්චකෙ අන්තංඅන්තගුණං උදරියංකරිසං මත්ථලුඛන්ති වත්වා පුනපටිලොමතො මත්ථලුඛං කරිසං උදරියං අන්තගුණං අන්තං පජ්ඣාස. පිහකං කිලොමකං යකනං හදයං වත්වාන අට්ඨිමිඤ්ජං අට්ඨිනහාරුමංසං තචොදන්තා නඛාලොමා කෙසාති වත්තබ්බං...තතොමෙදවජ්ජොත පිත්තංසෙම්හංපුබ්බොලොහිතං සෙදොමෙදොති වත්වාපුනපටිලොමතො මෙදොසෙදො ලොහිතං පුබ්බා සෙම්හං පිත්තං මත්ථලුඛං කරිසං උදරියං අන්තගුණංඅන්තංපජ්ඣාසං පිහකංකිලොමකං යකනං හදයං වක්ඛකංඅට්ඨිමිඤ්ජංඅට්ඨිනහාරුමංසංතචොදන්තා නඛාලොමා කෙසාති වත්තබ්බං...

තතො මුත්තාවජ්ජොත අස්සුවසාඛෙලො සිංඝාණිකාලසිකාමුත්තන්ති වත්වා පුනපටිලොමතොමුත්තං ලසිකා සිංඝාණිකාඛෙලොවසා අස්සුමෙදො සෙදො ලොහිතං පුබ්බා සෙම්හංපිත්තංමත්ථලුඛං කරිසං උදරියං අන්තගුණං අන්තං පජ්ඣාසං පිහකං කිලොමකං යකනං හදයං වක්ඛකං අට්ඨිමිඤ්ජං අට්ඨිනහාරුමංසං තචොදන්තා නඛාලොමා කෙසාති එවං කාලසතං කාලසහස්සං කාලසතසහස්සම්පි වාචාය සජ්ඣායො කාතබ්බා වචසා සජ්ඣායෙනහි කම්මට්ඨානං තන්ති පඤ්ණාහොති නඉතො විතොව විත්තං විඛාවති කොට්ඨාසා පාකටාහොන්තිහත්ථසඞ්ඛලිකාචය වත්තිපාදපන්තිචය වඛායන්තියථාපනවචසාතථෙව මනසාපි සජ්ඣායො කාතබ්බා වචසා සජ්ඣායොහි මනසා සජ්ඣායස්සපවවයොහොති මනසාසජ්ඣායො ලක්ඛණපටිවෙධස්සපවත්තියොහොති...

—०§○§०—

(ස §)

ඉදංපන කම්මට්ඨානං භාවෙතු කාමෙන, මේකමටහන් වඩනු කැමැත්තු; ආදිකම්මිකෙන කුලපුත්තෙන, ආදිකර්මික කුලපුත්‍රයා විසින්; වුත්තනයකාරං කල්‍යාණමිත්තං උපසංකමිත්වා, කියන ලද ප්‍රකාරඇති කල්‍යාණමිත්‍රයාකරා එළඹ; ඉදංකම්මට්ඨානං, මේකමටහන; ගහෙතබ්බං, ගතයුතු; තෙනාපිසබ්බත්ථෙන්තෙන, ඒ යොගිහට කමටහන්කියන්නහුවිසිනුදු; සත්තධා, සත්ප්‍රකාරෙකින්; උග්ගහකොසල්ලං, උද්ග්‍රහකොශල්‍යය (උද්ග්‍රහවිධියඋද්ග්‍රහනිමිත්තකෘෂ්ණයහෝ) දසධා, දසප්‍රකාරෙකින්; මනසිකාරකොසල්ලං, මනසිකාරවිධිය (නුවණහෝ) ආවික්ඛිතබ්බං, කියයුතු; තත්‍ර, ඒදෙස්හි, ව

වසා, තෙජ්ලෙන; මනසා, සිතින; වණ්ණතෝ, වර්ණ්හෙයින; සණ්ඨානතෝ, සටහන්හෙයින්; දිසතෝ, දිසාහෙයින; ඔකාසතෝ, අවකාසහෙයින; පරිවෙජදතෝ, පරිවෙජදහෙයිනැයි; සත්තඛා, සත්පරිදෙකින්-පෙ-ඉමස්මිංහි, මේඅර්ථයෙහි; උභතිතපටිඤ්ඤුලමනසිකාරතම්මඤානානං, උභත්ප්‍රතිකුලමනස්කාරකමටහන්ඇති; චිත්තං ථෙරානංචිය, තෙරවරුන්දෙදෙනාහටමෙනි; ථෙරොකිර, තෙරහු; තෙහිකම්මඤානං යාවිතෝ, ඒදෙදෙනාවිසින් කමටහන් ඉල්වනලද්දහු; චත්තාරොමාසෙ, සාරමසක්; ඉමංසෙච, මෙම; සඤ්ඤාඝංකරොථානි, පුහුණුකරවයි; චත්තිංසාකාරෙපාලි අදසි, දෙනිසාකාරෙහිපෙළදුන්හු; තෙ, ඔවිහුදෙදෙනා; කිඤාපි, කිසිසේත්; තෙසං ඒදෙදෙනාහට; මෙතයොනිකායා, දෙතුන්නිකායහෙනෙක්; පඛුණා, පුහුණුදැ; පදක්ඛිණග්ගාහිනාසපන, ගොරවයෙන්ගන්නාවැලින්වනාහි, චත්තාරොමාසෙ, සාරමසක්; චත්තිංසාකාරංසඤ්ඤාඝනඤාව, දෙනිසාකාරපුහුණුකරන්නාහුම; සොභාජ්ඤාඅහෙසුං, සොවාන්වූහු; තසමා, එහෙයින්; කම්මඤානංතථෙන්තෙන ආචරියෙන, කමටහන්කියන ආචාරීවිසින්; අන්තෙවාසිකො, අතවැසි, වත්තබෙඩා, මෙසේකියයුතුවේ; පඨමන්තෙවාචාසඤ්ඤාඝංකරොහිනි, පළමුකොට වචනයෙන් පුහුණුකරවයි; කරොන්තෙනව, කරන්නහුවසිනුදු; නවපචනාදිනිපරිවත්තිත්වා, නැවත්පළකාදිවශයෙන් පිරිසිඳ; අනුලොමපටිලොමවසෙන, අනුලොම්ප්‍රතිලොම්වසින්-පෙ-(දුන් අනුලොමප්‍රතිලොමවශයෙන් පුහුණුකරණවිධි දක්වනුවෝ කෙසාඅනාදිකිනු)වසා, කෙසාලොමා නඛාදන්නාතලොමි අනුලොමයෙන් පුහුණුකොට; ප්‍රති, නැවත; පටිලොමතෝ, ප්‍රතිලොමහෙයින් ඛයොඅනාදිකියයුතු; තදනන්තරංවත්තපවත්තපි, එයට අනන්තරවූ වාචාපවකයෙහිදු මෙසේයි(මතුයෙහිදුඅනුලොමප්‍රතිලොමවශයෙන්පුහුණුකටයුතුක්‍රමයපාඨක්‍රමයෙන්දතයුතුය- පදඤ්ඤමතුයෙහි වණ්ණිඅණ්ඨානාදිකියනතැනම කියනුලැබේ-පෘථිවිධාතුබහුලබැවින් මහාලුඩහය කරිසංමහාලුඩහංයි කරිසය අවසන්කොටකිහු-මෙහිවනාහි මංසංනහාරුඅස්සිඅස්සිම්ප්‍රංවකකං-මත්‍රාංඅස්සිම්ප්‍රංඅසිනහාරුමංසංතවොදන්නානබාලොමාකෙසායි මෙසේවකකපළකාදියෙහි අනුලොමවශයෙන්සඤ්ඤායකියාපුනිලොමසඛ්‍යාය පුරිමයන්හා සම්බන්ධකොටකියනලද්ද-මෙසේසඤ්ඤායක්‍රමයසමෙමාහවිනොදනියෙහි වෙනවෙන තුන්පචාහයෙක පුරිමයන්හාඑක්කොට තුන්පචාහයෙකැයි පළාහඤ්චිකයක් සඤ්ඤායතටයුතුයයි යමක් කියනලද්ද ඔහු ආදිඅන්න දක්වනපිණිස කියනලද්දයි දතයුතු-සමෙමාහ විනොදනියෙහි නවපඤ්චකයෙහි යටකිනියමය අනුලොමයෙන්ම පස්දවසෙක පටිලොම්යෙන් පස්දවසෙක අනුලොම පටිලොමයෙන් පස්දවසෙකැයි අඩමසක් සඤ්ඤායතටයුතුය-ඉක්බිත් ආචාරීන් සම්පත්තගොස වත්‍රාපචනයඉගෙණ එසේ අඩමසක් සඤ්ඤායතටයුතුය-ඉක්බිත්තෙන් එදස නොටසුන් එක්කොටගෙණ අඩමසකා නැවත පප්ඵාසපළකාදියෙහිදු එකිඑකි පචනයඉගෙණ අඩඅඩමසකඉක්බිත්තෙහා න්ප පසළොස්නොටසුන්එක්කොටගෙණ අඩමසෙකවත්ත ලුහපළකයඅඩමසකා ඒදිසිකොටසුන් එක්කොටගෙණ අඩමසකා මෙදවස්නායය අඩමසක ඉක්බිත්ප සවිසිකොටසුන් එක්කොටගෙණ අඩමසෙක මුත්තාවජ්ක්කය අඩමසෙකදු ක්බිනි සියලුදෙනිස්කොටසුන් එක්කොටගෙණ අඩමසෙකැයි මෙසේසමසක් සඤ්ඤායතටයුතුයයි කියනලද-එහිආදිවූ අනුලොමයඤ්ඤායදඅනුලොමපටිලොමසඤ්ඤායෙන් අන්තවූ පටිලොමසඤ්ඤාය ද මෙහිදක්වනලද්දයි දතයුතු-සඤ්ඤා

ඛාලයෙහිම කෙයාදිකොඨාසයන්ගේ ව ණ්ණනිමිත්තය සණ්ඨානනිමිත්තය දිසා නිමිත්තය ඔකාසනිමිත්තය පරිවෙජදනි මිත්තය යනමොවුන් තෙප්ලෙන්තෙප් ලෙන් පැහැර පැහැර එකිඑකී කොටස් හි මෙමවැනැති තුන්පරිද්දෙකින් ස ජ්ඣායකටයුතු)එවං,මෙසේ; කාලසතං, කාලසතයකුදු; කාලසහස්සම්පි, කාලස හස්සයකුදු, කාලසතසහස්සම්පි, කාලස තසහස්සයකුදු; වාමායසඤ්ඤායෝ කාත බ්බා, තෙප්ලෙන්සඤ්ඤායකටයුතු; වව ඝාසඤ්ඤායෙනහි, තෙප්ලෙන් කරණස ඤ්ඤායෙනුදු; කම්මඤානතනහි පතුණා හොති,කමටහන්පෙළ පුහුණුවෙයි; න ඉතොමිතොවමිත්තංවිධාවති; ඔහින්ඔබ සිතනොදිවෙයි; කොඨාසා, කොටස්හු; පාකටාහොන්ති, පහළවෙති; හත්ථසංඛ ලිකාච්ය, හත්ථසංඛලිකාවක්මෙනු (දෙ අතළුකමුඛකොට ඔවුනොවුන්හා සම්බ ඤ්ඣකොට තබනලදඅඞ්ගුලිහු හත්ථසංඛ ලිකායයි අභිප්‍රේතයෝ) වනිපාදපන්තිවි යව, පෙවැටපාපෙලක්මෙනු; ඛායන්ති, වැටහෙන්; සඨාපනවවස්සා, තෙප්ලෙන් සඤ්ඤායසම්සේදා;නතෙවමනසාපිසඤ්ඤා යොනාගච්ඡා;එසේමමනසිනුදුසිතියයු තුමැයි (මනසාපරිකල්පනයකටයුතුයයනඅ ත්ථයි –සම්මදෙවසඤ්ඤායොච්චාතාය ඤ්ඤා ය්‍යොයිගන්නේයි) වවස්සාසඤ්ඤායොහි, වවසින්කරණසඤ්ඤායතෙමේ, මනසාස ඤ්ඤායඋසපවවස්සොහොති, මනසින්ක රණසඤ්ඤායට ප්‍රත්‍යාසවේ(බොහෝකල ක්‍යාඛ්‍යායකරණයෙන්ප්‍රගුණවූකමටහ න්පාලිය ආවජ්ජනයකොට මෙනෙහිකර ණුවහපී ආදියෙහිපටන් කෙළවරදක්වා කිසිතැනෙකනොපැකිළ නිරන්තරව වැටහෙයි තදනුසාරයෙන් තදත්ථය ද විවෘතතරවවැටහේනුයි වවස්සාසඤ්ඤා යෝ–පෙ–පවවස්සොහොනියුහු)මනසාස ඤ්ඤායෝ, මනසින්සඤ්ඤායතෙමේ, ල කඛණපටිවෙධස්සපවවස්සොහොති,අඤ්ඤ ලක්ඛණප්‍රතිවෙධයට ප්‍රත්‍යාසවෙයි(පිළිතු ල්සඳහාම සලකණුවහට ප්‍රත්‍යාසවේ)ව ණ්ණතොයනුයෙහි,කෙසාදීනං, කෙසා දීන්ගේ; වණ්ණවවත්ථපෙතබ්බා, ව ණ්ණියනියම කටයුතු(කිසිවක්හට ව ණ්ණිගුහනමුඛයෙන් කොටස්හු නියම වෙති කිසිවක්හට සංඨානග්‍රහනමුඛ යෙන් කිසිවක්හට දිශාවිභාග ග්‍රහන මුඛයෙන් කිසිවක්හට පිහිටි අවකාස ග හනමුඛයෙන් කිසිවක්හට සම්භාරයෙ න් පිරිසිඳ ග්‍රහනමුඛයෙන් නියමවෙති හි වණ්ණිආදින්විසින් සැලකීම උග්ගහ කොසල්ල ඵලවන්නේයයි ඒසන්වැදෑරු ම්වූ උග්ගහකොසල්ලය දක්වනපිණිස කෙසාදීනංවණ්ණාවවත්ථපෙතබ්බා ය නාදිකිඟයි දනයුතු--පෙ)

–ඉ–ඉ–

(භා §)

මේකමටහනවඩනුතැමෙන් ආදිකර්මික කුලපුත්‍රයාවිසින් යටදක්වනලද ප්‍රකාර ඇති කල්‍යාණමිත්‍රයෙකුකරා ඵළඹ මේ කම්ඨානය ගනයුත්තේයි ඒ යොගාව චරයාහට කමටහන්කියන කල්‍යාණමි තු ආචාර්යඋත්තරිනුදු සත්පරිද්දෙකින් උද්ග්‍රහකොශල්‍යයද දශපරිද්දෙකින් මනස්කාර කොශල්‍යයද කියයුත්තේය ඒ විස්තාර කොශල්‍යයන්අතුරෙන් ව ණ්ණයෙන්දසිනින්ද වණ්ණිවශයෙන්ද ස වහන්වසයෙන්ද දිශාවශයෙන්ද පිහිටි අවකාශවශයෙන්ද පරිවෙජදවශයෙන් දැයි මෙසේ සත්පරිද්දෙකින් උද්ග්‍රහ කොශල්‍යය කියයුත්තේය මේප්‍රතිකූල මනසිකාරකම්ඨානයෙහිවනාහි යමෙ ක් ත්‍රිපිටකධරවූයේ නමුදු ඔහුවිසිනුත් මනසිකාරකාලයෙහි පළමුකොට වව නයෙන් පුනුපුනුකළයුත්තේයි ඇතම් යොගාවචරයෙක්හටවනාහි මලයජන පදවාසී මහාදෙවස්ථවීරයන් සම්පයෙහි උග්ගන්නාලද කමටහන්ඇති ස්ථවිරදෙ දෙනාවමෙන් කම්ඨානය ප්‍රකටවන්

නේහි ඒ එසෙමැනි මලය ජනපදවාසි මහාදෙවත්‍රස්ථවිරයන්වහන්සේ ඔවුන් විසින් තමටගන්වූ ඉල්වනලද්දුනු සාරමසක් මුලුල්ලෙහි මේතමටහනම පුහුණුකරවයයි චත්තිංසාකාරපාලිමාත්‍රයක්ම දුන්නේය ඒ දෙදෙනාවහන්සේටවනාහි කිසිසේත් දෙතුන් සතියක් පුහුණුව ඇතනාහුදු ගොරවයෙන් අවවාද පිළිගන්නාබැවින්සාරමසක්මුළුල්ලෙහිචත්තිංසාකාරකම්සථානපාලියම පුහුණුකරන්නාවූ ඒදෙදෙනාවහන්සේටසඛ්‍යායනාකිරිමෙන්ම පිළිවෙළින් දෙනිස්කුණුකොටසුන් ප්‍රකටවවැටහුනාහුය පිළිතුල්සංඥවපිනිටියේය ඒ දෙදෙනාවහන්සේ ඒනිමිත්තනිධ්‍යානඋපදවා ධ්‍යානපාදකකොට විවසුන්වඩා සාරමසක්හුගේ ඇවැමෙන් සෝවන්වූවාහුය එහෙයින් කමටහන්දෙන්නාවූ ආචාර්‍යයාවසින් අනවැස්සාහට පළමුකොට වචනයෙන් ප්‍රහාණුතරවයි කියයුත්තේයි එසේ පුහුණුකරන්නාහුවිසිහුදු තචපචකාදිවශයෙන් වෙන්වෙන්කොට අනුලොමප්‍රතිලොමවශයෙන් පුහුණුකටයුතුයයි කියයුත්තේයි කවුරුහෙයිද? පළමුකොට මකසාලොමානඛාදන්නා නමොයි අනුලොමවශයෙන් පුහුණුකොට නැවත ප්‍රතිලොමවශයෙන් නමොදන්නානඛාලොමාකෙසාති පුහුණුකටයුත්තේයි ඊට අනතුරුව වකුගඩුමපස්වහුකොටඇනිපචකයෙනිදමංසංනහාරුඅසිඅසිමිප්‍රංවක්කංයි අනුලොමවශයෙන් පුහුණුකොට නැවත ප්‍රතිලොමවශයෙන් වක්කංඅසිමිප්‍රං අසිනහාරුමංසං නවොදන්නානඛාලොමාකෙසාති මෙසේවත්‍රතපචකාදියෙහි අනුලොමඝඛ්‍යායනාව ඒඒ පස්පස්කොටසුන්වෙන්වෙන්අවසන්කොටදුන්ලොමඝඛ්‍යායනාවපුවිපුවිපචකයන්හා සඛ්‍යාඛ්‍යකොට කොයඝදන්වාඅවසන්කොට පුහුණුකළයුත්තේය ඒවේවිපුහුණුකිරීම සමවීහවිත්‍රනාදනිඅවුවායෙහි වෙන වචනපස්පස්දවසෙහිද පුවිපුවිපචකය න්හා සම්බන්ධකොටපස්පස්දවසෙක්දැකි මෙසෙ ඔවිපචාගයෙක් පුහුණුකළයුත්තේය හෙවත් තචපචකයෙහි අනුලොමයෙන් පස්දවසෙක ප්‍රතිලොමයෙන් පස්දවසෙක අනුලොමප්‍රතිලොමයෙන් පස්දවසෙකැයි මෙසේ අඛ්මසෙක් පුහුණුකළයුතුය ඉක්බිති ආචාර්‍යයන්සමීපයටගොස වක්කපචකයඉගෙණ එසේම අඛ්මසෙක් පුහුණුකළයුතුය ඉක්බිති ඒදසකොටසුන් එක්කොටගෙණ ද අඛ්මසක්පුහුණුකොට නැවතපප්ඵාසපචකාදියෙහිදු එකිඑකී පචකය අඛ්අඛ්මස ඉගෙණ ඒපසළොස්කොටසුන් එක්කොටගෙණඅඛ්මසක්ද ඉක්බිනිමහාලූඛපචකයඅඛ්මසක්ඉගෙණනැවතඒවිසිකොටස එක්කොටගෙණඅඛ්මසක්දඊට අනතුරුවමෙදඤ්චිකයඅඛ්මසෙක්ද ඉක්බිනිඒසවිසිකොටස එක්කොටගෙණඅඛ්මසෙක්ද මුතුඡවිකය අඛ්මසෙක්ද අනතුරුවසියලු දෙනිස්කුණුකොටස එක්කොටගෙණ අඛ්මසෙක්දැකි මෙසේසමසක්මුලුල්ලෙහි පුහුණුකටයුතුය නේවනාහි ආදාසනාදූකිම් වශයෙන්හෝ අනුලොමප්‍රතිලොමසඛ්‍යායනාවන්ඉතුරෙන් ප්‍රතිලොමසඛ්‍යායනාව පුවී පුවීපචකයන්හා සඛ්‍යාඛ්‍යකොට කොයානාහයටපමුණුවා කොළවරකිරීම එක්තරාසඛ්‍යායනාප්‍රකාරයෙකැකි දත්වනපිණිසහෝ කියනලදැකි දනයුත්තේයි ඉක්බිනිමහාලූඛපචකයෙහි අන්තංඅන්තඉණං උදරියංකරිසං මහාලූඛංයිපුහුණුකොට නැවත ප්‍රතිලොමවශයෙන් මහාලූඛංකරිසංඋදරියං අන්තඉණං අන්තං පප්ඵාසංපිතකං කිලොමකං යකනං හදයංමංසං අසිමිප්‍රං අසිනහාරුමංසං නවොදන්නානඛාලොමාකෙසාති පුහුණුකළයුත්තේයි ඉක්බිනි මුතුඡවිකයෙහි අසුභවසාඛෙලොසිංඝාණිකාලසිකා මුත්තංයි පුහුණුකොට නැවත ප්‍රතිලොමවශයෙන් මුත්තංලසිකා සිංඝාණිකාඛෙලොවසා අසුභවසාති යෙදූ ලොමාදිකොට පුහුණු

සෙම්හංපි නහානං මත්ථලුඞ්ගං කරීසං උදරි
යං අන්තගුණං අන්තාපජ්ඨාසං පිහකං
කිලොමකං යකනං හදයං වක්කං අසිමි
ළංඅසිනඛාරුමංසං තවොදන්තානඛා
ලොමා කෙසායි මෙසේ කෙශාදි ඒජ්
කොටසුන්ගේ වණ්ණනිමිත්තායසණ්ඨා
නනිමිත්තය දිශානිමිත්තය ඔකාසනිමි
ත්තය පරිවෙජදනිමිත්තයයන පස්පස්
ආකාරයෙන් වමනයෙන් පැහැර පැහැ
ර එකෙණිකොටස්හි මේමේ ආකාරයයි
තුන්තුන් පරිදෙකින් පුහුණුකලයුත්
තේයි මෙසේකාල සියයකුදු කාලදහස
කුදු කාලලක්ෂයකුදු වමනයෙන් පුහුණු
කළයුත්තේයි වමනයෙන් පුහුණුකිරි
මෙන් වනාහි කම්මඨාන පාලිය ප්‍රගුණ
වන්නේය ඔබිනොබ සිත නොදිවන්
නේය දෙනිස්කුණපඅොඝාසයෝ ප්‍රත
ටවැටහෙන්නාහුය දෙඅත එක්කොට
තුබු ඇඟිලිපෙලක්මෙන්ද වැටේ
නබැඳි පාපෙලක්මෙන්ද දෙනිස්කුණප
යෝ මනාවවැටහෙන්නාහුය යම්සේවව
නයෙන් පුහුණුකරේද එපරිදෙන් සි
තිනුත් සිනියයුත්තේමය ඒ එසේමැති ව
චනයෙන් පුහුණුකිරීම සිනින්පුහුණුකි
රීමට කාරණාවන්නේය කෙසේකාර
ණාවන්නේදයත්? බොහෝකලක් වව
නයෙන් පුහුණුකරණලද කම්මඨානපා
ලිය ආවජ්ජනාකොට මෙනෙහිකරණහා
ගට මුලපටන් කෙළවරදක්වා කිසිතැ
නෙක නොපැකිළ නිරතුරුවැටහෙයි
ඒඅනුසාරයෙන් එහි අර්ථයද අනිගසින්
ප්‍රකටව වැටහෙයි සිතින් පුහුණුකිරීමය
යි කියනලද ඒ ඒ පදයන්ගේ අර්ථ සිති
න් මෙනෙහිකිරීම ඒඒකොඨාසයන්ගේ
අශුභලක්ෂණ ප්‍රතිවෙධයටහා පිළිකුල්
සහගත සැලකීමටද කාරණාවන්නේයි.

—ooo—

(පා *)

වණ්ණ නොනිමිත්තාදීනං
වණ්ණා වවත්ථපෙතබ්බා සණ්ඨා
නනිමිත්තාදීසුකුසලා සණ්ඨානං වව
ත්ථපෙතබ්බං දිසනිමිත්ත ඉමස්මිං
හියරීරෙනාභිනොළඹංඋපරිමදිසාඅඛා
හෙඨිමදිසා තස්මා අයංකොඨාසෝ ඉමි
සා නාමදිසායාති දිසාවවත්ථපෙතබ්බා
ඔකාසනිමිත්ත අයංකොඨාසෝ ඉමස්
මිංනාමඔකාසෙ පතිට්ඨිතොති එවංතස්ස
තඤඔකාසෝ ව වත්ථපෙතබ්බා ප
රිවෙජදනිමිත්ත සභාගපරිවෙජදෙ විසභා
ගපරිවෙජදනි චෙපරිවෙජද තත්‍රඅ
යංකොඨාසෝ හෙඨාච උපරිම හියරක්ඛ
ඉමිනානාම පරිච්ඡින්නොතිති එවංසභාග
පරිවෙජදෙ වෙදිතබ්බා තෙසා නලෝ
මාලොමාපි න කෙසාති එවං අවිසදක
තාවසෙන විසභාගපරිවෙජදෙවෙදිත
බ්බා එවංසන්තඨා උග්ගහකොස
ල්ලංආවිභූතෙන නපන ඉදං කම්මඨා
නං අසුකස්මිං සුත්තෙනපටික්කුලවසෙන
කථිතං අසුකස්මිං ධාතුවසෙනාතිඤ
ඤාආවික්ඛිතබ්බං ඉදංහි මහාසතිප
ට්ඨානෙ පටික්කුලවසෙනෙව කථිතංමහා
හත්ථිපදොපමමහාරාහුලොවාද ධාතුවිභ
ඞ්ගසුධාතුවසෙනකථිතංකායගතාසති
සුත්තෙනපනඅයඤ්ච වණ්ණොඋපඨානිතං
සඤ්ඤායවත්තාරිඨානානි චතුත්ථානි න
ච ධාතුවසෙන කථිතං විපස්සනා කම්
මඨානංහොති පටික්කුලවසෙන න
කථිතං සමථකම්මඨානං තදෙතං ඉධසම
ථකම්මඨානමෙවාති එවං සබ්බඨාඋග්ග
හකොසල්ලං ආවික්ඛිත්වා අනුපුබ්බ
තො නාතිසීඝතො නාතිසණිකතොවි
ක්ඛෙප පටිබාහණතො පණ්ණත්තිසම
තික්කමනතො අනුපුබ්බමුඤ්චනතොච
පනාතෙතා තයොව සුත්තන්තානි එවං
දසඛා මනසිකාර කොසල්ලං ආවික්ඛි
තබ්බං

(෯ *)

සණ්ඨානතො යන්නෙහි; නෙයං යෙව,එමකෙසාදින් නේම; සණ්ඨානං, සටහන්;ව්‍යවත්‍ථපෙතඛබං,නියමකටයුතු;දිසතොයනුයෙහි, ඉමස්මිං සරීරෙ, ෂේඝිරුරෙහි;නාභිතොඋඛං, නාභියෙන්මතත; උපරිමදිසා,මතුදියානමිවෙයි; අධො, යට;හෙඝිමාදිසා, යටදිසානමිවෙයි;තසමා, එහෙයින්; අයංකොඨාසො, මේකොටස; ඉමියසානාමදිසායානි, මෙනම්දිසාවෙතියඝි; දිසාවව්‍යවත්‍ථපෙතබබා, දිසාව්‍යවස්ථාකටයුතු; ඔකාසතොව්‍යතුයෙහි; අයංකොඨාසො, මේකොටස, ඉමස්මිං නාමඔකාසෙපනිඝිතොහි, මෙනම් අවකාශයෙහි පිහිටියේයඝි;එවං,මෙසේ,නඃඝනඃඝඔකාසො එව්කොටස්හුනේ අවකාසස්‍ය-පෙ-පරිවෙජදතොඝඃහොනි,සභාවපරිවෙජදෙ, නමනමානේකොටසින්මවන පරිවෙජදස; විසභාගපරිවෙජදෙ,අන්කොටසින් වනපරිවෙජදයඝි; වෙපරිවෙජද, පරිවෙජදයෝදෙදෙනෙකි,නතත, ඒදෙත්හි, අයංකොඨාසො, මේකොටස; හෙඨා, යටද; උපරි,මතෙහිදා; හිරිසං,සරසද; ඉමිනානාමපරිවජිතෙහොති, මෙනම්මෙන මිදැයකින් පිරිසුන්නේඝඃ; එවං,මෙසේ; සභාගපරිවෙජදෙ වෙදිතබබා, සභාගපරිවෙජදයදතයුතුඝ (අහතනොහාගොසහාගොසහාගෙන පරිවෙජදෙ සභාගපරිවෙජදෙ හෙඨුපරිනිරිය පරියනෙතා හි සකොඨාසිකකෙසනහරාදිනි පරිවෙජදෙනි අතෙථාසනු මෙතැනටිකාඝ)කෙසා,කෙස්හු; නලොමා, ලොමයොනමිනොවෙති; ලොමාපි, ලොමයෝද; නකොයානි,කෙයය්‍යෝදනමිනොවෙතිඝි;එවං,මෙසේ;අවිඝසනතාවසෙන,අන්කොටසින්නොමුසුබව විඝින්, විසභාගපරිවෙජදෙ වෙදිතබබා, විසභාගපරිවෙජදයදතයුතු(අසභාගොහි ඉධවිසභාගොසනුමෙතැනටිකාඝ)එවං, මෙසේ; සභාගතා,සන්පරිදේදකින්; උහතභාගොසල්ලං ආඛිකඛනෙතනඋපන,උද්ගුහකොශල්‍යය කියනුවහුවසින් වනාහි; අසුකස්මිං සුත්තෙ, අසවල්සූත්‍රයෙහි; පටික්කූලවසෙනවුත්තා, ප්‍රතිකූලවශයෙන් කියනලද;අසුකස්මිංධාතුවසෙනාහි,අසවල් සූත්‍රයෙහිධාතුවසයෙනැයි; ඤත්වා,දැන, ආමිඤ්ඛිනබබං, කිය යුතු; ඉදංහි, මේවිත්ථංසාකාරසම්මසානය,මහාසතිපඨානෙ,මහසිවටන්සූත්‍රයෙහි; පටික්කූලවසෙනෙවකපිතං(ධාතුවිභාගයන් සාමාන්‍යයෙන් නොගත්බැවිනුදු එහිම ධාතුකම්මඨානය වෙන්කොටකිබැවිනුදු) පිළිකූල්විසින්මකියනලදී;මහාහත්ථිපදොපම මහාරාහුලොවාද ධාතුවිභඞගසු, මහාසතිපදොපමය මහාරාහුලොවාදයධාතුවිභඞගය යනමෙහි(ප්‍රක්කුසාති සූත්‍රයහාවිභඞගප්‍රකරණයෙහි ධාතුවිභඞගපාලිදතසුතු)ධාතුවසෙන කථිතං,ධාතුවශයෙන් කියනලදී; කායගතාසතිසූත්තෙපන, කාණ්‍යාසිසූත්‍රයෙහි වනාහි; යසසවණ්ණතො උපඨානි, යමක්හට කෙසාදිනුවණ්ණවශයෙන්වැටහුනාහුනම්,තංසඤ්ඤාය, එපුභුලාසඳහා, වහතාරිඤ්ඤානානිවිභතතානි (කෙසාදින්කෙරෙහි වණ්ණසණ්ඨාලම්බනිකවූ)සතරඛ්‍යානයෝවිභඞ්ගයෝ යි;නතත, එමසූත්‍රයෙහි; ධාතුවසෙන කථිතං,ධාතුවශයෙන් කියනලද්දේ; විපස්සනාකම්මඨානංහොති, විදර්ශනාකර්මස්ථානවේ; පටික්කූලවසෙන කථිතං, ප්‍රතිකූලවශයෙන්කියනලද්දේ; සමථකම්මඨානංහොතිසමථකම්මඨානමේව; නදෙතං, නෙම; ඉධ, මෙහි;සමථකම්මඨානමෙව, සමථකර්මස්ථානමවේ; එවං,මෙසේ; සත්තධා උහතභාගොසල්ලං ආඛිඤ්ඛිත්වා,සත්පරිද්දෙකින් උද්ගුහකොශල්‍යයකියා ;අනුපුබ්බතො, අනුපූර්වයෙන; නාතිසිඝතො,ඉතාඉක්මන්නොවීමෙන; නාතිසනිකතො, ඉතාසෙමෙන් නොවීමෙන; විකෙඛපපටිබාහනතො,විසෙසපඤ්ඤාරුකිරීමෙන; පණ්ණත්තිසමතික්කමනතො, පනවන් ඉක්මවීමෙන; අනුපුබ්බ

මුඤ්චනතො අනුපුබ්බියෙන් හැරීමෙන; අප්පනාතො, අප්පිනාභෙගින; තයො ච සුත්තන්තානි, තුන්සූත්‍රානැයගයි; එවං, මෙසේ; දසඛාමනසිකාර කොසල්ලං ආචික්ඛිතබ්බං, දසපරිඤ්ඤාදින්මන සිකාරකොශලාශයකියයුතු.

—ශ්‍රීශ්‍රී—

(භා *)

වණ්ණිවශයෙන්යයනු කෙශාදින්ගේ වණ්ණිය නියමකටයුත්තේයි කිසිවෙක්හට වණ්ණිය සැලකීමෙන්ද කිසිවෙක්හට සටහන් සැලකීමෙන්ද කිසිවෙක්හට දිසාවිභාග සැලකීමෙන්ද කිසිවෙක්හට පිහිටි අවකාශය සැලකීමෙන්ද කිසිවෙක්හට සවීකාරයෙන් වෙන්කොට සැලකීමෙන්ද කුණපඅකාඝායෝ වැටහෙනාහුය එහෙයින් වණ්ණිදිවශයෙන් සැලකීම උද්ග්‍රහ කොශලාශය එළවන්නේයයිදතයුතු සටහන්වශයෙන්යයනු ඒකෙශාදින්ගේ ආකාර මේමේයයි සටහන් නියමකටයුත්තේය. දිශාවශයෙන්යයනු මේශරීරයෙහි නාභියෙන් උඩ මතුදිශානම නාභියෙන් පහළ යට දිශානම එහෙයින් මේකොටස මෙනම් දිශාවෙකපිහිටියේයයි මෙසේදිශානියම යකටයුතු අවකාශවශයෙන් යයනු මේ කොටස මෙනම්අවකාශයෙක පිහිටියේයයි මෙසේ ඒ ඒ කොටසුන්ගේ අවකාශය නියම කටයුත්තේයි පරිවෙජදවශයෙන්යයනු තමතමාගේකොටසින්ම වන සභාග පරිවෙජදය අන්කොටසින්ව න විසභාග පරිවෙජදයයන දෙවැදෑරුම් පරිවෙජඅයන් අතුරෙන් මේ කොඨාසය යටද මත්තෙහිද සරසද මෙනම් මෙන මී කොටසකින් වෙන්කරණලදුයි යන සභාගපරිවෙජදය කෙශයෝ ලොමනම් නොවෙති ලොමයෝද කෙශනම් නොවෙතියි මෙසේ අනික් අනික් කොටසකින් නොමුසුබවයයි කියනලද විසභාගපරිවෙජදයයන පරිවෙජදලයවශයෙන් නියමකටයුත්තේය මෙසේ සත්පරිඤ්ඤාදින් උද්ග්‍රහකොශලාශය කියන් නහුවිසින් අසවල්සූත්‍රයෙහි මේවහනිං සාකාර කම්මට්ඨානය පිළිකුල්වශයෙන් වදරණලදහ අසවල්සූත්‍රයෙහි ධාතුවශයෙන් වදරණලදහයි දැනකියයුත්තේය ඒ එසේමැයි මේකම්මට්ඨානය මහාසතිපට්ඨානසූත්‍රයෙහි පිළිකුල්වශයෙන්ම වදරණලද්දේය මහාහත්ථිපදොපම මහාරාහුලොවාද පුක්කුසාති යනාදිසූත්‍රයෙහිද විභඞ්ගප්‍රකරණයෙහි ආධාතු විභඞ්ගයෙහිද ධාතුවශයෙන් වදරණලද්දේය කායගතා සතිසූත්‍රයෙහි වනාහි යමෙක්හට කෙශාදිහු වණ්ණිවශයෙන් වැටහුනාහු නම් ඔහට වණ්ණිකසිණාලම්බනිකවූ සතරධ්‍යානයන් උපදනාබැවින් කසිණාරම්මණුවශයෙන් බෙදනලදහුය එමසූත්‍රයෙහිම ධාතුවශයෙන් කියනලද්දේ විදර්ශනාකම්මට්ඨානද ප්‍රතිකූලවශයෙන් කියනලද්දේ සමථකම්මට්ඨානද වන්නේයි ඒ මේ විහිංසාකාරය මෙහිද සමථකම්මට්ඨානමවන්නේයි මෙසේ සත්පරිද්දෙකින් උද්ග්‍රහ කොශලාශයකියා රට අනතුරුව අනුපුබ්බවශයෙන්ද ඉතා සුහුසුලුනොවීමෙන්ද ඉතාසෙමින් නොවීමෙන්ද චිත්තවික්ඛෙපයදුරුකිරීමෙන්ද ලොකසමඤ්ඤාදිසඞ්ඛ්‍යාත දුඤ්ඤත්තිය ඉක්මවීමෙන්ද පිළිවෙළහැරීමෙන්ද අප්පිනාවශයෙන්ද තුන්සූත්‍රානැතවශයෙන් දැයි යනමේ දශපරිදෙන් මනස්කාර කොශලාශය කියයුත්තේයි ඒ දශදෙනා අතුරෙන් අනුපුබ්බවශයෙන්යයනු මේනා මටහන පුහුණුකිරීමෙහිපමන් පිළිවළින් මෙනෙහිකළයුත්තේය එකත්හැර එකක් මෙනෙහිනොකළයුත්තේයි යම් සේ අදක්ෂපුරුෂයෙක් දෙහිස්පෙත්තෙහි නියුත් හිණක් මැදින් එකිනෙක හැර හැර නහින්නාහු විඛාවුශරීරඇත්ව ගෙන්නේද මත්තාමනොනැතිය හැකිවේද

(පා ¶)

තත්ථ අනුපුබ්බතොති ඉදංහි සඤ්ඤා යකරණතොපභාය අනුපටිපාටියා මන සිකාතබ්බං නඵතත්ථරිකාය එකන්තරි කායහි මනසිකරොතෙතා යථානාමඅ කුසලොපුරිසො චත්තිංසපදං නියෙස නිං එකන්තරිකාය ආරොහතෙතා කිල න්තකායො පතති නආරොහනං සම්පා දෙති එවමෙව භාවනාසම්පත්තිවසෙන අධිගන්තබ්බස්ස අ ස්සාදස්ස අනධිගමා කිලන්තචිත්තතා පතති නභාවනංසම් පාදෙති අනුපුබ්බතො මනසිකරොන් තෙනාපිව නානිසිඤතො මනසිකාත බ්බං අනිසිඤතො මනසිකරොතොති ය ථානාමතිණ්ණොජනං මහං පටිපජ්ජිත්වා ඔතාතමනවියඤ්ජනං අසල්ලක්ඛෙත්වා සිඤෙනජවෙන සතතබ්බන්තුම්පි ගමනා ගමනං කරොතතො පුරිසස්ස කිඤ්චාපි අ ඛානං පරිඛයං ගච්ඡති අථඛො පුච්ඡි ත්වා ගන්තබ්බංහොති. එවමෙවකෙව ලං කම්මට්ඨානංපරියොසානං පාපුණාති අවිභූතංපනහොති නත්ථෙසං ආවහති තස්මානානිසිඤතොමනසිකාතබ්බං යථාව නානිසිඤතො එවං නානිසතිකා තොපි අනිසන්තිකතතො මනසිකරොතතො ති යථානාම තදහෙවතිණ්ණොජනංමහං ගන්තුකාමස්ස පුරිසස්ස අන්තරාම ග්ගෙ රුක්ඛපබ්බතගහණාකාදීසු විලම්බ මානස්ස ඉතරතා පරිඛයං නගච්ඡති චිරතිරෙන පරියොසාපෙතබ්බොහොති එවමෙව කම්මට්ඨානං පරියොසානං නගච්ඡති චිරෙනාධිගමස්ස සම්භවයොග හොති...චිරෙනඛෙදපටිබාහනතොහොති කම්මට්ඨානං විස්සජ්ජෙත්වා ඛණ්ඩාපූවතණ්ඩු ලාදිණ්ඩෙ වෙතතතා විරත්තොපි පටිබාති තතොතා අපටිබාහතතොනියථානාම එකප දීපං පහාතුකාමං පටිපන්නස්ස පුරිස ස්ස අන්තරාමග්ගෙ අසල්ලක්ඛෙත්වා ඉ තොචිතොව විලුම්පිත්වා පදවාරෙ විරූපක්ඛත්තිං ගණ්හාතිවාවිජ්ඣිත්වාපි පතිතඛ්බංහොති. එවමෙවඛනිඛා ප කෙඛපෙසති කම්මට්ඨානංපරිහාපති පරි ඛංසති තඤ්ඤාරම්මණපටිබාහනතොම නසිකාතබ්බං...පණ්ණත්තිසමතික්ක මනතොති යාඅයං කෙසාලොමාති ආදි කාපණ්ණත්ති තං අතික්කම්ම්ත්වා පටික් කූලන්ති චිත්තංඋපෙතබ්බං...

(ඛ ¶)

තත්ථ,එහි;(අනුපුබ්බතොයන්නෙහි) ඉදං හි,මේකර්මස්ථානයතොහි; සඤ්ඤායකරණ තොපභාය,පුහුණුකිරීමෙහිපටන්ගෙණ; අනුපටිපාටියා,අනුපුවීයෙන්(මතුයෙහිකි ලන්තචිත්තොපතති යනුහාසම්බන්ධක රණු) යථානාම, යම්සේ; අකුසලොපුරි සො, අදක්ෂවූපුරුෂයෙක්;චත්තාරිංසපදානි සෙසානි; දෙතිස්පෙතෙකැත්තිහින; එ කන්තරිකාය ආරොහතෙතා, මැදින් එකක්හැර නැරනැගෙන්නේ; කිලන්ත කායො, ක්ලාන්තශරීරඇතිව; පතති, හෙන්නේද;නආරොහනං සම්පාදෙති, නැගීමසැපවිය නොහේද(මත්තාවනැගී ගතනොහේදැයි)එවමෙව, එපරිදෙන්ම; භාවනාසම්පත්තිවසෙන, භාවනා සැපත්වීසින්; අධිගන්තබ්බස්ස අස්සාද සස, පැමිණියයුතුවූ භාවනාස්වාදයට; අනධිගමා, නොපැමිණීමෙන්; කිලන්ත චිත්තතා, කලාන්තසිත්ඇත්තේ; පතති, භාවනාවෙත් හෙන්නේය; නභාවනංසම්පාදෙති, භාවනාසැපවියනොහෙන් නේයි (ලක්ෂණප්‍රතිවෙධයට නොපැමි ණෙන්නේයි) අනුපුබ්බතතො මනසිකා රොතතොනාපිව, පිළිවෙළින් මෙනෙහි කරනුමනාවිසිනුදු; නානිසිඤතොමනසි කාතබ්බං, ඉතාඉක්මන්ව මෙනෙහිනො කටයුතු(අවිභූතං පනහොති, යනු සම්බන්ධකරණු)යථානාම, යම්සේ; තිණ්ණං ජනානංමහං පටිපජ්ජිත්වා, තුන්යොදුන් මග ටැළිපැද; ඔතාතමනවියඤ්ජනං අ

සල්ලක්ඛේති, යාගුතුවැළකියයුතුමග නොසලකා; සිඤ්ඤජවෙන, සිඹුජවයෙන්; සතක්ඛත්තුම්පි ගමනාගමනං කරොතො පුරිසස්ස; සියක්වටදයනු එනු කරණ පුරුෂයාට; කිඤ්චාපි අඛානං පරික්ඛයං ගච්ඡති, කිසිසේද මගඉෂ්වන්නේය; අථඛො,එතකුදුවුවත්; පුඤ්ඤභාවගන්තබ්බං හොති, යාගුතුනොයාගුතුතැන් නොසලකණබැවින් විවාරාම යාගුතුවේ;එවමෙව,එපරිද්දෙන්ම; කෙවලං කම්මඤානං පරියොසානං පාපුණාති, හුදෙක් කමටහනකෙළවරටයෙයි (ආදියෙහිපටන් පඤ්චවසානඅදක්වා මනසිකාර මාත්‍රයෙක්වෙයි) අවිඝාතං පන හොති, ප්‍රතිකූලාකාරය මනාකොට නොසලකණබැවින් අවිඝාතවූයේ වනාහිවේ;න විසෙසං ආවහති, එහෙයින්ම විශෙෂය නොඵළවා; තස්මා, එහෙයින්; නාතිසිඝතො මනසිකාතබ්බං, ඉතායුහුව මෙනෙහිනොකටයුතු; ඝථාචනාති සිඝතො, යම්සේ ඉතායුහුවමෙනෙහිනොකටයුතුද; එවං, එපරිද්දෙන්ම; නාතිසනිකතොපි, ඉතාසෙමුදු මෙනෙහිකටයුතුනොවේ; අතිසනිකතො මනසිකරොතො හි, ඉතාලස්ව මෙනෙහිකරණුවහට; ඝථානාම, යම්සේ; නියොජනංමග්ගං ගන්තුකාමස්ස පුරිසස්ස; තුන්යොදුන්පමණ මගයනු කැමතිපුරුෂයාට;අන්තරාමග්ගෙ,අතුරුමග;පබ්බතතලාකාදිසු විලම්බමානඤ්ඤ, පඨිතඝඩාගාදිඉයෙහි ලස්වන්නහුට; මඤ්ඤා පරිඤ්ඤයං නගච්ඡති, මගඤ්ඤයටනොයේ (නොගෙවෙයියුතැනි)විහනිහෙනපරියොසාපෙතබ්බොහොති, දෙතුන්දවසකින් ගෙවියයුතුවේ; එවමෙව කම්මඤානං පරියොසානං න ගච්ඡති, එපරිද්දෙන්ම කමටහන පඤ්චවසානයට නොයේ(කුමක්කියිනියාදයත්? පිළිවෙළින් සියලුකොටසුන් මෙනෙහිකරණුවහටම කොටස්හු පහළවවැටහෙනිස් කොටසුන් වෙයෙසින් පිළිතුල් විසින් මෙනෙහිකරණුවහට කමටහනපයඃ වසානයට යන්නේය මෝහටවනාහි ඉතාලස්කොට මෙනෙහිකරණබැවින් පහළව වැටහීමක්නැත පිළිතුල්විසින් වැටහීම් කොහිමදැයනඅභිප්‍රායයි)විසෙසාධිගමස්ස පච්චයො න හොති, කමටහනකෙළවරකට නොයනබැවින්ම වෙසෙසන පිළිලැබීමට ප්‍රත්‍යයනොවෙයි) විකෙඛප පටිබාහනතො යන්නෙහි, කම්මඤානං විසඤ්ඤත්ථා, කමටහනහැර; බහිඛාපුථුත්තාරම්මණෙ; පිටතරූපාදිඅරමුණෙහි (රූපාදිඳු නීලාදිවිසින් නානාසභාවඇතිහෙයින් පුථුත්තාරම්මණනම්වෙත්-අශුභියපිළිකුලැයිකෙශාදියෙහි පැවතියයුතුවූ අශුභානුදර්ශනාව හැර ශුභාදිවිසින් ගන්නාලබන කෙශාදිහු බහිඛාපුථුත්තාරම්මණනම් වෙයි)චෙතසො විකෙඛපො පටිබාහිතබ්බො, කමටහන් මෙනෙහිකරණුවහුවිසින් සිත්හුගේ අසමාධානලක්ඛණවූ වික්ඛෙපය මනාකොට සිහිඵලවා සකස්කොට දුරුකටයුතු)අප්පටිබාහනතො, නොපිළිඛහනුවහට; ඝථානාම, යම්සේ; එකපදිකං පපාතමග්ගං, එක්පියවර ප්‍රපාතමග; පටිපන්නස්ස පුරිසස්ස; පිළිපන්පුරුෂයා; අක්කමනපදං අසල්ලක්ඛෙත්වා, ඇක් මෙන පියනොසලකා; ඉතො විතො ච විලොකයතො, ඔබින්ඔබ බලනුවහට; පදවාරො විරුජ්ඣති, පියවර වරදනේය; නතො, ඉක්බිත්තෙහින්; සතපොරිසෙ පපාතෙ, සියක් පුරුෂ ප්‍රමාණඇති ප්‍රපාතයෙහි; පතිතබ්බං හොති, හියයුතුවේද; එවමෙව, එපරිද්දෙන්ම; බහිඛාවිකෙඛපෙසති, පිටතවික්ෂෙපයඇතිකල්හි; කම්මඤානං පරිහායති, කමටහන පිරිහෙයි; පරිඛංසති,නසයි; තස්මා, එහෙයින්ම;විකෙඛප පටිබාහනතො මනසිකාතබ්බං,වික්ෂෙප පිළිවැහීම්විසින් මෙනෙහිකටයුතු;පණ්ණත්තිසමතික්කමනතො යන්නොහි, කෙසාලොමාදිආදිකා, කොසල්ලොමාදි

යනාදිවු; ව්‍යාඅයං පණ්ණත්ති, අඡාධම්මය න්නිසාපණවනලද ඝම්ප්‍රඥප්තියක්ඇ ද්ද;නං අනිච්චාමිච්චා, ඒකෙශාදී ප්‍රඥප්තිය ප්‍රතිකූලමනස්කාරයෙන් ඉක්මඑඛු එවා;පටික්කූලන්තිවිත්තං ඨපෙතබ්බං, පිළිකූලැයි සිතනිබ්‍යයුතු(පනත ඉතිළිවු බැවින් ඒඒකොටස් පිළිකුල්හෙයින් වැටහෙනකල්හිපිළිකූලැයි සිතනිබ්‍යයුතු)

—ශ්‍රී—

(භා ¶)

ඒදශප්‍රකාරයන්අතුරෙන්අනුපුබ්බශයෙන්යතු මේකමටහනපුහුණුකිරීමෙහිප ටන්පිළිවෙළින්මෙනෙහිකළයුත්තේයඑ හෙත්හැරඑකක්මෙනෙහි නොකළයුත්තේයි ඒමිසේඅදඤ්ඤපුරුෂයෙක්දෙනිස්පෙ ත්තකින්යුත්තිනක්මැදින්එකිනෙකහැ ර හැරනනිහාහුවිඩාවූගරිරඇතිවහෙ න්තේදම ත්තටනොනැගියහැකිවේද එ පරිද්දෙන්මැදින්එකිනෙකහැරහැර එ තෙකක්මෙනෙහිකරන්නාවූයොගාවච ර මහණතාවනාසම්පත්තිවශයෙන් පැමි ණියයුතුවූ ධ්‍යානඃඛ්‍යාතඅඟවනාඃවාද සටනොපැමිණිමෙන් කැලඹුනුසිත්ඇත් තාහුභාවනාමෙන්හෙන්තේයභාවනාව සම්පාදනඃනොකටහැකිවත්තේය හෙ වත්ලඤ්ඤණප්‍රතිවේධයටනොපැමිණෙන් තේසිපිළිවෙළින්මෙනෙහිකරන්නාහුවිසි නුදුතතාසුහුසුළුනොවිමෙනෙහිකටයුත් තේය යම්සේ සම්පුරුෂයෙක් තුන්සා දුනක් හෙවාඃයාසුතුමඅතට පිළිපැද ඃා සුතු හළයුතුමංනොසලකාඃසිඝ්‍රවශෙ න්සේදඑසේසියත්වරකුදුඃඛඑතපුරුෂ හට කිසිසේත් මඟහෙවෙන්තේය. එත කුදුවුවත් ඃායුතුනොඃායුතුතැන් විමා රාම ඃාසුතුවත්තේය එපරිද්දෙන්ම ඉ තාසුනුසුළුව මෙනෙහිකරන්නාහට හු දෙක් කර්ම්ඃඛානඃම කෙළවරට පැමි ණෙඃි ප්‍රතිකූලාකාරය මනාකොටනො සලකණබැවින් අප්‍රකටවෙඃි එඅතඃින් ම අධිගමවිශෙෂයෙක් නොඑළවන්නේ ඃි එහෙයින් මේවත්තිංඃාකාරකමටහ න මෙනෙහිකරණ ප්‍රඅාවවර්ඃාවිසි න් ඉතාඃුහුසුළුව මෙනෙහිනොකටයු ත්තේඃි යම්සේ ඉතාඃුහුසුළුව මෙනෙ හිනොකටයුතුවේද එපරිද්දෙන්ම ඉතා සෙමෙනුදු මෙනෙහිනොකටයුත්තේඃි යම්සේ තුන්යොදුන්මඟ හෙවාඃනුකැ මනිපුරුෂයෙක් අහරමඟ පවිතවිල්ඃාදි යෙහි ප්‍රමාදවන්නාහු තුන්ඃොදුන්මඟ නොහෙවයි දෙතුන්දවසකින්ම ඒමඟ හෙවාඃාඃුතුවන්තේය එපරිද්දෙන්ම ඉ තාසෙමෙන් මෙනෙහිකරන්නාහටකම ටහන කෙළවරට නොපැමිණෙඃි හෙ වත් සියලුදෙනිස්කුණුකොටසුන් පිළි වෙළින් මෙනෙහිකරන්නාහටම කොට ස්හු ප්‍රකටවවැටහෙන්නාහුඃ ඒකොටසු න් විශෙෂයෙන් පිළිකුල්වශයෙන් මෙ නෙහිකරන්නාහට කර්ම්ඃඛාන පරිවඃා වසානඃට යන්තේය මෝහටවනාඃි ඉ තාලඤ්වමෙනෙහිකරණබැවින් ප්‍රකාශ වවැටහිමෙකුත් නොවත්තේය එසේ වූකලී පිළිකුල්වශයෙන් කෙසේවැටහෙ න්නේද? එහෙයින් කමටහන කෙළව රට නොඃනබැවින් විශෙෂාධිගමඃකට කාරණඳනොවන්නේඃි. විඤ්ඤපදුරුකි රීමෙන් ඃඃනු කමටහනඟැර පිටත නිලපිතා දිඅනෙක ප්‍රකාරවූ රූපාදි අ ර මු ණෙ හි සි ත්හුනේ නො සං ඉඳිම ලඤ්ඤණකොටඇති විඤ්ඤඃඃ දුරු කටයුත්තේඃි යම්සේවනාඃි මහත්පඑ නප්‍රපාතඃෙකින්බස්නාවූ එක්පියවරම ගතටපිළිපන්පුරුෂහෙමේ නමන්විසින් නබනපියමර නොසලකා ඕබිනොබ බ ලබලා පියවරතැබුඃේවිනම් ඔහුගේපිඃ වරවැරදසිඃක්පුරුෂප්‍රමාණවූ ප්‍රපාතඃෙ හිනියයුතුවේදඑපරිද්දෙන්ම පිටතනො යෙක්අරමුහුකොරෙඃි චිත්තාවිඤ්ඤඃඃ දුරුනොකරන්නාහුට පිටතවිඤ්ඤඃඃඇ තිකල්හිකර්ම්ඃඛානඃ පිරිහෙන්නේමඃ නැඃෙත්තේමඃ එහෙයින් පිටතඅරමු

ණෙහි විත්තඋක්ඛේපය පිළිවැහීම්වශයෙන් මෙනෙහිකටයුත්තේයි. ප්‍රඥප්තිය මනාකොට ඉස්මීමෙනයනු පෘථිව්‍යාදිඋවිනිබ්භොගසුඛාශ්‍රකරූපයනිසා ලොකයාවිසින් පණවනලද කෙශාලොමාදිවූ යම් ප්‍රඥප්තියෙක් ඇද්ද ඒකෙශාදි ප්‍රඥප්තිය ප්‍රතිකූලමනස්කාරයෙන් ඉක්ම උතුරුවා ඒඒකොටස් පිළිකූලැයි සිතනැබියයුත්තේයි

—ංදංං—

(භා §)

යථාහි උදකදුල්ලභකාලෙමනුස්සාඅරඤ්ඤෙඋදපානංදිස්වාතත්ථතාලපණ්ණාදිකං කිඤ්චිදෙවසඤ්ඤාණංබන්ධිත්වාතෙන සඤ්ඤාණෙනආගන්ත්වා නහායන්තිචෙව පිවන්තිච යදාපනතෙසං අභිණ්හසඤ්චාරෙන ආගතාගත පදංපාකටං හොති තදාසඤ්ඤාණෙන කිවංනහොති ඉදානිවජ්ජිනඛණෙනන්ත්වා නහායන්තිවෙවපිවන්තිවඑවමෙව දුබ්බභාගෙ කෙසාලොමාති පණ්ණත්තිවසෙන මනසිකරොතො පටික්කූලභාවො පාකටොහොති අථකෙසාලොමාති පණ්ණත්තිං සමතික්කමිත්වා පටික්කූලභාවෙයෙවචිත්තං ඨපෙතබ්බං අනුපුබ්බමුඤ්චනතොති යොයොකොට්ඨාසො නඋපට්ඨාතිතංතං මුඤ්චිත්වෙත්‍වන අනුපුබ්බමුඤ්චනතො මනසිකාතබ්බං ආදිකම්මිකස්සහි කෙසාති මනසිකරොතො මනසිකාරො ගන්ත්වාමුත්තානන්ති ඉමං පරියොසානකොට්ඨාසමෙව ආහටවනීඤ්ඤති මුත්තනන්තිව මනසිකාරොතො මනසිකාරොගන්ත්වා කෙසාති ඉමං ආදිකොට්ඨාසමෙව ආහටවනීඤ්ඤති අථසෙසමනසිකරොතො මනසිකරොතො කෙචිකොට්ඨාසා උපට්ඨහන්ති කෙචිනඋපට්ඨහන්ති තෙන යෙයෙ උපට්ඨහන්ති තෙසුතෙසු තාවකම්මං කාතබ්බං යාවසීසෙ උපසිතෙසු තෙසම්පි එකො සුඤ්ඤාරංඋපට්ඨාති එවංඋපට්ඨිතං පනතමෙව පුනප්පුන මනසිකරොතොඋප්පාදෙතබ්බා තත්‍රායං උපමා යථාහි චත්තාරොසතාලඤ්ඤතාලවනෙ වසන්තං මාණවකං ගහෙත්වා මොලුදේඩුආදීහි සිතතාලසීසපණ්ණං සරෙනවිජ්ඣිත්වා උක්කුසිං කරෙය්‍ය අථසොමඤ්ඤතොපටිපාටියා තස්මිං තස්මිං තාලෙපතිත්වා පරියන්තතාලමෙව ගවෙසිත්‍වා නපස්සිගන්ත්වා ලුදේදන තථෙව කතන්ත පුන තෙනෙව නයෙන ආදිතාලං ආගවෙසිත්‍වා සොඑවං පුනප්පුන පරිපාතියමානො උක්කුසුක්කුසඤ්ඤානෙයෙවඋපනිබන්ධිත්වා අනුපුබ්බමෙන එකස්මිංතාලෙ නිපතිත්වා තඤ්ඤෙවමජ්ඣෙ මකුළතාලපණ්ණසුචිං දළ්හංගහෙත්වා විජ්ඣියමානොපි නඋට්ඨහෙය්‍ය එවංසම්පදමිදං වෙදිතබ්බං නත්‍රිදංඔපම්මසංසන්දනංයථාහි තාලවනෙවත්තිං සතාලාඑවං ඉමස්මිංකායෙ චත්තාරං සකොට්ඨාසා මාණවොවියවිත්තංලුද්දේදුවිය යොගාවචරො මාණවකස්ස චත්තාරං සතාලකෙ තාලවනෙ නිවාසොවිය යොනිසොමනසිකාරසා චතුන්නංසතිපට්ඨානානං සකෙකායෙ ආරම්මණ වසෙන අනුපුබ්බසඤ්චරණං ලුදේදන ආදිමනි සිතතාලසස පණ්ණංසරෙන විජ්ඣිත්වා උක්කුසියාකතාය මාණවකස්ස තස්මිං තස්මිං තාලෙපතිත්වා පරියන්තතාලගමනං විය යොගිනාකෙසාති මනසිකාරෙ ආරභිත්වා පටිපාටියා ගන්ත්වා පරියොසානකොට්ඨාසෙයෙව චිත්තස්ස සණ්ඨානං පුනප්පුනාගමනෙපි එසෙවනයො පුනප්පුනපරියපානිය මානස්ස මාණවකස්ස උක්කුසුක්කුසඤ්ඤානෙඋපනිබන්ධනං විය පුනප්පුනමනසිකරොතොකෙසුචි කෙසුචි උපසිතෙසු අනුපට්ඨහනෙන විස්සජ්ජෙත්වා උපසිතෙසු පරිකම්මකාරණං අනුපුබ්බමෙන එකස්මිංතාලෙ නිපතිත්වා තස්සමජ්ඣෙ මකුළතාල පණ්ණසුචිං දළ්හංගහෙත්වා විජ්ඣියමානසාපි අනුට්ඨානං විය අවසා

නෙ විසුඋපසිතෙසුයොසුඤ්ඤතරං උපඨානිනමෙව පුනප්පුන මනසිකරිත්වා අප්පනායඋප්පාදනං... අපරාපිඋපමා යථානාමපිණ්ඩපාතිකො භික්ඛු චත්තිංසකුලංගාමං උපනිස්සාය වසන්තො පඨමගෙහෙයෙව චෙතිඤ්ඤාලභිත්වා පරතො එකංවිස්සජ්ජියාපුනදිවසෙනිස්සොලභිත්වා පරතොවෙ විස්සජ්ජියා තතියදිවසෙආදිමිහියෙව පත්තපූරං ලභිත්වා ආසනසාලං ගන්ත්වා පරිභුඤ්ජිත්වා එවංසම්පදමිදං දට්ඨබ්බං... චත්තිංසකුලගාමොවිය චත්තිංසාකාරො පිණ්ඩපාතියොවිය යොගාවචරො තසස තංගාමං උපනිස්සාය වාසොවිය යොගිනො චත්තිංසාකාරෙ පරිකම්මකරණං පඨමගෙහෙචෙතිඤ්ඤා ලභිත්වා පරතො එකිස්සා විස්සජ්ජනංවිය දුතියදිවසෙති ස්සා ලභිත්වා පරතො විඤ්ඤාණං විස්සජ්ජනංවියච මනසිකරොතො මනසිකරොතො අනුපට්ඨහන්තෙනවියෙ ඨපෙත්වා විස්සජ්ජෙත්වා උපසිතෙසු උපසිතොසු ඨානෙසු ආවජ්ජතො ඨාන චයෙපරිකම්මකරණංතති යදිවසෙ ආදිමිහියෙව පත්තපූරංලභිත්වා ආසනසාලාය නිසිදිත්වා පරිභොජනීය ඒසුයො සුඤ්ඤතරං උපඨානිනමෙවපුනප්පුන මනසිකරිත්වා අප්පනාය උප්පාදනං...

—ශ්‍රීශ්‍රී—

(ඝ §)

යථානි, යම්සේ; උදකදුල්ලභකාලෙ, ජලයදුර්ලභකල; මනුස්සා, මිනිස්හු; අරඤ්ඤෙ උදපානංදිස්වා, අරණ්‍යයෙහිලිඳක්දැක; තත්ථ, එහැන; තාලපණ්ණාදිකං කිඤ්චිදෙවසඤ්ඤාණං බන්ධිත්වා, තාලපණ්ණාදිකිසි සලකුණක්බැඳ; තෙනසඤ්ඤාණෙන ආගන්ත්වා, ඒසලකුණෙන් අවුත්; නහායන්තිවෙව පිවන්තිව, නහද්දපැන්බොද්ද; යදුපන, යම්කලෙකවනාහි; තෙසං, ඒමිනිසුන්ගේ; අභිණ්හසඤ්ඤාණෙන, එක්වන්හසරකිරීමෙන්; ආගතාගතං පදං පාකටංහොති, ආගිය පදපහළවේද; තදා, එකල්හි; සඤ්ඤාණෙන කිච්චංනහොති, සලකුණෙන්කෘත්‍යයනැති; ඉච්ඡිතිච්ඡිතක්ඛණෙ ගන්ත්වා, කැමතිකැමතිකෙණෙහිගොස්, නහායන්තිවෙව පිවන්තිව, නහන්නාහුද පැන්බොන්නාහුදවෙත්; එවමෙව, එපරිද්දෙන්; පුඛ්ඛාගෙ, පූර්ව්භාගයෙහි (පාකටො හොති යනුයොදනු) කෙසාලොමානි පණ්ණත්තිවසෙන මනසිකාරොතො; කෙසය ලොමාදිය පණ්ණත්තිසින් මනසිකරණුවගට්; පටික්කූල සංඥාපකටොහොති, පිළිකුල්බව පහළවෙයි (කෙසාලොමාදින් භාවනාවෙති යෙදෙනුවහට කෙසාදින් හා සමගම කොටසුන්ගේ පිළිකුල්බව පූර්වභාගයෙහිම පහළවේ) අථ, පසුභාවනාව විපූර්තිපත්තාකල; කෙසාලොමාදිපණ්ණත්තිංසමතික්කම්ත්වා, කෙසාලොමාදිය පණ්ණත්තිය ඉක්ම; පටික්කූලභාවෙයෙවිඤ්ඤාණංඨපෙතබ්බං, පිළිකුල්බැව්හිම (කොටසුන්ගේ පිළිකුල්ආකාරයෙහිම) භාවනාසිත පිහිටවියයුතු (මෙහි යොගාවචරම්නිසුන්වැන්නකොටස්හු උදපානයවැන්නකෙසා දිපණත්තාලපණ්ණාදි සලකුණුවැන්න යොගාවචරයාගේපූර්වභාගයෙහිකෙසාලොමාදිපණත්විසින් මනස්කාරය ඒසලකුණෙන්ගොස්උදපානයෙහිමිනිසුන්ගේ ස්නානපානයවැන්න යොගාවචරයාගේ මනස්කාර බලයෙන් පණත ඉක්ම පිළිකුල්ආකාරයෙහිසිතපිහිටුවා භාවනාවෙහි යෙදීමඑක්වන් හසරකිරීමෙන් මග පහළවූකල සලකුණුවිනාම උදපානයෙහි මිනිසුන්ගේ නහනබොන කෘත්‍යයකරණවැන්නයි උපමා සංසන්දන දතයුතු) අනුපුබ්බමුඤ්චනතොයනෙනහි, යො යො කොඨාසො නඵුසති, යම්යම් කොටසෙක් නොවැටෙද්ද; තං තං මුඤ්චනතොන, ඒ ඒ කොටසුන් මුදන්නාහුවසින්;

නසිකාතබ්බං, මෙනෙහිකටයුතු; කෙසානි මනසිකරොතොා, කෙස්හයි මෙනෙහිකරන්නාවූ; ආදිකම්මිකයස, ආදිකැමියාගේ; මනසිකාරොා ගන්ථා, මනස්කාරයගොස්; මුත්‍යාංනි, මුත්‍රයයන; ඉමං පරියොසානකොඨාසමෙවආහවව, මේකෙළවරකොටසම පැහැර; තිඨති, සිටි; මුත්‍රනන්තිමනසිකරොතොා, මුත්‍රයයි මෙනෙහිකරන්නහුගේ;මනසිකාරොා ගන්ථා, මනස්කාරයගොස්; කෙසානි, කෙශයයන; ඉමං ආදිකොඨාසමෙව ආහවව,මේපළමුකොට සමපැහැර;තිඨති, සිටි;අථ, ඉක්බිත්තෙන්; අසු, මේයොගිහු ;මනසිකරොතොා, මෙනෙහිකරණුවහට; කෙවිකොඨාසා, සමහරකොටස් කෙණෙක්; උපඨහන්ති, වැටහෙති;කෙවි නඋපඨහන්ති, සමහර කොටස්කෙනෙක් නොවැටහෙත්; නෙන, එහෙයින්; යෙයෙඋපඨහන්ති, යම්යම්කොටස් තෙනෙක් වැටහෙද්ද; නෙසුනෙසු, ඒඒ කොටසුන්කෙරෙහි; යාව,යම්තාක්; විසු උපඨිතෙසු,දෙදෙනෙකුවැටහුනුකල්හි; නෙසම්පි, ඔවුන්හෙරෙහුදු; එකො, එකෙක්;සුඤ්ඤරංඋපඨාති, මෙසෙසින්මවැටහේද; තාව, ඒතාක්; කම්මංකාතබ්බං, භාවනාකර්මයකටයුතු;එවංඋපඨිතංපන, මෙසේවැටහුනුවනාහි එමකොටස; පුනප්පුනමනසිකරොතෙන, නැවත නැවත මෙනෙහිකරන්නහුවිසින්;අප්පනා උප්පාදෙතබ්බා, අප්පණාතොමෝ ඉපදවියයුතු;තත්‍ර, ඒ දෙනිස්කොටසුන් කෙරෙහි නොවැටහෙන නොවැටහෙන කොටසුන් හැර හැර වැටහෙනකොටසුන්ගෙණඅප්පණාඉපදවීමෙහි;අයංඋපමා,මේඋපමාහි;චත්තිංසතාලකෙතාලවනෙ, දෙනිස්තලක්ඇති තල්වෙනෙහි; වසන්තංමක්කටං, වසන වානරයා; ගහෙතුකාමොලුද්දො,ගන්නාකැමති වැදිතෙමේ;ආදිම්හිඋතනාලස්ස, ආදියෙහි සිටි තාලවෘක්ෂයාගේ;පණ්ණං,පණ්ණය; සරෙනවිජ්ඣිත්වා, ශරයෙන්විද, උක්කුඨිංකරෙය්‍ය,හඬනගන්නේය; අථ, ඉක්බිත්තෙන්; සොමත්තනොා, ඒවදුරුතෙමේ; පටිපාටියා, පිළිවෙළින්; තස්මිං තස්මිං තාලෙපත්ථා, ඒ ඒ තල්ඉහි, පරියන්තතාලමෙවගවෙජ්‍යය,කෙළවරතලටමයන්නේද (ඒ ඒතල්හි හි හුනු හුනුන තලනොපිනිටා කෙළවරතලම පිනිටාදයනඅත්‍රිඹි) නත්‍රපිගන්ථා, එතනටගොස්; ලුද්දෙන, වැද්දාවිසින්; තථෙව, ශරයෙන්පණ්ණියෙහිවද එසේම හඬගැසූකල්හි; පුන, නැවත; තෙනෙවනයෙහ,එමනසින්(ඒ ඒ තල්හිහි හුනුහුනුතලපිනිටිනොලදින්යනඅත්‍රිඹි) ආදිතාලං ආගවෙජ්‍යය,ආදිතලටම එන්නේයි; සොා,හෙතෙම; එවං, මෙසේ; පුනප්පුන, නැවතනැවත; පරිපාතියමානොා, නහුලබන්නේ; උක්කුඨුක්කුඨඨානෙයෙව, හඬගැසූහඬගැසූතන්හිම; උට්ඨිත්ථා, නැගී(පෙරසේඑක්තැනෙක හඬගැසූකල්හිකුමයෙන් සියලුතාලයෙහිහිනැගිනැගිකෙළවර තලටත් ආදිතලටත් අවුත් ඒඒතන්හි හඬගැසූකල්හි ඒඒතලින්නැගියයනඅත්‍රිඹි) අනුක්‍රමෙන, අනුක්‍රමයෙන්; එකස්මිංතාලෙ, එක්තලෙක; නිපතිත්ථා, හි; තස්ස, ඒතාලයාගේ, වෙමජ්ඣ, මධ්‍යයෙහි; මකුළතාලපණ්ණානුවිං, නොවිදහුනුතල්පත සුළිය (ගොඩදඬුයෙහියනඅත්‍රිඹි) දල්හංගහෙත්ථා,දැඩිකොටගෙණ;විජ්ඣියමානොපි,විදිනාලබන්නේද; නඋට්ඨහෙය්‍ය,නොනැගෙනුලබන්නේඹි;ඉදං, මේද; එවංසම්පදං, එබඳුයහි; දට්ඨබ්බං,දනයුතු;තත්‍ර,එහි; ඉදංඔපම්මසංසන්දනං, මේඋපමා සංසන්දනයහි;යථාහි, යම්සේ; තාලවනෙ,තල්වෙනෙහි; චත්තිංසතාලා, දෙනිස්තල්හුද;එවං,එසේම; ඉමස්මිංකායෙ, මෙකාය; චත්තිංසකොඨසා, දෙනිස්කොටස්හුදනයුතුවෙහි; මක්කටොවිය, වානරයාමෙන්;චිත්තං, සිතදනයුත්තේඹි; ලුද්දොවිය,වැද්දාමෙන්;යොගාවචරොා, යොගාවචරදනයුතුහි;මක්කටස්ස, වානර

යාගේ; චත්තිංසතාලකෙනාලවනෙ, දෙනිස්තලක්ඇති තල්වෙනෙහි; නිවා සොවිය, සිසිමමෙන්; යොගිනො, යොගිනිගේ;චිත්තස්ස, චිත්තයාගේ; චත්තිංස කොඨාසකෙකායෙ, දෙනිස් කොටසක් ඇති කයයෙහි; ආරම්මණවසෙන අනුසඤරණං, අරමුණුවසින් හැසිරීමයි;ලුද්දෙන, වැද්ද විසින්, ආදිම්හිසිනාලයාගේ; පණ්ණාසරෙන විජ්ඣිත්වා, පණ්ණාසඅරයෙන්විද; උක්කුසියා කතාය, හඬගැහුකල්හි; ඔකාකටස්ස, වඳුරා; තස්මිංතස්මිං නාලෙපතිත්වා, ඒඒතල්හි හි, පරියන්තනාලගමනං විය,කෙළවරතලටයාමමෙන්; යොගිනා, යොගිහිවිසින්; කෙසානිමනසිකාරෙ ආරබ්ධෙ, කෙශාශිමනස්කාරය ආරම්භකල්හි;පටිපාටියාගන්ත්වා,පිළිවෙළින්ගොස්; පරියොසානකොඨාසෙයෙව, පර්‍යවසානකොටසම; චිත්තස්ස සණ්ඨානං, සිතසිටිමයි; පුන, නැවත; පවත්තාගමනෙපි එසෙවනයො, ඒප්‍රත්‍යාගමනයෙහිදු මෙමනයයි;පුනප්පුනපරිපාතියමානස්ස, නැවතනැවත නගනලබන; මක්කටස්ස, වානරයාගේ; උක්කුසුක්කුසිඤානෙ, හඬගැසූ හඬගැසූතන්හි; උඤානංවිය, නැගිමමෙන්; පුනප්පුනමනසිකරොතො, නැවත නැවත මෙනෙහිකරණුවහුගේ, කෙසුච්කෙසුච් උපඣිතෙසු, කිසිකිසිකේනෙකුන් වැටහුණුකල්හි; අනුපඣතෙන විස්සජ්ජෙත්වා, නොවැටහෙනකොටසුන්හැර; උපඣිතෙසු පරිකම්මකරණං, වැටහුණුකොටසපරිකර්මකිරීමයි;අනුක්කමෙන, පිළිවෙළින්; එකස්මිංතාලෙ නිපතිත්වා, එක්තලෙක්හිහි; නස්සමජ්ඣෙ, ඒතාලයාගේමධ්‍යයෙහි; මකුළනාල පණ්ණසුවිං, නොවිදහුනුතල්ගොබ; දල්හංගහෙත්වා, දැඩිකොටගෙණ; විජ්ඣියමානස්සච,වීදිනාලබන්නහුගේද;අභ්‍යඤානංවිය, නොනැඟීමමෙන්;අවසානෙ, කෙළවර; විසූඋපඣිතෙහු,දෙකොටස් කෙනෙකුන්වැටහුණුකල්හි; යොසුසුතරං උපඣාහි;යමෙක්මනාකොට වැටහේද; තමෙව, එමකොටස, පුනප්පුන මනසිකරිත්වා, නැවත නැවතත්මෙනෙහිකොට; අඳපනාඣඵප්පාදනං,අර්‍ණවඵලදර්‍ශනයි; අපරාපි උපමා,අනික්උපමාවකුදු; යථානාම, යම්සේ; පිණ්ඩපාතිකොඞ්ගික්ඛු, පිඬුසිහනමඟණතෙමේ; චත්තිංසකුලං ගාමං උපනිස්සාය, දෙනිස්කොටසෙකින් පානුයපිරේනුයිකොට එකිඑකිකොටස්ඳුන දෙනිස්කුලක්ඇති ගමක්නිසා; වසනොතා, වසනුයේ; පඨමගෙහෙයෙව, පළමුවනගෙහිම; වෙභික්ඛාලභිත්වා,දෙගෙයකින් ලැබියයුතුවූ භික්ෂාදෙනක්ලදින්; පරතො, මතුයෙහි; එකංවිස්සජ්ජෙත්වා, එක්භික්ෂාවක් හරණේහි;පුනදිවසෙ, දෙවනදවස්; තිසෙසාලභිත්වා, පළමුවනගෙන් තුන්භික්ෂාවක්ලදින්; පරතො,මතුයෙහි; වෙච්සඃජ්ජෙත්‍ය, භික්ෂාදෙකක් හරණේහි;නතියදිවසෙ, තුන්වනදවස්; ආදිම්හියෙව්, ආදියෙහිම; පඨාපුරං ලභිත්වා,පාතුයපුරා ලදින්;ආසනසාලං ගන්ත්වා,ආසනසාලාවට්ගොස්; පරිභුජ්ජෙය, වළඳන්නේහි; චත්තිංසකුලාමොච්ය, දෙනිස්කුලක්ඇති ගමමෙන්;යොගිනො,යොගිහිගේ;චත්තිංසාකාරො, දෙහිස්කොටස්තුයි; පිඬපාතිකොවිය, පිඬපාතිකමෙන්; යොගාවචරො, යොගාවචරයයි;තස්ස, ඒපිඬපාතිකයාගේ; තංගාමං උපනිස්සායවාසොවිය,එගමනිසා විසිමමෙන්; යොකිනො, යොගිහිගේ; චත්තිංසාකාරෙ පරිකම්මකරණං, චාත්‍රිංශදාකාරයෙහි පරිකර්මකිරිමයි; පඨමගෙහෙවෙභික්ඛාලභිත්වා; පළමුවනගෙහි භික්ෂාදෙකක්ලදින්; පරතො එකිස්සාවිස්සජ්ජනංවිය, මතුයෙහි එක්භික්ෂාවක් හැරපිමමෙන්; දුතියදිවසෙ, දෙවෙනිදවස්; තිසෙසාලභිත්වා, තුන්භික්ෂාවක්ලදින්; පරතොවිස්සජ්ජනංවිසඃජ්ජනංවිය,මතුයෙහිභික්ෂාවන්දෙදෙනෙකු හැරපිම මෙන්; මනසිකරොතො

නො, මෙනෙහිකාරණුවගට; අනුපඝාත සංවත්තනියසප්පෙත්ථා, නොවැටහෙන සේ රැසුන්හැර; උපසිනෙසු උපසිනෙසු, වැටුනුනු වැටුනුකොටසුන්කෙරෙහි; යාවකොඤ්ඤ වයෙ, යම්තාක්දෙකොට සෙක්දක්වා; පරිකම්මකරණං, පරිකර්ම කිරීමයි; නන්ය වසෙ, තුන්වනදවස්; ආදිම්හියෙව පඤ්ඤපුරංලහිත්වා, ආදියෙ හිම පාත්‍රය පුරාලුදින්; ආසනසාලාය නිසිදිත්වා, ආසනශාලාවෙහිහිඳ; පරිභොගොවිය, වැලඳීමමෙන්; චීසු, දෙකොට සුන් කෙරෙහි; යොසුසුනරං උපඤ්ඤි, යමෙක් මනාවවැටහේද; තමෙව, හේම; පුනප්පුනමනසිකරිත්වා; නැවතනැවත මෙනෙහිකොට; අප්පනාය උප්පාදනං, අභිඤ්ඤාපදවීමයි–

—ooo—

(හා §)

සම්සේ ජලදුලීහකාලයෙහිමනුෂ්‍යයෝ අරණ්‍යයෙහිලිඳන්නා තළුනන්හි තල්පත් ආදී යම්කිසි සලකුණන්බැඳ ඒසලකුණ බලාඅවුන් කැමතිපරිදෙන් පැන්නහ හාහුද බොන්නාහුද යම්කලෙකවනා හි ඒමිනිසුන්ගේ එත්වන්හැසිරීමෙන් ආනිසංසවර සලකුණු ප්‍රකටවෙත්ද එක ල්හිසලකුණෙන්කටයුතුකාරියෙන් නැ ත්තේයයි කැමතිකැමතිකාණෙහිගොස් පැන්බොන්නාහුද නහන්නාහුදවෙහි එපරිද්දෙන්මසූචිභාගයෙහි කෙසාලො මාදී ප්‍රඥප්තිවශයෙන් මෙනෙහිකර න්නහුට පිළිකුල්බව ප්‍රකටවන්නේය ඉන්ඛිනාහෙන් කෙසාලොමාදී ප්‍රඥ ප්තිය උතුරුවා ප්‍රතිකූලනාවසෙහිම සිත නැඹියයුතුනේයි. ඒඋපමා උපමෙය්‍යසංස න්දනය මෙසේදනයුතු කෙසේදයන්? ම නුෂ්‍යයන්මෙන් යොගාවචරයාද අර ණ්‍යයෙහි ලිඳමෙන් දෙතිස්කුණපකොඨාසයෝද තළුනන්ආදි සලකුණුමෙන් කෙසාදී ප්‍රඥප්තියද ඒසලකුණුඅනුසෙ රෙන්ගොස් ලිදෙහි මිනිසුන්ගේ පැන්පි මී නැඟැමීමෙන් යොගාවචරයාගේ පූ ර්වභාගයෙහි කෙසාලොමාදිප්‍රඥප්ති වශයෙන් මෙනෙහිකිරීමද මිනිසුන්ගේ එත්වන් ගමනාගමනයෙන් පියවරසල කුණු ඇතිවූකල සලකුණුනැතිවගොස් පැන්පීම් නැඟැමීමෙන් යොගාවචරයා ගේ මනස්කාරබලයෙන් ප්‍රඥප්තිය උතු එවා පිළිකුල්බැවිනිම සිතපිහිටුවාහාව නානුයොගයද ගළපා අර්ථදතයුතු.අනු පූර්වමුඛනයඝනුනොවැටහෙනකොටසම් දිමවන්නේයි. යම්යම්කුණපකොඨාසය ක් නොවැටහෙන්නේනම්ඒඒකොටසම් දිමවශයෙන් අනුපූර්වමුඛනයෙන්මෙනෙ හකටයුතු ඒඑසේමැයි කෙයායිමෙනෙහි කරන්නාවූ ආදිකර්මික යොගාවචරයා හට කෙයායන මෙනෙහිකිරීමඅනුලෝ මිවශයෙන්ගොස් මුත්‍රයයන මේකෙළව රකොටසම පැහැරහැපිසිටින්නේයමුත්තා යි මෙනෙහිකරන්නාහටද ඒමෙනෙහි කිරීම ප්‍රතිලෝමවශයෙන්ගොස් කෙයා යනමේමුල්කොටසම පැහැර හැපිසිටි න්නේය ඉක්බිත්තෙන් ඒඒ කොටසුන් ගේ ලකුණු සැලකීම්වශයෙන් මොනව ට මෙනෙහිකරන්නාවූ ඒයොගාවචර යාගට සමහරකොටස් කෙණෙක් වැම හෙන්නානුය එහෙයින් යම්යම් කොටස කෙණෙක්වැටහෙද්ද ඒඒකොටසුන් අ නුරෙනුදු යම්තාක්දෙකොටසක් වැටහු නුකල්හි ඒදෙදෙනා අතුරෙනුදු එක් කොටසක් මනාව වැටහේද එක්කොට සක් මනාව නොවැටහේද ඒමනාව නොවැටහෙන කොටස විශෙෂයෙන්ම වැටහෙන නාක් භාවනාකර්මස්ථානවසුන් තේයි. මෙසේවැටහුනු එමකොටස නැ වත්නැවත මෙනෙහිකරන්නාහුවිසින් අ භිඤ්ඤාපදවීසයුත්තේයි ඒ දෙතිස්කුණ පකොඨාසයන්අතුරෙන්නොවැටහෙන නොවැටහෙන කොටසුන්හැර හැරවෙ නකොටසුන්ගෙණ අභිඤ්ඤාපදවීමෙහි මේඋපමාවදනයුතු. යම්සෙ දෙතිස්කුල්

ගයකින් යුක්තවූ තල්උයනෙකවසන වදුරෙකු අල්වාගණු කැමති වැද්දෙක් වදුරා පළමුකොටසිටි තල්ගස පතුයට හියෙන් විද ඔල්වරඟඹනගන්නේය ඉක් බිත්තෙන් ඒවදුරා පිළිවෙළින් ඒඒ තල් ගස වැටිවැටිගොස් කෙළවර තල්ගසම න ව ත් නේ ද ඒ ත ල් ග ස ය ට ද ගොස් වැද්දවිසින් පෙරමෙන්ම නියෙන් තල්පතටවිද ඔල්වරඟඹගැසුකල නැව තද පෙරකිනඹින් ඒ ඒ තල්ගසට පැ නපැන ගොස් මුලින්ගියතල්ගසටමපැ මිණෙන්නේසි මෙසේඒවදුරා නැවත නැවත හෙන්නාහු ඟඹගැහුගැහුත න්හිම නැඟිගෙවත් පෙරමෙන් එක්නැ නෙක ඟඹගැහුකල්හි පිළිවෙළින් සියලු තල්වෘක්ෂයන්ටම නැඟිනැඟි කෙළවර තල්වෘක්ෂයටත් පළමුතල්වෘක්ෂයටත් අ වුන්අවුත් ඒඒතන්හිඟඹගැහුකල ඒඒත ල්ගසින්නැඟි පිළිවෙළින්ගොස් එක්ත ල්ගසෙක වැටී ඒගසමැද තල්පිති අත රතුරෙහි හියකින් නොවිඳුගැඹි තල් ගොබ දඹු මුලදැඩිකොට වැලඳගෙන වි දිනුලබන්නාහුදනොනැගෙන්නේසි මේ දෙනිස්කුණුකොටසුන්ගේ භාවනාවද එබදුයයිදතයුතු. ඒ උපමාඋපමෙයයන් ගේ හැළපීමමෙසේසි. යම්සේ තල්උ යනෙහි දෙනිස්තල්වෘක්ෂකෙණෙක්වෙද් දඑපරිද්දෙන්ම මේශරීරයෙහි දෙනිස්කු ණපකොඨාසයෝ දතයුත්තාහුසි. වදුරා මෙන්සිතදවැද්දාමෙන් යොගාවචරයාද දෙනිස්තල්ගසකින්යුක්තවූ තල්වෙනෙ හි වදුරාගේ සිසිමමෙන් යොගවචරයා ගේසිත දෙනිස්කුණුකොටසින්යුත් මේ ශරීරයෙහි හැසිරවීමද වැඳිහුවිසින් මුලි න්සිටිතල්ගසපතට හියෙන් විද ඔල්ව රඟඹගැහුකල වදුරාගේ ඒඒ ඟසට පැ නපැන කෙළවරගස්ටයාම මෙන් යො ගාවචරයාවිසින් කෙඟාසි මෙනෙහිකි රිමට පටන්ගන්කල්හි පිළිවෙළින්ගොස් කෙළවරකොටස සිතපිහිටීමද නැව හ මැඳිහුවිසින් ඒඟසට විදීකල වදුරා පළමුක්‍රමයෙන් අවුත් පළමුඟසටනැඟී මමෙන් ප්‍රතිලොමයෙන් මෙනෙහිකර ණ යොගාවචරයාවිසින් මුත්තංසී මෙ නෙහිකිරීමට පටන්ගත්කල්හි ප්‍රතිලෝ මයෙන්අවුත් මුල්කොටසසිත පිහිටීමද නැවතනැවත ගියගියඟසින් නංවනු ලැබුවදුරාගේ ඟඹගැහුගැහුතන්හි නැඟී මමෙන් නැවතනැවත මෙනෙහිකරණ යොගාවචරයාගේ සිතට යම් කිසිකොට සක්නොවැටහුනුකල්හි නොවැටහුනු කොටසුන්හැර වැටහුනුකොටස භාව නාපිරියම්කිරීමද මෙසේපිළිවෙළින් මූ ල්තල්ගසපටන් කෙළවරඟසදක්වාද කෙළවරතල්ගසපටන් මුල්ඟසදක්වාද ඔබිනොබගොස් යනමංනොදක්නාව දුරුහුගේ එක්තල්ගසක්මැද තල්පිතිඅ තුරතුරෙහි නොවිද්දහැකි තල්ගොබද ඹුමුලතරයේවැලඳගෙන නැවත විදිමෙ නුදු නොනැඟිමමෙන් කෙළවරදෙකොට ස් කෙනෙක්වැටහුනුකල්හි එසිනුදු ම නාව වැටහුනුඑම කොටසනැවත නැ වත මෙනෙහිකොට අපිණ්ඩපදවීමද ග ළපාඅතීදතයුතු මේඅර්ථයම අවබෝධ කරණුසඳහා අනිකුදු උපමාවක් ඇත් තේය හේකෙවරේදයත්? යම්සේ පිඹුසි හනමහණතෙමේදෙනිස් කොටසකින් පාත්‍රය පිරෙණපමණවූ එකිඑකිකොටස් දෙන දෙනිස්කුලකෙණෙක්ඇති ගමක් නිසා වසනුසේ පළමුවනගෙහිදිම දෙකු ලයකින් ලැබියයුතු භික්ෂාදෙකක් ලදි න් මතුයෙහි එක්භික්ෂාවක් ලැබියයුතු ගෙයක් හරණේය දෙවෙනිදවස් පළමු වනගෙයින්ම භික්ෂාතුණක්ලදින් මතු යෙහි භික්ෂාදෙකක් ලැබියයුතු ගෙවල් දෙකක්හරණේය තුන්වනදවසපළමුව නගෙහිදිම පාපුරා භික්ෂාව ලදින් එයි න්නික්ම ආසනසාලාවටගොස් වලඳ න්නේය මෙහිවනාහි දෙනිස්කුලකෙ ණෙක්ඇති ගමමෙන් දෙනිස්කුණුකොට සින්යුත් යොගාවචර යාගේ ශරීරයද පිඹුසිහනමහණමෙන් යොගාවචරයාද

පිඬපාතික භික්ෂුහුගේ ඒගමනියා විසි මමෙන් යොගාවචරයාගේ දෙනිස්කුණු කොටස මෙනෙහිකරිමද පළමුවනදවස් පළමුවනගෙහිදිම භික්ෂාදෙකක්ලදින් මතුයෙහි එක්භික්ෂාවක්හැරිමහා දෙවනදවස් තුන්භික්ෂාවක්ලදින් මතුයෙහි භික්ෂාදෙකක් හැරිමමෙන් මෙනෙහිකරනාහට නොවැටහෙන කොටස්හැර වැටහුනු වැටහුනුකොටස් අතුරෙහි මනාව වැටහුනු කොටස්දෙකොක්හිම භාවනාපිරිසුම්කිරිමද තුන්වනදවස පළමුවනගෙහිදිම පාපුරාලන භික්ෂාවලදින් අසුන්සලටගොස් වැඩහිඳ වැලඳිම මෙන් ඒවැටහුනුදෙකොටසුන් අතුරෙනුදු අනිසඬින් ප්‍රකටව වැටහුනු කොටසම නැවතනැවත මෙනෙහිකොට අපී ණාඉපදවිමද දතයුතු.

—०१८१०—

(පා *)

අප්පනාතොනි අප්පනාකොට්ඨාසතො කෙසාදිසු එකෙකස්මිං කොට්ඨාසෙ අප්පනාහොතීති වෙදිතබ්බාති අයමෙත්ථ අධිප්පායො...තයොචසුත්තනානාති අධිචිත්තං සිනිහාවෙ බොජ්ඣඞ්ග කොසල්ලාත්ති ඉමෙනයොසුත්තන්තා චිරියසමාධියොජනත්ථං වෙදිතබ්බානි අයමෙත්ථ අධිප්පායො...නත්ථ අධිචිත්ත මනුස්සතෙනත භික්ඛවෙ භික්ඛුනානිණි නිමිත්තානි මනසිකාතබ්බානි කාලෙන කාලංසමාධිනිමිත්තං මනසිකාතබ්බං කාලෙන කාලංපග්ගහනිමිත්තං මනසිකාතබ්බං කාලෙනකාලං උපෙක්ඛානිමිත්තං මනසිකාතබ්බං සචෙඛෝතාවෙඅධිචිත්ත මනුස්සතෙනාභික්ඛු සමාධි නිමිත්ත ඤෙඤව මනසිකරෙයාඅඤානං තං මිත්තංකොසජ්ජාඅසංවත්තෙයාය සචෙහි භික්ඛවෙ අධිචිත්තමනුස්සතෙනා භික්ඛුප ග්ගහනිමිත්තඤෙඤව මනසිකරෙයාඅඤා නං තංමිත්තං උඛ්ඛිපිත්වා සංවත්තෙයාය සචෙහිභික්ඛවෙ අධිචිත්තමනුස්සතෙනා භික්ඛු එකන්තං උපෙක්ඛානිමිත්තඤෙඤව මනසිකරෙයාඅඤානංතං චිත්තං නස මාධිසමාධියෙයාආසවානංඛයාය සචෙ චඛොභික්ඛවෙ අධිචිත්තමනුස්සතෙනා භික්ඛුකාලෙනකාලං සමාධිනිමිත්තං පග්ගහ...පෙ...උපෙක්ඛානිමිත්තං මනසිකරොතිතංහොතිචිත්තං මුදුඤ්චකම්මඤ්ඤඤ්චපහස්සරඤ්චනවපහඩිඤ්ච සම්මාසමාධියතිආසවානංඛයායසෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ සුවණ්ණකාරොවා සුවණ්ණකාරන්තෙවාසිවා උක්කංබන්ධිතුකාමං බන්ධිත්වා උක්කාමුඛං ආළිම්පෙති උක්කාමුඛං ආළිම්පෙත්වා සණ්ඩාසෙන ජාතරූපංගහෙත්වා උක්කාමුඛෙපක්ඛිපිත්වා කාලෙනකාලං අභිධමති කාලෙන කාලං උදකෙන පරිප්පොසෙති කාලෙනකාලං අජ්ඣුපෙක්ඛති තංහොතිසචෙ භික්ඛවෙසුවණ්ණකාරොවා සුවණ්ණකාරන්තෙවාසිවා ජාතරූපං එකන්තං අභිධමෙය්‍ය ඨානංනංජාතරූපංඛණෙය්‍යසචෙතිතවෙසුවණ්ණකාරොවාසුවණ්ණකාරන්තෙවාසිවා තං ජාතරූපං එකන්තං උදකෙන පරිප්පොසෙය්‍ය ඨානං තංජාතරූපං නිබ්බායෙය්‍ය සචෙතිතවෙසුවණ්ණකාරොවා සුවණ්ණකාරන්තෙවාසිවා තංජාතරූපං එකන්තං අජ්ඣුපෙක්ඛෙය්‍යඨානං තංජාතරූපංනසම්මාපරිපාකං ගච්ඡෙය්‍ය යතොචඛොභික්ඛවෙ සුවණ්ණකාරොවා සුවණ්ණකාරන්තෙවාසිවා තංජාතරූපං කාලෙන කාලංඅභිධමති කාලෙන කාලං උදකෙනපරිප්පොසෙතිකාලෙනකාලංඅජ්ඣුපෙක්ඛති තංහොති ජාතරූපං මුදුඤ්ච කම්මඤ්ඤඤ්චපහස්සරඤ්චනවපහඩිඤ්ච සම්මාඋපෙති කම්මාය යස්සායස්සාවපි ළඤ්ඤවිධායා ආකඞ්ඛති යදිපට්ට කාය යදිකුණ්ඩලාය යදිහිරවෙය්‍ය සොවා යදිසුවණ්ණමාලාය තඤ්චසසඅත්ථං අනුහොති...එවමෙවඛොභික්ඛවෙ අධිචිත්තමනුස්සතෙනා භික්ඛූනා...පෙ...

සමාධාසමාධියති ආසවානං ඛයාය යස්ස යස්ස ච අභිඤ්ඤාසච්ඡිකරණීයස්ස ධම්මස්ස විත්තං අභිනින්නාමෙති අභිඤ්ඤාසච්ඡිකිරියාය තත්‍ර තත්‍රෙව සක්ඛි භබ්බතංපාපුණාති සතිසතිආයතනෙති ඉදං සුත්තං අධිමිත්තන්ති වෙදිතබ්බං.

—ශ්‍රී—

(ස *)

අප්පනාතො යන්නෙති, අප්පනාකොඨාසතො, අවීතාතොමෝ කොට ස්නෙහින් වන්නෙයි; කෙසාදිසු, කෙසාදින්කෙරෙති; එකෙකස්මිංකොඨාසෙ, එකිඑක්කොට්ඨි; අප්පනාහොතීති වෙදිතබ්බානි, අවීතාවන්නේයයි දතයුතුයන; අයං, මේ;එත්ථ අධිප්පායො, අප්පනාතො යනමේපෙදෙහි අභිප්‍රායයි;තයොව සුත්තන්තා යන්නෙති; අධිමිත්තං යනු එක්සූත්‍රයෙක,ඕනිහාරොයනුඑකෙක, බොජ්ඣඞ්ගසංයුත්තයනු එකෙකැයි; ඉමෙතයොසුත්තන්තා, මේසූත්‍රාන්තයෝ; විරියසමාධියොජනත්ථං, වීර්‍යසමාධිදෙදෙනාසමහොට යොදනුපිණිස;වෙදිතබ්බානි,දතයුතුනාහයන;අයං, මේ;එත්ථඅධිප්පායො,තයොවසුත්තන්තා යන මෙහි අභිප්‍රායයි;නත්ථි,නැති; භික්ඛවෙ, මහණෙනි; අධිමිත්තමනුයුත්තෙන භික්ඛුනා, ශමථ විදර්‍ශනා මිත්‍රතයෙහි යුක්තප්‍රයුක්ත ශ්‍රමණබ්‍රහ්මයින් (භවත්න්නවිසිනයන අත්ථයි)නිමිති නිමිත්තානි, තුන්නිමිත්තයෝ;කාලෙනකාලං,කාලයෙහිකාලයෙහි (කාලෙකාලෙයනඅත්ථයි)මනසිකාතබ්බානි,මෙනෙහි කටයුතුනාහ; -පෙ-සමාධිනිමිත්තං,සමාධියසලකණලද නිමිත්තය(සමාධානාකාර ඇති සමාධියම සමාධිනිමිත්තනම්) මනසිකාතබ්බං, මෙනෙහි කටයුතු (සමාධියට කාරණාහෝ සමාධිනිමිත්තවේ-මෙනෙහි කටයුතුයයන අත්ථයි-ප ගාහනිමිත්තා උපෙකඛානිමිත්තායෙතිඋ මෙනිසේ)පග්ගහනිමිත්තං, වීර්‍යාඝ උපෙකඛානිමිත්තං, තත්‍ර මජ්ඣත්තතානි කියනලදමැදහත;භික්ඛවෙ, මහණෙනි; සවෙති, ඉදිපස්; අධිමිත්තමනුයුත්තොභික්ඛු, අධිමිත්තඅයයි යෙදුනම භණතෙම; සමාධිනිමිත්තං යෙවමනසිකරෙය්‍ය, සමාධිනිමිත්තයම මෙනෙහි කෙරේනම්;තංචිත්තං, ඒභාවනා චිත්තය; කොසජ්ජාය සංවත්තෙත්‍යය,අකෝසිද්‍යයටකාරණාවන්නේය; ඨානං(අත්ථියනුශෙෂයි)කරුණුඇතයනඅත්ථයි-පෙ-උඛවායසංවත්තෙත්‍යය, උඛතුඛවවකාරණාවන්නේය(නස්ස ඨානංඅත්ථියිඅත්‍යොදනු) එනත්තං, එකාන්තඅයන්-පෙ-ආසවානං ඛයාය, ආශ්‍රවයන්ගේ ක්ෂයපිණිස; තංචිත්තං, ඒභාවනාසිත; නසම්මාසමාධියෙය්‍ය, මනාකොට සමාහිතනොවන්නේය (නස්සඨානං අත්ථියි යොදනු)භික්ඛවෙ, මහණෙනි; යතොවඛා, යම්හෙයකින්; අධිමිත්තමනුයුත්තොභික්ඛු, අධිමිත්තඅයයි යෙදුනු මහණතෙමේ; -පෙ-තංචිත්තං, ඒභාවනාසිත; මුදුච,සුභාවිතබැවින් මොළොක් දවෙයි(වඩිතයවපැමිණියේදවේ) කම්මඤ්ඤඤ්ච, එසේහෙයින් කම්මණ්‍යදවෙයි (කම්මොඝ්‍යදවේ)පභස්සරඤ්ච; උපක්ලෙසඉවිගමයෙන් පරිශුද්ධදවෙයි(ප්‍රභාස්වදුනදවෙයි යන අත්ථයි)නවපභාඩිහු,කර්මණ්‍යබවට එළවිමෙන් නොදඩිදෙයි(මනාකොට දුවුරණක්මෙන් නියොගඝ්‍යමදවෙයි) ආසවානං ඛයාය, ආශ්‍රවක්ෂයපිණිස; සම්මාසමාධියති,මනාවසමාහිතවෙයි;භික්ඛවෙ, මහණෙනි;සෙය්‍යථාපිච,යම්සේ මතුයෙහි (එවමෙව ඛෝසම්බඣඞ්ගි) සුවණ්ණකාරොවා, සුවණ්ණකාරඅන්තෙවාසිවා, සුවණ්ණකාරයෙක්හෝ; සුවණ්ණකාරන්තෙවාසිවා, සුවණ්ණකාරයාගේ අන්තෙවාසියෙක්හෝ; උක්කංඛක්ඛති, උදුනබඳියි (අභූතඛලඝදයි) උක්කංබක්ඛිත්වා, උදුනබැඳ; උක්කාමුඛංඔලිම්පෙති, උදුන්මුවඝදුල්වයි; උක්කාමුඛංආලිම්පෙත්වා,උදුන්දොරදුල්වා, ඝන

ඩායෙන ජාතරූපංඅඥ්ඤා, ගඩුවෙන්ර ණඅල්වාගෙණ;උභතොමුඛෙපක්ඛිපිත්වා, උදුන්මුඛයෙනිබහාළා; කාලෙනකාලං, කල්හිකල්හි; අභිඛමති,පිඹියි; කාලෙන කාලං, කල්හිකල්හි; උදකෙනපරිප්ඵොසෙති, දියඉසි;කාලෙනකාලං, කා ලයෙහිනාලයෙහි; අජ්ඣුපෙක්ඛති; උ පෙක්ඛාකෙරෙයි (පක්ඛාපක්ඛයබලාහිදියි) භික්ඛවෙ, මහණෙනි; සවෙ,ඉදින්--පෙ-කම්මාය, ඒ ඒ ක්‍රියාවට; සම්මාඋපෙති, මනාවපැමිණේ; යස්සායස්සාවපිළන්ධන විනතියා, යම්යම් ආභරණ විශෙෂයකට; ආකංඛති, කැමතිවේද; යදිපට්ටකාය, ඉදින් පටකටහෝ; යදිකුඛලාය, ඉදින් කුඩලයකටහෝ;යදිහිවෙය්‍යකෙ, ඉදින් කරපළඳනාවකටහෝ; යදිසුව ණ්ණමාලාය, ඉදින් රන්මාලාවකට හෝ (ආකංඛති යොදනු)තවඅත්ථං,ඒපි ළන්ධන විනතිඅර්ථප්‍රයොජනය; අත්ථ, ඒසවණීකාරයාහට; අනුහොති, සාධා (නොහොත්සවණීන්ගේ ප්‍රයොජනය ට සවණීකාරයා පැමිණේයයන අර්ථ යි)භික්ඛවෙ,මහණෙනි; එවමෙව, එපරි ද්දෙන්ම; අභිඤ්ඤාසච්ඡිකරණීයෙසු ධම්මෙසු, අභිඥාවෙයි යෙදුන මහණුවම්සි න්; ආසවානංඛය්‍යාය, ආශ්‍රවයන්ගේක්ෂ ය පිණිස; සම්මාසමාධියති, මනාවසමාහි තවේ;අභිඤ්ඤාසච්ඡිකරණීයස්ස, සෘද්ධි ඛණ්ඩනයෙන්සාක්ෂාත්කටයුතුවූ;යස්සචධ ම්මස්ස,යම්සෘද්ධ්‍යාදිධර්මයකට; අභිඤ්ඤා සච්ඡිකිරියාය, අභිඥාවගේ සාක්ෂා ත්කරණයපිණිස;චිත්තං අභිනින්නාමෙ නි, සිතඅවනතකෙරේද (අභිඤ්ඤාසච්ඡි කිරියාය යයස්සයස්සච අභිඤ්ඤාසච්ඡිකා රණීයස්සධම්මස්ස චිත්තං අභිනින්නාමෙ නිසිඝඹකිකරණු)නතුතතුවෙව, ඒඒධර්ම යෙහි; සතිසතිආයතනෙ, ඒ ඒ ප්‍රබ්බගෙ ඖදිකාරණඇති කල්හි; සත්ඛිභබ්බතං පාපුණාති, ප්‍රත්‍යක්ෂවීමට පැමිණේ(ප්‍ර තඃක්ෂ කෙරේ‍යයනඅර්ථ)ඉද්ධිපාටිහාරි මේසූත්‍රය; අභිඤ්ඤාංනි වෙදිතබ්බං, මෙ නන අභිඥාශබ්දය දක්නලදුබැවිදැන යුතුයි-

—ශූශූ—

(හා *)

අපීණා මෙඝින යනු අපීණාව කොටස්වශයෙන් උපදනේ ය නොහොත් කෙශාදිදෙනිස්ත්‍රණප කොඨාසයන් අතුරෙන් එකෙකි කොට ස්හිම අපීණාවන්නේයයි දතයුතුය යනු මේඅපීණාහෙයින්යයන පෙදෙහි අදිා යවන්නේයි. තුන්සූත්‍රාන්තවශයෙන ය න්නෙහි ශමථවිදර්ශනා සංඛ්‍යාන අභිවි ත්තය එක්සූත්‍රයෙක සිතිනාවත්‍ය එක්සූත්‍ර යෙක බොධ්‍යඞ්ගකොශලයයිත් සූත්‍රයෙ කැයියන මේ තුන්සූත්‍රාන්තයෝ ඒයර්ථස මාධිදෙදෙන සමකොට යොදනුපිණිසද ත්‍රයාත්තාහ යනුමෙනිඅභිප්‍රායවන්නේ යි.ඒ තුන්සූත්‍රාන්තයන් අතුරෙන් මහ ණෙනිශමථවිදර්ශනා චිත්තයෙහි නියුක්ත භාවනාතරණ මහණවිසින්කල්හි ත් කල සමාධිය සලකනලද සංඛිලුවත්ත ආ කාරඇති හෙවත් සමාධියට කාරණවූ අරමුණ ඉපදවියයුතුය ආවර්ජනාකටයු තුය කලින්කල ද්‍රග්‍රහනිමිත්ත සංඛ්‍යාත වියඬියට කාරණවූ අරමුණ ඉපදවියයු තුය කලින්කල උපෙක්ෂානිමිත්තසංඛ්‍යා තවූනතුමධ්‍යස්ථතාවයට කාරණවූ අරමු ණ ඉපදවියයුතුය ඉදින් මහණෙනි අධි චිත්තයෙහි යෙදුනුමහණතෙමේ සමාධි නිමිත්තාම මෙනෙහිකෙරේනම් ඒහාව නාචිත්තය කුසිතභාවයට කාරණවන් නේය ඉදින් මහණෙනි අධිචිත්තයෙහි නියුක්ත මහණතෙමේ වියඬිනිමිත්තම මෙනෙහිකෙරේනම් උඬුභවවටකාර ණවන්නේය ඉදින් මහණෙනි අධිචි ත්තයෙහි නියුක්ත මහණතෙමේ එසා නත්තයෙන් උපෙක්ෂානිමිත්තම මෙනෙහි කෙරේනම් ආලුවයන්ගේ ගෙවීම පිණි

සඤ්ඤාවනාසින මනාකොට එකඟවීම ට කාරණවෙන්නේය මහණෙනි සමාධිනිමිත්ත ය මනසෙහි අධිචිත්තයෙහි යෙදුනු මහණතෙමේ කලින්කල සමාධිනිමිත්ත ය ප්‍රගුහනිමිත්තය උපෙක්ඛානිමිත්තයය න නිමිත්තයන්තුන්දෙන මෙනෙහිකරන්නේවේද ඒසින මොනවටහාවනාකරණලදබැවින් මොළොකදවෙයි වසඟයට පැමිණියේදවෙයි භාවනා කර්මයට සුදුසුදවෙයි උපතෙලඟයන්නෙන් පහවීමෙන් පිරිසිදුදවෙයි හෙවත් හාත්පසින් සුහුමණිදවෙයි මනාසොටදුවුරන්රණ කැමති ආභරණාදියක් කිරීමට යොගයවන්නාක්මෙන් මෙබඳු සිතහා මනාකර්මයට එළවීමෙන් නොඩදෙන්නේය ආශ්‍රවයන් හෙවීමපිණිස මනාණෙන් පිහිටන්නේය යම්සේ මහණෙනිකමුරක්නෝ කමුරුඇතවැසෙක්හෝ පළමුවනාට අඟුරුකබල සදන්නේද ඉක්බිත අඟුරුකබලයෙදු උදුන්දොරනිනිදල්වන්නොද උදුන්දොරනිනිදල්වා හඹුවෙන් රන්රණ අල්ලාගෙණ උදුන්මුඛයෙහා වටින්වට පිඬිනේද විටින්විට දියදැමේද විටින්විට හිරිනොවිරිබව බලානිදිනේද ඉදින් මහණෙනි ඒ කමුරුවෙනෝ කමුරුඇතවැසියෝ ඒ රන්රණ නිරතුරු පිඬිනේමිනම් ඒපිඹිම රන්රණ දුවිනාසවීමට කාරණවන්නේය ඉදින් මහණෙනි ඒකමුරුවෙහෝ කමුරුඇතවැසියෝ රන්රණනිරතුරුදියෙන් ඉසින්නේනම් ඒදියඹුඹිම රන්රණනිවියාමට කාරණවන්නේය ඉදින් මහණෙනි කමුරුවෙහෝ කමුරුඇතවැසියහෝ ඒරන්රණ නිරතුරුබිඹිම දැඟුඹිම නොකොට මධ්‍යස්ථව බලාහිඳිනම් ඒබලාහිඳීම රන්රණමොනවට නොපැසීම කාරණවන්නේය මහණෙනි සමහෙයකින් කමුරුවෙහෝ කමුරුඇතවැසියෝ ඒරන්රණ විටින්විට පිඬිනේද විටින්විට දියදැමේද විටින්වට එරිනොවිරිබව බලාහිඳීද එරැඩකිරීම රන්රණ මොනවළාත් වීමටද කම්මැයට සුදුසු වීමටද දිප්තිමත්වීමටද කාරණවන්නේය කම්මැයට එළවීමෙහිද ඒරන්රණ නොඩදෙන්නේය සමියෙන් පළඳනාවිශෙෂයක් කරණුකැමති විනම් ඒඒ ක්‍රියාවට මනාකොටම සැකසෙන්නේය ඉදින් නළල්පටකටහෝ ඉඳින් කන්කොඩොලකටහෝ ඉඳින් කරපලඳනාවකටහෝ ඉඳින්රන්මාලාවකටහෝ කැමතිවිනම් ඒ ඒ පළඳනාවිශෙෂ සංඛ්‍යාත ප්‍රයොජනය එකමුරුටහෝ කමුරු අතවැස්සාටහෝ සිඛවන්නේය නොහොත් ඒඩණහිය්‍යාගේ ප්‍රයොජනය රන්කරුලබන්නේසි එපරිද්දෙන්ම මහණෙනි අධිචිත්තයෙහි නියුක්තමහණවිසින් නලින්කල සමාධිනිමිත්තාදකලින්කල ප්‍රගුහනිමිත්තාද කලින්කල උපෙක්ඛානිමිත්තාද මෙනෙහිකෙරේනම් ඒමෙනෙහිකිරීම ඵලසාක්ෂාත්කිරීමටද කම්මැයට සුදුසුවීමටද ප්‍රභාවන්වීමටද කාරණවන්නේය භාවනාකර්මයට එළවීමෙන් නොදඩදෙන්නේදවෙයි ආශ්‍රවයන්ගේ ගෙවීමපිණිස මනාකොට පිහිටාසිටිනේය සාඩ්ඩිඛාදිධ්‍රුවනිත්ප්‍රත්‍යක්ෂකට යුතුවූ සාඩිපඟළකිරීමාදී අනිඤ්ඤෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂකටයුතුවූ යම්සෘඩ්ධිවිධියකට අනිඤ්ඤප්‍රත්‍යක්ෂ කිරීමපිණිස සිතනැමේද ඒඒ ධර්මයෙහි ඒඒ පූර්වභාගය ආදිකාරණා ඇතිකල්හි ප්‍රත්‍යක්ෂකරන්නේයි මේ අධිචිත්තසූත්‍රයයි දතයුතු.

—o◯◯o—

(පා ¶)

ජාතිනිබ්බත්තිවෙධත්තෙති සමඤ්ඤානතෝ නියාවුහතෙබා අනුත්තරං සීතිභාවං සම්පාපුණං තතමෙති ජාති ඉධනිබ්බත්තිසඞ්ඛාතා භවුප්පත්තිසම්මා සම්මසෙ ච්චාහං නිබ්බානං තස්මිංඛණෙසම්පත්තෙ ච්චාහානි තතෝහාති සත්තිං සමයෙ ච්චාහං පතාපතතතබ්බං භ සම්මාසමයෙසම්පත්තං පතාපණ්ණාති යසද්දං සමයෙසම්පත්තා සම්පතාසිතබ්බා තසද්දං

සමෙයව්‍යත්තං සම්පහං සෙනියස්මිං සම
යෙවිත්තං අජ්ඣුපෙක්ඛිතබ්බං තස්මිංස
මයෙ චිත්තං අජ්ඣුපෙක්ඛති පණීතාධි
මුත්තිකොවහොති නිබ්බානාභිරතො ඉ
මෙහි ඛොභික්ඛවෙ ජහිධමෙමහි සමන්
නාගතො භික්ඛු භබ්බො අනුත්තරං සිහි
භාවං සච්ඡිකාතුන්ති ඉදංසුත්තං සිහි
භාවොහි වෙදිතබ්බං බොජ්ඣඞගකොස
ලලං පන එවමෙවඛො භික්ඛවෙ යස්මිං
සමයෙලිනං චිත්තංහොති අකාලොතස්
මිංසමයෙ පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣඞගසභාව
වනායාති අප්පනාකොසල්ලකථායං ද
ස්සිතමෙව ඉතිඉදං සන්නවිධං උගහ
කොසල්ලං සුගහිතංකත්වා ඉදඤවදසවි
ධං මනසිකාරකොසල්ලං සුට්ඨුවවත්ථපෙ
පෙත්වා තෙනයොගිනා උභයකොසල්ල
වසෙන කම්මඨානං සාධුකංඋගහෙත
බ්බං...සවෙපනස්ස ආචරියෙන සඞ්ගං
එකවිහාරෙයෙව ඵාසුහොති එවංවිත්ථා
රෙන අකථාපෙත්වා කම්මඨානමනුයු
ඤ්ජන්තෙන විසෙසං ලභිත්වා උපරූපරි
කථාපෙතබ්බං...ඇඟඳුත්තවසිතුකාමෙ
න යථාවුත්තෙන විධිනා විත්ථාරතො
කථාපෙත්වා පුනප්පුන පරිවත්තෙත්වා
සබ්බංගණ්ඨිඨානං භින්දිත්වා පඨවිකසිණ
නිද්දෙසෙ වුත්තනයෙනෙව අනුරූපං
සෙනාසනං පහාය අනුරූපෙවිහරන්තෙන
නබුද්ධුපට්ඨාබොධුපට්ඨෙජ්ඣංකත්වා පරිත්
කුලමනසිකාරෙපරිකම්මංකාතබ්බං...

—ගාගා—

(ස ¶)

භික්ඛවෙ,මහණෙනි; ජහිධමෙම
හි සමන්නාගතො භික්ඛු, ඔබධම්මයකි
න් සමන්විතමහණතෙමේ; අනුත්තරං,
තමහට ඉනිරියෙකුනැති; සිහිභාවං, නි
ර්වාණය; සච්ඡිකාතුං, ප්‍රත්‍යක්ෂකරන්නට;
භබ්බො, පොහොසනි (තෙලගදරඵව්‍යුප
ශමය සිහිභාවනම්වේ)-කවමෙහි ජහි,
කවරඔබධම්මයෙක්ද?-පෙ-පණීතාධිමු
ත්තිකොහොති, උතුම්වූ මාගීඵලයෙහි
නිමිනප්‍රවන ප්‍රාග්භාරවේ; නිබ්බාණාභි
රතො, නිවන්අභිරතිඇතිවේ-පෙ-බොජ්ඣඞගකොසල්ලංපන, බොධ්‍යඞගඥන්
කෙරෙහි කෞශල්‍යයවනාහි-පෙ-අප්ප
නාකොසල්ලකථායං,පඨවිකසිණ ණෙහිකී
අභිණාකුශලකථාවෙහි; දැක්වීතමෙව, ද
ක්ෂනලදමැයි; ඉති, මෙසේ; ඉදංසත්තවි
ධංඋගහකොසල්ලං, මේසප්තවිධඋද්ග
හකෞශල්‍ය සංඛ්‍යාතවිධිය ; සුග්‍රහීතං
කත්වා,පරියාප්‍රණාදිවිධින් මනාකොට
ඉගෙණ, ඉදචදසවිධ මනසිකාරකොස
ල්ලං, මෙදශවිධවූ මනස්කාර කෞශල්‍ය
සංඛ්‍යාතවිධිය, සුට්ඨුවවත්ථපෙත්වා,මනා
කොටසැලකිම්විසින්නිශ්චයකොට; තෙ
නයොගිනා, එයොගිනිවිසින්;උභයකොස
ල්ලවසෙන, උද්ග්‍රහ කෞශල්‍යය
ම නස්කාර කෞශල්‍යය යන
දෙකෞශල්‍යයන් විසින්; කම්මඨානං සා
ධුකං උගහ හෙතබ්බං, කමටහන්ම
නාකොට උගතයුතු; සවෙපන, ඉදින්;
අස්ස, ඒයොගිහට; ආචරියෙන සඞ්ං,ආ
චාරීන් හාසමග; එකවිහාරෙයෙව ඵාසු
හොහි, එකවෙහෙරමඵාසුවිනම්; එවං,
මෙ සේකල්හි; විත්ථාරෙන අකථාපෙ
ත්වා, විස්තරයෙන්නොකියවා; කම්මට්ඨා
නංඅනුයුඤ්ජන්තෙන,කමහන්හියෙදෙ
න්නනුවිසින්; විසෙසංලභිත්වා, පූර්වයෙන්
අපරභාවනාවිශෙෂය ලදින්; උපරූපරි
කථාපෙතබ්බං, මතුමත්තෙහිකියවියයු
තු;අඤ්ඤත්තවසිතුකාමෙන,අනික්තැන
කවසනකැමැත්තහුවිසින්; යථාවුත්තෙන
විධිනා, යටකියනලදවිධින්; විත්ථාර
තොකථාපෙත්වා,විස්තරයෙන් කියවා;පු
නප්පුනපරිවත්තෙත්වා (කමටහන්පෙළ
පුහුණුබවටපමුණුවන්නේ)නැවතනැව
තතෙප්ලෙනුත්මනසිනුත්පිරිවහා;සබ්බං
ගණ්ඨිඨානං භින්දිත්වා,සියලුග්‍රන්ථස්ථාන
බිඳ(පරිපුච්ඡාදිවිසින් ලබ්ධවූ ඤාණපරසු
මෙන්ගැටපදබිඳයනඅර්ථගි-රුක්හිනොා

පැළියහැකිතැනැ වල්නිගහණතැන්ද ග්‍රන්ථිස්ථානනම්වෙයිඑසේමකමටඟන්පෙල මැදඇඹඟෙයින් නොබිඳහැකිතැනිදුගහණතැනැ ග්‍රන්ථිස්ථානනම්වෙයිදත යුතු)පඨවිකසිණ නිද්දෙසෙවුත්තන යෙනෙව, පඨවිකසිණු නිදෙස් හි කිනි යෙන්ම; අනනුරූපසෙනාසනං පහාය; භාවනාවට නොසුදුසු සෙනසුන්හැර; අනුරූපෙ විහරනෙනාන.සුදුසුවෙහෙරව සන්නහුවිසින්; බුද්ධකපලිබොධු පවෙජ දං කඬා, දිඝිනඛසෙසචෙජදනාදි ක්‍ෂුද්‍ර පරිරොධයන් පසිඳ;පටික්කූලමනසිකාරෙ, ප්‍රතිකූලමනස්කාරයෙහි; කම්මංකාඛතං,කර්‍මයකටයුතු-

—o§§o—

(භා ¶)

ඔහණෙනි සවැදූරුම් ධර්‍මකෙණෙකුගෙන් යුක්තවූ මහණතෙමේ නිරුත්තරවූ නිර්‍වාණධර්‍මය ප්‍රත්‍යක්‍ෂකිරීමට හෙවත් කෙලෙස්විඳා සංසිඳුවීමට පොහොසත්වන්නේයි ඒකාවර සවැදූරුම්ධර්‍මකෙණෙක්දයත්? මහණෙනි වේසස්නෙහි යම්මහණෙක් යම්සමයෙක්හි සිතනිග්‍රහකට යුතුවිනම් එසමයෙහි සිත උදහසෙහි නොවැටිමෙන් රක්‍ෂාකිරිම්වශයෙන් සිතනිග්‍රහ කෙරේද යම්සමයෙක්හි සිත අනුග්‍රහකටයුතුවිනම් ඒසමයෙහි කුසිතබැවැනි වැරියනොදි රක්‍ෂාකිරිම්වශයෙන් සිතඅනුග්‍රහකෙරේද යම්සමයෙක්හි සිතසතුටු කටයුතුවිනම් එසමයෙහි සමව පැවතිසිත නුවනින් සතුටුකෙරේද යම්සමයෙක්හි සිතමැදහත්ව බැලියයුතුවිනම් එසමයෙහි; සමව පැවැති අසුන්කෙරෙහි රියසැරිනුමෙන් සිතමැදහත්ව බලාද උතුම්වූ මාර්‍ගඵලයෙහි නැමුනාවූ සිතැණෙන්නේවේද නිර්‍වාණයෙහි ඇලුනාවූ සිතැන්නේවේද මහණෙනි මේ සවැදූරුම් ධර්‍මයෙන් යුක්තවූමහණකෙලෙස්විඳා සංසිඳුනබැවින් සිනිහාවයහි නිසනලද උතුම්වූ නිර්‍වාණධර්‍ම ප්‍රත්‍යක්‍ෂකිරීමට පොහොසත්වන්නේයි මේසූත්‍රය සිනිහාවසූත්‍රයයිදත යුත්තේයි. බොධ්‍යඞ්ගකෞශල්‍යය වනාත් මහණෙනි එපරිද්දෙන්ම යම්සමයෙක්හි සිත කුනසිහාවයෙහි වැටිම්වශයෙන් සැඟවුනේවේද එසමයෙහි ප්‍රශ්‍රබ්ධිසම්බොධ්‍යඞ්ගය වැඩීමට කල්‍යනාමන්නේයයිසනාදින්බොධ්‍යඞ්ගකෞශල්‍යය පෘච්ඡකසිණ නිදේශගත අර්‍ථනාකෞශල්‍යකථායෙහි දක්වනලද්දේමැයිමෙසේමේ සත්වැදෑරුම්උද්ග්‍රහකෞශල්‍යවිධිය පිරිවිමි ප්‍රහුණුකිරිම් ආදිවශයෙන්මනාකොටඉගෙණ මේදසවැදෑරුම් මනස්කාර කෞශල්‍යවිධිය මනාකොට සැලකිම්වශයෙන් නිශ්චයකොටගෙණ ඒයොගාවචරමහණවිසින් මේ උද්ග්‍රහකෞශල්‍යය මනස්කාරකෞශල්‍යයයන දෙවිධියෙහි දක්‍ෂවිම්වශයෙන් කමටහනමනාකොට ඉගෙණගතයුත්තේයි. ඉදින් ඒ යොගාවචරයාහට ඇඳුරුන්සමග එකාවෙහෙරම වසිමට ඵාසුවිනම් මෙසේ කල් විසරවශයෙන් නොකියවාකමටහන යෙදෙනහුවිසින් භාවනාවිශෙෂලැබලැබමතුමත්තෙහිකියවියයුත්නේය අන්තැනක වසනුකැමැත්තහු විසින් ඝටකියනලද විධියෙන් ඒසනරවශයෙන් කියවා නැවත නැවත වචනයෙන්හා සිතින්ද පිරිමහා කර්‍මස්ථානපාලිය ප්‍රහුණබවට පමුණුවත්හු යම්සේවෘක්‍ෂයෙහිනොපැළියහැකිගැටතැන්හා වනයෙහි විනිවිද යානොහැකි ගැටතැන්ද පොරවෙන් බිඳදමන්නේවේද එපරිදෙන්ම කර්‍මස්ථාන පාලියෙහි අර්‍ථවශයෙන් නොබිඳිසහැකිගැට එතැන් පෘථග්ජන ප්‍රතිපෘච්ඡාදිවශයෙන් ලබනලද ප්‍රශ්නාගැමි පොරවෙන් බිඳ පෘච්ඡකසිණනිද්දෙසයෙහි ආනඤ්ජම භාවනාවට නුසුදුසු සෙනසුන්හැර සුදුසු සෙනසුන් කමසන යොගාවචරයාවිසින් දික්වූනි යටපාත ඉසයේ කැටිමආදි කුඩාලී

ඛොධයන් පසිඳ ප්‍රතිකූලමනස්කාරයෙ
හි භාවනාකර්මය කරයුත්තේයි.

—ooo—

(සා §)

කථං පනානන්ද භික්ඛුනා චතුධාතුවවත්ථානං භාවෙතබ්බන්ති ඉධානන්ද භික්ඛුනා යථාඨිතං වා පණිහිතං වා යථාධාතුසෝ පච්චවෙක්ඛිතබ්බං අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ පථවීධාතු ආපොධාතු තේජොධාතු වායොධාතූති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවේ දක්ඛෝ භූතෙ ගාවී වා ගාවිසාවකෝ වා ගාවිං වධිත්වා භාගසෝ පවිභත්තෙ චතුමහාපථෙ නිසින්නෝ එවමෙවං ඉධානන්ද භික්ඛුනා යථාඨිතං වා පණිහිතං වා යථාධාතුසෝ පච්චවෙක්ඛිතබ්බං අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ පථවීධාතු ආපොධාතු තේජොධාතු වායොධාතූති. තස්සෙවං භවති. කිං මෙ ඉමස්මිං කායෙ පථවීධාතු ආපොධාතු තේජොධාතු වායොධාතූති. තස්ස ඒවං ඉමස්මිං කායෙ පථවීධාතු ආපොධාතු තේජොධාතු වායොධාතූති යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය සුදිට්ඨං හොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවේ දක්ඛෝ භූතෙ ගාවී වා ගාවිසාවකෝ වා ගාවිං වධිත්වා භාගසෝ පවිභත්තෙ චතුමහාපථෙ නිසින්නෝ එවමෙවං ඉධානන්ද භික්ඛුනා යථාඨිතං වා පණිහිතං වා යථාධාතුසෝ පච්චවෙක්ඛිතබ්බං අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ පථවීධාතු ආපොධාතු තේජොධාතු වායොධාතූති. තස්සෙවං භවති. කිං මෙ ඉමස්මිං කායෙ පථවීධාතු ආපොධාතු තේජොධාතු වායොධාතූති. තස්ස ඒවං ඉමස්මිං කායෙ පථවීධාතු ආපොධාතු තේජොධාතු වායොධාතූති යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය සුදිට්ඨං හොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවේ දක්ඛෝ භූතෙ ගාවී වා ගාවිසාවකෝ වා ගාවිං වධිත්වා භාගසෝ පවිභත්තෙ චතුමහාපථෙ නිසින්නෝ එවමෙවං ඉධානන්ද භික්ඛුනා යථාඨිතං වා පණිහිතං වා යථාධාතුසෝ පච්චවෙක්ඛිතබ්බං අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ පථවීධාතු ආපොධාතු තේජොධාතු වායොධාතූති. තස්සෙවං භවති. කිං මෙ ඉමස්මිං කායෙ පථවීධාතු ආපොධාතු තේජොධාතු වායොධාතූති. තස්ස ඒවං ඉමස්මිං කායෙ පථවීධාතු ආපොධාතු තේජොධාතු වායොධාතූති යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය සුදිට්ඨං හොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවේ දක්ඛෝ භූතෙ ගාවී වා ගාවිසාවකෝ වා ගාවිං වධිත්වා භාගසෝ පවිභත්තෙ චතුමහාපථෙ නිසින්නෝ එවමෙවං ඉධානන්ද භික්ඛුනා යථාඨිතං වා පණිහිතං වා යථාධාතුසෝ පච්චවෙක්ඛිතබ්බං අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ පථවීධාතු ආපොධාතු තේජොධාතු වායොධාතූති. තස්සෙවං භවති. කිං මෙ ඉමස්මිං කායෙ පථවීධාතු ආපොධාතු තේජොධාතු වායොධාතූති. තස්ස ඒවං ඉමස්මිං කායෙ පථවීධාතු ආපොධාතු තේජොධාතු වායොධාතූති යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය සුදිට්ඨං හොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවේ දක්ඛෝ භූතෙ ගාවී වා ගාවිසාවකෝ වා ගාවිං වධිත්වා භාගසෝ පවිභත්තෙ චතුමහාපථෙ නිසින්නෝ එවමෙවං ඉධානන්ද භික්ඛුනා යථාඨිතං වා පණිහිතං වා යථාධාතුසෝ පච්චවෙක්ඛිතබ්බං අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ පථවීධාතු ආපොධාතු තේජොධාතු වායොධාතූති. තස්සෙවං භවති. කිං මෙ ඉමස්මිං කායෙ පථවීධාතු ආපොධාතු තේජොධාතු වායොධාතූති. තස්ස ඒවං ඉමස්මිං කායෙ පථවීධාතු ආපොධාතු තේජොධාතු වායොධාතූති යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය සුදිට්ඨං හොති.

(ස §)

කරොතෙතන පන, කාරණානුවිසින් වනාහි; තාව, පළමුකොට; නෙසෙසු නිමිත්තං ගහෙත ඛං, කෙශයෙහිනිමිත්තාය(අඤ්ඣාකාරය) ගතයුතු; කථං, නෙසේදයත්? එකංවා ඉවොකෙසෙලුච්ඡා, එකස්හෝදෙකස් හෝ කෙශයන් සිදගෙණ; ඉත්ථත්තලෙ ඨපෙත්වා, අත්ලෙහි තබාගෙණ; තාව, පළමුකොට; වණ්ණාවවත්ථපෙතබ්බා, වණ්ණය නියමකටයුතු; ජිණ්ණඨානෙපි, කෙස්කැපුතැන්හිදු; කෙසෙඔලොකෙතුං වට්ටති, නෙස්බලන්නටවටී; උදපත්තොවා, ජලපාත්‍රයෙහිවත්; යාගුපත්තෙ වා, භික්ෂාපාත්‍රයෙහිවත්; ඔලොකෙතුං, බලන්නට; වට්ටතියෙව(නිස්සරණාබ්‍යා සයෙන් බලනබැවින්)වටිමැයි; කාලක කාලෙදිස්වා, කළුකලදුක; කාලකානි මනසිකාතබ්බා, කළුවහයි මෙනෙහිකටයුත්නාහ; සෙතකාලෙ, සුදුකල; සෙතානි, සුදුහයි; මිස්සකකාලෙපන, මුසුකල වනාහි; උස්සදවසෙන, නරකෙස් නොනරකෙසුන්කෙරෙන් බොහෝවුවන්විසින්; මනසිකාතබ්බාහොන්ති, මෙනෙහිකටයුතුවෙත්; යථාවකෙසෙසු, යම්සේකෙස්හිද; එවං, එපරිදෙන්ම; සකලෙපි නවපවකෙ, සියලුඔක්පවකයෙහි; දියඩාව නිමිත්තාංගහෙතබ්බං, දුකම නිමිත්තනගනයුතු; එවං, මෙසේ; නිමිත්තං ගහෙත්වා, නිමිත්තගෙණ; සබ්බකොට්ඨාසෙ, සියලුකොටසුන්; වණ්ණසණ්ඨානදිසොකාස පරිච්ඡෙදවසෙන, වණ්ණිය්‍යසටහනය දිසාය අවකාසය පරිච්ඡෙදය සනකොවුන්වසින්; වවත්ථපෙත්වා, නියමයකොට; වණ්ණසණ්ඨානඔකාසයො කාසවසෙන, වණ්ණසසටහන ඔඩ්‍යනිශ්‍රයය අවකාශසයනමොවුන්නේවශයෙන්; පච්චා, පස්ප්‍රකාරයකින්; පටිත්ථුලතා, පිළිකුල්බව; වවත්ථපෙතබ්බා, වශවසථානාටයුතු; තත්‍ර, එහි; අයං, මේ; සකලකොඨාසෙසු, සියලුකොටස්හි; අනුපුබ්බකථා, පිළිවෙළකථායි; තාව, පළමුකොට; කෙසා, කෙස්හු; පකතිවණ්ණෙන, ප්‍රකෘතිවර්ණයෙන්; කාලකා, කලුහ; අඤ්ජරිඨකවණ්ණා, අලුත්පෙණලඇටබු පැහැඇත්නාහ; සණ්ඨානතොා, සටහන්හෙයින්; දිඝවට්ටතුලාදණ්ඩසණ්ඨානා, දික්වූවටවූතුලාදණ්ඩක්බඳු සටහන්ඇත්නාහ(කිරණතලදණ්ඩන්වැන්නහයිමෙත්)දිසතොා, දික්හෙයින්; උපරිමදිසාය ජාතා, මතුදිසායෙහි හටගත්හ; ඔකාසතොා, අවකාසහෙයින්; උභොසුපස්සසු, දෙපස්හි; කණ්ණචූළිකාහි, දෙකන්සිහිලින්; පූරතොා, පෙරටින්; නලාටන්තෙන, නලළතින්; පරිච්ඡින්නා, පරිච්ඡෙදවිසින්; කෙසා, කෙස්හු; සිසවෙඨනවසෙන, හිස්වසාගිටි සමිහි, විභාගමත්තං පවිසිත්වා, විඅක්පමණවැද; පතිට්ඨිතෙන, පිහිටියාවූ; හෙට්ඨාඅත්තභාවතො මූලතලෙන, යටතමාගේ මූලතලයෙන්ද; උපරි, මතුයෙහි; ආකාසෙන, අහසින්ද; නිරියං, සරස; අක්ඛුමණ්ඩලං, ඔවුහොවුන්විසින්; පරිච්ඡින්නා, පිරිසිදුනාලදහ; මෙකෙසා, මෙකෙස්හු දෙදෙනෙක්; එකතොා නහුනී, එක්කොටසක් නොවෙත්ද; අයං, මේ; සභාගපරිච්ඡෙදෙ, සභාගපරිච්ඡෙදය; කෙසා, කෙස්හු; නලොමා, ලොමිනොවෙති, ලොමා, ලොම්හු; නකෙසාති, කෙස නොවෙත්ද; එවං අවසෙස එකනිසකොට්ඨාසෙසු, මෙපරිදි අවසිටිකොටස්හි; අමිස්සිකාහා, මුසුනොවූ; කෙසාදීනාමපාටියෙක්කා එකෙකාවයවා සොභි, කෙස්ආදිවූ වෙනම්වෙනම්කොටසෙහැයි; අයං, මේ; විසභාගපරිච්ඡෙදෙ, විසභාගපරිච්ඡෙදය; [illegible] මේ; [illegible]

කෙසුන්ගේ,වණ්ණාදිතො වවත්‍ථාපනං, වණ්ණාදිවිසින් නියමය; ඉදාපන, මේව නාහි; තෙසං, ඔවුන්ගේ;වණ්ණාදිවසෙන, වණ්ණාදිවිසින්; පඨඛා පටික්කූලතා වවත්‍ථාපනං, පස්පරිද්දෙකින් පිළිකුල්වීසින් නියමකිරීමයි;කෙසා නාමෙතෙ, මේකෙශයෝනමී; වණ්ණතොප ටික්කූලා, වණ්ණවිසිනුදු පිළිකුල්හ; සණ්ඨානතොපි, සටහන්වසිනුදු; ගන්ධතොපි, ගඳහෙයිනුදු; ආසයතොපි, ඇසිරුහෙයිනුදු, ඔකාසතොපි, අවකාසහෙයිනුදු, පටික්කූලා. පිළිකුල්හ; මනුඤ්ඤපිනි, මනොඥදවු; යාඛුපත්තෙවා, හඹුපාත්‍රයහෝ; හත්‍තපත්තෙවා, බත්පාත්‍රයහෝ; කෙසවණ්ණංකිච්දිසවා, කෙස්පැහැවැනි කිසිවක්දුක; කෙසම්ස්සුකම්දං, මේකිසකේමුසුය; හරථනන්ති,ඒ හරවයි; ජතුවජන්ති, පිළිකුල්කෙරෙති; එවං, මෙසේ; කෙසා, කෙස්හු; වණ්ණතොපි පටික්කූලා, වණ්ණහෙයින්ද පිළිකුල්හ; රත්තිංඛුජන්නාපි, රාත්‍රියෙහිවල දනුවෝද; අත්‍තකවාකංවා, වරාහසක්හෝ; මත්ථවාකංවා, නියදහසක්හෝ; පුතිවා,සැහැ;තඥවව, එසේමකෙස්මුස්‍රය හරවයි; ජතුවජන්ති, පිළිකුල්කෙරෙති; එවං, මෙසේ; සණ්ඨානතොපි, සටහන්හෙයින්ද; පටික්කූලා, පිළිකුල්හ; තෙලමක්ඛනපුප්ඵූපාදී සඞ්ඛාරවිරහිතානව, තෙල්ගැනීම්ආදිසංස්කාරරහිතවු; කෙසානං ගන්ධා, කෙශයන්ගේගන්ධය; පරමජෙගුප්සා හොති, අතිශයින් පිළිකුල්වේ;තතො, එයටවඩා;අග්නිම්හි පක්ඛිත්තානං, හිත්‍රෙහිබහාඑතෙශයන්ගේගඳපිළිකුල්වේ;කෙසා,කෙස්හු; වණ්ණසණ්ඨානතො අපටික්කූලාසියුං, වණ්ණහෙයින් සටහන්හෙයින් නොපිළිකුල්වන්නාහුදු;දුග්ගන්ධෙන පන,දුගඳහෙයින්වනාහි;පටික්කූලායෙව, පිළිකුල්හුමැයි;ඨථාහි, යම්සේ; දහරසසකුමාරකස්ස වත්‍ථං,බාලකුමරුවාගේ වර්ණය; වණ්ණතොහටිද්ධවණ්ණං, පැහැවසින් කසාවන්පැහැය; සන්ඨානතොපි, සටහන්හෙයිනුදු; හලිද්දපිඬ සණ්ඨානං, කසාපිඬක්බදුවු සටහන්ඇත්තේය; සඞ්කාරඨානෙ ඡඩ්ඩිත, කසළගොඩ දමනලද; උඬුමාතකකාල සුනඛසරිරං, ඉදුමුනු කලුබල්ලාගේ ශරීරය;වණ්ණතො, වණ්ණහෙයින්; තාලපක්කතව ණ්ණං,තල්පකකටබදුපැහැඇත්තේය; සණ්ඨානතො,සටහන්හෙයින්; වට්ටිඛා විස්සඤමුදිඛසණ්ඨානං, වටකොටඉළසාදුනිමවුම්නිතුබෙරකට බදුවු සටහන් ඇත්තේය; දඨාපිස්ස,උහුගේදළද; සුමනමකුලසදිසානි,දෑසමන්කැකුළුවැන්නැයි; උභයම්පි, වර්වස්පිබද බලුසිරුරද; වණ්ණසණ්ඨානතො,වණ්ණහෙයින් සටහන්හෙයින්; අපපටික්කූලං සියා, පිළිකුල් නොවන්නේය; ගන්ධෙනපන, ගඳින්වනාහි; පටික්කූලමෙව, පිළිකුල්මැයි;එවං, එපරිද්දෙන්; කෙසාපි, කෙස්හුද; වණ්ණසණ්ඨානතො, වණ්ණසණ්ඨානවසින්, අපපටික්කූලා සියුං, නොපිළිකුල්වනහාහුයි; ගන්ධෙනපන, ගඳින්වනාහි;පටික්කූලායෙවානි;පිළිකුල්වනහාහුමැයි; ඨථාපන, යම්සේවනාහි; අසුචිට්ඨානෙ, නොසකස්තැන්හි; ගාමනිස්සන්දෙන ජාතානි,ගම්දැල්ලෙන්හටගත්; සූපෙය්‍ය පණ්ණානි,පිසියසුතුපලා; නාගරිකමනුස්සානං, ශුචිකැමති මිනිස්සනට; ජෙගුවජානි හොන්ති, පිළිකුල්වෙද්ද; අපරිභොගානි, අනුභව කටයුතුනොවෙද්ද; එවං, එපරිද්දෙන්ම; කෙසාපි, කෙස්හුද; පුබ්බ,පුයාය; ලොහිත, ලේය; මුත්‍ත, මූත්‍රය; කරිස, කරිසය; පිත්ත, පිත; සෙම්හාදි, සෙමයනමේආදින්ගේ; නිස්සන්දෙනජාතත්තා, ශරීරනිශ්‍යන්දයෙන් උපන්හෙයින්; ජෙගුවජානි, පිළිකුල්හයි; ඉදං, මේ; තෙසං, ඒකෙශයන්ගේ;ආසයතො,ඇසිරුහෙයින්;පාටික්කුල්‍යං,පිළිකුල්බවයි;ඉමෙවකෙසානාම, මේකෙස්හුනම්; ඡථරාසිම්හි උඞ්ඛනකණ්ඨානං විය, අඛුවිරසෙක නැතිප්‍රසන්

මෙන්;එකනිංසකොඨාසරාසිම්හි ජාතා, එක්ඛස්කොටඨාසිහටගන්ධ; නෙ,ඔහු;සුසානසංකාරඨානාදිසුජාතසාකංවිය සොභොනකසළලොඩඛාදිතන්හි හටගතපලාමෙන්;පරිඛාදිසුජාතපිරිඛාදියෙහි හටගත්;කමලකුවලඛාදිපුප්ඵංවිසව,පිසුම්මහනෙල්ඛාදිමල්මෙන්ද; අසුවිඨානෙ ජාතතා, නොසකස්නැන හටගත්බැවින්;පරමජෙඛුජාති,වෙසෙසින්ම පිළිකුල්හයි;ඉදං, මේ;තෙසං,එකෙකඛයන්ගේ; ඔකාසතොපාටිඤ්කුල්‍යං,අවකාසවසින් පිළිකුල්බවයි;යථාව කෙසානං;කෙඛයන්ගේ යම්සේද;එවං,එපරිද්දෙන්ම;සබ්බකොඨාසානඤ්ච,සියලුකොඨාසයන්ගේද;වණ්ණසණ්ඨානගන්ධාසයෝ කාසවසෙන,ව ඤාණසංයුත්තනයගන්ථඛනිද්දෙස අවකාසඛ ඝනමොවුන්ගේ වඛයෙන්;පවඩා, පස්පරිද්දෙකින්;පටික්කූලතාවව ත්‍ථපෙතබ්බා,පිළිකුල්බවනියමකටයුතු

—ශූශූ—

(ඛා §)

ඒභාවනානාරණ්ඛගණවිසිනුදුපළමු කොටසෙඛයෙහි අඛුනාකාර නිමිතතගතඛුත්තේයි කෙසෙඛගතඛුතුදඛත්?නමාගේ නිසින්නිසඛේඑකක්ගෝ දෙකක් හෝසිදඅත්ලෙතිතබාගෙණපළමුකොට වණ්ණඛනියමකටයුතු නිසඛේ කපාදුමුතන්හිදු බලන්නටවටනේඛබත්බදුනෙකනෝඑකැන්බදුනකඛෝබැහුනිඛඛේඅන්නිවන්අදඛයින් බලනබැවින්බැලිඛයුත්තේයි.කලුමන්නිඛඛේ ඇනිඅවඨාඛෙහි බලා කලුඛයිමෙනෙහිකටයුත්තේඛ සුදුවන් පැඛුනු නරකෙස්ඇනිඅවඨාඛෙහි බලා සුදුඛයි මෙනෙහිකටයුත්තේඛ කලුසුදුවන්මිඹ කාලඛෙහි නරකෙස් නොනරකෙස් අතුරෙන් බොහෝවූකෙඛයන්නේවඛඛයන් මෙනෙහිකටයුතු.

මේකෙඛඛෙහි යම්පරිද්දෙකින් නිමිත්තඋග්ගහණඛ කෙළේද එපරිද්දෙන් සියලු තවපස්වකඛෙහි ඒඒ කොටසුන් ඇසින්දැකම නිමිතිගතඛුත්තේයි. මෙසේ නිමිතිගෙණ සියලුකොටසුන් වණ්ණඛ සණ්ඨානඛ දිසාඛ ඔකාසඛපරිවෙජදඛය නපස් පස්ප්‍රකාරඛකින් නිඛඛයකොට ඉක්බිති වණ්ණඛ සණ්ඨානඛ ගඤ්ඡ නිඛ්‍රය අවකාශඛ ඛන පස්පරිද්දෙකින් පිළිකුල්බව නියමකටයුත්තේයි. මේවනාහි ඒචතතිංශාකාරකම්ඨානයෙහිසියලු දෙනිස්තොඨාසඛයන්ගේමපිළිවෙළකථාවවන්නේයි මින්මතු එකෙකි කොඨාසයෙහි වෙනවෙනම විසතරකථාමාත්‍රඛ දක්වනුලැබේ හේකෙසේදඛත්? ඒදෙනිස් කොඨාසඛයන් අතුරෙන් පළමුවන කෙඛඛෝ සබභාවවණ්ණියෙන් කලුපැහැඇතතාඛ නොඛයලි අලුත් පෙණෙල ඇටබදු පැහැඇත්තාඛසටහන්වඛයෙන් දික්වූ වටවූ කිරණතල දඹුවැන්නාඛ දිඝාවඛයෙන් මතුදිඝායෙහි හටගත්තාඛ අවකාඛවඛඛයෙන් දෙපාර්ඛවයෙන් දෙකන්සිනිලෙන්ද ඉදිරියෙන් නලල්තලින්ද පස්සෙන් ගලවළුඛයෙන්ද වෙන්කරණලද නිස්කබලවඛාසිටි අලුත් සම කෙඛඛයන් පිහිටාසිටිනා අවකාඛනම. සමාවඛයෙන් මේකෙඛඛෝනිස්වෙළාසිටි සමෙහි විඅක්පමන ඇතුලටවැද පිහිටාසිටියාවූ යටතමාගේ මුලනලයෙන්ද මතුයෙහි අහසින්ද සරස ඔවුනොවුන් ගෙන්ද වෙන්කරණලද්දඛ කෙඛඛෝ දෙදෙනෙක් එක්කොටසෙක් නොවෙනිඛඛනු මේ සභාගපරිවෙජදවන්නේඛ විසභාගපරිවෙජදවඛයෙන් වනාතිකෙඛඛෝ ලෝමනම්නොවෙති ලොමඛෝ කෙඛනම් නොවෙ නිසි මෙසේ අනිඛුත් එක්නිස්කොටසුන්ඛා මිශ්‍රනොවූ නිසඛේනම්වූවෙනම කොටසෙක්වෙඛිඛනු මේ විසභාඛ පරිවෙජදනඛවන්නේයි මේකෙඛඛන්ගේ වණ්ණාදිඛයෙන් නියමකිරීමවන්නේඛ.දුන්වැ හැ

ප් කෙශයන්ගේම වණ්ණාදිවශයෙන්ප
ස්පරිද්දෙකින් පිළිකුල්කෙසින් නියමක
රගැන්ම දක්වනුලැබේ කෙසේදයත්?
මේ කෙශයෝනම් වණ්ණවශයෙනුදු පි
ළිකුල්වන්නාහ සටහන්වශයෙනුදු පිළි
කුල්වන්නාහ ගන්ධවශයෙනුදු පිළිකුල්ව
න්නාහ ආශ්‍රය ස්ථාන වශයෙනුදු පිළිකු
ල්වන්නාහ අවකාශවශයෙනුදු පිළිකුල්
වන්නාහ. ඒඑසේමැයි වණ්ණගන්ධරස
සම්පන්නකෙසින් සිත්කළුවූ උළුකැන්බ
දුනතහෝ බත්බදුනකහෝ හිසතේ
වැනි කිසිවක් දූක මේආහරය හිසතේ
මිශ්‍රය්ඒ ඉවතදමවයි පිළිකුල් කෙරෙත්
මය එහෙයින් මේ කෙශයෝ වණ්ණ්
හෙයින්ද පිළිකුල්වන්නාහ එපරිදෙන්ම
රාත්‍රිනාගය්හි අහරඅනුභවකරන්නාහු
වරාහසත්හෝ නියඳහසත්හෝ සැපි හි
සෝම්මුසුය ඉවතදමවයි පිළිකුල්කරන්
නාහුවෙති මෙසේ සටහන්වසයෙන්ද
පිළිකුල්වන්නාහ. නවද නෙල්ගැහීම් ම
ල්නැවසීම් සුවඳදුම්දීම්ආදියෙන් නොස
කස්කරණලද කෙශයන්ගේ ගන්ධය අ
නයෙන්ම පිළිකුල්වන්නේය නින්නෙ
හිබහාලූ කෙශයන්ගේගන්ධය ඊටත්ව
ඩා පිළිකුල්වන්නේයි මේකෙශයෝ ව
ණ්ණවශයෙන්ද සටහන්වශයෙන්ද පි
ළිකුල්නොවනුදු දුර්ගන්ධවශයෙන් පිළි
කුල්වන්නාහුමය යම්සේලදරුකුමරුවා
නෙවසුරුපිඬ වණ්ණවශයෙන් කසාව
න්පැහැඇත්තෝය සටහන්වශයෙනුත්
කසාපිඬක්වැන්න එසේම කසළගොඩද
මනලද ඉදුණුනාවූ කලුබලුකුණපය ව
ණ්ණවශයෙන් ඉදුණුතල්ගෙඩියටබදු
පැහැඇත්නාහ සටහන්වශයෙන් ලියා
සාදනිමකළ මිහිතුබෙරකදක්වැන්න ඒ
කුණපයාගේදන්තයෝදසමන්කැකුළුර
සක්වැන්නමේලදරුහුගේවසුරුපිඬයක
ලුබලුකුණපයයනදෙකමවණ්ණිසණ්ඨා
නවශයින් පිළිකුල්නොවනුදු ගඳින්පිළි
කුල්වන්නාහුමැයි එපරිද්දෙන් කෙශ
වණ්ඩ වණ්ණාණ්ඩානවශයෙන් පිළිකු
ල්නොවනුදු ගඳින්පිළිකුල්වන්නාහුමැයි
යම්සේ ගම්දොරගවරවලාදී අපවිත්‍රස්ථා
නයෙහිමලමූත්‍රාදීන්ගේ වශතායවිමෙන්
උපන් පියකැයුතුපලාපත්‍රපවිත්‍රකැමතිවූ
නුවරවාසි මිනිසුන්ට පිළිකුල්වෙතු
නොකැයුතුවේද එපරිද්දෙන් කෙශ
යෝද ශරීරගතවූ පැසුනුසැරවය ශ්ලේෂ්ම
මූත්‍රය මලය පිත්ත සෙම්ය යනාදිකුණ
පවහනයෙන් හටගත්බැවින් පිළිකුල්ව
න්නාහුමැයිමේවනාහිඒකෙශයන්ගේආ
ශ්‍රයස්ථානවසයෙන් පිළිකුල්බවවන්නේ
සිමේකෙශයෝවනාහිඅපවිත්‍රඅශුචිරූසෙ
කනැහි පුඤ්ඤොන්රූසක්මෙන් අවගෙඹ
එක්හිස් කුණපකොඨාසරාශියෙහි හටි
ගත්නාහ ඒකෙශයෝ සොහොනෙක
කසළගොඩෙක උපන්පලාමෙන්ද අප
විත්‍රඅශුචිආදියෙහිඋපන් පියුම්මහනෙ
ල්ආදිමල්මෙන්ද නොසකස්තෙන හට
ගන්බැවින් අනිසසින්ම පිළිකුල්වන්නා
හ මේවනාහි ඒකෙශයන්ගේ පිහිටි අව
කාශවශයෙන් පිළිකුල්බවවන්නේය
මේකෙශයන්ගේමෙන් අවගෙඹසියලු
කොඨාසයන්ගේද වණ්ණසංඨානගන්ධ
ආශ්‍රයඅවකාශයයනපස්පස්පරිද්දෙකින්
පිළිකුල්බවනියමකටයුතු. ඉක්බිති මේ
නියායෙන් වණ්ණසංඨානදිශාවකාශ
පරිවේජදය යන පස්ප්‍රකාරයෙන් සියලු
කොටස්හුම වෙනවෙනම නියමකටයු
තුයුතු

[මේකෙශයන්ගේ සඩ්ඛ්‍යාප්‍රමාණයව
නාහිපෙලඅටුවාහි නිශ්චයනොකරණ
ලද්දේය ඒඑසේමැයි ඇතම්ආචාර්‍යවර
යෝ දෙකෙළපස්ලක්ෂයකැයිද ඇතම්ආ
චාර්‍යවරයෝ අටකෙළ පස්ලක්ෂයකැයිද
ඇතම්ආචාර්‍යවරයෝ තුන්කෙළ පස්
ලක්ෂයකැයිදූසී අන්‍යෝන්‍ය විරුද්ධමත
ප්‍රකාශකළාහුත්‍ය භූම්මිසඩ්ග්‍රහාචාර්‍යය
න් විසින් පස්ලක්ෂයකැයිද ප්‍රතිසඤ්ඤිදුමා
සීඅටුවායෙහි ප්‍රමාණනොකොට නො
යෙක් සියදහස්ගණන් සංඛ්‍යාඇත්නාහු
යයිදැක්වූවත්නිසාද්දේසී. යම්හේතුඔස්මුදු

නෙහි හටගත්තාවූ කුත්තතෘණයෝ අ
පිතුඹස්මුදුනෙහි හටගතුම්හයි නොද
නිද්ද තුඹස්මුදුනද මාමුදුනෙහි කුත්ත
තෘණයෝ හටගත්තාහුයයි නොදනිද්ද
එපරිද්දෙන් කෙශයෝද අපිකිලිවමීයෙ
නි හටගතුම්හයි නොදනිති කිලිවමීයද
මාමතුයෙහි කෙශයෝ හටගත්තාහුයයි
නොදන්නේය එහෙයින් මේකෙසයෝ
මනස්කාරප්‍රත්‍යවෙක්ෂාරහිතයහ අවෙ
තනිකයහ අව්‍යාකෘතයහ ආත්මශූන්‍ය
යහ අනිශ්වර්‍යදුඃඛ්‍යයහ පිළිකුල්වන්නා
හ සත්වයෙක්ද පුද්ගලයෙක්ද නොවන්
නේයයි නියමකරන්නේසි]

—ooo—

(පා *)

වණ්ණසණ්ඨානදිසොකා සපරිවෙජදව
සෙනපන සබ්බෙපි විසුංවිසුංවවත්ථපෙත
බ්බා නත්ථලොමානාම පඨමිවණ්ණ
තො නකෙසාවිය අසම්භින්නකාලකා
කාලපිඩලාපනහොන්ති සණ්ඨාන
තො ඔනතඋන්නාතාලමූලසණ්ඨානා දිස
තො විසුදිසාසුඤ්ඤා ඔකාසතොඨපෙත්වා
කෙසානංපනිසිතොකාසව හත්ථපාදත
ලානිව යෙහුයෙයන අවසෙසසරීරවඨ
නවමේව ඤත්වා පරිවෙජදතො සරීර
වෙඨනවමේව ලිඛිත්වාමත්ථකංපවිසිත්වා ප
නිසිතෙන ගෙණ්හන්තතො මූලතලෙ
නඋපරිආකාසෙන නිරියං අඤ්ඤමඤ්ඤ
න පරිවජ්ජෙන්තා චෙලොමාඑකතොනත්ථි
අයංතෙසංසභාගපරිවෙජදෙ විසභාගප
රිවෙජදෙ පනකෙසසදිසොයෙව න
ඛානි විසදිසානඛපත්තානං නාමං තෙ
සබ්බෙපි වණ්ණතොසෙතා සණ්ඨාන
තොමජ්ඣකලිඞ්ගසණ්ඨානා දිසතො
පාදනඛා ගෙණ්හිමදිසායං ඨත්වානඛාඋපරි
මදිසායානි විසදිසා සුඤ්ඤාඔකාසතො අ
ඞ්ගුලීනං අග්ගපිඨෙසුපතිසිතා පරිවෙජද
තො තිසුදිසාසුඅඞ්ගුලිකොටිමංසෙනි අ
න්තා අඞ්ගුලිපිඨමංසෙන ඛණ්ඩෙව අ
ඤ්ඤමඤ්ඤෙන නිරියං අඤ්ඤමඤ්ඤ
න පරිවජ්ජෙන්තා චෙනඛාඑකතොනත්ථි
අයංතෙසංසභාගපරිවෙජදෙ විසභාගප
රිවෙජදෙපන කෙසසදිසොයෙව ද
න්තානි පරිපුණ්ණ දන්තස්ස චත්තිංසද
න්තසදිසානි තෙපිවණ්ණතොසෙතා ස
ණ්ඨානතොඅතෙඤ්ඤසණ්ඨානා තෙසං
හිතෙසිමාඝාතාවදන්තපාලියා මජ්ඣෙව
න්තාරොදන්තා මත්ථකපිඨෙ පවිපාටියා
ඨිතඅලාබුබීජ සණ්ඨානා තෙසුඋභො
සු පස්සෙසු එකෙකොඑකමූලකො එක
කොටිකො මල්ලිකාමුකුළ සණ්ඨානො
නතොඑකෙකො විමූලකො විකොටි
කො යානකඋපත්ථම්භනිසණ්ඨානොත
තොවෙචෙතිමූලකානිකොටිකා තතො
චෙචෙවතුමූලා චතුකොටිකානි උපරිම
පාලියාපි එසෙවනයොදිසතොඋප
රිමදිසාය ජානා ඔකාසතො විසුභූතකසි
කෙසු පතිසිතා පරිවෙජදතො හෙට්ඨාභ
තුකසිකෙප නිසිතෙන අන්තතො මූලත
ලෙන උපරිආකාසෙන නිරියංඅඤ්ඤම
ඤ්ඤෙන පරිවජ්ජෙන්තා චෙදන්තා එක
තොනත්ථි අයංතෙසංසභාගපරිවෙජදෙ
විසභාගපරිවෙජදෙ පනකෙසසදිසොයෙ
වනතොනි සකලසරීරං වෙඨෙත්වා
ඨිතවඨමං තස්සඋපරිකාලසාමපිඤාදිව
ණ්ණාජවිනාම යාසකලසරීරතොපි සං
කඩ්ඪියමානා බදරසිම්බිතොහොති
තතොපනවණ්ණතොසෙතතොයෙව සෙ
තසතසෙතභාවො අග්ගිජාලාකිඤ්ඤාතපහ
රණඋපභොගාදිනි සිඤං සිනාසජවියාපාක
තොහොති සණ්ඨානතො සරීරසණ්ඨා
නොවහොති අයමෙත්ථසංඛෙපො විත්ථා
රතොපනපාදඞ්ගුලිත්තතොඋත්තානසණ්ඨා
න කොසසණ්ඨානතො පිඨිපාදත්තතොව

[ ] මෙබඳුවක්‌ රෙඛා චිත්‍රයකට මැදිවූ භාවය මෙවත්තංසාකාර සාමාන්‍යාකාරදේශයෙ
නිබුද්ධත අටුවාවෙන්හා බුරුම අටුවාසාධ්‍යානයෙන්දගන්නාලදැයි දතයුතු.

පුටබද්ධ උපාහනසණ්ඨානෝ ජංඝත්ත
මෝ හත්ථපුටකානාලපණාලසණ්ඨා
නෝ ඌරුත්තමෝ තණ්ඩුලහරිත ද්ඝ
තවිකසණ්ඨානෝ ආනිසදත්තමෝ උ
දකපුරිත පථපරිඝාසාවනසණ්ඨානෝ
පිසිත්තමෝ ඵලකෝනඛවම්මසණ්ඨා
නෝ කුවජ්ජාවොවිණාදෙනිකෝනඛ
චම්මසණ්ඨානෝ උරත්තමෝ යෙභුය්‍ය
නවතුරස්සසණ්ඨානෝ උභයබාහුත්ත
මෝ තුණ්හිරෝනඛවම්මසණ්ඨානෝ පි
ඝිහත්ථත්තමෝ ඛුරකෝසසණ්ඨානෝ එ
ණ කත්තවිකසණ්ඨානෝවා හත්ථඞ්ගුලි
ත්තමෝකුඤ්චිකකෝස සණ්ඨානෝගිව
ත්තමෝගලකඤ්චුකසණ්ඨානෝමුඛත්ත
මෝ ඡිද්දවඡිද්දකිටකඤුලාවකසණ්ඨා
නෝ සිසත්තමෝ පත්තත්තවිකසණ්ඨා
නෝතිතවපරිග්ගණ්හකෙනවයොගාව
චරෙන උත්තරොඤ්ඨොපඤ්ඤාය උපරි
මුඛංඤ්ඤං පෙසෙත්වා පඨමංතාවමුඛං ප
රියොනන්ධිත්වා සිතවම්මං වවත්ථපෙත
ඛ්බං තතොනලාටඤ්චම්මං තතොඵවිකා
යපක්ඛිත්තපත්තඤ්ඤව ඵවිකායව අත්ත
රෙනහත්ථම්වසිසඤ්ඤාඤ්ඤව සිසවම්මස්ස
වඅන්තරෙනඤ්ඤං පෙසෙත්වා අඤ්ඤෙ
නසඞ්ගම්මස්ස එකාබද්ධභාවං වියොජේ
ත්වෙන සිසවම්මං වවත්ථපෙතබ්බං ත
තොඛන්ධවම්මං තතෝ අනුලොමෙන
පටිලොමෙනව දක්ඛිණහත්ථවම්මං අථ
තෙනෙවනයෙන වාමහත්ථවම්මං ත
තොපිඤ්ඤවම්මන්තං. වවත්ථපෙත්වා අනු
ලොමෙන පටිලොමෙනව දක්ඛිණ පා
දවම්මං අථතෙනෙවනයෙන වාමපාදව
ම්මං තතොඅනුක්කමෙනෙව වත්ථිඋදර
හදයනිවාවම්මානි වවත්ථපෙතබ්බානි අථ
ඝිවාවම්මානන්තරංහෙට්ඨිමඝනුවම්මංවව
ත්ථපෙත්වා අධරොඤ්ඨපරියොසානංපාපෙ
ත්වා නිඤ්ඤපෙතබ්බංඑවං ඔළාරිකොළාරං
පරිභණ්ඩනාතස්ස සුබුම්මපි පාකටංහොති දිසතොවිසුදිසාසුජාතො ඔකාස
තො සකලසරීරං පරියොනන්ධිත්වා සී
තො පරිවෙජදතෝ හෙට්ඨාපනිඤ්ඤත
ලෙන උපරිආකාසෙන පරිච්ඡින්නෙනා
යමස්ස සභාගපරිච්ඡෙදෙ විසභාග
පරිච්ඡෙදෙ පනකෙසසදිසොයෙව.

(ස *)

වණ්ණසණ්ඨානදිසොකාස පරි
ච්ඡෙදවසෙන පන, වණ්ණියසටහනය
දිසායඅවකාසයපරිච්ඡෙදය යනමොවු
න්ගේවසයෙන් වනාහි;සබ්බෙපි, සියලු
කොටස්හුම ; විසුංවිසුං වවත්ථපෙතබ්බා,
වෙනවෙනනියමකථාස්‍රත්තාහුයි; තත්ථ,
ඒකොටසුත්තෙරෙහි;තාව,පළමුකොට
ලොමා, ලොම්හු; පකතිවණ්ණතො, ප්‍ර
කෘතිවර්ණයෙන්; කෙසාවිය, කෙසුන්
මෙන්; නඅසම්භින්නකාලතා, සෙසුව
ර්ණයෙන් නොමුසු එක්දකලුවෝතොවෙත්; කාලපබ්බලාපන හොන්ති, නලූපි
භූවන් වර්ණඇත්තාහුවනාහිවෙත්; ස
ණ්ඨානතො, සටහන්හෙයින්; ඔතත
ත්තා, නැමුනුඅක්ඇත්තාහ; තාලමූලස
ණ්ඨානා, තල්මුල්බදුවූසටහන්ඇත්තා
හුයි; දිසතො, දිසාහෙයින්, මිසු දිසා සු
ජාතා, දෙදිසාවෙහි හටගත්හු; ඔකාස
තො, අවකාසහෙයින්; කෙසානං පනි
ඝිතොකාසච, කෙසයන්පිනිටිනැනද;හ
ත්ථපාදතලානිව,අතුල්පතුල්ද;ඨපෙත්වා,
තබා; යෙභුය්‍යන, බොහෝසේ; අව
සෙස සරීරවෙඨනවමෙම ජාතා, අවසි
ෂ්ට සිරුරුවසාසිටි සම්හිහටහත්හු; පරි
චෙජදතො, පරිච්ඡේදවසින්; සරීරවෙ
ඨනවමෙම, සිරුරුවසාසිටිසම්හි, ලිහබා
මත්තං පවිසිත්වා පනිඝිතෙන, ලෙහෙඩි
ලිපමණ්ඩවැද පිහිටියාවූ; හෙට්ඨාඅන්ත
තො මූලතලෙන,යටතමාගේ මුල්ගෙ
ලෙන්; උපරි,මතුයෙහි; ආකාසෙන, අ
හසින්; නිරියං අක්ඛුම්මත්තෙනෙන, සරස
ඔවුනොවුන් විසින්; පරිච්ඡින්නානි, පිරි
සිදුනාලදුහු; මෙලොමා, දෙලොම්හෙ

ණෙක්; එකතොනත්ථි, එ නලොමක් නොවෙත්; අයං,මේ; නෙසං, ඒලොමස්ස ත්ගේ; සභාගපරිවෙජ්දෙ,සභාගපරිවෙජ්දයි; විසභාග පරිවෙජ්දෙපන, විසභාගපරිවෙජ්දයවනාහි, කොසඝදිසොසෙව, කෙස්ඟාසදෘගමවේ;නඛානි, නඛයහයි; විසභියා නඛපත්තානං නාමං, විසිනියපොත්තටනම්;තෙසඛෙපි, ඔනුකැමදෙනම; වණ්ණතොසෙතා, වණ්ණවිසින්සුදහ; සණ්ඨානතොං, සටහන්නෙයින්; මජ්ඣකලිකාසණ්ඨානා,මස්පොත්තටබදු(පිදිපොතුවැනි)සටහන් ඇත්තාහුයි; දිසතොං, දිසාහෙයින්; පාදනඛා, පයනියපොත්තෝ; හෙට්ඨිමදිසාඝං, යටදිසාවෙහිය; හත්ථනඛා, අතනියපොත්තෝ; උපරිමදිසාඝානි, මතුදිසාවෙහියයි; විසු දිසාසුජාතා, දෙදිසාවෙහි හටගත්තු; ඔකාසතොං, අවකාසහෙයින්; අඞ්ගුලිනං අන්තරපිඨෙසු පතිට්ඨිතා, අඞ්ගුලින්ගේ අගපිට පිහිටියාහුයි; පරිවෙජ්දතොං, පිරිසෙහෙයින්; තිට්ඨදිසාසු, නියෙහිදෙපසඟා මුල්ලායනතුන්දිසාවෙති; අඞ්ගුල්කොටිමංසෙන, ඇඟිලිකෙළවරින්ද; ඛතිවෙව අහොඑ, පිටහාඅතින්;ආකාසෙන, අහසින්ද; නිරියං, සරස; අඤ්ඤමඤ්ඤෙඤ්ඤන, ඔවුනොවුන්විසින්; පරිවජ්ජිතත්තා, පිරිසිඳිනාලදහු-පෙ-දන්නානි, දන්නයහයි; පරිපුණ්ණදන්තසස, සම්පුණ්ණදත්ඇත්තහුට;චත්තිංසදන්තසිඛානි, දෙනිස්දතැටහුයි: තෙපි, ඔහුද; වණ්ණතොසෙතා, වණ්ණවිසින්සුදුහු; සණ්ඨානතොං, සටහන්නෙයින්; අනෙකසණ්ඨානා, නොඑන්සටහන් ඇන්තාහුයි; නෙසංහි, ඒදත්ඇටුන්ගේ; හෙට්ඨිමායතාවදන්තාපාලියා,පළමුකොටයටදත්පෙල;මජ්ඣිමචතුන්නවරා දන්තා, මැදසතරදත්හු; මත්ථකාපිණ්ඩා, මැටිපිණ්ඩක; පටිපාටියා ඨපිත, පිළිවෙළින්ගලානිදුවූ; අලාබුබීජසණ්ඨානා, ලබුබීජුවැනි සටහන්ඇත්තාහුයි; නෙසංලොසු චතූසු, ඔවුන්ගේ දෙපයහි; එකෙකො, එකිඑකදත්;එකමූලකොං, එකඑකමුලත් ඇත්තේය; එකකොටිකොං, එකඑකකෙළක්ඇත්තේයි; මල්ලිකාමුකුලසණ්ඨානොං, ඉද්දමල්ලැකුලකටබදු සටහන්ඇත්තේයි; නතොං, එයටඉක්බිනි; එකෙකොං, එකඑකදනක්; විමූලකොං විකොටිකොං, දෙඳමුලක්හා දෙදෙකෙළක්ඇත්තේය; යානකඋපපත්තිනිසණ්ඨානොඇල්ලුරෙහිඅවුළුවනවහල්දඬුවටබදුසටහන්ඇත්තේය;නතොං එයටඉක්බනි;වෙවෙදෙදෙදත්හු;නිමූලානුත්තුන්මුල්ඇත්තාහුයි; නිකොටිකා, (අසුපක්මෙන්)තුන්තුන්කෙළඇත්තාහුයි; නතොං,එයටඉක්බිනි;වෙවෙ,දෙදෙදන්හු; චතුමූලා, සතරසතරමුල් ඇත්තාහුයි; චතුකොටිකා, පුටුපාවෙහිපාමෙන් සතරසතර කෙළඇත්තාහුයි;උපරිමපාලියාපි, මතුපෙලද; එසෙවනයො, මෙමනයයි; දිසතොං, දිසාහෙයින්; උපරිමද්සාය ජාතා , මතුදිසාවෙහි හටගත්හු; ඔකාසතොං, අවකාසහෙයින්; විසු භඤ්ඤකසිකෙසු පතිට්ඨිතා, හනුඇටදෙක්හිපිහිටියහු, පරිවෙජ්දතොං. පිරිසෙහෙයින්; හෙට්ඨා, යට; හනුකසිකෙ, අනුඇට; පතිට්ඨෙන, පිහිටියාවූ; අත්තනොං මූලතලෙන, තමාගේමුල්තෙලෙන්ද; උපරි, මතුයෙහි; ආකාසෙන, අහසිඳ;නිරියං, සරස;අඤ්ඤමඤ්ඤෙඤ්ඤන, ඔවුනොවුන්විසින්; පරිවජ්ජිතත්තා, පිරිසිඳිනාලදහු-පෙ-තවොහි,සමිනම්;සකලසරිරංවෙයෙහාසිතමම්හං, සියලුසිරුර වැළඳසිටියම්; තසසඋපරි, ඒසම්මතුයෙහි, කාල සාමසිනාදිවණ්ණා, කලුසමිදන රත්වනයනාදිවණ්ණේඇති;ජවිනාම,ජවිනම්ඇති; ත්ත,සම්ජවිතයෙන්;සකලසරිරතො සංතඩ්ඩියමානා,සියලුසිරුරින් පිඬුකරණලද්දී;බදරසිම්භත්තාහොති, දෙඛරඇටක්පමණවේද(හෝජවනම්වේයහු සම්බන්ධයි) නවොපන,සමවනාති;වණ්ණතො,වණ්ණයෙහින්; සෙතොයෙව, සුදුමවේ.නැත.

ප්‍රවේණියාගේ; සෙතහාවෝ, සුදුබව; අග්ගිජාලා නිඝාත, නිනිසිළුපැහැරම; පහරණප්පහාර,ආයුධයෙන්පැහැරමයන;ආදිනි,මේඝාදියෙන්;එඛංසිනාය ජවියා,ජවිනටකල;පාකටාහොනි,පහළවේ;සණ්ඨානතෝ,සටහන්හෙයින්; සරිරසණ්ඨානොවහොනි,සිරුරුසටහන්මවෙයි;එත්තමෙනි;අයංඝඛෙපෝ,මේසංක්ෂේපය;විත්ථාරතොපන,විස්තරයෙයින්වනාහි; පාදඩිඛුලීනවෝ,පයඇඟිලියෙනිසම; කොසකාරකකොස සණ්ඨානෝ, නිඹිරිපකටබදු සටහන්ඇත්තේයි; පිඨිපාදතවෝ, පිටිපත්ලෙනිසම; පුටබඛඋපාහනසණ්ඨානෝ, නලීවහනටබදු සටහන්ඇත්තේයි;ජඛඝතතවෝ, සින්කකුලෙනිසම; භාජනපුටකතාලපණ්ණසණ්ඨානෝ, බත්මැසුනල්පතටබදු සටහන්ඇත්තේයි; ඌරුත්තවෝ,කලවෙනිසම;තණ්ඩුලහරිත, සාල්පිරූ; දීඝත්තචිකසණ්ඨානෝ, දික්පය්‍යකටබදු සටහන්ඇත්තේයි; ආනිසදත්තවෝ, ආනිසදඝෙනි සම;උදකපූරිත පටපරියාවනසණ්ඨානෝ,දියපිරූපෙරහන්පටකටබදුසටහන්ඇත්තේයි; පිඨිත්තවෝ, පිටසම; ඵලකොනඛවම්මසණ්ඨානෝ, ඵලකයෙනි එබුසමකටබදු සටහන්ඇත්තේයි; කුම්භීත්තවෝ බඛසම;වීණාදෙනිකොනඛවම්මසණ්ඨානෝ, වීණාදෙණසැදුසමකටබදු සටහන්ඇත්තේයි; උරත්තවෝ, ලෙනිසම; යෙභුය්‍යෙන, බොහෝසේම; චතුරස්සසණ්ඨානෝ, චතුරසසටහන්ඇත්තේය; උභයබාහුත්තවෝ, දෙඅතසම; තුණ්හිරොනඛවම්මසණ්ඨානෝ, නිය්වුරෙනිඵබුසමකටබදු සටහන්ඇත්තේයි; පිට්ඨිඅත්ථත්තාවෝ,පිටින්ලෙනිසම; බුරකොසසණ්ඨානෝ,කරපිසල්ලටබදුසටහන්ඇත්තේයි; එණකත්තචිකසණ්ඨානොවා, පණාපය්‍යකටබදු සටහන්ඇත්තේගෝයි;නත්ථඩිඛුලිත්තවෝ, අතඇඟිලියෙනිසම;කුච්ඡිකොසසණ්ඨානෝ, කෙසිපඨිය කටබදුසටහන්ඇත්තේයි; ගීවත්තවෝ, කරසම;ගලකණ්ඨුකසණ්ඨානෝ,ගලකණ්ඨුකයක්බදුසටහන්ඇත්තේය(ගලකණ්ඨුකනම්කණ්ඨත්තාණයි)මුඛත්තවෝ,මුහුනසම; ඡිද්දවජිඤ්ඤ,කුඩාමනන්සිදුරුඇතිනි; නීවත්ත කුලාවකසණ්ඨානෝ, බෙබරසැලකටබදු සටහන්ඇත්තේයි,සිසත්තාවෝ, හිසසම; පත්තත්තවිකසණ්ඨානෝනි, පාපය්‍යකුටබදු සටහන්ඇත්තේයි; තවපරිනිඤ්ඤකෙන, වීමංසපරිඤ්ඤකරණුවු, යොගාවචරෙන,යොගාවචරයාවිසින්; උත්තරොසතෝ පඝාය,උඩතොලපටන් ගෙණ;උපරිමුඛං සුණං පෙසෙත්වා,උඩිවමුඛකොටහුවනමෙහෙයා;පසමංනාව, පළමුකොට; මුඛංපරියොනද්ධිත්වාඨිතවම්මං, මුහුනවැලඳගණසිටි සම; ම වත්තපෙතබ්බං,නියමකටයුතු;තතෝ, ඉක්බිහොතන්;නලාටඛිචම්මං, නළල්ඇට සමනියමකටයුතුය; තතෝ, ඉක්බිත්තෙන්; එවිකාරයපක්ඛිත්ත,පය්‍යෙහිබහාලනලදැ; පත්තඤ්ච, පාත්‍රයහා; එවිකාය ච, පඨිය හා; අන්තරෙන හත්ථමිව, අතුරෙන් මෙහෙයන අතක්මෙන්; සිසඝිකඤ්ච,හිසඇටහා; ඝිසවම්මඤ්ච,හිසසමහා; අන්තරෙන, අතුරෙන්; සුණංපෙසෙත්වා, නුවනමෙහෙයා; අසිකෙන සඛිං චම්මඤ්ච, ඇටහාසම්ග චර්‍මයාගේ; එකාබඛනාවං වියොජෙත්වන, එකාබඛඩයවෙන්කරන්නාවිසින්; සිසචම්මං වත්තපෙතබ්බං, හිසසම නියමකටයුතු; තතෝ, ඉක්බිහොන්; බන්ධවම්මං,පිටිකරසමද; අනුලොමපටිලොමෙන ච, අනුලොමයෙහුදු පටිලොමයෙහුදු;(දක්ඛිණහත්ථවම්මං, දකුණහසම(වත්තපෙය්‍යසම්බන්ධකරණු අංසප්‍රදෙසයෙහි යටන් අන්හිපිටිපඩින්අවතරණයඅනුලොමනම්-මනිබන්ධයෙහි පටන් අන්හි පූරිමභාගයෙන් ආවරණයප්‍රතිලොමනම්)අඳ,ඉක්බිහොන්; තෙනෙවනයෙන,එමනයින්; වාමහත්ථවම්මං,වමහ සමද; තතෝ; ඉක්බිත්හෙන්; පිඨිවම්මං,පිටසමද; වත්තපෙත්වා,නි

යඹකොට; අනුලොමෙනව පටිලොමෙ නව, අනුලොමෙයෙහුදු පුතිලොමයෙ හුදු;දන්බිණපාදවම්මං,දකුණුපයඹද; අථ, ඉන්බිත්තෙන්; නෙනෙවනයෙන, එමනයින්ම; වාමපාදවම්මං වම්පයඹම ද (වවත්ථපෙන්ති ඒයෝදනු) නතො, ඉන්බිතෙතන්; අනු ඔකමෙන, පිළිවෙළින්; මත්ථලුදරහදය හිවාවම්මානි, වඹනි යෙහිසමඹබඹසමය ලෙහිසමයලුදරයෙ හිසමඹයඹනමොහු; වවත්ථපෙතබ්බානි,නි ඝමනවසුත්තානුසි; අථ, ඉන්බිත්තෙන්; හිවාවම්මා නන්තරං, උහුරෙහිසමට අ න්තාරයෙහි; හෙට්ඨිමහනුවම්මං වවත්ථ පෙත්වා, ඝටහනුයෙහි සමනියමකොට; අධරොඨපරිච්ඡෙදාභාගං පාපෙත්වා, ඝට නොල්කෙළවරට පමුණුවා; නිඝංසෙන බබං, නිමට්ඨයුතු; එවං, මෙසේ; ඔළාරිකොළාරිකං පරිගණ්හන්තස්ස, ම හන්මහන් සම්පරිග්‍රහකරණුවෙනට;සුඛුම ඔපි(ඇතුළුමුවෙහිසම්ආදි)සිසුමිසමද;පා කටං හොති, පහළවෙයි; දිසතො,දිසා නෙහින්; තිසු දිසාභුජාතො, දෙදිසාවෙ හිවූවෙය්ය; ඔකාසතො, අවකාසහෙයින්; සකලසරිරං පරියොනද්ධිත්වාඨිතො, සි යලුඩිරුර වැලඳගණිඩිටියේය;පරිවෙජද තො,පරිවෙජදහෙයින්;හෙයා, ඝට; පනි ච්ඡිතතලෙන, පිනිටිතෙලෙඳ; උපරි, මතුයෙහි; ආකාසෙන, අහසින්;පරිවජී ජෙත්වා,පිරිසිඳිනාලද(ජවියද සමෙහිඇ තුළන්වනබැවින්- තවොළුපරි ආකා ඝඹන පරිවජීජෙත්වා-ඨිකියනලදී)--පෙ-

—ශාශ—

(භා *)

ඒඅවයෙෂ එක්නිස්කොටසුන් අතු රෙන් පළමුකොට ලෝමයෝ පුකෘතිව ණ්හිසෙන් නොමුසු එක්වන්කලුපැහැ ඇතතාහු නොවෙති ලෝමයෝවනා හි කලුවටවගල පිහුවන්ම-ණ්හිඇතතා හුවෙති ඝටහන්වඹයෙන් අක්බඹුරුවු නල්මුල්බදු ඝටහන්ඇතතාහුය දිගාහෙ ඝින් දෙදිගාවෙක හටගතතාහුය පිනිටි අවකාඹවඹයෙන් කෙඹයන් පිනිටිනැ නද අතුල්පතුල්දහැර බොහෝසෙයින් ඉතුරුසිරුර වසාසිටිසම හටගත්තාහුය පිරිසිඳීම්වඹයෙන් සිරුරවසාසිටිසම්හි ලෙහෙඬිලිපමණ ඇතුළටවැද පිනිටියාවු ඝටතමාගේ මූලනලයෙන්ද මතුඅහසින් ද සරස ඔවුනොවුන්විසින්ද පිරිසිඳිනා ලද්දාහුය මේලෝමයෙහිවනානි ලෝමය න්දෙදෙනෙකු එක්ලෝමයෙක්නොවේ ය ඝනමේනියමය ඒලෝමඝන්ගේ සභා ගපරිවෙජදඹවන්නේය විසභාගපරිවෙජ දඹවනාහි කෙඹයන්හඹසමානඹන්නේ මැයි ["අථසසඅබ්භන්තරාපිනිලපජ්ජි ත්වා නවනවුතිලොමසහසසානි උදඹහා නිඤෙඤනතිතෙනවුත්තංඅංගෙහාලොම හඤජාඤෙ,, ඝනමැදිපණස අටුවාකථා වෙන් භා පුතිසම්භිදා මාහිඅටුවායෙහි "යෙතුඤ්ඤෙන ඝරිඊවමේම නවනවුති යා ලොමකූපසහසෙසසු ලිඛාමතතංප විඝිඬාඛිතා,,ඝන්නෙන්දලොමකූපයෝ නවානුදහඝක්බවපෙන්. ලොමයෝ ඝටහන්වඹයෙන් අවනතවූ දුනුදියට නොහොන්අහින්වන්වූ තල්ඉරටුවකට බදු ඝටහන්ඇතතාහඝිඝමහර අථිකථා වාරින්ගේමතවන්නේහි ඝම්මේ පුරා ණග්‍රාමඝථානයෙහි හටගත්තාවූ දබ්බ තෘණයෝ අපි පුරාණග්‍රාමඝථානයෙහි හටගතුම්හඝි නොදනිඳු පුරාණග්‍රාම ඝථානඹද මාමතුයෙහි දබ්බතෘණයෝ හටගතතාහුඝඝි නොදනිද එපරිඳෙදුන් ම ලෝමයෝද අපි ඝරිරමට්ඨයෙහි හටග තුම්හඝි නොදනිහි ඝරිරමට්ඨඹද මාමතු යෙහි ලෝමයෝ හටගතතාහුඝඝි නොද න්නේය එහෙයින් මේලෝමඹයෝ මනඃ කාර පුතඹවෙක්ඛාරහිතඹඹ අවෙහනි කඹඹ අව්‍යාකෘතඹඹ ආත්මගුණඹඹ දුඃඛඋඩ්ඩතතාහ පිළිකුල්වතතාහ ඝඝි යෙන්ද ඒවඹයෙන්ද නොවන්නාහුයි නියමකරන්නේහි]

නඛායනු විසිනියපොතුන්ටනම්ව න්නේය ඒනියපොත්නෝ හැමදෙනම ව ණීණිවිසින් සුදුපැහැවන්නේය සටහන්විසින් මස්කොරපොත්තටබඳු සටහන්ඇත්තේයි දිගාහෙයින් පයනියපොත්නෝ ඝටදිශාවෙනිද අතනියපොත්නෝ මතුදිසාවෙනිදැයි යනදෙදිසාවෙනි හටගත්තාහුය පිනිටිඅවකාසවසයෙන් ඇඟිලිඅගමස්පිඹුපිට පිනිටියාහුය පිරිසිඳිම්වසයෙන් නියෙනි දෙපාඟිවැහැ මුලය යන තුන්දිසාවෙනි ඇඟිලිකෙළවරමයින්ද පිටතඟ අඟින් ආකාසයෙන්ද සරස ඔමුනොවුන්ගෙන්ද පිරිසිදිනාලද්දුහුය දෙනියපොත්තෙක් එකෙක්නොවන්නේයයනු මෙහි සභාගපරිවෙජදවන්නේය විසභාගපරිවෙජදයවනාහි කෙගයන්ට ණනියෙන් දතයුතු. [ඇතම්ආචාරීන්ගේ මතපරිද්දෙන් විසිනියපොත්නෝ අවයවසම්පුණ්ණඇත්තවුන්ටම ඇත්තාඟ. සාඟිලිඟාදි අපරිපුණ්ණ අවයවඇතිකිසිවෙක්ඟට ඌනාතිරික්තවනබවද දක්වනලදි. වණ්ණවශයෙන්ද මාංශරතිතතැන සෙතවණ්ණවශයෙන්ද සටහන්වශයෙන්බොහෝසෙයින්මිඇටබිජුසටහන්ඇත්තාඟයිකියති. සම්සේගම්දරුවන්විසින්කෙළිපිණිසද ඛුදඟතබනලදමි ඇටඅපිඛුඅගපිනිටියම්ඟයිනොදනිඳුඒ දඛුද අපගේකෙළවර මිඇට පිනිටියඟයිනොදනිඳු එපරිද්දෙන්ම විසිනියපොත්නෝද අපි ඇඟිලිඅගපිනිටියම්ඟයි නොදනිනිඇඟිලිදඅපගේකෙළවරනියපොතු පිනිටියඟිනොදනින්. එහෙයින්මේනියපොත්නෝද මනස්කාර ප්‍රත්‍යවෙක්ඛාරතිතයඟ අවෙතනිකයඟ අව්‍යාකතයඟ ඛාන්මඛුණ්‍යයඟ අනිඟයින්දුගීන්ඛවන්නාඟ පිළිකුල්වන්නාඟ සත්වයෙන්ද ජීවයෙන්ද නොවන්නේයයි නියමකරන්නේයි.]

දන්තඅෝසයනු සම්පුණීදන්ඇත්තාඟට දෙනිස්දන්ඇටකෙණෙක්වෙති ඔවුන්දවණීවශයෙන් සුදුපැහැඇත්තාහුය සටහන්වශයෙන් නොඑක්සමහන්ඇත්තාහුවෙති. ඒදෙනිස්දන්ඇටඅතුරෙන් පළමුවෙන් ඝටදන්පෙල මැදදන්සතර මැටිපිඬෙකපිළිවෙළින්ඉඳුවූ ලඛුබිජුවැනි සටහන්ඇත්තාහුය ඔවුන්ගේ දෙපාඟිවැහැයෙහි එකිඑකිදත එකෙකිමුදුක්නා එකෙනිකෙළවරක් ඇත්තේය ඒදන්තයෝ සපුකැකුළුබඳු සටහන්ඇත්තාහුය එයටඉක්බිති එකෙකිදත දෙදෙමුලක්නා දෙදෙකෙළවරක්ඇත්තාහුය ඟැල්ඛුරයෙහිඅවුළුවනලද වනල්දඛුනොවන්විසපොළුවැනිසටහන්ඇත්තාහුය. ඊට ඉක්බිනි දෙදෙදත්ඇටකෙණෙක්අහුපලමෙන් තුන්තුන්මුලක්ඟාතුන්තුන්කෙළවරක්ඇත්තාහුවෙනිඊටඉක්බිනිදත්ඇට සතරසතරදෙනක් සතරසතරමුලක්නාපුටුවෙහිපාසතරමෙන් සතරසතර කෙළවරක්ඇත්තාහුවෙනිමේයටපෙළෙහිනිත්‍යායෙන් මතුපෙළෙහිද දතයුතු දිශාවශයෙන් මතුදිශාවෙහිනටගත්තාහුය අවකාශවශයෙන් භාහුඇටදෙක්හි පිනිටියාහුය පරිවෙජදවසයෙන් සටහනුඇටයෙහි පිනිටි තමාගේමූලතලයෙන්ද මතුආකාසයෙන්ද සරසඔවුනොවුන්විසින්ද පිරිසිඳිනාලද්දුහුය.

[මේදන්තයෝවනාහි වයස්පරිපුණීවූවන්ට ඝටපෙළෙහි සොළසක්ඟා උඩපෙළෙහි සොළසක්දූසි දෙනිසපරිපුණීවෙයි. ලදරුවන්ටවනාහි එකපෙළෙහි දඟයබැහින් විසිදත්ඇටකෙණෙක්වෙති සත්ඟැවිරිදිවයසපටන් තුදුස්වණීසදක්වා ලදරුදත්වැටි එනැන්පටන් හටගන්නාදන්තයෝ මහලුවයසදක්වා සදීරවපවත්නාහුය මෙසේමනුෂ්‍යයෙකුට ලදරුඅවයථාවෙනිද පරිපුණීථවයස්ඇත්තාවූ අවස්ථාවෙනිද හටගන්නාදන්තයෝ සිවුසාලිසක්වෙති සවීඥයන්වහන්සේවනාහි මීටමෙනස්වූ ආකාරයෙන් සමසාලිස්දනනයෙන් ලදරුඅවයථාවපවන්පිරිනිවණදන්වාඑකාකාරයෙන්පවන්වාදුස. සමනරුවාසවිවරයෝසමවසි

නිට්ඨන්තයෝ කාරපඨින්සිඳිනාලදසක් පලයක්වැනිවූද එකමුතුකොටගෙතුසුදු මල්කැකුළුමාලාවක්වැනිවූද සටහන්ඇ තනාහුයයිකියති යම්සේ නැවැම්මෙකුවි සින් යටගල්තෙලෙහි සිටුවා මතුපේක ඛයෙනි ප්‍රවෙසකරණලද වැම්පෙළ අපි යටගල්තෙලෙනි සිටුවා මතුපේකඛයෙ නි ප්‍රවෙශකරණලදුම්හයි නොදනිඳු ය ටගල්තලහා මතුපේකඛතෝද වැම්හු අපතුළපිනිටියහයි නොදනිඳු එපරිද් දෙන්දන්තයෝදඅපිළඹට හනුඇටයෙ නිප්‍රවෙශවුම්හයි නොදනින්ළඹයටහනු ඇටයෝද අපකෙරෙහි දන්තයෝපිහිටි යහ ඇතුල්වූහයි නොදනිහි එහෙයින් මේදන්තයෝද මනස්කාරප්‍රත්‍යවෙක්ෂා රත්නයහ අවෙනනිකයහ අවත්‍යානතය හ ආත්මඥණ්‍යයහ අතිශයින්දුර්ඛිව ත්‍යාහ පිළිකුල්වත්‍යාහ සත්‍වයෙන්දජීව යෙන්ද නොවත්නේයයි නියමකරන් නේයි]

—০৪৩৪০—

(පා ¶)

මංසන්ති න ච මංසපෙසිස නානිනං සබ්බම්පි වණ්ණතොරත්තංකිං සුකප්පුප්ඵසදිසං සණ්ඨානතොජඞ්ඝ පිණ්ඩිකාමංසං තාලපත්තප්පට හත්ථාසණ් ඨානං ඌරුමංසං නිසදපොතසණ්ඨා නං ආනිසදමංසං උඛනකොට්සණ්ඨා නං පිට්ඨිමංසං තාලතුළපටලසණ්ඨානං එකමංසකච්ඡමංසං පොත්ථලිකායකුවේගීයං තනුමත්ථිකාලෙපසණ්ඨානං එනමංසං යත්ථා අවත්ථිත්තමත්ථිකාපිණ්ඩසණ්ඨා නං බාහුච්ඡමංසං දීඝුණංකත්වා යථින නිච්චම්ම මහාමුසිත්‍යසණ්ඨානං එවංඔළා රිකඔළාරිකං පරිගණ්හන්තස්ස සුඛුම මපිපාකටංහොති දිසතෝ ච්ඡුදිසාසුජා තං ඔකාසතෝ සාධිකානි තීණිඅට්ඨ තානි අනුලිම්පිත්වා සිතං පරිවේජදතෝ නෙසාඅට්ඨංඛාටෙපතිට්ඨිතතලෙන උපරි නවෙන තිරියං අඤ්ඤමඤ්ඤෙන පරිවජී න්‍යතං අයමස්ස සභාගපරිවේජදෙ ච්ඡ භාගපරිවේජදෙපන කෙසසදිසොව නහාරූනි නවන හාරුසතානි වණ්ණතෝ සබ්බෙපි නහා රුසෙතා සණ්ඨානතොනානා සණ්ඨා නා එතෙසුගීවාය උපරිභාගතොපඨාය පඨමඛානඛාරු සරිරං විනද්ධමානාපුරි මපස්සෙන ඔතිණ්ණා පච්ඡපස්සිමපස්සෙ න පඨදක්ඛිණපස්සෙනපච්ඡාමපස්සෙ න දක්ඛිණහත්ථං විනද්ධමානාපි හත්ථ ස්සපුරිමපස්සෙන පච්ඡපස්සිමපස්සෙන ප ච තථාවාමහත්ථංවිනද්ධමානා දක්ඛි ණපාදං විනද්ධමානාපි පාදස්ස පුරිමප සෙසනපච්ඡපස්සිම පස්සෙන පඨතථාවා මපාදං විනද්ධමානාති එවංසරීරඛාර කානාමසිමඛානඛාරු කායං විනද්ධ මානා ඔතිණ්ණායෙකණ්ඩරාහිපි වුච්ච න්තිනෙසඛෙපි කඤ්ඤලමකුළ සණ්ඨානා අඤ්ඤුපනතං තංපදෙසං අජ්ඣොත්ථරි ත්වාඨිතාතතෝ සුඛුමතරා සුත්තරජ්ජු කසණ්ඨානා අඤ්ඤුත නොසුඛුමතරාපූ නිලතාසණ්ඨානාඅඤ්ඤුතතොසුඛුමත රා මඛාවිණාතන්ති සණ්ඨානා අඤ්ඤු ථූලසුත්තකසණ්ඨානා ඛත්ථපාදපිට්සුන ඛාරුසකුණපාද සණ්ඨානා සියෙනඛා රුදරකානං සීසජාලක සණ්ඨානා පිට් යංනහාරු ආනපෙපසාරින අල්ලජාලස ණ්ඨානා අවසෙසාඛංතංඅඛගපච්චඛා නුඝතානඛාරු සරීරෙ පටිමුඛතජාලක සදිසමුකස්සණ්ඨානා ඉසතොච්ඡුදිසාසුජාතා ඔකාසතෝ සකලසරීරෙ අට්ඨි ආබද්ධි ත්වා සිතා පරිවේජදතොහෙට්ඨා තිණ්ණං අට්ඨිසතානං උපරිපතිට්ඨිතතලෙන උපරි මංසවම්මානි ආඛච්ඡිත පදෙසෙනි තිරි යං අඤ්ඤමඤ්ඤෙන පරිවජීත්‍වා අයං නෙසං සභාගපරිවේජදෙ ච්ඡභාගපරි වේජදෙපන කෙසසදිසොව

—০০০—

(ස ¶)

මංසහනි, මස්නම්; නවඔංසපෙසිය තෑනි, නවසියයක්මාංසපෙසිහුයි; තංස ඛිබමපි, ඒසියල්ලම; වණණතොරත්තං, වණ්ණාඤෙඤින්රත; කිංසුකපුප්ඵසදිසං, කෑලමල්බදුය; සණ්ඨානතො, සටහන් ගෙයින්; ජංඝපිණ්ඩිකමංසං,ජංඝාවෙහිපිඬි මස; තාලපත්තපුටසණ්ඨානං,තල් පතවැසුබත්මුලකටබදුසටහන්ඇත්තේ යි; ඌරුමංසං, කලවෙනිමස; නිසදපොතසණ්ඨානං, දුපෝයකටබදුසටහන්ඇත්තේයි; ආනිසදමංසං, ආනිසදයෙහිමස; උඛනකොට්ඨසණ්ඨානං, මැට්පිඬින් කළලිපෙකතොළවරබදු සටහන්ඇත්තේයි; පිට්ඨිමංසං, පිටිමස; තාලඵලපටලසණ්ඨානං, පැදුරෙහිවනාමයලෑනගා ගත්තල්පනාටුපටලයක්බදු සටහන්ඇත්තේයි; ඵාසුකඵයමංසං, දෙපරාලපතු ඇටපිහිටිමස; පොත්ථිකාගකුවත්ථියං, පොතලුරුකුසෙක; තනුමත්ථකාකාලෙප සණ්ඨානං, තුනුකොට ඇල්වුමැටියකට බදු සටහන්ඇත්තේයි (පොත්ථිකාගකුවත්ථියං, කොටුබඩෙහියගැසුසන්නයි) එනමංසං, තනමස; ඵත්ථාඅවත්ථිතතං, සිටබිමහෙළු;මත්ථකාපිඬසණ්ඨානං, මැට්පිඬකටබදු සටහන්ඇත්තේයි; බාහුඡයමංසං, බාහුදෙකමස; චිතුණංකඛා ඨපිත, දෙපොටකොටතුබු; නිමඛමමහාමුඛිකසණ්ඨානං, සම්හළ මහත් මිහියෙකුටබදු සටහන් ඇත්තේයි;එවං ඔළාරිකඔළාරිකං පරිගණ්හන්තස්ස, මෙසේ මහන්මහන්මාංශපෙසිපරිග්‍රහනය රණුවහට; සුඛුමම්පිපාකටංනොවී(චිඵ ම්මස්ආදි) සියුම්මසුදුපහළවෙයි; දිසතො, දිසාගෙයින්; චිසුදිසාසුජානං, දෙදිසාවෙහිවූයේය; ඔකාසතො, අවකාස ගෙයින්; සාඛිකානිතිණ්හ අසිසතානි,අඛිකයක්ඇනි තුන්සියයක්ඇට; අනුලිම්පිඛා සිතං, අනුලෙපනයනොටවසාසිටි; පරිවෙජදනා, පිරියෙවිසින්; ඉමෙඛා අසිසංඛාමේ පනිසිතහලෙන, යටඇටඇකිල්ලෙහි පිහිටිතලයෙන්ද; උපරිත්තාවෙන, මතුයෙහිසමින්ද; නිරියං අඤ්ඤමඤ්ඤෙන,සරසඔවුනොවුන් විසින්ද; පරිබ්භමනං, පිරිසිඳුනාලදි-පෙ-නහාරූහි, නහරනම්;නවනහාරුසතානි,නවසියයක් නහරවැලි; වණණතො, වණ්ණාවිසින්; සඞ්ඛපිණ්ඩසණ්ඨානා, සිසලුනහරවැල්ලු; සෙතා, සුදුය; සණ්ඨානතො, සටහන් ගෙයින්; නානාසණ්ඨානා, නත්නන්ස වහන්ඇත්තාහ; එතෙසුහි, මේනහරුන්කෙරෙහි; ඨිවාය උපරිඤාණතොඅඤ්ඤාය; උභුරෙනිමතුහාගයපථන්; පඨමහානහාරු, පස්මහනහරහු; සරීරංචිනඤ්ඤමානා, සිරුරුවලඳනාහු; පුරිමපසෙසන ඔතිණ්ණා,පෙරපසින් බටහ; පඨ, පස්මහනහරකෙණෙක්; පච්ඡිමපසෙසන, පිටිපසින්බටහ; පඨ, පස්නහරකෙණෙක්; දක්ඛිණපසෙසන,දකුණුලඟින්බටහ; පඨ, පස්දෙනෙක්; වාමපසෙසන, වමැලයෙන්බටහ; දක්ඛිණහත්ථංචිනඤ්ඤමානාපි,දකුණනවලඳමිනිදු; හත්ථසසපුරිමපසෙසනපඨ, අතපෙරපසින් පස්දෙනෙක්බටහ;පච්ඡිමපසෙසනපඨ, පිටිපසින්පස්දෙනෙක්බටහු; වාමහත්ථංචිනඤ්ඤමානා, වමහවලඳමිනිදු; තථා, එසේමය; දක්ඛිණපාදංචිනඤ්ඤමානාපි, දකුණුපයවලඳනාහුදු; පාදසසපුරිමපසෙසන, පාදයාඟේපෙරපසින්; පඨ, පස්දෙනෙක්බටහු; පච්ඡිමපසෙසනපඨ, පිටිපසින් පස්දෙනෙක්බටහු; වාමපාදංචිනඤ්ඤමානා, වමිපයවලඳමිනිදු; තථා, එසේමැයි; එවං, මෙසේ; සරීරධාරහානාම, ශරීරධාරණනම්වූ; සමසතිමහානහාරූ, සමසැටමහනහරකෙණෙක්; කායංචිනඤ්ඤමානා, කයවලඳමින්; ඔතිණ්ණා,බටහ; ත්‍යෙ, යම්මහනහරකෙණෙක්; කඬරානිපිවුච්චන්ති, කඬරයහඬිදුයියනලැබෙද්ද(ඔහුමොහුයනඅභිප්‍රායයි) නෙසඤ්ඤපි, ඒසියලුනහරහු; කාඳිලමකුලසණ්ඨානා, කැණතිමල්කැකුළු

(භා ¶)

සමනමී සියල්ලිරුර වැලඳසිටි සමවන්නේය ඒසමමතුභාගයෙහි කාලවණීය ශ්‍යාමවණීය පිතවණීය යනාදිනෝ යෙක්වණීවත් ජවියක්ඇත්නේය සියලු ශරීරයෙහි ඇත්නාවූ ඒජවිය පිඹුතරණ ලද්දේවිනම් ප්‍රමාණයෙන් ඩෙබරඇටය ක්පමණඇත්නේය මේසමවනාතිවණීවශයෙන් සුදුපැහැවන්නේය ඒසුදුපැහැනිබව නිහිදුල්වැදීම ආයුධයෙන්පැහැරීම යනාදියෙන් මනුසිවිය විනාශවූ කල්හිම ප්‍රකාශවන්නේයි සවහන්වශයෙන් ශරීරයෙහි යම් සවහනෙක්විනම් සමද සියලු ශරීරයවසාසිටි බැවින් එබඳුසවහන්ඇත්නේය මේමෙනිසඩිඹෙපවත්නේයි.විසහරසෙයින් වනාහි පත ඇඟිලිසම නිඹිරිඵලයට නොහොත්පට පණුකැදුලුලකටබඳුසවහන්ඇත්නේයපිටිපතුල්සමසියලුපිටිපතුලවැසෙනසේ වසනලද සපත්තුයයි ව්‍යවහාරවූනළිවහනවබඳු සවහන්ඇත්නේයසිහින්කකුල් සම බත්මුලක්බැඳි නල්පහකටබඳු සවහන්ඇත්නේය කලවාසම සහල්පිරූ දික්පසුඹියකටබඳු සවහන්ඇත්නේය නිනම්බප්‍රදෙශයෙහිසම දිඹපිරූ පෙරහන්කඩකටබඳු සවහන්ඇත්නේය පිටස්ම පුවරුවෙකවසාලූ සම්කඩකටබඳු සවහන්ඇත්නේය බඩසම විණාදෙනකයැදූසමකටබඳු සවහන්ඇත්නේය ළෙනසම බොහෝසෙයින් සිවිරැසසවහන්ඇත්නේය දෙඅතසම නියවුරෙන් එබූසමකට බඳු සවහන්ඇත්නේය පිටිඅලුසම කරකොපුවකාවබඳු සවහන්හෝ සැඳි කොපුවකටබඳුසවහන්හෝ ඇත්නේයි අතඇඟිලිසම,ඇතුරුපසුඹියකටබඳුසවහන්ඇත්නේය කරසම ගෙලසැරිසියකාවබඳු සවහන්ඇත්නේය මුහුණුසම කුඹාමසන්සිදුරුඇති;පණුකැදුලුලකටබඳු සවහන්ඇත්නේය හිසසම පාපසුඹියකටබඳු සවහන්ඇත්නේයි සම්පූර්ණ

සක්බඳු සවහන්ඇත්තාහ; තංතංපදෙසං අපේක්ෂාකරිත්තාසිනා, ඒ ඒපෙදෙස්හි පැතිරසිටී; තතොසුඛුමතරා, ඒමහතහර ටවඩාසියුම්වූ; අඤ්ඤපන, සෙසුතහරහුමනාහි; සුතතරජ්ජුකසණ්ඨානා, හුරොද්දකටබඳු සවහන්ඇත්තාහ; අඤ්ඤ,සෙසු;තතොසුඛුමතරාව, ඔවුන්ටවඩාසියුම්වූ නහරහු; පුතිලතාසණ්ඨානා, කිඳිලුහුණටබඳුසවහන්ඇත්තාහ; අඤ්ඤතතොසුඛුමතරා, සෙසුඔවුන්ටවඩා සියුම්නහරහු; මහාවිණාතන්තිසණ්ඨානා, මහවෙණතන්බඳු සවහන්ඇත්තාහ; හත්ථපාදපිසිසු නහාරු,අතුල්පිටපතුල්පිටනහරහු;සකුණපාදසණ්ඨානා, සකුණයන්ගේපාදයටබඳු සවහන්ඇත්තාහ; සිසෙනහාරු,හිසනහරහු; දුරකානං, බාලදරුවන්ගේ; සිසජාලකසණ්ඨානා; හිස්දැලකටබඳුසවහන්ඇත්තාහ;හත්ථපාදපිසිසුනහාරු, අන්පාපිටනහරහු; අනුපෙපසාරිත, අව්මෙහිමනනළඳ; අලුජාලසණ්ඨානා,නෙද්දැලකටබඳුසවහන්ඇත්තාහ;අවසෙසා,සෙසු; තංතංඅඩිඝපච්චඩ්ඪානුගතා,ඒඒඅඩිනප්‍රහාරඩ්ඪානුගතනහරහු; සරීරෙපටිමුක්තා,ශරීරයෙහිබහාළූ; ජාලසණ්ඨානා, දැල්හස්සකටබඳු සවහන්ඇත්තාහුයි; දිසතො,දිසාහෙයින්; විසුද්ධාසුජුකා, දෙදිසාවෙහි හටගන්හ; ඔකාසතො, අවකාසහෙයින්;සකලසරීරෙඅසිනිඅවනද්ධිත්වා සිතා, සියලුසිරුරෙහිඇට වැලඳගණසිටියාහ; පරිවෙජ්ජනතො, පරිවෙජ්ජවසින්; හෙට්ඨා, සව; නිග්ගණ්ඨිඅසිසනාහං, තුන්සියයක්අසුන්ගේ; උපරිපනිඛිනතලෙන, මතුයෙහිපිත්තෙලෙඳු; උපරි, මතුයෙහි; මංසවම්මානි ආහච්චඨිතපදෙසෙන, මසහාසමපැහැරසිටිප්‍රදෙශයෙහෙයි; නිරිසං, සරස; අඤ්ඤමඤ්ඤන, ඔවුනොවුන්විසිඳු; පරිවත්තනා, පිරිසිදුනාලදහු-පෙ-

—ශ්‍රීශ්‍රී—

ණයතරන්නාවූ යොගාවචරමහණවිසින් උඩුනොලපටන්ගෙණ උඩුකුරුකොට නුවණමෙහෙයා පළමුකොට මුහුන වැලඳගෙණසිටිසම නියමකටයුතු ඊට අනතුරුව නලල්ඇටසම නියමකටයුත්තේය ඊටඉක්බිනිව පසුඹයෙහි බහාල නලද පාතුඃඨහා පසුඹයටද අතුරෙන් මෙහෙයන අනාත්මපරිදෙන් හිස්ඇටට හා හිස්සමට අතුරෙන් නුවනමෙහෙයා ඇටගාසමඟ චර්මයාගේ එකාබද්ධබවවෙන්කිරීම්වශයෙන් හිසසම නියමකටයුතු ඉක්බින්නෙන් පිටිකරසමද ඊටඉක්බිනිව අනුලොම ප්‍රතිලොමවශයෙන් අන්සමද නැවත එමනසින් වමත්සමද ඊට අනතුරුව පිටසමද නියමකොට අනුලොමප්‍රතිලොමයෙන් දකුණුපඃසමද ඉක්බිනිව එමනසින් වම්පඃසමද නියමකොටඊටඉක්බිනිවපිළිවෙළින්ඔරඅතුරසමය බඩසමය ළෙහිසමය උකුරුසමය ඝනමොවුන් නියමකටයුතුනාහුය ඊටඉක්බිනිව උකුරෙහි සමඅතුරෙහි යටහනුවෙහිසම නියමකොට යටතොල්කෙළවාට පමුණුවා නිමව්‍යයුතුයි. මෙසේ මහත්මහත්සම පරිගුහණඃකරඃනාහට මුවතුළසම්ආදී සිඃමිසම්ද ප්‍රකටවවැටහෙන්නේයි දිගාවශයෙන් දෙදිගාවෙක්හි හටගත්නාහුය අවකාගවශයෙන් සියල්සිරුර වැලඳගෙණ සිටින්නේය පරිමෙජදවශයෙන් යටපිහිටිනලයෙන්ද මතුඅඟසින්ද පිරිසිඳිනාලද්දේයයනු මෙහි සභාගපරිමෙජදවන්නේය විසභාගපරිමෙජදයවනාහි කොශයන්ට නවාමෙන් දනයුතුයි.

[ලෝකිකයෝවනාහි තලකැලල්ආදීන්ගේ උත්පත්තිස්ථානවූ අවභාෂිනීනම් පළමුවෙනිවර්මය ඉන්ද්‍රියටභාගයෙහි ලොහිතනම්වර්මය ඉන්ද්‍රියටභාගයෙහි සෙතනම්වර්මය ඉන්ද්‍රියටභාගයෙහි තම්බනම්වර්මය ඉන්ද්‍රියට කුෂ්ඨරොගාදීන්ගේ උත්පත්තිස්ථානවූ වෙදිනීනම්වර්මය ඉන්ද්‍රියට රොහිණීනම්වර්මඉන්ද්‍රියට මංසඛරනම්වර්මයක් ඇතැයි යනාදීන් අනෙකප්‍රකාරභෙදදක්වානිසේ කොශලොමනඛදන්තවර්මයන පසනවපඨකයයි සමගරතැනෙක වෙන් කොටද වදුරණලද්දේයි. යම්සේනෙත් සමකින්වසන ලද ඉපලාව මාමේතෙත්සමකින් වසනලඳහුයකි නොදනිද නෙත්සමද මාවිසින් පෙලාවක්වසන ලද්දේයකි නොදනිද එපරිද්දෙන්සමද මාවිසින් මේපඨමමහාභූතාත්මකශරීරය වසනලද් දේයකි කියාහෝ පඨමමහාභූතාත්මකශරීරයද සම්පත්මාවසනලද්දේයකි කියාහෝනොදන්නේයඑහෙයින්මේසම දමනස්කාරප්‍රත්‍යවෙක්ෂා රහිතය අවෙතනිකය අව්‍යාකෘතය ආත්මශූණ්‍යය අනිශයින් දුර්ඝටවන්නේය පිළිකුල්වන්නේය සත්ත්වයෙක්ද ජීවයෙක්ද නොවන්නේයයි නියමකරන්නේයි.]

—ං⊂⊃ං—

(ඌ §)

අසිනි ඨපෙත්වාවත්තිං සදන්තාසිනිඅවසෙසානි චතුසසිඝත්තාසිනි චතුසසිපාදසිනි චතුසසිමංසනිස්සිතානි මුදුඅසිනි වෙපණිනිකසිනිඑකෙකකස්මිංපාදෙවෙගොප්පකසිනිවෙජඣසිනි එකංජණ්ණුකසිඑකංඋරසිවෙකටිඅසිනිඅඤාරසපිසිකණ්ටකසිනි චතුවිසතිඑා සුකසිනිවුද්දසඋරසිනිඑකංහදය සිවෙඅඤකසිනිවෙසොඤසිනිවෙබාහුඅසිනි වෙඅගඝබාහසිනි සත්තුනිවසිනි වෙහනුකසිනි එකංනාසිකසිඵකං නලාටසි නවසිසකපාලානීති එවංනිමත්තානි අසිසනානි තානිසබ්බානිපි වණ්ණතොසෙතානිසණ්ඨානතො නානාසණ්ඨානානි තත්‍රහි අග්ගපාදඩ්ගුලිඅසිනි කතකබීජසණ්ඨානානි තදනන්තරානි මජ්ඣපබ්බසිනිපනසසිසණ්ඨානානි මූලපබ්බසිනි පණවසණ්ඨානානිපිසිපාදසිනි කොට්ටිතකඳුලකඤ්ඤරාසිසණ්ඨානානි පණ්හිඅසිඑකසිනාලඵ

ලබිජසණ්ඨානං ගොප්පකඝීනි ඛඛතලා
ගොළකසණ්ඨානානි ජඛඝීනංගොප්ප
කඝීසු පත්ඝිතඨානං අනපනිතඤාණවසි
ඤිකළීරසණ්ඨානං බුද්දකඡඛඝිකං ඛ
නුකදණ්ඩ සණ්ඨානං මඝඤාණම්ලාන
සප්ප පිඨිසණ්ඨානං ජණ්ණුකඝිඨඤ
නොපරික්ඛිණ ඵෙණකසණ්ඨානං ත
ප්පජඛඝීකස්ස පති ඨිතඨානං අනිතිඛි
ණඤාගොසිඛඝසණ්ඨානං උරස්ථඤා
වඡිතවාසිඵරසුදණ්ඩසණ්ඨානං තස්ස
කටිඅඝීමිනි පනිඝිත ඨානං කිළාගොළ
කසණ්ඨානං නෙනකටඝිනොපනිඝි ත
ඨානං අඤාවඡිඤාතමහා පුඤ්ඤාගඵලස
ණ්ඨානං කටිඅඝීනි චෙඵකාඛඛානි
හුත්වාකුඤ්ඣකාරකළඛනසණ්ඨානානිපා
ටියඤ්ඤංතම්මාරකුටයොත්තකසණ්ඨා
නානි කොට්ඨංඝින ආනිසදඝි අඛොමු
ඛංකත්වා ගණිතසප්ප ඵණසණ්ඨානංස
ඤ්ඤාසුඨානෙසු ඝීඥුවවඡිද්දං පිඝිකණ්ට
ඨ ඝීනි අඛ්භන්තරතො උපරූපරිඨපිත
සිඛකපට්ටවෙඨකසණ්ඨානානි බාහිර
නොවට්ටනාවලිසණ්ඨානානි තෙසංඤ
ඤතරඤතරාකාකවදඤ්ඤතසදිසා වෙත
ඤා කණ්ටකාහොන්ති චතුවීසතියා ඵා
සුකඝීසු අපරිපුණ්ණානි අපරිපුණ්ණ අසි
තසණ්ඨානානි පරිපුණ්ණානිපරිපුණ්ණ
අසිතසණ්ඨානානි සබ්බානිපිඔදාතකුක්
කුටස්ස පසාරිතපඛඛසණ්ඨානානි චුද්
දසඵරඝීනි ජිණ්ණඝසඤ්ඣමානිකපඤ්චරසණ්ඨ
ඨානානි හදයඝීදබ්බිඨිණසණ්ඨානං අ
කඩකඝීනි බුද්දකලොහවාසිදණ්ඩසණ්ඨ
ඨානානි කොඤ්ඨඝීනි ඒකතොපරික්ඛිණ
සිඛලකුද්දාලසණ්ඨානානිබාගඝීනි ආදු
සදණ්ඩසණ්ඨානානි අඤ්ඤබාගඝීනි යම
කතාලඵලඤ්ච සණ්ඨානානිමණිබන්ධඝීනි
එකතො අල්ලීයාපෙත්වා ඨපිතඝිඨඤ
ට්ඨවෙඨකසණ්ඨානානි පිඨිහත්ථඝීනි
කොට්ටිතකඤ්ඤළකඤ්ඤරාසි සණ්ඨානා
නි හත්ථඩ්ඨුලිමූලපබ්බඝීනි පණ්ඩවසණ්
ඨානානි මජ්ඣිමපබ්බඝීනිඅපරිපුණ්ණපුණ්
ණඝීසු සණ්ඨානානි අඤ්ඤපබ්බඝීනි ඛාතඤාති
ඝීනි සඤ්ඤාගිවඝීනි දණ්ඩවි
ඒක්ඛිත්වා පරිපාටියා ඨපිතවංසකළීරවත්
කළකසණ්ඨානානි ඝෙඨිමඝනුකඝි ඛ
ම්මාරානං අයොකුටයොත්තඤ්ච සණ්ඨා
නං උපරිමං අවලෙඛන සඤ්ච සණ්ඨා
නං අක්ඛිකූපනාසාකූපඝිනි අපනීතමි
ඤතරුණනාලඝි සණ්ඨානානි නළාටඝි
අධොමුඛඨපිත සඛඛනාලඤපාල සණ්
ඨානං කණ්ණචූළිකඝිනිනඟාපිතඛුර
කොසසණ්ඨානානි නළාටකණ්ණචූළි
කානං උපරිපට්ඨඛඛනෙ කාසෙ අඝි
සංකුඨිතඤන පුණ්ණඤපටලඛණ්ඩසණ්ඨා
නං මුඛනඝි මුඛවඡිඤතනාලිකෙර
සණ්ඨානං සිසඝිනිසිඛෙඛා ඨපිතජ
ජරලා ඛුකටාහසණ්ඨානානිදිසතොවි
සු දිසාසුඛානානිඔකාසතොඅවිසෙසෙන
සකලසරීරෙ ඝිතානි විසෙසෙන ඵණෙ
තසිසඝිනිගිවඝිසු පඨිඝිතානි ගිවඝිනි
පිඝිතණ්ටකඝිසු පිඝිකණ්ටකඝිනි කට්අ
ඝිසු කටිඅඝිනි උරඝිසුඋරඝිනි ජණ්ණු
කඝිසු ජණ්ණුකඝිනි ජඛඝකඝිසු ජඛඝ
කඝිනි ගොප්පකඝිසු ගොප්පකඝිනිපිඝිපා
දඝිසු පනිඝිතානි පරිවජ්ජතො අ
ඤ්ඤා අඝිම්පෙන උපරිතොමංසෙන අ
ඤ්ඤමඤ්ඤෙඤ්ඤන පරිවඡිත්
නානි අසංඤ්ඤසං සහාගපරිවෙජ්ජෙවිස
හාගපරිවෙජ්ජෙපන කෙසසදිසොව

—ශ්‍රී—

(ඝ §)

අඝිනි, ඇටනම්; යපෙඤාළඤ්ඤිංසද
ඤ්ඤාඝිනි(දත් ඇට වෙනමගත්බැවි
න්) දෙනිස්දත් ඇටනබා; අවිඤසඤානි, අ
වඤ්චව; චතුඝසීහඨඝීනි, අඤඤැවිඳුසැ
වෙඤ; චතුඝසීපාදඝීනි, පයඇවිඳුසැවෙඤ;
මංඤනිඤ්ඤාඤානි මුදුඅඝිනි, මාංඤනිඛ්ඛා
මොළොක්ඇට; චතුඝසි, ඳුසැවෙඤ; චෙ
පණ්ඤාඤඝීනි,විඳුම්ඇටදෙඤඤ;එඤෙඤඤ
ඔංපාඨෙදා, එඝි එඳුපාදයෙනිඑඬිගොට සා
ඝීනි, ගොඇටදෙඤඤ; දෙප ඤඤා,

කකුලෙහිඇටදෙකක;එකංජඝණ්ඩුකඞ්, එක්දණ්ඩඇටක; එකංඋරුඞ්කං, එක්කලවේඇටෙක;වෙකට්ඨඞ්නි, කටියෙහිඇටදෙකක; අඞ්ගසඳ්ධිකණ්ටකඞ්නි, පිටකටුවෙහිඇට අටලොසක; වතුවීසති ඵාසුකඞ්නි, පරාලඇටසුවිසෙක; වුද්ධසරීරඞ්නි, ළෙහිඇටතුදුසෙක; එකංහදයඞ්. හදයඇටඑකෙක;වෙඅක්ඛකඞ්නි, අකුඇටදෙකක; වෙකොඤ්ඨඞ්නි,පතුඇටදෙකෙක;වෙබාහුඅඞ්නි,බාහුඇටදෙකෙක; වෙඅග්ගබාහඞ්නි, අග්‍රබාහුවෙහිඇටදෙකක; සත්තහිවඞ්නි, උගුරෙහිඇටසතෙක; වෙහනුකඞ්නි, හනුඇටදෙකෙක; එකංනාසිකඞ්,එක්නාසාඇටක;නවසිඛකපාලානිනි,හිස්කබල්නවයෙකැයි; එවං, මෙසේ; තිමත්තානි අඞ්ගපච්චඞ්ගානි, තුන්සියඅක්පමණඇටහුයි (මෙතෙනතොදක්වනලදඇටආදිහු'එවංමාත්‍රා,ගබ්දෙකින් දක්වනලදඅඞ්ගප්‍රත්‍යඞ්හුයි එහෙයින්ම'අතිරෙක තිසතඅඞ්කසමුස්සයං'යනුසම්ඵතවේ)නානිසබ්බානිපි,ඒසියලුඇටහුම; වණ්ණතොසෙතානි,වණ්ණයෙන්සුදහ; සණ්ඨානතො, සටහන්නෙයින්; නානාසණ්ඨානානි, නන්නන්සටහන්ඇත්තාහ; තත්‍රහි, එඇටුන්කොරෙහි;අග්ගපාදඞ්ගුලිඅට්ඨිනි,පයඇඟිලෙහිඅගපුරුකෙහිඇට; කතකබ්ජසණ්ඨානානි, නිහිනිඇටබුදුසටහන්ඇතනාහ; හදනන්තරානි, ඊටඉක්බිති; මජ්ඣපබ්බඞ්නි, මැදපුරුකෙහිඇටහු; පනාසඞ්ගසණ්ඨානානි, පනාඇටබුදුසටහන්ඇත්නාහ; මූලපබ්බඞ්නි, මුල්පුරුකෙහිඇටහු; පණ්ණවසණ්ඨානානි; පණාබෙරටබුදුසටහන්ඇත්තාහ; පිට්ඨිපාදට්ඨිනි, පිටිපත්ලෙහිඇට;කොට්ටිතකඤ්ඤකඤ්ඤරාසිසණ්ඨානානි, නැළුකැනහිල්අලරසකටබුදුසටහන්ඇත්තාහ; පණ්හිකඞ්, විළුම්ඇට; තාලබ්ජසණ්ඨානං, එකැටිතල්පෙතෙලොදක්බුදු සටහන්ඇත්තේය; ගොප්පකඞ්නි, ගොජ්ඇටහු; බාහිරිලාගොලකසණ්ඨානානි, එතොතාට බැඳිකෙළනාවවසහලටබුදුසටහන්ඇත්තාහ(කිලාගොලක බැඳුන්සියනුසන්නයි- සුත්තෙන සම්බන්ධිත්වා ඇඳුමමෙසෙඳුනඤ්ඤවත්ථාකිලාගොලකායනුවිකාරෙ)ජංඝට්ඨිනංගොප්පකට්ඨිසු පනිඛිනට්ඨානං, නකුලෙහිඇටගොජ්ඇටපිහිටිනැන;අනපනිනනවඛණ්ඩිකලිරසණ්ඨානංපතුනොගළනිද්බඛකටබුදු සටහන්ඇත්තේය; බුද්දකජඞ්ඝට්ඨිකං, සිත්කකුලෙහිඇට; ඛුද්දකදඞ්ඝසණ්ඨානං, දරුවන්කෙළනා කුඩාදුනුදඞ්ක්බුදු සටහන්ඇත්තේයි; මහන්තං, මහන්ඇට; මිලානසප්පිසණ්ඨානං, වැහැරගිය සප්පිටනටබුදුසටහන්ඇත්තේය; ජණ්ණුකට්ඨි, දණඇට;එකතොපරිත්ඛිණ්ණ එණෙයසණ්ඨානං, එක්අතකින්වරුහුපෙණිබක්බුදු සටහන්ඇත්තේය; තත්‍ර, ඒදණඇට; ජඞ්ඝට්ඨිකස්ස, සිත්කකුලෙහිඇට; පනිඝිනඨානං, වැදසිටිනැන; අනිඝිඛිතඅනොසිඛගසණ්ඨානං,ඉතාහුල්වූඅග්ඇනි ගෝහඟටබුදු සටහන්ඇත්තේය; ඌරට්ඨි, කලවේඇට; දුතාවත්‍රිතවාසිඵරසුදණ්ඩසණ්ඨානං, නපුරුකොටඇඹිවෑපොරෝදඬුවකටබුදුසටහන්ඇත්තේය; තස්ස, ඔහුගේ; කටිඅට්ඨිනි පනිඝිනඨානං, කටියෙහිඇටපිහිටිනැන;කළාගොලකසණ්ඨානං, කෙළනාවවසහලකටබුදු සටහන්ඇත්තේය; නෙත, ඒකලවේඇටින්; කටිඅනොපඨිඝිනට්ඨානං, කටිඇටපිහිටනනැන; අඤ්ඤත්‍රිත්‍රහමහාපුඤ්ඤාගඵලසණ්ඨානං,මුහුනින්කැපූමහදෙඹපකක්බුදු සටහන්ඇත්තේය; කටිඅඞ්නිචෙපි, කටියෙහිදෙයැටහු; එකාබඞ්නිහුත්වා, එකාබඞවඝිටියාහු; කුඹකාරත උඞ්ඝනසණ්ඨානානි, කුඹල්චිනකටබුදු සටහන්ඇත්තාහ; තානි, ඒඇටහු;පාටිඵක්කං,වෙනවෙන; කම්මාරකුටයොත්‍රාකසණ්ඨානානි; කම්මුරුකුලියබඳ යවලලුබුදුසටහන්ඇත්තාහ;ඔඝාටියංසිත ආණිසදට්ඨි, කෙළවරඝිටි ආණිසඳයෙහිඇට; අඩ්ඩාමුඛංඛාණිගනිනඝ

පසුපණ්ඩානං, අඩොමුඛකොටිගත් සතීරණසංඛ්‍යබඳු සටහන්ඇත්තේය; සතහසුඨානෙසු ජීද්ධුවජීද්දං. සන්තැන්න කාකුඩිමනත් සිදුරුඇත්තේය;පිසිතණි වකාසීන්. පිවකටුවෙනිඇටය: අඛිහත් තරවෙ. ඇතුළතින්: උපරූපරිසතිනසි සංපහනවෙඛනඤාණානි, මහුමහු යෙතිනකුළවාතුබු නුඹුපහනතබඳුසටහ න්ඇතහානුය: බාහිරතො. පිටතින්; ව විධිනාවලියණ්ඩානානි.නිදිපත්මැලයක වබඳු සටහන්ඇත්තාහ: තෙසංඅභාතර නතරා. එපිවකටුඇවුත්තේඅතුරතුරෙ නි: කකවදනහසදියා. කිංත්දත්බඳුවු; වෙනඛයාඛණ්ඩිකාහොහති,දෙතුන්ක වුතණෙක්වෙන්; චතුවිසතිසාඛුසුක වසිඤ. සුවිසිපරාලඇටෙනි; අපරිපුණ්ණා නි, නොපිරුනුන්ඇවත්;අපරිපුණ්ණඅසිත සංඛ්‍යානානි.නොපිරුනුන්දහකැනිබඳුස වහන්ඇත්තාහ; පරිපුණ්ණානි, පිරුනු න්ඇවත්: පරිපුණ්ණඅසිතඝසණ්ඩානානි. පිරුනුන්දහකැනිබඳුසවන්ඇත්තාහ;ස ඛ්‍යානිපි,සියලුඇවත්: ඔදුනකුත්කුටඤ. හැලිකුකුළෙකුනේ; පඤාරිතපඤ්ඤණි ඤානානි. වදනානන්ඩියාමංබිඳුසටහන් ඇත්තාහුයි; චුද්දසළදරසිනි, ලෙනි ඇවතු දුඤ; ජිරාතිසඤ්ඤාමානිත පපුරණ්ඩානා නි, ජරාඡිඳුරවිපපුරයහ බඳු සටහන් ඇත්තාහුයි; හදයඛ්‍යි.හදයඇට; දණ්ඩිපථ ණඝණ්ඩානං. සැඳිඋහතනතබඳු සටහ න්ඇත්තේනි; අතඛ ඛ්‍යි.අකුඇවිත්;වු ඳුකවලාහවාඛි දණ්ඩිඝණ්ඩානානි. කු ඩා ලොහොවැහැ සෙක අත් දඬුබඳු සටහන්ඇත්තාහුයි: තොඤඛිනි, ලතුඇවත්;වහතොවරිත්ඛිණඛිලකුද් දුලඝණ්ඩානානි.ඒත්ථතෙකිත්ථිලමුහු නෙලදිවැතුදුල්ලතබඳු සටහන්අත්තා හුයි; බාහුඛී ඝ. බාහුවෙයනිඇවත්; ආදඝ දඤත ඝණ්ඩානාත්,කැවිපත්වීටතබඳු සවහන්ඇත්තාහුයි:අතතබාහඛිනි.අල බාහුඝඤිඇවත්; සම්කතාළතඤනඝණ ඤානානි. සුතම්බුම්බිල්ලත්තදවබඳුසවහ න්ඇත්තාහුයි; වනිඛඤ්ඩිඛිනි, අත්කර ඇවත්;එතතොඅල්ලියාපෙඤාඝවින. එත් ඝඩාට ඇලමාතුබු: සිඝකපථ වෙඛඤ සණ්ඩානානි.හැකුළුතු නුඹුපහනතබඳු සටහන්ඇත්තාහුයි; පිඨිඝහඤ ඛිනි, පිට ත්ලේඇවත්;කොට්ටිතඤඤල තඤරාඛි සණ්ඩානානි,හැළුකැනතිල්ලඇලරඝඤ වබඳුසටහන්ඇත්තාහුයි;හත්ථඩිතුලිමුලප ඛඛ ඛ්‍යි. අතඇඟිලෙනි මුලපුරුකොන් ඇවත්; පණවසණ්ඩානානි, පණවබර වබඳුසටහන්ඇත්තාහුයි;මජ්ඣිපබාහඛිනි මැදපුරුකොනිඇවත්; අපරිපුණ්ණපහස ඛිසණ්ඩානානි, නොපිරිහුන් පහාඇව බඳු සටහන්ඇත්තාහුයි; අත්තාපබාහඛිනි. අත්පුරුකොනිඇවත්; කතතඛ්ජසණ්ඩා නානි.තිහින්දැබඳුසටහන්ඇත්තාහුයි: සත්තඛිවඛ්ඨනි, උතුරෙතිඇවසහ; ද ණ්ඩවිජ්ඣඛිතා පරිපාවිඤාඝවින.දඬෙනි පිලිවෙළින් අවුනාතුබු: වංසකළීර ම තඤාලකසණ්ඩානානි, වවකොටකැපුතු ණකිලිල්මදනවබඳුසවහන්ඇත්තාහුයි, සෙඛ්ඛිමතනුකඛි, සවතනුඇට; කවඩා රානං අසොකුටසොතතකසණ්ඩානං, කඹුරන්ගේ යකුළාකුලිඝවබඳු සටහන් ඇත්තේයි; උපරිමං, මතුහනුඇට: අව ලඹින සඤඤකසණ්ඩානං, උක්දඩුසඝ නා සැහැවබඳුසවහන්ඇත්තේයි: අ ත්ඛිකූපහාසාකූපවඛිනි, දැස්වළනාය වළඇවත්: අපනීතම්පතරුණනාලඨීඝ ණ්ඩානානි,ලොදහළලානල්පඤතබඳු සවහන්ඇත්තාහුයි,නලාටඛි.නළලඇට, අඩොමුඛඨපින, සවබලාතුබු: සංඛතාල කපාලඝණ්ඩානං ,සත්තලුහබළතවබ දු සවහන් ඇත්තේය:හනහණ්ඩුලිඝඛිනි, හන්ඩිලඇවත්; හහාපිහඩුරකොඝඝණ් ඩානානි,කරහැවැඛියන්ගේකරයවිල්ල කවබඳු සවහන්ඇත්තාහුයි; ලලාටඛ ණ්ඩුලිඛානං උපරි. ලලාටඛ[illegible] ලඝඝතොඛොඩුන්ගෙවෙඝතා නි: [illegible] නොඛාඝෙ ඛඛි, පවබඳතා [illegible] නි ඇවි. [illegible] ණ්ඩානං, [illegible]

හන්ඇන්නේයි (නෙල්පුහැකිළුනු කඩප ටක් වැන්නයිදුයෙන්-ඝනපුණ්ණිනමි පිටෙකමයෙන්මයනුසඥහයි) මුඛනයි. මුදුනෙනිඇට, මුඛවිවරහා වංකනාලි සොරසණ්ඩානං, මුහුනින්කැපූ හැද පොල්පතකටබදුසටහන්ඇන්නේයි; සිසයිනි, හිසඇටහු; සිඛෝත්තාඨපිතපජ්ජ රලාඛුකටාහසණ්ඩානානි, හිවානිබුදුදු රැලඛුකබලකටබදු සටහන්ඇඥානානුයි; දිසතනා, දිසාහෙයින්; චිසුදිසාසුජානා, දෙදිසාවෙහිවූහ; ඔකාසතනා, අවකාස හෙයින්, අවිසෙසෙන, අවිසෙසහෙයින්; සකලසරිරෙ යිගානි, සියලුසිරුරෙහිසි ටියාන, විසෙසෙනපන, වෙසෙසින්මනා හි; එත්ත, මේඇටෙහි; සිසයිනි, හිසඇට හු; හිමඤ්ඤු පනිඤ්ඤානි, උකුරෙහිඇටපි හිටියහ; ගිවයිනි, උකුරෙහිඇටහු; පිසි කණ්ටකඤ්ඤු, පිටකටුවඇට පිහිටියහ; පිසිකණ්ටකඤිනි, පිටකටුඇටහු; කටි අසිසු, කටියෙහිඇට පිහිටියහ; කටිඅසි නි, කටියෙහිඇටහු; ඌරඤිසු , කලවෙහි ඇටපිහිටියහ; ඌරඤිනි,කලවෙහිඇටහු; ජණ්ණුකඤිසු පනිඤිතානි, දණඇටපිහි ටියහ; ජණ්ණුකඤිනි,දණඇටහු;ජඞ්ඝඤි සුපනිඤිතානි,සින්කකුලෙහිඇට පිහිටිය හ; ජංඝඤිනි, සින්කකුලෙහිඇට; ගොප ඵකඤිසු,ගොප්ඇටපිහිටියහ, ගොඵක ඤිඝ,ගොප්ඇටහු,පිසිපාදඤිසුපනිඤිතානි, පිටපන්ලෙහිඇට පිහිටියහ; පරිමෙජ්ද නා, පරිමෙජ්දහෙයින්; අන්තොඅඤිම ත්ථත. ඇතුළුලෙහිඇට මිදුලෙන්, උපරි නා, මත්තන්; මංසෙන, මසින්; අ ගෙන, අගද; මූලෙ, මුලද, අඤ්ඤම ඤඤ්ඤත, ඔවුනොවුන්විසින්; පරිමජ්ජි නානි, පිරිසිඳිනාලදහු-පෙ-

—ශ්‍රී—

වරදහරිගැස්වීමක්

[illegible]917 වෙනිපිටි 1 වෙනිනිරයේ දන් නසොඇසයේ නාවසන්නයලහට 919 වෙනි පිටි 2 වෙනිනිරයපටන් 920 පි ටි 2 වෙනිනිරය මැදදක්වා වැරිනිබෙ න සම්මකොඇසයේ භාවගයොදු ර්ටම සම්බන්ධකොට 924 පිටි 2 තිරයේ මෙ තැන්පටන් 926 පිටි 1 තිරයේ අන්ති ම දක්වා නිබෙන භාවයත්ථයොදගන යුතු.

මස්නම් නවසියයක්මස්පිඬුවන්නාහු ඝ ජ්ඣියල්ලම රන්තැලමල්වදු පැහැඇ ත්තානුවෙනි සටහන්වශයෙන් සිහින්ඇ කුල්නි පිඬුමස තල්පතබැඳි බන්මුලකට බදු සටහන්ඇන්නේය තලවාමය දුගල් පෝයකටබදු සටහන්ඇන්නේය නිතඹ ප්‍රදෙශමාංශය මැටිපිඬින්කළ උදුන්කෙ ළවරටබදු සටහන්ඇන්නේය සමහරු ඉගාණුන්කරබදනා ඝණ්ටාවිශෙෂයන් වැනියයියෙනි පිටිමස පැදුරෙනිවනා වී යලානගාගන් නල්සකුරු පවලයකටබ දු සටහන්ඇන්නේය දෙපසඉලඇට අතු රෙහි පිහිටිමස පෙතැලි රූපඬකුසෙනා තුනීකොට ඇල්වූ මැටියකටබදු සටහ න්ඇන්නේය තනමස කෙලින්සිට බිම හෙලූ අමු මැටිපිඬකටබදු සටහන්ඇන් නේය දෙඅන්දඬුමස නිස්වල්ගාසිද සම උකුලා දෙපටකොටතුබූ මහම්මෙකුටබ දු සටහන්ඇන්නේය මෙසේමහන්මහන් මස්පිඬු නුවනින්නන්නාවූ සොඟාවවර ත්තාහට විලුම්ආදිනැනාපිරට සියුම්මස්පි ඬුද පෙළුව වැටහෙන්මැයි දියාවය යෙන් උඩයටයන දෙදියාවෙහි හටග න්නේය අවකාශවශයෙන් මදන්අධික කොටඇති තුන්සියයක් ඇට අනුලෙප කොට වසාසිටිනේය පරිමෙජ්දවශයෙන් ඝටඇටඝකිලෙලහි පිහිටි තලයෙන්ද ම තුනාගයෙහි සම්න්ද සරස ඔවුනොවුන් විසින්ද පිරිසිඳිනාලද්දේයි [තවදඇතැ මිආචාර්යවරයන්ගේ මතපරිද්දෙන් සි හින්කකුල්මස නොපිපි දුනුකෝමල්නැ කුලකටබදු සටහන්ඇන්නේය බාහුමාං ශය මස්ලොඹුවකටබදු සටහන්ඇන් නේය ගඩමාංශය ගඩුදෙශයෙහි හට නලද කරඳඇටයකටබදු සටහන්ඇන් නේය ජිහ්වාමාංශය දළුත්පතකටබදු

සටහන්ඇත්තේය නැහැමස යටිකුරු කොට නැවූ පත්තොටුවකටබඳු සටහන්ඇත්තේය ඇස්වළඳිය අඩක්පැසුනු අතිනාහ ඵලයකටබඳුය හත් ඇත්තේය නිස්මය පාතාපියන කබලකතුනී කොට ගානාලද මැටියකටබඳු සටහන් ඇත්තේයයි දක්වනලදි ලොකිකයෝ මනාහි පුරුෂයෙකුට මස්පිඬුපත්සියයක් හා යොවුන්විය පත්තිස්සෙකුට විස්සක් අධිකකොටඇති පත්සියයක්ද ඇතැයි කියති එනිවිස්නරලොකිකයන්ගේ මෙම දෘශ්‍යත්වාදියෙන් දතයුතු සම්සේ මැටියන් ආලෙපකරණලද බින්නියෙහි මැටිය මාවිසින් බින්නිය ආලෙපකරණලද්දේදැයි නොදන්නේද බින්නියද මැටියන් මාආලෙපකරණලැබුයෙමියි නොදනිද එපරිද්දෙන්ම නවසිය්‍යක් මස්පිඬුද අපවිසින් තුන්සියයක් ඇට ආලෙපකරණලද්දෝයයි නොදනිති තුන්සියයක්ඇටද අපි නවසියයක්මස්පිඬුවිසින් අවලෙපකරණුලැබුයෙමුයි නොදනිති එහෙයින් මේමසපිඬුද මනස්කාරප්‍රත්‍යයෙවිඤ්ඤාණනියාය අමෙනනිනියාය අවිජ්ජාසංඛාරයන ආත්මගුණයන අනිත්‍යයින් දුක්ඛාවිඤ්ඤාණ පිළිකුල්වහනාහ සත්වයෙක්ද පුද්ගලයෙක්ද නොවන්නේයයි නියමකරන්නේයි)

නහරනවසියක්නහරවැල්ලුයි මිණිමිටනැන් සියලුනහරවැල්ලු සුදු පැහැඇත්තාහ සටහන්වියයෙන් නොයෙක්ප්‍රකාර සටහන්ඇත්තාහ ඒ එසේ මැයි පමණනහරඅනුරෙති උදරමණ්ඩලය පවින් පස්මහනහරකෙණෙක් සිරුරෙවළාගන්නාහු පූර්වාභිමුඛයෙන් ඇතහා සට බටහ පස්නහරකෙණෙක් එසේම පශ්චිමපාර්ශ්වයෙන්බටහ අනිත් පස්මහනහරකෙණෙක් දකුණුපැලැයෙන් එසේම බටහ පස්නහරකෙණෙක් වම්පැලැයෙහ

න් බටහ දකුණතමවෙළාගනිමිනුදු අග්‍ර පූර්වාභිමුඛයෙන් පස්මහනහරකෙණෙක්බටහ පශ්චිමපාර්ශ්වයෙන්ද එසේම පස්මහනහරකෙණෙක්බටහ එපරිද්දෙන් වමතවෙළාගණිමිනුදු පස්මහනහරකෙණෙක්බටහ දකුණුපයවෙළාගනිමිනුදු පස්මහනහරකෙණෙක්බටහ පශ්චිමපාර්ශ්වයෙන්ද එසේම පස්මහනහරකෙණෙක්බටහ වම්පයවෙළාගණිමිනුදු පස්මහනහරකෙණෙක්බටහ මෙයේ සරිරධාරකනම්වූ සැටමහනහරකෙණෙක් කයවලඳමින් සටහාගයටබටහ ඒමහනහරවැල්ලුකණ්ඩාසඩිදුකිය නි ඒසියලු මහනහරයෝ කැණතිඵලමල්කැකුළුබඳු සටහන්ඇත්තාහුවෙති* ඒ ඒ ශරීරප්‍රදේශයෙහි පැහිරසිටි මහනහරට වඩාසියුම්වූ සෙසුනහරවැල්ලු නුරොද්දවබඳු සටහන්ඇත්තාහ එයටවඩාසියුම්වූ සෙසුනහරවැල්ලු කිඳිමැලවබඳු සටහන්ඇත්තාහ එයටවඩාසියුම්වූ සෙසුනහරවැල්ලු මහාවිණානැන්ලණුබඳු සටහන්ඇත්තාහ එයටවඩාසියුම්වූ සෙසුනහරවැල්ලු දලඹුල්ඹදුසටහන්ඇත්තාහ අතුල්පතුල් පිටානහරවැල්ලු පස්සේන්ගේ පියවරටබඳු සටහන්ඇත්තාහ කිසිනහරවැල්ලු උදරවන්ගේ නිස්වසන දුලකටබඳු සටහන් ඇත්තාහවිනහරවැල්ලු අවවෙනි දිග හරිණුලද නෙද්දුලකටබඳු සටහන්ඇත්තාහ ඉසසු ඒඒඅඟප්‍රත්‍යඟඛණ්ඩ අනුවිනිස නහරවැල්ලු ශරීරයෙහි බහාලූ ඉතිදුල්සැටියකටබඳු සටහන්ඇත්තාහ දිසාවයෙන් දෙදිසාවෙක හැනෙන්නාහ අවකාශවියයෙන් සියලුශරීරයෙහි ඇටවැලඳගෙණ සිටියාහ පරිවේජ්‍යවියයෙන් සර නුන්සියයක් ඇතිවන්ගේ මතුයෙහි පිහිටි නලයෙන්ද මන්දෙනි මසහා සම්පැහැරසිටි පදේශයෙන්ද සරස ඔවු

* කැලැනිවි, කැලැනිරි කැලැනිලලෙයන නමවලින් මේවන්නමයැ හාරයි. සාමාන්‍ය කාවලුඇඟහින් මෙසේ වසවහාරහාරන්ගු. පාලකිහරණයෙහි "පුඩිඛඤ්ඤලක්ඛණං පඤ්ඤොතීති" සන්නෙහෙන්නි මේවන්නය සන්නවයති "නඳුදු" යනිලියාතිශබ්දවලට මානෙල්වෙනුවලදෙව්දාසයැනෙමල්කැකුළුවලටයයිකියා සමහරුකියති. "කුමිතාදුලී" යයිකියන්නේ සංස්කෘතසූත්‍රයෙහි සුවාදිඅලංකාරයන් සඳහාවන්දුල "කාඤ්ඤලකුලස්ස" යනුවෙන් ඔවුන්ගේ ඔන්න දිනිටි එහි ලක්ෂණ මහාසැඩියන් නහරයන්ය. එපමණකල්ලයි දන්නා.

නොවුන්වසින්ද පිරිසිඳිනාලද්දාහුය ය
හුමෙනි සභාගපරිවෙජදවන්නේය විස
භාගපරිවෙජදයවනාහි නොගයන්ටන්වා
මෙන් දතයුතු | මෙහිවනාහි ඇතම්ආ
චාර්‍යවරයෝ මහනහරවැල්ලු කන්සිල
පාන් සටටබටහසිද වණ්ණිවසින් මිපැ
නිපැහැඇත්නාහුයසිද මහනහරයන්ට
කුඩාවූ නහර හුරුදුල්රොද්දාබඳු ස
වහන්ඇත්නාහසිද රටකුඩාවූනහර සිං
හලයන්ගේ මනාවිණානැතාබඳු සට
හන්ඇතාහසිදකියති ලොකිකවෛ
දාකයෝ මේසියලුනහර තුන්කෙළ ප
ණස්ලක්‍ෂයකැයි යනාදින් නොයෙන්පු
හෙදදත්වන්නාහුවෙති විශුද්ධිමාර්ගයෙ
හිවනාහි කර්‍මස්ථාන භාවනානුරූපවූ
සංක්ෂෙපමුඛ මාතෘකාම දත්වනලදුයි
දතයුතු ඒඑසේමැයි. දිග්සඟි ලකඛණසූ
තුයෙහි "රසගන්‍ධසඟ්හි" යනපදයට අටු
වාලි එමඛුඛඅොෂ්ඨාවාරින්වහන්සේ විසි
න් සවිඤ්ඤාණවහන්සේගේ ශ්‍රීශරීරයෙහි
උතුම් රසනහර සත්දහසක් ඇත්නාහ
යි වණ්ණිනාකරණලද්දේයි මහාසුත
සොමනතෙරඇටුවාසෙහිද පොරිසාදරජ
තුගේ දිවඟමිනිමස්කැබැලල තුබුක්ෂණ
යෙහි සත්දහසක් රසනහරයෝ ඉල්ප
සිටියානුයයි දත්වනලදි යම්සේ වැලස
මූහයකින් වෙළනලද බිත්තිකණු අපි
වැලින්වෙළනලදහයි නොදනිද්ද වැල්
සමූහයද අපවසින් බිත්තිකණු වෙළාග
න්නාලදහයි නොදනිද්ද එපරියෙයින්
නහරවැල්ලුද අපවසින් තුන්සියයක්ඇ
ට වෙළනලදහයි නොදනිති ඇවැද න
හරයන්වසින් අපවෙළාගන්නාලදහ
යි නොදනිති එහෙයින් මේනහරවැල්ලු
මනස්කාරප්‍රත්‍යයවෙයෂ්‍යාරහිතයහඅවෙත
නිධානයහ අවසාකෘතයහ ආත්මශූන්‍යය
හ අනිශයින් දුර්ඝඨවන්නාහ පිළිකුල්
වන්නාහ සත්වයෙක්ද පුද්ගලයෙක්ද
නොවන්නේයයි ව්‍යවස්ථාකරන්නේයි |

—§§§§—

[ලිපි මෙතනපටන් දක්වනතාවසාන
ය මුලින්ආපිළිවෙලට යොදගතයුතු.]

(භා §)

ඇටනම් දෙනිස්දත්ඇට දන්නාසකාඨා
සවගයෙන් වෙනමගත්බැවින් ඔවුන්හැ
ර අවශෙෂවූ අන්ඇට සූසැටෙක ත්‍වඇ
වසූසැටෙක මාංශනිශ්‍රිතවූ මොළොන්
ඇටසූසැටෙක විලුම්ඇටදෙකක සිහින්
කකුල්හි ඇටදෙකෙක එක්දණඇටෙක
එක් කලවාඇටෙක ඝාටියෙහි ඇටදෙ
කෙකපිටකටුයෙහි ඇටඅටළොසක ප
රාළඇට ගෙවත් ඉලඇට සූළිස්සෙක
ලෙහිඇටතුදුසෙක හෘදයඇට එකෙක
අකුඇටදෙකෙක පතුඇටදෙකක බා
හුඇටදෙකෙක අග්‍රබාහුඇට දෙකක උ
ගුරෙහි ඇටසතෙක හනුඇටදෙකෙක
එක්නාගාඇටෙක එක්නළල්ඇටෙක
නිස්සාබල්ලනවයෙක අනික්පාශ්වියෙහි
වි ලු මි ආ දි යුග්මඅවයවයෙහි ඇටසා
ළොසෙ කැ යි මෙ සේ තුන් සි ය ය
ක්පමන ඇටවන්නාහ මෙහි ගණන්වග
යෙන් නොදත්වනලද්දාවූ නිරාම්බපදෙ
හාදියෙහි අවශෙෂඇටයෝ එවංගඛ්දම
නහාගඛ්දදෙකින් සඞ්ග්‍රහ කරණලදුයි
දතයුතු ඒසියලුඇට ව්‍යාප්තවශයෙන් සු
දුපැහැවන්නාහ සටහන්වශයෙන් නො
යෙන් සටහන්ඇත්නාහ.ඒඑසේමැයි ඒඇ
ටඅතුරෙන් පයැගිලිඅනපුරුක්ඇට ඉති
නිඇටබඳු සටහන්ඇත්නාහ රිංඉක්සිනි
මැදපුරුක්ඇට කොස්ඇටබඳු සටහන්
ඇත්නාහ මුලපුරුක්ඇට පණාකැබර
ටබඳු සටහන්ඇත්නාහ පිටිපතුල්ඇ
ට නැ ළැ නැ ණ හි ල්ල අ ල රි ස ක
ට බ ඳු ස වහන්ඇත්නාහ විලුම්ඇට
එකැටි නල්ලෙඛ්මදටබඳු සටහන්ඇත්
නාහ ගොප්ඇට හුසින්එක්කොටබඳුනා
ලද කෙළිනාවාසඟළකටබඳු සටහන්
ඇත්නාහ සිහින්කකුල්ඇටයන්ගේඅග
ප්ඇට පිහිටිනැති පතුනොහළ හිඳිබඳු
නටබඳු සටහන්ඇත්නාහ සිහින්දහඇට
කුඩාදරුවන්ගේනළලනා කුඩාදුනුදඬුබඳු
බඳු සටහන්ඇත්නාහ මනඇට වැරිනිය
සපුන්ඇග පිටුබඳු සටහන්ඇත්නාහ ද

ණඇට එක්පාර්ශ්වයකින් විවිතෙවිනිය
පෙණපිඩකටබඳු සටහන්ඇහෙන ඒද
ණඇටයෙහි සිනින්දඟඇට වැදසිටිනැ
න ඉනානුල්වූ අක්ඇනි ගෙරිගඟකටබඳු
සටහන් ඇහෙනාන කලවාඇට නපුරු
ඩොට සස්නාලද වෑපොරෝ මිටිදඹුවක
ටබඳු සටහන්ඇහෙනාහ ඒකලවාඇටයෙ
හි කටිඇටපිනිටි සඟානය කෙළනාපහන්
දුවකටබඳු සටහන්ඇහෙනාන ඒකලවාඇ
ටින් කටිඇටපිනිටි තැන මුහුණත කැපු
මහඳෙඹිපලයකටබඳු සටහන්ඇහෙනාන
ඒක්බැඳ්වපිනිටි කටියෙහිඇටයෝදෙදෙ
න කුඹිල්උදුනක ටිබඳු සටහන්ඇහෙනා
හ ඒඇටයෝවෙනවෙනම නුමුරන්ගේ
යකුළෙහිබැඳිවලලු බඳුසටහන්ඇහෙ
නාන දඟඇටියන්ගේ නොප්ඇට තෙළ
මරපිනිටි නිනෙළුදෙසෙසයහි ඇට යටිකු
රුකොටහන්නාලද සජීවපෙණයටබඳුස
ටහන්ඇහෙන්ය සන්නැඹෙනක කුඩාම
හනසිඳුරුඇහෙන්ඒසපිටතටුඇටඇතුළෙ
න් මිනුම්නොවෙහි හකුළුවාතුබූ ඊයම්පට
කටබඳු සටහන්ඇහෙනාන පිටනින් නිදි
පන්මැලියකටබඳු සටහන්ඇහෙනාන ඒ
පිටකටුඇටියන්ගේ අතරතුරකයන්දුනි
බඳුවූ දෙතුන්කටුකෙණෙක් ඇහෙනාහු
වෙන් සුවිසිඉලපරාළඇටිඅතුරෙන්නොං
පිරිහුන්ඇට නොපිරිහුන්දුකැනිබඳුස
ටහන්ඇහෙනාන පිරිහුන්ඇට පිරිහුන්දුකැ
නිබඳු සටහන්ඇහෙනාන ඉඩියළුඇට ඇ
ලෙකුඇළෙකුනේවිදහන්මියාපහුන්වබඳු
සටහන්ඇහෙනාන ලෙහිඇටතුදුස දිරා
තිස පියඹදුරකටබඳු සටහන්ඇහෙන්ය
හෘදයඇට සැඳිඋතුරුලඳකටබඳු සටහ
න්ඇහෙන්ය අකුඇටියෝ කුඩාවල්වෑ
මිටිදඹුවටබඳු සටහන්ඇහෙනාන පතුඇ
ටහෙවින් හොඳියෙහිඇට ඒක්පසෙහි
හෙනවූනාවූ හෙලදිවනුදුලලකටබඳු ස
ටහන්ඇහෙනාන බාහුවෙහිඇට කැටපහ
ටකටබඳු සටහන්ඇහෙනාන අතුබාහු
වෙහිඇට සුන්මනාලයකැඹියකටබඳු ස
ටහන්ඇහෙනාන අතහරඇට එක්සෙකා

ඇලවාතුබූ හැකුළහුඊයංපවකටබඳු ස
ටහන්ඇහෙනාන පිටිඅත්තිඇට තැළු
කැණහිලූ අලරසකටබඳු සටහන්ඇහෙ
නාහ අතඉහිලිමූලපුරුක්ඇට පණාඉරි
සකටබඳු සටහන්ඇහෙනාන මැදිපුරුක්
ඇට නොපිරිපුන් කොස්ඇටබඳු සටහ
න්ඇහෙනාහ අත්පුරුක්ඇට ඉහිනිඇටබ
ඳු සටහන්ඇහෙනාහ උකුරුඇට සත දඹු
සෙකපිළිවෙළින් අවුනාතුබූ විටඉකාට
හැපූ හුණකිළිල්මදයකටබඳු සටහන්ඇ
හෙනාන සටහනුඇටය කමුරන්ගේ යකු
ළකබැඳි වලලුලකටබඳු සටහන්ඇහෙ
න්ය මතුහඹුඇටිය උක්දඹුසසනා සැ
හකටබඳු සටහන්ඇහෙන්ය ඇසවිල
නැහැවළඇට ලොදහළ ලානල්ගෙඩිය
කටබඳු සටහන්ඇහෙනාහ නළල්ඇට
සටබලාතුබූ සන්හඳුකබලකටබඳු සට
හන්ඇහෙන්ය කහසිලඇට කරනැවෑ
මියන්ගේ කරකොපුවකටබඳු සටහන්
ඇහෙනාහ නළල්ඇඉවන්හා කන්සිල්ඇ
ටෙන් මන්නෙහි නළල්පැබඳනා අව
කාශයෙහිඇට නෙලැහි පූඡාවබඳුස
ටහන්ඇහෙන්ය මිදුන්ඇටියමිහුණහකැ
පූ ඇදපොල්ගෙඩියකටබඳු සටහන්ඇ
හෙන්ය හිස්ඇටිවාතුබූ දුදිරිලබු
කබලකටබඳුසටහන් ඇහෙනාහඩිදහසු
නු දිසාඉහඩින්වනාහි දෙදිසාවෙක හ
ටහන්නාහ අවකාශහෙයින් ඇඳිඉශෂ
ෂෙන් සිංහලඉරියව්සන්සිදියාහඳිහෙෂෂය
න්වනාහි මේඇටඅතුරෙහි හිස්ඇටඋතු
රටඉෂෙහිදඋතුරටපිටකටුඇටියෙහිදපිට
කටුඇට කටිඇටියෙහිද කටිඇටිකලවා
ඇටියෙහිද කලවාඇටිදණඇටියෙහිද ද
ණඇටිදඟඇ ටියෙහිද දඟඇටිඉොප්ඇට
ියෙහිදඉොප්ඇට පිටිපතුල්ඇටියෙහිදකු
මියන්පිනිටියාහපරිමඩිජදවිඉෂෂන්ඇ
තුළහිඇටිමිදුළුන්දමිනුභාගයෙහිමසි
න්දඅලුඉෂහිහා මූලයෙහි ඇඳුඉොවුන්වි
සින්දපිරිසිඳුනාලද්දුනුසියහු මේඅසින්
ටන් සභාගපරිවෙජදයවින්ඉන්ය දියහා

පරිවෙජදයවිනාහි කොහයන්ටකිවා මෙන් දතයුතු.

[අටුකථා ආකාරයෙනිවනාහි යටහත ඇටය අඩසඳකටබඳු සටහන් ඇත්තේ ය පිටබානුඇට පොරෝතලයකටබඳු සටහන්ඇත්තාහ නළලේඇටයයටබලාතු බුබුන්සක් තලුකබලයකටබඳු සටහන්ඇත්තේය නළලපටබඳනා අවකාශයෙහි ඇටය බෙලසුල්නිතෙලින් පුරවනලද විසතුකඩකටබඳු සටහන්ඇත්තේය හිදුව ණිණ්ණාකරණලද්දේහි එංසම්"ඔතා සතෝ අසිසඤ්ඤිනං අඛ්හපනකිවිඑංසාඛ යමානා අසිනිසාසඤ්ඤිනං අඛ්හන්තරෙ ඝිනා" යනාදින් අයිත්ගේ එක්සියඅසු සඤ්ඤාක් දක්වනලදුනුමුත් ඝටකිඇටග ණනින්ම ඒනාක්සඤ්ඤි නොලැබෙනබැ වින් එවංශබ්දමනනාශබ්දයන්ගෙන් සඤ් ඤාග්‍රහකාරණලද තුන්සියයකට වැඩිවූඇට ශරීරයෙහිඇතැයි දතයුතු යම්හේ ගෙ යකළුඑගොණුස්ආදිඑකෙකිඅවයවයෙ හි එඉතාඅවයවය පිහිටනලද්දුනුදු අපි අසවල් අවයවයෙහි පිහිටියම්හයි නොද නිද්ද එපරිද්දෙන්ම මේශරීරයෙහි එ කෙකිඇටයිට පිහිටනලද එකෙකි ඇට ය මම අසවල් ඇටයෙහි පිහිටියම්හයි නොදන්නේය එහෙයින් මේඇටයෝද මනස්කාරප්‍රත්‍යවෙක්ෂා රහිතයහ අවෙ තනිකයහ අවඝාතනයහ ආත්මශූන්‍ය යහ අනිශයින් දුනීතිවනාහ පිළිකුල් වන්නාහ සත්වයෙක්ද පුද්ගලයෙක්ද නොවන්නේයයි වයවසථාකරන්නේයි]

—ශ්‍රී—

(පා *)

අට්ඨිසඤ්ඤාති තෙසංතෙසංඅට්ඨීනං අඛ්හ න්තරගතං මිඤ්ජංතංවණ්ණතොසෙතං සඤ්ඤානතොමගධන්න මහාතානං අට්ඨී නං අඛ්හන්තරගතං වෙළුනාලියංපක්ඛි ත්ත සෙදිතමනාවෙත්තනඛසඤ්ඤානං බුද්ධානුබුඤ්කානං අඛ්හන්තරගතංවෙළු යට්ඨීපරිභණ්ඩපක්ඛිත්තසෙදිතනහු වෙ ත්තනඛසඤ්ඤානංදිසතාසීසුදිසාසුජාතං ඔකාසතො අට්ඨීනං අඛ්හන්තරෙපනිසි නං පරිවෙජදතො අට්ඨීනං අඛ්හන්තරග ලෙනි පරිවජ්ජනං අයමස්ස සභාගපරි වෙජදෙ විසභාගපරිවෙජදෙපන පන කෙසසද්දොවත්ත න්නි එකබඤ්ඤනා චෙමංසපිඩකා නංව ණ්ණනොමඤ්ඤරත්තං පාළිනඤ්කඅඤ්ව ණ්ණං සඤ්ඤානතො දුරකානං සමක කිළාඤොළකසඤ්ඤානං එකවණ්ටුපනී බඛඅම්බඵල චයසඤ්ඤානංවා දිසතො උපරිමදීඝායතනං ඔකාසතොගලවාට කා නිකඛන්නෙන එකමූලකොන එා කංගන්ථා චිඛාතිනෙහන ථූලනහාරු නාවිනිබඛංහුත්වා හදයමංසං පරික්ඛපි ත්වා සීතංපරිවෙජදතො වඤ්කං වඤ්කහා ගෙන පරිවජ්ජනං අයමස්ස සභාගපරි වෙජදෙ විසභාගපරිවෙජදෙපන කෙයස දිසොවඤ්නදයන්ති හදයමංසං තං ව ණ්ණතො රත්තපදුමපත්ත පිඹි ණං සඤ්ඤානතො බාහිරපත්තානි අපනෙත්වා අඛොමුඛඨපිත පදුමමකුළ සඤ්ඤානං බහිමට්ඨං අනොතාකොසාත කිළලසස අඛ්හන්තරසදිසං පඤ්ඤවන්න තානං ථොකංවිකසිතං මඤ්ඤපඤ්ඤානං මුකුලිනමෙව අඤ්ඤාවඤ්ඤ පුථුජ්ජනාගඤි පතිඨානමත්තෙනා ආවාටකොගොහි ය තං අඛපසනමත්තං ලොහිතං සණිඨාති යං නියසාය මනොධාතුම මනොවිඤ්ඤ ණධාතුව වත්තන්නිනං පනෙතංරාගව රිතඤ්ඤ රත්තංහොති දෙසවරිතසසකා ලංමොහචරිතසස මංසඛොවන උදකස දිසංවත්ත ඝඤාචරිතසසකුලත්ථසවණ්ණං සඛාචරිතසස කණිකාරපුප්ඵවණ්ණං ප ඤ්ඤාවරිතසසඅවජංවිප්පසන්නමණාවිලං පණ්ඩරංපරිසුඛංනිබොතජාතිමණිවිය පු නිමත්තං ඛායති දිසතොඋපරිමදිසාග ජාතංඔකාසතොසරිරඛන්ධතරෙවිඤ්ඤා ණානං මජෙඣපතිඨිතං පරිවෙජද නොවදයහාතෙන පරිවජ්ජනං අයමස්ස

සභාගපරිවෙජ්දෙ විසභාගපරිවෙජ්දෙපන කොසසදිසොයෙව ... යකානන්නියම කමංස පටලං නං වණ්ණතොරත්තාංප ණ්ඩුකධාතුයං නානිරත්තාකුමුදසස ප තතපිතිවණ්ණං සණ්ඨානතො මුලෙඵ කං අනෙයමකංකොච්ලාරපුප්ඵා සණ් ඨානං තඤුවදඤ්ඩානං එකමෙවනොනි මගත්තංපඤ්ඤුවත්තානං චෙවා තිණි විබුඤුනානි ඉසතො උපරිමදිසාය ජාතං ඔසාසතොච්ඡන්නං එනානං අඛිඤ්ඤ රෙ දක්ඛිණපස්සංනිස්සාය සිතංපරිවෙජ දතො යකානං යකනභාගෙන පරිමජ් ජනං අයමස්සසභාග පරිවෙජ්දෙ විසභා ගපරිවෙජ්දෙපන කොසසදිසොව ...

—ooo—

(ස *)

අසිමිඤුනති,අසිමිපනමි;තෙසංතෙසංඅ සීනං, ඒඒඅසීන්ගේ;අතිභා නත්තරගතංමි සං,ඇතුළත්නිවූ මිදුළුකි;තං, ඒ;වණ්ණ තො,වණ්ණිවිසින්; සෙතං,සුදුස;සණ්ඨා නතො, සටහන්ගෙයින්; මහන්ත මහ න්තානංඅසීනං,මහන්මහන්අසීන්ගේ; අභිභාන්තරගතං,ඇතුළතවූයේ;වෙළුනා ලියං පත්ඛිත්ත,නුණනළබහාළු;සෙත මහාවෙත්තානන්ත සණ්ඨානං; තිවූමහමෙ යනඛ්ඩිබඳුසටහන්ඇත්තේඩි; බුඤුනු බුද්ධානං,ඛිභාන්තරගතං;කුඩ්ඩාඉතාකු ඩිඅසීන්ගේ ඇතුළතවූයේ, වෙළුයයිප ඨවිසු.නුණඝටපුරුතෙහි (සින්හුණපුරු තෙහි)පත්ඛිත්තාඛහලනලඳ;සෙදිතනහු තෙහාහසණ්ඨාණං, තිවූසිහන්වෙයග ඛඩිහටබඳුසටහන්ඇත්තේඩි; දිසතො, දිසාහෙයින්; විසුදිසාසුපාහං, දෙදිසා වෙනිවූවෙය:ඔභාසතො, අවකාසගෙඩි න්; අසීනංඅභිභාන්තරෙපතිඨිතං, අසී න්ගේ ඇතුළත් නිපිණිවෙස්ස; පරිවෙජ්ද තා, පරිවෙජ්දවිසින්; අසීනං අභාභන්ත රතලෙති පවිසිත්වා, අසීන්ගේ ඇ තුළතිතෙලෙන් විවිසුහවෙන්ය-ය

වඤ්ඤන්ති,වඤ්ඤනම්;එකබඤ්ඤාවෙමං සඳිඤ්ඤා,එඤ්ඤබැඳිසිරිමස්පිඹුදෙකකි;තං, ගේ;වණ්ණිතො,වණ්ණිවිසින්; මඤුරත්තං, මදරත්පැහැයක්ඇත්තේය;පාළිහඤ්ඤකඵ ලිවණ්ණං, එරබදුඇටකටබඳු වණ්ණ තේය;සණ්ඨානතො,සටහන්ගෙයින්;ඳු රඤ්ඤානං, ලදරුවන්ගේ: යමකන්ලාණෙ ලක සණ්ඨානං, කෙළිවටසහලකටබඳු සටහන්ඇත්තේය (එක්කොටබැඳිකෙළ නාවටයහලක්බඳු ය යනඅර්ථයි) එක වණ්ටු පනිඹඹ,එකනටුවෙනිගත්;අම්බ ඵලච්ඡායසණ්ඨානංවා, අඹපක්දෙකකට බඳු සටහන්ඇත්තේයයන අර්ථයි–පෙ– ගළවාටකානි ඤාතුන්නෙන, ගළවළුයෙ න්නික්මුනු;එකමූලෙන,එකමූලක්ඇති ථොකංගන්ධා විධානිත්තෙන, මදක් ගොස් දෙකක්වබෙදුනාවූ; ථූලනහාරු නා,මහනහරින්;චිනිබඹහුඤා, බැඳි;න දසමංසංපරික්ඛිපිඤා, හෘදයමාංශය පරික්ඛේපතොට; සිතං, සිටියේයි–පෙ– ව ඤාණභාගෙන, හැමඅතින්ම වකුගඩ කෙළවරින්- පෙ–

හදයන්ති, හදය නති;නද යමංසං, හදමසි;තං, ඒ; වණ්ණතො, ව ණ්ණිවිසින්;රත්තපදුමපත්තපිට්ඨිවණ්ණං, රත්පියුම්පෙතතකපිටකටබඳු පැහැඇ ත්තේයි; සණ්ඨානතො, සටහන්ගෙයි න්; බාහිරපත්තානි අපනෙත්වා, පිටත පෙනිගැර; අඩ්ඩාමුඛයථින,ඝටබලානන්; පදුමමකුළ සණ්ඨානං, පියුම්කැකුළක ටබඳු සටහන්ඇත්තේයි; බහිමට්ඨං, පිට තින්නැඹිලුම, අතතතා; ඇතුළත:කොසා හතිපලඤ්ඤ, වැටකොළුපෙතත; අබ්භ නතරසද්දං, ඇතුළතබඳුයි; පඤ්ඤවන් තානං,නුවනැත්තන්ට:ඒකාකං,මදත්; විකසිතං, විදහිසිටියි; මඤුපඤ්ඤානං, නුවනමඳුන්ට; මුකුලිතමෙව, හැකිළ ම සිටියි; අන්තොමත්ත, ඔහුගේමැහුළි මැද: පුරිසාභාසවනිද්ධා හෙතවොහා, ඒ ඒඇමතන් පිහිටනපටන: ආවෙණි තොනි, වීලන්ඇතිවෙයි, ...ත, ...ල

ඛ, අඛප්පසන්නමන්නං ලොහිතං, අඛ පත්තප්පමණලෙහෙ; සණ්ඨාති, සිටුද; යංනිස්සාය, යම්ලෙහෙයත්නිසා; මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතුව පවත්තන්ති, මනොධාතුය මනොවිඤ්ඤාණධාතුයයනදෙදෙන පවතින් (මෙහි රුධිරගත මහාභූතයන්නිසා පවත්නා හදවතනිසා පවත්නාධාතුවය ලෙහෙනිසා පවත්නියනු "වොරෙනිගා මොදඞ්ඩොා" යනුයෙනිමෙන් කාරණා කාරණයෙනිදු කාරණව්‍යවහාරවිසින් කිව්නලදැයිදතයුතු- නොහොත් යම්කා ලවුවෙක හදවතසිටිද ලොහිතගතික මසිටිනුයි'යංනිස්සාය'යියිනු)නංපනෙතං ඒලෙහෙය; රාගචරිතස්ස, රාගචරිතයහ ට; රත්තොති, රත්වෙයි; දොසචරිත ස්ස, වෙෂචරිතයහට; කාලකං, කලුවෙ යි; මොහචරිතස්ස, මොහචරිතයහට; මංසධොවනඋදකසදිසං, මස්දෙවිදිය ත්නත්බදුවෙයි; චිත්තකචරිතස්ස, චිත්ත කීවරිතයහට; කුලත්ථයුසවණ්ණං, ක ලන්යුසවබදු පැහැඇතිවෙයි; සඛාවරිත ස්ස. ශ්‍රඛාවරිතයහට; කණිකාරපුප්ඵව ණ්ණං, කිණිහිරිමලකවබදු පැහැඇති වෙයි; පඤ්ඤාචරිතස්ස, ප්‍රඥාචරිතයහට; අච්ඡං, තුනුවූයේ; විප්පසන්නං, පැහැදු නේ; අනාවිලං, එහෙයින්ම නොකැල ඹුනේ; පණ්ඩරං, සුදුවූයේ;පරිසුඛං,පිරිසි දුවූයේ;නිඛොතජාතිමණිවිය,ගඟාතිමවූ ජාතිරහම්.ණිකත්මෙන්; ජුතිමන්තං, ප්‍ර භාමත්වූයේ; ඛායති, වැටහේ (රාගචරි තආදින්ගේ හදවතට ආශ්‍රයවූලෙහෙ යෙනි රත්තව ණ්ණාදිවෙමින් භවාඞගසි ත්පවත්නාසැදුවත්නේ සෙසුසිත්පවත් නාඅදවනාතිඒඒසිතටසුදුසුපරිද්දෙන්ම ව ණ්ණාදිපෙරළේ ඒකෙසේදයත්? රාග චරිතයහට සොමිනස් වෙදනාපවත්නා සඳ රත්වෙයි-දෙම්නස්පවත්නාසඳකලු වෙයි-උපෙක්ෂාවෙදනාපවත්නාසඳ පහ න් තලතෙලපැහැදවෙයි- සොම්නස්ගා උපෙක්ෂාවනිදු කුසලාකුසලවිසයෙන් නානත්වයවෙයි රාගචරිතයහටත්මත් නේද සොම්නස්ගා උපෙක්ෂාවිසින් නා නත්වයාවිසින් වෙමැයි එසේහෙයින්ම ෙෂචරිතආදින්ට යොදනු) දිසතොදි සාහෙයින්; උපරිමායදියායජාතං, මතුදි සාවෙනිවූයේය; ඔකාසතොා, අවකාස හෙයින්; සරිරබන්තරෙ, සිරුරුඇතු ලෙහි; චතුන්නංථනානංමජ්ඣෙ, තනය න්දෙදෙනාමධ්‍යයෙහි; පතිට්ඨිතං, පිහිටි යේය-පෙ-

යකනන්ති, අක්මානම්; යම කමංසපටලං, එඩබැඳිසිටිමස්පටලදෙ කකි; තං, හේ; වණ්ණාරොහනං, ව ණීවිසින්රත; පඩුකධාතුකං, පඩුවන් යහාවඇත්තේය; නානිරත්තකුමුදස්ස, ඉතානොරත් ඇඹුලමලෙක; පත්තපිට්ඨ ණ්ණං, පෙතිපිටට බදුවූවණ්ණිඇත්තේ යි; සණ්ඨානතොා, සටහන්හෙයින්; මු ලෙඑකං; මුලදිඑඛනිබෙයි; අග්ගෙය මඛං, අගදිඇමකවනිබෙයි; කොට්ඨාර පත්තසණ්ඨානං, කොබෝලිල පතහට බදුසටහන්ඇත්තේය; තව, හේද; දන්ධා නං, නුවනමදුන්ට, එකමෙවහොති, එ කෙක්මවෙයි; මහන්තං, මහති; පඤ්ඤ, වන්නානං, නුවනැහැනවුන්ට;වෙති ණී වා, දෙකොත්හෝතුණෙක්හෝ; ඛුද්ද කානි, කුඩාවවො;දිසතොා උපරිමායදි සායජාතං, දියාහෙයින් මතුදිසාවෙනිවූ යේය; ඔකාසතොා, අවකාසහෙයින්; ච තුන්නංථනානං අඛ්‍යන්තරෙ; තනයන් ඳදෙදෙනාගේ මැදඅතුරෙහි ;දක්ඛිණප ඤ්ඤාසංනිස්සායජීතං, දකුණුභාගයනිසාජි විතේයි-පෙ-

—০৪○৪০—

(භා *)

ඇටමිදුළුනම් ඒඒඇටඇතුළත්හි හට ගත් මිදුළුවන්නේය ඒමිදුළු වණ්ඩග යෙන් සුදුපැහැවන්නේය සටහන්ග යෙන් මහමහඇට මිදුළු නුණුපුරුත්න ලයක බහාදු නින්නොත් හමනලද

වෙයගබඩකටබදු සටහන් ඇත්තේය කුඩාවූද ඉතාකුඩාවූද ඇටමිදුළු බටපුරුක්නලයෙකනෝ සිතින් හුණපුරුක්නලයෙකනෝ බහාඇතිනින්නෙන් තවනලද සිතින් වෙයගබඩකටබදු සටහන් ඇත්තේය දිගාවගයෙන් දෙදිගාවෙක ගමනන්වෝය අවකාගවගයෙන් ඇටඇතුළුන පිනිටියේය පරිවෙජදවගයෙන් අසම්පූර්ණ ඇතුළුන් නලයෙන් පිරිසුන් නේයයනු මේසභාගපරිවෙජදවන්නේය විසභාගපරිවෙජදය කෙගයන්ටකිවාමෙන් දතයුතු.

[ඇතමිආචාර්යවරයෝවනාහි මේඇටමිදුළුහුණපුරුක්තුළබහාලූකොමුපිඩුවැනි යයිවදන්නාහොරෙති. එසේමමේගබ්ද යම්දයාතුයෙන් නිපන්මිඤ්ජගබ්දයනොවම්දයාතුයෙන් නිපන්මජ්ජිගබ්දයයිදුකියනියමයෙහුණබටපුරුක්නලයෙකබහා එඳිමුසු පැණිආදිහු අපිහුණබටනලතුළපිනිටියමහයි නොදනිද්ද හුණබටනලයෝදඅපතුළදිමුසුපැණි ආදුහුපිනිටියානුයයි නොදනිද්ද එපරිද්දෙන්මේඇට මිදුළුද අපි ඇතුළුපිනිටියමහයි නොදනිනි ඇටද අපතුළමිදුළුපිනිටියහයි නොදනිනි එබැවින් මේමිදුළුද මනස්කාර ප්‍රහ්‍යවෙක්ෂාරතිනයන අවෙජනිකායන අවිද්‍යාකෘතයන ආත්මශූණ්‍යයයන අනිගයින් දුන්නිඤ්චන්නාන පිළිකුල්වන්නාන සත්වයක්නෝ පුද්ගලයෙක්නෝ නොවන්නේයයි ප්‍රහ්‍යවෙක්ෂාකරන්නේයි.]

වකුගඩුනට එන්ව බැඳසිටිමයිපිඩුදෙකෙක්වන්නේය ඒවකුගඩුව එරබදුඇටයසාංබද්ධවූ මදරතුපැහැඇත්තේය සටහන්නෙහින් බාලදරුවන්හොළඳා එන්මකාංබද්ධවන්දුම්බසහලඤ්ඡනෝ එකානාවුවෙනි පලඳන් අඹපලඳෙකකාරනෝ බදු සටහනඇත්තේවෙයි දිගාවගයෙන් මහුදිගාවෙනි නවගන්නේය අවිද්‍යාගවගයෙන් ගලවඩයෙන් නිත්මුතුමුතුළුන් ඇතිව මදත්හැත්තෙනස බදුකනව සබද්ධනාවූ මාංගනවින් බැඳනාද්‍ය මාංගය සිසාරා සිටියේය පරිවෙජදවගයෙන් වකුගඩුව හැමඅතින්ම වකුගඩුකෙළවරින් පිරිසිඳිනාලද්දේය යනුමේනි සභාගපරිවෙජදවන්නේය විසභාගපරිවෙජදය කෙගයන්ට කිවාමෙන් දතයුතු [ලෝකිකයෝවනාහි මේවකුගඩුව ලේඛාතුමෙදධාතුවයේ ප්‍රසාදයෙන් උපන්නාගසික්‍යනිඅභිධාන ප්‍රදීපිකාචිනාවාසයිහෝ "වකඅාදනෙ" යනධාතුයෙන් "වක්කති අන්නන්නි" යනවාක්‍යයෙහි නිපන් ගබ්දයකැසීයෙහි යම්හේ එකනවුයෙහි පලගන්අඹ පලදෙක සප දෙදෙන එකනවුයෙන් බඳනාලදුම්නයි නොදනිද්ද නවුවද මාවිසින් අඹපලදෙක්බඳනාලදුයි නොදනිද එපරිද්දෙන්මගනතරවැලද මාවිසින් වකුගඩුමාංශ දෙකක්බඳනාලදුයි කියාහෝ වකුගඩුමාංගවය අපිනගරවැලකින් බඳනාලදුමහයි කියානෝ නොදනිනි එහෙයින් මේවකුගඩු කොඤාසයද මනස්කාරප්‍රත්‍යවෙක්ෂාරහිතය අවෙජනිකය අවිද්‍යාකෘතය ආත්මශූණ්‍යය අනිගයින් දුන්නිඤ්චය පිළිකුල්ය සත්වයෙක්ද ජීවයෙක්ද නොවන්නේයයිව්‍යවසථාකරන්නේයි.]

හදවත නම් හෘදයමාංගයයි ඒහෘදයමාංගය මණ්ඩිවගයෙන් රත්පිසුම්පෙනි පිටකටබදු පැහැඇත්තේය සටහන් වගයෙන් පිටපෙනිහැර සටිකුරුහොට එල්වානුවුපිසුම්කැකුලනවබදු සටහන් ඇත්තේය පිටින් සිලුටුවූ ඇතුළහ වැටකොළු එලසහ ඇතුළතවැනිවෙයි ඒහෘදය මාංගය නුවනැත්තන්ට මදත් පුබොධමසිටිසි නුවන මදවුන්ට හැකිනිසිටියි ඒහෘදය මාංගයාගේ ඇතුළතම්ද දෙඹැටක් පිනිවනපමණ වළන් ඇතේවෙයි ඒවළෙහි අඩිකුලුදුලුන්පමණ ලේරඳුසිටිතේයි ඒවළේ ආශ්‍රයවහාවතෙණ මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතුදෙවන පවත්නාහුය යම්සේ හෝරත්තිසිරිගමදවනවලදුයි කියාල්ලි හෝරත්තිසිරිගනින්න හැරණවාවනණ ගමදුවා

දැයි නැඟේද එපරිද්දෙන් කාරණොපවා රවශයෙන් කියෙහිදුඒහෘදයමාංශයතුළ පිහිටි අඩකුලුදුලක්පමණ ලෙහෙඇසුරු කොටපවත්නා පෘථිවිආපස්තෙජොවායු ව ණීණ්ගන්ධරස ඔජාජීවිතෙන්ද්‍රියයනාදව රූපයකිත්යුත් හෘදයවස්තුකලබුවෙනි පිහිටි හෘදයවස්තුවමඇසුරුකොටගෙණ මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතුහු පවත්නාහයිදනයුතු.ඒලෙසෙය රාගචරිතයාහටරතුපැහැවත්නේයවෙෂචරිතයාහට කලුවන්වෙයි මොහචරිතයාහට මස්දෙවිදියත්නක්බදුවෙයි විතක්කචරිතයාහට කලත්තැම්බුයුසටබදුපැහැඇත්තේවෙයි ශ්‍රද්ධාචරිතයාහට කිණිහිරිමල්බදු පැහැඇතිවෙයි ප්‍රඥාචරිතයාහට තුනිවූ ප්‍රසන්නවූ නොකැලඹුනාවූ සුදුවූ පවිත්‍රවූ සනගහනාතිමවූ දූරහමිණිරුවනක්මෙන් ප්‍රභාමත්ව වැටහෙන්නේයි [මෙහි වනාහි රාගචරිතාදි ප්‍රකෘතිඇත්තාහට භවාඞ්ගසිත්උපදනාකල්හිම ඒ ඒ චරිතයට අනුරූපවූ රත්තවණ්ණාදිහු ඇතනාහුමෙනි භවාඞ්ගශ්‍රොතසින්නැඟිට විඤ්ඤිත් උපදනාකල්හි ඒ ඒසිතට සුදුසුවණී ඇතිවෙති. ඒ එසේ මැයි රාගචරිතයාහටසොමනස්වෙදනා සහගතසිත්උපදනාකලරත්තවණ්ණයද දෙමනස්සහගතසිත්උපදනාකල කාලවණ්ණයද උපෙක්ඛා සහගතසිත් උපදනාකල පහන්තලතෙලකටබදු වණ්ණයද ඇතිවන්නේයි මේනයින් චෙෂචරිතාදින්ට දතයුතු. සවිඤ්ඤයන්වහන්සේ බුඩඪයට පැමිණ රතනඝරසහනාහයෙහි ධම්සම්මසීනය කරන්නාහු විජම්පිටකයෙහි අනාහතනයසමන්නාගතඤාන මහාප්‍රකරණය සම්මසීනයකරන්නාහු ලොවඅනිඤ්ඤතා සාධාරණනොවූ සවිඤ්ඤවරයන්ටම සාධාරණවූ සොමනස් සහගියඤ්ඤණසම්ප්‍රයුත්තකාමාවචර මහාක්‍රියාචිත්තවීථිය ඉපදිමෙන් තදඤ්ඤිනවූ හෘදයවස්තුරූපය පැහැද ඊටඅනතුරුව තදඤ්ඤිනවූ රූපපරම්පරාවන් පැහැද බාහිරරූපයන්ටපැමිණ චෙඝධාතු අක්ඛිධාතු ආදී නිල්මන් තැනින් නිල්මහනෙල් මල්මාලාවන්බදු නීලවණ්ණරශ්මිමාලාවෝද රන්වන්වූ ජවිධාතුවෙන් කිණිහිරිමල්මාලාවන්බඳුවූ සඛණ්ඩවණ්ණ රශ්මිමාලාවෝද දෙතොල්ආදිරත්තවණ්තැනින්බදු වද මල්මාලාවන්බදු රත්තවණ්ණරශ්මිමාලාවෝදඅක්ඛිමණ්ඩලදන්තධාතුආදී සුදුවන්තැනින් සමන්මල්මාලාවන්බදු ඝෙතවණ්ණ රශ්මිමාලාවෝද අතුල්පතුල්ආදී මදරත්තැනින් මුරුතමල්මාලාවන්බදුමඤ්ජෙට්ඨරශ්මිමාලාවෝදඑපවණ්ණ රශ්මින්ගේ මිශ්‍රවීමෙන් දඤ්ඤිත්‍රකම්මාරයෙකු විසින් කරණලද විසිතුරු සිතුයම්පටකවබඳුවූ ප්‍රභාඤ්ඣර රශ්මිමාලාවෝදශ්‍රීශරීරයෙන්නික්ම දශදිඤ්ඤාභාවමින් අපරිමාණලොකධාතුයෙහි රැළිසලාදෙමින් දිවගන්නාහ එදවස්පටන් පිරිනිවණදක්වා දෙලොස්රියන්පමණ නැන භාන්පසින් ශ්‍රීශරීරය සිසාරා නිරන්තරයෙන්සිටගත්තාහසෙසු මනුෂ්‍යයන්ටද දෙමනස්සඅගතසින් උපන්කල හෘදයවස්තු ලොහිතය කලුවන්වීමෙන් රූපපරම්පරා ඝට්ටනයෙන් අවුත් මුහුණ කලුවන්වෙයි සොමනස් සහගතසින් උපන්කල එපරිද්දෙන්ම රන්වන්වෙයි දතයුතු] මේහෘදයවස්තුව දිගාවශයෙන් මතුදිගාවෙහිවූයේය අවනාශ ඉඟින් සිරුරතුළ දෙතනමැද පිහිටියේය පරිවෙජදවශයෙන් හෘදයභාගයෙන්පිරිසිඳිනාලද්දේය යනුමේහෘදයවස්තු කොඨාසයාගේ සභාගපරිවෙජද වන්නේය විසභාගපරිවෙජදයවනාහි කෙශයන්ට කිවාමෙන් දතයුතු [සම්සේතවුළුකණුදෙකක්හුගේමධ්‍යයෙහිපිහිටි අඟුල්ටැඹ මමවනාහිකවුළුකණු දෙකක් හුගේමධ්‍යයෙහිපිහිටියෙමියිනොදනී දකවුළුකණු දෙකද අපදෙදෙනමධ්‍යයෙහි අඟුල්ටැඹක් පිහිටියේයයිනොදනී සූ එමෙන්ම දෙතනමැදපිහිටි හෘදයමාංශයද මම්දෙතනමැද පිහිටියෙමියි

නොදනී දෙතනයෝද අපදෙදෙන ම
ඛායෙනි හෘදයමාංශය පිහිටියේයයිනො
දන්නාහුය එහෙයින් හෘදයනොඝ්‍රායය
ද මනස්කාර ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාරහිතය අවෙ
තනිකය අව්‍යාකෘතයආත්මශූන්‍යයඅනි
ශයින් දුර්ගන්ධය පිළිකූල්ය සත්වයෙක්ද
ජීවයෙක්ද නොවන්නේයයි ව්‍යවසථා
කරන්නේයි]

අක්ෂිනම් එක්වබැඳිසිටි මස්පටල
දෙකෙ ක්වන්නේය ඒඅක්මාව වණීවශ
යෙන් රත්පැහැවන්නේය නොනොත් පඹුවන්සභාවඇත්තේය මදරතුඇඹිල
මලෙක පෙනිපිටකටබඳු පැහැඇත්තේ
යි සටහන්වශයෙන් මුලින්එක්ව බැඳි
ඇතින් දෙනෙක්ව බෙදිනිය නොබලිලප
නකටබඳු සටහන්ඇත්තේයි. ඒඅතින්
බෙදිනිය නොණද නුවනමදවුන්ට මහ
ත්වූ එකක්මවන්නේය නුවනැහැනවු
න්ට කුඩාවූ දෙකක්නෝ තුණක්හෝව
න්නාහුයි. දිගාහෙයින් මතුදිසාවෙනි
වූයේය අවකාශයෙයින් දෙතනමැද අ
තුරෙනි දකුණුපාර්ශ්වයනිසා පිහිරියේයි
පරිවෙජදවශයෙන් යකනමාංශය යක
නනාගයෙන් පිරිසිඳිනාලද්දේය යනු
මෙනි සභාගපරිවෙජදවන්නේය විසභා
ගපරිවෙජදයවනාහි කෙහයන්ට හවා
මෙන්දනයුතු.

[යම්සේ සිප්පිබෙලිකටුවක්නුගේ පා
ර්ශ්වයෙනි ඇලීගබෙන්නාවූ මස්වැදුලු
මමසිප්පිබෙලිකටුවෙනිඇලිසිටිමියිනොද
නිද බෙලිකටුවද මාගේපාර්ශ්වයෙනි මස්
වැදුලුලක් ඇලීසිටියි නොදනිද එප
රිද්දෙන්ම අන්මාවද මමදෙතනඅතුරෙ
නි දකුණුලැයනිසා පිහිරියෙමියි නොද
න්නේය දෙතනයෝද අප ආශ්‍රයකොට
ගෙණ අක්මාව පිහිටියේයයි නොදන්
නාහුය එහෙයින් මේඅක්මානම් ධෝ
ඝාසයද මනස්කාර ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාරහිතය
අවෙතනිකය අව්‍යාකෘතය ආත්මශූ
න්‍යය අනිශයින් දුර්ගන්ධය පිළිකූල්ය ස
ත්වයෙක්ද ජීවයෙක්ද නොවන්නේයයි
ව්‍යවසථාකරන්නේයි]

—ශ්‍රී—

(පා ¶)

කිලොමකන්ති පටිවජ්ඣාපටිවජ්ඣන
භෙදතොදුවිධං පරියොනහනමංසංතං
දුවිධම්පිව ණ්හිතොඝසතං දුකූලපිලෝ
නිකාව ණ්හං සණ්ඨානතොඅත්තනෝ
ඔකාසඝණ්ඨානං දීඝතොපටිවජ්ඣනකි
ලොමකංඋපරිමායදිසායඉතරංවිසුදිසාසු
ජාතං ඔකාසතො පටිවජ්ඣනකිලොම
කං හදයඤ්චවත්ථඤ්ච පටිවජ්ඣදෙන්තා අ
පටිවජ්ඣනකිලොමකං සකලසරිරෙව
මංසඤ්ඤෙඛතො මංසං පරියොනද්ධිත්වා
ඨිතං පරිවෙජදතො නෙඛාමංසෙන උප
රිවමෙන තිරියං කිලොමකභාගෙන ප
රිවජ්ඣනංඅන්තමසඝභාගපරිවෙජදෙ විස
භාගපරිවෙජදෙපන කෙඝසදිසොව
පිනද්ධන්ති උදරජීවිනාවංඝං තං වණ්ණ
නොනීලං නිග්ඝණ්ඩිපුප්ඵවණ්ණං සණ්
ඨානතො සත්තඛණ්ඩුලප්පමාණ මබද්ධනං
නාලවමජකජීවිතාඝණ්ඨානං දීඝතොඵ
පරිමායදිසායජාතං ඔකාසතොහදයඝඤ්ඤ
මා ඔපෙඝස උදරපටලඝඤ්ඤ මත්ථකපඝසං
නිඝඝාය ඨිතං යඝ්මිං පහරණප්පහාරෙ
න බහිනි ඝාතෙන සත්තානංජීවිතක්ඛ
යොහොති පරිවෙජදතොපිහකභාගෙ
නපරිවජ්ඣනං අයමඤ්ඤභාගපරිවෙජ
දං විසභාගපරිවෙජදෙපන කෙඝසදි
සොව පජ්ජාඝන්ති වත්තබ්බං ඛණ්ඩ
ප්පභෙදං පජ්ජාඝමංසං තංවණ්ණතො
රත්තාභානි පාතාලුම්බර ඵලවණ්ණං
සණ්ඨානතො විඝමචතුරසඛණ්ඩප්පමා
ණඝණ්ඨානං අන්තන්තරා අසිතපී
තානංඅභාවතොඵලඤ්ඤතෙන කම්මජතෙ
ජසමුත්ථා අබ්භඤ්ඤතඤ්ඤා සංඛිත්තපලාල
පිණ්ඩසමානිරසං නිරොජත්තාදිඝතොඋප
රිමදිසාය ජාතං ඔකාසතො සරිරමජ්ඣ
තරෙ විඝභං එතානිමහාභූතානිඋපාදාය

යඤ්ඤකුල උපරිජාදෙකා ඔලම්බත්‍යාංසි
හං පරිමෙජ්දතෝ පජ්ඣාසභාගෙනපරි
ජිත්‍යාහං අයමස්සඅභාගපරිමෙජ්දෙ විස
භාගපරිමෙජ්දපන කොසසදිසොව
අභාතඤ්ඤිපුරිසයස චත්තාංසහත්ථං ඉති
යා අඤ්ඨියති හත්ථංඑකවිසතියා කානෙ
සු ඔභාසඤ්ඤාඅත්‍යාවට්ටි තදෙහංවණ්ණ
තොසෙතං සඤ්ඤරසුධාවණ්ණං සඤ්ඤා
නතොලොහිතදෙණියං ආහුජ්ඣා ඣපි
තඩසවජ්ජිත්‍යාසඃපසඤ්ඤානං දිසතොව්
සුදියාසුජාතං ඔභාසතොඋපරිගලවාට
කෙහෙඤ්ඤාඅකරිසමනෙ ච්‍යනිබඛඤ්ඤාග
ලවාටකඤ්ඤරිසමඤ්ඤපරිජ්‍යතෙන සරිරඛිහ
ඤ්ඤරෙඛිතං පරිමෙජ්දතොඅත්‍යතභාගෙ
නපරිජ්ඣිත්‍යාහං අයමස්සඅභාග පරිමෙජ
දෙවිසභාගපරිමෙජ්දෙපනකෙසසදිසො
වඤ්ඤඅත්‍යතඤ්ඤණත්‍යති අත්‍යතාභොගඤ්ඤා
නෙසු බන්ධනං තං වණ්ණතොසෙතං
දඤ්ඤිතලිකාමූලවණ්ණං සඤ්ඤානතො
දඤ්ඤිනලිකාමූල සඤ්ඤානමෙවදිසතො
චිසුදියාසු ජාතං ඔභාසතො කුද්දුල පර
සුඛ්ඛාදිනි කරොත්‍යානානං ඣත්‍යානඤ්ඤි
ඤනකාලෙ යත්‍යතයුත්‍යතඤ්ඤ මීවඤ්ඤත්‍යථල
කානි අත්‍යතාභොගෙ එකතොඋ අගළෙ
න්නෙ ආබඤ්ඤිත්‍වා පාදපුඨරජ්ජුම
ඛලකඤ්ඤ අත්‍යතරඤ්ඤසිබ්බිත්‍වා ඣිතරජ්
ජුකාවිය එකවිසතියා අත්‍යතාභොගානං
අන්තරාසිතං පරිමෙජ්දතෝ අත්‍යතඤ්ඤ
ණභාගෙන පරිජ්ඣිත්‍යාහං අයමස්සඅභාග
පරිමෙජ්දෙ විසභාගපරිමෙජ්දෙපන කෙ
සසදිසොව

—ශශ—

(ස ¶)

කිලොමකන්ති, දලබුනම්; පටිවජ්ජනඤ්ඤා පටිමජ්ජනඤ්ඤ භෙදතෝ, සැහැවිසිටිදලබුය නොසැහැවිසිටිදලබුය යියනහෙදුමයෙන්; දුවිධං,විප්‍රකාරවූ; පරි යොනඛඤ්ඤමංසං, වසාවැලදඤ්ඤණ්ඩිසිස මයයි; තංදුවිධංවි, ඤ්ඤිප්‍රකාරවූදලබුවම; වණ්ණතොසෙතං,වණ්ණඤ්ඤහයින්සුදුය; දුකූලපිලොතිකවණ්ණං ,දුහුල්කඩකට බඳු වණ්ණඤ්ඤැත්තේය; සඤ්ඤානතෝ, සටහන්ගෙයින්; අත්‍යතතෝ, තමාගේ; ඔභාසසඤ්ඤානං,අවකාසයටබඳු සටහ න්ඇත්තේය; දිසතෝ, දිසාහෙයින්; ප ටිවජ්ජනඤ්ඤාකිලොමකං, පටිවජ්ජනඤ්ඤාකිලොමකය;උපරිමායදිසාය,මතුදිශායෙහිය;ඉ තරං, අපටිවජ්ඣනඤ්ඤා කිලොමකඤ්ඤය; චිසුදියාසුජාතං, දෙදිශාවෙහි හටගත් තේය; ඔභාසතෝ, අවකාශඤ්ඤෙයින්; ප ටිවජ්ඣනඤ්ඤාකිලොමකං, පිලියන් කිලොම කය, හදයඤ්ඤවත්‍යතඤ්ඤ පටිවජ්ඣාදෙන්‍යා, හද වතද වකුගඩුවද වසාගෙණ, අපටිවජ්ඣ නඤ්ඤාකිලොමකඤ්ඤා,අපටිවජ්ඣනඤ්ඤාකිලොමඤ්ඤ ය;සකලසරිරෙ,සියලුසිරුර; වච්චඤ්ඤසෙ ට්ඨතොඅභිත්‍යවත්;මංසංපරියොනඤ්ඤිත්‍වා ඣිතං, මංසඤ්ඤවැලදඤ්ඤණ්ඩිඤ්ඤේයි; පරි මෙජ්දතෝ, පරිමෙජ්දවිසින්; හෙට්ඨා,ස ට; මංසෙන,මසිඳු; උපරි, මතුයෙහි; වමෙමන, සමින්; තිරියං, සරස; කිලෝ මකඤ්ඤාගෙන පරිජ්ඣත්‍යතං, කිලොමකඤ්ඤා ගයෙන් පිරිසිදිනාලදි(අපටිවජ්ඣනඤ්ඤාකි ලොමඤ්ඤවිද කිලොමකඤ්ඤාගෙනපරිජ්ඣ නංඤ්ඤනුයෙන්පරිවජ්ඣදකිවෙත්)–පෙ– පිහකඤ්ඤාති, පිහකඤ්ඤනම්; උදරජ්ඣිඤ්ඤාමං සං, බඩදිවිමසයි; තං, හේ;වණ්ණතෝ, වණ්ණඤ්ඤවිසින්; නිලං,නිල;නිග්ඝණ්ඩිඤ්ඤු ප්ඨවණ්ණං, නිකමලකටබඳු වණ්ණඤ්ඤැ ත්තේය; සඤ්ඤානතෝ, සටහන්හෙයි න්; සන්‍යතඩුලප්පමාණං,සහතුලක්පම ණ ඇත්තේය; අබඤ්ඤානං, බඤ්ඤනයක් නැතියේයි; කාලඤ්ඤච්ඡනජ්ඣිඤ්ඤා සඤ්ඤා නං, කළුවය්සකු දිවටබඳු සටහන්ඇත් තේය; දිසතෝ, දිශාහෙයින්; උපරිමා යදිසායඤ්ඤිතං, මතුදිශායෙහිවූයේය; ඔ භාසතෝ, අවකාසඤ්ඤෙයින්; හදයඤ්ඤවා මපඤ්ඤ, හදවතට වම්භාගයෙහි; උද රපටලඤ්ඤ, උදරපටලයාගේ; මත්ථකප ඤ්ඤංනිස්සාය ඣිතං, මතුභාගයනිසා සිටි යේයි; යස්මිංපහරණපහාරෙන බනින ඤ්ඤාන්තෙ,යමක්ආයුධපහරින්පිටත නි ක්මුනු කල්හි; සන්‍යතානංජවි ත කඤ්ඤයෝ හොති;සඤ්ඤයන්ගේජීවිතඤ්ඤක්‍යවේද–පෙ– පජ්ඣාසන්ති; පජ්ඣායනම්; චත්තාරිමංස බඤ්ඣපහෙදං, දෙතුන්මස්කඩක් ප්‍රභෙද ඇති (දෙතුන්මස්කඩක්වබඳුවූ)–පෙ–

පජ්ජාසමංසං, පසූමසඤ්; ඝං, ඝේ; වණ්ණා නො, වණ්ණහෙයි න් ; රතනං, රත; නානි පඤ්ඤාදුම්බරඵලවණ්ණං, ඉනානොදිලි කුන් දිඹුල්පඤඛටබදු වණ්ණඇත්තේයි; සණ්ඨානතො, සටහන්හෙයින්; විසම වීණාබඟලපූව සණ්ඨානං, නොසම කොටකැඩූමගපුඤඛකටබදු සටහන්ඇ ත්තේය; අඛිනන්නරෙ අඛිනපිනානං අභාවෙ.අඛතුරෙති කැපුදෙයක් නැති කල්හි; උඤඤෙන කම්මජතෙජුඨම නා, නැංගාවූ කම්ජතෙජෙඤ්ඤාමෙන්; අඛිභාඝතහත්තා.පහරණලදහෙයින්; සඩ ඛාදිනපලාලපිණ්ඩමිව; සපාහෙළුපිදුරු සපක්මෙන්, නිරසං, නිරසවෙයි;නිරො ජං, ඕජස්නැතිවෙයි –පෙ-සරීරබ්භන්ත රෙ, ශරීරයාගේ ඇතුළත; විඤඤාණං නමන්නරෙ; දෙනන යන්නේ අතු රෙති, හදයව.හදවතද; යඤඤඤ්ච, අත් මාවද, උපරිඤ්ඤාදෙසා, මත්තෙන් ව සාරණ.ඔලම්බන්නංඨිතං,එල්ලබෙමින්සි ටියේයි-පෙ-අන්නන්නි, අන්නනම්; පු රිසස්ස පුරුෂයහට; චත්තිංසහත්ථං, දෙ තිස්රියනත් පමණඇති; ඉත්ථියා, ස්ත්‍රිය ට: අට්ඨවීසති හත්ථං, අටවිසිරියනක්ප මණඇති: එකවීසතියා ඨානෙසු, එක් විසි තැනෙහි; ඔහාරණා. නැමුනාවූ; අන් නවට්ඨි, අනූවැටියයි; නදෙනං, ඒ මේඅතූනුනෙමේ, මංණතොයෙතං.ම ණිංනෙයින්සුදි; සහබරසුධාමණිං, කළසතලාසුන්නකටබදු වණිංඇත් තේය සෙතසකබර සුධාමණිංයනුපා සදවේ සුදුසකුරුහාසුන්නටබදු පැහැ ඇත්තේයයන අත්ථි)සණ්ඨානතො.ස ටහන්හෙයින්.ලොහිතඵලුණ්ණං.ලේදෙ ණ්ඩ;ආකුජ්ඣාඨිතං, නතෙමාතැවූ; සීසඵලීඝසඤ්ඤසණ්ඨානං, හිස්සන්නරෙ විල්ලිරුරුකටබදු සටහන්ඇත්තේයි: –පෙ– උපරිගලවාවසෙ,මත්තෙනි ගල මිල්යෙති, හෙඨා. පානි: කරිසමත්තෙන, වූ දුපියස; විනබඤ්ඤතා. බැඳිටිහෙයින්; ගලමාවක කරිසම්ත්තපරියන්හෙ,ගලට එහා හුදපියසකෙළවරකොටඇති; සරි බඤන්නරෙ ස්නං, සිරුර අතුරෙති සිටි යේය-පෙ-අන්නතුණන්නි, අන්නතුණ නම්, අන්නාහොගසානෙසු, අතුනාවැ මුනු නැමුනුනැන්හි,බඤ්ඤනං, බැඳගනසි ටිනා අතුනුබානි;නං, ඒ; වණ්ණ නොසෙහං, වණ්ණිවසින් සුදු; දකසිත ලිනමූලමණ්ඩං, හෙළුමැලිමුලකට බදු වණිංඇත්තේය-පෙ- කුද්දලපරසුක ම්මාදිනිකරොත්තානං,හුදඑවම්පොරෝ වම්ආදිය කුරන්නවුන්නේ; අත්තනොහෙ, අතුනුවැටි;අඟලෙත්තෙන, ගිලිඇනොදී; එකනොඅනුබඤ්ඤා, එක්කොටබැ දගෙණ; යන්නාඛඩ්ඩනකාලෙ, යන්නු අදනාකල; යන්නසුත්තාකම්ම යන්නඵ ලකානි, යන්නුපෝරු බැඳගණසිටිනය න්නුසූනුමෙන්;පාදප්පහන රජ්ජුමඬලඤ සඤ, පාපිස්නාබිඤ්ඤෙති දරණමඩුලඳ; අ න්තරාසංඛිඛිත්වා සිතරජ්ජුකාචිය, අ තුරු නිවාසිටිනා බාන්වෙඵරොඳු ක්මෙන්, එකවීසනියාඅත්තාහොගානං අන්තරාසිනං, එක්විසිඅතුනුවැටි අතු රෙති සිටියේයි –පෙ-

—ංදිං—

(භා ¶)

දුලබුනම්වැසුනාවූ දුලබුය නොවැසු නාවූදුලබුයයන පුබ්බෙදවියයන් දෙ වැදුරුම්වූ වසාවැලදගෙණසිටි සමයි. ඒවිප්‍රකාරවූ දුලබුවම වණ්ණිංගයෙන් සුදුපැහැවන්නේය දුනුල්කඩිකටබදු ම ණිංඇත්තේය සටහන්වශයෙන් නමා ගේඅවිකාශයම්බදු සංහන්ඇත්තේය දි ගාගෙයින් වැසුනුදුලබුව් මනුදිසාවෙනි පිහිටියේය නොවැසුනුදුලබුව් දෙදිනා වෙනි නමිනන්නේය අවභාසහෙයින් පි ළිඹුන්දුලබුව් හඳවිනා වසුනුවූ වසා සිටියි නොපිළිගැන්වූ දුලබුව් සිඳුලයෙන් වෙන් සමට සටහන් සැපිවූවැලදගෙ

සිටිනේය පරිවෙජදවශයෙන් යටමසින් ද මතුසමින්ද සරස කිලොමකහාගයෙන්ද පිරිසිඳිනාලද්දේය මේවනාහි යහාගපරිවෙජදවන්නේය විසහාගපරිවෙජදයවනාහි කෙශයන්ට කිවාමෙන් දතයුතු [මේදලබුවදුහුල් කඩකාබඳු පැහැයකිපමණින් කුමණ වණීනියක්දැයි නොදතහැක්කේය විධුරජාතකයෙහි විධුරපඬිතයාහට සක්දෙව්දුවිසින් දෙනලද වසහුයහා අලවියත්සෙනෙවියාගේ උතුරැසඵවද දුහුල්වසහුබව ප්‍රකාශවේ සක්දෙවිදුගේ දුහුල්වසහුය දුම්කඳකටනොහොත් වලාකුළකට බදුයයිකිබැවින් මේදලබුවද එබදු වණීනිඇතැයි නියමකටයුත්තේයි තවද මේදෙවැදූරුම් දලබුවන්අතුරෙන් වැසුනු දලබුව පෙකණියට මත්තෙන්ද නොවැසුනු දලබුව පෙකණියට යටහාගයෙහිහා මතුහාගයෙහිද පිහිටියේයයි සමහරඇදුරෝකියති.යමිසේ රෙදිකඩකින් වෙළනලද මස්වැදලිදෙකෙක් අපි රෙදිකඩකින්වෙළනුලැබුම්හයි නොදනිත්තා රෙදිකඩද මාවිසින් මස්වැදලිදෙකක් වෙළනාලද්දේයයි නොදන්නේය හදවතහා වකුගඩුව වෙළනලද්දේයයි නොදන්නේය හදවතහා වකුගඩුවද අපි දලබුයෙන් වසනලදුම්හයි නොදනිති. එහෙයින් මේදලබු නොඹාසයද මනස්කාර ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාරනිනය අවෙතනිකය අව්‍යාකෘතය ආත්මශූනාය අනිශයින් දුගීඤය පිළිකුල්ය සඤයෙක්ද ජවයෙක්ද නොවන්නේයයි නියමකරන්නේයි]

පිහකනම් දිවටබදු සටහන් ඇතිව උදරමස්තකයෙහි එක්පසෙක පිහිටි බඩදිවනම් මාංශයයි ඒබඩදිවිමාංශය නිල්වන්වූ නිකමල කටබදු පැහැඇත්නේය සටහන්වශයෙන් සනඟුල්පමණ වූබැඳුමක්නැත්නාවුකලුවස්සෙකුනේ දිවකටබදු සටහන්ඇත්නේය දිගාවශයෙන් මතුදිගාවෙහි නටගන්නේය අවකාශ හෙයින් හදවතවම්ඇලයේ උදරපටලයාගේ මතුහාගයනිසා පිහිටියේය ඒබඩදිවවනාහි ආයුධප්‍රහරා දීඝකින් බඳින් පිටත නික්මුණු කල්හි සඤයාගේ ජීවිතවිනාශවන්නේයි පරිච්ඡේදවශයෙන් පිහකහාගයෙන්වෙන්කරණලද්දේසයනු මෙනිසහාගපරිවෙජදවන්නේය විසහාහපරිවෙජදයවනාහි කෙශයන්ට කිවාමෙන් දතයුතු.

[මෙහිවනාහි සාමාන්‍යයෙන් නිකමලටබදු පැහැයයි කියේද මලානිකවූ නිකමලටබදු පැහැඇත්නේයයි ඇතමිඅටුවාවාරිනු කියති යම්සේ කොඹමස්නකපාර්ශ්වයනිසා පිහිටියාවූ ගොමපිඬමමකොඹමසනකපාර්ශ්වයනිසා පිහිටාසිටිමියි නොදනිද කොඹමසනකපාර්ශ්වයද මානිසා ගොමපිඬක්පිහිටාසිටිනේයයි නොදනිද එපරිදෙන් බඩදිවද මමඋදරපටලයාගේ මසනකපාර්ශ්වයනිසාසිටිමියි නොදන්නේය උදරපටලමසනකපාර්ශ්වයද බඩදිව මාඇසුරුකොට සිටිනේයයි නොදන්නේය එහෙයින් මේබඩ දිවිකොඨාසයද මනස්කාර ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාරනිනය අවෙතනිකය අව්‍යාකෘතය ආත්මශූනාය අනිශයින් දුගීඤය පිළිකුල්යසඤයෙක්ද ජවයෙක්ද නොවන්නේයයි නියමකරන්නේයි]

පපුමස්‍යයනු දෙතුන්මස්කඩක්ව බෙදුනු පපුමස වන්නේයි ඒපපුමස වණීවශයෙන් රතුපැහැවන්නේය දුඹුක්වූ දිඹුල්පලාකටබදු පැහැඇත්නේය නොසමකොට කැඩු මහපුකඩකටබදු සටහන් ඇත්නේය ආමාසයතුළ කැපූයම් ආහරයක් නැතිකල නහිනලද ජඨරාග්නි සංඛ්‍යාත කම්මජතෙජොධාතුවෙන් පහරණලදබැවින් ගෙරින්විසින් සපකොට හෙළනලද පිදුරු පිඩක්මෙන් රසයක් හෝ ඔජාවක්හෝ නැත්තේවෙයිඒසේ මැයි මේපපුමස නියමසථානයෙහි එල්බසිටගෙණ මදක් පෙරළෙමින් පවත්නේය ස්ථකප්‍රදීප මසනකයෙක පහන්

දූළුනවත්වන පිණිස එල්වූ ඉදිපකලි කාවක්මෙන් කර්‍මජතෙජොධාතුවෙන් නහිනා උෂ්ණය හදවහට නොවදිනා ලෙස මේ පපුමඝින් නවත්වන්නේහි උ ගාවශයෙන් මතුදිගායෙහි හටගන්නේ ය අවකාශවශයෙන් ශරීරයතුළ දෙන නඅතුරෙහි හදවතද අක්මාවද උඹින් වයාගණ එල්බෙමින් පිහිටාසිටින්නේය ප රිවෙජදවශයෙන් ඵුස්ඵුසහාගයෙන් පිරි සිඳිනාලද්දේයයනු මේසහාගපරිවෙජද වන්නේය ව්‍යහාගපරිවෙජද්‍ය වනාහි කෙශයන්වකිවාමෙන්දතයුතු] සමහර අටුවාචාරිනු මේපපුමස සෙවෙනි උළකැ වකැබිලිත්තකාබඳු සවහන්ඇත්තේයයි කියති යම්සේ දිරාගිය කොටුඉළක්තුළ එල්බෙන දෙබරවදය මමදිරාගිය කොටුඉළක්තුල එල්බසිටිනෙමියි නොදනිද පරණකොටුඉළද මාගේ අභ්‍යන්තරයෙහි දෙබරවදයක් එල්බෙන්නේයයි නොදනිද එපරිද්දෙන්ම පපුමස මමවනාහි ශරීරාභ්‍යන්තරයෙහිදෙහතඅතුරෙහි එ ල්බසිටනෙමියි නොදන්නේය ශරීරාභ්‍ය න්තරයද මාගේ අභ්‍යන්තරයෙහි පපුම ස එල්බසිටන්නේයයි නොදන්නේය එහෙ යින් මේ ඵුස්ඵුසකොෂ්ඨාසයද මනස්කාර ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාරහිතය අවෙජානිකය අව්‍යාකෘතය ආත්මශූන්‍යත්‍ය අනිශයින් දුර්ගන්ධය පිළිකුල්ය සඞ්ඛයෙක්ද ජීවයෙක්ද නොවන්නේයයි නියමකරන්නේයි] අතුනුබහන්නම් අතුනුවැටිය නැමිනැමී නන්නිබැඳගෙණසිටිනාඅතුනුබන්නම ඒඅතුනුබහන්නුවණින්වශයෙන් සුදුපැහැවන්නේය හෙල්මැලිමුලටබඳු පැහැඇත්තේය සට හන්වශයෙනුත් හෙල්මැලිමුලටබඳු සට හන්ඇත්තේහි දිගාවශයෙන් දෙදිගා මෙහි හටගන්නේය අවකාශවශයෙන් හුදඑනමත් පොරෝ කමත් ආදිය කර න්නවුන්ගේ අතුනුවැටි කම්පාවී හිලිය නොදී එක්කොට බැඳගෙණ යන්නුයක් අදනාසල යන්නුපෝරු බැඳගෙණසිටි නා යන්නුසූත්‍රමෙන්ද පාපිස්නාබිත්සෙකි දාරණමඩුලුලඅතුරුහිමාසිටිනා බාන්වෙ එරොදුමෙන්ද එන්විසි අතුනුවැටි අ තුරෙහි බැඳගණසිටියේහි පරිවිජෙදව ශයෙන් අන්තඋණභාගයෙන් පිරිසිඳිනා ලද්දේය යනු මේ අතුනුබහන්නුගේ ය භාගපරිවිජෙදවන්නේය ව්‍යසහාගපරිව ජෙදයවනාහි එකාශයතට සම්බන්ධවන්ද නයුතු [ඇතැම්ආචාර්‍යවරු මේ අතුනුබ

න්නුඛොමුහුබදුවණිඇත්තේයයිවා නහිනා
නාකරණී ආහාරපාන මණ්ඩාදියෙන්ගට
ගන්නාරසධාතුහුගේගමනටසුදුසුසිහින්
සිදුරුඇති නහරවිංගෙමයහැයිමයන් ය
මිසේ පාපිස්නා බිස්සෙහි රැහැන්මඩුල්ල
නිවාසිටිනාසිහින්රැහැන්නුඅපිපාපිස්නා
බිස්සෙහි රැහැන්මඩුල්ල නිවා සිටුම්හයි
නොදනිද්ද රැහැන්මඩුල්ලද සිහි රැහැ
න්නු මානිවාසිටියා හුයයි නොදනිද එප
රිද්දෙන්ම අනුනුබහන්නු අපිඅනුනුවැරි
ය නිවාසිටුම්හයි නොදනින් අනුනුවැරි
යද මාඅනුනුබහන් නිවාසිටිනිසි නොද
න්නේය එබැවින් මේඅනුනුබහන් කොං
සායද මනස්කාරප්‍රත්‍යයෙක්ෂා රහිතය
අවෙතනිකය අව්‍යාකෘතයආත්මශූන්‍ය
ය අනිශයින් දුඃඛස්කන්ධය පිළිකුල්ය සත්ත
යෙක්ද ජීවයෙක්දනොවනේයයි නිය
මකරන්නේයි]

—ංටා—

(සා ¶)

උදරියන්ති උදරෙහවං
අසිතපීතඛායිතසායිතංවණ්ණෙන්තා අ
ජ්ඣොහටාහාරවණ්ණං සඤ්ඤානතෝ
පරිස්සාවනෙ සිලිලඛනඛුඩ්ඩල සඤ්ඤා
නං දිසතෝ උපරිමාය දිසාය ජාතං ඔ
කාසතෝ උදරෙසිනං උදරං නාමලහ
තෝ නිප්පීලිය මානස්ස අල්ලසාටක
සඞ්ඝාටසඤ්ඤානෙඵොටකායදිසං අන්ත
පටලං බහිමට්ඨං අන්තෝමංසකසම්බු
පලිවෙඨනකිලිඤ්ජපාවාරප්‍රච්ඡදකායදිසං සු
ජීනපන්න සනවස්ස අබ්භන්තර සදිසන්ති
පිවන්තුංවට්ට නියපත්තනෙහාටකාගණ්ඩු
පාදකා නාලතිරකාසුවිමුඛනාපටන
න්තු සුත්තකා ඉමෙවවමාදි වණ්ණං සකු
ලඋපහෙදූ කිමයෝ ආකුල ව්‍යාකුලාස
ණ්ඩඝණ්ඩවාරිනෝ හුත්වා නිමස්සන්ති
යෙපනපානභොජනාදිමිහි විජ්ජමානෙ
උල්ලඛඛිත්වා විරවන්තා හදයමංසං අ
භිභවන්ති පානභොජනාදි අජ්ඣොහර
ණෙලොභව උඛමුඛාහුත්වා පඨමජෙක්ඛා
හටෙවෙහායෝ ආලොපෙ තුරිතතුරිතා
විලුම්පන්ති යාතෙසංකිමිනං සුත්වඤරං
වවත තුට් ගිලානසාලා සුසානසුඛගොන්
යත්තසෙයත්ථ පිනාම මණ්ඩාලහාමචා
රවණ්ඩනිකා යනිදඤඤසමයෙ ථුල්ලථුසිත
කෙදවෙවස්සන්තෙ උදකෙන වුය්හමා
නා මුඤ්ඤකරිසවම්ම අසිනහාරු බණ්
ඩං බෙලසිංඝාණිකාලොහිතපූති
නානාකුණපානං නිපතිත්වා කඳුවමා
දඤා ලුලිතං දිහනිහවවයෙන සඤ්ඤාත
ඝම්කුලං සුරියාතප සන්තාපවෙගකුථි
තං උපරිළෙණ බුබ්බුලකෙ මුඤ්චනතං
අභිනිලවණ්ණං පරමදුග්ගන්ධජෙගුජ්ඡං
නෙවලපගන්තුං නදඤ්ඤං අරහරූපතං
,රජ්ජිත්වා නිසනිපගෙඝාතිතුං සාතිතුං
වා එවමෙව නානප්පකාර පානභොජ
නාදි අත්තමූසල සඤ්ඤිණ්ණිතංජවගා
හපරිවනත්ථාංඛෙලලාලාපලිබුඛංතං
ඛණංයෙවවිනාවණ්ණගන්ධරසාදි සම්ප
දංතන්තවාය බලිසුපාණවමත්තසදිසංනි
පත්වා පිහාසෙමඝ වාතපල්ලවෙඨිතං
නුත්වා උදරග්ගිසන්තාප වෙගකුථිතංකි
ඨකුලාකුලං උපරූපරිවෙණ බුබ්බුලකා
නි මුඤ්චන්තං පරමකසම්බුදුගන්ධ
ජෙගුජ්ඡභාවමපජ්ජිත්වා නිසනියංඋඤ්ඤා පි
පානභොජනාදිසු අමනුඤ්ඤතා සඤ්
ඤානි පගෙවපඤ්ඤාවකඛුනා අවලොකෙ
ත්වා යත්තවපනීතං පානභොජනාදිප
ඤ්චඛා විවෙකංගච්ඡති එකංභාගංපා ණ
කාබාදන්ති එකංභාගං උදරග්ගිඩහාපෙ
නි එකොභාගො මුත්තංහොති නි එකොභා
රියං එකොරසභාව මාපජ්ජිත්වා සොත්ථි
නමංසාදීනි උපඛ්ඛහයන්ති පරිවෙජ්ද
නො උදරපටලෙන වෙව උදරිය භාවෙ
නව පරිවජ්ජනං අඤමඤ්ඤ සහාගපරි
වෙජ්දෙ විසභාගපරිවෙජ්දෙපන සොසත
දිසොවකරිසනන් වවවන්තං වණ්ණ
නො සෙතුයෙන අජ්ඣොහටාහාරව
ණ්ණමෙවහොති සඤ්ඤානතා ඔකාස
සඤ්ඤානං දිසතෝ තෙසිමායද්ඝාසා

නං ඔකාසතොපඤ්ඤාසඤ්ඤිතං පක්කා සයොනාම හෙඨානාභිපිඨිකණ්ටකමූ ලානං අන්තරෙඅන්තාවසානෙ උබ්බෙ ධෙනඅඞ්ගුලමත්තෙනා වෙළුනාලිකාසදි සො යත්ථසෙය්‍යථාපිනාම උපරිභූමිභා ගෙපනිතං වසෙසාදකං ඔගලිත්වා හෙ ඨාභූමිභාගං පූරෙත්වාතිට්ඨති එවමෙවඛ්‍ය කිස්මිං ආමාසයෙ පනිනංපානභොජනා දිනං උදරග්ගිනා එණ්ඩෙදූහකං ප කතං නිසදඛ්‍යපිංසිත මිව සණ්හ භාවමාපජ්ජිත්වා අන්තබ්ලෙන ඔගලිත්වා ඔමද්දිත්වා වෙළුපබ්බෙපක්ඛිපමාන ප ණ්ඩුකම්මනිකාරිය සන්නිමිතංභුත්වානි ඝනි පරිමෙජදතො පක්කාසඤ්ඤපටලෙ න වෙව කරිසභාගෙනවපරිමජ්ජිතබ්බාංඅ යමස්ස සභාගපරිමෙජදෙ විසභාගපරි මජ්ජදෙපන කෙසසදිසොවාමත්තලු ඛිනන්ති ඔසකවාහඛ්භන්තරෙඑතමත්ථ රාසිතං මණ්ඩනො සෙතං අභිමජ්ජන කපිත්ථඛ්වණ්ණදඛ්භාවං අසම්පත්තදූස ඛිරමණ්ඩන්ත්වාපි වත්තුං වට්ටති සණ් ඨානතොඔකාසසණ්ඨානං දිසතොඋ පරිමද්දිසායජානං ඔකාසතොඔසකවාහ ඛ්භන්තරෙ වත්තාරොඩිම්භෙහෙන් සසාය සමොධානෙත්වා ඨිතචතුහාරො පියපිණ්ඩාචිය සමොහිතං නිසත්ති පරි මෙජදතො ඔසකවාහසඤ්ඤ අඛ්භන්තර තාලති වෙවම්පතලුඛණහාගෙන ම පරි වත්තනං අයමස්ස සභාගපරිමෙජදුපිස භාගපරිමජ්ජදෙපන තෙසසදිසොවා

—ශ්‍රීශ්‍රී—

(ස ¶)

උදරියන්ති,උදරිය නම්; උදරඤ්ච, උදරඤ්තිවු;අඩිත, වලඳනාලඳ බන්ආදිය; පිත, බොනලඳ අඤ්ඤැණිආදිය;ඛාඩිත, කනලඳ පිටිය න්නළ කැවුම්ආදිය; සායිත, ආයාදුස රණලඳ දඤ්ඤිපැණි ආදියයි;නං, අත්: ච තණ්හාවා, වඤ්චිතඤ්ච, අඤ්ඤාන

වාහාරවණ්ණං, වැලඳුඅහරවබඳු පැ හැඇත්තේය; සණ්ඨානතො, සටහන් ශෙඛින්; පරියෙසාවනෙ, පෙරහන;සිපි ලබඛනඛ්‍රුලසණ්ඨානං, සිපිලකොටබඳ සහලටබඳු සටහන්ඇත්තේය -අප-උද රන්නාම, උදරනම්; උනතොනිප්පිළිය මානස්ස අල්ලස්සාවකස්ස, දෙඅතින්පෙ ළනලද නෙන්සළවෙහි; මජ්ඣෙඝසඤ්ජ නතොවකසදිසං, මැදනැඹිසොටබඳු වූ(මැදඇනිවූ චිතක්වැනිවූ යනඅර්ථයි) අන්තපටලං,අන්තුපටලයකි;ඛහිමට්ඨං, පිටතින්සිලිටුය;අන්තොඅ,ඇතුළ; මංසක සම්බුපළිවෙඨන, කුණුමස්කසළවැසූ; කිලිටිඋපාවාරපුප්ඵසදිසං,නිල්ටුවූපිඩාන් කඩෙක පුප්වැනි; කුජීනපනසතචස්ස, කුණුවකිඹකොස්කටුවෙක;අඛ්භන්තරස දිසංනිපිවන්තුංවට්ටති,ඇතුළපිටවැනෙ සිදු කියන්නටවටී;යඤ්ච,යම්උදරෙන;න නෙකාටඤ්ච, නාර්කොටකනම් පණුවහු ගණ්ඩුප්පාදකා,ගඩුප්පාදනම් පණුවහු; නාලතිරකා,නල්හිරටබඳුපණුවහු;සූමිමු ඛා,හදිකටුවැනිතුඩුඇති පණුවහ;පටත න්තුකා,පවහුවැනිපණුවහ,සූත්‍රකානි නි.නූවැනිපණුවහයි;එවමාදි, මේආදි;ම ත්තංසකුලපභෙදං,දෙනිස්කුලප්‍රභෙදඅ න්;කිමියො,පණුවෝ;ආකුලවයකුලා.ආ කුලවියාකුලව;සණ්සණ්ඩි චරිතොනු ත්‍රා.මුළුමුළුවහැසිරෙන්නාහු;නිවසන්ති, මේසෙද්දු(යත්තනිවසන්ති-යොදුහු යෙ පන, යම්පවුත්‍රනණ්ඩ්මනානි; පාන භොජනාදිනෙඅභිඛ්‍රියමානෙ,පානභොජ නාදිනැහැයඳ;උලුංඛිත්වා,පැ රවන්නා,ඔසන්නාවූ;හදයමංස න්ති,හෘදයමාංසය;පානභොජනාදි අපෙක්ඛානත්තංවෙදනාති, පානභොජ නාදින් වළඳනාසළඳ; උපපත්තිවාතුඛා,උ ත්පත්තිය; පඨමංඋප්පාදෙන්තෙ වෙහිසෙ ආලොපෙ.පළමුවකොටවිඳුදෙඳහත්ත ලොපයක්;කුරිනකුරිනා,යකුවයනට පිළ පිහිත්ති.පැහැර

ණයංඛිමිනංසුනිසරංහොති, ඒසාමි න්ට වදන නිඹිරිගේවේද; වවවකුට්,වැසි කිළිවේද; කිලානසාලා, කිලන්හල්ද;සු සානඝවහොති,අමුසොහොඳවේ;සඵ, ඝම්ඵදරපටලයෙක (පානභොජනාදිනි පතිඛානීඤනත් ගියොදනු)සෙය්‍යථාපි නාම,සම්සේ; වඛාලගාමවාරෙ, සැඩොල්ගම්දෙරවු;චඤනිකායෙ, හවරවළකට; නිදඝසමයෙ, සම්මකාලයෙහි; ථුල්ලඵුසිතකෙදෙවෙ වස්සනෙන; දළඵොදඇති වැසිමස්නාකල්හි,උදකෙනවුය්හමානං, ජලයෙන්ගෙණයනලද;මුහුනකරිසං, සිරුරුමලද;වවඅට්ඨිනහාරුබඛං, සම්හැ චිනහරබඛය; බෙල,කෙලය;සිංඝාණිකා මුකුණුය,ලොහිතපපඛුති, ලෙහෙයඇදිවු;නානාකුණපඵුතං, නොයෙක්කුණු; නිපතිතා, හි;කද්දමොදකාඵලිතං, මඩදියෙන් නැලලි;වීහති හව්වයෙන, දෙතුන්දවසක්ඇවෑමෙන්;සඤ්ජාතකිමිකුලං, භවගන්නාවූපණුකැලන්ඇතිවූයේ; සුරියාතපසන්තාපවෙගකුපිතං, සූඝ්‍යරස්මිසන්තාපවෙගයෙන් කකියනලද්දේ;උපරුපරිඵෙණබුබ්බුලකෙමුඤවාතං,මතුමතුයෙහි පෙණබුබුලු නගමින්;අභිනිලවණ්ණං, ඉතානිල්පැහැඇතිව; පරමදුගන්ධජෙගුප්සං, ඉතාදුගඳපිළිකුල්ව; නෙවඋපගන්තුං,නොඑළඹෙන්නට;නදට්ඨුං, නොදක්නට; අරහරූපතං ආපජ්ජිත්වා, සුදුසුබවටපැමිණ; නිට්ඨති, සිටුනේද; ඛාඛිතුංවා, හිඹනටද;ඛාඛිතුංවා, ආඛාදකරන්නටද,පගෙව, කැලමැයි; එවමෙව, එපරිද්දෙන්ම; නානප්පකාර පානභොජනාදී, නොයෙක්ප්‍රකාරඇති පානභොජනාදිනෙමේ; දන්තමුසලවූණණිතං,දත්නැමතිමොහොලින්සුණුකරණලද්දේ;ජීවිතාහප්පපරිමත්තිතං, දිවිනැමතිඅතින්පෙරළනලද්දේ; බෙලලාලාපළිබුඛංඅගදිවතුනුනෙලින්හාමුල්දිව බොල්කෙලින්වලඳනාලද්දේ;තංඛණංයෙව,එකෙණෙහිම;චිගත,පඟවූ;වණ්ණගන්ධරසාදිසම්පදං, වණ්ණිය ගන්ධයරසය යනාදි සම්පත්ඇත්තේ; තත්තවාය බලිසුපානවමථූ සදිසං, වියන්නත්ගේ නඟනක් බල්ලන්නැතුදෙයක්වැනිව; (ඝසඵුදරපටලෙනි පතිඛා ගි-සම්බඛකරණු) ඝම්ඵදරපටලයෙක්හි; පිත්තසෙම්හවාතපළිවෙඨිතංහුත්වා, පිත්සෙම්වාතයෙන් වලඳනාලදුව; උදරග්ගිසන්තාප වෙගයෙන් සකියනලද්දේ; කිමිකුලාකුලං,පණුවන්විසින් ආකුලව; උපරුපරි ඵෙණ බුබ්බුලකානි මුඤවන්තං,මතුමත්නෙහි පෙණබුබුළුනගමින්: පරමදුගන්ධජෙගුප්සභාවං ආපජ්ජිත්වා, ඉතාකුණුගඳපිළිකුල්බවට පැමිණ; නිසති, සිටිද; යං, යමක්; සුත්වා, අසාද;පානභොජනාදිසු අමනුඤඤතාසණ්ඨානි, පැත්ඛොජුන්ආදිය අමනොඥබව(පිළිකුල්බව)පිතිවාද; පඤඤුවකඛුනා, නුවනැසින්; අවලොකෙත්වා,බලා;පගෙව, කැලමැයි; යත්ථ, ඝම්ඵදරෙක; පතිඨංපානභොජනාදි; හුනුපැන්බොජුන්ආදිතෙමේ,පඨඛා විවෙතංගඵජනි; පස්පරිද්දෙකින් විභාගයටපැමිණේද;එකංභාගං, එක්භාගයක්; පාණකාඛාදන්ති, පණුවෝකද්ද; එකංභාගං; එක්භාගයක්; උදරග්ගිඛාපෙති, ජඨරාග්නියදවාද; එකොභාගො, එක්භාගයෙක්; මුත්තං, මුතුබවද; එකොකරිසං. එක්භාගයෙක් සිරුරු මලබවටද; එකො, එක්භාගයක්;රසභාවං, රසබවටද; ආපජ්ජිත්වා, පැමිණ; සොණිතමංසාදිනි,ලේමස්ආදීන්;උපබ්‍රූහයති,වඩාද (ඡේඋදරනැමැයි සම්බඛකරණු)පරිඡේදතො, පරිඡේදවසින්;උදරපටලෙනවෙව, උදරපටලයෙන්ද; උපරිභාගෙනෙව, නොපැසනු අභරභාගයෙන්ද; පරිභිජ්ජනතං, පිරිසිදුනාලදි-පෙ-

කරිසන්ති, කරිසනම්; වවවං, වර්වසයි; තං, හේ; වණ්ණතො, වර්ණහේතුවින්; යෙකුයෙන, බොහෝසේ; අජ්ඣොහටාහාරවණ්ණවෙවණ්ණතාහි, වැ

ලදුඅහරටබදුවණ්ණිඇත්තේමවේ;සණ්ඨානතො, සටහන්කෙසින්; ඔකාසසණ්ඨානං, අවකාසයටබඳු සටහන්ඇත්තේකි; දිසතො, දිසාකෙසින්; හෙට්ඨිමායදිසායජානං, යටදිසාවෙහිවූයේයි; ඔකාසතො,අවකාසයෙසින්;පඤ්ඤායයෙයිතං, පඤ්ඤායෙයි සිටිමයි; පඤ්ඤායයොනාම, පඤ්ඤායනම්; හෙට්ඨා, යට; නාභිපිට්ඨිකණ්ටකමූලානං අන්තරෙ;නාභියපිටකටුයෙහිමූලයයන මොවුන්ගේ අතුරෙහි (පුරිමභාගච්ඡින් නාභියෙහියට දෙස්භා පච්ඡිමභාගයෙන්යට පිටකටුවෙහි මූලඤ දෙඅතුරෙහියයනඅර්ථයි) අන්තාවසානෙ,අතුණුකෙළවර; උබ්බෙධෙන අඩඹතුලමත්තා, උසින් අටතුල් පමණවූ; වෙළුනාලිකසදිසො; හුණනලක්වැනිවූයේයි; යත්ථ,යම්පඤ්ඤායෙක; සෙය්‍යථාපිනාම, යම්සේ; උපරිභූමිභාගෙ පනිතං, උස්වූභූම්ප්‍රදෙසයෙහි හුණු: වස්සොදකං, වැසිදිය; ඔගලිත්වා, හිලිහි; හෙට්ඨාභූමිභාගං, යටභූම්ප්‍රදෙසයේ; පූරෙන්ති නිඝති, පුරාසිටිද; එවමෙව, එපරිද්දෙන්ම;යංකිඤ්චි,යම්කිසි; ආමාසයෙපනිතං, ආමාශයෙහිහුණු;පානභොජනාදි, බත්පැන්ආදියෙක්ඇද්ද; තං, හේ; උදරග්ගිනා, උදරාග්නියෙන්; පෙත්වා ද්‍ය්හකං පචනකං, අපණනැහිනැහිපැසුනේ; නිසදෘසපිංඩිතම්පි, දුසෙහිවැටුදැයක්මෙන්; සන්හභාවං ආපජ්ජන්ති, සිලුවුබවටපැමිණ;අන්තරිලෙනඔගිලිත්වා, අතුණුඩදුරෙන්හිලිබැස;ඔමද්දිත්වා,මැඩ; මෙළුපපොපඤ්ඛිපපමාණං, හුණනලකඛඹාලනලදැ;පණ්ඩුකමත්තිකාවිය,පඬුවන්මැටියක්මෙන්; සන්නිම්මිතංහුත්වා නිට්ඨති, රැස්මඩිවි; පරිභෙජදතො, පරිභෙජදහෙයින්; පඤ්ඤායයපවලෙන, පඤ්ඤායයපවලයෙන්-පෙ-

මත්ථලුඛාහනි, මත්ථලුඛහනම්; සිසකටාහඛ්භන්තරෙ යිතම්පරාසි, හිස්කබල් අතුරෙහිපිනිටි මිදුළුරැසයි; තං, හේ, මණ්ණනාසෙතං, මණ්ඩිත්වාපිඩින්සුදුධං අතිවජ්ජතකපිණ්ඩිවණ්ණං,නියසතුරැසකටබඳු පැහැඇත්තේයි; දධිභාවං අසම්පත්ත, දිබබිවනොපැමිණි; දුට්ඨඛීරපිණ්ඩනහිපි,පැනැරුහුකිරටබඳු පැහැඇත්තේයහි;වත්තුංවට්ටති,කියන්නටවටි; සණ්ඨානතො, සටහන්හෙසින්; ඔකාසසණ්ඨානං, අවකාසයටබඳු සටහන්ඇත්තේයි; දිසතො, දිසාකෙසින්; උපරිමදියායජානං, මතුදියාවෙහි වූයේය; ඔකාසතො, අවකාස හෙසින්; සිසකටාහඛ්භන්තරෙ, හිස්කබල්ඇතුළෙහි; චත්තාරො සිඛබනිමග්ගෙ නිස්සාය, සතරගෙත්තම්බගනිසා;සමොධානෙත්වා ඨපිතවත්තාරො පිඨපිඛාවිය, එක්කොටතුබුසතර පිටිපිඹක්මෙන්;සමොහිතං, එඛ; නිඝති, සිටිත්තේයි; පරිභෙජදතො, පරිභෙජදහිසින්; සිසකටාහඛ්භන්තරෙ, හිස්කබල්අතුරෙහි;අන්තරතලෙනිවෙව ඇතුලතතෙලෙන්ද-පෙ-

—०§⊂§०—

(භා ¶)

උදරියනම් උදරයෙහිවූ බත්ආදිමල දනාදය අඹපැණිආදි බොනදය පිරියෙන්කල කැවුම්ආදි කනදය අඹමිහිපැණි ආදි ආශවාදකරණදය යනමේආදිහුගිය්උදරයෙහිවූ ආහරය ම්ණ්ණිවශයෙන් මැලුදු අහරටබදු වණ්ණිඇත්තේය සටහන්වශයෙන්පෙරහනෙක්හිලිහිල්කොටබැඳි යාලකටබදු සටහන්ඇත්තේය දිගාවශයෙන් මතුදිගාවෙහිහටහන්නේය අවත්‍ථාගවශයෙන් උදරයෙහි පිහිටාසිටියේය උදරනම් දෙඅතින් පෙළනලද නෙත්සළුවෙන මැද නැති බුබුලක්බදුවූ අතුණුපටලයයිඒඅතුණුපටලය පිටනින් සිලුවුවන්නේය ඇතුළත කුණුම ස්කසළවැසුපොරොතාඛඩිකානැනිප්‍රපරැසක්වැනිනොඅතුණුවකියකොස්නටුවන ඇතුල්පිටවැන්නෝ වන්නේයි[illegible]

ලනිරකය දිහිකටුවැනි තුඩු ඇනිඟුවිමුඛය පටහුවැනි පටනන්තුකය තිහිරිහුවැනි සූනුනයයනාද දෙනිස්කුලයෙක ප්‍රණෙදඇති පණුවෝ ආකුලව්‍යාකුලව මුලුමුලුව කැසිරෙමින්වසන්නාහුය ඒපණුකුලයෝ ආහරපානාදිය නැතිකල්හි පැනැහිනැහි කඩන්නාහු හෘදයමාංගය පහරන්නාහුය ආහරපානාදිය වල ලද උඩුකුරුම කටහයාගෙණ පනාම වැළඳු දෙතුන්ආලොපයක් පුවුපුවුව පැහැරගෙණ කන්නාහුය ඒ උදරය දෙනිස්කුලයෙක පණුවන්ට වදන නිඹිරිගෙයද වැසිකිළියද ගිලන්හලද අමුඇතොහොනද වන්නේය යම්සේ සැඩොල්ගමදෙර හටගන්ගවරවළට සම්මාලයෙහි දළපොදඇති වැසිවස්නා කල දියපහරින් ගෙණයනලද මුත්‍රය මලය සම් ඇටනහර කැබලිය කෙලය සොටුය ලේය යනාදී නොයෙක්කුණුස මූත්‍රය මැටි බොරදියෙන්ඇලලුනාහු දෙතුන්දවසක්හුගේ ඇවෑමෙන් හවගත් පණුඇලඇතිව සූර්‍යස්මි සන්තාපවෙගයෙන් කකියනලදුව මතුමත්තෙහි ඵෙණබුබුලුනගමින් අතිගඹින් නිල්පැහැතිව ඉතාදුර්ගන්ධපිළිකුල්ව ලඟට එළඹෙන්ටද නොදක්මාද සුදුසුබවට පැමිණ සිටින්නේවේද එබදුපිළිකුල් ගවර වළසිඹිමවද ආස්වාදකරන්නවද නුසුදුසුබව කියනුකිම? එපරිද්දෙන්ම යම්මේ උදරපටලයෙක්හි නන්වැදෑරුන් පානභොජනාදියදත් නැමැති මොහොලීන් සකාටා සුණුවිසුණු කරණලද්දේ දිවි නැමති අතින් ඒ මේඅන පෙරළනලද්දේ දිවගතුනිතෙලයෙන්නා දිවමුල බෙලසුල්කෙලයෙන් ගහනලද්දේ එකෙණෙහිම පහවුවර්ණිනඤ්ඣරසසම්පත් ඇත්නාහු වියන්නන්ගේ ගල්ඔරුවෙහිවැ මෑරු බලවමනයත්සේ යම්ඒ උදරපටලයෙකවැටි වාපිත් සෙම් තුණින්ව ලදනාලදුව ජඨරාග්නි සන්තාප වේගයෙන් කකියනලදුව පණුවන්නෙන් ආකුලව මතුමත්තෙහි ඵෙණබුබුලුනගමින් අතිගඹින් කුණුගඳ පිළිකුල්බවට පැමිණ සිටිද යම්මේ මේඋදරයෙහි කථාපුවෘත්තිය අසාද පැන්ඵබාජුන්ආදියෙහි පිළිකුල්බව පිනිටාද එහෙයින් නුවනැසින්බලා භාවනාවඩන්නාහුට පිළිකුල්බව වැටහීම කියනුමකාරේද? පිළිකුල්වම වැටහෙන්නේයි යම්ඒ උදරයෙක්හි වැටුනුපැන්බොජුන්ආදි ආහාරය පස්පරිභෝගින් බෙදෙන්නේය කෙසේබෙදෙන්නේදයත්? එක්භාගයක් පණුවෝ අනුභවකරන්නාහුය එක්භාගයක් ජඨරාග්නිය විසින්දවනුලබන්නේසඑක්භාගයක් මුත්‍රබවටයන්නේය එක්භාගයෙක් සිරුරු මලබවටයන්නේය එක්භාගයක්රසධාතුවටපැමිණෙල්මස්ආදියවඩිනයකරන්නේයිපරිභෝජදවශයෙන්උදරපටලයෙන්දනොපැසුනුඅනුභාගයෙන්ද පිරිසිඳිනාලද්දේය යනු මේඋදරයාගේසභාගපරිභෝජදයවන්නේය විසභාගපරිභෝජදයවනාහි කෙසයන්ද කිවොමෙන්දනයුතු.

[මේකායගතාසතිකම්මට්ඨානයෙහි "චත්තිංසකුලප්පභෙදෙ කිමත්ථෙ" යනුවෙන් දෙනිස්කුලයෙක්පණුවෝත්‍යාදි අසාධාරණභාගයෙන් කියා මෙනිමමරණානුස්සතිකම්මට්ඨානයෙහි "අසිතිය තාව කිමිකුලානං සාධාරණෙ" යනුවෙන් අසූකුලයෙක පණුවෝයනි සාධාරණභාගයෙන් කිපමණමුත් ටිකාවෙහි එතිවිභාග විභාගනොදක්වූයෙන් පඤ්චමජ්ඣානාවඟ්ගවිමතිවිනොදනයපිණිස හරිපුපරට ආරණ්‍යවාසි උත්තරාරාමම්මනාසාමිපාද චිරචිත විශුද්ධිමාග්ගප්පකාසනිනම් පදයොජනාවෙන්ගෙණ එහි විභාගමෙතන්හි දක්වනුලැබේ හේතෙසේදයත්? පළමුකොට නවපබන්ධකථාපවත්තියන දඟකොඩාසයෙහි ජීවාසජ්ජලවාසයනදෙකුලෙහිපණුවෝහිස්මුල්නිවූවෝය තුන්භාග මහාතුන්නාසයයන දෙකුලෙහිපණුවෝ දන්මුල්නිවූවෝය ඔවුන් ඒප්

සථානම අනුභවකරමින් මලමූත්‍ර දරුප්‍ර
සවාදියකරමින්එනිම පම්පරාගතව වස
න්නානුයඤ්ඤාලයකාසිරයයනදෙකුලෙනි
පණුවෝ නිස්මොළුයෙහි ඉපිද නිස්මො
ළුම අනුභවකරමින් මලමූත්‍රාදිය කරමි
න් එනිම වසන්නානුය නිත්‍යය පරිභෝග
ය ගෘහාරාමයම්නාජනයයන සතරකුල
යෙහි පණුවෝ හෘදයයෙහි හටගත්තානු
ය ලෝමමුඛය මහාලෝමමුඛය අලෝම
මුඛය මහාඅලෝමමුඛයයන සතරකුල
යෙහි පණුවෝ පිටකටුව ආශ්‍රයකොට
ගණ වසන්නානුය වෛරඤ්ජය මහාවෛර
ඤ්ජයයන දෙකුලෙහි පණුවෝ කන්මුල
ආශ්‍රයකොටගෙණ වසන්නානුය භාව
නාය වදය වසදය යන තුන්කුලයෙහි
පණුවෝ වකුගඩුව ඇසුරුකොටගෙණ
වසන්නානුය වුරණභාය මහාවුරණභාය වූ
ණ්ණය මහාවුණ්ණයයන සිව්කුලෙහි ප
ණුවෝ ඇස්කන්නාසා දිවයනාදීන්හි
මදුවූ සම්මස් ඇට ඇසුරුකොටගෙණ
වසන්නානුය උම්මත්තය අවන්හාමත්තය
උජ්ඣය මහාඋජ්ඣය අවල්ය මහාඅවල
යයන සිව්කුලයෙහිපණුවෝ රෝමකූප
ය අන්නිය්‍යපොතුය පානිය්‍යපොතුය සම
ය ජතියමස්යඇටය ඇටමිදුළුයයනකොට
ඝාසඅාශ්‍රයකොට වසන්නානුය මෙසේඛ
න්ධචතෝ ඝනාපචතයෙහි එකුන්නිස්ස
පණුකුලයෝ ඇත්තානුය පප්ඵාසපචත
යෙහි රත්තය මහාරත්තය ඡරය මහා
ඡරයයන සිව්කුලෙහිපණුවෝ හදවත
ඇසුරුකොට වසන්නානුය මලයමහාව
ලය නභය සිමලුයයන සිව්කුලෙහිප
ණුවෝ අන්මාව ඇසුරුකොටවසන්නා
නුය අන්ත්‍රමත්තය මහාඅන්ත්‍රමත්තය මහාස
ත්තය මච්ඡාය මච්ඡිභායයන පස්කුලෙ
හිපණුවෝ බඩවඇසුරුකොටගෙණව
සන්නානුයසෙනාසායමහාසෙනාසයක සිරය
ලොහිතයයන සිව්කුලෙහිපණුවෝ දඩු
වඇසුරුකොටගෙණ වසන්නානුය මේ
සේ පප්ඵාසපඤ්චකයෙහියන්ලෝස්කුල
යෙහිපණුවෝ ඇත්තානුය කරිපමනුස්
කයෙහි වුරණභාය මහාවුරණභාය සිප්පිය
මහාසිප්පිය රත්තය මහාරත්තයයන
සව්කුලෙහි පණුවෝඅතුණුවැටි අතුණු
බහන් ඇසුරුකොටගෙණ වසන්නානු
නාකෝටකයගණ්ඩුප්පාදය නාලහිර
යගුම්මුඛය පවනන්තුසූචනාකය උළු
වාය මහාඋළුවාය නාවවාය සවවාය
ඛණ්ණියමලය වඛය නාරීමරයකුටමේ
ඝය වජ්ජවය සණ්ඨය සොවිලය විලුලපු
න්නය කුරුරය උපෙක්ඛා සෙනකය ථි
නකය නීලකය වට්ටය මහාවට්ටය පස
නපන්නයයන සව්සිකුලෙහි පණුවෝ උ
දරපටලසංඛ්‍යාතවූ ආමාශයෙහි වසන්
නානුය මේ උදරපටලයෙහි වසන්නාවූ
සව්සිපණුකුලයහා යථාකිඅතුණු අනු
බහන්නිසා වසන්නාවූ සව්පණුකුලයද
පිඹුකිරිමෙන් දෙනිස්කුලකෙණෙක් වන්
නානුයමේකාශයගතාසන්නාමීසථානයෙහි
වනාහිඋදරපටලය වණ්ණිනාකරණත
න්හිනාරිමවතුෂ්ඨයෙහිව්දෙනිස්කුලයප
මණක් වණ්ණිනාකරණලදහයි දතයු
තු පින්නත්ලෙඛ්මයන ච්වහිසෙහි හෙ
ලය මහාහෙලය වන්තය මහාවන්තහයය
න සිව්කුලෙහිපණුවෝ වසන්නානුස ඔ
ලුන්වනාහි පින්සෙම්ලේමලමූත්‍රාදිය අ
නුභවකරනානුය මෙසේ මුලුශරීරයෙ
යෙහි තිත්තපචක වක්කපචකයෙහි ඒ
කුන්නිස්කුලයෙක පප්ඵාසපචකයෙහි
සතලොස්කුලයෙක කරිපමනුෂ්ඨයෙහි
දෙනිස්කුලයෙක ච්වහියෙහි සිව්කුලයෙ
කයන මොටුන් පිඹුකළකල්හි දෙයාසූකු
ලයෙන් වන්නානුය ප් දෙයාසූකුලයෙහි
විසංඛ්‍යාව ගණ්හුපග වයයෙන් ගෙණ
ගෙවන් අසිනිසංඛ්‍යාව නොදැන්මවුදැ
වින් අසූකුලයෙකැයි මිරණාදුඃඛ්‍යන්හි
කම්මස්ථානයෙහි සව්ඝඩිග්‍රාහිකවගයෙන්
නියනළද්දේසයනු මෙහිලිහාගෙවන්ව
යි සමසේ වියන්නන්ගේ ගල්ඔැදුනි
මැ මැරුබලුවමනය මම්ගල්ඔැරුවෙක ප්‍ර
තිරියවීනයි නොදනිද ගල්ඔැරුවිද මා
ළ බලුවමනඅවිනිවියන් නොදනිද ඌ

ඊදෘශදන්ම උදරියඅංශයාගේ නොපැසුනු අහරද මලමිශ්‍රිතයන් දුගඳපිළිකුල්වූ උදරයෙහි පිහිටියම්හයි නොදන්නේය උදරයද මාතුළ නොපැසුනු අහර පිහිටියේ යයි නොදන්නේය එබැවින් මේ උදරියකොෂ්ඨාසයද මනස්කාර ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාරහිතය අවෙතනිකය අව්‍යාකෘතය ආත්මශූන්‍යය අනිශයින් දුර්ගන්ධය පිළිකුල්ය සත්වයෙක්ද ජීවයෙක්දනොවන්නේයයි නියමකරන්නේයි]

කරිසතම් නොපැසුනුඅහර ජඨරාග්නියෙන් පැසීමෙන් භවතන්නා වස්තුරැයි ඒවස්තු බොහෝසෙයින් වැලඳුඅහරවබදු ව ඇත්තමඇත්තේයි. සවහන්වශයෙන් තමාපිහිටිඅවකාශයටබඳු සවහන් ඇත්තේයි දිශාභෙදයින් යටදියාවෙහිවූ සේය අවකාශභෙයින් පඤ්චාශයෙහි පිහිටියේය පඤ්චාශයනම් නැබය පිටකටුමුලය යනමොවුන්ගේ අතුරෙහි හෙවත් පෙරභාගයෙන් පෙකනියසටප්‍රදෙශයටහා පසුභාගයෙන්පාත පිටකටුමුලටද අතරතුරෙහි බඩවැල්කෙළවර උසින් අටඟුලස්පමණවූ ශූන්‍යපුරුෂක්බඳුවූ පැසුනුඅහර රඳාසිටින ප්‍රදෙශයයි යම්සේ ගොබලිබිම්හ ගුණු වැසිදිය දහරගලා ගොස් පහත්වූ යටතැමියපුරා සිටින්නේද එපරිද්දෙන්මආමාශයෙහිගුණු යම්කිසි බත්පැන්ආදී ආහරයක් ඇතුල්ආහරය ජඨරාග්නියෙන් පෙණනැගිනැගි පැසෙනලද්දේ දුපෝයෙන් සුණුකොට අඹරණලද්දක්මෙන් සිනිදුබවට පැමිණ අතුණුසිදුරෙන් ගලාබැස සිනිදුකොට අනා ශූන්‍යපුරුෂක ඛහාලනලද පඬුවන්මැටියක්මෙන් පඤ්චාශයෙහි රැස්වසිටින්නේසපරිභෝදවශයෙන්පඤ්චාශයපටලයෙන්ද කරීෂභාගයෙන්ද පිරිසිඳිනාලද්දේයයනු මේකරීෂකොෂ්ඨාසයාගේ සභාගපරිභෝදයවන්නේය විසභාගපරිභෝදයවනාහි කෙශයන්ට කිවාමෙන්දනයුතු [යම්සේ ශූන්‍යපුරුෂකෙහි සිනිදුකොට හනාබහාලනලද පඬුවන් මැටිය මම ශූන්‍යපුරුෂකෙහි පිහිටියම්හයි නොදනිද ශූන්‍යපුරුෂකද මාතුළ පඬුවන් මැටිය පිහිටියහයිනොදනිද එපරිද්දෙන්ම වර්ෂයද මමපඤ්චාශයෙහි පිහිටියම්හයි නොදන්නේය පඤ්චාශයද මාතුළ වර්ෂය පිහිටියේයයි නොදන්නේය එහෙයින් මේවස්තුරුකොෂ්ඨාසයද මනස්කාර ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාරහිතය අවෙතනිකය අව්‍යාකෘතය ආත්මශූන්‍යය අනිශයින් දුර්ගන්ධයපිළිකුල්යසත්වයෙක්ද ජීවයෙක්ද නොවන්නේයයි නියමකරන්නේයි]

නිස්මොළනම් නිස්කබල්අතුරෙහි පිහිටි මිදුළුරාශියයිඒමිදුළුරාශියම ඇණිවශයෙන්ගිදලොළුසතුරුසකටබඳුසුදුපැහැවන්නේයි නෙවත් දිබවටනොපැමිණි දූෂ්‍යවූ කිරටබඳු පැහැඇත්තේයයි කියන්නවදවටනේයි සවහන්වශයෙන් තමාපිහිටි අවකාශයටබඳු සවහන්ඇත්තේයි දිශාභෙයින් මතුදිශාවෙහිවූසේය අවකාශභෙයින්නිස්කබල් ඇතුළෙහි සහරනෙත්නම් මාංශයන් නෙවත් නිස්කබල් නිවූමි මාංශයන්නියාඑත්කොටතුබුපිටි පිඬුසහරක්මෙන් එත්වඩිනේයි පරිභෝදවශයෙන් නිස්කබල් ඇතුල්නලුයෙන්ද මත්‍රලුඛභාගයෙන්ද පිරිසිඳිනාලද්දේයි මේමොහුගේ සභාගපරිභෝදවන්නේය විසභාගපරිභෝදයවනාහි කෙශයන්ට නිවාමෙන් දතයුතු [යම්සේ පුරාණලබුකබලක දමනලද පිටිපිඬුසහරක්හෝ කැලඹුනු දිහෝ අපි පුරාණලබුකබලක පිහිටියම්හයි නොදනිඳු පුරාණලබුකබලද මාතුළ පිටිපිඬුසහරක්හෝ කැලඹුනුදිහෝ පිහිටියහයි නොදනිද එපරිදෙන් නිස්මොළදමා නිස්කබලෙහි පිහිටියේයයි නොදන්නේය නිස්කබලද මාතුළ නිස්මොළ පිහිටියේයයි නොදන්නේය. එහෙයින් මේනිස්මොළ කොෂ්ඨාසයද මනස්කාරප්‍රත්‍යවෙක්ෂාරහිතය අවෙතනිකය අව්‍යාකෘතය ආත්මශූන්‍යය අනිශයින් දුර්ගන්ධය පිළිකුල්ය සත්වයෙක්ද ජීවයෙක්ද නොවන්නේයයි නියමකරන්නේයි]

(පා †)

පිත්තන්නිමෙපිත්තානිබඛපිත්තඤ්චඅබඛ
පිත්තඤ්චතත්‍රබඛපිත්තංවණ්ණතොබහ
ලමධුතතෙලවණ්ණං අබඛපිත්තංමිලාත
ආකු ලිපුප්ඵවණ්ණං සඤ්ඤානතොඋභ
යම්පි ඔකාසසඤ්ඤානං දිසතො අබඛ
පිත්තං කෙසලොමනඛදන්තානං මංස
විනිම්මුත්තඤානඤෙවඑඛසුකඛවම්මඤ්චඣ
පෙත්වා උදකම්වතෙලබින්දු අවසෙසංසරි
රංඛ්‍යාපෙත්වාඨිතං යම්හිකුපිතෙ අත්ඛි
නිපිතකානිනොනත්ති හමන්තිගත්තංකම්
පනි කාඤ්ඣයති බඛපිත්තං හදයපප්ඵා
සානං අන්තරෙ යකනමං
සංනිස්සාය පතිඨිතෙ මහාකොසාතකි
කොසකසදිසෙ පිහකඤොසකෙඨිතංයම්
හිකුපිතෙ සහසා උම්මත්තකාහොන්ති
විපල්ලත්ථ චිත්තා නිරොත්තප්පං ජඞ්ඝෙ
ත්වා අකාතබ්බං කරොන්ති අනාඝිත
බ්බං භාසන්ති අමිත්තෙනඛබංමිත්තෙන්
නි පරිමෙජදතො පිත්තභාගෙනපරි
චිත්තානංඅයමස්ස පෙ සදිසොව
සෙම්හන්ති සරිරබ්භන්තරෙ එකප
තතපූරප්පමාණංසෙම්හංතං වණ්ණතො
සෙතං නාගබලාපණ්ණි රසවණ්ණං ස
ඤ්ඤානතො ඔකාසසඤ්ඤානං දිසතො
උපරිමදිසායඨානං ඔකාසතො උදරප
ටලෙඨිතං ඛාපානභොජනාදි අජෙඣා
හරණකාලෙසයඤ්ඨපිතානම උදකෙසෙ
වාලපණ්ණංකසෙවා කසලෙවා පහන්
තෙ ඡිජ්ජත්වා භිඛාහුත්වා ප්‍රහඅජෙඣාභ
රිත්වා නිඛන්ති එවමෙව පානභොජනාදි
මහි නිපතනෙනඡිජ්ජත්වා භිඛාහුත්වා ප්‍ර
හඅජෙඣාභරිත්වා නිඛන්තියම්හිව මඤ්ඣු
නෙපත්තාගණ්ඨාවිය පූතිභූත්වුට්ඨඞ්ඛං
වියවුදරං පරමජෙගුච්ඡකුණපගන්ධං
හොති නතොඋගතෙනමගතෙඛන
උද්ධෙකොරි මුඛම්පි දුග්ගන්ධං පූතිකුණප
සදිසංහොති සොළසපුරිසො අපෙතිදුග්ග
ඛංඨාය සිනිවත්තනඛ්‍යතං ආපජ්ජති ය
ඤුවඞ්ඛිතිත්වා ඛලඤ්ඣත්තමාපන්නං භිඛාන
ඵලකට්ඨවට්ටකුටියා උදරපටලසා අදි
භන්තරෙයෙව කුණපගන්ධං සන්නිරුම්
භිත්වා භිඛුනි පරිමෙජදතො සෙම්හභා
නපරිච්ඡින්නතං අයමස්ස පෙ
සදිසොව පූතඛ්‍යාති වණ්ණතො ප

ණ්ඩුපලාසවණ්ණා මත්තසරිරෙපනපූති
බගලාවාමවණ්ණාහොති සඤ්ඤාන
තොඔකාසසඤ්ඤානොදිසතොච්සුදිසා
සුහොති ඔකාසතොපනප්‍රබ්භසස ඔකා
සොනාම නිබඛො නත්ථි යත්තසො සන්
නිම්තො නිඝෙය්‍ය යතුඅත්‍රපන බාණු
කණ්ටකපහරණ අග්ගිජාලාදිනි අභිහ
තෙ සරිරප්පදෙසෙ ලොහිතං සණ්ඨහි
ත්වා පවත්ති ගණ්ඩපිළකාදයොවාඋප්ප
ජ්ජන්ති තත්‍රතත්‍රනිඛ්ඛ පරිමෙජදතො
පුබ්බභාගෙන පරිමජ්ජිතොනාඅයමස්ස
පෙ සදිසොව ලොහිතන්ති මෙ
ලොහිතානි සන්නිම්තලොහිතඤ්ච සං
සරණලොහිතඤ්ච තත්‍රසන්නිම්තලො
හිතංනිප්පඤ්ඤබඛලලාඛාරසවණ්ණංසං
සරණලොහිතං අවජ්ජලාඛාරසවණ්ණංස
ණ්ඨානතො උභයම්පිඔකාසසඤ්ඤානං
දිසතො සන්නිම්තලොහිතං උපරිමාස
දිසාසහිතං ඉතරංච්සුදිසාසුභාතං ඔකා
සතො සංසරණලොහිතං ඣපෙත්වා තෙ
සලොමදන්ත නබානං මංසවිනිම්මුත්ත
ඨානඤෙව එඛසුකත්වම්මඤ්ච ධමනි
ජාලානුසාරෙනඛබං උපාදිණ්ණසරිරං
පරිච්ඡින්නං සන්නිම්තලොහිතං යක
නඨානසස තෙඨාභාගං පූරෙත්වා එකප
තතපූරමත්තං හදයවත්ථුපප්ඵාඨානි මු
පරිඔකංඔකංපග්ඝරන්තංවක්ඛහ
දය යකන පප්ඵාසෙතෙමයමානංඛ්‍යතං
තස්මිංහි වත්ථුහදයාදිනි අතෙමෙත්
තෙ සන්නාරිපාඛිනාහොන්ති පරිමෙජද
තො ලොහිතභාගෙන පරිමජ්ජිතං අය
මස්ස පෙ සදිසොව සෙදොති
ලොමකූපාදිනි පඤ්චරණ්ඨ ආපොධා
තුයොවණ්ණතො විප්පසන්නනිලතෙල
වණ්ණොසඤ්ඤානතො ඔකාසසඤ්ඤා
නතො දිසතො විසුදිසාසුපාතතො ඔකාස
තො සෙදසස ඔකාසොනාම නිබඛො
නත්ථි යත්තසොලොහිතංවියසඳනිසෙය්‍ය
යදුපන අන්තියන්තාපසුරියසන්තාප
උතුවිකාරාදිනි සරිරං සන්තපපති තද
උදකඨානා අවිච්ඡින්නමෙඝා වියමඛ්ඣන්ත

සාසමුල්ලාල කුමුදනාලකලාපොවිය සබ්බකායසල්ලොම කූපවිවරෙහි පග්ඝරන්ති සාසමානයස්ස සංඛිත්තවිපි කෙසලෝම කූපවිවරානං වසෙනෙව වෙදිතබ්බං සෙදපරිගණ්හ කෙනවයොගිනාතෙස ලොම කූපවිවරෙ පූරෙත්වා සිතවසෙ නවසෙදෙ මත්ථකාතඵුසිත්වා පරි ඵන්දනෙ සෙදභාගෙන පරිවත්තෙන්තා අයමස්ස පෙ පොසසදිසොව

(සං †)

පිත්තන්ති, පිත්තනම්; වෙපිත්තානි, පිත්තයෝදෙදෙනෙකි; බද්ධපිත්තඛ, බදපින; අබද්ධපිත්තාඛ, නොබදපිනැයි; (පිත්තයෝදෙදෙනෙකයන සම්බන්ධයි) තත්ථ, ඒදෙක්හි; බද්ධපිත්තං, බදපින් නෙමේ; වණතොං, වණෙහිවිසින්; බහලමධුකතෙලවණ්ණං, බොල්මිතෙලෙක ටබදු වණිණිඇත්තේසි; අබද්ධපිත්තං, නොබදපින; මිලාතඅඤ්ජිපුප්ඵවණ්ණං, මැලෑරණවරාමලකටබඳුවූ වණිඇත් තේසි-පෙ-අබද්ධපිත්තං, නොබදපින; කෙසලොමනඛදන්තානං; කෙශය ලොමය නඛය දන්තය යනමොවුන් නේ; මංසඛිනිම්මුනහසානචෙව, මසින් වෙන්මුනැන්ද, එද්ඛසුඛමම්ඛ, දැඩිවි යලියමුසු, ඵපෙත්වා, නඛා; උදකම්වතෙ ලබිඤ්ඤ, දියෙනිපැනිරෙනතෙල්බිඳක්මෙ න්; අවසෙසසංසරිරංඛ්‍යාපෙත්වාතීතං, සෙ සුඛිරුරුපැනිරසිටිනේසි; යම්හිකුපිතෙ, යම්අබද්ධපිත්තඅක් කිපුනුකල; අත්ථිනි පිතානිකොත්ථි, ඇස්නුහසාවන්වෙ ද්ද; භමන්ති, බම්ද්ද; ගත්තංකම්පන්ති, ශරීරයසැලේද; කඛුඛති, කසාද (ශේෂ බඛපින) බද්ධපිත්තං, බදපින; හදයපප්ඵාසානංඅන්තරෙ, හදවත්ගා පපුඅතු ළරනි; යකනමංසංනිස්සාය, අත්මාවනි සා; පතිසිත්ත, පිනිටියාවූ; මහාත්තානියාන කිලෙසාසඤ්ඤාදිසෙස, මහලැටකොළුවියලු ත්බඳුවූ; පිත්තාශෙකාසෙය්‍යථං, පිත්ත්ඝොය මෙන් සිටියේසි; යම්හිකුපිතෙත, යම් බදු පිත ත් කිපිකල; සත්තා, සත්නු, උම්මත්තකා හොන්ති, උම්මත්ත කවෙද්ද; විපල්ලත්ථචිත්තා, පෙරළිසි ත්ඇනිම; තිරොත්තපප්පං පඤ්ඤපෙත්වා, නි රිඹනප්දෙකැරි; අකාතබ්බංකරොත් හි, නොකොටයුතුකෙරෙද්ද; අකාසින භාවං භාසන්හි, නොබිනියයුතුන්බෙනෙ ද්ද; අවින්ඉතබ්බං චින්තෙන්හි, නො සිතියහැකිදැසිනද්ද (ඉඛඛපිත්තනාමැ සීත්මෙත්)-පෙ-

සෙම්හන්ති, සෙම්හනම්; සරිරබ්භ න්තරෙ, ශරිරයාගේඇතුළ; එකපත්ථපු රෑපමාණසෙම්හං, එක්පාත්‍රයත්පිරෙ නපමණසෙම්; නාගබලාපණ්ණ රසව ණ්ණං, කැලිඅඛෙලසුලඝටබදු වණිණි ඇත්තේසි-පෙ-සං, සමෙක්; පා නභොජනාදි අජ්ඣොහරණකාලෙ, පැ න්බොජුන්ආදින් වලඳනාකල; සෙය්‍ය ථාපිනාම, යම්සේ; උදකෙ, දියෙන්; සෙ වාලපණ්ණං, පිසඹුරුඋදුපරඹලා; න තෙජවා, දැවඛක්වත්; ඛඛලෙවා, මැඩි ලෙන්නත්; පතනෙත්ත, හෙනඛල්ලි, ඡිජ්ජ ත්ථා, සිඳි; ඒඛාහුත්ථා, දෙඛක්ව; පුනඅ පෙක්ඛාසණ්ඨිතා තිඤ්ඤ, නැමනපැහැර ගෙණසිටිද; එවමෙව, එපරිද්දෙන්ම; පා නභොජනාදිමඛි පත්තත්තෙ, පැන්බත් ආදින් හෙනඛල්ලි; ඡිජ්ජත්ථා, සිඳි; ඒ ඛාහුත්ථා, දෙඛක්ව, පුනඅපෙක්ඛාසණ්ඨිතාත් ථඤ්ඤි, නැමත පැහැරගෙණසිටිද; යම්නි වමඤ්ඤුතෙ, යමෙක් මදවූඛල්ලි; පත්තාගංඛාවිය, පැසුනුගඩත්මෙන් ද; පුනිකුත්කුටඛ්ඛිවව, කුණුවූකුකුළඹිවූ වටක්මෙන්ද; උදරං, උදරය; පරම ජෙගුවජකුණපගන්ධංගොන්ති, ඉහාපිළි කුල්වූකුණුගඳවේද; තතොඋග්ගතෙන වගන්ධෙන, එඛින් නැංගොවූ ගඳින්ද; උ දුම්බරොපි, නැලිදු; මුඛම්පි, මුඛයද; දුග්ග න්ධං, දුර්ගඛවූයේ; පූතිං, කුණුවූයේ; කුණ පසදිසංහොති, කුණපයන්බඳුවේද;

සොළසපුරිසෝ, ඒවපුරිසඳ; අපෙති,පහව; දුග්ගන්ධංවායතීති, දුගඳවහන්නෙතියයි; වත්තාවත්තං ආපජ්ජති,කියයුතුබවටපැමිණේද; සව, යමෙක්; වඩ්ඪකිකා, වැඩි; බහලත්තමාපන්නං, බොල්බවටපැමිණියේ; පිධානඵලකම්ව වඩ්ඪකුටියා, වැසිකිළියෙහිපියන්පෝරුවක්මෙන්ද; උදරපටලස්ස අභිභන්තරෙයෙව, උදරපටලයාගේ ඇතුළෙනිම; කුණපගන්ධං සන්නිරුම්භිත්වා, කුණපගඳබබාගෙණ; තිඤති, සිටිද (හේසෙම්හනමයන අභිප්රායයි)

පුබ්බාති,පූර්වනම්; වණ්ණතෝ පණ්ඩුපලාසවණ්ණා,වර්ණයෙහින් පඬුවන්පතටබඳු පැහැඇත්තේයි; මතසරීරෙ පන, මළසිරුරවනාහි; පූතිබහලාචාම වණ්ණාභොහි,කුණුවුබොල් නියවූතැ දෙත්බඳු පැහැඇත්තේයි-පෙ-ප්රබ්බස්ස, පූර්වව; ඔකාසොනාමනිබබොනත්ථි,අවකාශයෙක් නිබඳනම්නැති; සත්තසෝ සන්නිම්භොතිසෙය්‍යථ, යම්තෙනක ඒ සෙමරැස්ව සිටිද(එබඳු නියම අවකාශයෙක්නැහැයිසොදනු) යනුයත්, යම්ය මිහෙනකවනාහි; බාහුකණ්ටකපුපඵරණ අග්නිජ්වාලාදින්; අභිහතෙ සරීරප්පදෙසෙ, පහරණලදශරීරප්රදේශයෙහි;ලොහිතං සණ්ඨහිත්වා, ලෙහෙරැස්ව; පබ්බන්ති, පැසේද; ගණ්ඩපිළකාදයොවා උප්පජ්ජන්ති, ගඩොළුආදිනුහෝ උපදියැ;තත්ථ තත්ථනිසින්ති, ඒඒතන්හි සිටියේය-පෙ-ලොහිතන්ති, ලොහිතනම්; වෙලොහිතානි, දෙලෙහෙයි; සන්නිම්භලොහිතඤ්ච, රැස්වසිටිනාලෙහෙය; සංසරණලොහිතඤ්ච, එසිරපවත්නාලෙහෙයයි; තත්ථ, එහි; සන්නිම්භලොහිතං, රැස්වසිටිනාලෙහෙය; නිප්පරියායෙනවලාභාරසවණ්ණං, සැකාළබොල් ලහරෙහි පැහැබඳුවණ්ණේඇත්තේයි; සංසරණලොහිතං, එසිරපවත්නාලෙහේ; දට්ඨවණ්ණාරුවට්ඨානං, දැකීමෙහිවැටහෙන්නාවූ ස්ථානය; ගැබඳු වණ්ණේඇත්තේයි-පෙ-ධමනිජාලානුසාරෙන, ධමනිජාලය අනුවපැවැත්මෙන්; සබ්බංඋපාදිණ්ණසරීරං එරිත්වා සිතං, සියලුඋපාදිණ්ණ සිරුරුපැනිරසිටියේයි;සන්නිම්භලොහිතං, රැස්වසිටිනාලෙහෙය, ඝනනඞ්ගනස්ස, ඝනනය සිටිනැනට; හෙඞ්ගාභාගං පූරෙත්වා, යටභාගයපුරා;එකපත්තපූරමත්තඤ්ච, එක්පාත්‍රයක් පිරෙණපමණ; හදයමංසඤ්ච පප්ඵාසඤ්ච, හදවතය වකුය පපුය යනමොවුන්ගේ; උපරි,මත්තෙහි; ඵොකං ඵොකං පග්ඝරන්තං, මදක් මදක්වැහැමින්; වක්කහදයඋපප්ඵාසෙ තෙමයමානං සිතං, වකුපපුහදය්‍යයන මොවුන් තෙමමින්සිටියේයි (ඝනනයඝටභාගය පිරිමෙන් තෙමයි සෙස්සවුන්ගේ මත් තෙහි මදක්මදක් වැහිමෙන්තෙමයිදත සුතු-ඇතුළුදියෙහිපහරවා කාලිමුවඨතුබුපියල්ලෙන්වැහිරෙණදියසෙයින් තමාසටභාගයෙහිවූවදපිටිපස්සෙන් ඒකාබඛබැවින්උඩටනැඟිවැහිරෙයිසෙත්) තසම්ං, ඒරුධිරඤ; වක්කහදයාදීනි, වකුහෘදය ආදීන්; අතෙමෙනෙන, නොතෙමෙනකල්හි; සත්තා, සත්ත්ව; පිපාසිතා හොන්ති, පිපාසඇතිවන්නාහුයි; පරිභෙජදතො, පරිභෙජදවිසින්-පෙ-සෙදෙන්,සෙදනම්;ලොමකූපාදිනිපග්ඝරණඤ, ලොමකූපාදින්වැහෙන; අපොධාතු, අප්ධාතුවයි(ආදිග්රහණින් කෙශකූපයැණේ)සෝ, හෙතෙම; වණ්ණතෝ, වර්ණවිසින්;විප්පසන්න නිලතෙලවණ්ණා; ප්රසන්නවූතලතෙලවබඳුවූ පැහැඇත්තේයි; යෙදෙස්සාකාසොනාම, සෙදයටඅවකාශයනම්; නිබබොනත්ථි, නියතඅවකාශයෙක්නැති; සත්ත, සත්ත්වතෙක; සො, ඒසෙවදය; ලොහිතංචිය, ලෙහෙයමෙන්; සදුතිසෙය්‍යථ, හැමදෙවලෙනිමධිටිද (එවිදුනියතඅවකාශයෙක් නැතැයිසෙයි)යදුපත, යම්කලෙක; අග්නියත්තාපා, නිත්තෙජත්වමනුවුදිය; [illegible]

උතුවිකාරාදිහි, උෂ්ණවලාහකාදිනෙතු කොටඇති සෘතුවිකාරය යනමේආදින් එසින්(ආදිග්‍රහණින්හුණු අහරාදිගත සුතුවෙන්)සරීරං සන්තප්පති, ශරීරයහ වනුලැබේද; නදී, ඒවේලෙහි; උදකතෝ දබ්බුල්ඝමත්තා, දියෙන්නැගුමතුයෙහි; විසමවජ්ජන, නොසමකොටකඩනලද; බිසමුලාලකුමුදනාලකලාපොවිය, නෙළුදළිකාලබක්මෙන්; සබ්බකෙසලොම කූපවිවරෙහි, සියලුකෙශකූපවිවරයෙන් හා ලොමකූප විවරයෙන්; පග්ඝරති, වැගේ; තඤ්ඤා, එනෙහින්; තස්ස, ඒසෙව දයාගේ; සණ්ඨානමති, සටහන්ද; කෙස ලොමකූපවිවරානං වෙසනෙව, කෙශ ලොමකූප විවරයන්ගේවශයෙන්; සෙ දෙමනසිකාතඛබා, සෙඩදයමෙනෙහි කටයුතු-

—ංටටං—

(භා †)

පින්නනම්බඩපිතය අබඩපිතයයියන පිත්තයෝ දෙදෙනෙක්වෙති ඒදෙ නාඅතුරෙන් බඩපිත්තය වණ්ණවශයෙ න් බෙලසුල් මීතෙලකටබදු වණ්ණිඇත් ෝඝඅබඩපිත්තය පරවහියාණවරාමල කටබදුවණ්ණිඇත්තේයිසටහන්වශයෙ න් ඒදෙයාකාරපිතම තමතමන් පිහිටි අවකාශයටබදු සටහන්ඇත්තේයි දිගා නෙහින් අබඩපිත්තය කෙස්ලොම් නියද න් යනමොවුන්ගේ මසින්වෙන්වූනැන් ද දැඩිවියලි සම්දඟැර දියපිටපැනිරෙණ නෙල්බිඳුන්පරිදෙන්සෙසුශරීරයෙහිපැ නිරසිටින්නේයි ඒ අබඩපිත්තය කිපිගියකා ල්හි ඇස්කසාවන්වීමය කැරකිලුලයවෙ වුළුමය කැසීමය යනමෙතෙක් සවභා වෝ හටගණිත්මය බඩපිත්තය හඳවන් පවුදෙදෙනාගේ ඇතුළත අක්මාවනි සා පිහිටි මාවැටිනොළු වහලුලකටබදුවූ පිත්තොෂයයහි පිහිටියේය එපිත කිපි හියකල්හි සත්වයෝ උමතුවනසාහුය පෙරළුනාවූ සිතැතිව හිරිඔතප් දෙස ගැර නොකටයුතුකම් කරන්නාහුය නොහියයුතුදේකියනසාහුය නොඩියි යයුතුදේ සිතන්නාහුය පරිවෙජදවශ යෙන් පිත්තභාගයෙන් පිරිසිඳිනාලද්දේ යන්නු මේ පිත්තකොෂ්ඨාසයාගේ සභාග පරිවෙජදවන්නේය විසභාගපරිවෙජදය වනාහි කෙශයන්ට කිවාමෙන්දතයුතු.

[ලොකිකයෝවනාහි සෙම්පිත් වා තුණ ශරීරයදූෂණකොට විනාශයහි රිමට පොහොසන්වනහෙයින් දොෂයයි වහවහාරකරන්නාහුයයිකියති ඔවුන් අ තුරෙන් පිත්තයඋණුසුම්වන්නේය දුව ඛවභාවඇතනේය නිල්කසාවන් පැහැ වන්නේය කෘටනික්භරසවන්නේය එ නකුදුවුවන් හින්නේපැසවූ කලඇඹුල් රසවන්නේයි. ඒපිතවනාහි පාචකඅර ඤ්ජකය සාධකය ලොචකය භ්‍රාජකයයි පඤ්චප්‍රකාරවන්නේයි ඒපඤ්චප්‍රකාරපිත්තය න් අතුරෙන් නාභියට මදක් වම්පාර්ශ්ව යෙහි චන්ද්‍රමඬලනම්වූ නහරවැල්දරණ යක්ඇත ර්මධ්‍යයෙහි සූර්‍යමඬලනම්වූ නහරවැල්දරණය මධ්‍යයෙහි ස්ඵටිකප්‍ර දීපාගාරයෙක දල්වාතුබූ පහන්දැලලුත් මෙන් ජඨරාග්නිය පිහිටියේය ඒ ජඨරා ග්නියෙහිද ආමාශයෙහිද පාචකනම් පිත්තයිරිනේයි ඒජඨරාග්නියෙහි පිහිටි පාචකපිත්තය උස්වූද මහත්වූද ශරීර ඇත්තවුන්ට මුංඇටක්පමණද මිටිවූද කුඩාවූද ශරීරඇත්තවුන්ට තලඇට ක්පමණදඉතාකුඩාආත්මභාවඇතිනිරි සත්වුන්ට පරමාණුමාත්‍රවූද ඇතනේයි. මේ පාචකපිත්තයවනාහි සෙසුපිත්තය න්ට ප්‍රධානවන්නේය ඒඑසේමැයි සෙ සුපිත්තයන්ගේ පාචකකෘත්‍යයද මේපා චකපිත්තය හෙතුකොටගෙණම වන් නේය ජඨරාග්නිතෙජසද මෙයින්ම හ ටගන්නේය අනුභවකරණලද ආහරපා නාදිය රසධාතුය මලය මූත්‍රයයන තුන් කොෂ්ඨාසයකට ප්‍රභෙදවනාපිණිස පැසවී

ත්වේය යටියේ නිත්‍යතෙන් පිසහලද කිර දිය නිවෙල්ය වේ ැයෙනතුරුය ද්‍රවද්‍රව්‍ය එපවිඥේතුන්ම පාචකපිනිත් ජ්‍යවිතිලදී ආහාරපානාදිය රසධාතුය මිලය මුත්‍රයනතුරුය ද්‍රවද්‍රව්‍ය වේයි ජඨරාග්නියහාපාචකපිත්තය වේ ත්වේවින්ම පිත්වියාතුදු ජඨරාග්නිමිධිය යෙනි ඇමියාවයෙහිත පිනිවිඳිවින්ද උතු සුම් ඇතාවිඳැනිවිඳිවින්ද තෙතොතුණ ඳැන්නේවෙයි ජඨරාග්නිය ආරක්‍ෂාකිළ තැනිවෙයිදේහයෙහිග්ලපව්‍යාපිතයෙන්වේ පාචකපිත්තයම්ජඨරාග්නියයිකියනලද් දේයි. අන්මිාවෙන්මිතු පිත්තාශ්‍රයයනි පිනිවිරුඳුණුකිත්තාශයාමාශයට පැමිණ ඳුනුවිකාරණලද ආහාරය නිල්වින්ත සාවින්කොට රඳාගැවිත් රසතෙමහ තමිවේ හඳවනතිනිවිවිත පකුසාමාති යවාසිවිත්‍රාදීන් උපදවනාතනින් සාධ සාසිත්‍යතාව් චිත්‍රසූත්‍රියෙන් පිනිවිමින රූපාරවූත්‍රුදුන්වේවි කාරණවිගැවිත් ලොවිතපිත්තතාව් ඒපිදියෙන්පිනිවාසිවි සසලනවීරයෙනි පැතිරපවිත්තා තුන් කාතාවිත්තාසසවීරයෝඤ්ඨයියළපවද්වින් වේයි කවීරවෘත්ති හාලෙසකරන්නා වූ සු වඳවිලවූත්ත්‍රාදියද් විවිත්‍රාසතාපිත්තාස කාරණකොවෙතණ්ම වියළෙනවේයි වවි තුජඨරපිත්තාස උපදවින්වන්නේයි සවීරස ජලි සම්ත්‍රාතනිවැතිරසිවිවෙනලියවිවලිය ගින්නෙහි බැතිරසිවිතෙවිසි තෙතුත් වේද ජලයද බාහිතුවෙයි වවතලිය පැ ත්‍රරසිවිතෙසයිතොතුත්වේත් වවතින්ම අවයිවිතාසද බාහිවීරවෘත්ති පැතිරසිවි විසි තොතුත්වේත්ය කවීරවෘද බාහිතුවෙය තිරසිවිතාස පැතිරසිවිවේත්යයි වෙතා අත්වේත්ය තවිද විඳැවිතොතවිතාලුල කා පිනිවි විඳාවලිය බාහි තාවැල්ල තාවිල් තාලුලතා පිනිවිවෙයයි වෙතොතුත්වේදු බාවැවිතෙකෙ විතලුලද් විතුළ විසිවලිය පිනවිවෙයයයි තොතුත්වේදුවවිත්වේ බවසිවිතාතුදු බාහි විත්තොතවිවෙ

ත්වේය පිත්කොෂය දවාහුළ බඹපිත්තාය පිනිවිසේසයිතොත් ත්වේය එබැවින් මේ පිත්තකොෂාසය ද මනස්කාර ප්‍රත්‍යවේක්ෂාරම්භය අවේ තනිය අව්‍යාකෘතය ආත්මඥානය සකි යෙක්ද ඒවයෙක්ද නොවින්වේයයි නි යමිකරන්වේයි.

ශ්ලේෂ්මනම් ශරීරාභ්‍යන්තරයෙහි ඒක්දාතුයක් පිරෙණපමණවූ ශ්ලේෂ්මයයි. ඒක්ශ්ලේෂ්මයවිණිවිතයෙන් සු දුපැහැවින්වේය කැලිසපන්බෙලසුලතා වබඳු පැහැවින්වේය සවහන්වතයෙන් නම්මිනිවි අවකාශයවබඳු සවහන්වැන් වේය දිනාවිතයෙන් මහදිනාවෙතිවූයේ ය අවකාශවිතයෙන් උදරපටලයෙහි පි නිවිසේසයි. ඛන්ධාදි ආහාරඅනුභවිත රණතලයම්සෙදියමින්වෙතිවිතන්යෙ වෙල්පරණලාපන්ආදිය දරඩින්වෝකැ වින්වෝ හෙහාලේති සිඳ්දෙකක්වනැට න පැහිරතෙණුවක්බැඳිවසිවිවේද එප විවෙඳන්ම ඛන්ධාහාරයක් වැ වෙහාසලේති ඒ ශ්ලේෂ්මය සිඳිදෙකක් වි හැවිහ වැහිරතෙණ සිවිවේය ඒසේ ා නඩුවූ ාල පැසුහු ගඩින්වමින්ද කුණු වූ කුළුවිඳුවිවින්වමින්ද උදරය ඉනාපි තිබුලිවූ සුරුහඳවින්වේය එසින් උඩ වහැසිදුහඳ කාරණකොවෙතණ නැලි හැනිවහා මුඛයද අතියසින් දුනඳවූ ඉ ණුයයන්බඳුවිනවේය ඒදුරුමයාද වේ සින් ඉවින්වවිවිවහාපවේමුවියන්දුහඳ වහහයවින්වේයයි කියයුතුවිවි පැති රණහාවින්ය ඒ සෙය විසි හෙවිවිවි සාධු විසිතිලියෙන් සියන්පුවිරුවින්වේ හ උදරපටලයාගේ බැහැළෙනිම කුණ මහාසිය කාරණණ සිවිවෙනයි.පවිවිඳුද වහවයන් ශ්ලේෂ්මහාහවයෙන් පිවිසිදු හාලුවිදුය සාධු වේයි...හාහවවිවේදුවි හාවේය වියහාහවවිවේදුවිහාති ඒ ය සහහාසිවිවිවේන් දහයුතු යවිසි හ වේදු හවිවිවිදුවේ හැසිවෙ ධුවිවේ...

ඛය මමනම්දෙරගවරවළෙනි පිනිටියෙමි ඛිනොදනිද ගවරවරළද මාමතුයෙනි පෙණරාශිය නැඟිසිටිනේයයි නොදනිද එපරිද්දෙන්ම ශ්ලෙෂ්මය මම උදරපවලයෙහි සිටිනමිඛි නොදන්නේය උදරපවලයද මාමතුයෙහි සෙමපිනිටියේයඛිනොදන්නේය එබැවින් මේ ශ්ලෙෂ්මකොඨාසයද මනස්කාර ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාරහිතය අවෙතනිකය අව්‍යාකෘතය ආත්මශූන්‍යය සත්ත්වයෙක්ද ජීවයෙක්ද නොවන්නේයයි [නියමකරන්නේයි] පූයානම් පැසුනු සැරවවන්නේයි ඒපූයාවවනාහි ජීවමානශරීරයෙහි වණිඹිවශයෙන් පඬුවන් පත්‍රයටබඳු පැහැඇත්නේය මළසිරුරෙහිවනාහි කුණුවූබොල්වූ බතින්පෙරූකැඳිත්තකටබඳු වණිඹි ඇත්නේයි සවහන්වශයෙන් නමාපිනිටි අවකාශයටබඳු සවහන්ඇත්නේය දිශාවශයෙන් දෙදිශාවෙහි ඟටගත්නේය අවකාශවසයෙන් සම්තැනෙකබඛපිත්තයමෙන් රස්වසිටිද පූයාවට එබඳු නිබඳඅවකාශයෙක්නැත්නේය යම්යම් ශරීරප්‍රදෙශයෙක කණුකටුආයුධඛිනිදුල් ආදියෙන් පහරණලද්දේවේද ඒඒශරීරප්‍රදෙශයෙහි ලේරස් වසිට පැසේද ගඩපොළුආදිහුනෝ උපදිඤ ඒඒ තන්හිමසිටිනේය පරිවෙජදවශයෙන් පූයාභාගයෙන් පිරිසිඳිනාලද්දේය යනුමෙහිසභාගපරිවෙජදවුන්නේය විසභාගපරිවෙජදයවනාහි කෙශයන්වන්වාමෙන්දතයුතු [සමෙමානවිනොදනි විශුඛිමාඟිබුද්දඝ පාඨඝ තථායන අඪිකථාතුයෙහිම කායගතාසතිධාතුවවත්‍ථානකථාවන්හිඛඛපිත්තාදියටමෙන්පූයාවට නිබඛ අවකාශයක්නැතැයි සමානව දැන්වුවද මෙමවිශුඛිමාඟිහියෙනිමාහාර ප්‍රතිකූලකම්ඨානයෙහි ආශයවශයෙන්ආහාරයාගේපිළිකුල්බවයැලකිමෙහි බුදුපසේබුදු සක්විනිරජුන්ට පිත්තාශය ශ්ලෙෂ්මාශය පූයාශය ලොහිතාශය යන සතරආශයන් අතුරෙන් එක්තරා ආශයක්ඇතිබව කියනලද්දේයි මෙසේමේ එකම අටුවායෙහිආ විශෙෂමතය සමානකිරිමපිණිස විශුඛිමාඟිහිකායෙහි පූයාශය මන්දභාග්‍යවූ කිසිවෙකුටම ඟටගන්නාබැවින් අසවීසාධාරණය යන අභිප්‍රායසිතතබා පූයාව අනිබඛොකාසඇත්නේයයි දක්වනලදී මේවත්තිංසාකාරකම්ඨානයෙහි වනාහි ගරිරප්‍රදෙශයෙක ගඩපොළ ආයුධප්‍රහාරාදියෙහි පැසි ඟටගන්නා අනියතපූයාවද ක්වා ආහාරප්‍රතිකූල කම්ඨානයෙහි අසවීසාධාරණවසයෙන් කිසිවෙක්ඟට මලැබෙන්නාවූආශයඨාන ගතවපිනිටි බඛපූයාවදක්වනලදී. ඒබඛපූයාවේ ආශයද පිත්තාශයමෙන් පිඹිටියේයයි දනයුතු. ලොකිකයොවනාහි පූයාශය නිලකය කිලොමය යන පඤ්චාඪනාමයෙන් ව්‍යවහාරකරනාහුය සමහරු හෘදයවඝනුවට ඝටහාගයෙහි දකුණුපසින්ද සමහරු නාභ්‍යට ඝටහාගයෙහිද පිහිටියේයයි කියති, සම්සේ වෘක්ෂ්‍යාගේ ඒ ඒ තැන පොරෝමුවහනින් පහළ කලගලාඅවුත් රස්ව සිටිනා නිඝ්‍යාසය මම වෘක්ෂ්‍යාගේ පහරලත් ප්‍රදෙශයෙහි රස්වසිටිමිසි නොදනිද වෘක්ෂ්‍යාගේ පහර ලත්තැනද මාකෙරෙහි නිඝ්‍යාසයගලාසිටින්නේයයි නොදනිද එපරිද්දෙන්ම ශරීරවුණප්‍රදෙශයද මාකෙරෙහි පූයාව රස්වසිටිනේයයි නොදන්නේය පූයාවද මමශරීරවුණප්‍රදෙසයෙහි පිහිටියෙමිසි නොදන්නේය එහෙයින් මේපූයාකොඨාසයද මනස්කාර ප්‍රතිත්‍යවෙක්ෂාරහිතය අවෙතනිකය අව්‍යාකෘතය ආත්මශූන්‍යය සත්ත්වයෙක්ද ජීවයෙක්ද නොවන්නේයයි නියමකරන්නේයි. තවද කනබොනලද ආහරපානවඝ්‍යන්ගේ ඔජාවයි කියනලද පස්කොටසින් එක්කොඨාසයෙක් රසධාතුනම්වන්නේය්ර්‍රසධාතුහුසුදුපැහැඇත්නේය නාභ්‍යට මතුභාගයෙහිඟා ඝටභාගයෙහි ඟටගත්නේය මාගමුන්ගේලොහිතසෘතුවවනාහි මේරසධාතුහුගෙන්

හටගන්නේය විභඟප්‍රකරණයෙහි අඛ්‍යාත්මිකඅපොධාතු විභාගයෙහි "යංවාපනඤ්ඤම්පි"යන ශ්‍රීමුඛපාඨයෙන් සඞ්ගහකරණලදඅපොධාතුවිශේෂයෙකැයිදනසුතු]ලෙහෙනම්රැස්වසිටිනාලෙනෙය විසිරපවත්නාලෙහෙයයි දෙවැදෑරුම්වේ ප් දෙවැදෑරම් ලේඅතුරෙන් රැස්වසිටිනා ලෙහෙය කකාරාදඞ්කොටගත් ලාක්ෂාරසයකට බඳුපැහැඇත්තේය විසිරපවත්නාලෙහෙය ප්‍රසන්නලාක්ෂාරසයකටබඳුපැහැඇත්තේයි සටහන්වශයෙන් මේදෙවැදෑරුම් ලොහිතයම නමාපිනිටි අවකාශයටබඳු සටහන්ඇත්තේය දිගාවසයෙන් රැස්වසිටිනා ලෙහෙය මතුදිසාවෙහිවූයේය විසිරපවත්නා ලෙහෙය දෙදිසාවෙහි හටගත්තේය අවකාසවසයෙන් විසිරපවත්නා ලෙහෙය කෙස් ලොම්නියදත් ආදින්ගේ මාංශ විනිර්මුක්තසථානයන්හා තදව්‍යඤ්ජනසම්ද හැරනහරමැල් අනුසාරයෙන් සියලු උපාදින්නකරූප පැහිරසිටියේයි එත් පාතුයත් පුරාලනපමණවූරැස්වසිටිලොහිතය අත්මාවට සටහාගය පුරාහඳුවන වකුගඩුව පපුව යනමොවුන්නේ මත් නෙහි මදමද වකුරුවමින් ඔවුන් තෙමමින් සිටියේයි, ඒලොහිතය වකුගඩුහඳවන් ආදිය නොතෙමනකල්හි සත්ත්වයෝ පිපාසිතවූවෝවෙති පරිභෝජදවශයෙන් ලොහිතහාගයෙන් පිරිසිඳුනාල ද්දේයයනු මොහුගේ සහාගපරිභෝජදවන්නේය විසහාගපරිභෝජදයවනාහි තෙහයන්ට කිවාමෙන්දනයුතු [යම්සේ දැඳිරිකබලෙක පිනිටියාවූ ජලයයටසිරිමැටිකැටආදිය නෙමන්නේ මමයටසිටි මැටිකැටආදිය නෙමමියි නොදනිද දැඳිරිකබලවත් යටසිටි මැරිකැටආදිහුවන් අපනෙමමින් අපඝෙරෙහි ජලාපිහිමා සිටියේයයි නොදනිඳු එපරිද්දෙන්ම ලොහිතයවනාහි මම අත්මාවේ යටහාගයෙහි වකුගඩු හඳවත්ආදිය නෙමවින්සිටියෙහවයි නොදන්නේය අත්මාවකුගඩු හඳවත් ආදිහුද අපනෙමවින් ලොහිතය සිටිනේයයි නොදන්නාහුය එහෙයින් මේලොහිත කොණ්ඩඤයද මනස්කාර ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාරහිතය අචෙතනිකය අව්‍යාකෘතය ආත්මශූන්‍යය සහා යෙක්ද ඒවයෙක්ද නොවන්නේයයි ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාකරන්නේයි]

යෙවදනම්මෙරොමකූපකෙහකූපයන්ගෙන් වැගෙහ්‍යනාවූ ආපොධාතු ඒශෙෂයන් වූඩහදියයි ඒ අපොධාතුවිශෙෂයවණ්ණවශයෙන් පහන්නලතෙලකටබඳු වණ්ණ ඇත්තේය සටහන්වශයෙන් නමාපිනිටි අවකාශයටබඳු සටහන්ඇත්තේය දිගාවසයෙන් උඩයටයයන දෙදිසාවෙක පිනිටියේය අවකාසවසයෙන් සම්නැනෙක ඒඛහදිය ලේමෙන් හැමකල්ම සිටිද ඛහදිය පිනිටා සිටිමටඑබඳු නිබඳඅවකාසයෙක් නැත්තේය යමකලෙක වනානිහින්නෙන් නැවීමය හිරුරැසින් හැවීමය උෂ්ණවලාහකාදී සෘතුවිකාරය උණුඅනරෂයනාදියෙන් ශරීරය තවනුලැබෙද එවේලෙහි දියෙන්නගාගත් ඝණයෙහි නොයමකොට කඩහලද නෙඵඛුදුළිකලඹකින් වැගෙන ජලය මෙන් සියලු ලොම කූප කෙස කූප විවරයෙන් ඛහදිය වහනය වන්නේය එහෙයින් ඒකෙහදයාගේ සටහන්ද කෙහකූපලොමකූප විවරයන්ගේ වසයෙන් දනයුතු–සෙවදය මෙනෙහිකරන්නාවු යොගාවචරමහණවිසින් කෙහකූපලොමකූප විවරයෙහි පුරාසිටිම්වසයෙන් සෙවදයමෙනෙහිකටයුතු[යම්සේ නෙඵඛුදුළිකලඹක සිහින්සිදුරෙන් වහනයවන්නාවූ ජලය මමනෙඵඛුදුළිකලප්සිදුරෙන් වහනයවෙමියි නොදන්නේද නෙඵඛුදුළිකලප් සිදුරුද අපඝෙරෙන් ජලයවහනයවන්නේයයි නොදනිඳු එපරිද්දෙන්ම ඛහදියද මම නෙහකූපලොමකූප විවරයෙන්වහනයවෙමියි නොදන්නේය කෙහකූප ලොමකූප විවරයෝද අපඝෙරෙන් ඛහදිය වහනයවන්නේයයි නොදන්නේ එනයින්

ෙවුදෙකාඛායද මනස්කාර ප්‍රත්‍යයෙ සඤ්ඤාතිනය අවෙදනාතිනය අව්‍යාකෘතිනය ආත්මශූන්‍යය සත්ත්වයෙක්ද ජීවයෙක්ද නොවන්නේයයි ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාකර ත්තේයි]

—ශූශූ—

(සා §)

මෙදෙනි ජීනසිනෙහො සොවණ්ණ නොඵාලිතහළිද්දිවණ්ණා සණ්ඨානතො ථූලසරීරස්ස තාව චම්මමංසන්තරෙ ඨිත හළිඳුවණ්ණ දුකූලපිලොතිකස ණ්ඨානොහොති කිසසරීරස්ස ජඞ්ඝමං සං ඌරුමංසං පිට්ඨිකණ්ටකනිස්සිතං පි ඨිමංසං උදරවට්ටිමංසන්ති එතානි නි ස්සාය දිගුණතිගුණං කත්වා ඨිතහළිද්දි වණ්ණං දුකූලපිලොතිකසණ්ඨානො දිය තො මිත්‍රදීසාසුජාතො ඔකාසතො ථූල සස්සකලසරීරං එරිත්වා කිසසස්සජඞ්ඝමං සාදිනි නිස්සාය ඨිතො යංසිනෙහසඞ්ඛං ගතම්පි පරමජෙගුච්ඡත්තා නෙව මුඛනි මෙලත්ථාය නහානසමෙලාදිනංඅත්ථායග ණිගණන්තිපරිවෙජදනොගෙඛාමංසෙනථ පරිවමෙමනතිරියං මෙදඛාණෙන පරිමජ්ජ නෙනා අයම්පස්ස සහාගපරිවෙජදෙ පෙ සදිසොව අස්සුනිඅක්ඛිනිපග්ඝ රණකඅපොධාතු නං වණ්ණතොවිප්ප සන්නනිලමෙලවණ්ණං සණ්ඨානතො ඔකාසසණ්ඨානං දිසතො උපරිමාය දිසාය ජානං ඔකාසතො අක්ඛිකුපෙසු ඨි තං නවෙතං පිත්තමෙකාසකෙ පිත්තම්ව අක්ඛිකුපමෙසුසඤ්ඤනිම්නං නිඛනි ය දුපන සත්තාසොමනස්සජාතා මහා හසිතංහසන්ති දෙමනස්සජාතා රොද න්ති පරිදෙවන්ති තථාරූපංවා විසමා භාරමාහරන්ති යදුවමෙසමක්ඛිනිඛ්ඨුමර ජපංසුනාදිහි අභිහඤ්ඤන්ති තදු එමෙ හි සොමනස්සදෙමනස්ස විසභාගාහාර උතුනිසමුඵ්ඨාපෙත්වා අක්ඛිකූපෙපූරෙත්වා නි ඵනිවා පග්ඝරතිවා අස්සුපරිණාහකෙ නපනෙයානිනාඅක්ඛිකූපමෙපූරෙත්වානි නවමෙමෙව පරිණාහිතබ්බං පරිවජ දනා අස්සුහාගෙන පරිවජ්ජනං අයම සස්ස පෙ සදිසොව වසානි පි ලීනසිනෙහො සාවණ්ණතො නාළිකෙ රමෙලවණ්ණා ආවාමෙ ආසිත්තමෙ ලවණ්ණොනිපි වත්තුං වට්ටති සණ්ඨා නතො නහානකාලෙපසන්නඋදකස්ස පරිපරිබ්භමනනසිනෙහබින්දුවිසටය ණ්ඨා නා දිසතො විත්‍රුදිසාසුජාතා ඔකාසතො යෙතුෙඛාතහළිද්දිවණ්ණා සණ්ඨානතො දුකූලපිලොතිකසණ්ඨානො දිසතො විත්‍රුදිසාසුජාතා ඔකාසතො ථූල සස්සකලසරීරං එරිත්වා කිසසස්සජඞ්ඝමං සාදිනි නිස්සාය ඨිතො යංසිනෙහසඞ්ඛං ගතම්පි පරමජෙගුච්ඡත්තා නෙව මුඛනි මෙලත්ථාය නහානසමෙලාදිනංඅත්ථායග ණිගණන්තිපරිවෙජදනොගෙඛාමංසෙනථ පරිවමෙමනතිරියං මෙදඛාණෙන පරිමජ්ජ නෙනා අයම්පස්ස සහාගපරිවෙජදෙ පෙ සදිසොව අස්සුනිඅක්ඛිනිපග්ඝ රණකඅපොධාතු නං වණ්ණතොවිප්ප සන්නනිලමෙලවණ්ණං සණ්ඨානතො ඔකාසසණ්ඨානං දිසතො උපරිමාය දිසාය ජානං ඔකාසතො අක්ඛිකූපෙසු ඨි තං නවෙතං පිත්තමෙකාසකෙ පිත්තම්ව අක්ඛිකූපමෙසුසඤ්ඤනිම්නං නිඛනි ය දුපන සත්තාසොමනස්සජාතා මහා හසිතංහසන්ති දෙමනස්සජාතා රොද න්ති පරිදෙවන්ති තථාරූපංවා විසමා භාරමාහරන්ති යදුවමෙසමක්ඛිනිඛ්ඨුමර ජපංසුනාදිහි අභිහඤ්ඤන්ති තදු එමෙ හි සොමනස්සදෙමනස්ස විසභාගාහාර උතුනිසමුඵ්ඨාපෙත්වා අක්ඛිකූපෙපූරෙත්වා නි ඵනිවා පග්ඝරතිවා අස්සුපරිණාහකෙ නපනෙයානිනාඅක්ඛිකූපමෙපූරෙත්වානි නවමෙමෙව පරිණාහිතබ්බං පරිවජ දනා අස්සුහාගෙන පරිවජ්ජනං අයම සස්ස පෙ සදිසොව වසානි පි ලීනසිනෙහො සාවණ්ණතො නාළිකෙ රමෙලවණ්ණා ආවාමෙ ආසිත්තමෙ ලවණ්ණොනිපි වත්තුං වට්ටති සණ්ඨා නතො නහානකාලෙපසන්නඋදකස්ස පරිපරිබ්භමනනසිනෙහබින්දුවිසටය ණ්ඨා නා දිසතො විත්‍රුදිසාසුජාතා ඔකාසතො යෙතුෙඛාතහළිද්දිවණ්ණා සණ්ඨානතො දුකූලපිලොතිකසණ්ඨානො දිසතො විත්‍රුදිසාසුජාතා ඔකාසතො ථූල සස්සකලසරීරං එරිත්වා කිසසස්සජඞ්ඝමං සාදිනි නිස්සාය ඨිතො යංසිනෙහසඞ්ඛං ගතම්පි පරමජෙගුච්ඡත්තා නෙව මුඛනි මෙලත්ථාය නහානසමෙලාදිනංඅත්ථායග ණිගණන්තිපරිවෙජදනොගෙඛාමංසෙනථ පරිවමෙමනතිරියං මෙදඛාණෙන පරිමජ්ජ නෙනා අයම්පස්ස සහාගපරිවෙජදෙ පෙ සදිසොව අස්සුනිඅක්ඛිනිපග්ඝ රණකඅපොධාතු නං වණ්ණතොවිප්ප සන්නනිලමෙලවණ්ණං සණ්ඨානතො ඔකාසසණ්ඨානං දිසතො උපරිමාය දිසාය ජානං ඔකාසතො අක්ඛිකූපෙසු ඨි තං නවෙතං පිත්තමෙකාසකෙ පිත්තම්ව අක්ඛිකූපමෙසුසඤ්ඤනිම්නං නිඛනි ය දුපන සත්තාසොමනස්සජාතා මහා හසිතංහසන්ති දෙමනස්සජාතා රොද න්ති පරිදෙවන්ති තථාරූපංවා විසමා භාරමාහරන්ති යදුවමෙසමක්ඛිනිඛ්ඨුමර ජපංසුනාදිහි අභිහඤ්ඤන්ති තදු එමෙ හි සොමනස්සදෙමනස්ස විසභාගාහාර උතුනිසමුඵ්ඨාපෙත්වා අක්ඛිකූපෙපූරෙත්වා නි ඵනිවා පග්ඝරතිවා අස්සුපරිණාහකෙ නපනෙයානිනාඅක්ඛිකූපමෙපූරෙත්වානි නවමෙමෙව පරිණාහිතබ්බං පරිවජ දනා අස්සුහාගෙන පරිවජ්ජනං අයම සස්ස පෙ සදිසොව වසානි පි ලීනසිනෙහො සාවණ්ණතො නාළිකෙ රමෙලවණ්ණා ආවාමෙ ආසිත්තමෙ ලවණ්ණොනිපි වත්තුං වට්ටති සණ්ඨා නතො නහානකාලෙපසන්නඋදකස්ස පරිපරිබ්භමනනසිනෙහබින්දුවිසටය ණ්ඨා නා දිසතො විත්‍රුදිසාසුජාතා ඔකාසතො යෙතුෙඛාතහළිද්දිවණ්ණා සණ්ඨානතො දුකූලපිලොතිකසණ්ඨානො දිසතො විත්‍රුදිසාසුජාතා ඔකාසතො ථූල සස්සකලසරීරං එරිත්වා කිසසස්සජඞ්ඝමං සාදිනි නිස්සාය ඨිතො යංසිනෙහසඞ්ඛං ගතම්පි පරමජෙගුච්ඡත්තා නෙව මුඛනි මෙලත්ථාය නහානසමෙලාදිනංඅත්ථායග ණිගණන්තිපරිවෙජදනොගෙඛාමංසෙනථ පරිවමෙමනතිරියං මෙදඛාණෙන පරිමජ්ජ නෙනා අයම්පස්ස සහාගපරිවෙජදෙ පෙ සදිසොව

(ස ‡)

මේදෝති, මේදනන්ති; පීනසිනෙහෝ, හැසුළුතෙලසි; යෝ, හෙතෙම; වණ්ණතෝ වණ්ණවසින්; ආලින හලිද්දිවණ්ණා. පැළඳකසාහැවෙකපැහැබඳුපැහැඇත්තේ හි, සණ්ඨානතෝ, සටහන්හෙයින්; ථූල සරීරස්සනාව, ස්ථූලසරීරඇත්තහු ගේ; මම්මමංසන්තරෙයපිත, සමහා මස අතුරෙහි තබතලද; හලිද්දිවණ්ණා, කහ වන්; දුකූලපිලොතිකා සණ්ඨාණෙහොති; දුහුල්සුඹුපිය ල්ලකටබඳුසටහන් ඇත්තේහි (මම්මංසබ්භන්තරෙයන්තුදලබ්වබඳ මාංශාන්තරගතස්නායුකොටකිහ)කිසසරීරස්ස, කෘශවූ සරීරඇත්තහුව; ජඞ්ඝමංසං, සින් කකුලෙහිමස, උරුමංසං, කලවෙහිම ස; පිට්ඨකණ්ටකනිස්සිතං, පිටකටුව ඇසුරු; පිට්ඨිමංසං, පිටමස; උදරවට්ටි මංසන්ති, උදරවැටිමසයන; එතානි නියසාය. මේමාංශයන් නිසා; දිඝුණතිඛ්ණංනඛාඅස්ස, දෙතුන්පටකොටුබු; ගළද්දිවණ්ණ, කහවන්පැහැඇත; දුකූලපිලොතිකසණ්ඨානෝ. දුහුල්සුඹුපිය ල්ලකටබඳුවූ සටහන්ඇත්තේහි-පෙ- ථූලස්ස; ස්ථූලවූසරීරඇත්තහුගේ; සතා ලුසරීරංපරිහරා, සියලුසිරුරුපැහැර; කිස ස්ස, කෘශවූසරීරඇත්තහුගේ; ජංඝමං සාදීනන්ති ඇත්ත, ජංඝමාංසාදීන්නිසා; ඒ මෙතෝ, සිරියේහි; යං, යම්මෙදුසෙක්; සි නෙහඤ්ඣගතංහොති. තෙලුසඞ්ග්‍රහයට නියාද; පරමපෙතුමජ්ඣත්තා, වෙසෙසින්පි ළිකුල්හෙයින්; නෙවමුඛනිතෙලත්තාය, නොදමුදුන්නෙල්පිණිස, නනාසානෙලා දීනංඅත්ථාය, නොදනාසානෙලාදින්පි ණිසද; ගරහන්තෝ, නින්දද; පරිභෙදතෝ, පරිභෙදවසින්; මහටඨා, සටමං සෙන. මසින්ද; උපරිමත්තේන, මතුපෙ නසමින්ද; නිරියං, සරය; මේදහාගෙන, මෙදහාගයෙන්ද; පරිභීසෙන්තා, පිරිසි දුනාලද්-පෙ-

අසුසු. කඳුලුනම්; අන්ඛිනි. ඇසින්. පණ්හරණකඅාපොධාතු. වැහිරෙ න ආපධාතුවයි. තං, තේ: ව නත්ථං, වි නාසයසින්; විසසභාගාහිලතෙලවි ණ්ණං, පහන්නලතෙලංබඳු පැහැඇත් තේහි-පෙ-අක්ඛිකූපකෙසු, දෙඇස්වළ; ඨිතං, සිටියේසි-පෙ-ඨිතං, මේකදුලු; පි තතකොසෙ පිත්තම්ව, පිත්තකොෂයෙ හි සිටිනා පිත්තයමෙන්; අක්ඛිකූපකෙසු, දෙඇස්වළ; සදසන්නිම්මිතං, හැමදවස් ම රැස්ව; නවතිට්ඨති, නොමසිවී; යදු පන, යම්කලෙක; සත්තා, සත්ත්වයෝ; සොමනසසජාතා, උපන් සොම්නස්ඇ නිව; මහාහසිතං හසන්ති, මහසිනා සෙද්ද; දෙමනසසජාතා, උපන්දෙම්නස් ඇතිම; රොදන්ති, වලපිත්ද; පරිදෙ වන්ති, හඬද්ද; තථාරූපංවාඋසමාහාරං, එබඳුවූ සමඝෙනිපවත්තාහරිරාවස්ථාව ා නොසැපඅහරක්ද (ඉතානුණු ඉතාකු එඅහරක්හෝ)ආහරන්ති, වලඳද්ද; යදු වනෙසංඅක්ඛිනි, යම්සම යෙක ඒසතු න්ගේඇස්, ධුමරජපංසුකාදීහි, ධූමයර ජසය; පස්ස යනමේආදීන්; අභිහඤ්ඤු න්ති, පහරණුලැබේද්ද; තදා, එකල; එ නෙහි, මේ; සොමනසසං, සොම්නස; දෙමනසසං, දෙම්නස; විසභාගාහාරලා නුති, විසභාගඅහාරය උතුයයනමෙයින්; සමුඤ්ඤිතා, ඇතිව; අක්ඛිකූපෙ පූරෙත්වා තිඨතිවා, ඇස්වළ පුරාසිටිගෝය; පග්ඝ රන්වා, දැහිරේනෝයි; අස්සුපරිගණ්හ නෙන පනයොහිනා, කඳුළුපරිග්‍රහකර ණ යෝගිහිවසින්වනාහි; අක්ඛිකූපෙපූ රෙත්වාසිතවසෙනෙව, ඇස්වළපුරාසිටි වසින්ම; පරිගණ්හිතබ්බං, පරිග්‍රහකටයු තු-පෙ-වසාති, වසානම්; විලීනසිනෙ හෝ, විටැණුතෙලයි; සෝ, හෙතෙම; වණ්ණතෝ, වණ්ණවසින්; නාලිකෙර තෙලවණ්ණෝ, නැලිතෙලංබඳුවණ්ණ ඇත්තේයි; ආවාමෙආඝාතන, ඉඟුණුනැඳ මන්කළ; තෙලවණ්ණෝනිපිවන්තුංවට්ට නි, තෙලටබඳුපැහැඇත්තේයයිදුනයන් නවවී: සණ්ඨානතෝ, සටහනසසින්, නානාසානෙලෙ, නොනසානෙල: පසන් බුදුහසසුවරිපහන්, යයි..පවිසිසනෙන

සිනෙනබිඳු විසට සණ්ඨානා, විසිරබ
මණ තෙල්බිඳටබදුවූ සටහන්ඇත්නිසි
-පෙ-යෙතුයෙන්න, බොහෝසේ; හත්ථ
ලෙ, හත්ලෙන්-පෙ- විළිනාහුඩා නව
නිසනි, විරිසිටිනාතොවේ; යදුපන, යම්
කලකවනාහි: අග්ගිසන්තාපසුරියසන්
තාප උතුවිසභාගධාතුවිසභාගෙහි, අග්
නිසන්තාපයසුරියසන්තාපයපිටත්හිවන
විසභාගසෘතුය, ඇතුළෙහි වනවිසභාග
ගධාතුයයන මෙහින්; නෙපදෙසා, එප්
දෙශයෝ;උසමාජාතාශහොනහි, හුණුගත්
තානුමෙද්ද; නදා, එකල්හි; නත්ථ, එප්
දෙශයෙහි; නඛානකාලෙ, නහනකල;
පයන්නාළුදකෙ, පහන්දියමතුයෙහි; සි
නෙහබිඳුවිසඝොවිය,පැහිරෙණතෙලක්
මෙන්;ඉනොවිනොවසඤ්චරති, ඔඛින්ඔ
ඛනැසිරෙයි-පෙ-

බෙලොහි, කෙලනම්; අෙන්නාමුඛෙ, ඇතුළුමුවෙහි,ථෙණමිඤ්ඤා ආපොධාතු,පෙණමුසුආප්ධාතුවයි;සො, ගෙතෙම; වණ්ණතො, වණ්ණිවිසින්, පෙණවණ්ණො, පෙණවබදුවවණ්ණිඇත්තේයි;ථෙණසණ්ඨානොහිපිවත්තුංවට්ටති; පෙණසටහනැයි කියන්නටවටි-පෙ උහොහි කපොලපසෙනිඔරුස්ස;දෙ කපොල්පසින්බැස;ජීවිතාය සණ්ඨානි, අවසිටුනේයි; අග්ගජීවිතාය, අග්දිව සිටුනේවිනම්,තනුකොහොනි, තුනුවේ; මූලජීවිතාය,මුල්දිවවිනම්;බහලො,බොල්වෙයි;මුඛපක්ඛිතනව,මුවෙහිබහාලනලද;පුථුකංවා,පුළුහෝ; තඬුලංවා,සාල්හෝ; අඤ්ඤංවාකිඤ්චිබාදනියං, උණ්ණාදිරසඇති අන්කිසි කැවුමක්හෝ, නදි පුලිනෙඛනකුපකඅලිලංවිය, ගංවැල්ලේකැනිලිඳකාදියමෙන්;පරික්ඛයං අගච්ඡන්නොව, ඛයටනොඑන්නේම,තෙමෙතුං සම්පොහොනි, තෙමෙනුවට සමවේ;

—ශ්‍රී—

(භා ‡)

මෙදනම් මිදිනියතෙල්වන්නේයි ඒ මෙදතෙලවනාහි පැළැකසාගැවෙකපැහැඇත්නේය සටහන්වශයෙන්ස්ථූලශරීරඇත්තහුගේ සමටනා මසටත් අතුරෙහි නබනලද කසාවත් දුහුල්රෙදි සඬකටබදු සටහන්ඇත්තේය කෘශශරීරඇත්තහුගේ සිහින්කකුලෙහි මස කලවෙහි මස පිට කටුවනිසා පවන්නා පිටමස බඬවතමස යනමේමාංශත්‍රයන්නිසා දෙතුන්පටකට නමාතුබූකසාවන් පැහැනි දුහුල්පිළිකඬකටබදු සටහන්ඇත්තේය දීඝාතෙහින් දෙදිගාවෙහි හටගත්තේය අවකාශවශයෙන් ස්ථූලශරීර ඇතනහුගේ සියලුශරීරය පැහිරගෙණද කෘශශරීරඇතනහුගේ සිහින්සකුල් මාංශාදියනිසාද සිටියේයි සම්මේදතෙලත් තෙලසඩිග්‍රහට ඇතුළත්වූයේද විශෙෂයෙන් පිළිකුල්නෙහින් නිස් මුදුනෙහි දුම්යයුතු නිස්තෙල් පිණිස හෝනසඝාටයුතුනාස්තෙල්ආදියපිණිසනෝනොගතයුත්නාහුවෙනි පරිභෝජදවසයෙන් යටමසින්ද මතුයෙහි සමින්ද සරස මෙදඝාතයෙන්ද පිරිසිඳිනාලද්දේයි. [ලෞකිකයෝවනාහි මේ මෙදතෙල මාංශයෙන් හටගන්නා මිදිනිය තෙලැයිකියනි මේතෙල ස ම් ප්‍ර ත ද වහි යේද වැනිරෙණ සවභාව නොගන්වූබැවින් සවිඥයන්ව හන්සේවිසින්ආපොධාතුයෙහි ඇතුළත්කොට වදරණලද්දේයි පිතආදිකොට ඇතිමෙදය අවසන්කොට ඇතිමේසප්තකඝමෙදසප්තකඝයහිකියනලදි යම්සේමස්පිඬක් නිසා පිහිටිකසාවන්දුහුල්සඬමම මස්පිඬන්නිසා පිහිටි යෙමිහිනොදනිද මස්පිඬද මානිසා කසාවන්දුහුල්සඬක් පිහිටියේයයි නොදන්නේද එපරිද්දෙන් මෙදතෙලඝම්මසියල්හි රුරෙහිනෝ සිහින්දඟමස් පිඹුනිසාතෙෝ පිහිටියෙමියි නොදන්නේය මස්පිඬද අපනිසා මෙදතෙල පිහිපියේයයි නොදන්නේය එහෙයින්මේ මෙදකොඨාසය දී මනස්කාර ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාරහිතත්‍ව අවෙතනිකය අව්‍යාකෘතය ආත්මගුනත්‍වය සත්වයෙක්ද පුද්ගලයෙක්ද නොවන්නේ යයි නියමකරන්නේයි.

කදුළුනම් ඇසින්වැගිරෙන ආපොධාතු විශෙෂයකි ඒකදුළුවණ්ණවශයෙන් පහන් තලතෙලවබඳු පැහැඇත්තේයසටහන් වශයෙන්නමාගේ අවකාශසටබඳුසටහන්ඇත්තේය දිගාවශයෙන්මතුදිගාවෙහි වූයේය අවකාශවශයෙන්දෙඇස්වල සිටියේනිමේකදුළුවනාතිපිත්කොෂයෙහි පිනිටිපිහමෙන් දෙඇස්වල නිරතුරු රැස්වසිටින්නේනොවෙයි යම්කලෙක සත්ත්වයෝ උපන්සොම්නස්ඇත්තානුමඟසිනා යෙද්ද උපන් දොම්නස්ඇත්තානුඟඬඳු වලපිද්ද එබඳුවූ සමවපත්නාශරිරාවයවාවට නොයැප අහරක්හෝ ඉතානුණු ඉතාකුළු අහරක්හෝ වලඳද්ද යම්කලෙක ඒසත්ත්වයන්ගේ ඇස් දුම්රජස්ආදියෙන් පහරණුලබද්ද එකල්හි මේ උකනප්‍රකාරසොම්නස් දොම්නස් විසභාග ආහාර සෘතුඋනමෙයින් ඉපිද ඇස්වල පුරාසිටින්නේහෝ වැගිරන්නේහෝවෙයි මේකදුළු නුවනින්මෙනෙහිකරණ යොගාවචර මහණවිසින් ඇස්වල පුරාසිටිනාවශයෙන්මමෙනෙහිකටයුතු පරිවෙජදවශයෙන් අශ්‍රුභාගයෙන් පිරිසිඳිනාලද්දේයයනු මෙහි සභාගපරිවෙජදවන්නේය විසභාගපරිවෙජදයවනාහි කෙශයන්ට කිවාමෙන් දතයුතු. [යම්සේ මුහුනත කැපූ ලා තල්ගෙඩිය ක හිනිටි ජලය මම මුහුණත කැපූතල් ගෙඩියක පිනිටියමිහයි නොදනිද මුහුණතකැපූ තල්ගෙඩියද මාතුළ ජලය පිනිටියහයි නොදනිද එපරිද්දෙන්ම ඇස්වල පිනිටිකදුළු ජලයද මමඇස්වල පිනිටියමිහයි නොදන්නේය ඇස්වලද් මාතුළ කදුළුජලය පිනිටියහයි නොදන්නේය එහෙයින් මේ අශ්‍රුකොඨාසයදම නස්කාර ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාරහිතය අවෙතනිකය අව්‍යාකෘතය ආත්මශූන්‍යය සත්ත්වයෙක්ද පුද්ගලයෙක්ද නොවන්නේයයි නයමකාරන්නේහි]

වසානම් දිගාවශය විරැණුතෙලයි ඒ විරැණුතෙල වණ්ණවශයෙන්පොල්තෙල වබඳු පැහැඇත්තේය නුණුකැඳිතෙහෙක වත්කළ තෙලවබඳු පැහැඇත්තේය සිදු කියන්නටවටනේය සටහන්වශයෙන් නඟනකල පහන්දියපිට විසිර භ්‍රමනයකරණ තෙල්බිඳුවබඳු සටහන්ඇත්තේයි දිගාවශයෙන් දෙදිගාවෙකවූයේය අවකාශභෙයින් බොහෝසේ අතුල් පතුල් පිටිඅත් පිටිපය නාසාපුට නළල් දසරුවෙහි සිටියාහ මේ විරැණුතෙලවනාහි ශුඛශරිරයෙහි හැමකල්හි විරිසිටින්නොවෙයි යම්කලෙක ඛිනිරස් හිරැරස්හා පිටත්හි වනවිසභාග සෘතුය ඇතුළතවන විසභාග ධාතුක්ෂොභය යනමෙයින් අතුල්පතුල්ආදි ඒඒප්‍රදෙශයෝ උණුසුම්නන්නාහුවෙද්ද එකල ඒඒ ප්‍රදෙශයෙහි නඟනකල පහන්දියම තුයෙහි පැනිරගිය තෙලක්මෙන් ඔපි නොබඳැසිටෙමින් පවත්නේය පරිවෙජදවශයෙන් වසාභාගයෙන් පිරිසිඳිනාලද්දේයයනු මොහුගේ සභාගපරිවෙජදවන්නේය විසභාගපරිවෙජදය වනාහි කෙශයන්ට කිවාමෙන්දතයුතු.

යම්සේ දියහෙබෙහි වැනිරසිටිනා පිණිබිදු අපිදියහෙබවැනිරසිටියමිහයි නොදනිද්ද දියහෙබද අපකෙරෙහි පිණිබිදුවැනිරසිටියහයි නොදනිද්ද එපරිද්දෙන් විරැණු තෙල්ද මම අතුල්පතුල් ආදිය වැනිරසිටියෙමියි නොදන්නේයඅතුල්පතුල්ආදී අවයවයෝද විරැණුතෙල අප වැනිරසිටියහයි නොදන්නේය එහෙයින් විරැණුතෙල්කොඨාසයද මනස්කාරප්‍රත්‍යවෙක්ෂාරහිතය අවෙතනිකය අව්‍යාකෘතය ආත්මශූන්‍යය සත්ත්වයෙක්ද පුද්ගලයෙක්ද නොවන්නේයයි වය වත්‍ථාකරන්නේහි]

තෙලනම්ඇතුල්මුඛයෙහි පෙණමිශ්‍රවූ ආපොධාතු විශෙෂයෙකි ඒආපොධාතුනු වණ්ණවසයෙන් පෙණටබඳු වණ්ඇත්තේය සත්ත්වසයෙනුත් පෙණපිවූබඳු සටහනැයි කියන්නටවටනේය.

දිගාවශයෙන් මතුදිගාවෙහි හටගත් නේය අවකාශවශයෙන් දෙකපොල්පා මාණයෙන්බැස දිවෙහිසිටිනේය මේකෙල වනාහි දිවෙහි නිරතුරු රැස්වසිටිනේ නොවෙයි යම්කලෙක්හි සත්වයෝ එබඳු අහරක්දකින්නෝ සිහිකරත්හෝවෙද්ද උෂ්ණතිඝත කටුකලවණ මිලාදීන් අතුරෙන් යම්කිසිවක් මුඛයෙහිතබද්ද යම්කලෙක ඔවුන්ගේ හෘදයවස්තුව ක්ලාන්තවේද යම්කිසිවෙක පිළිකුලහෝ උපදිද එකල්හි කෙලඉපිද දෙකපොල්පා මාණයෙන් බැස දිවෙහි සිටිනේයි ඒකෙල ද දිවඟසිටියේනම් තුනිවන්නේය දිවමුල සිටියේනම් සනවන්නේය මුඛයෙහි දමනලද අන්සුණුහෝ සහල්හෝ උෂ්නාදිරය ඇති යම්කැවුමෙක්හෝ ගංඉවුරුවැල්ලේ කැපුලිදකදියක්මෙන් අවසන්නොවම නෙම්මට පොහොසත්වන්නේය පරිභෝජදවශයෙන් බෙලනාහයෙන් පිරිසිඳුනාලද්දේයසනු මොහුගේ සභාග පරිභෝජදවන්නේය විසභාගපරිභෝජදයවනාහි කෙශයන්වකිවාමෙන්ද නයුතු. [යම්සේ ගංඉවුරුවැලෙහි කනිනාලදලිංපත්ලෙහි පිහිටි ජලය මම ලිංපත්ලෙහි පිහිටියෙමියි නොදන්නේද ලිංපත්ලද මාතුල ජලය පිහිටියේයයි නොදන්නේද එපරිද්දෙන්ම දෙකපොලෙන්බැස දිවෙහිපිහිටිකෙල මමදිවෙහිපිටියෙමියි නොදන්නේය දිවද මාකෙරෙහි කෙලපිහිටියේයයි නොදන්නේය එහෙයින් මේකෙලනමැති කුණපකොඨාසයද මනස්කාර ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා රහිත ය අවෙතනිකත්‍ය අව්‍යාකෘතය ආත්මශූන්‍යය සත්වයෙක්ද ජීවයෙක්ද නොවන්නේයයි ව්‍යවස්ථාකරන්නේයි]

—ශශ—

(පා §)

සිඛ්‍යාණිකානි මත්ථලුඛතො පග්ඝරණක අසුචි සාවණ්ණතො තරුණතා ලඝිම්පිජවණතා සණ්ඨානතො ඔකාසස්ස ණ්ඨානාදිසතො උපරිමාගදියාසජාතා ඔකාසතො නාසාපුටෙපූරෙත්වා සිතා අථඛො යථානාමපුරිසො පදුමිනිං පණ්ණදඛිංබත්ථිත්වා හෙට්ඨාකණ්ටකෙනවිජ්ඣිත්‍ය අථතෙන ජීවෙන දධිමත්ථුගුළත්වාබහිපතෙය්‍ය එවමෙවංඛදා සත්තා රොදනහිවා විසභාගආහාරඋතුවසෙන වාසඤ්ජාතඛාතුකෙඛාභා භොහනිතදඅන්නොසිසතොපුනිසෙම්හභාවංආපජ්ජනං මත්ථලුඛගංගලිත්වා තාලුමත්ථකවිවරෙන ඔතරිත්වා නාසාපුටෙපූරෙත්වා තිඨතිවා පග්ඝරතිවාසිඛ්‍යාණිකාපන පරිගණ්හනෙහන යොහි නා නාසාපුටෙ පූරෙත්වා සිතවසෙනෙව පරිගණ්හිතබ්බා පරිභෝජදතො සිඛ්‍යාණිකභාගෙන පරිභෝජදෙ විසභාගපරිභෝජදෙපන කෙසඤදිසොවලසිකාති සරිරසඞ්ඛාතං අබ්භන්තරෙපිවජ්ලකුණපං සාවණ්ණතො කණ්කාරනියාසස වණ්ණා සණ්ඨානතො ඔකාසසණ්ඨානාදිසතො විසුදිසා සුජාතාඔකාසඨිතා අසීසඞ්ඛිනංඅබ්භඤ්ඤනකිච්චං සාධයමානා අසිනිසතසඞ්ඛිනං අබ්භන්තරෙසිතා යසසවෙසාමඤ්ඤොහනී තස්ස උසභන්තස්ස නිසිදන්තසසඅභිත්තා මන්තයස්ස පටිඤ්ඤාතමන්තස්ස සච්චිඤ්ඤානස්සපසාරෙත්වායස්ස අජිකාති කථා ථාවන්ති අවජරාසයං කරොන්තොව්‍ය විවරති එකයොජනච්යොජනමත්තම්පි අඛ්වානං ගතස්ස චාසොඛාතු කුප්පතිගන්‍ථානිදුක්ඛන්ති යස්සපන බහුකාහොනිත්තස්ස උඛානනිසජ්ජාදිසුනඅසිනිකට කථාගන්ත්වාදිඛම්පි අඛ්වානං ගතස්සවා යොඛාතු කුප්පතිනගන්‍ථානිදුක්ඛන්ති පරිභෝජදතො ලඝිකාභාගෙනපරිභෝජදෙ අයමෙනිස්සාසභාගපරිභෝජදෙවි සභාගපරිභෝජදෙපනකෙසඤදිසොවමුත්තන්ති වණ්ණතො මාසඛාරොදකවණ්ණං සණ්ඨානතො අඩ්ඩමුඛඩ්ඩිත

උදකකුම්භඅඛිනාහනාරහතං උදකසණ්ඨානං දියතෝ හෙට්ඨිමාහදියාහජාතං ඔකාසතොවච්ඡිජ්ජඛිත්තතරෙ ඨිතං වච්ඡිනාමවච්ඡිපුතොවුච්චති යථාසෙය්‍යථාපි චන්දනිකාය්‍යං පක්ඛිත්තෙන අමුඛෙ යථන ඨතෙවන්දනිකාරසොපච්ඡති නවඤ්ඤපච්ඡ සනමඤ්ඤාපකඩ්ඪ්‍යති එවමෙවං සරිරතො මුඛතංපච්ඡති නවඤ්ඤපච්ඡන ම ඤ්ඤාපකඩ්ඪ්‍යති නිඛඛමනමඤ්ඤාපන පාකතොහොති යම්හිවමුඛතඤ්ඤ හරිතෙපඤ්ඤාවං කරොමාති සඤ්ඤානං ආසුහනංහොති පරිමෙජදතො වච්ඡි අඛ්භනතරෙන මෙව මුඛතඤ්ඤාගෙනවපරිවත්ති නතං අඛමඤ්ඤභාගපරිමෙජදෙ විය භාගපරිමෙජදෙපන කෙඤ්ඤසදිසොව එවංහි කෙඤ්ඤාදිකෙ කොඨාසෙවණ්ණ ඤ්ඤානදිසොකාසපරිමෙජදවසෙන වව තථපෙඛා අනුපුබ්බතො නානිඛඛතො නි ආදිනානත්තයෙනවණ්ණ සඤ්ඤානඝ කාසඤොකාසවසෙන පඤ්චධාපටික්කූ ලාපටික්කූලානි මනසිකරොතොපණ්ණ ත්තිසමතික්කමාවඤ්ඤතෙ සෙය්‍යථාපි ච නඩුමතොපුරිසස්ස චත්තාරිංසවණ්ණානං කුසුමානං එතස්මිං ඤානඤෙ ගන්ථිතංමාලං ඔලොකෙත්වා ඤ සබ්බපුප්ඵානි අපුබ්බා පරියම්වපාඛතොහොන්ති එවමෙවං තත්ථ ඉමස්මිංකායෙඤොඤානි ඉමංකායංඛ ලොකෙත්වාතස්ස සබ්බතෙඛම්මාඅපුබ්බා පරියම්වපාඛතොහොන්ති තෙනවුත්තංම නසිකාරඤොසල්ලකථාඤ්ඤං ආදිකම්මිඤ ඤස හි කෙඤානිවණ්ඩි කරොතොතා මන සිකාරොතා ගන්ථාමුඤ්ඤන්ති ඉමංපරියො සානඤ්ඤාකාසමෙව අනවඤ්ඤතිඤ්ඤති සවෙපන බනිඛාපිමනසිකාරං උපසංහර නි අථඤ්ඤසඑවං සබ්බකොඨාසෙසු පාඤ ටිකුලෙසු ආතිඤ්ඤතා මනුඤ්ඤසන්ථාවජ්ඤ නාදඤ්ඤා සඤ්ඤාකාරං විජ්ඤහිත්වා කොඤා සරාඩිවයෙනෙව උපඤ්ඤහන්තිඤෙතිම අ පෙක්ඛාහරියමානං පාඤහොජනාදි කොඨාසරාඩිමිනිපඤ්ඛිපමාණවිවඤ්ඤප ඤ්ඤානි, එසඤ අනුපුබ්බිමුඤ්ඤවනාදිමඤ්ඤසඤප ටිකුලාපටික්කූලානි පුනපපුන මන සිකරොතොඤ අනුක්කමෙන අප්පනාඨ ඤප්පජ්ජති තඤ්ඤකෙඤාදිනං වණ්ණඤඤ ඤානදිසොකාඤසපරිමෙජදවසෙන උපඤා නං උග්ගහනිමිත්තං සබ්බාකාරතොඤ ප ටිකුලවසෙන උපඤානං පටිභාගනිමි ත්තංතං ආසෙවයතතො භාවයතතො වු ත්තනයෙන අසුභතම්මඤානෙසුවිඤ පඨ මජ්ඣානවසෙනෙව අප්පනා උප්පජ්ජති ඤාඤස්ස එකොවකොඨාසොඤ පාකතොහොති එකස්මිංවා කොඨාසෙ අප්පනංප ත්වා පුනඅඤ්ඤස්මිං යොගංනකරොති නඤ්ඤඑකාව උප්පජ්ජතිඤස්ස අනෙ කෙකොඨාසා පාකටාහොන්ති එකස්මිං වා ඤානංපත්වා පුනඅඤ්ඤස්මිම්පියොගං කරොති තඤ්ඤමල්ලකතෙරඤස්ස්ඤ කොඨාසගණනාඤපඨම ඣ්ඤානානි නිබ්බත්ත නති සොකිරඤ තෙමාදිඤඤාණඤඤතඤ්ඤතෙ රංහතෙඤහෙබ්බාඤාවුසොඤහඤ්ඤ ඉමං තාව පඤ්ඤංඤඤ ණ්ණාඤ්ඤ වත්ථාඤානමල්ලක තෙරොවත්තිං සකොඨාසෙසු වත්තිංසා සපඨමජ්ඣානානං ලාභී සමෙරත්තිංඒ නං දිවාඒකං සමාපජ්ජති අතිරෙකඩමා සෙන පුනඤමාපජ්ජති සමෙපන දෙවසි කං එකංසමාපජ්ජති අතිරෙකමාසෙන පුනඤමාපජ්ජතිඤි එවං පඨමජ්ඣානව සෙන ඉජ්ඣමාන ම්පිමෙතං කම්මඤානං වණ්ණඤණ්ඨානාදිසුඤනිබ්ලෙන ඉජ්ඣ නතො ඤායගතා සතිනිවුච්චති ඉම ඤුපනකායගතාඤනිමනුස්සුතොඤිකඛු අරතිරතිසහොහොති නවනංඅරතිරති සහතිඤුපපන්නංඅරතිරතිංඅභිභුය්‍යඅභි භුය්‍යවිහරතිභාඤසහොවිඤහොහොති න වනං භයමෙරවං සහති උප්පන්නංභය මෙරවං අභිභුය්‍යඅභිභුය්‍යවිහරති ඉමො හොති ඛිත්තඤස උග්ගහඤ්ඤ පෙ පානාහාරානං අධිමාඩිඛාජාතිකොහොති තෙඤාදීනංවත්ථූනං නිස්සාය ච තුන්නඤ්ඤං ඤානානං ලාභීහොති ජඅති ඤඤ්ඤා පටිවිජ්ඣති

තඤමාහවෙ අප්පමතෙහා
අනුඤඤෙත්ථපණ්ඩිතා
එවංඅතෙකඤාඤසංඛං
ඉමංඤායගතා සතිං

ඉදං ඤායගතාසතිසංවිත්තකථාමුඛං.

(ස §)

සිංඝාණිකාති,මුකුණුනම්; මත්‍සලුඛතො,හිස්මුලින්;පග්ඝරණකඅසුචි, වැගිරෙණඅශුචිඝි;සා, නෝතොමෝ;වණ්ණතො, වණ්ණිඅසින්; තරුණතාලට්ඨිබීජවණ්ණා, ලාතල්ලොදකවබදු පැහැඇත්තේය-පෙ-ඔකාසතො, අවකාසහෙයින්; නාසාපුටෙපූරෙත්වා සිතා, නාසාපුටයෙහි පුරාසිටියේය; එසා,මෝතොමෝ; එත්ථ, මේනාසාපුටයෙහි; සදා, හැමකල්හිම; සන්නිවිතාහුත්වා, රැස්ව; නවතිසති, නොමසිටියි; අථඛො,වැලිකිමෙක්ද? යථානාම, යම්සේ; පුරිසො, පුරුෂතෙමේ;පදුමිනිපණ්ණෙදකීඛිත්වා, නෙළුම්පතදිගිබැඳ; නෙට්ඨා, යට; කණ්ටකෙනවිජ්ඣෙය්‍ය, කටුවනවිදිද්ද; අථ, ඉක්බිත්තෙන්; හෙනජීද්දෙන, ඒසිදුරෙන්; දඛ්මත්තුගල්ත්වා, දිහිපෙරලි දියසිලි;බහිපනෙය්‍ය, පිටතහෙන්නේද; එවමෙව, එපරිද්දෙන්ම; යදා, යම්කලෙක; සත්තා, සත්ත්‍ව; රොදන්ති, වලපිත්ද; විසභාගආහාර උතුවසෙනවාසජ්ජාත,සභාගතොවන ආහාරසෘතුන්විසින් උපන්; ධාතුකෙඛොභොන්ති, ධාතුක්‍ෂොභඇත්තාහුවෙද්ද; තදා, එකල්හි; අත්තනොසිසතො, හිස්ඇතුලෙන්; පූතිසෙම්හභාවං ආපජ්‍ජතං මත්‍සලුඛං,කුණුසෙම්බවවපැමිණි හිස්මුල්;ගලිත්වා,සිලි;නාලුමත්‍සකවිවරෙනඔතරිත්වා,නාලුමඝනක විවරයෙන් බැස; නාසාපුටෙපූරෙත්වා, නාසාපුටයන් පුරාගෙණ; තිසනිවා සිටිහෝ; පග්ඝරතිවා, වැගිරේහෝවි; සිංඝාණිකාපරිගණ්හනෙනනපනයොගිනා, සිංඝාණිකාවපරිග්‍රහකරන්නාවූ යොගිතිවිසින්; නාසාපුටෙ පූරෙත්වා සිතවසෙනෙව,නාසාපුටයන් පුරාගෙණ සිටීම විසින්; පරිගණ්හිතබ්බා, පරිග්‍රහකටයුත්තීඝි-පෙ-ලසිකානි, සඳම්දුළුනම්; සරිරසඞ්ඝිනං අඞ්හනනරෙ, ශරීරසන්ධීන්ගේ ඇතුලෙහි; පවත්තිලකුණපං, බෙලුසුල්කුණුයි;සා, හෝතොමෝ; වණ්ණතො, වණ්ණිඅසින්;කණිකාරකිණ්ණාසවණ්ණා, කිණිහිරිලඟටුවකවබදු පැහැඇත්තිය-පෙ-අධිසඞ්ඝිනං, ඇටයන්ගේ; අඞ්හනනකිච්චා සාධයමානා,වදන්කිසයාහමින්; අසිතිසතසන්ධිනං අඞ්හනනරෙ, එත්තියඅස්‍රුසන්ධින්ගේ ඇතුලෙහි; සිතා, සිටියි; යථාච, යම්සේද; සම්මක්ඛටවනාහි; එසා, මෝතොමෝ; මත්‍සඛොහි, මදවේද; තස්‍ස, ඔහු; උට්ඨහනතෝස, නැගිසිටිනවුහට; නිසිදනතෝස, හිඳිනවුහට; අභිඤකමනතෝස, අභිමුඛයටයන්නවුහට; පටිඤනමතෝස, වැළැක්වූවහට; සම්මිඤජනතෝස, හකුළුවන්නවුහට; පසාරෙනතෝස, දිග්කරන්නවුහට; අට්ඨිකානි, ඇටකු; සඞ්කටායන්ති, කට කටයන ශබ්දකෙරෙති; අවජරාසද්දංකරොතෙනාචිය, අසූරුපහරණකාලමෙන්; විවරති, හැසිරේද; එකයොජනවිත්‍ථාරම්පි නමන්තාවිපි අඞ්හනංගතස්‍ස, එක්දෙයොදනක්පමණ මගනියාහට; වායොධාතුකුප්පති, වායුධාතුකිපෙයි;ගත්තානි,ගාතුයෝ; දුක්ඛන්ති, දුක්ඛිතවෙත්; යථාස පන, සම්මක්ඛටවනාහි,බහුකාහොන්ති, බොහෝවූනම්; තස්‍ස, ඔහට; උට්ඨානනිසජ්ජාදිසු, නැගිසිටීම් බැසසිටීම් ආදිකල්හි; න අඞ්නිකටතායන්ති, ඇටහු කටකටායනශබ්දනොකෙරෙති; දිඝම්පි අඞ්හනංගතස්‍ස, දුරුමගනියාහට; නවාත්‍යොධාතුකුප්පති, වායොධාතුනොකිපෙයි;නගත්තානි දුක්ඛන්ති,ගාතුයෝ දුක්ඛිතනොවෙත්-පෙ-මුත්තන්ති, මූත්‍රනම්; වණ්ණතො, වණ්ණිවිසින්; මාසබාරොදකමණ්ඩං, උදුගරදිසටඳුවූවණ්ඩිඇත්තේය; සණ්ඨානතො, සටහන්හෙයින්; අඞ්ගමුඛඤපිත, මුහුණින්නමාතුබ්;උදකතුම්බඅඞ්හනනරගතං,කළඅතුරෙහිසිටි; උදකසණ්ඨානං, ඇසටබඳුසටහන්ඇත්තේයි; ඨිතතො, ඉසාගෙයින්; හෙට්ඨිමායදියාසජාතං, යටදියාවෙත්වූයේය; ඔකාසතො, අවකාසහෙයින්;

වත්ථි සැ අබ්භන්තරට්ඨානං, වයනිපෙති ඇතුළන්නි සිටියේය; වත්ථිනාම, වසති නම්, වත්ථිපුටොවුළුනි, වසනිපුටයකිය නුලැබේ; යත්ථ, යම්වයනිපුටයෙක; සෙ යථාපි,තම්සේ;වඤ්ඡනිකායං(ඉදුල්දියඟ හිමලාදින් දමනදියසුන්)ගවරවළ; පත් ඛිතෙන, ඔබනලදැ; අමුඛෙවනඝටෙ, මුවනැනිසිලිදිවදනාඝාතළඹෙනි; වඤ්ඡ නිකායොපවිසති, ගවරවළදියවැද; නවසසපටියනමඝතාපඝිස්සති,ඒඝට යාගෙදිවදනාමඟෙක් නොදපැණේද; එවමෙව, එපරිද්දෙන්ම; සරීරතො මු ඛානිපවිසති, සිරුරින් උඳ මුන්නවදි; අසා, ඔහුගේ; පවිසනමඝතා,වදනාම ග; නවපවිස්සතී,නොදපැණේ; නිඝඛ මනමඝතාපන, නිග්ගමෙනමඝනවනාති; පාකතිකොහොති, පහළවේ; සම්ති, සම් වයනිපුටියන්; මුතත සැ හරිතෙ, මූත්‍ර සෙනම්රැඳුනුකල්ද; පස්සාවංඛමිතාමා නි, වටන්කිසඝාමිඟයි; සඤ්ඤානං ආ සුගතංතොනි; සඤ්ඤාන්ගේ වෙඤ්ඤාවවේ ද(ව්වයනිපුටනම්වේ)පරිවත්තදතො,පිරි සිදිමගෙන්; වත්ථිඅභන්තරෙනමෙව, වයනිවයනිඇතුළනින්දැ; මුත්තඝාඟෙන ච,මූත්‍රනාඟයෙන්ද; පරිවත්තයං, පිරිසිදි නාලදි–පෙ–

එවං, මෙසේ; කෙසාදිකෙ කොඨා සෙ, කෙසාදිකොටසුන්; වණ්ණායන් කානදිඝොකාසපරිවෙජදවසෙන,වණ්ණා සටහන දියාත්‍ර අවකාසස්ස පරිවෙජදස්ස නමොවුන්නේවසයෙන්; වවත්ථපෙතා, නිච්චයකොට; අනුපුබ්බතො නානි සිඛ තොනි ආදිනානමෙන, පිළිවෙළින් ඉ හාසුනුම නොවයනාඅභඛින්;වණ්ණ ඝණ්ඨාන ගඤ්ඡාසණ්ඨානසවසෙන, වණ් ණායතනස්සාන ගඤ්ඡාආකාස අවකාශයස නමොවුන්නේ වශයෙන්;පච්ඡා, පස්පරි ද්දෙකින්; පටික්කූලා, පටික්කූලාති මනසිකරොතො, පිළිකුල්ලන; පිළි කුල්ඛඩි, මෙනෙහිකරනුමඟට; ප ණ්ණත්ති සමනිත්තාමාවසාතෙ,කෙසා දිපණ්ණත්තිඉක්ඛිමිඩින් පවත්තා නාවෙ නාකෙළවර, සෙසඤ්ඤාපිනාම, යම්සේ; මඝබුම්තොද්‍රුරියසස, ඇසැනිද්‍රුරුඹයාග ට; චත්තාංසවණ්ණානං කුසුමානං, දෙ නිස්මණ්ඩ පැහැඇති කුසුමඅන්ගේ; එ කසුතාමෙක ගන්ථිතංමාලං,එකනුඹබැඳි මල්දම; ඔලොකෙත්තායස,බලනුවහට; සබ්බපුප්ඵානි, සියලුපුෂ්පයෝ; අප්පබ්බාප රියම්ව පාකටානිහොන්නි, පසුපෙරට නොවඑභවවමෙන් පහළමෙද්ද; එව මෙව, එපරිද්දෙන්ම; අත්ථිමස්මිංකා යෙ කෙසාති, මේකය කෙහෙයෝ ඇත යනාදින්; ඉමංකායං ඔලොකෙත්තස, මේකය බලනුවහට; සබ්බතෙ ධම්මා, ව ණ්ණාදිවිසින් නියමිනවූ පිළිකුල්ආකාර යෙන් වැටුනු ධර්මයොටස් ධම්ම;අප්පබ්බා පරියම්ව, එභවවමෙන්; පාකටාහොන්ති, පහළවෙත්; මනසිකාරකොසල්ලත ථාය, මනස්කාරකෞශල්‍යකථාවෙහි; නෙනවුත්තා, එහෙයින් කියනලදි;ආදි කම්මිකස්සාති, අදිකර්මිකවූ; කෙසාති මනසිකරොතො, කෙහෙසෙහි මෙනෙහි කරනුවනුගේ;මනසිකාරො, මනස්කාර ය; ගන්ථා, ගොස්; මුත්තන්ති, මුත්‍රයය න; ඉමංපරියොසානකොට්ඨාසමේව, මේ කෙළවරකොටසම; ආගමව, පැහැර;නි ඝණිනි, සිටුනේයයි; සවෙපන, ඉඳින්ම නානි; බහිඛා, සෙසඅන්නානයෙනාපිව න(පරසන්තන්තිදස්සනඅත්ථඛ) මනසිකා රං උපසංහරති, මනස්කාරය එළවාන ම් (නේමේසිරුරුපිළිකුල්ද ඒසිරුරුදෙ සේමයයි එළවානමියනඅර්ථයි) අථ, ඉ ක්ඛින්නෙත්; අස්ස, ඒයොගිනට; එවං සබ්බකොට්ඨාසෙසු පාකටිභූතෙසු, යම් සේ තමාගේකොටස්ද එසේමඅනුන්ගේ කයෙහිදු සියලු කෙහොදිකොටසුන් පිළි කුල්වසින් පහළවැවනුනුකල්හි, ආනි ඤ්ඣ නාමනුස්සනිරවජ්ජානාදයො,ඇවිදු නාවූ මිනිසනිරියන්ආදිහු; සත්තාකාරං විජහන්ති, සත්ත්වාකාරයහැර; කොට්ඨාසරා සියෙනෙම උපඨහන්ති, කොටසරාසි පිඹිත්ම මැටංගත්; තෙනිමේ අවෙක්ඛා

ියමානං, ඔවුන්විසින් වලඳනලබන පානභොජනාදි, පැන්බොජුන් ආදිහෙමේ; කොට්ඨාසරාසිමිහි පක්ඛිප්පමාණඹිව, කොටස්රැස්හි බඹලනලද දෑයක්මෙන්; උපසඟන්හි, වැටඹේ; අථ, ඉන්බිත්තෙන්; අස්ස, ඒයොගිහට; අනුපුබ්බමුඤ්චනාදිවසෙන,අනුපුබ්බමුඤ්චනාදිවිසින් (ආදිඝණ්ඨින්සුත්තාහතනඝන්ටාභාවිතවූ වියඹිසමඤ්ඤායොජනාවයඛ්ඝෘෂිතවේ)පටික්කූලාපටික්කූලානි, පිළිකූල්න පිළිකූල්හඹි; පුනප්පුන මනසිකරොතො, නැවතනැවත තමාකය කෙශාදිකොටසුන් මෙනෙහිකරනුවහට; අනුක්‍රමෙන අප්පනා උපැදිජ්ජති, පිළිවෙළින් අපිණාඋපදී(යම්සමයෙක ශ්‍රබාදි ඉන්ද්‍රියයෝසමව සුවිසදව පවතිද්ද එසමයෙහි අස්සඞ්ගාදින්ගේ දුරිභාවයෙන්අතිශයවඤ්ච බලප්‍රාප්තවූ සපත්නධර්මයෙන් උපයථෙඤ්ඤලදින් චිත්තඞ්ගාදිධ්‍යානාඞ්ගයෝ පටුතරව පහළවෙති ඔවුන්ට ඉදුරා ප්‍රතිපක්ෂබැවින් නිවරණ තදෙකඤ්ඤෙලෙසුන්ගා සමන විස්කම්භිනවෙති උපචාරසමාධින් ඝනසමාහිනවෙයි-යොගිතෙමේ එම නිමිත්තය සෙවුනේ භවනුයේ බහුලකරනුයේ අප්පුන්පැමිණියි දන්නේ)නත්ථ, එහි; කෙසාදිනං, කෙස්ආදින්ගේ;වණ්ණසණ්ඨානදිසොකාසපරිවෙජදවසෙනඋපසංහානං,වණ්ණිසණ්ඨානදිඝාඹකාකාරසිදිම්විසින් වැටයිම; සබ්බාකාරතොපටික්කූලවසෙනඋපට්ඨානං,හැමාකාරයෙන්පිළිකූල්විසින්වැටහිම; පටිභාගනිමිත්තං,ප්‍රතිභාගනිමිත්තනම්; තංආසෙවතොභාවයතො,ඒසෙවුනාහට භවනුවහට;වුත්තනයෙන;කිනයින්; අසුභකම්මට්ඨානෙසුවිය,අශුභකර්මස්ථානහිමෙන්;පඨමඣානවසෙනෙව අප්පනාඋපජ්ජති, ප්‍රථමධ්‍යානවිසින්ම අපිණාඋපදියි; සා, ඒ අපිණාතොමෝ; අස්ස, යමක්හට; එකොවතොට්ඨාසොපාකටොහොති, එකමකොටසෙක්පහළවේද; එතස්මිංවා කොට්ඨාසෙ අප්පනාංපත්වා, එක්කොට සෙකහෝඅපිණාවටපැමිණ;පුනඅඤ්ඤස්මිංයොගංනකරොති,නැවත අනික්කොටසෙහි යොගයකෙරේද; තස්ස, ඒයොගිහට; එකාවඋප්පජ්ජති, එකමඅපිණාවඋපදී;යස්සපන,යමක්හටවනාහි;අනෙකකොට්ඨාසාපාකටාහොන්ති, නොයෙක්කොටස්හුපහළවෙද්ද;එතස්මිංවාඛ්‍යානංපත්වා, එක්කොටසෙකධ්‍යානයට පැමිණ; පුනඅඤ්ඤස්මිම්පියොගංකරොහි, නැවත අනික්කොටසෙහිදු යොගයකෙරේද, තස්ස, ඒයොගිහට; මල්ලකත්ථෙරස්සවිය, මල්ලකතනම්තෙරුන්ටමෙන්; කොට්ඨාසගණනාය, කොටස්ගණනින්; පඨමජ්ඣානාදිනිබ්බත්තනති, ප්‍රථමධ්‍යාන්හුඋපදින්; සොකිරායස්මා,ඒ ඇවැත්තෙමේ, දීඝභාණකඅභයත්ථෙරංහත්ථෙගත්වා, දීඝභාණකඅභයනම්තෙරුන්ටඅත්තිගෙණ;ආවුසොඅභය,ඇවැත්වූඅභයතාවඉමංපඤ්හංඋග්ගණ්හාහිගන්වඤ්ඤා,මේපැණයඋගණ්හිකියා;ආහ,මෙසේකි;මල්ලකත්ථෙරො, මල්ලකනම්සථවිරතෙමේ;චතුත්ථංඣානංපඤ්චමජ්ඣානානංලාභී, දෙතිස්ප්‍රථමධ්‍යානුත් ලද්දේඅ; සවෙ, ඉදින්; රත්තිංඑකං එකංද්වාවා සමාපජ්ජති, රෑඑක්ධ්‍යානක්ද දවහල් එක්ධ්‍යානක්දසමවදිනම්, අතිරෙකඛමාසෙන, ඉතිරියක්ඇති අඞ්මාසයකින්; පුනසමාපජ්ජති,නැවතපැමිණෙයි; සවෙපන, ඉදින්වනාහි; දෙවසිකංඑකං සමාපජ්ජති, දවසදවසඑක්ධ්‍යානක්සමවදිනම්;අතිරෙකමාසෙනඉතිරිමසකින් පුනසමාපජ්ජතීති,නැවතපැමිණෙන්නේයයි (ආහාසි සොදනු) එවං, මෙසේ; පඨමජ්ඣානවසෙන ඉජ්ඣමානම්පි, ප්‍රථමධ්‍යානයන් විසින් සිඛවන්නාවූ; එතංඨානං, මේකමටහන, වණ්ණසණ්ඨානාදිසු, වණ්ණසංඨානාදින්හෙයි; සතිබලෙන ඉජ්ඣනතො, සිහිබලෙන්සිඛවනබැවින්; කායගතාසතිනිවුච්චති; කායියාසිකියයි කියනුලැබෙයි; ඉමිනප

නකායගතාසතිමනුස්සෙනාභියක්ඛු, මේ කාහියාසිහියෙහියෙදුනු මගණතෙමේ; අරහිරහිසහොහොනි, ප්‍රාහුනසයනාස නයෙහිදු අඩිකුසලයෙහිදු අරහියද පවක්‍රාමකුණයෙහි රහියද ඉවසනුයේව න්නේය; තං, ඔහු; අරහිරහි, අරහිරහි නොමෝ; නවසහති (ශරිරඝනාවබ්‍ර හනයෙන් පැහුබැවින්) නොඅඩනිය; උපපන්නංඅරහිරහිං, උපන්අරහිරහිය, අභිභුය අභිභුය්‍යවිහරහි;මැඩ මැඩපව ත්නේඕ; භයභෙරවසහොහොනි (කෙ ඛාසභාවනාවෙන් ආත්මස්නෙහය ක්ෂී ණබැවින්)භය්‍යභෙරවම්බන්නේඕ;තං,ඔහු; භය්‍යභෙරවං, භයභෙරවදෙකා; නවසහ ති, නොදමඩී; උපපන්නංභය්‍යභෙරවං, උ පන්භයභෙරවදෙක; අභිභුය්‍ය අභිභුය්‍ය විහරති; මැඩ මැඩපවත්නේඕ; සිතාස්‍ස, සිතයටද; උණ්හාස්‍ස, උෂ්ණයටද; ඛ මොහොනි, ක්‍ෂමවෙඕ-පෙ- (දුක්ඛානං වෙදනානං නිප්පානං අඛාතානංඛනු සඛිඥකළාවෙත්) අඛිවාසිකජාතිකෝ හොති, ඉවසනසුළුවේ; කෙඛාදිනං ව ණ්ණභෙදංනිඛ්‍යාය, කෙඛාදින්ගේ ව ණ්ණභෙදඛනිසා,මතුනහංක්‍රානානංලා භිහොනි,සතරධ්‍යානයන්ලබන්නේවේ; ඒඅභික්ඛුපටිපජ්ඣති,ඔවිඅභිඥවන්ප්‍රති වේධයෙරේ; තඛමා, එහෙයින්; අපටිම තෙනා, නොපමාවූ; පණ්ඩිතෙනා, ඥවතැ ත්නේ; එවං, මෙබඳු; අනෙකානිසංඝං, නොයෙක්අනුසස්ඇති; ඉමංකායගතා සතිං, මෙකායගතාසතියෙහි; අනුසසථ, යෙදෙන්නේඕ-

කායගතාසති

—◦○○◦—

(භා §)

මුකුණුනම්හිස්මුලින්වැහිරෙණසොටුයඕ වයවහාරවූ අඛුම් විශෙෂයෙඕ.ඒ අඛුම් ඝවලක්ෂණයෙන් ලා නල්ලොදයනාටබඳුවූ පැහැඇත්තේය සටහන්වශයෙන් නම පිහිටි අවකාශයටබඳු සටහන්ඇත්තේ ය දිගාවශයෙන් මතුදිගාවෙහිවූයේය අවකාශවශයෙන්නාසාපුටයෙහි පුරාසි ටිනේය මේ මුකුණු වනාහි නාසාපුට ඥෙහි නිරතුරු රැඳසිටින්නේනොවෙඕ වැලිකෙසේ පිහිටියේදඥාත්? යම්සේ යම් පුරුෂයෙක්නෙමේනෙළුම්පතෙකදීමුල ක් බැඳ සටහාගයෙහි කටුයෙන්විදිද ඉ ක්බිති ඒසිදුරෙන් දිපෙරලි දියගලා පිට නට හෙන්නේද එපරිද්දෙන්ම යම්ක ලෙක සත්ත්වයෝහඬද්ද වලපිද්ද සහාග නොවන ආහාරඍතුසෙවනාදියෙන්ඵ පන් ධාතුක්ෂොභඇතනාහුවෙද්ද එකල හිස්කබල ඇතුළෙන් කුණුවූ සෙම් බව ටපැමිණි හිස්මොල ගලාඇවුත් තලලමු දුනෙහි පිහිටිසිදුරෙන් ඇටබැස නාසා පුටයෙහි පුරාගෙණසිටින්නේහෝ වැහි රෙන්නේහෝවෙඕ මුකුණු අරමුණු ග න්නා ඥාණාවවර මහණවිසින් නාසා පුටයෙහි පුරාගෙණසිටිනා වශයෙන් අර මුණු ගනඥුත්තේය පරිවෙජදවශයෙන් මුකුණුභාගයෙන් පිරිසිඳිනාලද්දේඝය නු මොහුගේ සභාගපරිවෙජදඥවන්නේ ය විසභාගපරිවෙජදඥවනාහි කෙඟයන් ටඥවාමෙන් දතඥුතු [ඥම්සේ සිප්පිකටු වෙක ඛහාලූ කුණුවූදඬියම්ඹසිප්පිකටු වෙක සිටිනෙමිඬිනොදනීදඹිප්පිකටුවද මාඬෙරෙහි දඬියපිහිටියේයඬි නොදන් නේද එපරිද්දෙන්මමුකුණුදමමනාසාපු වයෙහි පිහිටියමිහඬිනොදන්නේය නා සාපුටයද මාඬෙරෙහිමුකුණුපිහිටියේය ඬිනොදන්නේය එහෙඬින් මේ මුකුණු ඝොඣඣයද මනස්කාරප්‍රත්‍යයෙඣඣාති නය අවෙනාතිකය අව්‍යාකෘතය ආත්ම ශූන්‍යය සත්තයෙක්ද ජීවයෙක්ද නොව න්නේයඬි නියමකරන්නේඕ]

සඳමිදුළුනම් ශරිරඝඬිත්ගේඇතුළත්හි පිහිටි බෙලසුල්කුණපඝොඣාසයෙඕ ඒ කුණපඝවනාහි වණ්ණවශයෙන් ඛිණි හිරිලාටුවඬට බඳු පැහැඇත්තේය සටහ

භන්වශයෙන් නමාපිහිටි අවකාශයට බදුසටහන්ඇත්තේය දිගාවශයෙන් දෙදිගාවෙහෙටගත්තේයඅවකාශවශයෙන්අසීසක්‌ඛින්ගේ අලවනකෘත්‍යසිඛකරමින් එක්‌ඨිය අසුසන්ධිත්ගේ ඇතුළෙහිසිටියි මේ සඳම්දුළු යමෙකුට මදවිනම් නැහිටින්නාවූද හිඳිනාවූද ඉදිරියටයහපාවූද ආපසුඑන්නාවූද අන්පා හකුළුවන්නාවූද අන්පාදිකුකරණාවූද ඔහුගේ අසීහු කටකටයන අනුකාරණශබ්දපවත්වනි ඒ පුරුෂතෙමේ අසුරුපහරන්නෙකුමෙන් හැසිරෙන්නේය එක්‌යොදුන් දෙයොදුන් පමණ මගහෙවානියහට වා යොඛාතුව කිපෙසි ශරීරගාත්‍රයෝද රිදෙන්නාහුයසමෙකුට මේසඳම්දුළු අධිකවිනම් ඔහට නැහිසිටිම් හිඳීම්ආදි ක්‍රියාකරණකල්හි සීහු කටකටයනශබ්දනොපවත්වනි දුරුකතර කිය්‍යාහටද වා ඛොඛාතුහුනොකිපෙසි ශරීරගාත්‍රයෝද නොරිදෙන්නාහුය පරිභෝජදවශයෙන් සඳම්දුළුභාගයෙන් පිරිසිඳිනාලද්දේයස නු මොහුගේ සභාගපරිභෝජදයවන්නේ ස විසභාගපරිභෝජදයවනාහි නෙශයන් වක්‌ඛිමාමෙන්දතයුතු.

[යම්සේ අභ්‍යඛහතෙලඤ්ඤම්ම අඤ්ඤයෙහි අභ්‍යඛනකරණලදුව සිටීමිහි නොදන්නේද අඤ්ඤයද මානෙරෙහි අභ්‍යඛනතෙලඤ්ඤනල්වනලදුහිනොදනිද එපරිදෙන්මසඳම්දුළුදම්මඅසීසන්ධීන්ගේ ඇතුලත ගල්වනලදුවසිටීමිහිනොදන්නේය අසීසන්ධීහුද අප ඇතුළත සඳම්දුළු ඇත්නාහයි නොදන්නාහුය එබැවින් මේ සඳම්දුළු කොඨාසයද මනස්කාරප්‍රත්‍යවෙක්‌ඛාරනිනය අමෙනනිකඅවය්‍යාකෘතය ආත්මශූන්‍යය සත්ත්වයෙක්‌ද පුද්ගලයෙක්‌ද නොවන්නේයයි නියමකරන්නේයි. ශුක්‍රධාතුනම් ආපොධාතුවිශෙෂය මේවත්තිංශාකාරකම්සථානයට ඇතුළත් නොකළේද අධ්‍යාත්මිකආපොධාතුවිභාගයෙහි "සංඛිත්තෙනද්වත්තිංසාකාරෙ කොට්ඨාසෙ පරිග්ගහෙත්වා" යනපදයෙන් ඇතුළත්කොටවදළබැවින් මෙතිමදයන්විසභාගකරණුලැබේ හේතුවේදයත්? ශුක්‍රධාතුහුවනාහි රසාදිසප්ත ධාතූන්ට ඇතුළත්වූ එක්තරාඅශුච්විශෙෂයෙකි ඒශුක්‍රධාතුහුගේඒඒසඤ්ඤයන්ගේ ධාතුවෙයම්‍යය නෙතුකොටගෙණ නානාප්‍රකාරවනබැවින් පාරාජිකාපාලියෙහි නිල්වන්ය කසාවන්ය ලේවන්ය සුදුවන්ය මෝරුවන්ය ජලවන්ය තෙල්වන්ය කිරිවන්ය දිවන්ය ගිතෙල්වන්යයි දශවණ්ණියක් ඇත්තාහයි වදළේය සමන්තපාසාදිකා විනය අට්ඨකථාහි වෙහෙසිඹිය උකුළය සියලුශරීරයයන ශුක්‍රාශ්‍රයතුණකැසියන ත්‍රිවිධමතයන් ඇතිබවහා එයින් තුන්වනමතය මනාබවද දක්වනලදී ඒඑසේමැයි කෙස්ලොම්නියදන් යනමොවුන්ගේ මඩින් මිදුනුහැන්හා මලමූත්‍ර කෙලසොටු නදව්‍යලිසම්හැර අවශෙෂඡවිමාංශලොහිතාදිගතවූ සියලුශරීරය කායප්‍රසාදභාවරූප ජීවිතේන්ද්‍රිය අබද්ධපිත්ත ශුක්‍රයනමොවුන්ට සථානවන්නේය එහෙයින් රාගයෙන් මඩනාලද සිතැති භෂනින්ගේ දෙකන්සිලින් ශුක්‍රමදය නික්මෙන්නේය බුදුන් පිරිනිවි සත්ඝිය අනුපස්වන් නෙති සිරිලක රජපැමිණි මහසෙන් රජු රාගයෙන් මඩනාලද්දේ ශුක්‍රවෙගය ඉවසාගතනොහී සැහින්දසරුවපළා වුණමුඛයෙන් නිකුත්වූශුක්‍රයදුන්වූ යේය එහෙයින් තුන්වෙනි මතය මනාබවදනාසුත්තේය. අථසාලිනී අට්ඨවාහි සභාරවඤ්ඤුසැහි කියනලද මහාඅභයගිරිවාසීන් සංඛෙපවශයෙන් සභාවමනාකුතය වණ්ණියගන්ධය රසය ඔජාය ශුක්‍රය සටහනය ජීවිතරූපය භාවරූපය කායප්‍රසාදරූපය වක්‌ඛුප්‍රසාදරූපයයන ද්‍රව්‍යසභාරතුදුසෙක්ඇතැයි කියනලදී. එසභාර වශයෙන් සභාරම්භාකුතයෝය ඒ ඇසුරුකොට පවත්නා වණ්ණි ගන්ධි රසඔජා සණ්ඨාන ශුක්‍ර සභාමෙදශයන් ඇත්තේය කම්මජතෙජ ඝාතුආහාරයන් සභාවපච්චයෙන් හටගැනීමෙවශයෙන් ඒදශය

සමයාළිසක්වන්නේය ජීවිතරූපය භාවරූපය කායප්‍රසාදරූපය චක්ඛුප්‍රසාදරූපය යන මේසතර එකානනයෙන් කණ්ඩයෙන්ම හටගත්බැවින් මෙසේ චක්ඛුතෝලයෙහි සම්භාරසමසාළිසෙක් ඇතැයි කිබැවින් චක්ඛුතෝලයෙහිද ශුක්‍රධාතුනුවිද්‍යමානබවපෙණෙනහෙයින් සකලශරීරයෙහිම ශුක්‍රධාතුහු ඇතැඩිද නසුතු මේශුක්‍රධාතුහුද කම්මජතෘසතු ආහාරඡන සතරපසයෙන් හටගන්නේ යි,අනුටිකාවෙහි වනාහි මේ අටුවාවාරි න්වහන්සේගේ මතය හුයොවෘත්තිවශ යෙන්කියනලදබවදත්වනාලදි ඒ එසේ මැයිසළිණශ්‍රවයන්වහාබ්‍රහ්මරාජයන්වද ශුක්‍රධාතුම්ක්හිනැත්තෙයිඒශුක්‍රධාතුහු සොළොසඇවිරිදි නැත්පටන්හටගෙණ රාගඋත්පත්තිය කරණ්හොතගෙණ ඨවකි යඅාශයෙන් නිත්මෙන්නේයයි අනුටිකා සාරාර්ථදීපනිටීකාවන්හි දක්වනලදි. කථාවසානප්‍රකරණ අටුවානිවනාහි දෙවිය න්ගේ ශුක්‍රධාතුහු ආහාරයෙන් පිවනට නොහැක්මෙනබව කියේයි විමතිවිනොදනිටීකාහි මේශුක්‍රධාතුවිනාහි රස ලොහිතාදි සපතධාතුන්ගේ අනතිමධා තුබවද කම්මජතෘසතු ආහාරඡන සත රපසයෙන් හටගන්නාබවද දක්වනල දී. ඒ එසේමැයි මේතුකුස ඇවිටිදුළුආදි න්මෙන් පෘථිවිධාතුහු හැසැරුහොට පව න්නේය කබලිකාරාහාරය ආශ්‍රයකො ට ඒවන්වන්නාවූ ධාතු සතුන්ගේ සකා ලශරීරය පැතිරඩිවිනශ්වීනොහැකුදුවුහුදා ණින්වපවාඇත්නේයි ඒශුක්‍රයමිනිසුන්ට පසළොස්හැවිරිදිමයසපවත් රාගමෙහ නාවළපන්ඡණයෙහිමඩිකිසඅායසෙන් නික්මෙන්නේයිඅාපොධාතුහුගේ ඇත්ති වයසෙන්මහල්ම අඩිනවාසයවබැසෙන යඅඩිනවාසයපැමිණෙන්නේවෙන්මහාප වවය උතුසමුඩානිකවන්නේයි සවිකාම සඛගීවාසිවූ කාමාවචරදෙවියන්ට ශුක්‍ර ධාතු ඇත්තේද රාගඝින් හටගන්නේද මිනිසුන්ටමෙන් ආශයඨානයෙන්නොඉහිළි එහිම පවත්නාහු මදක් විකාරව රාගචෙතනාවසන්සිදෙන්නේයි රහතු න්ටද අනාගාමීන්ටද සවිප්‍රකාරයෙන් කාමරාගය නැතිබැවින් ශුක්‍රමොචන යක් නැත්තේයි රූපාවචර බ්‍රහ්ම යන්ට වනාහි ධ්‍යානබලයෙන් රාගයවී ස්කම්ඣනය කළබැවින්හා කබලිකාරා හාරයෙන් දිවිනොපවත්වන බැවින්ද එකානනයෙන්ම ශුක්‍රධාතු නැත්තේය රහතුන්ටහා අනාගාමීන්ට කබලිකාරා හාරයෙන් දිවිපවත්වනබැවින් ශුක්‍රධා තුනුඇතත් රාගයනැතිබැවින් මොචන යනැතැයි දතයුතු. ලොකප්‍රඥප්ති ප්‍රකරණයෙහි වනාහි චාතුම්හාරාජිකය හැර මතු දිව්‍යලොකවාසි දෙවියන්ගේ මනුෂ්‍යයන්මෙන් මෛථුනකෘත්‍යයක් හෝ ශුක්‍රමොචනයක්හෝ නැත හස්ත පරාමර්ෂනාදියෙන්ම කාමරාගව්‍යුපශම නය වන්නේයයි දක්වනලදි එනකුදුවු වන්අභිධර්මටීකාචාර්යස්වහන්සේලා විසින්ම මනස පිළිනොගත්තේයයි දතයුතු]

මූහුනවිවණ්වගයෙන්මුල්සඳහනමාඋදුග ස්දවාහන්හඑදියකොට පෙරාගන්පැහැ දි දිසටබදු වණිඇති යරිරාභයනාරග නවූ එක්නරා ආපොධාතුවිශෙෂයෙකි ඒමූහුනවිවණාති සටහන්වශයෙන් මූහුණි න්නමාතුවූ දිසපිරූ කළයක්තුළ පිනිටි ජලයටබදු සටහන්ඇත්තේය දිසාහෙයි න් සවදිසාමෙනිවූයේය අවකාශහෙයින් වසනිය ඇතුළත පිනිටියේය මෙහන්හි වියහිසසතු විසනිපුටියටනම්වන්නේයි යම්සේ ඉදුල්දිය ගැඹිමලාදිය දූටියසහා සිදුනිය ජලමාඇති ගඩොලුදා නවරවල්ලක

ඔබනලද මුවනැතිවම ඇතුළට ජලය වැදගතඹැකි යොන්කළවිගෙඹයක † ගවරවළ දියවර ඇතුළතට වැදගනීද එතකුදුවුවත් දියවැදගන්නා මගතො පැණේද එපරිද්දෙන්ම යම්වස්තිපුටයෙක පිරිසිදිනා මුත්‍රය ශරීරයෙන් නික්ම යෙයි එතකුදුවුවත් ඇතුළටවැදගන්නා මාහේතුනොපැණේමැයිමේමූත්‍රයාගේනික්මෙන මානිත්‍යප්‍රකාශනොවන්නේයි යම්වස්තිපුටයක් මූත්‍රයෙන් පිරුණුකල්හි නියකරම්හයි සත්ත්වයන්ගේ යම්උත්සාහ පූර්ඛනක්‍රියාවක්වේද ඒ වස්තිපුටනම්ව න්නේයි පරිභෝජදවශයෙන් වස්තියෙහි ඇතුළත්භාගයෙන්නා මූත්‍රභාගයෙන්ද පිරිසිදිනාලද්දේයත්‍රු මොහුගේසභාග පරිභෝජදයවත්නේය විසභාගපරිභෝජද යවනාහි කෙහෙයන්ටකිමාමෙන්දැනයුතු. [යම්සේ ගවරවලෙක මුහුණින්න්‍නමාතු බු කළයෙහි වැදගත් ගවරවළදියවර ම මනළයෙහි පිහිටියෙමියි නොදන්නේද කල්‍යද මාතුළ ගවරවළ දිවර වැදසි විශේයයි නොදන්නේද එපරිද්දෙන්ම ව ස්තිපුටයෙහි පිහිටි මූත්‍රද මම වස්තිපුට යෙහි පිහිටියෙමියි නොදන්නේය වස්ති පුටයද මාතුළ සිලිදිය පිහිටියේයයිනො දන්නේය එහෙයින් මේමූත්‍රකොට්ඨාසයද මනස්කාර ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාරහිතය අවෙත නිකය අව්‍යාකෘතය ආත්මශූන්‍යය සත්ව යෙක්ද පුද්ගලයෙක්ද නොවන්නේයයි නිශ්චයකරන්නේයි] මේසේ හිසතේ ආදි කොටඇති දෙනිස්කුණපයන් වර්ණනීය සටහනය දිශාය අවකාශය පරිභෝජදය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් නියමකොට පිළිවෙළින් භාවනාවැඩීමය යුහුසුළුනො වී භාවනාවැඩීමය යනාදි සත්ත්වාකාර යෙන් වර්ණනීය සටහනය ගැනිය ආශ්‍රය සථානය අවකාශයයන මොවුන්ගේවශ යෙන් පස්පස්පරිද්දෙකින් පිළිකුලපිළිකු ලැයි මෙනෙහිකරන්නාවූයොගාවචරයා හට කෙශයලොමයඥනාදි නාමඥප්නි ය ඉක්මිම්වශයෙන් පවත්නා භාවනා කෙළවර යම්සේ දෙනිස්පැහැයක්ඇති මල්සමූහයකින් එක්හුදෙක ගොතනලද මල්වඩමක් බලන්නාවූ ඇස්ඇති පුරුෂ යෙකුට සියළු පුෂ්පයෝ පෙරපසුනොවී එකවට ප්‍රකාශවෙැටහෙත්ද එපරි දෙන්ම මේශරීරයෙහි කොශයෝ ඇත් නාහුය යනාදීන් මේශරීරය නුවනින්බ ලන්නාවූ යොගාවචරයාහට වර්ණාදි වශයෙන් නියමිතවූ පිළිකුල්ආකාරයෙ න් වැටහුනු ඒ දෙනිස්කුණපකොට්ඨාස යෝ ඉදිරිපසුනොවී එකවට පහ ළවන්නාහුය එහෙයින් යට මනසිකාර කොසල්ලකථාවෙහි කොශයහයි මෙනෙ හිකරන්නාවූ ආදිකම්මිකයාගේ මෙනෙ හිකිරීමහොස් මූත්‍රයයන කෙළවරකොට සම පැහැරසිටින්නේයයිකියන ලද්දේයි ඉදින් හමාගේ සන්තානයෙන් පිට ත්වූ බාහිරසන්තානයෙහින් මාගේමේ ශරීරය යම්පරිද්දෙකින් පිළිකුල්වීනම්

† "අමුඛෙයවනඤ්ඤට" යනපදය "රවනඤ්ඤට" යි අටුවාවේනිඛේ ටිකාවේ නෝරාතිඛෙන්නේ "රවනඤ්ඤටංනාමපකතියා අම්බමෙවහොත් යසසපත ආර ගහමත්තමපි උදකස්සාපටිසනමුඛං නත්ථිතංදස්සෙතුං අමුඛෙරවනඤ්ඤටෙනිවුත්තං" යනුවෙනි පුරාණසිංහල සන්නකාරයෝ "අමුඛෙරවනඤ්ඤට, මුවනැතිකිඳිදියව දනාකළයෙහි" යයි අරුත්වය කතකළෝයි. නුමුත් පුරාතනබුරුමසන්නයෙහි නිදස්සනමයෙහි දියයිඳිහියමඬෙන් දියඇපරාතන්නා පිණිස යොතුන්විසින් වත්ව කාරකරණලද මුවනැතිකළවිශෙෂය "යවනඤ්ඤට" නම අටුවාටිකාචාරීන්වහන්ස්ලාගේ යෙදිම "රවනඤ්ඤට" නොව "යවනඤ්ඤට" කියාය අටුවාටිකාදෙන්නම ලිපිත්‍රානත්‍රියකැයි විනිශ්චය දක්වානිඛේ "අඛොමුඛෙලොණඤ්ඤවකෙ" යිබුද්ධඝොෂ කථකථාවෙහිවණ්ණනාකාරනිඛේ පරීක්ෂාකොට ගතයුතු.

ඔවුන්ගේ ජ්ගරීරයන් එපරිදෙන්ම පිළිකුලැයි මනස්කාරය බාහිරසන්තානසෙනෙහි එළවානමි ඒ යොගාවචරයාගේ ටහමාගේදෙනිස්කොඩායයන් පිළිකුල් වැවැතුනාක්මෙන්අනුන්ගේශරීර සන්තානයෙහි කෙගාදිසියලුකොටසුත්පිළිකුල් වශයෙන්ප්‍රකාශව වැටහෙන්නාහුය එකල්හි ඇවිදිනාවු සිටින මනුෂ්‍යශරීරත්තිරශ්චීනාදියහිඅන්සඝාතාශයහැරකුණපකොඩාසරාශිවශයෙන්ම වැටහෙන්නාහුය ඔවුන්විසින්අනුභවකරණලද පැන් බොජුන්ආදියන්කුණපකොඩාසරාශියෙහි සංඝනනලද දෙයක්මෙන් වැටහෙන්නේහි ඉක්බිති අනුපුබ්බමුඛනාදිවශයෙන් පිළිකුල පිළිකුල්හැරිනැවතනැවත මේකෙනාදි කොටසුන් මෙනෙහිකරණයොගාවචරයාහට මිශ්‍රවෙළින් අසීණාදිපදනේහි ඒ එසෙමැයි සමකලෙක සඩ්ඪේය සනින්ද්‍රියසමාධින්ද්‍රියසමාධින්ද්‍රියපඤ්ඤින්ද්‍රියයන ඉන්ද්‍රියධම්මෝ පිරිසිදුව ප්‍රකාශවෙද්දඑකලුඅස්සඛියආදින්ගේ දුරුවිමෙන් අනිශයින් බලවන්වූ සපත්නධම්මයන් උපකාරලදින් විනකාදි ධ්‍යානාඞගයෝ දැඩිව පහළවෙති ඔවුන්ට ඉදුරා විරූඩබැවින් පඤ්චනීවරණධම්මයන්හා නීවරණ පාඨෙහිනාවූ කෙලෙසුන් ඔබාගන්නාලද්දාවූමෙන් උපචාර සමාධියෙන් සිත එතඟවන්නේය එකල යොගාවචරයෙ මේ එමනිමිත්තය ආසෙවිත භාවිත බහුලීකෘතකොට අසීණාවට පැමිණෙන්නේසයි දතයුතු. ඒනිමිත්තයන් අතුරෙන්යෙ ඉන්ද්‍රියබද්ධනිමිත්තාදිපස්ආහාරයෙන් පිළිකුල්වශයෙන් වැටිතිම උද්ග්‍රහනිමිත්තනම යටිප්‍රකාරවශයන් පිළිකුල්වශයෙන් වැටිතිම ප්‍රතිභාගනිමිත්තනම ඒ නිමිත්තය ආසෙවිතභාවිත බහුලීකෘතකරන්නාහට සමාධියනලද කුමයෙන් අනුපුබ්බාභිනිවේසයෙන් ප්‍රථමධ්‍යාන වශයෙන්ම අසීණාදිපදනේය ඒඅසීණාදිපදසමූහයට නමකොටසෙහිනෝ අසීණාවට පැමිණ නැවත අනිස්කොටසෙක භාවනාවෙහිනොසෙල්දේදඒයොගාවචරයාහට එකම අසීණාවක් උපදී යමෙකුට වනාහි නොයෙක්කොටස්හු ප්‍රකාශව වැටහෙන්නේහෝවෙද්ද එක්කොටසෙක ධ්‍යානයට පැමිණහෝ නැවත අනිස්කොටස්හි භාවනාහෝ කෙරේද ඒ යොගාවචරයාහට මල්ලතෂථවිරයන්ට මෙන් කොටස්ගණනින් ප්‍රථමධ්‍යානයෝ උපදනාහුය හේකෙසේදයත්? ඒම ල්ලතෂථවිරයන් වහන්සේවනාහිදීඝභාණක අභයතෂථවිරයන්ගේ අතඅල්වාගෙණ ඇවැත්වූ අභයතෂථවිරය සම්ප්‍රශ්නය නොප පළමුකොට උගණ්හාසිකියා මෙසේකියේය මල්ලකතෂථවිරයෝවනාහි දෙනිස්කොටසුන්කෙරෙහි දෙනිස්ප්‍රථමධ්‍යානයෙක් ලද්දේසි ඉදින් රූඑක්ධ්‍යානයක් දුවල් එක්ධ්‍යානයක් සමවදිනම් අඩමසකට අධිකකාලයකින් පළමුකොටසේ උපදවාගන්ධ්‍යානයට නැවතපැමිණෙන්නේහි ඉදින් දවස්පාසා එකෙක්ධ්‍යානයට සමවදිනම් මුල්ධ්‍යානයට මසකට අධිකකාලයකින් නැවතන්පැමිණෙන්නේසි මෙසේ ප්‍රථමධ්‍යානවශයෙන් සිඛවන්නාවූද මේ කම්මසථානය වණ්ණිඅරූපාදීන්කෙරෙහි සමානිබලයෙන් සිඛවනබැවින් කාශගතාසතියඞ්කියනලද්දේසයි දතයුතු. මේ කාශගතාසතිකම්මට්ඨානත් භාවනාවෙහි යෙදුනු මහණතෙමේ ප්‍රාතහසෙනාසනයෙහිද අඞ්කුශලයෙහිද නොඇල්මනා පවනාමකුණපයෙහි ඇල්මද ඉවසන්නේසි ඒ යොගාවචරතෙමේ ශරීරාවයවාදන්හෙයින් අනවරතාවබෝසින් නොමඬනාලද්දේවෙයි උපන් අඛිරතිය මැඩපවත්වා ගෙණ වසන්නේ දෙනිස්කොටස් භාවනාවිරිමෙන් ආත්මස්නෙහය හෙවුබැවින් තෘෂ්ණාඅරමුණු ඉවසන්නේවෙයි තෘෂ්ණා තෘෂ්ණාත අරමුණුවිසින් ඒ ප්‍රතාරාවම්මණතෙමේ ප්‍රතාරාවඛනාලද්දේවෙයි උපන්තෘෂ්ණාවට ඒ මැඩපවා

ත්වන්නේය සීතයහා උෂ්ණය ඉවසන් නේවෙයි නියුණුවූ නොසැපවූ දුක්වෙද නාවන්හා නපුරුවූ ආහරපානයන්ද ඉවසනසුළුවන්නේයි කෙයාදින්ගේ වණී හෙදයනිසා සතරධ්‍යානයන් ලබන්නේ වෙයි අර්හත්ඵලයන් ප්‍රතිවෙධකරන්නේ වෙයි. එහෙයින් අප්‍රමාදවූ පඬිතයොගා වචරතෙමේ මෙබඳු නොයෙක් අනුසස් ඇත්තාවූ මේ කායගතාසති භාවනාවෙ හි නැවතනැවත යෙදෙන්නේයි.

මේ කායගතාසතිකර්මස්ථාන සෙහි විසතරකෙණාවවන්නේයි

—ංටං—

(෭ ෮)

ඉදානි යන්තං භගවතා අයම්පිඛොහි භික්ඛවෙ ආනාපානසතිසමාධි භාවිතොබහුලීකතොසන්තොචෙවපණීතොච අසෙවනකොවසුඛොවිහාරොඋප්පන්නුප්පන්නෙ පාපකෙ අකුසලෙධම්මෙඨානසොඅන්තරධාපෙතිවූපසමෙතීති එවංපසංසිත්වා කථංභාවිතොච භික්ඛවෙ ආනාපානසතිසමාධි කථංබහුලීකතොසන්තොචෙව පණීතොච අසෙවනකොච සුඛොවිහාරොඋප්පන්නුප්පන්නෙපාපකෙ අකුසලෙධම්මෙ ඨානසොඅන්තරධාපෙති වූපසමෙති ඉධභික්ඛවෙභික්ඛු අරඤ්ඤගතොවා රුක්ඛමූලගතොවා සුඤ්ඤාගාරගතොවා නිසීදති පල්ලංකං ආභුජිත්වා උජුංකායං පණිධාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා සොසතොව අස්සසති සතිසතො පස්සසති දීඝංවා අස්සසන්තො දීඝං අස්සසාමීති පජානාති දීඝංවා පස්සසන්තොදීඝංපස්සසාමීතිපජානාති රස්සංවා අස්සසන්තො පෙ පස්සසන්තො රස්සං පස්සසාමීති පජානාති සබ්බකායපටිසංවෙදී අස්සසිස්සාමීති සික්ඛති සබ්බකායපටිසංවෙදී පස්සසිස්සාමීතිසික්ඛති පස්සම්භයංකායසංඛාරං අස්සසිස්සාමීතිසික්ඛති පස්සම්භයංකායසංඛාරං පස්සසිස්සාමීතිසික්ඛති පීතිපටිසංවෙදී සුඛපටිසංවෙදී චිත්තසංඛාර පටිසංවෙදී පස්සම්භයංචිත්තසංඛාරං චිත්තපටිසංවෙදී අභිප්පමොදයංචිත්තං සමාදහං චිත්තං විමොචයංචිත්තං අනිච්චානුපස්සී විරාගානුපස්සී නිරොධානුපස්සී පටිනිස්සග්ගානුපස්සී අස්සසිස්සාමීති සික්ඛති පටිනිස්සග්ගානුපස්සී පස්සසිස්සාමීතිසික්ඛති එවං සොළසවත්ථුකං ආනාපානසතිකම්මට්ඨානංනිද්දිට්ඨං තස්සභාවනානිද්දෙසෙ අනුප්පන්නොයොපනයසම්පාලිවණ්ණනානුසාරෙ නෙවමුද්ධමානෙ සබ්බාකාරපරිපුරොනොති තස්මාඅයමෙත්ථ පාලිවණ්ණනාපුබ්බඞ්ගමොනිද්දෙසොඅයං භාවිතොවභික්ඛවෙ ආනාපානසති සමාධිති, එත්තාවකථාති ආනාපානසමාධිභාවනං නානප්පකාරතො චිත්තරතිකමයතා ප්‍රඥා භාවිතොව භික්ඛවෙ ආනාපානසති සමාධිතිනානප්පකාරතො චිත්තරතිකමයතා ප්‍රඥාඛම්මනිද්දසනංකථං බහුලීකතොපෙ වූපසමෙතීති එත්ථාපිඑසෙවනයො නත්ථභාවිතොති උප්පාදිතොවාවඩ්ඪිතොවා ආනාපානසතිසමාධිති ආනාපානපරිග්ගාහිකාසතියා සඞ්ගම්පයුත්තොසමාධිආනාපානසතියමාධි බහුලීකතොහොති පුනප්පුනංකතොසන්තොචෙව පණීතොවානිසෙවිතොචෙව පණීතොචෙව උභයත්ථඑවසද්දෙන නියමොවෙදිතබ්බා කිංවුත්තංහොති අසංහීරියථා අසුභකම්මට්ඨානංකෙවලං පටිවෙධවසෙනසන්තඤ්චපණීතඤ්චඔළාරිකා රම්මණත්තාපන පටික්කූලාරම්මණත්තාව ආරම්මණවසෙන නෙවසන්තංපණීතංනඑවං කෙනචිපරියායෙනඅසන්තොඅප්පණීතොවාඅථඛොආ

රම්මණසඤ්ඤායපිසන්තොවුපසන්තොනි බ්බුතො පටිපස්සද්ධාතා අඞ්ගසන්තතා යපි ආරම්මණපණිහිතතායපි පණිතො අතිත්තිකරො අඞ්ගපණීතතායපි නි නෙනවුත්තංසරෙනාමෙව පණිතොවා නි.

අසෙවනකොචසුඛොවිහාරොනිඒත්ථප නනාසසෙවනන්ති අසෙවනකො අනාසින්නතෙතා අබ්බොකිණ්ණතා පාටියෙක්කතා ආවෙණිකොනත්ථිඒත්ථපරිකම්මෙ නවා උපමාරෙනවා සන්තතා ආදිසම්ම න්නානාරත්ථොපත්තුනි අඤ්ඤත්‍රොසතාවෙ නෙව සඤ්ඤාවපණ්ණත්තොවානි අත්ථො පොපිපන අසෙවනත්ථෙනානි අනාසින්න තා ඔජවන්තතාසභාවෙනෙව මධුරො නි මඤ්ඤති එවමයං අත්‍රසවනකොච අප්පිතප්පිතඛණෙකාඝිනචෙතසික සුඛ පරිලාභාස සාවහනතාකොසුඛොවිහා රොනි වෙදිතබ්බො. උප්පන්නුප්පන්නෙ පාපකෙ අකුසලධම්මෙති අත්‍රොසල්ලසම්භූ තෙ ධම්මෙ ඨානසො අන්තරධාපෙනිති ඛණෙනෙව අන්තරධාපෙති විනාසෙති වූපසමෙතිති සුට්ඨුපසමෙති නිබ්බෙ ධෙතීති සභාවෙන අනුප්පත්තියා අරියමග්ග වුඩ්ඪියා පහොතා සම්භවිස්සතීති පටිප්පස්සම්භෙ නිති පිවුත්තංහොති අයංපනෙත්ථසඞ්ඛෙ පෙත්ථො යිතබ්බෙ කෙනමි පකාරෙන කෙනාකාරෙන කෙනවිධිනා භාවිතො ආනාපානසතිසමාධි කෙනපකාරෙන බහුලිකතොසඤ්ඤාවෙව පෙ වූපසමෙතිති ඉදානි නමත්ථං විභාරෙන් තො ඉධභික්ඛවෙති ආදිමාහ තත්ථ ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛවොති භික්ඛවෙඉමස්මිං සාස නෙභික්ඛු අයංතත්ථ ඉධසද්දෙ සත්තිපප කාර ආනාපානසතිසමාධි නිත්තිඨානඤ ඤ පුග්ගලඤ්ඤත්තිඤ්ඤතුනාසනපටි දිපනොඅඤ්ඤසාසනස්ස තථාභාවපටි සෙධනොවුත්තං හොති. භික්ඛවෙ සමණොපෙසුසඤ්ඤුපරාපර වාද සමණෙහිඅඤ්ඤෙහි තෙනවුත්තං ඉමස්මිංසාසනෙ භික්ඛුනි අරඤ්ඤගතොවා පෙසුඤ්ඤාගාරගතොවානි ඉදම්පඤ්ඤානාපාන සතිසමාධි භාවනානු රූපසෙනාසන පරිග්ගහ පරිදීපනං ඉම ස්සභික්ඛුනොදිඝරත්තංරූපාදීසු ආර ම්මණෙසු අනුවිසටං චිත්තං ආනාපාන සති සමාධි ආරම්මණං අභිරුහිතුං නසක්ඛති කුටගොනයුත්තරථොව්‍ය උප්පථ මෙවඛාදති තස්මා සෙය්‍යථාපිනාම ගොපොකුටඩෙනුප්‍යා සරීරං බ්‍රංපිච්ඡිත්වා වඩ්ඪිතං කුවම්මජං දමෙතුකාමොඩෙ නුනො අපනෙත්වා එතමත්ථෙන මහ න්තං එවඤ්චනිබ්බිඤ්ඤාණත්ථායොත්තෙන බන්ධෙය්‍ය අථස්ස සොවෙජා ඉතොච්ඡ නොච විප්ඵන්දිත්වා පලාතිතුං අසක්‍යා නෙතා නමෙවථම්භා උපනිසිදෙය්‍යවා උපනිපජ්ජෙය්‍යවා එවමෙව ඉමිනාපි භික්ඛුනා දීඝරත්තං රූපාරම්මණාදි රසපා නවඩ්ඪිතංදුඤ්චිත්තං දමෙතුකාමෙන රූපාදි ආරම්මණතො අපනෙත්වා අර ඤ්ඤංවා පෙ සුඤ්ඤාගාරංවාපවිසි ත්වා තත්ථඅස්සාසපස්සාසථම්භෙ සතියෝ පෙත්තබන්ධිතබ්බං එවමස්සනංචිත්තං ඉතොච්ඡතොච විප්ඵන්දිත්වාපි පුබ්බෙආචි ණ්ණාරම්මණං අලභමානංසතියොත්තං ඡින්දිත්වාපලාතිතුං අසක්‍යභාවත්තං තමෙ වා රම්මණං උපචාරප්පනාවසෙන උ පනිසිදතිවෙවඋපනිපජ්ජතිව තෙනාහු පොරාණා.

සථාථම්භෙතිබන්ධෙය්‍ය.
චිත්තජංදීඝනොසුඛ
බන්ධෙය්‍යවිසඤ්චිත්තං
සතියාරම්මණෙදළ්හන්ති.

(ස †)

(යතෝතංඑවංපසංසිත්වා ආනාපානස්ස තිකම්මඨානං නිද්දිසං තඤ්ඤෙවානාති ඉදානෙතා-පිසම්බන්ධිතබ්බා) භික්ඛවෙ, මහණෙනි(අයම්පිඛොස්සනුභෙ හි - නිබ්බාණමහාසරසට අවතරණ නිස්සි වූ සම්මේ කසිණඛ්‍යාන අශුභඛ්‍යාන කොණෙක්ඇද්ද හුදෙක්ඔහුම ශාන්තා දිගුණයුක්තායෝනොවෙති මේ ආනා පානසමාධියද ශාන්තාදි ගුණයුක්තස්සයි බුදුහු තමන්ට ප්‍රත්‍යක්ෂවූ සමාධියද දෙ ශනානුභාවයෙන් ඒ ධම්ප්‍රතිග්‍රහණකිහුන් ආසන්නාත්‍යක්ෂකරණුමෝ සමු චචයවශයෙන්-අයම්පිඛොභි භාවෙ සමා ධි-සි සම්බන්ධමුඛයෙන් අඤ්ඤද දතයු තු) එවංපසංසිත්වා, සන්තොවෙවපණි තොති යනාදීන් ප්‍රශංසාකොට(මේ ප්‍රශං සාවල්ලස්ස කිමඞ්ගදයන්? ප්‍රශංසාවචන යෙන් භගවත්තෙමේ සමාධියට අතෙ කාකාරයෙන් ප්‍රශංසාකෙරෙයි මේසමා ධිය ශාන්තයප්‍රණීතය අසෙවනකයසුඛ විහාරය පාපධම්මයන් ක්ෂණයෙහිම අන් තර්ධානකෙරෙයි සඤ්ජානාඝිලාසවූ භික්ෂූ හු සොන්සාඝිවසකස්කොට මේ ධ්‍යාන යයෙදිය්‍යුතුය පිළිපැද්දයුතුයයි භගිනී ධ්‍යානයෙහි අතිරුළිජනනයෙන් උත් සාහවඩනුසඳහා ප්‍රශංසාකළහයි දතයු තුයි-පෙ)එවංසොළසවත්ථුකං, සතර අනුපස්සනාවන්කෙරෙහි සතරවතුෂ්ක කයන්ගේ වශයෙන් සොළොස්තැනක් ඇති(සොළොස්අවකාශයක්)ඇති;ආනා පානසතිකම්මඨානං, ආනාපානස්මෘති කර්මස්ථානයෙක්;නිද්දිට්ඨං,දක්වනලදද; භගවතා,ඔහුගේ;භාවනානිද්දෙසොඅනුප පත්තා,භාවනානිර්දේශය අනුක්‍රමයෙන් ප්‍රාප්තයි; සොපන, ඒ භාවනානිර්දේශයව නාහි; යසමා,ඉම්හෙයින්; පාලිවණ්ණනානුසාරෙනෙව, පාලිවර්ණනාව අනු වපැවැත්මෙන්ම; වුච්චමානෙ, කියනු ලබන්නේ; සබ්බාකාරපරිපූරොනොති, සර්වාකාරපරිපූර්ණනොවේ, කම්මට්ඨානපාඨස්සෙති පඤ්ච පිඨාදිය උපමාදස්සනාදිය පරිහාරස්ස ප්‍රභෙදාජ නයයන මෙආදී සියළුආකාරයෙන් ප රිපූර්ණවූයේවේද; තස්මා, එහෙයින්; අයං, මෝනොමෝ; එත්ථ, මෙහි; පාලිවණ්ණනාපුබ්බඞ්ගමොනිද්දෙසො, පාඨව ර්ණනාපූර්වඞ්ගමනොවූඇති නිර්දේශයයි(ක මියටානයාගේනිග්‍රහයෙන් විසතරය යන අභිප්‍රායයි- දුශංසාපාලිය ඉක්ම පු වජාපාලියෙහි අර්ථවර්ණනාව කුමක්හෙ යින් ආරම්භ නළහයත්? කථම්භාවිතොති යනාදිපුවජාපාඨයෙහිඅර්ථවිභාවනාකළ නැති හෙයිනොවෙයින් ප්‍රශංසාපාඨය හිදු අර්ථය විභාවිතමවෙයි- හේ ඉක්බි තිව "කථංභාවිතොති" යනාදීන් ආර ම්භ නළහයි දතයුතුයි--) කථන්ති, කථංස්‍යුතු; ආනාපානසමාධිභාවනං, ආ නාපානසමාධිභාවනාව; නානප්පකාර තො, මතුයෙහි දෙසනාරූඪවූ සියළුප්‍ර කාරයෙන්; කථෙතුකම්‍යතාපුවජා; කථෙ තුකම්‍යතාවශයෙන් පුවජායි, භාවිතො -පෙ-සමාධ්‍යුතු; නානප්පකාරතො වි ත්ථාරෙතුකම්‍යතා,නානාප්‍රකාරයෙන් ව ස්තරකරනුකැමතිබැවින්; පුඞ්ඛම්නි දස්සනං, විචාරණලද ධර්ම්යාගේ දැක් වීමයි-පෙ- එසෙවනයො, මෙම නයයි; (කථංබ්‍රූලිකතොඅනාදියෙහිදු"කථං භාවිතොයනුයෙහිඅර්ථහෙයින්මඅර්ථය සැලකියයුතුයයිසේයි) තත්ථ, ඒපාලි යෙහි; භාවිතොති, භාවිතොයිසේයි; උ ප්පාදිතො, උපදවනලදි; වඩ්ඪිතොවා, වඩනලදහෝයි (මෙහිඉපද ලබ්ධාසෙව නවූයේ භාවිතනම්වෙයි ප්‍රගුණභාවයට ආපාදිනවූයේ වර්ධිතනම්වෙයි) ආනාපා නසතිසමාධියන්නෙහි, ආනාපානපරි ඤ්ඤානිසංසසනිය; දීඝිතුඩාදිවිසෙසය හාසමඟ ආවාසප්‍රාවාසඝන්පිරිසිදග න්නාවූ; සනියාසඞ්ං, සමෘතියහාසමඟ; සම්පයුත්තඤාණසමාධි, සම්ප්‍රයුක්තවූඥාණ

මාධිය; ආනාපානසතියංචා සමාධි; ආනාපානසමාධිඥානඤ්ච සමාධිය; ආනාපානසතිසමාධි, අනාපානසමාධිසමාධියනමිවේ(ප්‍රථමවිකල්පයෙනිසම්ප්‍රයුක්තවචනයෙන් සමාධියහටසමාධියගේ සහජානාදිවූප්‍රත්‍යයභාවයඋක්තය විතියවිකල්පයෙහි උපචාරධ්‍යානසහගතසමාධිය ආනාපානසතිසමාධිනමිවේ-විතියවිකල්පයෙහි උපචාරධ්‍යාන සහගත සමාධිය අප්පණාසමාධියහට උපනිශ්‍රයබැවින් උපනිශ්‍රයභාවයද උක්තවේ) බහුලීකතෝ, බොහෝකොට පවත්වනලද්දේහි(එහෙයින් ආදිකම්මිකභාවප්‍රාප්තිය ඤාණවිසිභාවයටපැමිණියේඋභයපදනියමයෙන්දක්වනලේකැමතිකැමතිතෙණෙහිසමවැද්දයුතුබැවින්නැවතනැවතපවත්වනුලැබෙයි-පුනප්පුනකරොතොයිකිහු-"සන්තොවෙව පණීතොව" යනුයෙහි "ඉධෙවසම්මෙණා" යනාදියෙහිමෙන්දෙපදයෙහි එවශබ්දයෙන් නියමවෙයි දක්වන්නේ"සන්තොවෙව පණීතොවෙව උභයපදඑව සද්දෙන නියමෝ වෙදිතබ්බා"යීන්හු-උභයපදනියමයෙන් ලබ්ධඥණයදක්වන්නේ"අයංහි"යනාදිහු) අයංහි, මේආනාපානසතිතෙමේ ("අසන්තොවා අප්පණීතොවා"යියොදනු)යථා, යම්සේ(අසුභකම්මඨානායි-අසුභාලම්බනධ්‍යානයමයිහු- ධ්‍යානයතෙමේඅසුභයෙහි යොගකම්යක් බැවින්ද යොගිහුගේ සුඛවිශෙෂයට කාරණභෙයින් අසුභකම්මස්ථානයයි කියනුලැබේ- මෙමඤ්ච ටීකාවෙහි "අසුභෙසු යොගකම්මභාවතෝ යොගිනෝ සුඛවිසෙසානං කාරණභාවතොවා අසුභකම්මඨානන්තිවුච්චති"යි)කෙවලං,හුදෙක් ;පටිසෙධමෙන, ධ්‍යානප්‍රතිශෙධවශයෙන්; (ධ්‍යානයතෙමේ භාවනාවිශෙෂයෙන් සිඛමනුසේ නමාගේ විශෙෂයෙන් ප්‍රතිවෙධකෙරෙමින් පවතී- යථාසභාවයෙන් පිළිවිදුනාලැබෙයි- ප්‍රතිවෙධයයි කියනුලැබේ) ඔළාරිකාරම්මණතා, මහත් ආලම්බනබැවින්ද; පටික්කූලාරම්මණතාව, පිළිකුල් කටයුතු අරමුණුබැවිනුදැ;ආරම්මණවසෙන, අරමුණුපිසින්;නෙවසන්තං, නොමශාන්තවේද; නපණීතං, නොමප්‍රණීතවේද; එවං,එසේ; කෙනචිපරියායෙන, කිසිකාරණයකින්; අසන්තොවා අප්පණීතෝවා, අශාන්තඤ්ච අප්‍රණීතඤ්චොවේ;අථඛෝ, වැලින්මෙක්ද? ආරම්මණසන්තතාය පි,ආලම්බනය පරම්සුඛුමබවටපැමිණ ශාන්තවනබැවින්ශාන්තවූ(සන්හුන්නාවූ අරමුණෙහි පවත්නාඛවිසෙතෙමේ ශාන්තවේ-එහෙයින්මකිහ "සන්තොවූපසන්නෝ නිබ්බුතොයි)නිබ්බුතොඤිර්වෘතය(නිර්වෘතසඵපරිදෘෂ්ටඇතිශේෂයනඅර්ථයි-අරමුණුශාන්තවනබැවින් තදුලම්බනධම්මීන්ගේ ශාන්තබවලොකොත්තර ධම්මාලම්බන ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාවෙන් දක්විය යුතු "පටිවෙධසන්තතාය අඩඝසන්තතාය පිසන්තොවූපසන්තොනිබ්බුතොෘයි යොදනු) ආරම්මණපණීතතාය පි, ආලම්බනප්‍රණීතබැවිනුදු ප්‍රණීතවේ; අතිත්තිකරෝ, අතෘප්තිකරයි("අඩඝපණීතතාය පි පණීතොඅතිත්තිකරෝ"යි යොදනු) "අසෙවනකොසුඛොවිහාරෝ" යනුයෙහි- නාසසෙවනතෘහි, මෝහට ශාන්තප්‍රණීතභාවාවහවූ කිසි සෙවනයෙක්(වත්කිරීමෙක්) නැත්නුයි; අසෙවනකෝ, අසෙවනකනම් ;අනාසිත්තකෝ, අසෙවනකබැවින්ම අනාසිත්තකයි, අබ්බොකිණ්ණෝ, අසිත්තකබැවින්ම අව්‍යවකිණ්ණයි (පරිකම්මාදින්හා අසම්මිශ්‍රයි) පාටියෙක්කෝ, අසම්මිශ්‍රභෙයින්ම වෙන්මැයි; ආවෙණිකෝ,අසාධාරණයි(මෙසේ සියල්ලම සභාවයෙන්ම ශාන්තබව නබවකිහු;නත්ථිඵසපරිකම්මංවා,ශාන්

තහාවත්‍ය‍ට නිමිත්තවූ පරිකම්මයෙක්හෝ නැති- කසිණකරණාදිනිමිත්තොත්පාදනපඤ්ඤාවසානවූඑබදුපරිකම්මයෙක් ඕහි නැහයනඅත්‍ථි- උපචාරෙනවා නහි එත්ථඝන්තං"ඕඤ්ඤාදඤ්ඤ-යම්හෙයකින්උපචාරක්ෂණයෙහි නිවරණවිගමනයෙහුදු මතුයෙහි අඩහප්‍රාදුර්භාවයෙහුදු සෙසුධ්‍යානයන්ගේ ශාන්තබව වේද මෝහට එසේනැත මේවනාහි ආදිසමන්නාහාරයෙහි පවත් තමාගේ සභාවයෙන්ම ශාන්තය ප්‍රණීතයයි දක්වනුයේ 'ආදිසමන්නාහාරතෝ' යනාදිකි) කෙළිපන, අභ්‍යනිරිවැස්සෝවනාහි;අනාසිත්තකොා, උපසෙචනයෙන් ආසිඤ්චනකනොවේ; ඔජවන්තොා, එහෙයින්ම ඔජස්ඇතියේයි; (ඔජස්ඇතියන්හුගා සදෘශයයනඅත්‍ථි) සභාවෙනෙව මධුරොනි, සභාවයෙන්ම මධුරයි (ඉෂ්ටයයනඅත්‍ථි; මධුරොත්‍යනවිකල්පය පණිනොයනු ඇතිබැවින් අප්‍රධානයයෙන්-එවං, මෙසේ; අයං, මේපෘථිවිය අසෙවනකොට, අසෙවනකදවෙයි; අප්පිත අප්පිතක්ඛණෙ, අර්පිතඅර්පිතකෙණෙහි (සමවත්වන් කෙණෙහියයනඅත්‍ථි) කායිකචෙතසිකසුඛප්‍රතිලාභාය සංවත්තනතෝ, කායිකචෛතසිකසුඛප්‍රතිලාභයට කාරණවනබැවින්සුඛොවිහාරොති වේදිතබ්බෝ; සුඛවිහාරයයි දුඃඛ ව්‍යයයි (ත්‍රිකචතුෂ්කධ්‍යානවශයෙන්හෝ උපෙක්ඛාවශේශාන්තබැවින්හෝසුඛගතිඝාතයෙයින් සියළු ධ්‍යානයන්ගේ වශයෙන්හෝ චෛතසික සුඛප්‍රතිලාභයට කාරණාවෙයි-ධ්‍යානසමුත්ථානප්‍රණීතරූපස්ඵුටශරීරඇතිබැවින් කායික සුඛප්‍රතිලාභයට කාරණාවේ ශේධ්‍යානයෙන් නැඟිසදවෙයි දතයුතු- මේපක්ෂයෙහි අප්පිත අප්පිතක්ඛණෙයනු- හෙතුයෙන් සපනම්විනහ්‍යනියයි දතයුතු) අවිතක්කවිචාර,ධ්‍යානයෙන් විත්තංඒකග්ගිනනුවූ) අදුතියඣානඅත්‍ථි ලාභිකොා, තිනවූ; අකුසලසම්භූතත්ථා, අකුසලයයන නමිලද අවිද්‍යාවෙන්වූ; ධම්මෙ, ප්‍රතිපක්ෂධර්මයන්; ඛණෙනෙව, තමාගේ ඉවෘත්තික්ෂණයෙන්ම; අන්තරධාපෙති, අන්තර්ධානකෙරෙයි; විකඛම්භෙති, පශ්‍යනාපන ප්‍රහාණවශයෙන් විෂ්කම්භනය කෙරේ; වූපසමෙති, විශෙෂයෙන් උපසමනයකෙරේ- එහෙයින්මකිහ "සුඤ්ඤූපසමෙති"යි සෙසුසමාධිය තමාගේ ප්‍රවෘත්තික්ෂණයෙහිම ප්‍රතිපක්ෂධර්මයන් වූපගමනයකෙරෙයි කුමක්හෙයින් මේසමාධියම මෙසෙවෙසෙසාකියනලදයත්? පුථිවිභාගයෙහි පවත්නාඅාවිතකීව්‍යපගමනයකරණහෙයිනි- එහෙයින්මකිහ. "ආනාපානසතිභාවෙනහි එතක් කුපවෙජ්ඣයයි- අනිකෙකුදු මේකාමවචරඅකුසලප්‍රභූතඇති භූමොත්තරයහටය භූමොත්තරයාගේ ක්ලෙශප්‍රහාණයසෙසාන්ගේ ක්ලෙශප්‍රහාණියටවඩාසාතිශයවේ-ශ්‍රද්ධාවිමුක්තියහට වඩා දෘෂ්ටිප්‍රාප්තයාගේ ක්ලෙශප්‍රහාණියමෙනි- එහෙයින් මේ ආනාපාන විංශති විශෙෂයසඳහා "ඣානසෝ අන්තරධාපෙති වූපසමෙති"යි භික්ෂු-නොහොත් නිමිත්තප්‍රාදුර්භාවය ඇතිකල්හි ක්ෂණයෙහිමඅඩහප්‍රාදුර්භාවයවනහෙයින් මේ සමාධියම "ඣානසෝ අන්තරධාපෙති වූපසමෙති" යි කියනලදී) නිබ්බෙධභාගියත්තාවා,ගාසනිකයන්ගේධ්‍යානභාවනාව බොහෝසේම නිබ්බෙධභාගියවනබැවින්හෝ බුදුන්වනාහි එකාන්තයෙන්ම නිබ්බෙධභාගියමවේ කමටහන භවාසියළු සම්‍යක්සම්බුද්ධයෝ සම්‍යක්සම්බෝධියට පැමිණෙන්) අනුපුබ්බෙන අරියමග්ගවූ ඔප්පත්තොා, අනුක්‍රමයෙන් ආර්‍යඵලාභිවෘද්ධියට පැමිණියේ; සමුච්ඡින්දති, සමුච්ඡේදයකෙරෙයි, පටිප්පස්සම්භෙතීති; සංගිදුවන්නේයයි; වූත්තංහොතීති, කියනියා යි(මේඅර්ථයවනාහි විරාගනිරොධපටිනිස්සග්ගානුපස්සනාවන්ගේ වශයෙන් මනාකොටමයදේ- යථාප්‍රවෘත්තවශයෙන් උත්තවූ අර්ථය ;සුඛග්‍රහණයවිනිය

සඞ්ඝනෙකාට දක්වනුයේ, "අයංපනෙත්ථ සංඛෙපත්ථෝ" යිකිහු. කිතකමෙ, මහණෙනි; කොනම්පකාරෙන, කවර ප්‍රකාරයකින්; කෙනාකාරෙන, කවර ආකාරයකින්, කොනවිධිනා, කවරවිධියකින්; භාවිතො ආනාපානසති සමාධි, බැමූ ආනාපානසතිසමාධිය; නෙනපකාරෙන බහුලීකතො, කවර ප්‍රකාරයකින් බහුලකරණලදුයේ;සනෙනාවෙව, ශාන්තවේද-පෙ-වූපසමෙති,සන්සිඳුවන්නේද; ඉතුනි,දැන්; තමත්ථං "භාවිතො" යනාදි ප්‍රථමාවශයෙන්-පෙ-සංඛෙපයෙන් උක්තාර්ථය; විත්ථාරෙනෙතා, විහාරෙන කරන්නේ "ඉධභික්ඛවෙ" යනාදිකි; හත්ථ, ඒපාලියෙහි ("ඉධභික්ඛවෙ" යනුයෙහි ඉධිගබ්දය ඉධභික්ඛු ධම්මං පරියාපුණාති" යනාදියෙහි මෙන් ශාසනයමෙන් ගෙණකියනලදුබි දක්වනුවෝ"ඉමස්මිංසාසනෙභික්ඛු" යි කියනු) අයංහි එත්ථ ඉධසද්දෙ;මෙතෙන මේ ඉධශබ්දය නෙමේ (බාහිරයන්ට ප්‍රථමවතුත්ථඣානයම්සිඛවනුසිටුවා සොඩසාකාරයෙන් සිටි ආනාපානසති සමාධිය සිඛනොවනුයෙන් "සබ්බපකාරආනාපාන සතියමාධි නිබ්බත්තකඣානපුග්ගල දසසන්නිස්සයභූතඣාසන පරිදීපනෙ" යිකියනු -සොඩසාකාරයෙන්සිටි ආනාපානසතියමාධි නිවීත්තාකවු පුද්ගලයාගට සන්නිශ්‍රයවූ ශාසනය හඟවන්නේයයන අර්ථයි) අත්තනාසාසනස්ස, තමසතුතිවිරහිතයා සතයාගේ; නථානාවපටිසෙධනොව, යථොක්ත පුද්ගලයාගට නිශ්‍රයබව ප්‍රතිශෙධකරන්නේනිසි(එහෙයින් "ඉධ භික්ඛවෙ"යනාදිපදඅවසානවවු එවශබ්ද ඇතිසේයයි දතයුතු-තමත්තිඅත්ථයපාඨයෙන් දක්වනුලබිනිස "වුත්තනංහෙතං"යි කනු) ඉධෙවභික්ඛවෙ සමණො,මහණෙනි යම්ප්‍රකාර ආනාපානසතිසමාධි නිවීත්තාකවු ශ්‍රමණ මෙනමයයන් අවසිනි(හේවනානි පටිපුන්නිශ්‍රමණඛඩ්ඩියන් ඇතනිසි) අත්තනුපරිසමාථ, තමාදුඅනාත්ති

කයන්ගේ නානාප්‍රකාරවාදයෝ (ලත්තිහු සමණෙනි සුඛසඤ්ඤ; ශ්‍රමණයන්විසින්ශූන්‍යයෝයි; අරඤ්ඤගතොවා පෙ-සුඤ්ඤාගාරගතොවා යනමේ, අසඤ, ඒයොනිහට; ආනාපානසතිසමාධි භාවනානුරූපං, ආනාපානසති සමාධිභාවනාවට අනුරූපවූ;සෙනාසනපරිග්ගහණං, සප්පායාසප්පායගේ පරිග්‍රහදක්වීමයි (ආරණ්‍යාදිගට භාවනානුරූපවූ සෙනසුන් බව දක්වන්නේ "ඉමස්සඤ්" යනාදියි හු) ඉමස්සහි භික්ඛුනො, මේභික්ෂූන්ගේ; දිඝරත්තං, බොහෝකලක්; රූපාදිසුආරම්මණෙසු, රූපාදිඅරමුණෙහි; අනුවිතක්කිතං විචාරිතං, විසුරුනුසින; ආනාපානසතිසමාධි ආරම්මණං, ආනාපානසමාධි සමාධි අරමුණට; අභිරුහිතුං, නැගෙනුවට; න ඉච්ඡන්ති, නොකැමැත්තහි; කුටගොණයුත්තරථොවිය, කුළුගොන් යෙදූරථයක්මෙන්, උප්පථඤ්ඤවධාවති, අපථයෙහිමදිවේ; තසමා, එහෙයින්;සෙය්‍යථාපිනාම, යම්සේ; ගොපොා,ගොපලු තෙම; කුටධෙනුයා, කිම්ගැලිඹේවනදෙනගේ; සබ්බංඛීරං පිවිත්වා, සියළුකිරිවී; වඤ්ඣභාවං, වැඩුනු;කුටවච්ඡං දම්මතුකාමො, දුදීම්වූවැස්සාදම්නුකැමතිවූයේ; ධෙනුතො අපනෙත්වා,දෙනගෙන් පහකොට; එකමන්තං, එකාන්තයෙක; මඤ්ඤං එඛංනිඛණිත්වා, මඟත්යනම්හයක්නිදුවා; තත්ථ, ඒසතම්හයෙහි; යොතෙතත බන්ධෙය්‍ය, යොතින්බඳනේනි; අථ, ඉක්බිත්තෙන්; අසඤ, ඒගොපොල්ලාගේ; සොවච්ඡා, ඒවසුතෙම; ඉතොචිතොවිප්පකිරිත්වා,ඔබින්ඔබසැලිපලායිහුං අසක්කොතෙත්වා,පලායාතොහෙතෙන; තමෙවඨානං, තම්බැඳිඑමටැබි එලයි; උපනිබ්බෙය්‍යවා,නිදිනේගෝයි, උපනිපජ්ජෙය්‍යවා, හෝනේගෝයි; එවමෙවඛ.එවසම්; ඉමිනාපි භික්ඛුනා, මේමහණ්දයි භික්ෂූ; දිඝරත්තං, බොහෝකලක්; රූපා රම්මණාදිඅසපාතාවසඤ්ඤා , රූපා...

ණාදින්ඉසාඋපදනාවූ ආසවාදසංඛ්‍යාත රසපානයෙන් වැඩුනු; දුට්ඨචිත්තං, නොදමුනසිත්හු; දමෙතුකාමෙන, දමනුකැමැත්තහුවිසින්; රූපාදිආරම්මණතා අපනෙත්වා, රූපාදිඅරමුණෙන් පහකොට; අරඤ්ඤංවා, අරණ්‍යයටහෝ; සුඤ්ඤාගාරංවා, ශූන්‍යාගාරයටහෝ; පවෙසෙත්වා, ප්‍රවේශකොට; නත්ථ, එහි; අස්සාසපස්සාසථමෙත්ථ, ආසවාසප්‍රාශ්වාසඇමනි සතඹත්‍යෙහි; සතියොතෙහන; සමෘතීනැමතියොතින්; බන්ධිතබ්බං, බැඳයුතු; එවං, මෙසේකල්හි; තස්ස, ඒ යොගිහිගේ; තංචිත්තං, ඒසිත; ඉතොවිතොවිප්ඵන්දිත්වාපි, ඔබින්ඔබසැලීද; පුබ්බ,ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන්පූර්වයෙහි (අනාදිමත් සසර)ආචිණ්ණාරම්මණං, පරිචිතාලම්බනය; අලභමානං, නොලබන්නේ; සතියාත්තං ඒත්වා, සිහිනැමතියොතසිඳගණ; පලායිතුංඅසක්කොනතං, පලායනුවහට නොපොහොසත්වූයේ; තමේවාරම්මණං,එමආසවාසප්‍රාශ්වාසාලම්බනයට; උපචාරප්පනාවසෙන, උපචාරාපීණාවශයෙන්, උපනිසිදතිවෙව, එළඹිදුනේදවෙයි; උපනිපජ්ජතිව,හෝනේදවේ; තෙනාහුපොරාණා, පුරාතනයෝ එහෙයින්මයිහ; නරෝ,හොපලුතෙම, දම්මංවජං,දම්වූවහ්සයා;යථාඵෙහානිබන්ධෙය්‍ය,යම්සේසතඹසෙතිබඳනේද; එවං, එපරිදෙන්ම; සකංචිත්තං, ස්වකීයසිත; සතියා (ඔනාකොටම කමටහන්සැලකිම්වසින් පවත්නා)සම්‍රෘතියෙන්; ආරම්මණෙ, කමටහන්අරමුණෙහි;දළ්හං, සථිරකොට(යම්සේ සතොකාරිහට උපචාරාපීණාහෙදසිත්තාසමාධියසිඹවේද එසේ සථිරකොටයයනුත්‍රීවැ)

———

(භා †)

දැන්වනාහි ඒ භාග්‍යවත්හුවිසින් මහණෙනිනිවන්නැමැති මහවිලටබස්නා තිබියන්ටබදුවූ මේ කසිණධ්‍යාන අශුභධ්‍යානයෝම ශාන්තාදිගුණයෙන් යුක්තවූවාහුනොවෙති මේ ආනාපානසති සමාධියදමනාකොටවඩනාලද්දේවිනම් බහුලවශයෙන්පුරුදුකරණලද්දේවිනම් සන්හුන්නේදවෙයිප්‍රණීතදවෙයිපූපාපූපාදිය ප්‍රණීතකරණුපිණිස ඉසියයුතුමඵලඅරිාදිමෙන් මේ ආනාපාන සමෘතිය ශාන්තප්‍රණීතබවට එළවීමපිණිස පරිකර්මනිමිත්තාදි කිසිවක්නො ඉසින්නේදවෙයි සැපවූ ඉරියව්පැවතුම් ඇත්නේදවෙයි උපනුපන් ලාමකඅකුශලධර්මයන්ද ක්ෂණයකින් අතුරුදන්කරවයි වූපශමනය්‍යකරවයි යනාදී අනෙකාකාරයෙන් ප්‍රශංසාකොට මහණෙනි ඒ ආනාපාන සම්‍රෘතිසමාධිය කෙසේවඩනාලද්දේ කෙසේ බහුලවශයෙන් කරණලද්දේ සන්හුන්නේවේද ප්‍රණීතවේද ශාන්තප්‍රණීතබවට පැමිණවීම පිණිස කිසිවක් නොඉසින්නේවේද සැපවූ ඉරියව් ඇත්නේවේද උපනුපන් ලාමක අකුශලධර්මයන් කාරණවශයෙන් අතුරුදන්කරවාද වූපශමනය කරවාදැයි? කථෙතුකම්‍යතා පෘවජාකොට ඉක්බිති මතුපහළවනනයින් අනාපානසම්‍රෘතිසමාධිය වියහැරකොට දෙශනාකරවදුළේසි. මෙතිවනාහි භාග්‍යවත්හුවිසින් කවරඅර්ථයක්පිණිස මේ අනුසම්‍රෘති භාවනාවට ප්‍රශංසාකරවදුළේදයත්? යොගාවචරභික්ෂූහු භාග්‍යවතුන්වහන්සේ මේඅසමාධියට අනෙකප්‍රකාරයෙන් ප්‍රශංසාකොරෙයි එහෙයින් මේඅසමාධිය ශාන්තාය ප්‍රණීතාය ශාන්තාප්‍රණීතබව පිණිස කටයුතු පරිකර්මාදිශෙවනයකුත් නැත සැපවූඉරියව් පැවැතුම්ඇත්නේය ක්ෂණයකින් පාපධර්මයන් අතුරුදන්කෙරෙයි යනාදින් හටගත් මහත් අභිලාෂා ඇත්නාහු උත්සාහවන්ව සකස්කොට මේධ්‍යානයෙහි යෙදියයුතුය පිළිපැදයුතුයයි සිතන්නාහුවේනි මෙසේ ධ්‍යානයෙහි කැමැත්

නළුපදවනුයදහා ප්‍රශංසාකරවදුලේයයි දනයුතු. මහණෙනි මේසස්නෙහි යොගාවචරභික්ෂුනෙමේ අරණ්‍යයකටහිසේ හෝ වෘක්ෂමූලයකටහිසේහෝ පලඟබැඳ උඹඅතිරියකෙළින්නබාසිතියඅභිමුඛයට එළඹවා මැඩනිදිනේය ඉක්බිති ඒ යොගාවචරතෙමේ සිහියෙන්යුක්තවම ආනාපානසතිකර්මස්ථානය මනසිකරන්නේය සිහියෙන්යුක්තවම ප්‍රාණවාතයකරන්නේයදිත්කොටහෝ ආණාපානසතිකර්මස්ථානය මනසිකරන්නේ දිත්කොට ආශ්වාසකරන්නෙමියි දන්නේය දිත්කොටහෝ ප්‍රාණවාතකරන්නේ දිත්කොට ප්‍රාණවාතකරන්නෙමියි දන්නේය ලුහුඬුකොට හෝ ආණාපානසතිකර්මස්ථානය මනසිකරන්නේ ලුහුඬුකොට ආශ්වාසකරන්නෙමියි දන්නේය ලුහුඬුකොටහෝ ප්‍රාණවාත කරන්නේ ලුහුඬුකොට ප්‍රාණවාත කරන්නෙමියි දන්නේය සියලු කායයාගේ උත්පත්තික්‍රමය විශේෂයෙන් දන්නේ ආශ්වාසප්‍රාණවාතකරන්නෙමියි හික්මෙන්නේය ඔදාරිකකායසංස්කාරයන්සන්සිඳුවන්නේ ආශ්වාසප්‍රාණවාත කරන්නෙමියි හික්මෙන්නේය ප්‍රීතිය සුඛය එතතසංස්කාරය යනමොවුන්විශේෂයෙන් දන්නේ ආණාපානසතිකර්මස්ථානය මනසිකරන්නෙමියි හික්මෙන්නේය චිත්තසංස්කාරයන් සන්සිඳුවන්නේ ආශ්වාසප්‍රාණවාත කරන්නෙමියි හික්මෙන්නේය චිත්තය විශේෂයෙන් දන්නේ ආශ්වාසප්‍රාණවාත කරන්නෙමියි හික්මෙන්නේය චිත්තය විශේෂයෙන් සතුටුකරවන්නේ ආශ්වාසප්‍රාණවාතකරන්නෙමියි හික්මෙන්නේය සිත මනාකොට එකඟකරන්නේ ආශ්වාසප්‍රාණවාතකරන්නෙමියි හික්මෙන්නේය සිත නෙලෙසුන්නෙහෙරෙන් මුදවන්නේ ආශ්වාසප්‍රාණවාත කරන්නෙමියි හික්මෙන්නේය අනිත්‍යානුපස්සනාඥානය ප්‍රතිනිස්සග්ගානුපස්සනාඥානය මොවුන් නැවතනැවත දන්නේ ආශ්වාස ප්‍රාණවාස කරන්නෙමියි හික්මෙන්නේයයි මෙසේ යොගාවචරතෙමේ ආනාපාන සතිසමාධිභාවනා නාමමාත්‍රවශයෙන් දක්වනලද්දේය. ඒ කර්මස්ථානයාගේ භාවනානිර්දේශය අනුක්‍රමයෙන් දැන් පැමිණියේය ඒ භාවනානිර්දේශයසම්භවයකින් පාලිවණ්ණනානුසාරයෙන්කියනුලබන්නේම පදත්‍රිවිශයෙන් සවිකාරයෙන් පරිපූර්ණවේදැ එහෙයින් මේමෙහි පාලිවණ්ණනාවපෙරටුනොටඇති නිර්දේශයවන්නේයි මෙනිවනානි ආනාපානසතිකර්මස්ථානයට භාග්‍යවත්නුවණින් කරණලද ප්‍රශංසාපාලිය ඉක්මවා පෘථජ්‍යාපාලියෙහි අර්ථවණ්ණනාව කුමක්හෙයින් ආරම්භකළාහුදයත්? පෘථජ්‍යාපාලියෙහි අර්ථප්‍රකාශකළ කල්හි අර්ථවිශෙෂයක් නැතිහෙයින් ප්‍රශංසාපාඨයෙහිද අර්ථප්‍රකාශකරණලද්දේමවේනුයි ප්‍රශංසාපාලිය ඉක්මවා පෘථජ්‍යාපාලියෙහිම අර්ථවණ්ණනාව ආරම්භකළහෙයි දතයුතු. මහණෙනි ආනාපානසතිසමාධිය කෙසේවඩහලද්දේවේදැයිසතමෙතිපළමුකොට "කථං" යනු ආනාපානසතිසමාධි භාවනාව මතුමතු දෙශනාරූඪවූ සියළුප්‍රකාරයෙන් භික්ෂූනුකැමැත්තෙන් කරණලද කථෙතුකම්‍යතාපුවජානම්වන්නේයි. මහණෙනි ආනාපානසතිසමාධිය වඩනාලද්දේවේද යනු නානාප්‍රකාරයෙන් විසතරකරණුකැමතිබැවින්විචාරණලද ධම්මාභේදුක්ම්මයිසෙයේබනුලිකාතකරණලද ආනාපානසති සමාධිය සත්නුන්නේවේද යිඝනපදය ආදිකොටඇතිඋපනුපන්නාමකුසලධම්මසන්ඛණයකින් කෙසේව්‍යපගමනය කෙරේදැ යනපදයඅවසානකොට ඇති මේසියලු පදසමූහද ආනාපානසතිසමාධිය සහපදය එළවා මේක්‍රමයෙන්ම සම්බන්ධකටයුතු. එපාලියෙහි "භාවිතෙ" යනු උපදවනලද්දේය වඩනාලද්දේයයන අර්ථවන්නේයිමෙහි වනාහ ඉපිදුලබනලදුආසෙවන ප්‍රත්‍යය ඇත්තේ භාවිතනම නැවතනැවත පුනුභූබවට පැමිණවූයේ වඩනාලද්දේනාවන්නේයි - ආනාපානසතිසමාධිය යනු

දික්ලුහුඬුබැව් ආදිවිශෙෂයහා යමග ආ
ශ්වාසප්‍රශ්වාසයන් පිරීසිඳ වෙන්කොටග
න්නාවූ හෙවත් ඒ ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසය
න් අරමුණුකොට පවත්නාවූ සමාධිය
ට සහජාතාදි ප්‍රත්‍යයවෘ යෙන් උපකාර
වූ සමාධිඉන්‍ද්‍රිය එකොත්පාද එකනිරෝධ
එකාලම්බන එකාවර්ජනය සතරාකාර
යෙන් එක්වයෙදුනාවූහෝ උපනිශ්‍රය ප්‍ර
ත්‍යයවශයෙන් උපකාරවූ ආනාපානස
තියෙහි යෙදුනාවූහෝ එකාග්‍රතාසංඛ්‍යා
ත සමාධිය වන්නේයි ඒ එසේමැති උප
චාර ධ්‍යාන සහගතවූ සමාධිය අපිණාස
මාධියට උපනිශ්‍රයවන්නේයි. බහුලීකෘත
කරණලද්දේය යනු ඔහිහාවයට පැමිණි
මෙන් කැමතිකැමති කෙණෙහි සමාප
ත්තියට සමවැඳුණුබැවින් නැවතනැ
වතපවත්වනලද්දේයයනාථයි. සන්හුන්
නේමවෙයි ප්‍රණීතමවෙයි යන මේදෙත
න්හි "එව" ශබ්දයෙන් නිර්‍යෝජ්‍යදානයුත්
තේයි. කුමක්කියනලද්දේදයත්? යම්සේ
අශුභාලම්බනය අරමුණුවිසින් ඖදාරික
වූවද හුදෙක් ප්‍රතිවෙධවශයෙන් ශාන්ත
ප්‍රණීතවේද ඖදාරිකඅරමුණු ගෙසින්ද
පිළිකුල්අරමුණුබැවීන්ද අරමුණුවශයෙ
න් ශාන්තප්‍රණීතනොවන්නේමය මේ
ආනාපානසමාධියවනාහි කිසිකාරණෙ
කින් ඒ අශුභධ්‍යානයමෙන් අශාන්තද
නොවන්නේය අප්‍රණීතදනොවන්නේය
වැලිඑකෙක් ඇණ සන්හුන් අරමු
ණෙහි පවත්නා ධර්ම්මයදශාන්තවනබැ
වින් ආශ්වාසප්‍රශ්වාස සංඛ්‍යාතවූ සන්හු
න්අරමුණෙහි පවත්නා සමාධිධර්ම්මද
අරමුණු සන්හුන්බැවින් සන්හුන්නේද
වෙයි කෙලෙස් විෂ්කම්භනය කෙළේද
වෙයි නිවණලද ක්ලේශපරිදාහ ඇත්
තේදවෙයි. ධ්‍යානප්‍රතිවෙධසංඛ්‍යාත අඩි
ශාන්තබැවිනුදු සන්හුන්නේදවෙයි
කෙලෙස්විෂ්කම්භනය කෙළේදවෙයි
නිවණලද ක්ලේශපරිදාහ ඇත්තේද
වෙයි. අරමුණුප්‍රණීත බැවිනුදු ප්‍රණීත
වෙයි ධ්‍යානඋපදාහ බැවිනුදු අප්‍රතිප්‍ර
කරවෙයියන මේඅර්ථය ඖඛවීමපිණ්ඩි
භාග්‍යවත්හු විසින් සන්හුන්නේමවෙයි
ප්‍රණීතමවෙයි යනු වදාරණලද්දේයි.
ශෙවනයෙක් නැත්තේය සැපවිහරණ
ඇත්තේයයන මෙහිවනාහි මේ ආනා
පානසතිසමාධිය අසෙවනකදවත්තේය
සමවත් සමවත් කෙණෙහිත්‍රිකචතුෂ්ක
ධ්‍යානවශයෙන් උපෙක්ෂාවගේ ශාන්ත
බැවින්හෝ සුඛසහභාවඇතිබැවින්හෝ
ධ්‍යානයෙන් භවඟත්තාවූ ප්‍රණීතරූපය
න්හෙත් ව්‍යාප්තවූ ශරීරවශයෙන්හෝ
කායික චෛතසික සුඛප්‍රතිලාභයට හා
රණවනබැවින් සුඛවිහාරද ඇත්තේයයි
දනසුත්තේයි උපනුපන්නානු යනු ධ්‍යා

නවලයෙන් සවකියවිඤ්ඤාණ සන්තානයෙන් මෑත්නොකරණලද්දේය නෙවත් ප්‍රතිණනොකරණ ලද්දේය යනඅර්ථයි ලාමක අකුශල ධර්මයනු අපායගාමිවූ අකෞශල්‍යසංඛ්‍යාත අවිද්‍යාවෙන් පහළවූහෝ අවිද්‍යාවපෙරටුකොට පවත්නාවූහෝ අකුශලධර්මරාශියයනඅර්ථයි ක්ෂණයකින් අතුරුදන්කරවන්නේ යයනු ප්‍රතිපක්ෂපාපධර්මයන් තමාගේප්‍රවෘත්තික්ෂණයෙන්මඟනාශකරවන්නේ ය කෙලෙසුන්ගේ නැගිටීම වැළැක්වීමෙන් විෂ්කම්භනය කරවන්නේයයන අර්ථයි ව්‍යුපශමනය කරවන්නේයයනු විශෙෂයෙන්ම ශමනයකරවන්නේය මනාකොටමසන්සිඳුවන්නේයයිනිනියායි මෙහිවනාති අනිත්සමාධිහු තමාගේ ප්‍රවෘත්තික්ෂණයෙහිම ප්‍රතිපක්ෂධර්මයන් අතුරුදන්කරවන්නේනොවේද ව්‍යුපශමනය කරවන්නේනොවේද? එසේවීනම් මේසමාධියම කුමක්හෙයින් වෙසෙසා කියනලද්දේදයත්? පුථිභාගයපටන් නොයෙන් විනකියන් ව්‍යුපශමනයකරණ සඛනාවමේධ්‍යානයටම ඇතිනෙයිනැයි දතයුතු එහෙයින් විනකියන්ගේ සිදිමිපිණිය ආනාපානසමාධිය වැඩියයුත්තේයයි කියනලද්දේයි. තවද ශ්‍රඛාඛ්‍යාශ ඇත්තවුන්ටවඩා සෝවාන්මාර්ගිප්‍රාප්තියාගේ ක්ලෙශප්‍රහාණීයඅතිශයවන්නාත්මෙන් මේකමටගන නිශ්‍රුණුප්‍රඥ ඇත්තාවූ ඤනොත්තරයානට ඤනොත් තරයාගේ ක්ලෙශප්‍රහාණීය සෙස්සන්ගේ ක්ලෙශප්‍රහාණීයට වඩා අතිශයවන්නේය මේකාරණය සඳහා මේධ්‍යානය වෙසෙසා කියනලදැයි දතයුතු නොහොත් යම්සේ අනස්නි නැංගාවූ මහත්වූ අකාලමෙඝයක්හුගේ ජලධාරාවන් බිමනුනුකෙණෙහිම පෘථිවියෙහි රජස් දූලිව්‍යුපශමනය කරවන්නේද එපරිද්දෙන් මේ ධ්‍යානයෙහි නිමිති පහළවූක්ෂණයෙහිමධ්‍යානාඞ්ග ප්‍රාදුර්භාවස්වභාවකොට ඇති හෙයින් මේ ආනාපාන සමාධිය ම ක්ෂණයකින් කෙලෙස් අතුරුදන්කරවන්නේය සන්සිඳුවන්නේයයිකියනලද්දේයි ශාසනිකයන්ගේ ධ්‍යානභාවනාවෝ බොහෝසෙයින්ම නිර්වාණප්‍රතිවෙධ්‍යසෙවුනාහෙයින් අනුක්‍රමයෙන් ආර්‍යමාර්ගඵලනිවෘත්තියට පැමිණියාහු කෙලෙසුන්ගේප්‍රහාණීයකෙරෙහිසන්සිඳීමකෙරෙහි නියුක්තයයි, ඒඑසේමැයි බුදුවරයන්ට ඒකාන්තයෙන්ම මේ ආනාපාන සතියම නිර්වාණාවබොධයට කාරණවෙයි මේකමටගනම වඩාසියලු බුදුවරයෝම සම්‍යක්සම්බොධියට පැමිණෙන්නාහුය ආර්‍යමාර්ගඵලයට පාදකවූමේසමාධිය පිදීවෙලින් වඩා ආර්‍යමාර්ගඵලලාභයට පැමිණියාක්හුමෙන් වන්නේයි මේඅර්ථයනාහි විරාගානුපස්සනා නිරොධානුපස්සනා පටිනිස්සග්ගානුපස්සනා යන ත්‍රිවිධ අනුපස්සනාවන්ගේ වශයෙන් මනාකොටම යෙදෙන්නේය යටිපුපච්චශයෙන් කියනලද අර්ථය සුවසේ ගන්නා පිණිස මහණෙනි කවර ප්‍රකාරයකින් කවර ආකාරයකින් කවර විධියකින් වඩනාලද ආනාපාන සමාධිය කවර ප්‍රකාරයකින් බහුලකරණලද්දේ සත්ඵුන්නේවේද ප්‍රණීතවේද අනාසික්තකවේද සැපවිහරණ ඇත්තේවේද උපනුපන්ලාමක අකුසල ධර්මයන් ක්ෂණයකින් සන්සිඳුවන්නේවේද යනඅර්ථයසඞ්ග්‍රහකොට මේදැක්වූයේ මෙහි සංක්ෂෙපපිඬාර්ථවත්නේයි දැන්ඒ සංක්ෂෙපයෙන්කී අර්ථය විස්තරකොට දක්වන්නාහු "ඉධභික්ඛවෙ" යනාදීන් නිර්ෙදශ ප්‍රපඤ්චයෙහි "ඉධභික්ඛවෙ භික්ඛු" යනු මහණෙනි මේසස්නෙහි භික්ෂූයයනාර්ථයි මේ"ඉධ" ශබ්දය ලොකයසඳහාද අවකාශය සඳහාද පදපූරණය සඳහාද ශාසනය සඳහාද ඒඒතන්හි කියනලද්දේය මෙහන්හි සර්ප්‍රකාරයෙන් ආනාපානසතිසමාධිය නිපදවනනාවූ පුද්ගලයාහට උපනිශ්‍රයවූ සර්ඥශාසනය ප්‍රකාශකරන්නේවෙයි බාහිරකශාසනය න්ගේ ඒ සමා

ඛිය උපදවන සුභාවනැතිබව් ප්‍රකාශ කරන්නේදවෙයි එහෙයින් වදාළහ ම හණෙනි සර්ව්ප්‍රකාරයෙන් ආනාපානස තිසමාධිය උපදවන්නාවූ සම්පූර්ණ ශ්‍රම ණධර්ම්ඇත්තාවූ ශ්‍රමණතෙම මේනෙ යාර්ණික ශාසනයෙහිම ඇත්තේය මෙ හින් පිටත්වූ අන්‍යතීර්ථකයන්ගේ නා නාප්‍රකාර වාද ලබ්ධිහු ශ්‍රමණයන්ගෙ න් හෙවත් ශ්‍රමණධර්මයෙන් ශූන්‍යවෙත් මැයි. එහෙයින් මේ සර්ව්ඥශාසනයෙහිම මහණ්‍යයි වදාරණලද්දේයි අරණ්‍යය ටහියේහෝ වෘක්ෂමූලයකටහියේහෝ ශූ න්‍යාගාරයකට හියේහෝයි යනමේ පද ත්‍රය ඒ යොගාවචර මහණහට ආනාපා න සතිසමාධිභාවනාවට සුදුසුවූසෙනසු න්ගැණීම දක්වනපිණිස වදාළේයි. ඒඑ සේමැයි බොහෝකල් රූපාදිසාරමු ණෙහි ඵසිරපවත්නාවූ මේ යොගාවච රයාගේ සිත ආනාපානසතිසමාධි අර මුණට නැඹුන්නට නොහැමැතිවෙයි ය මිසේ කුඑගොනෙකුයොදනලද රථය යකපත්මාර්ග්‍යහැර නොමගටම දිවේද එපරිද්දෙන් මේ යොගාවචරයාගේසිත ආනාපානසතිසමාධි සංඛ්‍යාතවූ ගහප ත්මහැර ජාතිකොටිසහස්‍රයෙහි පුරුදුවූ රූපාදි සාරමුණුනැමති නොමගටම දි වන්නේයි. එහෙයින් යම්සේ ඉනට නොදී සභවනකිරිඇති කුඑදෙනගේසි යලු කිරිබී වැඩුනු කුඑවස්සෙකු දමනය කරණුකැමති ගොපලුතෙමේ මව්දෙන ගෙන් ඒ කුඑවස්සා තොරකොටගෙණ එකත්පසෙක මහත්වැඹක්සිටුවා ඒටැ ඹෙහි යොනින් බඳනේද ඉක්බිතිඒ ගො පොල්ලාගේ කුඑවසුතෙමේ ඔබිනොබ පැන සැලී පලායානොහෙන්නේ එමටැ ඹ මුලටම එළඹනිඳිනේ හෝ හෝනේ හෝවේද එපරිද්දෙන්ම බොහෝකල් රූපාදි සාරමුණන්ගේ ආස්වාදනනැම ති රසපානයෙන් වැඩුනු නොදුමුනු සි න දමනුකැමැතිවූ ඉම් යොගාවචරමහ ණ විසිනුදු රූපාදි සාරමුණන් සිත පහකොටඅරණ්‍යයකටහෝරුක්මූලනට හෝශූන්‍යාගාරයකටහෝ ප්‍රවෙශකොට ඒ සෙනාසනයෙහි ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසනෑ මති වැඹසිටුවා සිහිනැමති යොතින්සි න්නැමති කුඑවස්සාබැන්දගුත්තේහි එ සේකල්හි ඒ යොගාවචරයාගේසිත ඔබි නොබ පැන සැලිපැවිදිවිමෙන් පුවියෙ හිවූ අක්මුල්නැතිසසරපුරුදුවූ රූපාදිසා රමුණ නොඋබන්නාහුසිහිනැමති යො තසිදපියා පලායානොහැනිවූයේ එම ආශ්වාසප්‍රාශ්වාස නිමිත්තාලඹනයෙහිම උපචාර සමාධි අර්පණාසමාධි වශයෙන් එළඹනිඳිනේදවෙයි හෝනේදවෙයි. එ හෙයින්කිහ පුරාතනයෝ යම්හේ ගොප ලුතෙමේ නිත්මව්‍යුතුවශ්සෙකුයොති න් බැඳ යම්සේ ටැඹෙහි ගැටලන්නේවි ද එපරිද්දෙන්ම තමාගේ සිත මනාකො ට නමටහන් සැලනිම්වශයෙන් පවත් නාසමෘතියෙන් කමටහන් අරමුණෙහි සමාධිය සිඛවනනියායෙන් යොදකොට බැඳියයුත්තේයි.

—ංටා—

(සා ¶)

එවමසෙසානං සෙනාසනං භාවනානුරූ පංහොති තෙනවුත්තං ඉදමස්ස ආනා පානසති සමාධිභාවනානුරූපසෙනාස න පරිග්‍රහපරිදීපනත්ථං...අථවායස්මා ඉදංකම්මට්ඨානප්පභෙදෙ පුබ්බභූතං සබ්බබුද්ධපච්චෙකබුද්ධබුද්ධසාවකානං වි සෙසාධිගම දිට්ඨධම්මසුඛ විහාරපදට්ඨානං ආනාපාන සතිකම්මට්ඨානං ඉත්ථිපුරිසහ ත්ථිඅස්සාදිසද්දසමාකුලං ගාමන්තං අපරි චජිත්වා නසුකරං භාවෙතුං සඤ්ඤාණ්ට කතානාකම්මට්ඨානඤ්ච අගාමකෙ පන අර ඤ්ඤසුකරං යොගාවචරෙන ඉදංකම්ම ට්ඨානං පරිග්‍රහෙතබ්බා ආනාපානචතුත්ථ ජ්ඣානං නිබ්බත්තෙත්වාතදෙවපාදකංකා ත්වා සංඛාරෙසම්මසිත්වා අග්ගඵලං අරහ

තතං සම්පාපුණිතුං තෘෂ්ණාය අනුරූ
පසේනාසනං දෙසෙන්තෝ භගවා අර
ඤ්ඤගතොවාති ආදිමාහ වත්තුවිජ්ජාචරි
යෝ වියකිහගවා සොත්‍ථාවත්ථුවිජ්ජාව
රියොනගරභූමිංපස්සිත්වාසුට්ඨුපරික්ඛි
ත්වා එත්තනගරංමාපෙථාතිඋපදිසතිසෝ
ත්තිනාවනගරෙ නිසිතෙ රාජකුලතෝ
මහාසක්කාරං ලභති එවමෙව යොගාව
චරස්ස අනුරූපසේනාසනං උපපරික්ඛි
ත්වා එත්තක කම්මට්ඨානංඅනුයුඤ්ජිතබ්බන්ති
උපදිසති තතොඑත්ත කම්මට්ඨාන මනුයු
ඤ්ජන්තෝන යොගිනා කමෙන අරහ
ත්තප්පත්තෝ සම්මාසම්බුද්ධොවතසෝ
භගවාති මහන්තං සක්කාරං ලභති
අත්‍ථංපන භික්ඛු දිපිසදිසොති වුත්තෝ ය
ථාහි මහාදිපිරාජා අරඤ්ඤනිණගහණං
වා වනගහණංවා පබ්බතගහණංවාති
සඤ්ඤං නිලීයිත්වා වනමහිස ගොකණ්ණ
සූකරාදයෝ මිගෙගණ්හාති එවමෙවං
අයංඅරඤ්ඤාදිසු කම්මට්ඨානං අනුයුඤ්ජ
න්තොභික්ඛු යථාවුත්තනයෙන සොතාපත්
තිසකදාගාමි අනාගාමි අරහත්තමග්ගෙ
වෙව අරියඵලෙව ගණ්හාතීති වෙදිත
බ්බා තෙනාහුපොරාණා

යථාපි දිපිරාජාව
නිලීයිත්වානගණ්ගතිමිගෙ
තථෙවායං බුද්ධපුත්තෝ
යුත්තයොගොවිපස්සකෝ
අරඤ්ඤකං පවිසිත්වාන
ගණ්හාති ඵලමුත්තමන්ති.

තෙනස්ස පරියත්තමජ්ඣයොගඤ්ච භූමිං
අරඤ්ඤසේනාසනං දස්සෙන්තෝභගවා
අරඤ්ඤගතොවාති ආදිමාහ

—ශ්‍රී—

(ස ¶)

එවං, මෙසේ; අස්ස, මේයොගිහට; එ
තං සෙනාසනං, මේසෙනස්න; භාව
නානුරූපංහොති, භාවනාවට අනුරූප
වේ-පෙ-අථවා, නොහොත්; යස්මා, ය

මිහෙයකින්; ඉදං, මේකම්මට්ඨාන; කම්ම
ට්ඨානයහෙදෙ, කම්මසථාන ප්‍රභෙදයෙහි;
පුබ්බභූතං, පූර්වූ; සබ්බබුද්ධ; සියළුබුදුන්
ගේද; පච්චෙකබුද්ධබුද්ධසාවකානං, සමහ
ර ප්‍රත්‍යෙකබුද්ධ බුද්ධ ශ්‍රාවකයන්ගේද;
විසෙසාධිගම, විශෙෂාධිගමය
ටහා, දිඝධම්මසුඛවිහාර, අන්‍යකම්සථාන
යෙන් අධිගතවිශෙෂ ඇත්තවුන්ගේදා
ඝධම්මසුඛවිහාරයටද; පදට්ඨානං, කාරණ
වූ; ආනාපාන සති කම්මට්ඨානං, ආනාපා
නසමාධිකම්මසථානය; ඉත්ථිපුරිස හත්ථි
අස්සාදිසඤ්ඤසමාකුලං, ස්ත්‍රීපුරුෂහස්ත්‍යශ්වා
දිශබ්දයෙන් ආකුලවූ; ගාමන්තංඅපරිවජ
ජිත්වා, ග්‍රාමාන්තය නොහැර; නසුකරංහා
වෙතුං, වඩනුවටසුකර නොවෙයි (කුමක්
හෙයිනයත්) සඤ්ඤකණ්ටකත්තාඛ්‍යානස්ස
ඛ්‍යානය ශබ්දකණ්ටකහෙයිනි (සෙසුක
මටහන් අරමුණු ප්‍රකටබැවින් ග්‍රාමාන්
තසය නාශනයෙහිදු ආලම්බනබලයෙ
න්ම බැවියහැකි මේකම්මසථානාලම්බ
නය සියුම්බැවින් නොබැවියහැකියයන
අදහසි) අගාමකෙපන අරඤ්ඤෙ, අගාම
ක අරණ්‍යෙහි; සුකරං, භවනුවටපිළිවනි;
යොගාවචරෙන, යොගාවචරයාවිසින්;
ඉදංකම්මට්ඨානං පරිග්ගහෙත්වා, මේකමට්
ඨාන පරිග්‍රහකොට; ආනාපාන චතුත්ථ
ජ්ඣානං නිබ්බත්තෙත්වා, ආනාපාන චතු
ර්ථධ්‍යානය නිපදවා; තදෙවපාදකංකත්වා
එම ධ්‍යානය ම පාදකකොට; සංඛාරෙ ස
මසිත්වා, සංස්කාරයන් සම්මර්ශනයකොට; අග්ගඵලංඅරහත්තංසම්පාපුණිතුං, අග්‍ර
ඵල්වූඅර්හත්ත්වය පැමිණෙනුවට (යොගා
වචරෙන අගාමකෙ අරඤ්ඤෙ සුකරංහි
යොදනු) තස්මා, එහෙයින්; අස්ස, ඒයෝ
ගාවචරයාහට; අනුරූපසේනාසනං ද
සෙන්තෝ භගවා, සුදුසුසෙනසුන් ද
ක්වන බුදුරජතෙමේ (අරඤ්ඤගතොවා
යනාදීකිහු) වත්තුවිජ්ජාචරියොවියභගවා,
භගවත්තෙම යොගිනාව නිවාසසථා
නං පදෙසකබැවින්වස්තුවිද්‍යාචාරියෙක

ණෙකුන් වැනිසෝ; සථා, යම්සේ; වස්සූ විජ්ජාවරිස්සා, වයනුවිදාහාමාහිහෙමේ; නගරකුම්ං පස්සිත්වා, නුවරටසුදුස්සු භූමි ඝදෙක; සුඤ්ඤාපපරික්ඛිත්වා, මනාකොට ම පරීක්ෂාකොට; එසනනගරං මාපෙථා නි උපදිසති, මෙහිනුවරක් මවවයි උප දෙසකරයිද; සොපිනාවනගරෙනිසි නෙ, සුවෙන් නුවරනිම්කල්හි; රාජකුල තො මහාසක්කාරංලහති, රාජකුලයෙ න් මහත්සත්කාරලැබේද; එවමෙව, එප රිද්දෙන්ම; සොගාවචරස්ස අනුරූපං සෙනාසනං උපපරික්ඛිත්වා, යොගාවචර හට සුදුසු සෙනාසන පරීක්ෂාකොට; එ සකම්මට්ඨානංඅනුයුඤ්ජිතබබන්ති උපදි සති, මෙහිකම්ාහන්යෙදියයුතුයයි උප දෙශකරයි; තතෝ, ඉක්බිත්තෙන්; තස්ස කම්මට්ඨානමනුයුත්තස්ස විහරතෝ, එතිකම්ටහනෙහි යෙදුනුයොගිහිවිසින්; කමෙ නඅරහත්තඵලංපතෙත්ත, ක්‍රමයෙන්අර්හත්ඵලයට පැමිණිකල්හි; සම්මාසම්බුඩොවතසොභ ගවාති, මෙසේකිින් භාවනුවහට විශෙෂ ප්‍රතිලාභමෙයි දැනකිබැවින් එකාන්ත යෙන්භගවත් සම්‍යක්සම්බුඩයයි; මහන් තං සක්කාරං ලහති, මහත්සත්කාරලැ බෙයි (අයංපන්‍යනුයෙහිපනඝඩිදය අනි ක්විධියක් දක්වනබැවින්කිහු) දීපිසදී සොනිවුවවති, අරණ්‍යයෙහි එකලාවවැ ස ප්‍රතිපක්ෂ නිර්ථනයෙන් ඊර්ෂ්‍යානාම්සා ධනයකරණහෙයින් දිවියෙකුවැනියි; ස ථාපි, භන්සේ; මහාදිපිරාජා, මහදිවිරජ තෙමේ; අරඤ්ඤ, වල්හි; තිණගහණංවා, තෘණගහණක්කෝ; පබ්බතගහණං වා, පර්වතගහණක්කෝ; ඉස්සාය, නිසා; නිලීයිත්වා, ගැලීගෙණ; වනමහිසගොකණ්ණසූකරාදයෝ, වල්මීගෝනහුරු ආදිවූ; මිගෙගණිහාති, මෘගයන්ගණිද; එවමෙව, එසෙයින්ම, අයංභික්ඛු, මේමහ ණද; අරඤ්ඤාදිසු, අරණ්‍යපර්වතාදියෙහි; කම්මට්ඨානංඅනුයුඤ්ජන්තෝ, කමටහ න්හිඇදෙන්නේ; සථා නානමෙනභාවනා ක්‍රමයෙන්; සොතාපන්නෝ සකදාගාමී අනා ගාමී අරහත්ත මත්තෙවෙව, ශ්‍රොතාපත්ති මාර්ගය සකෘදාගාම්මාර්ගය අනාගාම්මා ර්ගය අර්හද්මාර්ගයයන සතරමගද; අරි යඵලෙව ගණ්හාතීති, ආර්යඵලදග ණියි; වෙදිතබ්බා, දතයුතු; සථා, යම් සේ; දීපිකොනාම, දිවියෙමේ; නිලීයිත්වා, ව නගහනාදියගැලිනිඳ; මිගෙගණිහාති, මෘගයන්ගණිද; තථෙව, එසේම; අයං බුඩපුත්තෙහා, මේබුඩපුත්‍රතෙමේ; සුඤ්ඤා යොගො, සමාධිවිසින් යුක්තයොගඇති යේ (යුක්තයොගියන මේවිසෙසියට්ව පසඳකොයිකිහු යනුසත්නයි) අරඤ්ඤං පවිසිත්වාන, අරණ්‍යයට ඵැද; ගණ්හාති ඵලමුත්තමං, උත්තම්ශ්‍රාමාණ්‍යඵලය ගණි යි; නෙන, එහෙයින්; අස්ස, ඒභික්ෂුහුගේ; පරියාතම්ජ්ජයොගහුම්ං, භාවනොත්සා හජවයට යොග්‍යභූමිවූ; අරඤ්ඤංසෙ නාසනං දයෙසන්තොහගවා, වල්සෙන සුන්දක්වන බුදුරජතෙමේ "අරඤ්ඤග තොවා" යනාදික්-

—○○○—

(හා ¶)

මෙසේවේ යොගාවචරභණහට මේ සෙනාසනය භාවනාවට සුදුසුවේදඵහෙ යින් මේවනය මොනුනේ ආනාපානය ති සමාධිභාවනාවට සුදුසු සෙනසුන්ගැ ණීම ප්‍රකාශකරන්නේයයි කියනලද්දේ යි නොහොත් යම්හෙයකින් කම්මට්ඨාන ප්‍රභෙදයෙහි පූර්වවූ මේ ආනාපානසතික මටහන සියලු බුදුවරයන්ගේහා ඇතම් ප්‍රත්‍යෙකබුඩ බුඩශ්‍රාවකයන්ගේද සඩක්ෂ බොධ්‍යාඞ්ගාන්කිරීමටහා අනික් කම මටහන් භාවනාවකින් විශෙෂාධිගමලැබු වන්ටපවා සමාපත්තිසැපනැමෙන් දෘෂ්ටධ ම්සුඛවිහාරය ලැබීමටදකාරණවූ ආනා පානසතිකම්මට්ඨානඤ ඡත්‍රිපුරුෂ හසතිඅ ශ්වාදීන්ගේ ශබ්දයෙන් අවුල්වූග්‍රාමාන් තය නොහැර වඩන්නට සුදුසුනොව න්නේ ඇ කු ම ක්හෙයි න් ද ඇ ත්?

මේ ධ්‍යානයට සත්පුරුෂාදීන්ගේ ශබ්දවිශේෂයන් කරුමෙන් වනගෙයි නැයි දතයුතු. ඒඑසේමැයි සෙසුකර්ම ස්ථානයන්ගේ අරමුණු ප්‍රකටබැවින්ද ස්ථූලබැවින්ද ග්‍රාම්‍යාන්තසෙනාශනයෙ හත් ආලම්බනබලයෙන් වැඩියහැකිවුව ත් මේ ආනාපානසති කර්මස්ථානය භාවනාවට අරමුණුවූ ආරඤ්ඤාවාසත්වාත ය ඉතා සියුම්බැවින්ද අප්‍රකටබැවින්ද සත්පුරුෂාදීන්ගේ ශබ්දයෙන්අවුල්වූග්‍රාම්‍යාන්තසෙනාශනයෙහි නොවැඩියහැකිවන්නේයි. එහෙයින් යොගාවචරභික්ෂු විසින් මේ කර්මස්ථානය ගෙණ භාවනාවඩා ආනාපාන චතුර්ථධ්‍යානය උපදවා එධ්‍යානය පාදකකොට සංස්කාරයන් සම්මර්ශනයකොට ඉදිරිලවූ අනිත්‍යාදිය පැවිණීමසඳහා ග්‍රාම්‍යලක්ෂණවිරහිතවූ අරඤ්ඤසෙනාසනයෙහිම සුතරම් වන්නේයි එහෙයින් මෝහට සුදුසුසෙනසුන දන්වන්නාවූ භගවන්හු අරණ්‍යසෙනාසනියකට නිදේශෝවේදයි යනාදියවදාළහ. භාග්‍යවතුන්වහන්සේවනාහි යොගාවචරයන්හට සුදුසුනිවාසස්ථාන මේ මේයයි දන්වනබැවින් භූමිලක්ෂණප්‍රාප්තවූ විවෘතවූද්‍යාවාක්ෂීසෙකුවැනි ඒකාන්තවිවේකවූද්‍යාවාක්ෂීනෙමේහු වරුන් ඉද්ධිවිධිඥානාභිඥාලාභියොව පරිභෝගකොට මෙහෙන හුවරුන් ඉදිකරවයි උපදෙස් දෙන්නේවේද එහුවර සුවසේ නිවාවම් නියකළුනි රජතුලවසන් මිහුන් සත්කාරලැබේද එපරිද්දෙන් මේ යොගාවචරයාගේ භාවනාවට සුදුසුසෙනසුන් පරිභෝගකොට මෙහි හම්බහන්නි ආචාර්යයකුගෙන් උපදෙස්දෙන්නේ වේද ඉන්ද්‍රියන්හෙන් කර්මස්ථානානාවිනාහුදුයානිවූ යොගාවචරභික්ෂු විසින් කුමයෙන්ධ්‍යානවිඛාධ්‍යානයපාදකකොට විසංස්කාරයන් සම්මර්ශනයකොට අනිත්‍ය දුක්ඛයට පැමිණිනැල්නි නොබෝවින්නු වට යෙ භාවනා විසඳන්නාහට ඒවන්දුවිසෙ ෂාසිගම ප්‍රතිලාභයවෙයි දැනගබැවින් එ කාන්තයෙන් සම්‍යක්සම්බුද්ධයහයි සිතා මනන් සත්කාරලබන්නේවෙයි. තවද මේ යොගාවචරභික්ෂු අරණ්‍යස්ථානයෙහි ඵ දකළාවවැස රාගාදි ප්‍රතිපක්ෂධර්මයන් මැඩ අභිඥාප්‍රතිසම්භිදාප්‍රභෙදයන් දිවි ඔසකුවැනිවෙයිකියනලද්දේය සම්පේම ගන්වූ ද්විරජනෙමේවනස්ථෙහිතෘණගහ නාදීන්හෝපච්ඡිතගහණාදීන්හෝනිසාසැ ගවිසිටගෙණවල්මිගෝනහුරුඇදිමෘගය න්අල්වාගණිදඵපරිභෝග්‍යවස්තුවෙහිය දෙ න්නේවේද ඒමහණ භාවනාපිළිවෙළින් ගොස් සොවාන් සකෘදාගාමී අනාගාමී අර්හත් ඵල සතරමග සතරඵලයන්නන් නේයයි දතයුතු ඉතිසේ දිවිනෙමේ වන ගහණාදියෙහි සැහවී නිද මෘගයන්අ ල්වාගණිදඵපරිභෝග්‍ය සමාධියෙන්යෙ දිවිවසුන් වඩන්නාවූ මේ බුඩපුත්‍රවූ යොගාවචරතෙමේ අරණ්‍යස්ථවැද අනි න්ඵලසංඛ්‍යාතවූ උත්තමඵලය ගන්නේ යි එහෙයින් ඒයොගාවචර භික්ෂූහුගේ භාවනොන්සාඝ ජයට සුදුසු භූමිවූ අ රණ්‍යසෙනාසනස්වභාවය හනවන්නෙ මිඅරණ්‍යයට නිදේශෝවේද සනාදියවදළේයයිදතයුතු.

(සා †)

තාවේ අරඤ්ඤනෙතාතිඅරඤ්ඤං නාමනි ත්තම්පිඨා ඛණ්ඩසීමාවිලා සාඛ මෙතංදර ඤ්ඤන්ත්වේ අරඤ්ඤානාමසේනාසනංප ඤ්චධනුසතිකාපච්ඡිමේනහි එවංවුත්තල ක්ඛණස්ස අරඤ්ඤස්ස සංකිත්ති පච්චේක සුඛා ආරඤ්ඤාගතෙනා රුක්ඛමූලගතෙනාන් රුක්ඛසුසානගතෙනා සුඤ්ඤාගාරගතෙනානි සඤ්ඤාවිවිත්තෙනාකාසං ගතෙනා එත්ථ ච පනතා අරඤ්ඤඤ්චරුක්ඛමූලඤ්ච අවිසෙසෙන

තොති වත්තුංවට්ටති එවමසෘ උතු
ත්තයානුකූලං ධාතුවරියානුකූලඤානා
පානයති භාවනානුරූපංසෙනාසනංඋප
දිසිත්වා අලීනානුද්ධච්චපක්ඛිකංසන්තා මි
රියාපථං උපදිසන්තෙනා නිසීදතීති ආදි
මාහ අථසෘ නිසජ්ජායදළ්හභාවං අසෘ
සසස්සාසානං පවත්තනසුඛතං ආර
ම්මණ පරිග්ගහූපායඤ දසෙසන්තෙනා ප
ලලඞ්කං ආභුජිත්වාති ආදිමාහ තත්ථ
පල්ලඞ්කන්ති සමන්තතෙනා ඌරුබද්ධාස
නං ආභුජිත්වාති බන්ධිත්වා උජුං කායංප
ණිධායාති උපරිසරීරං උජුකං ඨපෙත්වා
අණාරසපිඤ්ඡකණ්ටකෙකොටියාකොටිංප
රිපාදෙත්වා එවංනිසිදන්තාසෘ චම්මමංස
නහාරූනි නපනමන්ති අථසෘසාහා තෙ
සං පනමනපච්චයා ඛණෙඛණෙ වෙද
නා උප්පජ්ජිත්වූං තානුප්පජ්ජන්ති තා
සු නුප්පජ්ජමානාසු චිත්තං එකග්ගං
හොති කම්මට්ඨානං නපරිපතති වුඩ්ඪිං එ
තීං උපගච්ඡති පරිමුඛං සතිං උපට්ඨෙ
ත්වා කම්මට්ඨානාභිමුඛං සතිං ඨපයිත්වා
අථවාපරිති පරිග්ගහෙ මුඛන්තිනීය්‍යා
ණෙඅ සතිති උපට්ඨානෙඅ තෙනවුච්ච
ති පරිමුඛං සතිත්ති එවංපටිසම්භිදායංවු
ත්තනයෙනෙවෙත්ථඅත්තොදඤ්ඤෙබ්බා තත්‍රා
යංසඞ්ඛෙපොපරිග්ගහිතනිය්‍යාණං සතිං
කත්වානි සොසතොවඅසෘසසතීති සෝ
භික්ඛු එවංනිසීදිත්වාඑවචසතිංඋපට්ඨ
ඨාපං සතිං අවිජහන්තෙනා සතොඑව
අසෘසති සතොපසෘසති සතොකාරි
හොතීතිවුත්තංහොති ඉදානියෙහාකාරෙ
නිසන්නොකාරීහොති තෙදසෙසතුං දීඝං
වාඅසෘසන්තොති ආදිමාහ වුත්තං
තෙතං පටිසම්භිදායංසොසතොවඅසෘසස
තිසතොපසෘසතීති එතසෙසවච්ඡඞ්ඛ
ඛත්තිංසාය ආකාරෙහි සතොකාරි
හොති දීඝංඅසෘසාසවසෙනවිත්තෘසෘ එක
ග්ගතං අවිඤ්ඡපංපජානතෙනා සතිඋපට්ඨි
තාහොති තාය සතියාතෙනඤාණෙනස
තොකාරිහොතිදීඝංපසෘසාසවසෙන
පෙ පටිනිසඝඛාණුපස්සී අසෘසාසව
සෙන පෙ පටිනිසඝඛාණුපස්සිප
ස්සාසවසෙන ඔත්තසෘඑකග්ගතං අ
විඤ්ඡපං පජානතෙනා සතිඋපට්ඨිතාහෙ
ති තාඅසතියා තෙනඤාණෙන සතෙ
කාරිහොතීති තත්ථදීඝංවා අසෘසස
නෙනාති දීඝංවා අසෘසාසං පවත්තයන්
තෙ අසෘසාසෙති ඔතිණ්ණඔතිණ්ණභාවෙ
පසෘසාසෙති අන්තොපවිසනවාතෙනාති
විනයඅට්ඨකථායංවුත්තං සුත්තන්තඅට්ඨකථා
සුපනඋප්පත්තිපාටියා ආගතං තත්ථස
බෙසම්පි ගබ්භසෙය්‍යකානං මාතුකු
ච්ඡිතෙ නික්ඛමනකාලෙ පඨමංඅඞ්ගා
නන්තරවාතෙ බහිනික්ඛමති පච්ඡාබා
හිරවාතෙ සුඛුමරජං ගහෙත්වා අබ්භන්
තරං පවිසන්තෙනා තාලුං ආහච්චනිට්ඨා
යති එවංතාවඅසෘසාස පසෘසාසාවෙදිත
බ්බා යාපන තෙසං දීඝරත්තා සාඅ
නවසෙන වෙදිතබ්බා යථානිඛාසබ්බා
නං එරිත්වා නිතංඋදකංවා වාලිකාංවා ද
ඤමුදකං දීඝවාලිකාවා රසසමුදකං ර
සසවාලිකාවානි වුච්චති එවංවුත්තෙවිධු
තඞ්ගාපි අසෘසාස පසෘසාසා හත්ථිසරීරෙ අ
නිසරීරෙව තෙසංඅත්තභාව සඛ්ඛාතං
දීඝංඅඞ්ගං සන්තිකංපූරෙත්වා සන්තිකෙව
ව නික්ඛමන්ති තස්මාදීඝානි වුච්චන්ති
සුනඛ සසාදීනං අත්තභාව සඛ්ඛාතං ර
සසං අඞ්ගං සිඝංපූරෙත්වා සිඝමෙවනි
ක්ඛමන්ති තස්මාරසසානි වුච්චන්ති මනු
සෙසුපන කෙචිහත්ථි අස්සාදයොව්‍යඤ්ඤා
ලඞ්කාරවසෙන දීඝංඅසෘසන්තිව පසෘසා
න්තිව කෙචිසුනඛසසාදයොව්‍ය රසසං
තස්මාතෙසං කාලවසෙන දීඝමඞ්ගං
නික්ඛමන්තාව පවිසන්තාව තෙදිඝාදි
භාවරමඞ්ගං නික්ඛමන්තාව පවිසන්
තාව රසසානි වෙදිතබ්බා

—ශ්‍රී—

(ස +)

අරඤ්ඤංනාම-පෙ-පබ්බතමත්ථකමේව යනු යේ අට්ඨකථානයේ දීඝභාණකනිකායෙන් දහසුතුයි; එවංවුත්තලක්ඛණෙසු අරඤ්ඤෙසු, අභිඣම්පයමාසෙනුදු සුඤ්ඤයමාසෙනුදු කියනලදු ලක්ඛණඇති අරණ්‍යයෙහි; යංකිඤ්චිපඨවිවෙකසුඛං, යම්කිසි විවෙකසුවසුවවු; අරඤ්ඤගතොවා, අරණ්‍යයටනිසේනෝ; රුක්ඛමූලගතොවා(යි සේයි-රුක්ඛයමීපගතොවා යාවතාමඤ්ඤතිකෙඝාළෙසමන්නා ඡායායඵරතියං නිවාතෙපණ්ණඝනපත්තන්ති එත්තාවතා රුක්ඛමූලත්තිවුච්චති-ඔතියනලදු)වෘක්ෂසමීපස්ථානයටනිසේ; සුඤ්ඤංඔසෙයි; චිවිත්තාකාසං,ජනසම්මිත්තහවුඅවකාසයටනිසේ;එසේ,මෙනිවනාහි;එපෙත්වාඅරඤ්ඤච රුක්ඛමූලඤ්ච, නඅරණ්‍යයද රුක්ඛමූලයද තබා, අවසෙස සත්තවිධසෙනාසනමනොපි,සෙසු"පබ්භතංකන්දරංගිරිගුහං සුසානංවනපත්ථං අබ්භොකාසංපලාලපුඤ්ජං"යි මෙසේකියන සත්වැදුරුම් සෙනසුන්නි මෙසේද; සුඤ්ඤාගාරගතොනිවන්තුංවට්ටති, ඝනසාගාරයටනිසේකිකියන්නවටියි;එවං,මෙසේ; අසු,ඒකිඤ්ඤගට; උතු ත්‍යායානුකූලං, ගිම්හාදිඍතුත්‍රයටඅනුකූලවූ,ධාතුචරියානුකූලඤ්ච,ග්ලෙඤ්මාදිධාතුත්‍රයටද මොහාදිචරිතත්‍රයටද අනුකූලවූයන අවයි (ගිම්හකල්හි සිහලබැල්ල අරණ්‍යය අනුකූලවේ සරත්කාල්හි විවරණබැමින් රුක්මුල් අනුකූලවේ වැඩිකාල්හි වැඩිවාණබැමින් ඝනසාගාරය අනුකූලවේ ග්ලෙඤ්මාප්‍රකෘතියනවඅරණ්‍යසේවනත්‍රකෘතියනට වෘක්ෂමූලය වානප්‍රස්ථප්‍රකෘතියනට ඝනසාගාරය අනුකූලවේ මොහචරියානට අරණ්‍යයද ඉසිචරියානට වෘක්ෂමූලයද රාගචරියානට ඝනසාගාරයදඅනුකූලවේ) ආනාපානසතිභාවනානුරූපං, ආනාපානසතිභාවනාවට අනුරූපවූ: සුඛනිවාසත්ථාය,සුඛනිවාසභූමිය ධංසනාදී; ඇතිනානුවේලපත්ථිතං, අලි නානෙඛත්‍යපක්ෂයෙහිවූ (නොලිමෙන් නොඋඩවවකොට යනු සන්නයි, ඉතියයනඅකොසීඅත්‍යපක්ෂයෙහිවෙයි සඨානවඩ්ඪනයෝ ඔඛත්‍යපක්ෂයෙහිවෙත්)සන්තමිරියාපථං, අලීනඅනෙඛත්‍යපාක්ෂිකබැවින්ම ශාන්තවූ ඊර්‍යාපථම; උපදිසන්තනා, උපදෙසකරන්නේ(නිසි දනිත) අථ, ඉක්බිති; අසා, ඒයොගිහි ගේ; නිසජ්ජාය දළ්හභාවං, පලඟබැඳමෙන් නිෂද්‍යාවෙහි දෘඪබවද; අසාය පස්සාසානං පමත්තනසුඛතං, උපරිම කායඍජුකොටනිබ්මෙන්ආඝ්‍රාණාදීන්ගේ සයන්ගේ පැවැත්වීමට සුදුසුබවද; ආරම්මණපරිග්ගහුපායඤ්ච, පරිමුඛකොට සමාහිත නිබ්මෙන් ආලම්බනයාගේ ප්‍රතිග්‍රහයට උපායද; දස්සන්තොහා, දක්වන්නේ; පලලංඛිකං ආභුජිත්වාති ආදිමාහ,පලලඞ්කං ආභුජිත්වා යනාදීකි; තත්ත, ඒ "පලලඞ්කංආභුජිත්වා"යනුයෙහි; සමන්නතොඋජුකායං, හාත්පසින් උජුවූන්ගේ බන්ධනවශයෙන්හිඳිමයි; ආභුජිත්වා,සිඳිසී;බන්ධිත්වා,බැඳ(නිෂද්‍යාවචනයෙන්ම අනුයුජ්‍යකර්‍මපනය බොධිනහුනි"උජුංකායං" යනුමෙහි කායඝබ්දය උපරිමකාය විෂයනුයි "උපරියරීරං උජුංඨපෙත්වා" යිකිනු-ශරීරය ඍජුකොටනිබ්ම සවරූපගෙනිනුදු ප්‍රයොජනගෙනිනුදු දක්වන්නේ"ඇසාරස"යනාදිනිනු) අසාරසපිතිනණ්ටකෙ, අථලොස්පිතිනණ්ටකාසීන්ගේ; සොටිඤා කොටිං පටිපාදෙත්වා, සොටිඤෙත්කොටිය ප්‍රතිපාදනයකොට; එවං, මෙසේ; නිසිදන්තසා, අථලොස්පිටනවූයෙහි ඇට කෙළින් කෙළවකොටතබා හිඳිනහුට; එවමංසඤාවූනි, සම්මස්නනරහු; නා පනමන්ති, නොනැමෙන්; අථ, එසේකල්හි; අසා, ඔහුගේ; නෙසංපනමන උපපත්තියා, ඒඅස්ථිමාංසස්නායූන්ගේනැමීමහේතුකොටගෙණ; ඛණේඛණෙ වේදනාඋප්පජ්ජනතො, මෙහෙණින උපන

මණ්ඩ යම්වෙදනාකොණක් උපදනා හුදැ; තා, ඒවෙදනාවෝ; තඋපපජ්ජ යන්ති,නුපදනානුයි;තාසු අනුප්පජ්ජමානා සු, ඒවෙදනාවත් නොවුපදනාකල්හි; ඒත්තං එකඤ්ඤංහොති, සිනඑකඟවේ; කම්මඤානං, කවටගත; නපරිපටති, පහතාවේ(විපීං නවිලංඝෙති යනඅර්ථයි) වුඩිං,කම්මඤානවිථිනොයික්මෙන ගෙයිත්ම මතුයෙහි විශෙෂොත්පත්තින් වෘඩියටද; එතිං,මඤ්ඣවටද; උප ගච්ඡති,යේ("පරිමුඛංසතිං" යනුයෙහි පරිශබ්දය අභිශබ්දඝඟා සමානාර්ථනුයි "කම්මඤානාභිමුඛං සතිං ඨපයිත්වා" යිකි හු-පිටත්හ්පුථුභූතාලම්බනයෙන්වළකා කම්මඤානයට අභිමුඛකොටසමාහිතය ඛායයනඅර්ථයි) අථවා, නොහොත්;පරි ත් පරිඤ්ඤනත්ථෙ,පරියනු(පරිනායිකාය නාදියෙහිමෙන් පරිග්‍රහාර්ථයි; මුඛභූ නිය්‍යාණත්ථෙ,මුඛංයනුනියය්‍යිණාර්ථය(ප්‍ර ත්‍යක්ෂධර්මයන්කෙරෙන් නිර්භමනයඅ ර්ථකාටඇත්තේ ය්‍යනඅර්ථයි) සතිනිඨ පඤානඤ්ඤ, සතිය්‍යනු උපඨානාර්ථයි; තෙන, එහෙයින්; පරිමුඛංසතිංනති වුවච නි; පරිමුඛංසතිංයි කිය්‍යනුලැබෙයි; පටි සම්භිදාසං වුත්තනයෙනපි, පිළිසැඹියා මයන් කිනිය්‍යෙනුදු; එසා, මෙනි; අ ත්ථොදඤ්ඤබ්බා, අර්ථදනයුතු,නත්, ඒවච නයෙහි; අයංසංඛෙපත්ථො,මේසංක්ෂෙපා ර්ථයි; පරිඤ්ඤභූතනියය්‍යාණංසතිං කත්වාති අත්ථො, පරිඥාභූතවූ නිය්‍යාණඇති ඝමා තිකොටයන අර්ථයි (මෙකිඟ ටීකාවෙ හි-සබ්බථාගඤ්ඤතා සම්මාසං පරිවත්ත සම්මාසං සතිංකත්වා පරමංසති නෙපක්කං උපඨපෙත්වාති අත්ථො-යි සන්නයෙහි වනාහි මෙසෙයින්කිහු-පරිග්‍රහශබ්දයෙන් "පරියති ගතිවෙන් මුඛංයානි" ප්‍රධානඅර්ථබැවින් ප්‍රධානය නිවත් බැවින්"මුඛභූතනිය්‍යාණඤ්ඤො"කි හි-විභවගඤ්ඤතිවරණෙතිඛිනික්මෙනබැ වින් නිය්‍යාණනම්නිකටනිසයි පරිඤ්ඤ භූතනිය්‍යාණංකත්වාගන්නලදනියෙන් බැ වඇතියාකොට කත්වායනිඨපඨපෙත්වා යනිකටකියිනියි) සොතිකඛු, එහිඛ්ඣුතෙ ම; එවංනිසිඤ්ඤා; යටකීක්‍රමයෙන්හිද; එවම සතිං ඨපඨපෙත්වා, සම්මඤියකිනයි න් එළවා; තංසතිං අවිජහතෙතා, ඒ සම්මතියනොහරමණේ; සතොඑව, සම්මති යෙන්සමන්විතවූයේම ධම්මරණ්‍යඝාතන් නේය; අසසසති, අඟවාසකෙරේ(මොහුගේ සම්මතිරහිතවූ කිසිඅාසවාසප්‍රවෘ ත්තියෙක් නැතියය්‍යනඅර්ථයි-"සතොප සස සති"යනුයෙහිඋසතොවප සසසතිඨ වශබ්දයඟෙණඅවුත් කිය්‍යුතු)සතොකා රිහොතීති වුත්තංහොති, සිහිඇතිවම ස තියෙන්හෝ කටයුතුකරන්නේයය්‍යනඅ ර්ථයි (කරණසුඨහෝයි) ඉදැනි, දැන්; යෙනාකාරෙනිසතො කාරිහොති, යම් ආකාරයකින් සතොකාරිවේද; තෙද සෙතුං,ඒආකාරයන් දක්වනුවට;දිඝං වා අසසසන්තොඅයනාදින්-පෙ-එතසෙස ව විභාඟෙ,සතොව අසසසතිසතොව ප සසසතියනුවනුගේම විභාඟයෙහි(ඉදින් මේ දෙපදයන්ගේ විභාඟයෙහි කිය්‍යනල දහොත්"අසසසතිපසසසති"යි නොකි යාසතොකාරිසිකුමක් හෙයින් කියනල දයත්?ප්‍රථමවතුෂ්කයෙහි දෙපදයක්ම වර්ත්තමානකාලවශයෙන් අය සෙසුපද යෝ අනාගතකාලවශයෙන්ආඛ්‍යාහෙයි න් දෙශනාව එතරසකාණු කැමතිව හැමනැන්හිම"සතොකාරිහොති"කිය නලදුවිදනයුතු)බහ්‍යකිංසාසඅාකාරෙහි, දෙනිස්ආකාරයකින්-පෙ-දීඝංවා අසසා සවසෙන, දීඝවූ ආයවාස වශයෙන් (වි භක්තිය ලොප්කොටදැක්වූහු-නොවඟා න් දිඝනති භගවතා වුත්තඅසසාසවයෙ න යනඅර්ථයි)චිත්තසස එකඟතං අවි ක්ඛෙපං,වික්ඛෙපයට ප්‍රතිපක්ෂබැවින් අවි ක්ඛෙපයයි ලදනම්ඇති සිත්හුගේ එකා ග්‍රතාවය;පජානතො,දන්නහුට;සතිඋපඨි තාහොති, සමෘත්තොමෝ ආලම්බනයට එළඹසිටින්නිවේ; නාසසසතියා, ඒසම්‍රති යෙන්ද; තෙනඤ්ඤෙන,ඒනුවණින්දස තොකාරිනම්වේ (කුමක්ඤනියාදයත්?)

දිඝපස්සාසවසෙන, දිඝවූ ප්‍රාණවාසවස යෙන්-පෙ-පටිනිස්සග්ගානුපස්සි, පටිනි ස්සග්ගානුපස්සිව; අස්සාසවසෙන, අස්වා සයාගේ වශයෙන් (පටිනිස්සග්ගානුපස් සිනුත්වා අස්සසනස්සවසෙන යනආදී සි-පටිනිස්සග්ගානුපස්සි අස්සාසවසෙන යනුදු පාඨයි- ඒපාඨයෙන පටිනිස්සග්ග නුපස්සිනො අස්සාසා පටිනිස්සග්ගානුප ස්සි අස්සාසාමෙ සං වසෙනයි අර්ථගත යුතු-පෙ)නම්, ඒපෙළ; දීඝංවා අස්සාසං පජානාතිනෙතා, දිඝවූ ආණවාසයපවත්ව න්නේ; අස්සාසොනි, ආණවාසයනම්; බහි නික්ඛමනවාතො, පිටතට නික්මෙනවා තයයි; පස්සාසොනි, ප්‍රාණවාසයනම්; අ ඛෙතා පවිසනවාතොනි, ඇතුළටවද නාවාතයයි; විනයඅට්ඨකථාසුතුතං, වි නයඅටුවාසෙහි කියනලදී; සුත්තන්තඅ කථාසුපන, සූත්‍රාන්තඅටුවාවන්හි ම නාහි; උප්පටිපාටියා ආගතං, උත්පටිප ටිසෙන්ආයි (මවුකුසඋපන්සඳ නික්මේ නුවා අවකාශනොලද වාතය මව්කුසි න් නික්මෙන්ම පිටතට නික්මෙනබැව් න් උත්පත්ත්‍යනුක්‍රමවශයෙන් විනයඅටුවා වෙහි ඇතුළත්හි නාසාවාතය නෙණඇ ආදෙඅවාසය ආඅවාසනමැයිකිවු-පළමු නාසාවාතයඇතුළතඉක්බින්බාහිරකර ණබැවින්සූත්‍රාන්තඅටුවාසෙහි භාවනාක්‍ර මයෙන්ආදියෙහි නාසාවාතයගෙණ ආ ආදෙඅවාසය ආඅවාසයිවදනානාසාවා තය ආඅවාසනමැයිනහු-විනයඅටුවාවෙ හිඋත්පත්ත්‍යනුක්‍රමයෙන්කවාසිටුවාප්‍රවෘත්තිනි ක්‍රමමහාවිභාවාවට කැමතිවිය යුතුබැවිනුදු "අස්සාසාදිමජ්ඣපරියොසානං සතිඤාණ ඵුටඨස්සතො අජ්ඣත්තං වික්ඛම්භ ගතෙනත්තෙහන" යනපෙළඇතිබැවිනුදු සූත්‍රඅටුවාසෙහි කියියායෙන්ම දියහු ස න්නයි-ටීකාවෙහිමනාහි "විනයඅටුවා අඛෙතාඋට්ඨිතසඝතං අස්සාසො බහිඋට්ඨිතසඝතාපස්සාසො සුත්තා වහන යෙන බහිඋට්ඨිතස්සාපි අඛෙතාඝසඝත නො අස්සාසො අඛෙතාඋට්ඨිතා පි බ හිසඝතඛෙතාපස්සාසෝ"යිකිහු) සඛෙස මපි ගබ්භසෙය්‍යකානං, සියඵගහිතාකාර ණ්‍යන්ට; මාතුකුච්ඡිතො නික්ඛමන කාලෙ, මවුකුසින්නික්මෙනකල්හි; පඨ මංඋභන්නන්තරවාතො බහිනික්ඛමති, ප ළමුකොට ඇතුළෙහි වාතය පිටතටනි ක්මෙයි; පච්ඡා, පසුව; බාහිරවාතො, බාහිරවාතයතෙම; සුඛුමරජං ගණ්හාති, සියුම්රජස්නෙණ; අබ්භන්තරං පවිස තෙතා, ඇතුළටවදනේ; නාලුංආහච්ච, නල්ලෙහි පැහැර; නිබ්බායති, නැසියේ; (එසඳබාලදරුවෝකිව්සින්-එවංතාවය නාදියඅර්ථොක්තාර්‍යාගේනිගමනයයි ස මහරු "එවංතාවානිඅනෙනපවත්තිතාක මෙන අස්සාසො බහිනික්ඛමනවා තොති ගහෙතබ්බං"යිකියන්) නෙසං, ඒ ආණවාසප්‍රාණවාසයන්ගේ; ඨාපනදීඝරස්ස තා, යම්දික් ලුහුඬුබවෙක් ඇතැ; සා, නෝනොමෝ; අද්ධානවසෙන වෙදිත බ්බා, කාලවශයෙන් දතයුතුයි(අද්ධානඤ ඤ්‍යතෙමේකාලවාචකත්වෙයි-දෙඝවා චකත්වෙයි-ඒදෙක්හි "දෙඝඛානංඅන උදුනරණභාවයෙන් දඝාකාලඛානවිසි න්ආණවාසප්‍රාණවාසයන්ගේදික් ලුහුඬුබව විභාවනයකරන්නේ-යථාහියනාදිකිහු) ඔකාසඛානං, අවකාශය(ඔකාසඤ්ඤංඅ ඛානං කිනියාහි)එරිත්වාඨිතා, පැතිරසි ටියාවූ; උදකංවා, දියහෝ; වාලිකංවා, වැලිහෝ, දීඝමුදකං, දික්දියය; දීඝවා ලිකාවා, දික්වැලිය; රස්සමුදකං, එනුඬු දියය; රස්සවාලිකා, එනුඬුවැල්ලයයි, වුච්චති, කියනුලැබේද; එවං, එපරිදෙ න්; වුත්තණවිවුත්තණාපි අස්සාසපස්සාසා අ නෙකකාලාපබැවින් වුත්තණ් විවුත්තණ්ඩ වූ ආණවාසප්‍රාණවාසයෝ; ගත්තිසරීරෙ, හ ත්‍යභිනිරීරයෙහිද; අභිසරීරෙව, සඳහටද යෙහිද; හොසං, ඒභවයෙහිආදිත්තේ; අථවා හාවසංඛාතං දීඝංඅද්ධානං, ආයුකල්ප සඛ්‍යාතවූ දීඝකාලයක්ද, සත්ත්වයා පුරු නා, දෙසෙමෙන්මධ්‍යම්. සන්තානවූ

වෙන්ම; නිග්ගණ්හන්ති, නික්මෙන්; න සමා, එහෙයින් (සෙමෙන්පැවැත්මෙන් හා දිඝීඝනත්තාන ඇතිබැවින්ද) දිඝනිකාවු වත්, දිඝීඝහසි කියනුලැබේ; සුනඛස සාදිනං, බලුසස ආදීන්ගේ, අත්තනා වසංඛානං, ආත්මභාවයහි කියනලද; රස්සං අඛානං, හ්‍රස්වාවකාශය; සිඤ්ඵූ රෙත්වා, සිඤ්චම පුරා; සිඤමෙව නිග්ග ණ්හන්ති, සිඤ්චම නික්මෙන්; නසමා, සිඤ්චප වත්නාහෙයින්; රස්සානිවුච්චති, හ්‍රස්ව යහයි කියනාලැබේ (නඛඝාදීන්ගේ ශරීරයෙහිදු සුනඛාදීන්ගේශරීරයෙහිදු ආඝාසප්‍රාඝාසයන්ගේදෙශාඛවච්ඡින්ඨ කාලාඛවශයෙන්මදිඤ්හ්‍රස්වතාව්‍යක්ත යයි වෙදිතව්‍යයි (මනුස්සෙසු පනසම ප්‍රමාණදවුමනුෂ්‍යයන්කෙරෙහි එනාහි; කෙවි, සමඟරතෙණෙක්; ඝත්ති අතිආද ඝොචිය, හ්‍රස්වතාදීන්මෙන්; කාලඛා නවසෙන, කාලාඛවශයෙන්; දිඝං, දී ඝිතොට; අස්සසන්තිව, ආඝාසප්‍රබන්ධය පවත්වන්(පස්සසන්තිවියනුයෙහිදු අර්ථ එසේමැයි) කෙවි, සමඟරතෙණෙක්; සු නඛසසාදඝොචිය, බළුසසාදීන්මෙන්; රස්සං, හ්‍රස්වකොට(අස්සාසනිවයියො දනු- මේවනාහි හ්‍රස්වකොටදීඝිකොට ආඝාසප්‍රාඝාස ප්‍රවර්ත්තනය සත්වයන් ගේ ශරීරයවභාවයයිදනයුතුයි) නයිමා, එහෙයින්; නෙයං, ඒසත්ත්වයන්ගේ; කාල වසෙන, කාලවශයෙන්; දීඝමඛානං, දී ඝිඃඵවයන්, නි ග්ගණ්හන්තාව, නික්මෙ න්නාවූද; පටිසන්තාව, වදනාවූද; තෙ, ඒආඝාසප්‍රාඝාසයෝ; දීඝා, දිඝීඝහ; ඉත්තරමඛානං, යඵල්පකාලයක්; නි ක්ඛමන්තාව, නික්මෙන්නාවූද; පවිසන් තාව, වදනාවූද; රස්සානි වෙදිතබ්බා, හ්‍රස්වතයයිදනයුත්තාහුයි.

—○—

(හා †)

ඒ පාලියෙහි අරණ්‍යයට හියේහෝ වේද යනපෙදෙහි විහාරකවරයන්? අරණ්‍යයනම් නගර ග්‍රාමාදියෙන් නික් ම ඉසුබිලයෙන් පිටත්හි මේසියල්ල අර ණ්‍යයයිද වැටපවිරු ආදියෙන් පරික්ෂි පත නගරග්‍රාමාදියෙහි ඉසුබිලයෙ න්හෝ අපරික්ෂිප්ත ග්‍රාමාදියෙහි කෙළව රයෙහිත්හෝ යටත්පිරිසෙයින් සතාරි යන් දුන්නන්ත් දුණුපත්සියයක් දුරු වූස්ථානය අරණ්‍යයයිදැයි මෙසේඅභිධම් පය්‍යායෙනුදු සූත්‍රාන්තපය්‍යායෙනුදු කි යනලද ලක්ෂණඇති අරණ්‍යසෙනාස නයන් අතුරෙන් විවේකයට පහසුවූ ය මියිසි අරණ්‍යසෙනාසනයකට හියේ හෝයි දනයුතු. වෘක්ෂමූලයකට හියේ හෝවෙයි යනු ඉරමුදුන් කල්හි හාත්පස යම්පමණ තෙනක ඒරුක්සෙවන පැති දේද පවත්නාතිකල යම්පමණතෙනක ඒනය පත්‍රහෙන්නේද එපමණතෙනවෘ ක්ෂමූලයයි කියනලද ලක්ෂණ යෙන් යුක්ත වෘක්ෂසම්පයකට හියේහෝයි දනයුතු. ශූනාගාරයක ට හියේහෝවෙයි යනු ශූනාවූතෙවත්ජ නයාගෙන්වෙන්වූ අවකාශස්ථානයකට හියේහෝයි දනයුතු. මෙහත්හිමනාහි අරණ්‍යවෘක්ෂමූල සෙනාසනවයනැර අ මතෙඹවූ පවිත්‍රතෘණලිහිරිතෘණාසොහොන්වනප්‍රාන්තඅභ්‍රාවකාශපිදුරුබිසියකිකි යනලදසත්වැදැරුම්ජනවිවිත්තසෙනා සනයන්ටනියේද ශූනාගාරයටනියේය යි කියන්නට වටනේයි මෙසේමේ යොගාවචරයාහට තුන්ඍතුවට සුදුසුවූද තු න්දෙසුන්ට සාපයවූද තුන්වරිනයන්ට සොඹයවූද ආනාපානසති කමටහන් භාවනාවටනිසිවූසෙනසුන්දක්වාඅලීන අනොඛත්‍යපක්ෂයෙහිවූ සත්හුන්ඉරියව් දත්වන්නාවූ භාග්‍යවත්හු "නිසිදනි"ය නාදිය වදාළහ ඒඑසේමැයි ආනාපාන සතී භාවනාවඩන්නාහට හිමිකල අර ණ්‍යයද තිමකලරුක්මූලද මැඩිකලහු

න්‍යාගාරයද යොගාවචරයන්ගේය සෙමිකි පිනැනැත්තහට අරණ්‍යයද පින්කිපිනැ නැත්තහට රුක්මුලද වාකිපි නැනැත් නහට ශූන්‍යාගාරයද මොහචරිතයහට අරණ්‍යයද චෙතචරිතයහට රුක්මුලද රාගචරිතයහට ශූන්‍යාගාරයද සුදුසුව න්නේයකි දතයුතු. ඉක්බිති ඒ යොගා වචරයාගේ පලහබැඳනිදිමෙන් කිෂදයා වෙහි දුඛිතරබමද උඩිගශරීරය කෙළින් තැබිමෙන් ආගවාසප්‍රාගවාසයන් පැවැ ත්වීමට පහසුබවද මුඛයට අභිමුඛකොා ට සිහිය පිහිටුවීමෙන් අරමුණුගැනීමට උපායදැක්වන්නාවූ භගවන්හු "පලලං කංආභුජිත්වා" යනාදියවදාළේකි ඒපාලි යෙහි පලහබැඳයයනු භාත්පසින් ඌරු න්ගේ බැඳිම්වගයෙන් නිඳ්මවන්නේගි ඉදිම ශරීරය පිහිටුවායයනු මතුශරීරය කෙළින්තබා තිඳිමවන්නේගි ඒ එසේමැ සි අටලොස්පිටකටු ඇටයන්ගේ කෙළ වරින් කෙළවරහැළුපෙනසේ උඩිගරීර ය කෙළින්තබා වැඩහුන්නහුගේ සම්ම ඝනතර නොනැමෙන්නාහුය එසේඇති කල්හි ඔහුගේ ඒ සම්මක් නහරයන්ගේ නැවීම හෙතුකොටගෙන ඛණඛණ යෙහි උපදනාවෙදනාවෝ නොඋපද නාහුය ඒ වෙදනාවන් නොඋපදනාක ල්හි ඔහ එනහවන්නේය කමටහන හ ම්මයථානවිධිය පැනනොයන්නේය ඒ නම්මයථානවිධිය පැනනොයනතෙහින් මතුගෙහාධිනමයන්නේ අභිවෘඩියට හා මහත්බවටද පැමිණෙන්නේයකි ද නයුතුයි ථිරඅනතුරුව "පරිමුඛංසතිං උපඨපෙත්වා" යනපදයෙහි විභාග නෙ සේදයන්? පරියන උපඨහිය අභිලපස ගහයහා සමාහාරිබැවින් පිටන්හි නො යෙන්අරමුණෙන්ඩින වළක්වා නම්ති ඨානයට අභිමුඛකොට සිහියහබාගය නඅධිවත්නේකි නොනොන් පරියන උපඨහය පරිණාඩිකාඝනාදිසෙනිවම න් හාත්පසින් ගැණීම අර්ථකොටඇත් තේකි මුඛයකිදය ථිරුඩධකිරියන්නෙ රෙ න් නික්මයාම අර්ථකොටඇත්තේය ස නිගඛිදයලහට එළඹීම අර්ථකොටඇත් තේය එහෙයින් ප්‍රතිසම්භිදාමාගීයෙහිකි නියායෙන් භාත්පසින් ප්‍රතිපක්ෂරාගාදි තෙලඟඛමීයන්කෙරෙන් නික්මයනසිනි ය එළඹවායයි අර්ථදතයුත්තේකි භාත් පසින් ගන්නාලද කෙලඉනිහිමනසිනි ය ඇතිකොටයයනු මේවචනයෙහි සං ඛෙපාර්ථයි හෙවත්යථිප්‍රකාරයෙන් ගන් නාවූ හරණලද සිහිමුළාඇති උතුම්වූයි නිප්‍රතුවළුපදවායයනඅර්ථගතයුත්තේකි "සොසතොව අස්සසති" යනපදයෙහි අර්ථ කවරයත්? ඒයොගාවචර භික්ෂු නෙමේ මෙසේවැඩිනිද මෙසේසිහියද ඵ ළඹවා ඒසිහිය නොහරණේ සිහියෙන් යුක්තවම ආගවාසකරන්නේය සිහියෙ න්යුක්තවම ප්‍රාගවාසකරන්නේය නෙව න් සිහියෙන්යුක්තවමකටයුතු කරන් නේයකි ත්‍රිනිගාකි. දුන්වනාහි ඝම්භා කාරයකින් සිහිඇතිව කටයුතුකරන් නේවේද ඒආකාරයන් දක්වනුපිණිස "දිඝංවා අස්සසනෙතා" යනාදියවදා ළේකි ඒ එසේමැකි ප්‍රතිසම්භිදාමාර්ගපා ලියෙහි මේ ආනාපාන සතිවිභඬගයෙහි ඒ යොගාවචරතෙමේ සිහියෙන්යුක්තව ම ආගවාසකරන්නේය සිහියෙන්යුක්ත වමප්‍රාගවාසකරන්නේයකි යනමේවච න ය වදාළේකි. එසේවිනම් ආගවාසක රන්නේය ප්‍රාගවාසකරන්නේයකි නොකියා සිහියෙන්යුක්තවම කටයුතු කර න්නේයකි කුමක්හෙයින් කියනලදදය ත්? එකරසවූ දෙගනාවකරණු කැමැත් තෙන් පළමුවන සතරවන දෙපදයම වර්තමානකාලවගයෙන් ආඛ්‍යෙය සෙසු පදයෝ අනාගතකාලවගයෙන් ආඛ්‍යා නුය එහෙයින් එකරසවූ දෙගනාව කර ණුකැමැත්තෙන්හැමතන්හිසිහියෙන් යුක්තවකටයුතුකරන්නේයකි කියාදැ

දෙනිස්ආකාරයකින් සිනිඇතිව කටයුතු කරන්නේය යනු දිඹුවු හෙවත් භාග්‍යවත්නු විසින් දිඹුයඹිවදුරණලද ආශ්වාස වශයෙන් විඤ්ඤාණයාගේ එකඟබව හෙවත් නොයෙක් ආමුණෙනි නොහෙලනබව දන්නාහුගේ සම්‍යක්ත්‍ව අරමුණට ඵළඹසිටිනේයි ඒ සම්‍යක්තියෙන්ද ඒනුවනින් දයුඤාන යොගාවචරතෙමේ සතොකාරිනම්වන්නේයි මෙසේදිඹි ප්‍රාශ්වාසයපටන් පටිනිස්සගානුපස්සි ප්‍රාශ්වාසය අවසන්නොට ඇති අවශෙෂ එක්තිස් ආකාරආශ්වාසප්‍රාශ්වාසය න්ගේවශයෙන්ද චිත්තයාගේ ඒනාග්‍රහාසංඛ්‍යාත අවික්ෂෙපයදන්නාහුගේ සම්‍යක්තිය අරමුණට ඵළඹසිටිනේවෙයි ඒ සම්‍යක්තියෙන්ද ඒනුවනින්ද යුත්ත යොගාවචරතෙමේ සතොකාරිනම්වන්නේයි ඒපාලියෙහි දිඹුවු ආශ්වාසඅහෝ කරන්නේය යනු දිඹුවු ආශ්වාසවාතය පවත්වන්නේය යි කියාය ආශ්වාසනම් පිටතටනික්මෙන්නාවූ වාතයයි ප්‍රාශ්වාසනම් ඇතුළටවැදගන්නාවාතයයි විනයඅටුවාහි කියනලදි සූත්‍රානුලොමඅටුවායෙහි වනාහි උත්පටිපාටියෙන් ආයේය ඒඑසේමැයි විනයක්‍රමයෙන් ඇතුළත නැඟි සඞ්ඝාස්‍ය ආශ්වාසනම පිටත නැඟි සඞ්ඝස්‍ය ප්‍රාශ්වාසනම සූත්‍රානුලොමක්‍රමයෙන් පිටතනැඟි අතුලත සඞ්ඝකරණහෙයින් ආශ්වාසනම ඇතුළතනැඟි පිටතශ්වාසකරණහෙයින් ප්‍රාශ්වාසනම ඔවුන්අතුරෙන් සියලු ගහීගායි සඞ්ඛ්‍යන්ට මවිකුසින් ණික්මෙනකල්හි පළමුකොට ඇතුළෙහිවාතය පිටතටනික්මෙයි ඉන්පසු බාහිරවාතය සියුම්රජස්ගෙණ ඇතුළටවදනාහු තලෙලනිහැපි නැඹියන්නේය එහෙයින්එතෙණෙහි උපන් ලදරුහෙමේ කිඹිසිනේය මෙසේපළමුකොට ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසයන්ගේ යම් දික්ලුහුඩුබවක්ඇද්ද ඒ දික්ලුහුඩුබව කාලඛාන දෙසඛාන වශයෙන්දතයුත්තාහුය මේඅඛානශබ්දය වනාහි කාලවාචකද දෙශවාචකාදවන්නේය ඒ දෙදෙනා අතුරෙන් දෙසඛානවශයෙන් උදාහරණදක්වා කාලඛානවශයෙන් මෙතැන්පටන් ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසයන්ගේ දික්ලුහුඩුබව ප්‍රකාශකරන්නේයි ය මිසේදිඹු අවකාශවූ ප්‍රදෙශයෙහි පැතිරසිටියාවූදියැහෝ වැලිහෝ දික්වූදියකඩය දික්වූවැලිතලාවය ලුහුඩුවූ දිය කඩතලුහුඩුවූවැලිතලාවයයි කියාඅුලැබේදඑපරිද්දෙන්මනොයෙක්කලාපගතබැවින් සුණුවිසුණුවූ ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසයෝ හස්තිශරීරයෙහිද සපීශරීරයෙහිදඹවුන්ගේඅත්මභාවය ඛඛ්‍යාතවූදිඹිවූප්‍රදෙශයසෙමෙන් පිරීසෙමෙන්නික්මයන්නේවේද එහෙයින් දිඹුයයි කියනලද්දේයි බලුකැණනිල් සාවුන්ආදින්ගේ ආත්මභාවයයි කියනලද ලුහුඩුදෙශය ශිඹුවපිරි ශිඹුවම නික්මයන්නේවේද මෙසේ ශිඹුව පවත්නාහෙයින් හ්‍රස්වයයි කියනලද්දේයි මෙනිවනාහි හස්තිආදින්ගේහා සුනඛාදින්ගේද ශරීරයෙහි ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාසයන්ගේ දෙශාඞ්ගයෙන් වෙසෙසනලද [කාලඛවශයෙන්ම දික්ලුහුඩුබව කියනලදුයි දතයුත්තාහුය සෙමෙන් පිරිසෙමෙන් නික්මයන්නාහුය වහා පිරිවහානික්මයන්නේයයි කිබැවින්සම්ප්‍රමාණවූ මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහිද සමහරකෙණෙක් හස්තිසදීන්මෙන් කාලාඛවශයෙන්දිඹිනොටආශ්වාස ප්‍රාශ්වාසපරිපරාවපවත්වන්නාහුයසමහරකෙනෙක් සුනඛ සසාදින්මෙන් ලුහුඩුනොටආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස කරන්නාහුය එහෙයින් ඒ සත්වයන්ගේ කාලවශයෙන් දිඹිකාලයක් මුළුල්ලෙහිනික්මෙන්නාවූද ප්‍රවිෂටවන්නාවූද ඒ ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාසයෝ දිඹිනම්වන්නාහ යබල්ප කාලයක්මුළුල්ලෙනිප්‍රවිෂටවන්නාවූද'ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාසයෝ නික්මෙන්නාවූද හ්‍රස්වනම් වන්නාහයි දත යුත්තාහුය.

(පා §)

තත්‍රායංභික්ඛුනවහාකාරෙහි දීඝංඅස්ස සන්තානපස්සාසනෙහාව දීඝං අස්සසාමි පස්සසාමිතිපජානාති එවං පජානතො චයස්ස එතෙනාකාරෙන කායානුපස්සනා සතිපට්ඨාන භාවනාසම්පජ්ජතීතිවෙදිතබ්බා යථාහ පටිසම්භිදායං කථංදීඝංඅස්සාසෙනාදීඝං අස්සසාමිතිපජානාතිදීඝංපස්සාසෙනාදීඝං පස්සසාමිතිපජානාති දීඝංඅස්සාසංඅඛානසංඛාතෙ අස්සසතිදීඝං පස්සාසං අඛානසඛ්ඛාතෙ පස්සසති දීඝං අස්සාස පස්සාසං අඛානසඛ්ඛාතෙ අස්සසතීති පස්සසතිපි දීඝං අස්සාසපස්සාසං අඛානසඛ්ඛාතෙ අස්සසතොපි පස්සසතොපි ඡන්දුප්පජ්ජති ඡන්දවසෙන තතොසුඛුමතරං දීඝංඅස්සාසං අඛාන සඛ්ඛාතෙ අස්සසති ඡන්දවසෙන තතොසුඛුමතරං දීඝං පස්සාසං-පෙ-දීඝං අස්සාස පස්සාසං අඛානසඛ්ඛාතෙ අස්ස සතිපි පස්සසතිපි ඡන්දවසෙන තතොසුඛුමතරංදීඝං අස්සාසපස්සාසං අඛානස ඛ්ඛාතෙ අස්සසතොපි පස්සසතොපි පාමුජ්ජං උප්පජ්ජති පාමුජ්ජවසෙන තතො සුඛුමතරං දීඝං අස්සාසං අඛානසඛ්ඛා තෙ අස්සසති පාමුජ්ජවසෙන තතොසු ඛුමතරංදීඝං පස්සාසං-පෙ-දීඝං අස්සාසපස්සාසං අඛානසඛ්ඛාතෙ අස්ස සතිපි පස්සසතිපි පාමුජ්ජවසෙන තතො සුඛුමතරං දීඝං අස්සාසපස්සාසං අඛා නසඛ්ඛාතෙ අස්සසතොපි පස්සසතොපි දීඝං අස්සාසපස්සාසා ච්ඡින්නං විවට්ටති උ පෙක්ඛාසණ්ඨාති ඉමෙහිනවහිආකාරෙ හි දීඝංඅස්සාස පස්සාසකායෝ උපඨා නං සතිඅනුපස්සනා ඤාණං නඅොලුප ඛ්ඛානං නොසති උපඨානංවෙවසතිවතා ය සතියා තෙනඤාණෙනතංකායං අනු පස්සතීති තෙනවුච්චති කායෙ කායානුප ස්සනා සතිපට්ඨානභාවනා-පෙ- එසනයොරස්ස පදෙපි අයංපනවිසෙ සො යථාඑස්ස දීඝං අස්සාසං අඛානස ඛ්ඛාතෙති වුත්තංඑවම්බරස්සං අස්සාසං ඉත්තරසංඛාතෙඅස්සසතීති ආගතංත සමා තස්සවසෙන යාවතෙනවුච්චති කා යෙ කායානුපස්සනා සතිපට්ඨානභාව නාති තාවයොජෙතබ්බං-

එවමයං අඛානවසෙන ඉත්තරවසෙ නව ඉමෙහි ආකාරෙහි අස්සාසපස්සා සෙ පජානනෙතා දීඝංවා අස්සසනෙතාදී ඝං අස්සසාමීති පජානාති-පෙ-ර ස්සංවා පස්සසනෙතා රස්සං පස්සසාමී තිපජානාතීති වෙදිතබ්බා එවංපජානා ති තාවස්ස-

දීඝොරස්සොව අස්සාසෝ
පස්සාසොපිව තාදිසෝ
චත්තාරොවණ්ණාවත්තනතී
නාසිකග්ගෙව භික්ඛුනොති-

———

(ස §)

තත්‍ර,එනි;අයංභික්ඛු,මේමඝණතෙමේ, නවඟාකාරෙහි (කෙවල අඕවශයෙ න් ආදියෙහිකීතුන් ආකාරයඟ ඒආ කාරයෝද එකෙක් ආසවාසයඟම මනා කොට සලකයි එකෙක් ප්‍රාසවාසයඟම ස ලකයි එකෙක් දෙකමසලකයි මේපුද් ගලයන් තුන්දෙනාගේ වශයෙන් මෙ මකිඟ "නවඟාකාරෙහිති භාවනමනු යුඤ්ජනත්‍යාසපුබ්බෙනාපරං අලඛ්ඛිසෙස සා කෙවලංඅඛානවසෙන ආදිතෝ වුත්තා තයෝ ආකාරා තෙව; ඛෝ එක වෙවා අස්සාසං සුඤ්ඤසලලකෙඛති එක වෙවා පස්සාසං එකවෙවා තදුඟයනති ඉමෙසංතිණ්ණංපුග්ගලානංවසෙන,,සීස න්නයෙහි "අස්සසතිපිපස්සසතිපි,,එක් කොටකිව භාවනාවශෙනිරන්තරප්‍රවෘ ත්තියදැක්වනපිණිසය භික්ඛු-ඡන්දවශයෙ න්පූර්වයෙහිමෙන් තුන්වාරයෙකප්‍රමොදය වශයෙන් තුන්වාරයෙකැයි මේනවආ කාරයෙන් එක් පුද්ගලයක් ඟටම තුන් ආකාරයෙක්ම ලැබිනමුදු නවආකාර

ගත්තේ වශයෙන් පාලියනැඟිබැඳුනුදු ඔවුන්ගේවශයෙන් පරිකම්කටයුතු බැඳුනුදු)නත්‍රායංකිඤ්ඤ නවහාකාරෙහි-කිහු ---පෙ---එවං පජානතෝ, මෙසේඟ ඵොකතආකාරයෙකි්ආඝාසප්‍රාඝාසය න්දන්නාවූ (ඉතිමනස්කාරයපවත්නා වූ)අසස,ඒ යොගිහට;එකෙනාකාරෙන, දිඝඅස්සාසාදිසතරආකාරයන්කෙරෙහි එක්තරාආකාරයකින්(නවආකාරයත් තුන්ආකාරයන්කෙරෙහිහෝඑක්ආකා රයෙන්යයනඅර්ථයි වක්‍ෂමානමැනු-

"දීඝෝ රස්සෝව අස්සාසෝ
පස්සාසෝපිව නාදිසෝ
චත්තාරෝ වණ්ණාවත්තන්ති
නාසිකග්ගෙව භික්ඛුනෝ"යි)

කායානුපස්සනා සතිපඨානභාවනා, ආඝාස ප්‍රඝාස කායයාගේ අනුපස්ස නාවක් බැවින් මේකායානුපස්සනා ස තිපට්ඨානභාවනාතොමෝ;සම්පජානිති සිඛමෙසි;වෙදිතබ්බා,දතයුතුයයන අර්ථ යි(දැන්පාළියෙන්ම ඒනවආකාරයන්ගා භාවනාවිධානද දැඛනපිණිස්'යථාහ'ය නාදිකිඛ-පෙ-)දීඝංඅස්සාසං,යථොක්ත ලක්ඛණංදීඝඝාසය;අඛානසංඛාතෙ; දිඝි යතීති්‍යනලද අඛානකාලයෙහි(දීඝිකා ලයෙහි යන අර්ථයි නොහොත් සංඛා තශබ්දය"ථොයඅසඛ්ඛාතං" යනාදියෙහි මෙන් කොටස් කියනබැවින්"අඛානසං ඛාතෙ"යිදීඝිවූකාලකොටඨාසයෙහි යය නඅර්ථවේ-පෙ-)ඡන්දෙ, උපපජ්ජති,භාව නාවටපූර්වයෙන්අපරවිශෙෂයඵලවනක ල්හිලබ්ධඝාඝාසඇතිබැඳින්සාතිසයවූ කා ම්‍යතාකාමතාලක්ෂණකුසලඡන්දයඋපදි, ඡන්දවසෙන,තථාප්‍රවර්‍තිඡන්දයාගේවශ යෙන් (සවිශෙෂකොට භාවනාවෙනි යෙදුනුනට කර්මස්ථානය වෘඛියට පමුණුවනු හටය යන අර්ථයි) තතොසුඛුමතරං යථොක්තඡන්දුත්ප ත්තියෙන් පූර්ව දීඝිඝාසයට වඩාසුඛුම තරවූ දීඝිඝාසය පවතී (භාවනාබල යෙන් කායප්‍රශ්‍රබ්ධවූ දරථපරිදුහඇති බැවින්ආඝාසප්‍රඝාස වාතයෝ සුඛුම තරව පවත්නාහුයී -පෙ-)පාමොජ්ජං උ ප්පජ්ජති,ආඝාසප්‍රඝාසයන් සූඛුමත රබැඳුනුදුආලඹනය සාන්තකර බැඳුනු දු කර්මස්ථානය විථිප්‍රතිපන්නබැඳුනුදුභා වනාවිඥානසහගතවූප්‍රමොදයනෙවන්ඛු ද්‍රිකාදී ප්‍රභෙදඇති තරුණ ප්‍රීතිඋපදි -පෙ-)අසඝාසපස්සාසාවිත්තං විවට්ටති, අනුක්‍රමයෙන් ආඝාස ප්‍රඝාසයන් අති සයින් සූඛුමතරබවට පැමිණීමෙන් නොවැටහෙනකල්හි සෙවිසයුතු ආකා රයට පැමිණි ඒ ආඝාස ප්‍රඝාසයන් කෙරෙන් සිතපෙරළෙන වෙති; උපෙ ඛා සණ්ඨාති,තත්‍ර මජ්ඣත්තා උපෙක්ඛාව පිහිටා(සමඟර භාවනාබෙලෙන්ආඝා ස ප්‍රඝාසයන් සූඛුමතරබවට පැමිණ කල්හි ඉන්ද්‍රිය්ඛාග නිමිත්තය උපන්ක ල්හි ප්‍රකෘතිආඝාස ප්‍රඝාසයාකෙරෙ න් සිතනවති ඒ ප්‍රතිභාගනිමිත්තයෙහි උපචාරාර්පණාභෙදසමාධිය උපන්කල් හි නැවත ධ්‍යානොත්පාදය පිණිස වයා පාරයක් නැතිබැවින් අඛ්‍යුපෙක්ඛණා වෙයි කියත්) ඉමෙහි නවහි ආකාරෙහි, යථොක්තවූ නවප්‍රකාරයෙන්ප්‍රවර්‍තතවූ; දීඝං අඝාසපස්සාසකා යො; දීඝිකාර ප්‍රවර්‍තතවූ අඝාසප්‍රඝාසයෝ(වුත්තංහි වුත්තංවුථාහු ද සමූහාර්ථයෙන් කායනම් වෙන් ආඝාසප්‍රඝාසයන්නිසාඋපන්නි මිත්තාදඅඝාසප්‍රඝාස සංඥුවලැබේ) උපට්ඨානංඝති, ඒඅරමුණටඵලඹසිටිනා නෙසින් සතියඋපට්ඨානනම්වේ; අනුප සසනාඤ්ඤණං, ශමථවශයෙන්නිමිත්තයා ගේ අනුපස්සනාවද විපස්සනාවශයෙ න්ආඝාසප්‍රඝාසයන්ඝානන්නිශ්‍රයකා ඝඝරූපඝඝීදව්‍යාඝානත්සම්ප්‍රයුක්තාධි ම්මයන්අරූපඝඝීද ව්‍යවස්ථාකොටනාම රූපයන්ගේ අනුපස්සනාව(යථාභූතාව බොධය)ඝුනනම්වේ; කායො උපට්ඨා නං, එකයතෙමේ ආලඹනකරණ වශ යෙන් ඵලඹුසතිඉතිසිරිනුඝි උපට්ඨාන නම්වේ (මෙහි කායොඋපට්ඨානං යන මෙයින් ඉතරකායඝයාගේද සංග්‍රහයවේ-

සම්මසනවාරඝද මිඝිකැමතිවනලබන

බැවිනැයි දතයුතු) නොසතිනි. එකාස සන්නම්නොවේ (සතිඋපස්ථානනම්වේ මේ සතිසම්මරණාදියෙනුදු ඵලඔසිටි නා අර්ථයෙනුදු සම්මතිය උපචරිතන මුදුවෙයිසම්මතිනමුදුවේ) නාසසතියා, ය ථොඝානසම්මතියෙන්;නෙනඤ්ඤේන, ය ථොතනඤ්ඤතයෙන්;ගංකායං,ඒ ආසවාස ඥාසවාසකායද තන්නිශ්‍රය රූපකායද; අනුපස්සති, ඛ්‍යානසම්ප්‍රයුක්තඤ්ඤතයෙ න් අනුවබලා;නෙනවුච්චතිකායෙකායා නුපස්සනාසතිපට්ඨානභාවනා,ඒ අනුපස් සනාවෙන්සථොක්තකායෙහි මෝතො මෝ කායානුපස්සනා සතිපට්ඨානභාව නාසඝිකියනුලැබේ(කුමක්ඤනියාදයන්? සථොක්තවූ ආසවාසප්‍රාසවාස කායයෙ හිද ඔහටනිශ්‍රයවූකරජකායයෙහිද කා යයාගේමඅනුපස්සනාසඞ්ඛ්‍යාත අනුදකවූ මරිම් ඵයෙහි උදකානුපස්සනාවක් මෙන්අනි ත්‍යාදි සභාවාකාර යෙහිනිත්‍යාදිභාව යෙන්අනුපස්සනාවක්නොවෙයි වැලිකි මෙන්දයන්?සථොකීයෙන් අනිත්‍යදුක්ඛා නාත්ම සුභභාවයාගේම අනුපස්සනා යනොහොත්කායයෙහි මමය මාගේය ස්ත්‍රීපුරුෂයැයි ගතයුතු කිසිවක්නු නැති බැවින්එබදුවක්නු නොබලාකායසමානුසා රේමඅනුපස්සනාවකායානුපස්සනානම ඒකාග්‍යානුපස්සනාවහා සම්ප්‍රයුක්ත සම්මා නිනොමෝමඋපස්ථානවී සතිපට්ඨානම් වෙයිඋතුරේභාවනාවච්ඡිඤනාවනායාදි අනුපස්සනාසතිපට්ඨානභාවනායධිකිතියාදි "එසනයෝ" යනුඋක්තවිධිආකාරෙ තියනාදින් උත්තරවිධියනුඋපදර්ශනිදු අනිදෙශකලෝ)අයංපන,මෙවනාන; ම සෙසෝ, මෙනඤ්ඤ;එත්ථ,කථංදීඝං අස්ස සනොතා ඤනාදීන්දක්වනලද පාලියෙහ –පෙ–එවං, පරිපුණ්ණ, ඉධ. නුඤපදා වශයෙන් ආපාලියෙහි;නසමා,රස්සංඅස් සාසංඉත්තරසංඛාතෙයිආබැවින්; ත වශයෙන,ඒ නුඤපදයාගේ වශයෙන්;යා ව, යථානාම්–පෙ–නාවයෝපෙතබ්බා, ඒනාන්තරදීඝනු; එවං, ඉමස්ස; අයං මේයොගාවචරතෙමේ, අඛානවසෙන; දිඝිකාලවශයෙන්; ඉත්තරකාලවසෙන ව, සඛල්පකාලවශයෙන්ද; ඉමේති ආ කාරෙති, මේ නවාකාරවශයෙන්; අස් සාසපස්සාසෙ පජානන්තො, ආසවාස ප්‍රාසවාසයන් දන්නේ;–පෙ–එවං පජා නොතිතබ්බනොයිසොදනු; දිඝෝ, දිඝිවූ ආසවාසය; රස්සොම අසවාසෝ, ඉසව වු ආසවාසය; නාදිසෝ, දිඝිදනුසැදවූ; පස්සාසෝ පිම, ප්‍රාසවාසයයන; චත්තා රොමණ්ණා, සතරආකාරයෝ; භිතඛු නො, යොගාවචරභික්ෂුනුගේ; නාසිකා ගෙහ,නාසිකාග්‍රයෙහිපටිච්චත්තන්ති, පවති (නාසිකගෙහ වයනහැනවිගඛදයඅතිය ත්මාභිය උත්තරොඨඨසංග්‍රහකලෝ)

—○—

(භා §)

ඒ ආසවාස ප්‍රාසවාසයන් අනුරෙන් මේ මහණතෙමේ කෙවලඅඞ්ගවශයෙන් ආදියෙහිත නුත්ආකාරය ඒ ආකාරය න්ම සමහර කෙනෙක්ත් ආසවාසය මැනවැයි සලකන්නේය සමහරකෙනෙක් ප්‍රාසවාසය මැනවැයි සලකන්නේය සම හර තෙනෙක් ඒදෙකම මැනවැයි සල කන්නේය යනමේ ත්‍රිපිටකබුද්ධලයන්ගේ වශයෙන් තුන්දෙනෙකා ජාතඋවසයෙන් පූර්වජෙනිමෙන් තුන්වාරයෙන ප්‍රමෝදය වශයෙන් තුන්වාරයෙකැයි යනමේ න වආකාරයෙකැයි දතයුතු එකාත්තයෙ න් මෙහි එක පුද්ගලයන්ගට තුන්ආ කාරයන්ම ලැබෙනුදුනව ආකාරයම පා ලිමෙහි නැගිගෙයිනුදු ඒ නවආකාරය න්ගේ වශයෙන් පරීක්ෂාකිරීමසුතුබැවිනු දු ඒනවආකාරයෙන්ගස් කියනලදුයිද නයුතුයි. මේසේ මේ නවආකාරයෙන් දීඝභාවය ආසවාසප්‍රාසවාස කරන්නාවූ මහණතෙමේ දීඝභාවය ආසවාසප්‍රාසවා ස භාවන්නෙමියි දන්නේයි මේසයෙන් ත්‍රා නා ප්‍රකාරයෙන් ආසවාසප්‍රාසවාස දුන්

නාවූකෙවන් එකී මනස්කාරය පවත්වන්නාවූ ඒ යොගාවචරයාහට දික්වූ ආශ්වාසය දික්වූප්‍රාශ්වාසය ලුහුඬුවූ ආශ්වාසය ලුහුඬුවූප්‍රාශ්වාස යයනසතරආකාරයන් අතුරෙන් එක්තරා ආකාරයකින් හෝ නවආකාර තුන්ආකාරයන් යෙරෙන් එක්තරා ආකාරයකින්හෝ මේ භාවනාවෙන් වඩන්නාවූ ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාසකායයාගේ අනුපස්සනාව බැවින් කායානුපස්සනා සතිපට්ඨානභාවනාවයි ඛවන්නේයැ දතයුතුයි එහෙයින් වදුළහ ප්‍රති සම්භිදාමාග්ගයෙහි. දික්කොට ආශ්වාසකරන්නාහු දික්කොට ආශ්වාසකරමියි කෙසේ දැනගන්නේද දික්කොට ප්‍රාශ්වාසකරන්නාහුදික්කොටප්‍රාශ්වාසකෙරෙමියි කෙසේදැනගන්නේදයත්? කියනලද ලක්ෂණයෙන් ශ්‍රුතවූ දිඹිවූ ආශ්වාසය අඩවසංඛ්‍යාතවූ දිඹිකාලයෙහි හෙවත් දික්වූ කාලකොෂ්ඨාසයෙහි ආශ්වාසකරන්නේය දිඹිවූ ප්‍රාශ්වාසය අඩවසංඛ්‍යාතවූ දිඹිකාලයෙහි හෙවත් දික්වූ කාලකොෂ්ඨාසයෙහි ප්‍රාශ්වාසකරන්නේය දිඹිවූ ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසය දික්වූ කාලකොෂ්ඨාසයෙහි ආශ්වාසකරතුදු ප්‍රාශ්වාසකරතුදු දිඹිවූ ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසය දික්වූ කාලකොෂ්ඨාසයෙහි ආශ්වාසකරන්නාහටද ප්‍රාශ්වාසකරන්නාහටද භාවනාවට පූර්වයෙන් අනික්විශෙෂයක් එළවන කල්හි ලබනලද ආශ්වාදඇතිබැවින්අනිශයින් භාවනාකර ණුකැමතිබව ලක්ෂණකොට ඇති කුශලවජ්ජයඋපදිනේය එසේ පැවැති කුශලවජ්ජයාගේ වශයෙන් විශෙෂකොට භාවනාවෙහි මයදෙන්නාහට හෙවත් කමටහන අභිවෘඩියට පැමිණවූ යොගාවචරයාහට යථොක්තකුශලවජ්ජයාගේ ඉපදීමට පූර්වයෙන්වූ දිඹිශ්වාසයට වඩා අතිශයින් සියුම්වූ දිඹිශ්වාසය භාවනාබලයෙන් සංසිදුවන ලදකෙලෙස් ඇතිබැවින් දිඹිවූ කාලකොෂ්ඨාසයෙහි ආශ්වාසකරන්නේය. කුශලවජ්ජවශයෙන් ඊටත් වඩා අතිශයින් සියුම්වූ දික්වූ ප්‍රාශ්වාසය දික්වූ කාලකොෂ්ඨාසයෙහි ප්‍රාශ්වාසකරන්නේය දික්වූ ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාසය දික්වූ කාලකොෂ්ඨාසයෙහි ආශ්වාසකරතුදු ප්‍රාශ්වාසකරතුදු ඒ කුශලවජ්ජවශයෙන්ඊටත් වඩා අතිශයින් සියුම්වූ දික්වූ ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාසය දික්වූ කාලකොෂ්ඨාසයෙහි ආශ්වාසකරනහාහටද ප්‍රාශ්වාසකරන්නාහටද ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසය අතිසයින් සියුම්වූ දික්වූ ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාසය දික්වූ කාලකොෂ්ඨාසයෙහි ආශ්වාසකරන්නාහටද ප්‍රාශ්වාසකරන්නාහටද අනුක්‍රමයෙන් ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසය අතිසයින් සියුම්බවට පැමිණීමෙන් නොවැටහෙන කල්හි සෙවිය යුතු ආකාරයට පැමිණි ඒ ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසය කෙරෙන් සිත පෙරළෙන්නේය තත්‍ර මධ්‍යඋපෙක්ෂාසංඛ්‍යාත උපෙක්ෂාව පිහිටන්නේයි මෙහිවනාහි භාවනාබලයෙන් අතිසයින් සියුම්බවට පැමිණිකල්හි එහි ප්‍රතිභාගනිමිත්ත උපදනේය ඒ ප්‍රතිභාගනිමිත්ත උපන්කල්හි ප්‍රකෘතිආශ්වාස ප්‍රාශ්වාසය න් කෙරෙන් සිත නවත්නේය ඒ ප්‍රතිභාග නිමිත්තයෙහි උපචාර සමාධි අර්පණසමාධිහු උපන්කල්හි නැවත ධ්‍යානඉපදවීමෙහි උත්සාහයක්නැතිබැවින් උපදනා මධ්‍යඋපෙක්ෂාවය මෙහි උපෙක්ෂායයි සමහරුවි

ණීනාකෙරෙති ඒමේ උපෙක්ඛාතොමෝ තත්‍රමධ්‍යස්ථතාඋපෙක්ඛායයි දතයුතුයි. යථොක්ත නවප්‍රකාරයෙන් පැවැත්තා වූ නොයෙක් රූපකලාපයෙහි සුණුවිසුණුවකියාවූ ආඝවාසප්‍රාඝවාස සමූහයහෙ බත් ආඝවාසප්‍රාඝවාස සමූහයනිසා උපන් ආඝවාසප්‍රාඝවාස නිමිත්තය ඒ අරමුණටළඹසිටිනාහෙයින්සතිඋපඨානනම්වේ ශමථවශයෙන් චිත්තයාගේ තත් වූඝභාව දූනගැන්මඟා විදර්ශනාවශයෙන් ආඝවාසප්‍රාඝවාසඝන්ඟා ර්ථ ආශ්‍රය ස්ථානවූ කායය රූපයයිද සිතඟා තත් සම්ප්‍රයුක්තධර්මයන් අරූපයයිද නියම කොට නාමරූපයන්ගේ තත්වූඝභාව දූනගැන්මද ඝුණනම්වන්නේයි ඒකය අරමුණුකිරීම්වශයෙන් සමෘනියඑළඹ එ නි සිටිනුයි උපඨානනම්වේ මෙනිවනානි කාඝඋපඨානඝඝන වචනයෙන්සම්මසී නවාරයද කැමතිවනලදබැවින් අනික් කරජ කායඝඝාගේද සඩිග්‍රහඝයවන්නේයි. එහෙයින් ඒ කායඝනියඝනොවඝනිඋපඨානම වන්නේයි ඒ එසේමැයි සමෘනියයිනි කරණ අවිඝෙයෙන්ද එළඹසිටිනා අර්ථ යෙන්ද උපඨානනමුදුවෙයි සමෘනිනමුදුවෙයි යථොක්තලක්ඛණයෙන් යුක්ත සමෘතියෙන්ඟා ඝුණයෙන්ද ඒ ආඝවාස ප්‍රාඝවාස කායඟා නදුබාරවූ රූපකායද ධ්‍යානසම්ප්‍රයුක්ත ඝුණයෙන්ඟා විදර්ශණාඥනයෙන්ද නැවතනැවත බලන්නේයි. ඒ තත්ථාකාරය අවබොධයිරිමෙන් යථොක්ත ආඝවාසප්‍රාඝවාස කායයෙහි මේකායානුපස්සනා සතිපඨානභාවනාව සිඛවන්නේඝයයි කියනලද්දේයි. නොඑහෙත් යථොක්ත ආඝවාසප්‍රාඝවාස කායයෙහිදඹිඟටනිශ්‍රයාධාරවූ කරජකා යයෙහිද යථාසඛභාවදර්ශකායානුපස්සනා නම ඥානැන්නාවූ නන්හි පෙණෙන මිරිඟුජලඝයමෙන් අනිත්‍යාදි සවභාව ඇන්නාවූ කාඝයෙහි නිත්‍යඝවභාවාදිඝ දූක්මක් නොවන්නේඝ වැලි කුමක්ද යත්? අනිත්‍යදුඃඛ අනාත්ම අඟනා දියදූ ඝමම කායානුපස්සනානම්වේ නොඑහෙත් මේ කයෙහි මමඝ මාඝේඝ සත්ත්වඝ පුරුෂඝයාඝකියාඝෙහෝ ගතයුතු කිසිවක් නැතිබැවින් එසේ නොබලා කායඝමානුඝක්ම දූඝම කායානුපස්සනානම් වේ ඒ කායානුපස්සනාවෙන් සම්ප්‍රයුක්තවූ සිහියම උපඨානනම්වේනුයි සති පඨානනමවන්නේයි ඔහුගේ වැඩීම කායානුපස්සනා සතිපඨාන භාවනානම්වන්නේයි

හ්‍රස්වපදයෙහිද නවආකාරාදියෙන් භාවනාවැඩීම මෙසේමදතයුතුයි මේ මතුදක්වන්නේ වෙනස්තැන්වන්නේයි ඝමසේ දිඝිවාරයෙහි දිග්වූආඝවාසඝ දිග්වූකාලඝොඝාසයෙහියයි කියනලද්දේද එපරිද්දෙන්ම මේ හ්‍රස්වවාරඝෙහි හ්‍රස්වවූ ආඝවාසඝ සඩල්පවූ කාලඝනාඝාසයෙහි ආඝවාසකරන්නේඝයයි පාලිඝ ආඝෙඝ එහෙයින් හ්‍රස්වපදඝාගේ වඝඝයෙන් "තෙන වුච්චතිකායෙඤ්ඤානුපස්සනා සතිපඨානා" යනතැන් දක්වා අර්ථයෙදිඝයුතුනානුඝ මෙසේ දිඝිකාලවඝඝයෙන්ඟා ඝඩල්පකාලවඝඝයෙන්ද ඝටකි නවආකාරඝෙන්ද ආඝවාස ප්‍රාඝවාසඝන් දන්නා ඝොගාවචරමහණතෙ මේ දිග්කොට ආඝවාසකරන්නාහු දිග්කොට ආඝවාසකරන්නෙමියි දන්නේඝ දිග්කොට ප්‍රාඝවාසකරඝහාහු දිග්කොට ප්‍රාඝවාසකරන්නෙමියි දන්නේඝ එහු ඩුකොට ආඝවාසකරඝන්නාහුඑහුඩුකොට ආඝවාසකරන්නෙමියි දන්නේඝ එහුඩුකොට ප්‍රාඝවාසකරඝනාහු එහුඩුකොට ප්‍රාඝවාසකරඝන්නෙමියිදන්නේඝයයි දතයුත්තේයි. මෙසේ දන්නාලද ඒ මහණහුගේ නාසිකාග්‍රසංඛ්‍යාතවූ උඩුතොල්හි දිඝිවූ ආඝවාසඝ දිඝිවූ ප්‍රාඝවාසඝ එහුඩුවූ ආඝවාසඝ එහුඩුවූප්‍රාඝවාසඝ ඝන සතරආකාරවූ ආඝවාසප්‍රාඝවාසඝෝ පවත්නානුඝයි දතයුතු.

—නිමි—

(පා ¶)

සබ්බකායපටිසංවෙදිඅස්සසිස්සාමි ... පෙ ... පස්සසිස්සාමීති සික්ඛතීති සකලස්ස අස්සාසකායස්ස ආදිමජ්ඣපරියොසානංවිදිතංකරොන්තො පාකටං කරොන්තො අස්සසිස්සාමීතිසික්ඛති සකලස්ස පස්සාසකායස්ස ආදිමජ්ඣපරියොසානං විදිතං කරොන්තො පාකටං කරොන්තො පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති එවංවිදිතංකරොන්තො පාකටංකරොන්තො ඤාණසම්පයුත්තෙන චිත්තෙන අස්සසනිවෙව පස්සසනිච තඤ්ඤාඅස්ස සිස්සාමි පස්සසිස්සාමීති සික්ඛතීති වුච්චති එකච්චසන්තිකිඤ්ඤාපි වුච්චරූපි තඤ්ඤාඅස්සාසකායෙවාපස්සාසකායෙවා ආදිපාකටොහොති නමජ්ඣපරියොසානං සොආදිමෙව පරිග්ගහෙතුං සක්කොති මජ්ඣෙ පරියොසානෙ කිලමති-එකස්ස මජ්ඣංපාකටංහොති නආදිපරියොසානං එකස්සපරියොසානං පාකටංහොතීතිආදිමජ්ඣපරියොසානංයෙව පරිග්ගහෙතුං සක්කොතීති ආදිමජ්ඣකිලමතීති එකස්ස සබ්බම්පි පාකටං හොති සොසබ්බම්පි පරිග්ගහෙතුං සක්කොති නකත්ථචි කිලමතීති තාදිසෙන භවිතබ්බන්ති දස්සෙන්තො ආහ සබ්බකායපටිසංවෙදී අස්සසිස්සාමි ... පෙ ... පස්සසිස්සාමීතිසික්ඛති එවංඝටතීති වායමතීති යොවා තථාභූතස්සසංවරොඅයමෙත්ථ අධිසීලසික්ඛා යොතථාභූතස්ස සමාධිඅයං අධිචිත්තසික්ඛා යාතථාභූතස්ස පඤ්ඤාඅයං අධිපඤ්ඤා සික්ඛාති ඉමාත්තිස්සොසික්ඛාඅයොතස්මිං ආරම්මණෙ තායසත්තියා තෙන මනසිකාරෙන සික්ඛතීති ආසෙවතීති භාවෙතීති බහුලීකරොතීති එවමෙත්ථ අත්ථොදට්ඨබ්බොතත්ථ යස්මා පුරිමනයෙන කෙවලං අස්සසිතබ්බං පස්සසිතබ්බමෙවච නඅඤ්ඤංකිඤ්චිකාතබ්බං ඉතොපට්ඨාය පනඤාණුප්පාදනාදිසු යොගොකරණීයොතස්මාතත්ථ අස්සසිස්සාමීති පජානාති පස්සසිස්සාමීති පජානාති වෙවච වත්තමානකාලවසෙන පාලිංවත්වා ඉතොපට්ඨාය කත්තබ්බස්ස ඤාණුප්පාදනස්ස ආකාරස්ස දස්සනත්ථං සබ්බකාය පටිසංවෙදී අස්සසිස්සාමීති ආදිනා නයෙන අනාගතවචනවසෙන පාලිං ආරොපිතාති වෙදිතබ්බා ... පස්සම්භයං කායසඞ්ඛාරං අස්සසිස්සාමි ... පෙ ... පස්ස සිස්සාමීති සික්ඛතීති ඔළාරිකං කායසඞ්ඛාරං පස්සම්භෙන්තො පටිප්පස්සම්භෙන්තො නිරොධෙන්තො වූපසමෙන්තො අස්සසිස්සාමි පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති ... තතොවං ඔළාරිකා සුඛුමතාව පඤ්ඤාතාව වෙදිතබ්බා ...

(ස ¶)

සබ්බකායපටිසංවෙදියන්ති(“සබ්බස්සකායස්සපටිපටිවෙදකං සම්මදෙවවෙදනාසීලොජානනසීලොතස්සවාපටිසම්මදෙවවෙදෙථතස්ස අත්ථිතංවා පටිපාටිසම්මදෙවවෙදමානො,,යනඅත්ථි-ඒඒපදයෙනිසවීඝබදග්‍රහණයෙන් ආඥාවාසාදිකාඝ්‍යාගේඅනවසෙසපරියාදානයසිඛකල්ණිදුළුනුඅනෙකකලාපසමුදයබැවින් අනෙකනානාගයන්ගේ සංවෙදදර්ශනයපිණිස පුනඝබදග්‍රහණඝයඉතිසංස්කෘත්‍යභාවදර්ශනයපිණිස සංඝබ්දග්‍රහණයයි දක්වනු යේ සකලස්ස යනාදිකි- එහි යම්සෙයින් ආඥාවාස ප්‍රාඝවාසයන් දෙදෙනා කෙරෙහි යොගිනිගේ ප්‍රතිපත්ති විඛානයසම්වූවද ප්‍රත්‍යෙකයෙන් සකස්කොටම පිළිපැයුයුතුඝයි දක්වනපිණිස අවිසමාන වූවද සකලස්සයනාදී පදවයට වෙනවෙන අවිවණ්ණනාකරණලද්දයි දතයුතු) විදිතං කරොන්තොයි සේයි, පාකටං කරොන්තො; විභූතකරන්නේ(සබ්බථා විභාවනඝකරන්නේඝ යනඅර්ථයි -පෙ- ප්‍රකටකිරීමිනම් විභාවනඝය

ඉතරතො මුළාවිමනුවනින්ම ආභොසද්‍රා සවාසයන්ගේ ප්‍රවෘත්තනයෙන්වෙයිදක්ව න්නේ"එවංවිදිතං කරොතෙතා"යනාදි කි-පෙ-නයමා, යම්නෙයකින් සූණසම් ප්‍රයුක්ත චිත්තයෙන්ම ආසවාසප්‍රාසවාස යන්පවත්වාදවිප්‍රයුක්තචිත්තයෙන්නො පවත්වාද එහෙයින්මෙසේද්දේ"අස්සසි ස්සාමී පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති,,යිබුබා දින්විසින් කියනුලැබේ; එකස්සහිභික්ඛු නො,එක්භික්ෂුවෙස්හට;වුත්තණවිවුණණ චිතතෙන,අනෙකකලාපබැවින්වුණණිවිවු ණණිහාවයෙන් පතළ; අස්සාස-පෙ-කායෙවා, ආසවාසකායහෝප්‍රාසවාසකාය හෝ; ආදිපාකටොහොනි; ඨමෘගිඤන යාගේවශයෙන් පූවිභිසංස්කාරයතථාප්‍ර වෘත්තබැවින් ආදියප්‍රකටවේද; න ඔජක්ඛපරියොසානා, මඛ්‍යපයසිවසානය ප්‍රකටනොවේ; සො, ඒත්‍යොහිතෙමේ;ආ දිමෙව පරිග්‍රහෙතුං සක්කොනි,ආදිය ම පරිග්‍රහකරණුවහට පොහොසත්වෙ යි; මජක්ඛපරියොසානෙ කිලමනි, මඛ්‍යප යසිවසානයෙහි වෙහෙසෙයි-පෙ-නාදි සෙන හරිනාඛං'' නකත්‍රවත් කිලමනි,,යි ස්සනාවන පුද්ගලයා බලවත්‍යවුතු(පළ මුකොටම සම්මෘතිඤනයද එළවා ආදි යෙහිදු මඛ්‍යයෙහිදු පසසිවසානයෙහිදු ඤනසම්ප්‍රයුක්තමවූ චිත්තය පැවැත්වි යයුතුයයි අභිප්‍රායි-පෙ-)එවං,මේලක්ත ප්‍රකාරයෙන් සවිකාය ප්‍රතිසංවෙදනාම ශයෙන්ම;ඔටති,උත්සාහකෙරෙයි;වායා මති,ව්‍යායාම්කෙරේ (මනස්කාරයපවත් වයිනඅදිහි)නථාභූතස්ස, ආනාපාන ඨමෘතිය බවත්නුගේ;යොවාසංවරො, සම්‍රතිවිශ්‍යසඛ්‍යාතයසංවරයක්ඇතැ; අයං,මෝතොම;එත්ථ,මෙතැන; අධිසිලසි කඛා ''අසෙවනිනිස්සොසික්ඛාශො,,යිකි යනලදමේතුන්ශික්ෂාවෝ;තස්මිංආරම්ම ණෙ,ඒ ආස්වාසප්‍රාස්වාසාලඹනයෙහි; තායසනියා,ආනාපානය; අරමුණුකොට පවත්නාසම්‍රතියෙන්; නෙනමනසිකා රෙන,ඒ ඨම්‍රතිවූවිත්තමවූ භාවනාමන ස්කාරයෙන්,සික්ඛති,හික්මේ(ඒ සම්‍රති මනස්කාර දෙදෙනාහාසමග හික්මේය යන අභිප්‍රායි) ආසෙවති ,තුන්ශික්ෂාවහ ඔත් අධිකුශලධම්මයන් ආසෙවනයකෙ රේ(ආසෙවනයයි ශික්ෂණය අභිමතයි) භාවෙති; වඩයි; බහුලිකරොති, නැවත නැවත මෙනෙහිකෙරේ-පෙ-නම්‍ර,එහි පුරිමනයෙ, පූවිභාවනාවෙහි(පූවිවසතු වයෙහි යයනඅභිප්‍රායයි- ඒ පූවිනයෙහි ඳු ඤනොත්පාදනය ලැබෙමය ආශ්වා ස ප්‍රාස්වාසයන්ගේ යාථාත්‍රයෙන් අනිහු ස්වභාවබොධය වනබැවින් එනකුදු වත් ශේදුෂ්කරනොවේ යථා ප්‍රවෘත්තිවූ ආශ්වාස ප්‍රාස්වාසයන්ගේ ග්‍රහණමාත්‍රය ක්බැවි නැයිඑනිවතීමානකාලප්‍රයොගක රණලද මේවනාහි දුෂ්කරයි පුරුෂයා ගේ ක්ෂුරධාරාවෙහි ගමනය බඳුය එහෙ යින් සානිසයවූ පූවිභිසංස්කාරයන් විසි න් විසුතුයයි භගවනපිණිස අනාගත කාල ප්‍රයොගයකරණලදුයි මේ අර්ථදද භවනපිණිස''නම්‍රසයඅහං, යනාදිකියනල දි කෙවලං,හුදෙත්;අසසසිතබ්බංආස්වා සකටයුතුය;පස්සසිතබ්බමෙවප්‍රාස්වාස යද කටයුතුවේ;නඅඤඤංකිඤි කාතබ්බං, ඤණොත්පාදාදි අන්කිසිවෙක් කටයුතු නොවේ;ඤණුප්පාදාදියු යන්නෙහිආදි ශබ්දයෙන් කායසංඛාරපස්සම්භනාදිනි පටිසංවෙදනාදින්ගේ සඩිග්‍රහයවේ සන් නයෙහිවනාහි සංවර සමාධින්ගේසඩි ග්‍රහයවෙයි කිහු) නසමා, යම්හෙයකින් ඤණොත්පාදාදියෙහි යොනය කටයු තුද එහෙයින්; තථා, ඒ පුරිමනයෙහි -පෙ-ඔළාරිකංකායසඛ්‍යාරං,ඖදාරිකවූ ආස්වාස ප්‍රාස්වාසය; පස්සම්භෙතෙතා, සංනිදුම න්නේ (කාය ඛ්‍යාරයතෙමේ විඤ්ඤාණවූ ශේදකරප්‍රකායප්‍රත්‍රඛ ඛ වෘත්‍යාඇති බැවින් කායෙනසංඛරිය නිති කායසඛ්‍යාරොයි කියනුලැබේකාය සඛ්‍යාරොවචීසඛ්‍යිාරොයි මෙසේ ආවාවූ කායසංස්කාරය වෙතනාලක්ෂණඇත් තේදනාරොත්පත්ති(යෙහුදු කුයො වෘත්‍යාඤුදු තද්බහුලවෘත්තියෙහි හුදු

කාය වාරයෙන් ලක්ෂිතවූ චෙතනා ලක්ෂණවූයම්කායසඛ්කාරයෙක්ඇත්ත ඒ මිනිඅභිමතනොවේ-පස්සම්භෙතෙනායනාදියෙහි පශ්චිම පශ්චිම පදය පුථිපුථිවචනයව අර්ථකථනයි එහෙයින් පස්සම්භනනම් ව්‍යුපසම්ය ගේදනථා ප්‍රයොගයක් නැත්තාල්ලා උපදනාසුළු ඖදාරිකවූ කායසංස්කාරයන්ගේ ප්‍රයොග සම්පත්තියෙන්අනුප්පාදනයයි දතයුතුයි-පෙ-"තත්‍රඔළාරික කායසඛ්කාරංපස්සම්භෙතෙනා,,යනුයෙහි;එවං, මේ වක්ෂ්‍යමාණක්‍රමයෙන්;ඔළාරික සුඛුමතාව; ඖදාරිකබව සූක්ෂ්මබවද: පස්සඛ්ධතාව, සන්නිඛ්මදද;වෙදිතබ්බා,දතයුතු;

—ංංං—

(භා ¶)

"සබ්බකායපටිසංවෙදී" යනාදිපදයෙහි අර්ථකවරයත්? සියලු ආසවාසප්‍රාශ්වාසකායයන්වෙන්වෙන්වශයෙන් මනාකොටදැනගන්නාසභාව මෝහවඇත්තේනුයි කියාහෝ ඒආශ්වාසප්‍රාශ්වාසකායයාගේමොනවට දැනගැණිමමොහුගේනුයි කියාහෝ සවීකාය ප්‍රතිසංවෙදිනම්වේ ඒපදයෙහි සවීශබ්ද ග්‍රහණයෙන් සියලු ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස කායයහාත්පසින් ගැන්ම සිහිවූයේ ද ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසයන් නොයෙක් රූපකලාපගතසමූහයක් බැවින් ඒ සියලු කොටසුන්ගේ මොනවට දැනගැන්ම දුක්ඛ්මපිණ්ඩිස සංඥඛ්‍යද ගෙණ වදුළසේක· එහෙයින් සියලු ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස කායය වෙන්වෙන් වශයෙන් ඔනාකොට දැන ආසවාස ප්‍රාශ්වාස කරන්නෙමියි හික්මෙන්නේයි මෙහි සියලු ආස්වාස කායයාගේ ආදිමඛ්‍ය පශ්චිවශානය මුලානොවිප්‍රකටකරනනාහු සවීප්‍රකාරයෙන් පහළකරන්නාහු ආස්වාස කරනෙමියි හික්මෙන්නේයි.

සියලු ප්‍රාස්වාස කායයාගේ ආදිමඛ්‍ය පශ්චිවශානය ප්‍රකටකරනහාහු සවීප්‍රකාරයෙන් වඩන්නාහු ප්‍රාස්වාසකරන්නෙමියි හික්මෙන්නේය මෙසේ ප්‍රකටකරන්නාහුසවීප්‍රකාරයෙන් වඩන්නාහු යම්සේ ඥානසම්ප්‍රයුක්ත චිත්තයෙන්ම ආස්වාස ප්‍රාස්වාසයන් පවත්වාද එහෙයින් මෙසේවූ සවීකාය ප්‍රතිසංවෙදිව ආස්වාසප්‍රාස්වාස යෙහි හික්මෙන්නේයයි බුබාදින් විසින් වදරණලද්දේයි එක්තරා භික්ෂුවක්හට නොයෙක් රූපකලාපගතබැවින් සුණුවිසුණුභාවයෙන් පැනිරියාවූ ආස්වාසකායයෙහිහෝප්‍රාස්වාසකායයෙහිහෝ සමාහිඥනයාගේ වශයෙන් පුථිවිනිසංස්කාරය එසේපැවති බැවින් ආදියප්‍රකටව වැටහේද මඛ්‍යපශ්චිවසානයන් ප්‍රකටව නොවැටහේද ඒයොගාවචර තෙමේ ආදිඛ්ම භාවනාවශයෙන් ගැනීමට පොහොසත්වන්නේයි මඛ්‍යපශ්චිවශානයෙහි වෙහෙසෙන්නේයි එක්භික්ෂුවක්හට මඛ්‍යය ප්‍රකටව වැටහෙන්නේය ආදිපශ්චිවසානයන් ප්‍රකටවනොවැටහෙන්නේය එක්භික්ෂුවක් හට පශ්චිවසානය ප්‍රකටව වැටහෙන්නේය ආදියහාමඛ්‍යය ප්‍රකටව නොවැටහෙන්නේය ඒ යොගාවචරයා මඛ්‍යයහා පශ්චිවසානයන්ම භාවනාවශයෙන් ගන්නටපොහොසත් වන්නේය ආදිපශ්චිවසානයෙහිහා ආදිමඛ්‍යයෙහිද වෙහෙසෙන්නේය එක්භික්ෂුවක්හට ආදිමඛ්‍යපශ්චිවසානයන තුන්තැනම ප්‍රකටව වැටහෙන්නේය ඒ යොගාවචරතෙමේ තුන්තැනම භාවනාවශයෙන් ගැනීමට පොහොසත්වන්නේය කිසිතැනෙක නොවෙහෙසෙන්නේය ඒ සතරවන පුද්ගලයාබදුවියයුතුවන්නේය හෙවත් පළමුකොට සමාහියද ඤාණයද එළවාආදිමඛ්‍යපශ්චිවසාන යනතුන්තැනම ඥානසම්ප්‍රයුක්ත චිත්තයෙන්ම ආස්වාසප්‍රාශ්වාසයන් පැවැත්විය යුතුවන්නේයයනඅර්ථය දක්වන්නාහු සියළු ආශ්වාස

ප්‍රාණවාසකායය ගාන්පසින් මනාකොට දූනගන්නා සඟහාවඇත්තානු ආස්වාස කරන්නෙමියි හික්මෙන්නේය ප්‍රාණවාස කරන්නෙමියි හික්මෙන්නේයයි වදුළ හයි දතයුතුයි මේ උසනප්‍රකාරයෙන් සම්පාය දුනියංවදවගයෙන් උත්සා හ කරන්නේය මනස්කාරය පවත්වන් නේය එපරිදෙන් ආනාපාන සතිභාව නාව වඩන්නාහුගේ සම්මාතිවියයිසංඛ්‍යා නවු යම් සංවරයක් ඇත්නම්වේද ඒ සං වරය මෙහි අධිසීලසික්ඛානම් වන්නේයි ඒ යොගාවචරයාගේ යම් ප්‍රඥාවක්වේ දමෙපුදුව අධිප්‍රඥාසික්ඛානම් වන්නේයි මේ තුවිධසික්ඛාවෝ ඒ ආශ්වාසප්‍රශ්වා සාලම්බනයෙහි ආනාපානය ආමුණු කොට පවත්නා සතිඉන්ද්‍රියය සතිබල යම් සම්මා සතිය පෙරටුකොට පවත්නා මනස්කාර යෙන්ද යන්නව හික්මෙන්නේය ඒ අධි සීලසංඛ්‍යාත තුවිධසික්ඛාවන් ආසෙ වනමෙයෙන් හික්මෙන්නේය භාවනා විසයන් වඩන්නේය කැමති තැවත මෙසේ පිටසංග්‍රහනියයි කියාද මෙහි අ ධිදූනප්‍රාන්නේඩි එහිවිනාභි සම්හෙයකි ත්පූර්වභාගය සංඛ්‍යාගවූ ප්‍රථිභාවනා විශයවිද ආශ්වාසප්‍රශ්වාසයන්ගේ හත් වාකාරයෙන් දින් එසුබු බව අවබෝධ වීනාවැටින් ප්‍රයුත්තින උත්පත්තිය ලැ බෙන්නැයි දතයුතුවුවමන් සම්පාකාරයකින් වැටිලා ය ආශ්වාසප්‍රශ්වාසයන්ගේ හැ සීම මෙසුයෙන් බැඳින් සඳුන්කරණොට ත්වේයයි සඳුනා "අසඛ්‍යාමියි" යිවත් මොහ කාලක්‍රියාවෙන් සඛ්‍යාදනලුද්දේය මේවිනාති ප්‍රාණියෙහුගේ කර ප්‍රවාහත් ස හවසාන්වෙයින් ඉතා දුර්ලභ වන්නාවූ ස එසඟයින් යවහි අතිශයින් ප්‍රථිවාසය ඇතාගේ සංඛ්‍යාගවූ ප්‍රථිවාසඝා ඩලුවෙන් යුත්හයියහුයි දක්වනලදිණිය "අසඛ්‍යා මියෝගියි" යි අනාගතකාලික ක්‍රියාවද ඒ යාදනිලුද්දේය්ඩි අතීතයහුය යම්නිසයි ත මේ කාලනියෙන් ප්‍රථිවාසය

සඛ්‍යාසප්‍රාසය මාත්‍රයන් කවියුතුවේද සුණොත්පාදාදි අන්ගිසිවක් නොකට යුතුවේද මෙතැන්පටන් සුණොත්පා දනාදියට උන්සාහකවයුතුවේද එහෙයි න් එහි ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසකරමියි දූනග න්නේයයියනු මෙන් ඒත්ඛානකාලවිශ යෙන් පාලිය වදුරා මෙතැන්පටන් කා වයුතුවූ සුණොත්පාදාදීහුගේ ආකාර දූ ක්වීවිපිතිය "සබ්බකාර්‍යපටිසංවේදි අ සසසිස්සාමීති" යනාදින් අනාගතවව නවශයෙන් පාලිය ආරොපනය කර ණලද්දේයයි දතයුතු· කායසංස්කාරය සන්සිදුවන්නාහු ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසකර නොනමියි හික්මෙන්නේය යන සමනඹ දුරිකවූ හෙවත් මහත්වූ ආශ්වාසප්‍රාශ්වා සය පසසාඹනයකරන්නාහු පරිපසස ඹනයකරන්නාහු නිරුඩකරන්නාහු ව්‍යපශමනය කරන්නාහු ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස කරමියි හික්මෙන්නෙමියි කිනිසාඩි. මෙහි කාය සංස්කාර යනු ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසවිභාගයයි ඒවා නය චිත්තයමුඛානවූයේද කරජකාසති ලිබඳව පවත්නාබැවින් ඒ කරජකාසති ගින් පිළිතෙළකොරණලද්දේහුයිකාය සංස්කාරයයි කියනලදදෙයි කායසංස් කාරය වචීසංස්කාරයයි කියනාලද මෙ පනාලක්ඛණවූ ව්‍යඝකායසංස්කාරසඞ්ඛා ත කායකම්මයන් වේද ඒ කායසංස්කා රානුභාවයෙහි උපදනාබැවිනුත් කුසලා මිසුන්යෙහුද තත්ඛනුලාභපරිභෝගයෙහුද කායසමාරමයෙන් සලකුණුදක්වනලදුවන් නලද්දේය ඒ කායසංස්කාරයවිනාති මෙහි අතිසෙහෙනොකොලද්දේයයි ද කියනු පසසම්භනයසංස්කාරදැයි දතු කරන් පසසඹු දත්පහසදුය ප්‍රථිප්‍රථිපදුය න්ගේ අරුවබෝධනාම වශයෙන් ඒ පසසම්භනයාගේ අරම්භ ප්‍රථිපසසඹ නයක් පරිපසසම්භනයාගේ

ඉතා ම සන්සිඳීමද එබඳු ප්‍රයොගයක්නැ ත්කල්හි උපදියයුතු ඖදාරික කායසංස්කාරය ප්‍රයොගසම්පත්තියෙන්නොඋපද වීමයයි දතයුතුයි ඒ ඖදාරික කායසංස්කාර ප්‍රශ්නනයෙහි ඖදාරිකත්වයද සූක්ෂමත්වයද සන්සිඳුවීමද මේමතුන්යනාප්‍රඥාවෙන් දතයුත්තේයි.

———

(සා †)

ඉමස්සාති භික්ඛුනෝ පුබ්බේ අපරිභාවිත කාලෙ කායොව චිත්තව සදරථාහොන්ති ඔළාරිකා කායසම්භාවනං ඔළාරිකතෝන අවූපසන්තා අස්සාසපස්සාසාපි ඔළාරිකාහොන්ති බලවතා රාහුත්වා පවත්තන්ති නාසිකානපපහොති මුඛෙන අස්සාසෝනොපි පස්සාසෝනොපි නිඤ්ඤති යදූපනස්ස කායොපි චිත්තම්පි පරිභාවිතා හොන්තිනිදූතෙසානාහොන්ති වූපසන්තා නෙසුසන්තෝසු අස්සාසපස්සාසා සුඛුමාහුත්වා පවත්තන්ති අසිඛොනසිති විමෙනඛ්බතා කාරපත්තා හොන්ති සෙයාථාපි පුරිසස්සඛාවිත්වා පඛිතාවා ඔරොහිත්වා මහාභාරංවා සිස තෝ ඔරොපෙත්වා සිතස්සඔළාරිකා අස්සාස පස්සාසාහොන්ති නාසිකානපප හොති මුඛෙන අස්සාසෝනොපි පස්සාස නොපි ඤායති යදූපනෙස තං පරිස්සමං විනොදෙත්වා නහාත්වා පිවිත්වාව අල්ලසාටකං හදයෙනත්වා සිනාය ඡායා සන්සිතෙනාහොති අථස්සතෙ අස්සාසපස්සාසා සුඛුමාහොන්ති අසිඛුඛොනසිති විමෙනඛ්බතා කාරපත්තා එවමෙව ඉමස්සභික්ඛුනෝ පුබ්බේ අපරිභාවිතකාලෙ කායෝ...පෙ...විමෙනඛ්බතා කාරපත්තා හොන්ති නංකිස්සහෙතු තථාහිස්ස පුබ්බේ අපරිභාවිතකාලෙ නඔළාරිකෙ ඔළාරිකෙ කායසඛ්බාරෙ පස්සම්භෙන්ති ආභොග සමන්නාහාර මනසිකාර පච්චවෙක්ඛනා නත්ථිපරිභාවිතකාලෙපන අත්ථිතෙනස්ස අපරිභාවිතකාලෙ කායසඛ්බාරෝ සුඛුමෝ හොති නෙනාහුපෝරාණා...

සාරඛෙකායෙ විහෙහෙව
අඛිමන්තං දූරන්තානි
අසාරඛ්භි ධාවන්ති
සුඛුමංසම්පඛාවනි...

—०ः—

(ස †)

අපරිභාවිතකාලෙ, කම්මඨානාභාවට ආරම්භනොකොළකල්හි (එහෙයින්ම කාය විඤ්ඤාණදෙදෙනාගේද පරිග්‍රහයනොකළකල්හි "නිසිදනිපල්ලඞ්කං ආභුජිත්වා උජුංකායං පණිධාය" යනුයෙන් කායපරිග්‍රහයද "පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා" යනුයෙන් ඤාණපරිග්‍රහයද කියනලදි-එහෙයින්ම කියනි "කායොපිචිත්තම්පි පරිග්‍රහනිනාහොන්ති" ඒ) කායොව, සාරම්භා යද; එහිනාම, සිතද; සදරථාහොන්ති, ධුරියට නොසන්නුන්බැවිනුදු සකිලිටු සිත්හි උපන් රූඅප්‍රණීතබැවිනුදු ශරීරය සපරිදාහවෙයි කිලෙසොත්පත්තියෙන් සිතද සපරිදාහවෙයි (ඒ කායචිත්තසන්ගේ සදරථබවද ඛුරුබව මෙන් ඖදාරිකත්වනා අත්තභාවිනිහුයි ඔළාරිකා භික්ෂූන්) කායසම්භාවනානං ඔළාරිකතෝන, කායසංඛාරයන්ගේ ඔදාරිකබව; අවූපසන්තෝන, නොසන්නුන්කල්හි; අස්සාසපස්සාසාපි, තදුභයවූ ආඝාසප්‍රාඝාසයෝද ඖදාරිකවෙත්; බලවතරා හුත්වා, බලවත්ව; පවත්තන්ති, පවතින්; නාසිකානපපහොති, නාසිකාවද ආඝාසප්‍රාඝාසයන් යනුවට නොසෑහේනුවේ (එහෙයින්ම) මුඛෙන, මුඛයෙන්; අස්සාසෝනොපි' පස්සාසෝනොපි නිඤ්ඤති; ආඝාසප්‍රාඝාසයන් පවත්වමින් සිටි; යදූපන, යම්කලකවනාහි; අස්ස, ඒ යොගිත්ගේ; කායොපි, කරජකායද, චිත්තම්පි, සිතද, පරිභාවිතාහොන්ති, "නිසිදති

පළලධිකා ආයුරිබා උස්සංකාසංපනිධා ස,,යනක්‍රමයෙන්කායපිරිනන්නාලැබේද 'පරිමුඛංසතිංඋපට්ඨපෙත්වා' යනක්‍රමයෙන් සිහි පිරිනන්නාලැබේද; හඳ, එකල්හි; එය, ඒකායම්පාහංදෙවදූතා; සන්තානෙ නහි, ශාන්තවෙන්; මුඵසන්නා, ව්‍යාපාදනවෙන්(ඒදෙයක්හි මිත්‍රඝ පිටත්හි ව යෙහපයත් හැතිනෙසින් එකාග්‍රව කමට හන් පරිත්‍රහකොට පවත්වන්නේ ශා ත්‍රාතෙයි වහෙසින්මනන්සමුන්ඒතරූප ධිවිසෝද ලඝුමෘදුකර්මණ්‍යභාවයට පැ මිණුන් නදහු නුණාැමින් සෙසු නිස හනනි රූපද ලඝුමෘදුකර්මණ්‍යවපවත් නේ ශාත්‍රාතවෙයි තමයේ කායම්පාහයද ශාත්‍රාතවම පවතින්) නොසු සත්‍රෙහස්, ඒ කායචිත්තදෙවදූතා ශාත්‍රාතාහල්හි; අ සසාසපස්සාසා, නන්ත්‍රිත්‍රිවූ ආඇවාසප්‍රා වේශසෝ ශාත්‍රාතාභාව ඇත්නාහු; සු ඛුමාහුබා පවත්නනහි.සුඛුමවපවත්හි; අසම්භුවඛානසිනි.ඇත්නාහුදුහෝනෑ නනාහුදුහෝ;විමෙහණිනාහාරපප භනාහාරාහාන්, මිමාරසනම්සුහුබැවි ආ හාරයම් පැමිණියාහුවිත්; මයයසමාපි, සමිවෙ; පුරිසස්ස, පුරුෂ්‍යා; ඔමිඛාමා, දිවනෝ; ප-නාහාපාඛ්‍රාහිත්වා, පවින එසහවෙන්නැසැ: මනාහාරංවා සිසහෙනා ඔදාහාපෙත්වා.නෙඛරාත්තෝ හිසින් බහා නබා; ඨාහස්ස, සිරියහුනේ; ඔදාරිකා අස්සාසපස්සාසාභාහොත්හි, ඔළුරිනවූ ආ හාරයාහාවියාවිත්වෙහු-පෙ-සදුහෙන, ස වීකවල නවනාහි; එස.ඒදුරුමහනම්;නං පරිත්‍රසං මිමනාදෙසහා, ම්පරිත්‍රහසඳුරු හොත්; නහාපාහා.නහාපියා; පිවිසාම, පැහුදුම්; අල්ලුපෙත්වඛංනඳුසෙඛසහා, ආදු වසනුය මලනනබාහනෙන; සිහාය ඉහාසා නිවෙහාහොහි, සිහලවිත්හාහවත්නු නත්වන්විදු; අථ. එවවලෙහි;අසස, ඔවු නේ; තත ආසාහසාසාසා, ඒහාවෙහාසා සහාසාවිහි; යුමුහාබහාහන්න, ඉසාවෙවත්හි ද-පෙ-වවවත්ව, එවවිත්තන්ම-පෙ-නං සහසවහාසු, එවවනනුහිම-පෙ-ඒ

මෙකොටහි,සංහිදුවම්හි (ආහොහසමන්නා හාරමනසිකාරපවවෙකඛණායහුසෙහි "පසෙමෙහම්හි ,,දුවඃත්‍රිහප්‍රථමාවර්ජනා වඃහොහනම්වේ එමඅත්ථසෙහිමඅපරා පරදුවඃතනආවර්ජනාව සමඤ්ඤාහාර නමේමඅත්‍රිසමෙහෙතිහිරිමසිත්හිනිඩ්ව මනසිකාරහනම් විමංසාව ඥානසම්පයුත්ත චෙක්ඛාන මි-පෙ-)කායෙ, කසද; චිත්තෙන, සිතද; සාරඹ.සදරථකල්හි(සපරිදුහකල්හිස ඝනඅවස්ථි)අභිඤ්ඤාපවහනහි,ඕදාරිකා මුසේපවහි(කායසංස්කාරයඅසිප්‍රෙහබැ වින් අභිඤ්ඤාං ඝනු ලිඛාහරිපසඤ්ඤාසවේ-අභිඤ්ඤාහුබා පවත්නහි-සිහියා වි සෙසහනහෝ සුඛුමංඝනුත්‍රෙහිමෙමනසසි-අසාරඛෙකායම්හි ඝනුයෙහි චිත්තෙන ඝනු සම්බන්ධනියහි) කායම්හි, කසද; චිතෙනව, සිතද; අසාරඛම්හි,සදරථනෙ මනකල්හි; සුඛුමං, සුඛුමවූසේ; සඤ්ඤ ත්තහි,පවහි.

—○—

(භා +)

මේ ආනාපාන සහිහාවනාව මඛහ යොගාවචර භික්ෂුහුගේ පුවසෙහි කමව හන්වැ සිවම ආරම්භ හොහළකල්හි හෙවත් උඩමහය කෙළින්නබා පලහ බැඳ නිද්මයහි සිහනලද කායපරිත්‍රහ සද සිහිය මුහුහට අප්පුවකොට එළවීම යහි ඝසහලද චිත්තපරිත්‍රහයද නොක ළකල්හි තාජහාය සඬිඨානවූ චේතහ රසද දුරියම් නොහන්නුන්බැවිහුදු කෙ ළඹයහින සිහින් උපන් රූප අරූපධර්ම බැවිහුදු මඛාඝන්න වෙහි සිතද සත්ව හොග්වහනියෙන්අපිරිසිදුවැමින් දීඝාය හිනවහි චිත්තාසම්පයුත්තයන්ගෙ විඝාසහි නසවම බරම්මෙහෙන්ඔදාරිකත්වයෙන් පහ හොවනබැවින් ඔළුරිනද වන්හිය ප් කායසංඛාරයන්හෙවත් ඔදාරිකා සසා ඵුහහල්හි ඒ කායසංඛාරය අරඹා හොට වවත්නා අවස්ථාවෙහි

[illegible]ෙන්මය අත්යයෙන් බලවත්ව පවත්නාහුය නාශිකාවද ආස්වාසප්‍රශ්වාසයන්ගේ යාමරමට නොපොහොනාහු මුඛයෙන් ආස්වාසප්‍රශ්වාසපවත්වමින් සිටින්නා සේ මනාති ප්‍රකාශවවරයාණන්ගේ කරජකාය සංඛ්‍යාත මූශරීරය පළඟබැඳනිද උඟ්ඩශරීරය කෙළින්තැබීමෙන්හා සිත මුඛයට අභිමුඛකොට මෙහෙයුමෙන්ද ගන්නාලද්දාහු ද එකල්හි ඒ කායසංස්කාරයන් හටගන්නා රූපධර්මයෝද ලඝුමෘදු කර්මණ්‍යභාවයට පැමිණෙති ඊට අනුව පවත්නා බැවින් සෙසුකර්ම සෘතු ආහාර රූපයෝද ලඝුමෘදු කර්මණ්‍යව පවත්නාහෙයින් විශෙෂයෙන්ම සන්හුන්නාහුවෙති ඒකායසංඛ්‍යාතදෙදෙන සන්හිඳි පවත්නාකල්හි ඒඇසුරුකොටපවත්නා ආස්වාසප්‍රශ්වාසයෝ සන්හුන්සත්භාව ඇත්තාහු යියුම්ව පවත්නාහුවේති ආස්වාසප්‍රශ්වාසවාතයන් ඇතනාහුද් නැතනාහුද්ගෝයි පරීක්ෂාකටයුතු ආහාරයට පැමිණියාහුවෙයි යම්සේ බබාහෝනැන් දිවහෝ පවිහයෙන්බැසනෝ මහත්බරත් කිඩින්ගෙන අවුහාබහා නැබුවාවූහෝ පුරුෂයෙකුගේආස්වාසප්‍රශ්වාසයන්ගේ ඖදාරිකවෙද්ද ආස්වාසප්‍රශ්වාසයන්ගේ නිත්ම්මට නාශිකාවනොපෙණෙනාහු කථින් ආස්වාසප්‍රශ්වාසය නිරවත්කරමින්සිටිද යම්කලෙක ඒමේ පුරුෂතෙමේ ඒවිඩාව සන්හිඳුවාඇල්පැන්යනහා ඇල්පැනුදුම් තෙතවයනුයලෙනිතබාගෙණ සිහිල්සෙවනකහුන්නේ වේද එකල්හි ඒ ආස්වාසප්‍රශ්වාසයෝයි සුම්ව පවතිත්ද ඔහුගේ ආස්වාසප්‍රශ්වාසයන් ඇතනාහුද් නැතනාහුද්ගෝයි පරීක්ෂාකටයුතු ආහාරයට පැමිණියාහුවෙද් එපරිදෙන්ම මේ යොගාවචරභික්ෂුගේ පූර්වයෙහි භාවනාවිධි කායසංඛ්‍යාත සංඛ්‍යාතවූ මේ ශරීරයද විඩාසහිතව මෙහි සිතද එඩාසහිතවෙයි කායචිත්ත දෙදෙන පරිග්‍රහිතකාලයෙහි සන්හුන්නාහුවෙති ආස්වාසප්‍රශ්වාසයන් ඇතනාහුද් නැතනාහුද්ගෝයි පරීක්ෂාකටයුතුබවට පැමිණියාහුවෙති එම කාරණා කවරයත්? පූර්වයෙහි කායසංඛ්‍යාත පරිග්‍රහයක් නැතිකල්හි ඒ යොගාවචරයාගේ ඖදාරික ඖදාරිකවූ කායසංස්කාරයන් සන්සිඳුවන්නෙමියි යන පළමුකොට ආවර්ජනා කිරීමයයි කියනලද්ද ආභොගයක්හෝ නැවත නැවත ආවර්ජනාකිරීමයයි කියනලද සමන්නාහාරයන්හෝ එම අර්ථය මෙනෙහි කිරීමයයි කියනලදමනස්කාරයන්හෝ එමඅර්ථය විමසීමයයි කියනලද ප්‍රතිසංඛ්‍යාවක්හෝ නැතිබවය කායසංඛ්‍යාත දෙක පරිග්‍රහයකළකල්හි වනාහියමෙතා ආභොගයද සමන්නාහාරයද මනසිකාරයද විමසීමද දැතමතයි එසේසන්හි ඒ යොගාවචරයාගේ පරිනාමිතකාලයෙහි කායසංස්කාරය සියුම්වන්නේයි එහෙයින් කිහ පුරාතනයෝ මේකායසංඛ්‍යාතවූ ශරීරයද සිතද විඩාසහිතකල්හි ඖදාරිකවූ කායසංස්කාරය පවත්නේය එම කායසංඛ්‍යාතදෙදෙන සන්හුන්කල්හි කායසංස්කාරයදසියුම්වෙන්සමම පවත්නේයයි දතයුතු.

—ශ්‍රී—

(පා ¶)

පරියාහතිතකාලෙ ඔළාරිකොපඨමජ්ඣානුපවාරෙ සුඛුමොතස්මිඔළාරිකොපඨමජ්ඣානෙ සුඛුමොපඨමජ්ඣානෙව දුතියජ්ඣානුපවාරෙව ඔළාරිකොදුතියජ්ඣානෙසුඛුමොදුතියජ්ඣානෙව තතියජ්ඣානුපවාරෙව ඔළාරිකොතතියජ්ඣානෙසුඛුමොතතියජ්ඣානෙව චතුත්ථජ්ඣානුපවාරෙව ඔළාරිකොවිපාකා

පඤ්ඤාතෙ අතිසුඛුමෝ අයං වත්ථාභාවෙව පාපුණාතීති ඉදං නාම දිඝනාණකසංඝාඨාහාණකානං මතං මජ්ඣිමභාණකා පන පඨම පඤ්ඤාතෙ ඔළාරිකතා දුතිය පඤ්ඤානුපවාරෙ සුඛුමොති එවංගහිතම්හි පඨමපඤ්ඤානතෝ උපරූපරිපඤ්ඤානුපවාරෙපි සුඛුමතරං ඉච්ඡන්ති සබ්බියං යෙව පඨමඤාණෙන අපරිඤ්ඤාතඤ්ඤාළපවත්තකායසඞ්ඛාරෝ පරිඤ්ඤාතඤ්ඤාළෙ පවිප්පස්සම්භෙති පරිඤ්ඤාතඤ්ඤාළෙ පවත්තා කායසඞ්ඛාරෝ පඨමජ්ඣානුපවාරෙ පෙ මතුත්තපඤ්ඤානුපවාරෙ පවත්තකායසඞ්ඛාරෝ මතුත්තපඤ්ඤාතෙ පරිප්පස්සම්භිස්සතීත්‍යාදිනා නයෙන විපස්සනායං පන අපරිඤ්ඤෙ පවත්තෙනාකායසඞ්ඛාරෝ ඔළාරිකතා මහාභූතපරිඤ්ඤාතෙ සුඛුමොසොපි ඔළාරිකතා උපාදාරූපපරිඤ්ඤාතෙ සුඛුමොසොපි ඔළාරිකතා සඤ්ඤාරූපපරිඤ්ඤාතෙ සුඛුමොසොපි ඔළාරිකතා අරූපපරිඤ්ඤාතෙනුසුඛුමොසොපි ඔළාරිකතා රූපාරූපපරිඤ්ඤාතෙනුසුඛුමොසොපි ඔළාරිකතා පඨමඣානපරිඤ්ඤාතෙ සුඛුමොසොපි ඔළාරිකතා සප්පච්චයනාමරූපපරිඤ්ඤාතෙ සුඛුමොසොපි ඔළාරිකතා උපරිමග්ගත්තයභාවනාය පහාතබ්බකිලෙසානං ඔළාරිකතා බලවතාය පහානාය මජ්ඣිමා සන්තතිවිනාභාවතාය සුඛුමා පුරිමස්ස පුරිමස්ස පච්චයභාවෙන පච්චයුප්පන්නස්ස ච පච්චයුප්පන්නභාවෙන දිට්ඨත්තා එවමෙතෙසු ඔළාරිකා සුඛුමා නාම පාකටා චවත්ථිතඤ්ච පටිඛිත්තුං පහොන්ති සඞ්ඛාරොදනා පන තථා නොහොන්ති එවං සන්තෙපි ඉමෙසු ද්වීසු ඨානෙසු ඔළාරිකං කායසඞ්ඛාරං අස්සසිත්වා පස්සසිත්වා පවත්තෙන්තස්ස සබ්බෙපි කායසඞ්ඛාරා පටිප්පස්සම්භන්ති නිරුජ්ඣන්ති නිරුජ්ඣිත්වා සුඛුමා හොන්ති සුඛුමෙ කායසඞ්ඛාරෙ පවත්තෙන්තස්ස පුන සබ්බෙපි කායසඞ්ඛාරා උප්පජ්ජන්ති උප්පජ්ජිත්වා ඔළාරිකා හොන්ති ඔළාරිකෙ කායසඞ්ඛාරෙ පවත්තෙන්තස්ස පුන සබ්බෙපි කායසඞ්ඛාරා පටිප්පස්සම්භන්ති නිරුජ්ඣන්ති නිරුජ්ඣිත්වා සුඛුමා හොන්ති සුඛුමෙ කායසඞ්ඛාරෙ පවත්තෙන්තස්ස පුන සබ්බෙපි කායසඞ්ඛාරා උප්පජ්ජන්ති උප්පජ්ජිත්වා ඔළාරිකා හොන්ති එවං ඔළාරිකසුඛුමතා කායසඞ්ඛාරානං වෙදිතබ්බා.

(ස ෆ)

පරිඤ්ඤාතඤ්ඤාළෙති, පරිඤ්ඤාතඤ්ඤාළසමෙතෙ; ඔළාරිකොති, ඕදාරිකවූ; පඨමපඤ්ඤානුපවාරෙ සුඛුමොති, ප්‍රථමඣානයා ගේ උපචාරයෙහි සියුම්; තතියාදිඣානලාභිකොති, ඒ ප්‍රථමඣානොපචාරයෙහිදුම් දුරතාය; පඨමපඤ්ඤානුපවාරෙච සුඛුමොති, ප්‍රථමඣානුපචාරයෙහිදුසියුම්; පඨමපඤ්ඤානෙවදුතියපඤ්ඤානුපවාරෙවඔළාරිකොති, ප්‍රථමඣානයෙහිදු දුතියඣානය සමාරයෙහිදු ඕදාරිකතාය; දුතියපඤ්ඤානෙ සුඛුමොති, තතියඣානයෙහි සියුම් (මෙහි ප්‍රථමඣානයෙහි නැති කරණ විනිසඛඤ්ඤාතයාගෙන් නානාවිත්තපරිකම්මය ප්‍රථමඣානාඞ්ගයෙන්දුරසඤ්ඤාරහිත ප්‍රතිපක්ෂයන් ඇති බැවින් නානත්තසඤ්ඤා නානාකාරසඤ්ඤාරද්වාරවඣානයෙහිදුවිත් සඛඤ්ඤාණසමාරම්භයෙන්දු ඕදාරික යයි ය දැනගවු ඇඞ්කිත නමැත්තේ -සෙසුලාභියාගෙහි දු තතියඣානයෙහි-හොතොත් විරාගයඛ්‍යා තාදීන්ගේ අඞ්ගතඣානවිනිඛ විළඳදනාවූ දුඃඛප්‍රහීණප්‍රත්‍යවෙක්ෂණයෝ නොවන්නාමලදුම් වැඩෙමින්ඇත්තාවූ ඒ සඛඤ්ඤාණයෙහි ඕදාරිකතා ගුණය දැනගවු ඇඞ්කිත නමැත්තේ-

සිනා "අපටිසන්ධිමෙවප්පුණාති" යිමත් කිංහාණකා සහාදියෙති ලාකිනුගේ අනුපුබ්බසමාපත්තීන් සම්මදනාමෙලෙති එතාසහතයහිම සියළුධ්‍යානඤ්ඤත්තයෝ සඤ්ඤාවේදයිතනිරෝධා මනුමනුයෙති ධ්‍යානොපචාරයෙති සුඤ්ඤතාරබව පසසින්-අනුපුබ්බසමාපත්තියෙති වනානි සොපචාරබ්‍යානඤ්ඤත්තයෙති විසෙසතත්තාවද සුඤ්ඤතාරබවද සම්භවතත්තා යි-එකාවර්ජනොපචාරඤ්ඤතාගේමෙ සේඛියනලදී මෙසේකල්හි නිත්‍යනිමිත්ත බැවින් සටඤ්ඤාදයනා මේ වාදයාගේ අවිරොධය සිඹවන්නේඩ) සබ්බසංඛාරෙ පන මනෙන, දෙපඤ්ඤයෙති ඇත්තාමුත් නේමමනසෙන්(උහු හැමදෙනම කියන ලබනවිසින්ප්‍රඥප්තිය කැමතිවෙත්මැයි "අපරිඤ්ඤාතිනඤ්ඤාලෙ පවත්තනඤ්ඤාය සංඛාරොපරිඤ්ඤාතඤ්ඤාලෙ පටිප්පස්සඹ්භනි"ය නුසදෘශඤ්ඤත්තානවගයෙන් නියනලදි-එම ආරම්භප්‍රධානයයන් සුඤ්ඤතොව නබැවින්--පෙ-)අයංතාවඤ්ඤමථෙ තඤ්ඤා, වේතෙමේ සමථයෙති නඤ්ඤය;විපස්සනා ඤංපන, විදඤ්ඤාවෙති නඤ්ඤමෙඤේදතඤ්ඤු තු(අපරිඤ්ඤහෙඤයි කම්මඨඤ්ඤනොඤත් කල්හිත්නු' මනාඤුතපරිඤ්ඤතොසුඛුමො' යනු චතුර්ධාතුමුඛයෙන් විදඤ්ඤාඤ්ඤිනි වෙඤඤසඳහාත්නු)ඤසාපි,ඡේද;ඔළාරිකො, ඔළාරිකති(ඖදාරිකඤයනඅර්ථයි) උපාදා රූපපරිඤ්ඤහෙ, උපාදාඤයරූපඤන්ගේ පරි ග්‍රහඤෙති;සකලරූපපරිඤ්ඤහෙ සුඛුමො, භාවනාව මනුමතුඤෙති ප්‍රණිහබැවින් සියළු රූපඤන්ගේ පරිග්‍රහඤෙති සියුම් වේ(රූපාරූප පරිග්‍රහඤයයි දෘෂ්ටිවිශුද්ධින්නු සප්පච්චඤනාමරූපපරිඤ්ඤහඤයයි කාඞ්ඛා විතරණවිශුද්ධිනිඤ- ලබ්ධනාරම්මණික විපස්සනාඤයයි උදඤව්‍යඤ දඤීනඤෙන් පෙරතු කලාපසම්මසිණඤෙති පඤරවා ඤිඤ-බලවවිපස්සනාඤයයි හඞනානුදඤීණා වෙති පනරමාහෝනිර්වෙදානුදඤීණාඤය යි පඤරවාඤෝඤිඤ-ඤනු සන්නසි--පිකා මෙති "නිබ්බිදානුපස්සනාඤනො පඤායබල විපස්සනාඤානඤොඹරංදුබ්බිලා විපස්ස නා"යිත්නු) සුඛෙවුත්තඤනයෙන, සමථ ඤෙති කිඤනසින් -පෙ-(අපරිඤහෙ පව ත්තඤනාඤයසංඛාරො මහාභූතපරිඤ්ඤතෙ පටිප්පස්සඹ්භනි යනක්‍රමඤයන් ඤයදියනු තු-මතුමතුඤෙති කාමනාප්‍රණිහබැවින් ආඞ්ඛාසප්‍රාඞ්ඛාඤයයි සියුම්වෙනියි ගඤනේ -පෙ-)වත්ථු, මේ කායසංඛාර යෙති;අඤස, පඤසාඤ්ඤයංඛාඤයසංඛාරොඤෙත පදඤයාගේ;සඞ්ඛාරොදනාඤොඛනාති,අනු ඤොනපරිහාරඤ සමග, එවං, දුන්නිඤය නාකාරඤෙන්;අතෙවාවුත්තඤනා, අභිඤිඤය නලදී(සඨංපස්සම්භනඤයං-පෙ-සිඤඛනිති" යි සම්මඩනඤෙත් කියනලදඤ නේතෙ සේඤ කවරප්‍රකාරඤයකින් කායසංඛාර යාගේ පස්සම්භනඤයවේද ඤොනිගේඤ ලිඤඤණඤයවේද ඤනඅර්ථයි මෙසේකරුණ තුකමඤයනා ප්‍රමඤාවඤොට කායසංඛා රඤ්ඤ සුඛභාවරූපඤෙකින්ද ඔළාරික සුඛ මඤෙකින්ද වඤූපසමඤෙකින්ද අනුඤොග පරිහාර ඤෙකින්දඤදක්වන්නෝ "කතඤෙ හායඤසංඛාරා"යනාදිආරම්භකළෝ)ඤත මේකායඤසංඛාරා,කායඤසංඛාරඤෝහම් කවරහ;දීඝංඅස්සාඤසඤස්සාඤා,දීඝාඤස්සා යප්‍රාඤවාඤයෝඑතෙධම්මා,මේආඤවාඤප්‍රා ඨාඤසඤඛ්‍යාතධම්මෙෝ; කායිකා,කායඤ නිවූ (කායඤහමනඤඤහඤනඤඤඤ්ඤ කායමිඤ නොව,මෙනබැවින්"කායිකා"යිඤිවූ)කා ඤයපටිබඞ්ධා,කායඤඤනිකල්හිම වනබැවින් නැතිකල්හි නොවනබැවින් කායඤඤත් නිශ්‍රිතඤෙය (එඤඤඤ්ඤම කායඤඤ්ඤා නවුවද "කායෙනඤඤඛරියඤනිනි කාඤ ඞ්ඛාරා") යනුවෙත්තෙ කායඤසංඛාරෙ,ඒ කායඤසංස්කාරඤත්;පස්සම්භෙඤෙතා,ඔ ළාරිකවූ කායඤසංස්කාරඤත් සංනිඳුවත් නේ (ඔළාරිකංහි කායසංඛාරං අවූපස නඤතාවං සන්හිඤිඳුඤෙඤතා පස්සම් භෙඤෙතා ව්‍රවචනි යනුවිකාඤි නිරොධෙ ඤෙතා, අනුත්පාදනිරොධඤට පමුණුව න්නේ;වූපසමෙඤෙතා,මනාඤකොවම්ම නා නඤතාවඤඤවන්නෝ,සිඤඛනි,නික්මේ;

යථාරූපෙනී කායසංඛාරෝති; සම්බදුවූ ඔලාරික කායසංඛාරයෙකින්, කායස්ස, කායස්සාහේ;ආනනා, අභිමුඛභාවට නැමීම; එනමනාදෙපාකීවයට නැමීම; සන්නාම නා, සියළුපයට මනාවහෝ නැමීම; පනාමනා, පිටමනැමීම(ඉජනාදිනු ආනම නාදින්ම වෙවමනයෝයි අධිමානුවුම වලනාදිනුහෝ ආනමනාදිනුනම්වෙන් මනාවුහෝ ඉජනාදිනුනම්වෙන්.

(හා ¶)

මේ ආනාපාන සංඛ්‍යාතවූ කායසංස්කාරය භාවනාවශයෙන් පරිග්‍රහකාල සමයෙහි ඕදාරිකවන්නේය ප්‍රථමධ්‍යානයාහේ උපචාරසමයෙහි සියුම්වන්නේය ඒ ප්‍රථමධ්‍යානුපචාරයෙහිදුඕදාරිකවූ කාය සංස්කාරය ප්‍රථමධ්‍යානසමයෙහිදසියුම්වන් හෙය ප්‍රථමධ්‍යානයෙහිදවිතර්කවිචාරානු පචාරයෙහිද ඕදාරිකවූ කායසංස්කාරය විතර්කවිචාරානසමයෙහි සියුම්වන්නේය මේනිවිනාහි ප්‍රථමධ්‍යානයෙන් නැගිට කරණුබවන්නාවූ විතර්කවිචාරානයාහේ නානාවර්ණ පරිනාම්‍ය ප්‍රථමධ්‍යානයමෙන් දුරසම්බන්ධාරිත ප්‍රතිපක්ෂයන් ඇති හෙයින් එබිදහමිගන්නාවූ කායසංස්කාර ය ප්‍රථමධ්‍යානයෙහිවූ විතර්කවිචාරානු පචාරයෙහිවූ සමානවිකයෙන් ඕදාරිකය යි කියනලද්දේයි හෙයුත්පමාරවලයෙහිද ඉතාසමදනගතුබු. නොහොත් විතර්කවිචා රාදින්නේ අධිගමයවිශේෂය විළිපදනාවූ දුඃඛපුනිපදාදිපතිපදාවයන් නිල්‍රාහාවූ යෝ ගාවචරයාහට ප්‍රථමධ්‍යානය විතර්කවිචාරාදි ධර්මයන් විසින්දුරින් කැලඹිවෙයි ද එහෙයින් එහි ඇතිවන කායසංස්කාරය ස්වභාවයෙන් ඔදාරිකවේදැ යුතුයි. විතර්කවිචාරානයෙහිද නානාවර්ණ පරිනාම්‍ය ප්‍රථමධ්‍යානයෙන් දුරසම්බන්ධාරිත ප්‍රතිපක්ෂයන් ඇති හෙයින් එබිදහමිගන්නාවූ කායසංස්කාරය ප්‍රථමධ්‍යානයෙහිවූ විතර්කවිචාරානුපචාරයෙහිවූ සමානවිකයෙන් ඕදාරිකවූ කායසංස්කාරය ද්විතීයධ්‍යානයෙහි ඉතාසියුම්වන්නේය යෙසුතුන්ප්‍රථමධ්‍යානයෙහිවූ කායසංස්කාරය වනුත්ථධ්‍යානක්ෂණයෙහි අතික්‍රාන්තවිශ යෙන් සියුම්වන්නේයි ද්විතීයධ්‍යානයෙහි කා යසංස්කාරය නොපවත්නාහෙයින් සියු ම්වශයෙනුත් නැත්තේය ඕදාරික කා යසංස්කාරය කියනුමකවරේද? එහෙයි න්කායසංස්කාරයාගේ නොපැවැත්මට පැමිණෙන්නේයි යනුමේ දීඝභාණකසං යුත්තභාණක සථවිරවාදවන්නේයි ම ඛ්‍යමභාණකයෝවනාහි ප්‍රථමධ්‍යානයෙ හි ඕදාරිකය මිත්‍රියධ්‍යානුපමාරයෙහි සි යුම්වන්නේයයි මෙසේ යථයථධ්‍යානය න්ම වඩා මතුමත්තෙහි ධ්‍යානුපචාර යෙහි සියුම්බව කැමතිවෙනි එහි වනාහි ධ්‍යානලාභීන්ගේ පිළිවෙළින් සියළුසමා පත්තින්වසමවදනාවේලෙහිඑකඅස්නෙ හිදිම්සියලුධ්‍යානයන්ගේ ප්‍රතිලාභය සඳ හා මධ්‍යමභාණකයෝ ඝටයට ධ්‍යානය න්වඩාමතුමතු ධ්‍යානුපචාරයෙහිසියුම් බම කැමතිවෙනි ඒ එසේමැයි අනුපුබ්ව මාපත්තිනිමාපජ්ජිතබෙහිම උපචාරසහි තවූ සියළු ධ්‍යානයන්ගේ මතුමත්තෙහි විතකපවත්බවනා සන්ත්‍රුන්බවද සම්භව මන්නේයි නොහොත් එකාවජ්ජනුපමාර ය සඳහා මෙසේ කියනලදැ මෙසේඇති හල්ලිම කිත්තනොමර ඇතිබැමින් යට කී වාදයහා මේවාදයාගේ අවිරුද්ධබව සිබවන්නේයි මේ සඳපඤ්ඤයෙහිම ඇත් තෙහි සියලුකියනලදුවිධියෙන්සඳහිදිම විසැමතියවන්මැබ්. භාවනාවශයෙන් ආනාපාන ඔබොයන් නොගන්නාලද්ද හල්ලි පැවැති කායසංස්කාරය භාවනා විශයෙන් ගන්නාලද්දාහල්ලිනි සන්සිඳෙන් හෙය සවිතර්ක කායසංස්කාරය සංතාප රවිපරිළාහයෙන් කියනලදුයි දතයුතු ඕදාරිකවූ ඒ ආනාපානාදිනුම සියුම්වුන් භාවනා නොවෙයි කියනුයේ සතාසිදෙනා ආකාරය යථාකියනලද්දේමැයි භාවනා මනසිකාරයෙන් ගන්නාලද්ද සැලැවැවිය කාය සංස්කාරය ප්‍රථමධ්‍යානුපචාරයෙන් දැ

සත් යම්කිසිකෙනෙක් ඒ ඉර්ධිපාදයන්හට අවසර දීමෙන්ද සන්ධිදෙන්නේය යි දැල්මුල් කොට දැන්වූයේ සමථයෙහි කුමියවත් සන්ධිවිදර්ශනාවෙහි වනාහි හාවනාවෙන් තෙත් නොගෙන්නාලද සළුනි පැමැණි ඖදාරිකවූ කායසංස්කාරය සතරමහාභූත නිසාවන්නේ වියයන් විදර්ශනාඤාණය ලබ්ධ කියුම්වන්නේය යේදඹාදරිකවූ යේ උපාදාරූපයන්ගේ පරිග්‍රහයෙහි කියුම්වන්නේයහේදඹාදරිකවූයේහුගෙ පාදාය හෙදකියාවූ කියලු රූපයන්ගේ පරිග්‍රහයෙහි හාවනාව මනුවන්නෙහිදැන් නබැවින් කියුම්වන්නේයහේදඹාදරික වූයේ අරූපධර්මයන්ගේ පරිග්‍රහයෙහිකියුම්වන්නේය යේදඹාදරිකවූයේ දෘෂ්ටිවිඝු හිඩබ්‍යාතවූ රූපාරූප පරිග්‍රහයෙහිකියුම්වන්නේයහේද ඖදාරිකවූයේද්‍රව්‍යයය පරිග්‍රහයෙහි කියුම්වන්නේයහේද ඖදාරිකවූ ඒකාබ්‍යාවිතරණවිඝුඛසංඛ්‍යාතවූ සඳ්‍ය නායතනාමරූපපරිග්‍රහයෙහිකියුම්වන්නේ හෙයින්ද ඖදාරිකවූයේ උදයව්‍යයානුදර්ශී සංඛ්‍යාතවූ ප්‍රඥාලබ්ධ නිවේදදර්ශනයෙහි කියුම්වන්නේයහේදදුර්ලබ්දර්ශනයෙන් අපරවූ කලාපසම්මර්ශනයෙහි ඖදාරික වූයේ භඞ්ගානුපස්සනාතෝ නිබ්බිදානුප ස්සනාසංඛ්‍යාත බලවත් විදර්ශනාවෙහි කියුම්වන්නේය එනවනාහි සවසමථය නිඝ්‍රමණෙන්ම පූර්වපූර්වයටවඩා පශ්චිම පශ්චිමයෙන් කෙලෙසුන්ගේ සන්ධිඡේදනය වන්නේයි මේ උත්තරවිධියෙන් මේ ආනාපානස්මෘතියහි ඖදාරිකත්වයහා කියුම් බවදැනගන්නිසිදිමද දැනගතුයි පිළිසැඹියාවං පෙළෙනි වනාහි මේ ආනාපානස්මෘතියෙහි අග්‍රය මොදනාපරිනාරයහිනවා මේ ශේක්ෂ්‍යතාලද්දේයි කායසංස්කාරයන් සිඳුවන්නාහු ආඝ්වාස ප්‍රඝ්වාසකරන් නෙමිදැ නිස්මෙන්නේයයි යම්වචනයෙහි කියනලදද ඛේත්තවර ප්‍රකාරයකින් කා යසංස්කාරයාගේ සංඡිඡ්ඡවේද කවරප්‍ර කාරයකින් යොගාවචරයාගේ නිත්ත්‍ම වේදයනමේ කතෙතුකම්‍යතාපාවජ්ජාවි

ඛින්නාවා කායසංස්කාරයන්ගේ යෙහෙ ම රූපවයයෙහිද ඖදාරික සුඛුම්වශ යෙන්ද සන්ධිදීම් මයෙන්ද මොදනා පරිහාරවශයෙන්දැයි යන පරිඅාකාරය කින් කායසංස්කාරයන් දන්මහුලැබේ කායසංස්කාරයෝනම් කවරහුදැයන්? දිගිවූ ආඝ්වාස ප්‍රඝ්වාසයෝ කායසංස් කාරනම්මන්නාහුය ආඝ්වාසප්‍රඝ්වාස සංඛ්‍යාතවූ මේඛර්මයෝ කයින්මෙන්ව නොපවත්නාහෙයින් රූපකායයෙහි හව නන්නාහුය කයපිළිබඳව පවත්නාහුය කයැතිකාලිත්ම මනහෙයින්ද කා යසනැතිබල නොවනහෙයින්ද කයනි යාම පවත්නාහුය කයින්ම හටගන්නා බැවින් කයවසින් පිළියෙලකරණ ලද්දා හුය ඒ කායසංස්කාරයන් ඖදාරිකවූ කා යසංස්කාරයන් සන්ධිවන්නාහු නැව ත නුපදනා පරිදෙන් නිරොධයට පමු ඛවන්නාහු මනාහොම සන්ධිවන්නා හු නිත්මෙන්නේයි යම්බදුවූ ඖදාරික කායසංස්කාරයෙකින් රූපකායයාගේ අභිමුඛයට නැඹීමහෝ පෙරාගිමවනැ මිම හෝ කියඵ පාකිවයන්ට නැඹීමහෝ පිටනැඹීමනෝ කම්පනචලනාදියහෝ වේද ඒ ඉදිරියට නැඹීම් ආදීන්ට කා රණවූ ඖදාරික කායසංස්කාරයන් සන්ධිවන්නාහු ආඝ්වාස ප්‍රඝ්වාස කරන් නෙමිදැ නිස්මෙන්නේයි.

(පා ‡)

යථාරූපෙකි කායසංඛාරෙති කායස්ස නාආනමනා නවිනාමනා න සන්නමනා නපනමනා අනිඤ්ජ නා අඵන්දනා අචලනා අකම්පනා ස න්තං සුඛුමං පස්සම්භයං කාය සඞ්ඛාරං අස්සසිස්සාමි පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති ඉතිකිර පස්සම්භයං කායසඞ්ඛාරං ආස සිස්සාමීතිසික්ඛති පස්සම්භයංකායසඞ්ඛා රං පස්සසිස්සාමීතිසික්ඛති එවංසෙසේසු

වාතුපලද්ධියාව පහාවනානහොතිඅස්සා සපස්සාසානඤ්ච පහාවනානහොති ආ නාපානසතියාව පහාවනා න හොති ආනාපාන සතිසමාධිස්සඤ්ච පහාවනා නහොති නවනං සමාපත්තිං පණිතා සමාපජ්ජන්තීපි වුට්ඨහන්තීපි තිකිර පස්සම්භයංකායසඞ්ඛාරං අස්සසිස්සාමි පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති—එවං සන්තොවාතුපලබ්භියාව පහාවනාහොති අස්සාසපස්සාසානඤ්චපහාවනාහොති ආ නාපාන සතියාව පහාවනාහොති ආ නාපානසතිසමාධිස්සඤ්ච පහාවනාහෝ හි තඤ්චනං සමාපත්තිං පරණිතාසමාප ජ්ජන්තීපිවුට්ඨහන්තීපි යථාකථංවියසෙය්‍ය ථාපි නාංසෙ දාඝෝට්ඨෙ පඨමං ඕළාරි කා සද්දා පවත්තන්ති ඕළාරිකානං සද්දා නං නිමිත්තං සුත්වාතිත්තාස්සමනසිකා තන්නා සූපධාරිතත්තා නිරුඛෙපි ඕළාරි කෙ සඤ්ඤා අථපච්ඡා සුඛුමකා සද්දාපව ත්තන්ති සුඛුමකානං සද්දානං නිමිත්තං සුත්වාතිත්තාස්සමනසිකාතත්තා සුපධාරි තත්තා නිරුඛෙපි සුඛුමකෙසද්දෙ අථප ච්ඡා සුඛුමසඤ්ඤානිමිත්තාරම්මණතාපිවි තනංපවත්තතීඑවමෙවපඨමංඔළාරිකාඅ ස්සාසපස්සාසා පවත්තන්ති ඕළාරිකානං අස්සාසපස්සාසානං නිමිත්තංසුත්වාතිත්ත තාසුමනසිකා තත්තා සූපධාරිතත්තා නිරුඛෙපිඕළාරිකෙඅස්සාසපස්සාසෙඅථ පච්ඡා සුඛුමකා අස්සාසපස්සාසා පවත්ත න්ති සුඛුමකානං අස්සාසපස්සාසානංනි මිත්තං සුත්වාතිත්තාස්සා සුමනසිකාතත්තා සුපධාරිතත්තා නිරුඛෙපි සුඛුමඤ්ච අ ස්සාසපස්සාසඤ්ච අථපච්ඡා සුඛුමඅස්සා ස පස්සාසනිමිත්තාරම්මණතාපි විත්තං නවිඛෙපං ගච්ඡති එවංඅත්තනා වාතු පලබ්භියාව පහාවනාහොති අස්සාස ප ස්සාසානඤ්ච පහාවනාහොති ආනාපාන සති සමාධිස්සඤ්ච පහාවනාහොති තඤ්ච නං සමාපත්තිංපරණිතා සමාපජ්ජන්තීපි වුට්ඨහන්තීපි පස්සම්භයං කායසඞ්ඛාරං අස්සාස පස්සාසා කායෝ උපඨානං න හොති සතිඋපට්ඨානමෙවහොති කායව සතියා තෙනඤ්ඤෙනතං කායං අනුප සන්තීති නෙනවුච්චතිකායෙ කායානුප සනා සතිපට්ඨානභාවනාති—

අයං තාවෙත්ථ කායානුපස්සනාවසෙන වුත්තස්ස පඨමචතුක්කස්ස අනුත්තානපද වණ්ණනා—

(ස ‡)

පස්සම්භයං කායසංඛාරං, එබදුවූ ආනමනාදින්ට කාරණවූඕදාරිකකාය සංස්කාරයන් සන්හිඳුවන්නේ(එබදුකා යසංස්කාරයන් සන්හුන්කල්හි ආනම නාදිහුදු සන්සිඳෙන ලද්දහුමවෙන්) —පෙ— සන්තං සුඛුමං පස්සම්භයං කායසං ඛාරං, කායස්සාගේ අපරිස්පන්දයට හේතු වූ සම්බදුවූ කායසංස්කාරසෙනෙකුන්වි සින් ආනමනාදිහු නොවෙත්දඑබදුවූ දරථයන් නැතිහෙයින් කායනවූඅනෝඋ රික බැවින්සියුම්වූකායසංස්කාරය සන් හිඳුවන්නේ(''පස්සම්භයංකායසංඛාරං'' යි සාමාන්‍යයෙන් එක්නොවකිනෙ—නොහොත් ස්‍රවීයෙහි ඕදාරික ඕදාරිකකාය සංස්කාරයන් සන්හිඳුවන්නේ අනුක්‍රම යෙන් කායයාගේ අපරිස්පන්දයට හෙතු වූ සූක්ෂමතරවූ කායසංස්කාරයන් උප දවා ඔවුනුත් සන්හිඳුවන්නේ පර මසූක්ෂමතාවයෙහි කොටිප්‍රාප්තවූයම් කා යසංස්කාරයන් සංහිඳුවාද ස්වසඳහා, ස නානං සුඛුමං පස්සම්භයං කායසංඛාරංඩි කියනලදුයි දතයුතුයි—ඉතිනිර ඝනාදි ලොදාත්වචනයෙහිඩි,ඉතියනු ප්‍රකාරාර්ථ යෙහිනිපාතය කිරයනුඅරුම්සූවනවිසේෂ නිපාතඩි,එවංවෙයනඅර්ථඩි උක්තප්‍රකාර යෙන්වදින් අතිසූක්ෂමවූකායසංස්කාර යන් සන්හිඳුවානම් යනු මෙහිදී [illegible]
—පෙ—වවසානතා, එවස්ථාවාල්ල [illegible]

විසින් කියනලද ආකාරයෙන් වේනම් යනඅර්ථයි) වාතුපලබ්ධියා, වාතුපලබ්ධිය්‍ය ගේ ආඝාසාදිවානාලඹනවූව්‍යාපාරයාගේ යයනඅර්ථයි-වශබ්දය සමුච්චයාර්ථයි)ප භාවනා, උත්පාදනයහෝපැවැත්වීමදන නොහි,නොවේ. ඉදින්ඒ ආඝාසප්‍රාඝාස යෝසවිකාරයෙන්මසන්හිදුවියයුතුවූන ම්බවුන්විෂයකොට පවත්නානොපවත් නාසයිසේයි)අස්සාසපස්සාසානම පභාව නානහොහි, ඔෘදාරික ආඝාසප්‍රාඝාස යන්ගේ භාවනායෙන් සන්සිදුවාසුක්ෂම ආඝාසප්‍රාඝාසයන් ප්‍රවර්තීනයනොවේ (ඔෘදාරිකසුක්ෂමයන්භාවනායෙන් සන්හි දුවයයුතුබැවින්)ආනාපානසතියාවපභා වනානහොහි, ආනාපානාලඹන සමාහි සඉග්දප්‍රවර්තීනයනොවේ;ආනාපානස තිසමාධිස්ස ව පභාවනානහොහි,ආනා පානයන් නැතිබැවින්ම සමාහිසම්ප්‍රයු ක්තවූ ආනාපානසමාහි සමාධිහුගේද පැවැත්ම නොවේ (ආලඹනයක්නැතිව සාලඹනධර්මියන්ගේ කිසිකලෙක ප්‍රව ර්තීනයනැතිබැවින්) නවනංතංයනුයෙ හිනංයනුනිපාතමාත්‍රවේ;තංසමාපත්තිං ඒ උක්තප්‍රකාරසමාපත්තිය; පඩිතානව සමාපජ්ජන්ති, නුවනැත්තෝනොමය මවදිනාහුදුවෙති (නතොනවුඨහන්ති පියොදනු)එමසමවතින්නොදනැගෙනු වෝවෙත් (මෙසේ වොදකතෙම සඩිකාරයෙන් අහාවොප නයනය ප සාඹහනනමයන අභිප්‍රායෙන් වොදා කෙළේ නැවත ඉතිකිරයනාදිශකරණ ලද වොදාය්‍යවපරිහාරයිමෙතැන කිරය නුයදය්‍යීවයෙහිනිපාතයි ''ඉතිකිරසිකව නිමාවුත්තාකාරෙන යදිසිත්තති''යන අර්ථයි) එවංසන්තෙ, එසේපසසම්ම නය ඇතිකල්හි; වාතුපලබ්ධියාව පභාව නාහොහි, ආනාපානවිෂයවිඤ්ඤාණයාගේ ද ප්‍රවර්තීනයවේ (කෙසේදයත් ඉදින් ඔෘදාරිකකාය සංඛ්කාරයාගේප්‍රතිප්‍රශ්ඛ්ධි යවේ නමුදුසුක්ෂමචෝතනාහිඇත්තාහුම යයි අනුක්‍රමයෙන් පරමසුඛුමබවට පැමි ණිය්‍යහුගේ වශයෙන් නිමිත්තොත්පත්ති යෙන් ආනාපානසමාධියගේද ආනාපා නස්මෘතිසමාධිහුගේද භාවනාවසිඛවේ මයයනඅභිප්‍රාවයි සෙසුපෙදෙහි අර්ථයට වාරයෙහි කිහියෙන් දතයුතුයි) යථාක ථංචිය, යථොක්තවිධානය කුමක්මෙන් දතයුතුද (අර්ථසාධනයෙහි කිසිඋපමා වෙක් ඇද්දැයන අභිප්‍රාවයි-දැන් උපමා වදක්වන්නේ'සෙය්‍යථාපි'යනාදිකි-ඉති සෙය්‍යථාපියනු උපමාර්ථයෙහි නිපාත යි)කංසෙ ආකොටිතෙ, කංසභාජනයෙ හි පහළකල්හි; පඨමං ඔළාරිකා සද්ද පවත්තන්නති, ප්‍රථමකොට ඔෘදාරිකශබ්ද යෝපවත්තිත්(''ඔළාරිකානං සද්දානං නිමිත්තංසුග්ගහිතත්තා'' යනුයෙහි නිමි ත්තං යනු සවාර්ථයෙහි උපයොගවච නයි-ඔෘදාරිකශබ්දයන්ගේප්‍රවෘත්තාකාර ය මනාකොට ගෘහීතබැවිනැයනඅර්ථයි) සුමනසිකතත්තා, මනාකොට සිත්හිතැ බුබැවින්; සුපධාරිතත්තා, මනාකොටම සැලකුබැවින්; නිරුඛෙපි ඔළාරිකෙ ස දෙද්, ඔෘදාරිකශබ්දය නිරුඛවූ වද; අ ථ, ඉක්බිත්තෙන්;පච්ඡා,පසුව;සුඛුමකා සද්දා,සියුම්වූ අනුරාවශබ්දයෝ; පවත්ත නත්, පවතින්-පෙ-(සුඛුමසඳ්දනිමිත්තා රම්මණාපි චිත්තංපවත්තති යනුයෙ හි සුඛුමොසද්දෙව නිමිත්තංසුඛුමසඳ්දනි මිත්තං තදාරම්මණතායපියිගන්නේ- සු ක්ෂමශබ්දනිමිත්තය අරමුණුකොටඇති බැවින් චිත්තය පවතියි යනඅර්ථයි- එ වේලෙහි සියුම්ශබ්දය නිරුඛවූවදශබ්ද නිමිත්තයවනාහිසුගෘහීතහෙයින් සූක්ෂම තර ශබ්දනිමිත්තාලඹනභාවයෙනුදු චි ත්තය පවතිමැයි ආදියෙහිපටන් ගෙන ඒඒනිරුඛශබ්දයාගේ ආකාරය අවිකල් පනාවිත්තයෙන්උපධාරණයකරණුවහට අනුක්‍රමයෙන් පර්‍යවසානයෙහි අතිසු ක්ෂම ශබ්දනිමිත්තයද අරමුණුකොට සි තපවතීමැයි) එවමෙව, එසේම-පෙ-වි ත්තංනවිකෙඛපං ගච්ඡති,යථොපස්ථිත

නිමිත්තයෙහිසමාධානසද්භාවයෙන්සිත වික්ඛේපයටනොයේ (එවංසතෙපියනා දිකියනලද අවිච්ඡාගේමනිගමනවශයෙ න්කියනලදි-මොදනාසොධනාහාසමග සම්සුත්තපදයත්හුගේ අත්ථකියනලදදවිල ඛරණයතෙනාට කායානුපස්සනා ඨමාතස්ස පයථානයන්විභාගයෙන් දක්වනලිණිස පසම්භායං සනාදි කියනලදි හේ උක්ත නයබැවින් උතනානමැයි)අයං,මේ;එසා, ආනාපානසතිභාවනාවහන්ති; කායානුප සසනාවසෙන වුත්තඤ්ඤ,කායානුපසස නාවශයෙන් කියනලද; පඨමවතුක්කා සස, ප්‍රථමවතුෂ්කයාගේ; අනුපුබ්බපදව ණ්ණනා,අනුපූර්ව පදවර්ණනායි;

—ශ්‍රීශ්‍රී—

(භා ‡)

සම්බදුවූ කාය සංස්කාරයෙකින් රූපකායයාගේ ඉදිරියට නොනැමීම හෝ දෙපාතිවිත්‍යට නොනැමීමහෝ සිය ලුපාතිවිත්‍යන්ට නොනැමීමහෝ පිටහාග යටනොනැමීමහෝ අකම්පනඅචලනාදි සහෝ වේද එබදුවූ ඉදිරියටනොනැමීමි ආදියට කාරණවූ සන්හුන්නාවූ සියුම්වූ කායසංස්කාරයන් සන්සිඳුවන්නානු ආ සඛාසප්‍රඛාස කරන්නෙමියි හික්මෙන් නේයි ඉදින් මේඵලසමාපත්තාරයෙන් ඉතා සියුම්වූ කායසංස්කාරයන් සන්සිඳුවන් නානු ආසඛාසප්‍රඛාස කරන්නෙමියි හි ක්මෙන්නේවේද මෙසේ කියනලද ආ කාරයෙන් වෙනම් ආසඛාසාදිමානය අ රමුණුකොටපවත්නාවිඤ්ඤාණයාගේ ඉපදී මහෝ පැවැත්ම නොවන්නේය නෙව ත් ඒ ආසඛාසප්‍රඛාසයන් සවිඤ්ඤාරය න්ම සන්සිඳුවියයුතුනම් ඔවුන් අරමුණු කොට පවත්නාසින් නොපවත්නානු වෙනි ඖදාරික ඖදාරිකවූආසඛාසප්‍රඛා සයන් භාවනාවෙන් සන්සිඳුමා සියුම්වූ ඒ ආසඛාස ප්‍රසඛාසයන්ගේ ඉපදීමහෝ පැවැත්ම නොවන්නේය ඒ විඤ්ඤාර වූ ආසඛාසප්‍රඛාසයන්ම සන්සිඳුවියයු තුබැවින් ආනාපානය අරමුණුකොටප වත්නා සතියද නොපවත්නේය ආ නාපානසතිය නැතිබැවින් තත්සමිප්‍රයු ක්තවූආනාපානසතියවැඩීමද නොවන් නේය ඒ එසේමැයි කිසිකලෙකත් සා ලම්බනිකවූ චිත්තචෛතසික ධම් යෝ අරමුණෙන් වෙන්ව නොපවත් නාහුවෙති ඒ සමාපත්තියට පසින යො ගාවචරයෝ සමවදනාහුද නොවෙති නැගිටිනාහුදනොවෙති ඉදින් මාවිසින් කියනලද ආකාරයෙන් හික්මෙන්නේ වනම් මෙසේ කායසංස්කාරයන් සංසිඳු වන්නාහු ආසඛාසප්‍රඛාසකරන්නෙමි යි හික්මෙන්නේයි මෙසේ කායසංස්කා රයන්ගේ සන්සිඳීම ඇතිකල්හි ඖදාරික වූ කායසංස්කාරයාගේසන්සිඳීමවන්නේ නමුදු සියුම්වූ කායසංස්කාරයෝ ඇත් නාහුමැයි අනුක්‍රමයෙන් ඉතා සියුම්බව ට පැමිණි කායසංස්කාරයාගේ වශයෙ න් නිමිත්තොත්පත්තියෙන් ආනාපාන සමාධියගේද එසින් ජනිතවූ සමාධිනු ගේද භාවනාව සිඹවන්නේයි ඒ සමා පත්තියට පණිත යොගාවචරයෝ සම වදනාහුද ඒසමවතින් නැගිසිටිනාහුද වෙන් රට උපමාකවරේදයන්? යම්සේ ලෝබදුනකට පහළකල්හි පළමුකොට ඖදාරික ශබ්දනික්මෙන්නාහුය ඔවුන් ගේ නිමිත්ත මොනවටසිනින්හන්නාලද බැවින්දමොනවටසිනතබනලද බැවින් දමොනවට සැලකුබැවින්ද ඒ ඖදාරික ශබ්දය නිරුඹවූ කල්හිත් නැවතසියුම්වූ අනුරාවශබ්ද පවත්නානුවෙති ඒ සියුම් වූ අනුරාවශබ්දයන්ගේ නිමිත්තයමොන වටහන්නාලදබැවින්ද මෙ නවටසිත නබනලද බැවින්ද මොනවට සැලකු බැවින්ද සියුම් ශබ්දය නිරුඹවුකල්හිත් නැවත ඒ සූක්ෂ්මශබ්ද නිමිත්තය අරමුණු කොට ඇතිබැවින් සිනපවතී. එපරිදි දෙවන්ම පළමුකොට ඖදාරිකවූ ආසඛාස ප්‍රඛාසයෝ පවත්නානුමවත්. ඒ ඖදාරි

ක ආස්වාසප්‍රශ්වාසයන්ගේ නිමිත්තය මොනවට සිතින් ගන්නාලද බැවින්ද මොනවට සිහතබනලද බැවින්ද මොනවටසැලකුබැවින්ද ඒ ඔෂදුරික ආශ්වාසප්‍රශ්වාසය නිරුඛවුකල්හීත් නැවත සියුම්වූ ආශ්වාසප්‍රශ්වාසයෝ පවත්නාහුවෙති. ඒ සියුම්වූ ආස්වාසප්‍රශ්වාසයන්ගේ නිමිත්තය මොනවටගන්නාලද බැවින්ද මොනවට සිතතබනලද බැවින්ද මොනවට සලකනලදබැවින්ද ඒසියුම්වූ ආශ්වාසප්‍රශ්වාසයත් නිරුඛවුකළහැද ඒ සියුම්වූආශ්වාසප්‍රශ්වාස නිමිත්තය අරමුණුකොට සිත අව්යෙෂපව පවත්නේවේ. මෙසේඇතිකල්හී ආනාපානසතිනිමිත්තයාගේ දැනීමද වන්නේය ආශ්වාසප්‍රශ්වාසයන්ගේ භාවනාවද පවත්නේය ආනාපානසතිසමාධිහුගේ වැඩීමද වන්නේය. ඒ සමාපත්තියට පඬිත යෝගාවචරයෝ කායසංස්කාරයන් සන්සිඳුවන්නාහු සමවදනාහුද නැතිවිනාහුදවෙත්මැයි. මෙහි ආශ්වාසප්‍රශ්වාසයෝ කායනම් එලබවීම සමෘතිනම් අනුපස්සනාව ඤනනම් ආශ්වාසප්‍රශ්වාස සංඛ්‍යාත කායය උපඨානනම් සතියඋපඨානයෙවේ සතිඋපඨානයම සමෘතිනම් ඒ සමෘතියෙන්ද ඒ ඤනයෙන්ද ඒ කය නැවතනැවත බලන්නේවේද එහෙයින් කායෙ කායානුපස්සනා සතිපඨානභාවනා යයි කියනලද්දේයි මේවනාහි මෙහිපළමුකොට කායානුපස්සනාවශයෙන් කියනලද ප්‍රථමචතුඤ්ඤයාගේ අනුපුබ්බී පදවණ්ණනායයි දතයුතු

—o○o—

(සා ¶)

සමාපත්තෙපි ඉදමෙව චතුන්නං ආදිකම්මිකස්ස කම්මඨානවසෙන වුත්තං ඉතරානි පනතීණි චතුක්කානි එව පත්තඣානස්සවෙදනා විත්තධම්මානු පස්සනාවසෙන ත

සමා ඉදංකවමයානං භාවෙත්වා ආනාපාන චතුත්ථඣානා පදඨානාය විපස්සනාය සහ පටිසම්භිදානි අරහත්තං පාපුණිතු කාමෙන ආදිකම්මිකෙන කුලපුත්තෙන පුබ්බ වුත්තානයෙනෙව සිලපරිසොධනාදිනි සබ්බකිච්චානිකත්වා පුන තථාපකාරස්ස ආචරියස්ස සන්තිකෙ පඨමකම්මඨානං උග්ගහෙතබ්බං තත්‍රිමෙ පඨමකම්මිකෙ උග්ගහෙ පරිපුච්ඡා උපඨානං අප්පනා ලක්ඛණානන්ති තත්ථ උග්ගහොනාම කම්මඨානස්ස උග්ගණ්හනං පරිපුච්ඡානාම කම්මඨාන පරිපුච්ඡනං උපඨානංනාම කම්මඨානස්ස උපඨානං අප්පනානාම කම්මඨාන අප්පනා ලක්ඛණංනාම කම්මඨානස්ස ලක්ඛණං එවංලක්ඛණමිදං කම්මඨානන්ති කම්මඨාන සඤාගවු ධාරණාති වුත්තංහොති එවංපඨමකම්මිකං කම්මඨානං උග්ගණ්හන්තෙනාපි අත්තනාපි නකිලමති ආචරියම්පි නඋපඛාතෙති තස්මා ඵොකංඵොකං උද්ධිතාපෙත්වා බහුංකාලං සජ්ඣායිත්වා එවංපඨමකම්මිකං කම්මඨානං උග්ගහෙත්වා ආචරියස්ස සන්තිකෙවා අඤ්ඤත්‍රවා පුබ්බභාගප්පකාරයෙනාසනෙ වසන්තෙන උපලම්භන්ත බුද්ධ පළිබොධෙන කතහත්තකිවෙවන හත්තසම්මදං පටිච්ඡන්නා දෙන්ති රතනත්තය ගුණානුස්සරණෙන චිත්තං සංපහංසිත්වා ආචරියුග්ගහතෙ එකපදම්පි අපම්මුස්සන්තෙන ඉදංආනාපාන සති කම්මඨානං මනසිකාතබ්බං තත්‍රායං මනසිකාරවිධි—

—o○o—

(ස ¶)

යසමාපන,යම්හෙයයකින්වනාහි;එහෙත,මෙනි;ඉදමෙවචතුක්කං,මෙමචතුඤ්ඤය(ආදිකම්මිකස්සකම්මඨානවසෙන–යනු සමඵලමිසථාන සඳහා ඤහු විපස්සනාකම්ඨාන වනාහි සෙසුචතුඤ්ඤයෙහිදු ල

බෙන්නිසි)ඉතරානිපනතිණ්ණි, අනික්කතුන්වතුඤ්ඤයන්: එහි, මේදුළුමවතුඤ්ඤයෙහි:පත්තාඤ්ඤානස්ස.සම්ප්‍රාපනවූ ධ්‍යානඇත්තාහට;වෙදනාවිත්තධම්මානුපස්සනාවසෙන, වෙදනානුපස්සනා චිත්තානුපස්සනා ධම්මානුපස්සනා වසයෙන් කියනලදී; නැසීම, එහෙයින්, ඉදංකම්මසානංහොතීතා, මේකර්මවිඥාන භවා; වතුත්ථඤ්ඤානපදට්ඨානාය, ආනාපානයෙන් උපන් චතුර්ථධ්‍යානය පිහිටෙහොවඇති;විපස්සනාය, විදර්ශනාවෙන්; සහපටිසම්භිදානි, පිළිසැඹියාහා ලබා; අරහත්තං පාපුණිතුකාමෙන, අර්හත්වයට පැමිණිනුකැමති; ආදිකම්මිකෙන කුලපුත්තෙන, ආදිකර්මිකයකුලපුත්‍රයා විසින්; පුබ්බභාගඤාණසයනෙව, පෙරකි න්‍යෙන්ම;සිලපරිසොධනාදීනි සංඛිත්තම්පාති කත්වා, සිල්සෙවීම් ආදිසියළුකෘත්‍යයෙහොට: මූලභූතස්ස ආරම්භස්ස ආමරියස්ස සත්තිපඤ්ඤාරසස්ස ආවාසස්ස කියනලද ප්‍රකාරඇති ආවාසයිහි න්ගේ සමීපයෙහි. පඤ්චඞ්ගිකං කම්මට්ඨානං, පඤ්චාංගයෙන් යුත්වූ කර්මස්ථානය, උග්ගහෙතබ්බං.උගනිය යුතු: තත්‍ර, ඒ පඤ්චාංගයෙහි: ඉමේ, මොහු: පඤ්චඞ්ගිකා, පඤ්චාංගයෙන් යුත්තෝ: උග්ගහෙතබ්බා, උගනිය යුතු: උද්ගහණා: උගැනීම: පරිපුච්ඡා, පරිපුච්ඡාය: උපසංකමිත්වා.ළඟාවී: අප්පනා, අර්පණාව: ලක්ඛණානි, ලක්ෂණයන්: තත්ථ, ඒ පඤ්චාංගයෙහි: උග්ගහෙතබ්බා, උගනිය යුතු: උද්ගහණා: උගැනීම: කම්මට්ඨානස්ස උග්ගහණා: කර්මස්ථානය උගැනීම: පරිපුච්ඡානාම, පරිපුච්ඡාවනම: කම්මට්ඨානපරිපුච්ඡා,කර්මස්ථානය විමසීම: තස්ස අත්ථවිචාරයෙහි (හෙයින්) ඒ උද්ගහණාම ඉතියෙහෙය විචාරය පරිපුච්ඡානම්)උපට්ඨානාකාරෙනාම. උපස්ථානය කිරීමෙන්)උපට්ඨානාකාරයෙන්. උපස්ථානය කිරීම: කම්මට්ඨානස්ස උපසංකමනං. කර්මස්ථානය ළඟාවීමයි (මෙසේ කාවිහොවිසි යම් දෙනුවනට වේවා)විඤ්ඤූනා නම්වූ උපද්දවයි සැලෙන්මයයනතෝ ඒ) අපෙකාතාය.අපේක්ෂාවෙන්:කම්මට්ඨානපරිපුච්ඡා මෙසේ ධ්‍යාන්ලපදනේයයි කම්වටහන්හුගේ අපේක්ෂායි; ලක්ඛණංනාම, ලක්ෂණයනම්; කම්මට්ඨානස්ස ලක්ඛණං, කම්වටහන්හුගේ සභාවයි (ගණනාය අනුබන්ධනාය ඵුසනාඅසයනමොවුන්ගේ වශයෙන් භාවනාවඩා යපනාවටපැමිණීම් ද එයින්මතුසෙනිදු සලලක්ඛණාද්වයයෙන් මඤ්ඤනාප්‍රාප්තියද යන කම්වටහන්හුගේ සභාවය සැලෙන්මයයනඅර්ථයි– එහෙයින්මන්හ) කම්මට්ඨානසභාවුපධාරණාති වුත්තංහොති, කම්වටහන්හුගේ ස්වභාවය සැලෙන්මයයින්නියෙන් සභාවය සැලෙන්මයයනඅර්ථයි; එවං පඤ්චඞ්ගිකං කම්මට්ඨානංලභන්තෙනා,මෙසේ පඤ්චාංගයෙන් යුත්තෝ කම්වටහන්ලබන්නේ; අත්තනාපි නකිලමති, අවසිවිසින් කම්වටහන් උගන්නේනෙමේද නොවේනෙසේයි; ආචරියම්පි නවිහෙඨෙති;එහෙයින්ම ආචාර්යතුදු නොවෙනෙසා,(නොහොත් භාවනාම මැනකයට පමුණුවනබැවින් ධර්මනෙතුවෙන් නොවෙනෙසා) නසමා. එහෙයින්; එවායං උග්ගහාපකෝ, මදන්කියමානෙන: චතුංකාලා සජ්ඣායිතබ්බා, වොනෝකාලයක් ප්‍රගුණකොට; එවං, මෙසේ; පඤ්චඞ්ගිකා කම්මට්ඨානා උග්ගහෙතබ්බා.පඤ්චාංගියක්ඇති කම්වටහන උගනෙන: ආචරියසසසන්තිකෝ:ඇදුරුතුවා උග්ගහපකාරසෙනාසනෙ.කියනලද ප්‍රකාරඇති අන්‍යක් සෙනසුනකදෙව්: විසරහතා, විසයොවූ: උපච්ඡින්නා බුද්ධපලිබෝධා එහිනැසුනාලදැයුදුපද්‍රිවාරියනඇති: කතඤ්ඤුතාය්වෙහන: කාරණලද සිත්ති සඳහා විසාතිවත්තිනි. තතෝසෝවිදූප විවිතෙසෙදෙසා. අනරවිලෙදිනෙහි එහි කායාලසස්ස දුරුකොට. රතනතතය ගුණානුසසරණෙන.කුණුරුවන්හි ගුණ සිතියිවිමිනෝවිහාරසසපෙහෙසිසා,සිනසා කුටිකොට. ආවිඤ්ඡනාහෙතා. ආදී ය කෙරෙන්නන සියලු,විහාරසිහි. ගැ

පදමපි අපම්මුස්සන්තෙන, එකකොටස කුදු සිහිනැතිනොවන්නහුවිසින්; ඉදං ආනාපානසතිකම්මට්ඨානං මනසිකාතබ්බං, මේආනාපානසතිකර්මස්ථානයෙහි; තත්‍ර, එහි; අයං, මේ; මනසිකාරවිධි, මනස්කාරවිධිය

(භා ¶)

යම්හෙයකින්වනාහි මෙනිමේවතුෂ්කය මආදිකර්මිකයාහට සමථකම්මට්ඨානවශයෙන් කියනලදද? අනික් චතුෂ්කයෝ තුන්දෙන මේ ද්‍රව්‍යවතුෂ්කයෙහි පැවති ධ්‍යානඇත්තාහට වේදනානුපස්සනා චිත්තානුස්සනා ධම්මානුපස්සනා වශයෙන් කියනලද්දහුද එහෙයින් මේ කම්මට්ඨානය භාවනාකොට ආනාපානයෙහි උපන් චතුර්ථධ්‍යානය පාදකකොට ඇති විදර්ශණාවෙන් සිව් පිළිසිඹියා සමග අර්හත්වයට පැමිණෙනු කැමති ආදිකර්මිකකුලපුත්‍රයාවිසින් යට කිනයින් සිල් පිරිසිදුකිරීම් ආදිසියලු පූර්වකෘත්‍යකොට යටකියනලද ප්‍රකාර ආචාර්‍යයෙකු සමීපයෙහි පස්පරිවේජද යන්ඇති කම්මට්ඨානය ඉගෙණගතයුතු ඒ කම්මට්ඨානයෙහි උද්ග්‍රහය පරිපුච්ඡාය උපට්ඨානය අර්පණාය ලක්ඛණයයි යනමොවිහුපඤ්චපරිවේජදයෝයි ඔබවුන්අතුරෙන් උද්ග්‍රහනම් කම්මට්ඨානය ඉගෙණීමයි පරිපුච්ඡානම් කම්මට්ඨානය්‍යාගේහාත්පසින් අර්ථවාරිමයි නොහොත් ග්‍රන්ථවශයෙන් අර්ථවශයෙන්හා කම්මට්ඨානය ඉගෙණීම උද්ග්‍රහනම් එකි සැකවිවාරීම පරිපුච්ඡානම් උපට්ඨානනම් කම්මට්ඨානය වැටහීමයි හෙවත් මෙසේ භාවනාවෙහි යෙදෙන්නාහට මේ කමටහන්හි මෙසේ නිමිත්ත උපදනේයයි සැලකීම උපට්ඨානනම්වේ අර්පණානම් මෙසේ ධ්‍යානය උපදනේයයි දැනීමය ලක්ඛණනම් කම්මට්ඨානයාගේලක්ඛණයයි මේ කම්මට්ඨානය මෙබදු ලක්ඛණ ඇත්තේයයි ගණනා ය අනුබන්ධනාය ඵුසනාය්‍යන යනමොවුන්ගේවශයෙන්භාවනාවඩ්ඪනාවට පැමිණීමද ඉන්මත්තෙහි සලලක්ඛණාදිවශයෙන් මඝනකප්‍රාප්තියද යන කම්ටහන්හුගේකිනියාගෙන් ඩහාවය සැලමයයි කිය්‍යාසි මෙසේ පච්චක්ඛියක් ඇතත්‍යාවූ කම්මට්ඨානය උගන්නාහුතෙමේද නොමෙහෙයෙයි ආචාරිහුද නොමෙහෙයවයි නොහොත් භාවනාව මුදුන්පත්වනබැවින් ධම්මහෙතුවෙන් නොමෙහෙයෙන්නේයි එහෙයින් මදක්මදක් කියවාගෙණ බොහෝකල් පුහුණුකොට මෙසේ පච්චක්ඛියක් ඇත්තාවූ කම්මට්ඨානය ඉගෙණ ආචාරින්සමීපයෙහිහෝ කියනලද ප්‍රකාර සෙනස්නෙකහෝතිද සිඳිනාලද ක්ෂුද්‍රපලිබොධයන් ඇතිව කරණලද භික්ෂාකෘත්‍යඇති යොගාවචරයාවිසින් අහරවැලඳිමෙන් වන ගරිරාලශ්‍රය දුරුකොට තුණුරුවන් ගුණසිහිකිරීමෙන් සිතසතුටුකොට ආචාරිහුගේ සමීපයෙන් ඉගෙණගත් සියලු භාවනාවිධියෙන්එකකොටසකුදු සිහිනැතිනොකොටමේ ආනාපාන සතිකම්මට්ඨානය මෙනෙහිකටයුතුයි එසි මේමතුදක්වන්නේ මෙනෙහිකරණවිධියයි.

(පා ‡)

ගණනාඅනුබන්ධනාඵුසනා
ඨපනාසල්ලක්ඛණා
විවට්ටනාපාරිසුද්ධි
තෙසම්පතිපස්සනා.....

ගණනායි ගණනායෙව අනුබන්ධනා නි අනුවත්තනා ඵුසනාති ඵුසන්නානං ඨපනාතිඅප්පනා සල්ලක්ඛණාති විපස්සනා විවට්ටනාති මග්ගොපාරිසුද්ධිති එලං තෙසම පතිපස්සනාති පච්චවෙක්ඛණා..... තත්ථමිනා ආදිකම්මිකකුල. පුත්තෙන පඨමං ගණනායඉදං කම්මට්ඨානං මනසි

කාතබ්බං ගණනෙත්තනව පවත්තං හෙට්ඨා ඨපෙතබ්බං දස්සනං උපරිනෙත්තබ්බං අන්තරෙ ඛණ්ඩං නදස්සෙතබ්බං පවත්තං හෙට්ඨාඨපෙන්තස්ස හි සම්බාධෙ ඔකාසෙ මිත්තුප්පාදෙව්ඡ්ඡති සම්බාධෙවජෙසන්නිරුද්ධොව ගණෙත්වා දස්සනං උපරිනෙන්තස්ස ගණනනිස්සිතොව චිත්තුප්පාදොහොති අන්තරා ඛණ්ඩංදස්සෙන්තස්ස සිබ්බාපත්තනංනුඛොමෙකම්මට්ඨානං නොනිච්චතං විකොපති තස්මාඑතෙදොසෙ වජ්ජෙත්වා ගණෙතබ්බං ගණනෙත්තනව පඨමංදන්ධගණනා ය ඛණ්ඩසුමාපකගණනාය ගණෙතබ්බං ඛණ්ඩසුමාපකොහි නාළිං පූරෙත්වා එකනාළිවත්වා ඔකිරති පුනපූරෙත්වා කිච්කවවරංදිය්වා නංජණ්ඩෙඩෙත්වා එකං එකන්ති වදති එසනයොවෙ වෙනිආදිසු එවමෙව ඉමිනාපි අස්සාසපස්සාසෙසු යො උපට්ඨාති තංගහෙත්වා එකංඑකන්ති ආදිංකත්වා යාවදසදසානි පවත්තමානං පවත්තමානං උපලක්ඛෙත්වාව ගණෙතබ්බං-තසෙවං ගණයතො නිත්තමන්තාව පච්සතනාව අස්සාස පස්සාසා පාකටාහොන්ති අථානෙන තංදන්ධගණනංඛණ්ඩසුමාපකගණනං පහාය සිඛගණනායඅොපාලක ගණනාය ගණෙතබ්බං ජෙත්තොහි ඔපාලකො සකඩරායො උච්ඡඩෙඝන ගහෙත්වාරජ්ජුදණ්ඩකානෙත්වා පානොවවජංගන්ත්වාගාවො පිවිසංපහරිත්වාපලිඝත්ථම්භමත්තකෙ නිසිදෙත්වා වාරප්පත්තං පත්තංයෙවගාවිං එකාවෙති සාඛරංඛිපිත්වාඛිපිත්වාගණෙති නියාමරහති සම්බාධෙඔකාසෙ දුක්ඛං වුත්තඔොතොහි නික්ඛමනෙත්වා නික්ඛමනොත්වා අඛණ්ඩසුමාපකං උපනිඝංසනෙත්වා වෙගෙනප්පඤ්ඤ පුඤ්ඤාහුත්වා නික්ඛමනි සොවෙගෙන නිණ්ණවන්තාරිපච්දස්සාහිගණෙනියෙව එවංඉමිස්සාපි පූරිමනයෙන ගණයතො අස්සාසපස්සාසා පාකටාහුත්වා සිඛඩිඛං පුනප්පුන සල්ලක්ඛති තතොතෙන පුනප්පුන සල්ලක්ඛතීති ඛ

ක්ඛා අන්තොවබහිවඅගහෙත්වා චාරප්පත්තං පත්තංයෙවගහෙත්වා එකොවෙති ණි චත්තාරි පච්ජ එකො වෙනිණි ව ත්තාරි පච්ජසත්තඅඨනව දස්සති සිඛසිඛං ගණෙතබ්බමෙව ගණනපටිබඛෙනි කම්මට්ඨාන ගණන බලෙනෙව චිත්තං එකග්ගංහොති අරිත්තුපත්තම්හවසෙන චඩ්ඩොතෙනාවාඛපනට්ඨානෙසෙවං සිඛසිඛං ගණයතො කම්මට්ඨානං නිරන්තරප්පවත්තංහුත්වා උපට්ඨාති අථනිරන්තරං පවත්තනතිඤත්වා අන්තොවබහිවවාතං අපරිග්ගහෙත්වා පුරිමනයෙනෙව වෙගෙන වෙගෙන ගණෙතබ්බං අන්තොා පවිසනවාතෙනඅභිසඞ්ඛං චිත්තං පවෙසයතො අබ්භන්තරංවාතඛ්භාහතං වෙදබ්භරිතංවියහොති බහිනික්ඛමනවාතෙන සඛිං චිත්තංනිහරතො බහිබාපුථුත්තාරම්මණෙචිත්තං වික්ඛිපතිපරිත්තඔො කාසෙපනසතිං ඨපෙත්වා භාවෙන්තසෙව භාවනා සම්පජ්ජති තෙනවුත්තං අන්තොවබහිවවාතං අපරිග්ගහෙත්වා පුරිමනයෙනෙව වෙගෙන ගණෙන්තබ්බන්ති-නිවවිරංපනෙතං ගණෙතබ්බන්ති යාවචිතා ගණනාය අස්සාසපස්සාසාරම්මණෙසති සන්තිසති බහිවිසට චිත්තනවිවෙජ්දංකත්වා අස්සාසපස්සාසාරම්මණෙසති සණ්ඨාපනත්තං යෙවති ගණනාති-

එවංගණනාය මනසිකත්වා අනුබන්ධනාය මනසිකාතබ්බා-

—ශ්‍රී—

(ඝ †)

ගණනා-පෙ- පටිපස්සනායඤ්ඤෙති;ගණනාති, ගණනානම්; ගණනායෙව, ගණනමැති; අනුබන්ධනානම්, අනුබන්ධනා, ආඛොසප්‍රාඛොසයන්ගේ අනුබන්ධනවසයෙන් සමාහිතයෝගීන්ට ඛණවසයන් අනුප්පබන්ධතානයති; දුස්සනානති; ආඛොසප්‍රාඛොසයන් ගන්නඤ්ඤෙද

ණවාව හැර ආසවාසප්පහාසඛයත් සම්භවයත් අනුබදනාහට යම්සේ අපිණාණවිද එසේහෙයින් සිත්නුහබනුවහුගේ දනාඩිකාග්‍රසථානවයති ආඩවාසප්‍රාසවාසඛන්ගේ සපක්ෂිය කිරිමයියම්හෙය කින් වනාහි ගණනාදිවශයෙන් මෙන් ප්‍රසනා දිවශයෙන් වෙනම මනඉකාරයක් නැහිමස්පෘෂ්ට සථානයෙහිම ගණනාදිඝකටයුතුයයි දඹනුපිණිස මෙහි ප්‍රසනාග්‍රහණයයි දඹන්නේ ''ප්‍රසනානි ඵුසථඨානං''හිනහු) ඵපනානි, ඵපනානම්;සමාධානයයි(සිත්හුගේ මනාකොට අරමුණෙහි පිහිටීමයි එහෙයින්ම සමාධියතෙමේ විතහයසඛිනිඛිදක්වනලදි අපිණාතොමෝ සමාධිප්‍රධානනුයි ඵපණාහි අප්පනාඩිකිහු අනිකයතාදිත්මනාකොටසලකනහෙයින් සල්ලකඛණාතිවිපසසනාඩිනිහුප්‍රවෘත්තියෙනුදුවිනිවතනාඛකාරණබැවන් 'විවට්ටනාහිම ඉහාඩි''හහු සියළු සංකෙලශයන් සවිප්‍රකාරයෙන් සංසිඳුවනබැවින් ''පාරිසුඛි හි එලං''හිකිහු)නෙසඛපහි පසසනා, විවට්ටනා පාරිශුඛින්ගේ වෙනවෙනබැලීම;පච්චවෙකඛණා,ප්‍රතයවෙක්ෂානම්; ඉමිනා ාදිකාම්මිකකුලප්‍රත්තෙනන, මේ ආදිකාම්මිකකුලප්‍රත්නුවසින්; පඨමං, පළමුකොට;ඉදංකාම්මට්ඨානං, මේකමටහන; ගණනාය මනසිකාතබබං'ගණනින්මෙනෙහි කටයුතුහි;ගණන්හෙනව,ගණන්නහුවසිනුදු; පඤ්ඤාංහෙට්ඨානඨපෙතබබං,පසසනන්යටනොනිබ්‍යයුතු;දසඤ්ඤං උපරිනනෙනබබංදශයකින්මනනටනොපැමිනිවියයුතු; අනනරෙබඛං නදසෙසතබබං;එකුතුණ්ඩුදෙපසුසිමෙසේගණෙනතිමැදකඩනොදූක්වියයුතුහි;පඤ්ඤාංහෙට්ඨා ඨපෙනනසසනි, පසකින්යට ගණන්නඛනුවහට; සම්බාඛඛකාසෙ,හකවූඅවකාසයෙහි;චිත්තුපාදෙ,චිතෙතාත්පාදය; විජ්ජනතුනි, වෂ්මලවේ, සඛාඛෙ වජෙසන්නිරුඛොගණෙණාච්ච,හකවූණාවිදනිවැලකු ඉගාගණයක්මෙනි; දසඤ්ඤං උපරිනෙනන්තසස, දශයකිරීම නතා පමුනුවන්නහුට; ගණනාහිසස නොව චිත්තුපාදෙහොනි, විතෙනාත්පාදය ගණන්ම ආශ්‍රයකෙරෙයි (සමට හන් ඇසුරුනොකෙරේ) අනනරාඛඛං දසෙසතබබං;එසස, අතුරුනිකඩන්දඛනහුට; සිඛාපතතං නුඛොකමමඤානං,මාගේකමටහන මුදුන්පැමිණියදෙහෝ නොපැමිණියේදෙහෝයි; විතතං විකඛපනි,සිතතමාවිසින් වූපකඩිඛබැවිනොසලකා තමහට අතුරාතුරෙහි නොවැටහෙනසිත්හු අපිණාවට පත්බැවින්දෙහෝයි අනික්සයන්න් නොවිදෙහෝයි සිතඇලලේශයන අභිවයි;හසමා, එහෙයින්; එතෙදෙසෙවජෙජතා, මේදෙඛයන් දුරුකොට; ගණෙතබබං, නිණියයුතු;ගණතොනව, ගණනානුවසිනුදු; පඨමං, පළමුකොට; දඬගණනාය, සෙමෙන්ගණනින්;ඛඤ්ඣමාපනගණනාය, වීමන්නහුගේගණනින්නිණියයුතුහි; ඛඤ්ඣමාපකොනි,වීමනානුයේ, නාලිංප්‍රරෙඛා,නැලියපුරා; එකනනිවඩා, එකැඩින්යා;ඔකිරනි,ඕහේහි,පුනප්පුරෙතොනා නැවත පුරනුයේ;නිච්කවවරංදිඛඩා, නිඩිකාසලක්දූක;ජඩිසෙතොනා, හරනේ;එකංඑකානනිවදහි, එකඑකායැඩිකියා;එසනයො වෙචෙනිආදිසු, දෙදෙනායනාදියෙහිමෙමනයයි; 'එවමෙව,එපරිඥන්ම; ඉමිනාප්,මේයොගිනිවසිනුදු;අසසාසපසසාඅසසුයොඋපඨානි;ආඩවාසප්‍රාඩවාසඛන් කෙරෙහි යමෙක් වැටහේද;හංගහෙතබා,හේගෙන;එකනනිආදිංකතබා, එකුඑකු යනු ආදිකොට;සාවදසදසානි, යම්තාක්දසදසඛනුදඬා; පවතතමානං පවතතමානංපවත්තාපවත්තාආඩවාසප්‍රාඩවාසඛ, උපලකෙතබබාගණෙතබබං, සලකාගිණියයුතු;එවංගණයතො,ඛිනියෙන්සලකාගණනාවු;තසස,එයොගිහාට; නිකඛමනතාව,නික්මෙන්නාවුද;පවිසනතාව, වදනාවුද; අසසාසපසසාසා, ආඩවාසප්‍රාඩවාසඛයෝ; පාකටාහොනති,

අථ, ඉක්ඛිත්තෙන්; අනෙන, මේයොගිනිවිසින්; තං, හේ; දඤ්ඤගණනං, ලස්ගණන්වූ, ඛාදඤ්ඤමාපකගණනං පහාය, ඛාදඤ්ඤමාපකගණනයගැර; සිඤ්ඤගණනාය, සිඤ්ඤවගණන; ගොපාලකගණනාය, ගොපොල්ලන්ගේනිණිමෙන්; ගණෙතබ්බං, නිණිය්‍යතු; ඡෙකොනි ගොපාලකො, දඤ්ඤවූගොපඑතෙමේ; සකඛාදයො උවජ්ඣෙනගහෙත්වා, හකුරුඇදිය එකවුරුණෙන්ගෙන; රජ්ජුදඩකහත්ථො, රැනදඩුගත්අත්ඇත්තේ; පාතොව, උදසන්හිම; වජංගන්ත්වා, ගොවුදවගොස්; ණාවොපිසීසංපගරිත්වා, ගවයන්පිට පැහැරණගාසිටුවා; පලිඝත්ථඤ්ච මත්ථකෙ නිසිඤ්ඤා, හිදිවරුවැම්මතුයෙනි හුන්නේ; වාරූපපන්නං වාරූපපන්නමෙව හාවිං, ඉදිදෙරටපැමිණිපැමිණිදෙනම; එකොවෙනි, එකකදෙන්නොකැයි; සකඛාරංඛිපිත්වාඛිපිත්වා ගණෙහි, හකුරුදමදමාගෙණ; නියාමරත්තිං, තුන්යම්රාත්‍රියෙහි; සම්බාධෙඔකාසෙ, හකවූඅවකාසයෙනි; දුක්ඛවිං වුත්තමෙගණං, දුකින්විසූගොගණයනෙමේ; නික්ඛම්මනෙත්තා නික්ඛම්මෙත්තා, නික්මෙන්නේනික්මෙන්නේ; දඤ්ඤමඤ්ඤංඋපනිඝංසනෙත්තා, ඔවුනොවුන්ගාඇලගාගෙන; වෙගෙන, වහාම; ප්‍රඤ්ඤප්‍රඤ්ඤාජාහුත්වා, පිඬුපිඬුව; නික්ඛමති, නික්මේ; සෝ, ඒගොපාලතෙම; වෙගෙනවෙගෙන, වහවහා; නිණිවත්තාරිපවදසානි, තුණුසතරපසුදසාඑ; ගණෙතියෙව, ගෙණේමැයි; එවං, එපරිදිඤ්ඤාත්ම; ඉමෙසුපි, මොහුද; පුරිමනයෙනෙවගණය නෙත්තා, පෙරක්‍රමයෙන්ගණන්නා හුව; ඇසාඅපසසාසා, ආසාඅඅප්‍රාප්තවාස ෙඅ; පාකටාහුත්වා, පහළව; සිඤ්ඤිඤං, වහවහා; පුනප්පුනඤ්ඤවරන්ති, නැවතනැවතගැසරන්; තතෙත, ඉක්බිත්තෙන්; ෙනත, එයොගිනිවිසින්; පුනප්පුනඤ්ඤවරන්තිනිඤ්ඤා, නැවතනැවතගැසරන්නාහඑන; අනෙතෙතාමබහිමඅගතෙහෙත්වා, ඇතුළෙන්දුපිටත්නිදුනොගෙන; චාරූපපන්නංචාරූපපන්නංයෙවගත්වා; දෙරටපැමිණිපැමිණියහුමගෙන; එකොවෙත්තිණිවත්තාරිපච, එකුදෙතුණුසතරපසු; එකොවෙතිණිවත්තාරිපවජ්ඣ, එකුදෙතුණුසතරපසුසා; එකොවෙතිණිවත්තාරිපවජ්ඣත්තඅට්ඨනවදසානි, එකුදෙතුණුසතරපසුසා සතුඅටුනවදසාඑ; සිඤ්ඤිඤං, වහවහා; ගණෙතබ්බමෙව, නිණියයුතුමැයි; (එකොවෙතිණිවත්තාරි පවයනුගණනාවිධිදැක්වීමය්එහෙයින් අඤ්ඤනාදියෙනිදු එක්නිපටන්ගෙන වෙනවෙනම අඤ්ඤනාදියෙනිපැමිණියයුතුඑ-කිසේයත්? එකො-පෙ-පඤ්චඞ්ගිඤ්ඤාද-එකො-පෙ -ඊඞ්ගිද-එකො-පෙ-සත්තඞ්ගිද -එකො-පෙ අට්ඨඞ්ගිද -එකො-පෙ- නවඞ්ගිද-එකො-පෙ-දසඞ්ගිද-නිණියයුතු)ගණනපටිබඛෙනිඝම්මඤ්ඤානෙ, කමටහනගණනපිලිබැඳිවූකල්හි; ගණනබලෙනෙව, ගණන්බලයෙන්ම; චිත්තං එකග්ගංහොති, සිතඑකඟවේ; අරිත්තුපත්ථම්භනවසෙන, රිවවලින්; වඛසොතෙනාවාය ඤපන මිව, සැඩදියෙහි නැවසිටිවිමක්මෙනි; එවං, මෙසේ; සිඤ්ඤිඤංගණයතො, වහවහාගණන්නාවූ; තස්ස, ඔහට; කම්මට්ඨානං, කමටහන; නිරන්තරංපත්තනංවියහුත්වා උපඨාති, නිරතුරෙන්පැමිණියක්හුමෙන්වැටඹේ; අථ, ඉක්බිත්තෙන්; නිරන්තරප්පවත්තනතානිඤ්ඤත්වා, නිරතුරෙන්පවත්නේයයිදැන; අඤ්ඤාත්ම, ඇතුළෙනිදු; බහිම, පිටත්නිදු; මානංඅපරිග්ගහෙත්වා, මානයනොපිරිගෙන; පුරිමනයෙනෙව, පෙරකියියෙන්ම; වෙගෙනවෙගෙනගණෙතබ්බං, වහවහා ගිණියයුතු; අන්තොපවිසනවාතෙනනිඝඩිං, ඇතුළෙනිවදනාමානඤ්ඤා සමග; චිත්තංඋපවෙඨති, සිත්නුපවෙසයකාණඟට; අඤ්ඤාතතරං, ඇතුළ; වාතඛභාතතං, වාතඤ්ඤෙන් පහරණලද්දන්මෙන්; මෙදඛිගතං වියවහොති, මේනෙලිත්පිටැණාමෙන්දවේ(ඇතුළෙනිවදනාවාඤ්ඤා මෙතෙනිහරණ්‍යත්ම ඇතුළඅසින්නු පුවේ

සයනරහා හම්හුවේ-බහිනිහරණයෙහි දූ සම්මනයයි- අබ්භන්තරගතවාතස බොහෝකොට මෙනෙහිකරණුවහට එහැනවානයෙන් පහරණලද්ද සේ මෙදයෙන්පිරුණාසේවැටහෙයිදන්නේ) බහිනික්ඛමනවාතෙනහිසංං, පිටත්හි නික්මෙනවාතයහාසමඟ; චිත්තංනිහරතො, පහළතැනින්පිටතට සිතනෙරණුවුහට;බහිබා,පිටත්තන්නිදු; පුථුත්තාරම්මණෙ, නත් අරමුණෙහි; චිත්තංවික්ඛිපති, සිතවික්ෂෙපකරයි(පහළතැනින් පිටතට සිත්හුගෙනයනුවහට වාතයාගේ ගතිඅන්වෙෂන මුඛයෙන් නත් අරමුණෙහි සිතදිවනිසිදන්නේ)ථුඤ්ඡොකායෙපනයතිං ඨපෙත්වා, පහළතැන්හි සිතිපිනිටුවා; භාවෙන්තයෙසව, භවනුවහටම; භාවනාසම්පජ්ජති, භාවනාවසිබවේ;තෙනවුත්තං, එහෙයින් කියනලදි; අඤ්ඤා-පෙ-නවයනු; එතං, මේආනාපා සප්‍රාසවාසහිතය; කිවවිරංගණෙතබ්බං, කෙපමනකලක්නිණ්ණයුතුද; යාව, යම්තාක්;චිනාගණනාය,ගණනාවනැතිව; අස්සාසපස්සාසාරම්මණෙ,ආස්‍රාසප්‍රාසවා සඅරමුණෙහි;සතිසන්ඨපනා, සිහිසිටිද (ඒතාක්නිණ්ණයුතුයයනඅර්ථයි)බහිවිසටං, බාහ්‍යාලබනයෙහි විසුලාවූ; චිත්තාකවිවෙජදංකත්වා, චිත්තයාගේ විමෙජදයකොට;අස්සාසපස්සාසාරම්මණෙ, ආසවාසප්‍රාසවාස අරමුණෙහි; සතිසණ්ඨපනපථං යෙව, සිහිපිහිටුවනපිණිසම;ගණනාති,ගණන්නුඩිහියාහි;එවං,මෙසේ;ගණනාය මනසිකාත්වා,ගණනාගෙන් මෙනෙහිකොට;අනුබන්ධනාය මනසිකාතබ්බං, අනුබන්ධනායෙන් මෙනෙහිකට යුතුයි.

—ංෟංෟං—

(භා ‡)

ගණනාවය අනුබන්ධනාවයඵුසනාවයඨපනාවය සල්ලක්ඛණාවය විවට්ටනාවය පාරිසුඩ්ධිපතිපස්සනාවයයනමොවුන් ඒ මනසිකාරවිධියෙහි ප්‍රභෙදයෝයිඔවුන්අතුරෙන් ගණනානම් ගණන්කිරිමයි අනුබන්ධනානම් ආස්වාසප්‍රාස්වාසයන්ට අනුවයාම්වශයෙන් නිරන්තරයෙන්සිහිනිය පැවැත්වීමයි. ඵුසනානම් ආස්වාසප්‍රාස්වාසයන්ට අනුව සම්‍යක්‍ය මෙහෙයන්නාහට ඌර්ධ්වේ අපීණාවළුපදිද එපරිද්දෙන් සිතනබන්නහුගේ නාසිකාග්‍රස්ථානයෙහි ආස්වාසප්‍රාස්වාසයන්ගේ ස්පර්ශිකිරිමයි ඨපනානම් සිතමනාකොට අරමුණෙහි පිහිටුවීමයි. සල්ලක්ඛණානම් අනිත්‍යාදිවසයෙන් මනාකොට සලකණහෙයින් වශෙෂවූ දුක්මයි විවට්ටනානම් සියලුකෙලෙසුන්ගේ පැවැත්මෙන් පෙරෙළෙනහෙයින් මාගියයි පාරිසුඩ්ධිනම් සියලුකෙලෙසුන් සම්‍යුක්කාරයෙන් සංසිඳුවනබැවින් එලයයි ඔවුන්ගේ පටිපස්සනානම් මාර්ගඵලයන්ගේ බැලීමකරණහෙයින් ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාවි ඔවුන් අතුරෙන් මේ ආනාපාන සතිභාවනාකරන්නාවූ ආදිකර්මිකකුලපුත්‍රයාවිසින් පළමුකොට මේ කර්මස්ථානය ගණන්වශයෙන් මෙනෙහිකළයුත්තේය ඒගණන්කාන්නහුවිසිනුදු පසකින්යට නොතැබියයුත්තේය. දසයකින් මත්තට ද නොපැමිණවියයුත්තේය මේඅනුරෙන්ද බන්ධ්‍ය හෙවත් ගණන්කැබිම නොදක්වියයුත්තේය පසකින්යට ගණන් නබන්නාහට ගැහැටවූ අවකාසයෙහි චිත්තෙකාග්ග්‍රතාව වවලවන්නේය කුමනමෙන්දයත්? ගැහැටවූ ගාලෙන ඔරකරනැබුගෙරිසමූහයක්මෙනැති දනයුතු දසයකින් මත්තට පමුණුවන්නාහට ද චිත්තෙකාග්ග්‍රතාව කම්මටහන් ආශ්‍රය නොකොට ගණන්මආශ්‍රයකොට පවත්නේවේ අතරතුරෙහි බන්ධගණන්දක්වන්නාහට මාගේකම්ටහන මුදුන්පැමිණියේදෝහෝයි නොවේදෝහෝයි සිත ඇලලෙන්නේහි. එහෙයින් මේදෙයන් පහකොට නිණ්ඨයුත්තේහි මෙසේග

ණත්තනුවිසිනුදු පළමුකොට සෙම්හි
ණිමයසිකියනලදුවිමනින්නනුගේගණ
නින් නිණීයසුත්තේවිවිමනින්නාවූපුරු
ෂනමවනාතිනැළිසපුරවාඑකයසිකියා
නැවුසෙනිවී විසුරුවයි නැවතත් පුර
වත්නාහු කිසියම් කසලත්දුක ඒහරිමි
න් නැවතනැවතත් එකයඑකයසිකිය
න්නේවේද දෙකයදෙකයයනාදී ගණ
න්ද සම්කුමයත්ම කියන්නේවේද
එපරිදුදෙන්ම මේ යොගාවචරයාවසිනු
දු ආයවාසප්‍රාඥවාසයන් අතුරෙන් සමත
වැටහේද එය ගෙණ එකයඑකය යන්
න ආදිකොට දසයදසයයනතැන් දන්
වා පවත්නාපවින්නා ආසවාසප්‍රාඥවාස
යන් සලකාම නිණීයසුත්තේයි මේසේ
ගණන්කරන්නාවූ ඒයොගාවචරයාහට
හත්මෙන්නාවූද වදනාවූද ආසවාසප්‍රා
ඥවාසයෝ ප්‍රකටවන්නාකුමැති. ඉක්බිත්
මහන්මේ යොගාවචරයාවසින් ඒ ලා
භගණන්වූවිමනින්නාගේ නණතහැර
වියා සිසුවගණන්නාවූ ගොපාල්ලා
ගේ හරණින් නිණීයසුත්තයි දෙසවූ
මහාපඨවිතෙමේ බොරව ගැවිආදියඹඩා
ත්කුවවිදුවාගෙණරහැන් දඩුනන් අත්
ඇරගෙන උදුන්නම නාලවිහෙස් ගෙදි
සුවන්තිට පැනැරුනහා ඔබුවා ඉදිරුදුරු
දැවිමහතෙහි සුහාහන් ඉදිරුදුරුමපැවි
ණිපැවි නිදෙනම එතෙකා දෙනතෙනැ
ඩි මෙහොරලුකැවිදුමදමා ගණන්නෙපරසි
තුන්යෂරාත්‍රියමුලුල්ලෙහ ගැහැවුවුනා
ලෙහි දුනන් සුගතිවූ නිත්මමන්නාහු
ඔබුනොවුන් ඇලුහනාවිනවා පිබිවිබු
විවා නි මෙන්නේස්ය ඒනොපවුතෙතිදු
විනවනා තුණ්‍ය සතරය දසයයනාදීන්
ගණන්නොවේමැයි. එපරිදුදෙන්ම මෙර
හෙයින් භිසුනණ්නාවෙත් ගණන්නා
වූ චතුර්යොගාවචරයාහට ආසවාසප්‍රාඥ
සයෝ ප්‍රකටවූ වනවගා නැවතනැවත
හැසිරෙන්නාහුවෙන් ඉක්බිත්මේ
ණානාවචරයාවසින් නැවතනැවත හැ
සිරෙන්නේවී නුන ඇතුළුනුදු පිටතුදු

වාතය නොගෙණ වාරයට පැමිණිපැවී
ණි ආසවාසප්‍රාඥවාසයන්ගෙණ එකය
දෙනස තුණ්‍යසතරය පසය එකයදෙන
ය තුණ්‍ය සතරය පසය සය එ
කයදෙනය තුණ්‍යසතරයපසය සයය ස
තය අටය නවය දසයයයි වනවනානිණී
යසුත්තේවය මෙසේ ගණන කියාථාන
යෙහි සිත ප්‍රතිබඩවූකල්හි ගණන් බල
යෙන්ම සිත එකඟවන්නේයි. රිවිබල
ය්‍යන් සැළපහරෙහි නැවසිටුවීමක්මෙ
න් වන්නේයි මෙසේ වනවනාගණන්න
රන්නාවූ ඒ ය්‍යොගාවචරයාහට කමව
න අතුරන්නැතුව පැමිණියාමෙන්ව,ව
හෙන්නේයි ඉක්බින්නෙන්නිරන්තරයෙ
න්පවත්නේය්‍යයිදුන ඇතුළත්හිදුපිවත්නි
දු වාතයනොගෙණ පෙරකිනයින්මවිය
වනානිණීයසුත්තේයඇතුළෙනිවදනාඩා
නසනාසමඟවූසිනඇතුල්කරවන්නාහට
ඇතුළුනවාතයෙන් පහරණලද්දක්මෙ
න්දමෙදනෙලින්පිරුණක්මෙන්ද වැට
හෙන්නේය·පිටතවනින්මෙනවාතසඤ්ඤා
සමඟසිනපිටත්කාවන්නාවූනැනැත්තා
නට පිටත්නිදු නොයෙක් අරමුණෙහි සි
නදිවන්නේයි සපයිකරණලද නාසිකා
නුයෙහි සිනියපිතිටුවා භාවනාකරන්නා
නට්ම භාවනාව සිඹවන්නේයි එහෙයින්
අතුළත්නිදු පිටත්නිදු වාතය නොගෙ
ණ පෙරනහයින්ම වනවනානිණීයසුත්
යයි කියනලදුයිදනයුතු වේ ආසවාසා
ඩවායවාතය යෙපමණකලක් නිණීයසු
ත්තයන්දැන්සිහිනාත් ගණන අත්නැ
ර ආසවාසප්‍රාඩවායාලඹනයෙහි ඩවායි
නවගණන්වේවිද එනාක් නිණීයසුත්
තේයිදනයුතු පිටතනොයෙක් අරමු
ණකි පැහැරපවත්නාවූ විඥානය ඩිඹ්
ඩවායාලඹනයෙහි ඩවායින
පිහිටිසිහිනිය ගන්නාවගණන්දනයුතු
වන්යේ ගණන්නාවින් මෙනෙහිකොට
වඩනුකැමැත්තවූ අතුසිඩඩිනාවවින් ව
ඩනිනිසුතු.

(පා ‡)

අනුබන්ධනානාම ගණනං පටිසංහරිත්වා සනියානිරන්තරං අස්සාසපස්සාසානං අනුගමනං තච්ඡොත ආදිමජ්ඣපරියොසානානුගමනවසෙනබන්ධිත්තුම නවාතසක්‍ක නාභිආදිහදයංමජ්ඣංනාසිකාපරියොසානං අභිහතරංපවිසන වාතස්සනාසිකග්ගං ආදි හදයං මජ්ඣං නාභිපරියොසානංනවස්සඅනුගවජ්ජතො විඤ්ඤාපගනංවිත්‍යං සාරම්භායවෙව හොතිඉඤ්ජනාත්‍යවඵන්දනාඝවයථාහ අස්සාසාදීමජ්ඣ පරියොසානං සනියාඅනුගවජ්ජතො අජ්ඣත්තං වික්ඛෙපගතෙ න විත්තෙන කායොපි චිත්තම්පි සාරබ්භ වහොන්ති ඉඤ්ජිතාවඵන්දිතාව පස්සාසා දිමජ්ඣපරියොසානං සනියා අනුගවජ්ජ නො බහිඛා වික්ඛෙපගතෙන විත්තෙන කායොපි චිත්තම්පි සාරබ්භවහොන්ති ඉ ඤ්ජිතාව ඵන්දිතාවාති තසමා අනුබ න්ධනාය මනසිකරොතෙන න ආදිම ජ්ඣපරියොසානවසෙනමනසිකාතබ්බං අපිචඛො ඵුසනාවසෙනව ඨපනාවසෙ නව මනසිකාතබ්බං ගණනානුබන්ධනා වසෙන වියහි ඵුසනා ඨපනාවසෙන වි සුංමනසිකාරොන්තිඵුසඵුසඨානෙයෙව පන ගණෙන්තො ගණනායව ඵුසනායව මනසිකරොති තස්සෙව ගණනං පටි සංහරිත්වා තෙනසතියා අනුබන්ධෙන්තා අ ඨපනාවසෙනව චිත්තං ඨපෙන්තොඅ නුබන්ධනායව ඵුසනායව ඨපනායවම නසිකරොතීති වුච්චතීති යොයමත්ථො අඞ්කථාසුවුත්ත පඨල දෙවාරිකුපමාහි පටිසම්භිදායං වුත්තනකඛුපමායව වෙදි තබ්බා තත්‍රායං පඨලොපමා සෙ යථාපි පඨලො දෙලායකිලිතමාතා ප්‍රහානානංදෙලංඛිපිත්වාතස්සෙවදෙලාඵ ණ්ඩමූලෙනිසිඤ්ඤාකමෙන ආගවජ්ජන්ත සස්ව ගවජ්ජන්තස්සව දෙලාඵලකස්ස උ භොකොටියා මජ්ඣව පස්සති නව උ භොකොටි මජ්ඣානං දස්සනත්ථං ව්‍යා වටොහොති එවමෙව භික්ඛුයතිවසෙන උපනිබන්ධනඵණ්ඩමූලෙඨපිත්වා අස්සාසප ස්සාසදෙලං ඛිපිත්වා තස්සෙවනිමිත්තෙන්‍ය නියා නිසිදන්තොකමෙනආගවජ්ජන්තා නවගවජ්ජන්තානව ඵුසඨානෙඅස්සාසප ස්සාසානංආදිමජ්ඣපරියොසානංසනිය අනුගවජ්ජන්තොතස්සවිඤ්ඤාඨපෙන්තා පස්සතිනවනෙසංදස්සනත්ථංව්‍යාවටෝ හොති අයංපඨලොපමා අයම්පනදෙවා රිකුපමා සෙය්‍යථාපි දෙවාරිකො නගර සසඅන්තොවබහිවකොටිංකුතොවා ආ ගතොකුහිංවා ගවජ්ජි කිංවා නෙහස්ස නි නවිමංසති නහිතස්සතෙහා ර චාර ප්පත්තංචාරප්පත්තං යෙවපනවීමංසති එවමෙවං ඉමස්සභික්ඛුනො අන්තො පවිඨවාතාව බහිනික්ඛන්තවාතාව න හාරාහොන්තී චාරප්පත්තා යෙවපන හාරාහොති අයං දෙවාරිකුපමා

(ස ‡)

අනුබන්ධනානාම,අනුබන්ධනානම්;ග ණනංපටිසංහරිත්වා,ගණනාවහැර;සති යා,සිහියෙන්;නිරන්තරං,නිරන්තරයෙ ට;අස්සාසපස්සාසානංඅනුගමනං,ආසවා සප්‍රාඥවාසඝන්ටඅනුවයාමයි (උපන්උප න්ඉඥවාසප්‍රාඥවාසඝන් අරමුණුකිරීමිවි සින්සමෘතියගේනැවතනැවතපැවැත්ම යඝනඅර්ථයි) තච්ඡොත, ඒඅනුගමනයද; ආදිමජ්ඣපරියොසානානුගමනවසෙන ආදිමධ්‍යඅවසානයට අනුවයාමිවස යෙනි; බහිනික්ඛමනවාතස්ස පිනට

වනික්මෙනලදවාතයාගේ; නාසිකාදි(ළු හිපළඹුකොට උපදනාහෙයින්) නාසික ආදීවේ(ප්‍රථමොත්පත්තිවසයෙන් මෙහි ආදිභාවය උත්පත්තිමාත්‍රවසයෙන් නොවේ ඔහුවනාහි නාසිකයෙහි පට න්ගෙන නාසිකාග්‍රදය දක්වා හැම තැනම උපදනාහුය යම්යම්තැනකල පදිද්ද ඒඒතැන්හිමබිඳෙන්නාහුයි-නම න්තමන්පසයෙන් වනාහි දෙශාන්ත රොත්පත්තියක් ඇතිකල්හි ගමන්සංඥ යයි දතයුතුයි) හදයංවජක්ඛං, හදයතෙ මේ මැදයි(හදවතළුපරිභාගයමැදයනඅ ර්ථයි)නාසිකාපරියොසානං(ආශ්වාසප්‍රා ශ්වාසසංඥව තදවයිබැවින්) නාසිකාව පරියොසානවේ (ආශ්වාසප්‍රශ්වාසයන් චිත්තසමුට්ඨානිකබැවින් පිටත්හි උපද නාරූපයන්ගේඅසම්භවයනුයි"නාසිකා පරියොසානං"ඉතිඋදානයුතුයි අභිහනා රංපච්චයනවාතස්ස, ඇතුළුවවදනාවාත යට:නාසිකග්ගහංආදි,නැහැඅගආදිවෙයි; හදයංවජක්ඛං,හෘදයාගේ උපරිභාගයම ධ්‍යවෙයි; නාභිපරියොසානං, නාභිකෙ ළවරවෙයි(මෙහිපවෙසනනික්ඛමනපරි යොසානනාභිනන්ධදඃශ බැවිනැයි දත යුතුයි) මානං, මානය; අනුගඡ්ජතෝ, අ නුවඳින්නාවූ; අස්ස,ඒයොගිහට;විඛෙඛ පගතං චිත්තං, වික්ඛෙපයටගියසිත; සාර ම්භාසමෙවහොති, සදරථභාවයපිණිසද වෙයි;ඉඤ්ජනාසව,කම්සථානමනස්කා රයාගේ චලනයපිණිසදවෙයි -පෙ- න සමා, එසෙයින්;අනුබන්ධනාය මනසික රොත්තෙන, අනුබන්ධනායෙන් මෙනෙ සකරන්නාවූසින් ; නආදිමජ්ඣපරි යොසානවසෙනමනසිකාතබ්බං, ආදිම ධ්‍යපරියොසානානුගමනවසින්මෙනෙහි ණාකටයුතු; අපිචඛො, නෙසේමෙනෙ හිතටයුතුදයන්?ඉසනාවසෙනෙව, ඉස නාවසින්ද; ඵුසනාවසෙන, ඵුසනාවසි න්ද; නමනසිකාතබ්බං, මෙමෙනෙහි සකටයුතු (මෙහි ගණනවසින් මෙනෙහි කරණ්‍වාගණනාවහැර සතිඃයන් ආ ශ්වාසප්‍රශ්වාස අනුබඳනාහට යම්සේ අ පිණාවේද,එසේසිත්තබනුවහුගේ නාසා අගආදියහිනයෙහිආශ්වාසප්‍රශ්වාසයන් ගේපැහැරමඳුසනානම්වෙහිමනාකොට සිත්නුගේ අරමුණෙහි පිහිටීම ඵුසනාන මිවෙයි) ගණනානුබන්ධනාවසෙනෙවා නි, ගණනානුබන්ධනාවසයෙන්මෙන්; ඵු සනාඵුසනාවසෙන වසුං මනසිකාරෝ නත්ථි,ගණනානුබන්ධනාවන්හැර කුම ය්‍යෙන්හුදක් ඵුසනාවසින් ඵුසනාවසින්ද වෙනවෙන කම්හන් මෙනෙහිකිරිමේ ක්නැති; ඵුසඵුසනානෙය්‍යෙව පනඅණෙ නෙහා, පහළ පහළනැන්හිම වනාහි ග ණනුයේ;ගණනාඃවඵුසනාඃව මනසිත රොනි, ගණනාවෙහුදු ඵුසනාවෙහුදු මෙනෙහිකෙරෙ; තත්තෙව, එතැන්හිම; ගණනං පටිසංහරිත්වා, ගණනාඃහැර, නෙ, ඒ ආශ්වාසඃප්‍රශ්වාසයන්;සතියා අනු බන්ධිතබ්බා, සිහියෙන් අනුබඳනේ;අප්ප නාවසෙනව චිත්තංඨපෙතබ්බා,අපිණා විසින් සිතපිහිටුවන්නේ; අනුබන්ධනාඃය ඵුසනාඃව ඵපනාඃව මනසිකරොනි නි, අනුබන්ධනාවෙහුදු ඵුසනාවෙහුදු ඵප නාවෙහුදු මෙනෙහිකෙරෙනි කියනු ලැබේ; එවඃසන්තෙපා හේමේඅත්ථිය; අඨකථාඃවුත්ත පහුලෝපමා දෙවාරී කුපමාගි මෙදිනබෙහා, අටුවාවෙහිකිඃ නලද පහුලෝපමාදෙවාරිකුපමාවෙන් දතයුත්ත්‍වෙයි;නන්ද, ඒඋපමාදෙක්නි; අ යං,මේ;පහුලෝපමා,පහුලෝපමාගි; සෙ යථාපි, යම්සේ; පහුලෝ, පිළුනෙමේ; දෙලාඃඝනලිනමාතාපුඃනානං, දෙපුතුම වුන්දෙලාමෙහිකොළියදී; දෙලංඛිපිත්වා, හොවිල්ලදමාලා, නත්තෙවදෙලාතඃඛ මූලෙනිඛෙහා; හෙමහොවල්ලැමිමු ලුහුන්නේ; කමෙන ගමජ්ඣන්හසඃවඅාන වජ්ඣන්හසඃ වදෙලා එලඝඃසඃව, ක්‍රමයෙ න්යන්නාවූද එන්නාවූද නොවිලිපෙ රුවේ; උභොඝනාවිමඃඃා,ඳදඃඝකාළවිඃඃ.

මජ්ඣංච, මැදද; පස්සති, දක්ඛේද; උභොකොටිමජ්ඣානංදස්සනත්ථං, දෙකෙළවරම මැදයන්නමොවුන්ගේ දූකුම් පිණිස; නවව්‍යාවටොහොති, නොමව්‍යාවුතවේද; එවමෙව, එපරිඤ්ඤත්ථ; භික්ඛු, මනණ නෙම; සතිවයෙන, සිහිවීයෙන්; උපනිබන්ධනත්ථම්භමූලෙඨිතා, උපනිබන්ධන නැමති සතිමූලයෙහිසිට (නාසාඅග්ගෝ උත්තරොෂ්ඨයෙනිහෝ සතිමශයෙන් සිට) අස්සාසපස්සාසදෙළුංඛිපිත්වා, ආසන්නාසප්‍රාඥාවාසනැමති ගොවිල්ලදමාලා; තත්ථෙවනිමිත්තෙන, එමූලනිබන්ධනන මිවූනාසාඅග්ගෝ උත්තරොෂ්ඨයෙනිහෝ; සතියානිසීදන්තෝ, සිහිවිසින්හිඳුනේ; කමෙන; ක්‍රමයෙන්, ආගච්ඡන්තානංආගච්ඡන්තානංච, එන්නාවුදැන්නාවූද; අස්සාසපස්සාසානං, ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසයන්ගේ; දූඞඛතාතෙයෙව, පහළතැන්හිම; ආදිමජ්ඣපරියොසානං, ආදිමධ්‍යපර්‍යවසානය; සතියා අනුගච්ඡන්තෝ, සිහිවිසින් අනුවයන්නේ; තත්ථෙවවිත්තං ඨපෙන්තෝ, ඒආශ්වාසප්‍රාශ්වාසයාගේ පර්‍යවසානයෙහි සිතපිහිටුවන්නේ; පස්සති, බලාද; තෙසංදස්සනත්ථං, ඒආශ්වාසප්‍රාශ්වාසයන්ගේආදිමධ්‍යපර්‍යවසානත්‍රයදැකිණයසිණිස; නවව්‍යාවටොහොති, නොදව්‍යාපාරයකෙරේද (ව්‍යාපාරයනොකර තුදුදෙපස නොබලා ඉදිරිව හමුවම ආකල්හිකෝ විලිපෝරුවෙහි ආදිමධ්‍යපර්‍යවසානදක්නාපි එහුසෙසින් දෙපසටනොගොස් පහළතැනමයටනිසෙසින් ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසයෙහි ආදිමධ්‍යපර්‍යවසානදැසුතු; අයං, මේ; පතුබලාපමා, පතුබලාපමාහි; අයංපන, මේවනාහි, දෙවාරිකුපමා, දෙවාරිකුමාහි; සෙය්‍යථාපි, යම්සේ; දෙවාරිකෝ, දෙවාරිකතෙමේ; නගරස්ස, නගර්‍යාගේ; අන්තොවඛනිම, ඇතුළත් හිදු පිටත්හිදු; කොච්චං, නෝනවරෙක්ද; කුතොවා ආගතෝ, කොහිසිට ආවිදැයි; කුහිංවාගච්ඡති, කොහේයෙහිද; කිංවානෙහත්ථෙති, නා අත කිමෙක්දැයි; නවිමං සති, නොවිමසාද; තස්ස, එපුරුෂයාට; නෙව්වාව; නෙ, ඒතුමාවර ඇතුළත පිටතඇතෙහෝද ඔවුන්ගේ හැසිනගතයෝද; නාභික්‍ඛාමා, නොමහාරයෝයි; චාරප්පහානංචාරූපපත්තිමංසානි, දෙරටපැමිණියපැමිණුම් විමසා; එවමෙව, එපරිදිදෙන්ම; ඉමස්සාභික්ඛුනෝ, මේ යොගාවචරභික්ෂුහට; අත්තනොපරියාභාම, ඇතුළවමන්වාතයෝද; බහිනික්ඛමනවාතාව, පිටතටනික්මෙනවාතයෝද; නභාරාහොන්ති, භාරයෝනොවෙන්; චාරප්පහානායෙව පනභාරාති, චාරප්‍රහාණයෝවනාහි බැරිනැති; අයං, මේ; දෙවාරිකුපමා, දෙරටුනොටුපමාහි

—ශ්‍රීශ්‍රී—

(හා ‡)

අනුබන්ධනාභාවේ හේතුනා මහැරසිහියෙන් අතුරන් නැත්තෙහෙයි ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසයන්ට අනුවයාමහි යෙවන් උපනුපත් ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසයන් අරමුණුකිරීමවශයෙන් නැවතනැවතත් මනසිය පැමැත්වීමයි ඒ අනුගමනයද ආදිමධ්‍යපරිසාංසානයට අනුවයාම්වගසයන් දහයුතු පිටතටනික්මෙන වාතයාගේ උත්පත්තියට නාභිය මූලස්ථානවෙයින් ඒනාභිය ආදිවෙයි මේපිරිනමට නික්මෙනවාතය වනාහි නාභියෙන්ඌර්ධ්වපිටතට නික්මෙන්නේනොවෙයි නාභියපවත් නාසිකාග්‍රයදක්වා හැමතැනම උපදනාහු යම්යම්තැනකලුපදිනසු ඒ ඒ හැනම බිඳෙන්නාහු නමනම්නේ පුනයයෙන් දෙනාන්නරා අපත්තියාගේ අනිකල්හි ගමන්සංඛුකරන්නේයයි දත යුතු. මේ පිටතටනික්මෙන වාතයාගේ ආදිය නැබවෙයි මධ්‍යය හෘදය වශතුවෙයි නැහැතෙළවර පර්‍යවසානය ඇතුළවැදගත්නා වාතයාගේ ආදිය නැහැතෙළවරවෙයි. මධ්‍යය හෘදයවශතුවයි. පර්‍යවසානය නැබවෙයි. වාතය පහළපැත්තෙහි යන්

නාවූප් සොඹිහට විඤ්ඤාපයට නියාවූ සිත නල්ලාන්නභාවයපිණිසදවෙයි. කම්සථාන මනස්කාරයාගේවඤ්චලභාවයපිණිසද වන්නේයි. එහෙයින්ක්ඛ ආසඛ්සයාගේ මුල මැද අග යනතුන්නැන සිතියෙන් අනුව්‍යඤ්ජනාගේ අඛ්‍යාත්ම යෙහ විඤ්ඤාපනාවූ ධර්මාන් සාම්ප්‍රත්‍ය දෙදෙන ග්ලාන් නවූවානුදවෙන් වඤ්ච ලවූවානුදවෙන් ප්‍රාඩ්‍යාඝ්‍යාගේ මුලමැද අග යන තුන්නැන සිතියෙන් අනුව්‍යඤ්ජ න්නාහුගේ පිටන්ගි විඤ්ඤාපනාවූ සිතින් සාම්ප්‍රත්‍යදෙදෙනක්ලාන්නවූවානුද වඤ්චලවූවානුද වෙත්මැයි. එහෙයින් අ නුබඤ්ධනාවෙන් මෙනෙහිකරන්නාහුම සින් ආදිම්ධ්‍යපයෙයිාගානයන්ගේ මග යෙන් මෙනෙහිකාරයුතුයි.

මේලින් ප්‍රියභාවයෙන්ද ඇපනාවශ යෙන්ද මෙනෙහිනොකටයුතු. ඒ එසේ මැයි ඤාණානුබඤ්ධනාවශයෙන් මෙ නෙහිකරන්නාහුගේ ප්‍රියනාඇපනා වියෝගයන්වෙනමමෙනෙහිකිරීමෙක් නැ ත්තාසේ. ආඩ්‍යාඝ්‍යාඩ්‍යාඝවාතය වනාහි පහළවෙළි තැන්නම ගණන්ගෙරවුයේ ගණනාවෙන්හා ප්‍රියනාවෙන්ද මෙනෙ හිකාරන්නේනමවෙයි. එතැන්නිම ගණ නාවැහැර ඒ ආඩ්‍යාඝ්‍යාඩ්‍යාඝයන් සිති යෙන් අනුබඳනාහු අපි ණාවශයෙන් සි හසිනවූවානාහු අනුබඤ්ධනාවෙන්ද පු සනාවෙන්ද ඇපනාවෙන්ද මෙනෙහිකර නෙන්යයි කියහුළැනේ. ඒ මේඅර්ථය මනාහි අවුවාකථාවෙහිකියන්නළඳ පඬිතු ලොපමාවේ ගෙහාදුවිරුඋපමාවෙහෙද පු සාසනීඋපාලිතෙරුන් කියනළඳ කාහවූපමා වෙහෙදදැක්වූතු උළුපමාවෙහිපඳුරුවනපඬිතුලොපයෙහෙම්කිවිරයෙන්? ස මැස සිඳුගෙවෙහොවිල්ලෙයෙහෙළුනා දෙදුනුවුන් හොවිල්ලෙහිහෙළුනාක ල්ලි හොවිල්ලුදමානයා එම හොවිල්ලෙ මුලුහුන්නාහු කුමයෙන් නන්නාදුද එන් හාදුද හොවිල්ලෙවැවෙහි දෙසාලවිල හා මැදි දුන්නේවිද දෙසාළුවෙහෙ

ද දක්නාපිණිස උත්සාහනොකෙරේද එපරිද්දෙන්ම යොගාවචර මහණතෙ මේ සම්භිවශයෙන් උපනිබඤ්ඣනකැම නි වැම්මුලඬිට නාසාග්‍රයෙහිහෝ උත්ත රොෂ්ඨයෙහිහෝ සම්භිවශයෙන් සිත ආ ඩ්‍යාඝ්‍යාඩ්‍යාඝ නැමති දෙලාහොවිල්ල දමාඝයා ඒ උපනිබඤ්ඣනනිමිත්තනම්වූ නාසාග්‍රයෙහෝ උත්තරොෂ්ඨයෙහි හෝ සම්භියෙන් හුන්නාහුක්‍රමයෙන් එ න්නාවූද යන්නාවූද ආඩ්‍යාඝ්‍යාඩ්‍යාඝය න්ගේ පහළනැන්හිම ආදිම්ධ්‍යපයෙයිා ගානය සිතියෙන් අනුව්‍යඤ්ජනාහු ඒ ආ ඩ්‍යාඝ්‍යාඩ්‍යාඝයන්ගේ නෙළවර සිනපිනි ටුවමින් බලන්නේවේද ඒ ආඩ්‍යාඝ්‍යා ඩ්‍යාඝයන්ගේ මුලමැද අගයන තුන්නැ න දක්නාපිණිස උත්සාහනොකෙරේ දගෙවන් දෙපඝනොවිලා ඉදිරියට ආ කල්හි හොවිලිපෝරුවෙහි මුලමැදඅග යන තුන්නැනදක්නා පිළිසෙයින් දෙ පාර්ශ්වයට නොගොස් ගොඇවරතෙ මේ යවඤ්ඤයින් පහළනැනම ආඩ්‍යාඝ ප්‍රාඩ්‍යාඝයෙහි මුලමැද අගයනතුන්නැන දක්නෝයයි දතයුතු. මේ පඬිතුලොප මාවයි. දෙවාරඝුපමානම් කවරයත්?

යමියේ දෙරටුපාලතෙමේ නිහරයා ගේ ඇතුළත්හිදු පිටත්හිදුතෝකවරේ න්ද? කොතින්අවුද? නොගියත්නෙහෙයි ද? නාඅතකිමෙක්දැයි? නොවිමසාද ඒ දෙරටුපාලයාහට ඒනුවර ඇතුළතමිට න ඇත්තෙහෝද ඔවුන්ගේ අතතුවුදේද නාවනාවත්තේද. දොරටුවිට පැමිණි පැමිණියතැනම විමසාද ඒ පරිද්දෙන්ම මේ යොගාවචරතෙමේ ඇතුළතමිට න්වාතයෝද පිටතට නික්මෙනවාත යෝද නාරනොමෙන් චාරයට පැමිණි සාවූ වාතයෝම නාරවෙත. මේ දොවාරි ඝුපණාවම් වන්නේයි.

—•—

(පා ¶)

කකචූපමාපන ආදිතො පඤ්ඤායඑවං වෙදිතබ්බා වුත්තංහෙතං—

නිමිත්තං අස්සාසපස්සාසා
ආරම්මණමෙකචිත්තස්ස
අජානතොව තයොධම්මෙ
භාවනාඋපලබ්භති—
නිමිත්තං අස්සාසපස්සාසා
අනාරම්මණමෙකචිත්තස්ස
ජානතොවතයොධම්මෙ
භාවනාඋපලබ්භතීති—

කථංඉමෙතයොධම්මා එකචිත්තස්ස ආරම්මණානහොන්ති නවිමෙතයොධම්මා අවිදිතාහොන්ති නවචිත්තං විවෙචපංගවජ්ජති පධානඤ්ච පක්ඛන්දයතිපයොගඤ්ච සාධෙති විසෙසමධිගවජ්ජති සෙය්යථාපි රුණ්ණෙ සමෙභූමිභාගෙ නික්ඛිත්තානාතමෙනං පුරිසොකකමෙනජිණ්ණෙය්ය රුක්ඛෙ ඵුඨකකවදන්නානං වසෙන පුරිසස්ස සතිඋපට්ඨිතාහොති නවආගතෙවා ගතෙවා කකව දන්නෙන මනසිකරොති නවආගතාවා ගතාවා කකව දන්නා අවිදිතාහොන්ති පධානඤ්ච පක්ඛන්දයති පයොගඤ්ච සාධෙති විසෙසමධිගවජ්ජති යථාරුක්ඛාසමෙ භූමිභාගෙනික්ඛන්නොතා එවං උපනිබන්ධනනිමිත්තං යථාකකචවදන්නා එවංඅස්සාස පස්සාසා යථාරුක්ඛ ඵුඨ කකවදන්නානං වසෙන පුරිසස්ස සති උපට්ඨිතා හොති නආගතෙවා ගතෙවා කකව දන්නෙනමනසිකරොති නආගතාවා ගතාවා කකව දන්නා අවිදිතාහොන්තිපධානඤ්ච පක්ඛන්දයති පයොගඤ්ච සාධෙති විසෙසමධිගවජ්ජති එවමෙවං භික්ඛු නාසිකග්ගෙවා මුඛනිමිත්තෙවාසතිං උපට්ඨපෙත්වා නිසින්නොහොති නආගතෙවා ගතෙවා අස්සාසපස්සාසෙ මනසිකරොති නවආගතාවා ගතාවා අස්සාසපස්සාසා අවිදිතාහොන්ති පධානඤ්ච පක්ඛන්දයති පයොගඤ්ච සාධෙති විසෙසමධිගවජ්ජති පධානන්ති කුතමංපධානං ආරබ්භවීරියස්ස කායොපි විනතොපි තම්මනියං හොති ඉදංපධානං කතමොපයොගොආරබ්භවීරියස්ස උපක්කිලෙසාපනියන්ති චිත්තස්සාවුපසම්මනන්ති අයංපයොගොකතමොවිසෙසොආරබ්භවීරියස්ස සංයොජනා පනියන්ති අනුසයාවිනන්ති නොනන්ති අයංවිසෙසොඑවං ඉමෙතයොධම්මා එකචිත්තස්සආරම්මණානහොන්ති නවිමෙතයොධම්මා අවිදිතාහොන්ති නවචිත්තං විවෙචපංගවජ්ජති පධානඤ්ච පක්ඛන්දයති පයොගඤ්ච සාධෙති විසෙසමධිගවජ්ජති—

ආනාපානසතියස්ස
පරිපුණ්ණාසුභාවිතා
අනුපුබ්බාපරිචිතා
යථාබුද්ධෙන දෙසිතා
සොඉමං ලොකං පභාසෙති
අභිභාමුත්තොවවණ්ඩිමාති—

අයං කකචූපමා ඉධපනස්ස ආගතාගතවසෙන අමනසිකාරමත්තමෙව පයොජනන්ති වෙදිතබ්බං—

—ගුගු—

(ඝ ¶)

කකචූපමාපන, කකචොපමාවනාති; ආදිතොපට්ඨාය; උපමෙයාවි දක්ඛිණයෙති පටන්, එවංවෙදිතබ්බා; මෙසේදහයුතුවේ; නිමිත්තං, උපනිබන්ධනනිමිත්තයද; අස්සාසපස්සාසා, ආඝාසප්පඝාසයෝද; එකචිත්තස්ස, එකඝිතට; අනාරම්මණා, අරමුණුනොවෙත්; තයොධම්ම, නිමිත්තය ආඝාසප්පඝාසයයන තුන්ධර්මයන්; අජානතොව, ආලම්බනකරණවසයෙන් නොදුනහට (ලඝබඳුයවිනිරෙකයෙහිගී) භාවනා, ආනාපානසති භාවනානොමෝ; නුපලබ්භති, නොලැබේ (සිද්ධනොවේ මෙ වොදනා ගාථායෙහි අත්ථි-දෙවනපරිහාරගාථාවෙහි අත්ථිසුච්ඡෙයයි- කථංයනු ඒ ගාථාවෙන්අත්ථිවිචාරණය කරණුවනට

තදෙකතුනාමයතා පුබ්බාභි; ඉමෙන යොගිවරා, මේධම්මයෝතුන්දෙන; එකච්ච න්‍යායස ආරම්මණාකථංනඤාතා,එක සිතට අරමුණු නෙසේනොවෙද්ද; ඉ මෙනයොගිවරා, මේධම්මයෝතුන්දෙන; කථඤ්චඅවිදිතානහොන්ති,කෙසේඅවිදි තනොවෙත්ද; චිත්තංව, සිතද; කථංන විකෙඛපංගමෙජ්ජ (ඔවුන්ගේ අවිදිනබව ඇතද) කෙසේවිඤ්ඤපයට නොඒද; පධානංව,භාවනා නිෂ්පාදකවූ වීර්‍යයද; කථංව පයිඤ්ඤයති, කෙසේපැහැන්ද; ප යොගව,නිවරණයන් විෂ්කම්භනඅඟකර ණුවූමනාකොටම සමාධානාවහවූ භාව නානුයොගසංඛ්‍යාත ප්‍රයෝගයද; කථං සාධෙති,යොගිතෙමේ කෙසේසාදද; වි ඤඤං, මතුමතුයෙති ලෞකිකලොකොත්තර විඥඤයට; තථංඅභිඤඤති, කෙ සේපැමිණේදැයි(දුන් ඒඅර්ථය කෑකලො පමාවේන් සාදන්නට සෙයාවාපි ඝනා දිකිනු-ඛුම්භාදඤඤසමකල්හි වළඋවෙ ඤඤයෙති ඡේදනක්‍රියාවසුකාරනොවෙතිඒ සේකාල්හි සාඝාතවදනාඅනියදුර්ඛඤඤවෙ ති-සවෙ ඛුම්භාගෙනින්නු) රූපඛාන්ධාදි තනා, වඤඤයෙන්හෙමෙන් දූවයෙන් ත බඳාලද්දේවේද; තඤඤං, එවරූක; පු රිසොති. පුරුෂයෙන්; තඤඤෙව, කියති නිඃවිඤඤයඃ.ඔබදැන්ම; රූපාදි ස්කන්ධත ද්‍රව්‍යාදිඤඤං විඤඤාණං,රූප පහළඋපදාළ ඝා තවදනකයන්ගේ විඤඤාණයෙන්; පුරිසඤඤ හිඋපලබ්භතොඅත්ථි,පුරුෂයාගේ සම්බන්ධ වලබෙදිකියන්දුන්ගේ පහළඋපදාළ නැත් නම් පුරුෂඤාණේ ඇමාණිය වලඤඤිමිත්ත ඝඤඤඅත්ථි-එතෙඤිත්මඤිඤාණං ආග නෙවා නවෙතවා ඝාතවදනොඅමනඤිඝා රොනිඃකියනඤාණමිහම අඤඤිඤඤොට ග යහාල්ලති ප්‍රමාණවෙයි ආඝාතඤාණමිහෙව ත්-පරඝාත අභිමුඛවෙටියමිහාල්ලනිඳ විඤඤාණඤා තඤඤඤිකියඤුලැබෙන)නම් ආඝාතඤාණං තඤච්චඤඤා අවිඤාණඤා නත්ති, ඔයළඤියන්දුන්ගේ විඤඤාණයළඳාති තබැවින් ඡේදඤඤාණයෙති ස්පර්‍ශනෙ කොට යහළුන කියන්දුන් නැතිබැවින් ද යහළුන කියන්දුන්හු අවිදිතයෝනම් නැත්;පධානංවපඤඤයති,වීඤඤමෙජ්ද නවීඤඤිදපැණි;පයොගඤඤසාධෙති, ජේ දනක්‍රියාවදඤඤාධා;විඤඤඤ,අනෙකඝාත කෙරෙමින් සාඛ්‍යප්‍රයෝජන විඥඤයට ද; අභිඤඤති, පැමිණේ (ඝථාරූකෙඛ යනාදි උපමාසංසන්දනඤි) සමෙතුම් භාගෙනිඤ්ඛිත්තොරූකෙඛාඝථා, සම්බු ඛුම්භාගයෙති නිඤ්ඤිප්ත වඤඤය ඝම්බඳු ද;එවං උපනිබන්ධනා නිමිත්තං,උපනිබ බන්ධනානිමිත්තයද එබඳු (උපනිබන්ධනි ආරම්මණෙ විත්තංඑතායානිඝනිඋපනිබ න්ධනානාම තඤඤාඝතියා අඤඤාඝපඤඤා ඝානං සල්ලකඛණඤඤනිමිත්තනන්ති උප නිබන්ධනානි චිත්තානාසිකඝඤංවා මුඛ නිමිත්තංවා-උපනිබන්ධනානම් සම්භතිඝ ගේ දාඝඛ්‍යාඝද්‍රාඝඛාඝඤඤෙන් සැලකීමට නි මිත්තඅෙඤින් නාසිකාග්‍රඝඤ මුඛනිමි ත්තඤ උපනිබන්ධනානිමිත්තනම්වේ යනඅර්ථයි) ඝථාවකකවදනා, කියන්ද න්ඝම්බඳුවෙත්ද;එවං අඤඤාඝපඤඤාඝා, ආඝවාඝද්‍රාඝඛාඝඤඤෙ එබඳුවෙත්-ඝථා-පෙ-(එවමේවඤුඤෙඝියමේපුරුෂතෙ මඤඤන්ති්රූකඤිඳින්ේආඝාඝියන්දුන්ේ මේඤෙනිකාන්ේ කියන්දුන්පහළඋප ළුනැඤම ඝිනිඝිනිවුම්ා ආඝාඝියන්දුන් දුනිද ඤුඤුපදදඤඤොවරදඛ්වාඅඤ්ඛාඤඤ ඝඤඤෙරේද) එවමේමං, එසෙඤිත්ම; කිඤාඤු.ඔබදැන්ම; නාසිකඤඤඤඤමුඛනි මිඤඤෙන,දිත්නැඟැණිඤ්ඤාඝාඅඤඤෙන් දිත්නැඟැණැනිඤඤ්ඤුඛනිමිඤඤාඤෙඤිඤෙන් (මුඛංඅඤඤඤඤමිඤඤන්ත්‍රාදිඤඤි එඤෙඤාඤි මුඛනිමිඤඤං නිඤ්ඤදනම්ඇැනිඤඤාඤොඤු යෙනියඤඤාඤ්ඤි) සාඤ්ඤඤඤඤඤඤාඤි ඤෙඤාඤඤාඤි, ඔබදැන්ම එළවාහුන්දුන් ඤෙදු-ඤ-ඤාඤඤාඤඤාඤඤ පඤාඤාඤඤඤි ඔ;ඇාඤ්ඤිඤ්ඤිඤඤඤ,ඇාඤඤිඤඤ්ඤිඤ්ඤ ඤෙඤ ඤාඤඤඤාඤ, ඤිඤඤ්ඤ ඤිඤඤාඤඤ ඤිඤඤ

කම්මනියංහොති, කම්මණ්‍යවේ; ඉදංප ධානං, යම්විසයිආරබ්භයකින් ආරබ්ධවි යයිඇති යොගිකිහිගේ කායද චිත්තයද කම්මණ්‍යවේද භාවනාකර්මයට ක්ෂමවේද ඒ විසයිපධානනමැයි (ඵලයෙන් හෙතු නුදක්වා)ආරබ්ධවීරියස්ස උපක්කිලෙසා පනියනහි,චිත්තයට උපතෙලඟවූ නීව රණයෝ විස්කම්භනවසයෙන් පැහෙත්; චිත්තකායාවුපසම්මන්ති, එහෙයින්මකාම විතක්කාදි මිථ්‍යාවිතර්කියෝ උපසමය වසෙන් (නොහොත් නිවරණ ප්‍රහාන යෙන් ප්‍රථමධ්‍යානාදි අධිගමයදක්වා විත ක්කෝපමාසමාපදෙශයෙන් චිත්තියඛ්‍යානා දින්ගේ අධිගමයකිහු) අයංපයොගෝ, ඛ්‍යානාධිගමයට හෙතුවූ කර්මස්ථානානු යොගසංඛ්‍යාතමේප්‍රයොගයයි; ආරබ්ධ වීරියස්ස, ආරබ්ධවූවීර්‍යඇතතනුට;සංයෝ ජනාපහීයන්ති, දශසංයෝජනයෝ මා ර්ගඵලපටිපාටින් සමුච්ඡේදවශයෙන් පැ හෙත්;අනුසයාවාහනිහොන්ති,සතානු සයෝ අනුත්පත්තිධර්මතාපාදනයෙන්ඵ ලමාත්‍රයාගේදුරිරවශෙෂයෙන් විගතා නතමෙන්(සංයොජනයන්ගේ ප්‍රහානය අනුසය නිරොධයෙන්මවෙයි සංයොජ නයන්ප්‍රහානකල්හිඅනුසයයන්ගේ ලෙ සයකුදු නොවෙයිදක්ඛනපිණිස‘‘සංයෝ ජනා පහියන්ති අනුසයා ව්‍යන්තිහොන්ති’’යිකියනලදී-අයංචිසෙසොයතු මේ සමාධියනිසා අනුක්‍රමයෙන්ලභ්‍යමානවූ සංයොජන ප්‍රහානාදිවූ මේ සමා ධිහුගේ විශෙෂයයන අභිඤ්ඤා-පෙ-)ආනා පානසති, ආනාපානසමාධියතොමේ; යථා බුඩෙන දෙසිතා,බුදුන් විසින් දෙ සූ ක්‍රමයෙන්ම;යස්ස(යෙන)සමන්නාහිසි න්;පරිපුණ්ණා, ෂොඩසවත්‍ථුවිසින්පරිපු ණ්ණත්තා; අනුපුබ්බං, අනුක්‍රමයෙන්; පරිචිතා, පුරුදු කරණලද්දී;සුභාවිතා, මනාකොට භවනලද්දිවේද; සෝ, ඉති තෙම;අභිඤ්ඤාමුත්තෙනාව වඤ්චිමා, වලාසෙ න් මුක්තවූසදහුමන්;ඉමංලොකංපභා සෙති,මෙලොවබබලවයි(යම්සේවලාහ යෙන් මුක්තවූ සදහෙමේ ඇදුරු දුරු කොට ලොව ආලොකකෙරේද එසෙයි න්ම අවිද්‍යාවලාසයෙන් මුක්තවූ රහත්ම හණහුවනැමනිවඤ්චාලොකයෙන්කෙ ලෙස්ඇදුරුදුරුකොට තමාගේ ස්කන්ධ ලොකය ආලොකකෙරෙයි සේයි)අයං කතොපමා, මේ කෘතොපමාවයි;ඵ ඛ,මෙතැන;අත්‍ථ,උපමාහුතවූකෘතවය ගේ;ආගතාගතවසෙන මනසිකාරම තතමෙව,ආගතාගතවසයෙන් යම්සේ ඔහුගේඅමනස්කාරයදඑසේම ආසවා ස ප්‍රාස්‍රවාසයන්ගේ ආගතාගතවසයෙන්ම අමනස්කාරමාත්‍රාමයයනඅර්ථයි;පයෝ ජනනහි වෙදිතබ්බං,ප්‍රයොජනයඩ දත යුතුයි.

—ං—

(භා ¶)

කකචොපමාවවනාති ආදියෙනිපට න් මෙසේදතයුතු. මේකියනලදුසේඇ යි උපනිබන්ධනනිමිත්තනයආසවාසප්‍රාස්‍රවා සදෙදෙනය යනමේතුණ එකසිතට අර මුණු නොවෙන්මැයි මේධර්මයන්තුන්දෙ න අරමුණුකිරීමවශයෙන් නොදන්නා යොගාවචරයාහට ආනාපානසතිභාව නාව සිඛනොවන්නේයි මේ වොදනාව ට පරිහාර මෙසේදතයුතු උපනිබන්ධන නිමිත්තනය ආසවාසප්‍රාස්‍රවාසයන තුන් දෙන එකසිතට අරමුණුනොවෙති මේ ධර්මයන් තුන්දෙන අරමුණුකිරීමව ශ යෙන් දන්නා යොගාවචරයාහට ආනා පානසති භාවනාව සිඛවන්නේයි මේධ ර්මයන්තුන්දෙන එකසිතට කෙසේ අර මුණු නොවෙත්දයත්? කොසේනොදන්නාහුදයත්? සිත කෙසේ වික්ඛේපය ට නොයන්නේද? භාවනාව නිපදවන්නාවූ වීර්‍යය කෙසේපැණේද? නීවරණ යන් විස්කම්භනය කරන්නාවූ මනා කොට සමාධිය එළවන්නාවූභාවනාවෙ

කියෙදිමියඩ කියනලද ප්‍රයොගය කෙ
සේ සිඩකරන්නේද? මනුවන්නෙහි ලෝ
කික ලොකොත්තර ගුණවශෙපයට කෙ
සේපැමිණෙන්ද? යන මෙන් ප්‍රශ්නයන් ක්‍ර
මයෙන් කිකවොපමාවෙන්සිඩකරණුලැ
බේ. හේකෙසේයත්? යම්සේ සමවුහුම්
භාගයෙක්හි නබනලද යම්දුවයක් වේ
ද ඒදුවය පුරුෂතෙමේ කියනින් සිදි
නේවේද එකල්හි ඒදුවයෙහි පහළපහ
ළකියන්දුනිවශයෙන් ඒපුරුෂයාගේ සි
හිය එළඹසිටිනේසි. කියනතමහට අභිමු
බකොට අදනාකල්හිද පරාඩ්මුඛකොට
යවනකල්හිද ආහ්වකියන්දුනි නොද
මෙතෙහිකෙරේද ආනියකියන්දුනි නො
දදන්නාහුවෙන්ද එතකුදුවුවත් දුවසිඳි
නාවියඹියදපැණේමැනි ජෙදනක්‍රියාවද
සිඩකෙරේ නොයෙක් නොවස්කෙරෙම්
න් සිදුකළයුතු ප්‍රයොජන විශෙෂයටද
පැමිණේ මේ උපමාගෙහි සමවූ භූමිභාග
යෙහි දමනලද දුවයමෙන් නාසිකානුස
ඩ්‍යානවූ උපනිබඹනනිමිහනයද කිය
න්දුනිමෙන් ආසවාසප්‍රාඩවියන්දදනයුතු
යම්සේ දුවශෙහිපහළපහළ කියන්දුනිව
ශයන් පුරුෂයාගේ සිහිය එළඹසිටි
නුවේද ආනියකියන්දුනිමෙතෙහිනො
කෙරේද ආනියකියන්දුනි නොදන්නා
හුවෙන්ද එළඹසිටිනාවසඹියන්පැණේද
දුවසිඳිනාක්‍රියාවත්සිඩකෙරේදඅභිමතප්‍ර
ශොජන විශෙෂයටත්පැමිණේද එපරිද්
දදන්මයොගාවචරතෙමේනාසිකාග්‍රයෙ
හිනෝමුඛනිමිහනයෙහිහෝ සිහිය එළඹ
වාහුන්නේවේදඅනියඅාඩවාසප්‍රාඩවා සය
න්මෙතෙහිනොකෙරේද ආනියඅාඩවාස
ප්‍රාඩවාසයන්නොදන්නාහුමෙන්දඑතකු
දුවුවත්ප්‍රධානයදපැනෙන්නේයප්‍රයොග
සද සිඩනරන්නේඅවිශෙෂයටදපැමිණෙ
න්නේසිමෙහිප්‍රධානනමිකුමන්දයන්? ප
වන්ගන්නාලද චිත්ඨඇත්තහුගේ කාය
චිත්තාදෙහ. භාවනාකර්මයට සුදුසුවේද
ඒවිත්ඨඹිය ප්‍රධාන නවිවේ ප්‍රහාණනවී කු
මක්දයන්? පවන්ගන්නාලද චිත්ඨඇත්
තහුගේ සිත කෙලෙසන්නාවූ නිවරණ
ධම්මෝ ප්‍රහිනවෙද්ද එතෙසින්ම මිථ්‍යා
චිතඛ්ඩියෝ සංසිදෙද්ද නොහොත් ප්‍රථම
ධ්‍යාන චිතියධ්‍යානාදින්ගේ අධිග
මයවෙන්ද මේ ප්‍රශොගනම්වේ. විශෙ
ෂනම් කවරයත්? පවන්ගන්නාලද
චිත්ඨඇත්තහුගේ දශසංයොජනයෝ
මාහිපිළිවෙළින් සමුවෙජදවශයෙන්
ප්‍රහිනවෙඅ සඤ්ඤ අනුසයස්ථෝ අනුත්ප
න්නි ධම්මා පාදනවශයෙන් තෙලවර
වෙද්ද මේ විශෙෂනම්වන්නේඹි මෙසේ
මේ ධම්මයන් තුන්දෙන එකසිනට අරමු
ණුනොවෙත් මේ ධම්මයන් තුන්දෙන
නොදන්නාහුවෙත් විශෙෂයටද නො
දයන්නේසි එතකුදුවුවත් ප්‍රඛන්ඨියඹිය
ද පැණේ ප්‍රයොගයද සිඩකෙරේ විශෙෂ
යටද පැමිණෙන්නේසි මේ ආනාපාන
සතිභාවනානොමෝ බුදුහුවිසින් දෙශ
නාකරණලද ක්‍රමයෙන්ම යමෙකුවිසින්
ඤොඩසවසතුවශයෙන් සම්පුණ්ණිකොට
අනුක්‍රමයෙන් පුරුදුකරණලද්දිද ඒසෙ
භාවවරනෙමේ වලාපටලයෙන් මිදුනාවූ
පුණ්ණචන්ද්‍රයාමෙන් ක්ලෙසාන්ධකාරය දු
රුකොට භූවනනැමති චන්ද්‍රාලොකයෙ
න් තමාගේ ඤාණඤඩ්ඛ්‍යාත ලොකය
ආලොකකරන්නේසි මෙතිවනානි ඒ භා
සවාසප්‍රාඩවාසයාගේ ආනිසවශෙයත්මෙ
තෙතිනොකිරිම පමණක්ම ප්‍රයොජන
යහි දතයුතු.

(මා ‡)

ඉදංතම්මඤානං මනසිකරොතො ක
ඤඤේව නවිරෙනෙව නිමිත්තං උප්පජ්ජ
ති අවසෙසඤ්ඛානඤ පනිමඩිනා අප්පනා
සඩ්ඛාතා ඣපනාම සම්පජ්ජති. ක
ඤඤම්පන ගණනමසෙනෙව මනඩිතා
කාලතොපහුති ඝටිකාරඩ්භා
චෙවා පිණඩා නිඩිදතොම්ඵිට්ඨ

තිවිකුජ්ජති පඨවත්තාරණං වලිං ගණ්හාති අසාරඛකායඤ්ච පනනිසිදතෝ නෙවම ච පිඨං ඔනමතිනවිකුජ්ජති නපඨවත්තාරණං වලිංගණ්හාති තුලපිච්චුපූරිතංවිය මච්චපිඨංහොති තයමා සයමාඅසාරඛකා යෝ ලහුකොහොති එවමෙව ගණනවසෙන මනසිකාරකාලතොප්පභුති අනුක්කමතෝ ඔළාරිකා අස්සාසපස්සාසනිරොධවසෙන කායදරථෙපි වූපසන්තෙ කායොපි චිත්තම්පි ලහුකංහොති සරීරං ආකාසෙ ලඞ්ඝනාකාරප්පත්තංවියහොති තයාසඔළාරිකෙ අස්සාසපස්සාසෙනි රුඬෙ සුඛුමඤ්ච සන්තඤ්ච පවත්තනිමිත්තාරම්මණංචිත්තං පවත්තති තස්මිම්පිනිරුඬෙ අපරාපරංතතොසුඛුමතරසුඛුමතමනිමිත්තාරම්මණං පවත්තතියෙව යථානිපුරිසොමඤ්චා ලොහසලාකාය කංසථාලෙ ආකොටෙය්‍ය එකප්පහාරෙන මහාසද්දරම්මණංචිත්තං පවත්තෙතියය නිරුඬෙඔළාරිකෙසඳ්දෙ අථපඨමසුඛුමසද්දනිමිත්තාරම්මණං තස්මිම්පිනිරුඬෙ අපරාපරංතතොසුඛුමතරසුඛුමතමසද්දනිමිත්තාරම්මණං පවත්තතෙව එවන්තිවෙදිතබ්බංවුත්තනමපිචනං සෙය්‍යථාපිකංසෙආහතාවිතෙනිච්ඡාරෙ

—ශ්‍රීශ්‍රී—

(ස ‡)

ඉදංකම්මඤානංමනසිකාරතෝ, මෙකමවහන මෙනෙහිකාරනුවු; කඤ්ඤව්, කිසිවෙක්ඛට; නවිරතෙව නිමිත්තං උපපජ්ජති, නොඛෝකලඤ්ඤ ප්‍රතිභාගනිමිත්තඋපදි; අවසෙසඛ්‍යානඋපනිමඛිතා, අවසෙසඛ්‍යානාඛඛ්‍යත්ත් ඛොබනාලද; අප්පනාසංඛාතා, අපිණාඅයි කිය්‍යනලද; උපනාවසම්පජ්ජති, උපනාවදඋපදි (මෙනි සෙසඣානඋපනිමඛිතා ඝනුඅයන් විතකාදි අවසෙසඛ්‍යානාඅද වෙනිඅයනි-විචාරාදින් අවශෙසඣානාඅය සිකියයුතු. නිෂ්පර්‍යායයෙන් විනයිය අපිණානම්මනබැවින් - හේවනාහි අපලඅපනාව්‍යප්පනාහි දඞ්ඝනදි-නොඅඛාත්විනකීයම්ප්‍රයොගයෙන් යම්කෙඅකින් ඛ්‍යානඅපිණාඅයි අවිවතථාව්‍යවහාරද ඛ්‍යානාඅඅන්කෙරෙහිදු සමාධිඅපිණායයි දක්වන්නේ අවසෙස ඣානඋපනිමඛිතා අප්පනාසංඛාතා උපනාව සම්පජ්ජනි) යියුහු-කඤ්චිවත්ත, කිසිවක්ඛට වනාහි; ගණනවසෙනවමනසිකාරකාලතොප්පභුති, ආසඛාසප්‍රාශ්වාසයන්ගේ ගණන්වසයෙන් මනස්කාරකාලයෙහි පටන්ගෙනම; අනුක්‍රමතෝ, පිළිවෙලින්; ඔළාරික අස්සාසපස්සාස නිරොධවසෙන, ඖදාරික ආසඛාසප්‍රාශ්වාසයන් නිරොධවශයෙන්; කායදරථෙ වූපසන්තෙ, කායචිඛාව සන්හුන්කල්හි; කායොපිචිත්තම්පි ලහුකංහොති, කයද සිතද සැහැල්ලුවෙයි; සරීරං, ශරීරය; ආකාසෙ, අහස; ලංඝනාකාරප්පත්තංවියහොති, නැගෙනඅාකාරයට පැමිණියේවේ; යථාහි, යම්සේ; සාරද්ධකාය ඇ, සදරථවූකයඇති; මචෙවා පිඨෙවා නිසිදතෝ, හැඳවත් පුටුවෙහිවත් හිඳිනහුනට; මච්චපිඨංඔනමති, හැඳපුටුනැමේද(කෙලෙස්දරථඇති කිසිසිරුරු බරවනබැවින් එලිබැස වලිවනැමේද)විකුජ්ජති, ඛඬුකෙරේද; පඨවත්තාරණං වලිංගණ්හාති, පඨතරණවලිගණිද; අසාරඛකායඤ්ච පන, කෙලෙස්දරථනැතිවූවනට වනාහි; නිසිදතෝ, හිඳිනහට; නෙවමච්චපිඨං ඔනමති, හැඳපුටු නොදනැමෙයි; නවිකුජ්ජති, නොමඛඩයි; නපඨවත්තාරණංවලිංගණ්හාති, පඨතරණනොදවලිනණී; මච්චපිඨං, හැඳපුටු; තුලපිච්චුපූරිතංවියහොති, තිඹුල්පුලුන් පිරූකඩක්මෙන්වේ; කසමා, කුමක්හෙයිනයත්? යසමා, යම්හෙයකින්; අසාරඛකායෝ ලහුකොහොති, කෙලෙස්විඩානැතිකය සැහැල්ලුවෙයි; එවමෙව, එපරිද්දෙන්ම; ගණනාවසෙන ම

නඩිකාරකාලතොපහුනි, ගණන්විසින් මනස්කාර කරණකල පටන්; අනුක්‍රමතො, පිළිවෙළින්; ඔළාරික අස්සාසපස්සාසනිරොධවසෙන, ඖදාරික ආනාපාණසන්ගේනිරොධවශයෙන්; කායදරථෙවුපසන්තෙන, කායවිඤ්ඤාවසන්හුන්කල්හි; කායොපි චිත්තම්පි ලහුකං හොති; කායදසිතද ලහුකවේ (චිත්තජරූපයන්ගේ ලඝුමෘදුකර්මණ්‍ය භාවයෙන් සෙසු නිඝාතනී රූපයන්ගේද ලඝු ආදිනාවය මෙනි කායලඝුනාවයයි හේතෙමේ යම්හෙයකින් සිත්හුගේ ලඝුආදිභාවයක් නැතිව නොවේද එහෙයින් ''කායොපි චිත්තම්පි ලහුකංහොති'' කියුහයි දතයුතුවේ) තස්ස, ඒයෝගිහට; ඔළාරිකෙ අස්සාසපස්සාසෙ නිරුඛෙ, ඖදාරික ආනාපාණසන්ගේ නිරුඛකල්හි; සුඛුමඅස්සාසපස්සාස නිමිත්තාරම්මණං, සියුම්වූ ආනාපාණසන්ගේ අරමුණු කොටඇති; චිත්තං පවත්තති, සිතපවතී; තස්මිම්පි නිරුඛෙ, ඒ ආනාපාණසන්ගේ නිරුඛවූකලු; අපරාපරං, නැවත නැවත; තතො, එයටවඩා; සුඛුමතරසුඛුමතම නිමිත්තාරම්මණං පවත්තති යෙව, සූක්ෂ්මතරසූක්ෂ්මතමවූ ආනාපාණසන්ගේ අරමුණුකොට ඇතිවිත්තය පවතීමැයි; කථං, කෙසේදයත්; පූරිසො, පුරුෂතෙමේ; මහතියාලොහසලාකාය, මහත්අය සලාවෙන්; කංසථාලෙ ආකොටෙය්‍ය, ලොහොතලෙහි පහරනේය; එකප්පහාරෙන, එකපැහැර; මහාසද්දෙ උප්පජ්ජෙය්‍ය, මහත් ශබ්දඋපදනේය; තස්ස, ඒපුරුෂයාහට; ඔළාරිකසද්දූරම්මණංචිත්තංපවත්තෙය්‍ය, ඖදාරිකශබ්දය අරමුණුකොට ඇති සිතපවත්නේය; නිරුඛෙ ඔළාරිකෙසද්දෙ, ඖදාරිකශබ්දය නිරුඛකල්හි; අථ, ඉක්බිත්තෙන්; පවජ්ජා, පහුව; සුඛුමසද්දනිමිත්තා රම්මණං, සූක්ෂ්මශබ්දනිමිත්තය අරමුණුකොටඇතිසිනඋපදනේය; තස්මිම්පි නිරුඛෙ, එසියුම්ශබ්දය නිරුඛකල්හිදු; අපරාපරං, නැවත නැවත; තතො, එයටවඩා; සුඛුමතර සුඛුමතමසද්දනිමිත්තාරම්මණං පවත්තති, සූක්ෂ්මතරසූක්ෂ්මතමශබ්දය අරමුණුකොටඇති සිත පවතීමය; එවන්නිවෙදිතබ්බං, එසේමයයිදතයුතු; (යථාපවත්තෙනඑවන්නිවෙදිතබ්බංයි සම්බන්ධකරණු–යම්සේඒපුරුෂයාගේ සිතක්‍රමයෙන් සියුම්සියුම්වූ ශබ්දය අරමුණුකොට පවතීද එපරිදෙන්ම යොගිහිගේසිතද ක්‍රමයෙන් සියුම්සියුම්වූ ආනාපාණසන්ගේ අරමුණුකොට පවත්නේයි) වුත්තම්පිවෙතං, මේකියේමැඩු ''සෙය්‍යථාපිතංසෙආකොටිතෙ''යි යනාදිවිසතරයි.

—ංඃංඃං—

(භා ‡)

මේ කම්ටහන මෙනෙහිකරණකිසි වෙහ්ගට නොබෝකලකින්ම ප්‍රතිභාගනිමිත්ත උපදනේය අවශෙෂවූ චිත්තකිරියා ධ්‍යානාඞ්ගයෙන් සැරසුනාවූ අර්පණාඃයකිව්‍යඤ්ජනලද ඵලනාවද උපදනේයි. කිසි වෙහ්ගටමනානි ආනාපාණසන්ගේ ගණන්වශයෙන් මෙනෙහිකරණකාලය පටන්ගෙණ යම්සේ හැඳකහෝ පුටුවකහෝහුන් විඞාවූශරීරඇත්තාහට ඒ ඇඳපුටුනැමේද ශබ්දනෙරේද පසතුරුණුරැලිනඳ විඞානොවූ ශරීරඇත්තාහටමනානි හැඳපුටුනොනැමේද ශබ්දනොනෙරේද පසතුරුණු රැලිනොනඳ හැඳපුටු හිඹුල්පුළුන්පිරූ කඬන්මෙන් වේද කුමක්නෙයි නොසිතයත්? කෙලෙස්විඞානැති සිරුරු සැහැල්ලුවනහෙයිනැයි දතයුතු එපරිදෙනම ඛණන්වශයෙන් මෙනෙහිකරණකලපටන් පිළිවෙළින් ඖදාරික ආනාපාණසන්ත නැතිකිරීම්වශයෙන් කායදරථයන් සන්හුන්කල්හි කයද සිතද සැහැල්ලුවන්නේය ශරීරය අනෙකාකාරයටපැමිණෙන්නේයි ඔහුගේ ඖදාරිකආනාපාණසන්ත නැතිවූකල්හි සියුම් ආනාපාණනිමිත්තය අරමුණුකොට සිත

පවත්නේය භේද නිරුඛවුකල්හි නැව තනාවන එය වඩාසියුම්වූද අතිශයින් සියුම්වූද ආවාසප්‍රාවාසනිමිත්තයන් අරමුණුකොට සිතපවත්නේමය භේකෙ සේදැයන්? යම්සේ යම්පුරුෂයෙක්තෙම මහත්යදණ්ඩකින් ලොහොතලෙල හි පහරනේය එකපැහැරින්මමහත් ශබ්දයක් නිපදවන්නේය එකල ඒපුරුෂයාගේඝ න මහත් ශබ්දය අරමුණුකොට පවත්නේය ඒමහත් ශබ්දය නිරුඛවූ ඉක්බිති පසුවඋපදනා සියුම්ශබ්දනිමිත්තය අරමුණුකොට සිතපවත්නේය භේද නිරුඛවූ ඉක්බිති නැවතනැවත උපදනා සියුම්වූද අතිශයින් සියුම්වූද ශබ්දනිමිත්තය අරමුණුකොට සිතපවත්නේමැයි: මේ ආවාසප්‍රාවාසනිමිත්තය අරමුණුකොට පවත්නාසිතද එසේමයයිදනයුතු. කියනලදුයේමැයි. යම්සේකෂ්ඨලෙලඟිපභළකල්හියයි යනාදිසියළුවිසතරදනයුතු.

—ශ්‍රී—

(පා ¶)

යථානිඅක්ඛුනි කම්මඤ්ඤානානිඋපරූපරිවිහුතානිහොන්ති නතථා ඉදං ඉදංපනඋපරූපරි භාවෙන්නතස්ස සුඛුමත්තං ගච්ඡති උපඛ්‍යානම්පි නඋපගච්ඡති එවංඅනුපගඤ්ඡන්තෙපන තස්මිං නතෙනඉරියාපථෙන උඤ්ඣාසනා වම්මඛණඤ්ච පඥ්ඤායෙථා ගන්තබ්බං කිංනාතඛ්බංආචරියං පුච්ඡිස්සාමීත්වා නඤ්ඤං මෙදුනි කම්මඤ්ඤන්නිවා නඋඤ්ඣාතඛ්බං ඉරියාපථංවිකොපෙත්වා ගච්ඡතොහික ම්මඤ්ඤානං නවනවමෙවහොති තස්මා යථානිසිතෙනතෙව දෙසතො ආහරිතබ්බං තන්‍ත්‍රාය්‍යං ආහරණුපායො තෙන භික්ඛුනාකම්මඤ්ඤානස්ස අනුපඛ්ඛන භාවං ඤත්වා ඉතිපටිසංචික්ඛිතබ්බං ඉමෙඅස්සා සපස්සාසා නාමකත්ථඅත්ථි කත්ථනත්ථික සස්සවාඅත්ථි නස්සවානත්ථීති අථෙවං පටිසං විඤ්ඤත්තා ඉමේඅනෙන්තා මාතුකුච්ඡි සං නත්ථි උදකෙනිමුග්ගානංනත්ථි තථා අසඤ්ඤිභූතානංමතානංවතුත්ථඣ්ඣාන සමාපන්නානං රූපාරූපභවසම්භිනං නිරොධසමාපන්නානන්ති ඤත්වා එවංඅ තනාවඅඤ්ඤාපටිවොදෙතබ්බා නත්‍ථු සංපඞ්ඛ නෙවමාතුකුච්ඡිගතො නඋද කෙනිමුග්ගානඅසඤ්ඤිභූතොනමතො නවතුත්ථඣ්ඣානං සමාපන්නොනරූපා රූපභවසම්භි නනිරොධංසමාපන්නො අත්ථියෙවතෙඅස්සාසපස්සාසාමන්දුපඤ්ඤා නාය පනපරිග්ගහෙතුං නසක්කොනීති අථානෙන පකති පුඝවසෙන චින්තංඨ පෙත්වා මනසිකාරො පවත්තෙතබ්බා ඉමෙහි දීඝනාසිකස්ස නාසාපුටං සමෙ නඅපවත්තන්ති රස්සනාසිකස්ස උත්ත රොඨං තස්මාතෙන ඉමංනාම ඨානංඤ ථොන්තීනි නිමිත්තං ඨපෙතබ්බං ඉමමෙ වහි අත්ථවසංපටිච්චවුත්තං භගවතා නාහංභික්ඛවෙ මුඨස්සතිස්සඅසම්පජ නස්සඅනාපානසතිභාවනංවදාමීති

(සා ¶)

යථානි, යම්සේ; අක්ඛුනිකම්මඤ්ඤානානි, සෙසුකම්මඨානත්‍ථු; උපරූපරිවිහුතානි හොන්ති, මතුමතුයෙහිභාවනාබලයෙන් පනළවෙත්ද; නතථාඉදං, මේකම්මඨාන එසේපඤ්ඤායේ; ඉදම්පන, මේවනාහි; උපරූපරිභාවෙන්තස්ස, මතුමතුයෙහි භවනුවහට; සුඛුමත්තංගච්ඡති, සියුම්බව යසේ; උපඨානම්පිනඋපගච්ඡති, වැටහීම්ටද නොඑළඹේ; එවංඅනුපට්ඨහන්තොපනතස්මිංඒආවාසප්‍රාවාසනිමිත්තමෙ නෙහිනොවැටහෙන කල්හි; තෙනඅ්‍ය භික්ඛුනා, ඒමහණහුවිසින්; උට්ඨායාසනා, අස්නෙන්නැඟි; චම්මඛණ්ඩං පප්ඵොටෙත්වා, සම්කඩඹුලිගයාපියා; නගන්තබ්බං, නොයායුතු; කිංනාතබ්බං, කුමක්කටයුතුද; ආචරියංපුච්ඡිස්සාමීති, ආචාරිත්පි ලිවිසිමිඹිහෝ; ඉදානි, දැන්; මෙකම්මට්ඨා

නං නවඩ්ඪතීතිවා, මාගේකම්මඨහනන වැඩිකිරීම්; නවුඩ්ඪාතබ්බං, නැඟිනොසිටියයුතු; ඉරියාපථං විකොපෙඩ්ඪා, ඉරියව් විකොවා; ගච්ඡතෝ, යන්නහුගට; කම්මඨානං, කම්ටහන්; නවනවමෙවහොති, අළුත්අළුත්මවේ; තඨමා, එහෙයින්; යථානිසින්නෝහනෙව, හුත්තැනම හුන්නහුවිසින්; දෙසතෝ ආහරිතබ්බං, පියවිත්පවත්නා දෙසයෙන් ඵළවියයුතු; (පුථුයෙන්තමාපුසනවිසින් සලකණලද තැන් ඵළවියයුතුයයන අර්ථයි) තතු, එහි; අයං, මේ; ආහරණුපායෝ, ආහරණය උපායයි; නෙතන්තිකඛු නා, එහි ඝෂුහුවිසින්; කම්මඨානයඨ, කම්ඨානයාගේ; අනුපඨානභාවං ඤත්වා, නොමවැටහෙනබවදැන; ඉතිපටිසංඛ්ඛානබ්බං, මෙසේප්‍රත්‍යවෙක්ෂාකටයුතු; ඉමෙඅඨ්ඨාසපඨ්ඨාතාම්, මේ ආසවාසප්‍රාහවාසයෝනම්; කතඨඅත්ථි, කොහිඇද්ද; කතඨනත්ථි, කොහිනැද්ද; කඨඨවාඅත්ථි, කවරන්හටඇද්ද; කඨඨනත්ථිති, කවරන්හටනැද්දයි; අථ, ඉක්බිත්තෙන්; එවං, මෙසේ; පටිසංඛ්ඛාතා, පස්විකන්නහුවිසින්; ඉමේ, මොහු; අඨ්ඨාමාතුකුවජ්ඡංනඨ්ථි, ඇතුළුමවුකුසනැත; උදකෙනිමුහානංනඨ්ථි, දියෙනිගැළුනන්ටනැත; අසඤ්ඤිතානානං, විසංඥයන්ටද; මහානං, මළමුන්ටද; චතුඨඣාණං සමාපඨනානං, චතුර්ධ්‍යානයට සමවන්නවුන්ටද; රූපාරූපභවසමඞ්ගිනං, රූපාරූපභවයෙහි උපන්නවුන්ටද; නිරොධසමාපඨනානං, නිරොධයට සමවන්නවුන්ටද මෙසේම නැන්හුගි; ඤත්වා, දැන; (මෙනිමවුකුස්සඨ්ඨයන්ටහාදියෙහි ගැළුනානට අවකාසනි රැඛබැවින්ද මළවුන්ට විසඤ්ඤඨන්ටඅසඤ්ඤඨතෙහෙයි උපහුවනටහෝ නිරොධසමවැන්නානට සඞ්ඛ්‍යාපකසිත්නැඟිබැවින්ද මාරධ්‍යානසමවන්නානට රූපාරූපසමන්විතනටදැකීනාවිසිනු ආසවාසප්‍රාහවාසයෝ නැතැයිදතයුතුයි- සමහරකෙණෙක්මනාහි අනුපූර්වයෙන් සූක්ෂමවූබැවිනැයිකාරණාකියත්) එවං, මෙසේ; අඨ්ඨනාව, නමාවිසින්ම; අඨ්ඨනා, නම; පරිවොදෙතබ්බා, චොදනාකටයුතු ("නනු" යනු චොදාවකාසයෙහි නිපාතයි) පණ්ඩිත, නුවණැත්ත; භිං, තෝ; නෙවමාතුකුවජ්ඡිගතෝ, මවුකුසටනොමගියෙහි; නඵද කෙනිමුඤ්චා, දියෙහිනොදගිළුනෙහි; නඅසඤ්ඤිභූතෝ, විසඤ්ඤවූයෙහි නොවෙයි; නමතෝ, නොමෙළෙහි; නචතුඨඣානසමාපඨඤ්ඤා, චතුර්ධ්‍යානයට සමවන්නේනොවන්නෙහි; නරූපාරූපභවසමඞ්ගිරූපාරූපභවයෙහිසිටියෙහිදනොවෙයි, නනිරොධසමාපඨඤ්ඤා, නිරොධයටසමවන්නෙහිදනොවෙයි; අඨ්ඨියෙවතෙ අස්සාසපස්සාසා; ඒආසවාසප්‍රාහවාසයෝ ඇත්තෝමය(සොයනුවහවයයන අභිප්‍රායයි) මඤ්ඤඨඤ්ඤඨාය පන, නුවනමද හෙයින් වනාහි; පරිගහනෙතුංන සඤ්ඤාතිහි, පරිග්‍රහකරන්ටනොපොහොසත්හිඟි; අථ, ඉක්බිත්තෙන්; අනෙන, මොහුවිසින්; පකතිඋඤවසෙන, ප්‍රකෘතින් පෘථග්ජනවසයෙන්; චිත්තංඨපෙඨා, සිතතබා; මනසිකාරොපවත්තෙතබ්බා, මනස්කාරය පැවැත්විය යුතු; ඉමෙහි, මොහුවනාහි; දිඝනාසිකාසඨ, දික්නාසා ඇත්තහුට, නාසාප්‍රවංඝටෙඨා පවත්තනහි, නාසාප්‍රවයඝට්ටාගෙණපවත්නාහ; රස්සනාසිකාසඨ, එහුඩුනාසාඇත්තහුට; උත්තරොඨං, උඩුතොල(ඝට්ටාගෙන පවත්නාහ)තඨමා, එහෙයින්; තෙන, ඒඤ්ඤාහිවුවිසින්, ඉමංනාම ඨානං ඝටෙනහිනි, මෙනම්තැනක් ඝටනාහඟි; නිමිත්තංඨපෙතබ්බං, නිමිත්තනිවියයුතු(ඉතියමාහිය සුවසේපවත්නා පිණිස යම්රසංඛුවපැමැත්විය්‍යුතුයයන අර්ථයි) ඉමිමේනහි අත්ථවසමපච්චව, මෙතෙනහෙතුවපිණිස; භගහංභගවතා, භාග්‍යවත්නුවිසින් කියනලදි; කිඤචාපෙ, මහණෙන; මුඨඨසතියඨ, සිහිනැත්තහුට; අසම්පජානසඨ, නුවණැතනුට; ආනාපානසතිභාවනා නවඩ්ඪති, ආනාපානසතිභාවනා නොවැඩෙහි.

(හා ¶)

යම්සේ සෙසුකම්මටහන් භාවනාකරත් කරත් මතුමත්තෙහිප්‍රකටවෙයි මේ කම්මටහන එසේනොවන්නෙය මේවනාහි මතුමත්තෙහි භාවනාකරන්කරත් සියුම්බවට පැමිණෙන්නේයැවැසීම වද නොඑළඹෙන්නේයි මෙසේ ආනාපාන නිමිත්තය සිතට නොවැටහෙන කල්හි ඒ ඒ ධ්‍යානලාභීන්හුනස්නෙන්නැගිට සම්මසන විපස්සනාය නොපැහැසුතුයි කුමක්කටයුතුදයත්? ගුරුන්විමාරම්කියානෝ දැන්මාගේ කම්මටහන නටහයි සිතානෝ නොනැගිටියයුතුයි ඉරිය්‍යාපථ විහරණයන්නාහට කම්මටහන අලුත්අලුත් මවන්නේයි එහෙයින්හුනස්නේමහිදපූර්‍ව යෙහිනමන්විසින්ප්‍රසන්නාවසයෙන්සලකනලදද එතනින් කම්මටහන නැවතඑළඹියයුතුයි. එහි මේනැවත කම්මටහන එළවන උපායයි ඒඒධ්‍යාන විසින් කම්මටහන නොවැටහෙනබවදැන මෙසේ ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාකටයුතුයි මේ ආසවාසප්‍රාසවාසයෝවනාහි කොතන්හි ඇත්ද කොතන්හිනැත්ද කවරෙකුටඇත්ද කවරෙකුට නැද්දැයි මෙසේප්‍රත්‍යවෙක්ෂාකරන්නාහට මේ ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසයෝ මව්කුස වසන්නාහට නැත්තේය දියණිඑනවුන්ට නැත්තේය විසංඥවුවන්ටනැත්තේය මළවුන්ට නැත්තේය චතුර්ථධ්‍යානයට සමවන්නවුන්ට නැත්තේය රූපාරූපභවයෙහි උපන්නවුන්ට නැත්තේය නිරෝධසමාපත්තියට සමවන්නවුන්ට නැත්තේයසිදුන මෙසේ තවන්විසින්ම තමා වොදනාකටයුතුයි කෙසේදැයත්? එම්බා පණ්ඩිතයොගාවචරය නොප මව්කුසවහි සේද නොවෙයි දියේනිඑනේදනොවෙහි විසංඥවූසේදනොවෙයිමේලෙදනොවෙයි චතුර්ථධ්‍යානයට සමවන්නේදනොවෙයි රූපාරූප භවයෙහි උපන්නේදනොවෙයි නිරෝධසමාපත්තියට සමවන්නේදනොවෙයි ඒ ආසවාසප්‍රාශ්වාසයෝනට ඇත්තාහුමය නොපවනාහි මනුෂ්‍යබැවින් පිරිහුන්නට නොපොහොසත්වන්නේයයනුවෙත් වොදනාකටයුතුයි ඉක්බිත්තෙන් මේ යොගාවචරයා විසින් ප්‍රකෘතියෙන් වැදගත්නාලද නැන්වගයෙන් සිතනබ්‍රාහ්මණස්නානාරයපැවැත්වියයුත්තේයි මේ ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසයෝ දික්නාසාඇග්ගහට නාසාපුටය ගවාගෙණ පවත්නාහ එහුඹුනාසාඇගහට උඹුතොළඟටාගෙණ පවත්නාහ එහෙයින් ඒ යොගාවචරයාවිසින් ආශ්වාසප්‍රාශ්වාසයෝ අසවල්තැන ගැටෙන්නාහයි නිමිත්තතැබියයුත්තේයි මෙසේමේ අර්‍ථයසඳහාම භාග්‍යවත්හුවිසින්වදුරණලදුයේමැයි. මහණෙනි තථාගතවූ මම සිනිමුළාවුනුවනැත්තාහට ආනාපාන සතිකම්ටහන නොවදරමි

—○—

(පා §)

කිච්චාපිනි කම්මට්ඨානං සත්තස්ස සම්පජානයෙසමයම්පජ්ජති ඉත්ථොඅයමනුපදපඤ්ඤත්ති සිඛරොත්තස්ස මනසිකරොත්තස්ස පාකටංහොති ඉදංපන ආනාපානසතිකම්මට්ඨානං ගරුකං ගරුකභාවං බුද්ධපවෙණබුද්ධපුත්තානං මහාපුරිසානංයෙව මනසිකාරභූවිතං නමෙවඉත්තරං නඉත්තරසත්තභූමා සෙවිසං යථායථා මනසිකරොති තථාතථාසන්තමෙවහොති සුඛුමඤ්ච තස්මාඑතං බලවති සතිවපඤ්ඤාය ඉච්ඡිතබ්බා යථාහි පට්ඨායවඤ්ඤතුනාකරණකාලේසු විපිසුබුමා ඉච්ඡිතබ්බා සුප්පාසවෙධනම්පි තතො සුඛුමතරං එවමෙව පට්ඨායවඤ්ඤ සදිසසසමෙයසකම්මට්ඨානස්ස භාවනාකාලේසු විපටිනාගා සතිපි සුප්පාස වෙධන පිටිභාගා නසම්පයුත්තා පඤ්ඤාපි බලවති ඉච්ඡිතබ්බානාහිව පනසති පඤ්ඤාහි සමන්නාගතත්ත භෙතනඤ්ඤතුනාභෙන අස්සාස

දසහත්ථා දණ්ඩතෝ පඤ්ච නිස්සන්දා දුරාසන්නතා පරියෙසිතබ්බා යථාපන කුසූකොකසිං කත්වා බලිවද්දෙ මුච්චිත්වා ගොචරමුඛෙ කත්වා ජායාය නිසින්නෙනා විසඤ්ඤිය අථ සසඤ්ඤෙ බලිවද්දෙ වෙගෙන අවත්ථං පච්ඡෙ යථා යොහොති ජෙට්ඨකන්තසඤ්ඤිතො සො පුනතෙගහෙත්වා යොජෙතුකාමොන තෙසං අනුපදං ගන්ත්වා අවිදූ ආනිබ්බිදූ දණ්ඩඤ්ච පතොදඤ්ච ගහෙත්වා උජුකමෙව තෙසං නිපාතනිට්ඨානං ගන්ත්වා නිදහිත්වා නිපජ්ජිතබ්බා අථ තෙ ගොණෙ දිවසභාගං චරිත්වා නිපාතනිට්ඨානං ඔතරිත්වා නහාත්වා පිවිත්වා ච පච්චුත්තරිත්වා සිතෙ දිසා රස්මියා බන්ධිත්වා පතොදෙන විජ්ඣිත්වා ආනෙත්වා යොජෙත්වා පුන කම්මංකාරෝ නි එවමෙව තෙන භික්ඛුනා නානා අස්සාසපස්සාසා අඤ්ඤත්‍ථපඤ්ඤා දුල්ලභාකාසා පරියෙසිතබ්බා සතිරස්මිං පඤ්ඤාපතොදඤ්ච ගහෙත්වා පඤ්චසු කම්මට්ඨානෙසු ගොචරවිත්තා මනසිකාරොපවිත්තා නානාගෙහා එවංහිස්ස මනසිකරොතො නෙව නිමිත්තෙ එව තෙලපඤ්ඤත්ති නිපාතනට්ඨානෙ විය ගොනා තතො තතො තෙනසති රස්මියා බන්ධිත්වා තස්මිංයෙවට්ඨානෙ යොජෙත්වා පඤ්ඤාපතොදෙන විජ්ඣිත්වා න පුනප්පුනකම්මට්ඨානං අනුයුඤ්ජිතබ්බා තතොස්ස වමානුයුඤ්ජතො නෙව නිමිත්තං උපට්ඨාති තං පනෙතං භාවනාවිඝාතං එතානදිසංහොති අපිච බොධාසම්මුඛභාවම්පිස්ස උපපාදයමානො තු ලද්ධුවුට්ඨිය නපාසාණපිට්ඨිය වාතබාරාමිය ච උපට්ඨානීති එතදෙවආහු අයංපන අට්ඨකථාසු විනිච්ඡයො ඉදානිඝසඝිනා රත්ත රූපාභියමණ්ඩිකුලිත්ථාරියඤ්ච මුත්තාකුලිකාභිරෙ කායෙසම් බාහඛඛ්ඨසංනුත්වාන පඨාසරිත්ථ දුරුහාරඝුම්බිය කායසම්පිඤ්ඤං පාරහඝුත්තාරිය භූසුමදුම-චිය ඝුම්ඛඛා විය කායසම්පිත්තං නංලාභසපලංච්ය පදුමපුප්ඵං රථවත්තනංවිය චන්දමණ්ඩලං විය සූරියමණ්ඩලංවියච උපට්ඨානිනඛප

තෙහං යථාසම්බහුලෙසු භික්ඛුසු සුත්තා නුතං සජ්ඣායිත්වා නිසින්නෙනාසු එකොන භික්ඛුනාතුම්හාකං කිදිසංහුත්වා ඉදංසු තතං උපට්ඨානීති වුත්තෙථකොමය්හංම ගති පබ්බතෙය්‍යා නදිච්ච උපට්ඨානීති ආ හඅපරොමය්හංඑකාවනරාජ්ජියඅත්ථෙසු මය්හං එකොසිනවජ්ජායෙ සාඛාසම්ප න්නෙ ඵලභාරභරිතෙ රුක්ඛෙ විය නි තෙසංනිතං එකමෙවසුතතං පඤ්ඤා නායනානතො උපට්ඨානි එවංඑකමෙ වකම්මට්ඨානං සඤ්ඤා නානතායනානා නතො උට්ඨානි සඤ්ඤාජනිඑතංසඤ්ඤානිද නංසඤ්ඤාපභවංතසමාසඤ්ඤානානතාය නානතොඋපට්ඨානීති වෙදිතබ්බං එ තඵව අඤ්ඤමෙව අසස්සාසාරම්මණංචිත්තං අඤ්ඤං පස්සාසාරම්මණං අඤ්ඤං නිමි තතාරම්මණංඅස්සති ඉමෙතයොධම්මා පිතස්සකම්මට්ඨානං නෙවඅප්පනං නඵ පචාරංපාපුණාති යස්සපනිමෙ තයොධ ම්මාඅප්පිතසෙසවකම්මට්ඨානං උපචාරඵ අප්පනඵ පාපුණාති වුත්තංහෙතං

නිමිත්තංඅස්සාසපස්සාසා
අනාරම්මණ මෙකචිත්තස්ස
අජානතොව තයොධම්මෙ
භාවනානුපලබ්භති
නිමිත්තං අස්සාසපස්සාසා
අනාරම්මණ මෙකචිත්තස්ස
ජානතොව තයොධම්මෙ
භාවනාඋපලබ්භතීති

—ශශ—

(ඔ §)

කිඛාපි, කිඛිසෙත්; ඔංකිඛිකම්මඤ්ඤා නං, සම්කිඛි කමමහනෙක්; සතස්ස, ඛිනිඇහනානුවම; සම්පජානසෙසව, භූ වනැත්නාභවම; සම්පජානි, සිඛෙඛි; ඉමොඅඤ්ඤංපන, මෙඛින්සෙසු කම්මට්ඨා නවනානි; මනසිකරොතොහස්ස මනසිකා රොනාසස, කම්මනෙතිහරාඛුවිනට්ඨ

ණහනිකරත්කරත්ඝන අභිප්‍රායයි)පාක
ටංනොති, පහළවෙයි; ඉදංපන, මේව
නාහි; ආනාපානසතිකම්මඨානං,ආනා
පානසතිකම්මවඛන;ගරුකං,බැරිය;ගරු
කභාවනා,බැරිවුභාවනාඇත්තේය;බුඛ
පවෙඛකබුඛබුඛප්‍රත්‍යානංයෙව, බුදුහුය
පවෙවඛබුදුහු බුඛප්‍රත්‍යයයන මහාප්‍රාඥ
යන්ගේම;මනසිකාරභූමිභූතං,මනස්කා
රභූමිවුංය;නවෙවඉඨානරං, නොමලා
මකය; නඉත්තර සත්තසමාසෙවිතං,
නොදලාමකයතුන්විසින් සේවිනාලද්
දේය;යථාඨථාමනසිකසිරනි, යම්යම්ආ
කාරයකින් මෙනෙහිකාරණුලැබේද; න
ථානථා, ඒඒප්‍රකාරයෙන්; සත්තමෙව
ඉහි සුඛුමච,ඛානදවෙයි සියුමුදුවෙ
යි;නසමා, එහෙයින්; එත්ථ, මෙහි; බලව
නි, බලවත්වූ;සතිවපඤ්ඤාවඉජීතබ්බා,
සිහිදනුවනද පැසැස්සයුත්නිය; යථාහි,
යම්සේ;පට්ඨාවකඛස්ස තුණ්ඩකරණ
කාලෙ,පටඛඛඑවෙනිනිද්‍ධම්කරණකලෙ;සූ
චිපි,නිදිකටුද;සුඛුමාඉවජීතබ්බා, සියුම්වි
පැසැස්සයුත්නිය; සුවියාපාසවෙධනම්පි,
නිදිවිනද; තතොසුඛුමතරම්පි, එයට
දවඩා සියුම්වූයේ පැසැස්සයුත්තේය; එ
වමෙව, එපරිද්දෙත්ම;පට්ඨාවකසදිස
සස,පටඛඛවක්බඳුවූ; ඉමස්සකම්මඨාන
සස භාවනාකාලෙ, මේකම්මඨානයහුගේ
භාවනාකාලයෙහි; සුවිපට්ඨාඛසතිපි,,
නිදිකටුබඳුවූසිහිද;පාසවෙධනපට්ඨාඛා,
නිදිවිනවැනිවූ; තංසම්පයුත්තාපඤ්ඤාපි,
එ සිහියහනියාවූප්‍රඥාවද; බලවනිඉවජී
තබ්බා,බලවත්වූයේපැසැස්සයුත්තේයි;
තානිවපන සතිපඤ්ඤාහිසමඛනාඛතෙ
න, ඒසිහිනුවනදෙකින්සමන්විතවූ;තෙ
නඛකඛුනා, එමහණහුවිසින්; තෙඅස්සා
සපස්සාසා, ඒආඃවාසප්‍රාඃවාසයෝ; පඛා
නිභූදෙඛාකාසාඅඤ්ඤත්‍ර,පියවින්පඛළතැ
නඛැර; නපරිඉයසිඛබ්බා, නොයෙවිය
යුත්තානුය; ඨඛාපන, යම්සේවනාහි; ක
සසඛ්‍ය, කම්හාරතෙමේ, කසිංකසිත්වා; සි
සා;බලිවඛෙමුච්චා,ඛොන්මුදා; ඛොවර
මුඛෙකත්වා, ඛොවඛුමියට අභිමුඛකො
ට;ඡාඃයා, සෙවනෙක්නි; නිසිඥෙඃඃා,නු
න්නේ;විස්සමෙය්‍ය,සැහපුත්තේය;අථ,ඉක්
බිත්තෙන්;අස්ස, ඒඛොවිහුගේ; තෙබලි
වද්ද, ඒඛොන්හු; මෙඛෙන අවච්ං පවි
සෙයුඃ, වඛාවළුවැදනියාහුවුනම්; යො
ඛොහි ජෙකොකස්සකො,යම්දක්ඛකම්ක
යෙක්වේද; සො,හෙතෙම;ප්‍රුන,නැඳින;
තෙඛඥෙඃඃායොජෙතුකාමො, ඒඛොන්
ඛෙණයොදනුකැමැත්තේ;තෙසං,ඒඛො
නුන්ගේ; අනුපදංඛන්ත්වා, පියෙන්පිය
ඛොස්;අවච්ංනආභිඛනි,වල්ඛනොඇවැ
දිනේය; අථඛෝ, වැලිකුමක්කෙරේද;ර
ස්මිංව, රැහැනද; පතොදව, කෙවිටද;
ගහෙත්වා, හැරගෙන; උජුඛමෙවතෙසං
නිපාන නිත්තංඛන්ත්වා, ඉදුරාඔඛවුන්
පැන්ඛොනතොටඛොස්; නිසිදනිවා
නිපජ්ජනිවා,නිද්දින්හෝයහෝනේහෝ
යි; අථ,ඉක්බිත්තෙන්; තෙඛොතෙ, ඒ
ඛොන්හු;දිවසභාඛංවරිත්වා,දිවාභාඛයෙ
නිතණඛා;නිපානනිත්තංඛතරිත්වා,පැන්
ඛොනතොටබැස;නහාත්වාවපිවිත්වාච,
නහාපැන්බි;පවුත්තරිත්වා සිතෙදිසවා,
ඛොඩවනැඟිසිටියවුන්දුන; රස්මියාඛඛ්ඛි
ත්වා, රැනැනින්බැඳ; පතොදෙන විජ්ඣ
නෙනා, කෙවිටින්විදුනේ; ආනෙත්වා,
ඛෙනඅවුත්; ඛොජෙත්වා, ඛොදුනෙන;
පුනකම්මං නරොනි,නැවතකම්නොකෙ
රේද; එවමෙව, එපරිද්දෙන්ම; නෙනනි
ඛ්ඛනා, ඒමහණහුවිසින්; හෙ, සස්සාසාප
සස්සාසාඒආඃවාසප්‍රාඃවාසයෝ-පෙ-සතිරස්
මිං, සිහිනැමෙරැනැඳ; පඤ්ඤුපතො
දඤ්ච, නුවනැමතිඇවිටද; ගහෙත්වා,
ඛෙන; පකතිභූඛොනාසෙවිත්තං ඛපෙ
ත්වා, පියවින්පඛළතැන සිතපිහිටුවා; ම
නසිකාරොපවත්තෙතබ්බා,මනඃකා
රය පැවැත්විය යුතුය;එවංහි, මෙසේ;ම
නසිකරොනො, මෙනෙහිකරණුවූ; අ
සස, ඒයොගිහට; නවිරසෙඛව, නො
බෝකලකින්ම;තෙලපඤඤති,ඔවිහුවැ
ටහෙත්; නිපානතිත්තෙවිය ඛොනා,

පැන්නොවපැමිණෙනගොන්මෙනි; තනතෝ, ඉන්බිත්තෙනේ; අනෙන, මොනුවසින්; සතිරස්මියාබඤ්ඤා, සිතිනැමතිරඟැනින්බැඳ; තස්මිංයෙව ඨානෙඨපෙත්වා, ඒපහළතැනමයොදා; පඤ්ඤාපතොදෙනවිජඣතෙනන, නුවණනැමති කැවිටෙන් විදින්නහුවිසින්; ප්‍රතප්පුනකම්මට්ඨානං අනුයුඤ්ජිතබ්බං, නැවතනැවන කම්ටහන් සෙදිය්‍යුතු; එවමනුයුඤ්ජතො, එසේයොදන්නාවූ; කස්ස, ඒයොගිහට; නවිරසෙවව නිමිත්තංඋපට්ඨාති, නොබෝකලකින්මඋද්ග්‍රහනිමිත්තඤාපටිභාගනිමිත්තගෝ වැටහේ; තංපනෙතං, ඒනිමිත්ත; සඛේඛයං, සියල්ලනට, එකාසදිසංනහොති. එක්වැනිනොවේ; අපිචඛා, මැලිකිමෙක්දයත්? කස්සචි, කිසිවක්හට; සුඛසම්ඵස්සං, සුවපහස්ඇතිව; උප්පාදයමානො, උපදනේ; තූලපිචුවිය, තිඹුල්පුළුන්මෙන්; කප්පාසපිචුවිය, කපුපුළුන්මෙන්; වාතඛාරාවියව, වාතඛාරාවක්මෙන්ද; උපට්ඨාතීති, වැටහෙන්නේයයි; එකඵෙව, සමහරතෙනෙක්; ආහු, කිහු; අයම්පන, මේවනාහි; අසිඝාරූපස්සවිනිවජ්ජයො, අටුමාවෙනි විනිසයි; ඉදංන, මේවනාහි; කස්සචිතාරකරූපංවිය, කිසිවක්හට තරුවෙකිප්‍රභාරූපයක්මෙන්ද; මණිකුලිකාවියඵ, මිණිවැටමෙන්ද; මුතඤුලිකාවියව, මුතුවැටමෙන්ද; කසාවිඛරසම්ඵස්සං හුත්වා, කිසිවක්හටඛරස්පර්ශිව; කප්පාසවට්ටිවිය, කපුඇටක්මෙන්ද, දුකූලරස්සුවිවියව, දුඹුරනිදිදක්මෙන්ද; කස්සචි, කිසිවක්හට; දිඝං, දිගින්ව; පාමඟසුත්තාංවිය, පමුණුකාටගෙතුනුයක්මෙන්ද; සුඛුමදුමංවිය, මල්දමක්මෙන්ද; ධුවසිඛාවිය, ධුවසිඛාවක්මෙන්ද; කස්සචි, සමහරක්හට; විජ්ජන්ත, පැනිර; වලාහකපටලංවිය, වලාහාපටලයක්මෙන්ද; පදුමපුප්ඵංවිය, නෙළුම්මලක්මෙන්ද; රථචක්කංවිය, රථචක්‍රයක්මෙන්ද; චන්දමණ්ඩලංවිය සුරියමණ්ඩලංවිය, සදමණ්ඩලක්මෙන්ද හිරුමණ්ඩලක්මෙන්ද; උපට්ඨාතීති, වැටහේ(මෙහිතුලපිචූ ආදිඋපමාතුණ උද්ග්‍රහයෙහි යෙදුවා මරියාදුකාදි උපමාවෝ ප්‍රතිභාගයෙහි දන්නේ)නඤ්ඤපනෙතං, ඒප්‍රතිභාගනිමිත්ත; යථා, යම්සේ; සම්බහුලෙසුභික්ඛූසු, බොහෝභික්ෂූන්; සුත්තන්තංසජ්ඣායිත්වා නිසින්නෙසු, සූත්‍රයන්පිරිවහාහුන්කල්හි; එකෙන භික්ඛුනා, එක්මහණක්හුවිසින්; තුම්හාකං, නොපට; ඉදංසුත්තං, මේසූත්‍රය; කිඳිසංහුත්වාඋපට්ඨාතීති, කෙබඳුවවැටහේදැයි; වුත්තෙන, කිකල්හි; එසො, එකෙක්; මය්හං, මට; මහනිපඛතෙයය්‍යානදිවිය, පවිතයෙන් හුහුමනත්නදියක්මෙන්; උපට්ඨාතීති ආහ, වැටහෙන්නේයයිකී; අපරො, අනිකෙක්; මය්හං, මට; එකාවනරාජිච්ච; එක්වනරාජියක්මෙන් වැටහෙයි; අඤ්ඤෙ, අනිකෙක්; මය්හං, මට; සිනවජ්‍යාසො, සිහලවූජ්‍යාඇණි, සාඛාසම්පන්නොඨා, ශාඛාමෙන් සමන්විතවූ; ඵලභාරභරිතරුක්ඛොවිය, ඵලභාරයෙන් පිරුණාවූවෘක්ෂයන්මෙන් වැටහෙයි; නෙසංති, ඒභික්ෂූන්ට; එකමෙවසුත්තං, එකම්සූත්‍රය; සඤ්ඤානානත්තය, සංඥානානත්වයෙන්; නානාකාරතොඋපට්ඨාති, නානාකාරයෙන් වැටහේ. මොවුන්කෙරෙන් එක්මහණෙන් සූත්‍රය ප්‍රගුණව පවත්නාබැවින් “ඒවෙජ්ජඤ්ඤදමහම්ඵසඤ්ඤාවිය සඳහාමයානි පඛතෙයය්‍යානදිවිය” යි- අනික්මහණෙන් අවිච්ඡින්නප්‍රගුණසම්පත්තියෙන් සමන්නාගතබැවින් සමීහානයෙන් මෙනානරවූ සමීපාප්තුල්ලවහසවයක් බඳුයි “එකාවනරාජිච්චයි යි- අනික්මහණෙන් නොඑන් අනුසඳහා පෙරාදැනගැනීමි ඛානයින් නිපුණවූබැවින් ප්‍රකාරනාමියාගේ මුඛඇතිසූත්‍රාඥානය අවබෝසින් යනුයා උපජීවනය කටයුතුයි “සිනඔජ්‍යාසඤ්ඤා -පෙ- රුක්ඛොවිය” යන්න) එවං එපදද්වයන්ම(නිමිත්තවැටහීම්ව සූචිභාගදියෙහි පවතින)එකමෙවකම්මට්ඨානං, එකම්සාවමනසා; සඤ්ඤානානත්තය

වැටෙනිමට පුබ්බභාගයෙහි ප්‍රවෘත්තයසංඥාවන්ගේ නානාභාවයෙන්; නානාකාරතො උපඨානි, නානාකාරයෙන් වැටහේ; සඤ්ඤාජංනි එතං, මේකම්මිත්තය සංඥාවෙන් වන්නේයි; සඤ්ඤානිදානං, සංඥාවනිදානකොට ඇත්තේයි; සඤ්ඤාපභවං, සංඥාව ප්‍රභවකොට ඇත්තේයි; තඤ්ඤාස ඤ්ඤානානත්තාය; ඒ සංඥාවන්ගේ නානත්වයෙන්; නානාකාරතොඋපඨානිනි වෙදිතබ්බං, නානාකාරයෙන් වැටහෙන්නේයයි දතයුතු; එසේව, මෙනිවනාති; අඤ්ඤමෙව අසඝාසාරම්මණං විත්තං, ආසවාසාලම්බනවිත්තය අනිකෙත්මය; අඤ්ඤංපඝඝාසාලම්බනංපුඨවාසාලම්බන විත්තාය අනිකෙත්මැයි; අඤ්ඤංනිමිත්තාරම්මණං, නිමිත්තාත්‍යඅරමුණුකොටඇතිසිත අනිකෙත්මැයි; ඨසඝාති, යමෙක්ඛට; ඉමෙතයොධම්මා නත්ථි, ආඨවාසඝප්‍රාඨවාස ඝනිමිත්තාත්‍යඝනමේතුන්ධම්මෙහෝ නැද්ද; (ඒකමටහන්වසින් මෙනෙහිකටයුතුබැවින් නැද්ද යනඅර්ථයි) තඝඝ, ඕහට; කම්මඨානං, කමටහන; නෙවඅප්පනං, නොදඅර්ණාවට; නඋපචාරං, නොදඋපචාරයට, පාපුණාති, පැමිණේ(උපචාරයට පවා නොපැමිණෙයි අර්ණාපළමුඝයනුභාවයි) යඝඝපන, යමෙක්ඛට වනාහි; ඉමෙතඝොධම්මා අත්ථි, මේතුන්ධම්මෙහෝ ඇද්ද; තඝෙඝව, ඕහටම; කම්මඨානං, කමටහන; උපචාරව, උපචාරයටද; අප්පනම්ව, අර්ණාවටද; පාපුණාති, පැමිණේ; එතං, මේ; වුත්තංහි, වදළේමැයි; නිමිත්තං, උපනිබන්ධන නිමිත්තඝයද; අඝඝාඝපඝඝාඝා, ආඨවාඝප්‍රාඨවාඝෙහෝදඝනමොහු; අනාරම්මණමෙකචිත්තඝඝ, එකසිතට අරමුණුනොවේ; අජානතොච තඝොධම්මෙම, මේනිමිත්තාදිවූධම්මයන් තුන්දෙනා අරමුණුකිරීම විසින් නොවිදිනාහට; භාවනා, ආනාපානඝතිසමාධිභාවනාඝතොමෙහි; නුපලබ්භති, සිඳනොවේ(වඝඨඝඨඝඨතිඝ්‍රකඝෙතිහි-මේ වොදනාඝඝ අර්ථඝ දෙවන පරිහාරඝොහි අර්ථසුවිඤ්ඤෙඝයයි)

—ංඃංඃං—

(භා §)

කිසිසේත් යම්කිසි කමටහනක් සිහි ඇතහොවු නුවණැත්තෙක්හටම සිඛවේදී එහකුදුවුවත් මේ ආනාපානඝතිඝඝන්අඝඝවූකම්ඨානඝන්මෙනෙහිකරන්කරන් පහළවෙන්මැයිමේ ආනාපානඝතිකමටහනවනාහි බැරිරුම්වන්නේඝ බැරිරුම්භාවනාඇත්තේඝ බුදුපසේබුදුමහරහත්ඝඝනමහාපුරුෂඝන්නේමමනඃකාරහුවිවූඝේඝ අලාමකවන්නේඃ උන්තමසඛඝයන්විසින් සෙවිනාලද්දේඝ යම්යම් ආකාරයකින් මෙනෙහිකරනුලැබේද ඒ ඒ ආකාරයෙන් සිහිමුදුවෙති සන්හුන්නාහුවෙති එහෙයින් මේ ආනාපානසතියෙහි බලවත්වූ සිහිනුවණ පැවැත්විඝයුත්තිඝ යම්සේ පටසඵවකනිදී කම්කරණකල හිදිකටුවද සිහිමිවමකැමැතිවිඝයුන්තිඝ හිදිකටුවිනද ඊටත්වඩා අතිශයින් සිහිමිව කැමැතිවිඝයුත්තේඝ එපරිදෙන්ම පටසඵවක්බඳුවූ මේආනාපානසහි කමටහන භාවනාකරන්කලහිදිකටුවකටබඳුවූ සිහියද හිදිකටුවිනවැනිවූ ඒසම්මාසතිසම්ප්‍රයුක්ත ප්‍රඥාවද අනිසඝින් බලවත්වම කැමතිවිඝයුත්තේඝ ඒබලවත් සිහිප්‍රඥාවෙන් යුක්තවූ යොගාවචරමහණවසින් ඒ ආසවාසප්‍රාසවාසඝන් භවභාවෙන් ස්ඵඝිකරණලද නැන්හැර අනික්තැනෙක නොසෙවිඝයුත්තේඝ යම්සේ සිසානාගොව්හෙමේ සිසාඝොන්ගෙඝ මුදු ගොදුරුබිමට අහිමුඛකොට සෙවනකඵෙව වීඛාසන්සිදුවන්නේද ඉක්බිති ඒ මහාවිඝයාගේ ඒ ගොන්නු එහාම වළටවැදගිඝානුවිනම් ඒ දඝඝ ගොව්හෙමේ නැවත ඒ ගොන්ගෙඝ ගෙණඝයාදැනුකැමැත්තේ

ඒගොන්ගේ පියවර අනුවගොස් වල්නි
නොඇවිනේඛි වැලිකුමක්ෂකරේදයන්?
රහැන්කැවිටිගෙණ ඉදුරාම ඔවුන්ගේ
පැන්බොනතොටටගොස් හිඳිනේඛෝ
හෝනේහෝවෙඛි ඉක්බින්නෙන් ඒගො
න්නු දවල්හාගයෙනි තණකා පැන්බො
නතොටට බැසනහා පැන්බි නොඛනැ
ගි සිටියවුන්දැත රහැනින්බැඳ නෙව්ටෙ
න් විදිනාහුගෙණඅවුන් නතුලෙහියො
ද නැවතත් සිසාද එපරිද්දෙන්ම යො
ගාවචරමහණවිසින් ඒ ආඛොසප්‍රාඛොස
ඝන් ප්‍රකෘතියෙන් ස්වභාවිකරණ සථානය
හැර අන්තැනෙක නොසෙවියයුත්තේ
ය සිහිනැමහිරහැනද ප්‍රඥනැමති කෙවි
වදුගෙණ සථාවරයෙන් පහළතැන සි
නපිනිටුවා මනස්කාරය පැවැත්විඅයුත්
තේය මෙසේමෙනෙහිකරන්නහුට නො
බෝකාලඅත්ම ඒ ආඛොසප්‍රාඛොසඝන්
යම්සේ බොණපැන්තොටට ගොහුන්
පැමිණෙඅ එපරිදි අත්ම ඵලඛසිටිනාහු
වෙනි ඉක්බිනි මේ ඛොගාවචරයාවිසින්
සිහිනැමහිරහැනින් බැඳ ඒ පහළතැන්
හිමඛොඅ ප්‍රඥනැමති කෙවිටින් විදින
හුවිසින් නැවතනැවත කවවහනයෙදි
යයුතු එසේ කෙරුවත්නාවූ ඒ යොගාවච
රයාහට නොබෝකාලයකින්ම උද්ගහනි
මිත්තාදිනිමිත්තයෝ ඵලඛසිටිනාහුවෙනි
ඒ වැටහෙන්නාවූ නිමිත්තවහාති සිය
ළුදෙනාගමම එන්වැනිනොවන්නේඛි
වැලිඛෙඛේද්‍යයන්? කිසිවෙක්හට උද්ග
හයෙනි සුවපහස් ඇතිව උපදනේ නිබු
ල්පුළුන්මෙන්ද කපුපුළුන්මෙන්ද වාත
ධාරාවක්මෙන්ද වැටහෙන්නේඛි සම
හරුකියහි මේ මතුදක්වනුලබන්නේ
අටුවාකථාවෙහි ආරම්භඛයඛි මේනිමි
තහාවනාහි කිසිවෙක්හට ප්‍රතිහාගයෙහි
තාරකාවන්ගේ ප්‍රභාරූපයක් මෙන්ද
ගොලාඛාර මාණික්‍යයක්මෙන්දමුත්තා
ඵලයක්මෙන්ද කිසිවෙක්හට රළුපහස්
ඇති කපුඇවිත්මෙන්ද දඬුගරුයකින්
කළ නිසුත්මම්ද කිසිවෙක්හට ඒක්
කොට ගෙතූ රිදිහවසියක්මෙන්ද මල්
වඩමක්මෙන්දදුම්සිළක්මෙන්දඋයිසිවෙ
ක්හට පැහැබහිය වලාපටලයක්මෙන්ද
නෙළුම්මලක්මෙන්ද රියැසක්මෙන්ද
සඳමඬලක්මෙන්ද රිවිමඬලක්මෙන්ද
වැටහෙන්නේඛි. ඒ මේ ප්‍රතිභාගනිමිත්
තයද යම්සේ බොහෝ නිවැසූන් රැසව
සුත්‍රායක් පිරිවහාහුන්නල්හි එස්මහණ
න්හුවිසින්නොපටමේ සූත්‍රය කොඛදුව
වැටඅේදූඛි විමාළ නල්හි එස්මහ
ණෙන් සූත්‍රය ග්‍රහණවපවත්නාබැවින්
නොසිඳපැවැත්මද මහාවිෂයතාවයද ස
දහා මටමේසූත්‍රය මහත්පථිනඝකින් ග
ලාබස්නා ඝහාවක්මෙත් වැටහෙන්නේ
යඛි කිහ අනික්මණෙන් අවිවයප්‍රත
සම්පන්නියෙන් හාත්පසින් මනාබැවින්
මටමේසූත්‍රය සථිනාගයෙන් සිත්කළවූ
යොත්ඉුල්ල වනගවයක්මෙන් වැටහෙ
න්නේයඛිකිහ. අනික්මණෙන් නො
යෙත්සඛිනා පෙයාලඇති විවිධනඝින්
නිපුණවූ අනෙකප්‍රකාර කවිඝථානමුඛ
ඇතිසූත්‍රාගතය අවිවඝයෙන් සඛයාථ
පජ්වනය කටයුතුබැවින් මට මේසූත්‍රාන්
තය සිහිල්සෙවනලුඇති සාඛාවෙන් සැ
රසුනාවූ ඵලහාරයෙන් බරවූ වෘක්ෂයන්
මෙන් වැටහිනැඛින්න මෙයේ ඒ නිවැසූන්
ට එකම්සූත්‍රාගතය ප්‍රඥාහානඝයකර
ණයකොටගෙණ නොයෙක් ආකාරයෙ
න් වැටහුනේය එපරිදෙන්ම එහම කා
මටඝන සංඥානාඝය කරණකොට
ගෙණ නොයෙක්ආකාරයෙන් වැටහෙ
න්නේඛි මේනිමිතහය සංඥවෙන් උප
න්නේය සංඥවනිදුනකොට ඇත්තේය
සංඥව උත්පාතියථානයකොට ඇත්තේ
ඛි එහෙයිනි සංඥානාඝයෙන් නො
යෙක්ආකාරයෙන් වැටහෙන්නේඛි
දතයුතුඛි මෙනිමහාති ආඛොසය අරමු
ණුකොට ඇතිසිත අනික්කෙක ප්‍රාඛොස
ය අරමුණුකොටඇතිසිත අනිකෙන නි
මිත්තය අරමුණුකොටඇතිසිත අනිකෙ
ක්මැයි යමකිසියොගාවචරයෙක්හට මේ

ආසවාසප්පාසවාසයනිමිත්තායයන ධම්
යන්තුන්දෙනම නැත්තාහුද ඔහුගේ ඒ
කමටහන අපිණාවටහෝ උපචාරයට
හෝ නොපැමිණෙන්නේයි යමෙක්හ
වතානි යථොත්තධම්යන් තුන්දෙන
විද්‍යමානවෙතැ ඕනම කමටහන උප
චාරයටද අපිණාවටද පැමිණෙන්නේයි
කියනලදුයේමැයි උපනිබන්ධනිමිත්තය
ආසවාසප්පාසවාස දෙදෙනය යනමොහු
එකසිතකටම අරමුණු නොවන්නාහුය
මේධම්යන්තුන්දෙන අරමුණුකිරීමවශ
යෙන් නොදත් තැනැත්තාහට ආනා
පානසතිභාවනාව සිඛනොවන්නේයි
නිමිත්තය ආසවාසය ප්‍රාසවාසයයන මොහු
වුන්තුන්දෙන එකසිතකට අරමුණු
නොවන්නාහුය මේ ධම්යන්තුන්දෙන
අරමුණුකිරීමවශයෙන් දන්නාතැනැත්
තාහටම ආනාපාන සතිභාවනාව සිඛ
වන්නේයි

(පා ¶)

එවංඋපඨිතෙපනනිමිත්තෙන තෙනහි
භික්ඛුනා ආවජ්ජනාසමන්නාහාරං ඨපෙත්වා
රොචෙතබ්බං මඤ්ඤමානෙන එවරූපං
නාම උපඨානන්ති ආවජ්ජෙන පන එතං
නිමිත්තන්ති්වා නවානිමිත්තානන්ති නව
ඤාතබ්බං එවංහොති ආවුසොති වත්වාපු
නප්පුනමනසිකරොතිනිවත්තෙතබ්බානිමි
ත්තන්තිවුත්තෙන මොඝානමාපජ්ජෙය්‍ය
නානිමිත්තන්ති වුත්තෙනනිරාසොවිසිදෙ
ය්‍යතඤ්ච තදුභය්‍යම්පිඅවත්වාමනසිකාරෙ
ය්‍යව පොජෙතබ්බානි එවංනාවදිඤහා
ණකාමජ්ඣිමහාණකාපනාහු නිමිත්තඤ්
දං අවුසොඋග්ගහනිමිත්තං පුනප්පුනමනසි
කරොති සප්පුරිසානිවත්තෙතබ්බානි
අථානෙන නිමිත්තෙනඤ්ඤවචිත්තගං ඨපෙ
තබ්බං එවමස්සායං ඉතොපහුති ඨප
නාවසෙන භාවනාමහානිවුත්තාංඝතං
සපාරාමණති

නිමිත්තඤ්ඨපනංචිත්තං
නානාකාරං විභාවයං
තිරොඅස්සාසපස්සාසෙ
සකංචිත්තංනිබන්ධතීති

තසෙසවං නිමිත්තුපඨානතො පභු
තිනීවරණාන් විකඛම්භිතානෙවතෙ
න්තිකිලෙසාසන්නිසින්නාව චිත්තංඋ
පචාරසමාධිනා සමාහිතමෙව අථානෙ
නතංනිමිත්තං නෙවවණ්ණතො මනසි
කාතබ්බං නලක්ඛණතොපවවෙක්ඛි
තබ්බං අපිචඛො ඛන්ධාදිසමඤ්ඤාවත්ථා
වඤ්ඤතිගතිහොමිය කස්සකෙන සාලිඛව
ගබ්භොවියඤ්ච ආවාසාදිනිසන්න අසප්පා
යානිවජ්ජෙත්වා තානෙව සන්තසප්පායා
නි සෙවමෙතෙන සාඛුකංරක්ඛිතබ්බං අ
ථනංඑවංරක්ඛිත්වා පුනප්පුන මනසිකා
රවසෙනවුද්ධිං විරුළ්හිං ගමයිත්වා දසවි
ධංඅප්පනාකොසල්ලංසම්පාදෙතබ්බං වි
රියසමතායොජෙතබ්බාතඤ්ඤවංඅකතෙ
නතස්ස පඨවිකසිණෙවුත්තානුක්‍රමෙ
නෙව තස්මිංනිමිත්තෙන චතුත්ථකපඤ්ච
ඣානානිනිබ්බත්තන්ති එවංනිබ්බත්ත
චතුත්ථකපඤ්චඣානොපතෙත්ථ නිඛඛු
සල්ලක්ඛණා දිවිධතාවසෙන කම්මට්ඨා
නං වඩ්ඪෙත්වා පාරිසුද්ධිංපත්තුකාමොත
දෙවඤ්ඤානං පඛඛාකාරෙනි වඤ්ඤපත්තං
පහුණංකත්වා නාමරූපං වවත්ථපෙත්වා
විපස්සනං පඤ්ඤපෙඤි කථංයොහි සමාප
ත්තිතොවුට්ඨාය අස්සාසපස්සාසානං සමු
දයො කරජකායොචචිත්තංවානිපස්සති
ඤථානි කම්මාරගඟහරියාධම්මානාය භ
සනව පුරිසස්සවතජ්ජංවායාමං පටිච්ච
වාතොසරති එවමෙවං කායඤචිත්තඤච
පටිච්ච අස්සාසපස්සාසාති තතොඅස්සා
සපස්සාසෙව කායඤ රූපන්ති විත්තඤච
තංසම්පයුත්තාඛමෙවෙව අරූපන්ති වව
ත්ථපෙති අයමෙත්ථසඞ්ඛෙපො විත්ථාර
නොපන නාමරූපවවත්ථානං පරතො
ආවිභවිස්සති එවංනාමරූපං වවත්ථපෙ
ත්වා තස්සාපවවයං පරියෙසති පරියෙස
ත්තාව නංදිස්වා නිසුපි අඛ්ඛු නාමරූ

පස්සා පවත්තිං ආබ්භඤ්ඤංචිනරකේ විනිණ්ණකඛේඛාකලාපසම්මසන වසෙන නීලතාණං ආරොපෙත්වා උදයබ්බයානුපස්සනාය පුබ්බභාගෙ උපපත්තෙන ඔභාසාදයොදසවිපස්සනුපක්කිලෙසෙ පහාය උපක්කිලෙස විමුත්තං පටිසම්භිදාමග්ගඤාණං මග්ගොති වවත්ථපෙත්වා උදයං පහාය භඞ්ගානුපස්සනං පත්වා නිරන්තරං භඞ්ගානුපස්සනෙන භයතො උපට්ඨානෙසු සබ්බසඞ්ඛාරෙසු නිත්තිබිත්තෙනාවිරජ්ජනෙනාවිමුච්චනෙනා යථාභූතඤාණෙන චතුන්නං අරියමග්ගෙන පාපුණිත්වා අරහත්තඵලපතිට්ඨාය එකූනවීසති භෙදස්ස පච්චවෙක්ඛණඤාණස්ස පරියන්තං පත්තෙන සදෙවකස්ස ලොකස්ස අග්ගදක්ඛිණෙය්‍යෝ හොති — එත්තාවතා චාවස්ස ගණනං ආදිං කත්වා යාව නිප්පස්සනා පරියොසානා ආනාපානසති සමාධිභාවනාසම්පත්තියා හොතීති අයං සබ්බාකාර නොපඤ්ඤත්තානුලොමවණ්ණනා —

—ශශ—

(ඝ ¶)

එවං, මෙසේ; උපට්ඨිතෙපි නිමිත්තෙ, ඉතිහාගනිමිත්තාය වැටහුනුකල්හි; ඉතෙ නත්ථාවුතා, ඒතිඤ්ඤුනුවිසින්; ආවජ්ජනස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා, ආවර්ජනසම්පයට ගොස්; ආරොචෙතබ්බං, කියයුතු; භන්තෙ, වහන්ස; මය්හං, මට; එවරූපං නාම උපට්ඨානි, මෙබඳුවූ දෙයක්වැටහෙයි; ආචරියෙන පන, ආචාර්‍යවිසින් වනාහි; එතං නිමිත්තං නත්ථිවා, මේ නිමිත්තයකිදු; නනිමිත්තන්නි, නිමිත්තොවෙකිදු; නවත්තබ්බං, නොකියයුතු, එවං හොති ආවුසොති වත්වා, ඇවත භාවනාවෙහි යෙදෙනුවහට එසේවන්නේයයි කියා; පුනප්පුනං මනසිකරොහීති වත්තබ්බෝ, නැවත නැවත මෙනෙහිකරයි කියයුතුවේ; නිමිත්තන්නිහිවුත්තෙ, නිමිත්තැයිකිකල; වොසානං ආපජ්ජිත්‍ථ, නිමා වටපැමිණේ (උපදවනුවහට දුස්කරවූ නිමිත්තය ලබනලද එබැවින් යම්තම්කලෙකවී ශෙෂයඋපදවම්හිසංකොචයට පැමිණේ) නනිමිත්තන්නිවුත්තෙ, නිමිත්තනොවෙයි කිකල; නිරාසෝ, ආසානැතිවූයේ; විහිදෙය්‍ය, පැතුබස්නේයි (මෙතෙක්කල්භාවනාවෙහි යෙදෙනුවහට නිමිත්තමණෙහි පවා නොඋපනව් ශෙෂලාභයෙ අභවයවනිමිත්තිවිෂාදාදියටපැමිණේ) නත්‍ථා, එහෙයින්; නදුහයම්පි වත්තබ්බා, දෙකම නොකියා; මනසිකාරෙයෙව, මනස්කාරයෙහිම; යොජෙතබ්බා, යෙදියයුතු; එවංහොව, මෙසේවනාහි; දිඝභාණකා, දිඝභාණකයෝකියති; මජ්ඣිමභාණකාපනාහු, මඛ්‍යමභාණකයෝවනාහි නිහු; නිමිත්තං විදංආවුසො, ඇවත මේනාට උපන්නේ නම්වන්‍ය; කම්මට්ඨානංපුනප්පුනං මනසිකරොහි, නැවතනැවත කමටහන මෙනෙහිකරයි (මේපිළිවෙතින් ජරාමරණින් මිදෙමියි පිළිපන්නහුට නිමිත්තැයි කිකළ සංකොචයනොවෙයි සතුටුමවෙයි යනඅභිප්‍රායෙන් "නිමිත්තම්දං-පෙ-වත්තබ්බා" යි මඛ්‍යමභාණකයෝනිහු) අථ, ඉක්බිත්තෙන්; අනෙන, මේයොගිහුවිසින්; නිමිත්තෙනෙව චිත්තං ඨපෙතබ්බං, නිමිත්තිම යින්නිබ්‍යයුතු; එවං, කී පරිදෙන් ඉතිහාගනිමිත්තිම හවුන්සිනතුබුකල්හි; අස්ස, ඒයෝගිහට; ඉතො පට්ඨාය, ඉතිහාගයාගේඋත්පත්තියෙහිපටන්; ඨපනාවසෙන (අනුබන්ධනාවිසින්පුසනාවිසින් මනස්කාරයහැර) ඨපනාවශයෙන්; අයංභාවනා හොති, මේ භාවනාවවේ; පොරාණෙහි, පුරාතනයන්විසින්; එතං, මේ; වුත්තාංනි, යයේමැනු; නිමිත්තෙ, ඉතිහාගනිමිත්තිහි; ඨපයංචිත්තං, භාවනාවිත්තය තබනුයේ (ඨපනාවිසින් මෙනෙහිකරණුයේ) අස්සාසපස්සාසෙ, ආයොසඉතිහාවාසයෙහි (ආයොවාසඉතිහාවාසසම්භූතනිමිත්තයෙහි) නානාකාරංවිභාවයං "දිඝොරසෙසාව අස්සාසපස්සාසොපිව

භාදිසෝ වගතාරෝ වණ්ණා වත්තන්තීති භාසිකතෙහෙව සිඤ්ඣනෝ" ඒකිස්සනලද ආකාරයන් විභාවනාකෙරෙමින් අතුරුදන්කරවමින් නිමිත්තෝත්පත්තියෙහිපටන් ඒආකාරයෝ මෙනෙහිකරනුවහව අත්තභිනයන්මෙන් පවත්නාවූ, ධිරෝ, නුවනැත්තේ; සකංචිත්තං, ඇපනාවිසින් සඤ්ඤවූචිත්තය; නිබන්ධති, අඵණා පමුණුවා(යම්කෙනෙක්වනාහි විභාගං යනුයෙහි "විදිතංපාකටංකරොන්තෝ"ඒඅර්ථයන්දශේපූර්වභාගවසින්යෙදෙයි-මෙසේවිනාහි ඒපදයෙහි අර්ථය) ධිරෝ, නුවනැතියොගිතෙමේ; අස්සාසප්පස්සාසෙ, ආසවාසප්‍රාශ්වාසයන්; නානාකාරංවිභාවයං, නානාප්‍රකාරයෙන් ප්‍රකටකරන්නේ(ඖදාරිකත්වන්ඛෝ සන්සිදුවන්නේ) නිමිත්තෙ ඇපත්‍යංචිත්තං, එහිලබ්ධවූඋත්තරාගනිමිත්තයෙහි සිතපිහිටුවන්නේ; සකංචිත්තං, තමාගේසිත; නිබන්ධති, ක්‍රමයෙන් අඵණාවට පමුණුවා; එවං, මෙසේ; තස්ස, ඒයොගිහට; නිමිත්තුපඨානතොපපත්තුනි, ප්‍රතිභාගනිමිත්තවැටහිමෙහිපටන්: නීවරණානි, නීවරණයෝ; චිත්තවිඛිතානෙවහොන්ති, විෂ්කම්භිතමවෙත්; කිලෙසා, කෙලෙස්හු; සන්නිසින්නාව, සන්හුන්නාහුමවෙත්; චිත්තං, සිත; උපචාරසමාධිනාසමාහිතමෙව, උපචාරසමාධින් සමාහිතමවෙ (සන්හුන්නේමවේ)අර්ථ. ඉක්බිත්තෙන්; අනෙනමේව්‍යාකිනිවිසින්; තංනිමිත්තං, ඒප්‍රතිභාගනිමිත්ත; නෙවවණ්ණතොමනසිකාතබ්බං, පිවුපිඩනාරකරූපාදින්ගේවණ්ණබදුවැටහුණු වණ්නිවිසින් මෙනෙහිනොකොටයුතු; නලක්ඛණතොපවවෙක්ඛිතබ්බං, ඛාහාවාදිවිසින් අනිත්‍යාදිලක්ෂණවිසින්හෝපස්නොවි කියයුතු; අපිචඛො, එතකුදුවුවත්; ඛත්තියමහෙසියා, ක්ෂත්‍රියමහෙෂිවිසින්; වණ්ණවන්තිනබ්භොව්‍ය, සත්විනි ගැබක්මෙන්ද; කස්සකෙන, ගොව්යෙකුවිසින්; සාලියවගබ්භොව්‍යවහැල්ගැබක්මෙන්ද; අවාසාදීනි සත්තදූසප්පාය්‍යානි, ආවාසාදිසත්අසත්ප්‍රායයන්; වජෙත්වා, දුරුකොට; නානෙවසත්තසඳපායානි, එමසප්තවිධආවාසසත්ප්‍රායාදිසත්දෙනා; සෙවනෙතන, සෙවුනහුවිසින්; සාධුකං රක්ඛිතබ්බං, ඒනිමිත්තමනාකොට රක්කයුතු; අථ, ඉක්බිත්තෙන්; තං, ඒනිමිත්තය; රක්ඛිත්වා, රක්ෂ; පුනප්පුනමනසිකාරෙන, නැවතනැවත මනස්කාරයෙන්; වුඩ්ඪිවිරූල්හිංගමඝිත්වා, වෘඩියට විරූල්හියට පමුණුවා; දසවිධං අප්පණාකොසල්ලං සම්පාදෙතබ්බං, දශප්‍රකාරඅඵණාකොශල්‍යය සැපවියයුතු; චිරියසමතාය්‍යොජෙතබ්බා, වීර්‍යසමත්වය්‍යෙදියයුතු; තඤෙවං ඉමෙ ඛතස්ස, මෙසේ ව්‍යාප්තිකරණ ඕහට; පඨවිකසිණෙවුත්තානුත්තකමෙනෙව, පෘථිවිකසිණයෙන්නික්ක්‍රමයෙන්ම; තස්මිං නිමිත්තෙ, ඒනිමිත්තෙහි; චතුක්ඛත්තුපචකඣානානි නිබ්බත්තන්ති, චතුස්කපඤ්චකධ්‍යානයෝ නිපදින්; එවං, මෙසේ; නිබ්බත්තචතුත්ථකපඤ්චකඣානො, නිපදවනලද චතුස්කපඤ්චකධ්‍යානඇති; භික්ඛුපන, මහණවනාහි; එත්ත, මේකාය්‍යානුපස්සනාවෙහි; සල්ලක්ඛණා විවට්ටනාවසෙන, සල්ලක්ෂණාවිවර්ත්තනාවසයෙන්; කම්මඨානං වඩ්ඪෙත්වා, කම්මට්ඨාන වඩා; පාරිසුද්ධිංපත්තුකාමො, පාරිසුද්ධියට පැමිණීහුයේ("පත්තුකාමොහි අධිගන්තුකාමො සමාපජ්ජිතුකාමොවා සල්ලක්ඛණාවිවට්ටනාවසෙනඅධිගන්තුකාමොසල්ලක්ෂණාවසෙන සමාපජ්ජිතුකාමොනියොජෙතබ්බං" යනුවිසින්)තදෙක්ඛණං, ඒචතුස්කපඤ්චකධ්‍යානයන්කෙරෙහිඑක්ධ්‍යානයන්; පච්චාකාරෙති, ආවජ්ජනාදිපඤ්චප්‍රකාරයෙන්; වසිප්පත්තංපකුණංකත්වා; වසිභාවපැමිණියා ප්‍රගුණකොට; නාමරූපංවවත්ථපෙත්වා, නාමරූපයන් ව්‍යවස්ථාකොට; ඵපස්සනංපට්ඨපෙති, විදර්ශණාවට පටන්ගණී; කථං, කිසේදයන්; චොති, ඒයොගිතෙමේ; සම්මාපන්නිතො උඨාය, සමාපත්තියෙන් නැඟී;

අත්ථායපඤ්ඤායානංසමුදයං, ආසවාසප්පාසවාගඤ්ඡන්ත්ගේඝසමුදයනම්; කරජකායෝ ච, කාජකායද; මිත්තංවාති, සිතදයන දෙදෙනාගෙනැති; පඤ්ඤති,බලා(ආසවා සප්පවාසයන් මිත්තයසමුඛානවතුදුශරීර යහැර නොපවත්නාබැවින් කරජකා යොමයිකිහු උපාදිහකයහා එකාබඹව නොපවත්නා ආසවාසප්පාසවාසයන් මි නහප්‍රත්‍යය ඝාතුඝසමුඛානවතුදුම්ත්‍රප්‍ර ත්‍යයෙන්මවනබැවින්"මිත්තම"කිහුයනු සන්නඩි) යථාහි,යම්සේ;කම්මාරගගහරි යා (කඹුරුඋදුනෙකියනු සන්නඩි-කා මිමාරානංගහනරි නිකම්මාරානං උත්තා යං අග්නිධමනහස්නායනු ටිකාඩි) ධම මානාය, කඹුරුසම්සුලංගන්මහාකල් නි,හඤ්ඤව,මිමිමයඳ, පුරිසඤ්ඤ තජ්ජංවා යාමංව පටිච්ච,පුරුෂයාගේතදනුරූපජ වූ ව්‍යායාමයඳනිසා වාතොසඤරති,වාත යනැඹිරේද; එවමෙව, එපරිඤ්ඤත්ම;කා යඤ්ච, කරජකායද; මිත්තංව, සිතද; පටි ච්චසමුප්පන්නා;ආසවාසපඤ්ඤාසෙඛ්.ආ විාසප්පා ඛ්‍යාඤ්ඤත්ද; කායංව,කයද; රූපක්ඛන්ධ, රූ පයඹි; මිත්තංව,සිතද; සම්පයුත්තකධම්මං ම, නත්තසම්ප්‍රයුක්තකධර්මයන්ද; අරූපක්ඛන්ධ, අරූපයඹි; වවත්ථපෙති. නියමකෙරේ; අයමෙතස්සඛඛාපෝ, මේමෙනියඹිඤ්ඤෙප ය;විඤ්ඤාණොපන,විඤ්ඤාණයෙඹින් වනා හි; නාමරූපවවත්ථානං, නාමරූපවවත්ථ යථාව; පරඤ්ඤා, මතුඤ්ඤෙති දෘෂ්ටිඤ්ඤිනි දේශනයෙහි; ආවිභවිඤ්ඤති, පහළවේ; එවං, මෙසේ, නාමරූපංවවත්ථපෙත්වා, නාමරූපයන්ගේ ප්‍රවෘත්තිඤ්ඤ වයබඤ්ඤා කොට; තඤ්ඤ, ඒනාමරූපඤට;පච්චඤංප රිඤයඤති"අවිජ්ජාසමුදයාරූපඤසමුදයෝ" යනාදින් අවිද්‍යාදිප්‍රත්‍යයන්ටිමසා; පරි ඤෙඤනොනාම, සෝයනුඤේද;කුංදිඤඤා,ඒ ප්‍රත්‍යයදඤඤා;හිඤු අඛඤු, අනිත්‍යාදිතුන්ක ල්හි; නාමරූපප්පවත්තිංආරබ්භ,නාමරූ පඤන්ගේ ප්‍රවෘත්තිඤ්ඤ අරභඤා; කඛඤංවි කරති"අනොඤින්ඤුඛෝ අහංඅනිත්තමඛා නං"යනාදිනඤින් ප්‍රවෘත්තඤොඛඤවස් තුඤ විමිකිත්සාව ඉක්මේ දුරුකෙරේ විහිණඤකංඛෝ,දුරුකරණලදකාඛඤා ඇතිසේ;සඤලාපසම්මසනවසෙන"යංකිං රූපං අතීතානාගත පච්චුප්පඤනං"ය නාදිනඤින් ප්‍රවෘත්තිඤකලාපසම්මසිඤණව ඤයෙන්; නිලඤඤණං ආරොපෙත්වා, අ නිත්‍යාදිතුන්ලකුණු ආරොපනඤකොට;උදඤබ්බඤයානුපස්සනාඤඤප්‍රඤඤාඤගෙ,(ප්‍ර තිපත්තිඤඤනදඤඤිණඤයෙහිඇතුලත්වූ) උද ඤඤයඤඤයානුදඤඤිණඤවටපුඤඤිහාඤගයෙහි; උපප ඤඤෙන, උපන්නාවූ; ඔහාසාදඤයෝ, අව හාසාදිවූ; දඤඤවිපස්සනුපක්කිලෙසෙ,දඤඤ ඩඹිදඤඤිණඤඤොපකෙලඤගයන්; පහාඤඤ,අමා ඤඤයඤඤිහැර; උපක්කිලෙසවිමුත්තං, උප ක්ලෙඤගයන්කෙරෙන් විමුක්තවූ;පටිපදඤ ඤණං, ප්‍රතිපදඤඤනඤඤම; මඤඤෙඤඤි වව ත්ථපෙත්වා, මාඤඤියඤඤි නියමඤඤකොට; උද ඤඤංපහාඤඤ, උදඤඤව්‍යඤඤයානුදඤඤිණඤඤයෙන් ඤඤ නිතවූ සංස්කාරයන්ගේ උදඤඤහැර; භඩි ඤඤානු පස්සනංපත්වා,සංස්කාරයන්ගේ හ ඤඤඤම බලනඤඤහෙඤඤින්භඤඤානුදඤඤිණඤඤනඤඤ ව පැමිණ; නිරන්තාරං භඩඤඤානුපස්ස නෙන,නිරන්තරයෙන් භඤඤයම බැලී මෙන්; භඤඤතො උපඨිතෙසු සඩඛඤඩඛා රෙසු, භඤඤහෙඤඤින් උපස්ථිතවුඤඤසඞ්ඛ් කාරයන් කෙරෙහි; නිබ්බිඤඤනෙනා, ආ දිනවානුපස්සනාව පූර්වභාගකොට ඇ තිනිර්වෙදානුපස්සනාවෙන්ඤඤවේදඤඤකර න්නේ;විරජ්ජනෙනා,මුඤඤිතුකම්‍යතාඤඤ නඤඤ පටිසඩඛඤානුපස්සනාඤඤනඤඤ සඩඛා රූපෙඛඤඤනඤඤ යනමේඤඤනඤඤන්ගේකෙ ළවරඋපන්ඤොතුඤඤුනාඤඤනන්තරවඋත් පඤඤාවූ මාඤඤිඤඤනයෙන්සඞ්ඛාරය න්කෙරෙහි විරාඤඤය කරණුයේ; විමුච්ච නෙනා, මිදෙනුයේ(මඤඤඤඩණෙඅරි යෝ විරජ්ජති විමුච්චතීතිවුවමන් යනුවි තාඤි)යථා නාකමෙන, ක්‍රමයොඉක්ම;ම තතරොඅරිඤඤමඤඤෙනපාපුණිඩා,සතරඅ ඤඤමාඤඤියට පැමිණ;අරහතඤඤඵලෙපති ඤඤඤ, අනින්ඵලයෙහි පිහිටා; එකුණවිස හි හෙදසස,මාඤඤිඤඤඵලඤඤ නිවණ ප්‍රත්‍ය

ක්ලේශය අවශිෂ්ටක්ලේශයයි කියන්නේද ප්‍රත්‍යවේක්ෂාව කවුරුන්ගේ හෙද යෙන් වෙතත් අවශිෂ්ටක්ලේශාභාව යෙන් එකඟවිය යුතු ප්‍රභේදවල; පච්චවෙ ක්ඛණාඤාණංසු, ප්‍රත්‍යවේක්ෂාඥානයා නේ; පරියන්තං පත්තෙහා, පරියන්තත්‍වම් පැමිණ; සදෙවකස්ස ලෝකස්ස, සදෙවක ලෝකයාගේ; අග්ගදක්ඛිණෙය්‍යාභෙහා ති, අග්‍රදක්ෂිණාවට සුදුසුවේ; එතහාවතා, මෙපමණකින්; අඨ්ඨ, ආනාපානසතික මටහන්නුගේ; ගණනංආදිංකත්වා, ගණ නාවආදිකොට; පටිපස්සනාපරියො සානා, පටිපස්සනාප්‍රඥාව්‍යවසානකොටැ ති; ආනාපානසතිභාවනාආනාපානසම්‍ය ක්ස්මාධිභාවනාතොමෝ; සමත්තාභොති ති, සමාප්තවෙයි; අයං, මෝතොමෝ; ස බ්බාකාරතො, සර්ව්‍රප්‍රකාරයෙන්; පඨමචතු ක්කවණ්ණනා, ප්‍රථමචතුස්කයාගේවණ් නායි.

—०ः०—

(භා ¶)

මෙසේ නිමිත්තය ළබඹිවිනල්ලූ ඒ යෝගාවචරතෙමේ ආචාර්යන්වහන්සේ ගෙන් වැඩහිඳ දෙසන් වැඩහිනැසි දන්විය යුත්තේය ආචාරිත්වහන්සේ මේ නිමිත්තයහෝ නිමිත්ත නොවෙයිහෝ නොකියයුත්තේය ඇවැත්නි භාවනාවෙහි යෙදෙන්නවුන්ට මෙසේවන්තේහයි කියා නැවත නැවත භාවනාකරවයි කියයුත්තේයි ඒ උපදින ලද්දේනිමිත්තයයි නකල්හි උපදවන්නට දුෂ්කරවූ නිමිත්ත ය මෙවැනින් උපන්නලද්දේය විශෙෂාධිගමයයැයිකියනලෙස උපදවන්නෙමි නොවෙද්දැයි සිතා උත්සාහයේ නිමාවට පැමිණෙන්නේය නිමිත්ත නොවෙයි කියා කල්හි මෙතෙක්කාල් භාවනාවෙහි යෙදි නිමිත්තපමණකුදු උපදවාගත නුහුණුයම් වශෙෂාධිගමයට මම අඛවය යෙක් වන්නෙමියි සිතා නිරුත්සාහව පසුබටවන්නේයි එසෙයින් ඒදෙකම නොකියා නැවත නැවත මෙනෙහිකිරීමෙහිම යෙදියයුත්තේයයි පළමුකොටදිස හාණකයෝ කියති මඛ්‍යමභාණකයෝ වනාහි නිමිත්ත උපන්කල්හි සත්පුරුෂය මෙතවුපන්නේ නිමිත්තමය කමට හෝ නැවතනැවත මෙනෙහිකරවයිකී කල ඒ යොගාවචරතෙමේ මම මේප්‍රතිපත්තියෙන් ජරාමරණයින් මිදෙමියි සතුටුවනසෙයින් නිමිත්තඋපන්බව කියයුත්තේයයි ඤාත්‍වාහුය ඉක්බිත්තෙන් මේ යොගාවචරයාවසින් නිමිත්තයෙහිම සිතපිහිටුවියයුත්තේය මෙසේ ප්‍රතිභාගනිමිත්ත මෙහෙයෙහිම භාවනාසිතපිහිටුවූකල්හි යොගාවචරයාහට ප්‍රතිභාගනිමිත්ත උපන්නැත්පවත් අනුබන්ධනාවභාවසනා වත්නැරපියා ඇපනාවශයෙන් භාවනාව වඩන්නේයි පුරාතනයන්වහන්සුදු කිය නලදුමේමැයි ප්‍රඥවහතවූ යොගාවචර තෙමේ ආසවාසප්පාසවාසයන් නානාප්‍ර කාරයෙන් ප්‍රතිකාරත්නාහු නොහොත් ඕදාරිකඕදාරික ආසවාසප්පාසවාසය න් සන්හිඳුවත්නාහු එහියම් ප්‍රතිභාගනි මිත්තක් ලබන්නේවේද එහි සිතපිහිටු වත්නාහු අනුක්‍රමයෙන් තමාගේ සිත ප්‍රතිභාගනිමිත්තයෙහි අප්පණාවශයෙ න් බඳතේයි මෙසේ ඒ යොගාවචරයාහ ට ප්‍රතිභාගනිමිත්තවැටහුනුනැත්පවත්ප නිවරණයෝඔබාගත්නාලද්දුවෙහි ක්ලේශයෝ සංහුත්නාහුමවෙහි සිත උ පචාරසමාධිවශයෙන් සන්හුත්නේමවෙ යි ඉක්බිති මේයොගාවචරයා විසින් ප්‍ර තිභාගනිමිත්තය ප්‍රඵස්පිඬුනාරූපා දින්ගේ වර්ණයට බදුව වැටහුනු වර්ණව ශයෙන් මෙනෙහි නොකටයුතුය ඛර භාවාදි වශයෙන්හෝ අනිත්‍යාදිලක්ෂණ වශයෙන්හෝ නොපරීක්ෂියයුතුයවැලි ත් ඝනත්වරජබිසවක්විසින් රක්නාලද සක්විතිරජුට පිණිනැබක්මෙන්ද

ගොමයෙකුවිසින් රක්නාලද හැල් ශව
ගැබන්මෙන්ද ආවාසාදියන්වැදුරුම් අ
සත් ප්‍රාණයන්දුරුකොට සත්ප්‍රාණයෙනසු
න් ආදිය සෙවීනාහුවිසින් ඒනිමිත්ත ම
නාකොට රක්නයුත්තේය ඉක්බිති ඒ
නිමිත්තය රක්ෂාකොට නැවත නැවත
මෙනෙහිකිරිමෙන් වැඩිදියුණුකොට ද
ශප්‍රකාරඅසිණාකෝගල්‍යය සැපවිඳුන්නේය මෙ
සේ වෑයාමිකරන්නාවූ ඒගොගාවවායා
හට පෘථිවිකසිණයෙහි කියනලද ක්‍රම
යෙන්ම ඒනිමිත්තයෙහි මතුඅකපවක
ඛ්‍යානයෝ උපදනාහුවෙති මේ කායා
නුපස්සනාවෙති ආදීනි මෙසේ උපදව
නාලද චතුර්ථකපවකඛ්‍යාන. ඇති යෝ
ගාවචරතෙමේ යටකියනලද ස
ලලනිමිත්තවිවට්ටනාවශයෙන් කමටහ
නාවඩා ක්ලේශපාරිශුඛ්‍යවගෝ සම්මත්
සැපසටගෝ පැමිණෙනුකැමැත්තේ එම
ධ්‍යානය පස්පරිදෙදකින් වඩිනාමට පැ
මිණීමෙන් ප්‍රගුණකොට නාමරූපයන්
නියමකොට විදර්ශණාවට පටන්ගන්නේ
ඒ කෙසේදයත්: ඒ ප්‍රඥාගාවචරතෙමේ ස
මවන්න් නැතිව ආඝවාසප්‍රාඝවාසයන්ගේ
පහළවීම මේකරජකායද ඒතද යනදෙ
කින් මන්නේයයි බලන්නේඒ යම්සේ
භාඳුරුසමින් පිඹිනුලබනකල්හී සම්පඬි
යද පුරුෂයාගේ රටසුදුසු උත්සාහයද
නිසා වාතය හැසිරේද එපරිදෙන්ම කා
රජකායද ඒතදනිසා ආඝවාසප්‍රාඝවාස
යන් පවත්නාහයි දක්නේය ඉක්බිත්
තෙහි ආඝවාසප්‍රාඝවායයන්හා කායත
රූපයයිද ඒතහා තත්සම්ප්‍රයුක්තයනු
ත් නාමයයිද නියමකරන්නේඒ. මේමෙ
නියංසෙප්පති නාමරූපව්‍යවස්ථානය්වි
සතරමහාභූතත්මතුදෘෂ්ටිවඤ්චිනිදේශයෙ
තිපහළවන්නේඒ මෙසේනාමරූපමදහ
නියමකොටමහණ ඒ නාමරූපයාගේ අ
විද්‍යාදි ප්‍රත්‍යයයොයයි එසේ ප්‍රත්‍යය
යොයන්නහු ඒතුන්ගේ දුක අනිත්‍යාදිකා
ලත්‍රයෙහි නාමරූපයන්ගේ පැවැත්මඅර
බයා මම අනිත්‍යයෙහි ඒම්ඉදෙහෝඒ ය්‍යනා
දින් පැවැති ගොඛඵවසතුක චිම්කිවජා
ව දුරුකරන්නේඒ දුරුකරණලද සැඟ
ඇත්නාහු රූපකලාපවශයෙන් සම්මසී
ණය කිරිමෙන් අනිත්‍යාදි ත්‍රිලක්ෂණයට
නංවාප්‍රතිපදඥානදර්ශන විශුඛ්‍යට ඇතු
ළත්වූ උදයව්‍යයදර්ශණයට පූර්වභාගය්‍යෙන්
උපන්නාවූ අවභාසය ඤාණය ප්‍රීතිය ප්‍ර
ශ්‍රබ්ධිය සුඛය අධිමොක්ෂය ප්‍රගුණය උපෙ
ක්ෂාය උපස්ථානය නිකාන්තිය්‍යන දශ
ප්‍රකාරවිදර්ශණෝපක්ලෙශයන් අමාණිය
ඒ හැරදමා උපක්ලෙශයන්ගෙන් මිදු
නාවූ ප්‍රතිපත්ඥිඳ මාර්ගඥානය මාර්ගඨි
නියමකොටගෙණ උදයව්‍යයඥානුදර්ශණ
මෙන් ගන්නාලද සංස්කාරයන්ගේ උ
දයහැර ඔවුන්ගේම බිඳීම නැවතැවි
ත බැලීමෙන් භඟාඤුදර්ශණඥානයට පැ
මිණ නිරතුරු භඟයම බැලීමෙන් සියඵ
සංස්කාරයෙහි භයවශයෙන් වැටහුණුක
ල්හි ආදීනවඤුදර්ශණාව පෙරටුකොට
ඇතිනිර්විදඤුදර්ශණාවෙන්කලකිරුණා
හු මුච්චිතුකම්‍යතාඥාන පටිසංඛාඤුපස්ස
නාඥානසංඛාරුපෙක්ඛාඥානයයි කියන
ලද අනුලොමඥානයන්ගේ කෙළවර උ
පන්ගොත්‍රභූ ඤාණයාගේ අනන්තර ඵ
ත්‍යයලැබ උපන් මාර්ගඥානයෙන් සියඵ
සංස්කාරයන්නෙරෙති නොඇල්මකා
ණුයේ සියඵ සංස්කාරයන් කෙරෙන්මි
දෙනුයේ පිළිවෙළින් සතරමඟ සතරඵල
ය්ව පැමිණ රහත්ඵලයෙහි පිනිවා මා
ඝ ඵලය නිර්වාණය ප්‍රහීන ක්ලේශයෝ ඉ
තුරුවූ ක්ලේශයෝයයි කියනලද ප්‍ර
තිපක්ෂනාවයුතු ධර්මයන් අතුරෙන්
රහතුන්ට ඉතුරුනොවෙලැසුන් නැතිවැපි
න් එකුත්පිය්‍යසක් ප්‍රහෙදවූ ප්‍රතිසන්ධිවි
ඥානයන්ගේ කෙළවරට පැමිණියේ ද
ඒයන්සතින ලොකයාගේ අග්‍රදක්ෂිණාව
ට සුදුස්සෙන්මන්නේඒ මෙපමණකින්
මේ ආනාපානසති කර්මස්ථානයාගේ ග

ණනාව ආදිකොට විදර්ශණාව කෙළවර කොටඇති ආනාපාන සතිසමාධි භාවනාවසමාප්තවූයේඃ මෝනොමෝ සඳිප්‍ර කාරයෙන් ප්‍රථමවතුෂ්කය්‍යාගේ වර්ණනා වයහි දතයුතු.

(ප ‡)

ඉතරෙසුපන තිසුවතුකෙකස්සු සඋමා විසුංසාමඔඝානභාවනානයොනාමනත්ථි තසමා අනුපදවණ්ණනානයෙනතෙසං එවංඅත්ථා වෙදිතබ්බා පිතිපටිසංවෙදිනි පිතිංපටිසංවෙදිතං කරොන් තොපාඨටංකරොතෙනාඅසසසිස්සාමි පසසසිස්සාමිති සිකඛති තත්ථ විභාකාරෙති පිතිපටිසංවෙදිතාහොති ආරම්මණතොව අසම්මොහතොව කථං ආරම්මණතො පිතිපටිසංවෙදිතා හොති සප්පිතිකෙවෙඛාභනෙ සමාපජ්ජති තස්ස සමාපන්නිඤාණෙ ඛානපටිලාභෙන ආරම්මණතොපිති පටිසංවිදිතාහොති ආරම්මණස්ස පිතිපටිසංවිදිතත්තාකථං අසම්මොහතො සප්පිතිකෙවෙඛාභනෙ සමාපජ්ජිත්වා වුට්ඨායඛානසම්පයුත්තානංපි තිං ඛයතොවයතො සම්මසිත්වසඛිප සසනා ඛණෙලකඛණ පටිවෙධෙන අසම්මොහතො පිතිපටිසංවිදිතාහොති වුත්තාමපි චෙතං පටිසම්භිදායං දිඝංඅසසාසවසෙන විත්තස්ස එකග්ගතං අවිකෙඛපං පජානතොසති උපට්ඨිතාහොති තාය සතියා තෙනඤාණෙන සාපිතිපටිසංවිදිතාහොති දිඝංපසසාසවසෙන රස්සංඅසසාසපසසාසවසෙන සබඛකායපටිසංවෙදි අසසාසපසසාසවසෙන පසසම්භයංකාය සඛඛාරං අසසාසපසසාසවසෙන විත්තසසඑකග්ගතං අවිකෙඛපං පජානතො සතිඋපට්ඨිතා හොතිතාය සතියා තෙනඤාණෙන සාපිති පටිසංවිදිතා හොති ආවජ්ජනතොපිතිපටිසංවිදිතා හොති ජානතො පසසතො පඨමවෙඛ

තො මනසිකාරං අධිට්ඨානතො සඛාය අභිමුඛතා ථිරියංපඤඤාතතො සතිං උපට්ඨාපයතො චිත්තං සමාදහතතො පඤඤාය පජානතතො අභිඤඤාය පරිඤඤාය පහානඤඤාය භාවනාඤඤාය සච්ඡිකිරියාතතො සාපිති පටිසංවිදිතා හොතීති එතෙනෙව නයෙන අවසෙසපදානිපි අත්ථතොවෙදිතබ්බානි ඉදංපනෙත්ථ විසෙසමත්තං ඤාණසංඛාතානංවසෙන සුඛපටිසංවෙදිතාවතුන්නම්පිවසෙන විඤඤාණසංඛාරපටිසංවෙදිතා වෙදිතබ්බා චිත්තසංඛාරාපි වෙදනාදයො වෙඛඩ්ඩා සුඛපටිසංවෙදිපදෙපනෙත්ථ විපසසනාභූමිදසසනත්ථං සුඛන්ති වෙසුඛානිඤාණානිච සුඛං වෙදනා සිකඛාපටිසම්භිදායංවුත්තානං පසසද්ධිඤාණං චිත්තසංඛාරන්ති ඔළාරිකං ඔළාරිකංචිත්තසංඛාරං පසසම්භෙන්තා නිරොධෙන්තීති අත්ථොයොවිත්තාරතො ආගතොබාරෙ වුත්තනයෙනෙවවෙදිතබ්බා අපිචෙත්ථපිතිපදෙපීති සියෙන වෙදනාවුත්තාසුඛපදෙසරූපෙනෙව වෙදනා ඒසු චිත්තසංඛාරපදෙසු සඤඤාචවෙදනාම චෙතසිකා එතෙධම්මා මහාසපට්ඨානාදි ත්තසංඛාරානිවවනතතො සඤඤාසම්පයුත්තාවෙදනානි එවංවෙදනානුපසසනා නයෙන ඉදං චතුක්කං තාසිත්තානීවෙදිතබ්බං

(ඝ ‡)

ඉතරෙසුපන තිසුවතුක්කෙසු සඞඛ්‍යාතුන්වතුස්කයෙහි; සඋමා, යම්හෙයකින්; විසුංකම්මඤානභාවනානයො නාමනත්ථි (ප්‍රථමවතුෂ්කවගයෙන්අධිගතඛ්‍යානඅතියාගටවෙදනාචිත්තධම්මානුපසසනාවසින් දෙසිතබැවින්) වෙනකම්සඛ්‍යානභාවනාවෙක්නම්නැති;තසමා, එහෙයින්; අනුපදවණ්ණනානයෙනෙව, පදපිළිවෙලින් කරණ වර්ණනානයින්ම; මෙසං, ඒතුන්වතුස්කයන්ගේ; එවං, මෙමෙ

සඤ්ඤානන්ති; අත්ථාවෙදීනංවා, අභිවදන්තූති (පීතිපටිසංවෙදියන්තුයෙහි පීතියාපටිපටිසම්මදෙවවෙදනාසිලොහසම්පයුත්තියම්මදෙවවේදෙථාසඤ්ඤාඅත්තිනංවාපටිපටියම්මදෙවවෙදියන්තිනොඅභිවදන්තූති) පටිසංවෙදිතං කථන්තිආදිසේ;පාකටංකරොන්තෙනා, ප්‍රකටකරන්නේ-පෙ-(එකාවජ්ජනයෙන් සංවෙදනග්‍රහණයෙන්ච ද්‍විත්‍රිචිත්තභවඞ්ගතවුවද යම්ප්‍රකාරයෙන්ද්‍විත්‍රිචිත්තභවඞ්ගතවූ ප්‍රීතිගතඳ ඒප්‍රකාරයඳක්වන්නටපීතිගතඳ ග්‍රහණයකළොත්-පටිපටිසංවෙදිතිඑතෙඝිත්මන්නවච්ඡාකාරෙනිඝනාදිඑහිඅරමුණුනෙයිත් අසම්මොහතෙඝිනැයිදෙපරිදෙකින් ද්‍විත්‍රිචිත්ත ප්‍රතිසංවෙදිතවේ) කථංආරම්මණතොපීතිපටිසංවෙදිතාහොති, ආලම්බනතෙඝිත් ද්‍විත්‍රිචිත්ත කෙසේවිඳනවේද; සප්පිතිකෙ මෙඛාතෙ, සද්‍ධිතිකවූප්‍රථමච්ඡඣ්‍යානයන්දෙදෙනා;සමාපජ්ජනි ලිවෙලින්සම්මදිති; "නඤ්ඤපටිසංවෙදි ති"ඝනපදයඅපෙක්ෂානොට කත්තෘඅර්ථයෙන ඡඤ්ඤිවිහක්තිනිදෙශලොපයෙයින් නෙනයහු අභිවදි) සමාපජ්ජනක්ඛණෙ, සමාපන්නාක්ඛණෙයෙහි;ඛ්‍යානපටිලාභෙන, ඛ්‍යානද්‍රුනිලාභයෙන්; (ඛ්‍යානසම්පයුත්තවඬ්ඪිත්ඝනඅර්ථෙනි)ආරම්මණතො, ආලම්බනමුඛයෙන්; ආරම්මණසඤ්ඤාපටිසංවෙදිතත්තා,ආලම්බනප්‍රතිසංවිදිතබැවින්(තදුලම්බනඛ්‍යානපඨම්‍යාපඨාදිනිද ප්‍රතිසංවිදිතවේඋක්‍රමක් කිනියාදයත්?යම්සේ සප්පයෝජනයකරන්නහුවිසින් ඒ:පියාවසනතුබය දුටුතල්තිසිඳදක්නාලදමනම්වේදගෘහිතවේදමන්ඥානදබලයෙන්ගත්වපිළිමඟවන්නේද එහෙයින් එසේමද්‍රිනියවඅාසනනවූආලම්බනයදන්ඝල්ගිද්‍රිනියද දන්නාලදනම් වේඛවලඤ්ඤාණ්‍යාමාන්‍යලක්ඛණවශයෙන් ද්‍රිනියගන්නටසුවබැවිනි-කථංඅසම්මොහතෙඝිනුද්‍රිනියගන්නාලදුවාද ප්‍රතිසංවිදිතාහොතීයම්බඞ්ඛාකාරණුඅප්පිතිතෙවෙඛිතෙසම්පජ්ජන්තාද්‍රිනියුක්තවූප්‍රථමච්ඡඣ්‍යානඅවසම්වැද; වුත්තාය, නැගි; ඛිනාසඤ්ඤපසුත්තං පිතං,ඛ්‍යානසම්ඵසුක්තවූ ද්‍රිනිය; ඛය නොවයතො සම්මසති,ක්ෂයෙඝිත් වය යනෙඝින් සම්මර්ශණයකෙරෙයි; තඤ්ඤ, ඒයොගිතුමසින්; විපස්සනාඛණෙ, නිත්‍යණ විශදවපවත්නාවූවිදර්ශණඥානයෙන් ඔයෙහෙඝින්දක්නාලෙණෙනි; ලක්ඛණපටිවෙඛෙන,ද්‍රිනියගේඅවලක්ෂණසාමාන්‍යලක්ෂණයෙන් ප්‍රතිවෙඛකිරීමෙන්;යම්ඛණියන්තුඒඤ්ඤාමාන්‍යවිශෙෂලක්ෂණයක්ඇද්ද ඒලක්ෂණය දන්කල්හි ඒඛණියතෙමේ යථාවයෙන් දන්නාලදමවේ-එහෙයින්කිව අසම්මොහතොත්, පිනිපටිසංවිදිතාහොතීයි එම අර්ථයපාලියෙන් දැඛනපිණිය "මුහුතචෙතං"යනාදින්හු-එහි දිඝංඅස්සාසං යනාදියෙහි අර්ථයවනතිඝෙන්ම දතයුතු යව"ස තොකාරි"වශයෙන් පෙලඅයමෙතැන පිනිපටිසංවිදිතාවශයෙන් ආයි පිනිපටිසංවෙදිතාවද අභිඝෙඝින් විභාවනාමැතිමේ වනාහි අනිත්‍යක්‍රමයකින් සංක්ෂෙපවිධි)දිඝංඅස්සාසවයෙන,ආලම්බනවූදීඝාඅස්සාසාගේවශයෙන්(පහානතොඤාපිනිපටිසංවෙදිතාතොහොති යි සම්බන්ධකරණු)මින්නාසඤ එතානඤංඅප්පහානතො,ඛ්‍යානපඤ්ඤාපන්නාවූඅභියොපරනාමධෙයඇතිමිත්තෙනාකාග්‍රතාවතත්සම්පයුක්තවූ ප්‍රඤ්ඤවෙන්දත්තාවූහට; (යම්සෙඝින් ආලම්බනමුඛයෙන් ද්‍රිනිය ප්‍රතිසංවිදිතවේද එසෙම තත්සම්ප්‍රයුක්තවූ ඛම්මෝද ආලම්බන මුඛයෙන් ප්‍රතිවිදිතමවෙත්) සනිඋපඨිතාහොති, දීඝාඅස්සාසවශයෙන් ඛ්‍යානසම්ප්‍රයුක්ත සතිත් තොමෝ ඒ ඛ්‍යානාලම්බන ආලම්බන හෙඝිනුදු අසම්මොහතෙඝිනුදු උපඨාන වේ-පෙ-ආවජ්ජනතො, ආවර්ජනාවශයෙන්; ජානතො පඤ්ඤතො පටිවෙඛතෝ

නො, විදර්ශනාඥානයෙන් තුන්ලකුණු ආරොපනයකොට පිරිසිඳන්නහුවිසින් දන්නහුවිසින් පස්වකන්නහුවිසින්; මිත්‍යා අධිඝනතො, ප්‍රීතියෙහි විදර්ශනාවිත්තය පිහිටුවන්නහුවිසින්(ශ්‍රද්ධාදිපඤ්චක ය විදර්ශනාධර්මයන්ගේ කෘත්‍යවශයෙන් න්හු)සඛායඅධිමුච්චනතො, ශ්‍රද්ධාවෙන්හද හන්නහුවිසින්; විරියං පග්ගණ්හනතො, ටියකිරිය හුවන්නහු විසින්; සතිං උපඨාප යනතො, සිහිඵළවන්නහුවිසින්; මිත්‍යාසංස මාදහනතො, සිත්හුඑකඟකරන්නහුවිසින්(මෙයින් සමාධිකෘත්‍යය න්හු) පඤ්ඤා ය පජානනතො, විදර්ශනාඥානයෙන් මනා කොට දන්නහුවිසින්;අනිච්චානුපස්සනා, ලක්ඛණරසප්‍රත්‍යුපඨාන පදට්ඨානවශයෙ න්ජානපරිඤ්ඤායෙන්දනයුතු; පරිඤ්ඤා යං,තුන්ලකුණු විසින් නිරණපරිඤ්ඤෙ න් දනයුතුනැ;පහාතබ්බං නදහවිසින්ස මුච්ඡෙදවිසින් පැහිඇරයුතු;භාවෙතබ්බං, මග;සච්ඡිකාතබ්බ,නිවන්හාඵල;සච්ඡික රොතො, සාක්ෂාත්කරන්නහුවිසින්; පිනිපටිසංවෙදිතාවහොති, මානිලක්ඛණ යෙහි සභාවවජ්ජාදඝමොහතමනසාපව ත්නාවූ භූත පඤ්චකැමනිකැමතිසඳද න්නටකරුණුවනබැවින්අසම්මොහවිසි න්ප්‍රීතිදන්නාලදමවෙයි (නොහොත්ආ වජ්ජනා යනාදිපඤ්ච ධ්‍යාන්පස්විකුම් විසින් ඤාණ යනු ආවජ්ජනායනුයෙහි පවන් සන්නයෙහි කිහයහි) එතෙහෙ වනයෙන,මෙමනසින්; අවසෙසපදෙසුපි, සෙසුපදයෝද; අත්ථතොවෙදිතබ්බානි, අර්ථවෙහින්දනයුතුනානුහු; ඉදම්පන, මේවනානි; එත්ථ, මෙහි; විසෙසමත්තං, විශෙෂමාත්‍රයෙකි; තිණ්ණංඛණානං වසෙන, ප්‍රථමවිතීය තෘතීයධ්‍යානයන් තුන්දෙනාගේ වශයෙන්;සුඛපටිසංවෙදි තා, සුඛපටිසංවෙදිබව; චතුඅඞ්ගම්පිව සෙන, සතරධ්‍යානයන්ගේවශයෙන්;චි තසඛ්ඛාරපටිසංවෙදිතා, චිත්තසංඛාර වෙදිබව; වෙදිතබ්බා, දනයුතු; චිත්ත සංඛාරා, චිත්තසඛ්ඛාරයෝනම්; වෙද නාදයො වෙඛ්බා, වෙදනාසඤ්ඤා ඣාන ඛ්‍යාඞ්ගදෙදනයි; සුඛපටිසංවෙදිපදෙප නෙත්ථ, සුඛපටිසංවෙදිපදයෙහිවනාහි; විපස්සනා භූමිදසඝනත්ථා, විදර්ශනාවට භූමිදඝනපරිණිය;සුඛාතිවෙසුඛානි (ය නාදිපිලිසිඹියාවෙතිකිහු-පෙ-)අපිම,අති කුදු ඇත්;එත්ථ, මෙමතුෂ්ණායෙහි ප්‍රීති පෙදෙහි පිනිසියෙන, ප්‍රීතිසිඹියෙන්; වෙදනා;ඛ්‍යානලදු;සුඛපදෙ, සුඛපදයෙ හි;සරූපෙනෙවවෙදනා,සඵරූපයෙන්ම වෙදනා කියනලදු;චිත්තසඛ්ඛාරපදෙ සු, චිත්තසඛ්ඛාරපදයෙහි; සඤ්ඤාව වෙදනාව වෙනසිඛා එතෙඛම්මා,සංඝ දවෙදනාදයනමේ ධර්මයෝ විඤ්ඤාණ වත්තාහ;චිත්තපටිබද්ධා ,චිත්තප්‍රතිබද්ධයහ; චිත්තසංඛාරානි, චිත්තසඛ්ඛාර යහසි;වචනතො, වදුලබැවින්;සංඤ්ඤාති පස්සත්තාවෙදනානි, සංඤ්ඤාසම්ප්‍රයුක්තාවූ වෙදනාඛ්‍යානලදුසි;එවං, මෙසේ; වෙද නානුපස්සනානයෙන, වෙදනානුදර්ශ ණාඥානයින්;ඉදං,මේමතුෂ්ණාය ;හාඛිතාන් නි වෙදිතබ්බා,ඛ්‍යාතයයි දනයුතු.

—○—

(හ ‡)

සෙසුචතුස්කනුයෙහි යථෙසයකින් ප්‍ර ථමචතුස්කයාගේ වශයෙන්පැමිණෙන ලදි ඛ්‍යානඇතුනාහට වෙදනාවිත්තධ ර්මානුපස්සනාවශයෙන් දෙසනලදබැවි න් වෙනම කර්මස්ථානභාවනාවෙක්න මි නැත්තේද එසෙයිනි පෙරපිළිවෙළින් කරණ වඤ්ඤානාක්‍රමයෙන්ම ප්‍රථමචතු ස්කනුයගේ අර්ථ මේ මතුකියනුලබන ක්‍ර මයෙන් දනයුතු. "ප්‍රීතිපටිසංවෙදි" යි නාමපදයෙහි ප්‍රීතිසංඛ්‍යාතට දුනගනු ලබනබව ප්‍රකට කරන්නාහු ආචාර්‍යපා ඨාඝකරන්නෙමිසි නිත්මෙන්පේයයි අර්ථදනයුතුයි එබවනානි අරමුණුවශ යෙන්ද නුමුලාවිච්ඡාවශයෙන්දැයිසා දි පරිඥෙකින් ප්‍රීතිය මොනවට දුනගනු

ලබනබව ප්‍රකටවන්නේකි. ඒ දෙයාකාරයන් අතුරෙන් අරමුණුවනයෙන්කෙසේ ප්‍රකටවන්නේදයත්? යම් යොගාවචරයෙකුවිසින් ප්‍රීතිබ්‍යාපාදියෙන් යුක්තවූ ප්‍රථමවිනිශබ්‍යානලයට ක්‍රමයෙන් යමවදිනුලැබේද ඒ යොගාවචරයාවිසින් ඒධ්‍යානයට සම්මත් සෘණයෙහි ඒධ්‍යානඋපනිලාභ බලයෙන් යමිසේ සඳීයන් සොයන්නෙකු විසින් ඒ සඳීප්‍රවසනතුඹසදුටුතල සඳීප්‍රාදක්නාලද්දේමවේද බෙහෙත් මන්ත්‍රබලයෙන් අල්වාගත්නව පිළිවන්හෙයින් ගත්නාලද්දේනම් වේද එමෙන්ම ප්‍රීතියට ආශ්‍රයසථානවූ ධ්‍යානය දත්නලබි ප්‍රීතියන් දත්නාලද්දේමය සවකියලක්ෂණ සාමාන්‍යලක්ෂණ වශයෙන් ප්‍රීතියගන්නාවූ ප්‍රඥාවබැවින් ප්‍රීතිසගන්නාලද්දේමය නුවුලාවිම්වශයෙන්කෙසේ ප්‍රීතියප්‍රගටවන්නේදයත්? ප්‍රීතිබ්‍යාපාදයෙන් සුඛපාවූ ප්‍රථමවිනිශබ්‍යානයන්ට සමවැද එසින් නැගිට ඒධ්‍යානසම්ප්‍රයුක්තවූ ප්‍රීතිය ඛයවශවශයෙන් සම්මසිණයකෙරේද ඒ යොගාවචරයාවිසින් නියුණුව නිමිලව පවත්නාවූ විදර්ශණාඥානයෙන් විශෙෂහෙයින් දත්නා ක්ෂණයෙහි ප්‍රීතියගේ සවකියලක්ෂණ සාමාන්‍යලක්ෂණයන් ප්‍රතිවෙධකිරීමෙන් ඒ ප්‍රීතිය නඹාකාරයෙන් දත්නාලදමවේ වදාරණලදුයේමැයි පුනිසමසිද්ධ මානිහයෙහි දිඝිආයවාසආලම්බනයාගේ වශයෙන් ධ්‍යානපයඹිාපන්නවූ අවික්ෂෙපයයි කියනලද චිත්තෙකාග්‍රතාව තත්සම්ප්‍රයුක්තවූ ප්‍රඥාවෙන් දත්නාහට යමයේ ආලඹනමුඛයෙන් ප්‍රීතිය දත්නාලද්දේවේද එසේම තත්සම්ප්‍රයුක්තධර්මයෝද ආලඹනමුඛයෙන් දත්නාලද්දාහුමය එසේ දත්නාලද්දාහට ධ්‍යානසම්ප්‍රයුක්ත ධර්මතොමෝ ඒ ධ්‍යානාලඹනවශයෙනුදු නුවුලාවශයෙනුදු ලබසිටි සේවෙයි ඒ ධර්මතියෙනුදු ඒ ඝෘණයෙනුදු ප්‍රීතිය දත්නාලද්දේවෙයි දිඝිආයවාසයාගේ වශයෙන්ද පූර්වආසවාසප්‍රාඥාවාසයාගේවශයෙන්ද සවීකාය ප්‍රතිසංවෙදිවූ ආසවාසප්‍රාඥාවාසයාගේ වශයෙන්ද නාය සංස්කාරයන් සන්සිඳුවන්නාවූ ආසවාස ප්‍රාඥාවාසයාගේවශයෙන්ද චිත්තයාගේ අවික්ෂෙපසංඛ්‍යාතවූ එකාග්‍රතාව දන්නාහට ඒ ධ්‍යානාලඹනවූ ධර්මතිය ඵලඔසිටියේවෙයි ඒ ධර්මතියෙන්හා ඝෘණයෙන්ද ප්‍රීතිය දත්නාලද්දේවෙයි ආවජ්ජනාවශයෙන් පැවැති විදර්ශණාඥානයෙන් ත්‍රිලක්ෂණාරොපනයකොට ප්‍රීතිය දැනගන්නාවූද එසෙම විදර්ශණාඥානයෙන් ප්‍රීතියදක්නාවූද ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාකරන්නාවූද එම විදර්ශණාමනස්කාර පිහිටුවන්නාවූ ශ්‍රද්ධාවෙන් අදහන්නාවූද පවත්ගන්නාලද වීර්‍යඉන්ද්‍රියඇතිනාවූද ඵලඔවනලද සිහිඇත්නාවූද සිත එකඟකරන්නාවූද විදර්ශණාඥානයෙන් මොනවට දක්නාවූද යොගාවචරයාවිසින් ලක්ෂණ රසාදිවශයෙන් හාත්පසින් දනයුතු දුක්ඛසත්‍යද සමුදෙජද ප්‍රභාණවශයෙන් විශෙෂයෙන්ද නැසියුතු සමුදයසත්‍යද ඇසිඹමුයෙහි කටයුතුවූ ඵලයහා නිර්ධාරණයද ප්‍රත්‍යක්ෂකිරීමෙන් ඒප්‍රීතිය දත්නාලද්දේවෙයි මේ උක්තප්‍රකාරයෙන් ඒ යෝගාවචරතෙමේ දත්නාලද ප්‍රීතිඇත්තේවැයි දතයුතු

මෙමනීත්‍යායෙන් සෙසුපදයෝද අනුවශයෙන්දතයුතුනාහුය මේවනාහි මෙහි විශෙෂමාත්‍රයකි ප්‍රථමවිනිය නැසියධ්‍යානයන්ගේ වශයෙන් සුඛපරිසංවෙදිබවද සතරධ්‍යානයන්ගේ වශයෙන් චිත්තසංස්කාරයෝනම් වෙදනාසංඥාන ස්කන්ධයෝදෙදෙනාය මේසුඛපරිසංවෙදිපදයෙහිවනාහි විදර්ශණාවට නුවුදත්වනපිණිස සුඛයනම් කාඝිකසුඛයවෙත සිකසුඛයයනදෙසුවකොනෙක්යැයි ප්‍රතිසඹුනිදු මානියෙයි වදාරණලද්දේය "පසසමහං භික්ඛවෙ චිත්තසංඛාරං" යනමෙහි ඔඳුරිකාවිත්තසංස්කාරයන් සන්සිඳුවන්නේය නිරුඹකාන්නේයයනඅර්ථයි

සෝවඤ්ඤරවඤ්ඤෙන් කායසංඛාරයෙ කි කියනලදනාගින්ම දතයුතු වැලි ඒ කෙසේඇත මේවිතුස්කයෙහි ප්‍රීතිපදයෙ හි ප්‍රීතිමුඛයෙන් වෙදනාවකියනලද්දේ ය සුඛපදයෙහි රූපරූපයෙන්ම වෙදනාව කියනලද්දෙය විඤ්ඤාණසංඛාරදෙපෙදෙහි සංඛුබ්‍ය වෙදනාවඤ්ඤ මේධම්මයෝ වි භාවයෙහි වන්නාහම්නාය අසත්කොට පැත්තාහ විඤ්ඤාණවසින් පිළිගෙළකර ණලද්දාහි කියෙයින් විඤ්ඤාණසංඛාරපද යෙන් සංඛුබ්‍යප්‍රයුක්තවූ වෙදනාවකිය නලදුහි දතයුතු මෙසේ වෙදනානුදහි ණාක්‍රමයෙන් මේවිතුස්කය කියනලදුහි දතයුතු,

——

(සා ¶)

තතියචතුක්කෙපි චතුන්නංඣානා නංවසෙන විඤ්ඤාසම්පයුත්තසඤ්ඤාවෙදිතා දිබා අතිප්පමොදෙනෙනා හාසෙන්තො පහාසෙනෙනා අසසිස්සාමි පස්සසිස්සා මිනිඩිඤ්ඤනි තත්ථවිභාගාරෙහි අතිප්ප මොදෙනෙනාති සමාධිවසෙනව විපස්ස නාවසෙනව කථංසමාධිවසෙන සප්පිති තොවෙඣානෙ සමාපජ්ජිති සොසමාප නනිඤ්ඤණසම්පයුත්තපිතිය චිත්තං ආ මොදතීඤ්ඤථං විපස්සනාවසෙන සප්පි තිසොවෙඣානෙ සමාපජ්ජිත්වා වුට්ඨාය ඣානසම්පයුත්තාංපිතිං බ්‍යතොවයතො සම්මසති එවං විපස්සනාඤ්ඤණෙඣාන සම්පයුත්තංපිතිං ආරම්මණං කත්වා චි ත්තං ආමොදෙති පමොදෙති එවං පටිප නෙසා අතිප්පමොදයංචිත්තං අසසිස්සා මි පස්සසිස්සාමිනිසිඤ්ඤගිති වුච්චති සමාදහංචිත්තන්ති පඨමජ්ඣානවසෙන ආරම්මණෙඒත්තං සමංආදහනෙනා ස මංඨපෙනෙනාතානිවා පනඣානානිස මාපජ්ජිත්වා වුට්ඨායඣානසම්පයුත්තංචි ත්තං බ්‍යතොවයතො සම්මසතොවිප සසනාඛණෙලද්ධඣ රූපටිමෙඛන උප්ප ජ්ජති ඛණිකමිහොතඛයඨානාත්‍යවයෙනාති ආරම්මණෙඒත්තං සමං ආදහනෙනා ස මංඨපෙනෙනා සමාදහංචිත්තං අසසිස්සා මිපස්සසිස්සාමිනිසිඤ්ඤගිති වුච්චති විමොචයංචිත්තන්තිපඨමජ්ඣානතොහි වරණාඒත්තං මොචෙනෙනාවිමොචෙන් නොදුනියෙන විඣානාවිමාරෙති නයි යෙන පීතියා වතුත්ථෙන සුඛදුඤ්ඛාභි නතං මොචෙනෙනා විමොචෙනෙනාතා නිවාපන ඣානාතිසමාපජ්ජිත්වා වුට්ඨාය ඣානසම්පයුත්තං චිත්තං බ්‍යතොවය නො සම්මසනිසෝ විපස්සනාඛණෙඅනි වත්තානුපස්සනානයනිට්ඨයඤ්ඤතෝ විඣා මොචෙතොඣාවිමොචෙතෙනා දුක්ඛානු පස්සනාය සුඛසඤ්ඤතෝ අනත්තානුප සසනාය අභිනන්දඤ්ඤතෝ නිබ්බිදානුප සසනාන්‍යනන්දිතෝ විරාගානුපස්සනාය රාගතෝ නිරොධානුපස්සනාය සමුදය තෝ පටිනිස්සග්ගානුපස්සනාය ආදුපා තොචිත්තං මොචෙනෙනා විමොචෙන් නෝ අස්සසතිවෙව පස්සසතිව නොත වුටවති විමොචයංචිත්තන්ති අසසිස්සා මි පස්සසිස්සාමිනි සිතිඤ්ඤගිති එවංමන්නානු පස්සනාවසෙන ඉදංචතුත්ථඣානං නිවෙදිතබ්බං

—ශ්‍රීශ්‍රී—

(ස ¶)

තෘතීයචතුස්කයෙහි "කථං ආරම්මණ නොවත්තාරිඣානානි සමාපජ්ජිති තස්ස සමාපන්නිඤ්ඤණෙඣානපටිලාභෙන" ආ නාදින් උත්තානුසාරයෙන් සියල්ලමසු විඤ්ඤාසුයි "චතුන්නංඣානානං වසෙන චිත්තපටිසංවෙදිතාවෙදිතබ්බා" යිනිහු චිත්තංමොදෙනෙනා, ඣානසම්ප්‍රයුක්ත චිත්තසම්ප්‍රයුක්තවූ ප්‍රීතිසම්බොඣඞ්ගවූ ඣානප්‍රීතියෙන් සතුටුකරවන්නේනො හොත් ප්‍රීතිය අරමුණුකොටඇති විදසි

ණාචිත්තඤ්ච එම ආලම්බනවූ ප්‍රීතිය විසින් සතුටුකරවන්නේ(''පමොදෙනෙතා ඝනාදිපදයෝ ''මොදෙනෙතා'' ඝනුවට ම පඨමායවචනයෝයි) නත්ථ, අභිප්පමොදයංඝනුයෙහි, ටීකාකාරෙහි අභිප්පමොදෙතොති,දෙයාකාරයකින්අභිප්‍රමොදයවේ; සමාධිවසෙනව විපස්සනාවසෙනාව,සමාධිවශයෙන විදර්ශණාවශයෙනැයි-පෙ-සම්පයුත්තානඤ්ච පීතියා චිත්තංආපමොදෙති පමොදෙති, ධ්‍යානචිත්තසම්පයුක්තවූ ප්‍රීතිසම්බොජ්ඣඞ්ගවූඖදගයලක්ඛණවූධ්‍යානප්‍රීතියෙන් එමධ්‍යානචිත්තය සහජාතාදී ප්‍රත්‍යයවශයෙනුදු ධ්‍යානප්‍රත්‍යයවශයෙනුදුපරිබ්‍රූහනය කරන්නේ කෘත්‍යාකාරයට පමුණුවන්නේසතුටුකරවන්නේය හාත්පසින්සතුටුකරවන්නේය-පෙ- සම්පයුත්තං පීතිං ආරම්මණං කත්වා,උදාරවූ ධ්‍යානසම්ප්‍රයුක්තවූ ප්‍රීතිය අරමුණුකොටපවත්නාවූ; චිත්තං,විදර්ශණාසිත්හු; අමොදෙනිපමොදෙති,එම්ආලම්බනවූ ප්‍රීතියෙන්යොගාවචරතෙමේඝනාකාරයටපමුණුවයි කියනුලැබෙයි;එවංපටිපන්නෙතා,මෙසේ ප්‍රතිපන්නවූයේ-පෙ-පඨමජ්ඣානාදිවසෙන, ප්‍රථමධ්‍යානාදින්ගේ වශයෙන්; ආරම්මණෙ,අරමුණෙහි;චිත්තං,සිත්හු (සමංආදහතෙතාඅයිසේ)සමංඅපෙතීතිසමකොටබන්නේ(යම්සේ මදකුදුල්නපසඟයට ඔබනැපසඟයට නොගොස් අවනතවූතන්හි ඉන්ද්‍රියයන්ගේ සමබවට පැමිණීමෙන් විසමයනොවේද එසේම කොටබන්නේ සමාධිහුගේහෝ උත්කර්ෂයට යාමෙන් අවලබවට පැමිණිමෙයින් මනාකොටසිටියේදඑසේඅදිණාවශයෙන්නබන්නේයයන අදහසි) තානිවාපනඤ්ඣානානි සමාපජ්ජිත්වා, ඒඛ්‍යානයන්ටසමවැද;වුට්ඨාය, ඒඛ්‍යානයෙන්නැගී;ඣානසම්පයුත්තංපීතිං,ධ්‍යානසම්ප්‍රයුක්තප්‍රීතිය;ඛයතොවයතොසම්මසති;ක්ෂයහෙයින්ව්‍යයහෙයින්සම්මර්ශණයකෙරේ; සෝ, ඒසොනිහිතෙමේ; විපස්සනාඛණෙ, භඟානුපස්සනාක්ෂණයෙහි (භඟනම්, අනිත්‍යතාවයාගේ පරමකොටිය ය එහෙයින් භඟානුදර්ශකයොගාවචරතෙමේ චිත්තමුඛයෙන් සියළුසංස්කාරගතය අනිත්‍යහෙයින්දකී- ''විපස්සනාඛණෙනි භඟානුපස්සනා ඛණභඟතිනාම අනිච්චඤ්ඤාය පරමකොටිනසමාහාය භඟානුපස්සකො යොගාවචරෝ චිත්තමුඛෙන සඞ්ඛතසංඛාරගතං අණුවතොපස්සති නොනිච්චතො අනිච්ච

සඳුක්ඛන්තා දුක්ඛසව අනත්තක න්තාතදෙව දුක්ඛතො අනුපස්සති නොසුඛතො අනත්තතො අනුපස්සති නොඅත්තතො යස්මාපනායංඅනිච්චංදු ක්ඛං අනත්තා තතං අභිනන්දිතබ්බංඝ චතඅභිනන්දිතබ්බං නතංරක්ඛිතබ්බං තස්මාභගවතාඋත්තානුසාරෙන අනිච්චං දුක්ඛං අනත්තාති සංඛාරගතෙදිසෙන ස්මිංනිබ්බිඳති නොනන්දති විරජ්ජති නොරජ්ජති සොඑවංනිබ්බින්දතා වි රජ්ජතොලොකියසෙනෙව තාවඤ්ඤණ න රාගංනිරොධෙති නොසමුදෙති නා සස්සසමුදයංකරොතීති අත්තා අථවාසෝ එවංවිරතොනායථාදිසංඛාරගතංතථා අදිසං අත්තනොසඤ්ඤංන නිරොධෙති නොසමුදෙති නිරොධමෙවස්සමනඤ්ඤ රොතීතිනොසමුදයතීතිඅත්තා සොඑවං පටිපන්නොපටිනිස්සජ්ජති නොආදිය තීනිවුත්තංහොති අයංහි අනිච්චාදිඅනු පස්සනාසඞ්ඛාතඤාණසංඛාරෙපකිලෙසා නං පරිච්චජ්ජනතො සංඛතදොසදස්ස නෙන නබ්බිපරිතො නිබ්බාණෙනන්දි න්නතාය පඤ්ඤාතතො පරිච්චා ගපටිනිස්සග්ගතො පඤ්ඤාතපටිනිස්ස ගෙනාවාති වුච්චති තස්මාතායසම්පන්නා ගමනායයොගාවචරො මුහුත්තයෙන න ලෙසෙව පරිච්චජනනිබ්බාණෙන පඤ්ඤ නි නෙනවුත්තං සොවිපස්සනාඛණෙ අනිච්චානුපස්සනාය නිච්චසඤ්ඤුතොවි භානං මොමෙතනා-පෙ-පටිනිස්සග්ග නුපස්සනාය ආදුතනතො මිත්තාදෙමාතම ණනාඅස්සාසනිච පස්සාසනිච"යනුමෙනැ නටි තාපි අනිච්චානුපස්සනාය,අනිච්චා නුදස්සිතෙයෙන්-(අනිච්චස්ස අනිච්චා නෙවා අනුපස්සනාඅනිච්චානුපස්සනා-පෙ තුමාධිච්චයන්මග අනිච්චයතාවිගණෙප්‍ර වෘත්තාවදර්ශණාවවෙමේනම්ඉනිච්චසඤ්ඤු නොප්‍රත්‍යයසමුත්පන්නධම්මයන් නිත්‍ය යෙනාසඤ්ඤතයනඅප්‍රවෘත්තත මිත්‍යාසංඥාවෙ න්(සංඥානිෂ්පාදයන්මිත්‍යාදෘෂ්ටින්ගේදග්‍රහ ණයදුරුවයි-සුඛසංඥදිත්‍යනිදු මෙඹත යන්)නිබ්බිඳානුපස්සනාය, සංස්කාරයන් කෙරෙහිනිබ්බිදානුකාරයෙන්පවත්නාවූ අනුපස්සනාමෙවත්;නන්දිතෘෂ්ණා නෘෂ්ණාමෙවත්;විරාගානුපස්සනාය, සංස් කාරයන්කෙරෙහි විරජ්‍යතාකාරයෙන් ප්‍රවෘත්තවූ අනුපස්සනාමෙවත්; රාග නොය, රාගයමෙනෙරත්; නිරෝධානුපස්ස නාය, සංස්කාරයන්ගේ නිරොධ්‍යබලප්‍රා ප්තවූ(යම්සේ සංස්කාරයෝ නිරොධම වෙද්ද මතුයෙහි පුනර්භවාදියෙන් නොඋපදිද්ද එසේහෝ අනුපස්සනාව නිරොධානුපස්සනානම්-මෝතනාමොඛ ලප්‍රාප්තවූ මුවිතුකම්‍යතාවැයි--එහෙයින් ම"සමුදයතොමොමෙතනෙනා"යිත්‍යාදිනා)පටි නිස්සග්ගානුපස්සනාය, පටිනිස්සග්ගා කාරයෙන් පවත්නා අනුපස්සනාමෙවත්; ආදානතො, අනිත්‍යාදිග්‍රහණයෙන්හෝ ප්‍රතියක්ෂිග්‍රහණයෙන්හෝ;චිත්තං,සිංහු; මොමෙතනෙනා, මුදන්තේ-පෙ-

—○—

(ඟ ¶)

තුන්වෙනි චතුස්කයෙහි සතරවිධා නයන්ගේ වශයෙන් විඤ්ඤාණපච්චයවේදි බවදනාඵුත්තිය"අනිච්චමොදයංවිඤ්ඤා ණඤ්ඤයෙහි ඛ්‍යානසම්ප්‍රයුක්තවිඤ්ඤාණ ත්‍රය යම්පයුක්තවූ ත්‍රිවිධසම්බෝඛ්‍යඟවූ ඛ්‍යා නත්‍රිතියෙන් සතුටුකාරවත්නානු ප්‍රකාශි යෙන් සතුටුකරවයාහු බවුළුවත්නානු ප්‍රකාශියෙන් බවුළුවත්නානුඅඩවසකර න්නෙමි ප්‍රාඩවාසන රාත්තෙමිඩිසලකාති ස්මෙන්නේහි.මෙතිවනානිසමාධිවසෙන නවදර්ශණාවශයෙනැයියන දෙවනාකාරය කින් අනිච්චමොදයවන්නේහි එබ සමාධි වශයෙන්ත් අනිච්චමොදයවන්නේන් දයන්? ඔබගිසි යොගාවචරයෙක්තෙ මේ යත්‍රිතිකවූ ඛ්‍යානවිෂයට සමවදහන් වේද මහතෙමේ සමවත්සෘණයෙහිඛ්‍යා නවිත්තසම්ප්‍රයුක්තවූ ත්‍රිවිධසම්බෝඛ්‍යඟවූ ඛ්‍යානත්‍රිතීඥයන් එමඛ්‍යාන විඤ්ඤාණ සඟ යන ස්කන්ධත්‍රයවශඥානද්ඛ්‍යාන ස්කන්ධත්‍රය

ශයෙන්ද තුටුපහටු ආකාරයට පමුණුවන්නේයි මිදුණාවශයෙන් කෙසේ අභිප්‍රමොදයවන්නේදයන්? සප්‍රීතිකවූ ධ්‍යානවශයට සමවැද එයින් නැගිට ධ්‍යානය ම්ප්‍රයුක්තවූ ප්‍රීතිය ක්ෂයවශයෙන්ද ව්‍යයවශයෙන්ද සම්මර්දණය කරන්නේයි මෙසේ මදුණාකාරණයෙනි ධ්‍යානසම්ප්‍රයුක්තවූ ප්‍රීතිය අරමුණුකොට පවත්නාවූ සිත ප්‍රථමාරම්භූවප්‍රහාණයෙන් ඒකාග්‍රතාවම්රණයෙම් තුටුපහටු ආකාරයට පමුණුවන්නේයි මෙසේ පිළිපන් යොගාවචරයෙම් සිතතුටුපහටුකරන්නාහු ආයතා සප්‍රායාසකාරන්නෙමියි හික්මෙන්නේය යියිකියනලදී "සමාදහංචිත්තං" ආදි ප්‍රථම ධ්‍යානාදිවශයෙන් අරමුණෙහිමදයුන්ලී නාස්‍රාසභාවපක්ෂයකට මනාගොස්යටහවී මටමහෝ උඩඟුවීමටහෝ අවකාශනොදී ඉතුරන් සමබවට පැමිණවීමෙන් සිත සමථයාට පිනවුවන්නාහු ඒ ධ්‍යානයන්ට සමවැද එයින් නැගිට ඒ ධ්‍යාන සම්ප්‍රයුක්තවූ ප්‍රීතිය ක්ෂය ව්‍යයවශයෙන් සම්මර්දණයකොට බලන්නාහට විදර්ශනාක්ෂේත්‍රයෙහි අනිත්‍යාදි ලක්ෂණ ප්‍රතිවේධයිවීමෙන් සප්‍රණිකා සමාධිය උපදනේය මෙසේ උපන්නාවූ සප්‍රණිකාසමාධිහුගේවශයෙහුදු අරමුණෙහි සතසමඤ්ඤාවපිනුවන්නාහු ආසවාසප්‍රායෝග කරන්නෙමියි හික්මෙන්නේය යියිකියනලදී "ඒ සමාධිවයංචිත්තං" ආදු ප්‍රථමධ්‍යානය කරණකොටගෙණ පවත්වාණයන් කෙරෙන්ද විනිවයධ්‍යානය කරණකොටගෙණ විතකවිචාරයන් කෙරෙන්ද තෘතීයධ්‍යානය කරණකොටගෙණ ප්‍රීතියෙන්ද චතුර්ථධ්‍යානය කරණකොටගෙණ සුවදුක් දෙකින්ද සිතමුදවන්නාහු ඒ ධ්‍යානයන්ට සමවැද එයින් නැගිට ඒ ධ්‍යානසම්ප්‍රයුක්තවූ සිත ක්ෂයව්‍යයවශයෙන් සම්මර්දණය කරබලන්නේයි ඒ මෙයාගාවචරතාමම භගවතුපදේශනා ක්ෂණයෙනි අනිත්‍යානුදර්ශනාව කරණකොට නිත්‍යසංඥාවෙන්ද දුඃඛානුදර්ශනාවකාරණකොටගෙණ සුඛසංඥාවෙන්ද අනාත්මානුදර්ශනාවකරණකොටගෙණ ආත්මසංඥාවෙන්ද නිර්වේදානුදර්ශනාව කරණකොටගෙණ සප්‍රිතිකතෘෂ්ණාවෙන්ද විරාගානුදර්ශනාව කරණකොටගෙණ රාගයෙන්ද නිරෝධානුදර්ශනාවකරණකොටගෙණ සමුදයෙන්ද පටිනිස්සග්ගානුපස්සනාව කරණකොටගෙණ නිත්‍යාදිවශයෙන්ගැනිමෙන්ද සිතමුදවන්නානුආයොහද කරන්නේය ප්‍රාඥවාසදකරන්නේයඑහෙයින්සිතමුදවන්නාහු ආසවාසප්‍රායෝග කරන්නෙමියිහික්මෙන්නේයයියිකියනලදි මෙසේ චිත්තානුපස්සනාවශයෙන් මේවතුස්කායවදුරණලදැයි දතයුතු.

(ෂ ‡)

චතුත්‍රවතුත්‍රෙත්‍රපන අනිච්චානුපස්සිනි එත්‍රපනාවඅනිච්චංවෙදිතබ්බං අනිච්චතාවෙදිතබ්බා අනිච්චානුපස්සනාවෙදිනබ්බා අනිච්චානුපස්සිවෙදිතබ්බාවා තඅනිච්චවන්ති පඤ්චක්ඛන්ධා කඤ්ඤාඋප්පාදවයඤ්ඤුථත්තභාවාඅනිච්චවනානිතෙසංයෙව උප්පාදවයඤ්ඤුථත්තං හුත්වා අභාවොනිත්තභාවනං තෙතෙවාකාරෙනා අඤ්ඤාඛණ්ඩතඤ්ඤා තොදෙවිඅත්ථා අනිච්චානුපස්සනාති තඤ්ඤා අනිච්චන්තියමෙසතා රූපාදිසු අනිච්චන්තිඅනුපස්සනා අනිච්චානුපස්සිති තායඅනුපස්සනාය සමන්නාගතොතඤ්ඤාඑවංහුතොඅස්සසමන්නාගතොතඤ්ඤාවපස්සසමන්නාගතොතඤ්ඤාවඉඛණිච්චානුපස්සි අස්සසිස්සාමි පස්සසිස්සාමීන් සිතඤ්ඤිනිමෙදිතබ්බා ඉති රාගානුපස්සිනි එත්‍රපන වෙච්රාගඛයවිරාගොම අච්චන්තවිරාගොවතත්‍රඛය විරාගොනි සංඛාරානං ඛණභඞ්ගොව අවෙරාතවිරාගොනි නිබ්බාණං විරාගානුපස්සනානි තදු භයවසෙන පවත්තාවිපස්සනාවමඤ්ඤාම තාඤදුවිධායපි අනුප

සතායතනසමඤ්ඤාගතොහුත්වා අස්සසන්තොවපස්සසතොතාව විරාගානුපස්සී අස්සසිස්සාමිපස්සසිස්සාමීති සික්ඛතීතිවෙදිතබ්බා තිරොධානුපස්සිපදෙපිඑසෙවනයොපටිනිස්සග්ගානුපස්සීති එත්ථ පිවෙපටිනිස්සග්ගා පරිච්චාගපටිනිස්සග්ගොච පක්ඛන්දන පටිනිස්සග්ගොච ඉමෙ අනුපස්සනා පටිනිස්සග්ගානුපස්සනාමග්ගානං එතං අධිවචනං විපස්සනානිතදඟවසෙනසඞ්ඛතාභිසංඛාරෙ කිලෙසෙ පරිච්චජති සංඛතදොසදස්සනෙනව තබ්බිපරිතෙනි බ්බාණෙතන්නින්නතාය පක්ඛන්දතීති පරිච්චාගපටිනිස්සග්ගොති වුච්චති මග්ගොස මුච්ඡදවසෙන සබ්බං ඛන්ධාභිසංඛාරෙ කිලෙසෙපරිච්චජති ආරම්මණකරණෙ නවනිබ්බාණෙපක්ඛන්දතීති පරිච්චාගපටිනිස්සග්ගොමෙවපක්ඛන්දන පටිනිස්සග්ගොතිවුච්චති උභයම්පි පන පුරිමසුණං අනුපස්සනතොා අනුපස්සනාති වුච්චති තාසදුවිධාසපි පටිනිස්සග්ගානුපස්සනාසසමන්නාගතොහුත්වා අස්සසන්තොවපස්සසතොතාව පටිනිස්සග්ගානුපස්සි අස්සසිස්සාමි පස්සසිස්සාමිති සික්ඛතීති වෙදිතබ්බා ඉදංවුත්තං හොති චතුන්නං සුඛවිපස්සනාවසෙනෙව වුත්තං පුරිමානිපනතීණි සමථවිපස්සනාවසෙනමථවං චතුන්නංචතුක්කානං වසෙන සොළසවත්ථුකාය ආනාපානසතියා භාවනාවෙදිතබ්බා

—ශ්‍රී—

(ස ‡)

චතුත්ථචතුක්කෙපන, සතරවතවතුෂ්කයෙහිවනාහි (අනිච්චානුපස්සීයනුයෙති අනිච්චන්ති අනුපස්සිඅනිච්චස්සවා අනුපස්සනසීලොඅනිච්චානුපස්සිඉගන්තේකිම්පනතංඅනිච්චංකථංවා අනිච්චංකාඅනිච්චානුපස්සනා කස්සවාඅනිච්චානුපස්සනාකිමත්ථාති අනිච්චානුපස්සනාභාවනාකරණුස්සාහජාතොඉමිවිභාවනාකරණුස්සාහජාතොඉමිවිභාවනාකරණුස්සාහජාතොඉමිවි

අනිත්‍යානුදර්ශණයෙන්; සමනුපාගතො, සමන්විතවූ යොගාවචරයි-පෙ-විරාගානුපස්සියනු යෙනිච්චිරාගයෝ දෙදෙනෙකි; ඛයවිරාගො, ඛයවිරාගයය; අච්චන්තවිරාගෙ, අත්‍යන්තවිරාගයයි (මෙනිඛයවිරාගයනම්ඛණිකනිරොධඛයඅත්‍යන්තවිරාගයනම් නිවණි-මෙමකිඛට්ඨකථාවෙහි "ඛයොසංඛාරානංවිනාසොවිරජ්ජනං තෙසංයෙවපළුජ්ජනංවිරාගොඛයොඑවවිරාගොඛයවිරාගොඛණිකනිරොධොඅච්චන්තමෙත්ථඑතස්මිංඅධිගතෙසංඛාරාවිරජ්ජන්තිනි රුජ්ඣන්තිනිඅච්චන්තවිරාගොනිබ්බාණංතෙනාහඛයවිරාගොසංඛාරානංඛණභඟොඅච්චන්තවිරාගොනිබ්බාණංති) විරාගානුපස්සනානි, විරාගානුපස්සනානම්; තදුභයවසෙනපවත්තා, ඛයවිරාග අත්‍යන්තවිරාගවශයෙන් ප්‍රවෘත්තවූවිපස්සනාචමමගෙන්නාම, විදර්ශිණාය මානීයනමෙයි (ඛයවිරාගානුපස්සනාවශයෙන් විපස්සනාවගේද අත්‍යන්තවිරාගානුපස්සනාවශයෙන්මාර්ගයාගේද ප්‍රවෘත්තියයෙදියයුතු-අරමුණුවිසින්හෝ විදර්ශණාවගේද ඛයවිරාගානුපස්සනාවශයෙන් ප්‍රවෘත්තිය තන්නිමිත්තභාවයෙන් අත්‍යන්ත විරාගානුපස්සනාවශයෙන් ප්‍රවෘත්තියයි-මාර්ගයාගේවනාති අසම්මොහතොයින් ඛයවිරාගානුපස්සනාවශයෙන් ප්‍රවෘත්තියය ආලම්බනතොයින් අත්‍යන්තවිරාගානුපස්සනාවශයෙන්ප්‍රවෘත්තියයි දතයුතු) තායදුච්ඛායපි අනුපස්සනාය, විදර්ශණාමාත්‍රසංඛ්‍යාත විච්ඡඅනුපස්සනාමෙන්-පෙ-"නිරොධානුපස්සි පදෙපි එසෙවනයො" යනුවෙන් යම්හෙයකින් විරාගානුපස්සි පදයෙන්වුත්තනයානුසාරයෙන්"වෙනිරොධා ඛයනිරොධොච අච්චන්තනිරොධොච"යනාදි අත්ථසංවණ්ණනාව අතිදෙසකළෝද එහෙයින් විරාගයථාභූතයෙහි නිරොධපදයතබා"ඛයොසංඛාරානං විනාසො"යිමෙනිවන්නයින් නිරොධපදයාගේ අත්ථවණ්ණනාදතයුතු- පටිනිස්සග්ගානුපස්සී යනමෙහිදු "පරිච්චාගපටිනිස්සග්ගොවප කිලෙසානංවප ඛන්ධානපටිනිස්සග්ගොචාති වෙපටිනිස්සග්ගා"යි යොදනුමෙහි ප්‍රභානවයධම්මත්තාගේ තදඟවශයෙන්හෝස මුච්ඡදවශයෙන්හෝ පරිච්චජනය පරිච්චාගපටිනිස්සග්ගනම-සියළුපහින්ගේ පටිනිස්සග්ගවූ විසංස්කාරයෙහි තමාගේ නිස්සජ්ජනය නන්නිමිනයෙන්හෝ තදුලම්බනයෙන්හෝ එනිපකිලෙසානය පකිලෙසානපටිනිස්සග්ගනම්-මෙමකිනට්ඨකථාවෙහි "පටිනිස්සජ්ජනපහානඛඉසතදඟවසෙනවා සමුච්ඡදවසෙනවා පරිච්චජනං පරිච්චාගපටිනිස්සග්ගොනාමඑසා සබ්බුපධිනං පටිනිස්සග්ගානුභූතෙ විසංඛාරෙ අත්තනොවිස්සජ්ජනං තන්නින්නතාය තදුලම්බනතායවාතත්ථපවත්තානංපකිලෙසානංපකිලෙසානපටිනිස්සග්ගොති) විපස්සනාමග්ගානං, විදර්ශණාමාර්ග්‍ය යනමොවුත්ත; එතං අධිවචනං, පටිනිස්සග්ගයනමේනමේකි; විපස්සනා, විදර්ශනාතොමෝ; තදඟවසෙන, තදඟප්‍රහානවශයෙන්; සඞ්ඛතාභිසංඛාරෙහි, ස්කන්ධාභිසංස්කාරයන්හා සමඟ; කිලෙසෙපරිච්චජති, ක්ලෙශයන් පරිත්‍යාගකෙරේ (මෙහි අනිත්‍යානුදර්ශණාතොමෝ තදඟප්‍රහානවශයෙන් නිත්‍යසංඥව දුරුකරන්නී නිත්‍යග්‍රහණවශයෙන් ප්‍රවෘත්තාක්ලෙශයන්හා තම්මූලක අභිසංස්කාරයනුදු තදුභයමූලකවූ අනාගතයෙහි උපදනාවිපාකස්කන්ධයන්ද දුරුකෙරේදුඃඛසංඥදින්දළුසමදුරුකෙරෙත් එහෙයින්කිහ'විපස්සනාතදඟවසෙන සඞ්ඛතාභිසංඛාරෙහි කිලෙසෙපරිච්චජති'යි) සංඛතදෙසදස්සනෙන, සංඛතයන්ගේ අනිත්‍යාදිදෙඛදර්ශණයෙන්; තබ්බිපරිතනිබ්බානෙන, නිත්‍යාදිභාවයෙන් තද්විපරිතවූ නිර්වාණයෙහි; තන්නින්නතාය, තදධිමුක්තබැවින්; පකිඛන්දති, වදී (වදනක්හුමෙන් වේයනඅර්ථයි-පෙ-)මග්ගො, මාර්ගයතෙමේ; සමුච්ඡදවසෙන, සමුච්ඡදප්‍රහානවශ

යෙන්; සඞ්ඛාතිසංඛාණාති, ස්කන්ධාභිසංස්කාරයන් එක්ව; කිලෙසෙපරිච්ච ජති, කෙලෙසුන්දුරුකෙරේ; (මාර්ග ඥාන්ක්ෂණයන් පරිත්‍යාගකරණකල් හි විපාකධර්මතාපාදනයෙන් අභිසංස්කාරයෝද අනුප්පත්තියට අභිබැවින් තම්මූලකවූ විපාකස්කන්ධයෝද පරිත්‍යාත්තනාමයෙන්) ආරම්මණකරණෙනව, අරමුණුකිරීමෙන්; නිබ්බාණෙ පතිට්ඨාති. නිවන්හිදු වද්-පෙ-උභයම්පිපන. විදසිණාඤණයමාහේතු නය ඝනසඤඤකම; පුරිමපුරිමඤණං, පුරිමපුරිමඤණය; (පූර්වඥණයම) අනුපස්සනතෝ; පශ්‍යප සුවදක්නාගෙයින්; අනුපස්සනානිවුවම නි, අනුපස්සනාඤයි කියනුලැබේ (මාර්ගඥානයද ගොත්‍රභූඥානයට පසුව නිර්වාණ දර්ශණය කරණහෙයින් අනුපස්සනා නම් ඝගයෙන් -පෙ-)ඉදම්පන චතුත්ථ චතුත්තකං, මේ සතරවන චතුස්කය; සුඛවිපස්සනාවසෙනෙව, හුදුවිදර්ශනාවශයෙන්ම;වුත්තං, කියනලදහ;පුරිමානිපනතීණි; පුථුත්තුන්දෙනාවනාත; සමථපුබ්බඞ්ගමාය පස්සනාවසෙනම, සමථවිදර්ශණාවශයෙන් කියනලදහු; එවං, මෙසේ; චතුන්නං චතුඤකානංවසෙන, සතාවතුස්කයන්ගේවශයෙන්; සොළසවත්ථුකාය, සොඩශවස්තුකවූ; ආනාපානසතියා, ආනාපානස්මෘතියගේ භාවනාවසොවෝ; වෙදිතබ්බා, දතයුත්තාහි.

——

(හා ‡)

සතරවන චතුස්කයෙහි වනාහි "අනිච්චානුපස්සි" යන මෙහි පළමුකොට අනිත්‍යය දතයුත්තේය අනිත්‍යභාව දතයුත්තාය අනිත්‍යානුදර්ශිණාව දතයුත්තාය අනිත්‍යවශයෙන් දත්තා ඝයාගාවචරයෙමේ දතයුත්තේයිප්මතුස්කයෙහි අනිත්‍යනම් පඤ්චස්කන්ධයෝයි කුමක් හෙයින් පඤ්චස්කන්ධය අනිත්‍යවන්නේද යත්? ඉපදීමය විනාශවීමය අන්‍යථාභාවයයන මොවුන්ගේ ලක්ෂණ ඇත්තෙහයි නැයි දතයුතු අනිත්‍යතානම් ඒපඤ්චස්කන්ධයන්ගේම ඉපදීමය විනාශවීමය අනිත්‍යාකාරයට පැමිණීමයයනමෙයි ඉපදුනැතිවීමය නොවන් උපන්නවුන්ගේ ඒ ආකාරයෙන් නොයිට ඝණනාඝයෙන් බිඳීමයයන අර්ථවන්නේයි අනිත්‍යානුදර්ශිණානම් ඒඅනිත්‍යභාවඝයෙන් හෙව ත් රූපාදි සාරමුණෙහි අනිත්‍යවශඝයෙන් බැලීමවන්නේයි.

අනිත්‍යානුදර්ශිනවූ ඒ අනිත්‍යවශයෙන් බැලීමෙන් යුක්තවූ යොගාවචරයහි දතයුතු ඵහෙයින් මෙසේ ආසවාසප්‍රාඛවාසකරණ යොගාවචරතෙමේ මෙහි අනිත්‍යවශයෙන් විදසිණාඤාන්නාහු ආසවාසප්‍රාඛවාස කරන්නෙමියි නිත් මෙන්නේයයි දතයුතු "විරාගානුපස්සි" යන මෙනිවන්නාහි ඝය විරාගය අත්‍යන්තවිරාගඝනදෙදෙනාගේ වශයෙන් විරාගය දෙඅාකාරවේඑහි ඝයවිරාගනාම සංස්කාරයන්ගේ ඝණයන් පාකටිඳුණාමයි අනඝනවිරාගනම් නිර්වාණධර්මයයි විරාගානුපස්සනානම් ඒ දෙදෙනාගේවශයෙන් පැවැති වදසිණාවහා ඤාණයයි ඒ විදසිණාවෙන්යුක්තවූ ආසවාසප්‍රාඛවාසකරණ යොගාවචරතෙමේ විරාගවශයෙන් බලඤාහු ආසවාසප්‍රාඛවාසකරන්නෙමියි නිත්මෙන් මේයයි දතයුතු "නිරොධානුපස්සි" යනපදයෙන්මේනියාගෙන්අර්ථදතයුතු "පරිනිස්සනානුපස්සි" යනමේපෙදෙ නිදාපරිච්චාගපටිනිස්සඞ්ගඝය පඤ්චඤ්ඤන පටිනිස්සඞ්ගඝයයි යන මොවුන්ගේවශයෙන් පටිනිස්සඞ්ගඝයද දෙවැදෑරුම්වේ ඒ දෙදෙනා අතුරෙන් ප්‍රහාණවශඛණියන් ගේ තදඞ්ගවශයෙන්හෝ සමුච්ඡේදවශයෙන්හෝ දුරුකිරීම පරිච්චාගපටිනිස්සඞ්ගඝනනම එසේමසියළුපඩින්ගේ ප්‍රහීන් සඟවූ සංස්කාරයෙහි තමාගේ අත්හැරීමනෝ එහි නිම්නනාවයෙන්හෝ තද

ලඹනනාවයෙන් හෝ එහිපැමිණීම පසක්ඛන්ධපටිනිස්සග්ගනම ඒ පටිනිස්සග්ගය විදර්ශණාවේනුයි පටිනිස්සග්ගානුපස්සනානම්වේ මේවනාහි මාහිංසට නමෙකි ඒ එයේමැයි විදර්ශණාතොමෝ නදඟවශයෙන් ස්කන්ධාභිසංස්කාරයන්හාස මග කෙලෙසුන්දුරුකරන්නේයි සංස්කාරධර්මයන්ගේ දෙස්දැකීමෙන් ඒසංස්කාරයන්ට විපරීත ලක්ෂණවූ නිර්වාණයෙහි තන්නිමිනතාවශයෙන් ඇතුළත් වෙයි එහෙයින් විදර්ශණාව පරිච්චාගපටිනිස්සග්ගයයිදු පක්ඛන්ධනපටිනිස්සග්ගයයිදු කියනුලැබේ මාහිංසදයමුවෙජ්ජදමශයෙන් ස්කන්ධාභිසංස්කාරයන් සම්ග කෙලෙසුන් දුරුකරන්නේයි අරමුණුකිරීම වශයෙන් නිර්වාණයෙහි ඇතුළත්වෙයි එහෙයින් මාහිංසද පරිච්චාගපටිනිස්සග්ගයයිදු පක්ඛන්ධනපටිනිස්සග්ගයයිදු කියනුලැබේ මේ විදර්ශණාඤාණය මාහිංසනාදයනා දෙකම පුරිපුරියැයි ප්‍රසිද්ධ වන්නාබැවින් අනුපස්සනායයි කියනලදී ඒ එයේමැයි මාහිංසනාදයනා නුහුණන්ට පසුව නිර්වාණය දැනගන්නාබැවින් අනුපස්සනායයි කියනලදී ඒ දුබ්බලාකාරවූ පටිනිස්සග්ගානුපස්සනාඥාන් යුක්තවම ආසවාසප්පාහාසකරණ සොගාවමාතෙමේ පටිනිස්සග්ගවශයෙන් විදර්ශණාකරන්නාහු ආසවාසප්පාහාසයන රන්මෙන්වේයි හික්මෙන්නේයයි දතයුතු ඉතිසතරවන මතුස්තශයහුදුවිදර්ශණාමග ඥානද පළමුවෙනි නිත්‍යසමථවිදර්ශණාවශයන්ද වැදගණුලදිමෙසේසතරවනුස්කන්ධයන්ගේ වශයෙන් මොඛශ්වයතුකවූ ආනාපාන යනිදුවේ නාමනාමදතයුතු.

—ංංං—

(සා §)

එවං සමාළසවත්ථුවසෙන වපන අයං ආනාපානසති මහප්ඵලානිසංසා නානුස්ස අයම් පිබා නිකඛ්ඛම ආනාපානසති සමාධි භාවිතොබහුලීකතෝ සතිපට්ඨානෙවමප්පණිහිතානිමානි ආදිවචනතෝ සත්තභාවාදිවසෙහපි මහානිසංසතාමවේදිතබ්බාවි තක්කුපවෙජ්දසමත්ථතායපි අසංඛිසන් තපණිත අසෙවනක සුඛවිහාරත්තාස මාඛිඅන්තරායකරානං විතක්කානංවෙන ඉතොඅමතොවමිත්තස්ස ඛ්ඩාවනං විපස්සිඛිබාආනාපානාරම්මණාභිමුඛමෙම වවිතතානංකරොතිතතතවුත්තංආනාපානසතිභාවෙතබ්බා විතක්කුපවෙජ්දයානි ඛිජ්ජාඛිමුත්තිපාරි පුරියාමුලභාවෙනාපි වස්සාමහානිසංසෙතා වෙදිතබ්බාවුත්තංහෙතං භගවතා ආනාපානසතිඛ්ඛවෙ භාවිතාබහුලීකතාචත්තාරොසතිපට්ඨානෙ පාරිපූරෙති චත්තාරොසතිපට්ඨානාභාවිතාබහුලීකතා සත්තබොජ්ඣඞ්ගෙ පරිපූරෙන්ති සත්තබොජ්ඣඞ්ගා භාවිතාබහුලීකතා විජ්ජාඛිමුත්තිං පරිපූරෙන්තීත් අපිචවිරිමකානං අශ්ඛාසපස්සාසානං විදිතභාවකරණතො පියඛා මහානිසංසතා වෙදිතබ්බාවුත්තංහෙතං භගවතා එවං භාවිතායබොධාඞ්ගානුලද්ධානාපානසතියා එවං බහුලීකතාය යෙපිතෙවරිමකාඅස්සාසාතෙපි විදිතාවනිරුජ්ඣන්තිනො අවිදිතාන් තත්තනිරොධමසෙන හොති වරිමකා භවවරිමකාඞ්ගානවරිමකාවුනිවරිමකානි භවෙසුතිකාමභවෙ අස්සාසපස්සාසා පවත්තන්තාහි රූපාරූපභවෙසුනපවත්තන්තාහි නයමානොභවවරිමකාඞ්ගොහොසු පුරිමෙඛ්ඛානත්තයෙවනන්ති චතුත්ථජ්ඣානපදපරමත්තන්තසම්භතඞ්ගා වරිමකා ඤත්තපත්තුනිමිත්තාසුපුරතො සමාළසමෙනත්තොතනසඞ්ඛිපිත්වාවුත්තිවිත්තොතනානි දැඞ්ත්ති ඉමෙවුනිවරිමකානාම ඉමෙවුනිවරිමකාඉඛ්ඛරිමකානි අභිප්පොතාඉමමකිරඉමංඛ්ඛමකානමනුයුත්තායසඞ්ඛ්ඛතොආනාපානාරම්මණයසසුට්ඨුපරිග්ගණ්හනත්තා වුත්තවිත්තායපුරතොසමාළසමසසපිබිත්තසස

උප්පාදක්ඛණෙඋප්පාදංආවජ්ජයතොඋ
පාදෙපිතෙසංපාකටොහොතිභඟංආව
ජ්ජයතොහඟොපි තෙසංපාකටොහොතිඉතොඅඤ්ඤංකම්මඤානං භාවෙත්වාඅ
රහත්තංපත්තඛීණාසවභික්ඛුනොඝි ආයුඅන්ත
රංපරිවීක්ඛිත්වාකොති අපරිවීක්ඛිතං
වාඉමංපනසොළසවත්ථුකං ආනාපානස
තිං භාවෙත්වා අරහත්තං පත්තඛීණාසවභික්ඛු
නො ආයුඅන්තරං පරිවීක්ඛිත්වාමෙව
ඝනාතියො එතඤ්හිදුක්ඛමෙආයුසංඛාරා
පවත්තිස්සන්ති නඉතො පරන්ති්ඤ්ඣා
අත්තනොඛම්මනාය එවසරීරපටිජග්ග
නනිවාසන පාරුපනාදීනි සඛඛකිච්චා
නිකත්වාඅක්ඛිනිමීලෙති කොටපබ්බ
තවිහාරවාසි තිස්සත්තෙරොවිය මහාක
රඤ්ඤවිහාරවාසිමහානිසත්තෙරොවිය
දෙවපුත්තරඤ්ඤෙපිඛපාතිකත්තෙරොවියවි
ත්තාලපබ්බතවිහාරවාසිනොවෙහාතික
තෙරාවියවතන්ත්‍රිදං එකවත්ථුපරිදීපනං
වෙහාතිකතෙරානංකිරෙකොප්‍රණ්ණමු
පොසථදිවසෙපාතිමොක්ඛං ඔසාරෙත්වා
භික්ඛුසංඝපරිවුතොඅත්තනොවසන
ඨානං ගන්ත්වා චංකමනෙ ඨිතොවමතු
ලොහිතං ඔලොකෙත්වා අත්තනොආයු
සංඛාරෙ උපධාරෙත්වා භික්ඛුසංඝං ආහ
තුම්හෙහි කථංපරිනිබ්බා යතාතිභික්ඛුදි
ඝුබ්බානි තත්‍රකෙචි ආහංසු අම්හෙහි
ආසනෙනිසින්නාකාවපරිනිබ්බායන්තාදි
ඝුබ්බානි කෙචි අම්හෙහි ආකාසෙප
ලලංකංආකුජිත්වා නිසින්නකානි එවෙ
අහංදානිවොවංනමනමෙව පරිනිබ්බා
ය මානංදෙසෙස්සාමිති තතොවංකමේ
ලබංකත්වා අහංඉතොවංකමනකොටි
තොපරකොටිංගන්ත්වානිවත්තමානො
ඉමංලෙඛං පත්වාව පරිනිබ්බායිස්සාමිති
වත්වා චංකමංඔරුය්හපරභාගංගන්ත්වා
නිවත්තමානොඑකෙනපාදෙනලෙඛංඅ
ක්කමන්තොතත්තිණෙයෙව පරිනිබ්බායි.

තසමාහවෙඅප්පමත්තෙනා
අනුස්සතිඵලපණ්ඩිතෙනා
එවංඅනෙකානිසංසං
ආනාපානසතිංසදුති.

ඉදංආනාපානසතියං විත්ථාරකථා
මුඛං.

—ශ්‍රීශ්‍රීශ්‍රී—

(ස §)

(එවංසොළසවත්ථුවසෙනව සන්ත්
භාවාදිවසෙනාපි ආනාපානසති භාවි
තාහි ආසෙක්ඛාසඞ්ඛිතබ්බං) එවං, මෙ
සේ; සොළසවත්ථුවසෙනව, සොළොස්
වස්තුවසිනුදු හවනලදැ;ආනාපානසති,
ආනාපානසතිතොමෝ; මහප්ඵලාහො
නි, මහත්ඵලවන්නිසි(මහානිසංසාහි,ම
හප්ඵලායනු වටමෙවිවනියනුසත්නසි)
නත්, මෙහි (ආනිසංසත්තෙකෙරෙහි) අ
සඃ. ආනාපානසතිසමාධිනුගේ-පෙ-වි
තක්කූපමෙජ්දසමත්තනාය; කාමවිතකී
යාගේ උපමෙජ්දයට සමත්බැවිනුදු;
(මහානිසංසතා වෙදිතබ්බාසි,සඞ්ඛකර
ණු) අයංහි, මෙආනාපානසතිසමාධිය;
සන්තපණීතඅසෙවනකසුඛවිහාරත්තා,
සන්තපණීතඅසෙවනකසුඛවිහාරහෙසි
න්; සමාධි අන්තරායකරානං, සමාධිය
ට අන්තරායකරවූ; විතක්කානංවසෙ
න, විතක්කාදීන්ගේ වශයෙන්; ඉතොවි
තොව විතක්කසඞ්ඛාතං, උට්ඨාවවඅර
වුණෙහි ප්‍රවෘත්තිවශයෙන් සිත්නුගේ ඔ
සින්ඔබ දිවීම; විවිච්චිත්වා, වලකා; වි
තක්කං සිත්නු; ආනාපානාරම්මණාභිමුඛ
මෙව, ආනාපාණඅරමුණට අභිමුඛකො
ටම; කරොති, කෙරේ-පෙ-විජ්ජාවිමු
ත්තිපාරිපූරියාමූලභාවෙනාපි, මාහ්ඵල
වන්ගේසම්පුණ්ණවීමට්දමුල්වනබැවින්
(පාදකවනබැවිනුදුයනඅර්ථයි) අසඃ,
මේආනාපානසතිවගේ-පෙ-වත්තාරෝ
සතිපට්ඨානෙ, කායානුපස්සනාදිවූ සතර
සිවටුනුත්; පරිපූරෙති, සම්පුණ්ණෙකෙ
රේ; සත්තබොජ්ඣඞ්ගෙ, (බොධ්‍යඞ්ගභාව
නාවන් නැතිවසතිපට්ඨානභාවනාවගේ
පාරිපූරිවනැතිබැවින්) සප්තබොධ්‍යංග
යනුදු පුරා; විජ්ජාවිමුත්තිපාරිපූරෙති,
බොධ්‍යඞ්ගභාවනාවෙන් විද්‍යාවිමුක්තීන්
සිඛාප්‍රාප්තවනබැවින් විද්‍යාවිමුක්ති
පුරත්; අපිච, අනිඤ්ඤ, චරිමකානං, අව
සානවූ ආස්‍රවක්ෂයඥානයන්ගේ; විදිත
කරණභාවතො, දැනගැනුදබවකරණ

ඛැහිනුදු-පෙ-යෙපිතෙවරිමකා අස්සාස පස්සාසා, යම්ජ් කෙළවරවු ආස්වාසප්‍රා සම්‍යසෙතනත් ඇතු; තෙපි, ඔහුදු; විදිනාවනිරුද්ධත්, දන්නාලද්දුහුමනි රුධවෙත්; නොඅවිදිතා, නොදන්නා ලද්දුනු නිරොධනොවෙත්; තත්ථ, එහි; නිරොධවසෙන, නිරුඛවනවිසින්; තයොවරිමකා, වරිමකයොතුන්දෙනෙකි; භවවරිමකා, භවවශයෙන් කෙළවරවන්නානුයි; ඣානවරිමකා,ඣානවශයෙන් කෙළවරවන්නාහ; (භවවරිමකානි භවසෙනවරිමකා නිගිනභවවත්ති නො තථාඣානවරිමකා වෙදිතබ්බා චුතිවරිමකානි චුතියාවරිමකා චුතිනාමණවසෙනිනො සබ්බපරියොසානකා- යනුපි කාසි) භවෙසුනි, භවයන්කෙරෙහි;කාම භවෙඅස්සාසපස්සාසා පවත්තන්ති, කාමභවයෙහිආස්වාසප්‍රාස්වාසයෝපවතින්; රූපාරූපභවෙසු නපවත්තන්ති, රූපාරූපභවයෙහි නොපවතින්;තසමා, ඉන චූඣාමභවයෙහි පවත්නාහෙයින්;තෙ, ඒආස්වාසප්‍රාස්වාසයෝ; භවවරිමකා, භවවශයෙන්වරිමකනම්වේ; ඣානෙසු, ඣානඇත් කෙරෙහි; පුරිමඣානානන්තරා යෙපවත්තන්ති, පුර්ව්ඣානානුයෙහිපවතින්; චතුත්ථෙනප්පවත්තන්ති, සතරවනඣානයෙහි නොපවතින්; තසමා, එහෙයින්; ඣානචරිමකා, ඣානවරිමකානම්වෙත්; යෙපන, යම්ආස්වාසප්‍රාස්වාසයකෙනෙක්; චුතිචිත්තස්ස පුරතො, චුතිචිත්තායෙන්යට; සොළසමෙන චිත්තෙනසඞ්ඛං, සොළොස්වනසිතහාස මඟ; උප්පජ්ජිත්ථ, ඉපිද; චුතිචිත්තෙන සහනිරුජ්ඣන්ති, චුතිචිත්තායහාසමග නිරුඛවෙත් (ඩිහඅටුවායෙහි රූපඛ ම්මයන්ගේ සොඩශ චිත්තායුෂ්කතාව විභාවනබැවින්"සොළසමෙනමිත්තෙනසඞ්ඛං උප්පජ්ජිත්ථා"යිකිහු නොහොත්"චුතිචිත්තස්ස පුරතො"යනුයෙහි චුතිචිත්තාය අවධිභාවයෙන්ගෙණ එසිත්යටසොළොස්වන චිත්තයහාසමගයයිමෙසේ අර්ථගන්නාලබනකල්හි ආස්වාසප්‍රාස්වාසයන්ට සොළසචිත්තක්ෂණායුෂ්කතාවසිඛවේ "චුතිචිත්තෙනසහනිරුජ්ඣන්ති යනුයෙහි පුහුදුන්යදහාත්ත-රහත්නටවනාහි සිත්හු ශාතනාවවැටෙනබැවින් ආස්වාසප්‍රාස්වාසයෝචුතිචිත්තයෙන්පෙරටවමනිරුඛවෙනිසි යනුසත්තයි"ඉමෙකිරඉමං කම්මඣානමනුයුත්තස්ස-පෙ-සුඤ්ඤපරිග්ගහිතත්තාවිද්ධාවනිරුජ්ඣන්ති නොඅවිදිතාඛිසම්බඛිකරණු") ඉමංකම්මඣානම නුයුත්තස්සභික්ඛුනො,මේකම්මට්ඨාන යෙදුනු මහණහට(මතුයෙහි "පාඨටාහො නති"යනුඛාසොදනු)ආනාපානාරම්මණස්සසුඤ්ඤපරිග්ගහිතත්තා, ආනාපානසං ඛ්‍යාත ආරම්මුණමනාකොටපරිග්‍රහකළබැවින්;චුතිචිත්තස්සපුරතො,චුතිචිත්තායට පෙරටුව;සොළසමස්සචිත්තස්ස උප්පාදක්ඛණෙ,සොළොස්වනසිත්හුගේඋත්පාදක්ෂණයෙහි;තෙසං,ඒආස්වාසප්‍රාස්වාසයන්ගේ;උප්පාදංආවජ්ජියතො,උත්පාදය ආවර්ජනාකරණුවහට; උප්පාදෙපිපාකතොහොති,උත්පාදයදපහළවේ (පුර්වභාගයෙහි චරිමකආස්වාසප්‍රාස්වාසයන් මෙනෙහිකරණුවහටචුතිචිත්තායටසොළොස්වනසිත උත්පාදක්ෂණයෙහි ආස්වාසප්‍රාස්වාසයන්ගේඋත්පාදයපහළවේ)තෙසං,ඔවුන්ගේ;ඨිතිංආවජ්ජියතො.ස්ථිතිය ආවර්ජනාකරනුවහට; ඨිතිපිපාකටාහොති, ස්ථිතියදපහළවෙයි; තෙසං, ඔවුන්ගේ;භඞ්ගංආවජ්ජියතො, භඞ්ගය්බලහුවහට,භඞ්ගෙපිපාකටාහොති.භඞ්ගයදපහළවේ;ඉතොඅඤ්ඤංකම්මට්ඨානංභාවෙත්වා, ඉඹුන්අන්‍යවූ කම්මට්ඨානභාවනාකොට;අරහත්තං පත්තස්ස, අර්හත්වයපැමිණියහට;ආයුඅන්තරං.ආයුඅන්තරු (ජීවිතයපවත්නාතාලාවිසිය) පරිච්ඡින්නාංවා හොති, පිරිසිදුනාලද්දේහො වෙයි; අපරිච්ඡින්නංවා, පිරිසිදුනාලද්දේහො නොවෙයි;ඉමංපනසොළසවත්ථුකංආනාපා

නසනිංනාමෙතා. මේසොඩශවස්සතුකවූ ආනාපානසතිසභාවනාකොට;අරහත්වං පාපුණිස්ස; අනිඤ්ඤාට පැමිණිස්සමට; ආයුප්පහානෙරං, ජීවිතසංඛාරාවඩිය; පරිමිතී නාම්මෙහොති, පිරිසිදුනාලද්දේමවේ; මෝ, මෙසේනම්;ඉදුනි, දැන්; එතෙනකං, මෙතෙක්කාලේ; මෙආයුසංඛාරාපවත්තනතෝ, මාගේආයුසංඛාරයෝ පවත්නාහ; ඉතොපරංහ,ඉතිඤ්ඤා, මේසින්ම තුයේයි නොපවත්නාහඛි දැන; අත්තනොඩිඛිතාය එව, තමාගේ හිතාවසේ නම, ඨරිරපටිජග්ගනං, සිරුරපිළිදුන්ම; තිවිධඝනපාරුපනාදිනි, හැඳිම්පෙරවීම් ආදිවූ; සඤ්ඤිච්චාතිනතා,සියළුකෘත්‍යයහොව; අත්ඛිනිඝම්ලෙනි, ඇස්පියන්මෙන්; කොටපබ්බතවාඛිතෝ, කොළපව්මෙතිවසහ,නිස්සෙසෙරෝච්ය, ඛ්‍යාඝනමිවනාදැන්මමේනි; මහාපරඤ්ඤ පයිහාවිඛිතෝ, මහාප්‍රඥාවන්තවූ, මහාරඳුන්මේ හෙරවසහ; මහානිස්සෙසෙරාවිය, මහානිස්සරණට හෙරුණාවසේනි; අදවිපූ සහරතෝ, අදවිපුන්නාවට;ඊ ඝාවානිත හෙවරෝච්ය පිඛපානිසහතෙරුන්වමෙන්; විඤ්ඤාපපබන්ධාවඩිතෝ, සිතුල්පවත්තෙහවසහ; සවිඤාණිකසෙරාවිය, දෙබැනෙරුන්දෙදෙනාසෙයින්; තව, එනි; ඉදං, මේ;එකවසඤ්ඤාපරිදීපනං,එක්වසනුවඳුන්වීමයි; වචනානියපපවාතං, දෙබැනෙරුන්දෙදෙනාසෙයින්;එසොඑත්තෙරතෙනෙත්;පුබ්බාභිසඤ්ඤාඛඨිද්වසෙ, මැදිපොහෝදවස;පාරිමොඛඛඤ්ඤාතෙර ඝා, සාවතාත් උසුවූහ;භික්ඛුසංඝපරිවුතෝ, භික්ෂූසංඝයාපිරිවරා; අත්තනොව සඤ්ඤාණංඨපේසි, තමන්වසතතැනට ඝාහැ; එංඛාවමවොචාසි, සත්මහසුට ඝාවූ; විඤ්ඤාලොකං ඔලොමෙත්වා, සදපසන්ඝාලා; අත්තනෝ ආයුසංඛාරෙ උපධාරෙත්වා, තමන්ගේ ආයුසංස්කාරය පලඝා (පෙරඅඩමසඝවස්සංවලෙන් හාත්ඨ ඨන් තමනලදැ සිරිධාරාබඳුවූ ගගන තලයෙ රිදිපටබඳුවැලිතලා ඇතිසුදිනා ගඟද දුකමෙසලද පුදද සඟද ථමෙය මාගේ අදහසවැන්න නොතෙත්කල්මේ දුඃඛහාරය ඉසිලියහැතුදෙහෝති තමන් ගේ ආයුසංස්කාරය සලකාසඝතාඅති ප්‍රාඝය) භික්ඛුසංඝෙආහ, භික්ෂුසංඝයා වහන; තුම්හෙහි; නොපව්ඩින්; කථංපරිනිබ්බායන්නාභික්ඛු, කොවේවිටවත් පානා භික්ෂූනු; දිසුබ්බාහි, දත්නාලද වීරදුනි; තව, ඔබුන්කෙරෙන්; හොති ආහංසු, සමහරකෙනෙක් මේසේඝතු; අම්හෙහ, අපව්ඩින; ආසනෙනිඛින්නා කාව, අස්නෙනිත්දම්;පරිදෙවිඝාඝන්හාදි නිප්පබ්බා, විරිහවන්පාඝාතුදුවැව් ඇතු;ඉන ම්,සමඟරකෙනෙන්;අම්හෙහි,අපව්ඩින්; ආඝාසෙපලුංකංඛාහුජීවා, අවසපලු ක්බැඳ; නිසිඝංකාව, නිදහසේම (විරිහි වන්පාඝානු දත්නාලද වීරදුනි) ඉදුනි, දැන්; අඝා, මව; මඝා, හොපම; වඝාමඝාඝමේවපටිනිස්සාඝඝාහං. සත් මන්කෙරෙවින් විරිහවන්පාඝන්නු; ද ස්සෙස්සාවති, දත්වමයි(ආහති, යොද නු)නතෝ, ඉන්පසින්තෙන්; වංකතෙවලු ංකඛා, සත්මහසරඝන්නැදැඅහං, වම; ඉතොවංකාමඝ කොට්ඨෝ, මේස න්මන්හොළවරින්;පරිකොටිං ගත්වා, අනිඤ්ඤාඛළඅවබොඝ;නිවහතොඝෝ, වලන්මහට; ඉමංලෙඛ පඛා, මෙතෙ ඛාවමපැවිණ; පරිනිබ්බායිඝඝාවුන්. විරි හවන්පාඝයි; විඛා, කියා; වංකාලෙඛිරු ය්න,සත්මහටහැනි; පරභාගංගෙපඛා, පාඨාගඝට පැමිණ, නවඛාඝාතා ව ලන්නානු; ඒකෙකපාදෙන, එක්පයකින්; ලෙඛංඅකාඝාඝඛණෙ ඝඝව, ඉරබාව ඇඝමන්කෙණෙනිම; පරිඤ්ඤායි, පිරිනැවියෝ; තඝා, එමෙසින්, නවෙ, ඒකාන්තයෙන්; පඤ්ඤා, බුවිනැත්තේ; අප්පමඤ්ඤා,පමානුවූඝ්; එවං, මෙසේ; අඤ්ඤාකිඤ්ඤං, කිසා

යෙන් අනුබස්ඇති; ආනාපානසතිං, ආනාපානයනිකමවහන; සඳ, හැමවිලෙනි ම; අනුයුපෙථ. යෙදෙන්නේහි.

ආනාපානසති

—ශූශූ—

(හා §)

මෙසේ සොවිෂවසතුවශයෙන් වඩනලද ආනාපාන සතිභාවනානතොමෝ මහත් ඵලවන්නිය මහානිසංසවන්නිය ඒආනි සංසයන් අතුරෙන් මහණෙනි මේ ආනාපානසතිසමාධිය වඩනලද් දේබෝකරණලද් සේනුත්තේදවෙහිප්‍රණිතදවෙයි යනාදීමදහොවවනයෙන්දන්වනසත් නුත්බව ආදීවසයෙහුදු මේ ආනාපාන සති භාවිනුගේ මහානිසංසභාව දතයුත්තිය නාමාදීඝනිකායන් සිදිමටපොහොසත්බැවිනුදු මහානිසංසභාවදතයුතුනිය ඒඑසේමැති මේ ආනාපාන සතිසමාධිය ඝානාතපුර්ණ අසෙවනාත සුවිභාරය ඇතිබැවින් සමාධියට අන්තරාඝකරන්නාවූ විහඤියන්ගේ වශගතන් ඔබ්හොබ සිතදිවිමවළන්වා සිත ආනාපාන සමාධියට අභිමුඛකරන්නේය එහෙයින් විහඤියන්ගේ සිදිමට ආනාපාන සතිය වැඩියයුතුනියහි වදරණලදිමාහිථිලයන්ගේ ඉපදවීමට පාදකඛ්‍යානවනබැවිනුදු මේසමාධිහුගේ මහානිසංසභාවය දතයුත්තිය භාග්‍යවත්හුවිසින් වදරණලදුයේමැයි මහණෙනි ආනාපානසතිය වඩනලද්දේ බෝකරණලද්දේ සතාරසතිපඨාන යන් පුරන්නේය සතාරසතිපඨානයන් වඩන ලද්දේ බෝකරණලද්දේ බොඛ්‍යඞ්ගයන්ගෙන් වෙන්වූ සතිපඨානභාවනාවන් නැතිබැවින් බොඛ්‍යඞ්ගයනුදු පුරන්නේය බොඛ්‍යඞ්ගභාවනාවෙන් මාරිථලයන්ගේ මුදුන්පැමිණීමවනබැවින් බොඛ්‍යඞ්ගයන් වඩනලද්දේදබෝකරණලද්දේවිද්‍යාවිමුක්තිඵල මපූර්ණීකරොති වැලිදු අවසානවූ දාසවා ස ප්‍රාඃවාසඝත්ගේ දන්නාලදබව කරණහෙයිනුදු මේඝමාතියගේ මහානිසංස භාවය දතයුත්තිය භාග්‍යවත්හුවිසින් මේද වදරණලදුයේමැයි එම්බා රාහුලය මේ උකතප්‍රකාරයෙන්වඩනාලද බෝකරණ ලද ආනාපානසතිය කරණකොට ගෙණ යම්කෙළවර ආයවාසප්‍රාඃවාස කෙණෙක්ඇත්ද ඒ ආසවාසප්‍රාසවාසයෝ දන්නාලද්දහුම නිරුඛවෙති නොදන්නාලද්දහු නිරුඛනොවෙති එහි නිරොධවශයෙන් වනාහි භවවශයෙන් කෙළවරවන්නාහුය ධ්‍යානවශයෙන් කෙළවරවන්නාහුය චුතිවශයෙන්කෙළවරවන්නාහුය චරිමකයෝ තුන්දෙනෙක්වන්නාහ භවයන්අතුරෙන් කාමභවයෙහි ආසවාසප්‍රාසවාසයෝ පවත්නාහරූපරූපභවයෙහි නොපවත්නාහ එහෙයින් ඒ ආසවාසප්‍රාඃවාසයෝ භවවශයෙන් කෙළවරවන්නාහුනම්වෙති ධ්‍යානත්‍රයෙහි අතුරෙහි පළමුවන ධ්‍යානත්‍රයෙහි ආසවාසප්‍රාසවාසයෝ පවත්නාහ සතරවනධ්‍යානයෙහි නොපවත්නාහ එහෙයින් ඔවිහු ධ්‍යානවශයෙන් කෙළවරවන්නාහුනම්වෙති යම් ආසවාස ප්‍රාසවාස කෙනෙක් චුතිචිත්තයෙන්සමසොළොස්වන සිතහා සමග ඉපිද චුතිචිත්තයහා සමග නිරුඛවෙද්‍ද මොහු චුතිචරිමකනම්වෙති මෙහි චුතිචිත්තය අවධිවශයෙන් ගන්කල්හි ආසවාසප්‍රාසවාසයෝසතළොස්චිත්තක්ෂණයකට ආයුෂඇත්නාහුවෙති මේ ආනාපානසතියෙහිවනාහිවූ චුතිචරිමකයෝ මකැමහිවනලද්දහුය මේ චුතිචරිමක ආසවාසප්‍රාසවාසයෝ වනාහි මේ ආනාපානසතිකමවහන් භාවනාවෙහි යෙදුනු යොගාවචරයාහට ආනාපානසති අරමුණ මොනවටගන්නාලද බැවින් ප්‍රකටවන්නාහ චුතිචිත්තයටපෙරටුවූසොළොස්වන චිත්තයාගේ උත්පාදක්ෂණයෙහි ඒ ආසවාසප්‍රාසවායන්ගේ උත්පාදය ආවර්ජනාකරන්නාහට උත්

පාදයද පහළවවැටෙන්නේය ඔවුන්ගේ සතිසම්බොජ්ඣංගය ආවජ්ජනාකරන්නාහට සතිසම්බොජ්ඣංගයද පහළවවැටෙන්නේය ඔවුන්ගේ භාවනා ආවජ්ජනාකරන්නාහට භාවනාදසකමට වැටෙන්නේය මේ ආනාපානසතියෙන් අන්‍යවූ කමටහන්නාවනාවක් කොට රහත්වූ භික්ෂුවගේ ජීවත්වනකාලප්‍රමාණය පිරිසිඳ දන්නා ඥානය නොදත්නා ඥානය මේ සොඬ සවැනුවූ ආනාපානසතිභාවනාව ඔඩාඅර්හත්ඵලයට පැමිණි භික්ෂුවගේ ජීවත්වනකාලය පිරිසිඳදන්නා ඥානය මේ ප්‍රාහත්මහණහෙමේ දුන් මාගේආයුසංස්කාරයෝ මෙපමණකල් පවත්නාහුය මින්මඳබෙති නොපවත්නාහුයයිදුන්නා කමාණේඩමීනාවගයෙන්මසිරුරුපිළිදුනුම් ඇඳිමිපොවිමි ආදීයි එ කෘත්‍යකොවකොළපවිවෙහෙරැඬි හිස් වෙරුන් මෙන්ද මහකරදවෙහෙරැඬි මාණික්‍යසතරුන්මෙන්ද දෙවිපුන් රවපිණ්ඩපාතික නොරුන්මෙන්ද සිතුල් වැවිහාරවැසි දෙබෑතෙරුන්මෙන්ද ඇස්පියහන්නේයි ඒවයනුන්අතුරෙන් මේ එක්වයනුවක් දුන්විමියි ඒකොසේයන්? ඒදෙබෑතෙරුන්දෙදෙනා අතුරෙන් එක්තෙනෙක් ප්‍රඛුවපාහෝදවස්නිපාමොක් උසුරුවා භික්ෂුසංඝයාපිරිවරා නමන්වස නැනැතුගොස් සක්මන සිටියාහු සඳුපහණබලා පුරපක්ෂයක්හි සටස්භාගයෙහි හාත්පසින් නමනලද ඝනිරධාරාවකට බදු අහස්නලයද රිදිවිවනයකට බදුවැලෙලන් අතුරණ්ඩු භූමිප්‍රදේශයද දුකමෙකාලයනා ප්‍රදේශයද ඉතාඩින්හොඳයමාගේ අදහසට සමානමන්නේය කොතෙක්කාලේ මේ දුඃඛස්කාරය ඉසිලියයුතුදෙවෙයි තමන්ගේ ආයුසංස්කාරය සලකාබලා භික්ෂුසංඝයාහට මෙසේවදාළහ ඇවැත්නි මතපිටසින් කෙබඳුදුරියවකින් පිරිහිවන්පානා භික්ෂුවු දන්නාලද විරූඩුඩි විමාලන ඉක්බිත පරිභික්ෂුන් අතුවරන් ඇතමිකොටනක් ආසනයෙහි හුන්නාවූමැපිරිහිවන් පානවුන් අපවිසින් දක්නාලද විරූමිහයි කියේය ඇතමිකෙනෙක් අහසපලන්බැඳ හුන්නාහු පිරිහිවන්පෘතවුන් අපවිසින් දක්නාලද විරූමිහයි කියේය ඉක්බිති තෙරුන්වහන්සේ ඔබදුන් නොපට සක්මන්කොරමින් පිරිහිවන් පානක්හු දක්වමිහි කියේය ඉක්බිති ඒ සක්මනෙහි සරසට ඉරක්හැඳ මම මේසක්මන්කෙළවරින් අහික් කෙළවරටහොස් හැරියාසුළුන් නෙමි මේසරස්ඉරට පැමිණමපිරිහවන් පාමිහිකියා සක්මනටනැගි අහික් කෙළවරටහොස් හැරිවන්නාහු එන පියවරකින් සාස්ඉර ඉක්මගත්කෙණෙහිම පිරිහවන්පාවදුළුසේක එසෙයින් එකාන් නසෙන් හුනැනැති සොතාවවරතෙමේ අප්‍රමාදවූවාහු මෙබඳු ඥානයෙන් අනුසස් ඇත්නාවූ ආනාපානසතිකමටහන හැමකල්හිම භාවනාකරන්නේහි.

මේආනාපාන සතිභාවනාවඤ්චි සත්‍රකථාමාත්‍රයහි.

පා ‡)

ආනාපානසතියාඅනන්තරං උද්දිසිං පනඋපසමානුස්සතිං භාවෙතුකාමෙන ඝනසන්නිවාසරතෙන සඤ්ඤාලිනෙන යාවතානිත්තාවෙ ධම්මා සඛතාවාඅසඛතාවා විරාගොතෙසංධම්මානං අග්ගමක්ඛායතීති යදිදං මදනිම්මදනෝ පිපාසවිනයෝ ආලයසමුග්ඝාතෝ වට්ටුපච්ඡේදෝ තණ්හක්ඛයොවිරාගෝ නිරොධෝ නිබ්බානන්ති එවංසබ්බදුක්ඛූපසමසඛතාතස්සනිබ්බානස්සගුණාඅනුස්සරිතබ්බා...නත්තයාවනානි යානිතානි ධම්මානි සභාවා සඛතාවා අසඛතාවානි සඛහම්මසමාගමපච්චවෙක්ඛනතා අකතාවා විරාගොතෙසං ධම්මානං අග්ගමක්ඛායතීති නෙසංසඛතාස ඛිතඛම්මානං විරාගෝ අග්ගමක්ඛායති

යෙසොලද්ධානමොනි වුච්චති තත්තවිරාගොනි නරාගහාවමත්තානමෙව අථඛො යදිදංමදනිම්මදනොති පෙ නිබ්බාණන්තියාසොමදනිම්මදනොනි ආදීනි නාමානි අසඛතාධිගමෙමා ලක්ඛණානි සොවිරාගොනි පච්චෙතබ්බො සොහියඤ්ඤානං ආගම්මසඛෙපි මානමදපුරිසමදාදයො මදනිම්මදනොනි විනස්සන්ති තසමාමදනිම්මදනොනි වුච්චති සඤ්ඤාවතං ආගම්මසඛාපි කාමපිපාසාවිනයං අතික්කමත්තංයානි තසමාපිපාසවිනයොනිවුච්චති යසමාපනානං ආගම්මපවත්තා මඤ්ඤාලයා සමුග්ඝාතංගමිස්සන්තිනයමා ආලය සමුග්ඝානොනි වුච්චති සඤ්ඤාවතං ආගට්ඨානං භූමකාරට්ඨංඋපච්චිජ්ජන් තසමා වට්ටුපවෙජ්දෙනි වුච්චති

යසමුපනානං ආගම්මසඛාසො තණ්හාඛයං ගමිස්ති විරජ්ජති නිරුජ්ඣතිවත ඉමානත්ථඝඛ්දයොවරාමො නිරොධොනි වුච්චති යසමාපනෙසවතත්තෙසායො නියොපච ගනියොයතනවිඤ්ඤාණසීනි ප්‍යානවසත්තාවාසෙ අපරාපරභාවාය විනානතො ආබන්ධනතො සංසිබ්බන තොවාණන්ති ලබ්භොහාරාය තණ්හා යත්තඛ්ඛනත්තා ඉස්සවොවිසංයුත්තොනා සමායංනිබ්බාණන්තිවුච්චතිනි එවමේ සොසං මදනිම්මදනාදිනං ගුණානංව සෙනනිබ්බාණසඛ්දා තො උපසමොඅනුස්සරිතබ්බා අයවාපනෙත්ථඋපනිබන්ධ වනා අසඛතඤ්චමොනිඤ්චමෙව දෙසිස්සාමි සච්චිවපාරම සුසුද්දයඤ්ච අජ්ජවඤ්ඤවම නිප්පපඤ්චව අමානඤ්ච ඛිමඤ්ච බෙමඤ්ච අහිංසනඤ්ච අවිහිංසනඤ්ච අබ්‍යාපජ්ජඤ්ච විසුඛිඤ්ච දිට්ඨිනානඤ්චයමානිඤ්ඤාමෙව දෙසිස්සාමිනි ආදිසුත්තෙහසුඋපායඤ්චගුණාවුත්තා තෙස මිඤ්චියෙන අනුස්සරිතබ්බා යෙව තස්සෙව මදනිම්මදනාදිගුණමයෙන උපසමං අනුස්සරතොනෙව තස්මිංසමයෙ රාගපරියුට්ඨිතං චිත්තංහොනි නදොස පමොහපරියුට්ඨිතං චිත්තං භවතිද්ඨුගතඤ්ච විස්සඨඤ්ච විසංසට්ඨඤ්ච උපසමාභිමුඛං ආරබ්භානි බුබානුස්සනි ආදිසු වුත්තනයෙනෙව විඤ්ඤඤ්ඤිතාරවර ණස්සඑකාන්තපරිසුද්ධානඛගානි උපපජ්ජනනි උපසමගුණානං පනඝ ඤ්ඤිරානාය නානාප්පකාර ගුණානුස්සර ණාධිමුත්තනතාය අප්පනං අප්පත්තා උප චාරප්පනාමෙවඤ්ඤානංහොනි තදෙතං උපසමගුණානුස්සරණවසෙන උපසමා නුස්සනිවෙවවුච්චති ඤාංගෙජ්ඤි ඤඅනුස්ස නියො ච්‍යවඅයමපි අරියසාවකස්සෙව ඉජ්ඣනි එවංසන්තෙපි උපසමගරුකෙ න පුග්ගලෙන නාපිමනසිකාරන්තා සුත වසෙනාපි උපසමෙවිනෙතබ්බොපඬිතෙනි ඉදඵපන උපසමානුස්සනිමනුයුත්තොනි කඛුඛුඛං සුපති සුඛංපටිබුජ්ඣති සන්ත ඉන්ද්‍රියොහොනි සන්තමානසොහිරොත්ත පුපසමඤ්ඤාගතොා පාසාදිකා පණිතා ධිමුත්තිකා සබ්‍රහ්මචාරීනං ගරුවභාව නියොවලත්තරිං අප්පටිවිජ්ඣන්තොප න සුගතිපරායණොහොනි

තසමාහවෙඅප්පමත්තෙනා
භාවයෙථවිමානිණෙ
එවංඅනෙකානිසංසං
අරියෙඋපසමෙසතීනති

ඉදංඋපසමානුස්සනිඤං විත්ථාරකථා මුඛං

ඉතිසාධුජනපාමොජ්ජත්ථායකතෙවිසුඛි මග්ගෙ සමාධිභාවනාධිකාරෙ අනුස්ස තිකම්මඨාන නිඤ්ඤෙසොනාම අසමොප රිවෙජ්දෙ

(ස ‡)

ආනාපානසතියා අනඤ්ඤාරං, ආනා පානසතියට ඉක්බිනිකොට; උද්දිසං, උ දෙසනලදැ; උපසමානුසසතිංභාවෙතුකා මෙන, උපසමානුසසතියභාවනුකැමති; රහොගතෙන, වෙවෙකැටි නැග; පතිසල්ලිනෙන, පිටත්නත් අරමුණෙන් වැලැක කමටහන්නි ඇළුනුසිත්ඇත්තනු විසින්

ති ඤාතෙව, මනසිකාති; සංඛතාධම්මා, පස්සෙන්ති උපන්නාවුදා; අසංඛතාධම්මා, පස්සෙන්ති නොඋපන්නාවුදා; යාවතා ධම්මා, සම්පමජ්ජිතබ්බතෙතෙත් ඇතුදා; තෙසං ධම්මානං, ඒවම්මියන්තෙරෙන්; විරාගෙනා, නිබ්බාණෙන; අනන්තමක්ඛායතී, අග්ගයති කියනුලැබේ-(සංඛතෙ නම් ප්‍රත්‍යයෙන් උපන් දහමිනා අසංඛතෙ නම් නිවණ වේදෙයින් නිවන්ම අග්ගයති කියනු ලැබෙයි කීවෙන්) මදනිම්මදනො, රාගෙ මද පුරුෂමදාදින් නිම්මදකරන්නේහි; පිපාසවිනයො, පිපාසාදින් දුරුකරන්නේහි; ආලයසමුග්ඝාතො; පළඟාමගුණ නැමති ආලයෙන සන්නේය; වට්ටුපච්ඡෙදෙ, තෙබුමුවට සිඳිනේය; තණ්හක්ඛයො, තෘෂ්ණාව ක්ෂය කරන්නේය; නිබ්බාණං, තෘෂ්ණාවකෙරෙන් නික්මුනේ සඟන; යදිදං; මේමදනිම්මදනාදිනාමයෙන් කියනලද යමෙක්ඇතු (යොඅයං විරාගොති යොදනු) හේවිරාගෙනම් "මදනිම්මාදෙනිනි මදනිම්මදනො' සාධුවේසෙඤ්ඤනිදුමෙමනියේ) එවං, කියනලද විරාගානුසම්රණදුකාරයෙන්; සබ්බදුක්ඛූපසමසංඛාතස්ස, සබ්බදුක්ඛිදුභෙදඇතිසියඒදුක්ඛස්ස්ගේඋපසමයයිකියන ලද (සබ්බසංඛිදුකඛංඋපසම්මතීඋපපාතිස සබ්බදුක්ඛූපසමොයි"ගන්නේ)නිබ්බාණස්ස ගුණාඅනුස්සරිතබ්බා, නිබ්බාණයාගේගුණයන් සිහිකටයුතනානුයි; තස්ස, මේපල; ඤාතා, යම්පින; (පඤ්ඤත්තිධම්මාය නාදියෙහි අසභාවයද ධම්මනම්මහබැවින් එයින්නිවෘත්තිය කරන්නේ ධම්මාභිසභාවාසියිහු- සඬිනං පරමත්ථතො විජ්ජමානභාවෙවා සභාවෙනාභි සභාවා සවිජිතසපරමත්ථතොලද්ධභාවරූපාති අත්ථොතෙහි අත්තනොසභාවංසං ධාරණතො ධම්මොති යථාවුත්තෙනත්තෙනසභාවාති වුච්චන්ති යනු විකාරයි)සඟම්ම,ප්‍රහාණසමවඛාන ලක්ඛණ වූසඟමයන්එක්ව(සම්මාඅම්මයනුඑඝටම පයඩියයි)සහිත්ව එලඹ;සම්මාඅම්මයි (යනුයන්නයි පවට යනි,අනුඋපපුනය යෙන්;කතාවා.ලපදවනලද්දාවූහො;අ ඤාතාවා,කිසිපුනාසයකින්නොතාණලද නො(යාවතාධම්මාඛියාදනු) තෙසංඛ නාසංඛතධම්මානං,ඒපුනාසයසමුග්ඝ,සඛ අසමුග්ඝන්න ධම්මියන්අනුරෙන්; විරා ගො විරාගය;අනන්තමක්ඛායති (අක්ඛා යති;මකාරයආගම.සන්ධියන්ලා පදානයි) සෙෂ්ඨාඋත්තමොති වුවත්, ශ්‍රෙෂ්ඨඋත්තමයයි යනුලැබේ;නාසා,ති රාගො අනන්තමක්ඛායති, යනපදෙහි; වි රාගොති, විරාගයයි; නාගාහමත්තාහාව මෙව, රාගයාගේ අභාවමාත්‍රයමනො වේ; අථවා, මැලිකිමෙක්දැයි; සද්දං, ය මිනම; මදනිම්මදනො, මදනිම්මදනය; නිබ්බාණන්ති,නිබ්බාණයයි; මදනිම්මද නොතිආදිනිනාමානි,මදනිම්මදනොය නාදිනාමයෙන්;යොඅසංඛිනධම්මොලබ්ධ හානි,යම්මේඅසංස්කෘතධම්මයෙන් ලැබුණි ද; සො, ඒ අසංස්කෘත ලක්ෂණ විනාව ඛණය; විරාගොති පවෙවනබෙහා, විරා ගයයි දතයුතු; සොහි, ඒවිරාගයතෙම; යසමා,යම්හෙයකින්නි)වත්අරමුණුකොට පවත්නාවු ආත්මමානිහියෙන් ප්‍රතියමා නමානමදඅයනිවණට පැමිණුනහත රන්නානු නම්වෙනියි නංආගම්ම පෙ- විනයඤත්තියියහු) නංආගම්ම, ඒනිව ණටපැමිණ: සබ්බපිමානමදපුරිසමදා දයා, මානමද පුරුෂමදාදියඑම දෙස් (යෙයෙයාහමස්මීයනාදින් පුථු ත්තමානත්ථම මානමදනම්වේ- පුරුෂව යනියා උපදනාවූ මදපුරුෂමදනම්වේ- ආදිශබ්දයෙන් ජාතිමදාදින්ගේ සංග්‍රහය වේ) නිම්මද, විගතවුම්මදභාවඇත්තාහු; (මෙබඅර්ථයන් හඟවනපිණිස අම්දෙවත්තියියහු) විනයඤත්ති, විනාඤයට්ඨ දාදා; හස්මා, එහෙයින්; මදනිම්මද නොති වුවනි, මදනිම්මදඤයියභාග්‍ය නි (මදනිම්මදයන්ති එත්තමදහාවං එරඤසංගච්ඡන්ති මදනිම්මදනො-යනු

ථෙ-සෙසසුත්තපදානිපි මෙමනයානි) කාමපිපාසා, කාමයන්ගේපාතුකම්‍යතාව (කාමනන්දිසංඛාතවිනාසනඅර්ථයි- විනාසංගිමනෙක්ඛාවිය ඝනඅර්ථයි- විනාසයථසේද; මස්) අබ්භාපථංගොනි, විනාසයථසේද; උච්ඡාමකුණාලෝයා,පලඝාමකුණතැමනි ආලයෝ, (කාමකුණාථවඅල්ලීයන්තීථ තථසංහාතනිඝාමකුණාලෝයා)සමුග්ඝාතං විනාසයථ, ගමිජන්ති.යෙඅූ; නෙතුමකං චක්ඛිං, තුරබුමුඛෙනිකම්මෙලෙඛච්චාන සංඛ්‍යාතෙට;උපච්ඡිජ්ජති,සිදේදූ; සබ්බි මෙ, සවිඤාරයෙන්; තණ්හා,තෘෂ්ණා නොමෝ; බයංගච්ඡති, ක්ෂයථසේද; ච්ර ජති, නසිද,නිරුඤ්ඣනිම, නිරුඛවේදි; යෙමා, සම්මනසකින්; එස, මේඅසංඛතධ ම්මය;වතෙසොයොනියෝ, සතරොනි ග, පවනනිමයා, පස්ගනින;සත්තවිඤ්ඤා ණට්ඨිතියෝ, සප්තවිඤ්ඤානස්ථිතිය; න වසත්තාවාසෙ, නවසත්තාවාසය ගන මෙවුන්, පරාපරතාවායවිත්තනතො, අ න්ත දනිස්ඛවට (අපරාපරයොනිනා ආදිනො,යොනිආදිභාවය ගනඅර්ථයි දෙවියන්මිනිසුවිසිනිසු විනිසුන්නා රජවිසිවිත්තියයනි සේඩි) විනනතො නිසෙඩි)ආබන්ධනතො,ගැටහෙළනතෙ තින් (ආබන්ධනං ගණ්හිකාරණංයනු පි කානි) සිබ්බනතො, නිවනතෙයින්; වා ණනතිලඛමොහාරාය, වාණයයි ලබ්ධ ව්‍යවහාරඇති;තණ්හාය නිඛ්ඛතොතා, තෘෂ්ණාවෙන්නින්මුතන්ද (නිඛ්ඛතොය නුඑයථමපයඩ්ඩායනි)විසංයුඤ්ඤනානෘෂ්ණා ඵහාවිසංයුක්තභාව; තසමා, එහෙයින්; නි බ්බාණනතිවුච්චති,නිවණයිකියනුලැබේ; එවං,මෙසේ;එතෙසංමදනිම්මදනාදීනං ගුණානංවසෙන, මදනිම්මදනතාදිගුණ ගන්ගේ වශයෙන්;නිබ්බාණසංඛාතොඋ පසමොඅස්සාති,නිවාණයඝනඋපසමය;අනුසසරි ඛාතබ්බා,නිතිකාඅනුසු,(යෙවාපනතෙඛීණාසවා භාවනාඋපසම්ගුණාවුත්තනායි මෙඅාදනු) ඛීණාසවබ්ව, මගනෙනි;මෙවා,නොපව; අසං ඛතංමදිසසාමි, අසංඛතධම්මයක්දෙස ම්; සච්චං, සතයය;(නිවන්තතමේ කියිඳ ඝඩියෙකිනුදු අසන්නොවනබැවින් ජ කාන්නයෙන් සන්තෙයින්ම අවිපරිනා ධීයෙන් සත්‍යනම්-එහෙයින්ඒහ එකං හිසච්චංනදුනියමත්ථි) පාරං,සංසාරයා ගේ පාතිරයම; (එහෙයින්කිහ නි ණෙණපාරගතා එලෙනියනි බ්‍රාහ්ම ණෝ- අපපකාතෙමනුස්සෙසු යෙජ නාපාරගාමිතොඅහිද) සුදුඅසං, පරමග නිරවුබැවිනුදු අනිසුඝම්මවූ ගාරාඝව භාවඇතිබැවිනුදු අනුපව්ඨසුණසබ්බා රඇත්නවුන්විසින් දක්නට නොපිළිව න්බැවින් මහාකොටම නොදනහැකි; අජරං, තමාතෙරොනි ජරානැති බැවිනු දු(මොනුඅධිනතලපුඝුලනටතෝ ජරා අභාවයෙන්අජරා)ධුවං,ජරාදින්නො නස්නාබැවින් යථාරාවිධියෙන් ධාවය; නි ප්පපඤ්චං,තෘෂ්ණාදි ප්‍රපඤ්චයන්ගේ අභාව යෙන් නිෂ්ප්‍රපඤ්ච; අමතං, මරණනැති බැවින් අමෘතය; සිවං, අසිවභාවයකර ණෙවූසංකෙලෙගධම්මයන්ගේඅභාවය න් අනය්‍යතයෙන් ඛේමය; ඛෙමං,චතු ඔඝාගමයෙන් අනුපද්‍රව බැවින්ඛේම ය; අබ්භුතං, විසංස්කාරබැවින්ද ආශ්ච ය්‍යබැවින්ද අත්‍යන්තප්‍රීබැවින්ද අද්භුතය; අනීතිකං, ඊතිනම්වූ අනර්ථයන්ගේ අ භාවයෙන් අනීතිකය; අව්‍යාපජ්ජං, නි ද්දුඃඛබැවින් අව්‍යාපජ්ජය; විසුද්ධිං, සිය ළුත්ලෙශමලයෙන් අත්‍යන්තයෙන් විසු ඛබැවින්විශෙෂයෙන්මසුඛනුඩි)විසුද්ධිය; දිපං, සතරවතුරෙන් නොමඩනාලබන බැවින් විපය; තාණං,සිසළුවවදුකින්ප රිත්‍රාලනය කාරණහෙයින් තාණය; දෙ සෙසුාමි, දෙසමියන; ආදිසුසුඛොනසු, මේ ආදිසුත්‍රයෙහි, සෙපනංඋත්තු උපස මගුණාවුත්තා, යම් අනක් උපසමගුණ ඛනොගත්තියනලදුහුද;තෙසම්පිගුණා නංවසෙන, ඒගුණයන්ගේවශයෙන්ද;අ නුසසරිතබ්බා,සිහිකටයුතනානුයි(සච්චෙඤ් ඤවොනිබ්බානෙවේ මදසිසසාමියනාදිපාළිය සාංකිලිට්ඨසඛිදතයුතු ආදිශබ්දයෙන්අ නාථතායඅනාඝවියනිදුඃඛය අජජරයය

නාදින් මෙතනොකිහුණයෝ සංග්‍රහවෙත්) එවං, මෙසේ; සබ්බදුක්ඛූපසමසංඛාතසඞ්ඛාරූපසමසඞ්ඛාතසඞ්ඛාරූපසමාගේ ව්‍යූපසම යහි කියනලදැ; නිබ්බාණස්ස, නිර්වාණයාගේ; ගුණානුස්සරිතබ්බා, ගුණයෝ සිහිකටයුත්තාහුයි; එවං, මෙසේ; මදනිම්මදනාදි, මදයාගේ නිර්මදතාබවය යනාදි; ගුණවසෙන, ගුණවසින්; උපසමංඅනුස්සරතෝ, නිවන් සිහිකරණ්ණහුට -පෙ- උපසමහරුකෙන, නිර්වාණනිමිනවූ; පුථුජ්ජනෙනාපි, පුහුදුන්වූවහුදු; මනසිකාතබ්බා, යථාඋක්තඋපසමගුණයෝ මෙනෙහිකට යුත්තාහුයි; සුතවසෙනාපි, ශ්‍රැතවශයෙන්ද; උපසමෙ, නිවන්හි; මිච්ඡාංපසීදති, සිත්පහදී; ඉමඤ්චපනඋපසමානුස්සතිං, මෙඋපසමානුස්මෘතිය; අනුයුත්තොභික්ඛු, යෙදුනු මහණතෙමේ; සුඛංසුපති, සුවසේනිදැ; සුඛංපටිබුජ්ඣති, සුවසේපුබුදී; සන්තින්ද්‍රියෝ, සන්හුන් ඉඳුරන්ඇත්තේවේ; සන්තමානසෝ, සන්හුන්සිත්ඇතිවේ; නිරොත්තප්පසමන්නාගතොහිරිඔත්තප්පදෙකින් සමන්විතවේ; පාසාදිකෝ, ප්‍රසාදඋපදවන්නේවේ; පණීතාධිමුත්තිකෝ, ප්‍රණීතවූ අදහස්ඇත්තේවේ; සබ්‍රහ්මචාරීනං, සබ්‍රහ්මචාරීන්ට; ගරු, ගුරුය; භාවනීයෝ, සම්භාවනාකටයුතුවේ; ඌනපරිපූරකාරී, මනුෂ්‍යෙහි; අප්පටිවිජ්ඣිත්වෙනෝ, සිවිසස්ප්‍රතිවෙධනොකරණුයේ: සුගතිපරායණොහොති, සුගතිපරායනවේ; තස්මා, එහෙයින්; විමකඛණෝ, නුවනැත්තේ; අප්පමත්තොවා, අප්‍රමාදව, එවං අනෙකානිසංසං, මෙසේනොයෙක් අනුසස්ඇති; අරියෙඋපසමෙ, උතුම්නිවන්හි; සතිං, ස්මෘතිය; භාවයෙථ, වඩන්නේසි.

උපසමානුස්සති.

අනුස්සතීකම්මට්ඨාන නිද්දෙසොනාමඅට්ඨමොපරිවෙජ්ජදෙ

—○—

(හා ‡)

ආනාපානසතිභාවනානුභාවලද්ධෙසඋපසමානුස්මෘතිය විඩානුපැවතිහුදකාලාසෙනස්නට පැමිණි එකාග්‍රතාබලදසිනිඇත්තාවූ යොගාවචර මහණපුඩුන් භාග්‍යවත්හුවිසින්මහණෙනිදුනයෙන් උපන්නාවූද නූපන්නාවූදැයම්පමණඩම්කෙතෙහි ඇත්තානුවෙද්දස්සියළු ධර්මයන්කෙරෙන් සම්පිඩ්‍ධම්යන් රාගමදපුරුෂමදාදීන් නසන්නේද නෘෂ්ණාපිපාසාදීන් දුරුකරන්නේද පස්කම් ගුණනැමැති ඇලය නසන්නේද තෘෂ්ණාවෙට්ටන්නේද නෘෂ්ණාවිහාන්පැයින් නසන්නේද නෘෂ්ණාවකොදුරන් නිර්වාණධර්මයේවේද ඒමේ විරාගසංඛ්‍යාත නිර්වාණධර්මය අග්‍රයයි වදාරණලද්දේයයි මෙසේසිය. ඒ දුක්ඛක්ෂයන්ගේ සංසිඳිමයයි කියනලද නිර්වාණධර්මයාගේ ගුණයෝ සිහිකටයුත්තාහුය ඒපාළියෙහි යාවනායනු යම්පමණ යන; ඒතිං ධර්මයානු ඒවනාවයය නඅභිධ්‍යි සංඛතය අසංඛතයයනු ඒ ඒ ධර්මයන් කරා එළඹ එක්රැවූ සුදුසුකාරණයෙන් නිපදවනලද්දාවූද කිසිකාරණයකින් නොකරණලද්දාවූද සම්භාන්ධවිශෙෂයෝ නානාදුප්ධර්මයන්අතුරෙන් විරාගසංඛ්‍යාතනිර්වාණයඅග්‍රයයි දෙශනාකරණලද්දේයයනු ඒ සංඛත අසංඛතධර්මයන් අතුරෙන් විරාගසංඛ්‍යාතනිර්වාණයඅග්‍රයභෙවත් ශ්‍රෙෂ්ඨයඋත්තමයයිවදලේය්‍යනඅර්ථයි. ඒවිරාගයඅග්‍රයයියනපදයෙනිවිරාගයයනු රාගය්‍යාගේඅභාවමාත්‍රයමත්වරාගනම්නාම විවැලිකුමන්දැයත්මදනිම්දය ආදිකොට නිර්වාණයඋවසන් කොටඇතිනාමයෙන්යමක්කිසියතුලැබේදැයම්ඒ අසංඛතධර්මයක්තෙමේමදනාදිනාමයන් ලබාද ඒධර්මයතෙමේවිරාගයයිදනයුතුයිඒවිරාගයවනාහි යම්මඟයකින් නිවණටපැමිණ සියළු මාන

මදපුරුෂමදදී මදයෝ නිමීදවූවාහුද එහෙයින් මදනිමමදයයි කියනලද්දේ යි යම්හෙයකින් ඒ නිර්වාණධර්මයට ලබයළු කාමපිපාසතෘෂ්ණා විනාසයවයෙද් ද එහෙයින් පිපාසවිනයයි කියනලදි යම්හෙයකින් වනාහි ඒනිර්වාණයවළඳ ඔපසඳුකාමගුණනැමැතිආලයෝ විනා සයවෙයද්‌දුළුහෙයින්ආලයසමුච්ඡාතය යි කියනලද්දේය යම්හෙයකින් ඒනිර්වා ණයට ළඟඔ කාම්ක්ලෙශවිපාකවෘත්ත යයි කියනලද තෘෂ්ණාවන්රැඳවේද එ හෙයින් තණ්හක්ඛය විරාගය නිරෝධ යයිකියනලද්දේයි යම්හෙයකින් මේඅ සංඛත සංඛ්‍යානනිර්වාණය සතරමහෝනි ය ඉතිපසඳුකය සප්තවිශුද්ධිසම්පාදනය න වසත්‍යවාසය යන මොවුන් අනික් අනි ක් සවභාවයවමහවත් දෙවියන් මිනිස් බවමද මිනිසුන්තිරිසන්බවවදසනාදි වි පර්‍යාසවශයෙන් ගැටගසනඅඥාණයෙන් වාණයයි ලබනලදව්‍යවහාරඇති තෘෂ් ණාවෙන් නික්මුනේවේද තෘෂ්ණාවහා තොයෙදුනේවේද එහෙයින් මේවිරාග ධර්මය නිර්වාණයයි කියනලද්දේය මේ සේ මේමදනිර්මදතෘෂ්ණාදිගුණයන්ගේ වශයෙන් නිර්වාණයයි කියනලදඋපසම ය සිහිකටයුත්තේයි භාග්‍යවත්හුවිසින් මහණෙනි තොපට කිසිපර්‍යායකින් අ පිද්‍යමානබවක්නැතිහෙයින් අවිපරි තාභිමයෙන් සත්‍යනම්වූද සංසාරසාග රයාගේපරතෙරවූහෙයින් පාරතම්වූද අනිසයින් ගැඹුරුහෙයින්ද අනිසයින්සු ක්ෂමඥානසවභාව ඇතිහෙයින්ද රැස් තොකරණ ලදකුණසම්භාර ඇත්තාවූ න්විසින් දක්නට තොහැකිහෙයින්ද සුදුදසනම්වූද එයට පැමිණි පුද්ගල යාහට ජරාවක් නැතිබැවින් අජරනම් වූද ඒජරාදියෙන් තොනස්නාබැවින් සපිරාතීයෙන් ධ්‍රුවනම්වූද තෘෂ්ණාදි ප්‍රපඤ්චනැතියෙයින්නිෂ්ප්‍රපඤ්චනම්වූ දමරණනැතිබැවින්අමෘතනම්වූද දුක් උපදවන්නාවූ සංක්ලෙශධර්මයන්ගේ අභාවයෙන් ශිවනම්වූද සතර යොග යෙන් අනුපද්‍රැතබැවින් බෙහෙතම්වූද විගතසංස්කාරභාවයෙන් ආශ්වයශූන්‍යබැ වින්නා අද්භූත පූජාබැවින්ද අද්භූතන ම්වූද අනාථයන්ගේ අභාවයෙන් අනී තිකනම්වූද දුක්නැතිබැවින් අව්‍යාප ජ්ජනම්වූද සියළුක්ලෙශමලයෙන්අති ශයින් පිරිසිදුබැවින් විසුද්ධනම්වූද සතරඔඝයෙන් තොමඬනා ලද කෙයි න් ළඟකම්වූද සියළු සංසාරදුකින් ආ රක්ෂාකරණහෙයින් තාණනම්වූද නි ර්වාණධර්මය තොපට දෙශනා කෙරෙම් යි යනාදි සූත්‍රදෙශනාවෙහි යම් අනිකු දු උපසමගුණයෙක් කියනලදද ඒ ගු ණයන්ගේ වශයෙනුදු සිහිකටයුත් තේමැයි මේසේ මදනිර්මදතෘෂ්ණාදිගුණ වශයෙන්නිවන් සිහිකරන්නාවූඒයෝ ගාවචරයාහට ඒ කාලයෙහි රාගයෙන් මඬනාලද සිතක්ද ද්වේෂයෙන් මඬනාලද සිතක්ද මෝහයෙන් මඬනාලද සිතක්ද නුප දන්නා එසමයෙහි ඒ යොගාවචරයා හට නිවන්ගුණ අරහයා සෘජුවූසිතක් ම උපදනේය යනාදින් බුඩානුසමෘති ආදියෙහි කියනලද ක්‍රමයෙන්ම විෂ් කම්භනය කරණලද නීවරණයන්ඇ ත්තාවූ යොගාවචරයාහට එකවිටම ධ්‍යානාඞ්ගයෝඋපදනාඳුඋපසමගුණ යන්ගේඇඹුරුබැවින්හා නානාප්‍රකාර ගුණ සිහිකිරීමෙහි අදහස්ඇතිබැවින්ද අපිණාවට තොපැමිණ උපචාරප්‍රාප්ත වූම ධ්‍යානය උපදනේයි ඒමේ ධ්‍යාන ය නිවන්ගුණමෙනෙහිකිරීමේවශයෙන් උපන්නෙහින් උපසමානුසමෘතිය යන සංඛ්‍යාවට යන්නේයි සවැදුරුම් අනු

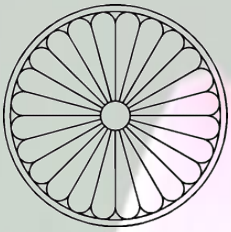
සමාධිහු මෙන්මේද ආයෂ්මාශ්‍රාවකයාහ වම් සිඛමත්තේයි එසේදවූවත් උපස මගරුකවූපුහුදුන්විසිතුදු සිඛිකටශ්‍රුත් තේයි ශ්‍රැතවශයෙනුදු නිවත්කෙරෙහි සිතපහදිතේයි මේ උපසමානුසමෘති යෙහි යෙදුනු මහණතෙමේ සුවඥේ නින්දෙත්පුබුදිසි සත්හුන් ඉදුරන් ඇත්තේවෙයි සත්හුන්සිත් ඇත්තේවෙයිහිරිඔතප්පදෙකින් යුක්ත වෙයි ප්‍රසාද උපදවත්තේවෙයි ප්‍රණිතවූ අදහස් ඇත්තේවෙයි සබ්‍රහ්මස රුන්ටහරුද වත්නේය සම්භාවනාක වශුතුදවත්තේය මතුයෙහි වතුසස නප්‍රතිවෙධනොකරන්නාහුනම් ම ණින්මතු සචඡිකලොකපරායන වන් නේයි. එහෙයින් පණ්ඩිතඅයාගාවචර තෙමේඅප්‍රමාදවමෙසේ නොයෙක් අනු සස්ඇත්තාවූ උතුම්වූ නිර්වාණධම්යෙහි එකාන්තයෙන් සමාහිතවඔත්නේයි.

මේ උපමානුස්මෘතියෙහි විසතර කථා මාර්ගයයි.

මෙසේහුදී ජනප්‍රමෝදය පිණිසකරණ ලදවිශුද්ධිමාර්ගයෙහිසමාධිභාවනාධිකාර යෙහිඅනුස්සතිකම්මට්ඨානනිද්දෙසනම්වූ අටවෙනිපරිවෙජදය නිමාවිනිමවනලදී.

අනුස්සතිකම්මට්ඨාන නිද්දෙසනම්වූ අටවෙනිපරිවෙජදය නිමි.

සබ්බදානං ධම්ම දානං ජිනාති,
සබ්බරසං ධම්ම රසං ජිනාති;
සබ්බරතිං ධම්ම රතිං ජිනාති
තණ්හක්ඛයෝ සබ්බදුක්ඛං ජිනාති

(ධම්මපදය තණ්හා වග්ගෝ)

ධම්මාරාමෝ ධම්මරතෝ - ධම්මං අනුවිචින්තයං;
ධම්මං අනුස්සරං භික්ඛු - සද්ධම්මා න පරිහායති.

(ධම්මපදය භික්ඛු වග්ගෝ)

ධම්මෝ පනෙසෝ සුගතප්පසත්ථෝ,
තරණීව සංසාර මහණ්ණවස්ස;
බ්‍රහ්මාසුරාදීහි නමස්සනීයෙහා,
රසෝ රසානං පරමෝ තිලොකෙ.

මහාගදෝ මච්චුජරා පහානෙ,
සබ්බීතිනාසාය විසෙසමන්තෙ;
සබ්බත්ථි දානෙන ච කප්පරුක්ඛෝ,
චින්තාමණී හද්දසථොව ධම්මෝ.

ධම්මං විනා නත්ථි පිතාව මාතා,
තමෙව තාණං සරණං පතිට්ඨා;
තස්මා හි නෝ කිච්චමසේඛදප්පහාය,
සුණාථ ධාරෙථ චරාථ ධම්මෙ.

(රසවාහිනී)

චිරං තිටියතු ලොකස්මිං - සම්මා සම්බුද්ධ සාසානං!

ධර්ම දානය පිණිසයි.....

